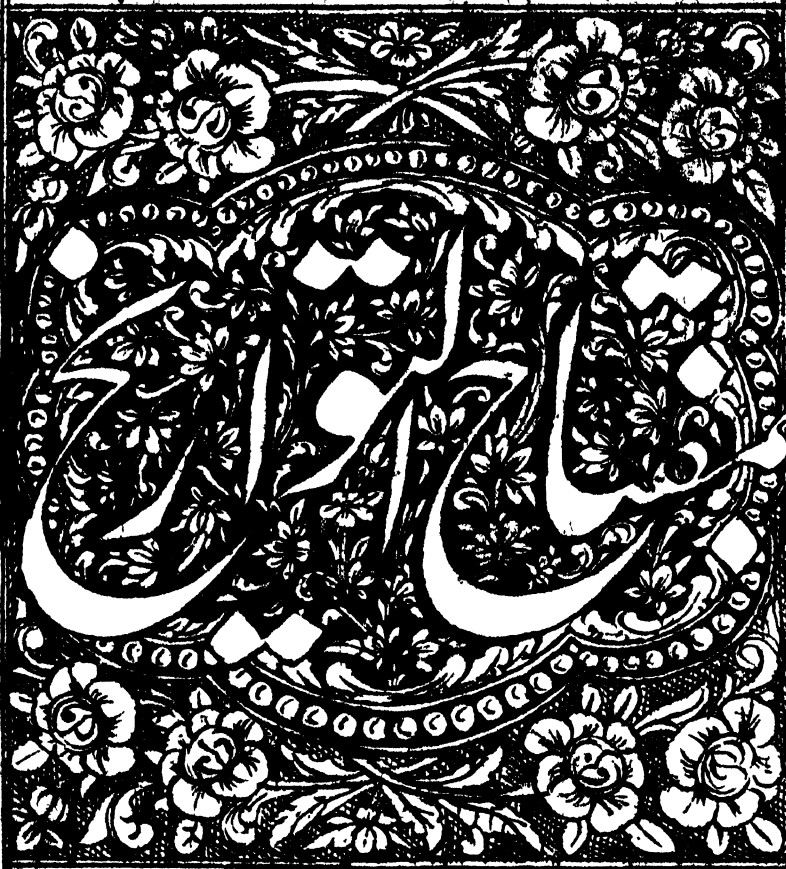

کتابخانه خرد و استقیا بمنقتا
پن قتل خرد و استقیا بمنقتا

بهار از بار سالی گذرانده خوش ریایی درده التراج بلانت گوشواره قصاص و جماعت بهر سلاسه

بیتورج طیف و کالیف و بیرون پرورش و انشور حصارای سلیم و صفا ماسن هم اصل صفا و وقت و اوان جمید

درین طبع منشی و کالیف و بیرون پرورش و انشور حصارای سلیم و صفا ماسن هم اصل صفا و وقت و اوان جمید

فهرست کتاب مفتاح التواریخ

صفحه	اسم	صفحه	اسم	صفحه	اسم
۲۲	امام علی نقی بن امام محمد تقی	۱۷	خواججه حبیب محبی	۲	دیباچه
ایضا	سبحان بن سعاد	ایضا	امام جعفر صادق ابن امام محمد باقر	۳	در بیان اقسام تواریخ
۲۵	امام حسن عسکری بن امام علی نقی	ایضا	امام اعظم ابوحنیفه نهمان کوسنی	ایضا	ذکر آفرینش و پیدایش ابوالشراوم
ایضا	امام محمد بن علی بن امام حسن عسکری	۱۸	ذکر خلافت خلفای بنی عباس		طاولادش
ایضا	عبدالله ابو مسلم صاحب صحیح مسلم	۱۹	سفیان ثوری	۴	ذکر بشارت مریم دستولد شدن
ایضا	ابراهیم ابن ادهم	ایضا	داود طائی		عیسی مسیح
ایضا	ابو عبد الله مغربی	ایضا	شقیق بلخی	۵	مات اول
۲۶	شیخ جنید بغدادی	۲۰	امام مالک	ایضا	ذکر در تولد وفات محمد مصطفی صلعم
ایضا	مات چهارم	ایضا	امام ابو یوسف	۸	ذکر غزوات رسول صلی الله علیه وسلم
ایضا	ذکر خلفای عباسیه که در مات چهارم	ایضا	امام موسی کاظم ابن امام جعفر صادق	۹	ذکر امیر حسن
ایضا	در بغداد خلافت نموده اند	ایضا	امام محمد	ایضا	ذکر فاطمه الزهرا
ایضا	ذکر سلاطین آل سامان	ایضا	فضیل عیاض	۱۰	ذکر خلافت ابوبکر صدیق رضی الله عنه
۲۷	شیخ حسین منصور حلاج	۲۱	شیخ معروف کرخی	ایضا	ذکر خلافت عثمان و علی رضی الله عنهما
ایضا	سیار د بناله دار	ایضا	مات سوم	ایضا	ذکر خلافت ابوبکر صدیق رضی الله عنه
۲۹	شیخ ابو بکر الشبلی	۲۲	ذکر خلفای عباسیه	۱۱	ذکر امیر المومنین عثمان ابن عفان
ایضا	حکیم کسائی	ایضا	ذکر بادشاهان بنی لیبث	ایضا	ذکر حضرت اولیس قرنی
ایضا	مقدم زار و دی بخاری	ایضا	امام علی موسی رضا بن موسی کاظم	ایضا	امیر المومنین علی ابن ابی طالب
ایضا	وقیتی	ایضا	امام شافعی	۱۳	ذکر امام حسن علیه السلام
۳۰	ابو النصر اسمعیل	۲۳	امام محمد تقی بن امام علی موسی رضا	ایضا	ذکر امام حسین علیه السلام
ایضا	مات پنجم	ایضا	بشرحانی	۱۴	ذکر امام زین العابدین
ایضا	ذکر خلفای عباسیه که در مات پنجم	ایضا	خواججه بایزید بسطامی	ایضا	ذکر در کیفیت خلفای بنی امیه
ایضا	در بغداد خلافت فرموده اند	ایضا	حاتم اصم	۱۶	ذکر بنای خانه کعبه
ایضا	شیخ ابو سعید ابوالخیر	۲۴	احمد بن حنبل	ایضا	مات دوم
ایضا	ابوالقاسم منصور الفردوسی	ایضا	ذوالنون مصری	ایضا	تمه کیفیت بنی امیه
ایضا	در کیفیت دولت آل ناصر	ایضا	محمد سمیع صاحب صحیح بخاری	ایضا	خواججه حسن لبعری
۳۳		ایضا	سری سقط	ایضا	امام محمد باقر ابن امام زین العابدین

۴۰	سید برهان الدین محقق	۴۶	سید اصبه	۳۳	سلطان محمود غزنوی
ایضا	حضرت اقا انیسر چنگیز خان	۴۷	حکیم ارزانی	۳۵	فهرست باوشا بان مال نامر
۴۱	شیخ المشایخ سعد الدین حموی	ایضا	شهاب الدین قتیل الله	۳۶	سالار مسعود غلامی
ایضا	شیخ جمال کیلی	ایضا	طغرل شاه ثانی سلجوقی	۳۷	ابو احسن جرجانی
ایضا	مستصم بالله ابن مستنصر بالله	۴۸	فرید کاتب	ایضا	حکیم ابو علی سینا
ایضا	خلیفه بغداد	ایضا	اوحمد الدین انوری	۳۸	شیخ ابو الفتح البلی
۴۲	بلاکو خان نبیر چنگیز خان	۴۹	سلطان الشراخا قانی شردانی	ایضا	حکیم ابوالقاسم عنفری
ایضا	شیخ بهار الدین زکریا	۵۰	ایضا شاه سبحان	ایضا	میر مرتضی المدو بعلم الله
۴۳	فرید الاولیا شیخ فرید شکر گنج	ایضا	شیخ نظام الدین گنجوی	ایضا	ذکر لوح مزاری در دارالعبادت کلمه
۴۴	مولانا جلال الدین مولوی رودی	ایضا	شیخ ابوالفرح ابن جوزی	ایضا	شیخ ابوسمعیل بن خواجہ عبدالقادر برکات
ایضا	خواجہ نصیر الدین طوسی	۳۹	ظہیر الدین فاریابی	ایضا	ذکر سلاطین سلجوقیه
۴۵	ملک شمس الدین کرت	مات ہفتم		۴۰	قلعہ الموت
ایضا	سلطان اباقان بن بلاکو خان	بقیہ احوال خلفای عباسیہ		مات ششم	
۴۶	سلطان نکودار مشہور سلطان حمد خان	ایضا	سلطان شہاب الدین خوری	ایضا	ذکر خلفای عباسیہ کہ در مات ششم
ایضا	خواجہ شمس الدین محمد صا دیوان	۵۲	شیخ روز بہان	۴۱	در بغداد خلافت نمودہ اند
۴۷	اجوال اتابکان شیراز	ایضا	امام فخر الدین محمد رازی	ایضا	تمتہ کبیرت آل ناصر یعنی سلاطین غزنوی
۴۸	شیخ فخر الدین عراسی	۴۲	سلطان قطب الدین ایبک	۴۲	امام محمد غزالی
ایضا	سلطان ارغون خان	ایضا	شیخ مجد الدین بغدادی	ایضا	امام احمد غزالی
ایضا	ناصر الدین قاضی بیضاوی	ایضا	شیخ نجم الدین کبکی	ایضا	خواجہ ہرود و دہشتی
۴۹	شیخ سعدی شیرازی	ایضا	چنگیز خان	ایضا	چار اقدار مغزری حسب تفسیر کشف
۵۰	مولانا امامی الہودی	ایضا	شیخ فرید الدین عطار	ایضا	حکیم سانی مؤلف حدیقۃ الحیات
ایضا	سلطان جلال الدین ذر شاہ خلجی	۵۳	مولانا بہاؤ الدین ولد	۴۳	شیخ الاسلام احمد جام
۵۱	قاضی حمید الدین ناگوری	ایضا	شیخ شہاب الدین سہروردی	ایضا	یوسف ہمدانی
ایضا	شاه کردک	۵۴	سلطان شمس الدین التمش	ایضا	سلطان سنجر بن سلطان جلال الدین
مات ہفتم		۵۵	خواجہ معین الدین چشتی	۴۴	ملک شاہ
۵۶	سلطان غازان خان بن سلطان محمد	ایضا	سید حسین خنک سوار	۴۵	شیخ عبدالقادر گیلانی
ایضا	ملک شمس الدین کابین	۵۸	خواجہ قطب الدین بختیار کاک	۴۶	ذکر لوح مزار عقیف
ایضا	ملک شمس الدین بہمن	۵۹	شیخ محی الدین بن عربی	۴۷	رشدی سمرقندی
۵۷	مولانا قطب الدین علامہ	ایضا	حضرت علی لالا	ایضا	ذکر قرآن کردن بہفت سیارہ
ایضا	خواجہ بہرام الدین شیرازی	۵۸	مولانا شمس الدین محمد تبریزی	ایضا	
۵۸	سلطان بجایتو لقب سجاد بیزہ	ایضا			
ایضا	سلطان علاء الدین علی گزنوی				

فهرست کتاب مفتاح التواریخ

ردیف	اسم	صفحه	اسم	صفحه	اسم
۲۴	امام علی نقی بن امام محمد تقی	۱۷	خواجہ حبیب محبی	۲	دیباچہ
ایضاً	سکینا بن سعاد	ایضاً	امام جعفر صادق ابن امام محمد باقر	۳	در بیان اقسام تواریخ
۲۵	امام حسن عسکری بن امام علی نقی	ایضاً	امام اعظم ابوحنیفہ نعمان کوسنی	ایضاً	ذکر آفرینش و پیدایش ابوالبرکات آدم
ایضاً	امام محمد مدنی بن امام حسن عسکری	۱۸	ذکر خلافت خلفای بنی عباس		داوود اشش
ایضاً	عبدالله بن مسلم صاحب صحیح مسلم	۱۹	سفیان ثوری	۴	ذکر بشارت مریم و متولد شدن
ایضاً	ابراہیم ابن ادہم	ایضاً	داؤد طائی		عیس مسیح
ایضاً	ابو عبد اللہ مغربی	ایضاً	شقیق بلخی	۵	مات اول
۲۶	شیخ جنید بغدادی	۲۰	امام مالک	ایضاً	ذکر تولد وفات مجدد مصطفی صلعم
ایضاً	مات چهارم	ایضاً	امام ابو یوسف	۸	ذکر غزوات رسول صلی اللہ علیہ وسلم
ایضاً	ذکر خلفای عباسیہ کی در مات چہارم	ایضاً	امام موسی کاظم ابن امام جعفر صادق	۹	ذکر امیر حسنہ
ایضاً	در بغداد خلافت نموده اند	ایضاً	امام محمد	ایضاً	ذکر فاطمہ الزہراء
ایضاً	ذکر سلاطین آل سامان	ایضاً	فضیل عیاض	۱۰	ذکر خلافت ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ
۲۷	شیخ حسین منصور رحلاج	۲۱	شیخ معروف کرخی	ایضاً	ذکر خلافت عثمان و علی رضی اللہ عنہما
۲۹	سیار د بنالہ دار	ایضاً	مات سوم	ایضاً	ذکر خلافت ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ
ایضاً	شیخ ابو بکر الشبلی	۲۲	ذکر خلفای عباسیہ	۱۱	ذکر خلافت ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ
ایضاً	حکیم کسائی	ایضاً	ذکر بادشاہان بنی لیت	ایضاً	ذکر خلافت ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ
ایضاً	مقدم	ایضاً	امام علی موسی رضا بن موسی کاظم	ایضاً	ذکر امیر المومنین علی ابن ابی طالب
ایضاً	واقعی	ایضاً	امام شافعی	۱۳	ذکر امام حسن علیہ السلام
۳۰	ابوالنضر اسمعیل	۲۳	امام محمد تقی بن امام علی موسی رضا	ایضاً	ذکر امام حسین علیہ السلام
ایضاً	مات پنجم	ایضاً	بشر حافی	۱۴	ذکر امام زین العابدین
ایضاً	ذکر خلفای عباسیہ کی در مات پنجم	ایضاً	خواجہ بایزید بسطامی	ایضاً	ذکر در کیفیت خلفای بنی امیہ
ایضاً	در بغداد خلافت فرموده اند	ایضاً	حاتم اصم	۱۶	ذکر بنای خانہ کعبہ
ایضاً	شیخ ابوسعید ابوالخیر	۲۴	احمد بن حنبل	ایضاً	مات دوم
ایضاً	ابوالقاسم منصور الفردوسی	ایضاً	ذوالنون مصری	ایضاً	تذکرہ کیفیت بنی امیہ
ایضاً	ذکر کیفیت دولت آل ناصر	ایضاً	محمد اسمعیل صاحب صحیح بخاری	ایضاً	خواجہ حسن بصری
۳۳		ایضاً	سری سقط	ایضاً	امام محمد باقر ابن امام زین العابدین

۴۰	سید برهان الدین محقق	۴۶	سید احمد	۳۳	سلطان محمود غزنوی
ایضا	بختا قان پسر چنگیز خان	۴۷	حکیم اوزنی	۳۵	فهرست باوشا بان آل ناصر
۴۱	شیخ المشایخ سعد الدین جموی	ایضا	شهاب الدین قتیل الله	۳۶	سالار مسعود غازی
ایضا	شیخ جمال کیلی	ایضا	مظفر شاه ثانی سلجوقی	۳۷	ابو الحسن جرجانی
ایضا	مستعصم بالله ابن مستنصر بالله	۴۸	فرید کاتب	ایضا	حکیم ابو علی سینا
ایضا	خلیفه بغداد	ایضا	اوحمد الدین انوری	۳۸	شیخ ابو الفتح البنی
۴۲	بلاکوخان بنیر چنگیز خان	ایضا	سلطان، الشعرا خاقانی شردانی	ایضا	حکیم ابوالقاسم عنصری
ایضا	شیخ بهار الدین زکریا	ایضا	شاه سبحان	ایضا	میر مرتضی المدعو بعلم الهدی
۴۳	فرید الاولیا شیخ فرید شکر گنج	ایضا	شیخ نظام الدین گنجوی	ایضا	ذکر یوح مزاری در دارالجماعت کلبک
۴۴	مولانا جلال الدین مولوی رودی	ایضا	شیخ ابو الفرح ابن جوزی	ایضا	شیخ ابوسمعیل عن خواجہ عبدالقادر
ایضا	خواجہ نصیر الدین طوسی	۳۹	ظہیر الدین فاریابی	۳۹	ذکر سلاطین سلجوقیہ
۴۵	ملک شمس الدین کرت	مات ہشتم		۴۰	قلعہ الموت
ایضا	سلطان اباقان بن بلاکوخان	بقیہ احوال خلفای عباسیہ		مات ششم	
۴۶	سلطان نکودار شہور سلطان حمدخان	ایضا	سلطان شہاب الدین غوری	ایضا	ذکر خلفای عباسیہ کہ در مات ششم
ایضا	خواجہ شمس الدین محمد صنادیوان	۵۲	شیخ روز بہان	۴۱	در بغداد خلافت نمودہ اند
۴۷	اجوال اتابکان شیراز	ایضا	امام فخر الدین محمد رازی	ایضا	تتمہ کیفیت آل ناصر یعنی سلاطین غزنوی
۴۸	شیخ فخر الدین عراقی	۴۲	سلطان قطب الدین ایبک	۴۲	امام محمد قرالی
ایضا	سلطان ارغون خان	ایضا	شیخ محمد الدین بغدادی	ایضا	امام احمد قرالی
ایضا	ناصر الدین قاضی بیضاوی	ایضا	شیخ نجم الدین کبکی	۴۳	خواجہ رود و دہشتی
۴۹	شیخ سعدی شیرازی	ایضا	چنگیز خان	ایضا	چار اثنہ عشری حسب تفسیر کشف
۵۰	مولانا امامی الہودی	ایضا	شیخ فرید الدین عطار	ایضا	حکیم سانی مؤلف حدیقۃ الحقائق
ایضا	سلطان جلال الدین فیضی دز شاہ خلجی	۴۴	مولانا بہاء الدین ولد	۴۴	شیخ الاسلام احمد جام
۵۱	قاضی حمید الدین ناگوری	ایضا	سلطان شمس الدین شمس	ایضا	یوسف ہمدانی
ایضا	شاه کرک	۵۷	خواجہ معین الدین چشتی	ایضا	سلطان سخر بن سلطان جلال الدین
مات ہشتم		۵۸	سید حسین خنک سوار	۴۵	ملک شاہ
۵۶	سلطان غازیان خان بن سلطان محمد	ایضا	خواجہ قطب الدین بختیار کاکلی	۴۶	شیخ بیدائقادری گلانی
ایضا	ملک شمس الدین کہین	۵۹	شیخ محی الدین بن عربی	۴۷	ذکر یوح مزار عقیف
ایضا	مولانا قطب الدین علامہ	ایضا	حضرت علی لالا	۴۸	رشیدی سمرقندی
۵۷	خواجہ جام الدین تبریزی	ایضا	مولانا شمس الدین محمد تبریزی	ایضا	ذکر قرآن کردن بہفت سیارہ
۵۸	سلطان الجایتو لقب خواجہ بزرگ				
ایضا	سلطان طہار الدین بطلحی سمرقندی				

۱۱۱	احمد آباد گجرات	۹۶	تاریخ وفات بزرگی	۷۸	سید حسین
ایضا	سلطان خلیل اللہ غزنوی میر شاہ	ایضا	سلطان ادیس جلالت	۷۹	قطب الدین مبارک شاہ غلجی
۱۱۲	مسجد گجرات	۹۷	تاریخ عمارت در دہلی	ایضا	شرف الاولیاء شیخ ابو علی قلندر
ایضا	ناصر الدین سلطان محمود شاہ	ایضا	قاضی بہار الدین شیرازی	۸۰	شیخ نظام الدین اولیا
ایضا	لودی	ایضا	خواجہ عماد فقیر کرمانی	۸۱	سلطان غیاث الدین تغلق شاہ
ایضا	دولت خان لودی بادشاہ دہلی	ایضا	شیخ جلال مسعودی بھڑوایا نسیان	۸۲	خسر و شاعران امیر خسرو دہلوی
۱۱۳	امیر قوام الدین سجالی	۹۹	شیخ شعبان الحق بیابانی	۸۳	ملک شمس الدین کرت
ایضا	سلطان خضر خان بادشاہ	ایضا	سلاطین آل مظفر	ایضا	شیخ صفی الدین اردبیلی
ایضا	محمد دوم شاہ نقی	ایضا	ابوالفوارس شاہ شجاع ابن محمد مظفر	۸۶	شیخ جلال الدولہ سمنانی
ایضا	شیخ محمد گیسو دراز	۱۰۰	خواجہ جلال الدین توران شاہ	ایضا	سلطان ابوسعید خان
۱۱۴	سید شاہ نعمت اللہ ولی	ایضا	سر بالان سبزواری	۸۷	نہست سلاطین مغول
ایضا	سید قاسم انوار	۱۰۱	کالی مسجد در دہلی	ایضا	شیخ اوحمد الدین اصفہانی
ایضا	سلطان مبارک شاہ بادشاہ دہلی	ایضا	سلطان فیروز شاہ بارہک	۸۸	شیخ حسن کوچک
۱۱۵	مرزا بایسیفر ابن مرزا شاہ رخ	۱۰۲	مولانا زین الدین ابوبکر	ایضا	بدر چاچی لقب بفر زمان
ایضا	بدیع الدین شاہ مدارکن پوری	ایضا	خواجہ بہار الدین نقش بند	ایضا	سلطان محمد تغلق شاہ
۱۱۶	سکندر ترکان لدر الیوسف ترکان	ایضا	شمس الدین محمد خواجہ حافظ شیرازی	۸۹	شیخ نصیر الدین چراغ دہلی
ایضا	سلطان محمد ابن میران شاہ	۱۰۴	ملا سعد الدین تغتازانی	۹۰	ملک ابراہیم بیہو
ایضا	شیخ وجیہ الدین احمد	ایضا	شاہ منصور بن محمد مظفر	ایضا	خواجہ قوام الدین حسن
۱۱۷	سلطان محمد شاہ بادشاہ دہلی	۱۰۵	مات شہم	ایضا	طغان تیمور خان
ایضا	مرزا شاہ رخ ابن امیر تیمور صاحبقران	ایضا	ناصر الدین سلطان محمود شاہ لودی	ایضا	امام یافعی مشہور بقطب مکہ
۱۱۸	جامع مسجد جوہنور	۹۱	بادشاہ دہلی	۹۱	قاضی شیخ محمد الدین اسماعیل شیرازی
ایضا	میرزا الف بیک کورکان ابن اشیر رخ میرزا	ایضا	نصرت شاہ لودی بادشاہ دہلی	ایضا	اموال یلکانیزہ شیخ حسن بزرگ
۱۱۹	میرزا عبداللطیف ابن میرزا الف بیک	ایضا	شیخ کمال خجندی	۹۲	شافعی ابواسحاق شیرازی
ایضا	سلطان طار الدین	۱۰۶	امیر تیمور کورکان لقب صاحبقران	۹۳	ملک کیومرث
۱۲۰	مولانا اسحاق	۱۰۹	شیخ نور قطب عالم	۹۴	خواجہ قوام الدین صاحب عیار
ایضا	سلطان بابر بہار ابن میرزا بابر	ایضا	اقبال خان لودی بادشاہ دہلی	ایضا	تاریخ فتح دوزمان سلطان اولی
ایضا	خواجہ شمس الدین محمد کوسوی جامی	۹۵	مرزا میران شاہ	۹۵	میر سید علی ہمدانی
۱۲۱	میر عبد اللہ از احمد سید نعمت اللہ ولی	۱۱۰	سلطان احمد جلایر بغدادی	ایضا	فخر الدین امیر محمود مشہور ابن ہمن
۱۲۲		ایضا	قراوسف ترکان	ایضا	ملک معز الدین حسین کرت

۱۲۱	امیر نظام الدین علی شیر	۱۳۶	سید حسین شهید
ایضا	شیخ سما والدین	۱۳۸	الباقی احوال بادشاهان شروان
۱۲۲	مولانا عبدالجلیل	ایضا	فتح شروان از طلماسپه صفوی
ایضا	سلطان محمود مرزا بن یونس خان	ایضا	خواجہ محمد شریف بجوری
ایضا	ذکر مسجد موٹھ	ایضا	ذکر تربت بگم سلطان
۱۳۳	ابوالغازی سلطان حسین مرزا	۱۳۹	نصیر الدین محمد ہمایون بادشاہ
۱۳۴	سلطان سکندر شاہ لودی عرف	۱۴۰	شیر شاہ بادشاہ
۱۳۵	نظام خان	۱۴۱	کھاری باولی
۱۳۶	سلطان بایزید بادشاہ روم	ایضا	شاہ طاہر دکنی
ایضا	میر افضل خواب بین	۱۴۱	جغتاس سلطان
۱۳۷	تاریخ حوض چارسو	ایضا	شاہ غلام الدین مجذوب
۱۳۸	خواجہ آصفی ولد خواجہ نعمت اللہ	ایضا	ذکر عمارت چہل زینہ در قندہار
۱۳۹	سلطان سلیم بن سلطان بایزید رومی	۱۴۲	شیخ محمد رفیع الدین محدث
ایضا	مولانا عبداللہ ہاشمی	ایضا	مولانا حسن
ایضا	میر غیاث الدین محمد	ایضا	مولانا ابو الخیر خوارزمی
۱۴۱	مولانا اسیدی	۱۴۳	سلطان سلیم شاہ
۱۴۲	شاہ اسمعیل صفوی	ایضا	سلطان محمود شاہ گجراتی
۱۴۳	سلطان ابراہیم حسین لودی	۱۴۴	سلطان فیروز شاہ بے سلیم شاہ
ایضا	شیخ حاجی عبدالوہاب بخاری	۱۴۵	سلطان محمود شاہ عادل
۱۴۴	مولانا ہلالی استرآبادی	ایضا	میرزا شرف جهان
ایضا	طہیر الدین محمد بابر شاہ بادشاہ	ایضا	سلطان ابراہیم سور
نسخ نہر گاہ معظّمہ		۱۴۹	سلطان سکندر شاہ سور
۱۴۵	تاریخ حوض لطیف	ایضا	سرگذشت ہمایون بادشاہ
۱۴۶	امیر نو شروان	ایضا	میرزا ہندال برادر ہمایون بادشاہ
ایضا	مولانا شہاب الدین مومای	ایضا	میرزا محمد عسکری برادر ہمایون بادشاہ
ایضا	مولانا بلی شیرازی	۱۵۰	میرزا کامران
۱۴۷	شیخ جمالی دہلوی	ایضا	مراجعت ہمایون بادشاہ از ایران
ایضا	شیخ عبدالقدوس کنگوہی	ایضا	قصہ نظام سقہ
ایضا	سلطان بہادر شاہ گجراتی	ایضا	شاہم بیگ
سلطان ہمایون شاہ نامی بہمنی			
شیخ ہذری			
مولانا طوسی			
خواجہ سالار			
جهان شاہ ابن قراوسف ترکمان			
احوال بادشاہان مالوہ			
سلطان محمود شاہ غلجی بادشاہ مالوہ			
سلطان ابوسعید میرزا از اولاد امیر تیمور			
میرزا بادکار محمد از اولاد امیر تیمور			
ذکر شہر قنوج			
ذکر گنبد شہر قنوج			
سلاطین آق قویونلو			
ذکر سلاطین دکن			
خواجہ محمود گادان گیلانی			
سلطان محمد شاہ بہمنی			
ذکر سلاطین عثمانیہ و فتح و تغلبہ و غیر آن			
سلطان جنید اردبیلی			
ذکر بادشاہان شروان			
سلطان بہلول لودی			
خواجہ سعید اللہ احقر شہنشاہ			
میرزا عمر شیخ ابن ابوسعید میرزا			
مولانا نور الدین عبدالرحمان شہر			
بمولوی جامی			
پہلوان محمد شہدی			
ذکر سلاطین گجرات			
مات دہم			
شیخ بیچو بہنل			
شمس الدین محمد روحی			
امیر کمال الدین حسین			
مولانا حسین واعظ			

۱۶۶	جلال الدین محمد اکبر شاه بادشاه	۱۶۶	در تاریخ فات لاجپین	۱۶۸	محمد حکیم میرزا ابن ہمایون بادشاہ ایضاً
۱۶۸	ذکر وضع تاریخ الہی	۱۶۸	فتح بروج	ایضاً	شیخ ابراہیم
۱۶۹	فتح اکبر شاہ بر ہمایون بقال	۱۶۹	بنیاد نہوشوخی	۱۰۸	تاریخ رسالہ مناجات
ایضاً	عبسی خان ولد لوندگری	ایضاً	ولادت جاناگیر بادشاہ مرسلطان سلیم	ایضاً	راجہ سیر بل
۱۷۰	محمد پیرم خان خانمان	۱۷۰	ولادت سلطان شاہ مراد	۱۸۰	سلطان محمد صفوی
ایضاً	سلطان احمد شاہ گجراتی	ایضاً	مسجد فتحپور سیکری	۱۸۱	میرزا سلیمان بدخشی
۱۷۱	تاریخ صلح	۱۷۱	دروازہ کلان فتحپور سیکری	ایضاً	شیخ سلیمان بلگرامی
ملوک شاہ		ایضاً	شیخ سلیم حشتی فتحپوری	۱۸۲	امیر فتح اشد شیرازی
۱۷۲	تاریخ مراجعت اکبر شاہ	ایضاً	نوامی پیرزادہ	۱۸۳	راجہ ٹوڈرل
مدرسہ مسجد ہام بیگم		ایضاً	شاہ عبدالغفور عرف بابا کپور	ایضاً	راجہ بگوان داس
خان اعظم		۱۷۶	فتح گجرات	ایضاً	شیخ وجید الدین علوی گجراتی
محمد یوسف		ایضاً	ولادت سلطان دانیال	ایضاً	مولانا عرفی
امیر تقی الدین محمد صدر		ایضاً	فتح قلعہ سمورت	۱۸۴	خواجہ محمد بختی
سید محمد غوث گویاری		۱۷۳	حاجی افضل بلگرامی	ایضاً	حافظ رخنہ
فتح قلعہ رشتپنور		ایضاً	ملک اشو امولانا فرالی شہدی	ایضاً	بنیاد قلعہ الہ آباد
تولد و فرزند توامان		ایضاً	ملا علی محدث طاری تخلص	۱۸۵	قصہ کندیرم چاری
راجہ رام راج بیجانگری		ایضاً	سلطان سلیم بادشاہ روم	ایضاً	مات باز دہم
صبوحی شاعر		۱۷۴	بلغ فتح بخش	ایضاً	قاضی ابو الفتح بلگرامی
میر سید جامہ بان		ایضاً	دادشاہ بادشاہ بنگالہ	۱۸۶	خواجہ ابراہیم حسین
حضرت شاہ علی گجراتی		ایضاً	شاہ طہماسپ صفوی	ایضاً	میرزا عزیز گوکہ
نیلی چھتری		ایضاً	شاہ اسمعیل صفوی ثانی	۱۸۷	تاریخ کتاب ہفت اقلیم
سلطان سلیمان بادشاہ روم		ایضاً	امیر عبدالقادر ولد قاضی مسعود	۱۸۸	سلطان مراد بادشاہ روم
خان زمان علی قلی خان		۱۷۵	مولانا قاسم کاہی	ایضاً	مولانا شیخ نظام بلگرامی
شیخ عبدالعزیز دہلوی		۱۷۶	سلطان علی عادل شاہ جیاپوری	۱۸۹	شیخ عبدالقادر بدانی
فتح قلعہ چتور		ایضاً	ملا حسین نقشی	ایضاً	شیخ ابو الفیض فیضی
بنامی پل جونپور		۱۷۷	شیخ جلال تھانیسری	ایضاً	جامع مسجد بہار
حضرت شیخ علی متقی		ایضاً	خواجہ منصور شیرازی	ایضاً	دروازہ محل سربای رہتاس
فتح قلعہ رشتپنور دفعہ ثانی		ایضاً	شاہ قاسم	۹۰	مولانا حاجی محمد کشمیری
بنیاد قلعہ الہ آباد		۱۷۸	کہ خدائی شاہزادہ سلطان سلیم	ایضاً	عبدالقد خان اذبک

۲۲۷	سهم اشردوردی خان	۲۱۸	فتح قلعه یاد گویند زور بند	۲۰۳	سلطان شاه مراد
۲۱۹	زلالی خوانساری	۲۱۹	میر عبدالواحد شاہدی	۲۰۴	شیخ ناگہ
۲۲۸	سلطان خسرو پسر جہانگیر بادشاہ	۲۲۰	شیخ علی احمد	۲۰۵	شاہ موسی
۲۲۹	پہل قلعه سلیم گدہ	۲۲۰	سید سید کبیر	۲۰۶	رفیع الدین شاعر
۲۲۳	رفیق شاہ عباس صفوی بزبارت	۲۲۱	میر نور احمد شستری	۲۰۷	فتح ولایت لار
۲۲۴	خط نہج و تسخیر قلعه بغداد	۲۲۱	مروض جہانگیری	۲۰۸	تاریخ بزرگ تربت مخصوص
۲۲۵	نلسی داس شاعر ہندی	۲۲۲	خواجہ مرتضیٰ ارمینی	۲۰۹	شیخ ابو الفضل علامی
۲۲۶	شیخ احمد سرہندی	۲۲۲	ولی محمد خان اذیک	۲۱۰	جامع مسجد بلگرام
۲۲۷	میر عبدالقدیر مرزی	۲۲۳	میر سبزواری	۲۱۱	تخت سنگ موسی
۲۲۸	سلطان پرویز پسر جہانگیر بادشاہ	۲۲۳	تاریخ پیل دہلی	۲۱۲	خواجہ باقی باللہ
۲۲۹	ملک الشعرا طالب الملی	۲۲۴	میرزا جعفر قزوینی مخاطب صفحہ خان	۲۱۳	شیخ عبدالواحد فاروقی
۲۳۰	امام عبداللطیف سلطان پوری	۲۲۵	سلیم سلطان بیگم	۲۱۴	حمیدہ بانو بیگم لقب بزم مکانی
۲۳۱	عبدالرحیم خان خانمنا مان	۲۲۶	تاریخ کتاب خانہ ملا یوسف	۲۱۵	سلطان دانیال
۲۳۲	وفات جہانگیر بادشاہ	۲۲۷	راجہ مان سنگہ	۲۱۶	وفات محمد اکبر شاہ بادشاہ
۲۳۳	سلطان داود بخش	۲۲۸	شانی شاعر	۲۱۷	جلوس جہانگیر بادشاہ
۲۳۴	سلطان شہریار	۲۲۹	آقا رضی اصفہانی	۲۱۸	نورجان بیگم
۲۳۵	شہاب الدین محمد صاحب قرآن	۲۳۰	قدسی انصاری سہارن پوری	۲۱۹	سمات مہری
۲۳۶	شاہجہان بادشاہ	۲۳۱	قاضی ابو العلاء عرف قاضی بڈہ	۲۲۰	سمات زوجہ شیخ عبدالقدیر
۲۳۷	شاہ عباس صفوی	۲۳۲	امام ملک قلی	۲۲۱	سمات نہانی
۲۳۸	دیوان خاص قلعه اکبر آباد	۲۳۳	محاصرہ قلعه ایروان	۲۲۲	سمات بزرگی
۲۳۹	میر محمد باقر داماد	۲۳۴	ملک عنبر حبشی	۲۲۳	سمات اتون
۲۴۰	ارجند بانو بیگم مخاطب بمبار محل	۲۳۵	ستارہ دم دار	۲۲۴	سمات سمر قدسی
۲۴۱	قندھاری بیگم	۲۳۶	مدرسہ یلکنگوش پی	۲۲۵	دختر درویش قیام سہزاداری
۲۴۲	شیخ بدیع الدین سہارن پوری	۲۳۷	خانقاہ یلکنگوش بہادر	۲۲۶	سمات حجابی
۲۴۳	عمارت خاص محل شاہجہان بادشاہ	۲۳۸	ذکر افتادہ شہاب راسمان و ساتر	۲۲۷	سمات عصمتی
۲۴۴	حضرت شیخ پیر میر تھی	۲۳۹	شہنشاہ ازان	۲۲۸	سمات نشانی
۲۴۵	تاریخ آوردن نہری از انجمن	۲۴۰	شیخ بہار الدین آملی	۲۲۹	سمات دختر امیر بادگار
۲۴۶	پہنچت	۲۴۱	عمارت اوجین	۲۳۰	سمات ہمدی
۲۴۷	گدھانی شاہزادہ محمد داراشکوہ	۲۴۲	مسجد بنگالہ	۲۳۱	سمات آقاسے

۱۱۱	احمد آباد گجرات	۹۶	تاریخ وفات بزرگی	۷۸	سید حسین
ایضاً	سلطان خلیل اللہ فرزند میر شاہ	۹۷	سلطان ادیس جلاتر	۷۹	قطب الدین مبارک شاہ خلجی
۱۱۲	مسجد گجرات	۹۷	تاریخ عمارت در دہلی	ایضاً	شرف الاولیاء شیخ ابو علی قلندر
ایضاً	ناصر الدین سلطان محمود شاہ	ایضاً	قاضی بہار الدین شیرازی	۸۰	شیخ نظام الدین اولیا
ایضاً	لودی	ایضاً	خواجہ عماد فقیر کرماتی	۸۲	سلطان غیاث الدین تغلق شاہ
ایضاً	دولت خان لودی بادشاہ دہلی	ایضاً	شیخ جلال مسعودی بزمیانیان	۸۳	خسر و شاعران امیر خسرو دہلوی
۱۱۳	امیر قوام الدین سجانی	۹۹	شیخ شعبان اسحق بیابانی	۸۵	ملک شمس الدین کرت
ایضاً	سلطان خضر خان بادشاہ	ایضاً	سلاطین آل مظفر	ایضاً	شیخ صفی الدین اردبیلی
ایضاً	مخدوم شاہ نعمتی	ایضاً	ابوالفوارس شاہ شجاع ابن محمد مظفر	۸۶	شیخ جبار الدولہ سمنانی
ایضاً	شیخ محمد گیسو دراز	۱۰۰	خواجہ جلال الدین توران شاہ	ایضاً	سلطان ابوسعید خان
۱۱۴	سید شاہ نعمت اللہ ولی	ایضاً	سر بالان سبزواری	۸۷	نہرست سلاطین مغول
ایضاً	سید قاسم انوار	۱۰۱	کالی مسجد در دہلی	ایضاً	شیخ ابو محمد الدین اصفہانی
ایضاً	سلطان مبارک شاہ بادشاہ دہلی	ایضاً	سلطان فیروز شاہ بارک	۸۸	شیخ حسن کوچک
۱۱۵	مرزا بایسینرا ابن مرزا شاہ رخ	۱۰۲	مولانا زین الدین ابو بکر	ایضاً	بدر چاچی لقب بجزمان
ایضاً	بدیع الدین شاہ مدارکن پوری	ایضاً	خواجہ بہار الدین نقش بند	ایضاً	سلطان محمد تغلق شاہ
۱۱۶	سکندر ترکمان لدر الیوسف ترکمان	ایضاً	شمس الدین محمد خواجہ حافظ شیرازی	۸۹	شیخ نصیر الدین چراغ دہلی
ایضاً	سلطان محمد ابن میران شاہ	۱۰۴	آقا سعد الدین تفتازانی	۹۰	ملک ابراہیم بیہو
ایضاً	شیخ وجیہ الدین احمد	ایضاً	شاہ منصور بن محمد مظفر	ایضاً	خواجہ قوام الدین حسن
۱۱۷	سلطان محمد شاہ بادشاہ دہلی	۱۰۵	مات شہم		
ایضاً	مرزا شاہ رخ ابن امیر تیمور صاحب قرآن	ایضاً	ناصر الدین سلطان محمود شاہ لودی	ایضاً	طغان تیمور خان
۱۱۸	جامع مسجد جوہنور	۹۱	بادشاہ دہلی	ایضاً	امام یافعی مشہور قطب کتہ
ایضاً	میرزا الف نیک کورکان ابن میرزا	ایضاً	نصرت شاہ لودی بادشاہ دہلی	۹۱	قاضی شیخ محمد الدین اسماعیل شیرازی
۱۱۹	میرزا عبد اللطیف ابن میرزا الف نیک	ایضاً	شیخ کمال خجندی	۹۲	احوال یکانینہ شیخ حسن بزرگ
ایضاً	سلطان طار الدین	۱۰۶	امیر تیمور کورکان لقب صاحب قرآن	۹۳	شاشیخ ابواسحاق شیرازی
		۱۰۹	شیخ نور قطب عالم	۹۴	ملک کیومرث
		ایضاً	اقبال خان لودی بادشاہ دہلی	ایضاً	خواجہ قوام الدین صاحب عیار
		۹۵	مرزا میران شاہ	ایضاً	تاریخ فتح در زمان سلطان ادیس
		۱۱۰	سلطان احمد جلالی بغدادی	ایضاً	میر سید علی ہمدانی
		ایضاً	قر الیوسف ترکمان	ایضاً	فخر الدین امیر محمود مشہور ابن سینا
۱۲۰	میرزا عبد اللہ از احمد و سید نعمت اللہ ولی	ایضاً		ایضاً	ملک معز الدین حسین کرت

۱۲۱	امیر نظام الدین علی شیر	۱۳۶	سید حسین شهید	ایضا
ایضا	شیخ سما و الدین	۱۳۸	باقی احوال بادشاهان شروان	۱۵۱
۱۲۲	مولانا عبدالجلیل	ایضا	شیخ شروان از طلماسی صفوی	ایضا
ایضا	سلطان محمود مرزا بن یونس خان	ایضا	خواجہ محمد شریف بجمری	ایضا
ایضا	ذکر مسجد موٹو	ایضا	ذکر تربت سلیمان	۱۵۲
۱۳۳	ابوالقازی سلطان حسین مرزا	۱۳۹	نصیر الدین محمد ہمایون بادشاہ	ایضا
۱۳۴	سلطان سکندر شاہ لودی عرف	۱۴۰	شیر شاہ بادشاہ	۱۵۳
۱۳۵	نظام خان	۱۴۱	کھاری باولی	۱۵۴
۱۳۶	سلطان بایزید بادشاہ روم	ایضا	شاہ طاہر دکنی	ایضا
ایضا	امیر افضل خواب بین	۱۴۱	جغتاس سلطان	۱۵۵
۱۳۷	تاریخ حوض چارسو	ایضا	شاہ طار الدین مجذوب	ایضا
۱۳۸	خواجہ آصفی ولد خواجہ نعمت اللہ	ایضا	ذکر عمارت چہل زینہ در قندہار	ایضا
۱۳۹	سلطان سلیم بن سلطان بایزید رومی	۱۴۲	شیخ محمد رفیع الدین محدث	۱۵۶
ایضا	مولانا عبداللہ ہاشمی	ایضا	مولانا حسن	ایضا
ایضا	امیر غیاث الدین محمد	ایضا	مولانا ابو الخیر خوارزمی	ایضا
۱۴۰	مولانا اسیدی	۱۴۳	سلطان سلیم شاہ	۱۵۸
۱۴۱	شاہ اسمعیل صفوی	ایضا	سلطان محمود شاہ گجراتی	ایضا
۱۴۲	سلطان ابراہیم حسین لودی	۱۴۴	سلطان فیروز شاہ پسر سلیم شاہ	۱۵۹
ایضا	شیخ حاجی عبدالوہاب بخاری	۱۴۵	سلطان محمود شاہ عادل	۱۶۰
۱۴۳	مولانا ہلالی استرآبادی	ایضا	امیر زائرف جہان	ایضا
ایضا	ظہیر الدین محمد بابر شاہ بادشاہ	ایضا	سلطان ابراہیم سور	ایضا
۱۴۴	تاریخ ننگہ معظہ	۱۴۹	سلطان سکندر شاہ سور	۱۶۱
۱۴۵	تاریخ حوض لطیف	ایضا	سرگزشت ہمایون بادشاہ	ایضا
۱۴۶	امیر نو شروان	ایضا	امیر زائرف ابدال برادر ہمالون بادشاہ	۱۶۲
ایضا	مولانا شہاب الدین معامی	ایضا	امیر زائرف عسکری برادر ہمایون بادشاہ	۱۶۳
ایضا	مولانا بلی شیرازی	۱۵۰	امیر زاکامران	ایضا
۱۴۷	شیخ جمالی دہلوی	ایضا	مراجعت ہمایون بادشاہ از ایران	۱۶۴
ایضا	شیخ عبدالقدوس کنگوچی	ایضا	قصید نظام سقہ	۱۶۶
ایضا	سلطان بنادشاہ گجراتی	ایضا	شاہم بیک	ایضا
سلطان ہمایون شاہ نامی بہمنی	شیخ آذری	مولانا طوسی	خواجہ سالار	جہان شاہ ابن قراوسف ترکمان
احوال بادشاہان مالوہ	سلطان محمود شاہ غلیج بادشاہ مالوہ	سلطان ابوسعید میرزا زاد امیر تیمور	میرزا یادگار محمد زاولاد امیر تیمور	ذکر شہر قنوج
ذکر گیند شہر متونج	سلاطین آق قویونلو	ذکر سلاطین دکن	خواجہ محمود کادان گیلانی	سلطان محمد شاہ بہمنی
ذکر سلاطین عثمانیہ و فتح مستظلیہ وغیر ان	سلطان جنیدار دبیلی	ذکر باشاہان شروان	سلطان بہلول لودی	خواجہ عبید اللہ احرار نقشبند
میرزا عمر شیخ ابن ابوسعید میرزا	مولانا نور الدین عبدالرحمان مشہور	بمولوی جامی	پہلوان محمد مشہدی	ذکر سلاطین گجرات
مات دہم	شیخ چچو سنبل	شمس الدین محمد روحی	امیر کمال الدین حسین	مولانا حسین واعظ

۱۶۶	جلال الدین محمد اکبر شاه بادشاه	۱۶۶	دو پنج فوات لاجپین	۱۶۸	محمد حکیم میرزا ابن سہا یون بادشاہ ایضاً
۱۶۸	ذکر وضع تاریخ الہی	۱۶۸	فتح بروج	ایضاً	شیخ ابراہیم
۱۶۹	فتح اکبر شاہ برہمپور بقال	۱۶۹	بنیاد نہر شتون	۱۰۸	تاریخ رسالہ مناجات
ایضاً	عیسی خان ولد لونڈگری	ایضاً	ولادت جاناگیر بادشاہ مرث سلطان سلیم	ایضاً	راجہ ہیر بل
۱۷۰	محمد ہیرم خان خانمانان	۱۷۰	ولادت سلطان شاہ مراد	۱۸۰	سلطان محمد صفوی
ایضاً	سلطان احمد شاہ گجراتی	ایضاً	مسجد فتحپور سیکری	۱۸۱	میرزا سلیمان بدخشی
تاریخ صلح		۱۷۱	دروازہ کلان فتحپور سیکری	ایضاً	شیخ سلیمان بلگرامی
ملوک شاہ		ایضاً	شیخ سلیم چشتی فتحپوری	۱۸۲	امیر فتح اشد شرازی
تاریخ مراجعت اکبر شاہ		ایضاً	نوامی پیرزادہ	۱۸۳	راجہ ٹوڈرمل
مدرسہ مسجد امام بیگم		ایضاً	شاہ عبدالغفور عرف بابا کپور	ایضاً	راجہ بھگوان داس
خان اعظم		۱۷۲	فتح گجرات	ایضاً	شیخ وجیہ الدین علوی گجراتی
محمد یوسف		ایضاً	ولادت سلطان دینال	ایضاً	مولانا عرفی
امیر تقی الدین محمد صدر		ایضاً	فتح قلعہ سورت	۱۸۳	خواجہ محمد بختی
سید محمد غوث گویاری		۱۷۳	حاجی افضل بلگرامی	ایضاً	حافظ رخندہ
فتح قلعہ رنہنپور		ایضاً	ملک اشو مولانا غزالی شہدی	ایضاً	بنیاد قلعہ الہ آباد
تولد و فرزند تواماں		ایضاً	ملا علی محمد طارقی تخلص	۱۸۵	قصہ کند ہیرم چاری
راجہ رام راج بیجاگری		ایضاً	سلطان سلیم بادشاہ روم	ایضاً	مات یازدہم
صبوحی شاعر		۱۷۴	بلغ فتح بخش	ایضاً	قاضی ابوالفتح بلگرامی
میر سید جامہ بان		ایضاً	دادشاہ بادشاہ بنگالہ	۱۸۴	خواجہ ابراہیم حسین
حضرت شاہ علی گجراتی		ایضاً	شاہ طہماسپ صفوی	ایضاً	میرزا عزیز کوکہ
نیلی چھتری		ایضاً	شاہ اسمعیل صفوی ثانی	۱۸۷	تاریخ کتاب ہفت اقلیم
سلطان سلیمان بادشاہ روم		ایضاً	امیر عبدالقادر ولد قاضی مسعود	۱۸۸	سلطان مراد بادشاہ روم
خان زمان علی قلی خان		۱۷۵	مولانا قاسم کاپی	ایضاً	مولانا شیخ نظام بلگرامی
شیخ عبدالعزیز دہلوی		۱۷۶	سلطان علی عادل شاہ بیجاپوری	۱۸۹	شیخ عبدالقادر بدادنی
فتح قلعہ چتور		ایضاً	ملا حسین نقشی	ایضاً	شیخ ابوالفیض فیضی
بنای پل جوہنور		۱۷۷	شیخ جلال تھانیسری	ایضاً	جامع مسجد بہار
حضرت شیخ علی متقی		ایضاً	خواجہ منصور شیرازی	ایضاً	اردوازہ محل سرای رہتاس
فتح قلعہ رنہنپور دفعہ ثانی		ایضاً	شاہ قاسم	۹۰	مولانا حاجی محمد کشمیری
بنیاد قلعہ الہ آباد		۱۷۸	کدخدائی شاہزادہ سلطان سلیم	ایضاً	عبدالقد خان اڈبک

۲۲۷	میر عبد اللہ زور بند	۲۱۸	میر عبد اللہ زور بند	۲۰۳	فتح قلعہ باد کوئہ زور بند	سلطان شاہ مراد
۲۱۹	زلالی خوانساری	۲۱۹	میر عبد الواحد شاہدی	۲۰۳	میر عبد الواحد شاہدی	شیخ ناگہ
۲۲۸	سلطان خسرو پسر جہانگیر بادشاہ	۲۲۰	شیخ علی احمد	۲۰۳	شیخ علی احمد	شاہ موسیٰ
۲۲۹	پہل قلعہ سلیم گڑھ	۲۲۰	سید سید کبیر	۲۰۳	سید سید کبیر	رفیع الدین شاعر
۲۲۰	رفیق شاہ عباس صفوی بزبارت	۲۲۱	میر نور اللہ شستری	۲۰۳	میر نور اللہ شستری	فتح ولایت لار
۲۲۱	خطہ نعت و تفسیر قلعہ بغداد	۲۲۱	میر عبد اللہ شستری	۲۰۳	میر عبد اللہ شستری	تاریخ بزرگ تربت شخصہ
۲۲۲	تلمسی داس شاعر ہندی	۲۲۱	میر عبد اللہ شستری	۲۰۳	میر عبد اللہ شستری	شیخ ابو الفضل غلامی
۲۲۳	شیخ احمد سہندی	۲۲۱	میر عبد اللہ شستری	۲۰۳	میر عبد اللہ شستری	جامع مسجد بلگرام
۲۲۴	میر عبد اللہ نر مزی	۲۲۱	میر عبد اللہ شستری	۲۰۳	میر عبد اللہ شستری	تخت سنگ موسیٰ
۲۲۵	سلطان پرویز پسر جہانگیر بادشاہ	۲۲۱	میر عبد اللہ شستری	۲۰۳	میر عبد اللہ شستری	خواجہ باقی باللہ
۲۲۶	ملک الشع اطالب الملی	۲۲۲	میر عبد اللہ شستری	۲۰۳	میر عبد اللہ شستری	شیخ عبد الواحد فاروقی
۲۲۷	ملا عبد اللطیف سلطان پوری	۲۲۲	میر عبد اللہ شستری	۲۰۳	میر عبد اللہ شستری	حمیدہ بانو بیگم لقب بمریم مکانی
۲۲۸	عبد الرحیم خان خانم خانان	۲۲۲	میر عبد اللہ شستری	۲۰۳	میر عبد اللہ شستری	سلطان دانیال
۲۲۹	وفات جہانگیر بادشاہ	۲۲۲	میر عبد اللہ شستری	۲۰۳	میر عبد اللہ شستری	وفات محمد اکبر شاہ بادشاہ
۲۳۰	سلطان داوڑ بخش	۲۲۳	میر عبد اللہ شستری	۲۰۳	میر عبد اللہ شستری	جلوس جہانگیر بادشاہ
۲۳۱	سلطان شہریار	۲۲۳	میر عبد اللہ شستری	۲۰۳	میر عبد اللہ شستری	نور جہان بیگم
۲۳۲	شہاب الدین محمد صاحب قرآن	۲۲۳	میر عبد اللہ شستری	۲۰۳	میر عبد اللہ شستری	سمات مہری
۲۳۳	شاہ جہان بادشاہ	۲۲۳	میر عبد اللہ شستری	۲۰۳	میر عبد اللہ شستری	سمات زوجہ شیخ عبد اللہ
۲۳۴	شاہ عباس صفوی	۲۲۳	میر عبد اللہ شستری	۲۰۳	میر عبد اللہ شستری	سمات نہانی
۲۳۵	دیوان خاص قلعہ اکبر آباد	۲۲۳	میر عبد اللہ شستری	۲۰۳	میر عبد اللہ شستری	سمات بزرگی
۲۳۶	میر محمد باقر داماد	۲۲۳	میر عبد اللہ شستری	۲۰۳	میر عبد اللہ شستری	سمات اتون
۲۳۷	ارجند بانو بیگم مخاطب ممتاز محل	۲۲۳	میر عبد اللہ شستری	۲۰۳	میر عبد اللہ شستری	سمات سمر قندی
۲۳۸	قند ہاری بیگم	۲۲۳	میر عبد اللہ شستری	۲۰۳	میر عبد اللہ شستری	دختر درویش قیام سہواری
۲۳۹	شیخ بدیع الدین سہارن پوری	۲۲۳	میر عبد اللہ شستری	۲۰۳	میر عبد اللہ شستری	سمات حجابی
۲۴۰	عمرات خاص محل شاہ جہان بادشاہ	۲۲۳	میر عبد اللہ شستری	۲۰۳	میر عبد اللہ شستری	سمات عصمتی
۲۴۱	حضرت شیخ پیر میر تھی	۲۲۳	میر عبد اللہ شستری	۲۰۳	میر عبد اللہ شستری	سمات نشامی
۲۴۲	تاریخ آوردن نہری از انجمن	۲۲۳	میر عبد اللہ شستری	۲۰۳	میر عبد اللہ شستری	سمات دختر امیر بادگار
۲۴۳	پنج نعت	۲۲۳	میر عبد اللہ شستری	۲۰۳	میر عبد اللہ شستری	سمات ہمدی
۲۴۴	گد فدائی شاہزادہ محمد داراشکوہ	۲۲۳	میر عبد اللہ شستری	۲۰۳	میر عبد اللہ شستری	سمات آقاسی

۲۶۸	مسجد قنوج	۲۵۲	احوال دہلی قدیم	۲۲۲	کرد خدائی شاہزادہ محمد شجاع
ایضاً	ملا شاہ بدخشی	ایضاً	قلعہ شاہجہان آباد	ایضاً	نولد سیلان شکوہ
۲۶۹	موتی مسجد سہارنپور	۲۵۳	مسجد جامع اکبر آباد	ایضاً	نواب مہابت خان
ایضاً	ایضاً	ایضاً	باقی احوال سلاطین روم	۲۲۳	تخت طاوسی
۲۷۰	شہادت سرمد	۲۵۴	اعظم خان	۲۲۴	شیخ میر لاہوری
ایضاً	پہل سلیم گدہ	ایضاً	فتح قلعہ قندہار	ایضاً	مسجد جمیر
۲۷۱	نواب اسلام خان وزیر اعظم	ایضاً	شیخ محب اللہ آبادی	ایضاً	باقر خان
ایضاً	نواب بنجابت خان خانخاناں	۲۲۵	میر نعمان اکبر آبادی	۲۲۵	نواب افضل خان علامی
۲۷۲	وفات شاہجہان بادشاہ	ایضاً	میر صالح الملقب بکشتی	ایضاً	باقر خان نجم ثانی
ایضاً	غضنفر خان	ایضاً	مسجد اکبر آباد	ایضاً	غیرت خان
۲۷۳	باغ مراد آباد	ایضاً	امیر ابو العلاء اکبر آبادی	ایضاً	سید عبدالقادر بخاری اکبر آبادی
ایضاً	شیخ حسن بن شیخ نظر اللہ	۲۵۸	ملک الشعرا ابوطالب کلیم	ایضاً	تاریخ بزرگ عورتے
۲۷۴	شیخ محمد معصوم	ایضاً	شیخ فیض اللہ	۲۲۶	شیخ عبدالحق محدث دہلوی
ایضاً	غنی کشمیری	۲۵۹	موتی مسجد	ایضاً	شیخ محمد صادق کنگوی
۲۷۵	تاریخ وفات بانی گوکدلی	ایضاً	شیخ عبدالاحد	ایضاً	شاہ صفی صفوی
ایضاً	سید نعمت اللہ نارنولی	۲۶۰	میر الہی	۲۲۷	شہید شاعر
۲۷۶	مرزا صاحب	ایضاً	میر سیکھی کاشی	ایضاً	جہان آرا بیگم
ایضاً	شیخ محمد محسن فانی	۲۶۱	مسجد داتی	۲۲۸	تاریخ نلی علی مردان خان
ایضاً	دالشنند خان	ایضاً	حضرت سید بانی	ایضاً	قلعہ جلال آباد
۲۷۷	خواجہ عبدالرؤف	ایضاً	شیخ عبداللطیف برہانپوری	ایضاً	فتح بلخ و بدخشان
ایضاً	باغ حسین	۲۶۲	شیخ اسمعیل حشقی اکبر آبادی	۲۲۹	تاریخ خوض مسجد گاہ بہار
ایضاً	تاریخ سرای بختاوردنگر	ایضاً	نواب سعد اللہ خان وزیر	ایضاً	جامع مسجد الہ آباد
۲۷۸	کرد خدائی شاہزادہ محمد اکبر	۲۶۳	نواب علی مردان خان	۲۵۰	حاجی محمد جان قدسی
ایضاً	قاضی محمد یوسف بگراچی	ایضاً	چندر بہان برہمن	ایضاً	شیخ کبیر عرف بالاپیر
ایضاً	ملا معین الدینی	۲۵۱	مسجد جامع شاہجہان آباد	۲۵۱	حکیم رکن کاشی
ایضاً	مسجد عالمگیر بادشاہ	ایضاً	مجموعی شاہجہان بادشاہ	ایضاً	مولوی عبدالقدوس ولد رشید
۲۷۹	سکندر شاہ	ایضاً	ولادت و جلوس عالمگیر بادشاہ	ایضاً	سید جمال بخاری
۲۸۰	شاہزادہ سلطان محمد	۲۶۴	شکل مہر عالمگیر بادشاہ	ایضاً	شیخ ناصر اکبر آبادی
ایضاً	سید خان قریشی	۲۶۵	فتح عالمگیر بادشاہ بر سلطان شجاع	ایضاً	حضرت ولی محمد نارنولی
ایضاً	۲۶۶	۲۵۲	شہادت شاہزادہ محمد دارا سکوہ	۲۵۲	

۳۰۴	رفیع الدوله شاه جهان ثانی	۲۸۸	مسجد عالم گنج در کبیر آباد	۲۸۰	شیخ نمدی ابن شیخ کبیر بالابیر
۳۰۵	ایضاً محمد شاه بادشاه	ایضاً	نواب شایسته خان	ایضاً	میر امین
۳۰۶	ایضاً قطب الملک شیخ عبدالمنان	ایضاً	قاضی محمد سعید بلگرامی	ایضاً	مرزا محمد علی ماہر
۳۰۷	۲۸۹	۲۸۹	باغ فدک	۲۸۱	سید علی کبیر
۳۰۸	ایضاً مولوی شیخ محمد	ایضاً	شیخ محمد اسحاق بلگرامی	ایضاً	تاریخ چاه و حوض
۳۰۸	ایضاً میر عبدالواحد بلگرامی	ایضاً	میر محمد زمان راسخ	ایضاً	تاریخ چاه
ایضاً	ایضاً مسجد سنہری	ایضاً	ملا ناصر علی	ایضاً	تاریخ بنامی چار محل جیدر آباد
ایضاً	۲۹۰	۲۹۰	میرزا قطب الدین مائل	۲۸۲	سرای میران
ایضاً	ایضاً ستاره دم دار	ایضاً	نواب شاکر خان	ایضاً	بختا در خان
۳۰۹	ایضاً اعظم الدین خان	ایضاً	شیخ عبدالرئیب کاکوری	ایضاً	سیواجی و سنہاجی مرہٹہ
ایضاً	ایضاً مسجد روشن الدوله	ایضاً	فتح قلعه بسنت گدہ	ایضاً	فتح یافتن نواب شکر اللہ خان
ایضاً	ایضاً شاہ مردان	ایضاً	فتح قلعه ستاره	ایضاً	بہر را چوتان میوات
۳۱۰	۲۹۲	۲۹۲	فتح قلعه بردلی	۲۸۳	در فتح بعضی ممالک دکن
۳۱۱	ایضاً میرزا عبدالغنی کشمیری	ایضاً	ولادت پسر شکر اللہ خان	ایضاً	در فتح سیجا پور
۳۱۲	ایضاً باغ ناظر روز افزون	ایضاً	زیب النساء بیگم	۲۸۴	در فتح جیدر آباد
ایضاً	۲۹۳	۲۹۳	لطف اللہ خان پسر سعد اللہ خان	ایضاً	فتح کولکنڈہ و جیدر آباد
ایضاً	ایضاً فخر المساجد	ایضاً	در ولادت پسر و دختر کرم اللہ خان	۲۸۵	فتح قلعه او دنی
ایضاً	ایضاً سید برکت اللہ	ایضاً	در وفات عالمگیر بادشاہ	ایضاً	مسجد جاجپور
ایضاً	۲۹۴	۲۹۴	شاہزادہ محمد اعظم شاہ	ایضاً	محمد علیخان
۳۱۳	ایضاً نواب جان تشارخان	ایضاً	انتیاز خان صفایانی	۲۸۶	شاہ پیر محمد سلونی
ایضاً	۲۹۷	۲۹۷	زینت النساء بیگم	ایضاً	نواب شکر اللہ خان
ایضاً	ایضاً تاریخ شاذ و نادر	ایضاً	شیخ محمد افضل اللہ آبادی	ایضاً	مات دوازدهم
۳۱۵	ایضاً احمد یار خان متخلص بیکتا	ایضاً	شاہ عالم بہادر شاہ	ایضاً	میرزا مغز الدین محمد موسوی
ایضاً	۲۹۹	۲۹۹	محمد جہاندار شاہ	ایضاً	گد خدائی عنایت اللہ خان
ایضاً	۳۰۰	۳۰۰	امیر الامرا ذوالفقار خان	۲۸۷	شیخ سلیمان
۳۱۶	ایضاً حکیم محمد حسین شیرازی	ایضاً	میرزا ایزد بخش رسا	ایضاً	فتح قلعه بہتر
ایضاً	ایضاً نواب عبدالصمد خان	ایضاً	محمد فرخ سیر بادشاہ	ایضاً	روح اللہ خان میر بخش
ایضاً	۳۰۳	۳۰۳	مسجد قطب لاقطاب	ایضاً	شاہ نور درویش
۳۱۷	ایضاً قلعہ شہر کنگ	ایضاً	محمد رفیع الدرجات بادشاہ	ایضاً	حافظ سید ضیاء اللہ بلگرامی

۳۴۹	مسجد در آله آباد	۳۴۴	مسجد شاه شریف در اورنگ آباد	۳۴۰	فکر نادر شاه بادشاه
ایضا	مرزا محمد بیگ خان	ایضا	غزل و وفات احمد شاه بادشاه	۳۳۰	نواب برهان الملک سعادت خان
ایضا	تاریخ مسجد اله آباد	۳۳۵	نواب منصور علیخان صفدر جنگ	۳۳۱	شیخ روح اللہ بن بلگرامی
ایضا	نواب احمد خان بنگش آبادی	ایضا	شاه پیر اشرف سلونی	۳۳۲	سید جعفر متخلص سحرچی زیر پوریک
۳۵۰	وفات احمد شاه ابدالی	ایضا	میر نواز من علی متخلص بن فیض	ایضا	ستاره و بنالہ دار
ایضا	شاه غلام قطب الدین الہ آبادی	ایضا	شاه شریف اورنگ آبادی	ایضا	شاه گرامی
۳۵۱	چوان سراج	۳۳۳	تاریخ تعمیر حوضی	۳۳۳	ستاره و بنالہ دار
ایضا	وفات نجیب الدولہ در روانہ شدن	ایضا	خدم رسول	ایضا	نواب اسد الدولہ مسد یار خان
ایضا	شاه عالم بادشاه از الہ آباد بہت دہلی	۳۳۴	نواب علی وردی خان مہاراج جنگ	۳۳۴	قرباش خان متخلص بامسید
۳۵۳	فتح یافتن نواب شجاع الدولہ	ایضا	نواب سراج الدولہ ناظم جنگالہ	ایضا	نواب امیر خان
ایضا	بر حافظ رحمت خان	۳۳۵	شید کریم اللہ متخلص بن فریب	۳۳۵	قتل نادر شاه
۳۵۴	نواب شجاع الدولہ	ایضا	سید قطب الدین عرف متجلی	ایضا	ذکر احمد شاه ابدالی
ایضا	جنگ کردن نواب نجف خان باجات	۳۳۶	سراج الدین علیخان متخلص بہ آرزو	۳۳۶	فتح محمد شاه بر احمد شاه ابدالی
۳۵۵	حیوض بیگ خان بہادر	ایضا	نواب مصمصام الدولہ شاہنواز خان	ایضا	وفات محمد شاه بادشاه
ایضا	سختن آدیختہ شدن تنگکار مہاجن	۳۳۹	روضہ حضرت سلون	۳۳۸	جلوس احمد شاه بادشاه
۳۵۶	سید ترضی خان لقب بختار الدولہ	ایضا	میر محمد یوسف	ایضا	نواب نظام الملک آصف جاہ
۳۵۷	شاه پیر محمد پناہ سلونی	۳۳۹	عزیز الدین محمد عالمگیر ثانی بادشاه	۳۳۹	سید علومی خان حکیم
ایضا	شہر و صاحب فرانسس	۳۳۶	آدم احمد شاه ابدالی مرتبہ	۳۳۹	راجہ نول راسے
ایضا	فتح قلعہ گوالیار	۳۳۶	سوم بشارت جہان آباد	ایضا	میر غلام نبی بلگرامی
۳۵۸	مرزا جان جانان	۳۳۱	جلوس شاه عالم بادشاه	۳۳۱	سید اعظم الدین
ایضا	وفات نواب نجف خان	ایضا	زینت النساء بیگم	ایضا	راجہ پرتی بیت
۳۵۹	شہ نظر خان	ایضا	امام باڑہ ملک بہار	۳۳۱	شیخ محمد ناصر متخلص بہ افضلی
ایضا	سوانح کہ بعد وفات نواب نجف خان	ایضا	گفتہ شدن سورج علی جاٹ و	۳۳۱	شیخ محمد ناصر متخلص بہ زائر
ایضا	بظہور آمدہ	۳۳۲	آدم احمد شاه ابدالی مرتبہ چارم	۳۳۲	مسجد چربی
۳۶۰	مولانا فخر الدین	ایضا	نواب صلابت جنگ حیدر آبادی	۳۳۲	سنہری مسجد
ایضا	وفات سید و بیگم	۳۳۳	نواب نظام علیخان حیدر آبادی	۳۳۳	نواب نظام الدولہ ناصر جنگ
ایضا	ذکر کردن شاه عالم بادشاه	ایضا	فتح یافتن انگریزوں پر نواب شجاع الدولہ در کبیر	۳۳۳	حافظ اسعد گنتی
۳۶۲	مسجد بیگم	ایضا	شیخ محمد علی حزمین	ایضا	سید غلام نبی متخلص بن مجب
۳۶۳	امام باڑہ نواب آصف الدولہ	۳۳۸	مسجد سلون	۳۳۸	نواب بہادر جاوید خان
ایضا	مسجد جعفر گنج	ایضا		۳۳۸	نواب محمد الہ ولہ عبد الحمید خان

۳۶۹	میرزا کلثوم علیخان	۳۶۳	پل نوبسته	۳۶۳	میرزین العابدین خان
۳۹۰	مولا ناسا شاه ابو سعید	ایضا	مولوی فیم الدین	۳۶۴	تاریخ مسجد
ایضا	از طلق آویخته شدن نواب	ایضا	مرزا محمد حسین قاتیل	ایضا	حکیم ذکا خان
۳۹۱	شمس الدین	۳۶۵	وفات نواب وزیر علیخان	ایضا	مسجد فتح پور
ایضا	شاه محمد آفاق	۳۶۵	وفات جارج وی کھر و	۳۶۵	وفات نواب آصف الدوله
ایضا	بیگم شمر و	۳۶۶	بادشاه انگلستان	۳۶۶	نواب وزیر علیخان
ایضا	جلوس ملکه انگلستان	۳۶۷	وفات شاهزاده میرزا جهانگیر	۳۶۷	فتح کردن بونا پارتی بادشاه فرانس
۳۹۳	ذکر وفات سلیمان جاہ	ایضا	وفات شاه محمد اجل الہ آبادی	۳۶۸	ولایت معمر
ایضا	جلوس محمد علی شاه سلطان اودہ	۳۶۹	در دانه نقار خانہ	۳۶۹	ٹیپو سلطان والی سرنگ پٹن
۳۹۴	وفات محمد اکبر شاه ثانی	۳۷۰	وفات کرکین پدرو	۳۷۰	حکیم نقا خان
ایضا	جلوس محمد بہادر شاه بادشاہ	ایضا	مارکو لیسینسکیس گورنر جنرل	ایضا	تفضل حسین خان کشمیری
۳۹۵	شاهزادہ میرزا سلیمان شکوہ	ایضا	نواب شمشیر بہادر وال بندلیکنڈ	ایضا	مدرسہ کلکتہ
ایضا	ذکر نامتہ مقتدای سکمان و	۳۷۱	شاه محمد العزیز و ہلوی	۳۷۱	سیدین ملک نواب سعادت علیخان
۳۹۶	وفات راجہ رنجیت سنگھ والی پنجاب	۳۷۲	جنرل احزلوئی صاحب	۳۷۲	کمیٹی انگریز
۳۹۹	فتح قلعہ غزنہ و کابل	ایضا	فتح قلعہ بہرت پور	ایضا	روند حضرت عباس دکنو
۴۰۰	وفات محمد علی شاه سلطان اودہ	۳۷۳	نواب غازی الدین حیدر	۳۷۳	وفات نواب نظام علیخان حیدر آبادی
ایضا	تزیاجاہ امجد علی شاہ سلطان اودہ	ایضا	مولانا غلام علی	ایضا	کرنیل جان ولیم ہینک صاحب
ایضا	میر نصیر خان والی سندھ	۳۷۴	نواب معتد الدولہ مشہور بہا غامیر	ایضا	جنرل چارلس پیرون صاحب
۴۰۱	ذکر تخییر نمودن انگریز پنجاب	۳۷۵	مارچ نائب شدن فضل علیخان	۳۷۵	فتح قلعہ اکر آباد از جنرل ایکسٹن
۴۰۲	از سکمان دیار سپردن انولایت	ایضا	سیلمان جاہ نصیر الدین حیدر	ایضا	مرزا ابوطالب خان لکنڈی
۴۰۳	ربا لیٹان	۳۷۶	میرزا یوسف باقر	۳۷۶	وفات شاہ عالم بادشاہ
۴۰۴	فتح قلعہ طمان و قید شدن طرہ لاج دیوان	ایضا	نواب سکندر جاہ حیدر آبادی	ایضا	جلوس محمد اکبر شاه ثانی
	تمت	۳۷۷	مولوی فضل امام	۳۷۷	مجلس حسانہ
		۳۷۸	مولوی عبدالرحمان	۳۷۸	میان ٹھو پتیزادہ
		۳۷۹	مشرجان ولیم ہیل پسر مولف	ایضا	امام الدین خان حکیم
		ایضا	وفات نواب معتد الدولہ غامیر	ایضا	وفات نواب سعادت علیخان
		۳۸۰	شاه پیر کریم عطا	ایضا	قاضی محمد بخش الدین خان کاکوری
		۳۸۱	حکیم حمدی علیخان	۳۸۱	
		ایضا	سید ناصر علی متخلص بسمر		

میرزا محمد علی قزوینی

احسان شاه جهان خورشید جهان انوار
محمد علی قزوینی

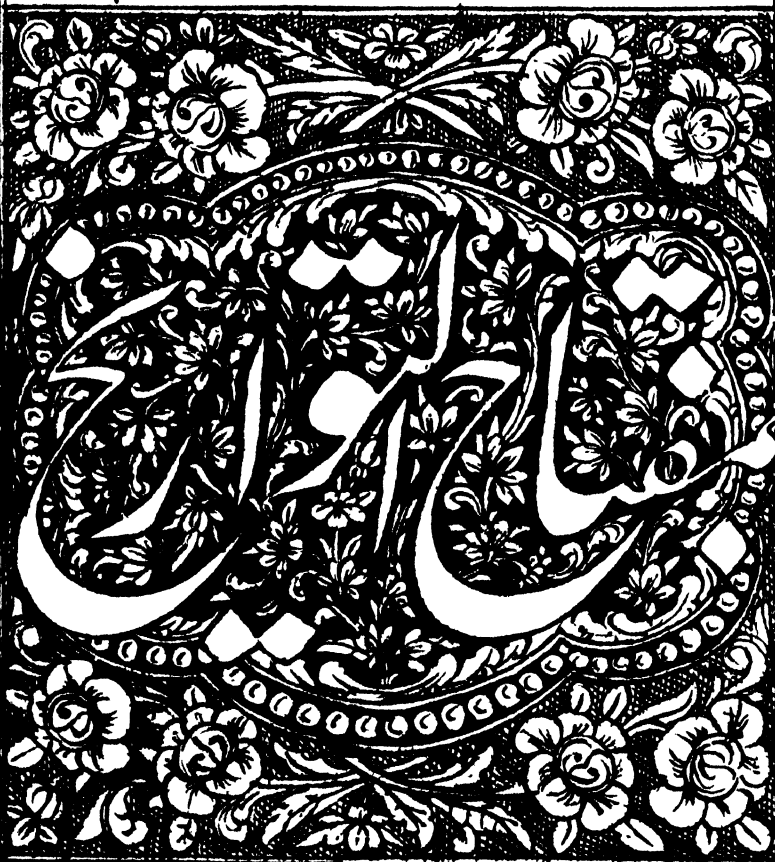
بابی فی سبب
محمد علی قزوینی

عزیزان

طایفه بنی سبیر اولاد حضرت علی
از حکومت قزوین که در سال ۱۱۰۰ هجری
میلادی با قزوین واقع شده است
از آنجا که سال ۱۱۰۰ هجری است

کتابخانه خیریه و استقبالیه بنیاد خیریه
بین قتل خیریه و استقبالیه بنیاد خیریه

بهار از بهار معانی گلزار افروز خوش بیانی دوره التاج بلاغت گوشواره قصاص و حیات بهر سلامت

تیمبرلیغ لیلیف و دیگر نثر پرده نشی و افشور ستارای سلیم و مناها من لیم میل مشاوهت و اولون حیدر

درین نشیون کس طبعی که از نو طبع است
درین نشیون کس طبعی که از نو طبع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

پوشیده سباد که چون مؤلف را در آشنای سیر کتب تواریخ متقدمین و متأخرین تاریخی منظمه و غیره که مورخان و بافت
 و بلاغت در باب ولادت و جلوس و وفات پادشاهان بلند اقبال و بزرگان سلف و حال و هم صحبت نبامی و اتهام بسیار و کینه
 عظیمه و سوانح و حالات عجیبه و غریبه نظم فرموده اند نظری قیام و باجناط اینکه چنین تاریخی بمرغوب قیام و سبوت بیست
 و نیز برای رفع شک و شبهه ای که نویسنده کان کتب تواریخ و ضبط سنه و سال بعضی و قانع و سون و انداخته اند بهتر ازین سندیست
 بر پرچه ها که غنایش میگرفت چون بعد چند مدت از هر نوع تاریخی و کسب و پذیرا اجتماع هم رسید و در تمام آن که رسم
 بر بست و هر یکی را که با جاسته فرق و بر آگنده افتاده بود فراهم آورده بر تواریخ از آغاز سال هجرت تا سنه حال که کینه او بود
 شصت و چهار هجری مطابق یک هزار و دویست و هشتاد و هفت کیسوی است برشته ترتیب کشید و سپس شمه از احوال هر کسی که
 تاریخ او درین کتاب مندرج گشته با بعضی حالات عجیبه صاحب کمالان که امارات غریبه در ویشان که اهل اسلام را بر رقالات و کمالات
 آنها اعما و تمام است از کتب معتبره و چینی بقید قلم و ضبط رقم در آورده تا خواننده را حقیقی حاصل نماید و از مؤلف یادگار است باند چون
 بدین و ستور کتابی مرتب گردید به مفضل التواریخ موسوم ساخته بامید اینکه مصرع گو قبول افتد ز بی غر و شرف
 بنظر فیض اثر منبع علم و فضل جناب مستر سهری میرزا لایت صاحب سکر شری گوینت مالک هند گذرانید و چون پسند طبع آن عالیجناب
 افتاد و مؤلف را در شهرت داد و این نسخه اشتیاق زیاده شد و چون درین ایام که ما می تیزیم ده مات از هجرت است بنا بران
 این کتاب هم تیز شده مات آرایش یافت سمیت فریاد و حافظ این همه آفریننده نیست چه هم قصه غریب حدیثی عجیب است
 از ناظران این کتاب چشم اندازم که عند الملاحظه اگر سومی یا خطا بنظر افتد بر کج زبانی این سچیدان خیال نموده قلم اصلاح
 بران جاری دارند سمیت پیشش که خطای رسی و طعنه مزین که هیچ لغزش بشر فانی از خطا نبود چه اگر ناظران این نسخه
 خوانند که بر صحت حروف و نام مؤلف این سواد طاس لیم نیل واقف شوند برین رباعی عمل فرمایند رباعی
 قلب کن لفظ ساط و بعد از آن اسے بی نظیر
 باز چون گیرے سہ حرف آخرین از بسبیل
 چار حرف اولین را از وے محمود گیر
 میشوی ای جان من آگہ ز نام این جمعیر

در بیان اقسام تواریخ

باید دانست که تاریخ صنعتی است که آن تعیین بسان است خواه آن سال هجری باشد خواه عیسوی یا فصلی یا سندی یا جلالی یا سال الهی و مولف درین اوراق اینمه تاریخها را فراهم آورده و در تاریخ اعداد حروف مکتوبی آنرا و حساب ابجد میگردد نه تلفظی خواه نظم باشد خواه نثر و آن بر دو نوع است مطلق و تقمیه و مطلق تاریخی بود که بی کم و زیاد از اعداد حروف مصرعی یا سندی یا فقره یا لفظی سال مطلوبه بر آید چنانکه ازین مصرع بی کم و زیاد سال وفات جهانگیر پادشاه برمی آید مصرع جهانگیر از جهان مخم سفر کرد و بعضی از مورخان از حروف تلفظی نیز تاریخ بر آورده اند مثلاً وقتیکه امیر تیمور در مشهد پنج هجری فتح ولایت روم نمود یکی از مورخان تاریخ را در حروف عناد منقوطة یافته و چنین گفته که نسبت الروم فی ادنی الارض و تاریخ تقمیه بر دو قسم است داخلی و خارجی و تقمیه داخلی آن بود که اگر اعداد حروف مصرعی یا فقره یا لفظی از سال مطلوبه کم شوند حرفی یا لفظی را که بچسب و مناسب مقام باشد می آرند و عددش را داخل آن مصرعه نمایند چنانچه این بیت در باب شهادت حافظ رحمت خان یافته اند بیت چو در لفظ لفظ تاریخ دیدند بی باقی سر حافظ بریدند و تقمیه خارجی آنست که اگر اعداد سال مطلوبه از احتیاج زیاده باشند آنرا باین شالیسته کم نمایند چنانچه این مصرع در باب وفات اکبر شاه پادشاه مصرع الف کشید ملا یک ز فوت اکبر شاه و دیگر تاریخ تو شیخ است که قابل قطع یا تقصیده گوید که از اعداد حروف اول یا آخر هر مصرعه تاریخ بر آید و تاریخ صورتی و معنوی آنست که شاعر تاریخی را صاف صاف در مصرعه بیان نماید و اگر اعداد حروف آن مصرعه از رو حساب محل نیز بگیرند همان تاریخ استخراج یابد از ان نوع یکی نیست که شهاب الدین معمای در وفاتها یون پادشاه یافته مصرع در نصدوسی و هفت بوده و این مصرعه که مولف در فتح قلعه اکبر آباد یافته نیز بر همان قسم است اما این لغات که بطور مصوری سنه عیسوی صاف ظاهر است و بطور معنوی سال هجری از رو حساب ابجد بر آید مصرع گفت شمسند کهنه از سنه سال

ذکر آفرینش و پیدایش ابوالبشر آدم و اولادش

در تورات مرقوم است که حق سبحانه تعالی در عرصه هفت روز زمین و آسمان را هر چه که در آن است پیدا کرد بعد از ان آدم را از خاک آفرید و از پهلوی چپ او خوا را بر آورده به آدم داد و ایشان را در بهشت عدن نگذاشت چون از بلبلین ابلیس شره شجره ممنوعه را خوردند ایشانرا از بهشت بیرون کردند بعد از اخرج از ایشان قین و قابیل پیدا شدند و قین که اورا قابیل نیز خوانند برادر خود بلبل را کشت پس قابیل آواره و دشت و مامون گردید بعد از ان از آدم شمشیت بوجود آمد و از شمشیت انوس تولد شد و از انوس قینان پیدا شد و از قینان مهلائیل و از مهلائیل یرد و از یرد اخنوخ تولد پذیرفت او را بزبان تازی آوریس میخوانند چون او سه صد و شصت و پنج ساله شد حق سبحانه تعالی او را نزد خود خواند او را کسر بود متوشلح نام و از متوشلح ملک بوجود آمد و تا انوقت آدم زنده بود و چون ملک پنجاه و پنج ساله شد آدم بامر نصدوسی سالگی از جهان حلت نمود و از ملک نوح پیغمبر پیدا شد و چون شش صد ساله شد طوفان آمد و جمله جانز آباب فرود آمد و نوح حکم حق سبحانه تعالی کشتی طیار ساخته با فرزند ان خود که سام و حام و یافث نام داشتند و زوجگان ایشان که هملی همت تن بودند خود را از عذاب طوفان ربانید و این واقعه یک هزار و شصت و پنجاه و شش سال بعد از آفرینش و دویست و سه صد و هفتاد و چهار سال پیش از تولد عیسی مسیح بود قورح آمده با جمله بعد از طوفان سام پسر نوح را پس از بوجود آمدن نوح نام او را نوح صالح پیدا شد و از صالح مابرتولد شد و او را هود نیز میخوانند و از هود ذوالقن پیدا شد و از ذوالقن راغود از راغوسار و از ساروغ

مواقق پانزدهم ماه میان سال متبرار و مقصد و نگاه و ششستن بود و چهار هزار سال بعد از آفرینش و پیدایش ابوالبشر آدم و آن سحر بود
 عشرت او در روزی مبارک و موصوف بود باصفهائی چند اول اینکه عید مسیح بود و در آن روز و در آن وقت
 چند پیش از طلوع آفتاب پرتوی شرف بدولت سراسر برنج حل انداخته سیوم اینکه مخترب آن حالت نیز صغر مختف گشته و از
 خضوف بهره شده جلوه گری تمام رخ بگراورده جلوه جهان را از پرتوی جمال خود منور ساخته بود با جمله ماه بعد از بشارت مریم و
 یعنی مسیح رو بهمان آورده و شش ماه پیش از ولادت آنجناب یحیی پنجم ولد زکریا بوجود آمده و درین ایام در میان قوم ما
 رسوم عید بشارت بر روز بست و پنجم ماه ما بچ و در روز تولد یحیی بر روز بست و چهارم ماه جون در روز سیلا و خداوند عیسی مسیح تاریخ
 بست و پنجم ماه و سبراد میسازند و تاریخ عیسوی که حال اراج العصر است چهار سال و هفت روز بعد از ولادت آنحضرت مبارک
 آورده اند با جمله چون حکم هر و دیس پادشاه یحیی پنجم بشهادت رسید آنخداوند بشارت ام سالگی شروع بدعوت خلق نمود و مبعوثان
 که از دست آنخداوند نعل آمد و در مختصر گنجایشی نزار در چون هفت سال بدعوت خلایق پرداخت و از عمرش سی و شش سال
 و نیک ماه گذشت پطلیوس پاپاوس پادشاه یهودیه او را مصلوب ساخت و این سانخه پرازم روز جمعه سوم ماه اپریل سنه سی و
 عیسوی که آنروز عید مسیح بود و بیان بود بوقوع آمده سیوم روز بعد از وفات بر روز یکشنبه از قبر برآمده و چهل روز دیگر بزین
 مانده و حواریان را تعلیم و تسلی نموده و وعده فرستادن روح القدس بر ایشان کرده بر آسمان صعود نمود و بعد از چند روز
 چون حواریان بوجوب وعده از روح القدس ملوگر دیدند بدعوت خلق پرداختند و از برکت روح القدس باین عظیم از این ظهور آمدند
 بزبان یونانی روح القدس را فارقلیط میگویند و اهل اسلام تصور میکنند که عیسی مسیح وعده فرستادن فارقلیط کرده بود و انصار
 بر محمد نموده این غلط فهمی ایشان است فارقلیط روح القدس را گویند یعنی روح اللہ را و بر هر که نازل شود صاحب قدرت گردد
 چنانچه حافظ شیرازی فرموده بیت فیض روح القدس از باز مد و فرماید: و گران هم بکنند آنچه سیما میکرد و با جمله
 از زمان مخلوق شدن ابوالبشر آدم تا متولد شدن خداوند عیسی مسیح چهار هزار سال و از میلاد عیسی مسیح تا آغاز تاریخ عیسوی
 چهار سال و از شرح تاریخ عیسوی تا سال حال بکزار و هشتصد و چهل و هشت سال شمسی شصت و شصت و شصت گشته و

مات اول از آغاز سنه هجرت لغایت سال یکصد و شصت و شصت
 ذکر در تولد و وفات محمد مصطفی صلی اللہ علیہ وسلم

چنین روایت میکنند که محمد مصطفی رسول اهل اسلام از اولاد اسمعیل بن ابراهیم خلیل الهی است و نام پدرش عبدمنان بن عبد
 بن تاشم بن عبدالمناف بن قصی بن کلاب بن مره بن کعب بن لوی بن غالب بن نهر المشهور بقبرش بن مالک
 بن النضر بن کنانہ بن خزیمه بن مدرکه بن الیاس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان و از عدنان تا اسمعیل بن ابراهیم
 مختلف فیه است و ولادت او در شهر مکه از لطن آمنه بنت وهب بن عبدالمناف بن زهره برادر قصی بن کلاب مذکور
 در زمان دولت نوشیروان عادل پادشاه فارس بوقوع آمده چنانکه خود فرموده است چه که ولادت فی زمن الملک العادل
 و در آنوقت از ملک نوشیروان چهل سال گذشته بود و ایام ولادت او عام الفیل است و عام الفیل آن سال الگویند
 که در آن سال یکی از طوک مین که ابرهه نام داشت با فوجی عظیم و فیلان کوه تمیل مشهور باصحاب فیل باراده تمیدیم و تنب
 خانه کعبه برکه آمده بود و مرغان از هوا سنگ ریزه بار بر ایشان باریده ایشان را بپست و لاک ساخته بودند و
 اعلم بالصواب و این واقعہ چاه و سنه سال قمری پیش از هجرت بود و هجرت پیوسته و محمد مصطفی صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم در همان

سال پنجاه و پنج روز بعد از آن سال که از با در وجود آمده یعنی تاریخ هشتم ربیع الاول روز دوشنبه و آن تاریخ مطابق است
 با هشتم اپریل ماه انگریزی سال پانصد و هفتاد و یک عیسوی موافق بیستم فیضان ماه رومی سال هشتصد و هشتاد و دو و در
 اما بعضی علماء که ایام ولادت او را بتاریخ دو از دهم ربیع الاول نوشته اند محض غلطی نماید زیرا که راویان بالاتفاق میگویند
 که عمر رسول وقت وفات شصت و سه سال قمری بود و بعد از هجرت ده سال در مدینه اقامت داشته پس ظاهر است
 که ولادت او پنجاه و سه سال پیش از هجرت دست داده و در آن سال از روی حساب نجوم تاریخ دو از دهم ربیع الاول
 بروز جمعه افتاده بود و تاریخ هشتم روز دوشنبه و این درست است بیست و اختلاف این و آن سر رشته را کم کرده اند
 شد پریشان خواب من از کثرت تعبیر با هم چنین خلاف با بسیار نموده اند چنانچه در حقائق الانوار تصنیف فخر الدین محمد رازی
 مرقوم است که حمزه اصفهانی روایت میکند از محمد بن جریر الطبری که او گفت علماء خلافت کرده اند در وقت ولادت رسول
 و مقدار تفاوتی که در آن خلاف کرده اند پیش از هشت روز نیست بعضی گفته اند که ولادت او در دوام ماه ربیع الاول بود
 و بعضی گفته اند در هشتم این ماه بوده و بعضی گفته اند در دهم این ماه بود و خلاف آورده اند در وفات پدر او و بعضی گفته اند
 که رسول هنوز در شکم مادر بود و بعضی گفته اند که وفاتش بعد از ولادت رسول بیست روز بوده و خلاف کرده اند
 مادر او و بعضی گفته اند شش سال بود و بعضی گفته اند که بعد از آن وفات یافت که رسول هشت سال بود و خلاف کرده اند
 در مقدار سال او آنوقت که در صحبت عم خود ابی طالب بنام رفت بعضی گفته اند نه سال بود و بعضی گفته اند که دوازده سال بود
 و خلاف کرده اند در مقدار عمر او در وقت عمارت کعبه بعضی گفته اند که بست و پنج سال بود و بعضی گفته اند سی و پنج سال بود
 و در کارستان هم مرقوم است که چون درسی و پنج سالگی رسول قریش تعمیر خانه کعبه میکردند رسول حجر اسود را بپست
 خود بر رکن خراتی نصب فرمودند اما اتفاق بر آن است که چون او را چهل سال قمری تمام شد حق تعالی او را برای
 دعوت بخلق فرستاد و آن سال احدی و در همین عام الفیل بود موافق سال احدی و عشرين و تسعمائة اسکندر می مطابق
 ششمه شصت و ده عیسوی و در آن مدت از ملک کسری پرویز بن هر مغربن نوشیروان عادل نوزده سال گذشته بود
 و چنین نوشته اند که رسول بعد از نبوت تا شش سال بدعوت خلق مشغول نشد و بعد از آن دعوت ظاهر کرد اما پیش
 از آن که دعوت ظاهر کند چندین کسان ایمان آورده بودند اول ایشان زوجه او خدیجه بود بعد از آن خادم او زید
 ابن حارث بعد از آن علی ابن ابی طالب که در آنوقت عمرش شش سال بود و ابی بکر صدیق و عثمان ابن عفان و عبد
 ابن عوف و سعد ابن ابی وقاص و زبیر ابن العوام و طلحه ابن عبد الله و چنین آورده اند که پدرش عبد الله نزدیک است
 خود عبد المطلب جد رسول را برای تربیت او وصی گردانید و چون رسول به هشت سالگی رسید عبد المطلب نیز شش
 بر برید و برای تربیت رسول علم ابی طالب را پسندید و چنانکه حق تربیت است که تا به بلوغ رسید در سال سیزدهم
 ابی طالب او را همراه خود برای تجارت بشام برد و چون بست و چنانچه خدمت خدیجه بنت خویلد را اختیار نموده
 بیعت او بشام به تجارت رفت و سه سال بخدمت او بسر برد و بعد از آن چون بمر بست و هشت سال رسید خدیجه را خوا
 و عمر خدیجه در آنوقت چهل ساله بود و خدیجه پیشتر در جباله نکاح عتیق بن عابد بن عبد الله مخزومی بود و از وی یک پسر و یک
 دختر داشت بعد از او بواله و پیرانخواست و از وی نیز دو فرزند بوجود آمده بودند و بیست و دو سال بعد ازین خدیجه عمر
 شصت و دو ساله وفات کرد و سه روز پیش از وفات خدیجه عم بزرگ رسول یعنی ابی طالب بمر هشتاد ساله است

هستی ازین عالم برداشت و این واقعه سه سال پیش از هجرت در نهم سال و می بجا و یکج بود که آمده اند از آن سال را
 عام الحزن گویند تا آنکه خدیجه در حیات بود رسول زنی دیگر خواسته اما بعد رحلت او چهارده زمان دیگر بعد از او بیخ خود آورد
 اسامی از زوجات اولین و بهترین ایشان خدیجه بنت خویلد بود و بعد از آن سوده بنت زعمر بعد از آن عایشه بنت
 ابی بکر صدیق که از نسل قریش بود و مناکحت با او در که فرموده و خصمه بنت عمر بن خطاب و ام سلمه بنت ابی امیه و ام حبیبه
 بنت ابی سفیان در مدینه و نیز از اهل قریش بود و پیش ازین ام حبیبه در کحاح عبید اللہ بن محمش بود و از زود ختری داشت
 حبیبه نام از آن سبب او را ام حبیبه میخواندند و جویریہ بنت حارث و صفیه بنت حی ابن اخطب و زینب بنت محمش که زود جویریہ
 بن حارث بود و چون وی طلاق داد رسول او را برنی خواست و میونه بنت حارث که خاله ابن عباس بود و زینب بنت
 خزیمه و چهار زوجه گان دیگر از آن بعد در حیات رسول نه از او بجا آورده بودند و اسامی بعضی از زوجه گان ازین بابی مولی عبد الرحمن بن

در یافت گردید *

ربایه

ذخفت نبی که پاک بود نهمه * بد عایشه و خدیجه محترم
 با ام حبیبه خصمه بود و زینب * میونه صفیه سوده ام سلمه
 در رسول را از خدیجه چهار دختر آن و سه پسر آن بود و اسامی دختران فاطمه و زینب و رقیه و ام کلثوم
 و از پسران طاهر و طیب و قاسم و از کینرکی که نام او آریه قطبی بود پسری دیگر آمده نام او ابراهیم چنانکه جامی فرموده اند
 فرزند نبی قاسم و ابراهیم است * پس طیب و طاهر از سر تعظیم است
 با فاطمه و رقیه و ام کلثوم * زینب مشرار ترا سر تسلیم است
 ابراهیم که در ماه ذی الحجه سنه ششم از هجرت تولد شده بود بعد از یک سال و سه ماه روز دوشنبه و هفتم ماه ربیع الاول
 سنه دهم از هجرت فوت کرده و نوشته اند که مدبران روز که او دفات نموده کسوفی واقع شده بود و کسوف و وقوع بود
 مگر بر روز سلح ماه و سولف از رومی حساب نجوم دریافته که کسوفی که در آن سال واقع شده بر روز سلح ربیع الثانی بود و اغلب
 غلطی در تاریخ کرده باشند تا اهل اسلام این واقع را از معجزات تصور نمایند و الله اعلم با همه هر کی ازین پسران که تولد
 شد در کودکی از دنیا رفتند اما از دختران فاطمه در کحاح علی ابن ابی طالب بود و زینب در کحاح ابوالعاص بن ربیع بود
 و رقیه در کحاح عتبہ بن ابی لهب بود و گویند که چون سوره که بنت نازل شد ام جمیل که زن ابی لهب بود از آن در خشم شد
 و عقبه را بران داشت که رقیه را طلاق داد و چون طلاق داد عثمان بن عفان او را در کحاح خود آورد و چون رقیه از دنیا
 رفت رسول ام کلثوم را بشمار داد و همه اولاد رسول و حضور او وفات کردند مگر فاطمه قریشی ششماه بعد از وفات رسول
 زنده بود و الحاصل چون رسول پنجاه و سه ساله شد سبب معادلت اهل مکّه تاریخ غره ماه ربیع الاول روز دوشنبه از مکّه بکعبه
 مدینه هجرت نمود و تاریخ دو از دهم آن ماه که روز جمعه بود در آن شهر رسیدند اهل اسلام آغاز سنه هجری از همین سال
 مقرر داشته اند از غره ماه محرم و آن روز مطابق است با روز جمعه شانزدهم جولائی ماه انگریزی سال شصت و هشت
 و دویسوی و موافق شانزدهم تموز ماه رومی سال نه صد و سی و سه است که گویند که رسول بعد از سی و سه سال در مکّه
 مقیم بود و بعد هجرت ده سال در مدینه اقامت داشت و چون شصت و سه ساله شد زخت هستی ازین عالم برداشت و در
 عمر اقامت او در یرب و طحا که مکّه و مدینه را گویند از رومی حساب حمل ازین بیت مستند گردید و بیست *

ز عمر بنی حج نبوت کج است * به کجیج و در مدینه نرسیده است ایضا عمر بنی کجیج و فی النبو کج * و فی کجیج و فی المدینه نرسیده است
 و مشهور در میان علمای امامیه آنست که وفات رسول در روز سبت و هشتم ماه صفر واقع شده و بعضی نوشته اند که در آن
 روز بیارگشته و بعد سیصد و سه روز وفات یافته در قصص الانبیاء مرقوم است که توفی رسول اللہ یوم الاثنين الثاني عشر من شهر
 ربیع الاول مثل یوم الذی یعنی وفات رسول بتاریخ دوازدهم ماه ربیع الاول روز و شنبه که موافق روز تولد است بسال نهم
 از هجرت بوقوع آمده و در شهر مدینه مدفون گشت در روز وفات او مطابق است با هشتم جون ماه انگریزی سال شصت و هجری
 عیسوی و از نوادرات اتفاق آنکه هشت روز بعد وفاتش پادشاه فارس که یزدجرد نام داشت تاریخ یزدجردی را وضع ساخته
 چنانکه آغاز آن تاریخ مطابق است با تاریخ بستم ربیع الاول روز شنبه مطابق شانزدهم جون ماه انگریزی سال مذکور عیسوی
 و تاریخ وفات رسول که در کتاب مخبر الواصلین تصنیف محمد فاضل اکبر آبادی که در زمان شاهجهان پادشاه ظهور نموده مرقوم است

چندی از ان تاریخها اینست به تقییه خارجی * تاریخ به تقییه * * * * *

چو شفیع الورا حکم کن را *	شد ز دار الفنا بقصر بقا *	عسکر آن شاه تمبک آمال *	ابن عباس گفت تصمت در سال
روز تو بود نعل آن محمود *	گفت شاه نجف دو شنبه بود *	سال نقلش خود به تمیخو اند *	از محمد زمانه خالی ماند
شد رقم سال نعل آن عالی *	حیف بی احمد است دین عالی *	باز تاریخ نقل او بر خوان *	گفته شد از فراق او بی جان
سال نقلش گوی به ناله و آه *	کز تقییه بشد سبب اله *	چون مولف بهمت استخوان طبع تاریخی چند گفته بود از انجمن تاریخ *	

در وفات اوست * تاریخ از مولف * * * * *

وقت تریع ردان بخواند رسول * کلمه لا الاله الا هو * پس اگر سال رحلتش خواهی * لفظ دیگر گیر الا هو

ایضا

سال فوت رسول پسریم * حاجی گفت لفظ حج آمد
 ذکر عزوات رسول صلی اللہ علیہ وسلم اول غزاید است که موافق روایت حدائق الانوار بتاریخ هجرت
 ماه رمضان بوده بسال دوم از هجرت مومنان نصرت یافتند و کافران نیز میت هفتاد کس از کافران کشته شدند و هفتاد
 اسیر گردیدند و علی ابن ابیطالب عاص بن حمید و ولید بن عقبه را بکشت و حمزه بن عبدالمطلب عقبه بن ربیع را بکشت و عمر بن
 خطاب خال خود العاص بن هشام بن المغیره را کشت و عبد اللہ مسعود البوجل را کشت و از مسلمانان چهارده تن کشته شدند
 شش از مهاجر و هشت از انصار و دوم غزای احد بود بتاریخ هفتادیم ماه شوال روز دوشنبه سال سیوم از هجرت
 درین معرکه رومی رسول مجروح گردید و حمزه بن عبدالمطلب کشته شد سیوم غزای خندق بود درین لشکر کافران
 ابوسفیان بود درین غزایشش کس از مسلمانان شهید گردیدند و بخت زقند و سکه کس از کافران کشته شدند و بدین
 مشتاقند و مولف گوید که این عجب حالیست که مسلمانان کافران را کشتند ایشان را بدین میفرسیند و کافران که
 مسلمانان را کشتند ایشان را بخت میفرسیند چهارم غزای بنی نضیر است که در سال ششم از هجرت اتفاق افتاد
 درین سال قصه آنک عایشه واقع شده و رسول بعد از مراجعت نامها با پادشاهان عرب و عجم چون قیصر و کسری و
 ملک یمن و غیر ایشان فرستاد و پنجم غزای خیبر بود در سنه سیم از هجرت و چون خیبر فتح شد زنی جوهر پدید
 کرد رسول اللہ از گو سفند کدام عضو دست تر دار و گفتند ذراع یعنی گوشت دست و پای پس آن زن برفت و گو سفند

بریان کرد و ذراع را زیر آلود کرد و در خدمت بود بشیرین البراباره در دهان نهاد و خورد و رسول نیز پاره در دهان نهاد
 هر چند میخاید نمی توانست از دهان بیدخت و گفت این ذراع مرا خبر میدهد که من زهر آلودم پس آن زن را خواند و حال
 پرسید زن اعتراف کرد رسول پرسید چرا چنین کردی گفت با خود اندیشه کردم که اگر وی پیغمبر است خود دیداند و اگر نیست
 مردم از خلاص شوند ششم غزاه و آدمی القرمی بود و آن هم درین سال بود بعد از غزاه خیبر و درین سفر
 جمله اصحاب بخواب شدند چنانکه نماز با خدا نشان فوت شد و رسول بلال را فرموده بود که بیدار باشی و صبح همه را بیدار کنی
 او هم بخواب رفت و روز دیگر جمله اصحاب از گرما آفتاب بیدار شدند رسول بلال را گفت چرا چنین کردی گفت آنکه
 نفس شریف تر از خواب مشغول کردم مرا هم بدان مشغول نمود رسول او را تصدیق کرد و هفتادم غزاه حیطه بوده
 و امیر شکر ابو عبیده بود مردم در آنوقت از بی برگی و نگی طعام عاجز شدند حیوانی عظیم از موج دریا بیرون افتاد و
 ایشان بدان آسودند گویند که آن حیوان در بزرگی چنان بود که ابو عبیده یک استخوان پهلوی او استاده کرد و نگاه
 مردی بر شتر نشسته از زیر خم استخوان بیرون رفت و شتر سوار را بر بزم استخوان نیامد و این واقعه در سال هشتم بود
 از هجرت هشتادم غزاه مونت بود و در میان بهزیمت شدند هشتادم فتح مکه بود و رسول درین سال ده هزار
 مرد جمع کرد مکه را گرفت و دوزان روز ابو سفیان و پسر او معاویه ایمان آوردند امیر حمزه عم رسول بوده و پسر
 عبدالمطلب عبدالمطلب را سیزده پسران بود ابو طالب و عباس و حمزه و حارث و ابولکب و الفداک و عبدالمطلب
 پدر محمد و ابوجهل و القوم و زبیر و قطام و ضرار و عبدالمکعبه و جنگ احد که بموجب روایت حدائق الانوار تاریخ
 هفتدهم ماه شوال سنه سیوم از هجرت و بموجب خبر الواصلین بر سلج ماه ذیقعد و واقع شده همدین جنگ امیر حمزه به
 شهادت رسیده و روی رسول در همین جنگ مجروح شده تاریخ شهادت او که در کتاب خبر الواصلین قوم استیفا تاریخ

یگیان حمزه سید شهید است	که خدا و رسول هر دو گوشت	بره شرح مصطفی بوده	عم غنیمت حذر ابوده
روز جنگ حد شهید شده	پیشانی همه سید شده	سلج ذیقعد و ذیقعد بود	که شهادت بیانت آن شهید
عمر او دویست و نه سال	کان زمان رفت زجهان	سال نقلش نه کم نه افزون شد	اهل دین از زمانه سرورن شد

فاطمه الزهرا بنت رسول است و نام مادرش خدیجه در ماه سفر سال دوم از هجرت در شهر مدینه بعقد نکاح
 علی ابن ابیطالب منعقد گشته و در ششم ذی الحجه اتفاق زفاف افتاده در آن سال عمر علی بیست و پنج سال بود و عمر
 فاطمه سیزده سال و حضرت امام حسن و امام حسین و دیگر فرزندان از وجود آمده و بعد وفات رسول شب روز
 گریه و زاری میکرد تا آنکه بعد از پنج ماه و بیست و یک روز شب دوشنبه سیوم ماه رمضان سنه یازدهم از هجرت درگذشت

تاریخ از کتاب مخبر الواصلین

فاطمه آنکه سید مدینه	برگزیدتن بعضه سینه	در شرف پیر از همه رسولان	و حرم مصطفی است بشک دان
ادست بی شتابا بنت رسول	لقب او صفیه است و بتول	بعد ششماه ستیا کونین	نقل کرد آن عقیقه دارین
بود تاریخ سیوم از رمضان	که شده فاطمه بعدن جان	سال فوتش ز تمیبه بر جوان	ماند دنیا جاتیش بی جان
قبر او جنب رود سرور	گفته اند اهل دین فضل و هنر	لیک بر نقش خدمت علم	این سخن بس بود بطبع سلیم

ذکر خلافت ابوبکر صدیق و عمر و عثمان و علی رضی الله عنهم

روز آذینه نقل منبر بوده	هفدهم از مهر رجب بوده سال نقلش زرد و نهم بزوان	سال عمر شریف آن سعود مانند آفاق خالی از سلطان	ابن جوزی دو کم خود فرمود
<p>امیر المومنین عثمان بن عفان بن ابی العاص بن امیه بن عبدالمطلب بن عبدالمطلب بن عبدمناف بن نسب رسول عربی می بود و بعد شهادت عمر جمیع صحابه اتفاق نمود عثمان ابن عفان را بر سر خلافت نشاندند و متعا داد شد و چون قریب دو از ده سال خلافت نمود او را نیز مانند عمر در عمر شهادت دو ساله شهید نمودند این واقعه تاریخ هجدهم ذی الحجه بسال سی و پنج از هجرت بوقوع پیوسته مدت خلافت او دو از ده سال کم دو از ده روز بود تاریخ وفات از خمر الواصلین نوشته شد *</p>			
انگلا صاحب حیا بوده سوی فرودس او چو غم نمود	حامی دین مصطفی بوده جمعه و هفدهم ذی حجه بود	ده و دو سال رخاقت اند بزرگه او دال خیر و جهان بود	خلق را در ره شرفیت خوا در سنه دال رحلتش فرمود
<p>حضرت اویس قرنی گویند که او هرگز با کسی اختلاط نمیداشت اگر کسی بجهت ملاقات میرفت میگفت که با با ترا با خدا کاری هست یا نه اگر با خدا کار هست با من چه کاری و اگر با خدا کاری نداری با تو چه کاری در مکه که علی را با معاویه پیش آمده تاریخ هفدهم شوال سنه سی و هفت هجری شهادت یافت و این تاریخ از وفات او از کتاب خمر الواصلین است که از آن سال سی و نه استخراج می یابد تاریخ بنجمه *</p>			
عمده او با اویس قرن نقل کرد از جهان خرد گال در سنه سی و هفت یاسی و دو	قدوه و هر معتدای زمین بشب جمعه هفدهم شوال ناصری گفت سال رحلت	او بسوی علی مد فرمود فرود منکر از شهادت او است سال نقلش با اتفاق بخوان	در قالیکه با معاویه بود تفق بردفات در علت است حیف تا وی برون شد از جهان
<p>امیر المومنین علی ابن ابیطالب کرم الله وجهه</p>			
<p>عم زاده رسول است و امام اول بقولی روز تولد او هشتم ماه جمادی الاول است و موافق مشهور سنه دهم ماه رجب سی ام سال بعد عام الفیل یعنی سبت و سه سال پیش از هجرت در شهر مکه اندرون حرم کعبه از بطن فاطمه زهرا متولد پذیرفته چون سبت و پنج ساله شد یعنی در سال دوم از هجرت رسول دختر خود فاطمه زهرا را با داده و حضرت امام حسن و امام حسین و دیگر فرزندان از ایشان بوجود آمده و علی بعد وفات رسول و دیگر خلفای یعنی ابوبکر صدیق و عمر بن خطاب و عثمان ابن عفان که یاران رسول بودند بر سر خلافت و امارت نشسته اما بسبب معاوات معاویه ابن ابی سفیان که مدام با او جنگ و هفت در سال سی و هفت از هجرت بغلت اختیار کرده در کوفه اقامت پذیرفت و باعث دشمنی معاویه بنیت کرد در خلافت عمر و عثمان حکومت شام بر معاویه مقرر بود چون نوبت خلافت به علی رسید قول نامه بدو فرستاد معاویه گفت که اطاعت علی آنوقت بر من واجب باشد که اوقات آن عثمان را بمن تسلیم کند تا قصاص کنم و اهل شام را بدین کیفیت و به مخالفت علی مشغول شده بدان سبب جنگ صفین واقع شد و درین معرکه بموجب روایت حدائق الانوار هفتاد هزار کس در یک شب کشته شدند و باعث خلافت بر معاویه قرار گرفت چون بهار عمر علی با خود رسید عبدالرحمن ابن عوف کوفه حیات او را از میان گلشن زندگانی بیرون آورد و آن چنان است که چون علی از جنگ نبروان که با معاویه ابن سفیان روداده بود بفتح و فیروز می معاودت نمود خواست تا کسی بکوفه رفته خبر قریح را بکوفیان رساند عبدالرحمن ابن عوف گفت من این</p>			

۳۲

۳۵

۳۹

شده را بگونه رسام و خنثت شده بگونه آمد و خنثت بگوینان می رسانید که نگاه پر در خانه رسید که آواز دهنی از آن می آمد
 جمعی زمان را دیدند بر او راسته وزنی جمیل نام او قطامه در میان ایشان نشسته چون نظر بر او افتاد آتش عشق او در سینه
 جبار رحمان شعله زدن گرفت و آن زن از قبیله سیم الرباب بود و آن قبیله خوارج بود و علی در جنگ نهران ایشان را بقتل
 رسانیده چون ابن محجم دریافت نمود که او بیوه است پرسید مرا بشوهر قبول کنی گفت بشرط آنکه قتل علی ابن ابیطالب اختیار نما
 که او پدر و برادر مرا کشته است او قبول نمود آن زن دو کسان دیگر همراه ابن محجم کرده داد و آن سه کسان از آنجا روانه گشته است
 وقت می جست روزی وقت شام این هر سه کسان در مسجد کوفه آمده پنهان شدند چون علی به مسجد آمده به نماز ایستاد و سجده اول
 بجا آورد و همینکه سر از سجده برداشت ابن محجم تیغ فرو آورد و چنان زخمی زد که کاسه سرش گداخته شد بعد از آن هر سه کسان از آنجا
 گریختند چون حضرت امام حسن و امام حسین را خبر شد گریه و زاری کنان آمدند و امیر را در گلی می کرده بنام آورده بعد از ساعتی طایر وحش
 بسوی عالم قدس پرواز نمود و این مقدمه بشب بست و یکم ماه رمضان سال چهل از هجرت بوقوع آمده مدت عمرش شصت و سه
 سال مدت خلافت بموجب کتاب حدائق الانوار چهار سال و نه ماه بود تاریخ تعیین در وفات آن امیر ابن محجم برید فرق علی ^{از ولادت} تا این ^{روز}
 ابن محجم سه شنبه چو برید سال فوتش از آن عیان گردید و این چند بیت در تاریخ وفات او از مخیر الواصلین نوشته شده

۲۰

تاریخ			
گروه سال شهادتش جوئی	سرانجام چو امینگوئی	باز سال شهادتش که جلالت	بیجان آخر در حرف علی شصت
سال فوتش دیگر بعمیه خون	وای صد و اوی زین شذوخت	در خنث مرقد منور او دست	آسمان وزین مطهر از دست
<p>و علی را پسر زده پسران و میرده و دختران بودند از آنجا شش پسران در حین حیات علی فوت شدند و یازده پسران همراه امام حسین در کربلا شهید گردیدند از جمله فرزندان یکی امام حسن دوم امام حسین سوم عباس علی چهارم محمد حنیف که در جزیره دریا می شوی جنگ کرده شهید شد در کتاب هفت اقلیم مسطور است که چون روح مطهر آن امیر بمصفا ثمر قدس انتقال نمود اولاد عظام بموجب وصیت در آن شب جدش را در نجف اشرف که در دو فرسنگی کوفه بطرف قبله واقع شده برده در موضعی که حالا سلطان طوان عالم است مدفون ساختند و بکرم وصیت موضع را با زمین هموار گردانیدند که اعدای آن اطلاع نیابند تا در سنه خمس و سبعین و مائت یعنی بسال یکصد و هفتاد و پنج هجری روزی مارون رشید که در آنوقت خلیفه بغداد بود در آن زمین شکار میکرد و آهوی چند بسته که بدن آن امیر بود پناه بردند مارون هر چند سگان را بران آهوان دو ایند و جانور را بنید مطلقا تعرض ننمودند و باز گشتند مارون تشبیه کرد و دید پری که در آن حدود می بود باز نمود که جسد امیر المومنین علی در آنجا مدفون است لاجرم مارون ترک شکار کرده و از آنجا طواف بجاء آورد و مردم مجاور شده روز بروز آبادانی جمعیتی دست میداد تا بعد از صد و شصت سال دیگر عضدالدوله دیلمی در سنه ست و ستین و ثلث مائت بر زیر قبرش عمارت عالی ساخت و پس از وفات آن خان عمارت بران افزود و خواجه عبد الکریم قرنجه بیان واقعه می نویسد که در زمان سابق که کوفه سمور بود زمین نجف بیرونجات مشهر کوفه بوده است و عظمت عمارت کوفه در تواریخ سلف مرقوم است فاما نجو است افعال ساکنان بی شش نجوی خراب شد و حالاً اثری از آن زمان باقی آن پدیدت مگر مسجدی که در حجاب آن امیر المومنین را مروج نموده بود و در قرار است و از مدفن تا هتقل مسافت یک فرسنگ است و در عراقی که آن امیر را زخم زده بخله جل نوشته اند که آنرا مقلع امیر المومنین علی ابن ابیطالب کرم الله وجهه نقطه در کتابی دیده شد که خواجه خیران که از اقوامی پنج است مرقومش را نجاست و در زمان سلطان سنجر ماضی من ملک شاه سلجوقی والی پنج جمیع اعیان شهر را</p>			

۲۰

۲۰

۲۰

۲۰

طبیعه ششوزنی در میان نهاد و از روی تمایز نیز تعیین یافت که مدفن او در همین زمین است بعد از توجیه و ترویج حضرت خاتم النبیین
 که در میان آن نوحی از سنگ سفید پدید آمد و بر صورت آن لوحی این چند عبارت منقوش بود: «بنا قبر سید محمد انبی رسول الله علی بن ابی طالب
 و سلطان حسین مرزا والی برات بر مرقد او عمارت تعمیر ساخته و الله اعلم امام المسلمین حسن فرزند بزرگ علی ابن ابیطالب است
 که از بلن فاطمه بنت رسول تولد پذیرفته امام دوم است در روز ولادت او پانزدهم شهر رمضان سال سیوم از هجرت است و مولد
 تاریخ هسرجان است سال زادن او ۴۰ اگر چه بعد وفات پدرش قبایل عرب او را در کوفه بر سرند خلافت نشاندند لیکن ابی عبد از
 شش ماه سبب خصومت معاویه ترک خلافت کرده از کوفه بدمین رفت در حدائق الانذار مرقوم است که رسول خبر داده که خلافت
 بعد از وی سی سال باشد و بعد از آن ملک باشد و چون علی مرتضی اتمام کرد از مدت سی سال شش ماه مانده بود و آن شش ماه
 از آن حسن بود و چون امام حسن در مصاب خود حقیق زید بعد از شش ماه ملک بمعاویه تسلیم کرد و معاویه برام برفع او میگوید که
 پسرش زید زنی دلاله را نزد آسمان کزن امام حسن بود فرستاد تا او را بگرد حیل بران آورد که امام حسن باز هر دو را چنانچه
 مرتب طبع جاه و چشم امام حسن را زهر در عمل و غرما میخورد داد و مرتبه آخر ایلیاس سالیله که زید بد فرستاده بود با آب بیاخت
 چون امام حسن آن آب را نوشید بگر پاره پاره گردیده از حلق او بیرون آمد و جان داد و این مقدمه شب جمعه بیست و ششم
 ماه صفر در سال پنجم از هجرت بمر چهل و هشت سالگی بوقوع آمده و بعضی هفتم صفر سنه تسع و اربعین نوشته اند با بکر بعد از آن
 امام حسن زن به زید گفته فرستاد که حال مرا بوجوب اقرار بعتد کجای خود در آنکه امام حسن را در مساجد زید گفت با فرزند
 پیغمبر و فاکردی با من نیز و فاکندی آن نادان هم شوهر را از دست داد و هم بمقصود خود نرسید بعد وفاتش امام حسین را در
 محراب علی که مشهور به محمد حنیف است جسدش را در مدینه برده نزدیک گور غریبان مدفون ساختند مولف این بیت در تاریخ مذکور

بن

تاریخ از مولف ایضا

۵۰	بگیری مومنان پای حق را	شود تاریخ فوتش زان هویدا	بر شکل گل حشر این علی بود	از آن تاریخ فوتش بره گل
۵۰	و این چند ابیات در تاریخ و فاش از مجرای اصحاب نوشته شد			
۵۰	حسن آن بادشاه کون ملک	گفت اد ابو محمد دان	بعد حیدر خلافت آن شاه	پنج ماه دست روز پیش ماه
۵۰	ختم بردات او خلافت شد	بجان تنه ما و آفت شد	بود تاریخ هفتم ای سحود	سفرش در ماه صفر بود
۵۰	انتهای تمام بسم الله	آن دو حرف است سال طاعت	تا تم گفت سال نقل ایام	حیف آفاق ماندنی اسلام

۵۰
۵۰
۵

امام المسلمین حسین برادر امام حسن است و پسر دوم علی ابن ابیطالب امام سیوم است در روز ولادت او سیوم است
 سال چهارم از هجرت و مولد زینب یار پنج سال مولود او سردین است ۴۰ چون معاویه ابن سفیان در سال شصتم از هجرت
 از دنیا رفت و خلافت به زید رسید نام عتاب در مدینه بر ولید فرستاد که حسین را در محبت من بخوان و ولید نام را پیش
 امام حسین برد و نام را خوانده در خشم شد و گفت من در محبت او چگونه در آنیم که او از اهل دوزخ است زید با برادر گفتم
 بر ولید نوشت که چون این نامه بر تو رسد چنان کنی که سید عیسی را بمن فرستی و ولید در کوفه رسید که حسین را با کینه
 تا آنکه اهل کوفه امام حسین را نامه فرستاد که زود بیایید که ما تو محبت کنیم چنانچه امام حسین با الهیت خود بطرف کوفه روانه
 شد در اثنای راه چون بمیدان کربلا رسید بالشکری که زید بر فرستاده بود دو چار گردید آخر جنگ شروع شد امام
 حسین از دست شمشیر شهادت یافت بعد از آن سرش را از تن جدا ساختند و دختران و زنان او را قید کردند

یزید ششم فرستاد و شهادت او شش ماه بعد از وفات معاویه تاریخ دهم ماه محرم سال شصت و یک هجری بوقوع آمده
 و بعضی عملاً که سال وفات بسال شصتم از هجرت نوشته اند محض غلط است ششیمان روز شهادت او را روز عزا گرفتند
 و درین روز بنوحه و بکا مشغول شدند و بنی امیه این روز را حیدر ساختند و بنی امیرواد معاویه و یزید را باعانش گویند و با بنی فاطمه که اصل نظم
 کرده نیز یکدیگر کم از سال وفات میشود چندی ازان انیست تاریخ جمعه و عاشتر محرم بود که سومی خلد امام نقل نمود
 سال فوتش بگفت علی بنی سیردین را بریدنی دینی ایضا من چه گویم که بلار اوقات آه می آید برون از اسرم
 و این هر دو تاریخ تمیید خارجی است یعنی اگر سیردین که دال است دور کرده شود باقی ماند حروف یا فونون که عدد آن شصت
 است و مراد از اسم ذات الله است پس اگر از لفظ الله عدد لفظ آه دور کنی هم شصت عدد باقی ماند و این تاریخ از مولف
 این اوراق است در باب وفات پنجن یعنی محمد و فاطمه و حسین و علی و حسن و تاریخ از مولف

رقم بیایغ فکر و دیدیم بهرین در شوق چیدن گل تاریخ بختیز	هر غمچه را کشودم و دستم ز هر گلی	ناگه ناز بلبلی آمد بگوش من
احمد و فاطمه و حسین و علی حسن تاریخ فوت شانج الارین	اول و در حرف بهر محمد و فاطمه	باقی سه حرف بهر حسین و حسن

امام المسلمین بن العابدین امام چهارم و خلف الصدق امام حسین است در سنه سی و هفت هجری ولادت یافته در
 سنه نود و پنج هجری در زمان خلافت ولید بن عبدالملک از جهان رحلت نموده نام مادرش شهر بانو است که دختر زید

بادشاه فارس بود	تاریخ از کتاب مخبر الواصلین	+	+	+	+	+	+
آن امام زمانه زین عباد	مثل او مادر زمانه نژاد	اکمه اور است رتبه اعلی	شده سال ولادتش و الا	سال ترحیل آن شهبان	سال نقلش بسینه باریست	رحمت حق نثار آن ماه است	گفت تا گفت دلی ز عالم است
شب شنبه امام نقل نمود	مجد هم از مرم محرم بود	سال ترحیل آن شهبان	گفت تا گفت دلی ز عالم است	سال نقلش بسینه باریست	رحمت حق نثار آن ماه است	گفت تا گفت دلی ز عالم است	گفت تا گفت دلی ز عالم است
سال نقلش خرد با تم غم	ز در رقم ماه رفت از عالم	سال نقلش بسینه باریست	گفت تا گفت دلی ز عالم است	رحمت حق نثار آن ماه است	گفت تا گفت دلی ز عالم است	گفت تا گفت دلی ز عالم است	گفت تا گفت دلی ز عالم است
در بقیه نزار آن شاه است							

۹۵
۹۵

در کیفیت خلفای بنی امیه معاویه ابن ابوسفیان ابن الحارث

اول حلیفه از خلفای بنی امیه است خواهرش ام حبیبه کی از زوجگان رسول بود منقول است که روزی رسول نشسته
 بود که معاویه بنجد مت او آمد رسول فرمود که از پشت تو فرزند می پیدا شود که او کشنده حسن و حسین باشد گفت ای رسول
 خدا من در جهان هیچ فرزندی ندارم و بعد ازین سوگند میخورم که زن نکتم تا ما فرزند می نشود که بر فرزندان پیغمبر چنین کند شبی
 سعاده در خواب بود بیدار شد و برخاست و بول کرد و کلخ نیافت استنجا برد و او را کرد و کردی بران نشسته بود و سرالت را
 پیش زد معاویه را از در آن طاقت نماند حلا گفته که تا بر عورت نزدیک کنی نیکو نشوی بضرورت مجامعت بر عورتی
 که پیر بود که و تا زهر کردم دفع گردید همان ساعت یزید در شکم آن زن قرار گرفت و بعد مدت سهو و در جهان آمد چون
 بعد شهادت علی خلافت معاویه دست داد یزید بطریقیکه مذکور شد اول امام حسن را بکمر و حیلد دفع ساخت بعد
 ازان از جهت زن عبداللہ زبیر عداوت بر امام حسین گرفت و آن چنان است که روزی معاویه پسر خود یزید را
 که ای پسر چندین رنج و مشقت کرده خلافت را بدست آوردم و از تو کردم اگر آرزوی دیگر داری بگو که آنرا هم بخواهم
 گفت ای پدر عبداللہ ابن زبیر زنی صاحب جمال دارد که درین شهر جمال او صیغ عورتی نیرسد آرزوی من است
 که او را باشد روز دیگر معاویه عبداللہ زبیر را بخواند و خلعت داد و گفت که تو که پسر عمه پیغمبر می خواهی که در حق تو گویم

و در آخر خود بمردم ولایت مصر حاکم توکم عبدالقدابن زبیر را این سخن فرستید که در راه بی راه شد روز دیگر معاویه او را باز خواند
 و گفت که ای پسر دختر من بیگویی که من جمال ندارم و عبدالقدابن زبیر زنی صاحب جمال دارد اگر آن زن را بگذارد من در کجای
 او در آیم عبدالقدابن زبیر را بخت ولایت مصر بود فی الحال زن را طلاق گفت بعد از آن معاویه او را بخواند و گفت که دختر من
 ترا نمیخواهد و بیگویی که او زن خود را که صاحب جمال بود بخت ولایت مصر طلاق گفت من که جمال ندارم روز دیگر ولایت مصر از وی برد
 مرا نیز بگذارد من او را قبول نمیکنم عبدالقدابن زبیر زین سخن دلشک شده بازگشت و معاویه ابو موسی اشعری را که مردی عالم
 و پارسا بود طلبید و گفت که من میخواهم که تو نزدن عبدالقدابن زبیر بروی و او را بخت پسر من بخوایی ابو موسی اشعری روان شد در
 انسانی راه با قاسم ابن عبدالقدابن طلاق شد پس بد کجا میروی او حال بیان کرد قاسم گفت اگر او را قبول نکنی پیام من بگذاری
 چون پیشتر رفت با امام حسین دو چار شد پس بد کجا میروی گفت پیام زبیر بد معاویه و پیام قاسم ابن عبدالقدابن بزرگوار
 ابن زبیری برم گفت اگر ایشان را قبول نکنی پیام من هم بگویی چون ابو موسی نزدیک آن عورت رسید خود هم شیدا میمان
 گردید گفت ای زن چهار پیغام بر تو آورده ام گفت هر چهار پیغام بازگو موسی اول پیغام خود گفت بعد از آن پیغام زبیر بعد پیغام
 قاسم و پس از آن پیغام حسین زن گفت من جوان و تو مرد پیری با تو راست نیاید باقی مصلحت هر سه نفر بردست تو و آدم هر که
 میدانی مراد معاویه گفت اگر ولایت و ملک میخواهی زبیر را بخواه اگر جمال و اصل خواهی قاسم را بخواه و اگر دنیا و آخرت خواهی
 امام حسین را بخواه زن گفت کجای من با حسین بخوان تا طبع دیگری از من دور گردد و من در خاندان پیغمبر در آیم پس ابو موسی بگفت
 با امام حسین بخوان چون معاویه آمد و حال باز گفت معاویه گفت ای موسی من بجز تمام زن را از عبدالقدابن زبیر را
 کردم و تو در یک ساعت کار زبیر و زبیر کردی چون زبیر ازین حال خبر داشت سوگند خورد که هر گاه ملک بعد پدر من بسند حسین
 را از من جدا کنم آرام نگیرم و آن بد بخت همچنان کرد که گفته بود با بخل چون خلافت و امارت بر معاویه قرار گرفت بسیاری ملک
 قیصر روم را تسخیر نمود و سمرقند را نیز بدست آورده و دمشق را مستقر خلافت خود ساخت و پسر خود زبیر را ولی عهد نموده تا بیخ
 غزه ماه رجب در سال شصت از هجرت وفات کرد و در دمشق مدفون گردید مدت خلافت و امارت او بعد از ولایت امام حسن
 نوزده سال و سه ماه و سیخ روز بود بعد از وی پسرش زبیر ابن معاویه که دویم خلیفه از خلفای بنی امیه است بر سر
 خلافت و امارت نشست چون شش ماه گذشت لشکر بر سر امام حسین فرستاده او را بشهادت رسانید و بعد حکومت
 سه سال و هشت ماه و هشت روز در شهر دمشق در گذشت و این واقعه شاید که در ماه محرم سال شصت و چهار از هجرت بوقوع پیوسته
 بعد از وی پسرش معاویه ثانی ابن زبیر بر سر خلافت نشست و بعد از یک ماه و نیم کار سلطنت و فرمانروایی را از دست
 آنکشته ترک خلافت نمود و بعد چیزی بود بعد از وی مروان ابن الحکم در دمشق بر سر خلافت و امارت نشست و بعد از ایالت
 یازده ماه در سال شصت و پنج هجری در گذشت و بعد از وی پسرش عبدالملک ابن مروان بر سر خلافت جلو
 نمود اول کسیکه از لوک عرب که نام او را بزر و نیم نقش کردند عبدالملک بود و او را ابو الذباب گفتند یعنی پدر گسان و سبب آن
 بود که او گنده و دهن بود بعد که اگر کسی بر لب و شستی فی الحال در افتادی و در زمان او عبدالقدابن زبیر که از هنگام زبیر ابن معاویه
 در زبیر در که مدینه خلافت میکرد در سال هفتاد و دو هجری کشته شد و عبدالملک بعد خلافت بست سال و چندان در سنه شصت و دو
 هجری فوت کرد و بعد وفاتش ولید ابن عبدالملک در و از خلافت و دمشق بر سر حکومت نشست بسیار ملک دیگر تسخیر نمود
 معاویه و حواریان زبیر بدست آورد و در سنه نود و شش هجری در گذشت در کتاب حدائق الانوار مدت حکومت او سه سال و سه ماه

نوشته است بعد از آنکه سیلمان بن عبد الملک بر سر خلافت و سندانارت جلوس نمود و در سنه نو و دهم هجری فوت شد گویند او بر روز قریب یکین طعام خوردی مدت خلافت او در حدائق الاقار و دو سال و هفت ماه و شش روز است بعد از آن عمر ابن عبد العزیز بن مروان پسر پسرند خلافت نشانیدند او دو سال و پنج ماه خلافت نمود و در سال یکصد و یک هجری درگذشت گویند که او بغایت زاهد و متقی بود ذکر در بنامی خانه کعبه مورخان مرقوم نموده اند که اول بنای خانه کعبه از آدم بود که در طوفان غرق شد بنامی ثانی از ابراهیم خلیل الله بود بعد از آن عماله آن را تعمیر نموده بعد قبیله جرهم و بعد از آن قریش که بر سر امام بائینان شریک بود و آن در سال سی و پنجم عام الفیل بوده بعد از آن عبداللہ ابن زبیر در سال شصت و سه هجری و بعد از حجاج که امیر الامراء عبد الملک ابن مروان بود و در سال هفتاد و چهار هجری بنامی عبداللہ ابن زبیر را تعمیر داده بنامی خود نهاد بعد از آن مروان بن در زمان خود خواست که بنای تازه نماید و امام مالک مصلحت حجت او گفت که خانه کعبه را بر همین نوع باید گذاشت و الا نه هر باد شاهی در آید خود از راه تعصب تفسیر و تخریب خواهند نمود

مات دوم از سال یکصد و یک لغایت سنه دو و صد از هجرت

تتمه کیفیت خلفای بنی امییه

در ابتدای این مائت عمر بن عبدالعزیز بر سر خلافت نشین بود و وفاتش نیز در ثانی بن عبد الملک در سنه یکصد و یک هجری بر سر خلافت پانهاد و بعد از حکومت چهار سال و یکماه شاید که در سنه یکصد و پنج هجری درگذشت بعد از وی هشام بن عبد الملک که برادر نیز ثانی بود بر سر خلافت نشست و نوزده سال و هفت ماه و یازده روز حکومت نموده در سنه یکصد و بیست و پنج هجری درگذشت بعد از وی ولید ثانی بن نیز ثانی پسر پسرند خلافت نهاد و در سال یکصد و بیست و شش هجری کشته شد مدت ملک او یک سال دو ماه و چند روز بود بعد از وی نیز بدین ولید ثانی بر سر خلافت و امارت جا گرفت او را نیز در ناقص گویند بعد خلافت ششماه فوت شد بعد از وی برادرش ابراهیم بن ولید ثانی بر سر خلافت نشست مدت خلافت او چهار روز بود مروان ثانی بن محمد بن مروان ابن الحکیم در سنه یکصد و بیست و هفت ابراهیم را مغرول ساخت خود بر سر خلافت نشست او آخر ملوک بنی امییه است او را مروان حمار گفتندی اول سبب آنکه عرب هر سر صد سال را سنه الحما گفتندی چون ملک بنی امییه در ایام مروان بعد سال رسید و احوال نام نهادند و سبب دوم آنکه مروان از آن وقت که خلیفه شد یکروز در غیر نشست بلکه پیوسته برفع اعدا مشغول بود و بر آن شد اید مصابرتی نمود پس او را در مصوری بخوبی تشبیه کردند در سنه یکصد و دو و هجری اهل کوفه ابو العباس السفاح را بر خود خلیفه گردانیدند و بعد از آن سال مروان در یکی از محاربه که با ابو العباس داشت کشته شد بعد وفات مروان ثانی خلافت بنی امییه منقطع گردید و در خانوادہ بنی عباس قرار گرفت خواجہ حسن بصری در سنه پنجاه و پنج مرقوم است که او در زمان خلافت هشام بن عبد الملک غره رجب سنه یکصد و دو و هجری درگذشت و مدت عمرش شصت و نه سال بود این تاریخ در وفات او در مخبر الواصلین مرقوم است

تاریخ

حسن بصری آن خدا گاه مقتدای محمد ولی الله در سنه بیست و یک مات است در صد و ده وفات و وفات

امام محمد باقر ابن امام زین العابدین علیه السلام

چیز نام است تاریخ هفتم دی الحجه سنه یکصد و چهارده هجری در زمان هشام بن عبد الملک فوت کرده و این تاریخ در باب وفات او از کتاب مخبر الواصلین نوشته شد

تاریخ

۱۱۳	سال مولود آن سید و شیب سال شتادگان شه دوران	مادی خاص مرشد عام است که سوی عدن شاه غم نمود	آن امام که باقرش نام است هفت زیجه و دوشنبه بود	مقتل با صد نشاء گفت عیبه هفت غیب گفت باز جان
-----	--	---	---	---

تاریخ از مولف

سال میلاد حضرت باقر	بودی بریش و کم ز پیوست	یکصد و چارده ز هجرت بود	که سفر کرد و سوی هجرت رفت
---------------------	------------------------	-------------------------	---------------------------

خواجگ حبیب عمی

مرید و خلیفه حسن لهری است او را عمی از آن گویند که قرآن نتوانست خواند بتاریخ نهمه ماه رمضان سنه یکصد و نوبت هجری در زمان هاشم بن عبدالملک فوت نموده و این تاریخ از کتاب مخبر الواصلین نوشته شد

تاریخ

۱۲۰	هفتم ماه صوم و شنبه بود	عمی بود آن عزیز حبیب	مقتدای زمانه شیخ حبیب	که زد دنیا حبیب نقل نمود
۱۲۱	سال نوش سردش ربانی	مادی اهل دین گفت خرد	سال نقلش با تفاق سند	گفت بوده حبیب یزدانی

امام جعفر صادق ابن امام محمد باقر علیه السلام

ششم امام است نام مادرش ام فرواه دختر محمد بن ابوبکر صدیق بوده در سنه هشتاد و سه هجری در مدینه متولد شد و در روزگار انصوری عباسی خلیفه بغداد در سنه یکصد و چهل و هشت یا یکصد و چهل و نه هجری بتاریخ نهمه ماه شوال رحلت نموده قبرش در بقیع است و آن گنبدی است که در آن امام محمد باقر و امام زین العابدین و امام حسن اسوده اند تاریخ از مخبر الواصلین

تاریخ

۱۲۹	سال مولود آن شریف و حبیب	لقب اوست ثابت و ائق	آنکه او بود و خنده و دوران	آنکه او بود جعفر صادق
	سال نقلش مع جان بز خون			آنکه از او جعفر گفت حقیقت

تاریخ از مولف

۱۳۸	شد ز لدر در هشتاد و سه	رفت و بر خلق غم نمود	جعفر صادق امام السین	در صد و هشت و چهل رحلت نمود
-----	------------------------	----------------------	----------------------	-----------------------------

امام اعظم ابو حنیفه نعمان کوفی علیه السلام

بن ثابت کنیت وی ابو حنیفه است بخش امام اعظم است سلسله نسبش بنو شیره ان منتهی میشود و ثابت کابلی الاصل بود بنابر اقتضا و قضا بکوفه واقع شده و نهال با کمال ابو حنیفه در آب و هوای آن دیار بیار آمده و بعد از کسب کمال صحبت جدی از صحابه و بسیاری از تابعین رسیده و با امام جعفر صادق صحبت داشته و فواید اخذ کرده تا بتاریخ منتهی گردیده و در تذکره الاولیاء مسطور است که وی استناد فضیل عیاض و ابراهیم ادهم و داؤد طامی و بشر حافی بوده و ابو انصوری عباسی که دویم خلیفه از خلفاء عباسیه است او را در پایان عمرش مجوس داشته و در محبس فوت گردیده و در تاریخ یا فنی مسطور است که ابو حنیفه با ابراهیم بن عبداللهد بن امام حسین در مخالفت ابو جعفر منصور اتفاق داشت بنابر آن او را زهر دادند منقول است که چون ابراهیم از بصره با تفاق اکثر اکابر خروج کرد وی نیز بیعت نمود و بمعاذت و نصرتش فتواد او و سپر خود حاد را با چار هزار درم بزودی فرستاد و نامه نوشت که اکثر مردم در انگیزه من اند و الا بتولعی می شدم اتفاقا این نامه بدست ابو انصوری

وزارتی افتاد و او را تید کرد تا آنکه بمردان واقعه در ماه رجب سال یکصد و پنجاه هجری بوقوع آمده سه صد و سی و پنج سال بعد از
 ملک شاه جلال الدین بلوخی بر قبرش که در بغداد جدید واقع است عمارتی عالی بنا نموده عزیزان در تاریخ تولد وفات او این را می
 تاریخ

سال هشتاد و پنجین برادر در جهان داد علم و فقه برادر سال عمرش رسید تا هفتاد و در صید و شمش و فوات افتاد

تاریخ از حبر الواصلین

امام ابو بصیرت لعان	پدرش بود ثابت زاهد	بره شرح مصطفی جا به
خادم شربش صغیر و کبیر	سال مولود آن شتره والا	سر علم است یاسر قهشا
بود تاریخ چارم شعبان	لیک از روی اختلاف اعم	از رجب ماه بود چاردهم
عقل تاریخ او چون گوهر سفید	سال ترحل او مثل گفت	

و ذکر خلافت خلفای بنی عباس که پانصد و بیست و چهار سال قمری در بغداد خلافت نمودند

بدانکه ازال عباس سی و هفت نفر بر سر حکومت در بغداد نشسته اند و ایام استیلا ایشان از ابتدای روز جمعه
 سیزدهم ربیع الاول سنه یکصد و سی و دو هجری تا ششم صفر سنه ششصد و پنجاه و شش هجری پانصد و بیست
 و نهم سال و ده ماه و چند روز است اول ایشان ابو عباس السفاح بن محمد بن علی بن عبد الله بن عباس است و اول کوفه
 او را در سنه یکصد و سی و دو هجری بر خو و خلیفه گردانیدند و او همدران سال مروان ثانی را که خلیفه از بنی امیه بود در محاربه
 کشته بر سر خلافت نشست و اولاد بنی امیه را هر جا که یافت کشت در سنه یکصد و سی و شش هجری بعد خلافت چهار سال
 و هشت ماه نیز فارضاً کوچک بود که شدت بعد از وی برادرش ابو جعفر لقب بلکنصور بن محمد مشهور بدو اتق بر سر خلافت
 نشست و در سنه یکصد و چهل و پنج هجری بنیاد شهر بغداد جدید نهاد و چون در سنه یکصد و چهل و نه تعمیر اتمام یافت
 آنرا دار الخلافت خود ساخت و میر عبد اللیم در رساله بیان واقع نوشته که بغداد شهر بیت نبوت است و مهوری و شط العرب
 باین بغداد قدیم و جدید جاری است و شهر که که حصار ندارد و جانب غربی دریا است و بغداد جدید بیت شرقی است و تمام آبادی
 آن اندرون قلعه است و قصر کسری که در ایام ظهور رسول کسور و منهدم شده بود از بغداد با فاصله شش فرسخ است و تا هنوز
 عمارت آن برقرار است فقط در هفت استیم مسطور است که در عجب البطلان آمده که چون نیم در وقت تعمیر بغداد ملاحظه
 نمودم در قوس بود و این دلیل بر آنکه سیخ خلیفه در آن شهر نمیرد و میگویند که چنان شد که او گفته بود از جمله سی و هفت نفر خلفای
 بنی عباس یک تن در آن دیار بچلو بر سر ترک نناده اند و الله اعلم بالصواب با جمله در سنه یکصد و پنجاه و هشت المنصور
 قصد زیارت که نموده میرفت در انتهای راه نزدیک بیرون فوت شد جسد او را در که روه دفن کردند و گویند که یکصد و نجاه
 برای او کندیند بعد از آن او را دفن کردند تا اعدا را اطلاع نباشد که لاش او در کدام قبر محبت ایام خلافت او است و در میان
 و چون او در مردم مخفی مشهور بود از آن سبب او را ابو الذواتی خواندندی بعد از وی پسرش المنصور که سومین خلیفه
 از خلفای عباسیه است بر سر خلافت نشست و بغداد از حکومت ده سال و یک ماه و بیست و دو روز در سنه
 یکصد و شصت و نه هجری در گذشت منقول است که روزی مهدی جهت شکار بصحرافت و بعد که بسیار گرسنه و تشنه

با اعرابی دو چار شد آنکس خلیفه را بینه برد و نان و شراب پیش او نهاد مهدی یک پیاله خوروه اعرابی را رسید که تو دانی که من کیستم گفت نه مهدی گفت که من وزیر خلیفه هستم بعد از آن پیاله دیگر خورد و باز پرسید که مرا میدانی که کیستم نیز بیان کرد تو همین وقت گفتی که وزیر خلیفه هستی همان گفت که من از وزیر بزرگترم و پیاله دیگر خورد و گفت که من خود خلیفه هستم صاحبخانه ازین کلام بر جفت و قراب شراب از پیش او بر برد خلیفه پرسید که قراب کجا میری گفت که می ترسم که اگر پیاله دیگر بخوری بگوئی که تو خود رسول خدا هستی و اگر شاید پیاله خبسم نوشی بگوئی که خدا هستی خلیفه ازین لطیفه بسیار خوشنود گردید و او را انعام بخشید بعد از سدی پسرش الهادی ابن مهدی بر سر خلافت نشست او در سنه یکصد و هفتاد و چهار هجری بموم کرد و بنا بر مدت خلافت او یک سال و یک ماه بود بعد وفاتش برادر او مارون الرشید ابن مهدی که نیم خلیفه از خلفای عباسیه است در بغداد بر سر خلافت نشست و بعد خلافت بست و سه سال و دو ماه و در سنه یکصد و نود و سه هجری در طوس فوت کرد و در مدفون گردید او را چهار پسران بودند الامین و المأمون و القاسم و النقصم بعد وفات مارون پسرش الامین ابن مارون بر سر خلافت جلوس نمود و برادرش المأمون با جنگ و دشت تا آنکه الامین در سنه یکصد و نود و هشت هجری کشته شد و باقی المأمون سرش از تن جدا ساخته تشییع نمودند مدت دولت الامین چهار سال و هشت ماه و پنج روز بود بعد شهادت او برادرش المأمون ابن مارون الرشید بر سر خلافت جلوس فرمود سفیان ثوری در زمان ابو منصور عباسی بوده و در سنه یکصد و هشت هجری در زمان مهدی ابن منصور رحلت نموده قبرش در دیار بصره است تاریخ و ذمه او ازین کتاب

تاریخ

۱۴۰	آنکه سفیان ثوری نام است	مرشد خاص بر سر عام است	مرقد مالیش بصره بدان	سال ترحیل او بهای خان
-----	-------------------------	------------------------	----------------------	-----------------------

داود طای

در انواع علم بهره کامل دشت خاصه در فقه که بر سر آمده بود بست سال ابو حنیفه را شاگردی کرد و فضیل را بر سر آمد رادیده و سر طریقت او حبیب راجی بود وقتی نان بخورد ترسای بر و بگذشت پاره بدو داد آن شب ترسای با حلال خود صحبت کرد و صورت گرخی در وجود آمد و الله اعلم وفات داود طای در سنه خمس و ستین و مایه در زمان مهدی ابن منصور بود تاریخ

تاریخ

آنکه داود طای نام است	قدوه خاصه عمده عام است	شاهباز رواق خلد برین	بجز او کیست در زمان وزین
سال نقلش خرد حکم کند	گفت داود کو اصل از بود		

شقیق بلخی تاریخ نهم ماه رمضان سنه یکصد و هفتاد و چهار هجری در زمان مارون الرشید فوت نموده قبرش در ولایت نخلان

تاریخ

۱۴۲	آنکه ناسخ شقیق بلخی بود	نخمس ماه صوم نقل نمود	قبر او در ولایت نخلان	گل قدن است سال حلیت آن
	امام مالک تاریخ هفتم ربیع الثانی سنه یکصد و هفتاد و نه هجری در زمان مارون الرشید رحلت نمود			

تاریخ

محمد زبانه مالک بود	مارف و ساک ساک بود	سال مولود مالک دوران	گفت ماتف زبی جواد جهان
بود کیشنه از ربیع دوم	شده تاریخ نقل او هفتم	بود چون بهنهای دین متین	سال ترحیل او است قدوه دین

امام ابو یوسف در زمان خلافت الهادی و مارون الرشید بوده اول او است که خطاب قاضی القضاة ممتاز گردیده
در زمان مارون الرشید تاریخ نسبت و منتهی ماه رجب سنه یکصد و هشتاد و دو و وجهی که از حسان رفته

تاریخ

پیشوای زمانه یوسف بود	نقل او موجب راست بود	قاضی شمس و منعی اسلام	ذات او بود در خواص عوام
از رجب ماه بست و منتهی بود	که بفرود رس جلالتش فرمود	سال تحویل او بلا اشباه	گفت باقی امام دین است
	سال نقلش ز نعت بام فلک	گفت محبوب خردن جو ملک	

۱۸۲

۱۸۴

امام موسی کاظم ابن امام محمد جعفر صادق علیه السلام

منتهی امام است از اول اعلی این اعیان در سال یکصد و هشت و هشت هجری تولد شد در روز جمعه بیست و پنجم ماه رجب یکصد و هشتاد و سه هجری زمان رونق خلیفه بود
مقبور او در مقبره امام محمد تقی در بغداد قدیم است و ایشان را دران دیار کاظمین گویند هر دو در یک گنبد آسوده اند و آن گنبد سمت غربی
شط است محاذی گنبد ابو حنیفه کوفی که بجانب شرقی شط واقع است

تاریخ

آنکه موسی کاظم شن نام است	قدوه روزگار و ایام است	خلق را بادی نفعی و جلی است	سال بود او امام ولی است
روز جمعه امام نقتل نمود	از رجب ماه بست و پنجم بود	ملک العرش و حور خلد برین	سال نقلش بگفت عمده وین
	مرقد آن امام در بغداد	است بی شبهه ای بلند خلد	

۱۲۸

۱۸۳

امام محمد در سنه یکصد و هشتاد و شش در زمان مارون الرشید خلیفه بغداد فوت کرد تاریخ از مخبر الوصلین نوشته

تاریخ

منعی شمس و دین محمد بود	تبع ذات پاک احمد بود	سال نقلش که به زکوه رفت	ماه اوج فلک ملائک گفت
فضیل عیاض باصل از کوفه است و بعضی گفته اند که باصل از خراسان است از ناحیه مرد و گفته اند که و نی در سمرقند زاده			
در محرم سنه سیع و ثمانین و مایه در که هنگامیکه مقری سوره الفاتحه بخواند خواهد نوره بزد و جان داد و تاریخ			
چون فضیل عیاض و اصل حق	بجز امید سومی باغ بهشت	ملم خیب سال حلت او	بوده او و اصل الله نوست

۱۸۶

۱۸۷

شیخ معروف کرچی

و تذکره الادبیا مسطور است که مادر و پدر او ترسا بودند وقتی داؤد طایمان میخورد و پدرش بر او گذر کرد باره ازان بود
و او چون آن ترسا وقت شب بازان خود صحبت کرد معروف در وجود آمد چون ویرا بر معلم فرستاد معلم گفت گوئی ثالث و ثلاثه
گفت فی قل هو الله احد هر چند میگفت که خدای سه است او میگفت که یکی است هر چند معلم بزدش سوختن است پس گفتم
مادر و پدرش گفتند کاشکی بیامی و بهر دینی که خواستی ما بفرقت او کردی دی برفت و بر دست علی بن موسی رضا
مسلمان شد بعد از چند گاه روزی در خانه پدر رفت گفتند کسیت گفت پسر ت معروف گفتند بهر کدام دینی گفت بر دین محمد
مادر و پدرش نیز مسلمان شدند آنگاه بداد و طایمان داد و بسیار ریاضت کشید و بسی عبادت و جلد بجا آورد و چندان در
صدق و مروت که مشارالیه شد معاصر بود با ابراهیم او هم بداد و طایمان صحبت داشته و استاد سرقطی و غیر او بود
چون فوت کرد از غایت خلوص و تواضع که داشت همه آرمینان در روی دعوی کردند جو دان و ترسایان و مومنان هر یک

۲۲۰	سال هم دادن تقی زمان	ساز و خیزنده و ششبر بود که تقی سوی خلد غزم نمود
مرکز پاک اوست در جسد او رست حق همیشه روی یابد		
بشر حافی اصل هی از مرد است مرقم بقدا و گشته و آنجا چهارشنبه بود روز از محرم سال سیخ عشرین و مابین در زمان خلافت معتم بهانه در گذر گشته پیش از آنکه خبل بسالما و ویران بزرگ میداشتند از احمد خبل تاریخ وفات از خمر الواصلین که از آن سنه		
دو صد و بیست و پنج استخراج میاید + تاریخ + + + + +		
۲۲۱	روز عاشوره چارشنبه بود	بشار راه دان و راه برست صاحب عدل گفت خورد
جسم در وحش نفع حق شاکست	مرقد عالی اش بر بقدا است	سال تاریخ نقل اولی شک
خواججه با بزرگ سبطی		
در مرات انقاب نما مسطور است که نامش طغیوری بود و نام پدرش عیسی ابن آدم بن مردوشان جدوی گبری بود سلطان شاد از قران احمد حضرت حضرت ام سبغر حاضر می بود عمری در از یافته و در زمان ابو الفضل خضر بن معتم تاریخ است و هشته ماه شبان در سنه اربع و شصتین و مابین فوت کرده و بقولی احمدی و شصتین و مابین تاریخ که نوشته می آید سنه دو صد و سی		
سی جبری استخراج می یابد + تاریخ + + + + +		
۳۳۳	در راه و لام رحلت گشت از جهان	سلطان سالکان ه حق ابابیزید در سال طاعت و سین بود و هجدهم
چون قدسیان به امام قدس مشتم هم بود حاتم اعظم		
از قدمای شیخ خراسان بود و مرید متیق بلخی است و پیر احمد خضر و یه گویند که روزی زنی مسکدی پرسید نگاه بادی از و صادر شد آن زن نخل شده نظر بر پشت پاد دخت حاتم برای رنج خجالت او گفت با او از ملنگ بگو که گوش من که است زن خوشدل شده باز متفلسف مسله تقید شد و حاتم نیز از آن باز خود را که ساخت و از آن رست که او را حاتم امم بگویند در زمان خلافت المتوکل بن معتم بسال دو صد و سی و هفت فوت کرد + تاریخ از خمر الواصلین + + + + +		
۲۲۵	سال تاریخ نقل آن بسود	نام او حاتم اعظم بدان
قبله اهل دین خرد فرمود	بر سر بر پشت سند است	دزد او ای بن مرقد او است
احمد خضر و یه مرید و خلیفه خواججه حاتم اعظم بود در سنه دو صد و چهل فوت کرد و در بیخ مدفون گردید تاریخ وفات در کتاب خمر الواصلین نوشته شد که از آن سال او صد و سی و نه استخراج میاید تاریخ		
۲۳۹	قد و دین و عمده دنیاست	نام او احمد ابن خضر و یه
اسوا دهر زبده عفاست	مرقد او بیخ شهور است	گفت جا و کید حو حق احمد
عقل تاریخ آن دنی احمد		
احمد ابن خبل		
او در حکایت کرد که قرآن را حلق کرد و گشت هزار تا زیاده زدند قبول نکرد و از آن سبب خلیفه معتم او را مجوس کرده رخاوا در سنه یکصد و شصت و چهار در بغداد متولد شده و در آنجا دوازدهم ربیع الاول سنه دو صد و چهل یک در ایام خلافت المتوکل		
جاسی فوت کرده + تاریخ وفات از خمر الواصلین + + + + +		
۲۳۹	شداد و غمزه و زیب عمل	اگر او بود احمد خبل
قطب کونین شاه می الدین	بود و در پیش صدیق یقین	بود و در پیش صدیق یقین

۲۴۱

دات او عده زمان و زمین	سال تولد دولت صاحبین جسم بر نور اوست در حقیقت	سال تولد آن خدا آگاه روح بر نفس او بحیثیت شاد	شده رقم صاحب جهان است
------------------------	--	--	-----------------------

و اکنون مصری در فحاشات الانس و جنین مولود شد از سلطان جامی مرقوم است که در النون مصری در حسن داریین دایمین از دنیا بر رفت چون خارزه او را برداشتند که بی از مرقان بر سر خارزه او بر در پر بافتند چنانچه هر خلق را از سایه خود پوشیدند کس از مرقان یکی را ندیده بود مگر پیش از وی بر سر خارزه مری شاکویشافی داشتند اسلم باصواب تاریخ از مرقان اصلین نوشته شده +

تاریخ

اگره النون مصری است نام است	قدومه اولتبی ای ایام است	سال سنقار آن دلی زمان	خودم گفت از مرقان و جهان
-----------------------------	--------------------------	-----------------------	--------------------------

محمد اسمعیل صاحب صحیح بخاری

در سنه یکصد و نود و چهار ولادت یافت در سال دو صد و پنجاه و هجری شم ماه رجب رحلت نمود و تاریخ از مرقان اصلین نوشته شده

تاریخ

آن محمد که این اسمعیل	بود بی شک عین رب جلیل	ماه سوال بود شانزدهم	که طلوعش نمود چون آبسم
سال بود آن خدا آگاه	گفت یافت غریز دین بند	صبح آورده و نهم از رجب	بود کان قحط شد ز در تقب
	سال نقلش ز این جهت طبق	گفت غیب گفت طلب الحق	

۲۵۰

سری سقطی است و جمید و سایر بغدادیان است از اقران حادثه و شد حافی است در اول سقط فروشی میکرد بعد از آن مرید صوفی کوفی گشته او خال جمید بود و حبیب رای را دیده و مع شنبه سیوم رمضان سنه ثلث و خمین دایمین در ایام خلافت العزیز بالله عباسی از دنیا رفته در خط بغداد مدفون گشته تاریخ از مرقان اصلین نوشته شده + + + + +

عده اولیا سری سقطی	قدومه اجنیا سری سقطی	روز آدینه بود و سلح رحلت	که گذشت از جهان بعین طرب
باز تاریخ سیوم رمضان	روز تریل بود سه شنبه آن	لیک بی شبیه سال حلت آن	شده مرقوم زین مدن جهان
	مرقد او بخله بغداد	بهت بی شبیه موضع ارشاد	

۲۵۳

امام علی نقی زین امام محمد نقی دهم امام است از اولاد علی ابن ایطاب سال ولادت او دو صد و سیزده هجری است و سال قبا دو صد و پنجاه و پنج در بغداد بموضعی که از سرمن رای گویند مشهور بساخره در خانه خود با امام محمد سکری که سپرد او بود مدفون اندر آن مقام را الرغ و عالی ساخته اند خدام و مجاورین آنجا از مردم زوارند و ولایت را بتدبیر و تقوی میگردانند و بر طبق عقیده اهل تشیع جای که امام مهدی عیبت نموده اند در کج خانه واقع است + تاریخ + + + + +

آن علی زمان امام حجام	فادی خلق و در نهانی نام	سال مولود او در زوی سنه	اکمل الاکمل است گفت خرد
بود در دوشنبه و سیوم رجب	که نقی شد بسوی حضرت کرد	سال نقلش با تعلق جهان	کونقی بود ز رجب دین بزوان
باز سال و مهال آن شیرین	ساکن مدن شد بصیرت او	مرقد پاک او در مرقان است	عالی را شد است کار گشتانی

۲۵۵

۲۵۵

محمد بن معاف

تاریخ نیز در هم رمضان سنه دو صد و پنجاه و هفت رحلت نموده و در پیشا پور مدفون گشته تاریخ و نعت از مرقان اصلین تاریخ

آنکه محمد بن معاف است او	این آفاق را طاعت او	روز شنبه که در مرقم جهان	بزدیم بود از بر رمضان
--------------------------	---------------------	--------------------------	-----------------------

سال نقلش از اوج هفت فک	گفت ساکن بقدرن حور و ملک	مرقد پاک ابو بنی شاپور	ز ایرش جن دانش و دانش طبر
------------------------	--------------------------	------------------------	---------------------------

امام حسن عسکری بن امام علی نقی ع

باز در هم امام است از اولاد علی ابن ابیطالب در سنه دوصد و سی و دو ولادت یافته و وفاتش سبت و دهم محرم سنه دوصد و شصت و یک هجری بوقوع آمده و در سرمن رای در پهلوی پدر خود مدفون است *

تاریخ

حسن عسکری که مصوم است از محرم که سبت و دویم بود	همچو آبی خویش مسوم است روزیکشندش سفر فرمود	سال مولود او بلطف قدیر	مطهر الحق رستم نمود کبیر
		سال نقلش ز راستی بر خوان	که شده حرف راس از دورا

امام محمد مهدی بن امام حسن عسکری ع

دوازدهم امام است از اولاد علی ابن ابی طالب در سرمن رای تولد شده و در روز دگی معیت نموده و بر طبق مشایخ شیخ باقر و غیره

خواهند شد * * *

تاریخ

آنکه او سدی است و مادی خلق	ذوات والای او ست شادوی	اختلاف ولادت آن شاه	است پیدای میان خلق اله
جمعه و هفتم محرم بود	که از آفاق غیبتش فرمود	یا نقر سال غیبتش بسند	سدی صاحب زمان آمد

عبدالله ابو سلم صاحب صحیح مسلم

بموجب تاریخ که در مخبر الواصلین مرقوم است سال ولادت او دوصد و دو هجری است و سال وفات دوصد و شصت و یک تاریخ است

تاریخ

پیشوای زمانه مسلم بود	بجکالات دین مسلم بود	سال مولود آن بگانه و طاق	خودم گفت مادی آفاق
	سال تاریخ نقل او بی شک	صاحب اهل مدین گفت ملک	

ابراهم یسوی و هم بن سلیمان المنصور العلوی از انبای ملوک پنج است در جوانی توبه کرد و قتی بصید بیرون رفته بود تا قتی آواز داد که ای ابراهیم نه از برای این کار ترا آفریده اند ویران گاهی پدید آمد ترک سلطنت نموده دست در طرقت نیگوزد و بگریخت در آنجا با سفیان ثوری و فضیل عیاض و ابو یوسف صحبت داشت و از آنجا بشام رفت و آنجا کسب میکرد تا در سنه احدی دستین و مائین و یقال فی سنه ست و ستین و مائین از دنیا رفت و ازین تاریخ که از مخبر الواصلین نوشته شده دوصد و شصت و هفت تاریخ است

تاریخ

پورا در هم که بود ابراهیم	صاحب معرفت لقب سلیم	صاحب پنج بود آن سلطان	تارک سلطنت شد از دل جان
بود از خون ایزد متعال	عمر آن شاه کیصد و ده سال	از جادوی تخت سبت و ششم	بود کان شاه شد بیخ نیم
سال نقلش که در نشین بود	گفت سلطان اهل دین بوده	تبر او در ولایت شام است	نور بر وی ز صبح تا شام است

ابو عبد الله مغربی

استاد ابراهیم خواص و ابراهیم شیبان که مان شاهی و ابو بکر بکندیت و شاگرد ابو الحسین رزین هر دو بوده و عمر دوصد و سبت و دو سال بود عمر استاد دوصد و سبت سال و ابو الحسین شاگرد عبد الواحد زید بصری است و عبد الواحد زید شاگرد من بصری است و قبر ابو عبد الله بر سر کوه طور سینا است پهلوی استاد وی و قبر ابو الحسین علی رزین در زیر درخت خر قوت گویند

بود ایشان بادشاهان عادل کسرو فاضل پرور بود و اندر باغی نه تن بودند زاکل سامان مذکور که کشته بامارت خراسان مشهور
 اسمعیلی و انصاری و نصری و دوفوح و عبد الملک و منصور و بعضی ده نفر قرار داده اند یعنی ابوالبراهیم اسمعیل بن فوح را
 که مستنصر استوار داشته داخل بادشاهان نموده اند اول ایشان امیر اسمعیل سامانی بود که متعهد خلیفه در سنه د و صد و شصت
 و یک هجری پدرش احمد بن اسد بن سامان را ولایت ماوراء النهر تفویض نموده بود و چون او رحلت کرد پسرش اسمعیل استیلا
 پیدا کرد پس از آنکه عمر ولایت را گرفتار ساخت و بوجوب امر معتمد خلیفه محمد بن عمر ولایت را از دست مملکت بنی لیث او را سلب شد
 و اسم سلطنت بر او اطلاق یافت منتول است که چون عمر ولایت در سال د و صد و هشتاد و هشت هجری بدست امیر اسمعیل استیلا
 امیر در لغزش خزین او شد و در قلع آن توجه هرات گردید ساکنان آن بلده امان خواستند امیر ایشان را امان داده از اموال
 عمر دستغلام کرد و هر چند بیشتر جستگزی یافت در خلال این حال کنیزی از کنیزگان خاصه شهر یار گردن بندی که مرصع بود
 بقطعمای لعل از گردن بیرون کرده بموضعی نهاد غلیو از می قطعه های لعل را گوشت پنداشته در ر بود و بعضی از ترکان سوار
 شده بهر جانب که آن موشگیر پرواز میکرد می تا خند بحسب اتفاق حمایل از چنگال غلیو از جدا شد و در چاهی افتاد بحسب بر
 آوردن مردم بچاه درآمدند و از آن چاه بچاه دیگر راه بردند و صنادیق مملو از زر و گوهر یافتند آن خود خزانه عمر بود و اسمعیل سامانی
 بعد حکومت بست سال در سنه د و صد و نود و پنج فوت کرد بعد از ولایتش اسمعیل بر سندانار شکرست و کعبه
 و نیم سال بدست غلامان در سنه صد و یک گشته شد بعد از ولایتش نصر بن احمد که معاصر خلیفه الراضی باشد بود
 سی سال بعد و داد روزگار گذرانید و در سال صد و یک بعارضه سل درگذشت و روکی شاعر از ندای او بود بعد از
 پسرش فوح بن نصر و از ده سال کسری حکومت کرده در سنه صد و چهل و سه وفات یافت بعد از وی پسرش
 عبد الملک بن فوح هفت سال و ششماه حکومت نموده در سنه صد و پنجاه از سپاه قاده جان داد بعد از وی
 برادرش منصور بن فوح حکومت رسید و اوایل سلطنت او الطغین که حکومت خراسان تعلق بدو بود از بادشاه خود
 ورزیده بفری رفت و بر افغانه آندیا رستولی گشته بادشاه آن ولایت گردید امیر منصور مدت پانزده سال حکومت کرده
 نماند بعد از ولایتش فوح بن منصور که معاصر سلطان سلجوق بود حکومت رسید و بعد حکومت بست و دو سال در سنه
 صد و هفتاد و هفت درگذشت بعد از وی پسرش منصور بن فوح بامارت رسید و یک سال و هفت ماه حکمرانی کرده
 با یامای برادرش کجول گردید عبد الملک بن فوح امیر شد و در سال صد و هشتاد و نه بدست ملک ترک ایک خان
 گرفتار شده رخت هستی بیاد فاد او بردار و اسمعیل د و سه نوبت باشکر یان ایک خان محاربات نمود تا که در سنه صد
 و نود و پنج هجری ما هر دانی که سردار طایفه بود باعث قتل او شد بعد از آن دولت این طبقه بانهار رسید شیخ حسین
 بن منصور حلاج رضی الله عنیه در اکثر تواریخ مسطور است که او حلاج نبود روزی بر انبار غنیه برگزشت و اشارتی کرد در حال
 دانه از غنیه جدا شد خلق تیر کشیدند و حلاج نام کردند و الله اعلم کار او کاغیب بود همه عمر در غایت سوز و اشتیاق مست و مقرب
 و شوریده روزگار بود او را تصانیف بسیار است فرستی دشت که کس ندانست و اغلب شلخ کبار در کار او ابا کرده اند
 او را در تصوف قدیمی نیت کرد شیخ عبد الله و شیخ ابوبکر شبل و شیخ ابوالقاسم شیری او را قبول کرده اند و شیخ ابوسعید
 و شیخ ابوالقاسم بروجانی و شیخ الوعلی مازندی و امام یوسف همدانی در کار او شری داشته اند و بعضی در کار او متوقف اند
 ابوالقاسم شیری گفته در حق او که اگر قبول بود در نزحی مرد و در مرد و اگر مرد بود قبول خلق نشود و باز بعضی او را به سحر

نسبت کرده اند که از اصحاب حلول بود نقلی است که منصور با چهار صد یهودی بجای میرفت روزی چند چغری نیاقتند حسین را گفتند
 ما را شیر بریان می باید گفت نشیند پس دست اندپس نشست کرده شیر بریان باد و قرص سکی میداد تا چهار صد بریان خود مقصد
 قرص داد بعد از آن گفتند ما را رطب می باید گفت مرا بیفتانید رطب از وی مبارید تا سیر خوردند نقل است که طایفه او را در باد گفت
 ما را انجیری می باید دست در هوا کرد طبقی انجیر تازه پیش نهاد و یکبار دیگر خواستند طبقی حلوا در باد پیش ایشان نهاد تا آنکه کارهای
 عجیب از او دید آمد خلق متعجب شدند و سخن او بخلیفه القدر عباسی رسانیدند و جمله بقبل و اتفاق کردند از آنکه انا الحق می گفت گفتند که هو
 بگو گفت بلی همه اوست شما میگویند که او گم شده است بلکه حسین گم شده است بجز محیط کم نشود خلیفه را خبر کردند که حسین چنین میگوید
 گفت بگذارید تا بکشندش و علی بن عیسی را که وزیر خلیفه بود بروی متغیر گردانیدند و امیه فتوی دادند که او را بایکشت خلیفه فرود
 تا او را بر زندان کردند تا مدت یکسال و پنجاه روز زندان بود و خلق می آمدند و مسئله می پرسیدند در زندان سه صد کس بودند شبی ایشان
 را گفت ای زندانیان شما را خلاص میدهم گفتند چرا خود را خلاص نمیدهی گفت در بند خداوندیم و پاس طاعت میدارم اگر خواهی
 اشاره همه بنده بکشیم پس باگشت اشاره کرد همه بنده از هم فروریخته شد ایشان گفتند کجا رویم که در زندان را بسته اند اشاره
 بدیوار کردنی الحال از قدرت الهی رخنه شد و راه پیدا آمد گفت اکنون سرخویش گیرید گفتند تو چرا نمی آئی گفت ما را با دست که
 خبر بر سردار نمیتوان گفت که حق را با ما عاقبتی است چون روز شد خلیفه را خبر رسید گفت فتنه خواهد شد او را بکشید یا چوب زیند که
 ازین سخن برگردد سه صد چوب زدند بر چوب که میزدند و از نصیح می آمد چون او را بردار کردند چند هزار آدمی گرد آمدند او را بر سر
 میگرد و میگفت حق حق انا الحق و هر کسی سنگی می انداخت شبلی موافقت را گلی انداخت حسین آهی بر کشید گفتند ازین سنگها
 آه نکر دی و از گلی آه کردی چه معنی است گفت از آنکه اینها نمیدانند من در انداز و نخم می آید که او میداند که نمی باید انداخت
 پس دستش جدا کردند خنده بزاد پایش بریدند بمسی کرد پس خشمپایش بکندیدند قیامت از خلق برخاست بعضی میگفتند بعضی
 سنگ می انداختند و آخرین سخن از حسین این بود که گفت الواحد الفرد اللاحد پس زبانش بریدند و نماز شام بود که سرش
 از تن جدا ساختند در میان سر بریدن بمسی کرد و جان بداد مردمان خروش کردند که حسین گوی قضا به پایان رضا برسد از
 یکیک اندام آوازی آمد که انا الحق گفتند که این فتنه از آن بدتر خواهد بود که در حال حیات او پس اعضای او را سوختند از خاکستر
 نیز همان آوازی آمد که انا الحق و در وقت قتل خون که از وی می آمد نقش اندکها هر چند حسین پیش ازین خادم را گفته بود
 که چون خاکستر من بدجله اندازند آب قوت گیرد چنانکه بعد از ارم غرقه باشد ترا باید که آن ساعت خرقة من بر لب آب بری
 و بعضا بزنی تا آب برقرار خود برود چون روز سوم خاکستر او با آب دادند همچنان آواز انا الحق می آمد و آب قوت کردن گرفت
 خادم خرقة بلب و جلده برد و بعضا بزنی الحال آب برقرار خود زد و خاکسترش خاموش گشت پس از آن خاکستر را جمع کردند
 و دفن ساختند در نعمات است که با جنید و ثوری صحبت داشته و شاگرد عمرو بن عثمان کی است و عبدالملک اشکان
 که شاگرد حلاج بود و صد و بست سال عمر داشت او میگفت که وقتی حلاج را گفتم ای شیخ عارف که باشد گفت عارف آن
 باشد که روز سه شنبه شش روز مانده باشد از ماه ذی قعدة سه سب و ثلث مایه ویرا به باب الطاق برزد و بعد از دست
 و پای او بریزد و چشم او را بر کند و گونسا بردار کند و بسوزاند و خاک او را بر باد دهند اینهمه که گفته بود یک یک بر سر او
 گذشت و الله اعلم و این تاریخ از کتاب نجر الواصلین است که از آن سنه ۴۰۰ سنه صد و پنج استخراج میاید تاریخ *

تأه باز هوای عالم فور	است بیشک حسین بن منصور	سبح عاشور و سه شنبه بدان	روز نقشش با اتفاق جهان
-----------------------	------------------------	--------------------------	------------------------

تول اکثر اربیت از دستان گشایب در سلسله نظام داده بر دست غلامی کشته شد چنانچه فردوسی اشاره جان کرد

تاریخ فردوسی

جوانی بیاد کشاده زبان	سخن گفتن خوب طبع روان	بشعر آردم این نام را گفتن	از و بشادان شد دل آفرین
	ز گشایب گزشتایب تی زار	بگفت و سر آمد بد روزگار	

ابو نصر اسمعیل بن جواد ابوهری صاحب صحاح اللغات در سنه صد و نود و دو دریا که صد و نود و چهارم جوئی فوت کرده

تاریخ ابو جبر الوصلین

آنگه دانش بعد صفات آمد	جوهری کاشفت اللغات آمد	سال ترحیل آفرین هجرت زمان	رحمة الحق رقم زده نمودن
	سال ترحیل او زردی حساب	منظر احوال منسی در باب	

تاریخ از ابتدای سال چهار صد و یک لغایت سنه یا نصد از هجرت
ذکر خلفای عباسیه که در مات نیم در بغداد خلافت نموده اند

در ابتدای مات نیم القادر بالله که بست بهتم خلیفه از خلفای عباسیه بود بر سریر خلافت بغداد جاداشت معاصر سلطان محمود غزنوی بود در سنه چهار صد و بست دود جوئی بعد خلافت چهل و یک سال و سه ماه رحلت نمود بعد از وی پسرش القائم بالله باندین قادر خلیفه شد چهل و چهار سال و هشت ماه خلافت نموده در سنه چهار صد و هشت و دین پدر و این جان فرمود بعد از و سیرکاه و مقتدی بالله بن محمد بن القائم بر سریر خلافت نشست و بعد حکومت نوزده سال و پنجاه در سنه چهار صد و هشتاد و پنج درگذشت بعد از وی پسرش المستظهر بالله بن مقتدی بر سر خلافت نشست و بست و پنج سال و چند ماه خلافت نموده درگذشت شیخ ابو سعید ابو الخیر تاریخ چهارم شعبان سنه چهار صد و شش جوئی فوت کرده

تاریخ

قطب حق ابو سعید ابو الخیر است	رهنمای گمانه و غیر است	شد ز دنیا بسوی اوج جان	بشعبه چهارم شعبان
ذات او دلگشای فردوسی است		سال لغزش جامی قزوین است	

ابو القاسم منصور الفردوسی مرقوم است که فردوسی فردوس فصاحت را رضوان و دعوه بلاغت را بران بود و مصداق نمیشد تا بنام است که بکنان را در حالت انداخته از دهقان زاد دای طوس بوده منصور نام داشت و کنیتش ابوقاسم و نام پدر او فریدالدین احمد نقل است که در ایام دولت سامانید و قیقی اندک زمانی به نظم شاهنامه مشغول شده گشته گردید چون ریاض دولت آل ناصر ماسر گردید سلطان محمود را بنظم آن کتاب میلی تمام بهم رسید و عنصری قناعه بکتبیت و تکلیف بعد وقت حکایتی افتاد میگردد چون آوازه خواهرش سلطان همه جا رسید فردوسی که در خود استعداد آن میدید از جنگ فریدون و ضحاک مینمی چند به نظم آورد چنانچه همه کس را بشنودن آن رغبت پیدا شد و آوازه او به سلطان رسید و فرمان طلب بنام او صادر گردید فردوسی عازم غزنی شد چون بشهر درآمد قضا را به ندیم سلطان که مایک نام داشت باز فرود منزل آورد و آمد اتفاقا در دزد دیگر مسجدی و فرخی و عنصری شاعران در باغی نشسته شراب میخوردند که از دور فرودوسی را دیدند که می آید با هم گفتند که مردی بیگانه می آید عیش ما منقض خواهد کرد بهتر آنست که بطریق طرافت او را دفع کنیم و هر کدام مصرع گویم که مصرع چهارم قافیه داشته باشد یقین که او تو را نکند خود بخود خواهد رفت چون فردوسی نزدیک رسید

سلام گفت جواب سلام دادند چون نشستند رسیدند از کجای گفت از قصبه طوس گفته هر کدام یک مصرعه گویم هر که تواند
گفت رفیق ما باشد والا برو دادل عنصری گفت مصرعه چون عارض تو ماه نباشد روشن چه مصرعه ثانی فرخی گفت مصرعه
مانند زخت گل نبود در گشتن چه مصرعه سوم سعیدی گفت مصرعه عمرگان تو بی گذر کند در جوشن چه مصرعه چهارم خودی
گفت مصرعه مانند سنان گیو در جنگ کشتن چه چون قرار بود که جوت روی بر مصرعه ششمین و نون باشد غیر از نطق پیش
دیگر قافیه نهشت شورا متعجب شدند و پرسیدند که گیو پیش که بودند فردوسی دستا تنهای ایشان گفت شرار خوش آمد احترام
و غرت فردوسی نمودند و گفتند که این مرد را به سلطان باید نمود تا شاهنامه بگوید روز دیگر با هم گفته که اگر امیر در سلطان بنده
ما را نزد سلطان آبرو نماند پس با جبان گفتند اگر مردی بد نصیورت بیاید نزد سلطان نگذارند فردوسی چون حدیث ایشان
دید همان شب در دهستان رستم و اسفندیار را نظم کرده با یک داد تا بمطالع سلطان رسانید سلطان را خوش آمد و با حضار
او شال داد چون فردوسی نازل سلطان آمد حکم شد که یکی از شعر شعری که مناسبی با تو حسن داشته باشد بگوید شورا از من و شورا
بفردوسی نمودند فردوسی در بدیه این رباعی گفت رباعی مست است با چشم تو تیر بیت پس کس که زیر چشم مست تو نیست
گر پوشد عارضت زره غدیری است چه که تیر تیر سده به کس خاصه ز مست به سلطان را التفات زیاد گشت بعد از آن عنصری
به سلطان عرض نمود که بنده را از خدمت سلطان فراموشیت که شاهنامه را بنظم آورد اما اگر فردوسی که ادراک عالی و قوت سخن
و فصاحت تمام دارد حکم شود تا بدین کار مشغول گردد پس سلطان فردوسی را فرمود که می خواهم که شاهنامه را بنظم آوری فردوسی تمایلی
نمود سلطان نزدیک قصر خود فردوسی را جای داد تا در آنجا اقامت گزیده گفت شاهنامه مشغول شد یکی ارکان دولت پیش
فردوسی برقت الا خواج حسن بمبندی که بر وجه سیرد و عنصری چون قوت سخن فردوسی دید چندیتی از شاهنامه در جنگ نظم
و سهراب که گفته بود بسوخت فردوسی هر دو استانی که بنظم می آورد بنظر سلطان میرسانید سلطان بمیوه هر بیت یک دنیا طلا
و عده فرمود فردوسی دفتر تا قصه با آنچه که بود بنظم آورد تا به مدت سی سال تمام کرد و بخدمت سلطان برد چون در ابتدا نمانی خانه
شهر آداب نگاه داشته بود و سخن در مذہب تشیع که طریقیه بود و گفت چنانچه این بیت از دست به ابیایست *

بدان زاد هم بدین گذرم * شنا گوی چمنند و جیدرم * اگر چشم داری بدیگر سرای * بنزد علی دینی جوئی جامی
گرت زین بد آید گناه من است * همین است و آیین راه من است * اگر چه سلطان را ناخوش آید لیکن بموجب عده فرمان داد
که شصت هزار دنیا طلا بدو بدهند حسن بمبندی جماعتی از دبیران و مصاحبان را در کار کرد تا سلطان را از آن عده منع
آمدند و گفتند که شصت هزار دنیا طلا بیک شاعر منفلوک دادن چه لایق است اگر شصت هزار دنیا نقره بدهند بسیار است
سلطان گفت شما دانید پس شصت هزار دنیا نقره بدو فرستادند دنیا را از سرای او آوردند چون شنیدند که در کار است
بدر گریه پرورند چون او از گریه بیرون آمد از دیدن شصت هزار دنیا نقره طول شد تا وقت بست هزار درم به جامی داد
بست هزار درم به شخصی که کاسه شربت آورده بود داد بست هزار دیگر کسیکه زر نرد او آورده بود داد خبر به سلطان رسانید
رنجیده شد حسن بمبندی که حاضر بود گفت اگر سلطان او را شش درم میفرستاد بایستی که بر دیده نمانده قبول میکرد این
ادامی بی ادبی است و نیز مذہب ترسعی دارد و قمر علی اهل تشیع را گویند سلطان فرمود که در پای پیش اندازند این خبر به
رسانیدند تمام شب در اندیشه بود وقت نماز با دعا که سلطان و ضوی ساخت رفت و در پای سلطان افتاد و گفت محمود
سخن بنده را بطرز دیگر بفرم حضرت سلطان رسانیده اند بنده ترسعی نیست سلطان فرمود از مرگناه تو در گذشتند از این

بعد ازین برادر پیش من راه بیت بعد از آن فردوسی بخانه خود آمد و میفرمود که سلطان گفته بایزاد و گفت که بعد از بیست روز
 روزیکه سلطان خوشوقت باشد این کاغذ را بوی خواهی داد این بگفت و ما با هرستان پیش گرفت بعد از چند گاه ایاز کاغذ را
 به سلطان داد سلطان خواند و متعجب شد مردم دینی او بر خراجمان و طوس فرستاد تا او را بیاورند و در خوانند و تمام زور به جند آورد
 سلطان به من نمیدی و دیران در چشم شد و ایشان را در بند کرد و وصیت فرمودم تا ایشان بستید و گفت که شما مراد نام
 که دید با صدی که داشتید او چیزی گفته که با جان باشد نویسد و بخواند و آن چهار شاهنامه بماند و بی سوشا بنامه ناهست
 بیت که شدت شرکت محمود در زمانه نماند و جز این ضلالت که نشاخت قدر فردوسی با بگو چون فردوسی بطبرستان رسید
 شهید شیرزاد را که از فضل بزرگ و شهر یار بود ندید و گفت که من این کتاب را بنام توی گنم چه همه اخبار و آثار اجداد توست شیرزاد
 ویران خواست و گفت محمود خداوند من است شاهنامه را بنام وی را گنم و روز دیگر صد بیت هزار درم بوی فرستاد و گفت
 که چون سلطان بمن فرست و دل با محمود خوش کن که سلطان را جسی برین داشتند که رضای تو بخت فردوسی آن بیتا بوی فرستاد
 فرمود تا بستانند و پس از آن فردوسی این بیت در صدر خواهی آن گفت + ای ایست +

بیکم گفت کسی را که بخت داشت و هیچ وجه مراد را زبانه بخت	بر دو جاورد دریا نشین کرد روزی + بدست افتد درمی کجا پیش بخت
بخت حضرت محمود را دل داشت + چگونه دریا که آنرا کنار نیست	شدم بدریا غوطه زدم ندیدم در + گناه بخت من است این کتاب بخت

بعد از آن فردوسی چون بطوس رفت خبر به سلطان رسید طبعی نیکو باز و رسم بسیار نزد او فرستاد چون آنکس در شهر طوس
 رسید جنازه فردوسی را با غلظت تمام بیرون آوردند و پرسید جنازه کجاست گفتند فردوسی است او انگین شده نزد سلطان گفتند
 تا چه فرماید سلطان فرمود آن مال را بوارثان بدیدند و عذر خواهند از فردوسی و خرمی مانده بود که بهت مردانه داشت آن
 مال را تر و او بردند و قمر قبول نکرد و گفت که پدر من قبول نکرد من نیز قبول نکنم به سلطان خبر رسانیدند سلطان فرمود تا از آن
 زر عمارتی عالی بر قبر فردوسی تعمیر نمودند و آن ایستاد چون که فردوسی در تمام شاهنامه گفته ابد او بر صغیر روزگار یادگار مانده من چون

ایستاد

بدان شهر یار که این روزگار	فانند بسی بر کسے یادگار	به توست از خدا میا زار کس	ره رستگاری همین است و بس
میا زار سوری که دانه کنش است	که جان دارد و جان شیرین است	چو دیدی تو این خاطر تیز من	نه اندیشی از طبع خون تیز من
بدانش نه بد شاه را دستگاه	و گرنه مرا زبانه می بجاه	اگر شاه را شاه بودی پدر	مرا تیغ دادی وزیر من
اگر مادر شاه بانو بیسه	مرا رسم وزر تا بز انو بیسه	نه خسر و نه زادی نه والا سوری	پدرشش از صفایان بگنگری
بخت شاه محمود عالی تبار	نه اندر نه است و سر اندر چهار	پرستار زاده نه گاید به کار	اگر چه بود زاده شش هزار
بسی زنجیر بود درین سال سما	بمجم زنده که دم بدین پاری	بسی سال بردم بشه نامرنج	که شاه بخت بد من مال و منج
یاد او من گنج را بر کشاد	مرا خبر بجای تقای نداد	کنون عمر تو یک بهفتاد شد	ایمدم به یکبار بر باد شد

موت گفت گوید که از کلام فردوسی چنان مستفاد میگردد که او شاهنامه را به مدت سی سال بنظر آورده و در آنوقت عمرش قریب
 به هفتاد رسید و چون در مقامی دید شد که او بعد از آنکه از سلطان رنجیده و متوجه طبرستان شد قریب ده سال دیگر
 زنده بود پس ظاهر است که هنگام وفات او که در سنه چهارصد و یازده هجری بوقوع آمده عمرش بنیاده از هشتاد و سال بوده
 باشد و فردوسی کتاب شاهنامه را در سنه چهارصد هجری تمام کرده چنانچه تاریخ آن خود گفته + تاریخ + +

بنام جهان داور و کردگار ز هجرت شده چارصد سال باز تبارخ ز هجرت شد پنج هشتاد و آرد که گفتم من این قصه شاهوار
 اگر مدت سی سال را از چهارصد شمار کرده شود سه صد و هفتاد و باقی ماند پس ظاهر است که فردوسی از همین سال بگفتن کتاب شاهنامه
 مشغول گشته و مصداق این معنی این ابیات شاهنامه است که فردوسی بعد نظم کردن قصه بزود کرد شاه گفت *

تاریخ

سند آمد کتون قصه بزود کرد	بجاه سفندار و روز آورد	ز هجرت سه صد سال هشتاد و آرد	بنام جهان داور و کردگار
---------------------------	------------------------	------------------------------	-------------------------

ازین کلام بر ظاهر است که فردوسی نه بخاهش سلطان محمود بگفتن شاهنامه که بسته بلکه تا نوزده سال پیش از جلوس سلطان
 باین کار مشغول گشته و بعد از آن حسب خواهش سلطان باقی داستانها را بنظم آورده در طبقات اکبری مرقوم است که فردوسی سال
 چهارصد و شانزده هجری فوت کرده

در کیفیت دولت آل ناصر یعنی سلطان ناصرالدین سبکتگین غزنه نویسی

در زمان دولت امیر عبدالملک بن نوح بادشاه ماورالنهر حکومت خراسان بر سلطان الپ تگین تعلق داشت بعد
 وفات امیر عبدالملک الپ تگین انحراف درزیده در سنه سه صد و پنجاه هجری با طراف غزنی رفت و برافا غنمه آندایار استیلا
 یافت بادشاه آن ولایت گشت و بعد سلطنت پانزده سال وفات کرد بعد از او پسرش ابو اسحاق یک سال حکومت نمود
 شاید که در سنه سه صد و شصت و هفت درگذشت چون دارقندی مذمت ایمان مملکت سبکتگین را که یکی از بنده های سلطان
 الپ تگین بود بطلب سلطان ناصرالدین سبکتگین ساخته در غزنی بر سر پشته ای نشاندند اول دوست از بادشاهان اسلام
 که رخ سوی هندوستان نموده و پاره از ملک هند بدست آورده بعد وفاتش که در سال سه صد و هشتاد و هفت در راه جبال
 بو قوع آمده پسرش سلطان محمود سبکتگین در غزنی سریر سلطنت و ایالت را رونق بخشید بعد سلطان محمود
 غزنوی پسر سلطان ناصرالدین سبکتگین است در اوایل مات پنجم بر ولایت غزنه سلطنت میکرد در عین حیات پدر یعنی
 از بلخ و خراسان و ماورالنهر را از دست آل سامانیه بر آورده بود و بعد صعود نمودن بر موج سلطنت قصد امیر عبدالملک ثانی
 بن نوح کرد و بر غالب آمد بر تمامی خراسان و ماورالنهر استولی گشت معاصر القادر بالله خلیفه بغداد بود و در هندوستان
 رفته تبارخ هشتم محرم سال سه صد و دو هجری باراجه جیپال در پشاور جنگ کرده بر غالب آمد در گردن جیپال حایل بود
 که جوهریان یکصد و هشتاد هزار دینار قیمت آن کرده بودند با لجه سلطان محمود همبرین سنوالم دوازده مرتبه در هند آمده
 فتوحات عظیم نموده و فیلهای عظیم ایشان و غنیمت بیکران بدست آورده بسیاری از ملک هندوستان تاخت و تاراج
 نموده در تصرف خود آورد و در شهر ایت خانهای عظیم بودند لشکر سلطان آن شهر را فارت کرده تخانه ما را سوختند و
 یک بت زرین را بضر نموده سلطان شکستند و در هشت هزار و سه صد قتال زر نچته بود و یک پاره یا قوت کمل یافتند که چهار
 و پنجاه قتال وزن داشت در سنه چهارصد و شانزده هجری بقصد تسخیر سونانات توجه گردیده بعد جنگ قلعه را مفتوح گشت
 و لوازم تاخت و تاراج بعل آورده تخانه ما را ازینج و مینا در بکنند بت سونانات را که بت بزرگترین و طولانیس پنج گز بود بغزنی
 برده بر در مسجد جامع انداخت و در کتاب هفت آتیم مسطور است که سونانات شهریت از توابع کبریات بر ساحل دریای عمان
 و در تخانه آن شمشیر بتان زرین بسیار بوده و بت بزرگتر اثناس می گفته اند که در زمان ظهور محمد مصطفی ص آن بت را از خانه
 برهند آورده اند و برابر جوار بر ابل آن دیار فروخته اند و ایشان تخانه بت دی ساخته سونانات نام کردند و درخی گفته اند که از

آسمان آمد چنانچه ازین ابیات فرخی مستغایمی کرد

ابیات

سناث دلاش غوی که سرت بودند	ز دستت دست آفری ز زمان	دوران پیر شکست دورا	فکده اندر نشان پیش کعبه سوز
سناث راز میان کافران	بکشور دگر انداختند زان کشور	ز بهر آن بت بخانه بنا کردند	لبعد نه بر تماشای و صد نه از
پس نگار از کردند سوناث	تسک دید که نام اندر وجود مضمهر	کنسی و در این برین مقام کمرین	از آسمان بجای حج و اوست اند

اما از کتب سلف بر اهرم معلوم می شود که این بت از زمان کوشن تا زمان سلطان محمود زیاده پنج هزار سال بود
بر اهرم بود و بقول بزرگمهر در اسما عیبت نموده و در تاریخ عجیب السیر آمده که سوناث با اتفاق از باب تاریخ تبت است
که سنده و آنرا از اعظم اضمنام اعتقاد دارند ولیکن از میت شیخ فرید الدین عطار خلاصت این معنی مستغایمی کرد

بیت

لشکر محمود اندر سوناث یاقتدان بت که شایع دلا

مهر فقه بر روز جنگ سوناث فوج فوج به تخته شتافته و سوناث را در بغل گرفته و استعانت طلب کرده گریان
بیرون می آمدند و جنگ می کردند تا زیاده از پنجاه هزار کس قتل رسیدند و سلطان محمود و بعد از فتح بدرون تخته در آمده
سندی دید بغایت عریض و طویل مشتمل بر پنجاه و شش ستون که هر یک از آن ستونها با نول عجاوبه نفیسه بیس یافته بودند
و سوناث صنی بود از سنگ مقدار پنج گز طول که دو گز آن را در زمین فرو برده بودند چون سلطان را چشم بر آن
افتاد بگری می که داشت آنرا در هم شکست و قطعه از آن سنگ را بغزنی برده در آستانه مسجد جامع فرش نمود و از شکم
آن بت جوهر نفیسه بسیار بیرون آمدند و آن هر شب آن بت را باب تازه گنگ غسل می دادند و از سوناث
تاوریای گنگ نیاده از دولتت فرسنگ است درین بابین مردم نشسته بودند و هر روز آب تازه می آوردند و
ببخیری از طلا بوزن دو سیت من مندی در آنجا آویخته بودند و در آن زنجیر زنگها تعبیه نموده بودند و هر گاه آن زنجیر را بخر
می آوردند بر اهرم با و از آن شروع در عبادت می کردند فقط +

با جمله سلطان محمود بعد از سلطنت سی و چهار سال قمری از مرض دق بر ذریعہ جنبه بست و سوم ربیع الاخر سنه چهار
صد و بست دیک جبری که مطابق سی ام ماه اپریل سنه یک هزار و سی و سیوی می شود ازین جهان فانی رحلت نموده اما
علماء در سال وفات او اختلاف نموده اند بعضی سنه چهار صد و نود و دو بر خنی چهار صد و بست جبری تیر نوشته اند ولیکن
تاریخی که بالاند کور شد صحیح است زیرا که بر تربت او که در غزنی تا حالت تحریر این صحفه موجود است بخط کوفی همان تاریخ مرقوم
است و سنه اصد و عشرین و اربعه تیر بر مقدم اوصاف ظاهر است این چند ابیات در وفات او از مفر الوصلین نوشته
شد که از آن سنه چهار صد و بست جبری استخراج می باید

تاریخ

آنکه محمود غزنوی بود	واقف سر معنوی بوده	ز دانش زمانه رونق داشت	ایل آفاق تخم غنچه کما
ملک از عدل و گلستان شد	بزرگمهر ریاضه ران شد	شکل اویج بادشاه بنورد	پیدانش قحان و آه بنورد
	سان مستقاران خدیوزمان	و انغم گفت شاها ز جهان	

در وازه روضه سلطان محمود سراسر از چوب صندل ساخته بودند با انواع نقش خوب و مرغوب و منشی سوین لال که در سنه یک هزار و دویست و چهل و هشت هجری لغزنی رفته بود و زیارت روضه مذکور نموده بنویسد که مردم آنجا می گفتند که هرگاه که سلطان محمود سونات رافع ساخته این در وازه عالی را از ان بجان آورده بود و الله اعلم و بعد از ان چون در سنه یک هزار و دویست و پنجاه و پنج هجری افواج سرکار کپسلی انگریز که پادشاه شجاع الملک در ان دیار رفته کابل و قندهار و غزنی رافع ساخت و شاه شجاع الملک را بر تخت نشاند و دوست محمد خان والی آنولایت را اسیر نمود و بعد از چند سال اکبر خان پسر دوست محمد خان گنشان صاحب بهادر را بدغا بکشت و اکثری را گرفتار ساخته قید نمود و سردار این انگریز بیگام معاودت از ان دیار قلعه لغزنی را سهار ساخته و آن در وازه بندی را از نعمتات تصور نموده باز بست و آورده و آن را حالاً در قلعه اکبر آباد به قیاط تمام نگاه داشته اند فقط گویند که نشان دیدن شهر لغزنی چهار خیز است هر که آن چیز را ندیده هیچ ندیده چنانچه ازین ایام مسفاومی گردد

ایات در صفت شهر لغزنی

نشانی شهر لغزنی چار خیز است و دو مطاقی است و بوقت تاز	کسی داند که او اهل شمش است که افتد آفتاب از سر کپاره چهارم سجد را با باش گویند	اول در وازه سلطان بید است سوم ستاده سنگ خام است که کج محراب قبله راست است	همه کنگره سه کنگره سزگون است میان مسجد جامع مدام است
---	--	---	--

فهرست پادشاهان آل ناصر

ناصر الدین سبکتگین در سنه صد و شصت و هفت هجری در غزنی بر تخت شاهی نشسته و بعد سلطنت بست سال در ماه شعبان سنه صد و هشتاد و هفت هجری وفات یافت و پسر خور داد او اسمعیل در غیبت سلطان محمود که پسر بزرگ بود بر تخت نشست اما سلطان محمود بعد چندی او را بدست آورده قید نمود و بعد سلطنت سی و چهار سال قمری در سنه چهار صد و بست و یک ازین جهان فغانی بلک جاودانی سفر کرد بعد و قاتش پسرش سلطان محمد تبلیغ ماه سلطنت نمود بعد از ان برادرش سلطان مسعود ابن سلطان محمود او را گول و مجبوس نموده بر تخت بادشاهی نشست در سنه چهار صد و بست و نه روز آدینه نهم ماه رمضان از طفل بلک سلجوقی نهر میت یافته بطرف لاهور میرفت در اثناء راه لشکریان او را قید کرده برادرش محمد گول را بار دیگر بر تخت شاهی نشاندند اما طفل بلک یک از ان سال بر ملک خراسان و مادر الزهرا مستولی گشته در نیشاپور بر تخت نشست چون در سنه چهار صد سی و سه شاه هزاره احمد پسر سلطان محمد گول سلطان مسعود را مجبوس شنید کرد پسرش سلطان مسعود بن سلطان مسعود جهت انتقام خون پدر با سلطان محمد گول جنگ کرده داد با دیگر قاتلان پدر خود از جان کشته بر تخت سلطنت نشست و در سنه چهار صد و چهل و یک هجری در گذشت بعد از او برادرش سلطان ابوالحسن علی ابن سلطان مسعود بر و زجمع غره شعبان سنه مذکور در غزنی بر تخت نشست در سنه چهار صد و چهل و سه برادرش سلطان عبدالرشید او را قید کرده یک سال سلطنت نمود بعد از ان طفل بلک یکی از امر او بود او را کشته تاج شاهی بر سر خود نهاد و بعد از چهل روز بر و زجمع کشته شد بعد کشته شدن طفل سلطان فرخ زاد بن سلطان مسعود در سنه چهار صد و چهل و چهار هجری در غزنی بر تخت شاهی نشست و در سنه چهار صد و پنجاه وفات یافت مدت حکومت او شش سال بود بعد از او

مات پنجم

برادرش سلطان ابراهیم پادشاه شد پادشاهی عالم و عادل و علما دوست و دیندار و کثیرالاولاد بود و همه دختران را
گرام و علما و عظام داده بود و چون او را با سلجوقیان صلح افتاد بندوستان آمد بسیاری از قبلاع و قلاع را مفتوح حاکم
و تادمت چهل و دو سال بفرمانگش اول ملک اندو در سنه چهار صد و نوزده و دو وفات یافت بعد از او پسرش سلطان مسعود پنجم بنام
سالار مسعود و غازی از شهدای عساکر غزنویه است مرقد او در شهر بهراچ واقع است سلسله نسب او به انا هم
محمد بن علی ابن ابی طالب میرسد او را در دلی و نواحی آن پیر علیم میگویند لقب او سلطان الشهدا است معاصر ابو محمد
چشتی بوده و بعضی مردم که از علم تاریخ خبر ندارند معاصر خواجه معین الدین چشتی میگویند لیکن این مقدمه خلاف واقع است
محمد ضیفه و پسران داشت پسر بزرگ عبدالمنان و پسر خودد عبدالفتح است خواجه احمد پیر ترکستان از اولاد عبدالفتح است
و سالار مسعود غازی از اولاد عبدالمنان و والده او که شتر معنی نام داشت خواهر سلطان محمود غزنوی بوده و سالار
سماه پور سالار مسعود غزنوی را سلطان محمود برای جهاد و تخییر ولایت هندوستان فرستاده بود تا که محمود در حیات بود کسی
از هندوان سرزنیار و در لیکن بعد از وفات او غلبه کرده چند بار جنگ نمودند سالار سماه پور تا بیست و پنج ماه شوال سال
هفت و هشتاد و سه هجری از بیاری در دسر در بهراچ فوت کرده مدفون گردیده و سالار مسعود غازی که بتاریخ نسبت یک ماه شبان
روز یکشنبه سال چهار صد و پنج هجری در بلده اجمیر متولد شده بود بعد از وفات پدر قریب نه ماه در قید حیات بود و سه جنگ
با هندوان نموده چون بطرف بهراچ متوجه گردید سبب آنکه هوا گرم بود ساعتی در زیر درخت گلچکان که قریب بتنگه سورج
بود نشست سورج گد بعدگاه اهل هند بود و صورت آفتاب را بر سنگ آشیلا آنگا گذاشته بودند از آن سبب سورج گد
میگفتند و تمام هندوان بکبت پرستش او مخصوص بر فریکشینه می آمدند و آن را بالا گرفته نیز می گفتند و شهر بهراچ را تمام او آباد
ساخته بودند با جمله چون مسعود غازی ساعتی زیر آن درخت نشست گفت که سایه این درخت مرا بسیار خوش آمده
مناسب است که در اینجا باغی تیار شود پس فرمود درختهای کهنه که پیش سورج گد است همه را دور ساخته زمین را هموار
کنند و یک چوپان را رفیع زیر درخت گلچکان تیار نمایند و بتکه را با مال داشته گردان درختها نونمال لقب کنند پس در
چند روز باغی آراسته گردید درین عرصه چند بار هندوان جمع شده غلبه نمودند تا آنکه بتاریخ چهاردهم ماه رجب که روز جمعه
بود سال چهار صد و بیست چهار هجری جنگ شروع گردید بسیاری از مردان از هر دو جانب گشته شدند اکثری از شهدا را
در حوض سورج گد و بعضی را در چاه انداخته خاکپوش کردند بعد از آن سالار مسعود غازی نیز زخم تیر که در شکرگ آمده
نشسته بود شهادت یافت و زیر همان درخت گلچکان او را دفن نمودند در آن وقت نوزده ساله بود بعد از وقوع این واقعه
هندوان غلبه نموده بهر جا که اهل اسلام را می یافتند شهید میکردند غزیرے در تاریخ ولادت و وفات او این ابیات گفته

تاریخ

محبوب خدا که بود امیر مسعود در چهار صد و چهار آمد بوجود چون مدت بست چهار سال در چهار صد و چهار است چار طریقت
در مرآت مسودی مرقوم است که بعد وفات سالار مسعود غازی روزی رنی عقیقه بر مرقد او متوجه شد حق تعالی او را پیری
عطا فرمود پس آن زن معه قبایل نمود در هر روز یک شب بحیث زیارت می آمد و هر جا که میرفت حارق مذکور اظهار میکرد
و هر روز خلائق زیاد می شد تا آنکه شهرت کمالش از شرق تا غرب فراسید تا مدت سی سال بر مرقد او روضه گنبد
چون زبیره نام دختر میر سید جمال الدین ساکن قصبه رودلی که تا بنام می ماند نود بود توجه بجانب روحانیت او نمود

حق مجازة نقایس لطیفیل روح پاک اور ہر را در عمر و از وہ سالگی بنیاد کسبشید اور در غرور سید محمد را ہر از ہر برج
 آورده و روضہ قبر او بنا ساخت و اندک علم بالصواب و حال را سہی است و در سن کہ در ایام گرامر گاہ کہ آن کتاب
 در برج ثور میرسد در اول کشتینہ کہ در ماہ حبیبی است و غلائق از طرف اکناف ہر دیار علمہا گوناگون حرب
 ساخته با سر و نسر او ان بیان مومنی بر بند و احیاء شب چہند میکنند و از وہا م غلیم از مردم صالح طالب علم کتبہ در طبقات
 اکبری شیخ ابو الفضل می نویسند کہ روزی از زبان باقدس حضرت شامہنشاہی یعنی اکبر شاہ کشتیدم کہ کشتی در
 دہلی اگر این ہمہ ہنگامہ گرم بود بموجب ششمہ کہ یہ بطرز خاص عبور با سما اتفاق افتاد و بر شیون احوال مردم
 خاطر ممانشاہی بود کہ ناگاہ یکی از اہل ہر شاہنختہ بدگریہ گفت کہ این بادشاہ است چون برین منی مطلع شدہ بود
 چشم خود را گردانیدہ کاخ نما ساختہ و تغییر روی بوضعی غرب کہ دم و بطوری کہ انہا لغتہنہ ممانشاہی بودہ نظر اس کے
 فتون تقادیر بودم چون آن مردم تکبیر بنماہ کہ دند بہجت آن تغیر از شناختہ باکیہ کہ گفتہ کہ این چنین چشم دور بادشاہ را دین بری از ہر
 برآمدہ بمحل مقدس آدم فقط ابو الحسن جرجانی بتاریخ دہم محرم سنہ چہار صد و سبت و چہار ہجری فوت نمود

تاریخ

ابو الحسن انکہ بود جرجانی کشتیدم مثال او ثانی در زو غرور و در سنہ بود کہ از اتفاق طاعتش نمود
 شدہ تاریخ صاحب جرجان ابو الحسن زب جامی مدنی خان

۴۲۳

حکیم ابو علی سینا

مولدش نجاشت سمار سلطان محمود بکتگین امیر قابولس واسے جرجان کیلان بود و ابو علی سینا رحمت الحقی گفته اند
 در دوازده سالگی با دانشمندان بخارا مناظرہ کرے و ایشان را ملزم ساختی در خوارزم ہفت سال درس گفت
 و از ہجرت جرجان در جرجان بمسجد عم قناد و در خطہ اصفہان مبرص اہمال و سحر در سال چہار صد و سبت و ہفت ہجرت بخارا
 ساگے در گذشت در تاریخ او گفته اند

تاریخ

حجتہ الحقی ابو علی سینا در شیعہ آمد اعدم بود وجود در شمار کہ جبکہ سبب علوم در تکرار و این جہان پرورد
 عد و لفظ شیعہ صد و ہفتاد و سہ ہشتاد و آن سال تولد است و عد و لفظ شصتاہ صد و ہند و بیست و آن سال جبکہ سبب علوم
 حاصل نمودہ و عد و لفظ تکرار کہ چہار صد و سبت و ہفت میشود سال وفات است و حکیم نام حسرہ و اصفہانی کہ تخلص حجت
 فریب شاہخ و ہفت معاہدی بود در دو با ہم محبت داشتہ اند وفات حکیم نام حسرہ در شہر سنہ چہار صد و ہجرت یک
 بودہ و میان ولادت ابو علی سینا و فوت ابو نصر فارابی سے سال فاصلہ توکشتہ اند قبر ابو علی سینا در دہلی خان
 ست از اعمال پرخشان و سبب عبدالکرم در نسخہ بیان واقع مینویسد کہ منبرہ شیعہ ابو علی سینا
 در شہر سنہ ہجرت است و چون کہ مرست بنی کتذ خراب و ویران مطلق سبت ازین تاریخ کہ در مغرب و اہل
 مردم سبت یکیدہ در سال وفات او زیادہ میشود

۴۲۴

تاریخ

ان حکیمی کہ ابو علی سینا است در ہر علم و فن و نیاست مہمل او کس نبود در دوران ہجرت ہجرتی و ہم آہمی دان

کانات والاش حجة الحق بود	کان زمان اندازمده بود	سال مولوداود دل بینا	گفت قابل ابوالیاسینا
سال نقلش در میان و بهفت	رجه ابویحیو الفزری بگفت		

شیخ ابوالفتح ایدنی در تذکره دولت شاهی مرقوم است که او از اکابر فضلاسی روزگار است در زمان سلطان محمود غزنوی بوده در لسانین است و اشعار فارسی را بغایت متین و موضوع میگفت اکثر سخنان او در معارف و نوید است و ازین قطعه تاریخ چنان مستفاد میگردد که وفاتش در ماه شوال سال چهار صد و سی هجری واقع شد

تاریخ

شیخ مالک محمد بن ابوالفتح ایدنی مقدادی از فضل مزاران کلم چا و صدایی چو از تاریخ احمد کند در شهر شوال جلالت کرد تا در سال ۴۳۰ حکیم ابوالقاسم عنصری سرآمد شواری و اکابر حکمای روزگار سلطان محمود غزنوی بوده و شاگرد ابوالفتح سجری و استاد ابوسعید غفری بود و توان عنصری قریب سی هزار بیت است مولود او ولایت بلخ است و مسکن در الملک غزنی و قات او در شهر سنده ایدی و ثلاثین دار بعامه در زمان دولت سلطان مسعود بن محمود غزنوی واقع شده و وفات در اقلانیا عنصری تاریخ وفات او یافت و این چنین گفت

تاریخ از مولف

بجین وفاتش در و پیری ندای بر آمد که یا عنصری ۴۳۱
میر مرتضی الدعو بولم الهدی بتاریخ صفر سنه چهار صد سی و شش هجری فوت نمود ۴۳۱

تاریخ

آنکه او میر مرتضی بوده	لقبش اعلم الهدی بوده	لیله اجمعه بود و سلخ صفر	که گذشت از جهان بفضیل
سال زجیل مرتضی بیشک	قطب عدن النعمیم گفت ملک		

ذکر لوح مزار می که در درار العجائب کلکته موجود است در ولایت افریقه برکنار دریای قلزم قبرستان است که در اینجا بسیاری از تربتهای قدیم مسلمانان که در ایام پیشین فوت کرده بودند تا امروز موجود اند و بر چند می از آن کتب بهای فوشن قلم بخط غربی و کوفی مرقوم است چند سال است که یکی از صاحبان انگریز در آن ولایت رفتند و لوح مزار شخصی را که محمد بن اصفی نام داشت و بر وزر شنبه بیستم ماه جمادی الاخر سنه چهار صد و سی و بهفت هجری مطابق سی ام ماه و بهر سنه یک هزار و چهل پنج عیسوی فوت کرده بود برداشته آورد و حال آن لوح در درار العجائب کلکته موجود است و این چند کلمه بخط کوفی بر آن سنگ منقوش

بسم الله الرحمن الرحیم الله لاله الا هو اسی القیوم لا تاخذه سئو لا نوم له مانی السموات و مانی الارض من الذی یشفع عنده الا باذنه یعلم ما بین یدیم و ما خلفه و لا یحیطون بشی من علمه الا بما شاء و بسع کرسیه السموات و الارض لایوده حفظها و هو العلی العظیم ذاق قبر محمد بن اصفی ولد جید توفی یوم الثلاثاء شان عشر خلون من جمادی الاخر سنه سبع و ثلاثین و اربع مائة و حشره
... فقط

شیخ ابوالعزیز بن محمد بن ابوالفتح ایدنی در تذکره دولت شاهی مرقوم است که او از اکابر فضلاسی روزگار است در زمان سلطان محمود غزنوی بوده در لسانین است و اشعار فارسی را بغایت متین و موضوع میگفت اکثر سخنان او در معارف و نوید است و ازین قطعه تاریخ چنان مستفاد میگردد که وفاتش در ماه شوال سال چهار صد و سی هجری واقع شد

نوافی استیلا ادران قلعہ بہت وحسن بن بلجیح مروی بود کہ سہیل پندہ بہب داشت تو بلجیحان بعد از خاصہ
سیگفتند او دشمن جانی نظام الملک وزیر ملک شاہ سلجوقی بودہ بدم فرصت وقت می جست تا کہ در سنہ چہار صد و ہشتاد
و پنج ہجری مکی از قنداریان خود را فرستادہ آن وزیر را ہلاک ساخت

مات ششم از ابتدا کے سال پانصد و یک لغایت سنہ شش صد ہجری

ذکر خلفای عباسیہ کہ در باب ششم در بغداد خلافت نمودہ اند

در افتتاح مات ششم از ہجرت المستظہر باللہ بن المقتدی کہ بیست ہشتم خلیفہ از خلفای عباسیہ است در بغداد
برسنہ خلافت جا داشت و بعد خلافت بیست و پنج سال و شش ماہ شاید کہ در سال پانصد و دوازده از ہجرت فوت
کرد و بعد از وی پسرش المسترشد باللہ بن مستظہر ہفتہ سال چند ماہ خلافت نمود بعد از وی الراشد بن ستر
مدت دو سال خلافت نمودہ در گذشت بعد از المقتضی باللہ بن مستظہر بیست و پنج سال خلافت کرد و بعد از
پسرش المستنجد بن مقتضی باز دہ سال خلافت کرد بعد از وی پسرش المستفی بن سنجید برسنہ خلافت نشست
و بعد خلافت ہفت سال در سنہ پانصد و ہفتاد و پنج در گذشت بعد از وی پسرش الناصر باللہ بن مستفی بر
سر خلافت نشست و در بیست و پنج سال خلافت کرد و مانند . . .

مات کہ کیفیت آن صریحی سلاطین غزنویہ کہ در مات ششم در غزنی و لاہور سلطنت نمودہ اند

در ابتدا سی مات ششم سلاطین مسعود ابن سلطان ابراہیم غزنوی رون بخش اورنگ شاہی بود و بر ممالک غزنی
و لاہور سلطنت می نمود و خود ہر سلطان سجزا بن ملک شاہ سلجوقی بقصد نکاح خود داشت در آخر سنہ پانصد و ہشت
و ہجری بعد اہانت شانزده سال فوت کرد بعد از وی پسرش سلطان شیرزاد قابض تخت و تاج گردید و بعد از وی
در سنہ پانصد و ہشتاد و ہشت سلطان ارسلان شاہ اورا گشتہ بر تخت سلطنت نشست و چون بر حکومت استقرار
یافت جمیع برادران خود را مقید ساخت کہ بہرام شاہ گرچہ نرسلطان سجزا رفت و سلطان مجددی لغزنی آمدہ و
ارسلان شاہ ہزیمیت یافتہ بہندوستان رفت و باز گرفتار شدہ در سنہ پانصد و دوازده بقتل رسید بعد از وی
برادرش بہرام شاد ابن سلطان مسعود بر تخت نشست و روز چہارم دی سید حسن قصیدہ گفتہ کہ مطلع اثر نیست
سندای برآند ز ہفت آسمان بہ کہ بہرام شاہ است شاو جہان بہ و شیخ سنائی حدیقہ را بنام او نوشتہ و کلیلہ و دمنہ نیز
مزمین بنام او گردیدہ در سنہ پانصد و چہل و ہفت ہجری از علماء الدین حسن غوری ہزیمیت یافتہ در ہند رفت و در ہند
بمردیت سلطنت اوسی و پنج سال است و علماء الدین غوری بعد فتح تمامی ممالک غزنی را تاخت و تاراج نمودہ
مقیم تمامی سلاطین پیشین را سوای مقبرہ سلطان محمود از پنج و بنیاد بر کند و بہان دیار ستولی گشت با سجدہ بعد
و تقات بہرام شاہ پسرش خسرو شاہ در لاہور حکومت می نمود و صرف قلیلی از ملک ہند تہمرف خود داشت در
سنہ پانصد و پنجاہ و پنج فوت کرد بعد از وی پسرش خسرو ملک در لاہور حکومت میکرد تا آنکہ بعد از بیست و ہفت
سال در سنہ پانصد و ہشتاد و دو ہجری شہاب الدین محمد غوری کہ از طرف برادر خود خیانت الدین محمد غوری عالم

قرنی بود در هند آمده و او را به بیت داده و گرفتار ساخته نزد برادر خود بغیر و زکوه فرستاد و در اینجا مجوس مانند تا آنکه بعد از چند سال در گذشت بادشاهی آل نام دو صد و پانزده سال ماند و در این زمان که در این زمان سلطان سبکتگین منقطع گردید فقط

امام محمد غزالی

غزالی قریه ایست از اعمال طوس که نام آن قریه غزالی بود و غزالی در آن قریه در سال چهار صد و پنجاه هجری متولد شد و نیز گویند که غزالی ریسان فردوس را گویند و او رفته مادر خود در بازار میوه و صفت از آن جهت غزالی اشتها ریافته گویند که او به فتا و علم خواند که کثرت کار او در کدام باشد از هیچ نوع علم او را نمی نشد رجوع بصوفیه نمود و زهد و عبادت اختیار کرد سخن شرح را با سخن صوفیه مخلوط گفتی بمرتبجا و چهار سالگی چهاردهم جمادی الاخر سال پانصد و پنجاه هجری فوت کرد تاریخ فوت او ازین بیت معلوم شود

تاریخ

اصحیحیه الاسلام ازین ای سنخ حیات نچو چهاردهمات پانصد و پنجم

امام احمد غزالی

برادر محمد غزالی بود و در پانصد و هفتاد هجری ازین جهان فانی رحلت نموده تاریخ و فاش از مجر الواصلین نوشته شده

تاریخ

احمد آنکس که باه غزالی است	در دو عالم بر برهه عالی است	در جهان بود عارف حق بین	بکلمات علم صدق و یقین
سال ترجمان ز زبان خرد	شد رقم آب جنت از احمد		

خواجه مودود چشتی

بن خواجه یوسف بن سمان است پدرش خواجه یوسف در سنه چهار صد و پنجاه و سه هجری بمشهاد و چهار ساله فوت کرده و در چشت مد فون گردیده و خواجه مودود بتاریخ غره رجب سنه پانصد و بیست و هفت رحلت نموده و سلطنت خواجه حسین الدین چشتی که در اجمیر آسوده اند بدو واسطه باو میرسد تاریخ از مجر الواصلین

تاریخ

آنکه مودود چشتی اش نام است	گلشن چارباغ اسلام است	حمده خاندان چشت آمد	هادی جانب بهشت آمد
سال تاریخ نقل آن مسعود	کو کجبات آب از مودود		

جار اللذخ مشرقی

صاحب تفسیر کثات در سال پانصد و سی و سه هجری فوت نموده

تاریخ

آنکه او بود صاحب کثات	ویش از کینه و کدورت صفا	نام نامی اوست جار اللذ	جمل اللذنی ایمنان مشوا
سال نقلش ملک بهفت در	ز در رقم رحمة العلی الحسن		

حکیم سنائی غزنوی

مولف حدیقه الحقائق اصلش از غزنی است و پادشاه در جمواره پاره پاره گردید سی و چون دوستان و فویشان بر حال

اگر بیان شدند می او گفتی که بر حال من نگین شوید بلکه طرب و خوشی دل کینند گویند دوستان بجهت وی کفشی آوردند
 تا در بای کینه و زردی کفشی را بخدمت ایشان آورد و در کرد و گفت آن سنائی که دیر در نظر شما بودم امروز خلاف
 آنم غالباً پنداره این کفشی است ویرا قصیده ایست زاینه زیاده از دست و هشتاد بیت که از رموز الامعیاد کفوز الادیبا
 نام رساله جلالی معارف و حقایق و لطائف و دقائق در ایجاد سراج کرده ظهور او در روزگار دولت بهرام شاه بن سوس
 غزنوی بوفه از گفتار او حدیقه است که بنام او نوشته و دیوان شیخ سنائی از سی هزار بیت زیاده است تاریخ تمام شدن
 حدیقه خود بنظم آورده که سنه شمس عشرین و خمسّمات بوده است و بعضی تاریخ وفات او را در همین سال نوشته اند
 و مولوی رومی در غزلیات خود او را یاد کرده است عطار روح بود سنائی دو چشم او اما از پی سنائی و عطار آید
 تاریخ فوت او از مخبر الواصلین نوشته شد

تاریخ

آن گلیم زمان سنائی بود	عالم از وی بروشنائی بود	از تصانیف او حدیقه بدان	گل و سیوه و قیفه بدان
سال نقلش بر تنه و کجنت	گفت با نغز زهی گل جنت	عقل تاریخ نقل ادقنا	طوطی اوج جنّت والا

۵۳۵

شیخ الاسلام احمد کجک

مشهور بنزنده پیل نام نامیش ابو نصر احمد بن ابوالحسن است از فرزندان جریر بن عبداللہ بجلی است که در سال
 وفات رسول ایمان آورده بود هیزده سال در کوهستان در ریاضت بسر برده پس سوی آبادانی شتافت
 و شیخ را چیل و دو فرزند ان بودند سی و نه پسر و سه دختر بعد از وفات وی چهارده پسران و سه دختران باقی مانده
 بودند و این چهارده پسران همه عالم و عامل و کامل و صاحب تصنیف کرامت بوده اند خود هم تصانیف کامله
 دارد از ان جمله یکی کتاب سراج السائرین است و ولادت او در سنه احدی در بعین مجر بهمانه بوده و وفات
 در ماه رجب سال ست و ثلثین و خمسّمات در زمان سلطان سنجر گویند که مولانا مغربی و حکیم سوزنی و عبد الواسع
 بجلی شاعر نیز همدین سال فوت نموده تاریخ منقوله از مخبر الواصلین

تاریخ

قدوة دهر بنزده ایام	قطب گویند شیخ احمد جام	شده سال تولدش مجل	احمد جام رهنمای ازل
سال ترحیل و ایمان بوفت	عقل دالی اهل جنت گفت	عقل دالی اهل جنت گفت	عقل دالی اهل جنت گفت

۵۳۶

یوسف همدانی

در سنه پانصد و سی و شش هجری رحلت نموده داین تاریخ در وفات او از مخبر الواصلین نوشته شد

تاریخ

آنکه او بود یوسف همدان	کسب دست مثل ابرهه ان	وصف او را شمار نتوان کرد	بلکه یکساز هزار نتوان کرد
سال ترحیل یوسف همدان	سال ترحیل یوسف همدان	یوسف همدان	یوسف همدان

سلطان سنجر بن سلطان جلال الدین ملک شاه

بنفتم بادشاه ازال سلجوقیه است بعد از برادر خود سلطان محمد پادشاهی خراسان و ماورالنهر رسیده صاحب دولت

و چهارک پی و در ویش دوست و عادل سیرت بوده بهفتاد و شش سال عمر یافت از ششای بزرگ که در زمان او بوده اند و مع سلطان گفته و تربیت یافته اند ادیب صابر و رشید و اولاد او عبد الواسع جلی و فرید کاتب انوری و خاورانی و ملک عماد زوزنی و سید حسین غزنوی و بشتی محبوبه سلطان بوده در عهد برادران خود بر گیاره و محمد قریب است سال امارت خراسان داشت بعد از آن مدت چهل سال و چهار ماه سلطنت نمود آخر حال با حشم غزالی یعنی غوریان و اولی ترکستان مصفا نمود در دست او سپید و قریب چهار سال دیگر بنگران کرده غول مشال مبتلا بود تا آنکه در سنه احدی و خمیسین و خستیا سی احمد نامی که حاکم ترند بود در بانی یافت و بمرو شانت و آن بلده را در نهایت ویرانی و رعیت برادر نهایت پریشانی دیده غم داند و بر مزاجش مستولی گشت تا در بیت نجم ربیع الاول سنه اثنی و خمیسین و خستیا از مرض توابع در گذشت در تاریخ فوتش یکی از فضلائے عصر این قطع گفت ...

تاریخ

جهاندار سبزه که در بلخ ملک	اسرار از بودی بگردار سرد	چو در مرد بودی و آنجا بود	چو سال فوت می از شاه بود
----------------------------	--------------------------	---------------------------	--------------------------

شیخ عبد القادر جیلانی

یکی از اولاد ان عراق است و از کمالات و کمالات او دفتر با نوشته اند سلسله سبت او یعنی ابن ابی طالب میرسد و پشت نام او در رساله تحفه القادر تصنیف شیخ المعالی الی آبادی نوشته است و او را غوث الاعظم و غوث الثقلین میگویند و در سال چهار صد و هفتاد و یک واقع شده و در سن هجده سالگی از جیلان به بغداد رفته میرسد شیخ ابوسعید مبارک گشته بدرجه کمال ترقی نموده و خوارق عادت از وی بظهور آمده گویند که او تا در عراق گشت اندکی معروف گشتی دوم احمد صیقل موم بشرحانی چهارم منصور بن غمار پنجم حبیب ششم سمری ستمی سبقتم شیش بن عبد الله هفتم عبد القادر جیلانی منقول است که سلطان سنجر سلجوقی ابن ملک شاه آرزوی ملازمت شیخ کرده با و عرفی نوشت مشتمله اخلاص و اعتقاد و در ایجاد رج نمود که چون ما را گرفتار این امر کرده اند رسیدن ما بلازمت خالی از مصوبت نیست و در آمدن لشکر فر با بجز ارعان و غیر آنها میرسد اگر آنحضرت کرم نموده متوجه اینجا شوند ملک خیر و ز برای لنگر و نشان و خانقاه وقف نموده آید در جواب آن شیخ ابن دو بیت نوشت ..

قطع

چون پیر خوی رخ بجز سیاه با	یا فقر گوید بوس ملک سنجرم	تا بازت جان من بجز از ملکیم	صد ملک بهروز بیک جوئی
----------------------------	---------------------------	-----------------------------	-----------------------

و فائش در بغداد و تاریخ هفتاد و شش شهر ربیع الآخر در سن نو و یک ساله سنه احدی و ستمین و خستیا به وقوع آمده تاریخ منظور مکه در مات فات او گفته اند اینست

تاریخ

سلطان حضرت عثمان طلب لیا	آمد فوات او در قیامت علامتی	تا تاریخ سال فتنه فائش چو جوئی	از راوی حدیث بختا قیامی
--------------------------	-----------------------------	--------------------------------	-------------------------

تاریخ

عوث بن عفان کریم می الدین	به لطیف و کرامتی دیدیم	با صد و شصت و یک چوئی	که فائش ملا متی دیدیم
---------------------------	------------------------	-----------------------	-----------------------

سنینش کابل و عاشق تولد	البصا دفاتش در آن تو معشوق آتشی	از لولون در جهان نبود عاشق	انصاف سفر افتاد اندر دام مشوقی
------------------------	---------------------------------	----------------------------	--------------------------------

ذکر لوح مزار عقیقه مرحوم

و بر جزیره مالتی سنگی الی آکان موجود است که آن سنگ در ایام قدیم لوح مزار عقیقه بود نامش میبونه بنت حسان بن علی المذنی دفاتش بر روز پنجشنبه شانزدهم شعبان سنه پانصد و شصت و نه هجری مطابق بسبت دیکم ماه اسفند سنه یک هزار و یکصد و هفتاد و چهار هجری و واقع شده و این چند عبارت بخط کوفی در وسط لوح مذکور مسطور است و ابیات بگرد آن منقوش عبارت بسم الله الرحمن الرحیم و صلی الله علی نبی محمد علی آله و سلم تسلیماً للعدو العزیز و البغاد علی خلقه کتب لنا و لکم فی رسول الله استوه حسنة هذا قبر میبونه بنت حسان بن علی المذنی و عدارم السوسی توفیت حر علیه یوم الخميس السادس عشر من شهر شعبان الکابر من سنة تسع و ستين و خمسمائة و عشرين لآله الا لاله الا الله و صده لا شریک له

ابیات

الظربینک هل فی العوض من بانی	او دافع الموت و الموت من اقی	الموت اخو جنی قصر انیا اسنی	لم تجنی من ابوالابی و اخلاقه
و صرت ربنا باقدمت من عمل	مخاضاً علی و ما خلقه بآتیه	یا من ابر القبرانی قد بلیت به	و الترب غیر اجنابی و اما تانی
	فی منجیح و مقافی فی البلا عیسر	و فی نشوری اذا اما حیت خلا	

رشیدی سمرقندی

نسب او بامیر المومنین عمر بن خطاب میر سداصل او از بلخ است اما در خط خوارزم مسکنی داشته بر بزرگی و فضل او همگان مقرر و معترف اند عمری در از یافت نمود او در روزگار آنسزین خوارزم شاه بوده است و بعد از وفات آنسز خوارزم شاه تا زمان سلطان لفرل شاه بن الپ ارسلان بن آنسز در حیات بوده و آنسز در شهر سنه پانصد و پنجاه هجری در گذشت و وفات رشیدی در خوارزم در سنه پانصد و هفتاد و هشت بود مدت عمر او نود و هفت سال بوده و قبرا در برج چابینه خوارزم است و روحانی سرفراز یکی از شاگردان او است

ذکر قرآن کردن هفت سیاره در برج میزان

در اکثر کتب تواریخ مرقوم است که در ماه رجب سنه احدی و ثمانین و خمسمائة که اکب سبعة سیاره در سوم در برج میزان که از برج هوامی است بر یک دقیقه قرآن کردند و این واقعه در زمان سلطان لفرل شاه ابن ارسلان سلجوقی واقع شد چنانچه ظهیر غاریابی ایما سے بدین کرده ...

قطعه

اقران اختر انی که در میزان	خود کوردانی که این نعمت به نیکو کرده	از برای قیامتی یکنده خاک پای تو	انقدر بهت قلم عالم در ترز کرده
----------------------------	--------------------------------------	---------------------------------	--------------------------------

و آنکه بعضی تواریخ مخصوص در تذکره دولت شاه مرقوم است که قرآن کو اکب در عهد سلطان سخر و توسع یا فتنه سر اسر غلط است زیرا که با اتفاق مورخان وفات سلطان سخر در سال پانصد و پنجاه و دو واقع شده و قرآن کو اکب سی سال بعد از وفات او اتفاق افتاده و صاحب ترجمه میبونی که بعد از آن عهد بود میگوید که این اقران در شهر رجب سنه ثمانین و خمسمائة واقع شده و یکی از ابایی خراسان روایت کرده که از رسول سوال کردند که منی القیامه فرمودند القیامه القیامه چون طلا در آن تامل کردند بحساب حمل ابن را موافق عدد پانصد و هشتاد و دو یا فتنه و القیامت تاریخ این واقعه است و این

تاریخ درست است زیرا که مولف نیز از کتب نوآنج انگریزی در یافته که این قرآن بتاریخ شانزدهم ستمی ماه انگریزی سال
یکهزار یکصد و هشتاد و شش عیسوی هرگاه که شمس رسی ام در جمعه سینه و دیگر بسیار باد برین جیزان بودند واقع شده و آن مطابق
است با تاریخ نسبت نهم ماه جمادی الثانی یا که غره ماه حبیبال پانصد و هشتاد و دو هجری با جمله منجمان ایران گفتند که
درین سال بادی پیدا شد که تمام عمارات را خواب و نیست گرداند و نوری شاعر از سائر اباب بنوم بیشتر مسافه نمود هرینکه
چون در ایام حضرت نوح قرآن کو اکب سببه سیاره در سرطان که از بروج آبی است اقتضای آنکه در برج مسکون مانند ثلاثه
اربع مغروق و محو شد درین کثرت که جمیع سیاره در بروج بادی جمع آیند باید که درین سال بادی در اهتر از آید
که عمارات برانند و در جهان را بسجاک برابر کند مردم از بیم جان و حفظ متاع و خانان سرداها ساختند و اموال خود بدینجا
نقل کردند تا بنا بر شیت حضرت عزت در آن ایام چندان باد نوزید که چراغی را فرو نشاند ازین عمر انوری در نظر
سلطان خفتی بهم رسانید و فرید کاتب در آن روز این دو بیت نظم نموده است گفت است نوری که سبب است
دیران شود عمارت و کتسار بر سر می بود روز حکم انوزید است هیچ باد به یا هر سل الیاح تو دانستی و انور
و صاحب مرات جهان نامیگوید که ارباب تحقیق گفته اند که اگر چه در نین صورت کذب منجمان بودید اگر دیدی کن بهر آن سال
چنگیز خان در بلاد توران صاحب اقتدار شده متوجه ملک ایران گردید و خرمین حیات بسیاری را بیا دنیا
داد و صاحب نگارستان مینویسد که در همین سال چنگیز خان بر بعضی قبائل مغول و صحرائشین تسلط
اقتدار پیدا کرد و این سبب آن شد که در ایام حکومت او بادی نیازی و زید و چراغ اغماز اکثر سکان اصحاب
و اقطار فرو نشست و چندین هزار هزار مومن و مشرک در ایران و توران بل اکثر جهان بر باد رفت فقط امانا
مولف را اعتبار برین همه گفتار نیست زیرا که استیلا چنگیز خان در دیار ایران و توران سی سال بعد از اتمام آن کتب
رو نموده و این عرصه بعید است ع پیشین لغات به از کجاست تا بجای و خسرو میفرماید قول است کنش سید هر استوار
شاعر در قرعه زن و اخت شمار

مسجد اقصی

این مسجد در شهر اور سلیم است که در آنجا بیت المقدس در ایام سلف استاده بود چون یکی از قیاض روم که اصنام
بود سی و هشت سال بعد حجاج عیسی مسیح یعنی در سنه هفتاد عیسوی او پانصد سال پیش از تولد محمد مصطفی بیت المقدس
را از بیخ و بنیا و برکنده همار ساخت و صد سال بعد ازین قسطنطین قیصر روم که مذهب عیسوی قبول کرده بسبب آنکه آن مکان
مولودگاه حضرت عیسی است مسجد اقصی را در آنجا تمسیر ساخته بود عمر بن خطاب در ایام خلافت خود در سنه شش صد و سی و هفت
عیسوی آن شهر را تسخیر نمود و آنانصار را اجازه داد تا بی مزاحمت برای عبادت آمد و رفت می نموده باشند چون بعد از
چند مدت ترکان بران مکان دست یافتند جو ر و تعدی بر نراتران نمودن آغاز نهادند تا آنکه فرنگیان از دست
ایشان بجان آمده لشکر عظیم از دور نزدیک فراهم آورده در سنه یک هزار و نود و شش عیسوی آن مکان را از دست
مسلمانان و ترکان بدر آوردند و دو دو سال تمسکی بران دیار تسلط داشتند چون بعد از فوت سلطان نورالدین
بن عماد الملک زنگی با دوشاه مصر و شام که بتاریخ نسبت و یکم شوال سنه پانصد و شصت هجری بوقوع آید به سلطان
صلاح الدین بن یوسف بن ایوب مصر و شام مستولی گردید و از مستغنی باند خلیفه بغداد خطاب سلطانی یافت او با

فرنگیان افغانزمار بنموده و بنا بر خنوم ماه اکتوبر سنه یک هزار و یکصد و هشتاد و هفت هجری قمری بر ایشان غالب آمده باز آن ملک را بدست آورد و اگر چه بعد ازین با دوشاهان فرنگستان و انگلستان متفق شده جنگها نموده اند اما سودی نخبشید چنانچه در سنه هفت اقلیم مرقوم است که در عهد اسلام خلیفه اول محراب سجد اقصی را بر سمت کعبه است ساخته و در چهار صد و هفتاد و نوزده گیلان بر آن شهر منسوبی شده محراب های اهل اسلام را خرابیافتند و نو و پنج سال قمری در تصرف داشتند تا در پانصد و هشتاد و پنج هجری آل ایوب آنرا بخوره اسلام آوردند و شعرا مسلمانی آشکارا کردند و از آن زمان تا حال در تصرف سلاطین اسلام است *

حکیم ارزقی

بسیار فاضل بوزه است از صر و همت و ظهور او در روزگار دولت سلطان مظفر شاه سلجوقی بوده که در خاندان سلجوقی از باده مستعد تر نشان نمیدهند با دوشاهی نیکو صورت و پاک سیرت بوده همقر سلطنت او نیشاپور است و قمری در نیشاپور ساخته موسوم بزنگارستان و سلطان در آوان جوانی با ابراهیم بن بنیال مصافح داشت و بدست او گرفتار شد و آن بیرحم در چشم او میل کشید و مظفر بیگ که خال او بود بدین انتقام ابراهیم بنیل را بکشت و ارزقی چند تصنیفات بنام مظفر شاه پرداخت روزی سلطان نزد میباحت چند انکه سمش سنجواست سه یک می آمد ازین صورت تمیز شد و حکم ارزقی این رباعی را انشا کرد *

رباع

ارزیت شاه رو بر خاک نهاد	تا نهن زبری که کعبتین دادند	ششون نگر گشت حشمت شاه	ارزیت شاه رو بر خاک نهاد
	وارزقی در سنه هشتاد و هشتاد و هشتاد		

شهاب الدین قتیل الله

در سنه پانصد و هشتاد و هشتاد و هشتاد هجری قمری در سنه هشتاد و هشتاد سالگی فوت کرده

تاریخ

انکه او بودنی سبیل شد	از اتفاق جهان قتیل الله	بهت مانند مهر و ماه امین	اسم ساقی او شهاب الدین
	سال سنقار آن خلاصه دین	شد رقم شهاب از علیین	

۵۸۶

مظفر شاه ثانی سلجوقی

چون سلطان الپ ارسلان سلجوقی در نصف ماه جمادی الاخر سنه احدی و سبعین و هشتاد و هشتاد و هشتاد هجری قمری فوت کرد و سلطان مظفر شاه ثانی که آخرین سلاطین سلاجقه است که در ممالک ایران سلطنت نموده صاحب شو فرس گردید و شیخ نظامی در بیح آنخسر و گفت

ابیات

سر برافروز اقلیم حسانی	ولایت گیر ملک زندگانی	پناه و ملک شاهنشاه مظفر	خداوند جهان سلطان عادل
	سلطانی ببلج و تحت پرست	بجای ارسلان بر تخت نشست	

و سلطان مظفر شاه ده سال بمطهری و استظهار می هم خود جهان پهلوان یعنی اتابک محمد بن یلدرگ که وزیر و هم عم او بود بمال بهت واقعه اری زندگانی نمود چون عیش در ذی الحجه سنه احدی و ثمانین و هشتاد و هشتاد و هشتاد هجری قمری در سنه هشتاد و هشتاد و هشتاد هجری قمری فوت کرد و در هر گوشه نازه فتنه و فساد اشتعال یافت و باده قضا خاک ادا بار بر سر روزگار سلاجقه ریخت یعنی چون بعد فوت جهان پهلوان

برادرش قزل ارسلان حمده الملک شده بسرا انجام همام اور سلطنت قیام نمود و متفینان میان سلطان و قزل ارسلان
 ناز و فساد انداختند و قصد استیصال سلطان لطفزل نمود و آخر سلطان در همدان بدست قزل ارسلان گرفتار شده
 محبوس ماند تا آنکه قزل ارسلان در سنه سبع و ثمانین و خمسای سیسی امرای عراق بقتل رسید و سلطان لطفزل با ما در بعضی امر از
 محبس بیرون خواهمیده بار دیگر ایت سلطنت برافراشت در سنه تسعین و خمسایه علاء الدین تکش خوارزم شاه در حوالی ری
 با دحمار بنمود و سلطان لطفزل از خانه زین بر زمین افتاده بقتل رسید و تکش سرش را بریده ب بغداد پیش ناصر خلیفه فرستاد
 و جسدش را بر دار کشید تکش روز پنجشنبه نوزدهم رمضان در سنه پانصد و نود و شش فوت کرد و پسرش سلطان قطب الدین محمد
 خوارزم شاه بجای او نشست

فرید کاتب

از شاگردان انوری است شاعری فاضل بوده گویند که چون سلطان سخرادر فریبت ماورالنهر شکست افتاد بغایت
 ملول و محزون بر لب حیون فرو داد فرید کاتب پیش او بر پای استاده بود و گفت ای فرید هیچ دیدی که ما را چگونه چشمی بسته
 درین حال که پیش آمده بدیده بکوی تابار دلم سبک گرد و فرید فی الحال این باغی گفت و سلطان از جواب تسلی شد و فرید با لغات لائق بنوخت

رباع

شاه از سان لوجهانی شد ز بهت تیغ تو چهل سال اندکین خوشت گزینم بدی رسید آنهم قضات کاکس که بیک حال جان بدست خدات

اوحد الدین انوری

در تذکره دولت شاهای سطور است که او صان سخوری و فضیلت انوری المظفر من شمس است از شعرا می کم کسی در دانشمندی
 و انواع فضائل هنرهای ادب و اصل داز و ولایت ابوردانست از دیدی که در ابد نه گویند در جنب همه از توابع خراسان آن
 صحرا داشت خاوران میگویند و ازین است که انوری در اول حال خادران تخلص میکرد استاد و عماره التماس نموده
 که انوری تخلص کند در عنفوان شباب در مدرسه منصوریه طوس تحصیل علوم مشغول می بود و در عین فلاکت و افلاس بسبب
 روزی بر در مدرسه نشسته بود دید که مردی محتشم بالباس فاخره و اسب غلام می گذرد پرسید که این کبست گفت از شعرا می
 سلطان خورشید گفت سبحان الله پایه علم بدین بلند می سن چنین مغلوک بعد ازین سن نیز خود را بشاعری شهروز اوچم
 همان شب بنام سلطان سخر تصیده گفت و علی الصبح آنرا بنظر سلطان گذرانید چند ابیات ازان قصیده است

ابیات

کردن دست بحر و کان باشد | دان و سنت خدایگان باشد | شاه سخر که کترین خدش | در جهان بادشانشان باشد
 چون سلطان در غایت سخن شناسی بود انعام و اکرام بخشید و ملازم رکاب خود ساخت مدنی همراه بود در علم نجوم سرآمد روزگار
 خود بود و فرید کاتب شاگرد انوری است خوش گوی و لطیف طبع بود و همواره ملازم درگاه سلطان سخر بود و چنین گویند که
 از خاک خاوران چهار بزرگی فاضل خاسته اند که پنجم ایشان بنموده چنانکه گفتند...

ابیات

تا سپهرت گدان ز خاک خاوران | تا شایگاه آمدن ما از غایتی | خواجی چون بوعلی شلووان زین ناما | شاعری فادوچو مشهوری خراسان انوری
 صوفی صافی چو سلطان لقیقت بود | عالمی چون احمد منند غرضی بر

در تذکره دولت شاهیه است که انوری در سال پانصد و چهل و هفت فوت کرده و این غلط می نماید زیرا که مشهور است
 که انوری تا قرآن کردن هفت سیاره که در سن پانصد و هشتاد و دو در زمان سلطان مغزل شاه سلجوقی واقع شده زنده
 بود و بمبادی تمام گفته که روز قرآن سبع سیاره با همی صغیر بود و در اینجا که اشجار قدیم و بناهای مستحکم را آنچه برکنند تا چون این
 واقع بوقوع نیاید سلطان با انوری خطاب عتاب عظیم نمود و انوری از اینجا که سخنه بیایم رفت و باقی عمر در اینجا بسر برد
 مولف در کتابی دیده که او در سن پانصد و نو و هفت در زمان سلطان علاء الدین گمش حلت نموده و این ترین بعد از
 است و در بعضی رساتل مرقوم است که انوری آخر عمر از خدمت سلاطین احترام نمود و با پنج عزلت شکسته و قهر وی در بلخ
 در جنب مرقد شیخ احمد زفر دیده واقع است و تاریخ فوت او را به پیشل یافته اند که عدد سن پانصد و دو و می شود

۵۵۲

سلطان الشعرا خاقانی شروانی

در سخن هفت اقلیم مسطور است که خاقانی از اکل شهرت و نام وی افضل الدین ابراهیم بن علی الشروانی است
 مولد سن شروان است خاقان ولایت بیان بود از ان خاقانی لقب داشت منشی کلمات حسان بود بدان رو
 حسان العجم نام یافت چرا پنجه در تحفه العراقلین ذکر کرد بر خود کرده بر اثر آن میگویند

بیت

چون دید که در پیشم	حسان عجم نهاد نامم
--------------------	--------------------

و در جای دیگر میگوید

بیت

بدیلم دم اندر جهان آتی را	از ان سبب پرم نام من میل شد
---------------------------	-----------------------------

و خاقانی در حضرت خاقان کبیر ملک مینوچهر که بکثرت فضیلت و هنرمندی از جمیع پادشاهان شروان امتیاز فردان
 داشته نسبتی قوی بهم رسانیده و مداح وی بوده هر قصیده که بحضرت پادشاهی فرستادی هزار دینار صلح آن بود
 و شریف انعام فرخوآن یافتی و خاقان ز مبدع سخن است و طرز کلام وی خاص است چنانچه خود گوید

بیت

شاعر مبدع سخن خوانی مرا
 ریزه خوخوان کن تو کی بخوخری

و در لغات آمده که خاقانی شاعر و فکلی شاعر است در زمان خلافت استغنی بالله و نور محمود در قصیده عربی که در مدح بغداد
 گفته ذکر وی کرده و توفی استغنی سنه خمس و سبعین و خمسمائة و خاقانی نیز قصیده زانیه حکیم ستانی را جواب گفته است عدد
 ابیات آن از صد و هشتاد گذشته و ابیث الدین معاصر خاقانی است میان ایشان معارضات بسیار است و ابیث الدین شرح
 سلطان مغزل سلجوقی بن ارسلان بود و قصیده در جن او گفته مطلقه اش است

بیت

بفرخت رایت حق بفرات و بابل	الارسلان ثانی شاه ارسلان بابل
----------------------------	-------------------------------

و خاقانی در سرخا ب فون است و قبر افضل از ان طاهر الدین فارابی و شاه خورشید پوری پهلوی خاقانی است و فات
 خاقانی بموجب کتاب هفت اقلیم در شهر تبریز بوده و در سال پانصد و هشتاد و دو و اما ازین تاریخ که از مجرای اوصالی بر نوشته شد

مکتب ششم

سال پانصد و نود و پنج میشود

تاریخ

افضل الدین امام خاقانی

خلیفه ابو علی شردانسی

عمده اولیای شمس بود

زبدۃ الصغیای فصیحی بود

سال تاریخ نقل و رضوان

گفت طوطی جنت من سخن

شاه سبحان

در سنه پانصد و نود و شش ازین جهان فانی بملک جاودانی سفر نمود

تاریخ

شاه سبحان که عارف حق بود

هم مقید بذات مطلق بود

سال سنقاران شد طاللا

گفت شبها و مسکن ساعده

شیخ نظامی گنجوی

دی را از علوم ظاهری و باطنی و مصطلحات رسمی بهره تمام بوده عمر که آغاز را اول تا آخر تقاعد و تقوی و عزت انزوا گذرانیده است هرگز چون سایر شاعران از غلبه صحن هوا ملازمت ارباب دنیا نگزیده بلکه سلاطین روزگار بوسی تبرک می جستند و شیخ اکثر مثنویات را با التماس و درخواست بادشان عصر نظم نموده مخزن اسرار بنام بهرام شاه دالی روم منظم کرده دلیل مجنون بهام خاقان کبیر مینوچهر بادشاه شیروان خسرو و شیرین و هفت پیکر بنام اتابک قزل ارسلان و سکندر نامه که آخرترین کتاب وی است بنام طغزل شاه سلجوقی ختم فرموده و بجز شتاد و چهار ساله فوت کرده و مرقدش بیرون شهر گنجه واقع است تاریخ از مجرب اولادین

تاریخ

شیخ دینا دین نظامی بود

قدوة اولیای نامی بود

سال نقلش بر رفت و گنت

شد رسم گنجوی گل جنت

از مرقم آفرین پانصد و نود و دو حاصل میشود اما ابیاتی که نظامی در تاریخ سکندر نامه گفته پانصد و نود و هفت است

تاریخ

بگفتم من این نامه را در جهان

که تا دور آخر بود در جهان

بتاریخ پانصد و نود و هفت سال

چهارم محرم بوقت زوال

سر سال حارم محرم بدست

ز ساعت گذشته چهارم بدست

۹۶ هـ

شیخ ابوالفرح ابن جوزی

در سنه هفت اقلیم مرقوم است که نام وی عبدالرحمان بن حسن است معنی فاش از حد بیرون است چنانچه همه مصنفات او را جمع کردند و بر مدت عمر او قسمت نمودند هر روز زنده که اس که نه جزو باشد در حساب آمد و این چیز نیست که عقل آنرا اصلا قبول نمیکند اینقدر تراشیده فخر خود را که بیان احادیث نوشته بود جمع کرده وصیت نموده بود که بعد از فوت آن غسلش را از ان تراشیده گرم گفته همچنان کردند هنوز چیزی باقی آمد او آشنا و شیخ سندی نیز از وی است شیخ او را در کتاب گلستان شیخ اجل شمس الدین ابوالفرح ابن جوزی مینویسد و فاش در پانصد و نود و هفت بوده

ظهير الدين فاريابي

شاگرد رشید سمرقندی است بنا به قاضی فاضل بوده و در شعر عربی مرتبه عالی داشته اصل او از فاریاب است اما در روزگار اتابک قزل ارسلان بن اتابک یلدرگز بمران آمده و مداح قزل ارسلان بوده در اول حال ظمیر از فاریاب بنیشاپور آمد در

عین سلطان مظفر شاه ثانی حاکم نیشاپور بود که بعد از سلطان سجریه تحت سلطنت قرار گرفت و پنج لوبت زد اما خوارزم شاهیان او را امان ندادند و مظفر شاه قدیم مدوح ارزقن است با جمله نظیر از نیشاپور بطریق سیاحت باصفهان افتاد و از اصفهان باذربایجان رفت و اتابک محمد بن یلدرگ که وزیر و عم مظفر شاه بود او را ترتیبت کلی کرد و مدت ده سال در ملازمت اتابک بود بعد از وفات او برادرش اتابک قزل ارسلان بن یلدرگ مستصدی حکومت عراق و آذربایجان شد و اتابک ابو بکر بن محمد یلدرگ را امیل آن بود که نظیر لازم او باشد و نظیر بجانب ابو بکر امیل تمام داشت و در آخر از قزل ارسلان گرفت بهای بک پریمت و فات مکرر در تبریز بود و در شهر سنه پانصد و دو و بیست هجری در رخا ب فون استنوز رخا کا

مات هفتم از ابتدای سال ششصد و یک لغایت سنه هفتصد و هجری
بقیه احوال خلفای عباسیه که در مات هفتم در بغداد خلافت نموده اند

در عنقریب مات هفتم الناصر باشد بن مستفی که سی و چهارم خلیفه از خلفای بنی عباس است در بغداد بر سر خلافت نشین بود و بعد حکومت چهل و شش سال و یازده ماه در سال ششصد و بیست و دو هجری درگذشت در زمان او مکرر فتنه تا تار سر بر آورده بر ولایت ایران مستولی گشته داد و لادن تا مدت دراز در آن ولایت سلطنت نموده اند بعد فوت ناصر پسرش الطاهر باشد بن ناصر نه ماه و یازده روز خلافت نمود بعد از وی پسرش المستنصر باشد بن طاهر تریب هفتده سال سلطنت راند و فغان بعد از وی پسرش المستعصم باشد بن مستنصر که آخرین خلیفه از خلفای عباسیه است در سنه ششصد و چهل و هجرت بر سر خلافت نشست و بلا کو خان در سنه ششصد و پنجاه و شش هجری او را کشته تخم عباسیه را از بیخ و بن کند

سلطان معزالدین محمد سوم مشهور بشهاب الدین محمد غوری

او برادر غیاث الدین محمد بادشاه غور و غزنی است و غزنی با علاء الدین حسن غوری در سنه پانصد و چهل و هفت هجری از دست او داد سلطان محمود غزنوی بر آورده و بهرام شاه ابن مسعود شاه ابن سلطان ابراهیم غزنوی که در آن ایام بادشاه غزنی بود از علاء الدین حسن بهریمت یافته بطرف هند رفت و در اینجا بدر سنه پانصد و هفتاد هجری غیاث الدین غوری برادر خود شهاب الدین محمد غوری را حکومت غزنی داد و در سال پانصد و هشتاد و دو در هند و گستان آمده بسیاری از ملک هند را در تصرف آورد و دلاهور را نیز از دست خسرو ملک بن خسرو شاه بن بهرام شاه غزنوی بر آورده او را محمود سوم ساخت از آن پس سلطنت هند نیز از خانواده سبکتگین برخاست و در خاندان بادشاهان غور قرار گرفت در سنه پانصد و هشتاد و هفت هجری باز در هند آمده و در حدود تمانیسر بارک پتهورا که راجه اجیر بود مصاف کرده مغلوب شد اما سال دیگر که در آن ایام خواجه معین الدین چشتی در اجیر استقامت داشت بارکس مذکور محاربه نموده نصرت یافت و راس مذکور را دستگیر کرده مع برادرش که راجه دہلی بود و کماندسے رای نام داشت از جهان بگشت و غیاث الدین غوری در سنه پانصد و نود و نود هجری وفات یافت و برادرش شهاب الدین محمد غوری بادشاه غور و غزنی و هند و گستان گردید تا آنکه لکھن در فواح لاهور محضیان ظاهر کردند و سلطان بنا بر تنبیه ایشان بهند و گستان آمد و طوالت متمادی را سرزاده بهنگام معاودت در اثنای راه تباریح غره ماه شعبان روز سه شنبه سال ششصد و دو هجری در دسبک که دسبی است از توالی غزنی

برکنار خلیف از دست یکی از فدائیان گلگیر سید تاریخ شهادت او از الفاظ حاصله بر استخرج بنیاید و زنی در نظر آورده

تاریخ

شهادت ملک مجرب و پسرش بالبدین از ابتدای جهان مثل و نیکو یک سوم و فرزندش سنان سال شصت و هفتاد در روز غزنی بمنزل ایک

شیخ رور بهسان

در نصف ماه محرم سنه شصت و شش هجری فوت نموده تاریخ وفات از مجازات صلیب

تاریخ

جمع فیض و منبع عرفان قطب افغان شیخ رور بهسان متصف بود از مهربان مشور که گذشت از جهان بعین سرور سال تاریخ رحلتش بیشک نور فردوس گفت جوهر ملک

امام فخرالدین محمد رازی

طبرستانی الاصل بود در شهر رمضان سنه اربع و اربعین و خسمتیه در ولایت رسمی متولد شده نزد پدر خود تحصیل علوم مشغولی فرمود تا وقتیکه والد او فوت شد انگاه بسنان شتافته پیش کمال سمنانی در کسب کمالات نفسانی اهتمام کرده معاصر سلطان شهاب الدین غوری بوده در تاریخ یا فعی مسطور است که فخرالدین رازی بغایت جمیل با وقار مجتهد بود و هرگاه که سوار میشد قریب سه صد کس از طلبه علوم در رکاب او پیاده می فرستاد و در اختلاف علوم و انواع فنون بسیار دراز از آن جمله حدائق الانوار است که بنام سلطان علاءالدین بخش بن ایل ارسلان نوشته و فائش در بیات روز دوشنبه عید الفطر غره شوال سال شصت و شش هجری واقع شده و قریب در میان ابرار است که تاریخ وفات گوید

تاریخ

امام عالم عامل محمد رازسی که کس ندیده و زانظر و جمال بسال شصت و شش گذشت نماز دیگر اثنین غره شوال

سلطان قطب الدین ایبک

چون شهاب الدین محمد غوری در سنه پانصد و هشتاد و هشت بر ابراهیم هندی نصرت یافت قطب الدین را که غلام و سپه سالار او بود به نیابت خود به هند گذاشته لغزنی رفت قطب الدین در بیون سال قلعه میر شکر و دلی را فتح کرده تا سرحد ملک بنگاله تبصره خود در آورده و وفات محمد غوری چون برادرزاده او غیاث الدین محمود پادشاه غور شد قطب الدین را تاجی و تختی و چتره فرستاد و خطاب سلطان داد چنانچه قطب الدین در لاهور بتاریخ هجری ۶۰۶ قیام سال شصت و دو هجری بر تخت سلطنت نشسته با دشا هند گردید و دلی را دارالسلطنت خود ساخت و در سنه شصت و هفت در مقام لاهور در حالت چوگان بازی از اسپ اقتاده مجرد و غلط سلطنت پناه ازان خیر میدید چون انگشت خنجر او شکسته بود بسبب آن او را ایک گفتندی و بسخاوتی که داشت او را انگشت نیز گفتند بعد از و سپهر خوانده او سلطان آرام شاه پادشاه هند و ستان شد

شیخ محمد الدین بغدادی

در سنه هفت و اقلیم مسطور است که شیخ محمد الدین بغدادی که یگانه روزگار در گزیده در راه حضرت پروردگار بود از تربیت یافتگان شیخ نجم الدین کبری است باصل ز بغداد است خوارزم شاه از خلیفه بغداد و الناصر باشد التماس

کرد پدرش و برافروستاد از مهربان سلطان گردید بر روز جمعه مجلس نهادی و وعظ کفخی و بادور سلطان قطب الدین محمد خوارزم شاه که عورتی بوده جمیله و بوعظ رغبت تمام میداشت گاه گاهی بزیارت وی آمدی و وعظ شنیدی در میان شبی در میان سستی بسطان رسانیدند که مادر تو بندهب ابوحنیفه در کماشخ در آمده و وعظ شنیدن را بهانه ساختند سلطان در اثنای این کیفیت فرمود تا شیخ را در درجه انداختند تا بر دشمنان او لقبولی در سنه سیع و لقبولی در سنه سیست و عشر و ثلثین و ستامه واقع شده و در نفحات آمده که چون شیخ محمدالدین را در سنه سیست و ستامه و قبل سنه سیست و ستامه شهید کردند خاتون وی که از نیشاپور بود بعد از چند سال در سنه ثلث و ثلثین و ستامه او را به نیشاپور نقل کرد

شیخ نجم الدین گیسو

در خلاصه التواریخ مسطور است که چون پادشاهی سلطان محمد خوارزم شاه شیخ محمدالدین بغدادی را در درجه انداختند و خبر شیخ نجم الدین کبری رسید مغیر شد و گفت ای اللہ! بدانکه اگر این جوان فرزندم محمدالدین را در آب انداختند و بچو در سجده نهادن مانی نیک در سجده بود بعد از آن مر از سجده برداشت و گفت از این زد تعالی خواستم که بخت خوبان فرزندم ملک از سلطان باز ستاند سلطان این ماجرا شنیده بغایت پشیمان شد و باطشقی پراز زر و شمشیر و کفن پیاده بلازمش شیخ آمد و سر برهنه کرد و در صفت فعال با ستاد و گفت اگر دیت باید اینک زر را اگر قصاص میکنید اینک شمشیر شیخ گفت و کان ذلک فی الکتاب مسطور است وی ز زینت بلکه حمله ملک در سر تویر دود و سر او در بسیار از غلات درین قصه یاد ندارد و لاجرم سلطان محمد نو میدمر اجت نمود و منقریب چنگیز خان که از فرقه کفارتا تارک بادشاهی تبار و جبار بود چون بلای عظیم متوجه گشت سلطان را با وجود کمال مردانگی و همت چنان رجم و هراس در دل نشست که بی جنگ فرار نمود سلطان او را تعقب نموده شهر شهر میدوانیدند بهر شهر که میرسید قتل مام می نمودند تا آنکه قریب صد هزار حسرت در زمی الحجه سنه سیع و عشر و ستامه فوت کرد و در سنه هفت اقلیم مرقوم است که در نیشاپور کفارتا تارک یعنی لشکریان چنگیز خان خوارزم را تسخیر نمودند شیخ نجم الدین بدست ایشان شهادت یافته و این واقعه در عان و عشر و ستامه بوقوع پیوست قبر شیخ در خوارزم است تاریخ نظم در وفات او از مجاز الوصلی نوشته شد

تاریخ

آفتاب سپهر صدق و یقین	قطب کونین شیخ نجم الدین	آنکه خورشید پیش و صغری است	الملقب نجم الدین کبری است
نهم ماه صوم و شبانه بود	که ز دنیا بخلد سزم نمود	سال تری حال آن بدایت فن	شد رقم آفتاب و چ مدان

قائ و الاچنگیز خان

از فرقه کفارتا تارک نام پدرش بسوکی بود در سنه پانصد و چهل و نه متولد شده در سنه ششصد و دو هجری بیادشاهی سر بر آورده و در سنه ششصد و پانزده بر ملک چین و تاتار استولی گشته و بعد از آن رخ بطرف ایران نموده بر سر محمد خوارزم شاه ابن علاء الدین بخش که سلطان مغزنه و خوارزم بود رفت و بعد محاربه متواتر در سنه شش صد و هجده او را مستاصل ساخت چندی با پسرش سلطان جلال الدین جنگ با داشت تا آنکه او را نیز کشته تمامی ملک مغزنه و خوارزم و بخارا و سمرقند و غیر آنها در عرصه قلیل بدست آورد و بعد از آن در بلاد ایران اظهارند بهب خود کاغذ نهاد و پس از سلطنت بیست و دو سال بمهر خداداد و پنج ساله روز یکشنبه پانزدهم ماه رمضان سنه ششصد و بیست و چهار

همی درگذشت چهار پسران داشت او کنای و جتانی و بوی و تولی لیکن جوگی ششماه پیش از پدر فوت کرد و دیگر آن
 بیادگاههای رسیدند او کتا که دل عهد بود با دشا تا نار شد و در سینه ششصد سی و نوزده گذشت جتا بعد از پدر پادشاه
 مادر النور ترکستان و بلخ و بدخشان شد و تویخان که پدرش او را همراهی وقت با خود نگاه میداشت بعد پدر تا بلخ
 برادران خود میبرد چنین گویند که این قوم مقصد مسیح دین و ملت نبودند و از طلال حرام فرق نمیکردند و گوشت
 جمیع و حوسن از دزدگان و چرندگان تناول می نمودند چنانکه صاحب نگارستان در مقامی مینویسد که روزی
 سلطان ابا قافان که از نسل چنگیز خان بود و طعام می خورد و خواهر شمس الدین صاحب دیوان وزیر او در آن مجلس
 حاضر بود سلطان پاره از کباب گوشت خوک بر نوک کار در داشته با و داد خواهر از ترعب سلطانی ابا که دن نتوانست
 فی الفور کباب را در دهن انداخته سر و برود

شیخ فریدالدین عطار

در هفت اقلیم مرقوم است که در نجات الالاس آمده شیخ فریدالدین ابتدا بشیوه عطار می روزگار میگذرانید روزی
 دروشی بد در سیده طلب چیزی کرد عطار از غایت مشغولی بد و لطف نشد در دیش گفت ای خواهر تو باین نوع خواهش
 و تعلق چگونه خواهی کرد گفت نبوی که تو میری در دیش گفت تو همچون نتوانی مرد و بر فور کاسه جو بین که در دست داشت
 بنیز بر گزیده و الا الله گفته جان داد چون عطار شانه آنجا نجات نمود از سردکان برخاست و هر چه دست مکتش بدان سیر
 ایشار فرمود و ملازمت شیخ کرکن الدین کاف را ملازم گرفته چند سال با و بسر برد پس ازان بزبارت بیت الله الحرام
 رفته بسیاری از مشایخ را در یافت و بعد از معاودت بمذمت فخر الشهدا شیخ محمد الدین بغدادی رفته از دست او خرقه
 پوشید آوده اند که او را چهل رساله نظم است از مثنوی و در نجات از مثنوی رومی نقل کرده که او در کلام خود فرمود
 که فوری منصور بعد از صد و پنجاه سال بروج فریدالدین عطار نبلی کرده مری او گشت و در تذکره دولت شاهای آمده که
 اصل شیخ از فرید که گن من احوال نیشاپور است و شیخ عمری در از یافت گویند صد و چهارده سال عمر داشت و لاوت او
 در روزگار سلطان سبزو در ماه شعبان سنه ثلاث و عشر و خمسایه یعنی بسال پانصد و پنجاه هجری و بست و نه سال
 در نیشاپور بوده و در شهر شاد بلخ بشنا و پنج سال وفات شیخ در قتل عام نیشاپور بوده هنگام اسینلا چنگیز خان یعنی چون
 در محاصره نیشاپور قرار نوتیان دانا و چنگیز خان کشته شد و چنگیز خان بنایران حکم قتل عام فرمود شیخ بهت منقل
 افتاده شهادت یافت و آن چنان است که مغولی شیخ را میخواست بقتل رساند شخصی پیدا شده گفت این پیر را
 گمش که عوینهای دی هزار دیناری دهیم شیخ گفت مفروض که بهتر از نیمم خواهند خرید چون آن شخص از وی
 بگذشت دیگری گفت که این مرد را گمش که خون بهار او یک توبره گاه میدهم شیخ گفت بفروش که بیش از این نمی
 منقل بقهر رفته شیخ را شربت شهادت چنانید و گان ذک فی عاشره جمادی الثانی سنه سبع و عشرين و ستایه تاریخ
 و فائش که در مجرای اصیلین نوشته است اینست

تاریخ

شیخ عطار فریدالدین	آفتاب سپهر دانش دین	عمر او یکصد و چهارده سال	بود از لطف ایزد متعال
سال ترحیل آن مرد در آن	قبل اهل جنت سعیدان	عقل تاریخ نقل آن مسعود	ببل جنت و جنان فرمود

موت گوید که در تاریخ فوئش اختلاف بسیار است بعضی ششصد و بیست و هفت و برخی ششصد و نوزده گفته اند و از حالات مولانا بهارالدین ولد و پسرش مولانا جلال الدین برومی چنان مستفا میگرد که شیخ فریدالدین تا چند سال بعد از ولادت مولوی رومی که در سنه ششصد و چهارم بود وقوع پیوسته در حیات بود بلکه او را در کودکی دیده پس هر دو تاریخهای وفات شیخ فریدالدین که بالا مذکور شد یکی از آن درست خواهد بود و در طبقات اکبری مسطور است که شیخ عطار شصت و چهار سال پیش از شیخ سعدی فوت کرده باین حساب نیز وفات او بسال ششصد و بیست و هفت میرسد اما این قطعه که در تاریخ وفات او در کتاب هفت اقلیم مسطور است بعضی غلطی نماید زیرا که قتل امام چنگیز خانی در حدود سنه ششصد و شانزده شروع شده و سال فوت شیخ کم از آن سال نمی تواند بود و نه زیاد از ششصد و بیست و چهار که چنگیز خان آن سال فوت کرده و عدد سال که ازین قطعه برمی آید صرف پانصد و هشتاد و شش می شود و قطعاً بیست

قطعه تاریخی

شیخ عطار آن فرید روزگار / مرشد شاهان شاهنشاه قمر / شد شهید راه فقر آن بهنا / سال رخسار آن شد راه فقیر
در تذکره دولت شاهی آمده که قبر شیخ در بیرون شهر شادیاخ است بجای که به سوم است بیشتر بازگان و بعد از قتل شیخ بیست سال شادیاخ خراب شده چنانچه عزیز می در باب زلزله که در نیشابور بکرات واقع شد همین گوید

قطعه

اندر زمان زلزله نازل شد / بریان صدوی و کاشد شهر خود / او ان زلزله بار دوم ششصد و سی / او ان زلزله بار سوم هشتصد و بیست
دامیر علی شیر در زمان سلطان حسین مرزا عمارتی عالی بر مرشد شیخ عطار بنا ساخت

مولانا بهارالدین ولد

در تذکره دولت شاهی آمده که او سرخیل علمای بلخ بود در روزگار سلطان محمد خوارزم شاه چشمت و عظمتی تمام یافته و با وجود علم ظاهر در تصوف سخن گفت بعضی گفته اند که از خلفای شیخ نجم الدین کبری است و مادر وی دختر پادشاه خراسان علاء الدین محمد بن خوارزم شاه بود اهل بلخ را عظیم معتقد بودند و چون هرگاه که وعظا گفتی در پای امین او از خوا و عوام مجلس عظیم منعقد شدی سلطان محمد پرو محمد پرو و بعد اوقات مولانا مشغول گشت مولانا را نخبیده از بلخ بیرون رفت و غریبیت حج کرد چون به نیشابور رسید شیخ فریدالدین عطار بدین او آمد و کتاب اسرار نامه را به پسرش مولانا جلال الدین که در آن وقت کودکی بود داد و مولانا بهارالدین را گفت زد و باشد که این پسر آتش در سوختگان عالم زندگیا حاصل بعد از سفر حجاز غریبیت دیار شام و زیارت انبیا علیهم السلام نمود و بعد از سیاحت چند سال مولانا در اصفهان در روزگار دولت سلطان علاء الدین کیقباد بیرون رفتند و اهل روم بغایت معتقد و مرید ایشان شدند و سلطان علاء الدین با امر او فرزندان ارادت ظاهر ساختند و از جمله بلاد روم مولانا شهر قونیه را اختیار کرده بود عطا و افاده مشغول بودی تا بعد از چند سال در شهر سنه ششصد و سی و یک و بقول ششصد و بیست و هشت بجوار حرم شیخ انتقال کرد و در طریق ارتش و وصیت پسرش مولانا جلال الدین پیشوای می و جان شد

شیخ شهاب الدین سهروردی

مسل از سهروردیه است بحسب شیخ محمد القادر جلالی رسیده و او را تصانیف بسیار است در علم خود شیخ الشیوخ بغداد بود و او را

در جیب پانصد و سی و نه و فونش در ششصد و سی و دو در زمان مستقر باشد خلیفه بغداد بود قوی آمده و در بغداد بود و فونش

تاریخ از مخبر الواصلین

اگر شیخ التیغوخ عالم بود	عمده اولیای آنست بود	عمده و اصلین بهما بالبدین	قدوه کالمین بهما بالبدین
سال مولود او بدان بخین	احمل او لبها بهما بالبدین	سال نقلش بگفت ارض سما	ساکن اوج حنیت والا

۶۳۲

سلطان شمس الدین شمس

زاد زید و هم داماد سلطان قطب الدین ایبک بود نام او الشمس سبب آنکه او شب خسوف تولد شده بود در سنه ششصد و هفت هجری سلطان آرام شاه را که بعد بر خود قطب الدین بر تخت دلی نشستند بود در گرفتار ساخته بر سر سلطنت قرار گرفت و تاج الدین بلدوزباد شاه غزنی را که باراده تسخیر لاهور آمده بود بدست آورده بقتل رسانید این واقعه در سنه شصت و ستایه بود قوی آمده و غیاث الدین خلجی حاکم بنگاله را منترم ساخته آن ملک را تصرف خود آورده در سنه تسع و عشرین و ستایه عازم گوالیار گردید و تا مدت بحال آن قلعه را محاصره کرده کار برود و بنیان سنگ ساخت چنانچه دیوار که دالی قلعه بود عاجز گشته در شب بگریخت و قلعه تصرف سلطان در آمده خلفی کثیر اسیر گشته ملک تاج الدین ریزه که دیر الملک بود در فتح قلعه که در سنه ثلثین و ستایه بود قوی آمده بود این باقی گفت و سلطان فرمود تا بر در دانه قلعه نقش کردند

تاریخ فتح گوالیار

بر قلعه که سلطان سلطین گرفت	از خون خدا و نصرت و بگرفت	آن قلعه گوالیار و آن حین	در ستایه و سنه ثلثین گرفت
-----------------------------	---------------------------	--------------------------	---------------------------

و در سنه احدی و ثلثین و ستایه او جین را گرفته بنگاله ممالک را که از مدت سه صد سال تعمیر یافته بود خراب ساخته تمثال بکر باجیت را آورده در پیش مسجد جامع دلی فرست کرد و فونش بتاریخ بستم ماه شعبان سال ششصد و سی و نه بود قوی آمده و این ابیات در تاریخ و خات او از مولف است

تاریخ

چو ششصد و سی سال هجری	گذشت بخت و زار ما بهمان	باشد سلطان شمس الدین شمس	بسوی جنت الماد افرمان
-----------------------	-------------------------	--------------------------	-----------------------

۶۳۳

بعد و فونش سپرد سلطان رکن الدین فیروز شاه بر تخت دلی جلوس نمود و چون ششماه و نوبت و شش روز حکومت کرد امرا که از و ناراض بودند را معزول ساخته سلطان رضیه را که دختر التمش بود بر تخت نشانیدند اولیاک مردانه دوبر کردی و طایفه بقیل سوار شدی آخر در سنه ششصد و سی و هفت گشته شد هزار اردو در شاه جهان آباد الی الان موجود است و نزد قبر اقمیری دیگر است که از امر از سبب میگوید این مکان مشهور است بدرگاه جی جی بانجام سلطان محمذ الدین بهرام شاه بن سلطان رکن الدین فیروز بر تخت سلطنت نشست و در سنه تسع و ثلثین و ستایه در شب ششمین و هفتم ماه ذی قعد گشته شد بعد از وی سلطان علا الدین پسر سلطان شمس الدین بر تخت نشانیدند و چون او بتاریخ بستم سوم محرم سنه اربع و اربعین و ستایه و دیعت جات پسر برادرش سلطان ناصر الدین محمود پادشاه شد وزیرش غیاث الدین بلبن که خطاب له خان داشت و زرخ پسر سلطان شمس الدین التمش بود او را مجوس ساخته خود در سنه ششصد و شصت و چهار بر تخت دلی نشست و بعد از سلطنت بستم و یک سال در سنه

ششصد و هشتاد و پنج بهر شتا در سال فوت کرد بعد از وی میرزا و سلطان مغزالدین کیقباد ابن ناصرالدین
 بقرخان ابن غیاث الدین بلبن فاتحان پدر خود که در پهلای بود بر تخت دہلی نشست و در سن ششصد و هشتاد و
 بقرخان فیروز ملک خلجی گشته شد و امیر خسرو کتاب قرآن السعدین را در بابلیات سلطان کیقباد پدر خود تعظیم نمود

خواجہ معین الدین چشتی

در اکثر نامہ مرقوم است کہ خواجہ معین الدین چشتی از سیستان است و اہل آن دیار را سنگرمی میخوانند او را سحر
 میگویند کہ معرب سنگرمی است در سال پانصد و سی و ہفت و قصبہ سنجری زاد و در پانزدہ سالگی پدرش کہ خواجہ حسن نام داشت
 در ریاضت و قناعت مشغول بود و در گذشت و خواجہ ہم قدر و بنا یافت و قدری لعلوم کسی اشتغال فرمود و از اینجا بخراسان
 شتافت و نشووناد را بنمایافت و در باروقی کہ از قولع نیشاپور بہت ادراک صحبت شیخ عثمان چشتی باروقی نمود و دست
 ارادت باورد و بہت سال در صحبت شیخ ریاضت شاو کشید و سفر باو غربت ہمیش گرفت و بسیاری از بزرگان
 وقت مثل شیخ نجم الدین کبری دریافت با بھلہ اکابر از سلسلہ چشتیہ بہت بد و واسطہ بخواجہ نمود و چشتی ہم بہ
 دہشت واسطہ بابرہیم ادہم می پیوند و دہ پیتر از آمدن سلطان مغزالدین سام از غزنی بہند و ستان صحبت
 پیرو خود بہندادہ بود و در اجیر کہ طای پتھور را فرمانروای بہند و ستان آنجا اقامت داشت منزل گرفت صحبت با او بجا
 بر نیاید تا آنکہ در سال پانصد و ہشتاد و ہشت سلطان مغزالدین سام مشہور شہاب الدین غوری بہند و ستان
 آمدہ در خود دہتا نیرسارای مذکور جنگ کردہ فتح یافت و خواجہ در اجیر غزلت گزینی اختیار نمود خواجہ قطب الدین
 ادشی یکی از خلفای اوست و شیخ فرید گنج شکر کہ در دین پنجاب آسودہ اند مرید خواجہ قطب الدین است و شیخ
 نظام الدین اولیاد است ارادت بشیخ فرید دادہ الحاصل بسیاری از صاحب کمالان از زیر دامن تربیت
 خواجہ برخاستہ اند و اکبر شاہ بادشاہ در زمان دولت خود ذکر جلال کمالات ادشینیدہ چند مرتبہ بر ہنہ پانز ہزار
 مرقد خواجہ کہ در اجیر بہت از اگرہ رفتہ بود و عمارات عالی در اینجا بنا نمودہ تا شیخ وفات خواجہ بقبول ششم ہزار
 روز شنبہ سال ششصد و سی و شش و بقول دیگر ششصد و سی و سہ ہجری است مرقد او امروز
 زیارتگاہ خورد و بزرگ است و از الفاظ آفتاب یک ہند سال وفات او ظاہر میشود و این تاریخ منقولہ
 در وفات او از کتاب مخبر الواصلین نو مشہد شد

تاریخ

جمہ و ششم رجب بودہ	کہ جهان خواجہ نقل فرمود	نود و ہفت سال عمرش بود	کازنان نقل از جهان فرمود
سال نقلش عزت و تکمیل	گو سراج جناب معین الدین	روضہ پاک اوست در اجیر	زارش جن از شاد در شیر

سید حسین مشہور جنگ سوار

در اکثر نامہ مرقوم است کہ قلعہ گنہ اجیر کہ بر قلہ کوهی واقع است دران مالہ مقام مرقد سید حسین مشہدی جنگ سوار
 موجود است کہ بزبان عوام از اولاد زین العابدین ابن امام حسین است و تحقیق آنست کہ سید از طایف زمان
 شہاب الدین غوری است ہنگامیکہ فتح بہند و ستان کردہ مراجعت نمود و در ایشقاری اجیر گذشت و در
 نقد حیات پرد و بہر در ایام و ہجوم عوام بولایت مشہور گشت و ترہشس مطاف مالیان شہد

خواجہ قطب الدین بہشتیار کا کلی

ابن خواجہ کمال الدین موسی بہت در ادسن کہ ما بین مشرق و جنوب اندجان واقع بہت متمول شدہ و از آن بہت کما و واوشی نیز نینویسند و در صغیر سن سفر اختیار کردہ و در بغداد در راہ رجب سال ششصد و بہشت ہجری در مسجد امام اللیث سمرقندی بحضور شیخ شہا بلدین سہروردی و شیخ ادعہ الدین کہمانی و جمعی از بزرگان بارادت خواجہ معین الدین چشتی استفادیاختہ و در سہند آمدہ در ملتان با محمدوم بہاؤ الدین ذکر یا حجت داشتہ و در زمان سلطان شمس الدین التمش در دہلی آمدہ سکونت اختیار کردہ گاہ گاہی بطریق نظم درمی آواز بحر اندیشہ بساحل بیان می افکند این چند بیت از انجملہ است

ای بگردش مع رویت عالمی پروان	دلہب شیرین شو بہت در خانہ	من بگردین آشنائی بنمیزم خون	آشنای حال نیست ای بزرگان
قطب مسکین گناہی میکند بر من	عینت در گناہی میکند دیوانہ		

خواجہ تباریخ چہار دہم بیع الاول سال ششصد و سی و سہ ازین جهان رحلت فرمود و در دہلی مژون گشتہ تاریخ از سنیہ مخبر الوالیہ

تاریخ

فیض بخش جان بصدق تو	قطب فاق خواجہ قطب الدین	لقبش بختیار کاکی دان	چون ایشی بہت ایشی اسن بخوا
از بیع نخست چار دہم	بود کان قطب شد بخرچ فرہم	عقل تاریخ نقل آن محمود	آب جنت بقطب بن فرمود

قہر من کہ در دہلی بہت اگر چہ از سنگ و خشت نساختہ اند کہ فرام بہت اما بارنگاہ خاص و عام بہت در زمان دولت شیرشاہ و اسلام شاہ بعضی از اعزاز دیواری برگردمزارش تعمیر ساختہ چہار دروازہ ہای کلان احداث نمودہ بودند کہ تا امروز موجود اند و این اشعار تاریخ بر دروازہ ہای مذکور مرقوم اند

تاریخ بر دروازہ متصل مجلس خانہ

در زمان قباچہ دولت شیرشاہ	شاہ را بر باب کو کبک کہ دین	این عظیم القدر در کاہی اندر باد	صادق بقول اللباب من اسلام
بود بہت چار و نہ صد سال از بخت	ز اہتمام نیم دین بر و خلیل		

تاریخ بر دروازہ سمت احاطہ ملا موچ

در زمان شہ جہان اسلام	شد بلند در سپہر جناب	کہ چہ صد بہت باب جنت را	لیسن باب بمثل ہذا لباب
کہ شخصی بنا کہ در بابش	یوسف ثانی از حق بہت خطاب	چون ز تاریخ نام کردم عرض	گفت در گاہ خواجہ انطاب

تاریخ بر دروازہ غری

خلقی کہ درین گنج سعادت میرفت	آخر کہ نثار شاہراخان رفت	گفتم چہ نویسم ز تم تاریخش	رفواین بدل سراز در جنت گفت
------------------------------	--------------------------	---------------------------	----------------------------

ازین تاریخ چنان استفاد میگرد کہ دروازہ غری را نواب شاہراخان کہ در عہد دولت عالمگیر بادشاہ بجاگوش شاہ جہان آباد فرزازی داشتہ در سنہ بکھزار نوروزہ ہجری تعمیر نمودہ بود تاریخ مذکور را مرزا بیدل نظم فرمودہ کہ در قضا او موجود بہت بعد از ان محمد فرخ سیر در زمان دولت خود سمت شرقی بجاگاد دروازہ از سنگ مرمر تعمیر ساختہ این تاریخ و اشعار را ان گشتہ

تاریخ در وازره اندرون

۱۱۳۰	تاریخ یافتن حصا بر پشت	رفتند قدسیان بیدار پشت ملک	با اعتقاد معتقد کامل اعتبار	تاریخ یافتن غلامان شهریار
------	------------------------	----------------------------	-----------------------------	---------------------------

اشعار سردر وازره بیرون

از حکم بادشاه جهان خسروانام	فرخ میر شهنشاه آسمان غلام	کردم زار خواهم دین قطب فلک	کردم بگرد هفته او آدم و ملک
تیم شد بجزی زریا منتظم	مانند قبله مغرب چون کعبه مجسم		

متصل این درگاه منجمدی بود که مستطیر یک درجه که آنرا خواهم همراه بر فقا بدست خود بنا انداخته بود بعد از آن اسلام شاه در عهد خود درجه دیگر بر آن افزوده و محمد فرخ سپید درجه سوم بر آن تقسیم نموده این تاریخ بر آن منقوش است

تاریخ

۱۱۳۰	سجده زینبنا و سجده گاه شریف	ساخت از روی ارادت از موزون	سرفرخ بر شاهنشاهی ملک قباب	مورد لطف و عنایات شریف الاحباب
		اسال تاریخ چاپش بیست رنی است	بامروین غیبی گفت ز گوش	

شیخ محی الدین بن عربی

در سنه پانصد و شصت و یک تولد شده و در ششصد و سی و هفت از جهان رفته در دمشق مدفون گردیده

تاریخ

۱۱۳۰	میرشد کافه زمان دزین	نقب خاص او محی الدین	مقتدا ای ره خدا طلبی	شیخ والا جناب بن عربی
	قدس الله سره السامی	شده زرم سال نقل آن سامی	سال مولود او به ثانی بین	چو شد او ثانی محی الدین

حضرت علی لالا

چهارم سووم ربیع الاول سنه ششصد و پنجاه و پنجمین سال از جهان سفر نموده

تاریخ

۱۱۳۳	گذشت از تعلق مرد	از ربیع نخست بود سووم	شده ز دنیا بکنت دالا	عمده اولیا علی لالا
		شاهپایزه هوامی عالم قدس	اسال نقلش بگو بجا کمدس	

مولانا شمس الدین محمد تبریزی

در تذکره دولت شاهیه مرقوم است که او پسر خاوند علامه الدین بوده که از نژاد کیا بزرگ امندست و خواوند علامه الدین که دالی قلعه الموت بود از کیش آباد اجداد تبرانموده دفتر با و در سائل ملاحظه را سوخت و آثار اسلام در قتلخ ملاحظه ظاهر ساخت و شمس الدین را بچو اندن علم و ادب پنهانی به تبریز فرستاد و از زنان تبریز زردوزی اموخته بود و از آن سبب تبریز زردوزی مشهور است و بعضی گفته اند که او پسر زاریست و در تبریز متولد شده با کلمه چون شمس در علم ظاهر باهر شد و میر رکن الدین شمس گردید و در معرفت و سلوک مقامی عالی یافت روزی شیخ رکن الدین شمس تبریزی را گفت ترا می باید بروم رفت و سوخته ایست آتش دردی باید زد او با شارت پیر روی بروم نهاد و در شهر فونیسیه رسیده دید که مولانا جلال الدین بر آتش نشسته و جمیع موالی در رکاب آوردان از مدرسه پنهانی می رود در جلایان اردان است بعد از آن مولانا همیشه او را طلب کردی و با او صحبت داشتی و تنها با او بصیرت فرقی شور و غوغا از موالی

و اصحاب برآمد که رو پا برهنه مبتدی آمده پیشوای مسلمانان را از راه می برد و همواره این تسبیح کردندی تا آنکه شمس در
 پنهان از مولانا بجای تپ تبریز گریخت و مولانا بی طاقت شده بطرف تبریز رفت و شمس الدین را با بره و م آورد و
 روزگاری در صحبت او گذرانید باز مرید این دو اصحاب مولانا بجمادات او مشتول شدند بضرورت شمس الدین امین
 مرتبه عزیمت شام نمود بعد از آن که از شام بره و م آمد شبی شمس الدین با مولانا رومی در خلوت نشسته بود شخصی از تبریز
 در دازه شیخ را اشارت کرد و تا بیرون آمد فی الحال برخاست و با مولانا گفت که بکشتنم میخوانند در آن وقت
 بهفت کس شسورت نموده در کعبین استاده کارومی بروی رانندند شیخ نعره زد و چنانکه آنجماعت بهوش افتادند یکی
 از آنها علامه الدین محمود فرزند مولانا بود که بدایغ اشته کبیس من آنکلیک اتقسام دانست چون آنجماعت بهوش باز آمدند
 غیر از چند قطره خون هیچ ندیدند از آن روز باز این غایت نشانی از آن سلطان معنی پیدا نیست و کان لکنی
 شمس الدین در بعین دستمایه و آن ناکسان در اندک زمانی به بلای مبتلا شده ملاک گشتند و علامه الدین
 را طعی پیدا شد بعد از آن ایام وفات کرد و مولانا بجمازه او حاضر نشد بعضی گفته اند که شیخ شمس تبریزی در
 مولانا بهار الدین دلد مدنون است و قوی آنکه بدش را در چاهی انداخته بودند شبی سلطان دلد پسر مولانا
 در خواب دید که شیخ شمس الدین اشارت کرده که در فلان چاه خفته ام بنیم شب با آن محرم راجع کرده او را از آن
 چاه بر آورده در کماناسی دفن نمودند تاریخ از مرآت جهان نوشته شده

تاریخ

از عباده شمس الدین دامن	در تاریخ شده بود از تبریز
-------------------------	---------------------------

۶۴۵

از الفاظ آه شمس الدین دامن و دیگر از الفاظ بود از تبریز تاریخ بر می آید این تاریخ از مخبر الواصلین

تاریخ

داصلن است من بعد قیام	عارفی بی نظیر شمس الدین	سال تاریخ نفل و رضوان	از رقم شمس الدین ج عدت جان
-----------------------	-------------------------	-----------------------	----------------------------

در تذکره دولت شاهی آمده که وفات مولانا شمس الدین بعد از رحلت مولانا جلال الدین بوده و قبر وی در قونیه است

۶۴۲

سید برهان الدین محقق

در سنه ششصد و چهل و پنج هجری فوت کرده و در قبه مدنون پیدا

تاریخ

آنکه برهان دین دنیا بود	نور چشم علی وزیر سمرقند	شد بجهت ازین سرای سنج	آن سخن بپششصد و چهل و پنج
-------------------------	-------------------------	-----------------------	---------------------------

۶۴۵

جنف قان

پسر دو م چنگیز خان است بعد فوت پدر در سنه ششصد و بیست و چهار بر ملک ماورالنهر و بدخشان و بلخ
 و غزنی تالیب سنده بادشاه گردید و هفت ماه پیش از او کتا تا آن که برادر بزرگ و بادشاه تا تار بود در راه و هفت
 سال ششصد و سی و هشتم هجری درگذشت و قراچار نو بیان که وزیر او بود در ضبط و نسق انور ملک قیام نمود
 تا آنکه بعد از چند گاه بلاکوخان پسر نولی را بجاگوست و ولایت جدگرا پیش از چند که در ایندانا بعد از چند می کرد که خان
 پسر او کتا ملک از گرفت و بعد سلطنت یکسال در سنه اربعین و ستایه درگذشت بعد از دستگور قان و ولد او شد

قوی خان مالک ملک گردید و در سال سلطنت راند بعد از وزیران سن بلاکوخان بادشاه ایران شد

شیخ المشایخ سعد الدین حموی

در سنه ششصد و پنجاه هجری فوت نموده و این تاریخ در وفات او در خبر الواعلیین مرقوم است

تاریخ

حموی آنکه بود سعد الدین | شد ز دنیا بسوی خلد برین | سال نقلش ششصد و پنجاه | شده مرقوم پیشکاتبان

شیخ جمال کیلی

در کتاب دیستان مرقوم است که شیخ جمال کیلی در زبان علایر الدین اسمعیل که بادشاه قلعه الموت بود در روزین بارشاد خلافت مشغول بودی و در غنچه دعوت اسمعیله قبول کرده بود و بنا برین علایر الدین او را تعظیم نمود که اما علایر غیر اسمعیل شیخ را اسمعیل ندانستند و فاش شب و دوشنبه چهارم شوال سنه ششصد و پنجاه و یک هجری رو داده و در تاریخ فوت او گفت اند

تاریخ

جمال ملت و دین قطب لیبائی | اگر آستانه او بود قبله آمال | بسال ششصد و پنجاه و یک هجرت رفت | شب و دوشنبه در چهارم شوال

تعمیر باشد این مستنصر

سی و هفتم و آخرین خلیفه از خلفای عباسی است در سنه ششصد و چهل هجری در بغداد بر سر خلافت نشست و مدت پانزده سال و هفت ماه در بغداد حکومت نموده در سنه ششصد و پنجاه و شش بلاکوخان از اولاد چنگیز خان که بادشاه ایران بود با لشکری زیاد از شمار بر سر آورسیده بغداد را محاصره نمود مدت دو ماه مستحصم تحصن بود و لشکر مغول کمال جلادت ظاهر نموده با آخر خلیفه باستصواب وزیر خود ابن طلحه از شهر بیرون خرابیده بیارگاه بلاکوخان شافت بلاکوخان را با چار پسرانش دشانزده لکه از باشندگان آن دیار با تیغ بیدرغ بردار الفنا فرستاد و بغداد را آتش زد و بر وایت صاحب مرات ایمنان هزار هزار آدمی درین فتنه پلاک شدند و حمام الدین بنجم را که چلک داده بود که اگر خلیفه را خواهند کشت عالم متغیر خواهد شد نیز هشتاد و هشتاد و سه ستمین ستامیه بقتل رسانید و در مرات جهان نام مرقوم است که بلاکوخان مستحصم را با پسران خود بصیر الدین طوسی در جوال کرده بالش استخوانهای او را در هم شکستند و تاریخ این واقعه چندین نوشته اند

تاریخ

سال هجرت ششصد و پنجاه و یک | روز دوشنبه چهارم از صفر | شد خلیفه پیش بلاکوخان در | دولت عباسیان آمد بسر

بعد از شهادت مستحصم اولاد عباسیه که پانصد و بیست و چهار سال در بغداد خلافت کرده بودند منقطع گردید و بغداد در تصرف مغول درآمد و شیخ سعد کی شیرازی که معاصر مستحصم بود در باب شهادت او شرحی گفته است بی چند ازان جمله نوشته می شود

میراث در شهادت مستحصم

آسمان ازین بود که خون برید برین | برزد آل ملک مستحصم امیر المؤمنین | ای محمد که قیامت می برانند کار بنیان | سر بر آوردین بنیامت در بیابان

بلا لوخان

پسر نولی خان ابن چنگیز خان است در سنه ششصد و پنجاه هجری بیادشاهی ایران رسیده و ملاحظه نمود
را در سنه اربع و خمصد و سی و ستا به متاسل و نابود ساخته قلعه الموت را از دست ایشان بدر آورده چنانکه ازین تاریخ مشفق

تاریخ

سال عرب ششصد و پنجاه هجری | یکشنبه اولی از مذهب بامداد | خورشاد با شاه اسمعیلیان تخت | بر خاست پیش تخت بلا لوخان استاد

و در سنه ششصد و پنجاه و شش بغداد را آتش زده خلیفه مستقیم بماند را که آخرین خلیفه از خلفای عباسی است
گرفتار ساخته با چندین هزار باشندگان آن دیار طعمه تیغ بیدریغ ساخت بعد از فتح بغداد و عراق گردنشان
آفاق از جمله سلطان روم و اتابک فارس و حاکم کرمان و بدرالدین لولو و الی موصل دآن حدود بخندمتاد
باستحقاق شتافتند آخر بعد از حکومت قریب یزده سال در سنه ششصد و شصت و سه هجری در مراغه که
مقر سلطنت او بود بشکار رفته و بعد از آن بجمام شتافته و بیمار شده نوزدهم ربیع الآخر سنه مذکور درگذشت
و در پاس سوار دل مدنون گردید بطریقیکه رسم مغول است سردارها بجهت خوابگاهش ترتیب داده
سدری آبخانهها و ندو خان را بران تخت خوابانیدند و چند دختر نرینی پیکر را با حلی در یور در اینجا
گردند تا اینسلب باشند و سردارها را مضبوط ساخته از نظر اغیار مخفی گردانیدند و این شیوه تا زمان
سلطان غازان خان در میان ایشان مرعی بود خواه فیروزالدین طوسی تاریخ وفات گفته

تاریخ

چو بلا لوخان بر دستا که شد | کرد تقدیر از نوبت او را آخر | سال ششصد و شصت و شصت | که شنبه زدهم بجز ربیع الآخر

شیخ بهار الدین زکریا

بن قطب الدین محمد بن کمال الدین قریشی است در سنه پانصد و شصت و پنج هجری در کوه در بلقان
تولد شده در صغیر سن پدر سن فوت کرد بعد تحصیل علم سیاحت اختیار نموده در بغداد آمد و سرید شیخ
شهاب الدین سهروردی گردید و در عرصه قبلیل بیایه خلافت رسید بعد از آن بلقان آمد گویند
شیخ را با شیخ فریدشکر گنج کمال ربط و اتحاد بود تا مدتی بجا بسر برده و بتاریخ هفتم ماه صفر سال ششصد و
شصت و پنج بعمر صد ساله ازین جهان درگذشت گویند پیش از وفات پیر مردی نورانی خطی نهمی آورده
بدست شیخ صدرالدین که جلف او بود و او خط را پیش پدر خود آورد و شیخ همون خط را خواند و جان بکن نسیم
نمود مراد سن در بلقان است و شیخ صدرالدین در سال هفتصد و نهمه هجری فوت کرد و پیش از آن که در بلقان
ابوالفتح بیاض او شست و ازین تاریخ که در وفات شیخ بهار الدین زکریا از مخبر الواصلین نوشته شده
سنه ششصد و شصت و هفت استخراج می یابد

تاریخ

چهارم خانان اهل قسطنطنیه | شیخ ازین ساهب الدین | پانصد و شصت و شصت | که شنبه زدهم بجز ربیع الآخر
او بیوم انجیس و سفر | موئی فردوس ساج و سفر | یکشنبه سال قتل و پیشین | شهاب از مقام طبعین

فرید الاولیا شیخ فرید شکر گنج

این شیخ جلال الدین سلیمان است از مرغانان روزگار و ممتازان سیر شکر لعن ذنابره بود گویند از اولاد فرخ شاه کابلی است که او را شاه کابل گفتند سی در زمان چنگیز خان از اجداد ایشان قاضی شعیب بای به لاهور آمده بود و در قصبه قصور اقامت کرد سلطان پرتگیز مقدم ایشان را گرامی دانست و احترام نمود و شیخ فرید کینه بر قاضی شعیب است بلتان شتافتند در اجودین که آنرا پاک پتن نیز گویند سکونت اختیار کرده بعلوم متعارف دیار اشتغال داشت تا آنکه خواجه قطب الدین اوشی را گذر برد افتاد و نصائح ارجند در نکو بخش علوم رسمی بنیادش معارف حقیقی فرمود و در راه ساختند دست از همه باز داشته دل در ملازمت خواجه بست و از دوام خدمت مظهر شرف کرامات و مورد خوارق عادات شد و بعد رحلت خواجه قطب الدین خرقه عصبی بد و رسید و در تسمیه بگنج شکر احوال است بعضی گویند که سوداگری شکر بار کرده میرفت خواهر از وی شکر طلبید او گفت درین شکر نیست نمک است خواجه گفت کونک باد سوداگر چون بوالهمارا باز کرد نمک بر آید از گفته خود پشیمان گشته پیش خواهر رفت خواهر فرمود که غم مخور اگر شکر بود شکر گردد چون دیدند شکر شده بود از آن باز در آن گنج شکر خوانند و بعضی گویند که از تاثیر نگاهش توده خاک شکر شده بود و الله اعلم بالصواب و خانخانان محرم خان مضمون این قصه را نظم نموده و این بیت از آن جمله است

بیت

کان غمجان شکر شیخ بحر دریا | آن کو شکر نمک کند و از نمک شکر

در کتاب سیر العارفین مرقوم است که شیخ المشایخ سعد الدین حموی و سیف الدین ماخرزی شیخ بهاء الدین زکریا و شیخ فرید الدین اجودینی در یک عهد بودند ادل سعد الدین حموی و وفات یافت و سه سال بعد از ایشان شیخ سیف الدین ماخرزی رحلت نمود و بعد از ایشان بیست سال شیخ بهار الدین فوت شد و بعد از او بیست سال شیخ فرید الدین مسعود اجودینی رحلت نمود و با جمله لقبی و فانش بتاریخ پنجم محرم روز شنبه سال ششصد و شصت و هفت هجری بوقوع آمده مقبره او در پهن پنجاب است و مولف در کتابی خوانده که در او ایل فانش شیخ مسعود بود و در سنه پانصد و شصت و هفت متولد شده و در عمر خود بیست سالگی بتاریخ پنجم محرم سال ششصد و شصت و چهار هجری فوت کرده چنانچه ازین فرد تاریخ تولد و عمر و سال وفات او در یافت گردد

تاریخ

رحم فرماید تولد مابداً زاده عمر ۶۹۹ | شد فرید الله سال رحلت مسعود ۶۹۵

والفاظ فرید عصری نیز تاریخ وفات او دست بطون چپ مزار او در وضع شیخ بدرالدین که نام پسرش بود موجود است ازین قطعه که از مخبر ابو اصلین نوشته شد سال وفانش ششصد و هفتاد و سه شد

تاریخ از حجت الوصلین

افتمار زمان و فخر زمین | شیخ دیناودین فرید الدین | بیگمان چشم محرم بود | که فرید از زمانه نقل نمود

گر تو برسی از سال رحلت او | از جهان شد فرید آه بگو

تاریخ

فریدالدین که او گنج شکر بود | چو در ذات خدا شد مطلق | بمظهر گفت با حق سال نقاش | فریدالدین بی دامن حق

مولانا جلال الدین محمد مشهور بمولوی رومی

در هیفت اقلیم مرقوم است که او از بے بدلان زمان و بزرگ زیدگان دوران بود اصل او از بلخ است در خلافت امام قبا
آمده که چون پدرش مولانا بهار الدین ولد در سنه ششصد و بیست و هشت رومی بخرم آخوت نهاد سلطان
علامه الدین سلجوقی با قاضی اکابر و صد و پانصد و بیست و هشت رومی بخرم آخوت نهاد سلطان
و مولانا بهار الدین را مریدی بود موسوم بسید برهان الدین ترمذی مولانا جلال الدین مریدا شد
و نه سال در خدمت او بسر برد چون او فوت کرد بعد از پنج سال شمس الدین تبریزی پیوست و چون
شمس الدین در زیر ابر اسرار ناپدید گردید ملازمت صلاح الدین زرکوب را ملازم گرفت و پس ازان در خدمت
حسام الدین قونی نیز عمری سپا بان رسانید تا رسید بدباجا که رسید و در صغیر سن بصحبت شیخ فرید الدین
عطار رسید و مدت مولانا در ششم ربیع الاول سنه ششصد و چهار بوده و وقت غروب آفتاب پنجم
جمادی الآخر سنه ششصد و هفتاد و دو در زمان ابقاخان فوت کرده در مرآت انجمن نوشته است که
نور انبیا مرقدہ تاریخ وفات اوست سن مولانا شصت و نه سال بود مرقد او در روم بشهر قونیه است بعد از وفات
او خلف الصدق او سلطان ولد بر جای پدر نشسته او نیز فارغ و عالم بوده کتاب ولد نامر باوشهور است
تاریخ وفات مولوی رومی از کتاب مخبر الواصلین نوبی نوشته شد

تاریخ

آنکه مولای روم نانش بود	اول فروردین کلاش بود	از ربیع نخست بود ششم	که طلوعش نمود چون انجم
سال مولود آن خدا آگاه	شدر قم آفتاب عالیجاہ	شده تاریخ نقل او پنجم	بیشک ریب از جاہ چو دم
سال نقاش اوج هیفت طبع	با تفرگفت قطب جنت حق	سال نقاش بهشتار زمان	نور انبیا مرقد بر خوان

خواجہ نصیر الدین طوسی

در سنه هیفت اقلیم مرقوم است که اصلش از جرد و ساده است اما در طوس متولد گشته و کسب کمال در ان ریا
نموده بطوسی اشتها ریافته وی اطم فضلی زمان و افضل علمای دوران بوده و لادش در وقت طلوع آفتاب
روم مشبه با زدهم جمادی الاول سنه سبع و تسعین و شصت داده و قتیکه پدرش امام فخر الدین محمد رازی
از عالم گذشته عمر خواجہ نصیر نه سال و پنجاه بود و در طلوع الموت وزارت اسمعیلیه بم روزی چند از روی زجر
و غضب نموده در زمان خلیفه مستعصم عباسی روزی چند در ولایت قنستان ساکن شده و حاکم آن خطه
ناصر الدین مجتشم ابواب لطف و کرم بر روی روزگار او کشوده و خواجہ اطلاق ناصری را بنام او تالیف نمود
و در خلاص احوال قصیده مرید در مدح خلیفه مستعصم در سنگ نظم کشیده بنیغاد فرستاده چون ابن طغی را که
وزیر خلیفه بود این صورت موافق مراد بنیغاد در پشت کمان قصیده بنام ناصر الدین مکتوم نوشت که مولانا ناصر الدین

بحلیفه آغاز مکاتبات و مراسلات نموده ازین اندیشه ناغل نباید بود و این امر بزرگ را خور در بنایید مقرر و چون نوشته بنظر ناصرالدین رسید خواهر را حبس فرمود بدست محمود و بدست ماه ذیقعد سنه اربع و حسین ستایت که بلاکوخان از فتح بلاد و قلع قلاع ملامده تخصیص قلع الموت فارخ گشت بولایت قستان رفته خواهر را خلاص ساخت چون خواهر بدرگاه ایلیخان یعنی بلاکوخان شنافت بوفور عنایت حکم شد که ملازم آورد و باشد و در اندک وقت در حضرت ایلیخان محل رفیع و مقام بلند یافت منظر اکثر از اهل تاریخ این است که قتل خلیفه بغداد یعنی مستصر عباسی بن محمد بن نصرالدین بود و خواهر در مراغه حسب حکم ایلیخان رسید بنا کرده حکما و فلاسف و متکلمین و غیر ذالک را در اینجا جمع آورده اما هنوز با تمام نرسیده بود که مدت عمر ایلیخان به انقضا پیوست و خواهر در زمان سلطان اباقا خان پسر بلاکوخان آن رسید را با تمام رسانید و در سنه اثنین و سبعین ستایت فوت کرد و در بغداد قدیم در روضه امام موسی کاظم بن جعفر صادق که آنرا کاظمیه میگویند مدفون گشته مدت عمرش هفتاد و پنج سال هفت ماه و هفت روز بوده و در جامع رشیدی مسطور است که خواهر نصیر وصیت فرمود که او را در جوار مزار امام موسی کاظم دفن کنند لاجرم در پایان آن مرقد جنت او آغاز قبر کردند نمودند ناگاه سردابه کاشی کاری ظاهر شد و بعد از تقدیم لوازم تفحص و تفتیش بوضوح پیوست که آن مضع را ناصر خلیفه برای خود ساخته بود و پسرش بخللاف وصیت پدر را در ضافه دفن فرمود از غراتب حالات آنکه سردابه در روز شنبه یازدهم جمادی الاول وقت طلوع آفتاب بطلوع حوت سنه پانصد و دو هفت تمام شده بود و در همان روز خواهر نصیر تو لدنموده عزیز می در تاریخ و فالتش این قطعه نظم فرموده

تاریخ

۶۴۲	نصیرت دین بادشاه کشور	ایلیخان که چو او مادر زبانه نژاد	باسال شصت و هفتاد و دو بنیاد	بروز میجد هم او در گذشت در
-----	-----------------------	----------------------------------	------------------------------	----------------------------

ملک شمس الدین کرت

آل کرت چند گاه بلوک بوده اند و ایشان مردم دلاور و با مروت بوده اصل ایشان ترک است و سلطنت از خاندان سبکتگین بدیشان منتقل شده سلطنت بلخ و هرات و غزنی و کابل سالها با ایشان متعلق بوده و هشت تن از ایشان بپادشاهی رسیده اند اول ایشان ملک شمس الدین محمد بن ابابکر کرت است و آخر ایشان ملک عیاش الدین است که زوال ملک او بر دست امیر تیمور کورکان بوده و ملک شمس الدین دختر زاده ملک رکن الدین غوری است که معاصر چنگیز خان بود بعد ایاکت ده سال در سنه شصت و هفتاد و شش در تبریز فوت شد و مولانا وجیه الدین نصفی در تاریخ او گفته *

تاریخ

۶۴۶	باسال شصت و هفتاد و چهار	تغناز محمد دوران بکر است	بنام صفه نایب انبان محمد کرت	بر آمد آیت و شکر است در حال
-----	--------------------------	--------------------------	------------------------------	-----------------------------

بعد از وی پسرش ملک شمس الدین که بدین بپادشاهی رسید و احوال او بمقام خود نوشته خواهد شد

سلطان اباقا خان

عرف اباقا خان ولد ارشد بلاکوخان است بعد وفات پدر بر دوز جمع سوم رمضان سنه ثلاث و ستین و

ات مهم

ستایه بر سر بر سلطنت ایران جلوس فرموده پادشاهی مردانه بارای و ندیر بود فطرت بخواجه شمس الدین محمد صاحب دیوان داده و لشکر بر دم فرستاد بعضی از دیار و لم را مسخر ساخته و در تبریز صد مراغه را که خواجه نصیر الدین لوسی بر دزگار بلاکو خان بنیاد کرده بود مشتعل بر تماشای اشکال فلاح و دوازده ماهه و صورت بروج دوازده گانه در عهد الباقا خان با تمام رسانید و الباقا خان بسی تو مان بر اینجا خرج کرد و مقتدره سال و چند ماه در اکثر ملک ایران پادشاهی نمود شبی در مرغزار او چاق از حوالی تبریز نشسته بود ناگاه وحشی در و ظاهر شد گفت مرغی غنیمت قصدمین دارد و چیز گمان طلب کرد چون تیر و گمان بدو دادند فی الحال باقتاد و جان داد و غنیمت بعضی کسان آن بود که خواجه شمس الدین محمد صاحب دیوان کرد زیرا بود او را مسموم ساخت و این واقعه تاریخ بسهم آه دی ایچ سنه ششصد و هشتاد و هجری بوقی آمده غزنی این قطعه در تاریخ دانات گفته

تاریخ

چوبست موز بر اندازدی کجه	ز دور برخ که بر کن کند ایفا	چهارشنبه و هنگام صبح در عهد	بسال ششصد و هشتاد و هجری
--------------------------	-----------------------------	-----------------------------	--------------------------

سلطان محمود در ملقب سلطان احمد خان

پسر بلاکو خان هست بعد وفات الباقا خان که برادر او بود بر سر سلطنت ایران نشست اول او دست از اولاد چنگیز خان که دین اسلام را اختیار نمود اما برای مصلحت ظاهر بنیکه چون دو سال و پنجاه و ششش یوم از سلطنت گذشت دیگر شاهزادگان و امرا به او اداری ارغون خان پسر الباقا خان سلطان احمد گفته در شب پنجمه بیست و هشتم جمادی الاول سنه ثلاث و ثمانین و ستمائه بقصاص شاهزاده قنوقوز تانی بگشت اورا بگشتند و ارغون خان را بجاسه او بر تخت نشاند چنانچه تاریخ آن گفته

تاریخ

سپهر عدل خود از شتری دیدار	که بود سرور خاقان خطایران	ز دست برد فلک پشت او گشت	نمود سال شکستش ظهور از بجان
----------------------------	---------------------------	--------------------------	-----------------------------

تاریخ

تاریخ چون ششصد و هشتاد و هجری	تا خبر حادثات فلک بر دوام کرد	ارغون جلگ گیری چون بکشید	احمد رفت و تیغ نشی در بنام کرد
-------------------------------	-------------------------------	--------------------------	--------------------------------

خواجه شمس الدین محمد صاحب دیوان

وزیر بلاکو خان و سلطان الباقا خان بود از مجد الملک یزدی آزار بسیاری بخاطر داشت همواره هست بروقع آن ناحق شناس می گماشت تا در زمان سلطان احمد خان بسومتم گشت و بدین جیلد تاریخ بسهم جمادی الاول سال ششصد و هشتاد و یک هجری سر او را که دفتر شروفتن بود از بدنش جدا کرد ایند اما بعد از دو سال و دو هفته در زمان ارغون خان خواجه نیز بقتل رسید چنانچه گفته اند

ابیات

چو مجد الملک از نقد بر یازد	شهادت یافت در صحرای نوشهر	بقصد صاحب دیوان محمد	که دستور ممالک بود در دهر
پس از ده سال دوا و دوزخ	چشید او هم ز دوران شربت قهر	آورد در دنیا شو بد را مقابل	که دارد در در تراز و نوش با زهر

تاریخ این مقدمه آنکه صاحب دیوان در دفتر احمد خان باصفهان افتاد و بعد فوش خواست که بزند و سلطان

بود تا از پاس سلطت ارغون خان محفوظ ماند ارغون خان در ایش نموده نام مطلب بنام او فرستاد چون صاحب دیوان
بلازمست رسید منظور نظر اعتبار گردید و یو تا خان که دشمن او بود در خدمت ارغون خان او را پسیرم پدرش متهم گردانید
و بحکم ارغون خان تبارخ چهارم ماه شعبان سنه شصت و هشتاد و سه هجری قمری رسید چنانچه ازین تاریخ مستفاد میگردد

تاریخ

نظام عرصه آفاق حصا دیوان	محمد بن چوینی در یگانه دهر	بسال شصت و هشتاد و سه شعبان	بوقت چهارشنبه برود خانه ماه
	زردی..... بر روی اختیار	از جام تیغ لبالک شید شربت قمر	

خواهر بهارالدین محمد که دلدار احمد صاحب دیوان بود در زمان آباغاهی وزارت بلکه فرماندهی و ایالت اصفهان بدو موقوف بود

احوال اتابکان شیراز

اتابک خطاب بادشاهان شیراز بود معنی این لفظ نگاه دارنده و ادب آموزنده است و لوگ شیراز را از آنجست اتابک گویند
که یکی از ایشان که مظفرالدین سفر نام داشت اتابک سلطان سنج بود و سلطان او را خاکم فارس کرده بود و بعد از فوت سنج
خطاب اتابکی بنجو و قرار داد گویند که این لغت که ترکی است اتابک است یعنی پدر بزرگ چه اتابک پدر و یک بزرگ و اتابکان
شیراز حاکمان عادل و خیر بوده اند اول ایشان که مظفرالدین سفر بود در زمان دولت سلطان سنج حکومت فارس
سر بلندی حاصل نموده و در پانصد و پنجاه و شش فوت کرده بعد از وی برادر او اتابک زنگی چهارده سال و
کسی حکومت نمود بعد از او پسرش تکلی سلطنت رسید و بیست سال حکومت کرد بعد از وی اتابک سعد بن زنگی بیست
و هشت سال ملک راند و در سال شصت و بیست و هشت فوت کرد بعد از او پسرش اتابک ابو نصر بن سعد زنگی
سلطنت رسید و او را اتابک ابو بکر نیز می نویسند مردی بس نیکی و عدل بوده در زمان او یعنی در سنه شصت
و پنجاه و شش بلاکو خان ستعم خلیفه بغداد را شهید نموده و شیخ سعدی شیرازی که در باب آن مرثیه گفته در آخر
مرثیه این چند بیت آورده

ابیات

یار بین ملک سلمانی با من در راه	و در پناه شاه عالم پادشاه ملکین	خسر حصا قران غوث زمان	آنکه اخلافتش بسندیت و اولش
روزگار تباهاست باد و می گوی	را تبت نمود بختت پار و اقبال	توین	

بعد از آن ایام شیخ سعدی کتاب گلستان بنام او نوشته و در تاریخ آن این بیت گفت...

تاریخ

دران مدت که مارا وقت توین بود	ز بهرت شصت و پنجاه و شش بود
و او را چه بود مسنی با سم حدش یعنی سعد بن ابو بکر که در دیباچه کتاب مذکور ذکر شش نموده و گفته	
علی انحصار کن و بیایه تپانوش	بنام سعد ابو بکر سعد بن علی است

وفات ابو نصر سعدی در شهر سنه شصت و پنجاه و هفت بوقوع پیوسته بعد از وی اتابک سعد بن ابو نصر بجای پدر
نشست و پاره روز که خطبه و سکه با نقاب او مزین شده بپوار رحمت انتقال کرد بعد از او سلجوق شاه و سلغرشاه سلطنت
رسیدند و سعدی درین باب قصیده گفته بیته چندان از آنجمله نیست

ستایه بر سر بر سلطنت ایران جلوس فرموده پادشاهی مردانه بارای و تدبیر بود و فطرت بخواه شمس الدین محمد صاحب دیوان داده و لشکر بردم فرستاده بعضی از دیار و رولم را مسخر ساخته و در تبریز مرد مراد را که خواهر نصیر الدین طوسی بر دزگار باکو خان بنیاد کرده بود و مشتعل بر تماشای شلال فلک کرد و از سو هو و صورت بروج دوازده گانه در عهد الباقان با تمام رسانید و الباقان بسی توان بر اینجا خرج کرد و هفتده سال و چند ماه در اکثر ملک ایران پادشاهی نمود شبی در مرغزار او چاق از جوانی تبریز نشسته بود ناگاه وحشی در دظا هر شد گفت مرغی غنیمت قصدمن دارد و دیگرگان طلب کرد چون تیر و گمان بدو دادند فی الحال بافتاد و جان داد مظنه بعضی کسان آن بود که خواهر شمس الدین محمد صاحب دیوان که در بر او بود او را مسوم ساخت و این واقعه تاریخ بستم آهوی بگونه ششصد و هشتاد و هجری بوقی آمد و غزیری این قطره در تاریخ وفات او گفته

تاریخ

چو بست مذبر اندر ماه ذی الحجه	ز دور برخ که بر کس میکند ایفا	چهارشنبه هنگام صبح در عهد آن	بسال ششصد و هشتاد و هشتاد
-------------------------------	-------------------------------	------------------------------	---------------------------

سلطان نکو دار ملقب سلطان احمد خان

پسر بلاکو خان است بعد وفات الباقان که برادر او بود بر سر سلطنت ایران نشست اول او ست از اولاد چنگیز خان که دین اسلام را اختیار نمود اما برای مصلحت ظاهر بنیکر چون دو سال و پنجاه و شش بوم از سلطنت گذشت دیگر شاهزادگان و امرا به او اداری ارغون خان پسر الباقان سلطان احمد را گرفته در شب پنجشنبه بست و ششم جمادی الاول سنه ثلث و ثمانین و ستا به بقصاص شاهزاده قنقور زمانی همبست او را بشکستند و ارغون خان را بجای او بر تخت نشاندند چنانچه تاریخ آن گفته

تاریخ

سپهر عدل خود از شتری دیدار	که بود سرور خاقان خط آبرن	ز دست برد فلک پشت او شکست	نمود سال شکستش هم از رجب
----------------------------	---------------------------	---------------------------	--------------------------

تاریخ

تاریخ چون ششصد و هشتاد و هشتاد	تا خبر حادثات فلک بردوام کرد	ارغون بملک گیری چو تیغ بر کشید	احمد رفت و تیغ شمشیر در بنام کرد
--------------------------------	------------------------------	--------------------------------	----------------------------------

خواهر شمس الدین محمد صاحب دیوان

وزیر بلاکو خان و سلطان الباقان بود از محمد الملک یزدی آزار بسیاری بخاطر داشت همواره هست بر دفع آن ناحق شناس می گماشت تا در زمان سلطان احمد خان بسومتم گشت و بدین جلد تاریخ بستم جمادی الاول سال ششصد و هشتاد و یک هجری سر او را که دفتر شروفتن بود از بدنش جدا کرد ایند اما بعد از دو سال و دو هفته در زمان ارغون خان خواهر نیز بقتل رسید چنانچه گفته اند

ابیات

چو محمد الملک از نقد یاریزد	شهادت یانت در صحرائی تو شهر	بقصد صاحب دیوان محمد	که دستور مالک بود در دهر
پس از دو سال دو ماه و دو هفته	چشمیاد هم ز دور ان شربت قهر	تو در دنیا شو بد را مقابل	که دازد در ترازو نوش با زهر

در تاریخ این مقدر است که صاحب دیوان در دفتر احمد خان باصفهان افتاد و بعد فوش خواست که بکشد و سلطان را

بود تا از یاس سلطت ارغون خان محفوظ ماند برغون خاطر ادریش نموده نام طلب بنام او فرستاد چون صاحب دیوان
بلاز مست رسید منظور نظر اعتبار گردید و بقا خان کردشمن او بود در خدمت ارغون خان او را بسیم پدرش متمم گردانیدند
و حکم ارغون خان تا پنج چهارم ماه شعبان سنه شصت و هشتاد و سه هجری قمری بقتل رسید چنانچه ازین تاریخ مستغاب میگردد

تاریخ

نظام مرصده آفاق صاحب دیوان	محمد بن چوینی در یگان و دهر	اسل شصت و هشتاد و سه شعبان	بوقت عصر و شبانه بود خانه تاهرا
	زروی بر روی اختیار	از جام تیغ لیاک شهید شربت قمر	

خواهر بهارالدین محمد که ولد ارشد صاحب دیوان بود در زمان آبا تاجی وزارت بلکه فرماندهی و ایالت اصفهان بود و منقوض بود

احوال اتابکان شیراز

اتابک خطاب بادشاهان شیراز بود معنی این لفظ نگاه دارنده و ادب آموزنده است و لوگ شیراز را از آن جهت اتابک گویند
که یکی از ایشان که مظفر الدین سغز نام داشت اتابک سلطان سغز بود و سلطان او را حاکم فارس کرده بود و بعد از فوت سغز
خطاب اتابکی بنحوی قرار داد گویند که این لغت که ترکی است اتابک است یعنی پدر بزرگ چه اتابک پدر بزرگ و اتابکان
شیراز حاکمان عادل و خیر بوده اند اول ایشان که مظفر الدین سغز بود در زمان دولت سلطان سغز بحکومت فارس
سر بلند می حاصل نموده و در پانصد و پنجاه و ششش فوت کرده بعد از وی برادر او اتابک زنگی چهارده سال و
کسی حکومت نمود بعد از او پیشش تکلیف سلطنت رسید و بیست سال حکومت کرد بعد از وی اتابک سعد بن زنگی بیست
و هشت سال ملک راند و در سال شصت و بیست و هشت فوت کرد بعد از او پیشش اتابک ابونصر بن سعد زنگی
بسلطنت رسید و او را اتابک ابو بکر نیز می نویسند مردی بس نیکو سیرت و عادل بوده در زمان اول یعنی در سنه شصت
و پنجاه و شش بلاکوفان ستم عم خلیفه بغداد را شهید نموده و شیخ سعدی شیرازی که در باب آن مرثیه گفته در آنرا
مرثیه این چند بیت آورده

ابیات

یار باین ملک سلمانی بکن داد	در پناه شاه عالم بادشاه ملکان	خسرو صفا: قرآن فوشت زبان	آنکه اخلاقش بسند است و او را
روزگار است با سعادت باد و بدی گوی	راستش صورت بخت یار و اقبال		

همدرا ان ایام شیخ سعدی کتاب گلستان بنام او نوشته و در تاریخ آن این بیت گفته ...

تاریخ

دران مدت که مارا وقت خویش بود	ز بهت شصت و پنجاه و شش بود
علی انحصار کن دیباچه نیاوش	بنام سعد ابو بکر سعد بن علی است

وفات ابونصر سعدی در شهر سنه شصت و پنجاه و هفت بوقوع پیوسته بعد از وی اتابک سعد بن ابونصر بجای پدر
نشست و بعد از او روزگاری خطبه و سکه با لقب او مفرین شده بقرار رحمت انتقال کرد بعد از او سلجوق شاه و سلغرشاه بسلطنت
رسیدند و سعدی درین باب قصیده گفته بیته چند را از آنجمله نیست +

مات بفرم

اسیات

در ششمه کس پیرانند | قوی است که جلگی براند | فردوسی دافوری و سعدی | هر چند که لایبی بگندی

و عقلاً بنا بر فواید دنیا و عقبی کتابی در لطم و نشر بهتر از گلستان و بوستان نشان نداده اند در تاریخ
 شعر و کتب دیگر مسطور است که سلطان محمد قآن حاکم لمتان که پسر بزرگ سلطان غیث الدین بلبن پادشاه
 دلی بوده و پیش از بادشاهی در سنه شصت و هشتاد و چهار شهید شده در زمان حکومت خود و کت
 از لمتان خرج و مقاصد بشیر از فرستاده التماس قدم شیخ نموده خواست که بجهت او در لمتان خانقاه
 سازد و در آن خانقاه دیهه با وقف کند لیکن شیخ از جهت ضعف پیری نتوانست آمد و هر دو مرتبه کجان سفینه
 غزل بن خط خود بسلطان شهید فرستاده و معذرت خواسته مکتوب در سفارش امیر خسرو دهلوی بنکاشته
 و اشعار خسرو را بپار تحمین میگردد و وفات سعدی در راه شوال شب جمعه سال شصت و نود و یک هجری
 بروزگار اتابک محمد شاه بن مظفر سلف شاه بن ابونصر سعد بن زرنگی در شیراز بوقوع پیوسته و در آن ملده
 مدفون گشته مزارش بسعدیه اشتها ر دارد و بعضی نوشته اند که در سال شصت و نود و دو در حال نموده دلی قول
 اولی صحیح ترمی نماید و شیخ بقولی یکصد و دو و بقولی یکصد و بیست سال عمر یافته مولف را قول آخر قرین بصحت
 مینماید زیرا که شیخ در کتاب گلستان آورده که چندانکه مرا شیخ اجل شمس الدین ابوالفرح ابن جوزی ترک
 سماع فرمودی و بولت و خلوت اشارت کردی در سمع قبول من نیامدی و عنقوان شبانم غالب آمدی و هو او بود
 طالب ازین کلام شیخ چنان استفاد میگردد که او پیش از وفات شیخ ابوالفرح که در سنه پانصد و نود و هفت بود
 آمده بجد بلوغت رسیده بود و در همین وفات او عمر سعدی کمتر از بیست و هفت سال نبوده باشد پس بیان
 حساب سال ولادت سعدی بسال پانصد و هفتاد و یک میرسد و مدت عمرش یکصد و بیست سال و آنکه در نسخ
 هفت اقلیم و تذکره دولت شاه منظر آمده که شیخ سعدی مرید شیخ عبداقادر جیلانی بوده و در صحبت او غریبت حج نموده
 محض غلط است زیرا که اگر فرض کرده شود که سعدی چنانکه مذکور شد یکصد و بیست سال عمر داشت تا هجرت سال
 ولادت او بسال پانصد و هفتاد و یک میرسد و این ده سال بعد از وفات شیخ عبداقادر جیلانی است
 پس این راه که عقل قبول ننماید بلکه از کلام شیخ چنان استفاد میگردد که او مرید شیخ شهاب الدین سهروردی
 است چنانکه خود در باب دوم از کتاب بوستان میگوید

اسیات

مرا شیخ ذاتی مرشد شهاب | و فاند ز فرمود بر روی آب | یکی آنکه نفس خود بدین میانش | اگر آنکه در جمع بدین میانش

و آنکه در بعض کتاب گلستان نوشته اند که عبداقادر گیلانی را دیدم که در حرم کعبه روی بر حصار نهاده میگفت
 لفظ دیدم غلط است لفظ دیدند باید و اینکه نوشته اند که شیخ سعدی خواهرزاده مولانا قطب الدین بلاسته
 شیرازی است اینم غلط مینماید و تاریخیکه در تذکره دولت شاه و کتنگر در وفات این بزرگوار نوشته اند نیست

تاریخ

شبی آدین بود و ماه شوال | ز تاریخ عرب رخ من سال | بهای روح پاک شیخ سعدی | بیفتا ند از غبار تن پر دبال

تاریخ		که در دریا می حیرت بود و نور آفر یکی بر سید سال فوت گفتیم	میه شوال روز جمعه بر چشم ز خاصان دژان تاریخ شفا	بدان در گاه است از روی غلام
-------	--	--	--	-----------------------------

۴۹۱

تاریخ از کتاب مختصر الصلحین

رازدان وجود مطلق بود شد بفرود سال آن ستوده خصال	یکصد و بیست سال عمرش بود چون خاصان حق تعالی بود	کان مان حلت از جهان فرمود خاص تاریخ اول ملک فرمود
--	--	--

۴۹۱

روز سه مولف این اوراق کلیات سعدی را میخواند قصیده برآمد که بیت مقطع است این بود

بیت

اگر مراد باغی مدکنی شاید
که آفرین خدا بر روان سعدی باد

مصدر آخر پسندیده آمد آن را ماده تاریخ ساخته تمعیم این تاریخ گفتیم

تاریخ از مولف

دلی بماند بفضل و مهربانی ز سال فوت خبر یافتیم و آن است	زن نگه ما سبکی مصرعه است گفته که آفرین خدا بر روان سعدی باد	چون سومی عونت گرفتمش اعداد ۱۳۰۰ ۴۷۹
---	--	--

اگر اعداد الفاظ سومی در عونت را از اعداد الفاظ مصرعه آخر دور کرده شود تاریخ وفات برآید این تاریخ که نوشته میشود

نیست از مولف است

تاریخ از مولف

ز شادی بزبان ز منت مراد ز منت مراد چون اولین اورزی	شود تاریخ سال حلت و آشکارا
---	----------------------------

تاریخ

ز شادی گفت منت مراد چو سحر منی ز منت مرکنی دور	شود سال و فاش آشکارا
---	----------------------

اگر از الفاظ منت مراد اول را که میم است دور کنی تاریخ برآید چون آغاز کتاب بوستان این مصرعه است
مصرعه بنام خداوند خان آفرین + و آغاز کتاب گلستان منت مر خدا چنانچه اگر پنج حرف اولین را از هر دو کتاب
جدا جدا بگیریم و حرف اول را باندازی تاریخ برآید آن را مولف باین عنوان تنظیم آورده +

تاریخ

شد گلستان بوستان آغاز تا شود بر تو ظاهر و پیدا	پنج حرفی زیر کتابی گیر سال تاریخ سعدی شیراز	حرف اول زیر هر یک از آغاز
---	--	---------------------------

و این تاریخ بزبان آورد که نوشته میشود نیز از مولف این اوراق است

تاریخ تمعیم

که گلستان هکب مواکک سر منت کوه در کرکس	مر گیا آب کیکی منت مر
---	-----------------------

و این تاریخ سعدی بقید فرنگ در سفر بیت المقدس و با جهودان بجار گل ماندن در خندق طرابلس

و خلاص دادن یکی از روسای حلب ازان قید بده دینار و دادن دختر خود بکامین صد و دینار به نکاح
 شیخ و بدخوی ازن از شمت کردار و غیره احوال که خود در گلستان بشرح تمام مندرج ساخته و رایجا احتیاج تفصیل
 ندارد و از نوشته مشرف نکلین صاحب الکرزیکه در سنه هزار و هشتاد و شش میسوی موافق سنه هزار
 و دصد و یک هجری که به شیراز رفته بود احوال مرقد شیخ که در آن بلده واقع است بدریافت آمد که بنا صله
 نیم کرده مشرقی باغی بیامی که بهی سمت شمال و مشرق شیراز مرقد شیخ واقع است در میان عمارتی مربعی مالکین
 که بیک طرف دیوار آن دو طاق مستوی واقع شده طاق سنگین باین مرقد شیخ است بطول چهار دست
 و بعرض تریب دو دست بی بیج تغییر که در حالت بنا و دفن بود بکناره آن فقرات چند از احوال شیخ و
 کلیات او بر سنگی بخط شیخ کنده اند و بالای مرقد سرپوشی جو بین برنگ سیاه طبع بر موصوفه گذاشته اند
 بر آن یکی از غزلهای وی بخط تعلیق و بالای مرقد کلیات وی مکتوب بخط خوب نگاشته اند نقل است
 که یکی از صلحای بخواب دید که در عرش جوش و خروش پیدا شد و جمعی از مزمره میکنند چون استماع کردند گفتند
 که این بیت شیخ با سبج و تهلیل بیکالک مقابل است آن مابیدار شد و فی الحال بدر وازه شیخ رفت
 دید که شیخ نشسته زمزمه میکند و ذوقی و حالی دارد و آن غزل میخواند و بی نوید که مطلع آن بیت

بیت

برگ درختان بزرگ نظر پوشیدار هر درونی دهنز بیت معرفت کردگا

عابد در قدم شیخ افتاد و او را بر خواب خود مطلع ساخت و بشارت داد در لطائف و ظرافت و نازکی طبع شیخ را در جلال
 است همگی با استعداد شستی و با وجود استخراق حال با اهل فضل صحبت داشتی و مطایبه کردی و بذله گفتی و در
 خلاصه الاشعار مذکور است که شیخ روزی در بازار با حکیم نزاری دوچار شد و آثار کمال از سیما حکیم دریافت سپید
 که از گجانی گفت از خراسان شیخ گفت از شعر سعدی یاد داری گفت آری

بیت

سعدی خط بزرگ دست دارد نه هالف جوال دوزی

این بیت خواند و پرسید از اشعار نزاری چیزی بخاطر داری سعدی گفت ببله و این مطلع خواند:

بیت

آوازه در افتاد که باز آمد از من بهمتان بعلیت من توبه کجایی

حکیم بفرست در یافت که این سعدی است او را در بر گرفت و شیخ بعد از این حکیم را بخانه خود برده و چندی بجهاننداری
 قیام نمود و تکلفات تمام بعمل آورد حکیم هنگام رخصت یکی از خدام شیخ گفت که هماننداری چنین نکنند اگر
 شیخ شایخ خراسان آید طریق هماننداری بداند القصبه چون سعدی بعد از بدست بخراسان رفت حکیم نزاری
 بجهاننداری پیش آمد اول روز شیر داغی بخت در دو روز ناچیزه و روز سوم گوشت بریان پیش آورد و
 گفت چنین مهمانی سالها میتوان کرد چنان مهمانی که شام فرمودید پیش از چند روز نمی توان نمود
 نقل است که باری سعدی در وقت مراجعت از زیارت که چون خبر نرسید خواست تا خواهر عطارالدین و

برادرش خواجہ شمس الدین دیوان را بہ بیند غریمت خدمت ایشان کرد و ایشان را دید چون سلطان آباقا
 خبر شد سعدی را پیش خود طلبیدہ اعزاز و اگر ام نمود و با او صحبت داشت در وقت بازگردیدن بادشاہ
 فرمود کہ مرا پندی دہ گفت از دنیا باخیزی نمی توان بردگر ثواب و عقاب اکنون تو مجیز باش آباقا آن فرمود
 کہ این معنی را بشیر تعزیر فرمای شیخ در ساعت این قطع گشت

قطع

شہکی خط رعیت نگاہ میدارد	حلال باخرازش کفر چو پانی است	دگر ترا می خلق ستد بر ما شن باد	کہ ہر چه میخورد او جز بے مسلمان است
--------------------------	------------------------------	---------------------------------	-------------------------------------

سلطان آباقا آن بکر بیت و چند نوبت گفت کہ من راعی ام یا نہ و ہر نوبت شیخ جواب داد کہ اگر راعی بیت اول
 ترا کفایت است والا بیت آخر تمام سلطان را عظیم پسندیدہ افتاد و دولت شاہ میفرماید کہ انصاف آنست
 کہ درین عہد کہ ما ہم علماء مشائخ روزگار چنین نصیحتی با بقال یا قصاب نتوانند گفت چنانچہ سعدی گفتہ بیت
 نہ بر کس حق تواند گفت گستاخ بہ سخن ملکیت سعدی را مسلم بہ متنقول است کہ در زمان حکومت ملک
 عادل شمس الدین تازی گوی سپہ سالاران شیراز خرامی چند از مال دیوان کہ تسعیر اندک داشت بہ ہماگرا
 بہ بقالان و اہل بازار بطرح میدادند ملک ازین ظلم بیگان بود اتفاقاً از ان خرم با چند قطعہ بہرادر شیخ سعدی
 فرستادند و بہرادر شیخ بہ درخانہ اتابک دکان بقالی داشت چون حال بدان نہج دید برخواست و بہرابط
 شیخ رفت و بخدمت بہرادر خود عرض کرد شیخ ازین حال کوفتہ خاطر گشت و با خود اندیشہ کرد کہ خود بہرود
 و این بلا از سر درویشان شیراز تخصیص بہرادر خود باز کند اندیشہ کرد کہ اول کل فدی می پذیرد پشت پس این قطعہ را رقم کرد و فرستاد

قطع

ز احوال بہرادر ہم بہ تحقیق	دائم کہ ترا خبر نباشد	خرامی بطرح میدہندش	بخت بد ازین تبر نباشد
اطفال برزد مرد درویش	خرما بخزند و زرباشد	انگہ تو محصلی فرستی	ترکی کہ از ان تبر نباشد
چندان بزندانش ایجا دوند	کہ خانہ ہمیش بد رہاشد	ای صاحب بن بنور اوس	لطیف بہ ازین دگر نباشد

ملک شمس الدین چون رقمہ را خواند بچندید و در ساعت بفرمود تا منادی کردند کہ ہر کس را کہ خرما بطرح دادہ
 پیش من آید تا با ایشان سخنی بگویم آن کسان کہ خرما بطرح سیتدہ بودند ہمہ پیش ملک جمع شدند پس بقالان
 را پیش خود خواند و صورت حال از ایشان پرسید ہر کہ زرن دادہ بود سپہ سالاران را بعد از مالش فرمود کہ زرن را
 بگیرند و خود ما باز نمانند و از کسی کہ زرن سیتدہ باشند باز گردانند و از ان بقالان باشد و بحساب مال ملک مجرا
 دارند بعد از ان ملک برخواستہ بخدمت شیخ آمد و عذر خواست و بعد از استدہمیت گفت یا حضرت شیخ حکم کردہ ام
 کہ خرامی کہ بہرود کال بہرادر بردہ اند بوسی ارزانی دارند و قیمت از وی بگیرند و التماس آنکہ چون معلوم شد کہ
 بہرادر شیخ درویش است محقر فرخندہ آوزدہ ام تا حضرت شیخ این اندک خوبی بہرادر خود ارزانی دارد پس بہرادر
 درم زرن را بوسید و در خدمت شیخ ہرزین گذاشت و یقین میدانست کہ شیخ خود چیزی بخاصہ قبول نمیکند بعد از ان
 برخواست و عذر طلبیدہ بیرون رفت و مشہور و معروف شد کہ ملک عادل شمس الدین تازی گوی
 از بہر خاطر حضرت شیخ سعدی فارسی خرماد بہاے حسنہ ماہ بقالان ارزانی داشت

مات بهتم

مولانا امامی الرومی

از جمله فضیلهای خراسان است با وجود علم و فضل شاعری بی نظیر بوده است و مولانا امامی و شیخ سعدی و خواهر
مجد الدین همکار فارسی معاصر بودند نقلیست که روزی خواهر شمس الدین محمد صاحب دیوان و ملک سعید الدین
پروانه که در عهد سلطان اباقا آن حاکم مالک روم بوده است و مولانا نورالدین رصدی و ملک فتحار الدین کرمانی
که از نژاد ملک زوزن است بر چهار فاضل با اتفاق قطعه مضمون خواهر مجد الدین همکار فارسی فرستادند و از استاد های
کردند قطعه اینست

قطعه

توشیح فارس مجد ملت دین چو دولت حضرت با هست لایم	سوالی میکند پروانه روم دعا گو صاحب دیوان ملزوم تو کن تعین این ملک نصیب خواهر مجد الدین این رباع بجواب فرستاد	ز شاگردان تو هستند حاضر ز شعر تو سعدی و امامی بود در دست تو چون مهره گو رهبی و افتخار و نور و مظلوم کلامی به پسند اندرین م
--	---	--

رباع

ما که به بطن طوطی خوش نصیبم
بر شکر گفته های سعدی گیسیم
در شیوه شاعری با جمیع امم
هرگز من سعدی با امامی تنبیم
و دولت شاه میگوید این فضل که در حق امامی گفته در شیوه صنایع و بدائع شاعری بوده باشد والا سخن
شیخ سعدی را مرتبه عالی و مشرب او را درجه و اقیست سخن او از حقیقت و طریقت نشان میدهد و از نگدان لفظ
آنی دارد و امامی در سینه ششصد و هشتاد و یک گفت

سلطان جلال الدین فیروز شاه خلجی پسر ملک خلجی است

بعد کشتن سلطان معز الدین کبچاد را که نیره سلطان عیاش الدین بلبن بود در سینه ششصد و هشتاد و نه
هجری بادشاه دہلی شد و روزی که سلطان ساعت نیک برای جشن جلوس مقرر فرموده بر تخت نشست
امیر خسرو قصیده با تاریخ گفت از آنجا چند بیت اینست

تاریخ

سینه کاغذ با زرد شمشیر بگاه چاشت با فیروز تی فال	بخت آسمان فیروزه پست ز بخت ششصد و هشتاد و نه سال ز طالع در چنین وقت مبارک	جمادی دومی را سومی روز مرا اندر بیت شیر و طالع شیر نهاد اکلیل بر سلطان تبارک
---	---	--

و امیر خسرو این کتاب که در وقت جلوس و صفت بادشاه نوشته مفتاح القزح نام کرده و در تاریخ اختصار گفته

تاریخ

چون این نامه را در دم گرفتار رود فتحش می اندر جام کردم	اکبری خاوردارم سرافراز که مفتاح القزحش نام کردم تاریخ و پنجه در سلک مدد بود	عزای دست بردش حضرت شاه دوم عشر جماد آخر نیش
---	---	--

وسلطان جلال الدین فیروز در کمال خدا پرستی و دینداری و شریعت پروری روزگاری گذرا بنیاد اپوچون
 بر ہم زدگی خاندان او مقدر بود بر خلاف عادت مستمره از وی خطای رفت و در عصر او حادثه عجیب افتاد سیدی
 از لک در ویشی مرناضن بعلم سپیما مشہور بود و بجهت آنکه شرح عظیم داشت و جمعیتهای عظیم در خانقاه او میشد
 امر او ملوک و مجلس او حاضر می آمدند بر تہمت آنکه میل خروج دارد بستان پیش سلطان آوردند و حسب حکم سلطان
 زیر پای فیصل انداخته بلاگ ساختند بعد از کشتن وی خانان جلالی بر ہم شد و سلطان علاء الدین غلی که برادر زاده
 و مر بای سلطان بود تخم جلالی را از بیخ برانداخت و آن چنانست که علاء الدین حکومت گز داشت و آن ملک
 متصرف شدہ سر از اطاعت ملک حمیدہ بود لکن فیروز شاہ بارادہ تنبہ اش لشکر و سپاہ ہمراہ گرفتہ بہ سمت گرامتوہر
 کہ دید چون نزدیک رسید علاء الدین از کہر و حیلہ گفتہ فرستاد کہ سلطان را باین ہمہ لشکر و سپاہ آمدن ضرر
 بود کہ من بہر صورت تا بعد از فرما تم با بجلہ فیروز شاہ با چند کسان از طرف مانکیپور کہ آن سوی دریای گنگ است
 و علاء الدین از طرف کہر کشتی سوار شدہ در میان دریای ملاق شدند در عین ملاقات یکی از ملازمان
 علاء الدین بہ موجب اشارہ او مشیر می بر فیروز شاہ انداخت و سرش از بدن جدا ساختہ نزد علاء الدین برداد
 فرمود تا سر آن بادشاہ منگوم را بر سر نیزہ کردہ در گراد مانکیپور بگردانیدند و جملہ مخصوصان سلطان را کہ در کشتی
 بودند قتل رسانیدند این مقدمہ بتاریخ ہفتدہم رمضان سال ششصد و نود و پنج ہجری در عین برسات
 بوقوع آمدہ بعد شہادت سلطان فیروز شاہ سلطان علاء الدین بادشاہ ہند شد

قاضی حمید الدین ناکوری

در زمان دولت سلطان غیاث الدین بلبن و سلطان معز الدین کیقباد بودہ مزار سن در و ہلی در پاتین
 تربت خواہر قطب الدین بختیار کاکلی واقع است و از کتبہ و رقم ہندسہ کہ بر لوح مرقوم است چنان استفاد
 میگردد کہ او در سنہ ششصد و نود و پنج ہجری در ایام سلطنت سلطان جلال الدین فیروز ظہمی ازین جہان فانی
 رحلت نمودہ و این لوح کہ حالاً بر سر مرقد است ہفتاد و نہ سال بعد از وفات او یعنی در سنہ ہفتصد و ہفتاد
 و چہار در عهد سلطان فیروز شاہ بارنگ بر تربت او نصب کردہ اندسند و عبارت کہ بران لوح منقوس است اینست
 ہذا مرقد المنور قطب الاولیائی الافاق و قوت الانقیاب بالاستحقاق الامام العالم العادل الولی الفاضل الکمال
 شیخ حمید الدین نور اللہ مرقد المنورہ عمرہ الروحہ خادم الفقرا سلیمان بن شیخ بیکہ فی سنہ اربع و سبعین و
 سبعیات وفات حضرت شیخ المحققین و قطب العارفین شاکر بارگاہ قدس و طائف کعبہ انس در دریا حقیقت
 جوہرکان طریقت حضرت محمد محبوب حمید بندگی شیخ محمد حمید نور اللہ مرقد در شب دوشنبہ یازدہم ماہ رمضان
 فی المحمد ذالک اللیل جاہ الشمس ۹۵۰ ہ ۱۰۰۰ اتا تاریکی کہ در نسخہ مخبر الواصلین مرقوم است از ان سال ششصد

۶۹۵

و ہفتاد و دو استخراج سے یاد تاریخ انہیست

تاریخ	سال غلش خردیمان	شہادت
۹۵۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰
۶۹۵	۱۰۰۰	۱۰۰۰

گاه کنگل از صید و استنگان است از رسمایر کنار زینتی و پیوسته و رخا بات شستی مسکنش بلده که آنایک بود
 است منقول است که خواجه قطب الدین برای او خرقة فرشته تا او خرقة را گرفته در آتش انداخت برنده پیش خواجه
 آمده احوال بگفت فرمود که برود آنرا باز خواهد تا حقیقت کار بر تو پیدا گردد و چون باز آمده درخواست خرقة نمود
 خواجه کنگل گفت برو از آن آتش گاه برگیر لیکن از آن خود چون او در رنگوبیت آن خرقة را با چند دین دیگر دریا
 و شش سار کرد و یزید میگویند که چون سلطان فرزند شاه بادشاه دلی برای تنبیه سلطان علاء الدین که سراز
 اطاعت پیچیده بود نزد یک کزاسید علاء الدین مخوف شده خدمت شاه کنگل دریافت و بسیار فروتنی نمود و مجذوب
 سر برداشته گفت

بیت

هر که بیاید بر سر جنگ	سرور کشتی تن در گنگ
-----------------------	---------------------

و سلطان فرزند شاه بهمون وضع کشته شد و ابتدا علم در گاه شاه کنگل در بلده که آنکه بنیزه کرده غربی از بلده ال آباد
 فاصله دارد طوأت عالمیان است و فاش در زمان سلطان علاء الدین خلیج بوقوع آمده است

مات هشتم از آغاز سال هفتصد و یک لغایت سنه هشتصد از هجرت

سلطان غازان خان ملقب بسطان محمود

پسر ارغون خان ابن اباقا خان از اولاد چنگیز خان است او برادر زاده خود باید و خان را مغلوب ساخته کشته
 در سنه ششصد و نود و چهار هجری بادشاه ایران شد و دین اسلام را اختیار نمود و بدعوت او هزاران خان
 از اهل و اتباع و جنود او دین اسلام قبول نمودند و او خود را سلطان محمود نام نهاد بعد حکومت هشت سال
 و نه ماه روز یکشنبه یازدهم ماه شوال سنه هفتصد و سه هجری در قرظ دین در گذشت لاش او را به تبریز بردند و در
 کندی که در ایام حیات تعمیر نموده بود دفن کردند بعد از او برادرش الجایتو ملقب به محمد خدا بنده بادشاه ایران
 شد تاریخ وفات سلطان غازان خان ازین قطع که ابن امین گفت مستفاد میسر گردد

تاریخ

سال هفتصد و نود و چهار هجرت از شوال	روز یازدهم ماه شوال	شده از نو احوی تزوین جهان	بسوی غلگ کبادان جهان پیش
-------------------------------------	---------------------	---------------------------	--------------------------

ملک شمس الدین کسین

دوم بادشاه از ملوک کرت است بعد پدر خود ملک شمس الدین محمد کرت در سنه ششصد و هفتاد و شش بادشاه
 هرات گردید و بیست و هشت سال بدولت گذراند و اباقا خان او را خطاب شمس الدین کسین داده بود در پنجشنبه
 دوازدهم ماه صفر سنه هفتصد و پنج هجری در گذشت و مولانا حکیم الدین غوری در تاریخ وفات او گفته

تاریخ

سال هجرت رسید هفتصد و پنج	شمس الدین کرت غر و آفاق	شد بفرودن بیکی ای سنج
---------------------------	-------------------------	-----------------------

ملک فرزند الدین کسین

پسر ملک شمس الدین کمین سوم بادشاه از لوک کرت است بعد از پدر در سن هفتصد و پنج هجری بمکه بموت بهرات رسید چون سلطان الهجایتی محمد خدا بنده امین سلطان ارغون خان بعد از برادر خود غازان خان بادشاه ایران شد جمله لوک و سروان اطراف پرستش و تمینیت فرستادند لقیه از ملک نورالدین لاجوم سلطان برای گوشمالی او در سن هفتصد و شش هجری یک تومان لشکر همراه امیر دانشمند بر سر او فرستاد امیر مذکور در بهرات رفته از محاصره اهالی بهرات راتنگ ساخت آخر فرار بر آن یافت که امیر اندرون آیند تا قلعه بدحواله کرده شود چون اندرون رفت نخست جهان پهلوان پیش آمد امیر او را بقتل رسانید و بعد از آن خود از دست پهلوان یلدرم محمد سام گشته شد این تاریخ در باب شهادت او گفته اند

تاریخ

۷۰۶

بسال هفتصد و شش و هفتاد و هشتاد و نود و یک	بمکه بمزنی که در گاری مانند	از دست برد قضا از کف محمد سام	کشید جام شهادت امیر داد
--	-----------------------------	-------------------------------	-------------------------

و ملک نورالدین نیز تا سال هفتصد و شش ملک اندو غانند بعد از وی برادرش ملک غیاث الدین بادشاه شد و در سن هفتصد و هشتاد و نود فوت کرد

مولانا قطب الدین علامه

در بهت اقلیم سطور است که مولانا قطب الدین علامه عصر عالم و ملاذ علمای نبی آدم بود در خدمت خواجہ نصیر الدین طوسی کمال نموده و از زمان بلاکو خان تا ایام سلطنت سلطان محمد خدا بنده ابن ارغون خان شمع جانش صاحب ضیاء بود مصنفاتش یکی تحفه شاهی است در بیات و دیگری شرح کلیات قانون است و شرح مفتاح العلوم گویند پیش از وی کسی بر مضامین میان او و شیخ سعدی همیشه ابواب طبیعت مفتوح می بود وقتی مولانا شیخ تماشای مسجدی که یکی از اناجکان فارس عمارت میکرد در فتنه بود قضا را در وقت اندک گلی بر رخساره بادشاه که هنوز بقعه کسوف خط مبتلا نگشته بود رسید مولانا خواند که یا لیتنی کنت ترا یا یعنی ای کاش که من گل می بودم بادشاه پرسید که چه خوانده شد سعدی جواب داد که و تقول انکاف الیتنی کنت ترا بادفات مولانا در هفتصد و هجده سال هفتصد و ده هجری بوقوع آمده و عزیزی در تاریخ او گفته

تاریخ

۷۱۰

دلب فلک جوآن جان جهان	چون قطب فلک چشمها گشته نمان	در هفتصد و ده هجرت اندر تبریز	یکشنبه بر هفتم ز راه رمضان
-----------------------	-----------------------------	-------------------------------	----------------------------

تاریخ دیگر

۷۱۰

بازی کرد چرخ کج رفتار	در هر روزه آه آزان بازی	ذیال و پاره از سینه جوت	رفته در پرده قطب شیرازی
-----------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------

ایضا از مخیر الواصلین

۷۱۰

بود علامه مکان و کمین	مولوتی زمانه قطب الدین	صاحب منطق و معانی بود	فاضل بی نظیر و ثانی بود
شرح شمس ز طلوع شده	قطبیه نام او و قوع شده	سال نقلش که بزگوسرفت	عقل علامه قطب جنت گفت

خواجہ بهام الدین تبریزی

دانشندی فاضل خوش طبع و صاحب جاه و از جمله شاگردان خواجہ نصیر الدین طوسی بوده از اقران مولانا قطب الدین علامه و شیخ سعدی شیرازی است نقل است که روزی شیخ سعدی بمکاتی رفت خواجہ نیز با عظمت تمام در حجام بود و شیخ طاسی آب بر سر خواجہ ریخت خواجہ پرسید در ویش از کجائی گفت از خاک پاک شیرازم خواجہ بقصد مطابقت و سخریه بدست او نیز گل شدن اکثر شیرازیان طاسی را که در دست داشت دایرگون نموده خطایش بخ کرد و لهو لیساً گفت از چه سبب است که سر شیرازیان باین طاسی

پیمانده شیخ در حال طامسی تهنی را که بدستش بود بر بالافروده پیش نهاد و علی سبیل المعارفه گفت بجز از چیست که سر بر زمین بایان
 پیمانده خواهد بجز البش نبر داخته بعد از ساعتی گفت محجب حالست که شیر از بیان در شهر را از سگ بیشتر اندیش تقبسی کرد و گفت این
 حال خلاف شهر است که نبر بزی در شیر از از سگ کمتر اند خواهد بهم بر آمد شیخ بگو شنبست و جوانی صاحب جمال چنانکه رسم است
 خواهد را یاد کردن گرفت و همام میان آن جوان حائل بود درین حالت خواهد پرسید که سخنان همام در شیر از میخواهند
 گفت بلی شهرتی تمام دارد و گفت تو هیچ یا داری گفت یک بیت و این مقطع بر خواند بلیت در میان من دلدار جانت
 همام بد وقت آنست که آن هم زمین بر خیزد و خواهد را اشتباه نماید در اینکه این شخص سعدی است سوگندش
 داد که تو سعدی هستی گفت بلی پس خواهد در قدم شیخ افتاده عذر خواست و شیخ را بخانه برد و ضیافت کرد و کمال تکلف
 بجاء داد و صحبتها و آشنائیها خواهد همام در شهر بر سه هفتصد و بیزده هجری در زمان سلطان اچا تیریز از فوجان وفات یافته و در تیریز مدفون است

سلطان اچا تیریز ملقب به محمد خدا بنده

ابن ارغون خان است و اچا تیریز نام داشت بعد از وفات برادر خود یعنی سلطان غازان خان در سنه هفتصد و
 هجری در ایران بر سر سلطنت نشست و بعد سلطنت تقریباً بیست و سه سال و عیدیه رمضان هفتصد و شانزده هجری در گذشت خواهد همام مستوفی در تاریخ فوت او
 از هفتصد و شانزده چون ماه گذشت از گاه و کلاه خسروی شاه گذشت تاریخ گذشت دهان بر فایا بگذشت آگاه ز حال خویش ناگاه گذشت
 بعد از وی پسرش سلطان ابوسعید بهادر خان در عمر دوازده سالگی بر سر سلطنت نشست

سلطان علاء الدین خلیج سلکندر تالی

برادر زاده سلطان جلال الدین فیروز خلیج است و هم داد او بود بتاریخ هفتصد و پنجاه هجری فیروز شاه
 را در گراگشته با شاه هند وستان گردید و ستم جلالی را از نیج بر انداخت امیر خسرو ابن غزل در وصف او گفته
 بازم رخ زیبای کسی در نظر آمد عشق بد آن فتاد و هوای بر آمد غزل زین پس نخورم سرخ غم خالی از بیم بر شاه جهان مرثده فتح و ظفر آمد
 آن شاه علاء الدین سلکندر تالی که لشکر او زلزله در سجود بر آمد سلطان جهانگیر محمد شاه اعظم که زاده دیش به چو علی و عمر آمد
 از زلزله همیشه تو دلی ز عهد خویش جنید زمین بوسه ز نان مشیر آمد

و سلطان علاء الدین قلعه چور را بعد محاصره شش ماه و هفت روز بتاریخ سوم محرم سال هفتصد و سی و هجری مفتوح ساخته و را بر آن
 دیار را که شویر بدو است را بی بود مقید ساخته بدلی آورده و دخترش او را از آن قید بد فاد و جیل خلاص نموده و قصه بدو
 را بی ملک محمد جالیسی بزبان هندی نظم نمود و معروف و مشهور است و سلطان علاء الدین مرید شیخ شرف الدین بوعلی قلندر
 پانی تپی بود و از نظام الدین اولیا نیز اخلاصی فراوان داشته اول کسی که از پادشاهان دلی بر ولایت دکن مستولی گردید سلطان
 علاء الدین بود و فانش بتاریخ ششم ماه شوال سنه هفتصد و شانزده هجری بو فوج پیوسته مدت سلطنت او بیست و یک
 سال کسی زیاده بعد رحلت او پسرش قطب الدین مبارک شاه خلیج بر سر بیاد شاه بی نشست

سید حسین

همانکه از تیریز است و مولد او از فخرانی که صد هفتصد سال عمر زیاده برات فوت کرده در سنه هفتصد و هفتاد هجری تاریخ وفاتش از جزالواصلین
 بحر عرفان و علم میر حسین فز کوین و مغوال شعلین تالیج صاحب علم و معرفت بوده منبع فیض و کرم است بوده
 هفتصد و بیست و دو از مر شوال که گذشت از جهان بر و نوال سال بر جهان آن خسته صفا باقی خیر گفت قطب برات

قطب الدین مبارک شاہ کے

پہر سلطان علاء الدین طبری است بعد وفات علاء الدین کا فرکہ غلام و معشوق اور دو تہذیب وزارت سیدہ شہاب الدین عمر اکبر پسر سلطان
بود و ہفت سال عمر داشت بر تخت نشاندند خود مختار کار سلطنت کرد و ہر خضر خان شاد نجان را کہ پسران بادشاہ بودند معدوم البصر
ساخت بعد از سی و پنج روز کوفہ را کہ شہزاد مبارک خان پسر کلان بادشاہ را از قید رانی دادند مبارک خان تا دو ماہ کار سلطنت را اطاعت
بر آورد و سر انجام میداد و بعد از ان اورا کجول ساخته خود تبارخ ہنتم محرم سنہ ہفتصد و ہفتاد ہجری بر تخت دہلی نشست لقب بقطب الدین
مبارک شاہ گردید و جایزہ کتاب بہرہ سپہر زر بر بر وزن جہتہ نبل باہر بخشید و تسلیم نمودہ و اسیر در کتاب تصریح نماید و از زبان سلطان ہم فرماید *

تبارخ ہجو من اسکندری چو میراث مشہد پہل زرد او نسوم مرا عکر شصت بالاکدشت ز شاہان کہنے در کردہ یاد از ان پس دہترہ سالی شدم چنین بخششی کہ ز جوہم یافتم جرا بد کہ زین پیش بردا ختم	گندہ کبار ایش ذفر سے ہر زیباست زین پہل تر داد کم ہمہ میش شاہان وللاکدشت سوزدنا بد شہہ کیقاد تو نگرنج علا کی شدم در ایام پیشینہ کم یافتم چو این نامہ خاص کہ ساختم	نرگج گرا نیامہ و بے شمار شہا گنج بخشا گرم گستر لبسی بندگی کردم از عجزت از ان پس فیروزہ چنچ بلند شد اکنون کہ قبائل ہمہ مرا کنون لا بد از سحر نیج ز من	دہم ہاں بلیش آن چلیار سالی شناسا سخن داورا کہ بستہ و نہ دست چار تخت شدم پیش فیروز شہرا ہنند فرازندہ شد قطب عالم مرا باندازہ بخشش آید سخن
--	--	---	---

و مبارک شاہ دہلی دہشت خرقام کہ ہم غلام و معشوق اور بولن
نک حرام بادشاہ را تبارخ ہجویم ماہ ربیع الاول سنہ ہفتصد و ہشت و یک شہید ساخته بر تخت دہلی نشست و لقب بنا مرالدین خضر
شاہ گردید مدت سلطنت مبارک شاہ چہار سال و دو ماہ بود و خضر شاہ نیز بود حکومت پنج ماہ مفید گشتہ از حکم غازی ملک
کہ عبارت از تعلق شاہ است تبارخ ہجویم ام ماہ رجب سال نہ کو گشتہ شد و تعلق شاہ بادشاہ و بی گریزید *

شرف الاولیا شیخ ابو علی قلندر مشہور بشیخ شرف الدین بالے پتہ

از قول مشایخ وقت بودہ و بکرامات عوارق عادت مودت اگر جہ اصل و سے از عراق است اما چون کشاد کار و سے
ہر پاسے پت شہد و ہمدران شہر وفات یافتہ بہ پالی تہی اشتہار یافت در کجے از مصنفات خود آورده کہ اصل
من از ولایت عراق است و با شمس تبریز و ملا سے روم مرا صحبت دست دادہ گویند کہ ہر ام نجد و بانہ گرد
شہر دہلی سے گشت و در آخر کار شش بہائے رسید کہ ہمیشہ مستغرق بودے و سخن گفتن منقول است
کہ سلطان علاء الدین خلجے بادشاہ دہلی کہ مرید شیخ بود خواست کہ کسی را بخدمت شیخ فقیر فرستد ہر کس را
قابل آن نمے یافت و از جذبہ شیخ ملاحظہ سے نمودند تا آنکہ قرعہ اتفاق بر اسید خضر و زدن خضر و از شیخ نظام الدین
اولیسا کہ مرشد و بے بود دستور سے خواست شیخ بعد از تامل قبول کرد وقت خصت بخبر و فرمود کہ ہر چه
از شرف الاولیا شنو سے بیان بول سلم فاروق قبول کن در نہار نریان و یاد دل اعتراض کن چون خبر و
پاسے پت رسید خادمان لڑا مدن او خبر و کردند فرمود کہ ہوں چون بحضور آمد شیخ نریان نہدے گفت کہ
خبر و ہیری کہ تراسہ کتید خسر و کلاہ بر زمین نہدہ گفت من بندہ را با بن لقب سے خوانند شیخ فرمود کہ
از ہیرہ پاسے خود خیر سے بگو خسر و این غزل خواند *

مات هشتم

غزل

ای که گویی پر شکل چون اقیانوس است

اگر بید وصل باشد همچنان شاد است

چند گویندم بر ذرات بندای است

برین خسته کلامی که گمان از ناست

شیخ بعد از استماع این ابیات فرمودند خسته و خوش می گوئی که خوش خواهی بود و خوش خواهی رفت ازین درویش نیز بشنو و این ابیات از گفتار خود خوانند *

غزل

دیده‌خسروان بر با فعل است

خسره کسی که حلقه تحریر بر سر است

گفتم ز علم و عقل جملک گر شوم

ملک ز علم و عقل چه دیدم فردن ترا

بسیمر غلزی بختم نقابت عشق

کو عارفی که نظر او عرش است

درین شرف بنورالواحد بحمدی

لوح جمال دوست کدو را بر سر است

خسره از شنیدن این غزل بسیار کسیت شیخ نریان هندی فرمودند ایروزندانه چه بجهت آن نهی ایسید که میگری احم میبونی امیر خسره گفت من بدو هم از آن میگویی که خیری نمیگویی ازین سخن بنیابت عجز شد و بنحو اجاب نعمتها و کرامتها بمنزول داشت بعد از سه روز میرزا حضرت اده برای شیخ نظام الدین و سلطان علاء الدین یادگار با فرستاد و سلطان دو کلمه با نیطریق نوشت که علامی صلح خوطه دستای مقرر دادند که بانبندگان خدای تعالی زندگانی نیکو کند چون این نوشته سلطان رسید بعضی از اهل فتنه گفتند با خلیفه آخرین نوشتن چگونه روا باشد سلطان گفت اسی نادان هزار رحمت بر من کرد که خوطه دلی بر من ستقیم داشت جائے شکر است منقول است که ملک نایب که در آواخر عهد سلطان علاء الدین تسلط پیدا کرده بود و در مزاج سلطان تصرف کرده یکی از درویشان شیخ شرف راز بنامیده و آزار رسانیده بود آن درویش دادخواست بر آستانه شیخ برد شیخ سلطان بانیمضمون کتابت نوشت علاء الدین خوطه دستای را اعلام الکه خواجہ سر اسے پیش برید و پس دریده تو سیکے از درویشان را آزار رسانیده و عرش الرحمان را بلرزہ آورده اگر اورا بنا رسانیدے بہتر دلا بجاسے تو خوطه دیگر در دستای نشانیدہ خواہ شد و فاش تبایخ نہم ماہ رمضان سال ہفتصد و نوبست و چہار ہجری واقع شدہ عمرش در شہ گام وفات فریب بعد رسیدہ بود زیرا کہ با شمس تبریزی سے صحبت داشته فرارش در پانی بت زیارت گاہ عوام است سوال از نظام الدین اولیا *

بیت

گہ بہت کند صورتی روی در

کہ نشکند او جانمہ جان راز تینے

کس نیست کہ او ستاد تھا اور سپرد

کای باز خدا چو حکمت چیت فتنے

جواب از شاہ بو علی قلند

بیت

شرط است کہ با خدا دم نزنے

این نوع کہ گفتی نہ ہندی نہ رے

کگل را چو مجال است کہ پند کلا

کز ہر چہ سازی چرا مشکنی

شیخ نظام الدین اولیا

از اکل مشایخ بند است و اہل ہندو سے را سلطان اشیاخ نے خوانند در بد اون متولد شدہ و در دستے پانہونیا یافتہ نسبت سے بدوازدہ نسبت بہ امام ہمام علی ابن موسیٰ رضا سے پیوند دو شیخ نظام صغیر بود کہ پدرش کہ محمد دانیال نام داشت از سر رفته بدوازدہ سالگی محبت شیخ فرید کج شکر در ویش پیدا شدہ اگر چہ او از شاخترین مردیان شیخ فرید بود اما رہمہ اعلم واسطے بود در ہندوستان بر تہ ولایت از جمیع کدولیا شہرت نام

دارد منقول است که سلطان علاء الدین خلجی از نهایت انصافی که با شیخ پیرساننده بود خواست مقبره براسه او بنا کند
 در وقت قبول نیت وادبالاخر حضرت خان و شاه دینان پسران سلطان که مرید شیخ بودند در میان آده الحاح کردند و مقبره در قاف
 تکلف و ترفیع بر آوردند یک گنبد بزرگ و چند گنبد دیگر گرد آن تعمیر نمودند لیکن چون شیخ وقت وفات وصیت کرد که مراد آن
 گنبد بنیاد چار محبت نگهداشت خاطر سلطان و وصیت شیخ بر آن نهادند و آن عمارت بجای مسجد شد و الیوم مسجد
 جامع است منقول است که چون دستبرد مقصد و نشانزده سلطان علاء الدین فوت کرد و پسرش سلطان قطب الدین مبارک
 شاه بر سر سلطنت نشست بسبب آنکه هجوم خاص و عام برورش میباشد با شیخ گرامی خاطر پیرساننده فرمود که شیخ از قلمرو
 ما بیرون رود شیخ بجز استماع بار سوت برست شبانگاه در شکم بوالی عهد چیدر خند علاج کردند زیاد شد دستند که بسبب
 گشاهی است که با شیخ نموده اکابر و مشایخ در میان انداختند و شفیع ساختند و التماس برکشتن و دعای عافیت در خواست
 کردند شیخ گفت در وقت واد از کارخانه آبی است مراد برین کار جیه دخل باشد چون فایده ریشفا عت شفیعان ترتیب نشد و والد و سلطان
 آده شکستگی دزاره بسیار کرد شیخ گفت بشرط علاج کنم که تمسک سلطنت ملی بمهر خاصه و خواستیم از باب مناصب من فرستند
 و فارده بیمار در همیشه انداخته همراه آزند چون امید صحبت انقطاع یافته بود تمسک و فارده آوردند شیخ آن قباله را پیچیده
 در همیشه انداخت و گفت باد شناسه ده ملی نزد این در و لیش بول بیمار سه برابر است ازین روز خاطر جمع دارند پس دعا
 کرد و میان لحظه صحت شد و والد اعلم منقول است که شخصی برای کمال کثیر در آنجا اوسته بود که در بخش شیخ نظام الدین
 آندو حال ظاهر کرد شیخ بگردم بوی داد که این را حلوی نخر بر دم شیخ فرید الدین بدر و لیثان بدو چون آن شخص در دم را
 بجلوی نپرداد او در سه حلوی در کاغذ سه پیچیده بوسه داد آن شخص چون نیک نگاه کرد آن کاغذ برات کم شده او بود
 والد اعلم بالصواب شیخ نصیر الدین که او را چنانچه میگویند خلیفه دوم شیخ نظام بوده و سید محمد کسب و از که یکی از بزرگان
 وقت بود در روکن سکونت داشته در لکن دیار دقون است از عظم خلفا شیخ نصیر الدین است و شیخ بریان الدین
 غریب که در و لیشی صاحب شوق و ذوق بود هم یکی از مریدان شیخ نظام است در دیو که حال بدولت آباد مشهور است
 فوت کرده و در آنجا دفون است در بریان پور نام او ابا دان شده و آن شهر است مشهور بر ساحل یا پیو بر منی در تاریخ نوشته
 فرمود است که شیخ نظام ماه صفر سال ششصد و سی و چهار هجری در غزله متولد شده و نام پدرش احمد بن
 دانیال بود و سلسله بیعت او شیخ عبدالقادر جیلانی میرسد وفات شیخ تاریخ هجری ۸۰۰ بیع الاول روز چهارشنبه سال
 هفتصد و بیست و پنج هجری بود و موضع مقبره او در موضع غیاث پور است در دهلی و امیر خسرو دهلوی که یکی از مریدان
 او بود شش ماه بعد از وفات او زخت هسته ازین عالم بیرون کشیده و این تاریخ در وفات شیخ نظام الدین بر دیوار
 مسجد مذکور که بنا نموده سلطان علاء الدین خلجی است فرمود است بد

تاریخ			
نظام دو گیتی شده با دین	سراج دو عالم شده با یقین	جو تاریخ فو لنش محبتیم غیب	نذا واد با لفت سهند شاه دین
تاریخ			
انتظام بریان اهل زمین	شیخ عالی نسب نظام الدین	نور و چار سال عمرش بود	کاترمان شد بحضرت محمود
چارشنبه بخلد نقل نمود	هجری ۸۰۰ از بیع الاول بود	سال تحویل آن متوده هجری	زود و زبده هجرت رسم

۷۲۵

۷۲۵

تاریخ از سنه ۱۰۱۶

پدر سلطان بنده کبیر بن
 بپادشاه کبیر بن شاه درین
 مقبره شیخ محمد زین العابدین و اوقاد و صد سال بگذراده بگری بود
 در عهد پادشاه سید محمد بن خان در سنه ۱۰۱۶ هجری قمری که در سنه ۱۰۱۶ هجری قمری
 تعمیر نموده و بر روی سنگ کلمه طبعه و این چند اشعار با تاریخ تعمیر آن کتب بر بالین او نصب کرده است

تاریخ

حکمران در روز حضرت فتح الامام	از بی تعمیر شد خان ملک اهتمام	مهر بسبب از روح زلف شهاب	سید عالی نسب بن ملک اترام
بانی ادب شمس ساعی او با سخی	انگه بدندان شان بهت نظر نظام	از بی تاریخ آن چون تفکر شد	اکلاک خود در قمر کبیر خاتم
روی بیگاه او آفریدن بعد از	شماره از لطافت میر کار کبیر در نظام	چهل و هفت سال بعد ازین در عهد جهانگیر پادشاه	

فرمود خان النما طب بر لفظه خان که فرمود آباد کرده او است یک چپ کبیر بسبب نفیس لطیف از صدف ساخته بر نزار او
 نهاده و این اشعار با تاریخ بر آن مرقوم نموده است

تاریخ

شیخ و سبط نظام را در فریب	کار دنیا و دین مهیا کرد	چپ فریدش مقام فانی داد	چپ فریدش مقام اجبار کرد
مرغی خان نسر از فراد	قبه چون سپهر بر پا کرد	ابن فرید از جهان برزخ است	در کبد از در صدف جا کرد
بر جهان کعبه مرجع او	چار در از چهار جا داد کرد	عزیزه مرقد مبارک او	بر زمین کار عرش الهی کرد
عرش دنیا می چار تا بینه اش	چار کبیر بی محابا کرد	هر که رخ از نظام او تابید	نیش بر کبیر سطل کرد
و اگر در در سجود او آورد	رخ جو آینه تصفیه کرد	خاک روبرو تماشا از باشی	میتوان کار صد سیما کرد
سال تاریخ این بنا جسته	قبه شیخ فضل انقا کرد	قدربانی او فریب کناد	انکه این هفت صفت خمر کرد

۱۰۱۶

در عهد شاه جهان پادشاه در سنه ۱۰۱۶ هجری قمری حضرت سید محمد علی بن علی خان بر کرد فرزندش غلام گرویش از سنگ
 سنگ تعمیر نموده و بر در آن سمت جنوب این عبارت کتبه در عهد سید علی حضرت صاحب فسران ثانی احمق العباد
 خلیل الدخان ابن پسر میران الحسینی نعمت الهی که حاکم شاه جهان آباد بود این ابوان را بر در روضه منبر که مرتب نمود
 فقط در فرید الدین محمد عالمگیر ناسن که در جناب او اعتقاد تمام داشت در سنه ۱۰۱۶ هجری قمری که در سنه ۱۰۱۶ هجری قمری
 اردو گفته و بر سنگ مرمر کنده در اندرون کتب لطیف با این چپانید فقط

سلطان غیاث الدین تغلق شاه

پیش از سلطنت غازی ملک نام داشت پدرش بنام تغلق غلام غیاث الدین کبیر بود لقب فخر یافتن و کشتن
 خسر و شاه بافاق امر او را در این تاریخ غرض و ماه شعبان سنه ۱۰۱۶ هجری قمری است و یک چپ در سبب بر تخت سلطنت نشین
 و مخاطب سلطان غیاث الدین تغلق شد قلمه تغلق آباد که کسش کرده است خیمه از شاه جهان آباد واقع است
 بنا ساخته است و در راه بریح الا اول سنه ۱۰۱۶ هجری قمری است و چون از سفر لکهنوئی که در دار الملک بنگال بود مراجعت نمود خان
 چو بی که پسرش محمد تغلق شاه بر پایه ضیافت او تشریف داده بود در باقیاد و جان داد و فقط حلیفه تاریخ وفات است
 مدت حکومت او سه سال و هفت ماه بعد فاش پسرین محمد تغلق شاه بر سر سلطنت نشست و در راه و اول غیاث آباد موجود است

خسر و شاعران امیر خسرو دہلوی

انکا کابرتیاست پدشس امیر خسرو دہلوی کے قبیلہ لاپین کا از انزک نواسے بیخ بودہ بنار نوایب مددگار بنفستان
طرد شدہ و چنالی منابل گردیدہ و امیر خسرو باوہ سپدان و دیگر در انجا بوجہ آمدہ چون چہار سالہ شدہ بلالین بن برم طارعت
سلطان ناصر الدین محمود بن سلطان شمس الدین اتش از قبالی بدست لہ آدخت ہستی جامہ نقاش بدفعال و سے
کہ مرتبہ امارت و دشت در صدد تربیت او گردید خسر و در سیکے از صفات خود گفت کہ ہدم سہفت خمسی نوریشانی بیخ آفتاب

بیت

چہان نقدت او بگرفت المقتدر | از بر کشید خدایش بقصد قدرت | و در وفات پدر گفتہ

بیت

سہفت از سر ہم وقت اول بنیم | و یائمی من دان بخند و تیرم نامد | من بندہ دران ایام ہفت سالہ بودم جد ہم مراد مسلک
خدمت خود مسلک گردانید بخت من بود کہ ہدم بر سر من بود و پر وہ کار سخت ہمہ او سیکر و صد و سیزدہ سال عمر یافت ہفتاد
سال عرض ممالک بود من نیم را آن کہ ہم در کتف پرورش پروردہ شدم بالجملہ چون خسر و از حد بلوغیت چند
مرحلہ تجاوز فرودارادہ صحبت سلطان المشایخ شیخ نظام الدین اولیسا نمودہ مرید و سے گردید و شیخ ابن باجی
در حق امیر خسرو گفتہ +

رباعی

خسر کو نظام مثل او کہ ہست | ملکیت ملک سخن این خسر ہست | ابن خسر و ہست خسر فاضل ہست | زیرا کہ ندای ناصر خسرو ہست

دینگار سیکہ شیخ ابن رباعی گفتہ ناصر الدین خسرو بادشاہ دہلی بود کہ اشارہ باو کردہ منقول ہست کہ خسر و باشارہ شیخ صحبت
خواجہ خضر را دریافتہ ہست و از سے التماس آید من نمودہ خضر فرمود این را سعدی بردہ ہست ما پوس شد بخدمت شیخ
آمدہ صورت حال باز نمود شیخ گفت اگر خضر آید من خود در دہن تو نہ انداخت بیامان آید من خود دیدہ ہوں تو کہ نہ خاناچہ شیخ آید من
خود در دہن و سے انداخت و برکات آن ظاہر شد چنانکہ فرود نہ کتاب تصنیف کردہ و پر خسر و در ابتدا سے ترقی شاہزادہ محمد
سلطان بود بعد از شہادت او نہ ہم پر او یعنی سلطان غیاث الدین بلبن گشتہ و آغا سلطنت سلطان محمد تعلق در جہات
بودہ و از آغا خضر نا انجام با سلاطین دہلی بسر بردہ و بہت باو شاہان را دیدہ و خبر سے کردہ یکے سلطان ناصر الدین محمود بن التمس و دو ہم سلطان
غیاث الدین بلبن سہوم سلطان نور الدین کیقباد چہارم سلطان جلال الدین فیروز خلجی پنجم سلطان علا الدین خلجی ششم سلطان
قطب الدین مبارک شاہ و بعد از سلطان ناصر الدین خسرو چند ماہ و ہفتہ سلطان غیاث الدین بلبن اعلیٰ شاہ کہ امیر خسرو سے تکلیف کام ہم
خود بجانب گنہگونی کہ ہلاک بجالا بود بردہ چون از ان خبر آید شہید گشتہ نظام خست ہستی بہا لہ نقاش ازین واقع جاگنہ از سر من چاک زدہ
بر زلف شیخ فرزندین خطبہ دی خاک می غلطید کہ ہزار می سیکرنا بعد از شش ماہ ہجرت حق پیوست و در بابان شیخ مدفون گشتہ و ازین
سال حاصل ہفت صد و ہشت پنج ہجرت و در اہ عمر او ہر سال بنبار سے ہفتہم سوال میشود ازین بیت کہ خسر و در صدد آوردہ +

بیت

نزدت من شش صد ہجرت ہستم | شیش لہ الجہاں لہ کہ در کجا ہست | جان مستغادہ مگر و کخرو و در سال شش صد فرود دشت ہجرتی چل
پنج سالہ بود و در سال شش صد پنجاہ و یک ہجرتی دزدان ناصر الدین محمود متولد شد و بعد ہفتاد و چہار سالہ وفات نمودہ گوئید خسر و

در علم موسیقی مهارت کمال داشت و دولت شاه در تذکره خود آورده که مرزا ابوسعید بن مرزا شاه رخ اشعار امیر خسرو را جمع ساخته و یکصد و بیست هزار بیت جمع شده و او هم آورده که امیر خسرو در سیکه از رسائل خود آورده که عدد اشعار من از پانصد هزار گشته و از چهار صد هزار زیاده است و مشهور است که نو و دهنه کتاب در سنگ نظر کشیده از آن جمله بیست و نود و سیصد است که در داستان ملاقات ناصرالدین بقو قاجار حاکم بنگال به پسر خود نیرالدین کتیباده که با شاه در سلطه بود گفته در سنه هشتصد و نود و هفت هجرت شخصی بنام مهدی بنیو اچر بر گرد و بر او عمارت جالیدار از سنگ رخ ساخته بود و با پسر شاه پشاه در زمان دولت خود بیست و پنج تاریخ این اساس و تاریخ انتقال امیر خسرو را که خواجہ حسن دہلوی گفته بود بر لوح سنگ مرمر کند انبندہ در آنجا نصب کرده بود حالہم موجود است و آن ابیات و تاریخ ایست

لا الہ الا اللہ محمد رسول اللہ

زمین را ازین لوح شد من فراری	بدوران بابر شہنشاہ غازی
------------------------------	-------------------------

تاریخ وفات

آن محیط فصل دریای کمال طوطی است که قفال بینال	شرا و دلکش تر از ماؤ حسین از بی تاریخ سال فوت او	میر خسرو خسرو ملک سخن بلبل دستان سر آفتابین شد عدیم الشئ بیک تاریخ او خروج صل جانان سادہ آرزومین مهدی خواجہ سہا جاہ و حلال
بلیت		
تاریخ بنیا		
شد بانی ابن لسان بے شبہ نال	گفتم سعی جمیل مهدی خواجہ	

۲۵

حرره شہاب الدین المعانی العرومی

بعد از انتقال او نود و دو سال قبرین پیچ گبند و مخمدر است اما در ابتدا سے جلوس جہانگیر بادشاہ کی از امری اولقب بطاہر بیک سرزاز سے در سنہ ہزار و چارہ ہجرت سے بر قبر او عمارت از سنگ مرمر تعمیر نموده ابن چند عبارت با تاریخ تعمیر اندرون گنبد منقوش ساخته *

تاریخ

ای صسوی الطیر عالم تاریخ نبایش عقل گفتا	بار و صد لومر انبیا است بار و صد لیکو کہ جائے آرت	تعمیر نمود طاہر آن را قابل این کلام و بانی ابن مقام طاہر محمد عاوالدین حسن
--	--	---

ابن سلطان علی سبزواری نے سنہ ۱۱۷۰ خفوفیہ دست عریبہ الکاتب عبدالنہ ابن الوب *

ابیات

ای شربت عاشقی بیامت جاوید بقامت ہندہ خسرو مرزا نام نیک است فخر عظیم	وزد دست بان زمان پست دشمن دولایم دقات دو جیم	زنان است کہ شد لقب نظامت چون شد بہزار جان غلامت بدانم کہ ستے نور دوی نیم
---	---	--

کاتب مذکورہ نے تاریخ سرمدیہ تاریخ و ابن تاریخ در وفات امیر خسرو در کتاب فخر المصلحین مرقوم است *

تاریخ تعمیر

خسرو ہلو سے بچ کر خدا	بشب ہمیشہ شہ زور رفتا	عمر ہفتاد و پنج سالش بود	کانزبان شد بر کرکے سبود
بچھرم بود زہرہ شوال	گنگد شہتازین جهان طلال	سال تیرجیل آفرین بشنو	لفظ نامانی برآرز چہ بود
و خواجہ حسن دہلوی سے کہ حکم الدین لقب داشت و نیز در سلسلہ مریضان شیخ نظام الدین اولیا بود در سند سب و سبعا یہ فوت کردہ و قبرش در دولت آباد کن است *			
ملک شمس الدین کرت			

پنجم بادشاہ از آل کرت است کہ بر مالک ہرات وغری و کابل بادشاہ بنی نمودہ چون پدرش ملک غیاث الدین محمد کرت در سنہ ہفتصد و سبست و نہ ہجرت کر ملک شمس الدین قائم مقام او شد و مولانا محمد ابن حسام الہروی این قطعہ در تاریخ جلوس او در عربی لکھتہ و از الفاظ خلد ملکہ تاریخ بر آوردہ *

تاریخ

رضاء شمس الدین کرت مانبا	واجری فی البحر المرات ملکہ	دین عجب تاریخ مبداء حکمہ	بوافق قول الناس خلد ملکہ
شمس الدین صرف دہ ماہ حکومت کردہ در سنہ ہفتصد و سی در گذشت و بعد از او سے برادرش ملک حافظ بادشاہ ہرات گردید و در سال ہفت صد و سی و دو گشتہ شد بعد از شہادت او برادرش ملک نور الدین قائم مقام او شد *			

شیخ صفی الدین اردبیلی ابن سید حبیب

از اجداد ملوک صفویہ است سلسلہ سببش با امام ہفتم موسیٰ الکاظم بہ نسبت و یک پشت مبرسدا و مرید شیخ زاہد کبلانی سہروردی بود و شیخ زاہد صبیہ خود را بحالہ کلاخ او در آوردہ و بنور سودہ شیخ زاہد در اردبیل کہ تصبیہ است درآورد با بجان بر سجادہ ہدایت نشستہ بلیقین ساکان طریق معرفت پرورخت تا آنکہ تاریخ ہفتصد و بیست و نہ ہفت صد و سی و پنج ہجرت سے لعل عالم جایدان سفر نمود و پسرش شیخ صدر الدین موسیٰ اردبیلی کہ بیرو شیخ زاہد بود سجادہ رازنیت بخشید و بمرتبہ بدر رسید و سلاطین زمان مثل جانی بیگجان و پسرش تروسے بیگجان بقدم نیاز مند سی بخدمت او رسیدہ تین و تبرک می جہند و شاہ قاسم الملک یکی از مریدان او است و قبیلکہ او از دار فناء ارتحال نمود شیخ خواجہ علی کہ دلداری شدش بود قائم مقام او شد در اد اخزندگانی عازم گذاردن حج اسلام شدہ پس خود شیخ ابراہیم را بر بند شہر پروری مقیم گردانیدہ با طایفہ ار صفویہ قزم در راہ نہاد و بعد از اداسے مناسک حج در اثنای راہ مریض شدہ سفر آخرت اختیار نمود و چون شیخ ابراہیم فوت کرد منصب خلافت را بر پسر خویش سلطان بنید مسلم داشت ذکرش در زیر احوال شاہ اسمعیل صفوی ثبت گردیدہ و تاریخ وفات شیخ صفی الدین اردبیلی کہ در کتاب مخبر الواصلین نوشتہ است نیست *

تاریخ

آنکہ سلطان اولیا بودہ	درۃ التاج اصفا بودہ	و آنکہ در ایام فیض عرفان است	جد شامان ملک ایران است
صاحب اردبیل شیخ صفی است	کاشف کتبہ کحلی و خفی است	ماہ عاشورہ و دوازدهم	بچکان قطب شد بجز نہم

۴۲۹

ماہ ہجرت

روز تکفین او در شبینہ کو	صاحب خلدیبال جلالت او
--------------------------	-----------------------

۴۳۵

شیخ علاء الدین اولہ سنائی

رسوم صوفیہ را ایجاد و بعد از شیخ جنید بغدادی بچکس چون او درین طریقت قدم نہادہ در ایام شباب بلانیت از خون خان مشغول بودے و عماد شیخ شرف الدین سنائی از مقربان سلطان از خون خان بود شیخ بعد ازین مدتے لہادت مشغول بودہ و مواضع و انصاف شیخ دران مرتبہ بود کہ مولانا نظام الدین ہروی شیخ را تکفیر کرد و بدو نوشت کہ تو کافر سے شیخ رقمہ مولانا بخواند و زار زار گریست و گفت اسے نفس ہفتاد سال بتو گفتم کہ تو کافر ہی با دہنے کر دے اکنون ایسے شبہ مانا کہ امام سلیمان دستے مشرق و غرب بکفر تو حکم کردہ بعد ازین کردن بنہ و مرا مر سجان و این رباعی بخواند *

رباعی

نفسی مرا کہ غیر سبطانی نیست	از فضل دشمن بچو پیشانی نسبت	ایمانش نہ را با یلقین کرم	این کافر را بر مسلمانان نیست
-----------------------------	-----------------------------	---------------------------	------------------------------

عمر شیخ ہفتاد و ہفت سال بود تاریخ نسبت و سیوم ماہ رجب سال ہفت صد و سے و شش ہفت کرد چنانچہ ازین تاریخ مستفاد میگردد *

تاریخ

تاریخ وفات شیخ عظیم	سلطان متفقان عالم	رگن دین حق علاء دولت	بر سب خود شستہ خرم
نسبت و سیوم مر جب بود	اندیشہ جمعہ مکرم	از ہجرت خاتم النبیین	ہنفسہ بگشت قسری شش ہم

سلطان ابوسعید خان

ہشتم بادشاہ از اولاد ہلاکو خان است کہ در ایران بادشاہی کردہ نام پدرش الہامیو مشہور سلطان محمد خاندہ بود بعد وفات پدر در سنہ ہفتصد و شانزده ہجری سلطنت ایران رسیدہ اما چون دو از دہ سالہ بود زمام کلی اختیار بقیضہ قتدار امیر چوپان سلدوز نہادہ و امیر رشید الدین صاحب جامع التواریخ کہ از ہنگام غازان خان ہوزارت سرفرازے داشت او را بادشاہ از گفته حاسدان و امیر چوپان بتاریخ ہفت ہجری جاوی لاول سنہ ہفتصد و سجدہ ہجری مہ لبر شش ابراہیم قبیل رسانیدہ گویندہ کہ سلطان ابوسعید بادشاہے نیکیو سیرت و صاحب دولت بودہ و از روم ناکنا رجس چون خطبہ و شکہ بانقاب او فرین شدہ و فاش شیب سیزدہم ماہ بیچ الثانی سال ہفت صد و سے و شش ہجری کہ ہدران سالی امیر تیمور کورکان ولادت یافتہ بود بوجورج آندہ و خلافت از موت اول بارانڈو بکین شد مدت حکومت او نوزدہ سال و مدت عمر سی و دو سال بود و مرقد او در گنبد سلطانینہ است بجنب پدرش و غریبے در تاریخ جلالت او گفته *

تاریخ

ماتہ عمر شیخ الثانی از ہجرت	ہنفسہ و شش ہجرت ہلاکو خان	شاہ عادل آل علاء الدین ابوسعید	شدین دنیا اول کرد خبت خلیار
ہنوز ان کہ عاری خطاب آہنوز	کامی خدایان جاہ الاعتقاد الاحباب		

و قمر الدین امیر محمود ابن یمن این قطعہ در تاریخ او یافتہ

۴۳۶

۳۳۹

چون گذشت ان سال حجرت بمصعب بن عمیر	در سبب لایقین هم نیر در گذشت	در تاریخ از سر سلطان علم سید	دست تقدیر الی افشاری بود
------------------------------------	------------------------------	------------------------------	--------------------------

چون سلطان ابوسعید را صفی دوی عهد سے بود کہ بر مستقر خانی قرار کیو بعد وفات او القلاب بسیار رونق شد امرای طراوت
 ثقلب بنیاد کردند و هر دو اوست سلطانی شدند و پنجمه امیر نری خان نے بغداد کوک طالع عمارت ازین است خواجہ عبدالکبیر
 رشید اربابان را که از نسل تولیجان بود و بسطنت برداشت و چون او از نزد اہلکوخان نبود اکثر اہل حکومت اوراضی نگشتہ بواسطہ
 خلافت بزرگتر و خواجہ جمال الدین دران او ان ابن بہت در سلک نظر کشید *

بیت

چون ملکیت بوسیہ را دارد خوش دولت تو می است اربادار

و علی پاشا کہ خال بوسعید خان بود بایداد موسیخان کہ تیرہ بایداد خان بود برد لشکر کشید و غیبات الدین دارباخان بدست افتاد
 شربت شہادت سپید بدست حکومت اربابان پنجہ و خیزد روز بود قتل اربابان موسیخان بر تخت حکومت نشست و امیر
 بزرگ کہ اور شیخ حسن جلا پر نیز گوید و سپر عمرہ ابوسعید خان بود محمد خان کہ از نسل اہلکوخان میشد حکومت برگرفت علی پاشاد
 موسیخان کشتہ شدند بعد از یکسال محمد خان نیز ششم ذیجہ سہ ہفتصد و سی و ہفت بدست شیخ حسن کوچک کہ از سپر امیر تیمور
 ناس ابن امیر چہ بان بود گرفتار کشتہ بمقید شد و در آذربایجان امیر نویبان شیخ حسن جلا پر خروج کرد و در عراق و فارس محمد مظفر
 طغر یافت و در خراسان سر بدلان خان شدند فی الجملہ از تاریخ سنہ ہفتصد و شش تا حد و سہ ہفتصد و ہشتاد و یک
 قریب پنجہ سال در ایران زمین طوک اطراف بگردید اگر گدن نمی نہاد تا آنکہ ششمین آید صاحب قران امیر تیمور کورکان نمودار
 شدند و شش ہفتہ منطفی گردید *

فہرست سلاطین منحول

از ایشان چہارہ نفر در ایران فرمان رومی نمودہ اند و من جبث الاستقلال حکم اند صحت ملک شان از مشہور سنہ تسع
 و تسعین و خمسہ تا کہ اول ظہور جنگیہ خان است در منگستان تا روز چہار شنبہ ہفتصد و پنجم ماہ رمضان سنہ ست و ثلاثین
 و سبع مائتہ الفراض دولت اربابان بکصد و سی و ہفت سال بود و در سنہ ہفتمی کہ ازین طبقہ بنا بر مصلحت امر اچیز روز
 اسم سلطنت یافتہ اند و در اعداد این سلاطین نسبتاً اول ایشان جنگیہ خان کہ نسبت پنج سال باوشاہی نمودہ دوم او
 کتار قاآن بن جنگیہ خان زہ سال بعد از او سپر ش کیوک خان یکسال بعد از او سنگوفان بن تولیجان بن جنگیہ خان نہ سال
 بن تولی نہ سال بعد از او باقاخان بن جنگیہ خان دو سال بعد از او برادرش احمد خان دو ماہ بعد از ان ارغونخان بن باقاخان ہفت سال بعد از او برادرش
 گنجینو سہ سال ہفت ماہ بعد از او باچہ خان بن طغرای بن باکو ہفت ماہ بعد از ان خان بن فون ہشت سال نہ ماہ بعد از سلطان محمد امین بن ارغون خان
 سال و نہ ماہ بعد از او سپر سلطان ابوسعید خان نوزدہ سال بعد از او اربابان بن محمد بن سنگقان بن ملک تیمور بن
 ارتق بوبکان بن تولی پنجہ و گسری فقط

شیخ اوحد الدین صفہائی

از جلا اصحاب او حد الدین کرامی است و می را شمار بسیار است و رغابت لطافت و غزویت زہجہات شملہ حقانی و
 معارف و مثنویے بروزن و اسلوب حدیقہ حکیم ثنائے است نام آن جام جسم نہا وہ این ابیات
 از مثنویے اوست *

ابیات

اوحدی شصت سال سخن نید	تاشبی روی نیک سخن نیدی دید	سر گفتار مجازی نیست	باز کن دیده کان مجازی نیست
-----------------------	----------------------------	---------------------	----------------------------

و او قصیده را نیز حکم شامی را جوانی بنویسده است و عدد ابیات آن صد و شصت خواهد بود در تاریخ اتمام جام جم گفته است *

تاریخ

چون تاریخ بزرگ رقم خدای	هفتصد و نود و سی هزار سال	که من این نامه جایون فر	عقد کردم بنام آن سرور
	چون ز بسالی تمام شد بدیش	ختم کردم بلبلیه القدرش	

قروی در مرافقه بسز است و تاریخ دوسه بد انجاسنه ثمان و تلیین و سبع مایه نوشته اند تاریخ ذوات او که در کتاب
خجرا الو اصلین است ابیست *

تاریخ

آنکه او سبب لظیف ثانی بود	اوحد الدین امصهانی بود	سپال نقلش بگویی بی نیست	اوحد الدین ساسانی نیست
---------------------------	------------------------	-------------------------	------------------------

۴۳۸

شیخ حسن کوچک

که او را امیر حسن چوپانی نیز میگفتند سپهر امیر تیموریاس ابن امیر چوپان بود و بعد از سلطان ابوسعید خان و ارباب خان بر بعضی از بلاد روم
و عراق و عجم استیلا گرفته بکرات شیخ حسن بزرگ را نیز بیت و او همانا که شبنی زوجه اش حضرتین او را محکم گرفته در ابلاک ساخت چنانچه
خواجه سلمان سادجی درین باب تاریخ گفته

تاریخ

ز بهجت نبوی رفته بنقصید و حصار	در آن خیر جیب افتاد اتفاق حسن	آزنی بگونه زنی خیر حضرت النان	بزرگ بازی خود حضرتین شیخ حسن
	گرفت محکم میدا ما بر در وقت	زنی جسمه زنی خایه از مردن	

بعد از فوت او برادرش اشرف خان بربک ایران استیلا یافت چون مردم از جور او بجان آنگند عالی بیگ خان آنجا
جنگیه خان از در وقت قحیاق بمقابله او شتافته و او را بدست آورده هلاک ساخت حکومتش سیزده سال بود *

بدر چاچی لقب نغز زمان

شاعری شیرین کلام سخن سنج بلند طبیعت بوده و در عهد سلطنت محمد تعلق شاه بادشاه بنده ظهور نموده و از
بادشاه لقب نغز زمان یافته چنانچه خود گفته است *

بیت

مرکز نغز زمان خواند شاه سلام	لقب گوی بجز طوطی شکر گفتا
------------------------------	---------------------------

سال وفاتش معلوم نیست اما تاریخی که لب انجاسنه کتاب بیج در سنه هفتصد و چهل و پنج گفته و از الفاظ دولت شریک نیز آورده نیست

۴۳۵

تاریخ

سال بیست و شصت از نوبت	کاسمان عقد بمنهای بر لولو نظام
------------------------	--------------------------------

سلطان محمد تعلق شاه ابن سلطان غیث الدین تعلق	
--	--

بعد از وفات پدر خود در ماه ربیع الاول سال هفتصد و شصت و پنج هجری در دله بخت فرمان فرمای شست در سنه
هفتصد و سی و هفت قلمه نگار گوی رافع ساخته نغز زمان بدر چاچی در ان باب این تاریخ گفته *

۴۳۴

چهار شاه جهان کعبه المبالا	نوروزخانه مسعودی در تنها	کاشان چون نگردت که سنگین بود	نخبر از تاریخ او خلوصیها
زهی حصا که بی رهاقه در او	میطنه نفس هفت قلعه دنیا		

و عمارت هزار ستون را در سینه مقصد و چهل و چهار تمیز ساخته حالا با کل خراب و دریران است اما نشانی از آن تا امروز باقی است
 و در این سال عمارت قلعه خرم آباد نیز بنا نهادند طبر الدین ممالک را بنموده و نوزدهایان بدر چای این تاریخ یافته *

تاریخ

خرم آباد نام کردش شاه	چون طبر الدین پیش از عمار	شوقام این عمارت خرم	در خرم مقصد و چهل عمار
-----------------------	---------------------------	---------------------	------------------------

تاریخ

برین عمارت خرم بن جسته سکر	نظار دیده کشاد است چنانچه در	شده بنام خلفه یا بنام خسر و عهد	برین عمارت خرم طبر الدین عمار
تا مگشت تاریخ او خلوصیها	کشاد با لنگه کوبیم مقصد و چهل عمار		

اما در این عمارت عالی منصل قلعه تعلق آباد واقع است و بسبب آنکه این مکان هزار ستون داشت عمارت هزار ستون مشهور است
 و بعضی کسان این مکان را محمد آباد و عادل آباد نیز گویند و بدر چای میگویند

اسیات

اگر نه خلد برین است این ستون
 و فیضی پیش عرض گاه در جزا
 بی جان که با دشمنان می آید
 که در تاریخ از خلفه دنیا است
 در زمان او فتنه با هر طرف منوگرتده و هر کس هر جا که بود در استقلال زده از آن جمله حسن کاناویه در دیو که در کن در سینه مقصد
 و چهل و هشت علم شناسی برافراشته ملک دکن را تصرف نمود و او را اولادش نادت در از دران دیار فرمان فرماست
 نموده اند و سلطان محمد تعلق بعد حکومت قریب بیست و هفت سال در سبت و یک ماه محرم سنه مقصد و پنجاه و دو هجری
 برکنار دیار سسند در گذشت و در گذشت دولت شناسی مسطور است که سالی که سلطان محمد تعلق فوت کرد و در آن
 سال ملک محمد کورت که یکی از ملوک کورت است وفات نموده خلیفه مولانا مظفر بروی در تاریخ فوت آن پسر و پادشاهان میگویند

تاریخ

بروزم چو کادوس کی حرکت نهاد چو لهراب کی حرکت
 خدیو کشور اول چو پد محمد تعلق برت و عقب نیت شاه محمد
 قریب از درون روضه سلطان غیاث الدین تعلق شاه واقع در سینه تا امروز موجود است *

شیخ نصیر الدین چراغ دلی

خلیفه دوم شیخ نظام الدین اولیا است و سید محمد نسیر در آنکه در دکن سکونت اختیار نموده و در آن دیار در فون است
 از اعظم خلفای شیخ نصیر الدین است در آنکه تاریخ بنظر آورده که شیخ نصیر الدین تاریخ هجری دوم ماه رمضان شب جمعه سال
 مقصد و پنجاه هفت فوت کرده اما تاریخ رجعت او که در کتاب نجوم اولیا صلین مرقوم است از آن سال مقصد و پنجاه و دو
 استخراج می باید تاریخ نیست *

تاریخ

انگله رسن چو راه طبر الدین است	نام نامی او نصیر الدین است	نامش را چراغ دلی دان	بلکه خورشید بر دو عالم از آن
--------------------------------	----------------------------	----------------------	------------------------------

میرزا محمد علی قزوینی	بی کرم پیش ای سندود شماره	بیت جمعه در اقصی ما جان	شهر و هم بود از سر در خفا ن
شهر دنیا چو آن نصیر زبان	نشال لعلش مرثیست بدان		

دکاهش متصل روضه سلطان بهلول بودی شش کرده از شاہ جهان آباد نسبت جنوب واقع است و سلطان فیروز شاہ کبر و افتخار تمام داشت این عمارت را پیش از وفات او تعمیر ساخته بود *

ملک ابراهیم سوم

در بیارفا صلح کرده مغرب از شهر کوهی است خورد که از سربهار سے میگویند بالاسی آن کو چو چو زر ملک ابراهیم سوم کو در زبان سلطان فیروز شاہ دہلو سے فوت کرده موجود است و فاش در سنہ ۸۳۰ بمقتصد و پنجاہ و سہ یونج آندہ لہین تاریخ بہر تربت اور محرم است

تاریخ

بہر دولت شاہ جهان گیر	کہ باد او جهان ملک بود	شہنشاہ جهان فیروز سلطان	کہ بر شاہان گیتی گشت فیروز
ملک بہر ملک بویو بیہم	کہ بدردین جو ابرہیم کہیں سوز	باد ز ہی الجہ کیشہ از روز
بہر مقتصد و پنجاہ تاریخ	مساز شد ملک گشت این روز	خود از در فضل خلیفہ بر موسی	کئی آسان حساب آخرین روز

خواجہ قوام الدین حسن

فیر شاہ شہج بلو اسحاق شیراز سے بود در سنہ ۸۳۱ مبارک الدین محمد مظفر بمقتصد استیصال نہال اقبال شاہ بلو اسحاق کر سیرت شیراز از مدغریب جهان ایام مرغش شدہ و گذشت و این واقعہ بروز جمعہ ششم ماہ ربیع الاول باکہ ربیع الفاسی سال بمقتصد پنجاہ و چار ہجری واقع شدہ و خواجہ حافظ شیراز سے تاریخین چنین یافتہ *

تاریخ

سیرت بلو اسحاق شیراز	صاحب خیران حاجی غلام الدین	بمقتصد پنجاہ و چار ہجری	مہر از جو امکان ماہ از سنہ ۸۳۱
سال بلو اسحاق شیراز	رزا دینہ بیکر کا روز اولین	مرکز حش کو با چوستان	مخدوسوی با شہنشاہ بلو اسحاق

طغان تیمور خان

و علی جوہر خان از سرد سلاطین مغول بودہ بعد از وفات سلطان ابو سعید خان در پانخان اکثر ولایت خراسان را ستور ساختہ و سلطان خراسان کہ بعد از وفات سلطان ابو سعید خان سر آورده بودند و طبع منقاد گشتند از اول بہرست خواجہ بگی کرانی کا از خطہ سلاطین بہر اور بودہ تاریخ شش ہجری ماہ ذی القعدہ سنہ بمقتصد و پنجاہ و چار ہجری قبض رسید بعد از قتل او سلطنت از او مچنگیہ خان برافزادہ و سیر سلطان خروج کردہ و خیر گشتند بعد فاش شہنشین بزرگ جهان نمرخان را کہ از نسل کجا تو خان بودہ سلطنت بہر داشتہ خود بود و قوت و فدا و دبا بکر اتبہرت خود در آور و غنیزی و تاریخ قتل طغان تیمور خان گفتہ

تاریخ

تاریخ قتل نذر عالم طغان تیمور	از چو بود مقتصد و پنجاہ ہجری سال	در روز شنبہ از ذی القعدہ شانزہ	کین حال گشت تاریخ از چو بود جلال
.....

از اول با ہی وقت بودہ و شاہ نعمت الہ سیکے از میدان اوست تاریخ سال بمقتصد و پنجاہ و پنج ہجرت کردہ

تبعی بقصد و بصفت نوشته اند چنانچه از تاریخ مذکور اول اصیلین مرقوم است مستفاد میگردد *

تاریخ

۶۵۰	آن امامیکه با منی بوده	بالم راه تماشای بوده	مقدای خدا شناسان است	صاحب فقیه و احسان است
۶۶۰	از مردان او که دلخواه است	نورین شاه نعمت السعد	سال ترحیل آن بنوده سن	خود قطب المذبح جلالت است
	باز از روی اختلاف زمان	گفت ساکن تجلیه مروان	بست در کفر آن مغفور	نوابش زرد شب ملایکت عمار

قاضی شیخ محمد الدین اسمعیل شیرازی

در زمان سلطنت شاه ابراهیم بوده چنانچه خواجہ حافظ شیرازی سے می فرماید *

ایات

بمجد سلطنت شاه شیخ اوسحاق	بیچ شخص عجب فارس شایاد	نخست با شاهی بود ولایت بخش	که جان خویش سپرد و در خلق بدر
دگر در بی اسلام شیخ محمد الدین	که قاضی مبارز آسمان در یاد	در کعبت ابدال شیخ ناصر الدین	که زمین همت اهل کمانای بسته کشا
دگر شمشیر دانش عصفه در	ببار کار موافق بنام شاه شهاب	دگر که رسم جو حاجی فوام در یاد	که نام نیکب دانه جهان بخشش
	نظیر خویش نیکب داشتند و بگشتند	خدای خرو بل جلد را بر آید	

وفات شیخ محمد الدین بر در چهارشنبه بهمد هم ماه حجب سال بمقدور و حجاب او شش شجره بود و ع پوسه و خواجہ حافظ شیرازی سے در تاریخ وفاتش گفته و از الفاظ رحمت حق تاریخ برگزیده *

تاریخ

مجدوبین سر قضات ابن اسمعیل	کز روی ملک بان کوشش از منطق	نات هفت روز از راه حجب سزده	که برین فتنه زمین سل باطل است
گفت حجت حق نزل او ان ملک	سال تاریخ فائز طلک حجت		

احوال ایلیکایمه یعنی سلاطین بغداد

اول الیقان امیر لوزبان شیخ حسن جلابر است و اورا امیرین ایلیکالی و شیخ امیر حسن بزرگ می گفتند نام پدرش امیر فیوقا سے این امیر ایلیکان جلابر است و شیخ حسن و حسن زاده ارغون خان یعنی پسر عمه ابوسعید خان بود و او داد امیر جویمان و امیر ایلیکان در زمان سلطنت کنیا تیو خان منصب امیر الامرا سے داشت و شیخ حسن بیگام سلطان ابوسعید خان بن البیاتو و خراسان امیر اوش بود و بغداد خانون دختر امیر جویمان سلطوره را که از امر سے کبار ابوسعید بود و در حاله کلج خود داشت چون سلطان ابوسعید خان باده خرد کور عشق در زبده خوینت که او را تصرفت شود قبول نکرد و پدرش با عی شاره و امیر سلطنت پیدا کرد و کت که از امیر آورد تا آنکه در عمر سخته بمقدور و بسبب دشت ملک غیث الدین کورت بفرمان ابوسعید خان اورا از هم گزید چون سلطان از رفح چو پائیان فارغ شد قاضی مبارک شاه رانرو شیخ حسن فرستاده است و امیر ایلیکان نمود شیخ حسن خواهری تنخواهی اورا طلاق داده بچوم سلطان نوزاد آن دختر و در حاله کلج سلطان در آمد و در وفات ابوسعید خان امیر حسن و لشاد خانون را که محبوبه ابوسعید بود و بیگام خود را در در حاله کلج از خانون را که ابوسعید خان مارا از او گرفته بود بوصول او بدل کرد و لشاد خانون دختر امیر عشق بن امیر جویمان بود و با امیر جویمان بعد وفات ابوسعید خان انقلاب دست داد و بغداد و از با پیمان بر امیر حسن قرار گرفت

لیکن امیر سلطنت جزای بنور کفیل بہام سلطانی شاہ دولشاہ خاتون آید و دولشاہ خاتون بانو می بقیس منقش بودہ چنانچہ خواجہ جمال الدین محمد سلمان سادجی گوید سے ہزار بار بر فری شکستہ از سر تکین بد شکوہ معنوقہ او کلاہ گوشہ سبز بد و بسبب ملاومت سلمان سادجی پیش امیر حسن نوینان دولشاہ خاتون آگن بود کہ روزے امیر شیخ حسن تیری از راحت و سعادت تا از ظلمان او تیری آورد خواجہ سلمان بدیدہ این اشعار گفت و امیر حسن در بند تیر بہت اوستند *

اشعار

جو دریا چای کمان رفت شاہ نہاوند سر خویش پر دوش شاہ چو از شست بکشاد خسرو گمرہ	گو گنجی کہ در سبوح و ست ۳۰ ماہ ندانم چہ گفتند در گوش شاہ بر آمد زہر گوشتہ آواز زہ کہ در عہد سلطان صاحب ان	دو فراخ کان با عقاب سہ پر شہا تہ در بند تیر بہت بہدت کس ناکہ بر نہا صمت نکوہ کسی زہر خیر بر کمان	بدیدم بیک گوشہ کورہ کورہ سعادت روان بر لبی تیر بہت بیر از کان گونبال در دست
--	--	---	---

وامیر حسن بزرگ را با امیر حسن کوچک کہ از نسل امیر چوپان بود مقابلہ و مجادلہ بود و بکارت از دہا ہزار ام یافتہ و امیر حسن بزرگ در بغداد بسال ہفت صد و پنجاہ و ہفت ہجرے در گذشت مدت حکومت او ہفتصد سال بود و بعد از او پسرش سلطان اولس جلای بر سر تخت حکومت نشست *

شاہ شیخ ابوالاسحاق شیرازی

اور ابوالاسحاق انجو نیز سے لوہ بند پیرش امیر محمد شاہ از نسل خواجہ عبداللہ الصار سے است و امیر محمد شاہ در زمان سلطان ابوسید خان کہ از سلاطین معمول بود حکومت شیراز مشغولی داشتہ و دندان دولت پادشاہ بسال ہفتصد و سے و ششش لقتل رسیدہ بعد از وہے پسرش امیر مسعود بجای او نشست و چون بعد از چند ہی او نیز مقتول شد امیر شیخ ابوالاسحاق کہ منوجہ قسیر شیا گاہ بود خبر قوت بردار شد و لشیراز سعادت نمود و چون بہمدان نزدیکی ایرپاخان نیز شستہ شد امیر مسعود متصرف شیراز شد و در سنہ ہفتصد و چہ سل و چار خطبہ سلگہ بنام خود کرد و قریب چارہدہ سال در دولت و اقبال بسر برد و دست امیر محمد ظفر در ہفت صد و پنجاہ و شست شہادت یافتہ و آن برین سوال است کہ چون در سنہ ہفتصد و پنجاہ و چہا امیر مبارز الدین محمد ظفر از دام خود سے و دام می پرستے دستہ دستہ شیخ ابوالاسحاق آگاہ شد بقصد استیصال او در شیراز آمد و شیخ در قلعہ شیراز محصن شد و بن عرصہ حاجے قوام الدین کہ وزیر بود فوت کرد و پس از فوت حاجے سیوم شوال امیر مبارز الدین بموافقت بعضے از سرداران کہ طریق مخالفت با شیخ می سپردند لشیر در آمد و شیخ راہ فرار پیش گرفت و بکارت و مرآت میانہ شیخ و امیر غبار ہجا و نزل عار تمام یافتہ آخر در اصفہان بدست شاہ سلطان حکم مبارز الدین در سنہ ہفتصد و پنجاہ و شست لقتل رسید و خواجہ حافظ شیرازی در تاریخ و فاشن میگوید *

تاریخ

بر کمان الفت سہادی اللول سپر علم ہما آفتاب جلال	اسبان از ان کز لون جامعی الا کمال تہی تہن شاہ شیخ ابوالاسحاق	خدا بجان سلاطین مشرق مغرب میان عرصہ میدان تیر شیخ محمد	خدیو کشور عدل گرم باستان تہارہ بر لب اجاب جلیش دہخوری
--	---	---	--

<p>واسپین بود که پوسته شد از خروک</p>	<p>جمعه سبت و چهارم با جادی الاول هست تاریخ ذوات نمین کاکل</p>	<p>که این موی جوکار که در بلبل بلبل هم در تن با شین اولاد کل</p>	<p>خسرویی زین مینش ان بهی او</p>
---------------------------------------	--	--	----------------------------------

در مفتح ابواسحاق گفته که کتابی است در فن علم عروض و قوافی قصیده است موشح الظفرین در مدح شاه ابواسحاق که چون حروف اول و بعد از آن حروف اول مصرعه های ثانی را جدا گانه بگیرد یعنی از آن بر خیزد موشح الظفرین که از آن نام شیخ ابواسحق بن محمود شاه حاصل شود و از توشیح میان قطعه رباعی بر خیزد که از حروف شیخ ابواسحق هر کس که حرفی در ضمیر بگیرد آنکه بر ابطه آن صنعت واقف باشد نواند گفت که کدام حرف در ضمیر گرفته است چون ابراد نام آن قصیده موجب تطویل کلام است نسبت بر آن بر تخریر رباعی نوشته که از میان قطعه بر خیزد و اختصار میرود *

ایضا

<p>بهرام ز قدر کمترین در بابت</p>	<p>زاوش بجاه بهترین نشی ات</p>	<p>رستم که رزم خسته دستانت</p>	<p>حاکم که وجود بنده حسانت</p>
-----------------------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------

بدانکه درین رباعی الف در مجموع مصاریع آمده است و سبب مخصوص است بمصرعه سیوم و می مخصوص بمصرع سیوم و چهارم و در ح مخصوص بمصرع دوم و ب مخصوص است بمصرع اول و چهارم و و مخصوص است بمصرع اول و سیوم و سبب مخصوص است بمصرع اول و دوم و در ح و بمصرع اول و وق بمصرع چهارم هر گاه که در حافظه ضبط این حروف بکنند هر کس که حرفی از حروف شیخ ابواسحاق در ضمیر کرده نواند گفت که کدام حرف گرفته است و مصنف در تاریخ خاتمه کتاب مذکور که بنام شاه ابواسحاق نوشته این چند بیت گفته *

ابیات

<p>بیج دوم اول و مهر و ماه بامید احسان نخل آله زید و جهان تابدین عهد گاه چنین نظر در دست حق شاه رخ کفر از نور شمشیر عیش سباه</p>	<p>ز بهجت شده بنفصد چهل بیج لبسی بیج بر دم درین جا بر فن نذیر است کس از سلاطین عهد نخواند است کس از بیچاره فضل الهی بحق رسولی که گشت زافات دوران بداری نگاه</p>	<p>بنام شهنشاه گیتی بنیاه کز وفا ضلالت را بود آب جاه بی گوهر بیخ خسرو شناه شهنشاه چون بود محمود شاه به غماض در بنفوت من نگاه که ذوات ملک سیرت شاه راه</p>	<p>بفرمان دارائی خورشید یاه شد این دوج بر در گوهر یاه لبسی کردم اندر سجاد و بجور چناندا چون شاه صاحب قران امیدم که از بابت دانش کنند</p>
--	---	---	--

ملک کیومرث

دالی قلعه نوری پوسته ولایت قاین را غارت کرده آنجا انا را وقت از ظاهر ساخته و الی آنجا که شلمش نام داشت چنانچه گفته اند که شهر کے که در آن ششمه شلمش باشد بدانی که در آن شهر چه شورش باشد بد بیباقت گشته بجز خواجہ ابرو سے توسل نموده بدفع ملک کیومرث اتفاق نمود و بدین نیت منوجه آنسو گردیدند ملک نیز اطلاع یافته با توجه از دلاوران ایشان را استقبال نمود چون از طرفین صفهار است شد کسبیکه اول قدم در میدان جلالت نهاد آن هر دو امیران بودند که تنه با بقصد ملک آهینجه بر سر دی تا ختنند قضا را در و ناوک جانستمان از دست ملک برقتل آن امیران آمده الیشان از آرد آورد و ملاک ساخت وقوع این واقعه در تاریخ است که ازین قطعه مستفاد میگردد

زیربخت بنقصه و بیجا و زهد بود	برس الاخر آن ماه نخست	که نشند ز در و شب نهم ماه	سلسله با نهمه خواجگشته
-------------------------------	-----------------------	---------------------------	------------------------

خواجگه قوام الدین عمیر

در قرآن مجید ما مرقوم است که خواجگه قوام الدین عمیر از درویش شاه سلیمان بن ابی اسحاق در شیراز بود و در قبال اوشت و خواجگه عابد شیرازی از اکثر علمای خود بزرگوار کرده اند و قوام الدین عمیر در شیراز از درویش شاه سلیمان بن ابی اسحاق در شیراز بود و در قبال اوشت و خواجگه عابد شیرازی از اکثر علمای خود بزرگوار کرده اند و خواجگه جلال الدین نوران شاه وزیر او گشت و خواجگه حافظ در تاریخ وفات خواجگه قوام الدین این قطعه فرستاده *
 * * * * *

تاریخ

اعظم قوام دولت زمین نکر بدین	از بهر خاک لبس نمودی ملک بود	با آن جود آن عظمت بخت گشت	در نصف ماهی ترازو صحر بود
تا کس امید بود ندارد در کس	آه حروف سال قانش امید بود		

۹۴

از الفاظ امید جود تاریخ می براید بشمار آنکه حرف دال در لفظ جود است و دال مشروط خوانند تا عدد سال بنقصه و نصحت و چهار شود و تفرقه میان دال و ذال ازین رباعی که خواجگه نصیر فرستاده اند میتوان نمود *
 * * * * *

رباعی

آنکه فارسی سخن می رانند	در موض دال و ذال را بنمایند	با قبل وی از ساکن جز وانی بود	دال است که ز ذال میخیزد خاندان
-------------------------	-----------------------------	-------------------------------	--------------------------------

و این سخن چنین گفته که در بیان فارسی فرق میان دال و ذال * یا دیگر ازین که آن نزد فاضل منظم است * بدین پیش از و در لفظ مفرد جمع و ساکن است * دال خوان آنرا و باقی جمله دال معجم است * بدین معنی در کلمه که واقع شود اگر پیش از آن یکی از حروف علت باشد که او و دال و یا می حلقه است و آن حرف ساکن باشد دال لفظه دار است و الا دال چنانچه انورسے نیز گفته است *
 * * * * *

رباعی

دست بچنانچه چون بدینیا بنمونه	از جود و بر جهان جهانی افزود	کس چون تو منجی نیست از این دوزخ	گو قافیه دال شوزی عالم جود
-------------------------------	------------------------------	---------------------------------	----------------------------

بس در بصورت حرف آخر کلمه نبود و افزود بود که فارسی است دال لفظه دار باشد و همچنین حروف آخر کلمه داود باشد و دید و شنید و نیز اگر در باقی آن حرفی دیگر باشد و آن حرف منحرف بود هم دال لفظه دار است مانند نیر و آمد و امثال آن فقط و این تاریخ نیز از خواجگه حافظ است *
 * * * * *

تاریخ

صبل جمع بود سادس پنجم	که از در غم آن ماه و می خندد	بسال بنقصه نصحت از بجز	چوب گشت بن جل حکایت
	در بخ و در دقا سفت کجا بود	کتونکه عمر باریخ رفت جماعل	

تاریخ فتح و زمران سلطان اولیس جلایر

چون بعد وفات محمد مظفر شاه در میان شاه شجاع و برادرش شاه محمود جهت ملکات متنازع آنها و شاه محمود با برادر سلطان اولیس جلایر در سنه پنجم و ستمین و سیب پایش کس بعد بشیر از کشیده برادر احماسه نمود و اگر مالک فارس تبصره خود آورد و چو این شده بدرگاه سلطان اولیس فرستاد خواجگه سلمان به بهتیت این فتح تصدیقه و تاریخ گفته بسطان گذراننده آن تاریخ است *
 * * * * *

بهای خیر سالون با شاه اولین	عبید روی زمین از بر سیاه بگفت	مدد و ملکیت فاری نادیر مزید	۹۵ سال خرمه سبب سبب بگفت
-----------------------------	-------------------------------	-----------------------------	--------------------------

میر سید علی همدانی

از اولاد امام زین العابدین است و امام زین العابدین را شصت فرزندان بودند از آن جمله یکی عبد الرحمان است که میر سید علی از اولاد او است و اولاد میر سید علی در کتبی و عهدان است در سنه هفتصد و شش فوج کرده و در ولایت ختلان ملا

گشته تاریخ از خیر الواصلین

تاریخ

همدانی است سید همه دان	ام سامی او علی همدان	خانقا هوش بخته کتبی	فیض بخش بهر صغیر کبیر
شده رقم سال نقل آن والا	قلب عالی جنت اعلی	مردش در ولایت ختلان	فیضها مبدد به پیر جوان

فخرالدین امیر محمود مشهور به امین پین

روزی پدرش ملک الفلا امیر امین الدین فروزندی ابن رباعی به پسر خود نوشته فرستاد

رباعی

دارم عتاب فلک بوقلمون	فکر دیش ز گامشین درون	جیشی چون راه صراحی همه	جان چو سیاه پاله همه خون
-----------------------	-----------------------	------------------------	--------------------------

جواب از امیر محمود

دارم صفای فلک آینه کون بر آه دلی که سنگ در دوزخون
روزی هزار غم شب می آرم تا خود فلک پر دهر آرد برین
و امیر محمود در روز شنبه هجدهم ماه جمادی الاخره سنه هفتصد و شصت و هجدهم جوی فوت کرده

تاریخ از خیر الواصلین

رفته بود از سال حیرت هفتصد و هجدهم	روز شنبه هجدهم ماه جمادی الاخرین	گفت رضوان که بخیر و استقبال	خبر در صراحی جنت میزند برین
------------------------------------	----------------------------------	-----------------------------	-----------------------------

ملک نورالدین حسین کت

ابن ملک نجیات الدین کت و مغترم بادشاه آزال کت است بعد از فوت برادر خود یعنی ملک حافظ در سنه هفتصد و شصت و دو در ملک هرات و غیره بادشاه شد و در بدلان را پریشان ساخت و مولانا مظفر برهه که معاصر او بود در مدح ملوک کت قصائد وارد آور است بدین سلطان نورالدین که در ریاضی فضل بود و در بسیت آفتاب و جلالی است آسمان
و ملک نورالدین بعد حکومت سه و نه سال در سیوم و بیست و هفت سال هفتصد و هفتاد و یک یا دو در گذشت در کتاب نگارستان مدت مابک او دوازده سال مرقوم است و مولانا افتخارانی در تاریخ وفات او گفته

تاریخ

چون خجالی نیاالت می الغصه	معلوم شود طیب السه قره
---------------------------	------------------------

از الفاظ السه قره تاریخ بر می آید بعد از وفات ملک نورالدین حسین میره او ملک نجیات الدین بن علی و هرات و خود و همسر و نیشاپور سلطنت یافته و طوس و جام را منسوخ ساخته و همواره میان او و میر بدلان سنه وارد امرای جالی قریبا سه جهت حکومت و لایات منازعات بوده مروی مدعی و نه بود و در ظاهر که می در عایا از ونا شاد بودند تا آنکه امیر تیمور شکر هرات کشید و در سنه هفتصد و هشتاد و سه او را بر او و پسرش بعد از حکومت دوازده سال نقل رسانید و استقبال آل کت کرد

مدت ملک عثمان یکصد و نوزده سال و دو ماه بود و شصت تن از اهل ایشان با دشمنان کشته شدند

تاریخ وفات بزرگی

که در سال مقصد و مفقود پنج هجرت فوت کرده و خواجه حافظ در تاریخ وفات او گفته است

تاریخ

برادر خواجه عادل طالب منواری	سپس از پنجاه و نهم سال از حیالش خلیل عادل در آخوان تو دایم	لبسوی روضه رضوان سفر کرد در پنجاه و نهم کن سال وفاتش	خدا را رضی از افعال معالمتش
------------------------------	---	---	-----------------------------

سلطان اولیس جلایر

بعد از پدر خود یعنی ششم جلایر در بغداد رسیده مقصد پنجاه و نهمت برسد خلافت را گرفت با دوشاهی لطیف طبرستان و نهند و نیکو قطره صاحب کرم بود و صاحب حسنی او بر بنه بود که در نری سوار شدی مردم بغداد را در راه آمدی حیران حسن او ماندی در زبان حال گفتندی بیعت بوسی پسران حسین از جهان کم شده بود بد ما قبت سزگر بیان تو در آن آوردند و سلمان ساداتی منمنیت جلوس تناسی نهایت جواد و قصیده بنظم آورد این جز بیت از آن

تاریخ

مبتکران سعادت برین بلند ذوق نشست خسرو روی برین ستم خفا	همبگفتند نذا در ممالک آفاق تو از تخت سلاطین بدار ملک عواق	که سال هفتصد پنجاه و نهمت پناه خدا یگان سلاطین عین پنجاه اولیس	با اتفاق خلائق بسیاری حلاق پناه پشت لوک جهان علی الاطلاق
---	--	---	---

منقول است که شبی خواجه سلمان در مجلس سلطان لشرب مشغول بود چون بیرون آمد سلطان فرستاده را فرمود تا شیخ بالکن زر همراه او بیرون برود و در آنجا نماند چون صبح فراش لکن طلب داشت خواجه سلمان این بیت سلطان در دستا
س شمع خود سوخت شب دوش زاری امروز بند لکن بی طلب شاه از من بیسوزم به سلطان چون این بیت خواند خندان شده گفت از خاندن شاعر طامع چیزی بیرون آوردن مشکل است و آنرا بد و بخشنید گویند که سلطان اولیس بجزوت خواجه مرجان حکومت بغداد را بخواجه فر داد در ایام حکومت او در او اواخر سنه خمس و سبعین و سبعمایه آب جمله لطیفان کرده جمله عمارت را بغیر از مدارس و خانات و انبیه عالیله در آب مستغرق ساخت و درین واقعه چهل هزار آدمی غرق طوفان فنا گشتند و خواجه جمال الدین سلمان در آن واقعه بن تاریخ گفته است

تاریخ

بسال هفتصد و نهمت گشت خراسان	باب شهر معظم که خاک بر سر آب	درین روضه نغمه آواز آن بهشت آباد	که کرده است لبت جهان خاندن خراسان
------------------------------	------------------------------	----------------------------------	-----------------------------------

و خواجه سردار ازین غصه رنجور شد و منوجه سراسر در گردید و سلطان حکومت بغداد را با امیر اسمعیل ولد نجیب امر زکریای فرزند او و خواجه سلمان این قطعه در حق او گفته و قطعه و صبه دین محمد امیر اسمعیل به که زرق خلق خدا را کفت تو گشت کفیل به کشاده است ز دست تو و جمله احسان به چنانچه چشمه زرم ز باهی اسمعیل به و امیر اسمعیل چهار سال با استقلال حکومت کرده و در زمان ایالت در آنجا عمارتی میساخت که جوی از آن عمارت بیرون آمده بود و خواستند که آنرا زمین را بکشد گفت شاید کشتی سیاه نیز در آن چون در شهر بنه سلمان و سبعین و سبعمایه باهای شاهزاده شیخ علی ولد سلطان اولیس بردست ملازمان خود بقتل آمد پس در آنجا او بخیند با جمله سلطان اولیس بعد از آنکه از سرے تاروم سفر فریاد او گشت در آوان جوانی ازین زندان فانی بریاض جاودانی رسید و انواقعه صحیح ششصد و دوم جهادی الاول سنه مقصد و مفقود شش هجرتی وقوع شده مدت حکومت او قریب بیست سال بود بعد وفاتش پسرش سلطان حسین جلایر بر سر سلطنت نشست و بعد حکومت هفت سال در سنه

مقصود و هشتاد و چهار از دست برادر خود سلطان احمد شهید شد

تاریخ عمارت در دهلی

فریب باولی شیخ نظام الدین اولیا سنگی است که بران سنگ ابن تاریخ ببارت ماریه و خط عربی منقوش است

تاریخ

بصیرت و دولت شاه سبط مسلم	تجسسه خسر و بی اولاد اوم	مدارین احمد شاه بسیرت	شیر صاحب قرمان سلطان اعظم
مرفی گشت از حق بنده موروث	اساس این عمارت کرد محکم	جو اردو و شیه شیخ ایشایخ	نظام الحق والدین قطب عالم
وحید الدین و لیشی والدین	که با اهل ارادت بود همدم	بجن عقاد و صدق اخلاص	در اسرار دینی الهی محترم
مراجه ان برده پیش شیخ عالم	بدست خود گرفت کرد نامم	بلغظ خود در امور خوانده	درین عالم چون شیخ عیسوی م
رجا دارم که انفاص مبارک	دران عالم بود موروث پرچم	بنوان تاریخ انام عمارت	درینجا چون بنای خیر مقدم
	زیرت مقصد و هشتاد و یک بود	مرتب شد بنا و الله اعلم	

اقاضی بهال الدین شیرازی

در سنه مقصد و هشتاد و دو هجره فوت کرده و خواجه حافظ شیرازی ابن تاریخ در وفاتش گفته

تاریخ

بها الدین الحق طاب ثنواه	امام منت شیخ جماعت	چونیرت بر جهان بن بست	بر اهل فضل ارباب بلاغت
اطاعت نمیب از بد متوان یافت	اندم در نه کرت هست سنها	بدین دست تاریخ وفاتش	بر آورد از حروف درب طاعت

خواجه عماد فقیه کرمالی

در زمان سلاطین آل مظفر نجابت مخور و محترم زبیر نسبت خصوص شاه شجاع که همیشه غریب جو احساسش داشته بود آب اشفاق بر وجهات روزگارش می کشود و خواجه عماد با وجود علم و تقوی و جاه و در شاعری کابل بود او راست دل عکس رخ خوب تو در آب روان دیدند و اله شد و فریاد بر آورد که ما سهیم در حیب اسیر آمدیم که خواجه عماد اگر بود که هرگاه خواجه نماز گذار دمی با او موافقت بجاء آوردی و شاه شجاع این سینه را بر کمرت او حمل کرده پیوسته بقدم اخلاص خدمت کردی و خواجه حافظ که از سینه در شک بود این غزل در آنوقت برشته نظم کشیده

غزل

صوفی نهاد و ام سر حلقه باز کرد	آغاز کرد تا فلک حقه باز کرد	باری چرخ بسکندش منظره	آنرا که عرض شهید با اهل باز کرد
ای دل بیگانه پناه خوار و بزم	ز آنچه استن کوز دست باز کرد	فردا که شکار حقیقت شود درید	شترنده و روی که سخن مجاز کرد
ای کمک خمیر جام که می آید چربا	غره مشو که گریه عابد نماز کرد	حافظ کن ملامت ملان که در دل	ما را خلد زیم ریایی بنا کرد

مرفی خواجه عماد در کربان است اما سال وفات او معلوم نیست

شیخ جلال مشهور نجد و م جهانیان جهان گشت

در ولایتی صاحب کمال بوده و در اقلیتان سکونت داشته و دران و باره قول است سلطان فیروز شاه بزرگ با و مناه رسیده که در سنه مقصد و نو و فوت کرده که از برادران او متقول است که سلطان به جمع تاریخ وقت عقاد

دانشقاد عظیم منبوه هر جا در ویستے گوشه نشینی شنید می بریدت اودنی لاجون آواز بزرگی مخدوم جهانیان شنید خود است
 بلازمت اوشتا بدین خبر مخدوم رسید سلطان نوشته که در پی است که قصد طواف اکابر و سبطه خصوصاً شیخ نصیر الدین
 دامن گیر وقت این درویش است سلطان قصد نوبه کشید و خلافت را در توشلیش نیندازد در همان زمان مخدوم بدست
 شریفین آورد سلطان از استماع قدم مخدوم بغزادان اعتراف و اخلاص به پیشوافت و از بدین چهره نور اسنے
 اعتقاد و نذره جنگ ارادت بدامن او زد و بیعت مردی سے بجا آورد گویند که مخدوم در تمام روسے زمین سیر نموده از آن
 اور اجهان گردو گونید و هفت مرتبه حج اگر گذرده و از خلیفه که قدم رسول طلب نموده بهندوستان آورده و از از سر خود فرود
 بیاورده چون قریب دس مایه رسید سلطان فیروز شاه استقبال خند نیازل نموده قدم مبارک از فرق او بر سر خود گرفته
 بدستے آورد و چون بعد از چند اوقات شاهزاده فتح خان که فرزند جگر شاد بادشاه بود و انتقال نمود این نقش پارا بر
 قبر او نصب کرد و در وقت عالی که نام وزر در دستے موجود است بر تربت او تمسیر ساخته بر دوران مدرس و مسجود
 مکانات دیگر بنا نمود و حالا این عمارت را در گاه قدم شریف میگویند و هر سال بنایخ دوازدهم بنه که روز وفات رسول است
 انبوهی از مردان در آنجا جمع میشوند و آن نقش قدم را بآب شویند می نوشند با لحوه اصل نام مخدوم جهانیان شیخ جلال
 است بسال هفت صد و هفت و هجرتے چهاردهم ماه شعبان روز شب برات منولد شده و جاشین و مرید پدر خود
 گشته اما از شیخ رکن الدین سهروردی که وفاتش در سنه هفتصد و هفتاد و پنج رو داده فایده بسیار حاصل نموده و از
 شیخ نصیر الدین چنانچه دستے بر تیره سفید رسیده و فاش بر روز چهارشنبه که عید قریبان همان فر بود یعنی تباریخ
 دهم ماه ذی الحجه سال هفت صد و هشتاد و پنج هجرے بوقوع آمده و در قصبه اوج ملتان که آنرا چینه سیر میگویند
 مذکور گشته بر پیشانی دروازه و ضمه او این تاریخ مرقوم است *

تاریخ

تاریخ بود هفتصد و هشتاد و پنج سال

ملنگ و جلایه فقیر مدخانان است و شیخ صدر الدین که بر اوج قتل مشهور است بر او مخدوم جهانیان است
 که در سنه هشت صد و شش فوت کرده و از تاریخ که در کتاب مجز او اصلین نوشته است وفات شیخ جلال
 بسال هفتصد و دو سه و بیست و بیست و هشت صد و هشتاد و پنج سال تاریخ نیست *

تاریخ

سید بی نظیر بی مانند	مصطفی است بجان فرزند	دلش از حرص نه هو اسرود است	تقبس جهان جهان کرد است
جدا و سید جلال آمد	ذات او صدر کمال آمد	متصف ز راه شعبان بود	که طلوعش چو آفتاب نمود
هفتصد و هفت سال هجری بود	کان هجرت دین طلوع نمود	عمر آن سید بلند نژاد	بی کم و بیش خواند ام شتاد
عمرش ازین ضمای نیک شت	یکصد و هفت سال که شت	لیک این قول مقبره دیدم	شوق با همه سیر دیدم
نام نامی او حسین سخوان	خلف احمد کبیر بدان	عبد قریان چهارشنبه بود	که از فاق منتقلش نموده
سال منتقل آن عزیز جهان	گفت بافت تپای خلد جهان	سال نقلش ازین جهان سخوان	گفت مخدوم باهین بزخوان
سال رحیل آن خدا گاه	گفت سخوان کن برشت اله	هشت و شصت فرود آن شاه	عطر اله تبره و شراه

در مراتب آنست که معروف است که سید جلال بخاری را سه سپید کردند سید احمد کبیر و سید بهاء الدین و سید محمد و پدر
شیخ جلال سید احمد کبیر است اما از مراتب جهان ناچنان ستفاد میگردد که سید جلال بخاری شخصی دیگر است که در سنه
یکهزار و پنجاه و هفت هجری فوت کرده عاقلش عبدالزین معروف خواهد شد *

شیخ شعبان الحق بیابانی

در ویست صاحب کمال بود نسل او از سید محمد بهر است در موضع جوسی خاص که مقابل قلعه آباد آه نسوی در باسی
گنگ واقع است گوشه گرفته بود در آن موضع نماید که در سنه متفصد هشتاد و پنج وفات یافته مدفون گشته حال
ترقبش مطاف عالمیان است تاریخ وفاتش در الفاظ قطب کنج العرش یافته اند پسرش که شیخ تقی نام
داشت نیز در آن موضع آسوده است *

احوال سلاطین آل مظفر

اول ایشان محمد مظفر است و اصل او خراسان است پدرش بهر سلطان محمد خدابنده به نیز افتاده و در رباط
مراغه نیز در زنداری میگردد اندو در ملازمت بعضی از سلاطین وقت مبرته امارت رسیده مردی دلاور و شجاع بوده
و بر روزگار سلطان ابوسعید خان فوت شده و پسرش محمد مظفر مبرته امارت اختیار یافته چون بعد فوت ابوسعید خان
انقلاب دست داد محمد مظفر نیز در آن تصرف نمود و با شاه شیخ ابوسحاق که حاکم شیراز بود محاربات نموده و او را
هلاک ساخته فارس را نیز گرفت و مهر جاگروی آوردی سر آمد بودی تا آنکه بعد از چهل و دو سال که بامر سلطنت
پرواخت آفتاب دولت او آهنگ زوال کرد و پسرش شاه شجاع در سنه ستین و سبعه هجری خروج کرد و او را گرفته
مجبوس ساخت و بسیل در چشمش کشید و کور کرد و آخر عمر در آن حبس وفات نمود و خواجه حافظ شیرازی در نیمه

ایات

این قطعه گفته بشی خدایان نوشته میشود

شاه غازی خسرو گیتی ستان	آنکه از شمشیر او خون میچکد	که بیک حمله سپاهی شکست	که بهیوی قلب شیر میبرد
عاقبت تیر و نیز از عواق	چون مسخر کرد نقش در رسید	آنکه روشن بد جهان پیشین	بیل در چشم جهان بخش کشید

ایضا

و سلمان ساوسی نیز عمر بن باب گفته

آنکه از یک جب میدید	از زخوشش تا با نرسد مهر	و آنکه سیگفت شیر زنده منم	رفیقا بود دیگر آن گور
قوت ظهر نشست او شکست	زوه بعین کرد چشمش کور		

ابوالفوارس شاه شجاع ابن محمد مظفر

در ضایل بگانه بود بعد از محمد مظفر در عراق و فارس و کرمان سلطنت با استقلال یافت اما میان برادرش قطب الدین شاه محمود که
قبل از برادر حکومت مغان یافته بود جهت مملکت مزاح بود برادر جنگ صلح نمود و شاه محمود خیر سلطان اولیس بغدادی را بمقد
نخل خود آورده بمرد و سماونت آمد شیراز مستولی شد و پس از حکومت شانزده سال در عین حیات برادر را صفهان فوت کرد و شاه

رباعی

شجاع ابن رباعی مناسب آن واقعه گفته

محمود بردهم شمشیر گمن	بیکر خصومت از بی تاج و تکیه	کردم در بخش تلبیا سابد خلق	اندیز بر زمین گرفت من غزمین
-----------------------	-----------------------------	----------------------------	-----------------------------

بیت

و سلطان اولیس جلال بر در باب گفته *

ای شاه شجاع ملقب بملک دولت دین	عبد الرحمان کریم محمود بن	در روزی بنی کریم شهری در در	باله که هم رسیدند بر زمین
--------------------------------	---------------------------	-----------------------------	---------------------------

دشاه شجاع را با سلطان اولیس در باره مکاتبات است این قطعه شاه شجاع بسططان اولیس فرستاد *

قطعه

ابوالفوارس دران ثم انان	که نعل مرکب من با تیرت قبا	برو نوجان بدید همچنان بر در کوش	که خواهرت نایز ما در و نشاد
-------------------------	----------------------------	---------------------------------	-----------------------------

امیات

اباشهی که ابو صان فضل موصوفی	شندشهی جو نواز از در زانه کرد	زافضلان بزرگان دهر انا دین	کسی بجهم نزرگی خود بیان بکشاد
بخواندیم فرودان برین مختصر عمر	کتاب نظرم تو ازیم دشمن آستاد	نخوانده ام نشنیدم نمیده اگر کن	شسی که چشم پر کرد و رو داد گاد

دشاه شجاع در آخر عمر با سلطان حسین جلایر ابن سلطان اولیس جنگ داشت و او را منزه م ساخته بعد از آن بر تبریز زفته بران ناحیه استیلا یافت در هنگام مراجعت ازین جهان در گذشت و فاشش روز یکشنبه نسبت و یکم شعبان سنه هفتصد و هشتاد و ششش بوقوع پیوست و حیف از شاه شجاع تاریخ وفات اوست مدت حکومت او نسبت و شش سال بود و این تاریخ نیز که خواجه حافظ شیرازی گفته شاید که در وفات اوست *

تاریخ

رحمن لایموت جوان بادشاه	دید همچنان که عمل الخیر لایموت	موتش فرین حمت در کتاب بود	تاریخ ابن معالیه جان لایموت
-------------------------	--------------------------------	---------------------------	-----------------------------

بعد وفات شاه شجاع پسرین زین العابدین بر لبساط حکومت قدم نهاد و چون امیر تیمور غلبت لشکر فارس نمود او سر رشته نکلن از دست داده و بیست تن نهاد و پسر عمر شاه منصور که دران کشور فرمانروا بود او را قلمه حسن نمود بعد از آن خلاصی یافته و باز دستگیر شده محول شد و در قید ماند و شاه منصور بن شاه مظفر بر فارس عراق مستولی گشت *

خواجه جلال الدین توران شاه

وزیر شاه شجاع بود خواجه حافظ شیرازی قصیده در نشان او گفته این بیت از آن است *

خواجه توران شاه عاملان جلال کون	بدر آفاق علی عون الهی و عونت لایم
---------------------------------	-----------------------------------

در روز شنبه نسبت یکم ماه صفر سنه هفتصد و هشتاد و هفت هجری فوت کرده و خواجه حافظ شیرازی در تاریخ وفاتش گفته *

تاریخ

اصغر و فرزندان خانبهان توران	که درین منزعه بخود از حیرت گشت	آخر وقت بد از راه صفر کاف گشت	که بگلشن شد این گلشن فیروزه
	آنکه سلبش سوی حق نمی گزید	سال تاریخ وفاتش طلبت گشت	

احوال پسر دلالان پسر وار

پسر دلالان پسر وار طایفه مردانه و شجاع بود و بعد از وفات سلطان ابوسعید خان قریب پنجاه سال دیکتر بلاد خراسان حکومت و سلطنت کرده اند اول ایشان عبدالرزاق است پسر خواجه فضل الله بامین و بامین قریه نسبت از قوایر پسر وار و خواجه فضل الله مردی متعصب و بزرگ بوده و در ملاک و اسباب دنیاوی نظیرند است اصلا پسر بودند حسین عبدالرزاق و کبیر و جیه الدین مسعود و دیگر شمس الدین و عبدالرزاق بلا از دست سلطان ابوسعید خان دیباجا رفقه و سلطان او را نسبت کلی کرده دیباجا اول ساخته بعد وفات سلطان ابوسعید خان در سنه هفتصد و سی و هفت

معاذ خدا که از اسان گشت و بعد از کمال دو ماه در سنه ثمان و سی و سه سال از دست برادر خود خواجه وجه الدین مسعود گشته شد و خواجه مسعود سیامی او گشت و بعد حکومت هفت سال بر او بود او خواجه شمس الدین بر و خود را کرد تا آنکه بعد از چهار و نه ماه بعد از قصاب در سنه و کارش تمام ساخت و انبیر یکی کرانی حاکم خراسان گردید و سید سالار که در پهلوان احمد قصاب داد و در سنه مقصد و پنجاه و چهار هجری امیر یکی کرانی طغان تیمورخان را که پسر او سلطان محمود بود قتل نمود و بعد از چندی او نیز از دست مغربان خود شهید شد درت حکومت او چهار سال و هشت ماه بود و بعد از شهادت او پهلوان حسن دامنانی و بعد قصاب که بعد فوت یکی کرانی مقصد می ریاست گردیده بود و سید زاده خواجه نطف المهر را که پسر خواجه مسعود بود در سنه حکومت نشانند در آخر پهلوان حسن دامنانی را که در گذشته تقاره تمام خود بود بعد از چهار سال و چهار ماه خواجه علی مؤید حسن دامنانی را که پیشتر ساخته کردن نبرد خود بر سر حکومت سر گرفت خلافتی در دکان و سوخته گشتند و سید سال با در شاهلی کرد در ولایت دنون و قاین و هفتاد و سه سال عمر یافت و در سنه هفتصد و هشتاد و دو هجری امیر تیمور صاحب ترازان خراسان عبور کرد و او بخدمت رسیده مملکت ربایمان دولت حاصل کرد و اگر داشت و در ننگ نامه که افواج امیر تیمور بر برگردان وقت خواجه علی مؤید در ان نبرد مقتول گردید و این واقع در سنه هفتصد و هشتاد و هشت دست داده چنانچه از تاریخ نوشتن مستفاد میگردد.

تاریخ

بر دل محمد و سید علی بک لفظ
تاریخ وفات محمد بن خواجه علی است

۴۵۸

یعنی اگر حرف دال که در لفظ محمد است یک لفظ سید علی تاریخ بر آید بعد از خواجه علی مؤید سلطنت او سر بدلان قتل گردید و خراسان با مالک صاحب قرانی مقرب شد

کالی مسجد

این مسجد عالی در شاه جهان آباد در مسجد جامع شاه جهان بادشاه همت نرگمان در واره واقع است مشهور بکالی مسجد حیوان است الخاطب بنجامینان وزیر وزیر شاه این مسجد در سنه مقصد و پیشتر از انبیر هجری تعمیر ساخته در حین این مسجد قبر جوآن شاه و غیره در آنجا بنیان نامروز موجود است و در پیشانی در واره اش این کتب مرقوم

بسم الله الرحمن الرحيم

بفضل دعوات آید کار و عهد دولت بادشاه دیندار الفاضل بتابید الرحمن ابو المظفر وزیر شاه السلطان خلده ملکه این مسجد نبی کرده بنده زاده در گاه جوآن شاه مقبول الخاطب بنجامینان خدا برین بنده حمت کند بر کردین مسجد پیاپی بدیجای خیر بادشاه مسلمانان و این بنده را با فتح و اخلاص با دکن حق نماست این بنده را با مزد بمرتبه اسب و نبتی والد مسجد مرتب شد بتاریخ چهارم جمادی الآخر سنه تسع و ثمانین و سبعمایه هجری ۴۸۹

سلطان فیروز شاه باریک

برادر زاده محمد تغلق شاه بود و نام پدرش سب اللاریج بعد وفات محمد تغلق در سنه پنجاه و یکم محرم سنه مقصد و پنجاه و دو هجری در دلی بر تخت سلطنت نشست و خدیو اسلام تاریخ جلوس او است و در ایام حکومت خود عمارت بسیار از بهرامی بی شمار بنا نمود و شهر جوهور در سنه مقصد و هشتاد و دو هجری بنام نصر الدین محمد جوآن که عم او بود و آبا و اجداد نموده و ناز بخش

شہر خیزور است و در بین نود ساله بود حکومت سی و ہشت سال فہمہ ماہ در سال ہفتم صد و نود و تباریح ہجرت ہفتم رمضان فوت کرد و
 انفاط وفات قبر و تاریخ وفات است بعد حلت اونیہ ہاشم غیاث الدین بن فتح خان پنج ماہ ہر سہ شاہی نشست
 گذشتہ بعد از وے سلطان ابو بکر بن طغر خان بن فیروز شاہ را امر بہ تخت سلطنت نشاند اما محمد شاہ بن فیروز شاہ
 متواتر با او محاربات نموده و بر غالب آمد و در ماہ رمضان سنہ ہفتم صد و نود و دو بر تخت سلطنت نشست و سلطان
 ابو بکر را تباریح نسیم زلیحہ کبشت مدت سلطنت ابو بکر یک سال و شش ماہ بود بعد از وی ناصر الد محمد شاہ بن فیروز شاہ
 بر تخت سلطنت نشست بعد سلطنت سال و ہفت ماہ تباریح ہفت ہم ربیع الثانی سنہ ہفتم صد و نود و شش
 وفات یافت بعد از وے پسرش سلطان ہما یون سکند زانی چہل و پنج روز حکومت کردہ فوت کرد بعد از وی بلوہش
 سلطان ناصر الدین محمود شاہ بن محمد شاہ کہ خواجہ جهان نام داشت بر تخت سلطنت نشست *

مولانا زین الدین ابو بکر

در علوم ظاہر شاگرد مولانا نظام الدین ہر و نسبت و تربیت از روحانیت پیغمبر اسلام احمد جام یافتہ و ملازم تربیت
 او بسیار می کردہ است وفاتش در نصف النہار روز پنجشنبہ سلح محرم سنہ احدی و تسعین و سبعمائہ و زودہ
 و ملک عماد الدین زورنی در تاریخ وفات وے گفتہ *

تاریخ

سنہ احدی و تسعین بود تاریخ	گذشتہ ہفتم صد از سلح محرم	شدہ نصف النہار پنجشنبہ	کہ روح پاک مولانا می اعظم
	سوی خلدین فوت و لایک	بہر گفتند از جان خیر مقدم	

خواجہ بہا والدین نقشبند

تباریح دوم ماہ ربیع الاول سال ہفتم صد و نود و یک ہجرے فوت کردہ مرقد اور سنجار است و این تاریخ
 در وفات او از کتاب مخبر الواصلین نوشتہ شد *

تاریخ

پیشوای طریق صدق بقین	نقشبند جهان بہا والدین	در شب خواجہ است صدیقی	سنگر است مرز ندیہ
یافت از روی عقدا کمال	نعمت از سید امیر کلال	از ربیع نخست بود دوئم	باز از روی اختلان سبویئم
شب و شبانہ آن فی جہان	شد حکم الہ السوی جہان	سال تاریخ نقل آن محمود	خدم خاص بل دین فرمود
	در سنجار است سنی و لاش	چون سحابت فیض حق بالآ	

شمس الدین محمد خواجہ حافظ شیرازی

در ہفت اسلم فر قوم است کہ او عند کلب گلشن سخنوری و طوطی شکرستان بلاغت گستری بودہ و مولانا عبد الرحمن
 جامی در نجات ذکر میکند کہ وی لسان نجیب و نرجان الاسرار است و تبتہ سخن او بلند تر از ان است کہ در جوہر
 طاقت بشری در آید و آنکہ از سر غیب گوید باز بہ ہست دیوان حافظ شیراز بہ در علم قرأت کلام اللہ بہارت
 تمام بکار می برد و التزام داشتہ کہ ہر شب جمہ در گردن مقصورہ کہ زبان مسجد شیراز قائم است تا صبح بگردد و با کمان
 خوش خرم قرآن نمساید اگر صوفی مشرب بودہ اما در ہر کتب مشاہدہ نیفاہدہ کہ دست ارادت بہ سیری داشتہ با

باشند و زمان شاه ابو اسحاق و شاه شجاع بادشاہان شیراز طبرہ نمود و قی حافظ باصفہان وارد شدہ ملازمان خواجہ امین الدین حسن کہ از بزرگان
 و بکان ہنہان بودہ و در عهد شاه ابو اسحاق در ری با قدر بود و علت مستی برانشہیر کردہ کہ در شہر مگر دانند و اندکہ در خلال احوال خبر خواجہ سید فرود
 نامخہ کلام از حافظ گرفتہ بر سر او گذارند و گفتند کہ او فرستہ بود و خبر پس از ان قدر بسیار ہست حافظ در سگان غزلی گفتہ کہ قطعہ اش نسبت سے
 بزندی شہر نہ حافظ پس از چندین درجہ لیکن بہ چہ غم دارم کہ در عالم ہن امین حسن دارم بہ منقول است کہ خواجہ امین الدین مذکور چنان جان توں را
 بکلی خود آوردہ بود و خواجہ سعید زاکانی کہ چنان جان توں با دشاعر و شہت دین باب گفتہ سے دریا چنان خبر ہوفاست بہ از چنین تجربہ تنگ
 نیست بہ در کس فراموش کردہ اگر انخواہ بہ خدا ہی چہ از چہان تنگ نیست بہ و سعید در حق چہان خانوں گفتہ سے کہ غزلی ہی چہان خانوں ہستند و
 قند بہ دفع خسرو حسن گوید کہ این کس گفتہ است بہ منقول است کہ حافظ در ایام شاه شجاع بر گزنی مفتی لہری شیفہ بود کچن با جفا میاوشہ اللہ
 طشت از ایام قناد و این برادر کوچکہ بار شجاع گشت فری خواجہ ساتی بزم بود آن مفتی لہری دست افخمر می پیوستہ و شاه از رویہ چہان سعید چہان
 آن لہری ساغر و کشیدہ شاه امین مصرعہ بر خواند مصرعہ حافظ کہ کس شد مفتی پیالہ نوش بہ حافظ از شاہ راستناختہ بدہ بہ گفت سے در
 در یاد شاہ خطا بخش مجرم پوش بہ منقول است قتیکہ کہ بہ تہرور بہ تہرور شد اول شیراز را مقوق ساخته و لہ شہاوی بی بن مطلق فرود خواجہ حافظ در حیات بود
 از گفتہ نماز ان حافظ را طلب داشتہ رسید کہ من تمام ملک فارس را بفروان جد و جد شہیر نمودہا ستم کہ سمرقند و بخارا کہ وطن مالوت من آباد کنم و
 تو ان بزرگ خال ہندوی ہی بخشی چنانکہ گفتہ الگزن ک شیرازی بہ دست دل مار بہ بخال ہندو من بخم سمرقند و بخارا را بہ حافظ جرات داد کہ از
 ہنجین نفاہات باین ہوجہ رسیدم کہ محتاج و مخلص شدہ ام بہ چند بدہ ای او وظیفہ لای متفرک دانند منقول است کہ چون سلطان غیاث الدین بادشاہ
 بنگالہ کہ ارسال ہفتصد و نہ ہفتصد و نہ ہفتصد ہفتاد و نہ دیار سلطنت نمودہ مفتی سہارنشاہ از اجابت نا امید و صبت کرد کہ در ہفتاد
 من ہتہ ز جگان من کہ سہ و گل لالہ نام دلزدہ مرا غسل دہند چون صحت یافت زمان دیگر کہ در محل سکر او بودند جسد برودہ
 آن ہر سہ زمان را غسل نام نہاوند ایشان بادشاہ را بر بمعنی مطلق ساختند بادشاہ بخندید و بعد از نامل این بہبت را از
 طبع خود بزرگان آورد سے سابقہ حدیث سہ و گل و لالہ میرود بہ ذین بخت با ثلثانہ غسل الہ میرود بہ بعد از ان خود است
 کہ غزلی باین قافیہ گوید نتوانست شخصہ را با تحفہ پیش حافظ بشیر از فرستاد چون او بشیر از رسید خواہش بادشاہ
 ظاہر ساحت و حافظ فی الحال این غزل را کہ در دیوانش موجود است گفت

غزل

ساقی چہ سہ و گل لالہ میرود	دین بخت با ثلثانہ غسل الہ میرود	معی دہ کہ لو عوس حسن حمدن بافت	کار این زبان نہ صحت لالہ میرود
بگو کہ تو چہ اند بر عارض حسن	از شہر مری او عرق لالہ میرود	شکر شکن شونہ مہ طوطیان	زین فن فارسی کہ بہ بنگالہ میرود
علی زمان ہن مکان سسک	عین طفل کیش بہ ہیکسا لہ میرود	ازہ موز عشوہ دنیا کہ ہن عجز	مکاروی ہنشین و مینا لہ میرود
چو سامری مہاش کہ زید از فر	نوسہ بہشت از بی گو سالہ میرود	ابن جہر جاودانہ عابد زریب ہن	کش کاروان سحر بدبالہ میرود
با دیہار سوز و ارگستان شاہ	زیر الہ بادہ و قوج لالہ میرود	حافظ رشوق مجلس سلطان غیاث	خامسین مشوکہ کار از انالہ میرود

فہات حافظ در ایام سلطنت امیر تیمور در شیراز واقع شدہ و در اینجا کہ شہرہ گنا با بود باغ مصلی مدغون است کہ در آن موضع در غلیات خود در ہفت
 بدہ ساقی می بائی کہ چہت لہری چہ کنارت بکنبا و گلگشت مصلی اسہ میدہد اجابت را بہ سہر نسیم باد مصلی وارک کناد بہ منقول است کہ
 ابن عقیل عمر از حجاج شہر شیراز را در سنہ ہفتاد و چہار ہجری بنا ہماوہ و چون تہصرف عمر لہیت در آمد سہری در آنجا ساخت موسوم بہ عین گزلی
 اما در زمان غمضہ اللہ علی مورخ ہجری سانسہ بہتر ہی آبی شہر از آب زریب کن اولہ ابن لوی دیلی است کہ باب کتابا در گنی ہتہا در فرستہ و بہین

چنانچه از مصنفین است که اکثر کلمات در ضلع واقع شده و چنانکه حافظ گفته است میان جبر و باور مصلی هر دو نیز می آید شالش - بشا و مفیض و چون قدسی مدینه و بخواهد مردم صاحب کمالش مدونات حافظ در سنه هفتصد و نود و یک بمصر آمد و چون در نقش خاک مصلی است تاریخ را هم خاک مصلی یافته اند چنانچه ازین رباعی که بر لوح فرارش کنده اند مستفاد میگردد

تاریخ
چراغ اهل مصلی خواججه حافظ
که شمعش بود از نور تجلی
چو در خاک مصلی ساخت منزل
بچو تا بخش از خاک مصلی

بمقتصد و دو یک حکم از بری
جهان فضل از هر دو جرح است
یکانه سعدی ثانی محمد حافظ
ازین سر شعر ثانی بیام جعفر

و بقول وفالش در سال هفتصد و نود و دو واقع شده چنانچه ازین ابیات در یافت میشود
تاریخ
سبب آباد صا و ذوال ابجد
ز روز رحمت میمون احمد
بنامک مای او چون در گذشت
نگه کردم صفائی نور مرقد
فرید محمد شمس الدین محمد

و مولف این بیت در تاریخ وفالش گفته است
این بیت
امن حجت حافظ جو خواجو طلب
از سانی و شمس و صبا و با و ده
دقیکه سلطان بابر بهاد ابن مرزا با این سفر شری از راه ساخت مولانا محمد معالی که صدر سلطان بابر بود بر قبر حافظ عمارتی فرمود بسا

ملا سعد الدین نقاش زالی
بقول صاحب منتخب التواریخ در سنه هفتصد و نود و یک یافته و در سنه هفتصد و نود و دو هم چندی بکلیت و بدلی سنگ کرده و تاریخ یافتند

تاریخ
آفتاب شمس ملت سوادان چو
اب چشمه آب چو سبیل سبیل آسما
عقل آبر سیدم از تاریخ سال
گفت تاریخش بی الطیب ابن ابراهیم

شاه منصور بن محمد مظفر
چون بعد فوت شاه شجاع پسرش زین العابدین از شوکت امیر تیمور مشغول شده به بیشتر رفت در آنجا بدست شاه منصور که عم او بود افتاده محل و مجوس گردید شاه منصور از شهر فرود کرده بخاریس عراق منوی گشت شیراز را نیز که امیر تیمور فتح کرده حواله شاه سجستان مظفر نموده بود منصور شد چنانچه خواججه حافظ در تنبیه مقدم او فرقی گفته که مطلع این نیست

ابیات
بیا که راست منصور باد شاه سید
زودتر و نبیارت بهم و با سید
در دولت حشمت مملکت
بر مسند خسر و سکه باناد
بقیه طارم ز بر حد
منصور مظفر محمد

این را که در تاریخ سال حکومت او در سنه هفتصد و نود و پنجم صاحب قرآن و شیراز کرد و شاه منصور در جمیع چهاردهم جادی الاول چهار هزار سوار سید
کازار نشانی و شهر گشته تاریخ هم ماه جم گشته شد و سلطنت آنرا مظفر کل قلع گردید فارس عراق هم تصرف امیر تیمور و اولاد او را بدست علاء الدین
ایاتی در تاریخ و احوال آن شهر آفاق گفته

شهر باره منصور آنکه
در زمین فارس هم داشت
ملک شمس دار دنیا چون
لاجرم تاریخ او شد ملک شمس

۴۹۵

بهرت نظر کن بر آل مظفر	شهبانی که گوز سلاطین رودند	تاریخ ۴۹۵ در مفسد و سعیدین بهرت	در نیم نهار ماه چمن غنودند
------------------------	----------------------------	---------------------------------------	----------------------------

مات نهم از سال هشتصد و یک لغایت سنه هشتصد و هجری

ناصرالدین سلطان محمود شاه

پسر محمد شاه دود است نام اصل او خواجه جهان است بعد برادر خود سلطان بهرام سکندر زانی که چهل و پنج روز حکومت نمود فوت کرد و پادشاهی دلی رسید عمرش در وقت ه سال بود چنانچه یکی انشورای عسدر باب پادشاهی او گذشت که ملکی گرفت که در ده ساله این عجب و منجزه دین محمد فرزند حسن نصرت خان که پسر فتح خان بن فرزند شاه بود و بهت مملکت مدام با او جنگ و تا آنکه امیر تیمور صاحبقران ولایت ایران متوجه هند و سنان شد و بتاریخ دوازدهم ماه محرم سنه هشتصد و یک از دریای سند و گذشته و لاهور و دیگر ممالک را فتح کرده بتاریخ پنجم ماه جمادی الاول در فیروز آباد که قریب دلی است رسید سفر ماه مذکور جنگی عظیم با محمود شاه و محمود شاه منهرم گذشته بجانب تجارت فرزند خود چون امیر تیمور بدین فتح در سله رسید یکی امر او در آمد و خدمت نمودند و بر در جموعه خطبه بنام او خواندند بعد از پانزده روز بجانب ولایت خود معادوت نمودند اما بعد مراجعت صاحبقران بطرف ایران در ممالک هند و سنان هر طرف طوایف لاکو که پیدایشند و نصرت شاه دلی را متصرف شد و چون پسر سلطان ابریم پادشاه گردید چنانچه محمود شاه پسر نیست و با ایشان جنگها داشت بعد نصرت شاه اقبال خان دی باز حکومت دلی رسیده تا چند سال فرمانروای نمود

نصرت شاه لودی ابن فتح خان بن پسر فرزند شاه

چون امیر تیمور صاحبقران که در کان بدین فتح هند و سنان در سنه هشتصد و یک هجری بطرف ایران مراجعت نمود تا بدو ماه سخت دلی بی پادشاه خالی ماند نصرت شاه که پیش از فرود صاحبقران با سلطان محمود تاریخ و هشت و هشت و هشت و هشت و هشت دلی را متصرف شد و در هجدهم سال که هشتصد و یک هجری بود بر تخت نشای نشست تاریخ جلوس او بطور تعصیه نیست

تاریخ

۴۹۸

زود نصرت شاه بر او رنگ سلطان اقدم	و او قتل نهم از ذوقی و رنگ داد	افروز بخشن همبکرم که باروی جلال	الفی گفتن با ابو العین و رنگ داد
-----------------------------------	--------------------------------	---------------------------------	----------------------------------

بوی سلطنت کرده ماه از اقبال خان بن نظر خان منهرم گذشته طوایف میرات گرفت و در آن بار شاید که در سنه هشتصد و هفت که در تاریخ وفات او نیست

تاریخ

۸۰۲

نصرت شهبه سلطان دود چند سجد	در شکر ناب بر سر کان بسفت عقل	بودم بقدر سال ز فانش که نگهبان	پای ذفات گیر بر بخت عقل
-----------------------------	-------------------------------	--------------------------------	-------------------------

پای ذفات حروف الف و با باشد که عدد آن چهار صد و یک است اگر از او باره گیرند و هشت صد و دو شود و گنای دیده شد که او بتاریخ نیست بهنتم ذمی الفقه هشتصد هجری فوت کرده

شیخ کمال خجندی

صاحب فصل کمال خداوند و جد در حال بود فریاد که در تبریز داشته خلوی بوده است که شب در آنجا بصری بود که دیگر در آنجا تبریز چون بعد از وفات وی امر او بدو اندر غیر از بومی که بران می نشست با بیخفت و سنگی که زیر بصری نهاد و بصری دیگر یافتند و فلت وی در سنه ثلث و ثمانیه بوده است و قبر وی در تبریز است هر دو فریاد این بیت گفته اند که کمال که در رفتی بر در باره ندرت آفرین مروارید رفتی بد تاریخ وفاتش را لفظ کمال خجندی دلی یافته اند با یک عدد زیاده می شود این تاریخ که در کتاب تجرید سلاطین

بروم است ارسال ذوات اوسه صد و کم است *

این خمبندی که نام دوست کمال
سال ستفان آن فصیح عجم

بکمال سخن بداشت مثال
زود فهم و لب خلد قلم

بود سخن سخن گو با
چیز زود اوست در تریخ

بفصاحت جویبل گو با
رحمت آن رفیق حق انگیز

امیر تیمور کورکان ملقب بصاحب قران

نسب صاحب قران و جنگیر خان بر تومنجان که در چهارم جنگیر خان و نهم اوست میر سید ذنون خان بادشاه ترکستان بود و دو
پسران داشت قبل خان و قاجولی بهادر از نسل قبل خان جنگیر خان بود و امیر تیمور از اولاد قاجولی بهادر نام پدرش امیر طراغی
بود و ولادت صاحب قران در شب شنبه بیست و نهم شعبان سال هفتصد و سی و شش هجری موافق تاریخ نهم بهم اپریل ماه
انگیزی سنه یک هزار و صد و سی و شش مسیوی در خطه ولکاش شهر گش که شهر سیر مشهور است از بلاد ایران در زمان
بادشاه ماورالنهر ترمیدین بن خان که از اولاد جنجانی بن جنگیر بود و از نطن نگیز خاتون از مطلق اقبال طالع گشته و تاریخ آن از روی
حساب ابجد مولد تیمور یافته اند در زمان ولادت او چهار ماه از وفات سلطان ابو سعید خان گذشته بود و بدین سبب هر چه مرجع
در سیر زمین ایران بظهور آمده چون امیر تیمور پس نسبت و پنج سالگی رسید خواهر امیر حسین ابن امیر مثلاً ای ابن امیر ترغین را
خواستگاری نمود و امیر ترغین بعد از قتل نغان سلطان سرداری رسیده بود و بعد از قتل وی پسرش امیر عبدالقادر مقام
شد و بعد از وی خللی تمام در مملکت بهر سیده هر کس جای را تصرف شده اطاعت بگری نمیکردند چون امیر تیمور امیر حسین بردگی و دشمنان
غالب آمدند و تمامی ماورالنهر را تصرف شدند و آخر میان او و امیر تیمور بکدرت کشید امر این از بد خلقی امیر حسین تنگ آمده بودند که در آن
اثنای خوابش که حرم امیر تیمور بود وفات یافت یکبارگی علاقه خوشی و دوستی از هم گسسته شدند و امیر تیمور با اتفاق امر لشکر بلخ کشیده امیر حسین
را از صمداری که استخماص شده بود بدست آورده در چهارشنبه دوازدهم ماه رمضان سال هفتصد و هفتاد و یک که مطابق بهم اپریل ماه
انگیزی سنه یک هزار و صد و هفتاد و سیوی بود قبل رسانیده پای سلطانی بر سر نهادن بیت در تاریخ جلوس اوست *

تاریخ

پای تو جلوس تیمیر سلطان

امیر تیمور بعد از قتل امیر حسین بلخ را سبیل از بنوا خواهان خود سپرده بخش مراجعت نمود و از آنجا
رو بجانب سمرقند نهاد و آنرا مرکز را میت سلطنت و پای تخت خود گردانیده پنهانی فلسه و
عمارت فرمان داد و چنانچه در اندک مدت از برکت کرمات اوسر قندجی می رسید که فوق آن تصور نباشد
بعد از آن در سال هفت صد و هفتاد و هفت قمر الدین خان حاکم ترکمان را سناصل گردانیده در سال
هفت صد و هشتاد و یک خوارزم با و سمرقند پس از دو سال بهرات و توابع آن در تخت نصرف
بود و آمد و در سنه هفتصد و هفتاد و هفت تا سلطانیه رفته آنجا را سمرقند و در همین سال آذربایجان را
تسخیر نموده که در حستان را فتح کرد و در روز شنبه سال هفت صد و هشتاد و هفت بواسطه فتنه و فساد
که از مردم آنجا پدید آمدن طوق شده بود آن شهر را قبل تمام سرود و شهر را از سمرقند اخته در شروع
سنه هفت صد و نود و پنج شاه منصور را که گناه گردن کشته گشته است در شهر را بقتل آورد

و آن طغرل را مقهور ساخته فارس را در تصرف خود آورد بعد لغزان بقصد رفت و اهل آن دیار را بقتل آورد و سلطان احمد جلایر را بقتل
او پس فرزند خود را بطرف روم رفت و بغداد را محاصره نمود و در سنه هشتصد و نود و هفت بر شهر نقش خان که حقوق امیر را فراموش
کرده بود زنده آورده مغلوب و مستملک گردانید و تمامی بلاد شمال را چون ارس و مسکا و جرجس و قوق و قتیاق تاخت نموده با دژ
معاودت نموده تمامی آذربایجان و عراق را بر امیرزادگان سپرد و در سنه هشتصد و نود و هفت از امیرزادگان سپرده بفرستد باز
گشت و در سنه هشتصد و نود و هشت در سنه هشتصد و یک از دریای سنده گذشته
و با محمود شاه لودی که در آن ایام در دهللی پادشاهی میکرد محاربه نمود و فتح هندوستان کرد و در دهللی خطبه بنام خود خوانده بعد قتل
و وفات پانزده روز در دهللی مانده متوجه ایران گردید و بسر قندهار و دت فرمود و در سنه هشتصد و نود و هشت هجری سیواس را طایفه
ایبستان را تاخت نموده لشکر بنام کشید و تمامی اوزلایت را مسخر ساخته حاکم آنجا را بقتل رسانید و در هجدهم سال دمشق را گزشت
آتش زد و تاخت و تاراج نمود و چنانچه اهل آن دیار تاریخ این معامله را در لفظ خراب یافته اند و تاریخ نوزدهم ذی حجه در جمعه
سال هشتصد و چهار هجری که آفتاب در ششم درجه بود در جوانی انگور به با ایلد رم با یزید که پادشاه روم بود مصاف کرده
غالب شد و چون که چند روز بعد از فتح سال هشتصد و پنج شروع گردید تاریخ این فتح را غلبت الروم فی ادنی الارض یا
یعنی لفظ ارض که عربی است اعلی آن الف است و اوسطاری و جوف ادنی فضا است پس حرف ضا که ادنی است تاریخ
فتح شد منقول است که چون شاه جهان پادشاه در ایام سلطنت خود این تاریخ را شنید بسیار خوش گردید فرمود که از کتب تاریخ
تحقیق نمایند چون ظاهر شد که در شروع سنه هشتصد و پنج فتح روم شده فرموده که حرف ضا را عدد هشتصد باشد
این تاریخ درست نیست زیرا که تفاوت پنج سال است افضل خان دیوان اعلی بصره رسانید که فضا و مفلوخی بگیرند که فن
تعبیر است مضایقه ندانی بجمعه بعد فتح روم با یزید را اسیر و دستگیر ساخته بایه سر بر آوردند چندی او را در قفس آبنی کرده
همراه خود میداشت و خواست که او را مطلق العنان سازد که از مرض خناق و صیق النفس تاریخ سین و دهم شهر شعبان
در سنه هشتصد و پنج در گذشت فوت ایلد رم با یزید تاریخ وفات اوست با محمد امیر تیمور تمام روم را تا کنار دریای
فرنگ تاخت کرد و چون خاطرش از قضاوی روم فارغ شد بواسطه بدعهدی گرگین کورچی در شروع سال
هشتصد و پنج بولایت کرج رفته تمام کرجستان را زیر و زبر نمود و کلیه سیاهان را اساجد گردانید و تمام مردان قلعه
گرگین را گرفته بر پنج بیدر بیخ در گذرانید و در سنه هشتصد و هفت هجری در ضمن تسخیر ممالک خطا نموده و از آنجا کوچ
کرده در موضع اترار ادا اعمال ترکستان که از سمرقند تا آنجا بنقاد و سمنش فرسخ است قتل قتل نمودند در آن بنا
در بعضی شده شب چهارشنبه بنقد بم ماه شعبان سنه هشتصد و هفت که مصداق عیدیم فردی ماه انگریزی سنه
یکهزار چهار صد و پنج میسوی بود و در بجانب دارالملک بقا آورد و بموجب وصیت نعش او را در خطه سمرقند آورده
در کنبه سپید بر که شیخ شمس الدین کلالی که صاحب قرآن را با ایشان اخلاص و اعتقاد تمام بود مدفون ساختند
بعد وفات لقب او علیین مکانی سفر نمودند و لقب کورکان که شامل اسم او می نویسند سبب این است که در سلسله
حضرت خان بقرابت دامادی مشرف می شد او خطاب گو رکان نوازش می یافت چون صاحب قرآن اذان نسل بود
دوم با صیبه پادشاه وقت گنجد اگر دیده بود بنا بران بالقاب کورکان است شمار یافت و کورکان بزبان ترکی داماد را
نویسند تاریخ وفات در الفاظ مشهور کغان یافته اند و ازین رباعی ولادت و جلوس و وفات او معلوم شود -

تاریخ

سلطان محمود که شل او شاه نبود	در بقصد سوسی و شش آمد وجود	در بقصد هفتاد و یکی کرد جوس	در بقصد هفت کرد عالم پرورد
-------------------------------	----------------------------	-----------------------------	----------------------------

۴۰۸

ایضا

لباس شصدهفت و نغده از شکان	نماز شام سه شنبه بخطه اترار
----------------------------	-----------------------------

تاریخ

سلطان ترنگه جریخ را در خون کرد	وز خون عدد روی زهر گلگون کرد	در بقصد شصت و سی علی بن تاخت	انی الحال از جوان هر با بیرون کرد
--------------------------------	------------------------------	------------------------------	-----------------------------------

۸۰۴

یعنی اگر سرو پای لفظ رضوان را که حرف روی و نون باشد در کئی از باقی حروف از روی حساب حمل سال وفات دریافت کرده و با این تاریخ را تمییز بالتجریه گویند +

تاریخ دیگر

۸۰۴

شنشاید که ما در این شب جاود آواز	دوای سهراب کرد و قمار بخش جهان
----------------------------------	--------------------------------

و مولانا محمد زاهد که از فضیلتی عصر بوده تاریخ و فاشش را این چنین تمییز گفتند +

تاریخ

تیر کرگان ز نخل شاهی برداد	در آفرین جهان چشم نرداد	ز اهد پی تاریخ و فاشش آمد	بگرفت سرو پای فضا را مرداد
----------------------------	-------------------------	---------------------------	----------------------------

۸۰۴

سرو پای فضا را گرفت یعنی اسقاط کرد و زاهد سر خود را که حرف ز می است داد تاریخ حاصل شد و دیگری چنین گفته مصرع مرزلف آورد و بتبرخ نهاد + این را نیز در لباس تمییز ادا کرده که ظاهر کرده مدت عمر صاحب قران هفتاد سال و یازده ماه و بست روز و مدت سلطنت سی و پنج سال یازده ماه و پنج روز و درین مدت قلیل در اکثر رنج سکون از ایران و توران و ترکستان و گرجستان و چین و ختن و فارس و کاشغر و چینشان و خراسان و خوارزم و مازندران و طبرستان کبکان و آذربایجان و عراق عرب و عجم و کرمان و کبج و مکران و روم و شام و کوه و دینه و هندوستان خطبه و سکه بنام اولود و صاحبقران را چهار فرزندان بودند یکی جهانگیر مرزاد و دوم عمر شیخ مرزا سوم امیران شاه کورگان چهارم شاه رخ بهادر که هر سیکه را در زمان آنحضرت چندین فرزندان شده فضلا در بیان حالات او مجلدات و مصنفات نوشته اند از آن جمله ظفر نامه که آنرا تاریخ جموری گویند از مولانا شرف الدین بنزدیست و دیگر تمییز نامه مولانا عبداللہ تفسی است +

ذکر مراد صاحبقران

خواجہ عبدالکریم که همراه نادر شاه در سنه هزار و یکصد و پنجاه و دو هجری از دلی بایران رفته بود در کتاب بیان واقع تصنیف خود میگوید که چون نادر السلطان بفتح هندوستان و مراجعت خود بطرف ایران در ایامی که در بخارا اقامت داشت بطرف بلخ آنرا حکم کرد که شننده شد که سنگ قبر امیرتو در آن محله های روزگار است و بعضی میگویند که قادر هر معدن است می باید که سنگ مذکور را مع دروازه های مدرسه انجا که هفت پوشی است بشهد برساند خان مذکور سبقت گرفته آن نخته سنگ بنزد رنگ ملازبانان قبر صاحبقران برداشته مع دروازه های مدرسه بعباده توپ کشی که در هند چکمه گویند بار نموده بشهد آورد لیکن در شانای کندن از ضربت ستم پیشه آن گورگان سخت جان چهار باره گردید چون آرنده و دارنده آن لوح مذکور باین خبر رسید

عبدالکریم ربطی کالی داشت زیره ازان سنگ از دو گز فته بلای نمودن بیاران همد و ستیان آورد سبحان اللہ فلک دوار حکم قادر
 قمار چو نیز کلبا از برای عبرت اولی الالبصار از پرده خفا بنفقه ظهور جلوه میدهد وقتی بود که امیر تیمور در کمال استقلال بر سر
 جاه و جلال مغز نشسته برای سلطان روم بطریق تمهید و تمجید مینویشتند **علیت** بنام ج ترکان دهم روم را به نوبطان
 برم خاک این بوم را به چنانکه بعد از تسخیر روم خاک قطنین که با پای تخت والی انجا هست بر چهل شتر بار نموده بسمرقند آورده بود
 چون آخر کار ناچار حکم قادر جبار دست از ملک و مال دردم و دیقار پاک شسته گفتا بر تنه سنگ فرمود آنرا هم باین وضع
 بهایشور ساختند

شیخ نور قطب عالم

۸۰۸

پدر شیخ علاء الحق است اصلی تام ام شیخ نور الدین احمد زاد گاه او لاهور است شیخ حسام الدین بانکپوری خلیفه اوست در هشتصد
 و هشت و بگرامی عالم حلوی شد و در بنده مد فون آ در مرات جهان بنام نورم است که او در هشتصد و چهل و هشت فوت کرده و اللہ اعلم

اقبال خان لودی پسر طغر خان

بعد فتح پانتن بر نصرت شاه فرمانروا دلی در سنه هشتصد و دو و هجری در راه صفر بر تخت شاهی نشست تاریخ جلوس اوست
تاریخ

شاه اقبال خان نصرت مند	جالس تخت شد بعزم ششم	سال تاریخ گفت بالعتب	مخفل آرا اعز بزم ششم
------------------------	----------------------	----------------------	----------------------

واقبال خان ملک میان دواب را ضبط نمود اما اقطاع بزرگ در قبض امرای دیگر ماند گجرات در قبض اعظم خان عوت
 ظفر خان و لیسرا و تاتار خان و ملتان و دیو بالپور در دست مسند عالی ظفر خان و کرا و او ده و قنوج و بهار و بهران و چو پورا
 در تصرف خواجہ جهان النخاطب بملک الشرق ماند و ملک الشرق خواجہ جهان در سنه هشتصد و دو و هجری در چو پور فوت کرد
 و ملک قرفنقل که لیسر خوانده او بود بجای او قاضی شده خود را مبارک شاه خطاب کرد و چون مبارک شاه در سنه اربع
 و نمانا وفات یافت برادر او سلطان ابراهیم باو شاه چو پور و غیره گردید و اقبال خان در سنه هشتصد و هشت و چو پور
 حاکم ملتان لشکر کشی نموده بست نسیم جمادی الاول سنه مذکور تقبل رسید تاریخ وفات به تمبیه

تاریخ

۸۰۹

چون شهبی اقبال خان فرمانده کوزستان	داو اولی گیر و پرورش فرمای غلظ	یافت جادو سیه طوبی و قصر جوز	سالمش از روی بگاشده او ایلا
------------------------------------	--------------------------------	------------------------------	-----------------------------

میرزا امیر شاه

فرزند عزیز امیر تیمور کورکان بود و ولادت او در سنه هشتصد و شصت و نه هجری واقع شده در زمان پدر خود حکومت عراق
 و عرب و عجم و آذربایجان و دیار بکر و شام با ایشان متعلق بود و رزمی در شکار سپرم خورد از سر زمین بر زمین افتاد و سوز
 عظیم در سر و روی او رسید اگر چه علاج بسیار کردند و مزاج او بصحت میل کرد لیکن اثری ازان ماند بنابر ان امور
 مملکت بمرزا ابوبکر که پسر کلان بود سپرد و خود محل نیکو و چون پدرش امیر تیمور رحلت هستی بعضی بر لبست ابوبکر مرزا
 بنام پدر خود کرده همت سلطنت را سر انجام میداد تا آنکه بعد از سه سال قزاقی صفت ترکمان که او را از هنگام امیر تیمور هوس
 سلطنت در بر چسبید و بلکه چند مرتبه با امیر جنگ نموده بود و بعد وفات او آذربایجان را تصرف شده بود و سر پرورش
 بر داشته و سپاهی عظیم جمع نموده در جوانی بترتیر آمد مرزا ابوبکر پدر را همراه گرفته چهار بهشتافت و بتاریخ بست چهارم

دوی سده هشتصد و ده هجری مرزا میرانشاه گشته مرزا ابوبکر انزلی بافته بگر سخت مدت عمر پسرانشاه چهل سال در خدمت پادشاه
دود روز و درت سلطنت رسال و سده باه و هفت روز در ابراهیمت پسران بودند ابابکر مرزا و علی مرزا و عمر مرزا و میرزا خلیل و
سلطان محمد و مرزا آجمل و مرزا سید غمیش

سلطان احمد جلایر نیرغباد دوی

خلف الصدق سلطان اولیس جلایر است بعد نسل نمودن برادر خود سلطان حسین جلایر را در سنه هفتصد و هشتاد و چهار در بغداد
بیرسنه خلافت نشست حکم او تا سرحد روم رفتی باو شاهی پسر سنده و پسر پرور زبده و اشعار عربی و فارسی نیکو گفتی و در انواع
هنر مشرب تصویر و تندیب و قوامی و شهابی و خاتم بندی و غیر ذلک استوار بود و پیشش نظم خط نوشتی او را اعتقاد دای عظیم
در حق خواجہ حافظ بودی و چند آنکه حافظ را بعد از طلب داشتی و رعایت کردی حافظ از فارسی کس جانب بغداد میل نمود
و بختک پاره در وطن مالوف قناعت کردی در مدح سلطان این غزل گفته بگفتند او فرستاده

غزل

احمد علی محدث السلطانی	احمد شیخ اولیس حسن ایلکانی	خان برج شاهنشاه شهنشاه نیر	انکه میر سید اکر خان پیش خوانی
ماه گری تو بر آید نمیش زینند	سجده احمدی و عاقلت سبحانی	بشکن کامل تر کانه که در طالع	دولت گسری انصب چکیر خانی

در سال دوازدهم از جلوس در حدود سنه هفتصد و پنج امیر تیمور صاحبقران نیر سلطان احمد لشکر بدیار بغداد کشید و سلطان
احمد بغداد را وداع کرده بروم رفت و چون چند سال بعد از وفات صاحبقران در سنه هشتصد و یزده سلطان احمد قصد
تبریز کرده بر فراز اوسف ترکمان که از جمله کله بانان پدر او بود لشکر کشید و کار بستیز رسید قرا یوسف بر سلطان احمد مخالف بود
ادرا گرفته قتل در آورده و در سم سلطنت از خاندان جلایر بر افتاد و تراکم سلطنت نمود چون خبر قتل سلطان بمرزا شاهرخ
ابن صاحبقران رسید از خواجہ عبدالقادر که فرید و هر نادره عمر بود و سلطان احمد او را سسی بیار غریز گردانیده بود پرسید
که ایسج چیز لو اسطبار غریز بستد خواجہ این رباعی در تارخ سلطنت گفته گذرانید

تاریخ

عبدالقادر ز دیده هر دم غریز	بادور سپهریت جای ستیز	راکان مهر سپهر روی مانا گاه	تاریخ وفات گشت قصه تبریز
-----------------------------	-----------------------	-----------------------------	--------------------------

۸۱۳

قرا یوسف ترکمان

ولد قرا محمد است و اصل ایشان از قبایل عارف است من اقصاء ترکستان و بعد قدیم بافر با بجان و مدیس اقادره اند و در
صحرانشین بودند سلطان اولیس جلایر ایشان را گاه ابانی و چوپانی فرمود و قرا محمد بر ولد او سلطان محمد بغدادی خروج کرد
و تبریز را گرفت و باز از سلطان احمد مختار منظم شد و سلطان احمد از سر با می ترا که دید صحرا می خوی مناره ساخت و قرا یوسف
آن مناره را در زمان خود خراب کرد و سر با می اقربا را در فن نمود و بر جای آن لشکری بنا فرمود و صاحبقران فرزند محمد و قرا یوسف
را بارها از آذربایجان و مضافات آن را نزد ایشان گرنجه اند و تاریخ آبدار صاحبقرانی در میان بود آتش فتنه آن مخالف
مشتمل نمیشد و تهوره منکوب و گریزان بجانب شام و روم بودند اما بعد از وفات صاحبقران باز قرا یوسف استیلا
یافت و فتنه ظاهر کرد و بر سر گرفت امیران شاه را در سنه هشتصد و ده و سلطان احمد جلایر را در سنه هشتصد
و سیزده قتل رسانید و چون در سنه هشتصد و چهارده مرزا شاهرخ لشکری عظیم بجنگ قرا یوسف کشید و پیر خا

باب نهم

شغول گشت و هر دو لشکر فریب یکدیگر گشتند فرایوسف همیشه کرد و آرزو در حکم و در گذشت و ملک و صبح بصره مرزانشهر رخ
در آید یکی از شاعران و در آن باب گفته ابیات با حکومت بگسوده بود و اولی هیچ فرصت ندادش حیات بد چنین
طرفه منصوره کس ندید و دیگر سوی شهر رخ ز کیسوی است

احمد آباد و گجرات

احمد آباد و داراللمت گجرات است سلطان احمد بن محمد بن سلطان مظفر شاه گجراتی هست بر بنای آن گمارشته و طبقات
اکبری آمده که چون سلطان احمد آب و هوای قصبه اساول را که بر سر راه بین واقع است موافق مزاج خود یافت مستحب
جناب شیخ احمد کتو که از کبار مشایخ آن روزگار بود در آن شهر ساکن نموده در ذی القعدة سنه ثلاث عشر و ثمانیه در
کنار آب سارست قشت تعمیر شهر احمد آباد را بر زمین هماد و قلعه و بازارها و مساجد متعدد و طرح اندازست و در بیرون شهر
سه صد و شصت پوره شکر بازار و مسجد و دیوار متبداً آبادان ساخت و تاریخ بنای آن شهر و کنسار با چیز یافته اند چنانچه کتو
شاعر مشنوی با تاریخ درین باب گفته و آن مشنوی ده مرات اسکندری مرقوم است از آنجا که این چند بیت ترجمه یافت

ابیات

چنین گفت علوای شکر سخن	که افشاند صد درج در دامن سخن	که چون چند گشته گردن غلام	غدهش بر سینه و در سار و مقام
زمینی بغایت فرحناک و دید	ز گردن خاک او پاک و دید	بالهام غیبی و حکم الب	چنین آه اندر دل یار شاه
که در ساخت آن زمین هوا	کنیز نازه شهری عظیم بنا	بفرمان شاهنشسته بخت یار	بگردند سعادت و سعادت افتنا
مرد فقیه رفقه از حیرت	نقشه عشر با ثمانسایه	چون ترتیب آن شهر عالی مقام	شد انوار الدین احمد نام
	در آن نام هم احمد آباد شد	در آن ملت احمد آباد شد	

در سنه عشرین و ثمانیه حصار احمد آباد صورت تمام یافت و چون نوبت سلطنت بسطان محمود ثانی رسید در آن روز که در
احمد آباد شهری بنام محمود آباد نام و در ولایت صورت قلعه نیز بقایست استواری در سنه نصد و چهل و هفت تعمیر
ساخت و سلطان احمد مذکور بعد وفات والد ماجد خود مظفر شاه در سنه ثلاث و عشر ثمانیه هجری بسطنت گجرات
رسیده بود و دو سال و شش ماه و هشت روز سلطنت نموده در چهارم ماه ربیع الثانی سنه هشتصد و چهل و هشت
در گذشت و بعد از او سلطان محمد بادشاه سفد و پس از فوت او سلطان قطب الدین سجای او نشست

سلطان خلیل اللد

فرزند امیر الشاه بن امیر تیمور است بعد از وفات امیر تیمور بر تخت سمرقند جلوس کرده با و شاهلی صاحب حسن بخشند
و ظریف طبع بوده چهار سال در دیار مادر النهر سلطنت کرد و آخر الامر خدا بد او حسینی و خدا یاد حبه و مردی یک و بان
اعلا بر و خروج کردند و شاهزاده را بنده کرده بقلعه شاه رخیه فرستادند چون آوازه استیلائی امیران با نام ناک
و قید امیرزاده بسیم شاه رخ مرزاسید سپاهی گردانید جمع کرده از هرات عزم سمرقند نمود آن ناک حرامان سترند
گذاشته بطرف ترکستان گریختند و شاه رخ سلطان نقاره بنام خود زده بر تخت سمرقند جلوس کرد و فی الجمله چون
املکت مادر النهر بصره شاه رخ امیر سلطان خلیل را از بند خلاص ساخت و از آب امر عبور فرمود و حکومت
نخست بخلعت الصدق خود الخ یک کورگان مقرر داشت و کان ذالک فی سنه هشتصد و یازده و بعد از آنکه

سلطان خلیل راسا برح سلطان برات آورد سلطنت و ایالت ری و قم و بهران بدو داد و دو سال و نیم دران حیار بنیاد عم سلطنت کرد و در شهر رجب سنه هشتصد و چهارده هجری در سنه بیست و هفت سال عمر یافت

۸۱۳

مسجد کجرات

در کجرات موضعی است موسوم بمانک چوک فریب آن مقام یکی از اراکین دولت سلطان احمد گجراتی که ابو بکر حسینی نام داشت در سنه خمس و عشر و ثمانیا به سجده عالی تعمیر نموده این ابیات در تاریخ بنای آن در مرآت اسکندری مرقوم است

تاریخ

فرخ این تعمیر که چون کعبه بنا بود مجابا منع حرم و اوست یکی بانی آن	که بیا علم دولت دین عرب است که وفادارم و کشتش اندر حسب است بجز آن مرتب شده تاریخ آسار	در جهاندار سلطان زمان احمد شاه زنده آل نبی مفرز اولاد علی هشتصد و پانزده و غره ماه رجب است	شهری است که شهنشاه جهانش نصب است سید عالم ابو بکر حسینی نسبت است
---	---	--	---

۸۱۵

ناصر الدین سلطان محمود شاه

پسر محمد شاه لودی است چون اقبال خان در جنگ با خضر خان حاکم مغان کشته شد دولت خان و اختیار خان پسران محمود خان لودی با هم متفق شده ملک را در قبضه اختیار خود با داشته سلطان محمود را که از خون امیر تیمور دلی را گذارشته بطرف گجرات گریخته بود و بعد از آن در قنوج آمده آن ملک را بتصرف خود داشت طلب داشتند و بتاریخ بخت دویم جمادی الثانی سال هشتصد و هشت هجری بار دیگر او را بر تخت دلی نشاندند تاریخ جلوس اوست

تاریخ

شد چو بر تخت نشی غازی سلطان محمود دوشش پیش غلامان اثر اقبال انبیا سلطان محمود در سنه هشتصد و پانزده هجری بطرف کتیل برای شکار رفت و بعد مراجعت مرخص گشته بتاریخ بخت و نهم ذی قعدة بعد ایالت هفت سال و پنج ماه و هفت یوم در گذشت مدت حکومت و نحوست او هر دو مرتبه تاریخ و وفات نوزده سال و پنج ماه بود تاریخ وفات اوست	بافت از نظر قدس آمده آواز گنا قدرت عدل بود سال جلوس اقدار
--	--

تاریخ

زد کوس فزاز بسکه سلطان محمود آمد غم ازین حادثه از غم نخون سلطان محمود در سنه هشتصد و پانزده هجری در گذشت مدت حکومت و نحوست او هر دو مرتبه تاریخ و وفات نوزده سال و پنج ماه بود تاریخ وفات اوست	بافت بنم و الم شد و گفت آریه سازد الم در در همین روز افزون
--	---

۸۱۵

دولت خان لودی

پسر محمود خان لودی است بعد وفات سلطان محمود امر او در تختان را در سنه هشتصد و پانزده روز در دلی بر تخت نشاندند تاریخ جلوس اوست

تاریخ

کرد و تختان بتایید خدای المنیر روی عالم را بحسن چو روی عروا بنا تاریخ پانزدهم ربیع الاول سنه هشتصد و هفتصد در جنگ بدست خضر خان افتاده در قلعه فیروز آباد مقید ماند تا آنکه در ماه جمادی الاول سال هشتصد و هفتصد هجری در گذشت مدت سلطنت او یک سال و سه ماه و تاریخ وفات او نیست	گفت بافت با امر اقبال صدور روزگار عیش آمد سال تاریخ جلوس
--	---

تاریخ

ره جوید تختان بسو جنت الملوکر عالی اندر در غم صد سال را بر چرخ بر بجز بیک فکر بر دم تا که تاریخی بنم گفت بافت سال ایضا دولت بجز
--

امیر قوام الدین سجانی

در بدایت حال از سرکاری فریہ سجان خراف بودہ و تسخیر و فرج و توجیہ و تحقیق الفرید بعدہ وی بودہ ناگاہ وی را جہاد رسید
از ہر چہ دران بود ہر من آمد بسوگ راہ آخرت مشغول شد ویرا اشعار بسیار است بعضی غزلیات مولانا جلال الدین را جواب
گفتہ کتابی تصنیف کردہ جنون الجانین نام آن نماندہ و در انجا سخنان غریب و راج کردہ است و فائش نیم محرم سال شنبہ
و بست واقع شدہ چنانچہ از تاریخی کہ مولانا شیخ قسطنطینی در تاریخ ولادت و وفات او گفتہ استفادہ میگردود *

تاریخ

امیر تارک سالک قوام ملت دین	کہ در طریق طلب شہادہ او ہم بود	سال ہفتصدوی و چہار سال و شش بر افتضا قضای پنج شب مقدم بود	سبع روزہ و آغاز عید عالم بود
-----------------------------	--------------------------------	--	------------------------------

۸۲۰

سلطان حسن خان

ابن ملک سلیمان حاکم مغان از اولاد سادات است بعد وفات پدر خود در زمان فیروز شاہ بادشاہ دہلی حکومت مغان رسیدہ
و صاحبقران نیز در همین مراجعت از ہندوستان آن ولایت را بدو تسلیم فرمودہ بود تاریخ پانزدہم ماہ ربیع الاول سنہ
ہشتصد و ہفتادہ بادولت خان لودی محاربت نمودہ و او را بدست آوردہ محبوس کردہ بر تخت دہلی نشست تاریخ جلوس است

تاریخ

چون خضر خان بدخت کرد جلوس	مریم سینہ ہای ریش آمد	بہ تاریخ این جلوس مردوش	گفت جشن تباہ پیش آمد
---------------------------	-----------------------	-------------------------	----------------------

و خضر خان با وجود استعداد سلطنت سکہ بنام امیر تیمور و بعد فوت او بنام پسرش شاہ رخ مرزا جاری داشتند و رعایت
عدالت و خدا ترسی روزگار میگذرانید بعد سلطنت ہفت سال و دو ماہ و دو روز تاریخ ہفتادم جاہمی الاصل سنہ ہشتصد
و بست و چہار ہجری برض مبتلا گردیدہ در گذشت و پسرش مبارک شاہ بادشاہ دہلی شد تاریخ وفات *

۸۱۴

تاریخ

چون از زمین خضر خان بست	مخل طرب جان بفا د از بست	ہاتف حبیب فکر برزودہ گفت	دہ دارزان روز افزون تاریخ
-------------------------	--------------------------	--------------------------	---------------------------

۸۲۲

مخدوم شاہ قلی

فرزند مخدوم شیخ شعبان بیابانی است دروشی با کمال بود و در موضع جہمی خاص کہ مقابل قلہ آلہ آباد واقع است مدفون است
و مرقد او زیارت گاہ عالمان است شاید کہ در سنہ ہشتصد بست و چہار فوٹ کردہ و تاریخ او درین الفاظ یافتہ اند
بحر فلک آفتاب و بعضی کسان از اسم او کہ شاہ قلی است و مدوش ہشتصد و شانزودہ میشود و تاریخ بر آوردہ چنانچہ

تاریخ

ازین بیت استفادہ میگردود *	چو شد شاہ قلی موصل حقیق	ز سہم گشت تاریخ وفائش
----------------------------	-------------------------	-----------------------

۸۱۶

تاریخ

مخدوم محمد کیو درازان
تخلیف شد بعد ازین چہارخ دہلی است بفرمودہ کابیر از دہلی بدکن رفت و در سال ہشتصد و بست و پنج دران دیار فوت کردہ در

کتاب که مدفون گردید تاریخ وفات او از فخرالواصلین نوشته شد + + + + +

تاریخ

آنکه سید محمدش نام است	بیگان پیر ایل اسلام است	عالی را کشید از چه آرز	سپه‌نمای گیوان در از
ماه ذیقعده بودش از دهم	کر شده سیدی جبرئیل نهم	سال نقلش که بچو لوسفت	عقل مخدوم دین بناگفت

۸۲۵

سید شاه نعمت اللدینی

بلکات نقسانی و کمالات انسانی موصوف بود و بحرق عادات و کشف و کرامات معروف بسببش با امام موسی کاظم منتهی میشود
 مرید شیخ عبد الله یافعی بود و در سبب امام شافعی داشت و سلاطین عصر و ملوک زمان معتقد بودند که معاصر سلطان شاه رخ بوده و خلفا
 او قریب پانصد کتاب در رساله است در مرات جهان تمام مومست که او در سنه هشتصد و بیست و هفت در زمان شاه رخ مرزا
 انتقال نموده و در قریه ماهان مدفون گردیده اما از تاریخ که در کتاب فخرالواصلین مطهر است سنه هشتصد و سی و چهارم نوشته

تاریخ

آنکه روشن تر از خرم ماه است	شاه کونین نعمت اللدین است	لقب خاص اوست نورالدین	روشن از نور از زمان وزیرین
اولی خداست در دو جهان	میرشد در بنمای پیر و جوان	بست و پنجم بر حسب بوده	که ز دنیاش نقل فرموده
آنکه مشقح باب فردوس است	نقل او آفتاب فردوس است	باز تاریخ فوت او رضوان	نور خجابت عدن گفت بدان
	روضه عالمش با بان است	که بر حد شهر کرمان است	

۸۲۶

۸۲۷

سید قاسم انوار

نقبش معین الدین علی است سلسله او شیخ صدر الدین ابروی علی میرسد اصلش از آذربایجان است بعد از تکمیل میل بهرات
 فرمود و اکثری از اشرف انجمن میرد معتقد او گشتند اصحاب عرض بنا بر رخ مرزا خبر کردند که اکثر جوانان مرید شاه قاسم
 گردیده اند و ما را بر صلاحیت وی چندان اعتماد نیست با شاه با خراج کسب حکم فرمود لیکن هیچ کس با رای آن نگذاشت
 که این حکم بدو تواند رسانید در خیال شاهزاده با این سفر گفت من بطاعت الجبل اورا روانه سازم بر قنات و بزیارت سید
 شد و بقبری سخن عزیمت سفر در میان آورد سید فرمود بدت مرا بچه و چه اخراج نیکندت از شاهزاده گفت که ای خداوند
 شاه را بسخن خود عمل نیکند سید گفت آن سخن که ایام است شاهزاده این بیت خواند

قاسم سخن گناه کن بر غیر و غم راه گزین
 شکر طوطی فلک مرواریدش گزین

سید دعا و تحمین کرده فی الحال رو براه نهاد و در سنه هشتصد و سی و هفت ازین جهان رحلت فرمود در مرات الجبال مرقوم
 است که او در سنه خمس و ثمانین و ثمانیا به فوت شده مرقومش در شهر جام است تاریخ وفات او از کتاب فخرالواصلین نوشته

تاریخ

شاه کونین قاسم انوار	زبده آل حیدر گزین	بود اوست سر لم نیوسل	واقف عالمی حقی و سید
سال ترحیل آن ملازم خلد	گفت قاسم بخلد قاسم گزین	مرقد او بشهر جام نگر	بیشش نور صبح و شام نگر

۸۲۵

سلطان مبارک شاه

در خیز خان است بعد در تاریخ نوزدهم ماه جمادی الاول سنه هشتصد و بیست و چهار هجری بر تخت دلی نشست تاریخ جلوس اوست

تاریخ

۸۲۲

گشت چون بادشہ مبارک شاہ	مشادی آمادہ گشت و برچرخش	سال تاریخ این محبتہ جلوس	شدنگسان عالم آرا حسن
چون سیزده سال و سماه و شانزده یوم سلطنت نمود و دارالملک و قاضی عبدالصمد و سدبارن کتیری اتفاق کرده افزا بنام تاریخ			
پنجم ماه رمضان سال ہشتصد و سی و ہفت ہجری در مسجدی کہ آنجا برای نماز رفته بود شنید کردند و برادرزادہ اورا کہ محمد شاہ نام داشت			
سادشایمی برداشتند شاہ ہوشنگ بادشاہ مالوہ معاصر سلطان مبارک شاہ بودہ است تاریخ وفات مبارک شاہ			
تاریخ			

۸۳۶

آمادہ جوشندی سفر از دنیا	سلطان مبارک شہ دولت ہمدان	آواز آمد برای تاریخ وفات	سعی سفر بروج مجسم زروش
مرزا بابا یوسف			
ابن مرزا شاہ ہرخ است و لاوت او در شہور سنہ ہشتصد و دو ہجری روداوہ و فاشش پیش از پدر در دارالسلطنہ ہرات			
در باغ سفید بودہ در عمر سی و ہفت سالگی در ہنرمندی و ہنر نوازی شہرہ اقا لیم بود گویند کہ چہل کاتب خوش نویس مکنانہ			
او کتابت مشغول می بودند شعر ترکی و فارسی را نیکو گفتی و ہشتاد و ہفت قلم خط نوشتی و این تخلص اورا است گدای کوی			
اوشد با یوسف گدای کوی جانان بادشاہی است و میان مرزا ابغ بیگ و مرزا بابا یوسف و ابراہیم سلطان لطیفہ			
و مکاتبات بسیار است شبی از فرط شراب بخواب گران فنا گرفتار شد این واقعہ در سنہ ہشتصد و سی و ہفت ہجری			
بوقوع آمدہ شعر در مرثیہ او اشعار بسیار گفتہ اند امیر شاہی بدین رباعی بر مکنان فایق آمدہ رباعی در ماتم تو دہر			
بسی شنیدن کردہ لالہ مرخون دیدہ در دامن کردہ گل جیب قبای ارغنون را بدریدہ قمری ندریابہ در کردن کردہ			
شاہ ہمدان			

لقب او بدیع الدین است مرید شیخ محمد طغوری بلطانی است ہرگز جبار او شوغلن شدی و با خلق ینا بختی شکرت دستا نما از دو
بر گذارند سلسلہ بدریدہ را او سر آغاز است خواہ گاہ او بکنور است ہر سال روز فرود شدن او کردہا کردہ مردم از دور و ہشتما
بدانجا رسند و ہر یکی از نگارنگ علم با خود بردہ نیا نشنا بجای آرند قاضی شہاب الدین در زمان سلطان ابراہیم شہری
بدو آویختی و شہساری انداختی در مرات جہان نام تو قوم است کہ تاریخ وفات او ساکن بہشت یافتہ اند کہ اذان سنہ
ہشتصد و سی و ہفت ہجری آید و بعضی نوشته اند کہ در ہشتصد و چہل فوت کردہ چون راقم این اوراق در سنہ
یکہزار و دصد و پنجاہ و نہ ہجری اذناہ آباد بطرف لکڑ آباد میرفت گذر بہشت در گاہ مذکور کہ کشش کردہ شہری
از شہر قنوج فاصلہ دارد و آباد و این تاریخ در وفات او از ہجری کہ مجاور آن مکان بود بدست آمد

تاریخ

۸۳۸

رفت زمین و آسوی جہاں	شاہ دین مالک میان موایب	خیمہ زد سوی عالم ملکوت	رخت بر لب زین جہان چرا
پیر و ہم از جہادی الاول	شد فرود آفتاب عالم تاب	گشت طالع دران زمان صیغ	منظر فیض دوست را در باب
چون طلب کرد دل ز سال وصال			
شد همان مبارک بہشت جواب			
بعضی مردم کہ از علم تاریخ ہنر ندارند میگویند کہ عمرش چہار صد سال بود این سخن بعد از عقل است از تاریخی کہ در ہجری			

بی نماز مسجد

تاریخ

در وفات او مرثوم است چنان مضموم میگردد که عمرش یکصد و بیست و چهار سال بود و وفات هشتصد و چهل و این تاریخ است

تاریخ

نادر جهان بیگ الدین از مردان شاه ظهیر است شمس و شاه دین بیگ الدین عقل قطب الهدایت گفت ۱	شاهباز رواق عیالین آن شهنشه که مطلع نور است شده سال طلوع او یغین سال ترحل او عیان منعت زد و خرد ساکن بهشت رقمه	پادشاه مالک دین بود پیشوای رحمت اطلبی یکصد و بیست و چهار سال شمار محمدیم از جواد اول بود باز تاریخ نقل آن اعظم	نقطه قطب در عالم بود بسی است و شامی و حلیه عمر آن شاه مطلع الانوار بشب جبهه شاه نقل نمود
---	--	--	---

۸۴

سکندر ترکمان

دولت قرا یوسف ترکمان است بعد وفات پدر جلادت و مردانگی تا حدی بجا آورد که در و هم نیکو بادشاه هر خ مرزا مصاف و او با خرم
مخدول و شکسته شد و بجانب رود گرگینت و کان ذلک فی یوم الاربع تاسع عشرین شهر ربیع سنه اربع و عشرين و ثمانمائه و
شاه هر خ هر چند مملکت آذربایجان را با اولاد و امرا بزرگ عرض کرد و اما از ترس اسکندر همگان قبول نکردند با ضرورت آن
ملک را با زنی سامان گذاشته بدار الملک اصل معاودت نمود چنانچه گفته اند **سکندر لشکر ماراز و دخت** +
شاه مملکت گرفت و بگرگینت با بجه میان شاه هر خ و اولاد قرا یوسف و ترا که سالها خصومت باقی ماند تا آنکه
در شهریور سنه تسع و ثلاثین و ثمانمائه سکندر بجای منکوب و ضعیف شد و از دست پسر خود که قباد نام داشت در سنه
هشتصد و چهل و یک کشته شد و شاه هر خ مرزا بر او رش جان شاه ابن قرا یوسف را بر آورد با بجان این ساخت مملکت
سکندر شانزده سال بود

سلطان محمد ابن سیران شاه

بن امیر تیمور بدین و اهل دین بازگشت تمام دهنه همواره با برادر خود مرزا خلیل الله در سمرقندی نمود و از سلطنت و
ملکداری رغبتی نداشت چون در سنه هشتصد و یازده شاه هر خ مرزا سمرقند را گرفته حواله پسر خود مرزا النغ بیگ نمود
سلطان محمد همراه او اقامت اختیار نموده و مرزا النغ بیگ همواره در اعزاز و احترام او کوشیده با ادب برادری سلوک
میفرمود و سلطان محمد دو فرزند داشت یکی سلطان ابوسعید مرزا و دیگر منوچهر مرزا چون بیمار شده قریب مرگ
رسید سلطان ابوسعید را مرزا النغ بیگ سفارش نمود و لاجرم پسر ستمه سلطان ابوسعید در سایه عاطفت او بوده کارها
عیش و طرب می بود تا آنکه پدرش سلطان محمد از جهان بیماری شایده که در سنه هشتصد و چهل و پنج رخت بستن از جهان رفتن

شیخ و حیمه الدین احمد مغربی

المشهور شیخ احمد که گوییم بخش یکی از مشایخ کبار روزگار خود بود پدرش ملک اختیار الدین محمد با سلطان قیرز بادشاه
دلی قراینی داشت و از امرای کبار بود فرزانه وافر گذار داشت و غیر از شیخ او را در دلی نبود شیخ از فرط جاهلی و حسنی که در
سروان دلی او را یوسف ثمانی می گفتند بعد از وفات پدر در سنه هفتصد و سی و دو تا آنکه مرید بابا اسحاق مغربله
گفت و در آنک روزگار بجه ام قطب رسید چنانچه سلاطین هند مرید او شدند چون بکجرات رفت سلطان مظفر کجراتی
که پادشاهی داشتند بود مرید او شد و شیخ یکصد و یازده سال عمر یافت و وفات او بیست و پنج سنه ششم ثمانی سنه

هشتصد و چهل و نوزده در زمان سلطان محمد گجراتی در گجرات واقع شده مقبره از نزدیک شهر احمد آباد در قصبه سیر کج است و در وقت گندی مرقوم است که در ایام اختصار شخصی را سلطان محمد گجراتی بعبادت شیخ فرستاده بود آن شخص در اثنا راه بروفاست شیخ اطلاع یافته برگشت و پیش سلطان آمد سلطان احوال پرسید گفت مصر عمره شده عالم محمد را بقاباد به اتفاقاً حروف این مصرع بر این تاریخ و قات بر آید و از لفظ آخر اولیا نیز همان تاریخ بر می آید و فاضل شاعر تاریخ وصال او را باین نظم ادا نموده

۸۴۹

تاریخ

مات یوم الخمیس قبل زوال	عمره دل ماند قطب	کان ذالک و ثامن الشوال	طاهریم علی غنا غنا
-------------------------	------------------	------------------------	--------------------

۸۴۹

و این تاریخ در وفات او در کتاب فخر المصلین مرقوم است +

تاریخ

مات یوم الخمیس قبل زوال	فقط حق بود عمره از حق	صاحب علم مویس بوده	شیخ احمد که مغربی بود
جای احمد بخت جاویدان	گفت تاریخ نقل ارضوان	کان ذالک و ثامن الشوال	مات یوم الخمیس قبل زوال
	موضع فیض جای ارشاد است	روضه او با احمد آباد است	

۸۴۹

سلطان محمد شاه

بن فریدخان بن نصرخان بعد شهادت سلطان مبارک شاه در سنه هشتصد و سی و هفت بر تخت دلی جلوس نمود تاریخ جلوس او اینست +

تاریخ

مات یوم الخمیس قبل زوال	بودم اندر فکر تاریخش که با گفت	تا بیع فرمان شد با دیشای روم	شد محمد شاه چون بر تخت و کاین
-------------------------	--------------------------------	------------------------------	-------------------------------

در زمان او در سنه هشتصد و سی و هفت بوشتنگ شاه بادشاه مالو که پسر دلاورخان غوری فوت کرده و تاریخ فوت او در الفاظ بوشتنگ شاه مانند یافته اند هم در عهد او در هر سری سو دای و در هر دنی منهای پدید آمد و سلطان ابراهیم شرقی بعضی از برگذات را منتصرف شده بود و سلطان محمود شاه خلجی که بعد وفات بوشتنگ شاه بادشاه مالو شده بود در سنه هشتصد و چهل و چهار با سلطان محمد شاه کار بر نمود و سلطان احمد گجراتی معاصر او بوده است و محمد شاه بعد سلطنت او دوازده سال و دو ماه و هفتاد و روز تاج بست و دهم شوال سال هشتصد و چهل و نه هجری در گذشت این قطعه تاریخ وفات او است اما عدد کم میشود +

تاریخ

مات یوم الخمیس قبل زوال	شید بخت سرش غمی گفت	دویش بنده جا که اقبالش	چون محمد شایگان که بود
-------------------------	---------------------	------------------------	------------------------

مراسم شاه رخ ابن امیر تیمور صاحب قمران

بعد وفات پدر خود بادشاه خوارزم و خراسان و قندهار و ایران و قدری از هندوستان بوده و ولادت او در بلده سمرقند چهاردهم ماه ربیع الاول سنه هشتصد و هفتاد و نه هجری بوقوع آمده و هفتاد و یک سال عمر یافت هفت سال بروزگار پدر بادشاهی خراسان کرد و چهل و سه سال بعد از پدر با استقلال در مالک توران و ایران و دیار هندو ترک سلطنت نموده از غایت صفات طوبت و خلوص بنیت هر جمعه واسطه آرای نماز مسجد جامع هرات تشریف بردی تا آنکه

تاریخ

در جمعبست و سوم ربیع الثانی سنه ثلاثین و ثمانمائه و قتیکه از ملا فارغ شده متوجه بیرون گشت تا گاه شخصی نمودش احمد نام
 از مریدان مولانا فضل الله استرآبادی بطریق دادخواهان بسرا راه آمد و جرات نموده کاروی بشکم مرزا رسانید امرامعظم ب
 گشته او را پاره پاره کردند و بعد از آن جراحان بعلاج مرزا مشغول گشتند تا در اندک فرصتی انجراحت براحت تبدیل یافت
 این تاریخ دران واقعه گفته اند +

تاریخ

سال تاریخ هشتصدوی بود	روز جمعه پس از ادای عیالات	تقدیس عجیب واقع شد	در خراسان ولی بشهر اهرات
	لجروی در بساط خون فرزین	خواست ناشرخی ز غر شدات	

پنج شاهزادگان عالی قدر از صلب او وجود آمده اند از آن یک کورگان و ابراهیم سلطان و ابایسنغر مرزا و سپهر حسن
 و محمد و کی بهادر در صبح یکشنبه بست و پنجم شهر ذیحجه سنه تحسین و ثمانمائه روز نوروز سلطانی در فشا در دمن اعمال رس
 بجوار رحمت ایزدی پوست الفاظ خاقان زمان و حروف شمیر تاریخ و قات اوست و این دور باعی نیز در تاریخ وفات
 او گفته اند +

تاریخ

سلطان جهان نیر خلیفه نوروز	در نصد و هفتاد و نه آمد بظهور	در نصد و هفت شد شاهی مشهور	در نصد و پنجاه شد از در غرور
----------------------------	-------------------------------	----------------------------	------------------------------

الرضا

شایخ شاه قضا قدرت و سلطنت	آنکه در پیشه شاهی زدی بر تخریب	از دلفرد دین زمین آندی بگفت	ماند تاریخ زاده در همه عالم مشیر
---------------------------	--------------------------------	-----------------------------	----------------------------------

جامع مسجد جوینور

این مسجد تعمیر نموده سلطان ابراهیم شرقی است که در سنه هشتصد پنجاه و دو هجری بنای آن نهاده و تا هنوز که سال یک هزار و دو صد
 و شصت هجری است موجود است و تاریخ بنایش جامع الشریع است +

مرزا النع بیگ کورگان

ابن شاه رخ سلطان ابن امیر تیمور صاحبقران است با و شاهی عالم و عادل بوده و در علم مرتبه عالی یافته خصوص در علم ریاض
 و قوفی تمام و گذشته چون النع مرزا بعلم هندسه + یافت نتوان در هزاران مدرسه + وزیر جدید کورگاسنه
 که مدار استخراج تعادیم برانست بر کمال دانش و دانایی او دلیل واضح است در عهد پدر خود چهل سال بستقلال
 سلطنت سمرقند و مادر النور کرد و در زمان او از یک جویب زمین که چهار خردار محصول حاصل آن بود چهار دزنگ فلوس
 مال و خراج میگرفتند آنکه بحباب در ابراهیم نقره یک دانگ باشد بعد از وفات پدر از مادر النور لشکر بخراسان کشید و ملک
 سمرقند طلب بیکر و امیرزاده علاءالدوله ابن مرزا ابایسنغر ابن شاه رخ با او مخالفت کرد و در عهد و شراب من اعمال
 بد عیش حرب افتاد و النع بیگ نظر یافت و علمای خراسان را مسخر ساخت نو در هزار لشکری همراه داشت دوران هجوم
 خراسان خراب شد و شهر رمضان سنه اثنی و تحسین و ثمانمائه بود قتیکه النع بیگ بصلطه خراسان مشغول بود و ابو النورخان
 سمرقند را محاصره کرد دران حال پسرش مرزا عبداللطیف را که پنج و مسافعات آن را با داده بود شیطان تحریص داد
 و با پدر حاسمی و باعی شد مدت سه ماه این بیگ را در کنگه محون با عید اللطیف مجار بر بود بعد از آن در شهر شعبان سنه

هشتصد و پنجاه و سه نوبای سمرقند بیان پروردگار مصاف دست داد و عبد اللطیف ظفر یافت و انج بیگ بطرف ترکستان رفت
 و عبد اللطیف بر تخت سمرقند جلوس نمود بعد چندی مرزا انج بیگ با زیایل سمرقند شده در شهر رمضان سنه مذکور پیش
 فرزند بی محابا در آن بد بخت در اول بدر را مراعات داد که نام نمود فاما شیطان بر و غالب شد و دل او را بغل بدر
 حویس گردانید و بر لب آب سبوح که بیرون سمرقند است آن بادشاه را بدست عباس نامی داد و عباس او را بقاض
 خون بدر خود بدر بشهادت رسانید در الوقت انج بیگ این بیت را می خواند **بیت** بدر کش بادشاهی را نشاید + اگر
 شاید بخرشش مر نباید + عمر مرزا انج بیگ پنجاه و هشت سال بوده از لفظ مختصر تاریخ او بر می آید و این رباعی قطعه

در تاریخ وفات اوست +

تاریخ

۸۵۳

۸۵۳

انج بیگ آن شاه جم اقتدار	که دین نبی را از او بود پشت	جو عباس کشتش به تیغ جفا	شدش حرف تاریخ عباس
--------------------------	-----------------------------	-------------------------	--------------------

از الفاظ عباس کشت تاریخ وفات او بر می آید و این قطعه که بطور تمثیلیست نیز از آن حال حسد سید +

تاریخ

شاه منفور انج بیگ علیه الرحمه	آنکه خود را بسوی کعبه فرستاد	راست در عایشه ماه رمضان	گفت شب
اگر ای تو تاریخ و فاشین بر بند	گویی ای خیر انج بیگ	خلق ما نام او بر سر آتش بشاف	

۸۵۳

اگر از عدد الفاظ انج بیگ عدد لفظ دور منها کرده شود تاریخ بر آید +

مرزا عبد اللطیف

ابن مرزا انج بیگ است از پدر باغی شده ملک از دیگر گرفت و بعد از آن با اشاره او پدرش از دست عباس نامی گشته
 چون بیفت ماه و گمری برین بگذشت سیاق اجل انتقام خون پدر از سپر کشید یعنی بدست یکی از ملازم خود که
 باباسین نام داشت در بست و ششم ربیع الاول سنه هشتصد و پنجاه و چهار بغل رسید و سرش را بریده
 در پیشگاه طاق در سه انج بیگ که در هرات است او نهند خانکه در تاریخ او گفته اند

تاریخ

باباسین گفت شب جمعا اثر بیز تاریخ قتل اوست که باباسین

۸۵۳

سلطان علاء الدین

پسر محمد شاه بن فرید خان بن نصر خان است بعد وفات پروردگارش در سنه هشتصد و چهل و نه هجری بر تخت دلی نشست و
 بهلول لودی و دیگر امر آمده بهت کردند و این سلطان خود از پدر هم سمت ترخسان نرد و عاجز تر بود این مثل که زبان
 زد عوام الناس این دیار است که دو نوبی شاه عالم از دلی تا پالم در باب اوست و حمام خان نام و ز ترا بود تاریخ
 جلوس اوست +

تاریخ

سلطان علاء الدین در وقت مسجد	بر سر بهاد تاج از زور حمام	گفتم که ز سال دو جلوس یافت	افزود که تاریخ شاه اسلام
------------------------------	----------------------------	----------------------------	--------------------------

در سنه هشتصد و پنجاه و چهار هجری بهلول لودی بسازش حمید خان لشکر تی بر و کشید و دلی را تصرف کرد و در سلطان

۸۵۴

علامه الدین بطرف بردون زرتی بران ملک قانع ماند و در سنه هشتصد و هشتاد و سه در بیدادان در گذشت در زمان او تمام هند بستان طوایف الملوک بود در دکن و گجرات و مالوه و جوپور و بنگاله بادشاها با صاحب سکه بودند درت سلطنت او در بلی هفت سال دو ماه و سه یوم نام مادرش جهان آرا بیگم بود +

مولانا اسحاق

وطن اصلی او اوچیهش و خلیفه پهلویه زاده سید صدر الدین را بر او قتل است در سنه هشتصد و شصت در گذشت و در سارپور در صحن خانه خود مدفون گشت تاریخ دفنش مخدوم اسحاق یافته اند +

سلطان بایر بهادر

این مرزا بایسفر این مرزا شاهرخ است سلطنت هرات بدو تعلق داشت و بعد قتل کردن برادر خود سلطان محمدرضا در سنه هشتصد و پنجاه و پنج بادشاه عراق و خراسان شد در اوایل سنه ستمین و ثمانیته در آخر دولت بایر بهادر در ذوالحجّه در غایت حمایت در حوالی برج ثور که خانه هشتم طالع بایر مرزا بود ساطع بیگت و اولیای دولت او از همین یقایت خراسان شد تا آنکه در صبح سه شنبه بیست و پنجم برج الثانی سنه احدی و ستمین و ثمانیته سلطنت بایر در مشهد فوت کرد ایام حکومت او هفت سال بود مرغزی در تاریخ دفنش این قطعه گفته +

تاریخ

شاه بایر شمس که از عیالش | عدل زو شبروان بدی باش | بود در سنه چو در سخا و کرم | گشت تاریخ فوت او در سنه ۸۹۱ |
و مولانا شرف الدین عبدالقادر برادر صاحب مطلع السعدین در تاریخ او گفته +

تاریخ

آفتاب ملک بایر خان نماند | کی چنان خورشید بر بنیان خورا | در ربع الثانی و فصل بر صبح | لاله راسا غر ز خون دل بر آب |
چرخ را گفتم جلبر باجاک شد | دیده با از اشک امین بر در آ | این حال است و چنانچه گفتم | موت سلطان میرید بایر بهادر است |
این غزل نمونه از هار دات طبع فیاض اکن باد است +

غزل

در در زمان گفته سوادان بی است | فی است | این سلطنت که ما دگر آئین یافتیم | او در انداختن بر بنیان کادوس ای است |
دانی که این بی دانا میرید چه است | که گوشه های دود و دلی خلق چه است | دارد دولت او جل ز نار بند ما | سودای کفر و کافری در چه در است |
بایر سیده ناله از ارت بگوش بایر | مجنون قیامت که بلی در بر است |

خواجہ شمس الدین محمد کوسوے جامی

اداره او کبیر و احفاد بزرگوار شیخ الاسلام احمد الحامی است و فرزند شیخ که میگویند جهان خرقه است که از شیخ ابو سعید ابوالخیر نوبی است و در گریبان او وصله از پیر این رسول موجود است از میان همه اولاد بناماده ایشان رسیده ثونی یوم السبت السادس والعشرون من جمادی الاولی سنه ثلث و ستمین و ثمانیته و قمری در حوالی مسجد جامع هرات است نزدیک بزرگ زرتی و مرغزی و در تاریخ وفات وی گفته اند +

تاریخ

شکل قبله کمال که بود | ایل صورت را به معنی برهنون | خواجہ شمس الدین محمد که عیش | آسمان پوشید ولی بنگلون |

۸۷۲

ساخت جادو ساحت قدس نعم	خیمه زرد از خطا امکان بر من	چرخ و من یک پایه قدرش بود	سال تاریخش پیرسل از چرخ درون
------------------------	-----------------------------	---------------------------	------------------------------

میسر حبیب اللہ

از احقاد سید نعمت اللہ ولی بود و در دکن اقامت داشت سلطان ہمایون ثانی ہمینی اورا در اوایل سلطنت خود مجبور ساخت
و بعد انان مردان سلطان اورا در سنہ ہشتصد و شصت و سہ قتل نمودند سید طاہر در تاریخ وفات او گفته ہے

تاریخ

۸۷۳

پیشخان شہادت یافت در سنہ	حبیب اللہ غازی طالب شاہ	روان طہری صحبت تاریخ	برآمد روح پاک نعمت اللہ
--------------------------	-------------------------	----------------------	-------------------------

سلطان ہمایون شاہ ثانی بہمنہ

از سلاطین بہمن شاہیان است کہ در ولایت دکن سلطنت نموده اند اول ایشان سلطان علاء الدین کاکوہ ہمینی است کہ در
زمان سلطان محمد تغلق بادشاہ دہلی در سنہ ہفتصد و چهل و ہشت ہجری بموجب بشارت شیخ نظام الدین اولیاء در ملک
دکن علم شاہی افراشتہ دستولی گشتہ و اولادش تادمت دراز دران دیار سلطنت نموده و سلطان ہمایون شاہ
یازدہم بادشاہ از اولاد اوست بعد وفات پدر خود کہ سلطان علاء الدین ثانی نام داشت در سنہ ہشتصد و شصت
و دو بر تخت سلطنت در دکن نشست اگرچہ در مردانگی موصوف بود اما در آزار مردمان بی باک چنانچہ بسبب ظلم
اورا سلطان ہمایون شاہ ظالم می گفتند و بتدریج کارش بجای انجامید کہ دست تعدی بیعیال فرزندان مردم دراز
میکرد و میفرمود تا عروس را از میاز راہ گرفتہ بحرم سرای دی ہی بردند و پس از ازالہ بکارت بجانہ او میفرستادہ شبی خلد نکار
او با یکدیگر اتفاق کردہ بود نتیجہ او با سزاحت مشغول بود کنیز حبشہ بیک چوب کارش را بآخر رسانید انو اقوہ تاریخ
بست و ششم ماہ ذیقعدہ سال ہشتصد و شصت و پنج بوقوع آمدہ مدت سلطنت او سہ سال و سہ ماہ و شش روز و نظیر
این قطعہ در تاریخ فوت او گفته ہے

تاریخ

۸۷۵

ہمایون مردود در خوش گفت	تعال اللہ زہی مرگ ہمایون	جہان پر ذوق شد تاریخ گزشتہ	ہم از ذوق جہان آرید برین
-------------------------	--------------------------	----------------------------	--------------------------

شیخ آذری

عارفی مخبر و محقق عالی ہمت بود بکار دنیا کم التفات نمودی و علی الدوام طالب صحبت اہل اللہ بودی چہل سال بر سجادہ
طاہت بنقر و قناعت روزگار گذرانیدہ معاصر سلطان محمد بلسنغز بود و در زمان سلطان احمد شاہ بہمنی کہ نهم بادشاہ
از سلاطین بہمن شاہیان است از ایران بسیر ہند آمدہ بود و در دکن با سلطان ملازمت حاصل نموده اتفاقاً سلطان
در ان ایام شہر بیدر را بنیاد میکرد و در لامارہ در کمال شکوہ طرح انداخت کہ آن در سنہ ہشتصد و سی و شش
ہجری با تمام رسیدہ شعرای ہامی تحت کتابہ عمارت بنظم آوردند شیخ آذری ہم چند بیت موزون ساخت ازان جملہ
است این دو بیت ہے

ابیات

چند آتشید کہ ز فخر و عظمت	آسمان پایہ از سدرہ این گاہ است	آسمان ہمین توان گفت کہ ترک است	تفسیر سلطان جہان احمد شاہ است
---------------------------	--------------------------------	--------------------------------	-------------------------------

بعد ازان آذری از ہند مراجعت نموده و در سنہ ہشتصد و شصت و شش و یکم ہشتاد و دو سالگی در اسفراین از

توابع خراسان و قات کرد اور انصاف بسیار است از آنکه کتاب جوهر الاسرار است مشتمل بر چندین علوم در تاریخ نوشتن خواجه
او حدستونی میفرماید

تاریخ

درینا آذری شیخ زمانه که مصلح جانش گشت یعنی چو او ثانی خود بود در شعر انان تاریخ نوشتن خود
و سلطان احمد شاه مذکور بعد از سلطان فیروز شاه بهمنی که برادر او بود سلطنت دکن رسیده بود و بعد حکومت دوازده
سال و نه ماه و بست و چهار روز بنا بر پنج سوم او رجب سال هشتصد و سی و هشت هجری فوت کرد و سلطان احمد شاه گجراتی
مصابر او بود

۸۶۹

مولانا طوطی

در زمان دولت ابوالقاسم بابر سلطان از جمیع خوش طبعان و نکته پردازان غیر لیسیت در چینکه دولع این جهان پر نخل میگرد
جست خود مرثیه گفته این بیت آزان جمله است وقت آن شد که دل از دام بچس باز زد و طوطی روح زیبا
فغس باز زد و در تذکره دولت شاهای آمده که رفتاش در دار السلطنت هرات در حدود سنه سیج و سیتین
و ثمانه وقوع پیوسته و امیر علی شیره تاریخ فوت او را از لفظ خود بر آورده که عددش هشتصد و شصت و شش
نیشود چنانچه از قطعه مستفاد میگردد

تاریخ

نصیحی زبان طوطی شاعران که بودش نیکو معانی عروس چو طوطی برفت این محب بطرفه بود که تاریخ شد فوت او را در
۸۶۹

۸۶۹

خواججه سالار

خلیفه و هم داد مولانا اسحاق بود پیش از آنکه شرف اندوز خدمت مولانا اسحاق گردد همیشه سپاهگیری اختیار کرده
و رلهس اهل دنیا میگذر آیند در سال هشتصد و شصت و هفت در گذشت و در سواد سهار پنور در باغ خود مدفون
شد عزیزی تاریخ نوشتن سالار صفت ابرار و سالار صاحب اسرار یافته ۸۶۹

جهان شاه ابن قمر ایوسف ترکمان

باوشای قاهر و صاحب دولت بود لیکن مردی نا اعتماد و بدغوی بوده و شاه رخ سلطان در سنه تسع و ثمانین ثمانه
حکومت آذربایجان بروداده اما بعد از واقعه شاه رخ سلطان و نکبت مرزا بابا یستقر بر عراقین و آذربایجان
و اکثر ایران زمین تسلط یافت و عراقین را از تصرف اولاد شاه رخ میران آورد و سی پنج سال با استقلال
حکومت کرد و ترا که بعد او مسلط شدند و جباری قهاری او مرتبه عالی یافت و فضلا بر آنند که در روزگار اسلام
از و بر اعتقاد و ثریا و شاهی ظاهر شده اسلام را ضعیف داشتی و بر من و تجور اقدام نمودی و در شهر سواد
و سنین و ثمانه بعد از واقعه بابر بهادر میل خراسان دستر آباد نمود و با امیرزاده ابراهیم بن سلطان علاء الدوله
و بریزون شهر سواد معاف داد و ظفر یافت و اکثر امراء او شهنشاه است جهان شاه بقتل رسیدند و جهان
شخت هرات را نیز منسوخ شد و در بیار خراسان حکومت کرد و در آن حال ابو الغازی سلطان از
از خطه مرو و شاجان خروج کرده لشکر بجانب سیر آباد کشید و از لشکر ترابکه انتقام حاصل ساخته و اکثر مردان کار

و سرداران نامی جهان شاه را بقتل رسانید و جهان شاه منکوب و مخدول شده از بهرات آبنگ عراق و آذربایجان نمود و
 بعد از آن سلطان ابوسعید کورکان ابن سلطان محمد صلح کرده بازگشت چون جهان شاه مخدول بجزایقین رسید همانجا
 او در ولایت آمد و از غایت حرص و غلظت قلب با ولد خود پربداغ دشمنی ظاهر ساخت او از شیراز گریخت و بغداد
 رفت جهان شاه بر قصد فرزند عزیزیت بغداد کرد و یک و نیم سال بغداد را محاصره نمود تا آنکه بسبب استداد محاصره و کم
 بغداد و قحط خاست و ماکولات و ذخایر اهل شهر و قلعه تمام شد پربداغ عاجز شده بصلح راضی شد در انشای صلح
 محمدی که ولد جهان شاه بود از خلاصی پربداغ و تسلط او دیگر باره اندیشه مند شد و پدر را بران آورد تا بر قتل پربداغ
 راضی شد چنانچه نهمین روز شب چهارم ذی قعدة سنه احدی و سبعین و ثمانه آن بدخت با تمجی از امرای
 جهان شاه بشهر بغداد آورده برادر خود را شهید کرد و بعد از آن جهان شاه از غایت حرص و طمع بیدار بگریه مستقر با دوا
 امیر کبیر ابو نصر حسن بیگ بود نموده لشکر بدان دیار کشید و در حدود دیار بگریه با امیر حسن بیگ مصافح کرده با اکثری
 از فرزندان و امرای قبیل رسید و از دو دمان فرار یوسف و دو نکبت بر آمد و زمان دولت ترا که بسبب آمد این واقع
 بتاریخ دوازدهم شهر ربیع الثانی سنه اثنی و سبعین و ثمانه دست داده چنانچه یکی از شعرای زمان در تاریخ آن
 واقعه این قطعه در سبک نظم کشید +

تاریخ

۵۶۲	اروی هالیون جهان شاه توپان	با انهم سباب زبردستی و شپت	ثانی عشر از شهر ربیع الثانی	دیوان تاریخ حسن بیگ گشت
۵۶۲	و جهان شاه هفتاد سال عمر یافت سیزده سال به نیابت شاهرخ باقر با بایجان سلطنت نمود و بعد از ولایت و دو سال در عراقین و فارس تا بر مزب استقلال بادشاهی را اند +			

احوال پادشاهان مالوه

ولایت مالوه از هنگام سلطان غیاث الدین بلبن تا زمان سلطان محمد ابن فیروز شاه در تصرف پادشاهان دہلی بود
 بعد از وی چون مملکت دہلی تخمیر و تقسیم یافت حکام اندیا حکم لوک طو الیت پیدا کردند و دلاورخان غوری که از قبیل
 سلطان محمد بجلومت آن ولایت رفته دم استقلال زد از آنوقت حکام مالوه از اطاعت پادشاهان دہلی بیرون رفته
 چنانچه بازده تن تا زمان دولت اکبر شاه حکومت کرده اند آورده اند که سلطان محمد بن فیروز شاه جمعی را که در ایام تفرقه و جبرانی
 بوی هم نامک و بهمنان بودند و آئین و قار و جمعیت ورزیده بعد از آنکه سلطنت دمی جمعیت و قرار انجامید هر یک را در ایام
 کرده مملکتی بخشید از آن جمله دلاورخان غوری را در سنه ست و ثمانه حکومت مالوه ارزانی داشت و وی به بیروی
 باز وی الولایت را چنان در ضبط آورد که مغلیه از هر دو طرف دست تصرف در آستین کشیدند و سکنه اولوایت
 بغایت آرام گیر شدند چون سلطان محمد دفات یافت سلسله اطام و الیتام مملکت هند انقطاع پذیرفت و لوک طو
 هم رسیدند و شوکت پادشاهی گزیدند و دلاورخان نیز از صراحت والی دہلی بجنبانید و دم استقلال زده سالها بکام گذراند
 و در سنه تسع و ثمانه ولایت حیات سپرد ایام حکومت او سه سال بود بعد از وی پسرش دایخان خود را بسلطان بوز
 ملقب ساخته خطبه و سکه بنام خود کرد و هنوز امر سلطنت و اساس دولت استقلال نپذیرفته بود که سلطان مظفر گجراتی
 سامان لشکر نموده روی تخمیر با ولایت نهاد و سلطان بوشنگ در اوایل سنه عشر و ثمانه با بنگ جنگ از قلعه

و ہاربر آمدہ با یکدیگر در او نمیند آخر سلطان ہوشنگ تاب نداد دست در خود ندیدہ و اماں حسب پیش سلطان مظفر آمدہ وی را
 را با امرای وی بند کردہ بجزرات آورد و ہرادر خود مظفر خان کابل لشکر انبوه در قلعہ و ہار گذارستہ فتح و غیرہ از وی مراجعت
 نمود بعد از آنکہ سلطان مظفر بجزرات رسید لشکر مالوہ بجا شدہ نصرت خان را از دہار بدر کردند و در قلعہ ماند و موجنان را
 کہ ابن عم سلطان ہوشنگ بود بسر داری برداشتند بعد وصول این بجزرات مظفر شاہ بعد از یک سال ہوشنگ شاہ
 را از حبس بر آوردہ ۹۰ ہمد گرفتہ و رسنہ احدی و عشر و ثمانتہ شاہزادہ احمد شاہ را بکوہک اورخصت فرمودہ احمد شاہ
 دہار و نواحی آنرا از دست امر اہدرا بر آوردہ تفویض او نمود بعد از آن سلطان ہوشنگ ماندہ را نیز از دست موجنان
 بر آوردہ ملک معینت را کہ ابن عم او بود ملک الشرفی خطاب دادہ امر وزارت بوی مفوض فرمود و چون سلطان مظفر فوت
 کرد پیش سلطان احمد شاہ بادشاہی رسید چند بار سلطان ہوشنگ بارادہ تسخیر بجزرات رفتہ و پشیمان شدہ بلا آمد
 و رسنہ اشہی و عشرین و ثمانتہ سلطان ہوشنگ آثار نجابت و کار وانی بر حسین ملک محمود پسر ملک معینت واضح و
 لایح دیدہ وی را محمود خان خطاب داد و با پدر در محامات ملکی شریک ساخت بعد ازین سلطان احمد گجراتی نیز چند مرتبہ
 بر مالوہ تاخت آوردہ و با سلطان ہوشنگ جنگ نمودہ و سلطان ہوشنگ شاہ و رسنہ ثمان و ثلثین و ثمانتہ فوت
 کرد و تا پنج رحلت او از عبارت آہ ہوشنگ شاہ نماند استخراج می یابد مدت سلطنت او سی سال بود بعد از وی
 پیش غزنی خان خود را محمد شاہ لقب ساختہ در عیش و طرب میگذاشت و بال کار او آن شد کہ خون برادر محبوب
 را ناحی ریخت و بعضی را میل در چشم کشید و دلہای مردم از او نصرت گرفت و محمود خان نیز از او برگشت و ہوای
 سلطنت کہ در سر داشتہ توہر ساختہ جوہای وقت فرصت شد تا آنکہ او را در شراب زہر دادند مدت سلطنت او نہا
 و چند روز بود و محمود خان بادشاہی مالوہ رسید **خدا**

سلطان محمود شاہ بی بادشاہ مالوہ

پسر خانجہان حلجی است پیش از آنکہ بر پایہ بلند سلطنت محمود نماید در سلسلہ امرای اعظم سلطان ہوشنگ شاہ بادشاہ مالوہ بود
 بعد وفات ہوشنگ شاہ کہ در سنہ ہشتصد و سی و ہشت بتواریع پیوستہ پیش محمد شاہ نہ ماہ و چند روز حکومت
 نمودہ مسموم شد بعد از او سلطنت بہ محمود خان رسید او بر روز شنبہ است و نہم شوال سنہ تسع و ثلثین و ثمانتہ بتقویا
 خانجہان و صلح دید جمہور نام بر تخت سلطنت مالوہ جلوس نمود خود را سلطان محمود خلیع لقب ساختہ پدر خود را
 خطاب اعظم ہایون ارزانی داشت گویند کہ در زمان سلطنت ہوشنگ شاہ شیخ الاسلام جاہلیدہ خلیفہ شاہ را جو قاتل
 کہ ہمیشہ درہ برانہ و بیابان ماندی بقصد زیارت حرمین بر منند کہ دار السلطنت مالوہ است گذر کرد محمود خان کہ ہمیشہ
 آرزوی سلطنت در دل داشت بلازمت شیخ رفت و بسیار نیاز مندی و فروتنی کرد و از اتفاقات ہمان ساعت
 طعام در میان آمد و شیخ از روی کرم چہار لقمہ بیانی در دہن محمود خان انداخت گفت بادشاہی مالوہ تا سہ فرزند
 دیگر تراست و عاقبت چنان شد کہ آن بزرگ فرمودہ بود و اللہ اعلم بالصواب بالجملہ چون سلطان محمود شاہ مادفا
 مالوہ شد تمامی ولایت مالوہ و اکثری از بلاد و قلاع منجر ساخت و او را مسجد مالوہ کہ از خلفا ابنی عباسی است منشور
 سلطنت و خلعت خلافت از مصر فرستاد و سلطان در سنہ ثلث و اربعین و ثمانتہ در اہتمام عمارت مقبرہ سلطان
 ہوشنگ و مسجد جامع ہوشنگ شاہی کہ قریب دروازہ را عموری واقع است و دولیت وی گنبد و سردر و ہشتاد

تواند دارد شروع نموده در اندک مدت با تمام رسید و در آخر سنه فتح دار بعین و ثمانه بر سلطان محمود شرفی و والی جوینور
 زنده جنگ کرد و اکثر بلاد اطراف جوینور بغارت داد و آخر بصلح فرود آمده مراجعت نمود در سنه هجری و ثمانه متوجه
 تسخیر گجرات شد و در اثنا راه خبر آمد که سلطان احمد گجراتی فوت کرد و سلطان قطب الدین پسر او بر تخت نشست بچهار
 سواتر بجوالی احمد آباد گجرات رسید سلطان قطب الدین صفوت آراسته رو بمیدان رزم آورد و لشکر مالوه را بر ایشان
 ساخت و سلطان محمود بطرف ماند و معاددت نمود در سنه احدى و سبعمین و ثمانه با والی دکن یعنی سلطان محمد شاه بهمنی
 صلح نمود و در بهمن سال حکم کرد که مدارج سببان دفتر تاریخ قمری بنهند و بجای تاریخ شمسی قمری بنویسند و سلطان محمود
 او سلطنت سی و چهار سال بس شخصت و هشت سالگی تاریخ نوزدهم ذی قعدة سنه هشتصد و هفتاد و دو فوت کرد و عمر
 در تاریخ و فاش گفته *

تاریخ

شاه طنجی نهاد و سلطان محمود	از روزنا بخلد چون ره پیود	تاریخ وفات حضرت سلطان	از باب بیست عدن بابی هجدهم
-----------------------------	---------------------------	-----------------------	----------------------------

بعد از سلطان محمود شاه پسرش عیاش الدین طنجی سی و سه سال سلطنت نمود بعد از وی ولد او سلطان ناصر الدین صلح
 با شاه مالوه شد و یازده سال و چهار ماه حکومت نمود و بعد از او سلطان محمود ثانی پادشاهی رسید اما در سنه هشتصد و سی
 و هفت سلطان بهادر گجراتی مالوه را گرفته منصرف شد و سلطان محمود را در معرکه کبشت *

سلطان ابوسعید مرزا

ابن سلطان محمد مرزا امیر شاه ابن امیر تیمور صاحبفران بود و ولادت او در سنه هشتصد و سی بوقوع آمده و پیوسته همراه مرزا
 الف بیگ ابن مرزا شاه هر خ می بود چون مرزا الف بیگ در ماه رمضان سنه هشتصد و پنجاه و سه هجری از دست مرزا
 عبد اللطیف که پسر او بود بقتل رسید و مرزا عبد اللطیف نیز بعد از هفت ماه از دست لشکران مقتول شد ابو سعید
 مرزا با دادا ابو الفخر از یک در سنه هشتصد و پنجاه و چهار بر مرزا عبد الله ابن مرزا ابراهیم ابن مرزا شاه هر خ که بعد گشته
 شدن مرزا عبد اللطیف بر تخت سمرقند نشسته بود غالب آمده و او را بقتل رسانیده در سن سبت پنج سالگی بال
 هشتصد و پنجاه و پنج بر سر سلطنت سمرقند جلوس فرمود و هشت سال بر فاهیت در سمرقند و ماورالنهر و ترکستان
 سلطنت نمود و شاهزاده اولیس را که از احفاد بالقیقربا بود و عمزاده ابو الغازی سلطان حسین بهادر است بدست آورد
 شهید کرد بعد از آن بر فاهیت بر تخت سمرقند نشست و بعد از واقعه بابر سلطان ابن مرزا باب فرطع بر ملک خندان
 نموده بدان جانب منوچگشت و در سنه احدى و سبتمین و ثمانه هرات را گرفت و گوهرش و بیگم را که که بانوی مرزا
 شاه هر خ بود بجهت نسکین فتنه و فساد مملکت که از وی ظهور می رسید برای خستی فرستاد و مدت هیزده سال الفخر
 و کشور کشانی اشتغال داشت چنانچه ترکستان و ماورالنهر و بدخشان و غزنی و کابل و قندهار و دودهند و ستان
 و پاره از عراق و خراسان در تحت و تصرف خود آورده استقلال تمام پیدا کرده بود چون در سنه هشتصد و هفتاد
 دو و هجری مرزا جهان شاه ابن قرا یوسف ترکمان که حاکم آذربایجان بود بدفع حسن بیگ که اورا اودون حسن نیز
 گوید بدیار بکر رفت و گشته شد سلطان ابوسعید از خراسان بقصد تسخیر آذربایجان که بعد فوت جهان شاه تصرف
 اودون حسن آمده بود بر و لشکر کشید و در قرا باغ آمده قشاق نمود اودون حسن بر چند عاجزی نمود و از در صلح و راه

تاریخ

قبول نفرمود و چاره اذن حسن ماه های آمد و بعد غله سرد و گره ایند و ما در ایامیکه شیردان شاه المشهور بغریخ لبارین سلطان غلیل
 دانی شیردان طرفین مصداقت می بود جزو خراسان از هر طرفی که دلت چهار پارچه حال بودند چون شیردان شاه
 بنا بر تمهید و وعده حسن بیگ لوامی مخالفت برافراخت موجب میرانی آن لشکر گردید چنانکه چهارده شبانه روز اسپهان
 خاصه سلطان جوینا فتنه و از کثرت غلط لشکر سلطان ابوسعید پریشان گشت فشار ادره همان ایام در شب چهاردهم ماه ربیع
 خوف واقع شد و تمامی جرم ماه در برج دلو بعهده راس سیاه شد و سلطان ازان واقعه سرسینه بیشتر گردید و بناریخ
 بست و دروم ماه رجب سال هشتصد و هفتاد و سه هجری بتقدیر از وی سلطان ابوسعید بدست مردم اودن حسن اسپهان
 و بقتل رسید چنانکه این تاریخ از ان مطلب خبر می دهد

تاریخ

تقتا اول لشکر سلطان ابوسعید	از کس بدان که در بیست و نه ماه	بشیردان چون بر دماند بر لب است	بمیزی که نه انجا مقام شاه است
گذشته بود ز راه رجب و شش روز	قدر نوشت که در شش روز که است	لطیفه ایست عجایب که لشکر اورا	و در آن سن دو تاریخ شیردان شاه است

و قتل سلطان ابوسعید اینگونه است که چون اودن حسن سه روز بعد اسپر شدن سلطان را برزایا و گار محمد ابن سلطان محمد مرزا
 ابن مرزایا ایسیفره که همراه بود داد و سلطان را بهانه قصاص گوهرشاد و یکم بناریخ بست پنجم رجب بقتل رسانید و
 مولانا جلال الدین محمود دوانی در مدح آن سلطان قطعه فرموده اند و در تاریخ نیست

تاریخ

سلطان ابوسعید که در فروردین	چشم سپهر جوانی جو او ندید	الحی چگونه گفته نگشتی که گفته بود	تاریخ سال مقتل سلطان ابوسعید
-----------------------------	---------------------------	-----------------------------------	------------------------------

دست محمد سلطان ابوسعید چهل و سه سال بود و ایام سلطنت هجده سال یکماه و یکروز بعد از وی سلطنت در برادران تقسیم
 یافت با و شاهای سمرقند میرزا احمد و اند جان مرزا عمر شیخ و خراسان و هرات و غیره بدست ابو الفازی سلطان حسین از
 مرزایا و گار محمد

کمال الدین محمد الواسع در تاریخ شهادتش گفته

تاریخ

نشد شهر منبهد و هم شهر صفیر	از سال شهادتش و هه باز خبر
-----------------------------	----------------------------

ذکر شهر قونج

این شهر از شهرهای قدیم هندوستان است آباد نموده راجه سورج که معاشره ستم و کستان بود و در زمان دولت راجه مال دیو که
 کسبش بجا نماند و به جهت بر راجه سورج بر سر شهر قونج بان غلظت رسیده بود که سی هزار دکان قبول فروشان و قلعه بزرگ
 پنجه داشت اما درین زمان که سده هزار و دو صد و پنجاه و نه هجری است ویران افتاده است و مردمان کمتر اند و قلعه بالکل
 سار شده اما بعضی جا روضه های سنگین و مساجد کهنه اند و ذکر عمارت و تاریخ آن در مقام خود کرده خواهند شد

ذکر گنبد شهر قنوج و تاریخ آن

بسمت مشرق شهر قنوج قریب قلع کهنه در گاه نیست بر بلندی احاطه دارد که اندرون آن دور و دهنه راست از سنگها سرخ و سفید
 تعمیر شده یکی از آن روضه بانا زینچی داشت بر پیشانی باب چون را تم این اوراق در سنه هزار و دوهصد و پنجاه و نه از آن آناه و بکتر
 اگره سیرت در ان مقام رفته دهد که همه معروف تاریخ سبب کهن سالگی زائل شده بود مگر دوسه حروف باقی مانده معلوم نشد که
 آن مقبره کیست مگر کسانی آنجا گفتند که این روضه اولاد و خدوم جهانیان است و قریب آن روضه مقبره دیگر است گنبدی عالی دارد
 و چهار نینار بر چهار گوشه آن و اندرون آن نمکان چهار قبر است که هیچ تاریخ نداشت مگر سنگی بزرگ در یک سو نهاده بود که در
 ایام پیشین بر پیشانی دروازه بیرونی بقیده کرده بودند و از تاریخ آن که بران سنگ متعوش است چنان مستفاد میگردد که شخصی
 بنام شاه بری خان در ایام دولت حسین شاه شرقی ابن محمود شاه بن سلطان ابراهیم شرقی در سنه هشتصد و هشتاد
 و یک گنبدی عالی بران روضه تعمیر نموده بود تاریخ نیست

تاریخ

این گنبدی بود که از چرخ برتر است تزیین کرده شاه بری خان و فتح خان پشتادویک هشتصد از هجرت رسول	دین طاق بی تغییر که باز دیده است که فضل حق جهان همه او را سزا تاریخ رسالت گشت ز راه پیوست کاتب حروف حاتم سکین که دیده	گفته بنا بعد بمایون حسین شاه با دوازده سال جانش فلک کلام باقی طاق سید راجوی بن جلال امید دار مغفرت از حضرت اکبر است	کاندر زمانه ذات جلالش مغفرت است کین ملک بر دوام بندانش سزا کافاق از جانش خوشتر سزا
---	--	--	--

۸۸۱

و از تاریخ آن که در بیرونی این روضه بر پیشانی باب متعوش است چنان مستفاد میگردد که این روضه وقتی از زلزله شکست شده
 و شخصی از عباس علی نام از اولاد آن را از سر نو در سنه هزار و دوهصد و نه هجری تعمیر ساخته تاریخ نیست

تاریخ

این روضه اطهر و منور که زلزله زمین شکسته	تأبست لقب و جلال حیدر تعمیر و گشکته بسته سنه دوهصد و یک هزار است	تعمیر شده بری چو بسمود عباس علی سیکه زاد داد از هجر رسول نامدار است	هشتادویک هشتصد بود خلف الصدق است و اهل سما
---	--	---	---

سلطانان او قونیلو

که ایشان را با بنادر نیز خوانند که سنه بودند و ایام سلطنت ایشان چهل و دو سال برین منوال بود اول ایشان امیر
 ابوالنصر حسن بیگ ابن قرا عثمان که بعد پدر ترقیات عظیمه نموده لوای استقلال و تعمیر افزاشته بر اکثر بلاد استیلا داشت
 و بعد حکومت پانزده سال و کسری در سنه هشتصد و هشتاد و دو در شب عید فطر بزرگ طبعی در گذشت بعد از وی
 پسرش سلطان خلیل پادشاه شد و بعد از کشته شدنش و نیم ماه برادر کتمه او سلطان یعقوب که از جانب او حاکم دیار بکر بود
 متوجه ادربایجان شده لای مخالفت برافراخت و روز چهارشنبه چهاردهم ربیع الاول سنه هشتصد و هشتاد و
 سه برادر را کشته بر اکثر بلاد ایران حاکم گردید و در سنه ست و تسعین و شصانته فوت کرد بعد از ایشان شش کس
 دیگر سیکه بعد دیگر حکومت نمودند

تاریخ ذکر سلاطین دکن

اول کسی که از سلاطین دکنی بر ولایت دکن ستونی گردید سلطان علاء الدین خلجی بوده و در دکن سه صد و شصت قلعہ بودہ است که هر یک را
 سر تفریق بقدر قلمه معانی افراخت و دیو نگر که عبارت از دولت آباد باشد با مصافات و دیگر پرگنات تا زمان سلطان غیاث الدین
 تعلق بسلاطین دکنی داشته چون سلطنت دکنی بر پیش محمد تغلق شاه رسید قلع خان را بصوبہ داری دولت آباد مقرر کرد شخصی
 بنام حسن که بمبئی کا نگوہ نامی او را بشارت سلطنت داده بود همراه او برکن رفت در اینجا ستاره طلوع او در خشدین گرفت
 تا آنکه لشکریان او را بر داری خود گردیدند و بعد از چند اوقات ساعت بنک مقرر کرده روز جمعہ بستی چهارم ربیع الاخر سنہ
 ہفتصد و چهل و ہشت ہجری تاج سلطانی بر سر او نهادند و چون آن برین بشارت سلطنت بدو داده بود لهذا خود را ملقب بہ
 سلطان علاء الدین حسن کا نگوہ ہمینی ساخت و سکہ و خطبہ بنام خود کرد و شہر گلبرگہ را با حسن آباد موسوم ساختہ و السلطنت خود
 نمود و بسیاری از ملک دکن در تصرف خود آورد بعد سلطنت یازدہ سال و دو ماہ بتاریخ غرہ ربیع الاول سنہ ہفتصد و پنجاہ
 و نہ فوت کرد اولادش تا مدت دراز بحکومت و دارائی اندیاز بر آسمان می سودند و ازین جماعت بعضی در شہر گلبرگہ
 و برخی در شہر سیدروجھی در احمد نگر و چندین در تلنگ و قومی در برار بلو ازم امور حکومت پرداختہ اند بالجملہ بعد سلطان علاء الدین
 پیش سلطان محمد شاہ ہمینی بر تخت نشست و بعد سلطنت ہفتادہ سال و چند ماہ بتاریخ نوزدہم ذیقعدہ سنہ ہفتصد و
 ہفتاد و شش وفات یافت بعد از و پیش سلطان مجاہد شاہ ہمینی بر سر فرزانہ ہی جلوس نمود و بعد سلطنت سیال
 و چند روز ہفتصد و پنجاہ سنہ ہفتصد و ہفتاد و نہ ہجری از دست داؤد خان کہ عم او بود کشتہ شد و داؤد خان ملقب بہ
 داؤد شاہ گشتہ افسر سلطانی بر سر خود نهاد اما بعد از بی و پنج روز بستی یکم محرم سنہ ہفتصد و ہشتاد و پنج ہجری او نیز کشتہ شد
 بعد از سلطان محمود پیش خور و سلطان علاء الدین را بر تخت نشاندند و او بعد از ایالت نوزدہ سال و شش ماہ بستی یکم
 ربیع سنہ ہفتصد و نود و نہ ہجری فوت کرد و روز دیگر ملک سعید الدین خوری کہ وزیر او بود بجمہ یکصد و ہفت سالہ رحلت
 نمود بعد از سلطان محمود پیش سلطان غیاث الدین ہمینی یک ماہ و بستی و پنج روز سلطنت نموده کھول و مجوس شد و بگذشت
 سلطان شمس الدین ہمینی را بر تخت نشاندند و او را نیز بعد از پنج ماہ و ہفت روز بتاریخ بستی سوم ماہ صفر سنہ ہفتصد
 و پنج ہجری کوزا ساختہ مقید نمودند بعد از و سلطان فرزند شاہ روز افزون ہمینی پس سلطان داؤد شاہ بر تخت نشست و بعد
 سلطنت بستی پنج سال و ہفت ماہ و پانزدہ روز شایدا کہ در ماہ شوال سنہ ہشتصد و بستی پنج ہجری بجز اوجیت
 ایزدی پو بستی بعد از و برادرش سلطان احمد شاہ ہمینی افسر سلطانی بر سر نهاد احمد آباد مدینا نموده اوست بحکومت
 دو از دہ سال و نہ ماہ و چند روز بتاریخ ہشتم ربیع سنہ ہشتصد و سی و ہشت ہجری فوت کرد و بعد از و پیش سلطان علاء الدین
 ہمینی در احمد آباد بر تخت سلطانی نشست و بعد سلطنت بستی و نہ سال و دو ماہ و پانزدہ روز در ماہ جمادی الاول سنہ
 ہشتصد و شصت و دو ہجری رحلت نمود بعد از و پیش سلطان ہایون شاہ ظالم بر تخت فرزانہ ای نشست
 و بتاریخ بستی و ہشتم ذیقعدہ سنہ ہشتصد و شصت و پنج فوت کرد و تا تاریخ وفات او سابق آذین مرقوم شد بعد از
 پیش سلطان نظام شاہ ہمینی بر تخت سلطانی نشست و بعد سلطنت و سال قدری کم سپرد و بم ذیقعدہ
 سنہ ہشتصد و شصت و ہفت وفات یافت بعد از و برادرش سلطان محمد شاہ ہمینی بر سر فرزانہ ای نشست و اکثر بعد ازین خواہد

خواجه محمود کاوان کیلانی

دور سلطان محمد شاه بهمنی بوده خواجه محمود مخاطب بود بلکه التماس خواجه جهان و سلطان محمد شاه بهمنی والی دکن از کفر محمد سلطان
فی تحقیقات تصور او را در کبر سن که عمرش بهشتاد و هشت رسیده بود بتاریخ پنج ماهه صفر سنه هشتصد و هشتاد و هشت
تقلید سید ملا عبدالکریم صاحب تاریخ محمود شاه بهمنی که او را گردان بلکه مریدان او بود در تاریخ شهادت او گفته *

تاریخ

شهادت بی سبب محمود مطلق که عالم راجویش بود در سنه ۸۸۹ اگر خواهی تو تاریخ و فاشس افره خوان قصه فعل بتاریخ

تاریخ

سال خوش گری رسیدگی ابی گنه محمود کاوان شهید ۸۸۹

سلطان محمد شاه بهمنی

از سلاطین دکن است چون پدش سلطان جهان شاه ظالم فوت کرد سلطان نظام شاه که پسر بزرگ بود بر تخت فرماورد
نشست و بعد فوت او که تاریخ سیزدهم ماه ذی قعدة سنه هشتصد و شصت و هفت هجری روداده برادرش سلطان
محمد شاه بر تخت سلطنت جلوس نمود و به سلطان احمد شکر می لقب گشته وزارتش تعلق خواجه محمود کیلانی مشهور
خواجه جهان بود و سببی وی در ملک سلطان رونقی پدید آمده و ملک احمد ولد ملک نائب دوریا خان که غلامان سلطان
بودند سببی خواجه جهان تربیت یافته ملک احمد ب خطاب نظام الملکی و اقطاع جوینر متاد گردیده دوریا خان لواء الملک
ملقب گشته اقطاع کاویل بدو تعلق گرفت اما بعد از شهادت خواجه محمود در اندک زمانی ایشان داماری دیگر
رایت مخالفت افرایستند و هر کس هر جا که بود دم ادا و ملاغری زود سلطان محمد شاه نوزده سال در دیار دکن سلطنت
نموده یک سال بعد از قتل خواجه محمود کاوان هجرت و هشت سالگی بتاریخ غره ماه صفر سال هشتصد و هشتاد و هفت
هجری فوت کرد تاریخ وفات او اینست *

تاریخ

شنشاهی جهان سلطان محمد که در بحر فنا که فرو شد و دکن چون غریب از مفرق او خرابی دکن تاریخ او شد ۸۸۶
و که سلاطین عثمانیه روم و فتح قسطنطنیه

در کتاب هفت اقلیم مرقوم است که سلیمان شاه نامی که سیزده پست یا عور خان می چویند در فطرت مغول از حوالی
مرد و ماخان بجانب ولایت روم در حرکت آمد و در آن حدود بحاربه و مغانده کفار اشتغال داشت پس از چند گاه آن
امام سید رحمت کرده بکوالی حلب آمد و در پیش قلمه جوینر خواست تا خیل خود را از فرات بگذرانند که در آب غرق شده
فوت گشت و در زیر قلمه مدفون گردید از و سه پسران ماندند سنقر و کوند غزی و ارطغرل سنقر و کوند غزس
با تاریخ بوطن اصلی شناخته و ارطغرل در ولایت روم مانده همواره بجنگ کفار اقدام می نمود تا در سال ششصد
و هشتاد و هفت در سن نود سالگی پدر دو این جهان فانی نمود و بعد از وی ولید شد شش عثمان بجای پدر سید و در سن
گردید و بر دین ملکستانی نشسته در سال ششصد و هشتاد و هشت بر فراغ حصار دست یافت ز نور خان بجای

۶۷۶

ای دولت نازادان گزیده که در زمانه موافق تاریخ است اما در شصت و هشتاد و نه خلبه با هم ادو خوانده اطلاق سلطنت بر روی گردید
و کار او روز بروز بالا گرفته و بر آن توجات موفور دست داده بر بسیاری از ولایات استیلا یافت چون سی و هفت سال حکومت
نمود و بر مقصد ولایت و هفت هجری فوت گشته و در قبه بر ساد فون گردید بعد از وی اورخان بن عثمان برینند پدزشته
شهر و نزدیک را که از مغلات مابین روم است در سنه احدی و ثلثین و سبعمایه بگرفت و پانتهام سلیمان بادشاه و ولد رشید شتر
کلی بوی سخر گردید اما در صین فتح بلاد در تسع و ثلثین و سبعمایه بگرفت آمد اورخان نیز بعد از وی در سنه ستمین و سبعمایه
در گذشت قیصری صاحب شعر ع خصوص المحکم و سراج الاموری در زمان دولت وی بوده بعد از اورخان سلطان ساد
بادشاه گردید او را خواند کار خواندند و او ابتدای سبسی لک شاهین و قایدی ار نوس بیک اورزادر احدی و ستمین
سبعمایه بگرفت و بصواب دید فخر خلیل غلامان کیسب را ملازم ساخت بیکجری نام نهاد و کلاه زر دوزی چند یافت بفر
الشیان گذاشت و از آن زمان اسکوف در میان ایشان پیدا شد و او بتدریج بسیاری از شهرهای روم را مفتوح خست
و در سنه احدی و ثلثین و سبعمایه بگرفت لار فرنگ رفته غالب آمد و پس از آن بر سر تلی استاده نظاره اطراف
میکرد که ناگاه یکی از کفار که بجرح بود افتان و خیزان متوجه وی گردید چون نزدیک رسید تیغی بوی حواله نموده بقتل
رسانید از سلطان مراد و دلبران مانده بودند یکی یعقوب و دیگر س با نیزه امراے دولت و اعیان مملکت یعقوب
را هلاک ساخته با نیزه ابادشاهی برداشتنند و او را ایلدرم با نیزه میگفتند او بغایت غیور و قهار و متشکر و جبار بود و در
هفتصد و نود و دو هجری استنول که آنرا قطنیه نیز می گویند محاصره کرد چون شنید که سلاطین فرنگ جمع شده بدفع و جنگ
اومی آیند فتح اراده کرده با ده هزار سوار که همراه داشت با استقبال ایشان رایت جلاوت برافراخت و فتح یافت و
مردم کفار بقبول صحیح و ولایت هزار بودند و بسیاری از ایشان بقید اسیری گرفتار گردیدند القصد ایلدرم با نیزه از آن
فتح بلند آوازه شده از کمال غرور بنا بر حمایت سلطان احمد جلا بر و قرا بوسف با امیر تیمور تنازع کرده معامله ببقا بآنها
چنانچه در آخر سنه هشتصد و چهارمین الجانین صفت کارزار راست شده با نیزه بدست مردم امیر تیمور مقید گردید و
امیر تیمور مراحم سر و اندر اشامل حال دی گردانیده اراده داشت که وی را مطلق العنان سازد که در فلال احوال
غیرت غلو آورده بر مرض خناق و ضیق النفس در هشتصد و پنج وفات یافت تاریخ فوت او سنه فوت ایلدرم با نیزه او را شش
پسران بوده اند از طغرل که در جنگ مذکور نا پدید شد هانانام اصله او مصطفی بود و سلیمان و سلطان محمد و موسی
و قاسم بعد وفات با نیزه بدیشش سلطان سلیمان را بر دم اتلی برده بسلطنت نشاندند و سلطان محمد با با سپه رفت
و موسی که در خدمت پدر مقید گردیده بود از مجلس امیر تیمور خلاصی جستة نعش والد خود را بر سپاه برده بسلطنت نشست
و سلیمان بادشاه موفور قصد وی کرده موسی به بلاد فرنگ گریخت و در ادرنه کس بسیاری بر سر او جمع آمده بجانب
سلیمان در حرکت باند و در وقتیکه سلیمان در حمام بود غافل بدان شهر درآمد سلیمان فی الفور از حمام برآمده راه فرار پیشین
گرفت قضا را گذر نفس بر روی افتاد و مردم آن موضع دیرا بقتل آورده برش نزد موسی آوردند هفت سال کامروا بود
موسی صبی من حیث الاستقلال قائم مقام پدر گردیده ابتدا آن موضع را که در قتل برادرش جرات نموده بودند بقتل
رسانید بعد چندی امر ابلسطان محمد پیوسته برفع او کوشیدند و در سال هشتصد و چهارده موسی بدست او افتاد
محبوس بلکه مقبول گردید چون سلطان محمد برادر خود موسی را برزه کمان که بگفت ترکان کرپش گویند از میان برد

بهر داشت و بادشاه محمد در سنه ثمان و شصت و ثمانه دوشاد سلطنت صیوری گرفته پس خود سلطان مراد را بجای خود
نفاذ عزالت اختیار نمود و باین بودی سلطنت کرد پس بزرگ اختر اصلا مصلحت در آن ننمود چون در سنه هشتصد و بیست
و پنج سلطان محمد فوت کرد پس شش سلطان مراد فرمازد و اگر دید در اربع و پنجاه و ثمانه با جمل طبع در گذشت در
مقامی بمقتضای آنکه در عمر چهل و نه سالگی فوت کرده و مدت سلطنت او سی سال و شش ماه و هشت روز بود بعد از او پسر
سلطان محمد در محرم سال مذکور بی مزاحمت غیر بر تخت سلطنت جلوس نمود مرتبه اش از آبا و اجداد در گذشت از جمله
مأمورینش یکی تسخیر استنبول است که دست تسلط هیچ بادشاهی بدان نرسیده بود و او آن بلده را در سال هشتصد و
پنجاه و هفت بهر او فتح کرد و یکی از فضلا تاریخ را بلده طیب یافته و این فتح بتاریخ بستم جادی الاول روز شنبه
سال هشتصد و پنجاه و هفت که مطابق بستم نهم منی ماه انگریزی سنه یک هزار چهار صد و پنجاه و سه صیوی بود واقع
شده باید دانست که اصل نام این شهر قسطنطین است که یکی از قیصره روم که قسطنطین نام داشت قریب سه صد
سال قمری پیش از هجرت یعنی بتاریخ بستم ششم ماه نومبر سال سه صد و بیست و نه صیوی بنیاد این بلده مظهر اندخته
و نامش قسطنطین بول نهاده اما چون این کلمه از زبان ترکان که محض بی علم بودند جاری نمیشد استنبول میگفتند
و حال این زبان نام شهر است و بعضی قسطنطین مینویسند با جمله بعد چند مدت میان سلطان محمد و حسن پاشاه که در بی حادث
شده مهم تقبال و جدال کشید اگر چه اعزلو محمد پسر حسن بادشاه ابتدای از منقلای و برانهمزم ساخته خاص مراد را که امیر
میر لیت بقتل رساند اما در تاریخ سنه ثمان و سبعین و ثمانه در حدود آذربایجان تلافی فریغین دست داده شکست
بر حسن بادشاه افتاد و زینل بیگ پسرش بقتل آمد عزیز بی قهرک الله نصر اعزیز را تاریخ این فتح یافته و مولانا
عبدالرحمان جامی چند قصیده در مدح سلطان محمد گفته که مطلع یکی ازان قصاید اینست که کسی بر سر بر
جاه و جلال به چون تو کرد کتاب فضل و کمال تو و سلطان محمد به یکی و یک نامی روزگار میگذرد اند تا در آخر یوم الخمس سوم
ربیع الاول سنه ست و ثمانین و ثمانه در حوالی کل و یری فوت گشت و تاریخ واقعه رانی یوم النهمیس یافته اند پس از
پسرش سلطان با یزید قائم مقام او شد ذکرش بعد ازین خواهد آمد

سلطان جنید اردبیلی

از اولاد شیخ صفی الدین اردبیلی است که ذکرش در باب هشتم مرقوم شده بعد وفات پیر خود که شیخ ابراهیم نام داشت
در اردبیل بر سر سد بادت نشسته بتلفیق سالکان طریق معرفت مشغول شد و در اندک روزی از دوام خاص و عام
شده غلبه سلطان جنید بجای رسید که مرزا جهان پشاه که فرمانفرمای عراقین و آذربایجان بود از زوال ملک خود
متوهم گردیده حکم نمود که در اردبیل توطن نماید چنانچه سلطان جنید بجانب دیار بکر نهضت فرمود و امیر ابو نصر حسن بیگ
که حاکم دیار بکر بود خواهر خود را که خدیجه نام داشت در سلک ازدواج او انعام داده در حمایت عزت و تعظیم پوسه
سلوک نمود و شیخ جنید بعد از چند وقت طالبه از صوفیه را بخود مشفق ساخته جهت امر عزادار سنه هشتصد و شصت
بجانب کربستان در حرکت آمد چون در ولایت شکردان در آمد امیر خلیل الله والی شکردان سر راه بروی گرفته
مهم نزارع و جدال انجامید چون دمیدن صبح سلطنت خاندان صفویه راهبوز مصلحتی مقدر بود هر آینه بدست شروان شاه
انقاد و بقتل رسید و بعد از آن صوفیه دست متابعت بدامن سلطان حیدر که از شداد اول سلطان جنید و خواهر زاد

۸۸۶

امیر حسن بیگ پورزده و میرا بر سینه خلافت نفاذند و سلطان حیدر تاجی از سقر لا و قمر فزی که گشتی برده و از ده ترک بود ساخته
 بر تارک می نهاد و هر که بدست امدت و پی پیوست از جهان جنس افری بوی میداد و چند هزار کس مال از قبایل اترک حیدر
 کلاه سرخی با ناهمطافر بود و میرا قزلباش لقب ساخت قزل در ترکی سخن و باش مینویسند و چون امیر حسن بیگ
 بر مرزاجان شاه و مرزا سلطان ابوسعید ظفر یافت بوسیله عقیدت و اظهاری که نسبت بدان دو دمان داشت همیشه
 همیشه خود علیه بیکی آغا زاد سلک از دراج سلطان حیدر کشید از وی سه پسران حاصل شد که یکی از ان جمله شاه
 اسمعیل صفوی است که ذکرش بعد ازین مرقوم خواهد گردید و سبب موصلت امیر حسن بیگ با سلطان حیدر
 رومی در از یاد نهاد همواره بر نسبت والد خود و وفور ثروت ارباب غرادر اسلام نظر میداشت تا در آخر اوقات
 حیات رایت نهضت بجانب در بند شروان بر افراخت و فرخ پسر ابن امیر خلیل الله که در ان زمان شروان
 شاه بود توهم نموده از سلطان یعقوب پسر حسن بیگ که او نیز از سلطان حیدر متوهم بود استمداد لشکر نمود و سلطان یعقوب
 سلیمان بیگ با چهار هزار سوار با ما و اوردان ساخت و در نوادی ترسدان تلافی فرمود یعنی دست او نزدیک بود که شروان
 شاه از سر که سینه عثمان بگرداند که از شست تقدیر تیری عمر فرساکشاد یافته سبب انقطاع رشته حیات سلطان حیدر
 گردید و این واقعه در ماه شعبان سنه ۹۹۳ هجری بوقوع آمده و سلطان یعقوب پسران او را دستگیر ساخته
 در قلعه اسنر محبوس ساخت +

ذکر پادشاهان شروان

خاقان کبیر یک منوچهر که خاقانی شاعر ملاح او بود بکثیر فضیلت و هنر پروری از جمیع پادشاهان شروان امتیاز فرودان
 داشت و شروان شاه از نسل بهرام چوین است و بهرام پنجاه پسر و پسران بسیار با کجانب میرسد بعد از منوچهر پورزده
 نصر از اولاد وی در شروان حکومت نموده اند بدین نضق بعد از منوچهر ولدش فرخ زاد بر سینه حکومت تکیه زد و چون
 او تاند که تاسپ مالک زمام امور مملکت گردید بعد از وی فرامرز بن کتاسپ پای بر تخت حکومت نهاد و پس
 از وی فرخ زاد بن فرامرز بر سینه حکومت نمود و از عقب او کیقباد بعدل و داد گوشتید بعد از وی ولدش
 کاوش در تها حکومت کرد و در هشتصد و هفتاد و چهار فوت کرد و پس از او پسرش هوشنگ پادشاه شد و در هشتصد
 و هشتاد و چهار وفات یافت و بعد از فوت هوشنگ ییالت به شیخ ابراهیم بن سلطان محمد رسید او با امیر تیمور موافق
 بود و در اکثر معارک همراهی کرده و در هشتصد و هشت و هشتاد و هشت وفات یافت باقی سلطان خلیل الله بن شیخ ابراهیم بعد از پدر بر تخت
 سلطنت جلوس نمود و بحسب اتفاق که سلطان خلیل تا این جلوس است او نیز نسبت پدر عمل نموده با اولاد امیر تیمور
 صداقت ورزید و در تبعیت می گوشتید لهذا قرا سکنر ترکمان بنا بر معادلت صاحبقران در هشتصد و سی و یک
 لشکر شروان کشید و جمیع مشردانات را تار و تار بنده تاراج نمود و در هشتصد و سی و دو برابر انش کیتباد و اسحاق
 و ششم نبوی خروج کرده خفت فاشش بوی رسانیدند و آخر معادلت مرزا شاهرخ سرالیشان را مسند فرغ گردانید
 در هشتصد و شصت و سه وفات کرد شروان شاه المشهور بفرخ پسر ابن سلطان خلیل بر اثر پدر وارث ملک
 گشت و شروان شاه تا این جلوس است در عهد او سلطان ابوسعید از خراسان بقصد تسخیر آذربایجان آمده و در قرا
 قشاق نمود و با حاکم شروان شاه طرفین معادقت می نمود و چون خراسان از عمر خوراک و حلفت چاربا پیروزه الحال بود

مکتبہ

۱۳۳۳

در چون بنا بر نزدیک بود عمیر حسن بیگ لوائی مخالفت برافراخت موجب ویرانی آن لشکر گردید و سلطان ابوسعید بقیه کشته
 بقتل رسید و چون فرخ یار نسبت بخاندان شیخ صفی حذری و قصدی اندیشیده بود بمکافات آن در قصد و کوشش
 بدست شاه اسماعیل صفوی کشته شد بعد از وی پسرش بهرام بیگ قائم مقام پدر خود گردیده در قصد دهفت فوت
 کرد و پس از وی برادرش غازی بیگ که ز غازی بیگی بدو منسوب است و آلی شده در سنه ثمان و شصت و هشتاد
 بعد از وی شیخ ابراهیم مشهور شیخ شاه بن فرخ یار و بعد از وی پسرش سلطان خلیل و بعد از وی شاه فرخ بن سلطان
 فرخ بن شیخ شاه قباوی حکومت یکی بعد دیگری پوشیدند و در وقتیکه طما سب صفوی فتح شروان را پیش نهادیمت
 ساخت شاه فرخ بقدم مخالفت پیش آمده در سنه نهمصد و چهل و پنج بر دست او افتاد و آن سلسله شاهی گردید.

سلطان بهلول لودی

ابن کالابن ابراهیم خان حاکم نمان بود و وقتیکه بهلول در شکم مادر بود خانه بر مادرش افتاد و جان داد پدرش برودوی
 شکم زن چاک زده سپر را بر آورده و بهلول نام نهاده بهلول در سنه هشتصد و پنجاه و پنج غایب از سلطان علاء الدین
 این سلطان محمد شاه بادشاه دہلی که در بد او آن استقامت داشت بر جام خان وزیر او که حراست دہلی میکرد و شوال
 گشته دہلی را متصرف شد و در سنه هشتصد و پنجاه و شش غلبه و سک که بنام خود کرده بتاریخ بست و پنجم ذی حجه تخت
 جلوس نمود تاریخ جلوس است.

تاریخ

شاه بهلول چون تخت نشست	عدل مساز زیر ملک بست	گفت دل سال پیت با تو گفت	که بهار جلوس سلطنت است
------------------------	----------------------	--------------------------	------------------------

اورا مکرر با سلطان محمود شاه و پسرش محمد شاه شرفی مقاتله و محاربه دست داده و چون لوبت سلطان حسین شرف
 پسر محمود شاه رسید تا چند سال با او صلح قرار گرفت باز میان ایشان نزاع قائم گردید و مدتی بین الجابینین محاربه بود
 اما هر مرتبه سلطان حسین زیمت یافته و سلطان بهلول بعد سلطنت سی و هشت سال و هشت ماه و هشت روز در
 سنه هشتصد و نود و چهار مرین گشته بتاریخ دوم ماه شعبان وفات یافت و پسرش کندرشاه بر جای
 او نشست مقبره او در دہلی متصل در گاه شیخ نصیر الدین محمود پسر ارغ دہلی واقع است تاریخ وفات سلطان
 بهلول است.

تاریخ

بہشتقد لود و جار رفت از عالم	خدیو ملک شان جهان کشا بنزل	انتخ ملک شان بود لیک و فہم اہل	برو مجال شہیر و خنجر مصقول
------------------------------	----------------------------	--------------------------------	----------------------------

تاریخ بتعمیم

کشف عالم شہیر لود کردی	افشادہ دلو طرات جہان جلالت	در غلغله گفت مر و شرا صفت	قصہ سفر عالم ارواح رسالت
------------------------	----------------------------	---------------------------	--------------------------

خواجہ سعید اللہ احترام فرستند

۸۹۲

۸۹۳

در زمان سلطان ابوسعید مرزا و عمر شیخ مرزا در حیات بوده و آن هر دو با دست امان ارادت و اخلاص و اعتقاد و بیازند
 بسیاری با او داشتند و مولوی جامی کہ یکی از مردمان او بود در نسخہ بوست تاریخ او را یاد کرده است و چون فقر اندر
 قباوی کتبی آمد بہ تدبیر سعید اللہ آمد و وفات خواجہ موصوف در سنه قند سال ہشتصد و نود و شش ہجری

روی داد و امیر علی شیر که وزیر سلطان حسین مرزا بود تاریخ را طبع کرد و این یافته را کتب کهنه و کتب جدید و کتب معتبره و کتب معتبره

۸۹۶

تاریخ			
نظر حقین و فضل و طاعت الهی	خواجه جعفر قاضی	عزت و دردمان ابرار است	شرف خانان احرار است
از به جودش زمانه برضو بود	کنه بنیاد دین از و تو بود	از زمان سرودش چون بشنو	سال مولودان خدایین صو
شب شب که خواهم نقل نزد	سلخ ماه برج الا دل بود	سال افکش بگو بلا ایشباه	خواجه عابدان علی بن عبد الله
	در هر قدر مرقدش میدان	بهر عرض مستندش میدان	

۸۹۵

مرزا عمر شیخ

ابن سلطان ابوسعید مرزا از اولاد امیر عمور صاحبقران است در سنه هشتصد و شصت و سه متولد شده پدرش سلطان ابوسعید نسبت بفرزندانش دیگر ایشان را دوست تر میداشتند و از فرط توجه در نگاهداشتن ملک موروثی ولایت اندجان و آن قوچ را بایشان داده بودند و ایشان را ولایت را که حدود و مملکتان بود نوعی ضبط فرمود که لشکر بیگانه را مجال عبور بان حد و دیوار نبود بلکه ایشان همواره با کاشانی پونس خان تاخت می آورد بعد از وفات پدر در سنه هشتصد و هفتاد و سه با اتفاق امر او ایمان مملکت بر سر بر فرمانروای فرغانه که اندجان بای تخت و یکی از شهرهای آنجا است متکثر شده مرام بصحبت و در ایشان خدا شناس متوجه بود علی الخصوص خواجه ناصر الدین عبید الله احرار نهایت اخلاص و نیاز مندی داشتند و اخیکت پایه تخت مرزا عمر شیخ بوده و آن بر جرمی عظیم واقع شده بحسب تقدیر بر رزد و در سنه چهارم رمضان سال هشتصد و نود و نه بحالی کبوترخانه که بر یکی از عمارات بود نشسته تماشا می گوید تران متوجه بودند یکی از خدمتکاران از گستن جرح خردا رسیده بمرزا گاهی داد مرزا بر خاسته یک بای در کفش آورده بود که آن جرات نام جدا شد و آن بادشاه با مدح علوی شتافتند سن هشتصد و سی و نه سال رسیده بود و ایام سلطنت نسبت و شش سال و دو ماه بود ایشان سه پسران و پنج دختران داشتند بزرگترین پسران با اعتبار صورت و منته ظمیر الدین محمد باریشاه بود و در مرزا جامه گم و سوم مرزا ناصر بود

۸۹۹

مولانا نور الدین محمد الرحمان مشهور بمولوی جامی

در سوره هفت اقلیم مرقوم است که لغات فضائل و کمالاتش مانند فردغ اقباب موز ساز و صوره ربیع سکون بود صاحب شجاعت آورده که جد ایشان مولانا شمس الدین محمد دمشقی بوده منسوب بحکله دمشق استصفان که بنا بر نواب زمان از وطن بر آمده بخراسان افتاده و در قصبه جام توطن گزیده بود و والد او مولانا نظام الدین احمد دمشقی نام داشت و جامی در جام در نسبت و سوم شعبان سنه هشتصد و هفتاد و نه متولد گشته و بدان سبب جامی مخلص فرموده در دار السلطنت بهرات مسکن گزید و مولود جامی در سنه هفتاد و نه در جامی شمس الدین جامی است به لاجرم در جریده اشعار به بدو منی تخلص جامی است به در صفوان شبان تحصیل علوم نموده سردار اقران گردید و در عهد سلطان ابوسعید بخدا شناسی و خدا پرستی شهرت یافته قبول خاص عام گشت و در عهد سلطان حسین با اقبال بیشتر از پیشتر قبول یافت و امیر علی شیر غاشبه انقاد داد و در آن زمان گروشت و جامی بخداست خواجه عبید الله احرار اخلاص و اتحاد بسیار داشت و از خلفای شیخ مولانا می کاشغری بود تا ایضا بود بسیار است از جمله تصنیفات او یکی نسخه ایست که در سنه هشتصد و هشتاد و نه بجمعی با تمام رسانیده

در آنوقت عمرش بمقتاد رسیده بود چنانچه میگوید **مراهقتا و قدصال** و ترا هفت مده تری می آید لقبال و مرارفت **مده**

تاریخ کتاب یوسف لیثا

علمی این جنس فاخر **رسانید آخرین سالی باخر** که باشد بعد از آن سال مجدد **نهم سال از نهم عشر از نهم صد**
از آخر مصره قطعه مذکور تاریخ منوال برمی آید یعنی نهم سالی از نهم عشر سال بهشتاد و دو شد و بهم صد سال ششصد شصت و پنج تاریخ
هشتصد و هشتاد و نه شد فقط و جامی بسن بهشتاد و یک سالگی در زوجه بود چه جمعه هم سال ششصد و نود و هشت یا که ششصد
نود و نه هجری ازین جهان قانی بعالم باقی انتقال نموده و مولانا عبد الغفور لاری مدت حیات وی را از حروف کاس
که سینه جام است استخراج کرده و این تاریخ در دفات او از مولف این ادراک است

تاریخ از مولف

جامی آن استاد فصل و منبر **رفت از کتب جهان بجهان** طفلی جت حرف تاریخش **الفتش صا و وضاد و طابروا**

تاریخ از محراب الوداع صلیین

افصح بی نظیر جامه بود **لمبالات علم نامه بود** در تصنیف آن معنی شان **عدد جام شد رقم بر خوان**
شب آید بود نوزدهم **بیشک ریب از ربع دوم** که زدینا گذشت عادت فر **جانب استخوان هفت طبق**
با نغم گفت سال رحلت او **جای جامی بهشت عدن کبوا**

و این دو تاریخ از نواریح مرآت جهان نام نوشته شده

تاریخ

جامی که بود بلبل جنب تعمیر شد **فی روم کشته ارضنا الشما** **کاک نضانوش رزان برور** **تاریخ درین نقل و کان استا**

ایضا

قطب آفاق حضرت جامی **کان فی یقینة الورا لورا** **کرد جلالت زدهر شیخ تاریخ** **هجره هم روز ماه عا شورا**

پهلوان محمد شهیدی

از نوادرا عصاره سیر جل پهلوانان روزگار بوده و بهما مر سلطان حسین مرزا و امیر علی شیر بود در سنه تسع و تسعین و
شمانه در بهرات در گذشت و چونکه مولوی جامی یک سال پیش از وفات کرده چنانچه امیر علی شیر در تاریخ و کاشف
این قطعه گفته و این تاریخ با سلوب غرائب واقع شده که یک عبارت تاریخ فوت دو کس ظاهر است شود
و لفظ محمدی در اینجا اشاره بر مولوی جامی است

تاریخ

محمد پهلوان هفت کشور **که در پیشش نبود اقران** **سر و حلقه اهل طریقت** **کوفت از قید گیتی فلان البال**
ز بعد قطب عالم حادث جام **که در مقدمه دوران بود بی قال** **ببین از سالی سوئی حجت فرمید** **ازین دیرینه دور مختلف حال**
که بر کسی تاریخ نوشتش **گوشش بعد محمدی همگیال**

ازین تاریخ صحت ظاهر است که سال وفات مولوی عبدالرحمان جامی سنه هشتصد و نود و هشت است

تاریخ

پس بعضی کسان که یک عدد زیاده نوشته اند شاید که درست نباشد + + +

در کسب سلطنت گجرات

ولایت گجرات از زمان دولت سلطان علاءالدین محمد بن ناصر بن محمود گورکان بصرف بادشاهان دلی بوده بعد از آن
 حکام اندک بسبب ضعف سلطنت بران طاعت پیچیده خود با شاه شدند و اول ایشان ظفرخان بن وحید الملک است
 که در زمان ناصرالدین محمود بن محمد شاه بن فیروز شاه باریک با و شاه دلی حکومت گجرات امتیاز حاصل نموده در
 سنه هشتصد و شش هجری پیشش تانارخان پدر خود را بی اختیار کرده حاکم گجرات شد و خطبه بنام خویش کرده خود را
 محمد شاه نامید و بعد از چند سال مسوم گردید بعد فوئش پدرش ظفرخان در سنه هشتصد و ده هجری علم شاهی گرفته
 سکه و خطبه بنام خود کرده لقب خود مظفر شاه نموده بر تخت شاهی نشست الغرض ابتدای سلطنت گجرات از همین وقت
 باشد در ماه رمضان سنه هشتصد و سیزده سلطان احمد شاه بنیره مظفر شاه جد خود را مسوم ساخته بر سر فرزند خود
 نشست و در همین سال بنیاد شهر احمد آباد گجرات نهاد چنانچه تاریخ بنامی آن که با غیر است سابق ازین مرقوم گردیده و سلطان
 مظفر شاه و احمد شاه هر دو معا صر سلطان اوشنگ بادشاه مالوه بودند و با او جنگ داشتند و سلطان احمد شاه سی و دو
 سال و شش ماه ولست و در روز حکومت نموده چهارم برج الثانی سنه هشتصد و چهل و شش هجری درگذشت
 بعد از وی پیش محمد شاه مسند شاهی را رونق بخشید در ایام او شیخ احمد که کوه کی از اولیای رزگار بود فوت کرد و
 سلطان محمد روضه عالی بر تختش تیسراختن فرمود و محمد شاه بعد حکومت هشت سال نه ماه و چند روز بتاریخ بستم
 محرم سنه هشتصد و پنجاه پنج این جهان فانی را پدر خود نمود بعد از وی پیشش جلال خان خود را لقب سلطان
 قطب الدین ساخته قدم بر سریر شاهی نهاد در ایام او شیخ برهان الدین قطب عالم غره می چو سنه هشتصد
 و پنجاه و شش در گجرات فوت کرد و سلطان قطب الدین بعد از حکومت هشت سال و شش ماه و شانزده
 روز بتاریخ ششم رجب سنه هشتصد و شصت و سه درگذشت پس از وی عم وی سلطان داؤد یکماه سلطنت
 نموده معزول شد و امر را سلطان محمود بیکر و راجا رنج دوازدهم شعبان سنه مذکور بر تخت شاهی نشاندند در
 زمان او حضرت شاه عالم که یکی از اولیای وقت بود در سنه هشتصد و هشتاد و هشت فوت کرد و مقبره او در رسول آباد
 گجرات است و محمود شاه در دوازده کر و بی احمد آباد شهری بنا نهاده محمود آباد نام کرد و بعد سلطنت پنجاه و چهار
 سال بتاریخ سوم رمضان سنه نهصد و هفتاد و هجری درگذشت و در سر کج گجرات مدفون گردید و فقط

مات و هم از سال نهصد و یک لغایت سنه یکم از از هجری

در ابتدای مات و هم سلطان بایزید ابلدرم در روم و مرزا سلطان حسین در خراسان و شیروان شاه المشهور
 بفرخ یسار در شیروان و سلطان سکندر شاه بن سلطان بهلول در هند و سلطان محمود شاه بهمنی در دکن
 و سلطان غیاث الدین خلجی در مالوه و سلطان محمود بیکر در گجرات فرمانروای بنام بودند و صاحب خطبه و سکه بودند

تاریخ

در سنه هشتصد و پنجاه و پنج در ایام او شیخ احمد که کوه کی از اولیای رزگار بود فوت کرد و سلطان محمد روضه عالی بر تختش تیسراختن فرمود و محمد شاه بعد حکومت هشت سال نه ماه و چند روز بتاریخ بستم محرم سنه هشتصد و پنجاه پنج این جهان فانی را پدر خود نمود بعد از وی پیشش جلال خان خود را لقب سلطان قطب الدین ساخته قدم بر سریر شاهی نهاد در ایام او شیخ برهان الدین قطب عالم غره می چو سنه هشتصد و پنجاه و شش در گجرات فوت کرد و سلطان قطب الدین بعد از حکومت هشت سال و شش ماه و شانزده روز بتاریخ ششم رجب سنه هشتصد و شصت و سه درگذشت پس از وی عم وی سلطان داؤد یکماه سلطنت نموده معزول شد و امر را سلطان محمود بیکر و راجا رنج دوازدهم شعبان سنه مذکور بر تخت شاهی نشاندند در زمان او حضرت شاه عالم که یکی از اولیای وقت بود در سنه هشتصد و هشتاد و هشت فوت کرد و مقبره او در رسول آباد گجرات است و محمود شاه در دوازده کر و بی احمد آباد شهری بنا نهاده محمود آباد نام کرد و بعد سلطنت پنجاه و چهار سال بتاریخ سوم رمضان سنه نهصد و هفتاد و هجری درگذشت و در سر کج گجرات مدفون گردید و فقط

تاریخ

۹۰۱ کمال الدین و الدین شیخ بیچو کہ آمد جنٹ فزودہ جانشین زروی نغمیہ تاریخ فولش شود حاصل زنام دلکشایش
 اگر چه مولف را از سال فولش شبیه است اما ازین تاریخ چنان مستفاد میگردد که او در سنه نهمصد و یک هجری فوت کرده
 یعنی اگر از عدد حروف شیخ عدد حروف خود دور کرده شود تاریخ بر آید

امیر الدین محمدروی

روز شنبه شانزدهم رمضان سال نهمصد و چهار هجری فوت کرده امیر سلطان ابراهیم امینی تاریخ چنین یافته

تاریخ

۹۰۲ آن پیر که شد عشق اورا از عین شهود بود مشهود از عین شهود بود مشهود
 شد سوی جهان گشت تاریخ مشنبه که ز صوم شانزده بود ز نسبت هر دو کون مقصود

امیر کمال الدین حسین

در ایام دولت سلطان یعقوب بن حسن بیگ از طبس باذربایجان شناخته و چند گاه در ظل شریعت آن بادشاه
 گذراینده چون در سنه نهمصد و چهار هجرت آمد ابو الغازی سلطان حسین مرزا صدارت پرسیدن و نعم و ادو خویان
 را برای صواب نمایش توفیق او نمود مولانا فصیح الدین تاریخ صدارت او نظم فرمود

تاریخ

۱۰۰۲ ای آنکه زیاده شد ز تو قدر ز تو در اوج صدای من در نظر ترا ای صد ز فرین صاحب عالی قدر تاریخ صدارت تو شد صدر ز تو

مولانا حسین واعظ

صاحب تفسیر حسینی است هم عصر ملا عبدالرحمان جامی بوده در سنه نهمصد و ده هجری فوت کرده

تاریخ از فخر المومنین

۹۱۰ مع و بفاصل لانا حسینی کاشف آنکج معرفت در مخزن لمانا دیش و اوقه بر سبب عزت شرف
 گفت چون شد بعد ازین منبر عظمی ازین تاریخ بیک منبر اعوش باو گفتش تاریخ فوت حیات و جفا

امیر نظام الدین علی شیر

شخص به لوای خلف صدق بکینه بهادر است و بکینه بهادر در زمان سلطان ابوسعید از مقر بان در گاه اولود و
 جداورش بر ابوسعید در سلک اعظم امرای با بقرا مرزا جید سلطان حسین مرزا منتظم و امیر علی شیر وزیر
 مرزا سلطان حسین بادشاه خراسان بوده که هیچ کس را آن پایه و منزلت نبود علما و مورخان تالیف بسیار
 بنام او نوشته اند مشغول است که میر بنا بر عدم توجه بجانب تامل به نیت اشتها یافته بود و مولانا بنای قصیده در
 مدح او گفته صله چنانکه مطبوع اولود و بنور سید بنا علیه آن قصیده را با اسم سلطان احمد میرزای قوم سلطان حسین
 مرزا کرده بدو گذرایند این معنی میسوع میر شده نسبت بلا بنای در مقام کلفت شد مولانا جهت تلانی این قطع
 را نوشته بملازمتش فرستاد قطعه دختر اینکه بفرستد هر کی را بشهری دادم آنکه کاین نفاذ معنی بود

بیت و علم

در گذر فتم برگیری دادم به امیر علیش بیشتر از بیشتر بر خیده پر دله قتلش از با و فاه حاصل ساخت و مولانا جلا نموده بظرفت
ماورالنهر رفت ولادت او در سنه هشتصد و هجده و چهار و وفات که در مسج یکشنبه یازدهم جمادی الاول سنه
نهمصد و شش بود یکی از فضلا تاریخ و فاشش در سلک نظم آورده +

تاریخ

آن میر بند قدر دانی از تبت چون کرد از این جهان بخت طلت از سال وفات بجای آوریدیم داد و دیوبند من که بخت چغت
و مولانا صاحب دارا قصیده در مرثیه او گفته که از مصرعه اول هر بیت تاریخ ولادت و از مصرعه دیگر تاریخ وفات
می بر آید این چند بیت از آن است +

تاریخ

ای فلک است او بر نیسان کرد ۱۸۲۴ ای اجل ملک جهان را با دو پیر آفرید که ده گاه از جفا بران دل سبیل آورد اگر ز کین صید بپاک صید سلطان کرد
کرده بر جان کین بنیاده و نام ۲۲۴ هر زمان از کینه جوئی صید صیدان کرده

شیخ سعاد الدین

در سیر العارفين مرقوم است که او از جمله شایمان عظام بوده و از روی علم ظاهر و باطن آثار جنید و بانیزید در اطوارش بود
معاصر سلطان بجلول لودی بوده و برادر حنفی ایشان شیخ اسحاق نام داشت وفات او در بغداد هم ماه جمادی الاول
شاید که در سنه نهمصد و هفت هجرت واقع شده و مدفن او بالای حوض شمس در دلی واقع است و این تاریخ در وفات او
در سیر العارفين مرقوم است +

تاریخ

مرشدی انور ملک شاه سعاد الدین بر سر بر عرش آمد کام او هشت خلد آمد بنام او اگر بر سر بیکی سال از خیش کوه پشت آمده بنام او
یعنی عدد عبادت هشت را که بقتصد پنج میشود با عدد اسم او سعاد الدین که دو صد و دو میشود یکجا کرده آید
تاریخ فوت بر آید +

مولانا عابد الجلیل

از افاضل بهرات بود در سنه نهمصد و یازده در آنجا فوت کرد و تاریخ فوتش اینی گفته

تاریخ

افسوس از آن سپردانش کش بود و او بر سبزه افغان تاریخ وفات او خبر نگفت علامه بی مثال آن
سلطان محمود مرزا بن یونس خان بعد از رحلت پدر در سنه نهمصد و دو دالی افغانستان شد و آخر بدست شاهی بیگ خان گرفتار گشته بر لب دریا
خمیده بقتل رسید و لب دریا می خمید تاریخ این واقعه است قتلش شاید که در سنه نهمصد و چهارده وقوع یافته
در مسجد موحده

در خلاصه القدر تاریخ مرقوم است که این مسجد تعمیر کرده میان بهونه است و میان بهونه از سادات عظام و وزرای کرام که کنگر
لودی بود گویند که میان بهونه نوعی دانش و فراست داشت که ترویج سلطان سکندر و کنگر موحده که در

سجده خلع و بی نظرسش در آمد و بجزیره رفته بر صفت میان بجزیره داد و کور نشانی بجای آورده مقتضای فکرت بلند بخاطر آورد که چون این دولت سعادت دست بوسی پادشاه یافته فکری باید کرد که حیات ابدی پایدار آنرا در باغچه ششمن خود کاشته مراسم خرم و احتیاط در پرورش آن کار برود از و چند خوشه بر آید چون نخته شد زیاده از دو و صد دانه بهم رسید همچنین چند سال علی التواتر کاشته حاصلات آن سال بسال بهم رسانیده مبلغ فراوان پیدا کرد و از آن مبلغها در شهر قسطنطین مسجدی بعمارت مبین احداث نموده حقیقت آن دانه و احداث مسجد بعرض پادشاه رسانید سلطان بقتل و دانش او آفرین کرده بعبایات پادشاهانه ترافیش موجب سرفراز گردانید و آن مسجد باسم مسجد موده موسوم گشت و تا حال در قسطنطین قائم است و همان نام شهرت دارد اما از میند آران نواحی انزلی و رودخانه خود بساخته اند و در اینجا می مانند این مسجد شاید که چند سال بعد از سال نصد احداث یافته بود گویند که چون سلطان سکندر نوجوان بپوشکاری که پسندیده خورد و آن ولایتی پادشاهان بنامش بدی مشورت در زامی نمود چنانچه انجمن وزیر صاحب تدبیر را بدون وقوع هیچ تعقیب و عقوبت ساخت و غیر از جرمی که از وقتل لازم آید آن بیگناه را بقتل رسانید اما در تاریخ فرشته مرقوم است که پسر پادشاه یعنی سلطان ابراهیم حسین در زمان خود میان بوز را همراه دیگر مجربان که در قید بودند مقتول ساخت.

ابوالغازی سلطان حسین مرزا

ابن مرزا منصور بن بابا قیر ابن مرزا عمر شیخ بن امیر تیمور صاحبقران است چون سلطان ابوسعید مرزا در سنه هشتصد و نبقا و دسده هجری بدست حسن بیگ افتاده بقتل رسید بهرات و غیره بدست سلطان حسین افتاد و در دهم ماه رمضان سنه ثلاث و سبعین و شمانه و در السلطنه بهرات بر تخت شاهی نشست و بعد گشتن مرزا با و کار محمد بر تمامی ملک خراسان ستوری گشت و امیر نظام الدین علی شیر وزیر او بود و سلطان حسین مرزا در بهرات مکانی تعمیر نموده که آن را تخت سفر گویند و حالاً هم موجود است هنگام احداث آن مکان مرزا حکم کرده بود که هر که شراب خورد سزا او همین باشد که او را بتخت سفر کار آوردن سنگ و خشت مشغول سازند چنانچه ازین بیت مستفاد میگردد که هر که با لادراخان باده گلنگ کشد به حکم مرزا است که بر تخت سفر سنگ کشد به و مولانا عبد الرحمان جامی که در زمان او بود نسخه ایست از بخارا بنام او نظم نموده چنانچه گفته است درین عین آنکه چون انسان عین است به جهان فردی سلطان حسین است و وفات سلطان حسین مرزا در ماه محرم سنه نصد و دوازده هجری بوقوع آمده و در طبقه اکبری مرقوم است که در سنه نصد و یازده بنام شیخ شازده هم ذی الحجّه فوت کرده بدست عمر او هفتاد سال و بدست حکومت سی و هشت سال و چهار ماه بود و در بهرات مدفون است بعد از وی فرزند آن او بدیع الزمان مرزا و مظفر حسین مرزا با اتفاق بر تخت نشستند بولوی جامی در صفت مظفر حسین در کتاب مسطور این بیت در سما گفته درین میدان که با داخل از در و فلک طاس نمی را بر فرج کرد به بعد از آنکه شاه یک ماورالنهر را سفر ساخت عظیم نجر ممالک خراسان نمود و در سنه نصد و سیزده بهرات آمد و این هر دو مرزایان که شب و روز بخر شراب خورد کاری دیگری داشتند از خواب غفلت بیدار شده صفت آرائی نمودند محارب صعب روی نمود و شکست بر لشکر مرزایان افتاد و مظفر حسین که نخته بطرف قندهار رفته و در اینجا کشته شد و بدیع الزمان مرزا بطرف روم فرار نمود

۹۱۲

در مرات جهان نام قوم است که چون در سنا صدی و شصت و سه مرتزای کجک که غنای زاده سلطان حسین بود از سفر حجاز مراجعت نمود از جمله تشوفا که بر بیسل پیشکش بجزا گذراند بقیه ششتر مرغی بود چون بعد انقضای دو سال خواست که آنان بقیه کانس که بجز ترتیب نماید هر گاه آنرا دوباره نمودند از میان آن بقیه بجز زنده بیرون فرامید +

سلطان سکندر شاه لودی عونت نظام خان

در راه جمادی الاول سنه هشتصد و بیست و نه هجری از شکم بنا و ختر زگر که مشهور به بی بی سناری بود تولد پذیرفته بعد وفات پدر خود یعنی سلطان بهلول لودی در راه شعبان سنه هشتصد و نود و چهار هجری در دلی بر تخت سلطنت نشست نام اصلی او که نظام خان بود به علاء الدین سکندر شاه ملقب ساخت و بر طریق پدر رعایت دین و ملت بر جمیع امور مقدم میداشت در عهد او خلق آسوده و نام ظلم و تعدی نمانده و در حالک وی رواج اسلام بنهایی رسید که رسم کافر می مضحک گشت و معبد های هندوان خراب شد و در شهر انشان کفر غاند چنانچه دران دیار کاروان سدرای ساخته خباز و قصاب و طبایخ تعیین نمود اگر هندوی انجا غسل کردی دموی سروریش ترا شنیدی از وی گن بگاران میگر فتند روزی هندوی در باب غسل دموی سر ترا شنیدن مدد خواست مسلمان گفت صریحا دشوار است اگر خواهی حکمتی گنم هند و قبول نمود پس آن مسلمان او را بر هند ساخت و دستمای وی پس پست بر لبست و چایک زنان او را بر دریا آورد و حجام را طلبد اشته گفت سروریش این بد بخت را تراش حجام موی سروریش او را ترا شنید و بهمان طریق لبسته و رسن در گردن انداخته در دریا غوطه دهانید بدین روش غسل بیسر شد اهل اوست که بلذ اگره را که در تخت بیانه بود و در زمان اسلام کاهی تخت نشین نشده بود در سنا تسع و شصت و سه پای تخت ساخته حصار سدری را که بدلی شهرت یافته بود ترک داد و نیز مانند پدر با سلطان حسین شرقی و سلطان علاء الدین باوشاه بنگاله جنگها داشت در عهد او در سنا صدی و شصت و سه روز یکشنبه سوم ماه صفر در اکثر بلاد هندوستان مخصوص در بلده آگره زلزله عظیم شد چنانکه کوه ها بلرزید و در آمد و عمارات عالی محکم از هم ریخت زنده ها قیامت پذیرد اشته و مرده ها حشر انکاشتهند چنانچه ازین تاریخ مستفاد میگردد +

تاریخ

در سنه ۹۰۰ هجری از زلزله آگره و بسوا آگره چون مر حله با آنکه بناش همه محکم بود | از د لوله شد عالیها سافلها
در آئین آگری مر قوم است که کبیر حوله که مشهور در هندوان است در زمان او بود و قبرشش در رتن پور است و سلطان سکندر در بلده آگره بتاریخ هفتم ماه ذی قعدة روز یکشنبه سال نهصد و پانزده هجری فوت کرده مدت سلطنت او بیست و یک سال و چند ماه بود و تاریخ وفاتش نیست +

تاریخ

چو حضرت عالم نظام خان سلطان | ز جهان تنگ جانی زاده و ناسی | همچان بنده چشم هر کس از مرگش | از حال عالم گفتا سرش تاری شد
سلطان بایرید این سلطان محمد بن سلطان مراد پادشاه دوم
بعد وفات سلطان محمد که پدر او بود در روز سه شنبه نوزدهم شهر ریح الاول سنه شصت و هشتاد و شش در دوم سلطنت

مجلس ششم در امر سلطنت صاحب اقتدار گشته و ولایت پیش از پیش مفتوح ساخت فصوص ولایت حاصل الیه کی که از احوال
 ولایت فرنگ است در زمان عبدالرحمان جای سلسله الذب را با هم او کرده چنانچه ازین چند بیت ظاهر میشود و از برای آنکه
 سفر و آفران روی حساب موافق سال جلوس است +

تاریخ

کاش و شیرازان گنجان بودی	الفضل همیشه فسر و کوی	تاز دعوی عدل شرمند	خسروی بر دم راشدی بنده
مسیح الغر و اسلم سلطان	باینده ابله در هم شده دوران		

۸۸۵

و سلطان باینده برادر سلطان بود و در سلطان احمد و سلطان توخت و سلطان سلیم و سلطان باینده برادر خجسته شان
 و عشره و تسامه و فانت یافت و پیشش سلطان سلیم بجای او نشست +

میرافقیل خواب بین

پسر سلطان علی خواب بین است گویند که این هر دو عزیزان هر که او استندی خواب ویندی بنابران خواب بین شهر
 شدند و سلطان حسین برز انبست بر پسر سلطان علی التفات وهربانی بسیار میفرمود در سنه نهصد و بیست و یک
 درگذشت تا پنج وفات او نیست +

تاریخ

سید عالی نسب سلطان علی	آنکه گنجش خرد ز ایل نقین	پیر ارجون خواب بینی بنده بود	سال فوت اوست بر خواب نیز
------------------------	--------------------------	------------------------------	--------------------------

۹۲۱

تاریخ عوض چار سو

که حسن خان شاه لودر شهر هرات در سنه نهصد و بیست و پنج هجری اصدات نموده و بران گندی عالی ساخته و نام آن عوض
 چار سو نهاده +

۹۲۵

ز لکین بنای ملک بهری بر کرد

و هرات را بهری نیز گویند چنانچه ازین رباعی مستفاد میگردد +

رباعی

در اسپ نهاده است بهری بنیاد	کشتاب برو نهایی دیگر بنیاد	بهین پس از آن عارفی دیگر کرد	اسکندر روحی شهر بهر داد بهر
-----------------------------	----------------------------	------------------------------	-----------------------------

تاریخ

اگر کسی برسد ز او شهر را بنامد
 اگر جوانی راست خوابی گفت او را گویند

خواجه صفی ولد خواجه نعمت الله

چون پیش چند گاه بوزارت سلطان ابوسعید قیام میبرد و جندی در سایه تربیت نظام الدین علی شیر لبر برده و گاه
 هست بر ملازمت بدیع الزمان مرزائی گشت بنابران صفتی فخلص کرده در شاعری مرثیه علی و در فضیلت و در
 ادبی داشت دیوان غزل او امر در متداول است چنانچه سلطانزدهم شعبان شایده که در سنه نهصد و بیست و شش
 هجری ازین عالم رحلت نمود و مراسم و هرات است امیر سلطان ابراهیم ابنه تاریخ فوت او در چنین
 گفتند +

تاریخ

گفتہ ہرات آمدہ روز دوم	پرسیدہ دل ازین کہہ از تاریخ	در بار اجل گشت خان جون خرم	پانچم فرورداد دوم
------------------------	-----------------------------	----------------------------	-------------------

۹۲۶

سلطان سلیم بن سلطان بایزید بادشاہ روم

ولادتش در سنہ ہشتصد و ہفتاد و ہفت ہجری بودہ و بعد از ولادت بموم سائن پدر خود را در پچہم صفر سنہ ہشتصد و چہندہ در روم پراورنگ فرمانروای برآمد بعد از جلوس متوجہ پارسا کردید و ہشت نفر از برادر زادہای خود را کہ در اینجا بودند بہ دست آورده بقتل رسانید و از اینجا متوجہ منیا گردید برادرش تورخت از وصول او خبردار شدہ و یکی از جبال گزینتہ و آخر ظاہر گشتہ بقتل رسید و سلطان احمد نیز کہ برادر خود را بود بعد چندی مقتول گردید چون از دغ اقر با بازپردخت لشکری باذربایجان کشید چون خسرو ایران شاہ اسمعیل ماضی کہ اول بادشاہ از سلاطین صفویہ است در ہمدان از آمدن او انہما یافت بادوازہ ہزار سوار عنان بجان او کشید و در اوایل رجب سنہ عشرین و تسعماتہ در بہت فرستگلی تیریز بموضع جالداران تعارب فریقین دست دادہ قتال صعب رونمود و کس بسیاری از سپاہ ایران بترجمہ فنگ و دشمنان نیز جنگ گشتہ کردید و سلطان سلیم بہ تیریز آمدہ ہشت روز دران شہر توقف نمود و در آخر ماہ طبل کوچ زدہ بصوب روم در حرکت آمد و در سنہ اہدی و عشرین و تسعماتہ قلعه کاخ را از تصرف گماشتگان شاہ اسمعیل بیرون آورد و در سنہ اثنی عشرین و تسعماتہ با سلطان قانصو غوری صف جہال و قتال آراستہ و کلا مصر و شام را تسخیر نمود و عرب و دیگر بسیار ملکها را فتح کردہ پس از سلطنت ہشت سال و ہشت ماہ و ہشت روز در شب جوہ ششم شوال سنہ ست و عشرین و تسعماتہ بادل چہرت و دست تہی بوادی خاموشان منزل گیرند بعد از وی پسرش سلطان سلیمان بجای او نشست و قریب چہل و ہشت سال بادشاہی نمود.

مولانا عبد اللہ ہاشمی

خواہر زادہ مولانا عبد الرحمن جامی است و مولد او جامست زبده شعرا و افصح فصحا بود و در نظم شنوی از سایر شاعران عصر کوی تعویق رلہودہ از تصنیفات اوست خسرو و شیرین و ہفت منظر و لیلہ و چگون و تیمور نامہ در سنہ ہشتصد و بہت و ہفت فوت کردہ و در قصہ خرم و د فون است تاریخ و فائش را عزیزی جامی ثانی چہ شد یافتہ و دیگر بی جنس گفتہ

تاریخ ۹۲۴

تاریخ قوت اولیہ سیدم عقل	از شاعر شہان شہ شاعران
--------------------------	------------------------

۹۲۷

میر عیاش الدین محمد ابن امیر لوسف

از افاضل سادات کرام بود چون آفتاب اقبال شاہ اسمعیل صفوی از افق ہرات طلوع گشت تحت زمام قضایای شہر عیہ تمام ممالک خراسان را در قبضہ اقتدار وی نهاد و پس از انان امارت بر منصب عہداریت افزودہ صاحب طبل و علم و ذیل و چشمش گردانید امیر خان کہ حاکم خراسان بود جسد بردہ او را روز چہار سہشنبہ ہشتم رجب سنہ ہشتصد و بہت و ہفت ہجری بقتل رسانید گویند کہ در ان محل قطعہ گفتہ نزد امیر مذکور فرستاد و این یک بیت بدان جملہ است

بنای ارچہ مرا میکشی و لیک بہ مین بہ کہ عاقبت چہ کند با تو خون جوش من + خواہد ضباہ الدین مریم ابن بگاہ تاریخ فوت او گفتہ

تاریخ

۹۲۶	۹۲۷	۹۲۸	۹۲۹
چون میر محمد غفلت آل عباس	دین و وزیران وقت بودی از اقل	تاریخ شهادتش رقم کرد و ضیاء	والد شهید بودی الموسی
چون کرد تیغ جانستان هرچون فلک	از لوح زمانه نام میرک را حکا	گفتم که حیا سال آن واقعه	دل گوشت که قتل شدگان

مولانا سیدی

بحر طبع و استقامت ذہن قدوہ شعرا می زمان بود مولودش قصیدہ طہران است من اعمال رمی داد با نجم ثانی و سید عبد الباقی و خواجہ حبیب اللہ کہ از امر او وارگان و دولت شاہ اسمعیل صفوی بودند اتحاد تمام داشت میان او و تہ شہ قوام الدین نونجی عداوت جانی بود تا آنکہ قوام الدین در سنہ ثلثین و تسعمائے نیم ہجری ہر دو خاغل ریختہ نخل جانش را از پاد آور دین قطعہ در تاریخ وفات اوست ابانج عدد کم مینو شد شاید کہ در سنہ ہشتصد و بیست و پنج وفات کہ باشد و اللہ اعلم

تاریخ

۹۲۵	۹۲۶	۹۲۷	۹۲۸
تا دالعه امید سے مظلوم	گو بنا حق شهید شد ناگاہ	شب پنجاب من آمد و فرمود	کامی ز سر درون من آگاہ
بہ تاریخ قتل من نویس	آہ از خون ناحق من آہ		

شاہ اسمعیل صفوی

اول اوست از سلاطین صفویہ کہ بر تخت ایران نشستہ پدش سلطان حیدر رازا و اولاد شیخ صفی الدین اردبیلی است کہ از پیش پیش ازین مرقوم گشتہ ولادت شاہ اسمعیل در بیست و پنجم ماہ رجب سنہ ہشتصد و نوہ و دو بوقوع آمدہ و طلوع نیر شاہ اسمعیل و بدو دولت قتل باش تاریخ میلاد اوست چون پدش سلطان حیدر در محاربه کہ با شہردان شاہ رودادہ بودہ سنہ ہشتصد و نوہ و دو ہجری گشتہ شد پدش شاہ اسمعیل کہ یک سالہ بود بہرست شد و ان شاہ افتاد و بعد از چند سال از خوف سلطان یعقوب گرینجہ خفیہ در کیلان بسرمی برد و در انجام میدان پدش از ہر جانب جمع شد نہ تا آنکہ در حدود سنہ ہشتصد و شش بعزم انتقام خون پدر و جد خود کہ از دست فرخ یار بن سلطان خلیل اللہ والی شہردان قتل رسیدہ بود لشکری جمع ساختہ بر سر اورفت و در محاربه کہ او را بہرست آوردہ بلکہ سستی فرستاد و در سنہ سبع و تسعمائے در حوالی شہردان بر لاندیگ آق قویلو غالب آمد و در زندک روزگار بسیاری از ممالک ایران را فتح کردہ بر تخت سلطنت نشست و لقب بشاہ اسمعیل صفوی شد مذہب اشاع شدہ در ایران از وقت او و مراج و رونق پذیرفتہ چنانچہ اہل توران تاریخ جلوس او را کہ در سنہ ہشتصد و شش دست دادہ مذہب نامقن یافتہ اند و صاحب طبع در ایران این را سفینہ بہ عبارت عربی در دست کردہ مذہبناحق غرض کہ شاہ اسمعیل ہر جا کہ میرفت نسیم عنایت ازلی بلاگردان شفقہ لوامی دولتش میشد در سنہ ہشتصد و ہشت قلندہ فیروزہ را بہرست آورد و لشکرش بعزم تخریب حصار استاکہ حسین کیا جلدوی و مراد بیگ شالو با سپاہ فراوان در ان قلندہ متحصن شدہ بود رفتند چون آن حصار را گرفتند حکم شد تا اہل حصار را ہلاک ساختند و مراد بیگ را برانش کباب نمودند و صوفیان در حضور شاہ او را بخوردند و حسین کیا در قبض کردہ چند ان جفا و آزار دادند کہ خود را بکشت چون در سنہ ہشتصد و شانزہہ بر شایر خان والی خراسان

که او را شیبک از یک و محمد خان شیبانی و شاهی بیگ خان نیز خوانند رفت و بر فرسان ستولی گشت تاریخ من در آن وقت
 فتح شاه دین پناه یافتند و چون شایب خان در معرکه کشته شد شاه اسمعیل از فرود تا کاسه سر او را در طلا گرفتند و در آن
 شراب خوردند چنانچه مرزا قاسم کوبه با وی در بیابان در مدح شاه گفته است هنوز شش غروری مگر در سراسر است
 که بزم جوگوشاه را ساغر است به منقول است که چون خواجگمال الدین محمود که وزیر شایب خان بود در واقعه مرد اسپر شد
 در وقتیکه آن کاسه فرزند در افره یار برست گزیده باده عشرت ازان می نوشیدند خواجگمال در مقابل شاه در صفت گرفتاران
 استاده بود شاه بلوغ خطاب فرموده گفت که خواجگمال این سر را می شناسی سر پادشاه است گفت سبحان الله
 چه حاجت دولتی بود که هنوز دولت دره باقی است که این حال بردست بود تو صاحب دولتی هست که در بدم ازان
 باده نشاطی از پیچیدن نکته موجب انبساط خاطر شرف گفته خواجگمال را منظور نظر التفات گردانید و بفرات شکرسان
 پیستور مغز و سر فر از ساخت در باغی که در جمیع شعری هرات با نام بود فتوحات زمان ایشان را بنظم آورده در این
 مینست در تاریخ فتح شکرسان گفته +

تاریخ

	۹۱۸ امیر المومنین حیدر علی بن ابی طالب	بود زارم قتل از یک فتح خراسان	
<p>دشاه اسمعیل در سنه تصد و نسبت با سلطان سلیم پادشاه روم مصاف داد و غرض که ادسنه احدی و بیشترین تا سنه ششین و سمانه اوقات خود را بعیش و عشرت گذرانیده در آخر عمر بحسب شکار اسب بجانب شکران میل نمود و بعد از حاجت بیمار شده در صباح دوشنبه نوزدهم رجب سنه ثلاثین و تسعمائة بجهان جادوان شتافت فغش او را در اردبیل برده دفن نمودند از عبادت طالب مفسحه و حسد و دین تاریخ وفات او استخرام می یابد یکی از فضلا در</p>			۹۱۳

تاریخ

	۹۱۴ شاه و شاه بگفتند بهر شکر	را بهد القادر تاریخ نوشتن ختم	
		تاریخ دیگر	۹۱۴

شاه گردون پناه اسمعیل | آنکه چون مرد در نقاب شده | از جهان بر دل شدش تاریخ | سایه تاریخ آفتاب شده
 مدت سی و هشت سال عمر داشت دولت و چهار سال بدولت گذرانید بعد از وی پسرش شاه طهماسب مغوی بر تخت
 حکومت نشست و پنجاه و سه سال پادشاهی نمود و برادرش بهرام مرزاه انقاس مرزاد و سام مرزا بودند +

سلطان ابراهیم حسین لودی

پسر کدیر شاه لودی است بعد وفات پدر در آواخر سال نصد و پانزده هجری در دراز سلطنت اگر بر تخت نشست
 و این قطعه در تاریخ جلوس است +

تاریخ

چون فرود دولت از سر آمد	گردید چو خیر و سعادت نمود	سال تاریخ هجری است	۹۱۵
و سلطان ابراهیم بر کفر ممالک هندوستان فرمانروایی میکرد تا آنکه محمد باقر شاه بود اولاد امیر نور صاحبقران از ولایت آمد	دانش گفتی که تاریخ دولت نمود		

و جان نوح و بطون ایشتم که چپ روز جمعه سنه هندی دو و پجری در میان پانی پت با او محاربه نمود و او را کشته باد شاه
هند و ستان گشت از ان کس سلطنت هند و ستان از طبقه افغانان بدو در میان پیروزیه انتقال یافت تاریخهای این
مسائل در زیر حالات محمد با بر شاه ثبت خواهد گردید اما بطریق ندرت ناسیخ که شخصی از قوم بقال در ان وقت بزبان
هندی گفته اینها نوشته شده است +

تاریخ بزبان هندی

۹۳۲

زسی باو پرتابنا | پانی پت میں بدتر دیب | اشکان جب با سکر دارا | با بر جیست بر اہم با را
و غزنی در تاریخ قتل او ابراهیم لودی شہید شد یافته و در بخولانا صیغہ کہ مولوی امام بخش صہبائی گفته نیز در نیمہ تم بہت
میگردد اگر عدد الفاظ سلطان ابراهیم ماکہ در آخر مصرعہ بہت با عدد الفاظ جننت والای پاک بجگا گزفتہ شود تاریخ برآمد
و آن ہست +

تاریخ جمعہ

گرد چو سلطان بر اہم کورج | ہفتم شہر جب زین ہراس | جست دل ادا لفظ عالم کریم | سال وفات شہر گردون سرگ
گفت کہ جننت والای پاک | یافتہ سلطان بر اہم جلیس | ۷۰۸

شیخ حاجی عبدالوہاب بخارا

۹۳۲

در زمان سلطان بملول بودہ و بروز جمعہ بانزد ہم چپ سنہ ہندی دو و پجری در ابامی کہ با بر شاہ و بادشاہ بز سلطان ابرہیم
تقدیم مرخص شدہ فوت کرد و شیخ حاجی تاریخ وفات اوست +

مولانا ہلالی استرآبادی

انتظار بقہ جنابوہ و در غرہ ابام جلیقی بصوب خراسان رو کردہ بشہر ہرات رفتہ و امیر علی شیر برور رعایت فرمود و بولان خزش
بغایت قصاحت بہت چون در سنہ ۸۰۳ و ۸۰۴ و ۸۰۵ و ۸۰۶ و ۸۰۷ و ۸۰۸ و ۸۰۹ و ۸۱۰ و ۸۱۱ و ۸۱۲ و ۸۱۳ و ۸۱۴ و ۸۱۵ و ۸۱۶ و ۸۱۷ و ۸۱۸ و ۸۱۹ و ۸۲۰ و ۸۲۱ و ۸۲۲ و ۸۲۳ و ۸۲۴ و ۸۲۵ و ۸۲۶ و ۸۲۷ و ۸۲۸ و ۸۲۹ و ۸۳۰ و ۸۳۱ و ۸۳۲ و ۸۳۳ و ۸۳۴ و ۸۳۵ و ۸۳۶ و ۸۳۷ و ۸۳۸ و ۸۳۹ و ۸۴۰ و ۸۴۱ و ۸۴۲ و ۸۴۳ و ۸۴۴ و ۸۴۵ و ۸۴۶ و ۸۴۷ و ۸۴۸ و ۸۴۹ و ۸۵۰ و ۸۵۱ و ۸۵۲ و ۸۵۳ و ۸۵۴ و ۸۵۵ و ۸۵۶ و ۸۵۷ و ۸۵۸ و ۸۵۹ و ۸۶۰ و ۸۶۱ و ۸۶۲ و ۸۶۳ و ۸۶۴ و ۸۶۵ و ۸۶۶ و ۸۶۷ و ۸۶۸ و ۸۶۹ و ۸۷۰ و ۸۷۱ و ۸۷۲ و ۸۷۳ و ۸۷۴ و ۸۷۵ و ۸۷۶ و ۸۷۷ و ۸۷۸ و ۸۷۹ و ۸۸۰ و ۸۸۱ و ۸۸۲ و ۸۸۳ و ۸۸۴ و ۸۸۵ و ۸۸۶ و ۸۸۷ و ۸۸۸ و ۸۸۹ و ۸۹۰ و ۸۹۱ و ۸۹۲ و ۸۹۳ و ۸۹۴ و ۸۹۵ و ۸۹۶ و ۸۹۷ و ۸۹۸ و ۸۹۹ و ۹۰۰ و ۹۰۱ و ۹۰۲ و ۹۰۳ و ۹۰۴ و ۹۰۵ و ۹۰۶ و ۹۰۷ و ۹۰۸ و ۹۰۹ و ۹۱۰ و ۹۱۱ و ۹۱۲ و ۹۱۳ و ۹۱۴ و ۹۱۵ و ۹۱۶ و ۹۱۷ و ۹۱۸ و ۹۱۹ و ۹۲۰ و ۹۲۱ و ۹۲۲ و ۹۲۳ و ۹۲۴ و ۹۲۵ و ۹۲۶ و ۹۲۷ و ۹۲۸ و ۹۲۹ و ۹۳۰ و ۹۳۱ و ۹۳۲ و ۹۳۳ و ۹۳۴ و ۹۳۵ و ۹۳۶ و ۹۳۷ و ۹۳۸ و ۹۳۹ و ۹۴۰ و ۹۴۱ و ۹۴۲ و ۹۴۳ و ۹۴۴ و ۹۴۵ و ۹۴۶ و ۹۴۷ و ۹۴۸ و ۹۴۹ و ۹۵۰ و ۹۵۱ و ۹۵۲ و ۹۵۳ و ۹۵۴ و ۹۵۵ و ۹۵۶ و ۹۵۷ و ۹۵۸ و ۹۵۹ و ۹۶۰ و ۹۶۱ و ۹۶۲ و ۹۶۳ و ۹۶۴ و ۹۶۵ و ۹۶۶ و ۹۶۷ و ۹۶۸ و ۹۶۹ و ۹۷۰ و ۹۷۱ و ۹۷۲ و ۹۷۳ و ۹۷۴ و ۹۷۵ و ۹۷۶ و ۹۷۷ و ۹۷۸ و ۹۷۹ و ۹۸۰ و ۹۸۱ و ۹۸۲ و ۹۸۳ و ۹۸۴ و ۹۸۵ و ۹۸۶ و ۹۸۷ و ۹۸۸ و ۹۸۹ و ۹۹۰ و ۹۹۱ و ۹۹۲ و ۹۹۳ و ۹۹۴ و ۹۹۵ و ۹۹۶ و ۹۹۷ و ۹۹۸ و ۹۹۹ و ۱۰۰۰
و انکرا علم +

ظہیر الدین محمد با بر شاہ بادشاہ غازی

ولد سلطان محمد شیخ مرزا ابن سلطان ابوسعید مرزا ابن سلطان محمد مرزا ابن مرزا میرانشاہ ابن امیر تیمور کہ در کابل صاحب قلعہ و
او تاریخ ششم محرم سال ہشتصد و ہشتاد و ہشت ہجری کہ مطابق بانزد ہم فروری ماہ انگلیزی سال یکہزار چہار
و ہشتاد و شصت و بیست و یک بود از بطن منقن نگار خانم و قزوین خان بادشاہ مغلستان و خواہر بزرگ سلطان محمود کہ
خانانی الویش مغل بعد ادینس خان باد قلعہ داشتند زہد عالم شہود نمود و خواہر بعینہ اللہ احرار کہ قطب وقت بود
بزبان فیض انار اسم ایشان را ظہیر الدین محمد نمودند چون این لقب بزبان ترکان جاری نمی شد با بر میگفتند و تا بہ
جلادت از شش ہجری یافتہ اند چنانچہ از ابن بیت معلوم گردید +

تاریخ ولادت

چون پیش محمد نادان مکرم تاریخ مولدش ہم آدشش محرم

نقل است کہ با پیر شاہ روزی در مجلسی فرمودند کہ تاریخ تولد ہاشم محرم است شیخ زین الدین خوانی کہ در حاشیہ آن مجلس فرمود
 یہ سبیل یہ پید گفت کہ الفاظ ہاشم محرم شش حوت دارد و الفاظ شش حوت کہ نزد اہل حساب عدد و خیانت نیز از تاریخ
 خبر میدہد و لفظ ہاشم حوت و نقش عدد خبر ہر دو تاریخ است جلوس بعد وفات پدر یعنی مرزا عمر شیخ در دوازده سالگی
 تاریخ پنجم ماہ رمضان روز شنبہ سنہ ہشتصد و نود و نہ ہجری کہ مطابق تاریخ دہم ماہ جون انگریزی سال یکہزار و چہار
 نود و چہار طبعی بود با اتفاق اعیان مملکت در خط اندجان کہ یکے از شہر ہای فرغانہ و پایہ تخت انجاست بر سر پرست
 نشست و آن قدر شفقت و نرود در ہمام تخریم مالک ایشان را پیش آمدہ کم بادشاہی را اردنودہ باشد مدت یازدہ
 سال در ماہ النہر با سلاطین چغنامی و ازبک جنگما عظیم درشتہ نہ نوبت بر سر سلطان احمد مرزا عمومی خود غالب آمدہ
 فتح ہر قند فرمودہ و در آخر جون سلاطین ازبک بخیال نیکو ماہ را لہذا شکر عظیم نسبت بخارا کشیدند طاقت مقاومت
 در خود نبرہ فرار بر فرار اختیار نمودند و چون مشیت ایزدی آن بود کہ مالک ممالک ہندوستان کرد و ناگزیر متوجہ خلیفہ
 و کابل شد و بدخشان را منصرف شدہ در آواخر بر مہ اول سال ہنصد و دہ ہجری کابل را ہم پرست آورد و در سال
 ہنصد و بیست و نہ قند ہار را تسخیر نمود چون تا این زمان اولاد صاحبقران را مرزائی گفتند فرمودند کہ ما را بعد ازین بادشاہ
 گویند و در او از این سال شاہ ہزادہ محمد ہمایون در کابل تولد یافت و چون در سال ہنصد و بہت و ہفت خان مرزا
 حاکم بدخشان فوت کرد با پیر شاہ پسر خود شاہ ہزادہ محمد ہمایون را کہ سیزدہ سالہ بود ب حکومت اولایت نامزد
 ساخت چون شاہ ہزادہ اولایت را از دست دشمنان بیرون آورد و جنوبی بدخشان کی کہ در فن سما ہمتان داشت و از
 جلیان شاہ ہزادہ بود قصیدہ مصنوعہ بنام او در سبک نظم کشید و بعضی صنایع مثل معما و تاریخ و غیر آن کہ در قصیدہ
 میر سید ذوالفقار شہر دانی کہ بنام خواجہ رشید وزیر منظوم ساختہ و در قصیدہ مصنوعہ سلمان سادجی کہ در مہج
 غیاث الدین وزیر پروراختہ مندرج نبود او در قصیدہ خود درج کردہ و فی الواقع این قصیدہ در عالم سخن کار نامہ
 ایست کہ سخن طرزان اینان بجز و قصور معرفت اندازان قصیدہ است این چند بیت

ایات

شمنشا تاریخ تولد و نیز بر خط پنج ہی ہنم لہ غنچہ رنگین خندان منبدا ہم خط تو بیزہ در بجان خط تو گل شود ظاہر قد تو فتنہ شان دم جلا
 و از دشواریں و در بیت کہ بر می مینویسند این مطلع کہ کہ بحر توان خواند بر می آید
 رخ تولد و نیز بر خط تو بیزہ در بجان لہ غنچہ رنگین قد تو فتنہ شان
 و اگر این را بعکس خوانند باین طریق مطلع میشود بر تغیر قافیہ
 خط تو بیزہ در بجان تولد و نیز بر خط تو فتنہ شان لہ غنچہ رنگین
 و از ضمن چہار بیت قصیدہ کہ بعضی کلماتش بر غنی نویسند این قطعہ مشتمل بر تاریخ پنج بخشان
 بر سر آید

تاریخ فتح

توقی شاه شاهان دوران که شد	همیشه ترا کار فتح و طبعش	گفتی چو شان و تاریخ شد	محمد هایدون شش محراب در
----------------------------	--------------------------	------------------------	-------------------------

در سنه نهم صد و سی هجری بابر شاه عظیمت سپهر هندوستان نموده متوجه سمت شدند و چون لاهور و دیبلپور و دیگر ممالک را تسخیر نمودند تاریخ آن یافتند

تاریخ فتح

طیر الدین محمد شاه بابر	اسکندر دولت و بهرام صولت	بدولت فتح کرده خطه هند	که تاریخ آندش فتح بدولت
-------------------------	--------------------------	------------------------	-------------------------

و چون که فتح دیبلپور در وسط ماه بیسج الاول دست داده بود چنانچه تاریخش نیز وسط شهر ربیع الاول یافته اند بعد از فتح بکابل مراجعت نمودند و در سنه نهم صد و سی و دو بتاریخ غره ماه صفر روز جمعه عظیمت سپهر دلی نموده و عبور دریای سندھ فرموده متوجه سمت شدند و در اندک روز گار قتل کرده روز پنجشنبه سلخ جمادی الثانی با سلطان ابراهیم لودی پادشاه دلی در میدان پانی پت مقاتله واقع شد تا آنکه روز جمعه بیستم ماه رجب سال نهم صد و سی و دو که مطابق بیستم اپریل ماه انگلیس سال یک هزار و پانصد و هشت و شش عیسوی بود کار بقتال و جدال رسید سلطان ابراهیم با جماعه از مقر بان کشته شد و دولت سلطنت بعد از تقضای یکصد و سی و یک سال قمری از فتح امیر تیمور که درین مدت نه پادشاهان از اولاد افغانه و غیره بر تخت دلی نشسته بودند نصیب بابر شاه گردید بعد فتح بتاریخ دو از دهم روز چهارشنبه شهر مذکور داخل دلی گردیده بر تخت سلطنت جلوس نمود و فرمانروای ممالک هندوستان گشت و چندان خزاین و دفاین وی بر او میسر شد که عقل از شماران عاجز آید

تاریخ فتح

گشت در پانی پت ابراهیم را	شاه غازی بابر عادل لقب	روز ماه و سال وقت آن طغفر	اصح بود و جمعه و هفت رجب
---------------------------	------------------------	---------------------------	--------------------------

بعد از فتح شاهزاده محمد هایدون را با گره فرستادند تا خزاین آسجرا را ضبط نماید در آنجا بکر باجمیت نام راجه از اولاد حکام گوالیار الماسی بدراختیاب پیشکش نمود که هشت مثقال وزن داشت و هشت رتی رایک مثقال مسکونید و جوهریان قیمت آن الماس را نصف خریح روزمره تمام ربع مسکون گفته بودند و چون آگره محل نزول پادشاه گردید بر روز نوروز که نهم ماه جمادی الثانی بود سنه نهم صد و سی و سه بر محمود پسر سکندر شاه و راجه ساشاک که با لکیم سوار ر و بیجاگ آورده بودند قتل آمد فتح یافت شیخ زین صدر که او افاضل گرامی قدر بود تاریخ این فتح عالی ر فتح پادشاه اسلام یافت و میر گیسو نیز از کابل همین تاریخ نوشته فرستاده و بابر شاه در کتاب واقعات باهری که خود تصنیف نموده میفرماید که در فروع حات سابق نیز این نوادر در فتح دیبلپور که در وسط ربیع الاول ر قواده بود تاریخ آن دو کس وسط شهر ربیع الاول یافته بودند و چون در سنه نهم صد و سی و چهار در ارک کابل بر قلعو چند بری فتح یافت تاریخ آن فتح دارا خرب یافتند گویند که ادراک پادشاه درین خابت بود که شیخ زین صدر وقتیکه بملازمت رسید پرسیدند که عمرت چند است شیخ گفت بیش ازین بیست سال چهل بودم و قبل ازین بدو سال چهل سال داشتم و اکنون نیز چهل دارم پادشاه بی تا مقصود شیخ دریافت و حسین فرمود این بیت از بابر شاه است سه باز آئی ایهای که بی طوطی خطت

نزدیک شد که تراغ برد استخوان من + وفات روز دوشنبه تاریخ ششم جمادی الاقل سال نصد و سی و هفت پیرسے مطابق بیت و ششم و هجده ماه انگریزی سنه یکتر و پنصد و سی و هجوه بود در بلده اگره از عارضه تب برجت از روی پرست ادوا در باغ قزوستان واقع شود اگر آباد که حالاً ابرام باغ مشهور است تا شش ماه امانت داشتند بعد لاش را بکابل برده دفن نمودند مولانا شهاب الدین معالی در تاریخ وفات او این مصرعه یافته که از ان بدو نوع تاریخ برمی آید و این تاریخ را تاریخ صوری و معنوی گویند ^{۹۳۶} در نصد و سی و هفت بوده + و این ابیات که هم تاریخ جلوس همایون شاه است نیز از مولانا مذکور است +

تاریخ وفات

شاه خورشید بابر که داشت	دو صد بنده مانند چشبه و کمره	محمد همایون بجای شش نیست	چو طوار عمرش اجل کرد طے
	چو بر سینه تاریخ ای دل بگوا	در همایون بود دارش ملک و کوا	

۹۳۶

تاریخ دیگر

بادشاهی که شهریارانش	بنده بودند و خادم و متعاقب	چو وفای نپذیرد مسلم	رفت از عالم حراب آباد
	خرد از سال فوت او برسد	گفت با نفع بهشت روزی داد	

۹۳۶

و ازین قطعه بیشتر پنج تاریخ و فاش استخراج می یابند یعنی از هر چهار مصرعه با چهار تاریخ علیحدہ علیحدہ بر سه آید و از اعداد حروف بی نقطه مصرعه اول و حروف نقطه دار مصرعه دوم تاریخ دیگر از حروف نقطه دار مصرعه اول و حروف بی نقطه مصرعه دوم تاریخ دیگر همچنین از مصرعه سوم و چهارم بر همین دستور و تاریخ دیگر استخراج میگردند و قطعه تاریخ است

قطعه تاریخ

۶۲۶	۳۱۰	۳۱۰	۶۲۶
بادشاه دهر بابر با کمال عدل بود	واقف احسان عالم صد لطف الهی	سال جان کزیدن جان بفرود شد	جای فرودس بگزید بابر بادشاه

و این هر سه تاریخ از مولف را هم المحدث است +

ملوف

سال تولد ز عقل برسدیم	ای بابرو فوات کرده گفت
-----------------------	------------------------

۹۳۶

الصب

چون دنیا برفت بابر شاه	گشت تاریخ او قضاء الیه
------------------------	------------------------

۹۳۶

الصب

در شصت و ششاد و هفتاد و چهار روز ^{۱۰} بنصد و بود و چون فرود شد ^{۱۰} تاریخ ششم ماه نصد و سی و هفت ^{۱۰} با از جهان برود و گوید که سوی جهان در وضع بابر شاه که در کابل واقع است تعمیر ساختن شاه جهان بادشاه است که بقصد شیخ پنج و درخشان در سنه یکتر از خواجه و شش هجری بنا انداخته و بر محراب آن روضه این چند کلمات مرقوم ساخته +

کتابه مسجد و روضه بابر شاه در کابل

این مسجد لطیف و مبدع شریف که سجده گاه قدسیان است و جلوه کرد بیان بفرمان ادب معالی اعلی نظر گاه حامل بالائین روضه مشهوره بادشاه غفران پناه رضوان و مستگاه حضرت فرودس مکانی طیب الدین محمد بابر شاه غازی که جز آن تمام نوزاد است

بقدر موده این نیازمند تمام شکر بر سر ستایش سر پانیا نشی در گاه الهی ابوالمظفر شهاب الدین محمد صاحبقران ثانی
 شاه جهان بادشاه غازی بعد فتح بلخ و بدخشان و فراه و نند محمد خان از بلخ و شرخان و تعاقب فریقے از کار طلبان برادر
 او دران سر زمین بان گروه غیر وزی و همیت او و ظفر سپاه رزم خواه دران میدان که محض گرم کار ساز حقیقه
 نصیب این نیازمند و دولت خواهان این بدو شمر منده احسان حضرت بزوان گشته آخر سال نوزدهم جلوس هینت
 مانوس موافق کینار و پنجاه و شش در عرصه دو سال بمیل هزار روپیه انجام یافت فقط در برقرارش که اندرون رودند
 مذکور است این ایام در تاریخ وفات او نوشته اند +

تاریخ

۹۳۸

بادشاه که جنش تانقی نوزدهم	آن ظفر الدین محمد بوجابر بادشاه	باشکوه و دولت و اقبال و اصلاح	اوست از توغوز و غیر فتح فیروزینی
عالم اجسام بگرفت و شد زور بر او	نهر تمام عالم ادراج چون نوزنگاه	شد جو فرو و مکان از نوز باریم	گفتنش در دم در ایام جای بابر بادشاه

درت سلطنت بابر شاه از روز وفات پدر تا روز وفات خود در اندجان و هند و کستان بی و شش سال و بیست ماه
 و دو روز از آن بگذرد تاریخ فتح هند و کستان درت حکومت او در هیند چهار سال و ده ماه و درت عمر چهل و نه سال چهار
 و یک روز لقب او بعد وفات حضرت فردوس مکانی مقرر یافته بوقت رحلت از ایشان چهار پسران ماندند
 محمد بابون مرزا و کامران مرزا و عسکری مرزا و هندال مرزا +

تاریخ احداث شهر که معطوب

چون سینه نصد و چهل و هجری سلطان سلیمان ابن سلطان سلیم بادشاه در هیند هر یک مکه مختلفه احداث نمود تاریخ آن گفته +

تاریخ

۹۴۰

در عهد سلیمان شه فرزند صفی	آدم بجرم که نهری جو فرات	پرسید فرزندان تاریخش را	گفتیم سوی مکه آید آب عرقات
----------------------------	--------------------------	-------------------------	----------------------------

تاریخ حوض لطیف

شخصه نام لطیف در سینه نصد و چهل و هجری و فاضلی احداث نمود تاریخ آن غزیری بنمید گفته که اگر از احداث حوض لطیف حد و نظر آب
 که سبب شد دو سکنه تاریخ بر آید +

۹۴۰

۹۴۳ از حوض لطیف آب بردار

امیران و شایران مشهور شاه عادل

بر این امیران و شایران که از سینه نصد و چهل و هجری در سینه نصد و چهل و هجری در سینه نصد و چهل و هجری در سینه نصد و چهل و هجری
 زده بعمل و داد گوشتید تا بشاه عادل مشهور گشت در سینه نصد و چهل و هجری در سینه نصد و چهل و هجری در سینه نصد و چهل و هجری +

تاریخ

۹۴۰

چون سینه نصد و چهل و هجری عادل	از قتل شه عادل تاریخش حاصل
--------------------------------	----------------------------

مولانا شهاب الدین معماس

در فتنه همدان کمال شایسته همراه بابر شاه هیند آمده در سلطنتی و مغربان از ان مقام داشت مشهور است که مولانای مذکور ساله در تاریخ
 عالم معاصر کرده بهاولان بادشاه فرستاده و پنجاب بعد از مطالعه این رباعی گفته با صلواتی بوی رود از سینه نصد و چهل و هجری در سینه نصد و چهل و هجری +

وزمانه تو دولت محزون طلب است هر کس از آرد ز سانامی به نام از تو بر آورده معاصرت با او بالوجه موافقانه در سنه نهصد و چهل و دو هجری در زمان است
همایون پادشاه فوت کرد و او خوند بر دولت تاریخ جمیع السیر تاریخ وفات او شهاب الثاقب یافته +

۹۲۲

مولانا امینی شیرازی

ادبش ای کلام و فضلا نظام بود در سنگ لایمانه اسیر ماضی نظام داشت و با علیر شیرازی اتحاد مملکت قصبه منصوره خواججه سلمان با اسم آن امیر بنام
و چون صفت بر روی داده کرده و امیر علیر شیراز صفات داده که بتبر از سلمان گفته وفات او در سنه نهصد و چهل و دو واقع شده مرقد او در شیراز است
و پادشاه شمس را بر او اهل تاریخ وفات او است +

۹۲۲

شیخ جمالی دهلوی

بسیار فاضل و با خرد و جوانت بوده در خردی نام او جلال خان بود و تخلص طالی داشت چون جوانی با اشاره بر خود شیخ سما و الدین جمال خان نام و جمالی
تخلص کرد و میرزا علی بن تصنیفات است در زمان ابوالغازی سلطان حسین مرزا بجزاسان رفته و تا آخر عمر مرزا بدان بیدار گذرانیده در هند محبت
نمود و صاحب سلطان کند بر پادشاه پادشاه احترام او کماهی بجای آورد و همایون پادشاه را بجهت او میلی موافق بوده همواره با او
می نمود از بیایات است اما از کرد و کوشش بر اینست برترن + و آن هم تراب دیده صد چاک تابدا من + در سنه نهصد و چهل و دو هجری
فوت نمود و مرادش و علی کند واقع است و الفاظ خسر و هند و تاریخ فوت او است و این بیایات در تاریخ رحلت او از فخر اولاد حسین است

تاریخ

مخدرات ضد اجناس بود	عاشق دست لاابالی بود	شعر نگین تازه اش سبمان	هست عشرت فزای سرو جان
لبش را بدان زردی تعین	بودی اشتباه قمر الدین	سال نقش بیزت و تمکین	خردم گفت ماه خلد برین

۹۵۲

اندر آن روزها که بسیار خوب و محبوب ساخته اند و غزل از غزلهای او و چند بیایات از چو مر قوم نموده اند مطلع اشش است اگر
بگردد سر سیاه کاری ما + بود لطف تو چشم امید واری ما +

شیخ عبدالقدوس کنکوسی

از شاه پیر شیخ پند از اولاد امام عظیم ابو سعید کوفی است و سرت و سوم عمادی است که نهضت جهان دو فوت کرده تاریخ وفات او تاریخ اجس یافته اند +

سلطان بهادر شاه بکرانی

در مظفر شاه ثانی است و مظفر شاه بعد فوت بر خود که سلطان محمود سیکه نام داشت در ماه رمضان نهصد و پنجاه سلطنت بکرات رسیده بود و بعد حکومت
سال و نه ماه تاریخ است و سوم جمادی است نهصد و سی و دو فوت کرده و در کتب پدر خود مدفون گردیده بعد از مظفر شاه پسر سلطان سکند شاه و ماه
و شانزده روز حکومت نموده تاریخ نوزدهم شعبان مذکور شده بعد از عماد الملک سلطان محمود برادر سکندر شاه ماکه که کوی خجالبه بود بر تخت نشاند
اما بهادر شاه پسر بزرگ مظفر شاه که بطاعت و پیروی رفته بود از آنجا برود باز آمد نزد عبدالرضا شیخ که در قائم مقام آباد اجداد خود گردید و عماد الملک را در دست
از جهان در سنه نهصد و هفت و پنجاه نمود و بعد از حکومت بیازده سال از بهایون پادشاه سلطنت یافت و بیست و نه روز در آنجا تابانیم و بیست و نه روز
نهصد و چهل و دو است فرنگیان مغتول شده عرف ویریا فنا کرد و تاریخ از آنجا برود باز آمد نزد عبدالرضا شیخ که در قائم مقام آباد اجداد خود گردید و عماد الملک را در دست
بعد از وفاتش امر سلطان محمود ثانی را که برادر زاده او بود بر سر سلطنت نشاندند +

۹۳۳

سید حسین شهبید

تربیتش در ابر آباد قریب نائی کی متدی تا امروز موجود است و قاتلش در سنه نهصد و چهل و چهار

بحری بوقوع آمده از جمله اشعار و غیره که بر تریب امر قوم است این تاریخ که در بعض مقام از کهن ساکنی نرایل
گشته مسطور است

تاریخ

دولت	شاه شمس الدین محمد بن تغلق لودیه	از اصل حل کسب دوازده سال	شاه شمس الدین محمد بن تغلق لودیه
جوان شرفی کلغز ارغنا	قتاد و کف اهل علوم و درو	از اصل حل کسب دوازده سال	شاه شمس الدین محمد بن تغلق لودیه
گفته بچون روز ماهی	رسال نهصد و چهل چهار	از اصل حل کسب دوازده سال	شاه شمس الدین محمد بن تغلق لودیه

بیت

بر تریب با چون گزری هر خواه
که زارت که رندان جهان خواه

ما بقی احوال بادستان شیروان

چون فرخ یسار لقب بشیروان شاه در نهصد و شش بحری بدست شاه اسمعیل صفوی گشته شد پسرش
برام بیگ قایم مقام والد خود گردیده بعد از یک سال فوت کرد برادرش غازی بیگ که ز غازی بیگی بدو
است والی شیروان شده در سنه ثمان و تسعمات در گذشت برادرش شیخ ابراهیم شهبور شیخ شاه بن فرخ یسار
قبای حکومت پوشیده در نهصد و بسبت و هفت بلازمست شاه طهماسب صفوی بن شاه اسمعیل صفوی
آمده بعنایت خسروانه ممتاز گردید و در نهصد و سی فوت گشت پسرش سلطان خلیل چون ابرشته اولاد بود
بعزت مصاهره شاه طهماسب ممتاز گشته یعنی دختر شاه اسمعیل را که خواهر شاه طهماسب صفوی بود بجمله
مخل خود آورده من حیث الاستقلال امور ملک و مال می پرداخت تا در نهصد و چهل و دو مرگ بیالم خلیفه
شاه بن فرخ بن سلطان فرخ بن شیخ شاه بعد از فوت عم بجکومت نشسته و در وقتیکه شاه طهماسب فتح شیروان پیش
نهاد و همت ساخت بقدم مانعت پیش آمد مگر که صعب رونمور و شاه بن فرخ نریمیت یافته رو بقزار نهاد و آن لایق
تبصره شاه طهماسب در آمد و این واقع در سنه نهصد و چهل و چهار رو داده و بعد از یک سال شاه بن فرخ
شاه طهماسب افاد آن سلسله منتهی گردید

تاریخ فتح شیروان از طهماسب شاه صفوی

چون در سنه نهصد و چهل و چهار شاه طهماسب صفوی عزیمت تسیر ولایت شیروان نموده بر سر شاه بن فرخ والی
آند یار رفت و فتح یافت و بعد از یک سال شاه بن فرخ نیز بدست او افتاد مولانا خلیل که مدتها در تبریز طبابت
استعمال داشت و در مراتب سخنوری و حین زمان بود در مدح و تهنیت قصیده عرا گفت که در مصر عه اش تاریخ فتح
نظور میرسد و بعضی نوشته اند که این قصیده گفته مولانا ضحی القاسم است مطلع اشش این است

آدم از باد صبا زده رحمت نبال
اکی زیمه ریومی بود پیران احوال

خواججه محمد شریف بحری

برادرزاده مولانا امیدی است و در زمان سلطان شاه طهماسب صفوی بوزارت هفت ساله نیرد و ابرقوه
و سامانک ممتاز و سرفراز بوده و بعد از آن بوزارت اصفهان معطر گردیده در کمال جاه و جلال روزگار میگذرانید
تا آنکه در سنه نهصد و چهل و پنج طایر وحش بعالم علوی مشتافت و مولانا پهمیری تاریخ فوت او ازین مصرع که

تعمیر است بر آرزو معرعه گردید یکی کم ز ملاذ و ذرا یعنی اگر از الفاظ ملاذ و ذرا حد و نقطه یکی را که چهل میشوید کم کرده آید تاریخ بزرگ

دگر ترتیب **سلطان**

که در سنه نهصد و چهل و پنج هجری در ابراهیم فوت کرده و اگر چه در سنه صد و بیست سال گذشته جویش بقاعله چند قدم بیرون از احاطه روضه نواب اعتماد الدوله الی الان موجود است و بر تعویذ آن آیات قرآنی مرقوم و بطرف پایتخت این چند کلمه منقوش و وفات مرحومه مغفور بیکم سلطان نبت مولانا کمال در سنه نهصد و چهل و پنج

از بجزیت فقط

نصیر الدین محمد هایون **بادشاه** غازی ابن ظهیر الدین محمد بابر شاه

تیب سه شنبه چهارم ماه دی الفعه سال نهصد و سیزده هجری در ارک کابل از بطن ماسم بیکم که ارسل ایمان و اشرف خراسان بوده و نسبت عالی ایشان بر شیخ احمد جام میرسد تولد پذیرفت که مولانا مروی تاریخ آن سلطان هایون خان یافته و غزنی شاه فیروز قدر گفته و نیز بادشاه صف شکن و خون آلود تاریخ تولد اوست و خواهر کلال سامانی این تاریخ تعویقه

تاریخ تولد

سال مولود بهایوش است از ادک اللہ تعالی قدر ابرو و امر یک العن تاریخ ترا تا کشم میل دو چشم بدرا از مصره نانی بعد از دور کردن یک عدد و تاریخ بر می آید بشرط آنکه دو لام در نقطه اللہ گرفته شود چون حضرت فرود مکانی یعنی پدرش بابر شاه این عالم فانی را پدر و نمود و بکمال وصیت و قابلیت از سنبل با گره تشریف آورد در عمر بیست و چهارم سالگی تاریخ تولد بی اول سنه نهصد و سی و هفت هجری در دار الخلافه اگر که پایتخت سلاطین هندوستان بوده است سریر ارای سلطنت گردید و بر یکی از منسوبان در گاه را موابج و مناصب بحال قدیم مقرر نمود و هر یک برادران خود را جاگیر دادند بجز اکامران کابل و قند بار و غزنی و پنجاب مقرر کرده سرکار سنبل بجز اعسکری دادند و سرکار الور بجز امندال کمرست نمودند و خندان بجز اسدیمان بن خان مرزا ابن سلطان محمود بن سلطان ابو سعید رحمت فرمودند چندی بعد از روز جلوس بسیر در بای جن متوجه شده از سخاوت جلیلی یک کشتی از زر بر کرده بمردم بخشیدند و کشتی برای تاریخ جلوس گشتی زر یافته اند و بعضی از فضلا تاریخ جلوس در لفظ خیر الملک یافته اینچنانچه ازین رباعی مفهوم گردد

تاریخ جلوس

محمد هایون شه سیکنجت | که خیر الملک است اندر سیک | چو بر سندا بادشاهی شست | شدش سال تاریخ خیر الملک | بعد شش ماه از جلوس سیکنجت کالخر متوجه شدند حاکم ایجاد و آرزو من طلا را یک اسباب بیکش کرده غاشیه اطاعت برودش گرفت و اکثر ممالک دیگر نیز در تحت تصرف بادشاه درآمد و نهصد و چهل هجری قریب دار الکلیپ دلی برکنار در بای جون شهری اساس فرموده نام آن را دین پناه نهادند و یکی از فضلا تاریخ آنرا شهر بادشاه دین پناه یافته چون در سنه نهصد و چهل و دو هجری سام مرزا برادر شاه طماسپ صفوی خواهر

کلان میگردد و بسیار محارمه نمود و از انکه امران برادر بادشاه از لاهور با بلخارفته سهم زکرات شکست و او این معرعه تباریح شد
ع زده بادشاه کامران سامرا و موافق نایبکی این تاریخ بطریق تعریف گفته +

۹۴۲

تاریخ فتح

۹۴۲

آمد که حاج و کلمه زرد و زعفران در زم زم تمام ایام لغتین با هم بر سر آمد و چون در زمان + اکلند سحر لاله حمر درین مقام
گفتند سیر از بی تاریخ این زمان اکلند تاریخ زکرات شکست سپاه تمام

چون محرم مانده این تاریخ الزمان ابن سلطان حسین زار مشورتن بر آورده که بنام خود زده بود و در آن زمان
بهار کجانی بیست بنابران بادشاه در سنه نهصد و چهل و دو هجری بر سلطان بهادر شکستید و او منظم شده و مرتبه
گرچه تاریخ این واقعه در اول بهار در ریافتند و تمام کجانی را منظم شده قلعه چانپانیر را نیز فتح نمود و یکی از فضلا
تاریخ آن اول هفته مه صفر یافته بعد از آن سلطان بهادر که گنجهت بسبت بندت رفت و در آنجا از دست
و گویان کشته شد و همایون بادشاه در آنک فرصت از دست ما را تصویب بهیار در حیطه ضبط آورده و در استعلا
تمام پیدا کرده پیش می گذرانید تا آنکه از نخست ایام بسال و هم از سلطنت در نهم ماه صفر سنه نهصد و چهل و دو
شش هجری بر گذر جو سالب آب گنگ از مضافات صوبه بهار معرفت عظیم آباد گو در تبه تمانی بتاریخ دهم
محرم سنه نهصد و چهل و هفت در فوج از شیر شاه افغان از قوم سور بهر گنجهت یافت و از بی اتفاقی
برادران که ایشان هم مخالف شده بودند تنگ آمده و بجانب خراسان و عساق نهادند با لقی احوال او
سجانی دیگر ثبت خواهد گردید

شیر شاه بادشاه

از طایفه افغانان قوم سورت و نانش فرید خان بود و چون شیر بری رکشت ازان سبب او را شیر خان می گفتند
و بعد از آنکه سلط بر مالک هندوستان گردید مقب بشیر شاه شد جدوی ابراهیم خان در زمان سلطان لؤلؤل
از ده که مسکن فاغنه است هندوستان آمده و در خدمت امر روزگار میگذرانید و پدرش نیز در اقلی جمال خان که در زمان سلطان
سکندر اقطع جوینور داشته بسیر می برد و هم رام و خواص پور بجایگزیدنش که حسن نام داشت مقرر بود و شیر
نیز از بارشاه در شرق جاگیر یافته بود در سنه نهصد و چهل و شش بر همایون بادشاه غالب آمده و با دیگر
در ماه محرم سنه نهصد و چهل و هفت در فوج با دجار بنوده و منعمیت داد و ملک هندوستان را
بصرف خود آورد و بتاریخ نسبت و هفتم شوال سنه نهصد و چهل و هشت هجری بر تخت سلطنت جلوس
نمود و تاریخ جلوس نسبت

تاریخ جلوس

۹۴۸

شاهنشاه شیر شاه گردون رعیت بکش است نسبت عالی دوده به نشست نسبت بهفت شوال کجنت + شاهان جهان بیای او سرسوده
تاریخ جلوس نسبت هفت از غیب زیب او رنگ سلطنت افزوده

و شیر شاه بعد از فتح یافتن بر همایون بادشاه در سنه نهصد و چهل و هشت بقاصه شصت کرد و
تخمیناً او شصت لاکه بود در پایه جمیل قلم نگین در کمال رفعت و استواری نسبت به
که نام روز موجود است و نام آن قلم سیم

بهتاس خورد نهاده و این قلعه با تمام جلال خان که پسر خورشید پسر شاه بود انجام یافته چنانچه این تاریخ بر دروازه آن قلعه مرقوم است

تاریخ

ز محبت گذشته تواریخ سال پنصد و چهل و شصت جلال بنا کرده این قلعه سنگین جدا شهنشاه شیرت عالم نقل است که چون ملو خان حاکم مالوه در مهی از شیر شاه منترم شده بدست او افتاد و بعد از چندی از دو بکر بخت شیر شاه این مصرع خواند ع با ناچار کرد و دیدی ملوی خان گیدی شیخ عبدالحی که حاضر بودی الفی این مصرعه بدیده گفت ع قولیست مصطفی بر الاخیری البعیدی و در آیا سیکه شیر شاه قلعه کالنگرا محاصره نموده می جنگید اتفاقاً در باروت آتش گرفت و شیر شاه با اکثری از امر اسوخته شد پسران روز فتح بر کالنگر یافتند و راجه را که گبرت سنگه نام داشت اسپر کرده پیش شیر شاه آوردند چون فرود فتح پیشتر رسید گفت الحمد لله و جان بخت تسلیم نمود این اقمه تاریخ و و از دهم ربیع الاول سنه نهصد و پنجاه و دو هجری بوقوع آمده و تاریخ این معاهده عزیزی در الفاظ و زکاتش مرد یافته چنانچه ازین ربا سے مفهوم گردد

تاریخ وفات

شیرشاهی که از جهات او شیر و بز آب را بهمی خورد چون برفت از جهان ارفا گشت تاریخ از آتش مرد و شیر شاه از بنگاله و بستان گاون تآب سنده که مسافت یکزار و پانصد کرده است در بر کرده سرای ساخته و چاه و مسجد از سنگ و خشت پنجه بنا کرده و بسی شهر با تمام خود مثل شیر گره که در چار کردی قنوج است و شیر کوٹ آبادان نموده گویند که چون وی آینه دیدی گفتی که جیف در وقت پیری و نماز شام سلطنت بمن رسید و گرنه اهل عالم میدیدند که همای کردم و مدت سلطنت او از روز زینت هایدن بادشاه قنوج پنج سال دو ماه است بقول در سپهر ام است بعد از وی پسرش سلیم شاه پسر بر سلطنت هند نشسته در بعضی تواریخ مرقوم است که شیر شاه در سال نهصد و پنجاه و ستمه فوت کرده اما از تاریخ مذکوره الصدر و از تاریخ می که بر کبکاری با و لے واقع و بلی منقوش است صاف ظاهراً است که او در سنه نهصد و پنجاه و دو فوت کرده فقط

کبکاری باولی

این باولی در عقب جامع مسجد متصل لال کنوان در شاه جهان آباد واقع است آنرا عماد الملک عرف خواجه عبداللہ لا ذر قریشی در اول سال جلوس اسلام شاه یعنی سلیم شاه ابن شیر شاه بنا نهاده بود در سنه نهصد و پنجاه و شصت با تمام رسانیده انارش الی الان موجود است و عینارے چند بخند عربی بر دروازه و دیواران منقوش است آنچه که بر دروازه و دیواران گفته است اینست

بسم اللہ الرحمن الرحیم و عهد و زمان سلطان السلاطین و المنظر اسلام شاه بن شیر شاه سلطان خلد اللہ ملکہ و سلطانہ بنا کرده این چاه بتوفیق اللہ و بروج رسول اللہ ملک عماد الملک عرف خواجه عبداللہ لا ذر قریشی بدر الملک حضرت دستلے سنه اثنی و عتمین و تسجانه فقط شاه طاهر و جنتی

برادر خورشید شاہ جعفر است از ایران بہندوستان آمدہ مورد الطاف و اعطاف ہمایون بادشاہ گردیدہ بعد از ان بہ قریب بلک وکن رفتہ بصحبت نظام شاہ بھیری والی گولکنڈہ پیرست و فاش دران دیار در سنہ نہصد و پنجاہ و دو واقع شدہ و تاریخ آن تلخیص اہل میت یافتہ اند

حقنا سلطان

جوانی بود از سلاطین منول در حسن صورت و سیرت یکانہ روز کار و تبصر خاص ہمایون بادشاہ ملحوظ و بحسن التفات منظور از جملہ وقایع کہ در ایام اقامت ہمایون بادشاہ در کابل حادث شد یکی فوت حقنا سلطان بہت پدید آمدن او این جہان را بخاطر بادشاہ بغایت گران آمد و فاش نہصد و پنجاہ و ششہ بوقوع آمدہ و مرزا امانی در فوت او این تاریخ بتعمیر کفیتہ کہ از عدد و لفظ تاریخ چون عدد و لفظ گل دور کردہ شود تاریخ بر آید

تاریخ

سلطان حقنا جو گل گلین بنجو یک جلسہ جوئی از ہون در موسم گل نہم کرد ازین باغ و لہا غرض غنچہ صفت غنچہ نشو تاریخ وی از بلبل ماتم زدہ تم در گریہ شد گفت گل از باغ بر توشد

۹۵۳

شاہ علاء الدین مجذوب

سوف شاہ علاء الدین بلادل این سید سلیمان گویند کہ او در ویشی صاحب کشف و کرامت معاصر ہمایون بادشاہ بود در گاہ او در بلدہ اکبر آباد و محلہ نامی کی منڈوی تا امروز موجود است مشہور بدر گاہ شاہ جی و مسجدی خورد متصل ہزاراوست گویند کہ شاہ جی این مسجد را بدست خود تعمیر ساختہ بود و از دعای او نیمہ مسجدی زیر زمین فرو رفتہ و گنبدی کہ بر فرازش نمایان است اندرون آن آیات قرانی مرقوم بہت و تاریخ وفات او کہ بر ستون ہاسے روایتہ نوشتہ بودند بسبب کہن سالگی جایز ایل گشتہ مگر از رسالہ او کہ تر دستولیان در گاہ موجود بہت چنان استفادہ می کرد کہ او تا آغاز سلطنت سلیم شاہ ہشیر شاہ زندہ بود و از تاریخ کہ در آن کتاب مسطور است دریافت شدہ کہ او در سنہ نہصد و پنجاہ و ششہ ہجرے فوت کردہ تاریخ این است

تاریخ

علاء الدین مجذوب خرد کز کشتی زو امطلوب غز بنا کہ شد نہان چشم مرم چونوری کوشوار دیدہ مجذوب چو گفتم چہیست تاریخ و فاش خرد گفتا علاء الدین مجذوب و این تاریخ از کتاب مجر الواصلین نوشتہ شد

تاریخ

عارف راہ حق بعلم یقین شاہ عالی اسب علاء الدین ذات او بود سالک مجذوب بلکہ خود بود طالع مطلوب مغلطہ مجذوب با علاء الدین رضم کن سال تقاضا بنین مرقد او بہ اکبر آباد بہت بیگان جای فیض و شادان ذکر عمارت چہل زینہ ورقندہا قدیم قلعہ قندہار قدیم کہ حالا خراب و ویران افتادہ بہت و نیم کردہ غریب از قندہار جدید فاصلہ دارد و بر سر کوہ

واقع است چون ظهیر الدین بابر بادشاه بعد از فتح بخارا و کابل و هند را اطمینانی حاصل خست چند سال پیش از فتح هندوستان لغارت فتح نمود و در نزدیکی آن قلعه بزرگ و کوه فلکور بنامی عمارت بنام جهت بالا رفتن آن مکان کوه را تراشید و جبل زینیه را مرتب سازند اگر چه اهل کابل آن را کاسب اشارت علیه بی توقف در احوال آن مکان مشغول نمودند اما جهان ستفا و دیگر در که این عمارت بعد از وفات بابر شاه در ستمه و بصد و پنجاه و سه سحری در ایام میکاها یون بادشاه بهریت یافته لطیف ایران رفته بود و نذ به تمام مرزا کاکران و محمد سکی بر اوران بجایون بادشاه با تمام رسیده و حال این عمارت مشهور است بچهل زینیه بریای زدی اندرونی و بیرونی این مکان کتا به فارسی بسیار مرقوم اند و چنان مفهوم میگردد که بر بنی ازین کتبه در ایام ایالت مرزا محمد سکی منقوش یافته و بنزدی ازان حسب الارشادت اکبر شاه بادشاه در سنه هزار و هفت مرقوم نموده اند اگر چه در بعضی مقام از کهن سالگی حروف کتبه زائل گشته اما بر قدر که منشی موسی لعل که در سنه یک هزار و صد و چهل و هشت سحری کابل وقت در رفته بود و نقل گرفته ندره ازان درین مقام ثبت می گردد

کتبه مرزا کاکران و مرزا عسکری

در تاریخ سیزده شهر شوال سال هفصد و سبت و هشت اعلیحضرت که درون سلطنت مملکت پناه معدلت شمار مکرمت آثار توابع بزرگ کاکران عتضا و سلاطین گردون قندار ملاذ منا مرقومی داشته سوار ضمرا عدل و حسان اعدال آگاهی زمین و زمان منصور با انظار عنایت الهی الوالد غازی ظهیر الدین محمد بابر بادشاه غلده الهی مملکت فتح قندار نمود و درین سال امر عالی به بنای این روان جهان نمایی که منقوش بهادرات ایوان کیوان رسیده مشرف لغاذا یافت و تمام آنرا با به تمام نند هما پوش محمد کاکران بهادر که شرفات کاخ عدالتش ازین نهم طاق در گذر گشته مفروض گردید در حسب اشارت علیه بی توقف مهندسان حسب نند استادان مامرد انشور در ساعت محسنه و طالع محسنه اساس آنرا اندخته و عمل و اهل کاکران بجا یک دست که هر یک آمد کشور می و یکانه مملکت بودند و فاق حدقت و مهارت در احوال آن بظهور رسانیدند و چون نشانزاده مشرف الیه ایالت و مملکت قندار را بر برادر او جمید سعادت یار مرمت آثار معدلت شمار محمد سکی بهادر طول عمره و اغاض علی العالمین بره و حسانه تفویض نمود در ایام ایالت این نشانزاده عالیشان در هصد و سی + و از میا من الطان نشانزاده فیروز بخت که منیر منیرش مطرح الوار ایت است در هصد و پنجاه و سه این عمارت سپهر سرسا با تمام رسیده فقط

کتبه محمد اکبر شاه پادشاه

منقوش برات منبر ار باب و انش میگرداند که مملکت قندار در جنبه تصرف آبای بندگان حضرت شاهنشاه جم جاه فلک بارگاه خلافت پناه ظل البیابلال الدین محمد اکبر بادشاه غازی غلده الهی ملکه بود در حنیکه ایات کشورستانی حبت آسیانی محمد جایون بادشاه غازی طیب الشراه و جعل الجنة مشواه بمبیا من لوزیقات ربانی و تائیدات سبحانی تشخیر علی نمود و باز قندار از تصرف این دو دکان بیرون حنت و چون اقبال دولت شاهنشاهی اکتفا قایلیم بر مسکون را که طول آن از صد و

دارلینہ و بندر گوراکات و گورنگالہ تاشمہ و بندر لاہوری و ہرگز کہ مسافت آن قریب بدو سال راہ میشود
 دعوی آن از کابل و کشمیر تا سرحد دکن کہ قریب یکینم سالہ راہ باشد مسوگر و ایند و سنہ ہزار در ولست قندھار
 در خطہ تصرف علامان در گاہ خلاق پناہ درآمدہ امید کہ عنقریب اکثر الکثاف عالم را از تائید نجات و اقبال
 حضرت غل الہی و شاہزادہ کا سکار گردون اقتدار شاہ سلیم و شاہ مرادہ و انبال شاہ و خسر و شاہ و ہر ویر شاہ
 مسوگر اولیای یزدان گرد و این رب العالمین تمت فی سنہ ہزار و ہفت پوشیدہ نمائند کہ در زمانیکہ اعلی حضرت
 خاقانی حکومت قندھار را بنواب نامدار شاہ بیگ خان کابلی مفوض فرمودہ بودند بندہ در گاہ محمد معصوم
 بن سید صفائی آباد بن سید شہر قلندر بن سید حسین زنجیری پائی بن بابا حسین ابدال

تاریخ فتح وسیع الدین محدث

در سنہ ہند و پنجاہ و چہار ہجری فوت کردہ و در اکبر آباد در حویلی آصف جاہی مدفون گردیدہ

تاریخ از کتاب مخبر الواسطین

منظر خالق زمان و زمین سال نقلش چو در شمار آمد	شاہ دنیا و دین رفیع الین نہصد و پنجاہ و چہار آمد آن حویلی بہ اکبر آباد است	اصغوی بود آن خدا آگاہ در حویلی آصف جاہی بہ بجای دیگر ترا یاد است	طیب اللہ روح و شراہ مرقدش را بہ بین اگر خواہی
--	--	--	--

مولانا حسن

در بلکہ اکبر آباد موضعی است کہ آن را جن جن کتورہ میگویند متصل آن مکان گورستانی بہت قدیم کہ در آن
 مقام فرار ہای فرنگیان چہ از پرتگیز و فرانسیس و ہولند نیز وارسی کہ در زمان دولت بادشاہان ہند فوت کردہ
 بودند بسیار اند و اندرون احاطہ آن قبرستان تربت مولانا حسن کہ در زمان دولت سلطان سلیم شاہ ابن شہشاہ
 در سنہ ہند و پنجاہ و شش ہجری فوت کردہ بود تا امروز موجود است و این ابیات کہ از تاریخ وفات او خبر میدہد گردیدہ و مشہور است

تاریخ

در حقتہ فضل مولانا حسن چو کردہ ازین دار فانی سفر بفرود تار و ج پاکش بر بند	ہنر مند بی مثل عالی مدار بدار البقاعان سر نامدار ملایک بفرودس از اعتبار	سر اہل دانش عزیز جهان بعون و برحمت بلطف عظیم بجنت قرارش چو شد بخت	جہانی معانی دگوہ و قار چنان آفرین داو کرد و گلار شد سال ہوشش بخت قرار
--	---	---	---

مولانا ابوالخیر خوارزمی

در انواع فضایل نصاب کامل حاصل داشته خصوص در حکمت کہ از سطوی اول و دو طبابت بوعلی ثانی
 بودہ در آخر سلطنت ابوالغازی سلطان حسین منج اہرہ و تا زمان سہیلای محمد خان شیبانی دران دیار میبود و محمد خان وقت صحبت
 و پراہلو را تہر آورده و دفاتش در سال ہند و پنجاہ و ہفت ہجری دست اوہ تاریخ فوتش ازین ابیات استخراج سے یابد

تاریخ

سپہر فضل مولانا ابوالخیر کہ میدانتست اسرار حق
 سفر کرد از جہان فانی و باز
 چو عاشق در غزل بود سخن
 از ان تاریخ او شد فوت حاضر

مات قیام
سلطان سلیم شاه

پسر خورشید شیره است و جلال خان نام داشت چون شیر شاه فوت کرد و عادلخان لیسر کلاش که ولیعهد بود و قلمه
زنده بود را قطع داشت و جلال خان پسر خورشید نزدیک بود چون امر میدیدند که آمدن عادلخان زود میسر میشد
و خود حاکی ضرورت است جلال خان را طلبیده شسته بتاریخ هفدهم ربیع الاول سنه نهصد و پنجاه و دو هجری
در کالج بر سر سلطنت نشاندند و مخاطب باسلام خان نمودند اما میان مردم سلیم شاه اشتها ریافت بعد
ازین میان هر دو برادران جنگ واقع شد و عادلخان بهر میت یافته از جنگ گاه بیرون رفت و دیگر کس
از و نشان نداد چون خاطر سلیم شاه از طرف برادر مطمین شد سامان جلوس مهیا ساخته باین شانیه
در سنه و پنجاه و سه هجری بر تخت سلطنت جلوس نمود چنانچه تاریخ آن بتعمیه یافته اند

تاریخ

سلطان سلیم شاه با فرزندش که در عدلش ظلم و عدم مجوس است تاریخ جلوس سعد و از شهرت	پنجاه و شصت و نهمین سال و کلاش ظلم از آمدن یوس است	تاریخ جلوس سعد و از شهرت
---	--	--------------------------

۹۵۳

اکثری از ممالک هندوستان در تحت تصرف خود داشته در اکثر نامه مرقوم است که او بتاریخ بیست و دوم
ذیقعه سنه نهصد و شصت فوت کرده مدت حکومت او هشت سال و دو ماه و هشت روز بوده
در تاریخ فرشته مرقوم است که او در اوایل سنه ستین و تسعمائة و قات یافته مدت سلطنت او نه سال
بود و در مرات جهان نام مرقوم است که او بتاریخ دوم ذیقعه سنه نهصد و شصت بسبب سمیت قرصه که در
یکی از اعضای سفلی او بهم رسیده بود زخم هستی بر لبست و بجای دیگر نوشته دیدم که بتاریخ بیست و پنجم حادسه
الاول سال نهصد و شصت و یک از شدت وجع و نبلی که بر بقعه او بر آنده بود در گذشت و تاریخ انتقالش
که از آن سنه نهصد و شصت استخراج می یابد اینست سلیم شاه بگو الیاء آمد و چنان نوشته اند
که در سالی که سلیم شاه فوت کرده در همون سال سلطان محمود گجراتی که بر بان نظام هجری باد شاه دکن نیز
فوت شدند و تاریخی که از آن نهصد و شصت و یک استخراج می یابد اینست

تاریخ

سلطان سلیم شاه که از حسن ما	بودم بقبر سال و فالتش که گاهان	آرام زیر سایه عرش خدا می یافت
-----------------------------	--------------------------------	-------------------------------

۹۶۱

و قلمه سلیم که واقع سواد و ملی برب در بای جمن تعمیر کرده سلیم شاه است و حال آن قلمه را بعضی مردمان
قلم نور گده میگویند اگر چه وفات سلیم شاه در گو الیاء واقع شده اما در یکسرام که پدرش شیره نیز در اندیا را سواد گده اند

سلطان محمود شاه گجراتی

پسر لطیف خان ابن سلطان مظفر شاه است والده او نوبت برام خان بادشاه ولایت سند بود از نسل
ثیم انصاری و تولد سلطان در شهر سنه اشین و طلاشین و تسعمائة وقوع یافته و در سنه یازده سالگی بعد از فوت
سلطان بهادر گجراتی در سنه نهصد و چهل و سه هجری بسلطنت گجرات رسیده بهترین زمانه بادشاهان گجرات زمانه
سلطان محمود بود که هر کس با اندازه خویش بناز و نعمت بسری برد و خوشحال می بود لهذا تاریخ ابتدای حکومت و

کامرانی او از لفظ خوشحال مستفاد می گردد که در سینه نهصد و چهل و پنج باشد او قلعه سمورت را تعمیر نموده و آن قلعه
 بغایت استواری است در طبقات اکبر سه آبه که منور غلامی علام سلطان محمود گجراتی که خداوند خان خطاب
 داشته در سینه نهصد و چهل و بیست این قلعه را بر ساحل دریای عمان جهت دفع فساد فرنگیان ساخته و
 پیش از آنکه قلعه تعمیر یا بد فرنگیان انواع خرابی بمسلمانان آن مکان میرسانیدند و در آن ایام که خداوند خان به
 عمارت آن می پرداخت فرنگیان چند نوبت کشتی با سامان نموده بعصده جنگ آمدند اما بیج و مدت کار سه
 نتوانستند ساخت و چون با تمام رسید چو کهنندی بر ریر دروازه که بر نم فرنگیان مخصوص پرتکال است شروع
 نمود فرنگیان چون به جنگ و جدال بالغ حصار نتوانستند آمد مبلغهای کلی قبول نمودند که آن چو کمندک
 نسا زنده اما صورت نیافت عرض انقلعه بانزده درج و از تفاعش لبست در عه بنا بر اعانت استحکام هر دو
 سنگ را به قلابهای آهنی محکم ساخته و سرب را گداخته در فرجها و درزها ریخته و سنگ بفرسنگ اندازد ارا بنومی
 ساخت که دیدار خیر می ماند فقط و سلطان محمود بعد از حکومت هیزده سال و دو ماه در سیزدهم ربیع الاول سنه
 نهصد و شصت و یک هجری از دست غلامی که برهان نام داشت شهید شد نعش او را در خطیره سلطان محمود بیکه که در
 پاتین گنبد شیخ احمد کتو واقع است بخاک سپردند سال وفات او از عجمت حقیق بالشمادت بیرون می آید و این نظم
 در تاریخ او از شیخ نجفی معنی است

تاریخ

سلطان محمود در جهان چو کوه نور بنام	در حین الماوی شاه عالم افزانه	موج دراز خوار و فرزند شاه حسن	شاه باو شاهی بکند چتر شنی در
بارنج سال جلوسش عقل حسیم مار کوه	گفتا که ای شیخو سلطان شادان		

و چون سلطان سلیم شاه بادشاه و علی و سلطان برهان نظام شاه بجزی ابن سلطان احمد نظام شاه بجزی و الی احمد گرا
 دکن بمهرین سال فوت کرده بود و در چنانچه مولانا علی در الفاظ زوال خسران فوت این هر سه بادشاهان میست

و چنین گفتند

تاریخ

شاه خسر زوال بد بیکسال	که سهند از علی شان در الایچ	یکه محمود شاه گجرات	که همچون دولت حو کوه جوان بود
دوم سلیم شاه سلطان دهلی	که در سهند و ن صاحبان بود	سود آمد نظام شاه بکند	که در ملک دکن خسر نشان بود
ز تاریخ فوت این سده خسر		چه پسر زوال خسر و ان بود	

بعد از سلطان محمود شاه که در سینه نهصد و شصت امده سلطان احمد شاه را که از اقره با سیه او بود بر تخت نشانیدند

سلطان فیروز شاه

پسر سلطان سلیم شاه است بعد وفات پدر حسب وصیت او فیروز خان را که بیسی دروازه ساله بود در قلعه گوالیار
 بر تخت نشانیدند و تاریخ جلوس او که از ان سینه نهصد و شصت و یک است تاریخ می یابید اینست

تاریخ

چون شهر فیروز خان شکوه	کش غلامی در ر بود جلال	یافت تخت سلطنت جا پید	که در زیر چتر استقلال با
------------------------	------------------------	-----------------------	--------------------------

۴۹۱

سال نهمین چینی در مرقم بادشاهی یافت او اقبالها
بعد از سه روز یا که سه ماه مبارز خان که بلاد را داده شیر شاه و فیروز شاه را بتاریخ نسبت و نهم جادی الاول
سنه مذکور قتل نموده بر تخت نشست و تاریخ شهادت و اینست

تاریخ

شبه اولت افروز فیروز خان	که یکدیگر ملک ششم را غریب	زیل اجل ناگهان در	پیدا معروه عمرش آب
	چنین گفت سال و کاشخ	بوازگ ششده بهجا آب	

سلطان محمد شاه عادل

عرف مبارز خان نام پدرش نظام خان سورخه برادر شیر شاه بود بعد کشتن فیروز شاه را که خواهر زاده او بود
بتاریخ نسبت و نهم جادی الاول سال نهمصد و شصت و یک هجری بر تخت سلطنت نشست و لقب خود را
محمد شاه عادل نهاد و همیون و هوسر لقال ساکن قصبه ریواژی را صاحب اختیار ملک مال گردانید و لقب
مدام اشتغال نمود تاریخ جلوس است

تاریخ

جای مملکت مبارز خان	که ششده نهم سالک	تخت فیروز خان گنظلم	گشت بملک و لقتش آبک
	سال تاریخ و لقتش گنتم	بادشاه ششده سالک	

ابراهم خان نبی محمد شاه در سنه نهمصد و شصت و دو بسبب بی انتظامی ملک و بیجودی بادشاه لشکر فرستاد
دهلی را متصرف شد و محمد شاه طاقت مقاومت در خود ندیده بطرف چهار فرشته مهاجمه بود تا آنکه در
سنه نهمصد و شصت و سته در مونگیر در معرکه کجا بهادر شاه بادشاه بنگاله رود داده بود کشته شد مدت حکومت
او در دهلی یازده ماه بود

مرزا شرف جهان

این قاضی جهانست که قرب پانزده سال زمام امور ملک و مال شاه طماسپ صفوی بادشاه ایران در
گفت کفایت و قبضه شهاست او بوده و آثار خیر و یسکی اجرایی نه کر بلاست که ابو نصر حسن بادشاه بود
ذه هزار تومان صرف نموده و بدان موفق گشته و لاوت او در صبح چهارشنبه نهم ربيع الثاني سنه نهمصد و
و دو دست داده و در شام یکشنبه هفتم ذی القعدة نهمصد و شصت و دو هجری وفات یافته و آه شرف از
جهان شده تاریخ جلوس است

سلطان ابراهیم

بن غازیخان سورست و خواهر سلطان محمد شاه عدلی را در کجای خود دشت او امر او وزیرای محمد شاه را
با خود موافق ساخته بتاریخ ششم ماه جادی الاول سنه نهمصد و شصت و دو هجری دهلی را متصرف
شد و تخت سلطنت نشست تاریخ جلوس است

تاریخ

گشت چون تخت منورین	رفت بر دولت لاسا و پنج	سال تاریخ جلو شش و بیستم	رواق کالی سلطنت آمد تاریخ
--------------------	------------------------	--------------------------	---------------------------

بعد دو ماه از حکومت او سکندر شاه عرف احمد خان سوز باد و محاربه نموده دہلی و اگره را منصرف شد و پیش
سکندر آمد تا آنکه قریب بہان ایام ہمایون بادشاہ آمدہ دوبارہ فتح ہندوستان نموده و سکندر شاہ نظر
بنگالہ کرخت و سلطان ابراہیم کہ بطرف مشرق رفته بودند در او تیسہ در ستمہ نمود و ہنقاد و پنج از دست
سیمان حاکم اندیا کشتہ شد

سکندر شاہ

برادر زادہ شیر شاہ بود در ستمہ ہند و شصت و دو ہجری بر سلطان ابراہیم غالب آمدہ بر تخت دہلی نشست
بعد چند ماہ ہمایون از ولایت رسیدہ و برو غالب آمدہ بار دیگر مالک ملک ہندوستان گردید تاریخ کز ہنوز

تاریخ

سکندر برادر زادہ شیر	کہ نشست چند ہجری	ہمایونش نہایت در جنگ	اینصہ شصت و دو سال ہجری
----------------------	------------------	----------------------	-------------------------

سرگذشت نصیر الدین محمد ہمایون بادشاہ بعد نہایت یافتن از شیر شاہ
چون در ستمہ ہند و چهل و ہفت ہجری از شیر شاہ افغان نہایت خوردہ و بطرف عراق نهاد بعد از
حیرانی و پریشانی تمام پس از انقضای چند سال پیش ظہار شاہ صفوی بادشاہ ایران نوشت
و این قطعہ از واردات حالات خود شاہ نوشت

قطعہ

خوار است عاقبت عالی	قہ قہ قہ قہ قہ قہ قہ	روزگار غفلت کند تا جو فرو	طوطی طبع مرا قہ با زین دست
و ششم نہایت عمری	حال از کین عدت سے کین ہا	التماس شاہ ندارم کہ مان بکند	انجہ ہمان علی در دست از زن کردہ

شاہ این مرز در آئندہ مکتوبی مشتمل بر کمال توقیر و ستودہ تشریف حضور ارسال داشت و این بیت در عنوان
مکتوب ثبت نمود

ہمای اوج سعادت ہم نامند	اگر ترا گذری بقیام ما	چنانچہ در ماہ ربیع الثانی سنہ
-------------------------	-----------------------	-------------------------------

ہند و پنجہ و یک در بہر بادشاہ ملاقات شد امرای سر راہ خصوصاً محمد خان حاکم ہرات دقیقہ از لوازم
خدمت و بندگی فرو گذاشت نمود و شاہ والا جاہ مقدم ہمایونی را ہمایون بنداشتہ انجہ از لوازم بادشاہی
و مہمانداری باشد بجا آورده و چند روز جشنهای خسروانہ داشت و ہمایون بادشاہ در روز جشن عالی بالماس
گراہنہا کہ خراج اقلیمها بود باد و لیسیت و پنجہ لعل چشان بر سمرغان نساہ داد و شاہ بعد از چند روز کمال
دلہ از سی و خاطر جوی سامان سلطنت از زانی داشتہ شاہ مراد کسیر خود را باد و از دہ ہزار سوار یک سہراہ داد و چنانچہ
بادشاہ یا امرای کھی در شروع ہنید و پنجہ و دو متوجہ قند ہار شدند باید دست و قیقکہ ہمایون بادشاہ
از شیر شاہ منہزم شدہ در وادی حیرانی و پریشانی سرگردان گردید برادرش مرزا کامران از وجدانی خستہ
نمودہ بہ سبت کابل روان شد و چون در آنجا رسید بکہ و خطبہ بنام خود کردہ الجواب کامرانی بر روی روزگار
کشادہ ہوا و ہوس و زگاری بہرید و غزنی و آسند و در اعسکری مرزا محمد خواجہ خانوند محمد در اسم لست

پیش سلیمان مرزاهه حاکم بدخشان بود فرستاد و خواست که سکه و خطبه او در بدخشان نیز باشد مرزاسلیمان
 فرستاده را سبب مقصود و باگرداند مرزاکامران از سمنی و دیاب شب لشکر بدخشان بود مرزاسلیمان چون
 انار رخصت خود و قوت مرزاکامران مشاهده نمود کس فرستاده در آشتی زد و خطبه و سکه بنام او ساخت بعد از آن
 مرزاکامران بعضی از محال بدخشان را از مرزاسلیمان جدا ساخته بمردم خود و او و بکابل مراجعت نمود
 قند باز از مرزاسیماال گرفته بمیرزا عسکری حواکه نمود بعد چند اوقات مرزاسلیمان آنچه مرزاکامران از د
 جدا کرده بود باز متصرف شد و نقض عهد نمود و مرزاکامران بار دوم لشکر بانصوب بر دو بر مرزاسلیمان
 غالب شده قاسم بر لاش و مرزاعلم بد جمع دیگر از موافقان خود را بسپرداری بر لاش بگور گذارند خود
 مراجعت نمود و خواجه حسین مردی تاریخ این سانحه را که هفتاد و سه ماه جمادی الثانی روز جمعه سنه ۹۲۸ هجری
 و داده بود در جمعه هفتم ماه جمادی الثانی یافته و مرزاکامران سلیمان با ابابیش مرزایا بر سیم در قید گاه میست و روزگار نقلت میگردید
 تا آنکه گوید بقبال همایون بادشاه از نطرح یافت و بدولت و سعادت و مصلحت او آنگار نهاد و موجب خلاصی مرزاسلیمان شد و
 آن چنانست که چون همایون بادشاه با امرای فعلی از ایران مستوجه قند بار شد و آن قلعه را تا شش ماه
 محاصره نمود آخر مرزاعسکری که از طرف برادر خود مرزاکامران حکومت آنجا داشت با مان بیرون
 آمده بلازمت مشرف شد بمقتضای که مرزاقی قلم غفور بر جرم او کشیده بجا بسبکابل توجه نمودند در اثنای
 راه در زابندال و مرزایادگار ناصر برادر بابر شاه از مرزاکامران گریخته بیادشاه پیوستند چون نزد بکابل
 رسیدند هنگام شب مرزاکامران از کابل فرار نموده بغزنی رفت این فتوحات بتاریخ و نیم رمضان سال
 نهمصد و پنجاه و دو هجری واقع شده و اینمصرعه تاریخ آن فتح است ع بی جنگ گرفت کابل از دست بعد از آن
 بادشاه لشکر در آمده دیده بدیدار شاهزاده محمد اکبر که با مادر خود در کابل بود روشن ساخت عرش در آنوقت
 سه سال و دو ماه و پنج روزه بود در اوائل سنه نهمصد و پنجاه و سه چون بادشاه بر سر مرزاسلیمان که از قند
 ربانی یافته بدخشان را متصرف شده بود رفت مرزاکامران خبر یافته از غزنی آمده کابل را باز گرفت چون
 اینقیصه بمسماح بادشاه رسید حکومت بدخشان بمیرزاسلیمان و حکومت قند بار بمیرزاسیماال داده و بعم
 خود مرزایادگار ناصر را که موجب فتنه و فساد بود قتل آورده متوجه کابل شد و با مرزاکامران محاربه نموده با
 کابل را ستم رابع الاول سنه نهمصد و پنجاه و چهار هجری فتح ساخت مرزاکامران باز راه فرار پیش گرفت و تاریخ
 این فتح کابل را گرفت یافتند بعد از این فتوحات نیز از مرزاکامران و مرزاعسکری تقصیرات عظیم صد و نسیست
 و چند مرتبه با بادشاه جنگها کرده اند لاجرم بادشاه با انیمه سپاه در کابل و قند بار بدخشان با برادران خود محاربه
 متواتر داشت تا آنکه مرزاعسکری دستگیر شد و مرزاسیماال قتل رسید و مرزاکامران از سبه با یوس شده پیش
 سلطان آدم که رفت و او بدرگاه معلی فرستاد و بعد از آن محول شده رخصت مکمل یافت تاریخ وفات این پسر
 برادران در مقام نوشته میشود

مرزاسیماال

برادر همایون بادشاه و همبیر بابر شاه است در سنه نهمصد و سبست و چهار متولد شده و این بیت در تاریخ تولد اوست

تاریخ

۹۲۳

چیت دانی سال تاریخ از خاندان
 شهادت در موضع خبیر که از توابع کابل است بتاریخ سبت و یکم ذی قعد سال نهصد و پنجاه و هشت هجری قمری
 تمامی قبایل افغان مهند و خلیل موافقت مرزا کامران نرغسالر سهایون بادشاه شجون آورده بودند روی داده و بلا
 خوردگی که از تنبسان فرزا بود مرثیه گفته که طلع این است
 و شب خون که لفظ مناسب است تاریخ این واقعه است چنانچه نیز اور در نظم آورده

تاریخ

۹۵۸

بندال محمد شهبه فرزند لیسب
 ناگه ز قضا شهبه دل شیب
 شجون بادشاه شجره سبب
 تاریخ شهادت شجون لعل
 و مولانا مرزا امانی بطریق تعبیه این تاریخ گفته

تاریخ

۹۵۹

شاه بندال سر و گلشن ناز
 جرن از بوتستان دولت فرست
 عالمی ایاد سر و دستش
 بر فلک دو راه حیرت فرست
 گفت تاریخ قمری نالان
 سردی از بوتستان و لشکر

تبع الف که مانند سر باشد اگر عدوش اگر یک است از عدو بوتستان دولت در کرده شود تاریخ برآید بعد شهادت او
 اورا پس از چند کاه بکابل برده نزدیک مرقد بادشاه مدفون ساختند در همین سال سهایون بادشاه رضیه
 دختر فرزا بندال البعد مناکحت پس خود محمد اکبر شاه منعقد نمودند

مرزا محمد عسکری

برادر سهایون بادشاه است چون تقصیرات عظیم از و بظهور می آمد بنا بران سهایون بادشاه بیکر تسکین
 فتنه و فساد او را در کابل قید فرموده بودند روزی فرصت یافته به بلخ گریخت و از آنجا متوجه زیارت حرین
 گردیده در راهی که میان هشام و مکه است پدید آمدن جهان نمود این واقعه در سنه نهصد و شصت
 و یک هجری دست داده و عسکری باو شاه بیدل تاریخ وفات او دست اما عدش می نهمه سال کم میشود و لعل
 چنانکه یافت نوشت

مرزا کامران

۹۶۰

برادر سهایون بادشاه است و تقصیرات عظیم از و بظهور رسیده در آخر چون دیگر برادران او یعنی مرزا عسکری
 دستگیر شد و مرزا بندال لقبی رسید و نیز از همه مایوس گردیده پیش سلطان آدم گم گرفت و
 سلطان آدم او را گرفته بدو نگاه سهایون بادشاه در کابل فرستاد بادشاه بنا بر حقوق اخوت حکم بخونریزی
 کرده و حسب الاراده از دستر کجول شده رضت که یافت چنانچه تاریخ این سانحه در لفظ نیشتر مایند و این
 واقعه در اوخر سنه نهصد و شصت بوقوع آمده و محمد مومن فرخجودی این مصرعه تاریخ یافت و چشم
 زبید او سپهر فرزا کامران در مکه بعد از سه سال بتاریخ یازدهم ماه ذی الحجه سنه نهصد و شصت و چهار
 بعالم بقا انتقال نمود و این مصرعه در تاریخ او دست سگوشاه محروم در مکه ماند لفظ کورانیاید گرفت تاریخ

براید قاسم گامی که در شهر مین با و سیرا بود و تاریخ و کوشش بین قطعه گفته

تاریخ

کامران که بادشاهی را کس نبود است همچو او و زور شد که بل بکعبه و انجا همان بجای داد و بنیالک چهر
گفت تاریخ او چنین گامی بادشا کامران بکعبه برود

درین تاریخ لفظ بادشاه را بی حرف ها باید نوشت تا تاریخ براید از مرزا کامران یک پسر مانده بود
موسوم بن ابوالقاسم مرزا در غایت فطنت و ذکا در جوانی بسال نهمصد و هفتاد و چهار حکم اگر شاه در قلع
گو ای که در انجا مجوس بود بقتل رسیده نما ند از کامران نام و نشانی تاریخ وفات او نیست یا که گفته

مراجعت ضمیر الدین محمد بهایون بادشاه از ایران و فتح هندوستان
چون بهایون بادشاه را از طرف شورش برادران خاطر جمع شد اراده هندوستان کرده در وسط
زمی آنچه سال نهمصد و شصت و یک هجری متوجه هندوستان شد و روز توجیه از دیوان خواجه قاضی
شیرازی که از دیوان لسان الغیب نیز سخن گفتند تفاول حبست این بیت برآید

بیت

بلک از مرغ بهایون طلب نماید او نماند که باز باغ و زمین شهرت بود

در روز یک سواری شد فرمودند که عزیمت هندوستان در خاطر است الحال از کس که متعاقب بگیرد
می آیند نام بر سیده فال گرفته شود قصه را اول کسی که پیدا شد دولت خواجه نام داشت چون پیشتر
رفتند و بقانی پیش آمد که مراد خواجه نام داشت بادشاه فرمودند که چه خوش باشد که شخص سیوم
را سعادت خواجه نام باشد بعد از ساعتی شخصی پیدا شد که نام او سعادت خواجه بود بادشاه ازین قصه
غریبه خوشدل شده امیدوار شد هندوستان گردیده اعتصام بعنایت الهی نموده بعد از انقضای
پانزده سال که درین مدت پنج بادشاهان از قوم افغان یعنی شیر شاه و پسرش سلیم شاه و سلطان محمد
عدلی و سلطان ابراهیم و سکندر شاه مرتخت و هلی نشسته بودند و ذکر ایشان قبل ازین مسطور
شده و در هندوستان گردید افغانان که در حوالی ربهتاس و حدود دریای نیلاب جمعیت نموده
بودند از شنیدن آوازه نهفت بهایون بادشاه خود بخود پیشان شدند و بهایون بادشاه منظر
و منصور بی منازعتی در لاهور درآمدند در انجا خطبه و مسکه بنا تم زینت یافت و افغان بهر جانب تعیین
شده سر بند و دیالپور در تصرف آوردند و سکندر شاه شکر با تعیین کرده بعد از شکست پی پی باهشتاد
هزار کس متوجه جنگ شد و قریب چهل روز در سر بند بمقابل همدیکه گشسته محاربه می نمودند تا آنکه تاریخ
رویم شعبان سال نهمصد و شصت و دو هجری جنگ صفت واقع شد و شکست بشکر سکندر افتاد و در آن روز
در کوه سولک پنهان شد بعد ظهر را بچنین فتح کبری سجدات شکر بجا آورده روز غره رمضان بدولت اقبال
بدیلمی نزول اجلال فرمودند و بار دیگر خطبه و مسکه بنام نامی او زینت یافت محمد سیرم خان در انجا
شمشیر بهایون تاریخ این فتح یافته

تاریخ

نشانی خرد طالع سیمون طلعبید	انشاء سخن ز طبع خود طلعبید	تخریر جو کر دفع هندوستان	تاریخ ششمشیر بهایون طلعبید
-----------------------------	----------------------------	--------------------------	----------------------------

هفت ماه بعد این شرح روز می بادشاه بر لای بام کتب خانه که در نزدیکی ترتیب یافته بود برآمده مردم را که در مسجد جامع مجتمع بودند بسعادت کوشش مشرف ساخته از جمعی که از سفر حجاز بتازگی آمده بودند از احوال حرمین و کجرات می پرسیدند چون شام رسیدند خواستند که فرود آیدند بینه اذان دویم رسیدند که مؤذن شروع اذان نمود بمقتضای تعظیم اذان بهما بخاراد شستن فرمودند ناگاه پایش در دامان پوشین چپید و عصی بطرف دید میفانند و بعد دو روز ازین حادثه بتاریخ یازدهم ربیع الاول سال نهمصد و شصت و سه هجری این عالم بیوفاراید و درگذرد و تلاش او را در گیلو کهری که سلطان مغزالدین کیقباد در دهلی برکنار دریای چین بقاصد و گروه از شهر تعمیر ساخته بودند مدفون کرده عمارتی عالی و مقبره احداث نمودند و این مقبره عالی بتاکید و اهتمام پادشاه حاجی بیگم زوجه بهایون بادشاه بصرف پاترده لکهره رویه اتهام یافته شاعری در صفت این مکان گفته

بیت

هر که منجو ابد که بنید شکل فرد و من
گو بیا این قصر و این مانع بهایون بسین

بالجمله بعد انتقال بادشاه فضلا و شعر در تاریخ و فاش اشعار رنگین گفته اند و این ابیات در تاریخ او که مولانا قاسم کابی در رشته نظم کشیده اگر چه بغایت خوب است لیکن کعبه دکم میشود و لغات یکسال یا دو سال در عمارت تجویز توان کردند و وفات تاریخ این است

تاریخ

بهایون بادشاه آن شاه عادل	که فیض حاصل او بنام افتاد	بنای دولتش چون با نعت	اساس عمرش از انجام افتاد
چو خورشید جهان تاب از طبع می	بپایان در نماز شام افتاد	جهان تاریک شد در خیمه مردم	خلل در کار خاص و عالم افتاد
قضا از بهر تار بخش رقم زد	بهایون بادشاه از نام افتاد		

۹۶۲

بعضی کسان میگویند که اگر مصرعه آخر را با نیطور بنویسند تاریخ برآید بهایون بادشاه از بام افتاد و مولانا مسعود حصاری این مصرعه یافته و اصل حق شد بهایون بادشاه اگر چه این مصرعه کعبه و زیاده دارد اما برسم خطی که نام لقدس را بی الف نویسد بگیرند درست آید و میر عبدالحی این مصرعه یافته گوید ای بادشاه من از بام افتاد و جمعی این مصرعه یافتند و ارث ملک جلال الدین باد و شخصی دیگر چنین گفته

بهایون کجا رفت اقبال و مدت سلطنت بهایون بادشاه از هنگام وفات بابر شاه تا روز وفات او بست و پنج سال و دو ماه قمری و پنج روز بود ازان جمله نهم سال و هشت ماه مرتبه اول حکومت نمودند و بعد ازان پانزده سال طوایف الملوک ماند و مرتبه ثانی بعد از فتح هندوستان تا هنگام وفات صرف هفت ماه و چند روز و مدت عمرش چهل و نهم سال و چهار ماه و هشتاد و یک روز بود و لقب او بعد وفات جنت آشیانی قرار یافته و بادشاه راسوای محمد اکبر شاه پسر دیگه بود محمد حکیم نام فرزند این خواهد بود

قصه نظام سقه

در عبادت السعادت مسطور است که چون همایون بادشاه در عظیم آباد از شیر شاه انزام یافته رو
 به گزینیهاد سپه را در آب انداخت تا از دریا عبور نماید و از سپه جدا شده غرق بود که غرق شود نظام
 سقه در آن حالت دست آن خسرو گرفته بکنار رسانید بود بادشاه در آنوقت فرموده بودند که انشا الله
 تعالی ترا بعبوض این خدمت شکر کند بعد حصول طمانیت خاطر از صبح تا نصف روز بر تخت خواهم
 نشاند چنانچه بعد فتح هند وستان آنچه که ارشاد شده بود بعمل آوردند و نظام سقه در همین وقت
 فرصت بدو فتن و بریدن در ایام و دنیا بر چرمی حکم کرد تا در ساعتی درست کرده آوردند و اهل
 در عبوض آن جنس مطلوب بمشتری دادند و الله اعلم

شاه هم بیگ

مجموعه خاترمان علی قلی خان بود و قصه عشق ایشان و کشته شدن شاه هم بیگ بجز نیور در سنه
 نهصد و شصت و سه در مرآت جهان نامفصل مسطور است و این تاریخ که بطریق تمییز
 شخصی در شهادت او گفته تاریخ ببرد داشت آه و گفت که شاه شهید شد

جلال الدین محمد اکبر شاه بادشاه غازی ابن نصیر الدین محمد همایون بادشاه

ولادت با سعادت حضرت شاهنشاهی محمد اکبر شاه بعد از گذشتن هشت ساعت و هشت دقیقه
 از شب اول بستم آبان ماه جلالی سال چهارصد و شصت و چهار موافق نوزدهم اسفند از نوبه
 قدیمی سال نهصد و یازدهم یزدجردی مطابق شب یکشنبه پنجم رجب سال نهصد و چهل و نهم
 بلالی و ششم ماه کاتک سال یکزار و پانصد و نود و نهم هندی یعنی شنبت بکر ماجبت شانزدهم
 نشین الاول ماه رومی سنه هزار و هشتصد و پنجاه و چهار اسکندری که مطابق پانزدهم ماه اکتوبر
 سال یکزار و پانصد و چهل و دو عیسوی بود در حصار امرت کوٹ از توابع قلمرو متصل ملک باطرا
 و قتیکه پدرش همایون بادشاه از شیر شاه روبرو تافته بجالت تباہ در آنجا رسیده بود از شکم حمیده
 بانوبیگ ملقب بمریم مکانی که از نسل زبده مثل شیخ احمد جام بوده است بوقوع پیوسته نکتہ پردازان کفتم
 و تواریخ مناسب یافتند و قصاید بنیت گفتند و همه بعرض حضرت جهانبانی رسانیده کامیاب جایزه بامی
 گرامی گشتند از آن جمله این تاریخ را مولانا نور الدین یافته و تحسین و احسان ممتاز شده

تاریخ ولادت

چون کلک قضا نشان تو آفات ابر را همه نفس تو
 از هر ولادت شهر نشان چنان تاریخ ششمین جهانگیر گشت
 ملک الشمر البوالفیض فیضی فیاضی این تاریخ را بعد از آنکه اکبر شاه بترت سلطنت شسته و نظم آورد

محمد الحیدر که آمد بوجود	آنکه از کون و مکان تنبست شک و زومه و سال سیلا	بادشاهی که ز شاهان جهان شب یکشنبه پنجم رجب است	اکبرش نام و جلالش لقب است
--------------------------	--	---	---------------------------

بعد از آنکه حضرت جنت اشیا بی ملک جاودانی سفر کرده در نصف النهار روز جمعه دویم ماه ربیع الثانی سنه نهمصد و شصت و سه هجری که مطابق چهاردهم فروردی ماه انگیزنی سال یکبار با نصد و پنجاه و شش عیسوی و موافق روز آبان و نهم سفندارند ماه سال چهارصد و هفتاد و هفت جلالی و مصادق روز فروردین نوزدهم تیر ماه قدیمی سال نهمصد و هشت و پنج یزدجری موافق چهاردهم سباط ماه رومی سال یکبار شصت و شصت و هفت اسکنده موافق نوزدهم بهمن ماه هندی یکبار شصت و دو وازده سنبت بکرماجیت و یکبار چهارصد و هفتاد و هفت سا که سال باهن بود پس چارده سالگی در باغ کلا نورا اتفاق خانتانان بیرم خان و دیگر امر که در ملازمت محمد اکبر شاه حسب الحکم جنت اشیا بی متوجه دفع سکنه را افغان شده بودند خلعت زرین و روبرو تاج مرصع بر سر نهاده بدست و سعادت بر تخت سلطنت جلوس فرمودند و بجهت انتظام ملکی و مالی منصب جلیل القدر و کابینه وزارت بنجان خانان بیرم خان اختصاص یافت بعد نسبت و پنج روز از زمان جلوس نسبت و ششم ماه ربیع الثانی سال مذکور که روز چهارشنبه بود نوروز بجهت افزودن شد و آغاز سال الهی که اکبر شاه ایجاد نموده بود از همین روز است بهمدین ایام میر عبدالحی صدر این بیت خوانده بیت اگر نوروز عالم زلفت بر باد گلی صد برگ تنوری را بقا باره بعضی این بیت را نقش بسته بودند و شهرت یافته بود و نقل مجلسها گشته از غریب آنکه در همان هنگام یکی از فضلا مصرعه ثانی تاریخ جلوس یافته بود بشرط آنکه اگر لفظ گل را بیابند اگر چه بطریق رسم خط مساعدت آن نمی نماید و بعضی از فضلا تاریخ جلوس او را لفظ کام بخش ۹۲۳ یافتند و نیز این مصرعه ششمین سال سعادت انجام است مصرعه جلوس خداوند عالم سپاه و غیری در الفاظ نصرت اکبر تاریخ جلوس یافته چنانچه ازین باع می مفهوم کرده

تاریخ جلوس

از خطه شاه رفعت بر شرف	وز سکه عدل کارها چون	انجست تخت سلطنت اکبر شاه	آ تاریخ جلوس نصرت اکبر	۹۲۳	۹۴۳
و سکه اکبر شاه که بر اقسام وزن و گوناگون پیکر بود این باعی ها که از ملک الشعری فیضی است بر روی سکه ها منقوش یافته بود و بر یکطرف سکه این بیت بود					

بیت بر سکه

خوشید که هفت بجز او گوهریافت	سنگ سیه از بر تو آید بریافت	کان از نظر تیر بیت او ز یافت	وان ز شرف از سکه شاه یافت
و در میان آن اندک هر جل جلاله و طرف دیگر این رباعی منقوش گردید			

رباعی

این سکه که پرایه امید تو با نقش دوام نام جاوید سیمای سعادتش همین سکه یکدوره نظر کرده خورشید بود و سال الهی و مه و میان آن نقش یافته و سکه دیگر در یکطرف السلطان الاعظم الخاقان المعظم الخلیفه المتعالی حسد اله بلکه سلطانه و ابدا عدله و احسانه و جانب دیگر این رباعی ملک الشعراء است

رباعی ششم		این تقدروان گنج شایسته	
با کوب اقبال کند بر آید	خورشید پرورش از آن کبریا	با بد شرف از سکه اگر شایسته	
و بعضی از لغو در این رباعی داشت			
این سکه که دست بخت آید	پیرانه سپهر برفت اختر باد	توین نقد نیست کار از چون	در بر روان نباشد شاه کبریا

مکین شاهنشاهی

مولانا مقصود کبیر پیردازی که در سطر اول نام کرده است همان صاحب این کتاب است که در این کتاب به شرح مسیحی از نبی
نقش پذیرفته بهیت راستی موجب رضای خداست و کس ندیدم که کم شد از ره راست
در اول سال جلوس سکندر شاه افغان که از سهایون باد شاه نر میت یافته در کوه سولک پنهان
شده بود لشکری عظیم رسانیده سر لشورش بر آورده و از افواج شاهای شکست فاحش یافته
رو بفرار نهاده و در افتتاح سال دیگر سیمو اقبال نیر سبزی خود رسید مختصر اینکه از اول جلوس تا نهایت
وقت بهر جانب که توجه فرمودند جنود دولت و اقبال با استقبال لشکر ظفر مال آن خدیو عدو بند
کشور کشا آمد و آنچه که به باد شایان با بید از عدل و داد و علم و کرم و میند و نوازی و سرور و
و کشورستانی و مدبری همه در ذات مجمع صفات موجود بود اکثر معموره میند وستان از بلا شرفی
و عربی و جنوبی و شمالی در تحت تصرف او در آمده و هر که از طریق انقیاد سر سجید گوشمالی چنانکه باید یافت

ذکر وضع تاریخ طایفه از مبداء جلوس ابر شاه

عمده موسسان این تاریخ علامت الزمانی فلاطون الادانی عضد الدوله امیر فتح الدمشیرازی
بود و اگر چه وضع این تاریخ جدید در سال نهصد و نود و دو هجری اتفاق افتاده اما ابتدای آن را از سال
اول جلوس ابر شاه نهاده اند از روز تحویل نمودن اقباب در برج محل یعنی چون بست و پنج روز بعد از زمان
جلوس حضرت شاهنشاهی و القضاای چهار ساعت و پنجاه و چهار دقیقه بخوبی از شب سه شنبه حقیقی
و چهارشنبه عرفی بست و هشتم ماه ربیع الثانی سال نهصد و شصت و سه هجری نیر اعظم پرتوشرف
بدولت سرای برج محل انداخت و صبحی آن که روز چهارشنبه بود نوروز بهجت افروز شد از همون روز
مبداء این تاریخ جدید را اعتبار نمودند و مدار حساب بر ماه و سال شمسی نهادند و حضرت شاهنشاهی
خود بدولت و اقبال این تاریخ را بتاریخ الهی موسوم ساختند و اسامی ما بای این تاریخ را

همان اسامی شهر مشهوره فارس منظر و معتبر داشتند چون فروردین ماه
الهی و اردی بهشت ماه الهی و غیر آن و نام های ایام نیر همان سی نام متعارف فارس گنجانند
چون در بعضی ماه های یک روز یا دو روز از سی زیاد بود آن را بر روز و شب نامزد کردند چنانچه جمله
روز های سال سه صد و شصت و پنج و کمری زیاد شدند و پنج روز مفرقه که فارسیان در
اخیر سال می افزودند برافتاد و ماه و سال شمسی شد و نیز بر ضمیر انوار اقتضای آن کرد
که در سنوات این تاریخ نیرده از ده باشد لا حدم هر سال میند باسم ماهی

از ماہہائے آگهی ساختند چنانچہ سال اول سال فروردین الی سال دوم سال اردی بہشت الی بہترین سوسالہ نامی میگینہ

اسامی ماہہای آگهی و تعداد ایام ہر ماہ

فروردین	اردی بہشت	خرداد	تیر	مرداد	شہریور	مہر	ابان	آذر	دی	بہمن	اسفند
۳۱	۳۱	۳۲	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۲۹	۲۹	۳۰	۳۰

اسامی ایام ہر ماہ

اورمزد	شہمن	اردی بہشت	شہریور	اسفند	خرداد	خرداد	مرداد	شہریور	مہر	ابان	خورد	ماہ
یگر	کوش	دی مہر	مہر	شروش	شروش	فروردین	شہریور	شہریور	شہریور	آذر	خورد	ماہ
				استاد	آسمان	امباد	مار	اسفند	ایران	روز	شب	

آیات دریافتن نام ماہہای آگهی

ز فروردین	گیتنی	اردی بہشت	مہر	مرداد	تیر	انکہ	چو	مرداد	تیر	آید	ایران	شہریور	مہر	ابان	آذر	دی	بہمن	جز	اسفند	نمای	نفر
-----------	-------	-----------	-----	-------	-----	------	----	-------	-----	-----	-------	--------	-----	------	-----	----	------	----	-------	------	-----

بیت دریافتن تعداد ایام ہر ماہ الی از رومی حساب

لاوالک ولا لاشن است
للکظ و لطل لل شہور کو تہ است

در وز اول این تاریخ جدید مطابق بود باروز ہر مغزہ فروردین ماہ سال چهار صد و ہفتاد و شصت جلالی و روزی ہمہای ہر ماہ قدیمی سال ہنصد و ست و پنچ نیز در دی موافق یازدہم از ماہ رومی سال یک ہزار و شصت و شصت و ہفت اسقدری مطابق یازدہم ماہ قدیمی انگریزی سال یک ہزار و پانصد و پنجاہ و شش عیسوی فقط و بنیاد سال بنگلہ دلائی فصلی کہ امروز در ہندوستان رایج است از ہمین سال تصور باید نمود

فتح یافتن اکبر شاہ بر ہیمو بہت سال

بعد از انکہ خاطر بادشاہ از طرف سکندر شاہ افغان بالکلیہ جمع شد علی قلیخان شیبانی را بر سر ہیمو تقال کہ با تروی بیک یکی فرزند ابدان بادشاہی کہ حراست دہلی داشت مصاف نمودہ دہلی را متصرف شد و روان ساخت و بعد از ان محمود نیز بسعادت و اقبال روانہ ان سمت شدند در زینچنبہ دوم محرم سال ہنصد و شصت و چہار در حد و دپانی پت میان علیقلی خان و ہیمو مقاملہ واقع شد تیری کشیم آن بعین رسید از پس سر بر آمد چنانکہ اورا بہوش ساخت جمعی کہ روی بودند بے دست و پا شدہ منکر م شدند و راہ خود پامیش گرفتند بعد از ان خانخانان بریم خان ہیمورا گرفتہ پیش بادشاہ آورد و بیک شمشیر کار اورا تمام ساخت و مقرون دولت از انجا کوچ فرمودہ باغنایم بیقیاس و نصرت و فیروزی بدار السلطنت دہلی درآمد و چون ہمہ مال و متاع کہ ہیمون از زمان شیر شاہ و سلیم شاہ و عدلی شاہ فراہم آوردہ بود بتاراج رفت چنانچہ تاریخ واقعہ را پانچ ہزار و پانصد و یک از دانشوران تاریخ این فتح را چنین یافتہ

بیر صنع بر لوح بقا با خاتم	تاریخ	رقم ز دہ سال طبع او گرفت میرزا
عیسی خان ولد لوند گریسہ		۹۶۴
وقتیکہ شاہ ظہاسب صفوی در سنہ ہنصد و شصت و ہفت ہجری عیسی خان ولد لوند گریسہ را مسلمان ساخت		

مات دهم

رباعی سکه		این قدر روان گنج شاهی	
با بد شرف از سکه اگر شاهی	با کوب اقبال کند بر سنج	افروزشید پرورش از ان کوی	این سکه که دست بخت از او
و بعضی از نقد این رباعی داشت		پیرانه نیز بهر بخت اختر باد	در دسر روان بنا به شاهی کباب
نگین شاهنشاهی			

مولانا مقصود دیکر پیرازی که در سطح فلاطی نام گرامی تمامان صاحب اختیار جناب قاضی کاشانی در مقدمه بیست و نهمین فصل از کتاب تاریخ تبریز از وی نقل شده است که در اول سال جلوس سکندر شاه افغان که از بهایون بادشاه نریمیت یافته در کوه سولاک پنهان شده بود لشکری عظیم رسانیده سر لشورش بر آورده و از افواج شاهای شکست فاحش یافته رو بفرار نهاده و در اکتاح سال دیگر همیو اقبال نیر سبزی خود رسید مختصر اینکه از اول جلوس تا نهایت وقت بهر جانب که توجه فرمودند جنود دولت و اقبال با استقبال لشکر ظفر مال آن خدیو عدو بند کشور گشتا آمد و آنچه که به بادشاهان باید از عدل و داد و علم و کرم و نسیب و نوازی و سرور و کشورستانی و مدبری همه در ذات مجمع صفات موجود بود اکثر معموره هندوستان از بلا شرفی و غریبی و جوبی و شمالی در تحت تصرف او در آمده و هر که از طریق انقیاد سرسبید گو شمالی چنانکه باید یافت

ذکر وضع تاریخ طایفه از میراجلوس اکبر شاه

عمده موسسان این تاریخ علامت الزمانی فلاطون الادانی عضد الدوله امیر فتح الدمشیرازی بود و اگر چه وضع این تاریخ جدید در سال نهصد و نود و دو هجری اتفاق افتاده اما ابتدای آن را از سال اول جلوس اکبر شاه نهاده اند از روز تحویل نمودن اقباب در برج محل یعنی چون بسبت و پنج روز بعد از زمان جلوس حضرت شاهنشاهی و انقضای چهار ساعت و پنجاه و چهار دقیقه نجومی از شب سه شنبه حقیقی و چهارشنبه عرفی بسبت و هشتم ماه ربیع الثانی سال نهصد و شصت و سه هجری نیر اعظم پرتوشرف بدولت سرای برج محل انداخت و صبحی آن که روز چهارشنبه بود نوروز بهجت افروز شد از بهمن روز سبدا و این تاریخ جدید را اعتبار نمودند و مدار حساب بر ماه و سال شمسی نهادند و حضرت شاهنشاهی خود بدولت و اقبال این تاریخ را بتاریخ الهی موسوم ساختند و اسامی ماههای این تاریخ را

همان اسامی مشهور مشهوره فارسی منظور و معتبر داشتند چون فروردین ماه الهی و اردوی بهشت ماه الهی و غیر آن و نامهای ایام نیر همان سی نام متعارف فارسی گزاشتند و چون در بعضی ماه های یک روز یا دو روز از سی زیاد بود آن را بر روز و شب نامزد کردند چنانچه جمله روزهای سال سه صد و شصت و پنج و کتره های زیاد شدند و پنج روز و مسترقه که فارسیان در اخیر سال می افزودند بر افتاد و ماه و سال شمسی شد و نیز بر ضمیر انوار انقضا می آن کرد که در سنوات این تاریخ نیرده از ده باشد لا حبرم هر سال منی باسم ماه

از ماهها که آنگی ساختند چنانچه سال اول سال فروردین الهی سال دوم سال اردی بهشت الهی هرین بود سالهای دیگر

اسامی ماههای آنی و تعداد ایام هر ماه

فروردین	اردی بهشت	خرداد	تیر	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند
۳۱	۳۱	۳۲	۳۱	۳۱	۳۱	۳۰	۳۰	۲۹	۲۹	۳۰	۳۰

اسامی ایام هر ماه

اورمزد	شبهین	اردی بهشت	شهریور	اسفند	خرداد	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴

آیات در یافتن نام ماههای الهی

ز فروردین چنانچه گزشتی شهریور	خرداد در آنکه چو در آنجا باید	پانزدهم و هفدهم آبان از دومی آن	که هرین چنانچه اسفند ز ماهی غیر
بیت در یافتن تعداد ایام هر ماه الهی از روی حساب اجداد			
لاوالک ولا لاشن		لاکط و لطل شهر کوه است	

در روز اول این تاریخ جدید مطابق بود بار و زهر مغز غره فروردین ماه سال چهار صد و هفتاد و هشت جلای روزی که بمهر یازدهم مرداد ماه قدیمی سال منصد و دست پنج یزد جدی موافق یازدهم آذر ماه رومی سال یک هزار و هشتاد و هشت و هشت و هفت اسکندری مطابق یازدهم بارچ ماه قدیمی انگریزی سال یک هزار و پانصد و پنجاه و هشت عیسوی فقط و بنیاد سال بنگله ولایتی فصلی که امروز در هندوستان رایج است از همین سال تصور باید نمود

فتح یافتن اکبر شاه بر سیهیو بهشت سال

بعد از آنکه خاطر بادشاه از طرف سکندر شاه افغان بالکلیه جمع شد علی قلیخان شیبا نی برابر سیهیو بقال که با تروی بیک یکی فرزند اران بادشاهی که جز است دلی داشت مصاف نموده دلی را متصرف شده بود روان ساخت و بعد از آن محمود بیسعدت و اقبال روانه انست شدند روز پنجشنبه دوم محرم سال منصد و هشت چهار در حد و پانی پت میان علیقلی خان و سیهیو مقارنه واقع شد تیری کجشم آن لعین رسید از پس سر بر آمد چنانکه او را بهیوش ساخت جمعی که گروی بودند بے دست و پا شده تنهنم شدند و راه خود را پیش گرفتند بعد از آن خانان بیرم خان سیهیو را گرفته پیش بادشاه آورد و بیک شمشیر کار او را تمام ساخت و مقرون دولت از آنجا کوچ فرموده باغنام بیقیاس و نصرت و فیروزی بدار سلطنت دلی در آمدند و چون همه مال و متاع که همیون از زمان شیر شاه و سلیم شاه و عدلی شاه فرستاده بودند بتاراج رفت چنانچه تاریخ واقعه را پانزدهم یا یازدهم و یکی از دانشوران تاریخ این فتح را چنین یافته

دیر صنع بر لوح لقا با خان	تاریخ	روز دهم سال طبع او گرفت سیهیو
عیسی خان ولد لوند گرسنج		
وقتی که شاه طلماسب صفوی در سنه منصد و هشت و هفت هجری عیسی خان ولد لوند گرجی را مسلمان ساخت		

بقاضی محمد اشاره شد که تاریخ پیداسازی و قاضی محمد ربیبہ این تاریخ گفته

تاریخ

عیسیٰ نفسی جو بیچ تابان منور آورد بادشاه ایان منور
تاریخ جو فرمود شدین گفتن عیسیٰ لوی نزد پهلوان منور

محمد بیرم خان خانانان

یکی از خوانین عظیم درگاه هایون بادشاه بود و از ابتدای جلوس اکبرشاه تا پنجمال بعد جلیل القدر
وکالت و وزارت سرفرازی داشته اما از آنجا که او بادشاه را جو رد سال تصور نموده اسخه که می خواست
بی اجازت بادشاه میگردانیمغنی بر مزاج بادشاه بسیار گران منی آمد اما چیزی منی گفت تا آنجا بود
بیچ سال قابو یافته اور از عهد و کالت وزارت معزول ساخت از جمله تفصیرات اوسیکه آن بود که
تردی بیک را که در او امل جلوس بادشاه حکومت ملی داشته نبهانه آنکه از سرکه سپه و بقال مدگردان
شده بود در سنه نهصد و شصت و شصه هجری بی اطلاع بادشاه بقبض آورده بود با جمله بیرم خان بعد مغزولی
چند بار با بادشاه جنگ و جدل نموده و نیز بقت یافته آخر از همه مالوس شده بقصد طواف حرمین از بادشاه
رخصت حاصل نموده روبراه نهاد چون بجزایر رسید مبارک خان افغان که پدر او در جنگ ماجه پاره
بسر کردگی بیرم خان بقبض رسیده بود بعوض خون پدر خود او را شهبه ساخت این واقعه بروز جمعه
چهاردهم جمادی الاول سال نهصد و شصت و شصت هجری بوقوع آمده هم هرسان او ازین سان بکشدیم
بجای نشافتند و بیرم خان در خاک و خون افتاده بود تا آنکه جمعی از خدمت اوسا کین قالب خونین او را
برداشته جواشی مقبره شیخ حسام که از مشایخ وقت خود بود بخاگ سپردند و بعد از ان بسجده حرمین بیاوردند
بمشهد فون گشت و بیرم خان علمی مرصع بیز و جواهر نذر امام هشتم علی موسی رضا ترتیب اده بود و
بیک کورنگه بران خرق شده قاسم از سلام تاریخ تمام ان : علم امام هشتم یافته و شیخ عبدالقادر داولی
در تاریخ شهادت او این مصعبه بطریق تعین گفته گفته گل گلشن خوبی نماندین یعنی اگر لفظ گل
را از چهارت گلشن خوبی و در سازی تاریخ نبراکد و قاسم ارسلان این ابیات در تاریخ فوت او در سلک
نظم کشیده

تاریخ

بیرم لطوان کجور چون شهبه
در راه شد شهادت کار تمام
در واقعه بانفی پی تاریخش گفتا که شهید شد محمد بیرم

سلطان احمد شاه مجسم

بعد شهادت سلطان محمود ثانی که دارش داشت امر اوسید مبارک اتفاق نموده احمد خان اکبر از
قرابتان سلطان بود بختاب سلطان احمد شاه بتاریخ پانزدهم ربیع الاول سنه نهصد و شصت و یک
هجری در گویات بر تخت نشاند

تاریخ

منه صد فزون رفعت و کبر	قضا گفت شراره الملک	و همان روز سلطان دیرک بریدان سید مبارک گشت
و سلطان بعد سلطت هفت سال و چهار ماه و چند روز از دست اعتماد خان کشته شد و کان واک فی تاریخ خسته شهبان لیلیه		
الاثنین فی ستمان و ستین و ستمایه و از عبارت		
مقتول شد بیگناه تاریخ مستغاب سیکر و دوشاوی زبان گجرات		

تاریخ

این تاریخ گفته	۹۶۸	تاریخ
اسد جالی کس بر کس چو پیر	بابر پوچی جی جی کسین	از عبارت دوشنبه رات تاریخ بومی آید بعد قتلش اعتماد خان
مختصی را که تنو نام داشت لقب سلطان مظفر ساخته بر سر بر فرزندانی بنشاند و گفت که این پسر سلطان محمود ثانی است		
او آخرین بادشاه گجرات است در ایام او اکبر شاه بادشاه گجرات و مالوهر را تسخیر نموده تصرف خود آورده		

تاریخ صلح

چون در سنه صد و شصت و نه هجری میان خسر و ایران شاه طرابلس صفوی و سلطان سیلمان خواند کار و م بعد جنگ و بعد از چند سال توافق صلح است حکام یافت قاضی عطا الله و قاضی محمد در تاریخ آن این قلعہ انشا نمود

تاریخ

شکر خدا که گرم کردگار	قاید اقبال درین کمنه دیر	مشتلق صلح شهبان جهان	داد و فکند استنش مرتضی
ضابط ایام چو تاریخ صلح	جست نبرد گفت که الصلح		

تاریخ

که از اکبر بلده براون بود پدر شیخ عبدالقادر بدوئی است و از مریدان شیخ بیجو سبزی بود که اکبر شاه بادشاه بختیش ارات تمام داشت در سنه صد و شصت و نه هجری فوت کرد و عزیزی تاریخ وفات او در پیش و انشمنند یافته شیخ عبدالقادر

تاریخ

در تاریخ پیر عالی قدر خود این رباعی گفته	تاریخ
سر دفتر افاضل و ران کوشاه	آن بجز علم و میدان احسان کان
چون بود در زمانه چهار فضل از آن	تاریخ سال فوت می در جهان راضل

تاریخ مراجعت اکبر شاه

چون اکبر شاه بادشاه بر فرجه ستم جمادی الاخر سنه صد و شصت و نه هجری از طرف رتینور بلده اجیر که بد انصوب بطریق حکار و زیارت روضه خوابه معین الدین چشتی رفته بودند داخل دار الخلافت اگر کشد نیک از فضلای عصر در تاریخ قدوم آمدن گفته

تاریخ

چو سوی تخت گاه است مغرب	مبین خوشید گردون ملکوت	تو اک سال تاریخ قدوش	بگفتند آفتاب دولت آمد
۹۶۹			

تاریخ

این در سنه صد و شصت و نه که آنرا درین پناه میگویند واقع است در زمان اکبر شاه بادشاه ما هم یک در سنه صد و شصت و نه از تعمیر ساخته بود اگر چه این هر دو عمارت حالا باطل و بیهوده اند اما گفته که از آن تاریخ تعمیر معلوم گرد تا امروز باقی است آن است

تاریخ

بدون جلال الدین محمد	که باشد اکبر شاهان عادل	چو ما هم یک عصمت بنای	بنگردد این بنا بهر افاضل
----------------------	-------------------------	-----------------------	--------------------------

بقاضی محمد اشاره شد که تاریخ پیداسازی و قاضی محمد بر بدیه این تاریخ گفته

تاریخ

عیسی نفسی چو صبح تابان صد | آورد به شادان ایمان صد | تاریخ چو فرمود شد بدین گفتیم | عیسی ندیدند مسلمان از صد

محمد بیرم خان خانان

یکی از خوانین عظیم درگاه هایون بادشاه بود و از ابتدای جلوس اکبر شاه تا پنجمال بعد طویل القدر و کالت و وزارت سرفرازی داشته اما از آنجا که او بادشاه را خرد سال تصور نموده آنچه که می خواست بے اجازت بادشاه میکرد این معنی بر مزاج بادشاه بسیار گران می آمد اما چیزی نمی گفت تا آنکه بعد از پنج سال قابو یافته او را از حده و کالت و وزارت معزول ساخت از جمله تفصیرات او سبک آن بود که در می یک راکه در او اهل جلوس بادشاه حکومت دلی داشته نبهانه آنکه از سر که سبب و تقالید گردان شده بود در سنه نهصد و شصت و شصت هجری بی اطلاع بادشاه تقبیل آورده بود با جمله بیرم خان بعد مغز و چند بار با بادشاه جنگ و جدل نموده و نیز میت یافته آخر از همه مابوس شده بقصد طواف حرمین از بادشاه رخصت حاصل نموده روبراه نهاد چون بجزایر رسید مبارک خان افغان که پدر او در جنگ ماجه پاره بسر کردگی بیرم خان تقبیل رسیده بود بعوض خون پدر خود او را شهید ساخت این واقعه بروز جمعه چهاردهم جمادی الاول سال نهصد و شصت و شصت هجری بوقوع آمده هم هر سان او ازین سنا محکوم بجای شتافتند و بیرم خان در خاک و خون افتاده بود تا آنکه جمعی از فخر او مساکین قالب خونین او را برداشته جواشی مقبره شیخ حسام که از مشایخ وقت خود بود بجای سپردند و بعد از آن بسجده حرمین بیاختارند بمشهد مدفون گشت و بیرم خان علمی مرصع بزر و جواهر نذر امام هشتم علی موسی رضای ترتیب داده بود و یک کورنگه بران خرق شده قاسم از سلام تاریخ تمام ان : علم امام هشتم یافته و شیخ عبدالقادر داولی در تاریخ شهادت او این مصعب بطریق تعمیم گفته که گفت گل گلشن خوبی نمائند یعنی اگر لفظ گل را از چهارت گلشن خوبی و در سازی تاریخ نبر کند و قاسم ارسلان این ابیات در تاریخ فوت او در سلک نظم کشیده

تاریخ

بیرم لطواف کعبه چون شکر | در راه شد شهادت کار تمام | هم در واقعه با نفی پی تاریخش | گفتا که شهید شد محمد بیرم

سلطان احمد شاه مجسم

بعد شهادت سلطان محمود ثانی که وارثی نداشت امر او سپید مبارک اتفاق نموده احمد خان که از قزاقان سلطان بود بختاب سلطان احمد شاه بتاریخ پانزدهم ربیع الاول سنه نهصد و شصت و یک هجری در گجرات بخت نشانید

تاریخ

نصرت و فزون رفتن نصرت و کربان قضا گفت شکر را که الملک ملک و بهمان روز سلطان در سلک مریدان سید مبارک نشست

سلطان بعد سلطت هفت سال و چهار ماه و چند روز از دست اعتماد خان کشته شد و کان و الک فی تاریخ نهمه ششم شعبان لیلیه

الاثنین فی سنه ثمان و ستین و تسعمایه و از عبارت منتقل شد بیگناه تاریخ مستفاد میگردد و دشواری زبان بگردد

تاریخ

این تاریخ گفته ۹۶۸

۹۶۸ احمد جامی کس بر کس چون یازده باب و چوبی جمعی کسین و شنبه را از عبارت دو شبانه رات تاریخ بر می آید بعد قتلش اعتماد خان

شخصی را که هنوز نام داشت لقب سلطان مظفر ساخته بر سر بر فرماز وانی بنشاند و گفت که این پسر سلطان محمود ثانی است و آخرین بادشاه بگرات است در ایام او اکر شاه بادشاه بگرات و مالوده را تسخیر نموده تصرف خود آورده

تاریخ صلح

چون در سنه نصرت و نصرت و نه بجمی هیمن خسر و ایران شاه طارپ صفوی و سلطان سلیمان خواند کار و رم بعد جنگ

و جدال چند سال توابع صلح استحکام یافت قاضی عطا الله و لقا قاضی محمد و تاریخ آن این قلعہ انشا نمود

تاریخ

شکر خدا کز گرم کرد کار قاید اقبال درین کمنه دیر

۹۶۹ ضابط ایام چو تاریخ صلح جت نزد گفت که الصلح

مشتلق صلح شهبان جهان واد و فکند استش مرتب غیر

تلو شاه

که از کابری بلده بدرون بوده پدر شیخ عبدالقادر بدوئی است و از مریدان شیخ میجو سبهنل بود که اکر شاه بادشاه بعد شش رات

۹۶۹ تمام داشت در سنه نصرت و نصرت و نه بجمی فوت کرد و غیزی تاریخ وفات او در ویش و نهمند یافته شوق عبدال

تاریخ

در تاریخ پدر عالی قدر خود این رباعی گفته

۹۶۹ سر و فترت افاضل دوران ملک شاه آن بحر علم و میدان جسانی کان چون بود در زمانه جبار فضل از آن تاریخ سال فوت می در جهان

تاریخ مر اجوت اکر شاه

چون اکر شاه بادشاه بر فرجه بستم جمادی الاخر سنه نصرت و نصرت و نه بجمی از طرف رقیب و بلده اجیر که بد انصوب بطریق

سکار و زیارت روضه جواب معین الدین چستی رفته بودند داخل دار الخلافت اگر کشند یکی از فضلای عصر و تاریخ قدوم اقدس گفته

تاریخ

چون سوسی تخت گاه از سمت مغرب

۹۶۹ مبین خورشید گردون ملک

لوگسال تاریخ قدوش بگفتند آفتاب دولت آمد

تاریخ

این در سنه مسجد قریب فله کمنه و بی که آنرا درین پناه میگوبند واقع است در زمان اکر شاه بادشاه ما هم میگردد در سنه نصرت و نصرت و نه آنرا

تعبیر ساخته بود اگر چه این هر دو عمارت حالا باطل و به انهدام دارند اما گفته که از آن تاریخ تعبیر معلوم گردد اما روز باقی است آن است

تاریخ

بدوران جلال الدین محمد

۹۶۹ که باشد اکر شاه ان عادل چو با هم حکمت بنای بناکرد این بنا بر افاضل

دولت حامی این بقعه حسیر

شهاب الدین محمد بن امان

نبی خیرت این بقعه حسیر

۹۶۹
گشت تاریخ او خیر المنازل

خان اعظم

مشهور به آنکه خان بشت شمس الدین محمد خان اصلش از غزنی بود و آن صاحب گنت نزار اعظم خوانین بایون بادشاه و اکبر شاه بود در وقتیکه بایون بادشاه نزدیک قصبه جوسا از تشریح خان افغان شکست یافته از معرکه کازار عثمان بختناخته خود را در دریای گنگ ندهاخته نزدیک بود که غرق در یای فنا گردد و بدستگیری شمس الدین از ورطه هولناک اسل سلامت و نجات رسیده و بادشاه و می را بابت اعاشش بعضی این خدمت ثانیست بمناسب بلند و مراتب بر چند رسانید و در زمان اکبر شاه ترقیات عظیمه نموده و چون در پیکار پنجاب پیکار نموده غالب آمد کمال اقتدار بهر سانسید و رائق و فاتح ولایت پنجاب گردید در سده تسع و ستین و تسعایه از پنجاب بجناب سلطنت ماب رسیده و کیل مطلق شد و اول شخصی که منصب هفت هزار می یافت خان بود ادبم خان کولکلتاش پس خود ما هم آنکه نبرد و تقرب بادشاه و تقرب حسد و کالت که از ما هم آنکه گرفته با و مغفوض شده بود بانواعی منعم خان خاتمانان و دیگر امر از و در شنبه و از دهم رمضان سنه مذکور سردیوان آن اعظم خوانین را شمشیر سیدار پار و پاره ساخت چون بادشاه از یعنی خبر یافت از و تلخانه بر آمدند و ادبم خان بر دو دست بادشاه را بی ادبی گرفت و بادشاه زور بازوی دستهای خود را از دستهای او ربانیده چنان مشتقی قوی بر سرش زد که پیش از و ما غش سپید و از بار بار داد و بادشاه فرمودند است و پامی او را بستر از بالایی با و است خانه زبیر انداختند چنانکه منفر پشتر و شور و پاشش پاشش گردید تاریخ این سانحه را و چون شد یافته اند اما یک بعد زیاده میشود و عزیز می در تاریخ شهادت خان اعظم این قلعه علم آورده

تاریخ تقصیه

خان اعظم پناه عظم خان	که چو او کسین زمانه نندد	بشهادت رسید ماه صیام	خرمت موت روزه و اچپسید
کاشش سالی دگر شهید شد	گشتی سال فوت خان	دیگر از فضلای این عالم بود یافته	رفت سر از عظم سر اعظم خان

بعد فوت ادبم خان پدرش ما هم آنکه در فراق فرزند خود بغاصد یکماه بعد ازین سانحه رحلت استی ازین جهان بیرون برزد و شهادت خان اعظم در کبر آباد واقع شده بعد از ان لاکش و را بهی فرستاده در جوار روضه شیخ نظام الدین اولیاد فون سنه و پیشتر مرزا کوه و صفه عالی بر قبرش تعمیر نمود که تا حالست تخریب موجود است و مقبره ادبم خان نیز در هلی است مشهور بمولان علیا

محمد یوسف

در دیار خوش نویسی شهرت تمام داشت مولدش کابل و مشاشش هند بود و بحسن خط و سلامت شعر گوئی سبقت در قران میر بود در خدمت محمد اکبر شاه بجهت با نشن نویسی نامور بود و در بجان جوانی در سنه نصد و هفتاد فوت گشته و اشرف خان این مصرع در تاریخ وفاتش یافته

تاریخ

بر این نظم ساخت	برفت از در لنگ دید به پیرا	بی تاریخ او گفته عزیز	کجا شد یوسف مصری عزیزان
-----------------	----------------------------	-----------------------	-------------------------

امیر نعمی الدین محمد صدر

در زمان دولت شاه طهماسب صفوی منصب علیه صدارت معزز بود چون در سنه نصد و هفتاد بسبب علتی از ان عهد معزول گشت قاضی عظام در تاریخ غزل را بطور تمهیه چنین یافته

تاریخ

کسی گوزنه درین نبی کرد	نه بیند در دو عالم جز بدعت	چو علت شد صد زبند کار	بصد خواری قناده از غنچه
اگر تاریخ غنچه خواری از من	برون کن از شریعت حرف	اگر درین بار که حرف علت است	از کلمه شریعت در کرده آینه تاریخ

سید محمد غوث گلپایاری

مرشد شیخ وحیده الدین علوی گجراتی است بتاریخ چهاردهم محرم سنه نصد و هفتاد و هجری فوت کرده در گلپایار مدفن گردیده

تاریخ از مخر الواصلین

سیدالاولیا محمد غوث	سندالافتیا محمد غوث	مرشد چارده سلاسل است	بسه راه شیخ کامل است
جد عالی او به نیشاپور	نعمت و فیض داد و در ذوق	از مردموم بود چاردهم	که گذشت از زمانه غوث اوم
سال نقلش بتیمیر رضوان	غوث بی پوت ز در تم بنوا		

ایضا

آن شیخ محمد مخاطب	بالتوف بلطف مسبود	تاریخ وصال اولیا یک	آگفتند که شیخ اولیا بود
-------------------	-------------------	---------------------	-------------------------

فتح قلعه بهمنپور

چون محمد اکبر شاه در سال نهم جلوسى مطابق سنه نصد و هفتاد و یک در ماه رمضان قلعه بهمنپور را محاصره نمود و رای سرجن امان طلبیده قلعه را با ویلای دولت سپرد میرزا غنی برادر حکیم فتح الله شیرازی این تاریخ یافت

تاریخ

چون گل لعل گفت چمن فتح	شاهی تاریخ گفت قلعه گرفتند
------------------------	----------------------------

تولد دو فرزند توامان

چون در سنه نصد و هفتاد و دو در خانه محمد اکبر شاه از یک بطن دو فرزند با طریق توامان ولادت یافتند بادشاه یکی را عمر آرز و دیگری را مرزا حسین تشبیه فرمودند و قاسم ارسلان دتاریخ این دو گوهر شاموار گفته

تاریخ

شاه یگانه زاد و فرزندت	آمد و گوهر درج مقصود کلعت	در آن بی تاریخ ولادت بود	شبت بنمود و ماه و روز از آن حرف
------------------------	---------------------------	--------------------------	---------------------------------

این هر دو فرزند آن یک ماه بعد از ولادت بصحن سراسی عالم فانی فرامیدند

راجه رام راج بیجاگری

راجه عظیم الشان بود که بر ولایت بیجاگر که از ممالک دکن است سروری می نمود و از دولت و ملک خود مغرور گشته بادشاهان دیگر را که در دیار دکن سلطنت می نمودند و خاطر نمی آورد و همیشه نمی شمرد بنا بر آن عادل شاه ابن سلطان ابراهیم عادل شاه بیجاپوری بانفاق سلطان حسین نظام شاه بجزی دایره ابراهیم قطب شاه و برید شاه جهت دفع او که جهت بسته در ماه جمادی الاول سنه نصد و هفتاد و دو و هجری بالشکر عظیم روانه بیجاگر شدند چون در آنجا رسیدند محاربه صعب دست داد و راجه رام راج بالبیاری از سپاه در آن جنگ کشته شد غنیمت بتقیاس بدست آن بادشاهان افتاد و آن ولایت را ناخت و تاراج نمودند چون یکی از برادران آن راجه درخواست صلح نمود

لاجرم آن ملک را باز بدو سپرده مراجعت کردند علی غلام اسپیر آبادی تاریخ قتل را جند کور بطریق تعسیر درین مصرع
یافته که نزد و گردن عدد حرف جیم از الفاظ قتل رام راج تاریخ برمی لید تاریخ نبی نهایت خوب گشت قتل رام راج

صبحی شاعر

شاعری بی قید لاوبالی بود و دعوی صاحب کمال داشت در خدمت اکبر شاه میگذازانید در سنه اشعی و سبعین و تسعیه
فوت کرد و صبحی نوار تاریخ وفات او ست اما یک عدد زیاد میشود

۹۴۳

میر سید جامه باف

از شاهپیر زمان بوده و خاطر نفس در افتراع معانی و افتراع الفاظ دید بیضا و دم سجاد داشته در نصد و شصت و نه
در بند آمده از فوات انعامات اکبر شاه مخلوط و بهره مند شده روزگاری در آسایش می گذرانید تا در سنه
نصد و هفتاد و سه در گذشت و تاریخ وفات او ست گفتا خورد که میر رباعی نغمه نمود

حضرت شاه علی کجراتی

در ماه جمادی الآخر سنه نصد و هفتاد و سه هجری فوت کرده در احمد آباد کجرات مدفون گردیده

۹۴۴

تاریخ از مخیر الواصلین

سیدی بی بی فیروز شاه علی	منظر ذات پاک لرنیزگی	کسخه فارسی و هم سنه	کردتالیف در خدای طلبی
باز در اصطلاح کجراتی	گفت سر صفاتی و ذاتی	سال نقلش ازین سرچرخ	نزد دم گفت نور افروخت
	مرقد او با احمد آباد است	جای فیض و مقام ارشاد است	۹۴۳

۹۴۴

بنی چیت

این مقبره نواب نوبت خان است که در دلی کتبه مشصل عمارت خاص محل شاه جهان باد شاه واقع است در سنه
نصد و هفتاد و سه تعمیر یافته بود حالار و باندام دارد و چونکه بر سر گنبدان عمارت پتتری نیلی ساخته بودند
از ان سبب بنی چیت مشهور است بر دروازه آن مکان این کتبه مرقوم است

تاریخ

۹۴۳	درین عالم ندیده چشم ایام	بی تاریخ آتماش خبر دار	چو پرسیدم بگفتا یافت تمام
	سلطان سلیمان ابن سلطان سلیم پادشاه روم		۹۲۶

۹۴۳

بعد وفات پدر در سنه نصد و شصت و شش هجری در پانزد هم شوال بر تخت شاهی نشست و خلد الله علیه
تاریخ جلوس او ست و امینی شاعر قصیده در ان روز گفت که هر مصرع اشغش تاریخی بود و این بیت از ان جمله است

تاریخ جلوس

۹۲۵	بر انداز مملکت کامر آ	بکاموس عهد سلیمان خان
-----	-----------------------	-----------------------

و سلطان سلیمان بر جمیع آل عثمان بعدالت و شجاعت اقیار داشت و چهل و هشت سال پادشاهی نمود و معاصر
شاه طهماسب صفوی بود و سالها با او جنگ داشت آخر در سنه نصد و شصت و نه در میان ایشان قوا احد
صلح است حکام یافت و تاریخ آن سابق ازین مرقوم گردیده و سلطان سلیمان در سنه نصد و هفتاد و چهار در

دو پسر سلطان سلیم با شاه روم گردید و قریب بیست سال سلطنت نمود

خان زمان علیقلیخان و بهادرخان

پسران جید سلطان ازبک بودند و برادران زبیر شجاعت و سخاوت آراسته و جید سلطان در ملازمت جنت اشقیان
 اختیار تمام داشت و بعد از وی محمد اکبر شاه بجلد وی نیکو خدمت های او ولایت شرقیه و جوپور را جاگیر این دو برادران مقدر داشتند
 آنرا با کمالی اختیار کرده فتنه و فساد در ملک انگیزت نمودند و از بادشاه باغی شده کسان طلب
 نرزا محمد حکیم که برادر اکبر شاه بود بکابل فرستاد و داعیه طلبه خواندن بنام او داشتند چنانچه غزالی مشهدی که در آن ایام بخت
 خان زمان خان متنازعین ریاست بسم الله الرحمن الرحیم وارث ملک است محمد حکیم بنا بر آن بادشاه خانانان
 منعم خان را بخواست اکبر آباد گذاشته خود را در ماه جمادی الثانی سنه نصد و هفتاد و چهار بر سر محمد حکیم که از کابل تابلها پور رسید
 روان شد چون این خبر باور رسید از لاهور گریخته بکابل رفت و اکبر شاه از انجامت نمود و بر سر علی قلی خان و برادرش
 لشکر کشی نموده و در مانک پور که قریب بست کرده غزالی از شهر الی آباد مفاصله دارد رسیده عبور گنگ فرمودند علیقلی خان
 نیز لشکر فرستاد و تا چند روز با بادشاه محاربه داشت تا آنکه بتاریخ هوهوی الحوسنه مذکور در ذوق شنبه علیقلی خان
 و برادرش بهادر خان بر دو در جنگ کشته شدند چنانچه مستخرج ابو الفضل در ذوق اول اکبر نامه که در سده یکم از چهار چرمی تصنیف
 نموده بودند می فرماید که این فتح شکرگف که کارنامه روزا قبالی رخصان فزون تواند بود در عهده قریب سنگر اول از مسافات جوی
 و پیاک که درین ایام بخطاب الهاباس اساس سعادت یافته روی داده و آنرا مضر جامع ساخته فتح پور نام نهادند فقط و
 این آن فتح پور است که از شهر الی آباد بغاصه شش کرده طرف مغرب واقع است بر کنار دیبای گنگ مابین بیگم سراسر
 و عالم چند تاریخ این فتح دولت آیین از عبارت فتح اکبر مبارک بر می آید و قاسم ارسلان در وفات خان زمان
 و بهادر خان این تاریخ بطریق تقصیه یافته

تاریخ بتعصیه

۹۷۵	قتل علی قلی و بهادر جوهر پور	جانان پسر نرسن بیدل چینی	جستیم پیر عقل چوسان فغانستان	آسی زدل کشید بگفتاد خون شده
-----	------------------------------	--------------------------	------------------------------	-----------------------------

در صرعه آخر کلمه آه بجسی کیم دست که اگر از الفاظ و خون شده دور گرد و شوینایخ بر آید شخصی بگر گفته قتل دو ملک حرام بی دین
 اگر چه ازین تاریخ کیمد زیاد میشود لیکن چون این واقعه در آخر سنه نصد و هفتاد و چهار بوقوع آمده مضایقه ندارد و مختصر
 دیگر این تاریخ گفته که آن هم کیمد زیاد و وارو

تاریخ

۹۷۵	چولی خان زمان از بهان رفت	بنیاد فلک سر لمر از پافاد	تاریخ وفاتش از خردم گفت	فریاد دست فلک بی بنیاد
-----	---------------------------	---------------------------	-------------------------	------------------------

و از جمله اسیران و قتیلان این معرکه کی خوشحال بیگ است که بحسن سیرت و صورت آراستگی تمام دانت این قطعه تاریخ است

تاریخ

۹۷۴	خوشحال که بود دیده اهل خرد	برگشت ز بادشاه از طالع بد	مقتول چو شد بصورت خانان	تاریخ آذر گل رخ زینیا قند
-----	----------------------------	---------------------------	-------------------------	---------------------------

از کلام ابوالفضل که مذکور شد چنان استغاد میگردد که اکبر شاه شهر الی آباد را که در آنوقت به پیاک کشتنمارد و دست به الهاباس
 موسوم ساخته بود چنانچه او میگویی که چون این فتح دولت پیرای رومو دهان روز مویکب معلی بصوب الهاباس که

لیخصه مید و لنان در آن مدو و غبار انگیر فتنه بودند منضت والا فرمود شاه گاهان ساخت آن زمین بود و دو مقدس گیتی خدیو صبح دولت دریافت شبی آن عرصه دلگشای منزل فرمودند و فرمود بروی توجیه بجانب بنارس آوردند و چون مردم بنارس از نادانی و بیدولتی دروازه جوینو بسته بودند حکم تاراج شد و بزودی بخشش فرمودند و بعد سه روز عثمان توجیه را بطرف جوینو انعطاف دادند و بعد چند روز از جوینو کوچ فرموده بطرف کوه مانگپور رفتند و از آنجا از فرط عنایت تمامی محال جاگیر علی قلی خان و بهادر خان از جوینو بنارس غازپور تا کنار آب جون پنجم خان قاضی خانان تفویض نموده در ارضت بدانند و فرمودند و موکب معلی بدولت و اقبال روز مهش از دهم تیر ماه الهی سال دوازدهم جلوسی موافق روز شنبه ستم ذی الحجه سنه صد و هفتاد و چهار بجای بصوب مستقر الخلافت توجیه نمودند و روز خوردادش ششم ارد ماه الهی موافق شنبه یازدهم محرم سنه صد و هفتاد و پنج بمظلال اقبال بدار الخلافت اگره انداختند

شیخ عبدالعزیز دهلوی

در زمان محمد اکبر شاه بسال صد و هفتاد و پنج بهجری فوت نموده و چون که شیخ بر پشت خلوط و صحایف ذره ناپیز عبدالعزیز می نوشت چنانچه عزیز می تاریخ رحلتش را ذره ناپیز یافته و شیخ عبدالقادر بدوئی این تاریخ در سنگ نظم کشیده

۹۷۵

تاریخ

عزیز جهان شیخ عبدالعزیز	که عالم همه قطب میش بخواند	سوی عرصه آخرت تاخت سنج	وزین سنگنا اسپ هست جامه
طلب کردم از دل جو تاریخ او	بگفتا که قطب طریقت نماغز		

ایضا از شخصی دیگر

عزیز الحق چون غم سفر کرد	منازل در مقام لایبکان یافت	چو تاریخ وفاتش باز چشم	خرد گفتا حیات جاودان یافت
--------------------------	----------------------------	------------------------	---------------------------

۹۷۵

فتح قلعه پیاتور

چون محمد اکبر شاه در سنه صد و هفتاد و پنج بقصد تسخیر قلعه پیاتور روانه آنست شدند و قلعه را محاصره نمودند و نوبت از برج قلعه کشیده از باروت معمور نمودند و از اسفندارند پنجم ذی ماه الهی از سال دوازدهم جلوسی موافق چهارشنبه پانزدهم جماد الثانی سنه مذکور در باروت آتش دادند برج قلعه از پنج و بنیاد با تمامی سپاه آن سیه بختان که بر سر آن برج سرگرم کارزار بودند هوا گرفته متفرق و متلاشی شدند و سنگها بفرسنگارفتند و آواز این قلعه غیف تا به پناه کرده و بیشتر رسید و موجب استغراب متبعان گردید و بعد از چند روز قلعه مستوح شد و قریب سی هزار کس از قوم را چپوت که در قلعه مذکور بودند قتل رسیدند مرزا اسیری تاریخ فتح را چنین یافته

تاریخ

چو گلگون از پیشه باد شاه	سوی غم پیاتور کرد زین	باندک زمان منتخ آن قلعه کرد	که باد اجهانش بزیر نگین
چو تاریخ پر سپید از عقل گفت	ندارد کسی یاد فتح چنین	و عجز زبده دیگر گفته	دل گفت که بشاد و زودی پیاتور

۹۷۵

۹۷۵

لفظ پیاتور با یا باید نوشت تا تاریخ بر آید بعد فتح چون باد شاه برای نیاز حواجه معین الدین چشتی دیگر رو بین بسیاری کلان ترتیب داد و میرا الدوله کافی تخلص این تاریخ یافت

تاریخ

شاه دین پرورد و مجید بر می	خسر و عهد محمد اکبر	ساخت بی مشی در فتح پتور	دیگر روین تن و از دیر پیکر
بهر تاریخ وی از عالم غیب	دیگر پتور کشا شد کینه		

۹۰۵

۹۰۵ بنای بل جوینپور

نعم خان خانانان که بعد از مغز ولی خانانان بیرم خان در سنه نصد و شصت و هفت از محمد اکبر شاه منصب عالی و کالت و شرف خطاب خانانان مغز شده بود و بعد کشته شدن خان زمان و علی قلی خان در سنه نصد و هفتاد و چهار تمامی جاگیر ایشان از جوینپور و بنارس و غازیپور تا کنار آب جون بد و تفویض گردیده او در سال نصد و هفتاد و پنج هجری سواک مساجد و عمارات که در جوینپور تعمیر نموده علی بنیامین است حکام بر رویای گوشتی بسته که تا امروز موجود است و هیچ تغییری در او نیافته است همین نامی غلامی بود تاریخ عمارت آن بل غریزی بطریق تعمیر یافته و در آنجا ثبت نموده

تاریخ

خان خانانان نعمت آباد	بسته این بل را بتوفیق کرم	نام او نعمت از آن آید که است	بر خلاف حق هم کرم و هم رحیم
ره تبارش بر می گراگفتی	لفظ تبار از مراد استقیم	یعنی اگر عدد لفظ بد را از عدد کلمه صراط المستقیم دور کرده شود	

۹۰۱

تاریخ بر آید و نعمت خان در سال نصد و هشتاد و سه هجری در راه ریب در کسوتی که دار السلطنت بادشاهان بنگال بود و آنرا گور نیز می گویند فوت کرده

حضرت شیخ علی متقی گجراتی

مولد و موطن او گجرات است تاریخ دویم جمادی الاول سنه نصد و هفتاد و پنج هجری در که فوت کرده

تاریخ از مخبر الواصلین

انگیزه او با وی غنی و جلی است	مستی زمانه شیخ علی است	بقا بقیت عدیل او حد است	عاجز از وصف مدح او قلم است
از جهادی نخست بود و دویم	که علی شایع بر اوج چرخ نهم	سال ترحیل او رقم افتاد	وارث الالبابا سبوق جان داد
مولد و وطنش گجرات است	در تقاوت بلند در جات است	مرقد او بکه آمد است	فیض بخشش گدا و هم شاه است

۹۰۵

فتح قلعه رتھنپور

چون رای سرجن راجه رتھنپور بآورد بیکر کشتی غار نهاد و بنابر آن عهد اکبر شاه باز در سنه نصد و هفتاد و شش هجری باره و تسخیر آن قلعه رفتند و تاریخ سوم شوال سنه مذکور آن قلعه را که سلطان علا و الدین خلجی بآن همه شتمت و اجلال بعد از محاصره یکسال دست تصرف بران یافته بود و بیامین اقبال در یکماه مفتوح ساخت و مولانا شیر می این تاریخ یافت

تاریخ

۹۰۶

قلعه کفر چار دولت شریف شته کفار شکن یافته شیری سار
 آمدن خان بارانی در گاو تی حاکم که کتیل که مابین صوبه رتھنپور و مالوه و بیهار و کن است محاربه عظیم نمود چنانچه رانی در محاربه برداشته چون عرصه را تنگ دید خود را بچرخ کشت و پسرش که تحصن بود بعد از تره و نمایان نقبل رسید و این رانی تیر و بند خوب می انداخت و هر گاه شنید می که شیر می نمودار شده آب نخورد می تا بزخم بند و شش از جان سیر نکرد می و بر باز بهادر و دیگران چند بار مصعب جنگ آر استه غالب آمده بود پس از آنکه او با پسر کشته شد و قلعه چو را گده مفتوح گردید و پسر نا

که بارانی و پرخش متعلق بود چو هر قدر داده در یک محوطه خوب و پنجه و حسن و اشغال آن تعبیه کردند در همین وقایع محوطه مذکور در آتش زده خود باران انداختند و خاکستر شدند از عجايب قدرت آنکه چون بعد از چهار روز در آن محوطه را کشا دهند و زنان زنده بر آمدند که چوبی بزرگ جابل انما گشته از آتش و قیامت کرده بود یکی از ان زنان که مکلاوتی نام داشت خواهر رانی در گماوتی بود و دوم دختر را جذبیرا گله که او را برای راجه آورده بودند و هنوز با و نرسیده بودین و زنان پنج کس در عتبه علیه سلطنته آبرومی یافتند

بنیاد قلعه اکبر آباد

در دفتر اول اکبرنامه شیخ ابو الفضل می نویسد که در سنه ۹۴۳ یعنی در سنه ۱۵۳۷ هجری بادشاه دارالخلافه آمد اگره را که بمنزله مرکز هندوستان است بجهت مصالح ملکی و مالی اساس قلعه عالی که در خورد آن باشد و لائق حال این سلطنت تواند بود اشارات فرمودند و امر مطاع بنفای پیوست که قلعیه شین که بر ساحل دریا چون در سمت شرقی شهر واقع است و بواسطه توانی نواب زمان و تصادم حوادث روزگار ارکان آن با اختلال انجامیده بردارند و در محل منبع حصن حصین و حصار زمین از سنگ تراشیده بنیاد دهند عرض می گزید بادشاهی مقرر شد و ارتفاع آن شصت رسید مشتمل بر چهار دروازه که بیاسن آن درهای دولت بر چهار رکن عالم کشا و شد هر روز سه هزار کس از بنایان چاکدست و مزدوران قومی باز و دیگر عمده عمارت برد و اام کاری کردند و از اساس تا کنگره سنگمای تراشیده سرخ آتشین که هر یکی در صفا آتینه گیتی نما و در رنگ گلگون زرخار اقبال تواند بود و چنان با هم وصل یافت که سرسور در آن راه نبود و این حصار عالی که مثال آن مندرس خیال ندیده در عرض شصت سال تا کنگره و فصیل و سنگ اندازان با تمام مخلص حقیقت پیوند قاسم خان میر بر و بحر فرخی و فیروزی صورت ارتفاع و نقش اختتام گرفت فقط در کتاب هفت اقلیم مسطور است که این قلعه در عرض چهار سال بسبب هفت کوه و تنگه که سی و پنج کله رویه باشد صورت اتمام پذیرفته و همه جانمای قلعه را باب رسانیده اند فقط و شیخ فیضی تاریخ دروازه اش که در سنه ۹۴۳ هجری بنیاد و هفتاد و سه تیار شده ۴ بنای در پشت یافته اند و در اینجا ثبت نموده و تاریخ دروازه هتیا پول که در سنه ۹۴۳ هجری بنیاد و هفتاد و شش تیار شده ملاشیری گفته

تاریخ

کلاک شیرینی تاریخ توشت بی مثال آمده دروازه فیصل

تاریخ در وفات لاجپن

لاجپن نام شخصی که شاهین جل شجاعت بوده و در زمان محمد اکبر شاه در سنه ۹۴۳ هجری بنیاد و هفتاد و شش فوت کرده و تروی روده که پدرش در هرات بسکک نوینندگان سلطان حسین مرزا انتظام داشته و خود بهند آمده در خدمت اکبر شاه بخلعت امتیاز ممتاز بود و در تاریخ وفات او این رباعی گفته

تاریخ

لاجپن قدیم شاه لاجپن پرورد سقا رشد از زانه کین پرورد سقا پیش اگر کسی پرسد از تو کویعت ز لاجپن شد وین پرورد
تاریخ فتح و فتح

سلطان محمد مرزا که از اولاد امیر تیمور بود سه پسران داشت اول النغ مرزا که در سنه نصد و هفتاد و پنج فوت کرده
 و دومی ابراهیم حسین مرزا و سومی محمد حسین مرزا نام داشت این هر دو مرزایان از اکبر شاه باغی شده جمعی کثیر از او باشند
 پراکنده را فراموش آورده در سنه نصد و هفتاد و شش در گجرات رفته آن ولایت را که از وفات سلطان محمود گجراتی خالی
 از حاکم بود و پانچانی و سورت را نیز بی جنگ گرفتند و بعد از آن در سنه نصد و هفتاد و هفت قلع و عروج را نیز بدست آوردند
 تاریخ این فتح را نیز در سوره چین یافته

تاریخ

اولاد مرزا که در شجاعت فردا	شد فتح بر گجرات آوردند	کردند چون فتح بر وچ از دست	تاریخ نشد آنکه فتح بر وچ کردند
-----------------------------	------------------------	----------------------------	--------------------------------

بنیاد نهر شیخونی

ملانورالدین سفیدونی که بختاب نواب ترخان امتیاز داشته از جمله صاحبان وندامی همایون بادشاه بود چون
 پیرگنه سفیدون از توابع دارالخلافه مدتها جاگیر او بود سفیدونی مشتته شد در اوایل عهد محمد اکبر شاه که او اخیر ایام
 دولت او بود جوی آبی از دریای جمنه بریده زیاده از چناه کرده را بجانب کرنا ل بیشتر برده و از فیض آن زمین فروغ
 شده با عسرفنا هیت حال و آبادانی را علیا گردیده و چون آن نهر عنقریب همان ایام که شهنشاه سلیم تولد پذیرفته
 بود با تمام رسیده بنا بر آن آن نهر را بنام او مقرر ساخت و تاریخ آن شیخونی یافت که عدد آن نصد و هفتاد و هشتاد
 می شود و بی زبان هندی آب جو را گویند و شاهزاده سلیم را پدرش بسبب آنکه تولدش در منزل شیخ سلیم
 فقیر می اتفاق افتاده بود شیخونی گفتند و نواب ترخان در سنه نصد و نود و چهار فوت کرده

ولادت جهانگیر بادشاه

در کبرنامه مسطور است که اگر چه واهب العلیا اکبر شاه را پیش ازین فرزندی چند عطا کرده بود لیکن چون هر یکی از آنها
 بر مدد عدم دراز کشیده بودند لذا دام بدر و ایشان و گوشه نشینان التجا می بردند و شیخ سلیم چستی در ویشی صاحب
 حالت در کوهی متصل موضع سیکری که حالا بفتح سیکری اشتهار دارد و پیر می برد و مردم آن نواحی از شیخ موصوف
 اعتقاد تمام می داشتند چون آوازه خدا شناسی و نیر و پرستی و ریاضت کشتی شیخ بسامع بادشاه رسید
 چندی از منسوبان سر اوقات عصمت را در آنجا برده با امید تولد فرزند در قرب جوار شیخ مذکور ار امش دادند و در آن
 فضای رفیع محل بادشاهی اساس عالی نهاده همواره از غذای بسیار بخش امیدوار بوده انتظار مقدم دولت افزای
 گوهر کیتای خلافت میبردند تا آنکه بطالع نسبت چهارم درجه میزان بعد از گذشتن هفت گری از وزر رس نیز در دم
 شهریور ماه الهی سال چهاردهم جلوسی موافق روز چهارشنبه بیستم ماه ربیع الاول سنه نصد و هفتاد و هفت هلالی
 گوهر کیتای خلافت در منزل شیخ موصوف از ناناخانه صدق بطلون بساحت وجود قدم نهاد چون این نوید
 دولت افزا در اکبر ابا و مسامع بادشاه رسانیدند از جمله ماثرشگر که در روز تسنیت بگور آمد آن بود که جمیع زندانیان
 ممالک محروسه را از سلاسل قیود مستخلص ساختند و آن در کیتای خلافت بمناسبت شیخ موصوف سلطان سلیم
 موسوم گردید اما پدشاه همواره به شیخ موصوف با محال طلب می ساخت و چون در آن ایام که بادشاه جوایمی فرزند بود
 معاطله با نیز و خود رفته بود که چون این نیت بحصول انجامد از ابواب شکر از دار الخلافه اگر پیاده زیارت

روضه متبرکه که خواججه معین الدین چشتی که سرچشمه اولیای هند و از مقربان درگاه الهی اندر فتنه لوازم اطاعت آید
 بتقدیم رساند چون آنچه آن گوی هر درج خلافت بر ساحل امید آمد ایفا می نذر از شر اطمینان گذاری شناخته در روز
 ابان دهم بهمن ماه الهی موافق روز جمعه دوازدهم ماه شعبان سنه مذکور از دارالخلافت اگر پیاده قدم در وادی علم
 بیامی و بیایان نور دهی نماند و از راه فقیه و سبکی در دوازدهم بقعه قدسیه خواججه موصوف که در اجیر واقع است
 و از آنجا که یکصد و چهل گروه است رسیدند و تقدیم شکر و سپاس بجا آوردند و بعد چندی عمارت عالی بنیاد و مساجد
 و خانقاه در آن حواشی طرح انداخته اساس عبادت نهادند

ولادت سلطان شاه مراد

بعد از گذشتن پنجاه و دو پیل از شب آسمان لبست و بهنم خورد ادا ماه الهی سال پانزدهم جلوس موافق شب پنجشنبه سوم
 محرم سنه و بهنماد و هشت بلالی مطابق لبست و نهم خورد ادا ماه سال چهار صد نو و دو و دو جلالی مصادق بهنماد هم
 ابان ماه سال نهم صد و سی و نه قدیمی نیز در وی موافق هشتادم خریان ماه و می سال یکین از هشتصد و یک سنه کندی
 که مطابق هشتادم ماه جون انگریزی سنه یکین از پانصد و بهنماد حبیبوی بود بطالع جدی بطرز حکمای یونان و قوس
 بطور حکمای هند در منازل اقبال شیخ سلیم چشتی در فقیه و سبکی بی توقع پیوست نام نامی آن شاه زاده بلند قبال
 شاه مراد نامده شد اما بسبب تولد شدن او در کوهستان فقیه و هندوان نانش پیاپی نهاد و بود سخن آفرینان
 نکته سنج در تنیبت و تاریخ این مولود مسعود نظم های دلکش گفته مورد صلوات گشتند و پدرش محمد اکبر شاه بخت
 مراسم فکر گذاری این عطیه غنلی بارز زیارت روضه خواججه معین الدین چشتی حضرت مومکب سلی بطرف اجیر فرمود
 و روزی چند ارب زیارت تقدیم رسانیدند و در بهمن ایام حکم فعت اساس بسایجاد و احداث حصار شهر اجیر نفاذ
 یافت چنانچه در عده سال جمیع عمارات قلعه و منزل شاهنشاهی صورت اتمام یافت خواججه حسین مروی در ولادت
 این هر دو نشانها را باقی بماند اقبال یعنی سلطان سلیم و شاه مراد مثل بر تمییز باعی گفته که از بیت اول اسم سلطان سلیم تاریخ
 ولادت و از بیت دوم نام سلطان شاه مراد با تاریخ ولادت استخراج می یابد و از مجموع ابیات بیستی استخراج یافته
 که از مصرع اول تاریخ ولادت شاه زاده اول و از مصرع دوم تاریخ ولادت شاه زاده دوم حاصل میشود و آن عبارت

تاریخ

سلطان	شاه	در نیم نود و آن مرد دوران	در نیم نود و آن مرد دوران
شاه	دل سوس شمشیر کوشش جلال	از چشم نمودن از ابروان را	سلیم

بیت استخراج

دی هر سیرین بر کوشش نمودن / لطف بیان نمودن حسن
 گفته که از مصرع اول اسم و تاریخ شاه زاده سلیم و از مصرع دوم نام و تاریخ شاه زاده شاه مراد واضح و لاج میگرد و مطلع آن قصیده

مطلع

ز نور پاک و سلطان سلیم نازل / لوای شاه مراد این کبر عاقل
 مصرع اول تاریخ ولادت سلطان سلیم و از مصرع ثانی تاریخ تولد سلطان مراد ظاهر میگردد و آن قطعه اینست

قطعه تاریخ

۹۷۸ داد و شنزاده بشاه این سپهر ۹۷۸ چهره آن هر دو به از آفتاب
 آن یکی ازین بشاه سر بر ۹۷۸ مرده در سان بود بصدق تجار ۹۷۸ آن در گریه باعث امن مان
 مرده که مولود ز شاول است ۹۷۸ گفته از و مصرعی اول جواب ۹۷۸ از دو بین مصرع ابیات هم ۹۷۸ مولد شزاده شتاقی بیاب ۹۷۸
 با و دام آن شمر و شنزاده ۹۷۸ جاه سکندر فر فرسیاب ۹۷۸ او از ان باز که فرزندان رفعت پیوند در موضع سیکری
 سعادت و ولادت یافته بودند بادشاه آن موضع را مبارک میمون انکاشته بناهای عالی در ان مقام نهادند و آن موضع را
 پای تخت خود گردانیدند چنانچه این کوه که از وحشیان و درندگان معمور بود در عرصه چهارده سال پیراز عمارت و بناغات
 و منازل و جاهای خوش و مکانهای دلکش گردید و بعد از فتح گجرات نام این موضع را فتح آباد خیال فرموده بودند
 لیکن بزبان عالمیان بفتح پور اشتها ریافت

مسجد فتحپور سیکری

این مسجد بر بالای کوه فتحپور سیکری است و بمسجد شیخ سلیم چشتی مشهور است و شیخ موصوف از نذر و نیاز ملکه و
 احمد آباد و از نذر و نیاز اکبر شاه بادشاه که جهت ولادت جهاگیر مقرر کرده بود بنامی این مسجد فیج را در سنه نصد
 و هفتاد و شش انداخته و در مدت چهار سال در سنه نصد و هفتاد و نون پیرایه اتمام پوشانیده شیخ عبد القادر
 بداولی تاریخ بنیاد آن چنین یافته

تاریخ

۹۷۶ بنده البقعه قبه الاسلام ۹۷۶ رفع اعدت در بانیا ۹۷۶ قال روح الامین تاریخه لایری فی البلا و ناینا
 و دیگری بیت معموره آمده از آسمان پیافته و اشرف خان میر منشی در تاریخ اتماش انقطعه گفته ۹۷۶

تاریخ

۹۷۹ در زمان شهر جهان اکبر ۹۷۹ که از و ملک را نظام آمد ۹۷۹ شیخ الاسلام مسجدی ارا ۹۷۹ که در صفا کعبه احترام آمد
 سال اتمام این بنا فیج ۹۷۹ ثانی المسجد الحرام آمد ۹۷۹ کلمه آمد در تاریخ مذکور شاعر برای قافیه ابیات آورده است
 و با تاریخ کاری ندارد در جهاگیر نامه مسطور است که این عمارتی است عالی و از یسکان رومی زمین استماع افتاده
 که مثل این مسجد در هیچ بلادی از مسوره جهان نیست عمارتش همه از سنگ در غایت صفا اساس یافته
 پنج لگه و پید در تعمیر آن صرف شده و این مسجد بر فراز کوه سیکری طرف جنوب واقع است در غایت ارتفاع و ثبات
 تحلف و در مقابل دروازه کلان بر سمت شمال مایل بشرق روضه شیخ سلیم چشتی است

دروازه کلان فتحپور سیکری

۹۸۳ که مشهور ببلند دروازه است در سنه نصد و هشتاد و سه تعمیر یافته و تاریخ آن ازین مصرعه استخراج می باشد
 پشده رشک طاقی سپر بلند و بر بازومی دروازه مذکور این عبارات و ابیات در فارسی و عربی منقوش است کتبه
 فارسی اینست حضرت شاهنشاه فلک بارگاه ظل المد بلال الدین محمد اکبر بادشاه مستح ملک دکن و اندلس که
 سابقا مسمی بخاندیس بود و نمودار شد الهی موافق شد بفتح پور رسیده غمیت اگر فرمودند

تا نام زمین و آسمان است	تا نقش وجود در جهان است	تا نقش سپهر زمین باد	ذاتش سیمان ابد قرین باد
-------------------------	-------------------------	----------------------	-------------------------

و حامی که پیش دروازه کلان با عمارات عالی زین افزای مسجد بود اعتقاد ولد نواب اسلام خان صوبه دار بگالک آنرا تعمیر ساخته و لااوطالی بگیم که همیشه شیخ ابو الفضل بود منکوحه اوست و مادر نواب اکرام خان در و منه لااوطالی بگیم در اکبر آباد است و فو محله فقیور سیکری تعمیر یافته نواب اکرام خان است که هنوز آن مکان با تمام نرسیده بود که بانیش فوت کرد و این تاریخ اگر چه درست نمی آید زیرا که مرگ سنه نصد و سی ازان استخراج می یابد بگویند که تاریخ انکساست

تاریخ

۹۳۰	سال تاریخش چوپر سپید زهر عقل	گفت زیبا بنزل سلام خان	اگر بجای نام سلام خان که در تاریخ است نام اکرام خان بنویسد شاید که درست آید
-----	------------------------------	------------------------	---

شیخ سلیم حشتی فقیوری

پدرش شیخ نبا و الدین از اولاد شیخ فرید الدین گنج شکر است و شیخ در سنه هشتصد و هشتاد و سه هجری متولد شده و کلمه نجم معرفت تاریخ ولادت اوست برادر بزرگ او شیخ موسی نام داشت در اصل از دہلی است و مریدخواجہ ابراهیم حشتی است مدت العروزه طی میداشت و در کوهی متصل موضع سیکری صوبه اکبر آباد که حالاً فقیور سیکری اشتمار دار و سبر می برد سه مرتبہ کج رفته و سال تشریف آوردن او از حج موضع سیکری سنه نصد و هشتاد و یک هجری است چنانچه تاریخ آن مرین مصر عیافته اند مصره ماه اوج شرف هند آمد و اکبر شاه بادشاہ را با ایشان اخلاص و اعتقاد بسیار بود چنانکه پیش ازین مذکور شده عمری دراز یافته و در سبت هفتم رمضان سنه نصد و هشتاد و نه از جهان رفته در عبارت ششخناجی تاریخ فوت او یافته اند و صده او بالای کوه فقیور سیکری در مقابل بلند دروازه برکت شمال یابل مشرق واقع است و این عبارت و تاریخ بر مرقد او منقوش

کتابت بر مرقد

تاریخ وفات شیخ الاسلام شیخ سلیم حشتی قدس سره العزیز	سینت ملت سیر طوق شیخ سلیم	که در کارت و قربت مجتهد فیضیورا
منور است از و شمع خانان	فرید گنج شکر اخلاص ترین پتورا	دوین سلسلہ خود خفا و سخن باقی

چون وعدہ از ما و تاریخ یعنی از الفاظ خود و قاصد باقی کم کرد و سال مقصود حاصل شود چنانچه عزیز می دیگر برین طریق گفتند

تاریخ

۹۴۹	چو بارگم کنی از بر آن می آید	از رو گویدین و سلسلہ خود قاصد باقی	و این دو تاریخ یکی از کتاب خبر الوصلین دیگری از تذکره الشعر الصنیع محمد افضل بر خوشن نوشته شد
-----	------------------------------	------------------------------------	---

تاریخ

۹۸۰	عازنی بی نظیر شیخ سلیم	مرشد و بهنامی بهت علیم	از سه صوم سبت بهت بود	که بخلدش زود بر نقل منود
سال ترحیل آن ولی کریم	با تقم گفت بدر خلد سلیم	در فتح پور بر بلندی کوه	مرقد اوست با علو و شکوه	

تاریخ

سینت ملت شیخ اسلام آنکه در وقت	ارشدی مجتهد از بر پر گوش ثانی	ر بود از عرصه دین و دین کونی کیا	از درویشان و روشنی سلطان سبطان
--------------------------------	-------------------------------	----------------------------------	--------------------------------

فنا از خود و بقا با حق بود معلوم در پیشانی از ان شمال تا سخن سخن باز خود فانی

۹۰

نوائی سرزاده

پیرزاده سبزواری شهرت داشت در زمان اکبر شاه ہند و نشان آئندہ مدت مدید از ملازمان در گاہ بود در سنہ نہصد و ہفتاد و نہ در بلخ و لاہور و پامی دیواری سرزادہ نامی تفکر داشت ناگاہ از تنہا بدحوادث سنگی بر سر افتاد و جان داد و چون در سر رسیدن نغمہ بی نظیر بود یکی از نغمہ سرایان بزم سخن در تارنج رختش باین ترانہ مترنم شد

تاریخ

فغان کہ محنت چرخ بفاکیش	خوش ایخان بلبل از بوستان رفت	چنانش چرخ سنگی بکزد	اکزان مجروح گشت از بیابان
ز پیر عقل حشم سال نوشتش	بگفتا پیرزادہ از جهان رفت		

۹۰۹

شاه عبدالغفور و بابا کپور

اصطلاح از کالیپی است و انتسابش در سلوک بسلسلہ شاہ مدار میرسد در گوالیار مدفون است تاریخ رحلت او از کتاب مخبر الوہابین نوشتہ شد کہ از ان سنہ نہصد و ہفتاد و نہ استخراج می یابد

تاریخ

شاه عالم کپور مجذوب است	ماہ عالم کپور مجذوب است	آنکہ او بودہ عاقبت محسود	شاه عبدالغفور نامش بود
سال نقلش کہ احسن و خوب است	گفت ہالفت کپور مجذوب است	مرقدش در گوالیار بہ بین	مسندش بر سر ریخند برین

۹۰۹

در فتح گجرات

چون محمد اکبر شاہ در سنہ نہصد و ہشتاد و ہجری بقصد تسخیر گجرات و استیصال فساد در ابراہیم حسین و مرزا محمد حسین کہ سرکشش آورده گجرات و نواحی آنرا متصرف شدہ بود در رفتہ النولایت را فتح نمود تاریخ آن نواب نامہ سخنان بیان قوم و چہار نایب افغان جہلمی

تاریخ

یوم الاحد تالی ربیع اول	در زبان ہندی اتوار ربیع اول کی دوجی و شاعری در الفاظ	قر گجرات آمدہ تاریخ
یافت چون بادشاہ این تاریخ را شنید شاعر را پیش خود طلبیدہ پرسید کہ توین چنین تاریخ بی ادبانه چرا گفتی او گفت کہ	من این تاریخ نگفتہ ام بلکہ	شاه گجرات آمدہ
نقشی سکہ بنام بادشاہ کندہ باین تاریخ گذرانید و مور و سر فرزیا گرید		

۹۰۰

۹۰۹

۹۰۰

تاریخ

خسر و اسکہ گجرات بنام توژو	ملکت ساسیہ عدل توہارک را داد	اسی خوش آندم کہ چو تاریخ در	گویت سکہ گجرات مبارک باوا
----------------------------	------------------------------	-----------------------------	---------------------------

۹۰۰

ذکر ولادت سلطان وانیل

در زمانیکہ محمد اکبر شاہ بارادہ تسخیر گجرات رفتہ بود و در موکب ایبال در حد و دوسر کارنا گور زوال جلال فرمودہ قاصدان نجستہ تقدم از اجیر رسیدند و نوید سرت افزای تولد فرزند می و رسانیدند ولادتش بعد از گذشتن چیل و یک پل از شب آسمان بست ہفتم شہر یورماہ سال ہفتدہم الہی موافق شہ چہار شنبہ دویم جمادی الاول سال نہصد و ہشتاد و ہجری بحرب بیت و شب سوم بحسب اوسط مطابق سوم مہ ماہ صلی سنہ چہار صد و نو و چہار ملکی مصداق لبست و یکم ہمن ماہ قدیمی

سال نصد و چهل و یک نیز در جدی موافق نهم ایلول ماه رومی سال یکصد و هشتاد و سه اسکندری که موافق دهم ستمبر ماه
انگریزی سال یکصد و هشتاد و دو و عیسوی بود بطالع حمل بحساب حکمای یونان و بطالع حوت بحساب دانایان
هندوستان در خطه فیض انتمای امیر در لقبه قدسیه شیخ دانیال نام در ویشی از طبقه پراچین پاره ساریل کچوایه که پادشاه اورا
بسبب نیک زمان ولادت نزدیک رسیده بود بخانه در ویش موصوف گذاشته بودند بوقوع آمده مولد گرامیش که خانه شیخ
دانیال بود بنا بر آن شنبه او سلطان دانیال موسوم گردید

فتح قلعه سورت

چون محمد اکبر شاه از فتح گجرات فارغ شد در سنه نصد و هشتاد و هفت تاجیه و تادیب مرزا ابراهیم حسین و مرزا محمد حسین
پسران مرزا سلطان محمد که ولایت سورت و بروج و بروده و جاپانیرا در تصرف خودها داشتند و در قلعه سورت که
برکنار دریای شورو واقع بود متحصن شده بودند از سواد احمد اباد گجرات متوجه شده در سبت و پنجم ماه شعبان سنه مذکور به
بندر سورت رسیدند و درکنار حوض وسیع نزول فرمودند و در حصار قلعها زدند و تا دو ماه از طرفین مقاتله و مجادله ماند
آخر ایل قلعه عاجز شده قلعه را تسلیم بادشاه نمودند و این فتح بتاریخ سبت سوم شوال سمت ظهور یافت و اشرف خان
میر منشی در تاریخ فتح آن قلعه گفته

تاریخ

کشور کشای اکبر فارسی کی سخن	جز تیغ او قلاع جهان را کفایت	تسلی کرد قلعه سورت مجسمه	این فتح جز بیا زوی بخت سعید نیست
تاریخ فتح شد که عجب قلعه گرفت	ایننا ز دولت شه عالم سعید نیست		

۹۸۰

حاجی فضل بلگرامی

مدعی بزرگ معتقد فیه بود در بلگرام برسد هدایت دارشاد لبر می برد بعد و قائلش نزدی بیک سلطان در سنه نصد و هشتاد
هجری بر مرقد او گنبدی عالیشان از سنگ عمارت کرده و این قطعه تصنیف شیخ نظام متخلص بضمیر می بخط نستعلیق
در نهایت خوش خطی بر لوح سنگین کنده در پیشانی باب گنبد تعبیه نموده اما این گنبد بنام سالار بیک که میر ایتها تمیز
شهرت یافت نام نزدی بیک سلطان را کسی نمیداند و سنه هشتاد و نصد که در آخر مصره آورده خود تاریخ است و از
روی حساب اسجد هم همان تاریخ می بر آید قطعه نیست

قطعه تاریخ

بدوران شهر اکبر گذشته	خطاب و جلال الدین عمر	چو حاجی فضل از تقدیر حقی رفت	ازین دار فنا در دار سر مد
ز نزدی بیک سلطان یافت نیاید	برای مرقدش این پاک گنبد	ضمیر می جبت سال این بار	بلغت فارسی و هم با سجد
	بتاریخش نمان آشکارا	خرد گفتا سنه هشتاد و نصد	

۹۸۰

ملک الشعر امولانا ابوالی مشهدی

بفضایل و کمالات صوری و معنوی محلی بود ولادت او در سنه نصد و سی بوقوع آمده چنانچه خود در قصیده
که بر وضه الشعر موسوم ساخته گفته

تاریخ

۹۳۲

درین مدینه پس از هجرت رسول پیر	گذشت نصد و سی سال از هجرت	بشهر بند حدوت آمد من یکم	بدرین حقیض حوادث راجح علیین
--------------------------------	---------------------------	--------------------------	-----------------------------

در ابتدا بسند کن واروشده چنانکه باید اختر مرادش صعود نمود لاجرم علیقلی بیگ مشهور بخان زمان بهادر شخصی را با چند اسب و هزار روپیه خرج راه بوی فرستاد و مصاحبش را التماس نمود چنانچه ازین قطعه که بدیهه گفته است فاد میگردد

قطعه

ای غزالی بحق شاه نجف	که سوی بندگان همچون آبی	چونکه بقید گشته آسجا	سرخود گیر و ندویدرون آبی
----------------------	-------------------------	----------------------	--------------------------

چهر غزالی که غین است اشاره بنزار روپیه است و غزالی سالها با خان زمان بسر برده نقش بر رخ او در آن زمان بظلم آورده و در عوض بر بیتی علانی صله یافته در حین کشته شدن خان زمان که ذکرش پیش ازین مذکور شده بدست اولیای دولت محمد که شاه افتاده از منظور آن او گردید و همکام لشکر رسید و اول اوست که باین خطاب نامور شده بعد از چند وقت بمرگ مجاز از عالم فانی در گذشته در سر کنج گجرات که مقبره مشایخ کبار و سلاطین نامدار است مدفون گردید و فاتش شب جمعه نسبت به هفتاد و هشتاد و هجری دست داده تاریخش ازین ایات که تعبیه تارکست دریافت گردید

تاریخ

بود گنجی غزالی از معنی	دلفش خاک پاک سر کج است	بعد یکسال سالن تاریخش	احمد اباد و خاک سر کج است
------------------------	------------------------	-----------------------	---------------------------

۹۸۱

یعنی از ماده تاریخ اگر یک عدد کم کرده شود تاریخ بر آید و عدد اشعار غزالی از غزل و مثنوی هفتاد و هجری است

ملا علی محدث طاری مخلص

زهد و تقوی بر تبه کمال شست در سنه نصد و هشتاد و یک فوت کرد و ملا عالم کابلی در تاریخ فوت او این قطعه گفته که آنهم بطریق تعبیه تدک است و یک عدد از ماده تاریخ دور باید کرد

تاریخ

در یخا که ناگاه ملا علی را	ر بود از میان دست برود آوا	بی سال تاریخ او سال دیگر	بگو مرده ملا علی محدث
----------------------------	----------------------------	--------------------------	-----------------------

۹۸۱

سلطان سلیم ابن سلطان سلیمان پادشاه روم			
--	--	--	--

بعد از وفات پدر خود در سنه نصد و هفتاد و چهار هجری در روم بر تخت شاهی نشست و تاریخ جلوس او ازین مصرعه که بزبان ترکی و فارسی است استخراج می یابد

تاریخ جلوس

سلطان سلیم اول در ماه شعبان	او معاصر محمد اکبر شاه بهند و شاه طهماسب صفوی پادشاه ایران بود و در سال نصد و هشتاد و دو هجری بعد حکومت هشت سال فوت کرد و پسرش سلطان مراد سجا او نشست و زیاد از نسبت سال سلطنت نمود
-----------------------------	---

۹۴۴

باغ فرح بخش

این باغ در سنه نصد و هشتاد و دو هجری تعمیر یافت و نعمت خان نامی دار و خد تعمیر آن باغ بود و در می شخصی از صاحب طبع با را و دیس باغ مذکور رفت دار و خد گنزد هشت زنجیده شد و این رباعی که در آن شکایت دار و خد و هم تاریخ تعمیر باغ از قسم تعبیه آ

پادشاه گذرانید و مورد عنایات پادشاهانان گردید

تاریخ

درباغ فرح بخش گندکن شاها	بر لاله و یاسمن نظر کن شاها	نعت خان راز بر تاریخ بنام	از باغ فرح بخش بر سر کن شاها
--------------------------	-----------------------------	---------------------------	------------------------------

۹۸۴

یعنی چون از اعداد باغ فرح بخش عدد نعت خان و در کتب تاریخ بنامی باغ بر آید اما معلوم نشد که این باغ کجاست و در وقت کدام پادشاه تعمیر یافته در انقشار چهارچین مستور است که اگر چه در لاله نورا باغات خوب بسیار است اما باغ فرح بخش که در عدد صاحبان ثانی صورت اتمام یافته بمقتضای طراوت و نصارت گلهای دست فضا و اعتدال هوا و حسن منظر و خوبی مکان و نقش و نگار عمارت متعدد و صفای آب روان و تالابهای و حوضهای گلان و نهرهای عریض و جویهای طویل و اقسام آرایش و آراستگی بر باغات دیگر شرف دارد و در شاهاجهان نامه مرقوم است که شاهاجهان پادشاه در ایام شاهزادگی در سنه هزار و سبت و نه باغ فرح بخش در کشمیر تعمیر نموده اما تاریخ مذکور در باب این هر دو باغ نمی تواند بود مگر آنچه که در کتاب هفت تیلیم مسطور است که در احمد نگر دکن باغات بسیار است و از باغات آن خطه و لشکریان یکی باغ فرح بخش است که شنبه و نظیر ناز و میان آن باغ ارم اساس حوضی ساخته اند مانند بر کز یلگون فلک بی پایان و پیشانی در درون بر که عمارتی نباشد که دست کسی نباشد آن چنان بنامی ننموده فقط شاید که تاریخ مذکور در العدد در باب همین باغ باشد

داود شاه باو شاه بنگاله

در سنه نصد و هشتاد و دو که شاه را خبر رسید که داود شاه ولد سلیمان کرانی بعد از کشته شدن بایزید برادر کلان او در ولایت بنگاله فرمانفرما شده و شهرزاد را که خان زمان علی قلی خان بنامند و معمور گردانیده بود تاخت و تاراج نمود و لودوی خان را که قلعه پهناس در قمرن داشت مقید گردانیده و هلاک ساخته از استماع این خبر پادشاه از اکبر پادشاه بر کشتی بنموده متوجه آن سمت شدند چون در بنارس رسیدند بجز خراسان نماندند که اگر از برکشایش این عقده مشکل که فتح کرا باشد فال گرفته شود بهتر است بنا بران درین روز رسید میرک اصغمانی که در علم جفری نظیر بود با امر عالی صورت این واقعه را از کتاب جفر جامع در مجلس پادشاهی بحضور اعیان مملکت استخراج کرد و چنانچه بعد از ترکیب حروف این بیت حاصل گشت **بیت** بزودی اکبر بخت همایون بر ملک از کف داود بیرون بعد از چند روز همچنان ظاهر شد القصه تاریخ شانزدهم ماه ربیع الثانی بحوالی قلعه پهناس رسیدند و در اینجا جنگ واقع شد و داود خان متوجه گردیده در شب بخت و یکم ربیع الثانی سنه نصد و سه بر کشتی سوار شده بجان بنگاله گریخت و بعد از چندی در اینجا کشته شد تاریخ آن فتح را همه ملوک سلیمان زد و آود رفت یافتند فقط

۹۸۳

۹۸۳ شاه طهماسب صفوی

پادشاه اسمعیل صفوی است ولادت او صبح چهارشنبه بیست و ششم ذی الحجه سنه نصد و نوزده بوقوع آمده و آنجا عالم افروز تاریخ تولد او دست بعد وفات پدر نوزدهم ماه رجب سنه نصد و سی هجری در ایران بر تخت سلطنت نشسته و یکی از فضلا و تاریخ جلوس او این قطعه گفته

۹۱۹

تاریخ جلوس

طهماسب شاه عالم که نعت الی	اجا پادشاه غازی بخت نگر گز	اجای پدر گزفتی که در جهان سخن	تاریخ سلطنت همه پادگر رفتی
----------------------------	----------------------------	-------------------------------	----------------------------

و چون از غایت خلاص حسن اعتقاد خود در امیند و شاه ولایت می نامید از اتفاقات سنه بنده شاه ولایت طهماسب نیز تاریخ جلوس شد و خاتم فرمان بدین نقش ختم گردید چنانچه در میان گفته قطعه شرف بندگی شاه نجف یافته چون نهایت طهماسب

۹۳۰

نقش مهرش شده تاریخ جلوس پادشاه ولایت پهلماپ و هند که کلمات الشکر تصنیف سرخوش مرقوم است که تاریخ
 جلوس او از قول شاه ولایت برآورده اند که فرمود و هر چه کل قوم دو کتبه در دلتا فی انرازان با اعتقاد اهل تشیع اشاره بنام
 صاحب الام از زمان که نصدوسی عهدش باشد تاریخ جلوس او میشود این پادشاه او ایام جهانبانی هرگاه از مشاغل مدام
 سلطنت فراغ حاصل گشتی اوقات شریف بانتظام مهات و اتحاح مطالبه مقاصد ارباب حاجات معروف و شستی چنانچه
 از نیت درست و حسن اعتقاد در غفوان شباب بتوبه و اتابیت راغب گشته در سنه تسع و ثلثین تسهاتیه که عرش استیاله
 بعد از جمیع مناسبتی توبه کرده و جوهره شربخانه و قمارخانه و بیت اللطن را از وفات اخراج کرده و رفته رفته در سنه نصد
 و شصت و بیست و پنج امر او اعیان تزلزلش بموافقت او بتوبه رغبت نمودند و از غایت حالات عبارت توجیه لغو کما هو
 تاریخ آذربایجان که در آن زمان که در آن پادشاه جلوس او تو به نیل سپاهین تاریخ تو به نون شد تو به نصد
 سرالی است این سنگ مرمری در سنه نصد و چهل و چهار فتح شروان نموده و تاریخ آن در مقام خود نوشته شده در سنه نصد و
 و نه با سلطان سلیمان خواند کار و مصلح نموده در زمان دولت او هالیون پادشاه از شیر شاه نهم شده بایران رفته و با داد او
 با سلطنت هند وستان رسیده بعد سلطنت پنجاه و سه سال شب شصت و پنج تا نهم منفرسال نصد و هشتاد و چهار ازین جهان فانی
 ملک جاودا می سفر کرده و بموجب وصیت نقش او را می شود برده دفن کردند تاریخ وفات او در کلبه دوازده ام یافته اند چه عدد
 عبارت نام هشتاد و دو است اگر در دوازده بار شهادت داده گرفته شود نصد و هشتاد و چهار گردد که از مطالب نهم میسر بود و چهار نهم
 دگر نقش بر نور نیز تاریخ وفات او است

۹۶۳

۹۸۲

شاه اسماعیل صفوی ثانی

پسر دومی شاه پهلماپ صفوی است چون پدرش فوت کرد شاهزاده سلطان حیدر مرزا که حاضر بود و اجنبی امر سلطنت را
 مخصوص خود داشته در مقام جمعیت شد اما خواهر نامهربان او برمی خانم او را بد غا نندون حرم طلبه داشته لقب سانی
 و اسماعیل جزا که بعد سال بفرمان پدر در قلعه قهقهه محبوس گشتن خود را از قید مخلص گشته در سنه نصد و هشتاد و چهار
 بر تخت سلطنت نشست و اکثری از امر او برادران و بی اعمام را لقب سانی میسر حصور می و دلایر سید علی مقتب این باب
 و تاریخ جلوس او ا نشانم که نشانزده بار از ان تاریخ بر می آید یعنی اگر عدد هر مصرعه را جدا گیرند چهار تاریخ تاریخ آید
 و اگر اعداد حروف منقوطه یا غیر منقوطه بیت را حله و بگیرند همان تاریخ شود و اگر عدد حروف منقوطه یک مصرعه را با هیچ یکی
 از مصرع دیگر بگیرند همان تاریخ بر آید و هم برین منوال اگر عدد حروف غیر منقوطه هیچ یکی از مصرعها با مصرعه دیگر بگیرند نیز همان
 تاریخ شود تاریخ ابیت

۹۸۳

۹۸۲	تاریخ	۹۸۳	۹۸۳
الحمدا یا طبع و فاگستر ما در صنعت این رباعی از لطف مگر	شاه اسماعیل نام و مضامین بعلم بانقطه هر دو مصرعه در بی نقطه	کامد ریعت منشن آن لبر ما کش بر مصرع کشته تاریخ نخل	منشن سه بایون فر گرد و دوه و چهار تاریخ جبل
چون ارج پادشاهان در پیشین علی بود و نقش بر آید پیش ازین در ایام پدرش لاله الامام محمد الرسول آمد و علی ابی السد بود و از اسو قوت ساخته فرمود که از بیت بر کتفش نماید عیت از مشرق تا مغرب که کلامت چه علی ابی السد است چه در و ما پیش از وفات شاه دوز تا به که موافق را می بماند این دلیل زوال یکی از پادشاهان است در بر ج توین ظاهر شد و در غیر عظیم جامل سلطان را یافت زیرا که قوا عد نجومی بران دلالت میکنند			

مات دهم

که هرگاه در روزنامه در خان صاحب طالع واقع شود بلا شبهه او را سعدوم بسیار و شاه اسمعیل لطالع جزا استوار شده بود چنانچه
 سمران ایام بعد از سلطنت یکسال و هفت ماه و روز یکشنبه سیزدهم ماه رمضان سنه نصد و هشتاد و پنج هجری و قمری
 درگذشت در کتاب طبقات اکبری مرقوم است که در ماه حجب سال نصد و هشتاد و شش موافق سال سبت و سوم
 الهی ستاره که آنرا ذات الذنب گویند پیدا آمده بود و همچنان بعمر رسائند که در ملک عراق و فراسان پرتیانی
 تمام روسی خواهد داد و درین سال فرمازدهای مملکت ایران درگذشت و تفرقه تمام بحال مردم آذربایران
 یافت فقط سنه نصد و هشتاد و شش که در آن کتاب مرقوم است خلاصه نماید زیرا که از کتب انگریزی هم ثابت
 که آن ستاره در سنه نصد و هشتاد و پنج که مطابق سال کبیرار و پانصد و هفتاد و هفت عیسوی بود پیدا آمده و
 درین ایام اکبر پادشاه بقصد کابل از اهل کوچ کرده بودند که این ستاره ظاهر شد و پادشاه مراجعت نموده با اکبر
 آمدند با بحد چون شاه اسمعیل فوت کرد میر حیدر رفیعی سمانی که در فن تاریخ مهارت کمال داشت این قطعه در تاریخ
 جلوس و فوت شاه گفته و درسی سفته

قطعه تاریخ

سنه شاه جم جابه گیتی پناه	که میخورد گردون بدانشستم	جهاندار و قمار گردون و قار	که بودش لقب قهرمان مجم
از دست در کام ضحاک بار	در خاک برفرق جشید جم	پنی ناجداران روی زمین	برافراخت در بر سالی علم
بنی پادشاهی زیر زمین	لسبال و گرد مردم زود قدم	دو تاریخ زینبده میخو است نگار	که بر لوح عالم نگار و قلم
یکی بجز جانش در قائم دهر	یکی بجز غریش مملک عدم	شنشاه روی زمین گشت ثبت	شنشاه زیر زمین شد رقم

اندو مات شاه اسمعیل برادرش سلطان سکندر شان ملقب به محمد خداینده بر تخت ایران جلوس فرمودند ۹۸۳

۲۸۵

امیر عبدالقادر ولد قاضی محمود

در زمان شاه طهماسب صفوی پنج سال قاضی احداث تبریز بود و آخر بخلط درسی بدست جمعی از اعراب سعیدی
 شربت شهادت چشید چنانچه ازین تاریخ مستفاد میگردد

تاریخ

در نصد و هشتاد و نه از چوشت	در ملک فشا بویه بلا علی ظاهر	سلطان قنات اهل عربی گشتند	اعراب سعیدی که کم انداز کافر
تاریخ و فاش زخرد سپیدم	گفت آه شهید میر عبدالقادر		

در مصر عدول سال نصد و هشتاد و نه است و از روی حساب حمل از ماده تاریخ دو عدد کم میشود

مولانا قاسم کاسمی

سعیدی بود دانش کج الدین محمد کیتش ابوالقاسم در پانزده سالگی خدمت مولانا عبدالرحمن جامی را دریافت و سخن تعالی
 ویرا چندان قبول عادت چشیده بود که هر چه کردی بد نمودی و در زمان آمد مقرون شاهنشاهی اکبر شاه از راه بهکرمینا فغانه فغانه
 و الفغات بسیار یافت و بواسطه قصیده لازم فیله گفته بود یک لکته تنگه صد گرفت و بعد از آن حکم شد که هرگاه مولانا بجز
 هزار روپیه بصیغه پانزده و دهند او از آن جهت ترک ملازمت کرده دیگر بدان مجلس وارد نشد ابتدا در بنارس به عشق سهار
 برادر خانان در تنابسر بود پس از آن بگره آمده باقی ایام حیات ما در آن مکان پایان رسانید فوتش تاریخ دوم دوبرین

مات دهم

۱۸۹

سال نهمده و هشتاد و هشت هجری واقع شده مدفنش در چهار دروازه دار جامی بانام بود عمرش آنچه شمرت داشت صد و ده سال بوده مولانا قاسم مجدی که یکی از شاگردان او بود تاریخ نوشتش در الفاظ رفت ملا قاسم کاسه یافته و میر یوسف استرآبادی از عبارت بدخوش طبع تاریخ بر آورده اما یکجهد کم میشود مولانا عارفی و کده مبارک سوره این معرعه یافته تاریخ ز جهان رفته قاسم کاسی و شیخ فیضی چنین یافتند

تاریخ

۹۸۸

تاریخ وفات سال دهم
گفتار دوم از ماه ربیع الثانی

سلطان علی عادل شاه بیجا پور

۹۸۸

پسر سلطان ابراهیم عادل شاه است بعد وفات پدر در سنه نهمده و هشتاد و پنج در بیجا پور دکن بر سر حکومت نشست و بعد سلطنت بست و آن سال در سنه نهمده و هشتاد و هشت از دست خواجه سراسر کشته شد شاعری تاریخ وفات او درین عبارت یافته شاه جهان شد شهید

۹۸۸ ملا حسین نقشبندی

از کمالات صوری و معنوی بهره مند بود در هر کسب بدینصدا داشت گویند هر که پیش او شد گرد می کرد که بدولت صوری و معنوی رسید و دانش چهارم جادوی الثانی سنه نهمده و هشتاد و نه هجری واقع شده و یکی از سخنوران تاریخ ذواتین است

تاریخ

۹۸۹

قطب عالم شیخ دین پور حسین علم او به روش تشریح عمل	آنکه بود از فضل مخدوم دیار فضل و به دست حکم کردگار شد یکی تاریخ شیخ الاولیا	اصفیایا از جانش آید چون برفت از محراب نقشبندی گشت دیگر مقصدی از روزگار	اولیایا از وجودش آفتاب سوس جنت نین جهان بی دار
---	---	--	--

۹۸۹ شیخ جلال تهنائیسری

تاریخ چهارم ذی الحج سنه نهمده و هشتاد و نه هجری فوت کرده

تاریخ از محراب الواصلین

۹۸۹

عارف ذوات از دستال ماه ذی الحج چهارم	قطب و غوث ز تاریخ جلال بود کان شیخ شد پنج نهم	ذات او بود از قدم تاسر سال تر حیل آن تنو و خصل	گل خورشید باغ تهنائیسر شد رقم در هشت جامی جلال
--------------------------------------	---	--	--

خواجه منصور شیراز

ادرا شاه منصور شیرازی اندر امور حساب دانی و بصفت فلاست و کار دانی موصوف بود در خدمت محمد اکبر پادشاه پایه قدر و منزلتش از تمامی دیوانیان عظام در گذر شده و بعد از چهار سال که از روی استحقاق استقلال بهم وزارت پرداخت پادشاه از گفته راجه گو در ملای از پایه وزارت انداخته عقید ساخت و من بعد جمعی از حاسدان حسد نموده خطه در زباز او بجان مرزا محمد حکیم برادر پادشاه که در آنوقت از کابل آمده استخیر لاهور نموده بود نوشتند و بسعی راجه بیرل و جمعی دیگر که از سخت گیری او در محاللات رنجیده بودند حکم نفاذ یافت که او را از ملای آویز فرمایند و انان بارگاه سلطنت در نزدیک سرک کوت کجه او را از خلق کشیدند و این واقع تاریخ بست و سوم محرم سنه نهمده و هشتاد و نه هجری دست داده عزیزه تاریخ

دانش را دانی منصور علاج یافته و بحسب اتفاق پیش ازین واقعه این قطعه شخصی منظم کرده بود

۹۸۹

قطعه

شاه منصور فارسی که بود / دادم آزار مردمان کارش / زین عمل عنقریب می بینم / همچو منصور بر سر دارش / در همین سال چون بادشاه بهجت تبینه مرزا محمد حکیم بکابل رفتند هر چند از مردم معتر از قصه خواججه منصور بکابل استکشاف نمودند هیچ دریافت نگردید باخر معامه شد که خطاط ساخته بعضی بد نهادان دشمنش بود بنا بر آن بادشاه بر قتل ناچار گردید اوقات تاسف میکرد

شاه قاسم

در سنه هفتمد و نود و دو فوت کرده و خواججه عبدالرضا مشیره زاده خواججه مجاهد شریف تاریخ فوت او را وفات شاه قاسم یافته و تاریخ عروجی محمود بگ نامی را از الهی عاقبت محمود گردان یافته

۹۹۲

که خدائی شاهزاده سلطان سلیم

چون شاهزاده سلطان سلیم شانزده ساله شد پدرش محمد اکبر شاه در سنه هفتمد و نود و سه هجری عقد مناکحت او با راجه بھگوانداس ولد راجه بهاریل کچوا که از عقیده تمندی پایه والا امارت رسیده بود منسلک فرمودند و بزرگ نوروز جشن جمالی ترتیب داده جمیع منسوبان و ملازمان بادشاهی را بداد و دوش مستغنی ساختند و شیخ ابوالفضل فیضی قطعه در سلک نظم کشیده که هر مصرع آن تاریخ این ساخته دولت افزاست

تاریخ

زهی عقد و پادشاه سلیم که بر تو دهم سال اسیرا ز پروردن آفتاب دول قرانی شده ماه و ناسیدیا و بعد چند گاه حبیبه رضیه راجه اودے سنگه ولد راجه مالدیو مرزبان جوده پور که بوسعت ولایت و کثرت لشکر سردار جمیع راجه های عظیم الشان بود در عقد ازدواج شاهزاده سوهفوت منعقد گردید

۹۹۳
۹۹۳

محمد حکیم مرزا ابن همایون بادشاه

برادر علامت اکبر بادشاه است تاریخ اقامت در هم جادسی الاول سنه هفتمد و شصت و یک در کابل متولد شده و تاریخ ولادت او ابوالمفاخر و ابو الفضائل یافته اند از طرف برادر خود محمد اکبر شاه حکومت کابل را داشته و باخواججه خانزادان علی قلی خان باعنی شده در راه جادسی الثانی سنه هفتمد و هفتاد و چهار هجری باراده لشکر مند و ستان تا بلابور رسیده بودند چون شنیدند که اکبر شاه لشکر کشی کرده بر سر اومی آید از لاهور باز بکابل مراجعت کردند و در انظار بمرسی و دو سالگی شانزدهم مرداد ماه الهی سنه جلوسی اکبر شاهی موافق ماه شعبان سنه هفتمد و نود و سه هجری فوت کرده و چون فرزندان مرزا خورد سال بودند فرمان بر راجه بھگوانداس و پسرش کنور مانسنگه حاکم پنجاب صادر گشت که بکابل رفته آن ولایت را بمصرف بندگان درگاه آرند و خود نیز بکابل تشریف برزند

شیخ ابراهیم

بسیر شیخ سلیم تهری است انوار شایستگی از پیشانی او میدرخشید اما از کثرت طبعیت پرستان بخود از پارسائی با دره پایانی افتاد چند ساله مزاج شد و بیمار بهایی سخت روداد و در سالیکه اکبر شاه خجوفات برادر خود محمد حکیم شنیده بسوی کابل منقضت فرموده بود داد او

او نیز همراه بود اما بسبب افزونی او و بجزی او و بجهت تهنیت گذارنده رفتند و در آنجا شازده هم همراه الهی سال سی ام جلوسه
سوافق ماه شوال سنه نهم و نود و چهارم هجری بمشغی در گذشت و کار آنگام را ایند نامه باز گذاشت

ایات

مبادا خردمند غرق شراب کزین نبل شد و دانش جزا شراب از پی ترک هستی خورید نذر بجز شوخی و سستی خورید

تاریخ رساله مناجات

این رساله را شیخ ابو الفضل علامه حکم اکبر شاه در سنه نهم و نود و سه هجری مطابق سال بالفصد و هشت جلالی تصنیف نموده بود
ابن رباعی از آن رساله است

رباعی

لبصحا می عدم خوش خسته بوم مرا با نیستی خویش خوش بود ازان خواب خوشم بیدار کردی ندامت تاز نیست چیست مقصود

تاریخ بسال هجری

بجدت که این فرخنده نامه که از ملک رادت شد فرا هم بفرمان شهنشاهی ست کز صل برد اسرار غیبی نیست مسموم
پس تاریخ این تمام هجری است امدت نامه سلطان عالم

تاریخ بسال جلالی

این رقم غیب معنی است مایه وجد اول ارباب مجد راه بتاریخ جلالیست برند چون بشیر از...

راجبیر مل

در اصل تبری بود با خوان که در سنه دوی بهات گویند و نام او همی رس بوده است چون بجلاومت اکبر شاه رسید بنج سرائی و ولایت گوی
و بدست سنجی در سلک صاحبان نظام یافت و بتدریج گوی سبقت از همه نیرمان در برود و بنصب پنجاه می رسید و یکی از نیرمان در گاه خاموشی
گشته در زمره محومان حکیم انور و مسازان محفل هاتون ممتاز گردید و چون شعر سندی خوب میگفت بخطاب کبشاهی که قریب بمشغی ملک اشعرا
مخاطب گردیده و بعد از آن بخطاب سیر بر که معنی آن بپندی بسیار است سرفرازی یافته اکثر خطابا دشاهی در حق او بدین عبارت
مصاحب انشور راجبیر بر درایا میکده محاکم شاه در کابل بود او را از آنجا همراه نیرمان کو که بجانب سواد بچو که بجاه افغانان یوسف زنی
است فرستاده بودند و دتی با ایشان جنگ و جدال داشت تا آنکه هفتم اسفند ارد ماه الهی سال سی ام از جلوس سوافق ماه ربیع الاول
سنه نهم و نود و چهارم هجری بابیاری از مردمان کار بجار آمد ازین ساخته تا بد روز باد شاه مصلح ملامت خورند و ملا شیری نیز درین کتبت

سلطان محمد صفوی ملقب بسالطان محمد خدائنده

پسر شاه طهماسب صفوی است در شهر سنه نهم و سی و هشت ولادت یافته و تاریخ میلاد او است فرزند شاه طهماسب اول محمد آمد
او را سلطان سکندر شان نیز میگویند چون بلورش شاه اسمعیل صفوی بعد فوت پدر سلطنت ایران رسید و چند می از برادران برادران
را از تید سستی مملکت نیستی فرستاد خواست تا سلطان محمد بنیر ملاک سازد اما چون او در شیراز سکونت داشت دستش بدو می رسید تا آنکه
در آخر عمر کس بشیر از فرستاده مملکت بود که او را نیر ملاک سازد اما پیش از آنکه ملین امور شنید از خیر تو فیصل آمد شاه اسمعیل درایت حیات بقاض
لدراج سپهر و بعد از وفاتش بعضی از فرستاده کپرش شاه شجاع را که طفل شست ما بد بود باد شاه نماینده اما امر این دیگر قبول نمی نمود سلطان محمد
هر روز از شیراز آورده در سنه نهم و هشتاد و پنج هجری که سال وفات شاه اسمعیل صفوی بود و فرزندین بر تخت سلطنت نشاندند و چون که

همیشه او نواب پرسی خانم میخواست که خود را تاق و تاق مہمات سلطنت کرد و حسب الامر پادشاه اورا بجنہ ہلاک نمودند بعد از ان حرم محترم او خیر النساء سلیمت کجیت منعقد باصرہ شوہر خود و سفر سن شہزادگان مہمات سلطنت را سرتاجام سید اور چون این معنی موافق مزاج امر انبؤ بعد چندے اتفاق نموده اورا نیز بجنہ ہلاک ساختند و سلطان عمرہ مرزا ابولعبیدی پر قبول نمودند و حمزہ مرزا تا چند سال بجای پدر با نوب سلطنت می پرداخت تا آنکہ تاریخ بست دوم ماہ ذی الحجہ سنہ منصفہ و نود و چہار ہجری در حد و گنجہ از دست و لاکہی بتحرک امر گشتہ شد چہنیں نوشتہ اند کہ ولادت مرزا بطالع سنبہ شدہ و صاحب طالع اش عطار دبو و در ان اوقات احتراق عطار واقع شدہ بود از ان اثر ان این حادثہ روی داد و از اتفاقات غریب احتراق عطار و موافق تاریخ این واقعہ ناگہلاست بعد شہادت او مرزا ابوطالب را کہ پسرے خود سالہ بود قائم مقام و دیعدہ پر ساختند اما مرزا عباس کہ در شہد بود و در سنہ منصفہ و نود و شش ہجری با عانت مرشد قلیخان نوبے عظیم جمع نموده برایشان آمد و در و برادر و ^{۹۹۳} را معزول ساختند و در قزوین بر تخت سلطنت نشست

مرزا سلیمان بدخشی حاکم بدخشان

ابن خان مرزا ابن سلطان محمود مرزا ابن سلطان ابوسعید مرزا از اولاد امیر تیمور صاحب قرآن ست و فقیکہ پدرش خان مرزا حاکم بدخشان در سنہ منصفہ و بست و ہفت ہجری فوت کرد مرزا سلیمان ہفت سالہ بود با پادشاه بادشاہ کہ سہ راہی ایام در کابل بود و بتامع این خبر پسر خود شاہزادہ محمد جلیون را بکجکومت آنولایت نامزد ساخت و بعد فتح ہندوستان حکومت بدخشان بمرزا سلیمان داد اورا پسرے بود مرزا ابراہیم نام در شجاعت تمام و سخاوت رشک عمام بود و ولادتش در سنہ منصفہ و چہل و یک ہجری کہ فوت نخل سید پرہ است در بدخشان اتفاق افتادہ در ایامیکہ مرزا سلیمان بر سر بلخ رفت پسر او مرزا ابراہیم کہ کجس صورت و سیرت اقصاگ داشت در مہر کہ بدست مردم پسر محمد خان آذبک حاکم بلخ افتاد و با شاعرہ او از دست کوراک کہ نام جلاوی بود کشتہ شد این واقعہ در ماہ ذی الحجہ سنہ منصفہ و شصت و ہفت بتوقع آندہ و تاریخ این قصہ کوراک کشت + یافته اند و مرزا سلیمان بکو نخل سید تاریخ یافته و عزیز می در مرثیہ او این رباعی گفتہ و بعضی گفتہ اند پدرش گفتہ

رباعی

اسی اصل بدخشان بدخشان ماندہ خورشید بدخشان رفتی در دہر ہر خاتمی سلیمان بود ^{۹۹۴} افسوس کہ از دست سلیمان رفتی و گو بند کہ بیشتر از قتل خود بد روز مرزا ابراہیم قصیدہ گفتہ بود کہ مطلع اش اینست بلیت رفتم بجاک حسرت چون لالہ دایع بزل آرم بکجس بیرون با دایع دل بزل نخل + مرزا ابراہیم کہ در اہلسری بود مرزا شاہ پرخ نام چون بجد بلوغ رسید با غوامی بعضی نیز انگیزان اکثر ولایت بدخشان را متصرف شدہ خواست کہ جد خود را از میان بردارد مرزا سلیمان از ہمعنی دل تنگ شدہ گریختہ نزد مرزا محمد کیم برادر ابراہیم شاہ کہ حاکم کابل بود آمد و طلب کمک نمود چون مرزا حکیم بخلاف توقع ادیش آمد چارہ کار خود را از رگاہ ابراہیم شاہ چشم داشتہ در نکت و ثمانین و تسعمائہ رو برآہ ہندوستان نہاد چون در قنچہ رسید یکی رسید بادشاہ با عزاز تمام پیش آمدہ از کمال عطوفت اورا در آغوش گرفت و بسیار مہربانہا نمودند بعد چند اوقات در چہون سال رخصت حجاز حاصل نمودہ از بند سورت بلخشتی درآمدہ بزیرات حرمین مستعد گردید و در سنہ نکت و تسعین و تسعمائہ عبدالکمال خان آذبک در ولایت ماورالنہر کوس بادشاہی زوہ تاملان دیار را متصرف شدہ و بدخشان نیز استیلا یافت و مرزا شاہ پرخ از بدخشان گریختہ التجار بگاہ سلاطین پناہ آوردہ بکرام خسروانی سر بلندی یافت ہمدین سال محمد کیم مرزا در کابل فوت کرد و چون فرزندان مرزا خود سال بودند فرمان صادر گشت کہ آنولایت را بتصرف سبکان درگاہ درازند و سبکان را بعل و تسعین و تسعمائہ مرزا شاہ پرخ کہ ہمراہ لشکر شاہی بکابل رفته بود جمعیت نمودہ بر سر بدخشان تاخت و با عوامی عبدالکمال خان آذبک

جنگ کرده غالب آمد و مرزا سلیمان که پسران ایام کجیل بود در بخستان رفت و بعد از چند روز از غلبه زنگ باز از بخستان فراتر رود
منوجه هندوستان گردید و در ماه ربیع الاول سنه خمس و تسعین و شصت و سه سال سی و دوم از تاریخ الهی بملازمت بندگان حضرت
رسیده مورد انضال شاهنشاهی گردید و بعد از دو سال بسن هفتاد و هفت سالگی روز شنبه بیستم رمضان سنه نصد و نود و هفت
هجری مطابق سنه سی و چهارم الهی در لاهور در گذشت و تاریخ وفات او را بخشی یافته اند

شیخ سلیمان بلگرامی

در محله قاضی بلگرام سکونت داشت و قبیله پاپون بادشاه از شیر شاه نبر میت یافته در بلگرام رسیده شیخ سلیمان خدشک دو و شاه
اورا انگشتری خود داده گفته بود که این انگشتری نشان من است اگر باز بادشاه شوم بخدمت حاضر شوی چون پاپون با بدگر پادشاه
هندوستان گردید شیخ مذکور پیامی تحت رسید به بوسیده همان انگشتری بشرف ملازمت فائز گشته صاحب دولتی گردید و مولانا نصیر
را که از خواهر زاده او بود نیز همراه خود برده بملازمت رسانیده و هر دو پیامی تحت حاضر می بودند شیخ سلیمان در عهد کبیر بادشاه
در سنه نصد و نود و هفت هجری وفات یافته مولانا نصیر می تاریخ وفاتش گفته

تاریخ

سپه جاو و دولت امی سلیمان	که تاج مکنش شد تا سر راه	سنه سپانه اش پر چون بقصد	بوقت رحمت حق اولین ماه
حدیث خلق و احسان جلیان	شده افسانه در عالم با فواه	بسوی حبت عالی روان شد	حکمر انیم می بان طاب متواه
چو اجا و جلال خویش آن شیخ	گرفته جانب حلد برین راه	پی تاریخ نوشتش در بدیه	خرد گفتا که کجا آن شیخ با جاو

و قطعه دیگر مولانا مذکور در تاریخ وفاتش گفته و این مصرعه داده تاریخ است شمار سال زین اش میان خلد برین ۹۹۴

۹۹۴

میر فتح الله شیرازی حکیم ابوالفتح کیلانی

امیر فتح الله اصفهان بن سلیم و زکاسی طبع مستقیم از سائر فضلاء زمان امتیاز فردان داشت و در جمیع علوم خصوصاً در انقسام حکمت
و فنون صنایع ممتاز بود از شیراز در بند و ارد شده در خدمت سلطان علی عادل شاه و الهی سجا پور منصب و کالت یافته و پیر از نوک
و که در سنه نصد و شصت و هشت هجری بوقوع آمده بدرگاه اکبر شاه رسیده مخاطب بعضی الدوله گردید و روز بروز سواد جاه و جلال
در فرمایش بود تا در سنه نصد و نود و هفت بادشاه او را همراه گرفته بکشیم رفتند و او در سری نگر که دارالملک کشمیر است بمحض اسباب
در گذشت و قتی که بادشاه از فوت وی اطلاع یافت بسیار تاسف نموده فرمودند که اگر پسر بدست فرنگ او فدا می و فرگیان کشند
تمام خزان با نگاه سلطنت عوضی خواستی در ساعت این سودا می پرسود کرد می و همچنین گوهر و الار از ان خرید می فقط چندی بعد
از فوت وی بادشاه از کشمیر بقصد کابل هفت فرمودند در آن ماه سح الدین حکیم ابوالفتح کیلانی برادر حکیم ملام و له مولانا علی
کیلانی نیز از بهمان سفر آخرت نمود چنانچه اکبر شاه در یکی از فرمان خود که در کتاب ابوالفضل موجود است مکتوب فرماید که بتاریخ
بست چهارم امرواد ماه الهی در سنه سی و چهار مطابق سه شنبه سوم شوال سنه نصد و نود و هفت هجری امیر فتح الله شیرازی ازین
ظلمت که در حلت نمود و تحیر تا سفت همچنان تازه بود که بتاریخ هفتم شهر پور راه الهی سی و چهار موافق شب پنجشنبه نوزدهم شوال سنه
حکیم ابوالفتح کیلانی ازین سر می فانی ارتحال نمود و تاریخ فوت او شان چنین یافته اند که حکیم و شاه فتح الله که در صرفی سادگی تاریخ فوت این

تاریخ

امسال در علامه عالم رفتند	رفتند سوخ و مقدم رفتند	چون هر دو موافقت نمودند حکیم	تاریخ نشد که هر دو با هم رفتند
---------------------------	------------------------	------------------------------	--------------------------------

۹۹۴

ماشدهم

منقول است که چندی بعد از وفات حکیم ابو الفتح برادرش حکیم امام که بر سر رسالت پیش عبدالعزیز خان از یک همراه سید صدر رحمان
 رفته بود باز آمده شرف ملازمت دریافت و بادشاه او را بنوارش باو نشان داد که از خندکی از حاضران مجلس رباعی سقا طالب اصفهانی که در
 مرتبه حکیم ابو الفتح و تهنیت آمدن حکیم امام گفته بود بعرض رسانید رباعی مهر و برادر کم که در سآورد او شد بعفرو بن سفر باز آمد
 اورفت و بدینا که او عمرت دین آمد و عمر رفته ام باز آمد بادشاه در بدیده فرمودند که لفظ و نباله در صرحه ثالث خالی از کافنی
 اینچنین باید گفت اورفت و ز رفتش مرا عمرت - و گنگنان را بسیار بسندیده افتاد

راجعه نمودن

دیوان محمد اکبر شاه بود که ابومی ملک و غزل و نضب کار و از آن خالعه حواله او بوده در سال هفصد و شتا و هجده و بیسی ملک کجاده
 هم سفر زد و ممتاز گشته روز زیبا و بست ششم کبان ماه الهی سال سی و چهارم جلوس سی موافق روز و شنبه یازدهم محرم سال هفصد
 و نود و هشت هجری در لاهور در گذشت اگر چه در راهی و سر براسی صمات هندوستان و مردانگی و تدبیر بجایه عصر بود اما رعایا
 از دنا خوش بودند چنانچه مورخه تاریخ وفات او را بدین عنوان مسلک نظم کشیده

تاریخ

نور مل آنکه تلاش آفاق را گرفته چون شد سوی چشم گشودن تاریخ رفتن از زیر عقل بجم شادی کنان گفتا وی وقت جنم

راجعه بگلو انداس

پسر راجه بیلر میل کچوا به است که از عقیدتندی بپایه والا رسیده بود و دخترش جووه بان نام بعقد سناکت شانزده روزگی
 یعنی جهانگیر بادشاه دراده و راجه بگلو انداس پنج روز بعد از وفات راجه تو قدرل در روز غزاسی او سوار شده بود و پس از صحبت
 استفرغ کرده بعد از آن حبس بول شده و باین و در شب اردی بهشت سوم آور ماه الهی موافق شانزدهم محرم سنه هفصد
 و نود و هشت رخت هستی از اینجهان بر بست ددان ایام اکبر شاه در کابل بود چون خبر فوتش شنید تا سفها خواره کنور ماننگه
 را که فرزند رشید او بود خطاب را بجلی و منصب والاسی پنجاهاری غر استیارت بخشید

شیخ و جیهه الدین علوی بجاتی

صاحب نقایف بود مرید شیخ محمد غوث گوالیاری است گویند که چون شیخ محمد غوث بکجرات رفت شیخ علی متقی با جمعی از
 علمای بسبب بعضی کلمات فتوی بقتل شیخ محمد غوث نوشت و حاکم آنجا فتوی را بنوشتن شیخ و جیهه الدین سوگون داشت و
 شیخ و جیهه الدین چون بخانه شیخ محمد غوث آمد بابل و دیدن شیفته شیخ شد و کاغذ فتوی را باره کرد و شیخ علی متقی گفت که منم شما بکالات
 شیخ نرسیده و بعد از آن خود میرد او گردید و شیخ و جیهه الدین بعضا نکل صورتی و فتوی را استگی تمام داشتند بکلمات شیخ محمد غوث
 که امی بودند یکی از فضلا می وقت شیخ و جیهه الدین را گفته که از شما مستبعد نیاید که مر شد امی را اختیار کردید جواب او که منت خدا را
 غر و جل که پیر من زینش پیغمبر من است و شیخ و جیهه الدین غر و مفرسته نمند و نود و هشت فوت کرده و قبرش در احمد آباد کجرات است
 و کلمه شیخ و جیهه الدین بے الف و لام از تاریخ وفات او خبر میدد

تاریخ از مجرب الواصیلین

قدوة الاصقیا و جیهه الدین	عالمی حش و نا و جیهه الدین	علوی بود آن مستوده صفت	مسقط الارس و فتوش کجرات
گفته ام سال نقل او بدیقین	بهشت سکون و جیهه الدین		

مولانا عری

اسمش جمال الدین و مولدش شیراز است شاعری شہد کلام شیرین سخن بوده نظمکش اندر عبارت جنتی ست اندکستہ
 نثرش اندر ہر اشارت علمی پر ہنر و پختہ در ابتدا از بند جردن بدکن وارد شدہ چون در انولایت اورا الضریٰ چنانکہ باید دست نہاد
 لاجرم متوجہ گاہ شد و سراج الدین حکیم ابو القحح در نکتہ اول بر حقیقتش انہا یافتہ بر رستیش پرداخت و بتدریج ریاض احوالش از
 آب التفات حکمت پناہی بفتارت یافتہ بسباحری و شاعری نام برآورد و چون بچہ اقبال حکیم مذکور بصرفہ فنیار کندہ شد سبہ لار عبدالکریم
 خانخانان در ہر سفر فحاشی خاطرش گوشید و شہرش پیش از پیش گشت در ان آثار احوالش مسجع باریافتگان حضرت شائستہ شای
 یعنی اکبر شاہ گردیدہ در سلک بندگان حاصل نظام یافت و پس از چند روز بمرض سہال نقش جیانش از صفحہ روزگار شستہ شد بعد وقت
 در لاہور بچاک سپردند و بعضی کسان نوشتہ اند کہ با شہزادہ مرزا سلیم خصوصیت و محبت مفرطہ داشتہ چنانچہ بعضی محبتش شہر کردہ
 عاقبت حساد در صین جوانی اورا سموم نمودند و فانش در سال سی و ششم جلوس اکبر شاہ در سندھ نمود و نو و نہم ہجری بوفوج آمدہ
 یاد می کلام عرفی شیرازی تاریخ وفات اوست و بسبب آلمہ حرص و طمع مال داشت در بند طولی آل ظاہری تاریخ فانش
 اشعت طماع ۹۹۹ یافت و در مرات جہان مرقوم است کہ عرفی در مرض موت خود قصیدہ گفتہ کہ در ان آرزو
 رفتن بہ جنت معلیٰ کردہ مطلع اش اینست بیت جہان بگشتم و در داہیچ شہر دیدار نیافتم کہ فرو شد بخت در بانار
 و در آخر قسمیہ میگوید بیت اگر شود رہ کوی تو بخدا شتر کیم نمہر دمک دیدہ طے شتر بجاوش فرہ از گوترا بخت دم
 اگر بند ملا کہ کند و رہ بتار بعد از فانش میر صاحب اعصناتی استخوانہای اورا در واہ بخت معلیٰ نمود با بکلہ چون لاشہ اور
 بخت اشرف رسید ملا و فقی سہانی تاریخ رسیدن لاش در ان دیار اینچنین گفتہ

تاریخ

بکادوش گورہ دیاسی معرفت	کد آسمان بی پروردگارش	جو عمر اولیہ آمد ز گردش درون	شکست بر سر دلہامی شہت آمد
بکادوش فرہ از گوترا بخت دم	فکند تیر و عانی کہ برید آمد	رقم ز دازنے تاریخ رونق کلیم	بجاوش فرہ از بند نا بخت آمد

در بعضی کتب مسطور است کہ چند سال بعد وفات او درویشی آمدہ با شہزادہ ہجری کہ در پہلوی او دفون بود استخوانہاے عرفی را
 بر آورده بہ بخت برد

خواجہ محمد بختی

ابن خواجہ ابو الفیض ابن خواجہ محمد عبد اللہ سپہ کلان خواجہ عبد اللہ احرار ست نہایت صاحب کمال و عارف و کامل بود اول
 او مفصل در اخبار الاصفیاء مسطور است تاریخ دو از دہم شہر ربیع الاول سنہ ہفصد و نو و نہم ہجری فوت کردہ قبر او در قریب
 از مریدان او امیر عبد اللہ کہ پیر امیر ابو العلاء اکبر آبادی بود در بلکہ اکبر آباد بکنار دریاسی جہی متصل راج گھاٹ ہذا الزمان موجود است

تاریخ وفات او است

آن مطلب نامہ خواجہ بختی	در وقت خودش نبود نامہ	در ماہ وفات خواجہ کوئین	اورفت از بیجان خانگی
نہ ماہ رقم سہ ہزار نویس	تا سال وفات او بدانی	حافظ خنہ	

در سر بند باغی ست کہ آرز باغ نو کدہ میگویند و بانہی آن باغ حافظ خنہ نام داشت کہ در زمان اکبر شاہ بناسی آن باغ ہنوادہ دور

دور ایامیکه: و شاه برای رنج برادر خود محمد حکیم مزار که از کابل بارآورد تیسر مندرستان نابالیا سوره بود در نته بود دست مرحمت
 دران باغ فرو آمد و چنانچه ابو الفضل در کبر نامه مینویسد که آنحضرت میباید که گشای حافظار خسته که الحی صیدند گنگا بلکه سوار و فراسان یکمان
 باعنی نشان میدهند تشریف برده بجهت پیرای خلط فیض ماثر شده فقط و وفات حافظار خسته در سنه یکمزار هجری بوقوع آمده در این تاریخ
 در انواغه بطریق تعمیم یافته اند مع باغ را خسته شد و آب نماند یعنی اگر از حد در باغ آب دور سازی تاریخ براید

بنیاد قلعه که آباد

شیخ ابو الفضل در کتاب کبر نامه مینویسد که از دیر گاه بخاطر اقدس بود که مقصد بیگ را که دران سرزمین در پیرای گنگ و جمن سپه
 جوش یکتا کی میرتند و دانشمندان هند این بوم را بس بزرگ انگاشته اند و ریاضت کیشان این سرزمین اساطراف گاه والا سینه
 در انجا شهری بر سازند و گزین حصاری اساس یابد و چندی در انجا برادرنگ دادگری بر نشیند و سرتابان آن نواحی را غاشینه
 فرمان پذیری بر دوش گذارند و تا در پیرای شور ایمنی پذیرد بدین دور یعنی تا پنجم آبان سال سبت و هفتم از جلوس شاهنشاهی که مطابق
 سنه هفتم و نود هجری بود از دار الخلافت فتحپور منتقل فرما شدند و موکب تقدس داد و دهان و شکار کمان منزل بمنزل منتقل
 میفرموده غره آذر ماه بدان نیایش جا رسیدند و روز دیگر محبته ساعت اساس شهر نهادند و چهار منزل قلعه را سترگ زدند و در
 هر یک دام والا زمینها باز نمودند و محدثان تیر پوش کار ناها پذیرد آوردند در کمتر زمانی اولین حصن سلخام برگرفت و هر گروهی در محال
 و گشای خانه بسپرد و در اندک مدتی سترگ شهری آبادان شده موسوم و مشهور با آن گشت و بعد از دو ماه و پنج روز و هفتم
 بر منوفی اقبال از راه خشکی متوجه دار الخلافت شدند فقط و در مرات جهان مرقوم است که در سال پانزدهم جلوسی بنامی قلعه الا آباد
 که در شانست و استحکام نظیری بنابر تقصیر یافت و در مدت چهار سال و کسری صورت انجام پذیرفت و بجای دیگر نوشته دیدم
 که این قلعه با بنام شاهزاده ملین اقبال شیخ بابا یعنی سلطان سلیم که نانی الحمال برادرنگ جهانگیر می جلوس فرمودند و شجاعت
 سعید خان و مخلص خان در اجه طو در مل و راسی چهار تنه دیوان و پیگ داس مشرف من ابتداء یازدهم شهر ذی الحجه سنه
 و نوزدهم پنج لغایت بست پنجم ماه جمادی الاول سنه یکمزار و یازدهم هجری تقمیر اتمام یافته و شهری نیز در انجا آباد گشته اول
 بالها ماس گردید و بعد از آن در عهد شاه جهان بادشاه بال آباد مشهور شده فقط پوشیده مباد که نقشه این قلعه آنچه که پیش
 بود حالا یافته نمیشود زیرا که در سنه یکمزار و صد و شانزدهم هجری مطابق سنه یکمزار و هشتصد و یک عیسوی کرنیل گد صاحب انگریز
 مشهور کرنیل کیت که کیت گنج در شهر الا آباد آباد کرده اوست بکجه کمپنی انگریز بعد کستن عمارت اندرونی قلعه و دیوار و مکانات دیگر
 صورت قلعه را دیگرگون ساخته راست ایست که پیش ازین لاکن نزم بود و حالا قابل نزم است و درین قلعه مکانی است زیر زمین
 که آنرا هندوان پانال پور می نامند و در انجا درختی است که حالا هیچ شاخ و برگ ندارد و هندوان آنرا گمی بر میگوند و ظاهر نمایند
 این درخت از لکبه اسال در انجا است و ناز در قیامت خواهد ماند منقول است که جهانگیر بادشاه آن درخت را بریده بطریق آنکلان
 بر سر آن نماده بود و بعد از چند مدت جلوس آسینی را شکسته باز سر بر آورده و الله اعلم بالصواب و درین قلعه عمودی است سنگین که آنرا
 هندوان از غلط فهمی و نادانی لاط بیهم سین میگویند طولش فریب چهارده درجه وسطبری آن سه و نیم درج است گفته اند بانواع
 هندی کلانرا کسی چندان نمی تواند ادرین ایام صاحبان انگریز برای انخشان این را ز سر سینه سعی فرموده بکار برده و نقل آن کتبه بر کاغذ
 بهر جانب فرستاده اند و چنان مستفاد گردیده که این عمود را اجه عظیم ایشان از اجناسی چنین طیاره نموده در انجا که سعید بزرگ هندوان
 است استاده کرده بود و این عمود را کرنیل کیت صاحب موصوف سنگام مرت قلعه فرو آورده بود و تا چهل سال اندرون قلعه آباد ماند

مات یازدهم

که در امیر می نوشیدیم فقط و چون جلال الدین محمد اکبر شاه قریب همان ایام مشهور شده بود و میگویند بلکه بعضی را اعتقاد است که روح
 همین کند بر جمعی از غالب اکبر شاه نقل کرده باز در بجهان آورده بود و موافق نیست خود بادشاهی هندوستان یافته را قلم الحروف
 از روی حساب دریافت نموده که روزیکه آن بر همین خود را بهوم ساخته آن روز مطابق بود با تاریخ نسبت معتمد ماه جنوری سنه یکینار یا سنه
 و چهل و دو عیسوی و موافق دهم ماه شوال سال نصد و چهل و هشت هجری و ولادت اکبر شاه که تاریخ پنجم ماه جب سنه نصد و چهل و پنجم
 بود قریب آمده هشتاد و بست و شش روز بعد از آن واقعه رود او پس اگر مندان که بر نقل احوال معتقد اند این واقعه را است پذیرند
 جامی تعجب نیست زیرا که طفل در رحم مادر نه ماه بلکه گاهی کمتر از آن تیر می ماند و این صرف چهار روز کم از مدت معتمده است و الله اعلم
 بالصواب هم برین طریق و نیز شاعری بود تخلص بزانی یزدی و علت این تخلص آن بود که در شب تا صبح داشت و خود را شیخ خطاب
 کنجی میپنداشت و این خام خیال را در عالم قائل آورده و چنین گفته است در گنجینه فروشم پیوید از یزد بر بادم چون خوشید
 هر کس که چو مهر بر سر آید هر چند فرود بر آید و فوات او در سنه یکینار و هفده هجری واقع شده و شیخ فریدالدین
 عطار میفرماید هفصد و هشتاد و نوبت دیده ام همچو سبزه بار بار دیده ام

مات یازدهم از ابتدای سال یکینار و یک لغایت سنه یک سنه هزار و یکصد هجری

در افتتاح مات یازدهم جلال الدین محمد اکبر شاه بادشاه بر سر سلطنت هندوستان متمکن بود و ابراهیم عادل شاه برادرزاده
 سلطان علی عادل شاه در بجا بود کن در بران نظام شاه در احمد نگر کن و محمد علی قطب شاه در کونکنه و شاه عباس در ایران
 و سلطان مراد در ولایت و در فرمان فرمائی و کشور کشائی مینمودند

قاضی ابوالفتح بلگرامی عرف قاضی کمال

در سال شریف عثمانی مرقوم است که سال تولد او سنه نصد و هفده و در ایام اکبر شاه بادشاه خدمت قضا داشته عمرش
 هشتاد و چهار سال بود در سنه یکینار و یک هجری رحلت نمود و ملا شیخ فیروز عثمانی این قطعه در تاریخ وفات او گفته

تاریخ

ای در یگانگ مستفق و مکرم	عارف وقت خضر بحر احوال	آن محقق مدقق دوران	آن معتمد در سلسله حال
سال شهادت و چار و دینا	اگر و تلقین دین مبارک قال	چون نداد در سید از عالم	گشت پنهان بسبال انزال
اسم و بار بخش از جزو جسم	گفت با لطف ببالگه شیخ کمال	باش آزاد از غمش فیروز	صبر متبر ازین طلال سنال

خواجہ ابراهیم حسین

یکی از ملازمان در گاه اکبری و بزرگ زادگان مقبیه بلوچان بود و خط نستعلیق را بحکمال رسانیده بخوشنویسی شهرت داشت
 در عین جوانی ازین منزلت فانی گشته این واقعه در سنه هزار و یک هجری دست داده و قادرے بدادنی در تاریخش گفته

تاریخ

بر موجب حکم بادشاه کونین	دوراه صفر خواجہ ابراهیم حسین	چون کرد سفر ز عالم نمی نرو	تاریخ شدش خواجہ ابراهیم حسین
		مرزا غفر ز کوه کوه	

مخاطب با عظم خان که کلتاش پس خرد خان اعظم مشهور با کوه خان بود و کوه و کلتاش برادر رضائی را میگویند زیرا که اکبر شاه
 در خردگی شیر مادر اعظم خان که صحیحی نام داشت نوشیده بود و با او هم عمر و هم بازی بوده است در سنه شانزدهم از جلوس

۱۰۰۱

۱۰۰۲

بخطاب اعظم خان نام برادرده و درین حال پوریجاگیر و مقرر شده و در سال سی و دوم از جلوس عقد سنکحت دختر نزار اباوشا نزارده سلطان مراد منعقد گردیده و در سنه هزار و دو سو و الفزاجی بادشاه بطرف خود در یافته از او حج کرد و با فرنگیان دوستی بهم رسانیده از بندر ملا دل که نزدیک سومنات است بر جایزی که بنام المی مشهور بود با فرزند آن خود سوار شده به حج رفت شیخ عبدالقادر بدو آشنی تاریخ روانگی او بطرف مکه یافت

۱۰۰۲

تاریخ

چو پرسیدیم بدل تاریخ این سال
بجفتا میرزا گو که به حج رفت
بعد از مراجعت در احکام و اجرات سکونت نمود و در آنجا سال نوزدهم از جلوس جنبت سکانی یعنی جهانگیر بادشاه در سنه هزار و سی و سه هجری با جمل طبعی مسافر در الملک بقا گردید لاش او را از آنجا بدلی آورد و متصل روضه پدراو خان اعظم آنکه خان مدفون ختنه و بر قبر او عمارتی عالی که سقفت و چهار ستون دارد و سربا با از سنگ مرمر است تعمیر نمودند و آن عمارت حالا به چوگشته کعبه مشهور است

تاریخ کتاب مصنفت اقلیم

این کتاب تصنیف نموده امین احمد رازی است که در سنه هزار و دو هجری با تمام رسانیده و تاریخ اینچنین گفته

تاریخ

این نسخه که هست مخوف و ننگی
نامو آشنوی در زین سنگانی مو
گزار تو کسی سوال تاریخ کند
تصنیف امین احمد رازی گو
سلطان مراد ابن سلطان سلیم بادشاه روم

۱۰۰۲

بعد فوت پدرو را از راه شعبان سنه نهصد و پنجاه و دو بر سریر سلطنت روم نشست و صاحب ملک مال گشته اول پنج برادران خود را پیش چشم خود گشته بعد از آن بکار سلطنت پرداخت کرد و او را با جنود نصارا محاربات دست داده و فاش در راه جادوی اول سنه یک هزار و سه هجری بوقوع آید پس از دوازده روز چون سلطان محمد پسر او از قلعه آوردند نقشش در باجناک سپرد و اندو سلطان بازرگ فرماندهی بنشست و از خرد و غنودگی و دل سنگی نوزده برادر خود را که بزرگترین ایشان نسبت سال بود از هم گذرانند و بعد حکومت سنه سال در راه شعبان سال هزار و دوازده بر پنج طاعون ازین عالم در گذشت بعد از او پسرش سلطان احمد چهارده سال حکومت

مولانا شیخ نظام متخلص لضمیری بلگرامی

از قدما می شعرای بلگرام است و خواهرزاده شیخ سلیمان او از و سید او جلازمت همایون بادشاه رسیده شاعر ایامی تخت او گردیده در مهر خود این بیت گذاشته بود
خدا یا با حق رسول امام + پذیرامی کار ضمیری نظام + در تقصیر سفیدون
که از توابع در اختلاف دلی است در سنه یک هزار و سه هجری در عهد اکبر شاه فوت کرده و نواب مبارک خان دهلوی تاریخ و فاش درین قطعه لفظ آورده

تاریخ

مالک ملک نظم شیخ نظام
شاعری نادر و فصیح کلام
در قصیده شده ظهیر زمان
کردم اندیشه بجهت بخشش
در غزل گشته خسر و ایام
خردم گفت آه آه نظام

۱۰۰۳

شیخ عبدالقادر بدوئی مت و در خلاص

پدرش ملوک شاه اناکار بیده بدوئی بود و شیخ فضل و کمال القاص داشت پیش شیخ مبارک ناگوری که پدر شیخ

مات یازدهم

شیخ ابو الفضل سنت مذمومه بعد از آن در سلک ملازمان کبیر شاهی منسلک گردیده در محفل خلوت بارداشت و به امر آن پادشاه
 با انتخاب و در حرکت بندی اکثر نامور میشد و استان را چند را فخری ترجمه کرده تاریخ کشمیری منتخب نموده علم تاریخ را با او اتمی سید است
 و تاریخ را خوب می یافت اکثر تواریخ تغییر عملات و وفات مشایخ و علماء عصر خود یافته و در تاریخ از دواج خود گذشته تصدیق و عقیده
 و تاریخ بجزی اتفاق افتاده گفت

تاریخ ازدواج

چون مر از نصیبت ازلی | از دو بجه باه چهری شد | عقل تاریخ که خدائی را | گفت مای قرین مری شد
 و نسخه منتخب التواریخ که بتاریخ بادونه اشتهار دارد بر حق گوئی و خدا شناسی و فضل و کمال را در لیل و نهار واضح است
 این کتاب را در سنه یک هزار و چهارم بجزی با تمام رسانیده و تاریخ آن بطریق اتمیه آهمن گفت

تاریخ

شکر الله که با تمام رسید | منتخب از کرم ربانے | سال تاریخ زد کلستم گفت | انتخاب که نذر دنانے
 اگر حرف ثانی را که نون باشد از لفظ انتخاب دور کرده شود تاریخ برای سال وفات کشمیر معلوم نشد و تاریخ بهم رسید

ملک الشعرا شیخ ابوالفیض فیضه فیاضی

برادر بزرگ شیخ ابوالفضل و خلف الصدق شیخ مبارک ناکوری است سالها فیضی تخلص میکرد آخر قضای فرار داد
 و اشعار با معنی گفته بدیت | این پیش که سلک سخن بود | فیضی رقم نگین من بود | اکنون که شد معشوق برین
 فیاضی ام از محیط فیاض | آورده اند که در او اهل روزی | بادشاه فیضی را که بلا تشش رفته بود بیرون کشید و نقره آستان
 کرد فیضی بکلیت این بابی خواند ر با عی بادشاه تا بیرون بچو ام + از لطف خود مر اجاده | زنگه من طوطی شکر خایم
 جایی طوطی درون بچو به | بادشاه بسیار پسندید و مراتب او افزود در اقسام علوم مثل شعر و معاد و عرو من و قاضیه
 و تفسیر و تاریخ و خط و انشا بمیشال آفاق بود این چند ابیات از دست

ابیات

شکر ایزد که مداح شه بجزی بود بود کرد و بند خسر و طوطی شکر او اگر جزو لطف محمد شاه بود	شاعر خاص جلال الدین کبیر حالی که در سخن گوئی از شیرین من بدیاحی که بر شاه جهان می	شاعر مر امانان شاعر کبیر طرز شعرا و نباشد نظیر بود که بر احمد بنده فرمان آید	شکر گو بان ازنی اخذ بجزی او بطرز دیگر است و برین تکلم کردن معنی در معنی گفته تا نام
---	---	--	---

در طبقه سلاطین همویر بهند اول سیکه بختاب ملک الشعرا فیضی بهانات نموده عزالی سشدی بود که از کبیر شاه باین
 خطاب نامور گردیده و بعد فوت او شیخ فیضی باین لقب بلند آوازه گشت و در عهد جهانگیر بادشاه طالب اعلی و در زمان جهان
 قران ثانی ابو طالب کلیم بهدانه باین خطاب نامور شده و فیضی سوار و الکلم نام کتابی در اخلاق نوشته که در
 منقوله ندارد و تفسیر قران را نیز به نقطه تمام کرده و موسوم بسواطع الالهام گردانیده و میر حیدر معانی سوره قل هو الله یا
 تاریخ اتمام آن یافته که در سنه ثانی و الهت بجزی با تمام رسیده و ده هزار روچیه صد گرفته سوره قل هو الله احد
 الصدکم بید و لم بولد و کم بکن که کفر احد فقط و شیخ فیضی در یکی از مقطعات خود آورده که در بیان حافظ نام سب نیست
 خاک را زین قطعه ستفا و سکر و

نسخه
 شرح فیضی که در میدان معنی | چون چایک سوار سیر است | بجد شعر من از پوست نامنر | بهجای مردم لپاک رنگ است
 بدان میدان این پاکیزه گفتار | که در دیوان حافظ است | و غیر غلام علی آنادرت ذکره سر و آواز آورده که شیخ محمد علی مرتضی
 پیش از خوب الله آبادی در کتاب ساطع الامام میگوید که صاحب قطعه مذکور را شناید که این بیت خواصه حافظ بنظر نرسیده
 شنیده ام که سگان را قلاوه می بندیم - چرا گردون حافظ نمی رستند - و مولف را چنان خیال میرسد که آنچه شیخ
 نوشته اند درست است زیرا که بیت مذکور در اکثری از دیوان حافظ یافته میشود مگر در بعضی و شاید نیست که این بیت از لطحات باشد
 گویند که شیخ فیضی و برادرش شیخ ابوالفضل هر دو در دیوبند مقیم و سر حلقه اهل دیوبند در صحبت خاص با شاه راه یافته
 بسنجان واهی خاطر با شاه راه از جاده مستقیم انحراف میدادند چنانچه این دو شعر که از قصیده مدحیه سلطان است نیز در این

اسیات

قسمت نگار که در زور سر سحر عکسها | آئینه با سکنده و با کز آفتاب | او میکند معاشه خود در آینه | این میکند مشاهد معنی در آفتاب
 و این اشعار را هندوان سدید آفتاب پرستی پادشاه نموده به تحسین معنی سرگرم اند باید دانست که شیخ فیضی اعداد کبر
 را با عدد آفتاب از حساب تینات برابر یافته و بر همینصه رباعی گفت

رباعی

نوریکه ز مهر عالم آرا پیدا است | از جریبه شانه نشسته و الا پیدا است | اکبر که با آفتاب دارد نسبت | این نکته ز تینات هما پیدا است
 و حساب تینات آنچنان است که در حساب ابجد حروف اسمی را از حروف مسما می گیرند و از اول حرف اسمی مسما می
 محذوف سازند آنچه باقی ماند اعداد آن را بگیرند مثلاً اعداد اکبر دو صد و بیست و سه میشود و آفتاب اسمی گیرند و آفتاب
 مسما می محذوف گردانند باقی ماند که یکصد و ده حاصل آید همچنین از آلف دویم اسم آفتاب مجموع اعداد هر دو آلف دو صد
 و بیست باشد باقیمانده تا و باور صورت حذف حروف ابتدا از هر سه حرف آلف باقی میماند که مجموع عدد آن سه آلف صد و سه
 باشد پس تمامی اعداد آفتاب دو صد و بیست و سه آید و آن برابر اعداد اکبر است فقط ولادت معنی در سال چهار صد و
 شصت و هفتاد و هشتاد و چهار هجری اتفاق افتاده و وفات او در دهم شهر صفر سنه یک هزار و چهار هجری
 بسن پنجاه سالگی بوقوع آمده و چون شیخ بنده می مقید نبود این مصرع در تاریخ وفات او گفته اند تا تاریخ فاسقی و
 و طبعی و دهری - و این تاریخ هم بر همین طریق است

تاریخ

شیخ فیضی که فضل مجدد است | که در غم خود سوختن بود | در ره دین فدا و پیدا کرد | نزد ارباب شرح مفید بود
 زان سبب خانه خضار و قدر | بنوشت آنگه شیخ شرح نموده بود | و مولف این اذواق این تاریخ در فوت او گفته

تاریخ از مولف

تاریخ خلعت او چشم نشانه گزین | انفس کفین شد که جان از فیضی | گویند که شیخ فیضی و کمال حیدر و حکیم مام برادر حکیم ابوالفتح شیرازی در عرض یکماه تیر تیرتیب مسافر شهر سمنان محمد شده اند

مات یازدهم جامع مسجد بہار

این مسجد ہی بہت عالی شان در ملک بہار تعمیر نموده سعید سہرا از خان در سنہ یکہزار و چہار ہجری در زمان دولت اکبر شاہ
بادشاہ و این تاریخ بر بالاکے دروازہ این مسجد مرقوم است

تاریخ

۱۰۰۳	در زمان اکبر غازی شد عالم بسکہ از فیض مقدس و ظاہر	باد و ایچم چاکر انشرا از ان وقت	ہم ہمین حضرت خان سعید سہرا	سند عالی بنامی مسجد ہی کردا رفتہ بود از ہجرت خیر الہ بشیرت چہار
------	---	---------------------------------	----------------------------	---

دروازہ محلسہ کے رہتاس

راجہ بال سنگہ سپہ راجہ بھگوان داس کچواہ در زمان صوبہ داری خود در ملک بہار مجلسہ کے اندرون قلعہ رہتاس در سنہ
یکہزار یکہزار و پنج ہجری تعمیر نموده و در دروازہ آٹھمیل سہرا این تاریخ مرقوم ساختہ

تاریخ

۱۰۰۰	دروازہ مقیم بنامی چوشد نام	دروازہ سپہ زرش تعمیر شد	سال عمارتس چو نوم رقم گنت	از راجہ مان سنگہ بنامی مقیم شد
------	----------------------------	-------------------------	---------------------------	--------------------------------

تعمیر سے تاریخ نسبت و ہشتم شہر رجب المرجب سنہ ہزار و پنج ہجری

مولانا حاجی محمد شہید

اصلتس از مہدان است یکے از آباکے او ہمراہ میر سعید علی مہدانی بکشمیر آمدہ متوطن شدہ بود و مولانا زندگور
از کشمیر بدلی رسیدہ کسب فضائل نمود و در اکثر علوم مجرب تہ کمال رسیدہ بفقرو عبادت بسر می برد و گرد اور دینوے
تمیگر ویدا اشعار خوب دار و روز پنجشنبہ نوزدہم صفر سنہ ہزار و ششس فوت شد و خلیفہ تاس مولانا حسن کہ از مہدیان خواہر
محمد باقی بود این قطعہ در تاریخ و فائش مرقوم نمودہ

تاریخ

۱۰۰۶	نوزدہ ازادہ صفر فوتہ بود	کہین فلک گشت بریزو زبر	زیر و زبر ساخت حیات مرا	ہمچو حیات نمک اندر حجر
	وز سر پر دروے نعمتے	گر نغم او شتغم گشت سر	پیر خرد اول و جان زین خبر	خون شد و پوست بچون جگر
		سال و سر دروز ازین واقعتہ	نوندہم بود شہر صفر	

عبد اللہ خان ازوبک سہدار ملک توران

ابن سکند خان ابن جانی بیگ خان از اولاد ہجیر جیحان ابن چکنیہ خان بود بعد وفات پدر در سنہ نصد و نوبہ جگومت سمرقند
و بخارا رسیدہ و در ہنگام حیات پدر تادستے با او جنگ داشته در سنہ ثلث و تسعین و شصاتمہ در ولایت باورالہ کوکس
شاہی باستقلال زد و تمامہ آن دیار را تصرف شدہ و در بخشان استیلا یافت و مرزا شایخ بنیرہ مرزا سلیمان از جوہار و
بجان آمدہ متوجہ ہندوستان شدہ و عبد اللہ خان در سنہ خمس و الف پنجم ماہ رجب رحلت نمودہ و بقوسلے در
سند ہزار و ششس مطابق سنہ چہل و چہار از جلوس اکبر شاہ و موافق ساکی دروازہ ہم جلوس شاہ عباس فوت کرد
و تاریخ وفات او را قیامت قائم شدہ یافتہ اندر دست عمرش شصت و چہشس سال و باہم سلطنت بعد از پدر رفتہ سال
و بیستہ نوشتہ اند کہ مدت حکومت او چہل و دو سال بود بعد از او پسرش عبد المؤمن خان در سمرقند بر سندن

خان شمس مستوفی پدش کلازہ ہمار خاطر و آفتند سبب آگہ عم خود رسم سلطان را با سہ سپہ سالارانش بسیاست رسانیدہ
 سیوانست کہ جمیع ارکان دولت پر در تیز نابود سازد لہذا چندے از ایشان تو جمع کردی و او را گرفتہ بنخم تیر اورا
 ہلاک ساختند و دین محمد خان ولد جانے بیگ سلطان خواہر زادہ عبداللہ خان ما کہ از قریب آوی او بود بر سہد حکومت نشانی نیند
 تاریخ قتل عبداللہ موسی خان را بطریق تعمیمہ بدست سربریہ یافتہ اند یعنی اگر سربطت را کہ حرفت با باشد و در کردہ شود تاریخ برای
 و نوشته اند کہ بنابر سواد اعمال و بی ادبیا کہ از عبداللہ موسی خان نسبت بہ پدر واقع شدہ زیادہ از شش ماہ سلطنت نہ نمود و چون خان
 کہ مشہور بہ بیتم خان بود و سحر کہ کہ بادشاہ عباس در ہرات واقع گردید زخمی شدہ بعالم آخرت شتافت .

سلطان شاہ مراد

سپہر و بیگی اکبر شاہ بود و در سنہ یک ہزار و ہفت ہزار و دوم ماہ شعبان در سی ام ساگی در دکن ودیعت حیات سپرد و در بلکہ شاہ پور
 مدفون گردید بعد از ان نعش اورا از انجا بخار آورده نزدیک فخر آباد ہایون بادشاہ در دہلی دفن کردن این مصرعہ تاریخ فوت است
 او گلشن اقبال نہالے شدہ کم

شیخ ناگہ

در شہر قنوج بر کلازہ در یاسی کالی فی روضۃ ایست عالی شان و گندی وارو گردو آن روضہ دیوار ہا سے بلند تعمیر یافتہ و از آنجہ
 کہ بر پیشانی دروازہ بیرونی تعمیر است چنان سعفاہ سیکرد کہ شیخ ناگہ در حوالی ریکنزار و نہد فوت کردہ و در ان مقام مدفون گردیدہ
 از عبارت مکان فیض آباد تاریخ برمی آید تاریخ و عبارت اینست

تاریخ

این روضہ با صفہ کرد و در نشانی	زان گوشہ نشین از شاہ مراد	امرد کہ شیخ ناگہ فیض من بود	تاریخ مکان فیض آباد از انست
باشام رکن الدین دوار سے میان قریشہ کتبہ رکن الدین بن علاء الدین عثمانی سنہ ۹۸۰			

شاہ موسیٰ

در ویستہ بود کہ در سنہ یک ہزار و دہ ہجری شہادت رسیدہ اما معلوم نشد کہ کبکام علت بہر حال تاریخ شہادت او

تاریخ

شجاع ملک شاہ موسیٰ	بمیدان شہادت چون علم نزد	ارزوی صدق شمس الدین محمد	فیصل عشق تاریخ بخش رقم نزد
۱۰۱۰			

رقیع الدین

شاعر سے ممتاز و سخن سنج معنی نواز بود و مولدش دکن است در زمان شاہ اکبر در مندا آمدہ دیوانے کہ خود گفتہ بود
 بنظر بادشاہ گزانید و مورد عنایات و انعامات بادشاہانہ گردید و تاریخ اختتام دیوان مذکور گفتہ

تاریخ

دیوان رقیع چون با تمام سپید	از حضرت بادشاہ انعام سپید	در ملک دکن جمع نمودیم تو	در سال ہزار و دہ با تمام سپید
۱۰۱۰			

فتح ولایت لارا از شاہ عباس صفوی

حکام لارا از ترا در گین میلاد اند کہ محمد کیان بکومت لاز منسوب شدہ بودند از ان تاریخ اولاد او در انوقت حاکم و فرمان روا
 بودہ و در زمان لوک طوائف بیشتر از بیشتر اقتدار یافتہ از حکام ولایت قریب و جوار بلخستان بودند و از ان زمانہ سابقہ قبل از غلطی

و بعد از آن در محاکم ایران بادشاهی نافذ فرمان بودند خصوصاً در زمان اکاسره اطاعت گوته بطور آرد و اندر در سائر ایام لواسی خود سری افراخته اند اول حاکم مسلمان از آن طائفه جلال الدین اریح ابن گرگین ابن قباد است که در عهد عبدالعزیز مسلمان شد و از زمان ظهور دولت صفویه تا نهایت طریق اطاعت و باج گذاری مسلوک داشته منصب هم دیوانی داشته و در زمان نواب سکندر نشان ملقب بساطان محمد خندانده نواز الدیر خان ابن ابی اسحق محمد خان ابن ابی اسحق مشهور بشاه عادل که در آغاز جلوس شاه عباس و اسے آنجا بود فوت شد مرزا علار الملک پسرش تا کمال مقام گردید نواب سکندر نشان را و با لقب ابراهیم خان ثانی لقب دادند بعد از آن چون سزا اطاعت بادشاه و محمد شاه عباس در سنه هزار و دویست و هجری اسد در وی خان را فرستاده آن ولایت را تسخیر نموده بقصر اولیای دولت آورد و مستعدان رود کار تاریخ فتح آن ولایت را بسیار یافته اند از جمله سید کوندا این تاریخ مرغوب یافت

تاریخ فتح

چو اندر وی بفرمان شاه	تتمن حفت بر کاوشیست	به بیروی بازوی کینجروی	در آورد دارالامان را بدست
چو کستم سر سینه پردے	کشود آنچه گرگین بیلو است	طلب کرده مرز عقل تاریخ آن	بگفتا طلسم کمانی شکست

تاریخ بر سنگ تربت

که در زمان البر شاه بادشاه در سنه یک هزار و دویست و هجری مطابق سال چهل و شش اسے در ابر آباد فوت شده و بفاصله قریب صد قدم شمالی از کبند جهنم کتوره مدفون گردیده و این چند بیت بطریق تاریخ بر مرقد او مرقوم بود که سال هجری ستفاد میگردد و از عبارت الهی سال الهی که اختراع کرده اکبر شاه بود بر می آید

تاریخ

آه و او یلا که اسے جان من	رفت و مار اساخت در بیلو	سال فوتش چون بختم آخرد	گفت با سر کاسی غریب بی ما
یک هزار و دویست بود کان	رفت سوسی خلد ازین ارض	گوش کن تاریخ شمسی بود که	از الهی گشت نازل این بنا
	روح پاکش را همی گویم بعدت	در بهشت عدن یارب باوجا	

پوشیده مباد که چون در سنه یک هزار و دویست و پنجاه هجری قلعه اکبر آباد بقصر کبندی انگریز درآمد در جائے که قبر بزرگوارا دیگر بود که چهری عدالت صاحب حج تعمیر یافت چون بعد از چهل سال در سنه یک هزار و دویست و شصت و یک هجری بنظر سنه یک هزار و شصت و چهل و پنج هجری حکم اصدار یافت که چهری کند را سمار ساخته در همان مقام که چهری دیگر از سنه تعمیر نمایند بوقت کنیدن بنیاد و یوار کمنه چهار تربت بر آمدند از آن جمله یکی آنست که مرقوم شد و حالا این سنگ تربت اندر قلعه اکبر آباد نهاده اند و تربت دیگر که مع نوشته مذاشتند و یک دیگر که بران این چند بیت مرقوم بود

تاریخ

دا حسرتا که جان از جهان برت	بی او برت کالی جان جان	لازم بود که زار که هم سمای	خود بود ما چون جهان ز بوجا
فرزند او که بود ماریج هم در آن	بماند مهر و بسویش در آن	تاریخ فوت او چون ختم بخت	بر کمانی اشان گل ابوستان
	حیات جاک کن کاشا تو	کمان طلایی شکر لب شیرین	

علامه عصر شیخ ابوالفضل علامه

برادر شیخ ابوالفضل فیضی فیاضی است و پسر دوم شیخ مبارک ناگوری وفات شیخ مبارک تاریخ مفقود بقعه روز یکشنبه
سنه هزار و یک هجری بوقوع آمده و مقبره او در بلده اکبر آباد بقاعده یک کرده شرتی از روضه اکبر شاه موجود است و شاید که
هر دو برادران نیز در اینجا مدفون هستند این روضه را در همان آندیا روضه لاؤس لے میگویند و لاؤس لے یکم همشیره ابوالفضل
بود و مشکو صحتفا المدوله نواب اسلام خان و روضه مذکور احاطه وسیع دور وازه عالی دارد و در پیشانی آن دروازه آهن
شیخ مبارک و شیخ ابوالفضل مرقوم است نه سنه اربع و الف بخط طغرا اگر چه شیخ مبارک ناگوری الاصل بود
اما این هر دو برادران در اکبر آباد متولد شده اند و ولادت شیخ ابوالفضل در سنه نصد و پنجاه و هشت بوقوع آمده و از علوم
معقول و منقول در عمر پانزده سالگی فراغ بهر ساینده و بعد از آن تجرد و عزلت را دوست داشته و تکلف و اصرار مجانان در حق
در سال نوزده جلوس عرش ایشیانی ملازمت بادشاه حاصل کرده تفسیر آیت الکرسی مرقوم نموده پسگش ساخته بالخط
خسروانی مخصوص گشته اول بخدمت منشی گری و بعد از آن بعد و وزارت ممتاز و سرفراز گردیده و در عرصه تلیل بخاطر پادشاه
انچنان جا گرفت که محسود شانهزادگان و امرا شد تخلص او علامی است عالم و عادل و علامه عصر + عارف و کامل +
فیاض زمان + آصف عهد سلیمان زمین + شیخ ابوالفضل وزیر خاقان + در سال چهل و سوم الهی حسب حکم
بادشاه همراه شاه مراد به تنجیر انجمن بکر رفت و بعد وفات سلطان مراد همراه سلطان دانیال بود تا آنکه آن ملک در سنه
هزار و نهم هجری فتح شد و شیخ در سنه یک هزار و یازده هجری حسب الطلب بادشاه از دکن کوچ نموده بطرف اکبر آباد میرفت
چون در نزد در وارد شد بدست رهنرمان بقتل رسید بعضی نسبت این امر شنیع به شب هزاره سلیم نموده اند و انچنان است
که چون شیخ حسب حکم بادشاه روانه حضور شد در آن ایام شاه هزاره سلیم به بغی و نافرمانی پدید آمد و از طرف
شیخ آرزو گے خاطر بسیار داشت و یقین میداشت که اگر شیخ بحضور میرسد خاطر بادشاه را از طرف او منحرف خواهد
ساخت بر اجز سنگه دیو بوندیله نوشت که سر راه شیخ را گرفت کارش تمام سازد و چون راجه مذکور در بغی نشان هزاره
شریک بود او در روز آدینه چهارم ربیع الاول سنه یک هزار و یازده در آناسی راه شهید ساخت و سرش را بریده پیش نشان هزاره
سلیم که در لال آباد شریف داشتند بفرستاد و نشان هزاره بغایت خوش شده آن سر را بجای نالائق انداخت و
دتنی در اینجا افتاده ماند عمر او به پنجاه و سه رسیده بود اگر شاه بادشاه از استماع این خبر بسیار تاسف خوردند
سنت شاه جهان را در وفاتش دیده پر نم شد سکندر اشک حسرت ریخت کافلاطون ز عالم شد و شیخ
عبدالرحمن ولد شیخ ابوالفضل را با امرای دیگر باستیصال راجه سنگه دیو تعیین نمود و اعظم خان وزیر تاریخ فوت
شیخ را بطریق تعهید یافته و پانچمین گفت

تاریخ

یفضل الله ما نشاء بحکم الله تعالی تاریخ اعجاز نبی الله صریحی پر

یعنی اگر سر لفظ با معنی را که حرف باست و در کئی از باقی حروف بحساب ابجد تاریخ براید و نیز نقل کنند که شیخ در جواب
آده گفت که تاریخ فوت سن بنده ابوالفضل است تکفیر شیخ زبان نزد خاص و عام است بعضی بکیش بر سر او
منسوب کنند و برخی شمس پرست خوانند و جوتی دهر بر داند و الله اعلم بالصواب این تاریخ در فوت او از مولف
این اوراق است که بطریق طبع آزمایی به تمهید گشته

مات یازدهم

تاریخ

سره و امام چون کریم ابو افضل جان از تاریخ

۱۰۸

جامع مسجد مکرام

قاضی محمود بیکرامی پسر اوسط قاضی ابو الفتح عرف قاضی کمال بیکرامی است در عهد اکبر شاه بیایه امارت رسیده و تا زمان شاه جهان بادشاه در قید حیات بوده و شاه جهان بادشاه او را بطریق ایلی گری پیش بادشاه ایران فرستاد و در زمان اکبر بادشاه در سنه یک هزار و یازده هجری در بگرام جامع مسجد عالی بنا نموده بود تاریخ تعمیر آن مسجد است

تاریخ

گفته این مسجد عالی بک نسبت و با تقمیر گفت جهانی که نقاشی

۱۰۱۱

تحت سنگ موت

تحتی است که اکبر شاه بادشاه سه سال پیش از وفات خود در سنه یک هزار و یازده هجری براسه پسر خود شاهانزاده سلطان سلیم تیار نموده بود تا امروز که سنه یک هزار دو صد و شصت و چهار هجری است در قلعه اکبر آباد موجود است اما در پاره شده است و معلوم نیست که این نقش در کدام وقت و بچه طور در ورهه یافت و عرضش قریب دو گز و کسر انگلیزی است و طولش قریب سه و نیم گز و ارتفاعش از زمین چیزی که زیاد از نیم گز و سطحی که آن زیاد از یک وجب است هفت ابیات با تاریخ که اکبر شاه بر اطراف آن تحت منقوش نموده بود و بعد از آن پسرش جهانگیر بادشاه و وصیت دیگر بران افزوده اینست

ابیات اکبر شاه

بادشاهی کتیخ او سازد	چون دو سیکر سرحد و بدینیم	باشند این تنگگاه فرخنده	بکیه گاهی خدا بجان کریم
محاک خسران پایلیک	مهر و مهر را عیار بزر و رسم	در دجاشل بدزنا بنده	لو لومی بی بها چو در تمیم
پس تاریخ او بفرگشتم	بدوستی هم از خدا می حکیم	تا فلک تنگگاه خورشید	گفت ماند سریر شاه سلیم

ایضاً

همیشه باد نور بنور مهر آید / سر حضرت سلطان سلیم اکبر شاه

ابیات جهانگیر بادشاه

چون شاه سلیم وارث تخت	بر تخت نشست بست گیتی	اشدم سر مبارک من جهانگیر خردا	از نور عدالت بقرش نور آید
-----------------------	----------------------	-------------------------------	---------------------------

ابیات مذکور اطراف تخت مسطور باین طور مرقوم اند

چون شاه سلیمان از کوه سهند
 به بندر سهند گریه فرمود
 چون در آنجا رسید
 در آنجا رسید

این مقام در پناه شاه است

چون شاه سلیمان از کوه سهند
 به بندر سهند گریه فرمود
 چون در آنجا رسید
 در آنجا رسید

چون شاه سلیمان از کوه سهند
 به بندر سهند گریه فرمود
 چون در آنجا رسید
 در آنجا رسید

خواجده باقی بماند

یکه از اولیای کبار بوده و مذہب نقشبندیہ داشت بسن چهل سالگی در سنه یک هزار و دو خازده هجری تاریخ نسبت به خود
 ازین جهان فانی رحلت فرموده در گاه او در دلی است متصل قدم شریف و بر دروازه جنوبی رود سند مذکور این تاریخ که از لفظ
 نقشبند وقت سال فوت او استخراج می باید منقوش است

تاریخ

خواجده باقی آن امام اولیا چون که بد شرب فنا اندر بقا	عادت بماند اسرار نهفت سحق گشته ز اسرار نهفت	سخنت بستان سراسی سنا رخت بسته زین ایامی تقا	از مثال جعفری خوش گل چون غمای ارجی از حق شفقت
---	--	--	--

سمت الین هزارا و دویاری است که قصیده پانزده بیت با تاریخ بر آن مرقوم است باین معنی جدا از آن نوشته میشود

ابیات با تاریخ

قبیله ارباب حسن که با صاحب کی تو آنم گفت مع آن حلاله و این زجرت بودی تا مشغول مظفر فیض الی صاحب عالم بستت با خواجده باقی رحمت باز وفات تطبیق آن که سلیقه نور چون جنتش یافت از حق چون کمالش اول کم بودی هر که آید بر اثرش ز سر صدق شد زین غمش روشن طالع شد وصال غیب آن خیر بعین حاجش کرد در دم تصفیه نادر

شیخ عبد الواحد فاروقی کاتب سمرقند

والد قطب لاقطب شیخ احمد فاروقی است و میرزا شیخ رکن الدین و که شیخ عبدالقدوس گنگوچی حشمتی بود و فائش در بلده سرسند واقع شده و بعضا از فضلاسی عصر در تاریخش آمده شیخ کامل گفته اند که عددش یک هزار و هفت میشد و در جائی خوانده ام که تاریخ نوشت شیخ عبدالواحد حشمتی کان بن اخصاص است که عدد آن یک هزار و دوازده میشد و معلوم کدام درست است

حمیده بانو سکه لقب به سر حرم مکانی

مادر اکبر شاه بادشاه بود اصل ناسش حمیده بانو بیگم مشهور بجای سکه از نسل زاده مثل شیخ احمد جام بوده و فائش در شب و شبند سفید هم شهر یورسند یکبار در دوازده پیروی واقع شده و تابوت او را از اکبر آباد بدلی روانه ساخته در فر حضرت جنت آشیانی یعنی همایون بادشاه که تعمیر ساخته او بود مدفون ساخته و در اشکوه پسر شاه جهان بادشاه و فرخ سیر بادشاه و عالمگیر ثانی و غیره هم درین مقبره مدفون هستند و عرب سرکه متصل مقبره همایون بادشاه در بدلی واقع است بنا ساخته بیگم موصوف است و آنرا عرب سرازان سبب گویند و قندک مکن بچ گرفته از عربستان بیدید کس با همراه خود آورده آن مکان را بر اسمی ایشان تعمیر نموده

سلطان دانیال

پسر سیومی اکبر شاه بادشاه بود عمر سی و چهارم سالگی حجت افراط شراب در غره ماه ذی الحجه سنه یک هزار و سیصد و هجده پیوسته در پیش از وفات پدر در بریان پور رحلت نموده او را شکار تفنگ بسیار میل بود و یک تفنگ را بجایزه نام کرده این بیت بر آن نقش داده بود همیشه از شوق شکار تو شود جان تر و تازه ، هر کس خورد تیر تو افتد بجایزه ، پدر منع شراب کرده بود تو در میان از ترس بادشاه شراب نزد او نمی آورد چون دو به روز گذشت بیاب شده بمشقه قلی تفنگچی زاری کرده گفت که اندک شراب بمن برسان او بچه طریق بیارم اگر کسی داند من کشته خواهم شد گفت در همان تفنگ کرده بیارم شد قلی تفنگ از شراب پر کرده آورد چون تفنگ از برایش براده بود من تقالے همان توج کرد یعنی که از آن تفنگ شراب خوردن همان بود و جان دادن همان تاریخ نوشت از کلمه خاکب + استخراج می یابد و سلطان دانیال ماد و پسران بودند یکی مرزا ابانغرد و دوم مرزا شوشتنگ این هر دو برادران در عهد جهانگیر بادشاه مقید بودند و در سال یک هزار و سی و هفت حکم شاه جهان بادشاه در لاسور بقتل رسیدند

در وفات جلال الدین محمد اکبر شاه بادشاه

در مرث جهان مرقوم است که بعد از آنکه اکبر شاه را مملکت هندوستان بوجه حسن بعبط وارد و خاطر جهان کشا از اطراف جمع شد اکثر اوقات با حکما و فقرا و حکما بمباحثه مسائل فقهی و تحقیقی مقدمات حکم سخنان مقصودت میشدند تا آنکه روز جماعت محمود صحبت علماء و فضلاء شغال داشته تحقیق مسائل دینی نمودند و علماء رسوم تنخ زبان از نیام دنان کشیده در یکدیگر افتاد و در مقام تلافی و تقابل در آمدند و هر یک راه خلاف دیگری پیورده کفیه یکدیگر نمودند و مزاج شاهی با که طالب حق مطلق بود و در انداخته تا آنکه با خواهی محمدی چند که ندیم باریک سلطنت بودند شیخ تاج الدین و که شیخ زکریا اجودینی و بلوسی که شاگرد رشید شیخ ابان پانی پتی بود بقتل رسید و ملا عبدالقادر سلطانپوری که مخدوم ملک خطاب داشت نیز از ظلم ان جماعه مقتول شد و همچنین شیخ عبدالبنی نبیره شیخ آیت الله قطب عالم شیخ عبدالقدوس گنگوچی شهادت رسید و بعد از آنکه امجدی در میان نماند بادشاه طریق اخذ کرد که در تفصیل آن چه نویسد یعنی از بر باد و تاشش گهری روز مقابل آن کتاب شمس سحر نام که در کتاب اهل کفر نزار و یک اسم دارد و میخوانند و حکم این اسماد است نماید حیات ابدی یابد و خود تا آخر عمر ازین فعل معصوم و عمل شایسته نامب نشده پس از حکومت و برپا پنجاه و دو سال شب چارشنبه سیزدهم جمادی الثانی سنه یک هزار و چهارده چری مطابق روزاروی بهشت سیوم آبان ماه الهی سال پنجاهم جلوسی بوقت

پهلوان ماه جلالی سال پانصد و بیست و هفت ملک شاهی مصداق روز و روز و یکم فروردین ماه قدیمی سال نصد و پانصد و پنجاه و پنج
 مطابق شانزدهم تشرین الاول ماه دوی سال یکصد و نصد و هجده اسکندری موافق شانزدهم اکتوبر ماه انگریزی قدیمی و بیست و هشت
 سال یکصد و ششصد و پنجاه و پنج هیسوی موافق سی ام ماه تاک سبت یکصد و ششصد و شصت و دو و یکصد و هشتاد و بیست و هفت
 ساکه سالهاست در دارالمخلافه است اگر آباد کوس حلت بعالم آخرت زنده در باغ سکنده که قریب سه کرده عربی از قلعه اگر آباد واقع است
 در روز که پیش از وفات خود تعمیر ساخته بودند فون گردیده آن مکان به بیست آباد موسوم شد که گرامی منش پاک
 زاب و معطر بجانور و شک و کلاب و کفن جامه گردید و تابوت جامی و سپردند جسمش بجهت خدا می بردند و شش بدوخته ماندند
 با سکنه لریش وطن ساخته و در رومه گردن بر روی فراز به خاکش سپردند و گشتند باز شعرا می وقت و فضلا در عهد تاج پناهانستند
 و مرتبه با گفتند از این تاریخ هجدهم مرد و مشهور است مع الف کشید مالاک ز فوت اکبر شاه و دیگر می چنین یافتند باد شاه عالم
 جاوید اکبر شاه و چون اکبر شاه بحساب سال قمری در پنجاه و دوم سال از سلطنت وفات نموده غریزی دیگر از این مصرعین
 فوت بر آورده که بشمار آنکه حرف او و بعد از لفظ پنجاه نویسد و آن مصرعین است پنجاه و دو سال حکم را تا اکبر شاه و یکی از شعرا
 این قطعه از تاریخش گفتند

تاریخ

شاه گیتیستان جلال الدین	که چو او در جهان ندارد یاد	رخت بیست زین سرافرازی	ماند ز یاد کار دلش و داد
هر کسی سال فوت او حیثیت	بجهت امان گهر بسا حل واد	فوت اکبر شاه است تاریخش	جای او در جوهر رحمت باد

و این تاریخ از صفت خان جعفر است و بعضی نوشته اند که از خواهر شعیب جو ستانی است

۱۰۱۳

تاریخ شعیبیه

شاه اکبر جلال دولت یون	که ز داد قدر بر فلک خرگاه	ماهی عمر او قناد بیست	نوبتیش در گذشت از پنجاه
نخل شامیش چون زینا قناد	گشت تاریخ فوت اکبر شاه		

نخل شاهی اشاره بر حرف الف است اگر آنرا از الفاظ فوت اکبر شاه در کتی تاریخ براید القاب او بعد از مرگ عرش آشیانی قرار یافت
 و ایام شانزدهم کی از روز تولد تا روز وفات جنت آشیانی سپرده سال و بیست ماه و بیست و هفت روز و بدت سلطنت از یوم الوفا تا در پنجاه
 و یک سال سه ماه و یک روز و پنجاه و پنج جمعه عمر او بحساب سال قمری شصت و چهار سال بازده ماه و بیست و نه روز میشود اما بحساب سال
 شمست و سه سال و یک روز از آنجا ایام حکومت بسال شمسی از روز جلوس چهل و نهمه سال شصت ماه و یک یوم روزه عالی و بیست
 اکبر شاه که در باغ سکنده است از سنگ سنج و سفید تعمیر یافته و تا امروز موجود است احاطه وسیع آن چهار دروازه های عالی دارد از آن
 جمله سه دروازه نامند و دروازه از کلان که سمت جنوب است و صفتش و اشعار فارسی بخط طغرا بر بازو است این دروازه در هر دو
 جانب بنقوشش اند اما نقوش آن بسبب بلندی عمارت مشکل از جمله ایات کجوت دیده در آن مکان هر قوم اند بهیت ادالی همیشه

ملیت

مر جاویدم قصه او تر از باغ	مر جاویش برین عالی بنا برتر
----------------------------	-----------------------------

و این ایات اندون دروازه مذکور بخط استخارین مرقوم اند
 ایات اندرون دروازه کلان + +

مات یازدهم

بفرمان شاه سینه نشسته در اجلاک	که باشد شهنشاه پیش بی عدول	شماره بسته آنچنان در روزگار	که حیران شد از نشسته سوار
بگیتی بیض اشل بادشاه	بود سایه نور فزانت الم	چو از دیر آن سایه گرد و دنیا	قد سایه دیگر اندر جیب
بدینسان بود تا سر خیم کار	به نزد خرد کردش روزگار	ز نام دیگر کون شود نفس	نگرد و سبک گونه با هیچ کس
فلک ز تبه شاه اگر عرش گاه	کجا پیشش کوه گشته چو گاه	گشته چو بر تخت شاه نشسته	گرفتی جهان طفل آن طلبه
فرز زنده افسر و خسته بود	کریم در جیم جوان بخت بود	دل روشن جهان آگاه شد	جهان فرود داد و گرفت مکه
بیان جهان تخم تنگی بگشت	بر آن گرفت از یاقوت شب	روانش چو از نور شد بدو	فرزنده باد از نور لاله

از جمله ابیات این سه بیت بطرف شمال و به دروازه مذکور مسطور است

شاه اگر نزدی دانائے	کرد طاهر ز دره فانی دست	دوشش بود بی زوال از ان	دل بی نیای بلذوال زیست
	منع رخش بود و طاهر عرش	رفت بر شهبان خوش نشسته	

این ابیات بر مشالی دروازه مذکور شمال رویه بخط استعاری مرقوم است

طافی که از دروازه بیرون رفت	روشن سایه اش ز رخ مانده است	این طاق بیخ فلک نیست	از رفته نمونه شاه اکبر است
-----------------------------	-----------------------------	----------------------	----------------------------

و تربت نقلی که شاه که بر لاله زنده است از یک بخت سنگ مرمر ساخته اند و هیچ سقف و کینه ندارد و در هر چهار طرف آن برود و در تمام چهار کج شایه بسیار نوشته است و طرف بالین آن تربت است که در طرف پایش جهان جلاله کرد دیوار که در هر چهار طرف آن تربت قرار گرفته است

ابیات

بنام شهنشاه ملک قدم	که ز دانش بهر بود از عدم	همه بادشاهان روی زمین	از صاحب تاج تخت و تکیه
کنند از عدم آشکار او جو	بود ذات او مظهر عدل جو	ز لطفش که در طلب کار کام	بود کهرش قبله خاص مدام
نهار زنده جوهر آب و خاک	عطر زنده گوهر جان پاک	دو عالم ز فیض ازل آفرید	یکی کرد پنهان و دیگری پدید
به بخشیده آنکه سرای سینه	بشاهان با افسر و تاج و گنج	که از عدل ایشان شود روزگار	شگفته تر از باغ در نو سبار
ره دادی با چه کینه پیش	شما سندی بیکانه از چو خویش	شهی کو چنین زیست در روزگار	بود سایه ذات پروردگار
ز منصفه فرون بود صفت و دو	که شاه اگر آن سایه زد و اجلاک	بیایا ز زینه بسند نشسته	که بر تخت او گشت افلاک
جهان بایا راست از عدل طاهر	دل اهل عالم از گشت شاد	بر پایه تختش از سر گرفته	شده جمع مردان صاحب شکوه
بهر آنکه نفسی نظر سوی تک	گویی شدی بهتر از جهان پاک	گرفتی بیک جمله ملکی بزم	بایامی ابرو به داسی به بزم
چه لطف خدا لطف او علم بود	بهر کار پیش با انجام بود	بدرگاه او هر که بر روی پناه	چو اندیشه رفتی ز ناهی براه
چنان پر شد آوازه اش چنان	که در دل نه گنجید راز نهان	بهر دخت آن گونه رویی ز	که کرد آفرینش جهان آفرین
بگیتی در آفرین ز پنجاه سال	چنین کرد شایسته روی طلال	چو از عدل آباد کرد آنچنان	سوی آنچنان رفت روشن
شده هفت کشور ازین پیش	کنون هشت بخت سخن نمود	هنر خردمند شیار دل	سرای ستاین عالم آب گل
چو هر از جوهر نه سپهر	که با کسین پایان نبردست	سهرت پر کینه و کیش مزار	که پاکیند در صحنه بکار
جهان هست از اندر موج سر آ	انان تشنه دل کی شود کامیاب	زیست ست پیمان مگرین رنگار	که استگست آنرا سنگام کار
نماند بگیتی کسی جاودان	ز دست اهل کس زهرین دست	چرخش گفت آن کمال گنج	که از گوهرش نشسته در تخت گنج

جهان احمی بملکه جهان کبیر
جهان گشت خرم بپوران او
ز تائیر بی مری این جهان

دل اند جهان آفرینج بوس
زین بی زمان شد بفرمان او
روان شد سوک عالم جاودان

شاه عدل شاه اکبر کاسکار
ولی در بی مری جهان کسل
ارواش همیشه ز حق شاد باد

بسان بهشت برین روزگار
ز کسین مهر او کرد بیرون نول
ازو عالم قدس آباد باد

ترتیبیکه مذکور در بیان این عهد است اصل ترتیب اوست آن نیز از سنکب ممر است اما هیچ نوشته ندارد در خانه دیگر سمت مشرق از فراز و ترتیبی است از سنگ ممر و برگرد آن آیات قرآن مرقوم است و بطرف پائین بدان قبر ارام بانو منقوش است و بفاصله چند قدم ازین ترتیب چاهی است پخته که هیچ آب ندارد و سمت مغرب از فراز اکبر شاه جهان دیگر قبری است از سنگ که آیات قرآن با کلبه بی نامی خوشنما بر آن مرقوم است و بطرف پائین بدان قبر شکر النساء بگیم و این سپرد و دختران اکبر شاه باو شاه بودند و سواک اینها دختر می و دیگر بود که شایسته نام داشت و آرام بانو بگیم در سنه یکینار و سی و سه هجری و در وقت حیات سپرده و عرش آشیانی باین صبیبه خود عنایت بسیار داشتند و چهل ساگی خنیاچه بدینا آمده بودند و متصل قبر شکر النساء بگیم ترتیبی است از سنگ ممر که آن قبر سلیمان شکوه پسر شاه عالم باو شاه است که در سنه یکینار و صد و پنجاه و سه فوت کرده همه از احوال او تاریخ که بر آن نوشته است بمقام خود مرقوم خواهد گردید و سواسی این ترتیب تا که مذکور شد قبر نامی چند دیگر نیز متصل آن ترتیبهاست که هیچ نوشته ندارد شاید که یکی از آنها ترتیب رقیه سلطان بگیم باشد که صبیبه مزار استبدال و منکوحه کلان عرش آشیانی بود و در سنه هزار و سی و پنج هجری در اکر آباد فوت کرده

نورالدین محمد جهانگیر بادشاه خازمی ابن جلال الدین محمد اکبر شاه بادشاه خازم

ولادت با سعادت او بعد از گذشتن هفت گمری از روز چهارشنبه هفدهم ماه ربیع الاول سنه نصد و هفتاد و هفت هجری مطابق روز رس پیر زخم شهر پور ماه سال چهارم هجری مطابق روز سه بیست و چهارم شهر پور ماه سال چهارم صد و یک جلالی مطابق روز خیز از جمعه بیست و یکم ماه ربیع الثانی سنه نصد و هفتاد و هفت هجری مطابق روز یکم گشت اکبر غری قدیمی روز جمعه ستمبر جدیدی سال یکینار پانصد و شصت و نهم هجری مطابق است و چهارم رجب بیزان در جمعه پور سیکری مضاف صوبه اکبر آباد در منزل شیخ الاسلام شیخ سلیم حشمتی از بطن سلطانز که بگیم صبیبه راجه بهاری مل بوقوع آمده و بمناسبت شیخ متولد بشانزاده سلطان سلیم موسوم گردیدند مادرش مادر شیخ صبیبه و شیخ باها محاطک بیساخت شعرا سی پایه تخت و تئینت این عیش قصه که پرداخته خلاصی بزرگ یافتند یکی از دانش نشان او شیوار که اکبر تاریخ این ولادت مایافت و غیره که گوهر روح اکبر است بی و در مطابق این عطیه دولت بخش کرده اند یکی از اصحاب فخر شاه حاجت محمود یافته و بعضی از شعرا یک الف افزوده تاریخ ولادت از الفاظ خلل الهی و سلطان سند شانشناسی و برادرده و خواجه حسین مردمی تصفیه مؤزورن شتکبیری و یک ابیات گفته نظر شاه گذرانید و در گفته تنگ صلا آن یافت یعنی از عصر اول هر بیت آن گرامی انتظام تاریخ جلوس اکبر شاه و از عصر دوم هر بیت تاریخ ولادت جهانگیر بادشاه بر آورده و با وجود چنین التزام و توافق غریب سلاک نظرش خالی از اجودت نمیست تصفیه مذکور است

تصفیه تاریخ

۹۰۰	اکبر محمد از محیط عدل آمد و گذار	۹۰۱	طائری از آشیانیان و محمود آمد	۹۰۲	کوی از اوج غرور نامزد و در استکبار
۹۰۳	شاد شد و دنیا کار از آستان	۹۰۴	از روز نازنده شد که صبر ارام	۹۰۵	بسی استیگوتی نمود بر در و چرخ

مات یازدهم

۹۶۳	آن بلبل برج قدر جو در راه آید	۹۶۴	وان شمال از رود جان و آید مبار	۹۶۳	شاه اچیم و ناسطان ایوان صفا	۹۶۴	شروع جمع میدان کام دل امیدار
۹۶۳	عادل کامل صحرای صحرایان	۹۶۴	باد شاه نامان در کامجوی کاسکار	۹۶۳	کامل من انسی قابل شانان	۹۶۴	اعمال عمل عاقل سعیدیل رودگار
۹۶۳	سایه لطیف آن لایق تاج کز	۹۶۴	باد شاه دین نیا آن عالم	۹۶۳	مجلد سیر ساسا بر چهره آن محمود	۹۶۴	سوکب ویر اسماک اصحا منیره دار
۹۶۳	بزرگ گوهر دریای وجود	۹۶۴	از هوا آید دلهما شایسته نیا	۹۶۳	مقدم مولودی افزو زین شکر	۹۶۴	لولو در لاله خرد و زیب در شاپور
۹۶۳	عصر سیکوید که نیز بدان بر باره	۹۶۴	زین زین جمال سره سازم گوشه	۹۶۳	دایه ابر بهار زهر بنیما فضل	۹۶۴	سبزه با گل خمریان گوهر لولو گزده
۹۶۳	از کلام او بیان حال مستفاد	۹۶۴	وز کمال و بنامی بر دنیا است	۹۶۳	برزبان ناز جهم شکر دلالان	۹۶۴	با عدد گاه از زبان روح گوهر افرا
۹۶۳	سوکب منصوره نمی بخاکه انداخته	۹۶۴	همین گویند از زمین ناز دیندار نسیم	۹۶۳	حکم آن کلگی که دار و حکم آرت	۹۶۴	بر سپیدک با سیاسی سیر و لیل و نما
۹۶۳	ای چه صنایع لایق آفتاب کزین	۹۶۴	پایه افروسی عالی سایه پروردگار	۹۶۳	دالی و الا علم عالم دل کیوان سیر	۹۶۴	دالی و الا معانی عادل عالی تبار
۹۶۳	مالک آن جهان بی باد شاه بجز	۹۶۴	با مبحان جبر مالی انکیران یادگار	۹۶۳	شاه صبح عدل دادی شاه شاه	۹۶۴	برق گاه غم و غمی که گاه کاه
۹۶۳	بمنع عدلی احسان لطف کزین	۹۶۴	با بهاسی بادل درین در و پر چرخ	۹۶۳	حامی دین نبی امی حاجی آثار	۹۶۴	عالی علیا علم کافی کرم کوه و قار
۹۶۳	کی بجزت نامانی از جانی سپهر	۹۶۴	با وجودت می نیزید جو در از باره	۹۶۳	باد شاه اسلک لولو قی قضین	۹۶۴	دیده از کان گرامی باز جوی گوشه
۹۶۳	کس از دیده زین اگر داری	۹۶۴	هر که دارد که بیا چرخه آرد گو بار	۹۶۳	یک بیک بیات فردی بسکه بی	۹۶۴	هر کی جوی زوی مقصود یاسی و بار
۹۶۳	صنایع اول زین سال جلوس	۹۶۴	از دویم مولود نور دیده که عالم بر	۹۶۳	نابودانی جبار روز گاه سال	۹۶۴	وان حساب سال ماجر روز
۹۶۳	شاه پاینده با و باقی ان شهنشاه	۹۶۴	روز گاهی حبیب سالها کی شهنشاه	۹۶۳		۹۶۴	

در آنوقت که محمد اکبر شاه مرض بود شاهزاده سلیم در همان ایام بجزم ملاقات پدر از آله آباد با گره آمده هنوز در کنار آب آقارت داشت که حضرت
 عمرش آتشبانی ازین جهان فانی زخت بسته بملک جاودانی بر بست اکثر امرا و اعیان دولت بسطنت سلطان خسرو ولد شاهزاده
 سلیم که در بعیان جوانی در خدمت جده گرامی حاضر بود اتفاق داشتند شیخ فرید که از امرای مقبض آن سلسله بود و یکدیگر از ارکان
 دولت مخالفان جمهور اختیار نموده بخدمت شاهزاده سلیم رفته لوازم خدمت بتقدیم رسانیدند بر سایر امرا و ارکان دولت ظاهر
 که با وجود پسر ارشد اکبر تمشیت مهم به پسرزاده خالی از اشکال کنسیت ترک آن اراده نموده بسطنت شاه سلیم را منعی شدند سلطان
 که دعوی سلطنت بود چون حال بدین سوال دید از گره فرار نموده تا حدود لاهور رفت و جمعی از جنود جنتماسی و تیره بختان هزاره و افغان
 و راجپوت و غیر ذلک از هر طرف با و پیوستند تا قریب بلبت هزار کس بر سر شاهزاده جمع شدند که طایفه شاه سلیم که شیخ فرید متعلق
 بود نمایان شد شاهزاده عطفه عنان نمود و از طرفین صفت قتال آراسته گشت فیما بین حزبی در نهایت صعوبت بوقوع پیوست چون
 لشکر شاه سلیم فوج متعاقب یکدیگر می رسیدند شاهزاده شکست فاحش یافته فرار اختیار نمود و بر کنار آب لاهور گشتی بانان او را
 شناخته بقیچ خان حاکم لاهور خبر دادند و خاتم کورا و ارباب برفق ملائمت و عیادت و سخاوت ملطن ساخته نزد خود آورد و بعد از وصول
 سوکب شاهی بنظر پادشاه رسانید و بادشاه مظفر منصور رحمت نمود به ستم ماه جمادی الثانی سنه یک هزار و چهارم هجری در آن وقت
 اکبر با و در سن بیست و هفت سالگی بر سر سلطنت جلوس فرمودند و سید محمد کرانی این ابیات در تاریخ جلوس یافت

تاریخ

شده بلند مکان بجز جوهر پادشاه	برفت و طفل تنها بدین نام	بجای او خلف او شست تاریخ	بجای اکبر شده با و شاهزاده سلیم
و چون که قیصر دوم نیز سلطان سلیم نام داشت این هم را محل آنگاه شته خود را چنانکه نام نهادند و چونکه در ایام شاهزادگی از انانایان			

مات یا زدهم

مندی سفید بود که بعد از گذشتن زمان سلطنت اکبر شاه نورالدین ملک تخت و تاج کرد و بنا بر آن لقب خود نورالدین ساخت و این تاریخ از کشفی است

تاریخ

شاه جهانگیر چو از فرخت	گشت فرودش که عالم چو چرخ	هفت خرد سال جلوس سید	شاه جهانگیر لقب سپهر
------------------------	--------------------------	----------------------	----------------------

و این تاریخ بتعمیر از کتب بخان دارد و کتاب خانه است

تاریخ

صاحب قران ثانی شانشین جهانگیر	با عدل و دادشست تخت کلهر	اقبال و بخت دولت فتح و شکوه	پیشش که عزت بسته بشادمان
سال جلوسش بی تاریخ شد چون با	اقبال سرهای صاحب قران		

بعد جلوس فرمودن بر تخت سلطنت اول حکمی که صادر شد آن بود که بجهت تسلی مظلومان بزنجیر عدالت آورند و آن زنجیری بود از طلا که وزنش چهارمین اکبر شاهی بوده مشتمل بر سفت رنگ طلوش سی که یک طیف ایشاه برج دار السلطنت اگر متصل و طرف دیگر اکاس میسید بکنار ریای چین دویم منع خراج و براج تمام سالک محو و سه بود که حاصل ملکی با زیاده ازان خواهد بود و به نیروسی طالع وقت بخت از قضا را و اقصای هند را بی عمان و از کابل تا سرحد سگاله و گجرات و دکن یکبار چهار دانگ هندوستان در حیطه تصرف او در این ایام بر روی سکه اگره و احمد اباد کن میگویند نموده

بیت سکه اگره

سکه زرد شهر اکبر خسر و گیتی شاه	شاه نورالدین جهانگیر این که بر شاه
---------------------------------	------------------------------------

بیت سکه احمد اباد

سکه زرد احمد اباد از عنایات الله	روی ساخت نورالدین جهانگیر
----------------------------------	---------------------------

و در بعضی اشرفی جهانگیر این بیت از تصرف خان مفروب شده

بخط نوروز و کلک تفتیر	رقم زرشاه نورالدین جهانگیر
-----------------------	----------------------------

و طرف دیگر که مشهور تاریخ است این بیت

شده چو خورشید این سکه نورانی جهان	آفتاب مملکت تاریخ آن
-----------------------------------	----------------------

در سال دویم از جلوس انلاهور متوجه کابل شده و در آنجا اه کلیان پسر کابان از گجرات آمده ملازمت نمود و در آنوقت بعضی رسانیدند که کلان مذکور لولی زنی مسلم را بگذاشته است حکم شد که خصمیه آتش بریده بخوردنش دادند و پیش بریده مقرر نمودند که تا زنده باشد طعام همواره سگ میخورد باشد اما پس از سه روز گذشت این حرکت ناپسندیده از شیوه بادشاهان بعید است و در کلمات الشعر تصنیف سرخوش مرسوم است که بادشاه با وجود شرب عام شعر خوب می ننهد چنانچه روزی شاعری خصمیه در پیشش گفته آورد و همبند که معصوم اول خواند که رخ اسی تاج دولت بر سر انا بد آمانتاه فرمودند از وزن و تقطیع خبر داری گفت نه فرمودند که اگر عرض من آن می بودی گوی که من شاعر خود را ندانم که آیا پیشه واقع شد پیشه طلبیده فرمودند که این مصرع را چون تقطیع کنند چنین بوزن می آید **ا** اسی تاج دوست فعلت بر سر است مفضل از ابتدا مستفعلن نا انتها مستفعلن پس تقطیع کردن معنی دیگری شد یعنی کت بر سر و این قباحتی عظیم دارد و صاحب سخن را با آن که از جمیع وزن شعر خبر داشته باشد روی که بعضی رسانیدند که عبدالرحمن خان غزل سولانا عبدالرحمن جامی را که مصرع ازان است

سخ بر یک گل رحمت صد خار می باید کشید و بتع نموده باوشاه این مطلع باید میفرمودند *ساعری برین گلزار می بکشید*
ابر بسیار است می بیا می کشید

اشرف النساء نوجوان بیگم

دختر خواجه ایامس بود خواجها ایامس در زمان بابر شاه از ولایت ایران آمده در ملک ملکانان شامی سر بلندی حاصل نموده دختر
را به علی قلی خان مشهور بشیر افکنج منسوب ساخته بود بعد فات که شاه چون سلطنت نمودستان بجاگیر بادشاه که از قی آن مشتق
آن دختر در سینه او شعله نیز در سید شیر افکن خان ما از رودان صورت بجا که جاکیر او بود بخدمت طلب داشت و در پی آن شد که او بکلی کشید
و آن دختر را تصرف خود آورد چنانچه کثیر تخریب قلعه خان ما بران آورد و باقی شمشیر و تیر با شمشیر نه مقابل کرد و آن شمشیر کشت و ازان روز بشیر افکن خان
مشهور شد مرتبه دیگر بادشاه فرمود تا پسلی و مان مادر کوش آورد و آن جوانمرد آن سبیل از نیز شمشیر کشت بعد از آن از به دشا خدمت کل
نموده بجل جاکیر خورفت در آنجا در هزار و پانزده جوی قطب لدرین خان گوگرد که بر کسی کشتن شیر افکن خان بعبوداری ملک بجا که سرفرازی یافت
گشته و تنی چند از هم میانش بافضل رسانیده خود نیز از دست ایشان شهادت یافت بعد وفاتش بادشاه زود به بار از ایزد مان طلب شد بعد از کشته
خود را آورد و نامش که پیش ازین مهر النساء بود بر اشرف النساء نوجوان بیگم مبدل ساخت و چندان محبت و الفت با او داشت که تمام سلطنت
و مقام مملکت بقبضه افتد ارا که در فرامین که بنام امرا ممالک محروسه صادر میشد لدرین مهربان نمیت میگردد

بیت مهر نوجوان بیگم

نور جهان گشت بحکم اله *مهر و مهر از جهانگیر شاه*
اگر چه خطبه بنام او نبوده لیکن سبک باین نقش نقش گردیده که در یک طرف سکه تصویر بادشاه و نور جهان بیگم بود و طرف دیگر این بیت

سکه

بجگم شاه جهانگیر یافت صدینو *بنام نور جهان بادشاه بیگم*
و نور جهان بیگم در فرزندان بغایت عمده ذائق و عالی مانع بود در سخن گوئی و شعر فنی حاضر جوابی از نسلی عالم ممتاز اکثر با وجوده بانی نوزده جهانگیر
بادشاه و همیشه راجه بانسکه بود ساخته میشد که چه از بیک شاعر لید بسیار است و مخفی تخلص است اما در ایامیکه سکه دوم دارد ماه محمود
و بست و پشت جوی طلوع شده این بیت خوب گفته بیت سکه نیست بدین طبع مبر آورده فلک بشاطری شده که بر آورده به سکه
بسیار در زمان این رویت لمال این مصرع بر زبان بادشاه که شراب را بسیار دست میداشت که شت مصرع لمال عید بلوغ فلک است
بجگم لمال مصرع دوم بر بدید سانید کلید سیکه که گشته بود پیدا شد *بادشاه کسین در این ایام مهر از بست نور جهان که بصورت زن*

دوست مردان زن شیر افکن	رباعی کشتا و چرخه اگر از نسیم گلزار است	کلید قفل دل با تبسم با رست	نیک شناسد دهنه خاک با ناز عاقلین
دل کسی که بچسبند او اگر قنار است	و این بیت از استعاره و در صورتها اعتبار است تمام دارد	دل بصورت ندیم باشد و در دست	روز بی بادشاه پیر منی با کعبه لور
بند چشم و هفتاد و در دولت معاوم	لا اله الا انت یکتبک و دل ما	هزل جوان گذناییم و تیرا است	روز بی بعد فراق چند روزی وقت
بود بیگم این بیت بدیده گفت بیت حرانه کعبه لعل است بیاس جوی	شده است قطره خون منت که بیگم		

ملکات از طوائف ملا شکت شادی از نسیم کعبه صاحبان شد بادشاه فرمودند که گوهر شاک چشم تو خطبه و نیز به بیگم صاحب بدید اما کس هم از کس
از دیده میروند

چو در صحنه فریاد برآید / ز غم زلفش از نشان زین غم / با حسن کمالی چو در کشتن نساج / ز جان بلبلان شور با کجا و خیزد

سنتوق است که وقتی ملک استوار طالب علی معتوب در شاه بود در حالت حبوسی این بیت به یکم نوشته فرستادیت ز ترجم آب ششم آب ششم است
 سخی نیکم که مرا آبروی از چشمکست به یکم در نوشته فرستاد که پنج نیست و شکست با یکدیگر چون نوجوان یکدیگر در سلک مناکحت باد شاه داد و داد قدوم منبت لکن
 خود شبستان خسری را منور ساخت پرورش خواجایا اس که بخواجه غیثات یک هم شهو بود و از الطاف خسروی بمرتب وزارت رسید و بخت
 اعتماد الدوله سرانجامی حاصل ساخت و پس بر شایسته بود کس پایه بلند سرفرازی یافتند بخت طاعت و عقده خان و میر سامانی و بعد از آن بخت آب صف خان
 شده در سنه پانزدهم شاه جهان فوت کرد و بعد از آن بخت طاعت و عقده خان و میر سامانی و بعد از آن بخت آب صف خان
 بخت آب گشت و در نیمه جهان یکم که از نطفه شیر افغان بود با سلطان شیراز پس خود در جهانگیر باد شاه منسوب دید و اعتماد الدوله در سنه کینار و بخت
 در کابل و فوت گاه و صاحب تالی نام جهانگیری می نویسد که در هنگامیکه جهانگیر باد شاه نوبت دویم در سنه هزار و سی و هجری بمصوب کشته شد یعنی
 اعتماد الدوله بمرا بود چون نزدیک قاعه کانگه رسید بیمار شده در ماه بهمن مطابق ماه ربیع الاول سال نهم گورجان بجان آفرین سپرد و بعد از
 در کابل با دست و گنبدی عالی در وضع رفیع بزرگت احوالت یافته بستگامی رنگارنگ و این عمارت عالی و باغ آن سمت کابل آباد بر کنار
 دریای جمن واقع است و نام نیز موجود اندونی و بیرونی روضه آیات قرآن بخط طغر بصر قوم است و هیچ جا فارسی نیست نام طغر انوس
 عبدالنسی قریشی بود که در سنه کینار و سی و هفت هجری با تمام رسانیده اصل تربت اعتماد الدوله در وسط روضه از رنگ نه دست
 در متصل آن تربتی دیگر است از جهان سنگ و بر بالای سقف در زیر گنبد و تربت نقلی است که آن هر دو از نیکبخت سنگ مرست است
 ازین تربتها چهار تربت دیگر اندون روضه مذکور است که از سنگ مرمر ساخته اند اما بر هیچ یکی ازین تربتها چیزی نوشته اند و نواب علی
 آصف خان نیز که آصف جاه جم خطاب داشت در زمان شاه جهان باد شاه در او و خواسته جهان سنه کینار و پنجاه و یک هجری مطابق تقویم
 ماه نهم سال کینار ششم صد و چهل و یک هجری جدیدی در غم و ماتم خواهر خود که معینه بانو نام داشت در عمر فقید و دو سالگی در لاهور فوت
 نه جهان یکم در سنه کینار و پنجاه و پنج انجهان را پدر و دودمنوره مرقدش در لاهور است به پهلوی مقبره جهانگیر باد شاه و هیچ نوشته ندارد و نوجوان یکم
 را خواهری بود بهینگی یکم نام شوهرش نواب قاسم خان یکی از امرای جهانگیری و شاعری لطیفه پرداز سخن ساز بود اصل قاسم خان شیراز است
 و چون که نام زینش منجیر بود از آن سبب نام زوجه خود مشهور شده چنانچه از آن در بار بادشاهی او را قاسم خان منجیر میگفتند چون در نیمه تمام نام
 نوجوان یکم فوت کرد شعر گفتن او در میان آمد لازم کرد که در یک شمه نام احوال بعضی مستورات کلبش عری نام او در لاهور با اشک و خنده کلبانان گریه مفرودند

مستاه مهری

در ملت ایمان قوم است که مهری بر خود شایسته بود که در کشته جانفش در نشان و در جگر می آغوشی و در نایب اثر آن قیامت ان از نش می خفتی این مهری در میان پایا ملک
 در کامضیان آید از نشی و چون بسیار از کشتی از زین کمان عهد حکمای نوجوان یکم بود و در وقت یکم بالا که جهان از نوشته گاه و با یکم که شوهری گو بود و پایا خطره شریف مهری
 بود که در کجا به این طبعی یافتند بخت و عمر نام منجیر است که خود را بخدمت یکم رسانید و از آنجا که نوبت نمودن آن حج کات عریزه و شاه به او تا با یکم بجانب مهری
 نموده نوزده که در میان طبع او در مهری بدین سبب بیکم گفت ایسا مرا با تو برتری نموده مهری ندارد یعنی نه در ترا از ضعف پیر توتی نیست چنانکه پایی بر لای
 یکم بنمید و بعد از آن طالع از قصد منجیر منجیر بنمید نموده از شاه مهری این غزل است

حل هر نکته که از پیغمبر شکل بود	آز مویم یک قطره مهری حاصل بود	گفتم از در مهر پر هم سبب است	در هر کس زدم بی خود و لا تقبل بود
مهری سوزن در پیش گویم شمع	داشت او خود و زبان آنچه در اول	در چمن مسجدی نگریه ز کار و لم	لا که سوخته خون در دل او در اول بود
انچه از بابل و امارت عینا گزید	مهری تو دیدم مهری شام بود	دو لسی بود و تا شکار خفت مهری	حیف صدیعت کلان کت سحر بود

سخ بهر یک گل رحمت صد خار می باید کشید و بتبع نموده باوشاه این مطلع باید سپید فرموده سه ساعتی برین مغلزای می کشید
ابر بسیار است می بسیار کشید

اشرف النساء نورهان بیگم

دختر خواجہ ایامس بود خواجہ ایامس در زمان باکبر شاه از ولایت ایران آمد در ملک ملازنان شاهی سرزندگی حاصل نموده دختر
را به علی قلی خان مشهور بشیر انگلیز منسوب ساخته بود بعد فات که شاه چون سلطنت نمودستان بجاگیر بادشاه که از مدتی آن عشق
آن دختر در سینده او شعله نبرد رسید بشیر انگلیز خان را از برودان صوبه بجاگیر که جاگیر او بود بخصم طلب داشت و در پی آن شد که او بجاگیری کشید
و آن دختر را بصره خود آورد چنانچه بکیر تیر بشیر انگلیز خان سا بران آورد و باقی شمشیر تیر با شمشیر تیر مقابله کرد و آن تیر را گشت و از آن روز بشیر انگلیز خان
مشهور شد مرتبه دیگر بادشاه فرمود تا پسلی در مان مادرش آورد و در آن جهانم و آن پسلی از نیز شمشیر گشت بعد از آن از بهوشاه حضرت سل
نموده بجاگیری خوردت در آنجا در هزار و پانزده هجری قطب الدین خان کو که را که بر کسی کشتن بشیر انگلیز خان بصوبه داری ملک بنگاله سرفرازی یافت
گشته و تنی چند از هم میانش افضل رسانیده خود نیز از دست ایشان شهادت یافت بعد وفاتش بادشاه زود به او را از برودان طلب داشت بعد از آن
خود را آورد و فاشش که پیش ازین مہ النساء بود به اشرف النساء نورهان بیگم مبدل ساخت و چندان محبت و الفت با او داشت که تمام امور سلطنت
و معام ملک بقبضه او قرار کرد و فرامین که بنام امرا ممالک محروسه صادر میشدین مہر بران ثبت میگردد

بیت مہر نورهان بیگم

نور جهان گشت بحکم اله
مہر و مہر از جہا گیر شاد
اگر چه خطبہ بنام او نبود لیکن سبک باین نقش نقشش گردیده که در یک طرف سکه تصویر بادشاه و در جهان بیگم بود و طرف دیگر این بیت

سکه

بجگم شاه جهانگیر یافت صدینو بنام نورهان بیگم
نور جهان بیگم در فرزندان بغایت عمد مذاق و عالی مانع بود در سخن گوئی و شعر فنی و حاضر جوابی از نسلی عالم ممتاز اکثر با وجوده بانی نوزده جهانگیر
بادشاه و همیشه راجه بانسنگ بود با شسته میدشت که او از یک شاد و لید بسیار است و مخفی تخلص است اما در ایامیکه سکه دوم دارد ماه محرم سال
و است و پشت هجری طلوع شده این بیت خوب گفته بدیت سکه نیت بدین طبع سبک بر آورده - فلک بشطری شده که بر آورده به نوبت
بسیخ رمضان پس رویت طلال این مصرع بر زبان بادشاه که شراب را بسیار دست میداشت گذشت مصرع طلال عمید بلوچ فلک است

بیک فرقی حال مصرع دوم بر بدید سانیدع کلید می که گشته بود پیداشد	بادشاه کسی که در این اسات هم از دست نور جهان که بصورت زن
در صفت مردان زن شایسته	رباعی کشاد و چو اگر از نسیم گلزار است
دل کسی که بچسبند او اگر قرار است	و این بیت از استعاره و در صبر شعرا اعتبار است تمام دارد
بند چشم و مفتاد و دولت معاوم	لا اله الا انت سبحانک انزلنا
بود بیگم این بیت بدید گفت بدیت حران کجاست بل باس حیر	هول حیران گندایم تو بیگم
ملاقات از طوائف ملا شکت شادی از چشم کی صاحبان شد بادشاه فرمودع گوهر بر آتش چشم تو غلطید و نیز بیگم صاحب بدید اناس که در آن	شدت قطره خون منت که بیگم

چو برادر منم بجز در محل فریاد بجز
 ز غم زلفت اگر نشاند ز سبیل او بجز
 با حسن و کمالی هر روز گلشن نسیم
 ز جان بلبان شور مبارک او بجز
 مشغول است که وقتی ملک لشکر طالب علی مشغول بود در حالت تجویزی این بیت به یکم نوشته فرستادیت ز ترجم آب ششم آب شکر است
 بجز ترجم که مراد بر وی از چه سگست به یکم بر نوشته فرستاد که بخ بست و شکست با کله چون نور جهان میگردد سگک مناکحت بادشاه دادد و از قدوم هیئت نوب
 خود شبستان خسروی را نور سمانت پرورش خواجا ایاس که بخواجه غیاث بیگ هم مشهور بود و از الطاف خسروی بجهت به وزارت رسید و بخلاف
 اعتماد الدوله سرانندی حاصل ساخت و پس بر شایسته ایاس پای بلند سفر از سی مائیه خطاب تقاضا خوان و میر سامانی و بعد از آن خطاب آصف خان
 شده در سنه پنجم شاه جهان فوت کرد و وصی آصف خان از چند با بزرگم در عفت مناکحت شانه زده مرزا خرم یعنی شاه جهان بادشاه در زادگاه
 پنجاب گشت و در آنجا جهان بیگم که از خانه شیر افغان بود با سلطان شایر پسر خوردها گیر بادشاه منسوب دید و اعتماد الدوله در سنه یکم از دست
 دراکبر با فوت که او صاحب خانی نام جهانگیر سی ای از ایس که در بهنگامیکه جهانگیر بادشاه نوبت دویم در سنه هزار و سی و هجری بمسکین شمر شمرت
 اعتماد الدوله میراد بود چون نزدیک قاعه کانگه رسید بیمار شده در ماه بهمن مطابق ماه ربیع الاول سال نهم کورجان بجان آفرین سپید تعجب
 دراکبر با دست و گنبدی عالی در وضع رفیع بزرگت احوالت یافته بسنگامی رنگارنگ و این عمارت عالی و باغ آن سمت اکبر آباد بر کنار
 دریای جمن واقع است و تمامه نیز موجود اندونی و بیرونی روضه آیات قرآن بخط طغرل خرم است و هیچ جا فارسی نیست نام طغرل نویسن
 عبدالنسی قمری بود که در سنه یکم از روسی و هفت هجری با تمام رسانیده اصل تربت اعتماد الدوله در وسط روضه از سنگ نه دست
 در متصل آن تربتی دیگر است از جهان سنگ و در بالای سقف در زیر گنبد و تربت نقلی است که آن هر دو از نیکبخت سنگ مرست بود
 ازین تربتها چهار تربت دیگر اندون روضه مذکور است که از سنگ مرمر ساخته اند اما بر هیچ یکی ازین تربتها چیزی نوشته اند و نواب علی
 آصف خان وزیر که آصف جاه هم خطاب است در زمان شاه جهان در او اخرا و شعبان سنه یکم از پنجاه و یک هجری مطابق تخم
 ماه نویم سال کبیر از شمش جمد و حمل و یک عیسوی جدیدی در تخم و ماتم خواهر خود که عینه بانام داشت در عفت مقابله و دو سالگی در لاهور فوت
 نه جهان بیگم در سنه یکم از پنجاه و پنج انجهان را پدر و عموزده مرتدش در لاهور است به پهلوی مقبره جهانگیر بادشاه و هیچ نوشته ندارد و نوب جهان
 را خواهری بود و عینه بیگم نام شوهرش نواب قاسم خان یکی از امرای جهانگیری و شاعری لطیفه پرداز سخن ساز بود و اصل قاسم خان شیراز است
 و چون که نام زلفش منجبه بود از آن سبب نام زوجه خود شده و چنانچه از این در بار بادشاهی او را قاسم خان عینه میگفتند چون در نوب قاسم خان
 نوب جهان بیگم فوت کرد شعر گفتن او در بیان آمد لازم کردید که شمس از احوال بعضی مستورات که بشاه عینی نام بر آورده اند با اشعار که در کتابان گشته مندرج است

ستاره مهری

مدلرت ایحال خرم است که مهری بر روی طلعتی بود که در نیمه جلالتش در شان راجه گوی آنمخی و از آنجای اثر آن قبا جانات آنست حیرت خنی باین چه عین معانی پالاس
 در کامضیان آید از منی سخن بسیار از کسلی از رویان حکمای نوب جهان بیگم بود و در حدیث یکم بالا که جهان بیگم در سنه یکم از پنجاه و یک هجری
 فرمود که در خواب باطلی که در منی یافت از جمله عرق نام منی است که خود را با نوبت یکم سانه بیشتر از آنجا که منی در حدیث آن حج کات غیر از و مشابه آن تا بیگم چنانچه مهری
 نموده فرمود که در خواب طلوع کرد مهری بیلین یک یک بگریخت ایستاد از او بر روی خنده مهری فرادار می نماند ترا از ضعف پیر توتی نیست چنانکه پای بر خانی
 یکم بنمید و صد لاق طالع از خنده منی بنمید فرموده اند اما شمار مهری این غزل است

حل هر نکته که از پیر خود شکل بود	آرمودیم یک قطره مهری حاصل بود	گفتم از در مهر پر هم سبب است	در هر کس زدم بی خود و لا تقبل بود
مخاشتم سوزن آتش گویم شمع	داشت او خود و یوزان آنچه مراد از آن	در چمن مسجی هم نگریه ز سار و لم	لاکه سوزنده خون در دل او با کور بود
از چو از ابل و مارت بیجا گونم	مهر خرم تو دیدیم همه شامال بود	دوستی بود و تا شکار ختم مهری	حیف صد جفت کلین کت سبیل بود

مات یازدهم

مسماة زوجة شیخ عجب آمدند

بسیار خوش طبع و خوش فکر و پاکیزه روزگار بود و با وجود آن حسن و جمال در رخ و دلال و خلق و مردیت از سبکی تمام داشت
و شیخ عبد الله دیوانه که بسیار خواجده حکیم بود دشو سراوست و این مطلع زوج و در نشره اشتهار دارد

روم باغ غنچه گشوده دام کنم | که تا نظاره آن سرو خوش ام کنم

مسماة نهائے

مصاحب و همیشین خترم بیگم والده شاه سلیمان بوده و پدرش از امرای بزرگ شاه سلیمان بود چون آوزراه جمال
و لکش و فطرت بلند و بیست گریز با نهائا افتاد و بزرگان بر قوم او را خواستگاری سے نمودند بنا بر آن نهائی سطره این
رباعی بگفت و در چارسوی بار آرزو ازان کرد و مقربان که بر این رباعی را جواب گوید در مبارزه کاشخ در آید گویند که از
موزونان از در گزاره کس از عهده جواب نرنماید

رباعی

از در بهنر روی از می طلسم | از خانه عنکبوت بر می طلسم | من از دهن باز شر می طلسم | ز ریش ماده شیر ز می طلسم

مسماة بزرگ

اصلش از کشمیر است و لونی بود گویند که در عهد جهانگیر بادشاه از غایت علو فکر ترک پیشه خود کرده در گوشه قناعت
و توکی خریده بود روزی چهار شاعران برای دیدن او رفتند و در این اثنا عجب بچه که خالی از تعشق نبود آمد
و چون وعاسے اور سپدا اور اطلبید بمعنی بر خاطر شعر اگر آن آید کی ازان میان این رباعی را نوشته فرستاد

رباعی

ای شیریه کفودین بهم ساخته | غم را وجود خود عدم ساخته | آثار بزرگی رحمت پیدا است | که باعث کبه به عجم ساخته
بزرگی سے البیده این بیت نوشته سرون فرستاد

بیت

روزگاری نهادیم درین راه قدم را | گفتیم سلامت عورت او عجم را

و این بیت نیز از مشهور است

بیت

مهر در لایم کوی که او ستاوارا | رشته جانم بجای تار و طنوبت

مسماة الون

لونی بسیار با هم و مجلس آرا و سیم الطبع بود منکوحه ملا تقاضی است که امیر نظام الدین علی شیر میقتدا و لو گویند
ملا تقاضی را با تون مشاعره بسیار دست میداد و نکته نگین و باریک در میان می آید از آنجمله نومی ملا این رباعی فرمود

رباعی

باران ستم نریزی کشت مرا | اکاواک شده چو از زویش مرا | اگر پشت بسوی من می خوا کنم | بیدار کنه بفریب انگشت مرا

نولی ازان در جواب نوشت

سرمخوابی است که گشت مرا | روی نبود از بجز گشت مرا | قوت نماند که با تو اندر دست | بهتر بود از پشت دو دست

مساءة سمرقندی

از بلده محفوظ سمرقند است بسی خوشگویی و شیرین کلام بود گویند بجزه اقلابی بود همان افروز و در عشوہ گرمی آتشی بود عانی
و سخن را بسیار نازک گفتی چنانکه آئین مطلع با و کار از دست

مطلع

شدیم حاکم درت گرد و ما سر | چنان رویم که دیگر گردمان

دختر درویش قیام سبز داری

در فضل و بلاغت مشهور خصوص در علم عروض و قوافی مستثنی بود این مطلع برجسته از دست

س

بهر کجا آن بریان لب ایشان بگذرد | هر کز لب او بنید ز ایمان بگذرد

مساءة حجابی

دختر خواجه بادی استر آبادی است در حسن و جمال بمشانه بود که اتفاق عالمتاب از رشک عارضش در زیر سحاب
پنهان شدی و ماه جہان افروز از عکس رخسارش جلایافتی گویند که از فطوح و عصمت و جلال و بلا نقاب از رخسار نازنین
بزرگترتی از ان روح جانی تخلص ده بود و این مطلع از دست

س

بهر حال تو آفتاب دو یکی است | خط خدا ز تو و شکنج دو یکی است

مساءة عصمتی

از نواد این طایفه بوده است و اقران او در کمال بلاغت و عصمت و صلاح او مقسم اند و گفته اند که چون او از نبات
ادم منبع الوجود است همانا که در تخلص عصمتی همین خوا بود این مطلع زاده فکر گیر او است

س

از باشک جهان ملاک کبر شکل است | آن کوبه که دست بد کوبه دل است

مساءة لسانی

از اولاد سادات خراسانت و تولدش در محروسه نثار بار و در واقع شده از نچیزت شای تخلص میکرد و شعر اسی عصر بر
بلندی فکرش اقرار داشتند چنانچه این مطلع بزبان حال گواہ این معنی است

س

عاشقی با قامت لبر و کبری کوه ایما | با لچینی تنبای بلندی کرده ایم

مساءة دختر امیر بادگار

در فهم بلندش سخن بسیار است اما در حسن و جمال و لغزبیش گفته اند نقاشش فطرت بر عنای او نقشی بر صفحه ایام

نکشیده بود و باغبان و هرکلی بزنگینی او در حد فقه کائنات ندیده اما حال این مطلع زنگین او دست

بیت

شبی نزل میسبان خواشدن تا
این خطل این توان خواشدن یا

مساءه همدی

از نسل سادات جرجان است عروس طبع سلیم او را نیز نور تعریف و توصیف احتیاجی نیست چه این مطلع بر حبه از واردات
وی بر علو فکرش گواه عدل است

مطلع

مرا در ولایت از دل تیر از جبر با خود
چه گویم پیش همدردان در تیر خود

و این غزل نیز از دست

غزل

من سوخته لاله رخانم چه توان کرد
واله شده بنظر خاتم چه توان کرد
خز نام تو ام هر نفسی بگردگرنیست
نامت شده چون گز نامم چه توان کرد
ای سمد از زور قویان ستم کار
بهر رخ برین فیت فغانم چه توان کرد
زان نادان لدا بر جانم چه توان کرد
دیوانه بیای صفا ختم چه توان کرد

مساءه آقایی

که او را ایاق نیز سنجوانند گویند که وی در ایام سلطان حسین بهادر خان در بلده هرات مرجح خاص و عام بود جمعیت تمام اموال
بمسیر انجام داشته و حزم و حشمت و دو اب از کاو و گو سفند و اسپ و شتر و باغات و دو کاکلین بسیار داشته و هر سال فضلا
و شوار را غله خود و وظیفه مقرر ساخته بود ناگاه در یک فصل و جبهه انعامی افتاد که وظیفه خواجہ آصفی تاخیر یافت از آنجمله خواجہ این قطعه
متمثل نظم کرده فرستاد چون بمطالعه آقایی در آمد بخندید و حسن ادایش پسندید و غله مقرر مع ششی زیاد ارسال داشت

قطعه

ایا عروس خطا بخش و جرم بپوش بگو
که کی وظیفه ما را قرار جو اداد
و اقا کسی که خیمی خوش فکر بود این مطلع زنگین از دست
سرم قدرت چند بار جو اداد

س

پیشیاران عالم که را دیدم در
دلاد لوانه شود تو اسم عالمی دارد

در فتح قلل با دو کویم و در بند

اطراف قلعه با دو کویم یک سوی بدریای خزر اتصال دارد و طرفی دیگر که در جانب خشکی است نیوعی شمانت است حکام
یافته که عروج بر جگ زبران از اندیشه خیال سرون است این پر دو قلعه باب الالباب و سد کند مشهور و معروف است
از قایت ارتفاع قلعه دیوار که تا میان دریا کشیده شده از توصیف بیان مستغنی است و قلعه در بند که مکلف آن کوه
بلند است و طرف دیگر باب دریای خزر بر سینه جهور مترودین و شنت حزر و قیاق دارس رسکند آن دیار که بر لایت
شیردان ایند بخربک در دازه که در میان آب رسد و دفع است و بیاب الالباب اشتار یافته ممکن نیست این

ماہ یازدہم

ہر دو قلم را شاہ عباس صفوی در سال بستم از جلوس مطالب سنہ یکہزار و ہفتدہ فتح ساخته و میرجلال الدین حسن صلامی صدر در
 و تاریخ این فتح کلمتہ

تاریخ

۱۰۱۴

فتح درند چو شد یافت عینی میگفت | فتح درند بس فتح کہ مشون آمد | مصحف دل چو شد و یکم بر آید تاریخ | فتح درند جالیون جالیون آمد
 صاحب نسخہ عالم ارامی می نویسد کہ بین الجبہ و مشہور است کہ مدسکندر ذوالقمرین کہ در قرآن ذکر آن آمدہ ہمین باب لالو اب
 است کہ تحت دفع مغرت یا جوج صفقان و شت آرا کنار دریا تا البز کوہ کشیدہ اما صورت و وقوع ندارد زیرا کہ در اقصی دریا
 شرقی و شمالیست کہ ذوالقمرین در مابین آدیسان و یا جوج و یا جوج از آہن در ماص ترتیب دادہ و مسومہ شدہ کہ
 این سدرہ شاہ نوشیروان کسری تہمت مغرت و دفع آسیب مردم و شت قیاق کہ ضرورت اندو نوعی نشانی
 از آدمیان ندارد ترتیب دادہ و چون بہرشی را در مقام تعریف دستون بفر و کامل نسبت میدہند تحمل است کہ این سدرہ
 از غایت استحکام بطریق تجارتان سد نسبت کردہ بسکندر کے ناسدہ باشند

میر عبد الواحد مخلص لبتابدے بلگرامے

از بلگرام است عمری در از سنہ ۱۰۱۴ در ازینت بحشیدہ و سلسلہ شعور خوب داشت شب سوم رمضان سنہ یکہزار و
 و ہفتدہ ہجری بجام قدس خرامید و در بلگرام مدفون گردید و در تحفہ تاریخی بیرون او گذرانید

تاریخ

چونت واحد صغیر و معنوی گفتیم | سنہ ۱۰۲۷ ہفتدہ شنبہ ماہ سوم سوم |
 مصرعہ ثانی تاریخ صوری بہم معنوی است یعنی کے تاریخ صوری کہ ہزار و ہفتدہ است و تاریخ معنوی آن باشد کہ
 از روی حساب اجداد اعداد ہمون مصرعہ حاصل میشود بلکہ نسبت عدد کہ از قاعدہ جمل زیادہ است آن را بتقیمہ
 تارک خارج کنند یعنی کلید واحد کہ عددش از روی حساب اجداد نوزدہ میشود واحد صوری است و واحد کہ بعضی یک است
 واحد معنوی است عدد این ہر دو کہ نسبت شد چون از عدد مصرعہ ثانی دور کردہ شود تارک تخم بر آید

شیخ علی احمد

فرزند شیخ حسین نقشی است کہ ذکرش پیش ازین مسطور شدہ بفضل صورتی اتصال داشت منقول است کہ در محفل
 ہمایکیر بادشاہ این بیت خواہر حسن دیلموی مذکور شد

۷

بقوم آراہی تو قبلہ گاہی | من قبلہ آراہم برست کج کلای |
 شیخ راجہ دشتیدن این بیت حال دگرگون شد و بعالم دیگر شناخت دکان ذلک در بنیر دہم محرم سنہ یکہزار و
 بنیردہ دیوانہ اصل این تاریخ یافتہ

تاریخ

ای حس باد کن ز بنیردہ مرگ | زانکہ بنیردہ ام سالت | نادر عصر خود علی احمد | کہ نظری نہ داشت در حالت
 رفت در حالت شماع ازان | سچ و دیگر ننگشت احوالت | سال تاریخش از عوج بستہ | قال لے مات ہجری ہال حالت

۱۰۱۸

مات یازدهم

سید کبیر

رو خدا در ابر آباد متصل سلطان گنج نامروز موجود است در سنه یک هزار و پستوزده هجری فوت شده در لوج خرازش

این تاریخ مرقوم است

تاریخ

امیر دین کبیر اهل عالم	از عالم شد بر ضران جنبش باد	جو حلت کرد از دنای فالی	مقام و منرش خلد برین باد
چو کردم فکر تاریخ و قاتش	خرد کفنا که با رحمت قرین باد		

۱۰۱۸

میر نورالدین ششتری

در سال هزار و نوزده هجری ازین جهان فانی بگمک جاودا لای شتافته

تاریخ از عمر الواصلین

میر نورالدین عالی منتساب	زین زمانه بادل آنگه شده	از سال نقلش طهر الحقی ز در قلم	عدن جای میر نورالدین شده
--------------------------	-------------------------	--------------------------------	--------------------------

۱۰۱۹

حوض جهانگیر

این حوضی است از یک پاره سنگ که تا امروز در قلعه ابر آباد موجود است و دره آن قریب پانزده دست و بلندی آن از زمین قریب سه دست خواهد بود و این حوض را جهانگیر بادشاه در سنه یک هزار و نوزده هجری بنا ساخته بود و قطعه تاریخی مشهوری است بر لبهای سیر و نه آن حوض منقوش نموده اما از کتب سالکی سواد می آید که چندی که جابجا بنامان است همه زانلی گشته مگر مصرعه اول و آخر که از آن تاریخ بر می آید تا هنوز باقی است را هم الحروف دو مصرعه دیگر را برقت تمام خوانده چهار مصرعه ساخته و آن مصرعه با اینست

تاریخ

پناه ملک دین جهانگیر اکبر شاه	شهنشاه که از ترس و شدا که از قدرت	طلب و چون از خضر سال و خضر	نمان شد از خجالت فرم از حوض
-------------------------------	-----------------------------------	----------------------------	-----------------------------

۱۰۱۹

اگر از عدد جبارت حوض جهانگیری عدد کلیمه میزد دور کرده شود تاریخ تیاری حوض بر آید

خواجهر مرتضی ارسنی

در ابر آباد قریب چهل و پنج کوزه گورستانی است که در امتعام گذرندگان دین عیسوی که در قدیم الایام پیش از حملداری سمرکندگی دارد و هندوستان گردیده و در اینجا وفات نموده بودند و فون هستند از اجماعی که خواجهر مرتضی ارسنی است که در زمان جهانگیر بادشاه در سنه یک هزار و نوبست هجری که مطابق سنه یک هزار و شصت و یازده عیسوی بود فوت کرده بر سنگ تربت او این چند عبارت مرقوم است به اینجاد فون است خواجهر مرتضی ارسنی مقدسی که خود را غلام کریشنس میگفت و چون صاحب خیر بود هر چه پا بود داشت بنده آنحضرت بفقرا اشیار کرد و در سنه یک هزار و شصت و یازده از قول حضرت عیسی فقط

ولی محمد خان اوزبک بادشاه توران

سیر جالی بیگ خان خواهر زاده میرالدین خان اوزبک است و بعد فوت بانی بیگ خان که برادر او بود بر سر سلطنت پادشاه و ترکستان جلوس نموده و با برادر زادگان واقف را در کمال اشتقاق و مهربانی سلوک کرده ایالت ولایت سمرقند به

مات یازدهم

میرزا زاده خود ایام فتحان ولد دین محمد خان و دلاست بلخ و شیرفای و دیگر محلات از طرف آب اموی را برادر زاده دیگر نزد محمد سلطان داد ایشان بعد از چندی سر از اطاعت او بیرون کشیده علم فتنه و فساد برافراختند تا آنکه ولی محمد خان لاجرا شده استمداد از شاه عباس صفوی نموده عازم درگاه شاه شد روزیکه ولی محمد خان داخل شهر گردید شاه عباس بسواد واقبال با سایر امرا در کان دولت بغرم استقبال سوار شده او را سواره در یافته بمصافحه و معانقه برداشتند و الوارح و اشفاق و مهربانی بنظور آورده بشهر آوردند شوای بلاغت شعرا اشعار آید و توارخ هر خوب در سلاک نظم کشیدند از انجمله خواجہ شعیب حج سقانی این تاریخ گفته

تاریخ

چو گردش های چرخ منتقلب	گشت پیدا در بخارا انقلاب	شاه ترکستان و خان نکه است	زین بخش مسند افراسیاب
زینون شد دولت او را تانها	رو بدرگاه شده مالک رقاب	شاه عباس قدر قدرت که است	کامران کا بخش و کامیاب
این قرآن سعادت تاریخ جو	کردم از اندیشه قدسی خطاب	ساخت روشن شمع مجلس و الفت	ماه شد مهملان نزم آفتاب

از مصراع آخر هزار و نوزده ابجراح می یابد موافق تاریخ توجیه بایران اما وقتیکه بغر ملاقات شاه فایز گردید آغاز هزار و نوبست بود آن نیز بتعبیه حاصل است و تاریخ دیگر از محمد صالح اینست که موافق سنه هزار و نوبست ترتیب افتاد

تاریخ

عباس شد آن سپهر احسان	کز نروی او ست یب ایران	آید برش ز روی اخلاص	بر دست گرفته تخته جهان
قآن زبان و سلی محمد	اورنگ نشین ملک توران	جسم زخرد و جوسال تاریخ	گفت آید ما و شاه توران

میرزا

خلف میرزا محمد بیگ کاشی است در عهد سلطان ابراهیم عادل شاه سیمالورس بوده در ایام اقامت سیمالور فرمان طلب شاه عباس حسن و ایران با خلعت فاخره بنام او صدور یافته اما پیش از وصول فرمان بنشورا جل نامنزد او گردید و این واقعه در سنه کهنزار و نوبست و یک بجزی روداده این مصراع که تعبیه است در تاریخ وفات او است

افکنده باد شاه سخن چهر مستخبر است

مویخ دو عدد ز لید را بحسن تعبیه افکنده یعنی اگر از اعداد باد شاه سخن که هزار و نوبست سه میشد و دو عدد یعنی عدد حرف ماکه چتر باد شاه سخن است افکنده شود تاریخ سر آمد

تاریخ بل دردی

این بل بفاصله و و کرده سمت جنوب از شاه جهان آباد واقع است و مشهور به باره بنده در عهد جهانگیر باد شاه مهربان آغا این بل را در سنه هزار و نوبست یک بجزی بنیانداخته و این تاریخ ایران بل مرقوم ساخته

تاریخ

ار جهانگیر شاه اگر شاه	آنکه عدلش ضیاء عالم کل	دوستان را چه بد است افسر	بشمنان را بان فاخته غل
بند را در زمان سلطنتش	عبده می نوبست آطلش	بست نیست حضرت دلی	بوی از گل گرفته رنگ از گل
سال هفتم ز عهد سلطنتش	که نیالده ز مور گل نبسل	تخلص خاص مهربان آغا	خادم قصر شاه محرم گل

بدرآمد کن کشید و از رضی نظام شاه وانی احمد نگر و بعد از برهان شاه اکرام و انعام فرادان یافت در بحالورد این دولت بر ابراهیم
 حاوول شاه وانی آنجا گرفته از مقرمان باطخت او گردید و چون بویه بر قابلیت ملاحظه می در اینجا مشاهده کرد فریفته گردیده و خست
 خود را در مصالحه نکاح او در آورد و شیخ فیضی وقتکه از درگاه اکبری سفارت برهان شاه وانی احمد نگر مامور شد در عرضیه خود از
 احمد نگر به اکبر شاه بادشاه نوشته بود که در احمد نگر دو شاعر خاکی نهاد صافی مشرب اند و در شهر رتبه عالی دارند یکی ملک قتی و دیگر
 ملاطهوری فقط و ناظم تبریز میگوید که ملا ملک قتی در سنه کنه از دست چهار فوت شد و ملاطهوری یکسال بعد از وی
 و ملک اشعر الیوطالب کلمه در تاریخ وفات ملک قتی این قطعه گفته که نگردد از زوت ناظم تبریز زیاد شود

تاریخ

۱۰۲۵	ملک آن بادشاه ملک میمنه	که نانش سگ نقد سخن بود	چنان آفاق که از ملک میمنه	که هر یکا کشتل از قتم تا و کن بود
	سوی گل از جنت رفت آخر	که دیگر از بهای این چنین بود	بختم سال تاریخش ز ایام	بگفتا اوسه اهل سخن بود

در محاصره قلعه ایروان

در سنه هزار و سبت و پنج پنجم سلطان احمد بادشاه روم محمد یاشا را برای تسخیر بعضی از ملک ایران فرستاد و او با لشکر
 گران و قوی با و عواید جزین بشمار روی توجه بطرف ایران نهاد گویند که در سپنج عصر در زمان سپاه روم باین کثرت و استعداد
 بایران تیا مده بود شاه عباس صفوی ازین مطلع شده متوجه استحکام قلعه ایروان و انتظام همایم قلعه و اریست شد و چون
 با لشکر روم در عشر ثالث شبان آمده قلعه ایروان را محاصره ساخت و مگر به تسخیر قلعه تسبیحی موفور و چند غیر محصور بجای آورد
 و قوی بجان روم شبانه روز از قوی انداختن خالی نبودند و محصوران از اندر دن قلعه بدفع دشمنان قیام داشتند و صدقات
 و دلیرانه روم را ضرب گلوله تفنگ دفع می نمودند چون مدت محاصره با متدا کشید در آخر رومی از تسخیر قلعه مایوس شده پیغام
 صلح نمودند و تاریخ بست و پنجم شهر شوال طبل ارتحال کوفته بجانب عرض روم بازگشتند درین آمد و رفت قریب چهل هزار
 کس از رومیان در بایک قلعه خصوصاً از سر با و بیار سه رخت لبرامی آخرت کشیدند در آغاز محاصره و گرمی حرب
 و قتال خوابه علی اکبر اصفهانی ششی در عالم رویا مشاهده نموده بود که از شخصی سوال بنمایید که فتنه عظیم پایل شده و دشمن
 قرین یکدیگر گشته اند فتح و ظفر از کدام خواهد بود شخص جواب گفت که فتح از لیسری علی بن مصنف کتاب عالم آرای عباسی این
 عبارت را به صافه عالی دلی نوزن در آورده و از او در تلفیق موافق تاریخ این ساخته یافته بسک نظم کشید

تاریخ

اندروز بار روم از بهر سینه	سر در ابرصد هزار کرد و غل	اراست زهر و دفع شاه جهان	فوجی جنود حق بصندرت علی
بر بست که بکینش از لطف اله	برزد میان خویش و امان علی	میخواست یکی ز زندگان درگاه	در راتمه بند از قضا برانلی
تا زین دو کرده فتح از جنت	کین راز شود عیان ما و نیک علی	بشنید ز تالی که میگفت ز غیب	فتح از لیسری علی حاسنی دلی
	این نادره تر که این تسبیح غیبی	تاریخ فهای او از لطف علی	

باجله باین الطاف الهی ظفر و صرت قرین حال بنوبان شاه ایران گشته چندین هزار ذکر و امانات از دست عیان کرد
 قلعه بودند از تسبیب دشمنان تومی نجات یافتند فی الحقیقت آن روز سعید میانه ایشان عهد گشت چنانچه
 خواجه محمد یوسف قزوینی این تاریخ گفته

مات یازدهم

بدرار دکن کشید و از رضی نظام شاه والی احمد نگر و بعد از برهان شاه اکرام و ولعاهم ذرا او ان یافت و در سجاولورد این دولت ابراهیم
 حاوول شاه والی آنجا گرفته از مقر بان بساط سخت او گردید و چون بوی قنبلت ملاطیبه سی در اینجا مشاهده کرد فریفته گردیده دختر
 خود را در ضلالت نکاح او در آورد و شیخ فیضی وقتیکه از درگاه اکبری سفارت برهان شاه و اسے احمد نگر مامور شد در عرض فیضی خود از
 احمد نگر به اکبر شاه بادشاه نوشته بود که در احمد نگر دو شاعر خاکی نهاد صافی مشبب اند و در شهر رتبه عالی دارند یکی ملک قتی و دیگر
 ملاطیبه فقط و ناظم تبریز میگید که ملا ملک قتی در سنه مکه از دولت و چهار فوت شد و ملاطیبه سی کمال بعد از وی
 و ملک اشعر الیوطان کلیم در تاریخ وفات ملک قتی این قطعه گفته که بعد از زود ناظم تبریز زیاد شود

تاریخ

۱۰۲۵	ملک آن بادشاه ملک سینے	که ناسخ سکه نقد سخن بود	چنان آفاق که از ملک سینے	که هر ملکش از قلم تا و کن بود
	سوی گلزار حبت رفت آخر	که دگر از بوائی این چنین بود	بختم سال تاریخش ز ایام	گفتا اوست اهل سخن بود

در محاصره قلعه ایروان

در سنه هزار و سبست و پنج پنجم سلطان احمد بادشاه روم محمد یاشار ابراهیمی لشکر بعضی از ملک ایران فرستاد و او را شکر
 گران و توپ ها و عواید جزین بشمار روی توجیه طرف ایران نهاد گویند که در سپنج عصر در میان سپاه روم باین کثرت در سفداد
 بایران نیامده بود شاه عباس صفوی ازین مطلع شده متوجه استحکام قلعه ایروان و از تطام همام قلعه دار سیست محمد یاشا
 با لشکر روم در عشرت ثالث شبان آمده قلعه ایروان را محاصره ساخت و مگر به تسخیر قلعه بسبب سببی موفور و جدید محصور بجای آورد
 و قوی بچیان روم شبانه روز از توپ انداختن خالی نبودند و محصوران از اندرون قلعه بدفع دشمنان قیام داشتند و صدقات
 و لیلانه روم را ضرب گلوله تفنگ و دفع می نمودند چون مدت محاصره با متداکشد در آخر روم از تسخیر قلعه یا لوس شده پیغام
 صلح نمودند و بتاریخ سبست و پنجم شهر شوال طبل ارتحال کوفته بجانب عرض روم بازگشتند درین آمد و رفت قریب چهل هزار
 کس از رویان دریا به قلعه خصوفا از سر با و بیار سه رخت لبرامی انخرت کشیدند در آغاز محاصره و گرمی حرب
 و قتال خواجہ علی اکبر اصفهانی ششی در عالم رویا مشاهده نموده بود که از شخصی سوال بنمایید که فتنه عظیم پایل شده و دوشکر
 قرین یکدیگر گشته اند فتح ظفر از کدام خواهد بود آن شخص جواب گفت که فتح از سر عیسی بوضع کتاب عالم آراسی عباسی این
 عبارت را به صافه عالی دلی نوزن در آورده و از نوادرات لفاق موافق تاریخ این ساخته یافته بسک لطم کشید

تاریخ

آمد ز بار روم از بهر سبست	سر در ابرصد هزار کرد و دغله	اراست ز بهر دفع اشاه همان	فوجی خود و حق بعیدیت عیله
بر سبست که بکینش از لطف اله	برزد میان خویش دامان عیله	میخواست یکی ز زندگان درگاه	در راقمه بند از قضا راز غله
تا زین دو کرده فتح از حبت	کین راز شود عیان ما و نکت عیله	بشنید ز لطفی که میگفت بجنب	فتح از سپه عیله عاسے دغله
	این نادره تر کین ندای غیبی	تاریخ فمائی او از لطف عیله	

باجله باین الطاف الهی طرف و صرت قرین حال بنسوان شاه ایران گشته چندین هزار ذکر و انات از شیعیان کرد
 قلعه بودند از سبب دشمنان قومی نجات یافتند فی الحقیقت آن روز سعید میانه ایشان بعد گشت چنانچه
 خواجہ محمد یوسف قزوینی این تاریخ گفته

۱۰۲۵

۱۰۲۵

تاریخ

چونکه سردار لشکر رومی دیگر که تیغ شیخان علی ماه متوال چون برست گذشت	دارد ملک ایروان گردید نیمه لشکرش بقتل رسید و ننگه آخرین بنصف رسید ای تاریخ آن خبر و گفت	دو سه ماهی بدو در قلعه نشست که مگر بر میان بر لبست دولت شاه دین مساعد آمد امروز شیخان را عهد	مهره با براب طعنه چسبید چاره خبر فرار خویش ندید لشکر روم نهنز هم گردید
---	--	---	--

۱۰۲۵

ملک عجمی

علامه بهادر نظام شاه بادشاه احمد مذکور بود که با مات رسیده چون بهادر نظام شاه در سنه هزار و هشتاد و هشت در عهد
اکبر شاه بدست امرایان او افتاده در قلعه گوالم در محسوس شد ملک غیر ترضی نظام شاه ثانی را بر این نام تخت نشاند
اکنون لایت را تصرف خود داشت تا آنکه در سنه یک هزار و نوبست پنج هجری عیاض ششم احمد مگر را بدست مراد باجهانگیر بادشاه
سیر و در تاریخ این معامله غنیزی این معرعه تمهید یافته رخ سر غلام رکنه بر کن و حساب طلب یعنی سر غلام که حرف
غ است و عدد آن یک هزار میشود و اگر با عدد یک که است پنج میشود و یکی نهایت تاریخ سپردن ملک بر آید و ملک عجمی
در عجم ششاد ساله در سنه یک هزار و سی و پنج هجری فوت شد و در دولت آباد مدفون است

۱۰۲۵

شماره دوم دار

در ماه محرم سنه یک هزار و نوبست و هشت هجری مطابق ماه دسامبر سنه یک هزار و شصت و پنجاه و عیسوی ستاره دم دار
نمودار گشته بود چنانچه صاحب اقبال نامه جهانگیری در واقعات سال سنه دوم از جلوس جهانگیر بادشاه می نویسد که تاریخ
شازده دم دیماه که مطابق نوزدهم ماه محرم سال مذکور بود پیش از طلوع صبح کله می در کره هوا ماده بخار سے تشکیل عمومی
نمودار شد و هشتاد و هشتاد و هشتاد دیگر مری میگشت چون تمام نمود صورت حرید پیدا کرد که دو سه بار یک و میان کنه چهار
مانند دهره پشت بجانب خوب دردی بسوی شمال بنجران و آخرش ناسان قدر قامت او را با اصطلاب معلوم نمودند که است
چهار درجه فکری را با اختلاف منظر سایست و بحرکت فلک اعظم متحرک و حرکت حاصه نیز با حرکت فلک اعظم در ظاهر میشود و چنانچه
اول در برج عقرب مری میگشت در اندک مدت برج عقرب را گذارشته بمیزان رسید و حرکت عرضی در جهت جنوب
نمودار در دوانایان فن نجوم اینقسم را حیرت آورنده اند بعد از شازده شب که این علامت ظاهر شده بود در همان سمت
ستاره مری گشت که نورش روشنی داشت و تا دو سه روز در مش دراز می نمود ولیکن در طرف دم اصلا روشنی و درخشندگی
نمودار از آثار این آنچه در وسعت آباد ممالک هند بر تو ظهور افکنده و با دطاعون است که هرگز در پنج زمانی از از منده مایه
نور و لثان نمیدرود و در کتب معتبره هند ششاد شده پیش از ظهور این سیاره بیک سال اثر و با ظاهر شد و تا
هشتاد سال کشید و نیز در میان حضرت شانه شایسته و شانزده جو انجنت شاهجهان ابواب شورش و فساد قوی
گشت و هفت هشتاد سال روزگار بدسکال ترتیب مواد فتنه و آشوب اشتغال داشت چو خونها که ریخته شده و چو خن
که خواب گشت فقط نوزده سال بگذرد و جهانگیر بادشاه که در سخن کوهی همارت کمال داشت در ایامی که این ستاره
ظهور نمود و در غده کمال کنجا طمردم راه یافت این بیت که شعور وقت بسیار پسندیده اند گفته

بیت

مات یازدهم

ستاره نیست درین سال بر آورده

تاریخ بنای مدرسه اول مینکتوش

ملکتوش بی بهادر که از امرای جماعه الجین است در کاب سلاطین ذوی الاقدار اوقات خویش صرف خدمت ستم
شکر باشکست داده و ولایت با فتح نموده هزارهای بشمار و غنیمت بسیار بدست آورده ترک خدمت سلاطین ننموده توجه
بقعات خیر گردیده اند و خالقا و غیره فی سبیل الله عمارت کرده چنانچه در سال هزار و هشت و هشت در ولایت سمرقند و برابر
مدرسه مزارع میگ که کافی مدرسه عالی بنا کرد و مولانا میر حاج در تاریخ تمامی این مدرسه چنین فرموده

تاریخ

باصغر عالی مینکتوش که آمد	بی بی کماش زبان بلخچه رود	بنای مدرسه که آن چنانکه زمین را	باوج حج رسانید از آن لاهی
بسالمان سید رفرا طاق فریشت	عقاب عقل بن بر روی سبالی تدبر	مقبره ناموس بر سر سار سنجش	حوائف بر فن اندیشه با کند تفکر
چو راست گردید س منعم طاق	فلک ز راه نوانگشت می کفر و کفر	ملکتوش بهادر چو بود انیش	حسابانی بنایش مینکتوش بهادر

۱۰۲۸

تاریخ بنای خالقا مینکتوش بهادر

و مینکتوش بهادر در سنه هزار و هشت و هشت بر سر فرا حضرت مولانا خواجه کاشانی خالقا میس عمارت کرده و اجضی از
املاکات خود را وقف آن نموده یکی از شغای وقت تاریخ آن یافته

۱۰۲۸ ۱۰۲۸

تاریخ

تاریخ خالقا فرخ بخش و فیض یار	مذبح و فیض و سما حضور لودر است
-------------------------------	--------------------------------

۱۰۲۸

ذکر افتادن شهاب از آسمان ساختمان شمشیر از آن

در احوال نامه جهانگیری مرقوم است که در زمان دولت جهانگیر پادشاه در سنه هزار و سی و هجری در یکی از مواضع برگشته
جانمیدر قلعه پنجاب هنگام صبح از جانب مشرق غوغای عظیم برخاست در آنامی این شور و روشنی برق رومی با خطاط پناه
ز زمین افتاد و نایدگشت قطعه زمین موزی دوازده درع در طول و عرض نوعی سوزخته شد که کاشانی از سنه ه نما مانند هنوز
اثر حرارت داشت هر چند زمین را کندیدند اثر حرمت و حرارت بیشتر ظاهر میگشت تا بجای رسیدند که پارچه آهنی تفته نمودار شد و بخت
گرم بود گویا همین دم از کوره آتش بر آورده اند حمید عامل برگشته مذکور آن را در زحله کرده و مهر بر سر آن نهاده روانه حضور نمود
و پادشاه استاد داد و در آنکه در فن شمشیرگری مدلول داشت بحضور طلبیده فرمودند که ازین آهن شمشیری و خنجر می مرتب ساز
اد عرض کرد که در زرتیک نمی آید و از تم میریزد مگر آنکه با این دیگر که پاک و تپه جو باشد ختم ساخته اجمل آرد حکم شد که چنین کند
سه حصه آهن با هم آمیخته دو قبضه شمشیر و یک قبضه خنجر و یک کار ساخته نظر گذارند از آنمیش آهن دیگر جوهر بر آورد و بدستور
شمشیر آلمانی و خنجر خیم شده و اثر خنجر ماند در زرتیک شمشیر باقی اول بر آید فقط

تاریخ بهادر الدین استیغی مخلص بهادر

ولده شیخ حسین است در صفیر سن تحصیل علم مشغول گردیده در جمیع فضایل و کمالات بانکه روزگار سر آمد افاضل عصار
گردید و تصانیف بسیار یادگار گذار داشت از آنجمله یکی نان حلوات معاصر شاه عباس صفوی بود در سنه شصت و دوازدهم متوال
سنه ثلثین و الف در اصفهان در گذشت لاش او را بموجب ویتیش و مشهد برود بدفون ساخته در تاریخ حلهش عماد بود

الوطاطب که در نژاد عباس بود این قطعه نظم کرد

رفت چون شیخ ز دارقانی گشت الوان جنانش باو ای دوستی صحت ز نمانش گفتش شیخ بهاء الدین آ...

عزیزی دیگر ۴۰۰ اسوس رفتادی دوران ۴۰۰ یافته و صاحب بحر الو اصلیس شیخ عاجزه بد یافته

عمارت او چین

چون بکامت بجهان این جهانیکه پادشاه در سنه یک هزار و سی و یجری در محل سه راهی دلچسپ بر چشمه کالیه دیده در
او چین تعمیر یافت این تاریخ بر دروازه آن عمارت متوسل است

نخواست دو عوینگاه	حسن بود چنانکه این اگر شاه	بهشت روزی که ما عمل کرد	که مردان جهانست نزل و
تاریخ مسجد بنگال			

نواب ابراهیم خان فتح جنگ که خالوی نور جهان بیکم لود و بعضی نوشته اند که خواهر نور جهان بیکم در عقد نکاح خود داشت
در سنه دو هزار و دهم جهانگیر بی نصیب چهار هزار و الا پایکر دیده نظم صوبه بنگاله از تغیر قاسم خان نیره شیخ نسیم حشمتی بر فراز
حاصل نموده در سنه نو ز و دهم بسال یک هزار و سی و دو یجری در اکثر شهرهای که بمقابله سلطان خورم بس جهانگیر پادشاه
که در آن ایام از پرباغی بود بزم شدی پوسته لصد مرغانی شنید گردیده این ابراهیم خان در ایام حکمت خود در سال
یک هزار و سی و یجری در بنگاله تعمیر ساخته و عزمی در تازیش آن مصرعه یافتند بناگفته آن نهاد ابراهیم

حمام در دمی خان

در ابر آباد قریب موضع پستی نوله حمامی است نواب آل دروسی خان یکی از نصیداران بادشاهیست در زمان جهانگیر پادشاه
در سنه هزار و سی و یجری تعمیر نموده بود حالار و با نهادم دارد بر دروازه حمام مذکور این تاریخ منقوش است

تاریخ

در ایام شهنشاه جهانگیر	که حی زید باو عالم نیاهی	بشهره اگره در الخلافت	که باشد بائی تحت بادشاهی
بخاله در دمی خان بنا کرد	چنین پاکیزه حمامی که خواهی	صفاکش و بر بار و خورشید	فضایلش با فک دریا کاهی
رموج آب عکس قرص کجایم	همیشه حوض او پربا و باهی	بی تاریخ بنیادش دلیم را	بغسل فک شستم از بیاهی
	گرفتم دامن پاکان و کفتم	بنای خیر حمامی بسیار	

پوشیده مباد که اسم جهانگیر در اول مصرعه و لفظ بساهی در اخر مصرعه شکسته بود مولف بغور تمام این هر دو لفظ را
مذروح ساخت اغلب که در صورت

زلالی خوانساری

در اختراع تازکی عبارت و نازکی اشارت بی لطرافتاده عمده مشنویات او محمود ایاز است سال آغازش که
احدی و لغت با این بی تصحیح نمیاید

* در افتتاح این مشورنا | نخوتاریختش از لطایح *

و تاریخ اختماش که سنه هزار و بست و چهار پنجم است این امر عه فاده میکنند
* الهی عاقبت محمود باشد *

۱۰۲۳

وز لای در یک هزار و سی و یک هجری وفات کرد و این امر عه در تاریخ وفات او هست
* از زمان رفت زلالی نجاش *

۱۰۳۱

سلطان خسرو

فرزند بر گ جهانگیر بادشاه بود و لا اولش در بلده لاهور بر وز دین بست چهارم امر و او ماه الهی سال سی و دو و جلوس الکیشاهی
موافق شهر رمضان سنه نهصد و نود و پنج هجری دست داده مادرش که نهمشیره راجه ماننگه بود و بچوده بامی نام داشت و چونکه
سلطان خسرو و اماد اعظم خان دزر اکبر شاه بود چنانچه بعد وفات اکبر شاه راجه ماننگه و اعظم خان وزیر برید و متفق شده
خواستند که سلطان خسرو را بر تخت نشاندند اما جهانگیر پسر ابدان جنگ بدست آورده تجوس نمود بعد از این نیز سلطان خسرو
از پدر باغی شده سر مشورش بر آورده بود و مردمان شاهی حسب الحکم بادشاه او را با همه اسیاناش بدشتی لیسر مرزا شاه رخ و
حسن سنگ و بعد از هم گرفته و مسلسل بزنجور نموده بجنور فرستادند بادشاه سلطان خسرو را در حبس نگاه داشتند و چون
در پوست گاه و عبدالرحیم را در پوست خرد و بعضی سواری خوشه شیر گردانند و دیگران را که رفیق نشانی داده بودند در رویه در جانی
شهر بر دار کشیدند مدتی شاهزاده تجوس ماند آخر از خوف پدر از اکبر اباد گریخته بآباد رفت و در اینجا رخت اقامت نهاد
تا آنکه یک هزار و سی و یک هجری بتاریخ سنه و سی و بیع الاول در گذشت هزارش در بلده اله آباد بفاصله یک کوه غربی از قلع
موجود است در باغی که مشهور سیارخ سلطان خسرو است و در باغ مذکور چهار دیواری است سنگین که حسب الحکم جهانگیر
بادشاه از باقی مانده چون در مصالح قلعه تعمیر یافته اما در بعضی تواریخ مرقوم است که در ایامیکه شاهجهان یعنی مرزا خورم حسب الحکم
پدر بر تخت ولایت دکن رفت برادر خود سلطان خسرو را نیز همراه خود برد و در آن دیار در سنه یک هزار و سی و یک هجری
او را شمشیر کرد و در جهانگیر نامه نیز مسطور است که او در دکن در خشم تبسم ماه الهی سنه مذکور بجای رفته در دق لوج فوت کرد اگر
این سخن راست باشد جای تعجب است که هزارش در شهر اله آباد چگونه تعمیر یافت اما چون باز در همین کتاب مسطور است که بعد
کلیفین و تدفین حسب الحکم بادشاه لغش او را بجهت احتیاق شهادت او از قبر آورده بودند شاید که بعد از آن روانه اله آباد
کرده باشند زیرا که قبر مادرش در اینجا بود با کمال اندرون احاطه مذکور چهار روضه با با گنبد های عالی شان هستند یکی خور و که
بطرف مغرب است معلوم نیست که آن مدفن کیست بعضی گویند که این روضه بی بی تنون است گنبد و دوم عمارتی است
سنگین گویند که این فرار مادر سلطان خسرو است و مادر سلطان خسرو که بچوده بامی نام داشت سو دایم بر مزار
او استیلا یافته ایفون خورده خود را بپاک ساخته بود اصل تربت او اندرون روضه است و آن مسدود است
از هر چهار طرف و تربتی که بر بلندی سقف است نقلی است از سنگ مرمر ساخته اند و گنبدی بر آن تعمیر یافته تاریخ
در باغی که بر لوج فرار کرد این تربت مرقوم است اینست

چون مرج فلک گزین خوشبخت | در زیر زمین گنبدی خود به نهفت | تاریخ وفات شاه یکم حتم | از غیب ملک بجلد شد یکم گفت

رباعی برگردتربت مذکور

بیم که ز عفت رخ حمت آید است	اقلیم عدم ز نور عزت است	سبحان اندزی کمال عفت	اوصن عمل هر جهت است
-----------------------------	-------------------------	----------------------	---------------------

و در وصفه که در وسط باغ بمقابل دروازه کلان است میگویند که همیشه سلطان مسجد و این عمارت را در سنه یک هزار و سی و چهار هجری برای مدفن خود تمسیر ساخته بود لیکن و قانش جای دیگر بوقوع آمده و این عمارت همچنان خالی است اشعار بسیار اندرون گنبد خط تعلیق مرقوم است اما چندی از ان اشعار بسبب کهن سالی وائل شده اند مصرعه اول از ان اشعار این است مصرعه خورم از روز که ما رخت ازین خانه بریم و تاریخ تعمیر آن عمارت که متبلر سدیت بود در پیشانی دروازه آن روضه کندیده بود ندامت مطلق بسبب امتداد ایام زائل گشته و دو بیت دیگر اینست +

تاریخ

۱۰۳۴	۱۰۳۴	خرد سال بنایش بصفحه کربت	از شبت با قلم اشعاع روز چهارم
------	------	--------------------------	-------------------------------

بر در ملایک حمت همیشه نور شمار از بی نمونه خلد برین بر کن خاک

و در وصفه که اندرون اعاطه مذکور نسبت مشرق است مرقوم سلطان خسرو دست و سوار و تاریخ وفات او که اندرون روضه تریب گنبد مرقوم است اینست

ابیات با تاریخ

آه آفسوس آسمان را برت بیداد	آری آری که چون بر ظلم آمد و او شد	زندگی ز تمسیر بر دل نهایی جزئی	دیز چون بنیاد عالم را اثر آباد
اهل او باش از گاه از فلک کاخ شد	سر کجا زد شعله خاکسترین باشد	گلخی هر جا که بی گم از این است	بدلیل این باغ بودن حوت باغ
انگنذاری را طراوت حدیث شمار	از بی چاک قبا مندن فلاد شد	چون کلبه از غم صغیری که برین باد	مشکل است اما جهاه سلطان
آن گل غنا که بود آرای گلشن صدف رخ	عند لبان با رنگ دلیلی اول نشاد بود	چاک بر سرش از فضل زین عالم	هم زمین بر کسیت هم از آسمان فریاد
شد قبا بر قامت مردم قبا در نشان	شاهت سر را بسوی خلد چون خفا شد	آن تن تا زک که بود بر سرین	در غم فاک بجا آفسوس تند است
شد غرق حمت حق چون پاک بود	خام نگاه خدا همدم او تا شد	سلی از سال فروش فولادین	صفه حبت ز جان پاک او آباد

بعد وفات سلطان خسرو مرزا خورزم که بر او سیومی بود خواست که سلطان پرویز را نیز که برادر دو سیکه او بود بکشد تا بخیالش غیره بعد فوت پدر بر تخت نشیند لیکن شهزاده پرویز از قضای الهی در سنه یک هزار و سی و پنج فوت نمود و سلطان خسرو او و پسران او و ندکی داور بخشش و موی که شامپ و ایشان حسب الا شاه مرزا خورزم یعنی شاه جهان بادشاه در جنین ملوس اولی در سنه یک هزار و سی و هفت هجری

پیل قلعه سلیم گده

این پیل ما بین قلعه سلیم گده که حالا مشهور بنور گده است و قلعه شاه جهان آباد واقع است از اجهان گیر بادشاہ در سنه یک هزار و سی و یک هجری احداث نموده هر دو جانب پیل مذکور این تاریخ منقوش است

کتابت معرب

بجگم بادشاہ هفت کشور	شنتا و محبل و داور و همبر	جهان گیر این خامنه شاه اکبر	که شمشیر جهان اگر تسخیر
چون این پیل هفت و بی	که وقتش را نشانه که در محرم	بی تاریخ انماش خرد گفت	پل شاهنشاه و بی با کبیر

کتابت مشرق

شده حکم شاه لوزالدین جهانگیر عظیم سال و یازدهم مبارک ان صلوات
رفتن شاه عباس صفوی بقصد زیارت روضه شانه شاه خطه نجف و اسیر نمودن قلعه بغداد

چون در سنه کنه روسی و دوجبری شاه عباس صفوی بقصد زیارت روضه شانه شاه خطه نجف و ایامه کرام بغداد اراضفهان
بابتبلی از جنود قاهره که در رکاب حاضر بودند قدم توکل بر شاه راه مقصود بنهاد از اتفاقات حسنه توکلت علی التاریخ این
سفر شد حجت انچه ضار محمد توسقا قزوینی نرطنم آورده

تاریخ

دریست که غم نجف شاه ولایت	شست شهنشاه جماباد اول گاه	اسبانیت هم چون گشت میباید	گردیز بر کرده قدم عامر ان
	چون گفت توکلت علی از روان	تاریخ همان شد که توکلت علی	

۱۰۳۲

در غره بروج الاول در بغداد رسیده در جوانی هزار بود خیفه نزول نمودند و عا که طرف ما اثر مجاصره شهر و قلعه مامور گشته بلوازم اسباب قلعه
کشائی مشغول شدند و روز یکشنبه سبت و سیوم بروج الاول قلعه گردون اساس بغداد که چندین سال بود که از تصرف مسلمانان
این دو مان بیرون رفته بود بی سروی اقبال سخا و لیاقت گزیده

دانش شاعر سندی

برهمنی بود و اشعار نندسه و شنسکرت بسیار گفته اشعارش که دو بهره و کتبت است در میان هندوان بشبهواست بروز
سایه منگی بی سال کنهزار و ششصد و هشتاد از سنبت بکه باجبت که موافق پنجم ماه شوال سنه هزار و سی و دو هجری مطابق
سبت چهارم ماه اکتوبر انگیزی قدیمی سنه یکهار و ششصد و سبت و سه عسوی بود در بلده بنارس برکنار دریای اسی فوت
کرده چنانچه از تاریخ که زبان سنده گفته اند مستفاد میگردد

تاریخ

ساوان سکا سستی ملی سستی سیر	سنبت سوره اسی لنگ کی تیر
-----------------------------	--------------------------

شیخ احمد سندی

ملقب بر محمد و الف تانی فرزند شیخ عبدالواحد فاروقی است ولادت او در سنه نهصد و هشتاد و یک در بلده سهند و فروع
یا فته و کلمه خاشع نام تاریخ تو که ادوست در صغیرین کلام ملک العلام رایا گرفته تحصیل علوم پرداخت و سه آد علمای
روزگار و سر و قدر فضلاسی نامدار گردید گویند که در ایام تدریس روزی بنجانه شیخ فیضی رفت و شیخ در آن هنگام سبواطع الالهام
را که تفسیرت بی نقطه تصنیف میکرد گفت که مولانا بروقت رسیده ای مطلبی پیش آمده که بغیر حرف بجه بیان کردنش تمبیر بل مستند
است و من بر چند تجربه نامل و فکر غوط خوردم برگر گوهر مقصود بهم رسید شیخ احمد اگر چه در انشائی عبارت بی نقطه چندان اشغال
نداشت اما از دکامی ذهن در سائی فهم بی تشویش و نامل خیابان عمارت موزون و مسیح انشا فرمود که حتر و نکته سنج در انشائی
تقریب آن ختم الکلام عرق خجالت بر چهره وقت خود می آرد بعد از فوت پدر بخدمت فیض نقبتت خواجه فانی زنجو باقی بخت بریده
انخذ طریقه لغت سندی نمود و تالیف فراوان و تصانیف بسیار از در صفح در گزار یادگار مانده و فاشش سنج ماه صفر روز سه شنبه
وقت چاشت سنه اربع و ثلثین و الف واقع شده و تاریخ وفات او از عصره آخرین رابریا میاید یا یکم زیاده میبود

مات یازدهم

۲۳۱

۱۰۳۵

تاریخ

۱۰۳۵ او محمد مراد کعبه وحدت بود | او بیخ نور و مسند عزت بود | محمود و جواد و محمدان حضرت | برهان کمال با دلی حضرت بود

و این چند ایات در تاریخ رحلت او از کتاب محب الواصلین نوشته شد

تاریخ

انکه او جوهر خرد مستدی است	احمد کابلی و مسند خدی است	لقبشندی است استوده سیر	رونق افزای شرح پنجم
بی شک آن شیخ عاقبت محمود	از مردان خواجری بایق بود	او مجرد و بالف ثانی بود	واقف سجاد و ادنی بود
الف ثانی باو مجد دشت	و انکه احمد حای احمد شد	از مردان اوست لبس مشهور	میر نعمان د آدم و بنور
خواج صدیق و شیخ عبید الخ	داشت اقبال سیر از وی	او بیخ صفر سفر فرمود	زین جهان سوی حضرت بود
سان نقلش یکو کون احمد	نور اوج بهشت از احمد	مرقد او شهر سهند است	ان زحمت فیض بهر سهند است

میر عبدالدترندی مشکین قلم

۱۰۳۵ از اولاد شاه نعمت الوده و با خلاق ستوده انصاف داشت خط طبعی را بغایت صاف با حصول داسیب نوشت
 و از حضرت جنت مکانی بخطاب مشکین قلم و تخلص وصفی افتخار اندوز میباشد شده چنانچه خود میگوید

ع

وصفی تخلص من مشکین بن | این نامها شاه شهنشاهانم

منظومات بسیار دارد و در سنه ۱۰۳۵ در گذشت این مصرعه تاریخ وفات او است

۱۰۳۵ تاریخ

۱۰۳۵

ز دنیا می دلی قطک مانق
 سلطان پیر و نیز

پسر دومی جهانگیر بادشاه بود در کابل متولد شده و مادرش که صاحب جمال نام داشت دختر خویش زینخان کوک بود در عمر سی و هشت سالگی تاریخ ششم ماه صفر سنه یک هزار و سی و پنج هجری در دکن فوت کرده و متهم خان صاحب جهانگیر نام را که یکی از منصبداران بادشاهی بود بدیده این تاریخ گفته

وفات شاهرخ در سنه ۱۰۳۵ ملک الشعراء طائب الی

در زمان محمد جهانگیر بادشاه به بند وارد شده و در سنه یک هزار و سیست و هشت بعد از ملک الشعراء سمرقندی یافته سخن سخنجان او را با ستای متول دارند و فانش در سال یک هزار و سی و پنج روده و این رباعی که از تاریخ وفات او خبر میدهد از شهید است

۱۰۳۵

۱۰۳۵

تاریخ

واداعی از هر طالبان داد	امروز شار نظم از یافت او	تاریخ وفاتش از خود جسم گفت	حشرش یعنی ابن ابی طالب باد
-------------------------	--------------------------	----------------------------	----------------------------

ملا عبدالمطیف سلطان پور

از مصلحان عالمگیر بادشاه بود و در معقولات و منقولات مهارت تمام داشت و در آخر عمر نابینا شده چیده بطریق شیواری

از شاه جهان بادشاہ یافت در وطن متروکی بود تا آنکه رخت هستی از این جهان بیرون برد و در میان
 نماند فوت او یک هزار و چهل و دو مرقوم است اما این مصرعہ کہ در تاریخ وفات اوست عدد شش حرف یک هزار و دو
 و شش میشود بنا بر آن در بمقام نوشته شد
 آفتاب علم را آمد کسوف

۱۰۳۶

عبد الرحیم خان خانشانان

امیر سیرم خان خانشانان است یکی از خواجهان اعظم در گام عرش شیانی و جنت مکانی بوده در قابلیت و استقامت
 تمام عیار و یکسانی روزگار بود زبان سندی و فارسی شعر نیکو میگفت و واقعات باری را بکلم عرش اشیا
 بفرستد ترجمه کرده بتاریخ چهار دهم صفر سنہ ہند و شصت و شصت ہجری در لاہور متولد شدہ و در عمر مفتاد
 دو سالہ در سنہ یک ہزاری و شش ہجری وفات یافتہ مقبرہ او در دہلی متصل در گاہ نظام الدین اولیانامہ مرند
 موجود است اما ہمہ شکستہ شدہ رو با ہند نام وارد این چند ابیات از دست

ابیات

تکھار شوق ندم است کہ چہ نیست مگر خراب قدر کہ دست آرزو نیست بگنہ دانہ و انم دلی و ام نیز قدر دانم بلکہ کہ با بی تا بسیرم رحمت و رحمت
 بکش صدق و عفو است محمد یکبارہ نگاہ اہل محبت تمام سو گندست کلمہ از وقت صحبت ولی بنیاد بگنہ نشستی بچس و وہابی چون چہ
 ردای حق است نہایت زد و ستلمہ و گنہ خاطر عاشق بہیچ حور سست لہ از ان محوشم بسہنہ می و لکش لہ چہ کہ اندکی با دای عشق ما ست

وفات نور الدین محمد ہانگیر بادشاہ غازی

در سنہ ہزار و شش ہجری بطرف کابل تشریف بردند از انجا بکشیر رفتند و در انجا بیمار شدہ کوچ سوی لاہور نمودند
 در انجا راہ روز یکشنبہ ببت ہشتم ماہ صفر سال یک ہزاری و ہفت ہجری کہ مطابق روز دی مہر پانزدہم ماہ ماہ الہی
 سنہ ہفتاد و دو از جلوس اکبر شاہی موافق روز یاد بست و دویم آبان سال پانصد و چہل و نہ صلابی مصادق روز
 رس سجدیم منور دین ماہ قدیمی سال ہند و نود و ہفت ہجری موافق بست و ششم تشرین الاول ماہ رومی
 سال یک ہزار و ہشتصد و سی و نہم اسکندری ملاحظ بست ہشتم اکتوبر ماہ انگریزی قدیمی سال یک ہزار و شش صد و بست
 و ہفت عبسوی موافق روز ماہ و س پانزدہم کاتب ماہ ہندی سال یک ہزار و شش صد و ہشتاد و چہارست بکہ ببت
 بود ازین جهان فانی ب عالم جاودانی سفر کرد نفسش اورا تجزیر و تکفین نمودہ بطرف لاہور روانہ ساختند و بناہ
 در ان طرف آب لاہور و باغی کہ بوزیر جهان بیکم اساس نہادہ بود بجا کشیدند بر قدش آیین آیات مرقوم
 بسم امد الرحمن الرحیم موافق الذنوبہ قال اللہ تبارک و تعالی قل یا عباد الذین انشرفوا علی العنقم لا تقنظروا منکم
 ان اعد لغیر الذنوب جمیعاً آنہ تمہ الغفور الرحیم کل نفس ذالقیۃ الموت و انما فرقون امور کم یوم القیامۃ من خرج عن النار و اخل الجنة
 فقہ قازدما صحیۃ الریاء الا شاع الغرور فعل لب غفر و ارحم الراحمین سبحان کبیرت عما یصفون سلم علی الرمین بکلمہ اللہ العالمین ہر قدر
 علی حضرت غفران شاہ نور الدین محمد ہانگیر تا توئی شیبہ فقط شہادت و فضل و عطا بگنہ گنہ انداز انجملہ من صرحت ہما بگنہ از جهان غم سفر کرد
 و بعضی این ابیات در تاریخ شش گنہ ما یکدہ از سال فات کہ میشود + تا تاریخ شہادت ہی جهان شاہ جبہ بگنہ
 کہ صیت عدل او بر آسمان رفت علم بچہ نور الدین محمد بود نامش بلہ ادا ان از فنشش و صحافت

۱۰۳۷

مات یازدهم

۲۳۳

۱۰۳۶

چرا که نام وی که خاتم سلطه	بعده شش نام و نشان وقت	گلستان جهان است رنگ است	همه اوقات او چون در جهان رفت
ازین ماتم سر او خیزت بر بست	جهان نگین شده او کاران رفت	چو تاریخ و فانیست جنت کشفی	خز و کفها جملگی از جهان رفت

ایام شان را در یک جهانگیر بادشاه تار و زوفات و الی و سی و هفت سال و دو ماه و بیست و هفت روز قمری و مدت سلطنت از یوم الوفات پدرش تار و زوفات خود شست و دو سال قمری و بیست ماه و یازده یوم چنانچه مجموع عمرش بحساب قمری پنجاه و نه سال یازده ماه و دو روز و در وقتش بعد وفات جنت مکانی قرار یافته در بعضی کتب معروف است که او تاریخ بیست و هفتم صفر سنه هزار و سی و شش هجری فوت کرده و مدت سلطنت او بیست و یک سال و هشت ماه و سی و نه یوم بوده و مدت عمر پنجاه و هشت سال یازده ماه و ده یوم بود این سخن غلطی نماید اول پنج پسران و دو دختران بودند سلطان خسرو و سلطان پرویز و مرزا خورم یعنی شاه جهان بادشاه و سلطان جهاندار و سلطان شهریار از ان میان خسرو و پرویز و جهاندار در صحن حیات پدر فوت شدند و شهریار همراه داور بخش در کتاسپ پسران سلطان خسرو و ظهورت و هوشنگ پسران فرزندان شاهزاده و انبال بعد وفات جنت مکانی بسجی آصف خان تب اشاره شاه جهان بادشاه بشهادت رسیده نهان خانه عدم شناختند

سلطان داور بخش

عرف مرزا بلقی پشته زاده سلطان خسرو بود و فیکه جهانگیر بادشاه فوت کرد پسرش شاهزاده خورم یعنی شاه جهان بطرف و کن بود و سایر ان آصف جاه و غلظم خان وزیر جنت انتظام ملک سلطان داور بخش را از بخش برادرده در برابر چو بادشاه ساختند و مکنون ضمیمه شان بود که بر وقت رسیدن شاه جهان از کن او را بر سر سلطنت بنشیند و غیر منی تاریخ جلوس سلطان داور بخش را گفته اما مکه ده سال جلوس کم میشود

۱۰۳۷

تاریخ

چون سلطان داور بخش از	بان حور بروی تخت والا	بجیب فکر سر مردم بسالش	خز و تاریخ گفتا نیت بالا
-----------------------	-----------------------	------------------------	--------------------------

چون سنه ماه و چند روز برین بگذشت و آمد آید شاه جهان از کن گوش نزد خاص و عام گردید و دولت خواهان بادشاه سه روز بکشته بست دوم جمادی الاول مطابق دهم سیم ماه الهی در الوان دولت خانه لاسهر خطبه بنام شاه جهان بادشاه خواندند و حسب نوشته شاه جهان مرزا بلقی را که روزی چند بکشت مصلحت وقت بسطنت برداشته بودند و شکی بر ساخته محوس نمود و بست چهارشنبه سیزدهم سیم ماه مطابق بست ششم جمادی الاول سنه هزار و سی و هفت آصف خان آن سجاره را همراه کتاسپ برادر او و سلطان شهریار را نیز با ظهورت و هوشنگ پسران شاهزاده و انبال سا فر صحرای عدم ساخت شخصی در تاریخ وفات سلطان داور بخش گفته

۱۰۳۸

تاریخ

شهر جهان بادشاه داور بخش	چون بست عام سیه ملک	سپه چادر بکشید و گفت	نماند مالک قبال با و دولت
--------------------------	---------------------	----------------------	---------------------------

در بعضی کتب مسطور است که او در سنه یک هزار و سی و شش هجری بخت کشته و مدت سلطنت او یک سال و چند ماه بود این سخن غلطی نماید

سلطان شهریار

پسر خورم جهانگیر بادشاه بود و دختر نور جهان بیگم که از لطف شیر افکن خان بود در جباله کاح او آمده بعد وفات جهانگیر

از شاه جهان بادشا به یافت در وطن متروی بود تا آنکه رشت هستی از این جهان بیرون برد و در میان
 هشتاد و یک سال فوت او یک هزار و چهل و دو مرقوم است اما این مصرعه که در تاریخ وفات اوست عدد شصت و یک هزار و
 و ششش میشود بنا بر آن در بنیام نوشته شد
 آفتاب علم را آمد کسوف

۱۰۳۶

عبدالرحیم خان خانشانان

امیر بیروم خان خانشانان است یکی از خواجهان اعظم در گاه عرش شیانی و جنت مکانی بوده در قابلیت تمام
 تمام عیار و یکتای روزگار بود زبان سبکی و فارسی شعر نیکو میگفت و واقعات بابری را بکلم عرش شیبانی
 بفارسی ترجمه کرده بتاریخ چهاردهم صفر سنه نهصد و شصت چهار هجری در لاهور متولد شده و در عمر هفتاد و
 دو ساله در سنه یک هزار و شش هجری وفات یافته مقبره او در دلی مقبل در گاه نظام الدین اولیانا ادره
 موجود است اما همه شکسته شده رو با نهادم دارد این چند ابیات از دست

ابیات

تکهارشوق ندم است که چه حیرت علم خراب قدر که دل سخت آرزو من دست بگردد دانه و انمونی و ام بقدر دانه بگردد که با می لبیرم بر دست و دست
 بکیش صدق و صفات محمد نیک است نگاه اهل محبت تمام سوگندست همه طرفت محبت ولی بنده ام که شتری جوس تو بمانی من چنین
 رمای حق است غایتی است از دست بگردد و گرنه خاطر عاشق بهیچ جور سست بگردد از ان بخشم بجهنمی و کیش تو چه که اندکی با او عشق مانده است

وفات نورالدین محمد جهانگیر بادشاه غازی

در سنه هزار و سی و شش هجری بطرف کابل تشریف بردند از آنجا بکشمیر رفتند و در آنجا بیمار شده کوچ سوی لاهور نمودند
 در اثنای راه روز یکشنبه بیست و هشتم ماه صفر سال یک هزار و سی و هفت هجری که مطابق روز دومی مهربانزدهم ماه الی
 سنه هفتاد و دو و از جلوس ابرشاهی موافق روز بادست و دویم آبان سال پانصد و چهل و پنجاه بی مصادق روز
 رس سجدیم نرسد وین ماه قدیمی سال نهصد و نود و هفت نیز و هجری موافق بیست و هشتم تشرین الاول ماه رومی
 سال یک هزار و هشتصد و سی و نهم سکندری ملاحق بیست و هشتم اکتوبر ماه انگریزی قدیمی سال یک هزار و ششصد و بیست
 و هفت بمیسوی موافق روز ماوس پانزدهم کاتک ماه هندی سال یک هزار و ششصد و هشتاد و چهار سمت بکر بیت
 بود ازین جهان فانی بعالم جاودانی سفر کرد انفسش اورا تجزیه و تکفین نموده بطرف لاهور روانه ساختند و پناه
 در انطرف آب لاهور در باغی که بجز جهان بگیم اساس نهاده بود بنجالت سپردند بر مرقدش آیین آیات ترقوم
 بسم الله الرحمن الرحیم هو الله الذی نوبه قال الله تبارک و تعالی قل یا عباد الذین اشرقوا علی انفسهم لا تعظموا حججکم
 ان الله یغفر الذنوب جمیعا انه هو الغفور الرحیم کل نفس ذاقه الموت و انما نفون احوالکم فیما منتهی من خرج عن النار و اول الجنة
 فقد فاز و اما السحیة الدنیا الامتاع الغرور فعل رب غفور و رحیم الرحمن سبحان ربک رب العرش العظیم سبحان ربک رب العالمین سبحان ربک رب
 اهل حضرت غفر ان شاه نورالدین محمد جهانگیر بادشاه توفیق شایسته انقضائش این وقت و فضلا عن هذا گفته اند از آنجا که این مصرعه جهانگیر از جهان غم سفر کرده
 و بعضی این ابیات در تاریخش گفته اند که بعد از سال وفات کم میشود تا تاریخ ششست هجری جهان شاه جسمانگر
 که صیت عدل او در آسمان رفت همه بچو نورالدین محمد بود نامش بود ادان لوزنتش تو تجارت

۱۰۳۷

مات یازدهم

۲۳۳

۱۰۳۶

چگونگی نام وی که تا هم طے	بعده تمش نام و نشان فیت	گلستان جهان آت رنگ است	سها ذات او چون در خان فیت
ازین ماتم سر او خیزت بر لبست	جهان بگلین شده او کامران رفت	چو تاریخ و فالش خست کشفی	خرد گفتا جهانگه از جهان رفت

ایام شانزده کی جهانگیر باو شاه تار و زوفات و الودوسی و هفت سال و دو ماه و بیست و هفت روز قمری و مدت سلطنت از یوم الوفات پدرش تا روز وفات خودش بیست و دو سال قمری است بهشت ماه و یازده یوم چنانچه مجموع عمرش بحساب قمری پنجاه و نه سال یازده ماه و دو روز و پنج روز بقیش بعد وفات خست مکانی قرار یافته در بعضی کتب مرقوم است که او بتاریخ بیست و هفتم صفر سنه هزار و سی و شش هجری فوت کرده و مدت سلطنت او بیست و یک سال و هشت ماه و سی و نه یوم بوده و مدت عمر پنجاه و هشت سال یازده ماه و دو یوم بود این سخن غلطی نماید او را پنج پسران دو دختران بودند سلطان خسرو و سلطان پرویز و مرزا خورم یعنی شاه جهان بادشاه و سلطان جهانزار و سلطان شهریار از ان میان خسرو پرویز و جهانزار در صین حیات پدر فوت شدند و شهریار همراه او در بخش و کراشاپ پسران سلطان خسرو و ظهورت و هوشنگ پسران فرزندان شاهزاده و انبال بعد وفات خست مکانی بسوی آصف خان تب اشاره شاه جهان بادشاه شهادت رسیده نهان خانه عدم شتافتند

سلطان داوود بخش

عرف مرزا بلاتی پسر زاده سلطان خسرو بود و فیکه همانگیر بادشاه فوت کرد پسرش شاهزاده خورم یعنی شاه جهان بطرف دکن بود و پسران آصف جاه و اعظم خان وزیر حجت انتظام ملک سلطان داوود بخش را از بخش برادر زاده در راجه پور بادشاه ساختند و مکنون ضمیمه شان بود که بروقت رسیدن شاه جهان از دکن او را بر سر سلطنت بنیاد عزیز می تاریخ جلوس سلطان بخش را گفته اما کعبه در سال جلوس کم میشود

۱۰۳۷

تاریخ

چون شد سلطان داوود بخش از	بان حور بروی تخت والا	بجیب فکر سرورم بسالش	خرد تاریخ گفتا نخت بال
---------------------------	-----------------------	----------------------	------------------------

چون سه ماه و چند روز برین بگذشت و آمد شاه جهان از دکن گوش زد خاص و عام گردید و دولت خواهان بادشاه سه روز یکشنبه بیست و دوم جمادی الاول مطابق دهم بهمن ماه الهی در الوان دولت خانه لاهور خطبه بنام شاه جهان بادشاه خواندند و حسب نوشته شاه جهان مرزا بلاتی را که روزی چند حکمت مصلحت وقت سلطنت برداشته بودند دستگیر ساخته محبوس نمود و بیست چهارشنبه سیزدهم بهمن ماه مطابق بیست و ششم جمادی الاول سنه هزار و سی و هفت آصف خان آن سجاره را همراه کراشاپ برادر او و سلطان شهریار را نیز با ظهورت و هوشنگ پسران شاهزاده و انبال مسافر صحرای عدم ساخت شخصی در تاریخ وفات سلطان داوود بخش گفته

۱۰۳۸

تاریخ

شهر جهان بادشاه داوود بخش	چون خست بیست عام شاه ملکتا	سپه چادره کبیر کشید و گفت	نماند مالک قبال باور دولت
---------------------------	----------------------------	---------------------------	---------------------------

در بعضی کتب مسطور است که او در سنه یک هزار و سی و شش هجری بخست نشسته و مدت سلطنت او یک سال و چند ماه بود این سخن غلطی نماید

سلطان شهریار

پسر خورم همانگیر بادشاه بود و دختر نور جهان بیگم که از لطف شیر افکن خان بود در جباله نکاح او آمده بعد وفات جهانگیر

بادشاه نوری جهان بیکم خوست تا دادا خود سلطان شمس یار را بر سر سلطنت نشاند آمدت خان برادر نوری جهان این معنی را قبول نکرده سلطان را در بخشش را بادشاه ساخته روانه طرک لاهور شد نند و سلطان شمس یار که در لاهور بود ستان شد حنت مکانی شنیده بجز بیکان خود است تصرف بجز این سایر کارها محتاج بادشاهی دراز کرده هر کس بر سر خوست میاید و فرام آوردن لشکر بخت در عرصه یک هفته بنفقا دلک پیچیده منصب داران قدیم و مدید داده لشکر از آب گذرانید از انظار بخت داد بخشش را بر فیل سوار روی مسیبه کارزار نهاد در سه گروهی شتر لاهور تملاتی فریقین بست داده و جمله اول شکست بر لشکر شمر یار افتاد و فرزند خود را قلععه در آمد آصف خان او را بدست آورده قید نمود و بعد از چندی حسب الحکم داد بخشش نزدش از نور با صره معدوم الفزغ ساختند شانه زاده که طبع موزون داشت تاریخ این قصه را که در سنه کبیرا روسی بخت داده خود بنظم آورده

تاریخ

زنگرس گلاب چاره نتوان کشید بجز کشید نماز گسائیم گلاب اگر از نور بر سر نماند تاریخ آن بجز بگو گور شد دیده آفتاب

شهاب الدین محمد صاحب بران ثانی شاه جهان بادشاه غازی

خلف سیوم محمد بهانگیر بادشاه است و ولدش تاریخ بست و نهم شهر ربیع الاول سنه کبیرا بجزی که مطابق روز پیرا در بست و بیجم دی ماه الهی سال سی و هشتم از جلوس البر شاهی موافق روز او روز و غره هجدهم ماه جلالی سال یا صد و سی و سه مصادق روز رسیده هم جوزا و دلمه قدیمی سال یا صد و شصت و یک نیز در دی معانق خیم کانون ثانی ماه زموی سال کبیرا در روز سه و سه سکنه رماحق روز چهارشنبه بیجم جوزا ماه الگری سیال کبیرا و یا صد و نود و دو و عیسو موافق شانزدهم ماه کبیرا سنه کبیرا شصت و سه است که مانیت در بلده لاهور از بطین فواب جوده بائی و خراج بجهلوان داس راجه و دیور بوفوع آمده و ایشانرا ده مرزا نورم بهوم گشته و چون پدرش در سال کبیرا و بست و بیجم او را بنا بر تسخیر ولایت دکن فرستاد او را بجناب شاه جهان ملقب شد بعد از آنکه بر سر فرماندهی نشست این ابیات و قصاید در تاریخ تولد او گفته اند از انجمله یکی از سخنوران این قلععه انشار نموده که بعد از رفع اعاذ عبارت صاحب بران ثانی تاریخ تولد استخراج می شود

تاریخ ولادت

تاریخ تولد او را بنا بر تسخیر ولایت دکن فرستاد او را بجناب شاه جهان ملقب شد	بعد از آنکه بر سر فرماندهی نشست این ابیات و قصاید در تاریخ تولد او گفته اند از انجمله یکی از سخنوران این قلععه انشار نموده که بعد از رفع اعاذ عبارت صاحب بران ثانی تاریخ تولد استخراج می شود
---	--

و شخصی دیگر این قلععه در نظم آورده که از عبارت نقل جاوید الهی تاریخ استخراج می آید

تاریخ

ز عمل شاه نور الدین جهانگیر	مرد گشت از مرتابا همه	باین شاهنشاهی بادشاه و داد	که در گانش کند عالم بنا همه
خدا ز بس که فرزند او داد	بر اندازد رسوم و ادواری	بخت بادشاهی چون نشیند	کند نه آسمانش بار گل همه
بعد دو لشکر آسوده گردید	ز بس عدلش رعایا و سپاه	شود شاه جهان از لطف بیرون	در بخت بلندش زمین گرا همه
چو پسر زنده نماند	شمان را رتبه صاحب کلان همه	بدورانش ز بیند دیده دهر	ز امر نافذش روی مناس همه
جهان افروز شد چون شاه	بصر و لغوز بارشاه همه	خرد تاریخ سال مولدش را	رتسه ز نقل جاوید لک همه

مات یازدهم

۲۳۵

داین قصیده دوازده بیت است که از مصرعه تاریخ تولد بر سر آید

قصیده تاریخ

۱۰۰۰	لو بو با کاه ازین سیستان	برای شاه جهان بادشاه کلان	خدا جو بقاء و او عالم در جهان
۱۰۰۰	مدام با دود الطاف قدرت زود	پدید از در شاه مرد عثمان	ز چو شاه جهان با شاه ملک انبی
۱۰۰۰	علیه دعای و دانان از اولکات	بباد شاه جهان بادشاه کلان	انشاء شادی و کام طلب عالمه
۱۰۰۰	که صد ترانند این بی حال از قرآن	بنور و چون آن صاحب قرآن	بود چو گوهر از آن صاحب قرآن
۱۰۰۰	بود بد و جهان بد نیز جان جهان	شهنشهر که بود نیکو عالمیان	بهر رسال چو از حیرت آمد وجود
۱۰۰۰	کنند تو بنیاد جهان بنیاد بیان	ز قسمت ازل او روز اولیاد	بدرخشا جهان طبع این از دانه

چون حضرت جنت مکانی یعنی همایک با دوشاه در ولایت حیات سپرد خلف سیوم او مرزا خرم که لقب شاه جهان بود در آن عالم از پدر بجات و رزید و در و کن اقامت داشت بعد سه ماه در پشت روز از وفات پدر از آنجا رحلت نمود و تاریخ ششم جمادی الثانی سنه یک هزار و سی و هفت هجری مطابق است و پنجم بهمن ماه سال هفتاد و دو که قیاسی در سن بی و هفت سالگی در دار السلطنت لاهور بر سرینس با نروای جلوس نموده شد شرای مکتبه سنخ و فضلالی و الاطیع تاریخ جلوس او بسکال نظم شهیدان از آنجا از میر عبدالرشید

تاریخ

این تاریخ است

۱۰۳۴	ان مشه دین پروری که فیض او گشت جهان غره باغ جنان	شاه جهان ثانی صاحب قرآن	بر شده بر تخت باقبال بخت
	عالم بی نظیر او جوان بکلمه	از کرم بادشاه کامران	باغ جهان خرم و سرسبز شد
	شاه جهان با شاه جهان	آمد تاریخ جلوسش ز غیب	

تاریخ از میر محمد صالح

۱۰۳۴ تا بود از آدم و عالم نشان شاه جهان باشد شاه جهان
 تاریخ ۱ امیر شوشه
 ۱۰۳۴ بادشاه زمانه شاه جهان + خرم و شاد و کامران باشد + حکم او بر ظالین عالم بجز حکم قضا روان باشد
 بهر سال جلوس او گفتیم + تا جهان با دود جهان با
 و این قطعه از حکیم باکنا کاشی است اما یکصد و از سال جلوس زیاد میشود
 تاریخ از حکیم رکن کاشی
 ۱۰۳۴ بادشاه بجز و بر شاه جهان بلیه کرد و صاحبان آموه بده سال تاریخ جلوسش چرخ گفت بکلمه دارش ملک سلیمان آمده

و سعد کیلانی باین مصرعه ملوم شد

مصرعه تاریخ

جلوس شاه جهان دوازده ملت و دین

۱۰۳۴ و لفظ زینت شرح

مات یازدهم

۳۳۶ ۱۰۳۷

و عبادت خدا حق بحق دارد و نیز یافته اند و شیخ عبدالحمید شانس نامه نویسنده و شنبه بست و پنجم بهمن یافته و شاه جهان شاه
سوازی سکه های دیگر که در زمان مردج بود سکه زر سرخ بوزن دو صد هر که قیمتش سه هزار روپیه است از زید سکه گدا اینده بودند
و یکی لندان سکه که در سینه موافق سینه بست و هشتم جلوسی ضرب شد بود تا امروز در دارالاحیاء لندن موجود است و در سر و طرف
آن سکه این ابیات و غیره نقوش

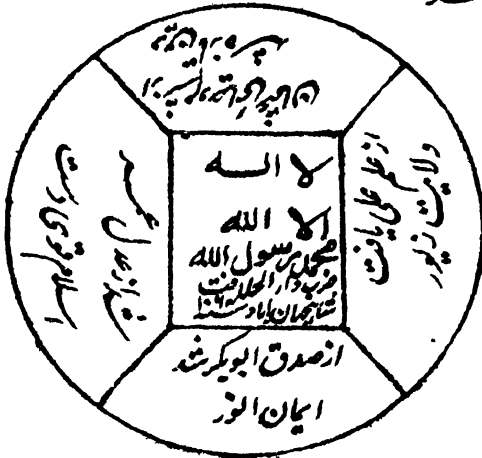
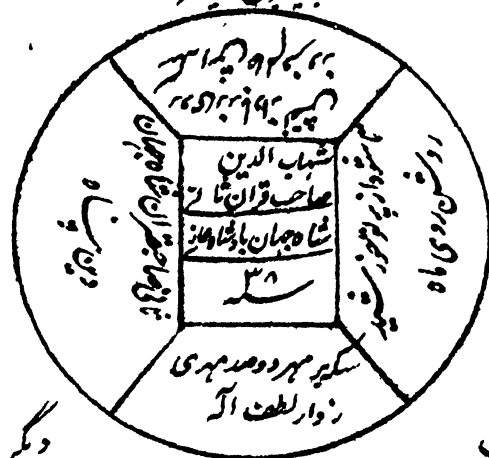
ابیات سکه

سکه مهر دو صد هر زوار لطف اله	ثانی صاحبقران جهادین پناه	روی زرباد القش سکه اش عالم فرود	تا شود از پر توئی خوشتر و خوشی
-------------------------------	---------------------------	---------------------------------	--------------------------------

در طریق در کطوف

از صدق ابو بکر شد ایمان النور	اسلام قوی دست شد از عدل عمر	دین تازه شد از شرم و حیا عثمان	از علم علی یافت ولایت نور
-------------------------------	-----------------------------	--------------------------------	---------------------------

در طریق در کطوف

و پنجمین سکه برای انعام امیران و مشجداران مقرر بود نه برای عوام چنانچه در شاه جهان نامه مرقوم است که در سال سی و یکم
جلوسی بتاریخ بست بیوم جمادی الثانی سنه هزار و شصت و هفت هجری که روز شرف اقیاب بود مبارز خان بغایت خلعت
و اسپ بازین نقره و فیل مغز گشته به پنج شتر روانه شد و همت خان نجابت اضافه بالنصیب منصب و هزار سوار و
و اسپ و علم و جاگه داری دون سدری نگه و سلطان نظر برادر سیف خان منصب هزار سی شش صد سوار و بیکیست
بغایت خلعت و اسپ بازین مطلا و انعام پانزده هزار روپیه و یکصد توکلی دیگر و پنجاهمین وزن منقح و مساهی گردیده خلعت یافتند

مات یازدهم

۲۳۷

شاه عباس صفوی

ابن سلطان سکندر شاه ملقب محمد خرابنده است بتاریخ دوشنبه غره رمضان سنه نهصد و بنطاق دشت هجری تولد شده
 * و این قطعه در تاریخ ولادت است

تاریخ تولد

۹۷۸	فونہ سال چمن باد شنبه	که بگلزار جهان گشت مقیم انگامان از فی تاریخش گفت	سال مولود وی از کلب قضا ہاتفی باد شنبه نفث اقلیم	چون رقم خواستم از طبع سلیم
۹۹۶	در سنہ نهصد و نود و شش ہجری	پدر خود را کہ تصغف البصر بود مغزول ساخته	دزدار الخلافت قزوین بر تخت سلطنت نشینت	واصفہاں را دار الخلافت خود ساخت تاریخ جلوس او ظل اللہ بعد یافته اند و بدین طریق بر شہتہ نظم کشیدہ

تاریخ جلوس

۹۹۶	کرد بر سندانہ شاسہ	چون جلوس آن شہتالونہ سال تاریخ دل طلب میکرد	بود چون سائہ خدائی جہان ہاتفی بانگ زد کہ ظل اللہ	سائہ انداخت بر عباد اللہ
-----	--------------------	--	---	--------------------------

و اسم شد نفیس عباس بہادریان نیز تاریخ است چنانکہ در رشتہ نظم کشیدہ اند

تاریخ جلوس ۹۹۶

۹۹۶	بر سندانہ قازد یکدیشہ ایران	تاریخ جلوسش شد عباس بہادریان
-----	-----------------------------	------------------------------

چون در سنہ یکہزار و شصت و نوزد ہجری نہر آب بردہ رضوی یعنی بشہد آورد حاتم بیگ اعتماد الدولہ در تاریخ این مصروفیتہ

۱۰۱۶

آب آمد بردہ داخل شد

در سلسلہ صفویہ مثل دمی باد شہی بفرنگ و کیاست و تدبیر و شجاعت و سیاست برنخاستہ از غرایب و قاعی کہ در زمان دولت او جلوه نمود و سلطنت برداشتن یوسفی طی و قتل او بود و بیان آن سائہ بطریق اجمال آنکہ مولانا جلال الدین سنجم نیرومی در سنہ ہزار و دو و شصتہ ظاہر کرد کہ آثار کواکب و قرانات علوی و سفلی دالالت بر افتاد و اعداد باد شہای ایران میکنند و مناسب چنان می نماید کہ درین سہ چہار روز خود را از سلطنت معاف نمودہ شخصی را کہ قتل او روا باشد باد شہای بر آوردند بنابر آن استاد یوسفی ترکش دوزخ را برای این کار اختیار کردند و تاج شہای بر سرش نهادند و اسباب سلطنت ہمہ آمادہ و ہمیا کردند و بعد از تاجگذاری آن بیچارہ را کشتند و در تاریخ خلد برین مسطور است کہ خواص و عوام در آن سہ روز آن طغرای موافق ضابطہ آن خاندان سجدہ می نمودند چنانچہ حکیم رکن الدین مسعود کاشی این قطعه منظوم ساخته

قطعه

نکرد مسیوہ آدم بکرم حق شیطان	دلی کج تو آدم سجدہ شیطان کرد
و شاه عباس معاصر اکبر شاه و جہانگیر بادشاه بود و درت چہل و دو سال در ایران سلطنت نمودہ در تاریخ شب پخشہ سبت چہارم شہر جمادی الاول سنہ یکہزار و سی و ہشت ہجری در گذشت عمر وی شصت سال بود بعد از وی پسرش سام مرزا ملقب شد و صفی بر سندانہ شہی نشینت و تاریخ وفات شاه عباس از وادات طبع مرزا سنجہ کہ از فولادہ و نژاد شہانہ است الماضی است نسبت	

تاریخ دیوان خاص

۱۰۳۵

تاریخ ۱۰۳۵

شهرش لعلی ابن اقبال باد

اگرچه ازین مصره سه سال از تاریخ فوت کم میشود اما مولف خزانکه در کتاب عالم آراسی همایان نوشت

دیوان خاص قلعه آلر آباد

چون در سنه یک هزار و چهل و هجده دیوان خاص اندرون قلعه آلر آباد بحکم شاهجهان بادشاه تعمیر یافت این ابیات و تاریخ اندرون آن عمارت مشغولش نمودند تا حالت تحریر برسد

تاریخ دیوان خاص

ازین دولت قصر عالی بنام	سرکه آباد شد عرش سا	بود کنگرش از جبین سپهر	نمایان چو زندان سین سپهر
سجود در این سراسر	کنند سر نوشت بد از جبه دور	بشرافت یکی آیه در شان او	سعادت در آغوش ایوان او
ره جور از پیشش کم بسته است	برنجیر عدلش ستم بسته است	بنام برنجیر کز عدل شاه	همچشم شوره زده داد خواه
در ایوان شاهی بعد حشام	چو خورشید بر چرخ باد دام	چو ایوان او عالم آراسی شد	سرخاک از د آسمان ساشند
شهنشاه آفاق شاه جهان	کناز و باور و روح صاحبقران	باین رونق در سینه پیرت بکام	ندیده بروی زمین آسمان
بود صحن بازش چو سیامی مهر	بر زرش فتاده چو سایه سپهر	تا بخش اندیشه آورد رو	در فیض شد بازار چهار سو
	چنین گفت طبع حقایق شاش	سعادت سر آری و چالو اساس	

تاریخ قصر که شاهجهان بادشاه در سنه هزار و چهل و هجده تعمیر نموده و طالب کلیم در تاریخ آن گفته

تاریخ قصر

پیش دولت سر آری شاهجهان	طاق کسب جبین نهد بر خاک	بجز تاریخ قصر او بدعا	قدسیان گفته اند از دل پاک
	طاق ایوان بادشاه جهان	باد محراب انجم و افلاک	

میر محمد باقر داماد

تخلص او اترق است خلف سید محمود داماد است لادمی است و دختر زاده شیخ علی آملی و پدرش بدینجهت بداماد آشتهار یافته او مولفات بسیار دارد و میردنی در اصفهان بسر برده در سنه هزار و چهل و هجده در گذشت تاریخ فوتش ازین مصره استخراج می یابد
عروس علم دین رام ده داماد

ارجمند بانو سیمک محاطب به ممتاز محل

نسبت نواب اصف خان است که او برادر نوز جهان سیمک بود اصل نام او ارجمند بانو سیمک الملقب به ممتاز محل و ممتاز زمان عرف تاج بی بی ولادت ارجمند بانو سیمک در سنه یک هزار و هجده واقع شده و در سنه یک هزار و هجده و یک در سلک از دواج شاهجهان بادشاه در آمده و نوزده سال و چند ماه در شکوهی خسته و می مانده و چند پسران و دختران از او متولد شده و چند از آن فوت شده نیز به گام وفات سیمک چهار پسران و چهار دختران زنده بودند از پسران یکی محمد داراشکوه که بادشاه او را ولی عهد خود مقرر ساخته در خدمت خود سید اشکنده دوم سلطان محمد شجاع که صوبه دار بنگاله بود و از نیک تدبیر و همت و عروت نامی ملک را سرسبز و آباد داشته و کار تجارت کبشی انگیز در زمان او بخوبی سرانجام یافته سویمک او رنگ زیب عالمگیر که صوبه دار یکی

باز احوال مردم چنان بر حساب کرده اند که بنده شهنشاه بخواب

۱۰۳۰

۱۰۴۰

۱۰۴۰

ماستیان دهم

دیار کن بدو وال بود چهارم سلطان مراد بخش که صورت کجوات و تهنته و سبک و غیره بدو توفیق بود و از دختران یکی انجن اراسی دوم کنیزی
 سوم جهان اراسی چهارم دهر اراسی که پیش از تولد اندرون شکم مادر نالیده بود و زود تولد شد همان روز بیک صاحبه وفات یافت
 و قصه اش بدین عنوان است که روزیکه دهر اراسی که در شکم مادر نالیده بود از ناله او همه خادمان و دختران که حاضر بودند گریه کردند و خوف
 شده در وسط حیرت مستغرق شدند و لحظه در زنده بر می آمد و باز گم میشد و طفل اندرون شکم می نالید هر چند که دایه گان محل دوانیا
 دو اتفاق بمجاله گوشتند سو می نداشت بیک صاحبه از جنات خود بیاورس شده بادشاه را نزد خود طلبید و گریه و زاری نمود و فرمود
 که طاهرست که چون فرزند در شکم نالید مادرش زنده نماید که ننگه نصیب ما شده عنقریب بسافر عدم میشود لیکن مراد وصیت است
 اول اینکه حق قسمت شمار چهار پسران و چند دختران عطا فرموده است برای نام و نشان همین کافی است چنان کنی که نسل
 دیگر از کسی پیدا نشود و با هم جنگ و جدلی نمایند و دهم آنکه بر مردمن چنان عمارتی تعمیر نمای که بر نسخه طهر نایاب و کمال لطیف و خوب
 باشد بادشاه هر دو وصیت را بجان دل قبول فرمود بعد از آن دهر اراسی که تولد شد و بیک صاحبه پس از ساعتی در گذشت و این دو
 تاریخ هفتادم ماه ذی الحجه سنه که در چهل در بر پانور واقع شده در باغ زین آباد بر پانور برسم امانت مدفون گردیده
 و از آنجا در اگر آباد آورده تا شش ماه بیرون روضه بود و از آنجا چون کزین افتاده بود امانت داشتند و کواغند نقشه مقبره هر یک
 استادمی آوردند چون یکی از آن پسند بادشاه شد تحقیق بر حجب آن نقشه چوین تیار کردند من بعد موافق آن نقشه روند
 که در اگر آباد بر کنار دریای چین واقع است و حال بناج محل است چهار دار و دو حوض و وصیت آن بانو و فاکیش بانو از سنگها
 بیش قیمت در عرصه هفت سال تصرف پنجاه لکه روپیه تعمیر ساخت و شاه جهان بادشاه نیز بعد وفات همدین روضه که یکی از
 عجایب روزگارست در پهلوی بیک مرقوم مدفون گردید بعد فوت بیک صاحبه شاه جهان بادشاه لفظ غم در تاریخش یافته و
 بی بدل خان در تاریخ وفات بیک صاحبه این ایات انشأ فرمود

تاریخ

زین جهان رفت چو ممتاز محل در حبت برخش جو رکشاد بهتر تاریخ ملایک گفتند جائی ممتاز محل حبت باد
 در اندرونی و بیرونی در وازه های این روضه عالی آیات قران بخط طغرائی نقوش است و در باب اندرونی روضه طغرا
 نویس نام خود و سال اختتام آن مرقوم ساخته الفیقا الحقیق امانت خان شیرازی سنه هزار و چهل و هشت بهیمی طالبی در واز دهم
 سنه جلوس مبارک و بر مرقوم بیک صاحبه که از سنگ مرمر است یا حی یا قیوم مرقوم است و پائین تقوید طرف جنوب این چند کلمه نقوش
 مرقوم در اجزند بانو بیک مخاطب به ممتاز محل قوفیت فی سنه و شاه جهان بادشاه نیز در صفت این مکان بهشت نشان ایات
 انشأ نموده خدی از آن این است

ایات

زهی مرقوم بیک بقیس عیب بصحنش ز خال منیر جو بر عمارت گران مقدس جناب اگر حرم آرد برین در پناه زرقت بنظاره این مزار	که بانوی آفاق را گشته همد بجارب و مژگان درخش ز قهر در حشر پیغمبر آفرده اب شود او چون خفیه پاک از کنه شود چشم خورشید و مژگان	سنور مقامی چو باغ بهشت جو این نگار است دیوار و در برین بقعه پاک و الا مقام اگر عاصی آرد برین روضه نمود این عمارت نبار و ز کار	معطر جو فردوس غمخیزت سویاتازه و نر جو آب گیسر ترشح کنان ابر رحمت دمام کنند نامه خویش را شست و شوی که ظلم نشود و قدرت کرد کار
--	---	---	--

تاریخ بیکم

صید رضیه مطهر حسین مرزا صنوی است و مظفر حسین مرزا خلیف سلطان حسین مرزا ابن بهرام بن شاه اسمعیل است چون ولایت قزوین را محمدرخان قلاتی در سنه سی و سوم جلوس اکرسی حسب الحکم آنحضرت حواله شاه طهماسب نمود شاه سلطان حسین مرزا برادر زاده خود بخشید بعد وفات سلطان حسین مرزا از دو چهار سیران ماندند مظفر حسین مرزا و رستم مرزا ابوسعید مرزا و سخر مرزا سیواسی مظفر حسین مرزا سه برادران یکی بعد دیگر در سال سی و هشتم جلوس اکرسی شدند و از اکرسی شاه ملازمت حاصل نموده بخدمت عمده سروازی یا قندهار از آن مظفر حسین مرزا نیز مهربانی های بادشاه بلیست برادران و دیده قلعه قندهار را بشاه و یکنان که بکجاست ان اطراف نامزد شده بود تعیین نموده وارد قندهار گردید و منصب پنجم از سه و جاگیر سه بهل افتخار اندوز گردید و در عهد جاگیر بادشاه در ماه رجب سنه نوزده هجری از ولج بیکم مذکور باشان زاده مرزا احترام یعنی شاه جهان باد بوقوع آمد و قندهار سی بیکم مخاطب گردید و باغی که در اکرسی باد به باغ قندهار که شهرت وارد تعمیر کرده اوست و روضه که در وسط باغ است شاید که مدفن آن عقیقه باشد قبرش از درته خانه است حال آن مکان متعلق

براهمه برت پور دار و مکانی خوب است
شیخ بدیع الدین سهارن پوری

از حیدرآباد شیخ احمد سرهنوی است در سنه اثنی و اربعین و الف ازین دار بر ملال انتقال نمود و در صحن مسجد خود مدفون گردید تاریخ رحلتش ازین مصرعه است تاریخ می باید بشرط آنکه حرف ذال که در کلمه گذشت واقع است از اسب لفظ خوانند

۱۰۴۲	شیخ مرزا ابوسعید غفور باد	دل های زایران در غنای قریب آباد	تاریخ رحلتش چیز باقی نسوا که	قطب جهان گذشت عالم حجاب
------	---------------------------	---------------------------------	------------------------------	-------------------------

عمارت خاص محل شاه جهان بادشاه

این عمارت در دهلی کهنه قریب کمال باری در عهد شاه جهان بادشاه در سنه هزار و چهل و دو هجری بنیایافته بود حال آنکه با بنیادام دارد مگر این کتبه بر دروازه آن مکان تا امر فراموشی است

۱۰۴۲	بدو شاه جهان صاحبان ثانی	که در جهان از چهار پروردگار خدای	بنایند و همین زمانه خاص محل	درین زمین بکر منبت زینجا و باب
	بمشیت باد بر سر لوطی مملو ن	همی ضمیرش فی صلح صلح صواب	اگر ز حال بنامین شود سوال ترا	حساب کن گیسوی محل خاص باب

حضرت شیخ پیر میرزا

مرشد جهانگیر بادشاه است و در سنه هزار و چهل و دو هجری فوت کرده و در میرجه مدفون گردیده این تاریخ بطور تعمیر در باب است

۱۰۴۲	وز زمانم بلا شک و شبهه	شیخ پیر است عارف بالهدی	خار قشیر آفتاب عیان	شاید حال اوست پیر جوان
	از مریدان او جهانگیر است	که شنیدند شاه بنده کشمیر است	بر لود و فتنش پیر همه دان	که به بند است قصه جو خیان
		سال نقاشش بکولوا و یلا	که عطاش ز شش پیر حسد	

تاریخ آوردن نهری از آب فرات بکربلا

چون در سال یک هزار و چهل و دو هجری شاه صفی بادشاه ایران بهر از آب فوات تا بکربلا برد و مرده این تاریخ یافته

مات یازدهم

۲۴۱

۱۰۳۲

شاه فرزند خسرو دین شاه صفی یافت تو فین که از و بجهت آب دریا	انکه خاک قدس زنت از سر آمد این اشک دره نش از قاتل غم آمد	تا تاریخ انده در گذرد از شرف حب علی غمتر از قیصر و خاقان و سکندر آمد سال تبارخ چوپرسیم دنیا گفته آب ما زرد دس گوشر آمد
---	--	---

کتابهای شاهنامه و محمدرضا شاکوه

داراشکوه پسر بزرگ شاهیجان بادشاه بود و ولد دلش تبارخ نسبت و هم ماه صفر سنه کینار و بست و چهار پسر که از لطن ممتاز عمل و تحرافت جاه وزیر پو توغ آمده و ابو طالب کلیم این مصرعه در تاریخ و ولد دلش یافته و بو بست سالکی تبارخ و دویم ماه شعبان سنه هزار و چهل و سه عقد مناکحت او با دختر سلطان سرویز که نادره نام داشت منعقد گشته چنانچه از اطهاسب قلی ترک حبت طبعی او نوزده بیت و تاریخ گفته در انشاران نهایت صنعت بلکه اعجاز بکار برده که در مصرعه آن تاریخ است و اگر حرف منقول یا غیر منقوله بیت را علیحدگی بنده همان تاریخ شود چنانچه از یک بیت چهار مرتبه تاریخ صاحب می آید و علاوه آن از رسم تو شیخ یک بیت دیگر بر آید یعنی از گرفتن سر و حرف مصرعه های اول مصحف از حضرت مصرعه کفانی مصرعه ثانی حاصل شود که بدستور اصل بکار و بعد از آن تاریخ بر آید و ان تو شیخ و پیشی که از تو شیخ حاصل آید نسبت به بیت که تو شیخ حاصل آید

بصورت زین بلوچ محل شاه رقم دیدم قران مهر با ماه

باز نوزده بیت تو شیخ که از ان تاریخ بر آید

۱۰۳۳

قبول یکدیگر یارین شمشیر دارگان دلیل موبد و انا بنده دانش در از قید نوال وی به چشم صف قرین فرزند ما و همدان امل انخار سه کامل کشاد دل بگفت مهر کاک باور سعاد آیین زندان رواج عدل باقی با دین جشن کوهستان ابد با جود او هدم تم اهدال و ترا لمی تا بود عالم امل را جود سنان لی طوی دیسار کادی تنه زده را سلیما کو از رحمت قبول پیغمبر را	صلوات من دادند هر طوی شهرزاده تعالی الکنز کرده بانی یاد کامل یم از صحت عطا او کند از غلغلی له تو پیشین شهرزاده وصل بد بجز اله لوا می جود او هر جامه بقصه سیه افکن شد صود بد کوی و از نخست نایل طالع حصون سردر قاسم ناطق قهقار لوار اجتناس او تا جمان او داد و بگم الهی تا ابد با و انغای قد سر پا رقم ز نوزده بیت تو شیخ خاندن کرم نیز عرض حمت بر سائیم که قبول آیتند انشا کردی او خطایید هم در خط حافان	رواج التیام فروان و اول ما خزین شد و کم چون کل لطف خاد همین عهد را باز و لیسار و در اسلامان مدح جود او دارد و لایسار کالیسان رین شاد می وید و عدل عین امان لوا می زلم و سازد دل پر زده را نیز به سب همه بر همه احسان بود پیش کف نامی و سنگ که کیر کال سبح آید چو بیار ببطار از زنی دران همیشه حاسد احوال و می و سرگردان در کئی نقطه هایش است تو شیخ کوهستان کسی که زین سوری تو آید گفت هم	بچه که کشد دیگر نسو نلیک سلطان درین دولت که یار جان او با او جود زهی شاهی که کوهستان با و نام با شتر یقین و انم که قصه کند حال چه شکل بود در سایه شاه جهان سو با او و جود جاه او با و صفای حکم اقمیت مرا و در مقصد با و شهاب الدین و ان محبت من که در برود ام تند و کداو شهی که تا ز لطف می کند چو خنایای همیشه فرما اقبال و با فر و یا این بود هر مصرعه تاریخ منقطع است
---	---	--	--

و ملک الشعر اطالب کلیم تاریخ این جشن خسته چندین یافت

تاریخ از طالب کلیم

ازین گشت جشن وافر سرد	هر عید شد در سرب راه سال	از گوهر نشانی دست گرم	اگر گشت چون آبله پامال
-----------------------	--------------------------	-----------------------	------------------------

فریب کوسه زور گرفته است اوج دو سواد آخر اوج شاهنشاهی	مرصع توان کرد تیغ خصال برین شرف کرده اند خصال خرد به تاریخ این عقد گفت	لمح این جهان طرف این چنینست را منرش زبیره و شتری قرآن کرده سعیدین کج جلال	که دیگر کیش شد در سوال سعادت گرفت است اوج کمال
---	--	---	---

کدخدای شاهزاده محمد شجاع

سیردومی شاهجهان بادشاه است نسبت روز بعد از تختداری شاهزاده داراشکوه عقد ازدواج او با دختر مرزا رستم صفوی
اتفاق یافت و تاریخ آن جشن فرخنده ازین قطعه ابوطالب کلیم مستفاد میشود اما یکصد و ازار و سه حساب بجد کلیم است

تاریخ

اول از گلشن امید کلیمش کهن جشن فرخنده والا کبریا بقدر	روز کار طرب و عشرت جاوید آمد عالم افروز تر از زو که عید آمد به تاریخ قرآن کرد رقم کلیم	پیش از آمد هم که ز نور زمین عید سبزه برده ماه فلک بادشسته همه بقیس سبزه نزل چشمه آمد	بمنام همه بلوی کلیم آمد از نی ساز طرب کو کتب امید آمد
--	--	--	--

و ششصد و پنجاه ساله لویس می نگار که این مرد و جشن کدخدای در سنه هزار و چهل و دو هجری سرانجام یافته و بعدین سال
حب الکلم شاهجهان بادشاه مفقود و شش تن خانه در خط بنارس خاک برار کرده شد

لوله سلیمان مشکوه

تاریخ نسبت و ششم رمضان سال هزار و چهل و چهار در خانه محمد داراشکوه از بلطن دختر سلطان پرویز فرزندی بوجود آمد به سلیمان
موسوم گردید که تیکار یکبار تاریخ ولادت نیز از آن نام استخراج میگردد

نواب جهابت خان

از ارامی کبار و خواجهین نامدار بود اصل نامش زمانه بیگ در عصر جهانگیر باوشاه خدمت صاحب صوبگی کابل داشت در کنت
و کثرت سپاه و فرادانگی اسباب شوکت و جاه از سایر اماراتینار داشت و فقه در افتاد و او با نورجهان بیگ و قید کردن بادشاه را
و بدست آوردن نواب آصف خان اصفهانی را و مقابله او با امرا بر جهانگیر و جهانگیر نامه و اقبال نامه جهانگیری مفصل مسطور است
این واقعه در سنه یک هزار و سی و پنج هجری بوقوع آمده بعد وفات جهانگیر در سال دویم از جلوس صاحبقرانی مطابق نیر و سی هشت
هجری سیوم ماه رجب بصاحب صوبگی دلی مر بلندی حاصل کرد و در سنه یک هزار و چهل و چهار وفات یافت از عبارت تاریخ مرد تاریخ و وفات
او برمی آید بولت راجحان معلوم میشود که این تاریخ کسی گفته که از نواب مذکور از زوگی خاطر داشت در اصل در خرم بلوچ مرد تاریخ
و متحرران تاریخ نوشتن رازمانه آرام گرفت یافته اما یکصد و زیاده میشود و مولانا سی عبدالشکر زری تاریخ و وفات او چنین رساله تحریر کشید

تاریخ

خونگوه جهان خان جهابلقب چون نقضای الله قافلہ عمراو	انگه چا و یک خلف ماورگیتی تراود رضت ز دنیا نسبت رویی کشاد	انچه بدترین تیغ کرد در اقلیم هند سال وفاتش خودوش برده عا	بیخ قوی چرخ راست بکوش تراود گفت بجای بدی خازنان زنده باد
---	--	---	---

و خازنان نام پسر جهابت خان است که با اسم لهر اسپ موسوم بود و بعد فوت پدرا و نیز بخطاب جهابت خان سرور آری یافته
در زمان صاحبقران ثانی بصوبه داری کابل سرور آری داشته و متخلص و انالی است در سنه هزار و چهل و هشت فوت کرد و ۵۰

ماتیا زوم

تخت طاوسی

۲۳۳

این تخت مرصع بیستم تخت طاوسی بود سقف آن تخت را از درون همیشه منیا کار و نخت مرصع و از بیرون بلبل و یا قوت و چتران مرصع تخرق ساخته بر مردین اساطین دوازده گانه برافراخته و بالای آن دو پیکر طاووس شکل ترو و اسیر و در میان هر دو طاووس درختی مرصع بلبل و الماس و زرد مروارید تعبیه نموده و برای عروج سه پایه نردبان مرصع بجوهر آبدار ترتیب داده و این تخت بصرف زیاده از یک کدور در پایه ترتیب یافته و در عرصه هفت سال صورت اتمام پذیرفته و از جوهر آبدار که در آن تخت نصب کرده بودند لعلی بود در وسط آن بقیمت یک لکه روپیه که شاه عباس صفوی مصوب بنیل یک برسم ارمنغالی بجایانگیر بادشاه فرستاده بود و او در جلوه می فتح دکن بد بسر خود شاهجهان بخشیده و این لعل دوازده متقال وزن داشت و از آن خاص مزارع یک بود و مزارند که در خط نسخ بر آن لعل این عبادت کند انیده بود آن یک این مزار شاهسرخ بهادر بن امیر تیمور کورگان و چون بمرد روزگار بسلسله صفویه منتقل گشت بفرموده شاه عباس بخط تعلق بر آن کنده بودند بنده شاه ولایت عباس چون بجایانگیر بادشاه رسید نام خود را با سامی نام پدر بر آن نگاشتند و الحال باسم شاهجهان بادشاه فرین گشته بر آن تخت تعبیه شد شعری پایه تخت اشعار آبدار در تعریف این سیر بی نظیر در آنجه و مورخان روزگار برخی از آن اشعار و تاریخ بانها ایراد ساخته و ما مرصع صاحب

بجز آن نامی این ششمی حاجی محمد جان که که ختمش بر تاریخ است بنمای مندر درون تخت گنایه نموده بودند *

تاریخ

زهر رشید را بگذشت اول	فلک روزیکه سیکردش مکسل	که شد سامان بتایید اسلیه	زهی فرخنده تخت بادشاهی
وجود بگردگان را حکمت این بود	جزین تخت از زرد گوهر مقصود	بنیا کاریش بنیای افلاک	بجای کار فرما صرف شد پاک
که افسوسه خاتم ندیده	برای پایه اش عمری کشیده	لب لعل تباران را اول بحیثیت	تریا تو گش که در قید بهمانیت
دیده خورشید و مندرار و نمایش	رساند که فلک خود را بساییش	که شد از گنج خانی کیست خاک	بخرچش عالم از زنده چنان پاک
پناه عرشش در کسی سایه او	خارج بگردگان پیرایه او	ز گردن پایه بر تخت افسرد	سرا و از می که بر بر پایه اش سود
فروزان چون چراغ از طوبی بنا	در اطرافش بود گلهامی مینا	خارج عالمی هر دانه آن	را الواعه جوهر گشته الوان
تا اندصد فلک را داد اختر	شب تار از فروغ لعل گوهر	نکین خورشید هم بر پایه اش بست	چو سیکرد از فرازش کوهی دست
خارج عالمی را چرخ یک تخت	کنده جهان بخش و جوان تخت	از آن شد بانه قدرش فلک سما	دهد شاه جهان را بوسه بر پای
بود بر تخت جاشاه جهان را	اثر باقی است تا کون و مکان را	تا اند قدرش تختی چنین بست	خداوندی که عرشش گریز آخت
بگفت وزنگ شاهنشاه عادل	چو تار بخش زان پرسیده از دل	خارج هفت کشور زید پایش	بود تختی چنین هر روز جایش

۱۰۴۴

وقتی که صاحبقران نامی از سفر اول کشمیر معاودت نمود و در قریب مستقر الحظافت ابرار در رسید عمت در آمدن شهر و جلوس بر تخت موصوف با اختیار اختر شناسان روز جمعه بیستم شوال سنه هزار و چهل و چهار هجری مقرر شد و تا رسیدن ساعت در نزدیکی شهر متوقف نمودند و غده شوال این سال که مطابق روز چهارشنبه یازدهم مارچ ماه انگریزی قدیمی و سبت یکم جدید است سال کبک را ششصد سی و پنج عیسوی بود نیز اعظم دین تهنیکه برج حمل خزامید و معالقه عید و نوروز سرور شاه جهانیان را در پلا ساخت بعد از آن بادشاه بتاریخ مقرر و اصل شهر شدند و بر آن تخت مرصع جلوس فرمودند و تا نه روز جشن عالی انعقاد یافت و چون قرب جان ایام یعنی در ماه صیام سلیمان شکوه پسر شاهزاده محمد دار الشکوه متولد شده بود چنانچه ملک الشرا ابو طاب

مات یازدهم

کلیم و نسبت اربع یعنی اول طلوع نوروز و دوم وقوع عید و سوم شیخ قدوم و چهارم باده شاه و پنجم باده شاه و ششم باده شاه و هفتم باده شاه و هشتم باده شاه و نهم باده شاه و دهم باده شاه و یازدهم باده شاه

قصیده و تمثیل اربع

غبار موکتب جهان جا حلال	بچشم مردم دل از انخلا فرمید تو	فشانده اند چه گامهای عیش بر سر سال	جمعه مقدم اوروز و عید نوروز
خدا نصیب کند عمر خضر و طول انتظار	بوصف سخت مصعب گرفتار تو	که باوشاه نشین تخت استقلال	شرف پذیر نوروز در چنین عید
که ز باور رسد آتش زان و ال	توان آتش با قوت آن چراغ آلود	برو تا گرفت هست تانم و جمال	بزرگی سلیمان با قوت و صفایان
ز نشان شوکت و قوت و شکوه جاه و	بها ندارد دیگر بر این پنج خواست	چنانچه حکس اغان فتنای لال	فنا دیر تو با قوت و عمل بر لال

قصیده در وجه قبول یافته و کلیم بر زبان عنایت خسروی سنجیده شد و مبلغ پنجاه تومان بصدور و پیکه که همسنگ بر آید با او انعام شد و شاعر خسروی دیگر در تاریخ انام آن سربیر خلافت سع سربیر پهلوان صاحب جفرانی یافته گویند که سختی بدان قیمت و زیبای در هیچ زمانی و عصری کسی ندیده است

بیت

نایشش بچشم در نیاید بیاید
هر چند نظاره کرد احوال
و این سربیر خلافت در دوران تیمور به نام زمان که شاه باوشاه ماند و قتیله باوشاه فتح سهند و ستان نمود و آن را از میر عیاش ساخته اند

تاریخ نسب لاهوری

که ملا شاه بدخشی یکی از پسران او بود در عمر پنهان و بیست ساله در لاهور سینه کبوتر از چهل و پنج بخت بدخشی هفتم ربیع الاول فوت کرد و در آن بلده مدفون گردیده تا نخست از عجز الواصلین نوشته شد

تاریخ

عازنی راه حق بصدق و یقین	شیخ میر آفتاب کشور دین	قادر بود آن خدا آگاه	از مریدان اوست ملا شاه
خواجه ملا و احمد سنام	بریک از دولتش رسیده بگام	در نیمه عمر خودش دایم	بنیال زن و غم نرسد زند
از ربیع نخست هفتاد بود	در اول هفتاد هفتاد فرمود	عمر پنهان و بیست سالش بود	کاز زمان کرد سومی خلد صعود
سال نقلش ملک با و چ فلک	ز در قلم میر خجندی نه تنگ	گنبد مرقدش بلاهور است	همچو بر چرخ چادری سورا است

۱۰۴۵

مسجد اجمیر

این مسجد عالی را استاد بهمان باده شاه در اجمیر عقب روضه خواجه حسین الدین حشمتی لهر چهل هزار روپیه تعمیر ساخته و در سینه کبوتر از چهل و پنج بخت بدخشی هفتم ربیع الاول فوت کرد و در آن بلده مدفون گردیده تا نخست از عجز الواصلین نوشته شد

تاریخ

داد بزم عورت اجمیر انقیاس	سر لوست ساکنان نیست بان	زین محل مضیق جنت کبوتر از چهل	بنوعاصد گلستان است از گلستان
مسجد کان کعبه است از یازدهم	کعبه حاجات دنیا مسیخا بهمان		

بانه خان

در زمان شاه جهان پادشاه ماسم محبوبه الکه با بود و بعد از آن شهر در سپهر و پهل و بهشت هجری فوت شد
و در پین سال خان بزبان سهاور در دولت آباد در گذشت

نواب فضل خان غلامی

اصل نامش ملا شکر الله است در عهد بهانگیری از شیراز آمده در دکن با خانخانان عبدالرحیم خان مرا
گزیده و معرفت ایشان از درگاه جهانگشای منصب یافته و در سنه دوم شاه جهان بخدمت وزارت کل از
تغییر اادت خان برادر اصف خان جعفر بیگ سرفراز گردیده چنانچه تاریخ آن به شد ظاطون وزیر اسکندر
یافته اند و در سنه یازدهم منصب بهشت هجری و چهار هزار سوار بلند مرتبه گشته و در سنه دوازدهم بتاریخ دوازدهم
رمضان سنه نیرا و پهل و بهشت هجری بعارضه جسمانی در لاهور در گذشت عسکری تاریخ از شوال سنه ازین مصلح
بر آورده و ع زوجه بی برده کوی نیکبایه و وزیر غلامی از دهر رفت و یافته اند و غلامی مخلص او بود

۱۰۴۸

بافر خان کهنه

از امرای صاحب همت و سجا بود و در خدمت حضرت فرودس اشبانی درجه تصرف داشت بصحبت شعرا
مالوس مالوف بود و در نظم اشعار مشغول در سنه هزار و پنجاه و اول عالم نامی نمود

۱۰۵۰

عزیزت خان

برادر زاده عبداللهد خان فیروز جنگ است نام پدرش سیردار خان بود در سنه کهنه و پنجاه هجری در زمان
شاه جهان پادشاه فوت کرده و عسکری در تاریخ قولش این بیت خوب یافت

۱۰۵۰

تاریخ ۱۲۱۱
لفظ تاریخ ایسیان نام عزیزت خان
بانی آرا بود را بجد بگردن شمار

سید عبدالقادر بخاری الکه سر آبادی

در سنه یک هزار و پنجاه فوت شده و تاریخ وفات او از مخبر الواصلین نوشته شد

تاریخ

آنکه او را زبیده ام نامی	بود و هم نام تناه جلیای	ذات او زینت توکل بود	بر ریاض تقا عاشق گل بود
حرف ذات ایندی بود	کو هر چه سید بی بود	ذلت او بود با کمال و وقار	منق فین و طبع انوار
سال نقلش که بزرگو سفت	تاریخ بزرگو سفت	عقل شهناز عرس او در	تاریخ بزرگو سفت

۱۰۵۰

در نزدیکی درگاه سید کبر فرب موضع سلطان رنج در بلده الکه آباد تریب می است که آن مدفن زنی بود که در سنه هزار
دینچه هجری فوت کرده و این تاریخ بران تریب منقوس است

تاریخ

چو عفت زمان بانوی روزگار	بصفت ده زنگی کرد طی	شب جمعه و بهندم از جیب	بفرودس علی چو شد جای و
خود بر سبل و فاقش گفت	بهشت برین بادا و ای و	بهشت برین بادا و ای و	بهشت برین بادا و ای و

۱۰۵۰

شیخ عبدالحق محدث دہلوی

یکے از او دیامی کبار میزند بود ماه محرم سنه نصد و پنجاه و هشت هجری بوجود آمده و در سنه یک هزار و پنجاه و دو درگذشته
 مقبره او در دہلی بر کنار حوض شمس واقع است عبارت چند که از ان با کمال احوال سن معلوم توان کرد اندرون برج آن
 مکان از حروف چون مر قوم است و آن عبارت اینست بسم الله الرحمن الرحیم مجمل از احوال که است منوال
 مقتدای وقت مباحث الفاعل ابوالمجد عبدالحق رحمه الله در حقه هجدهمین سنه از مبادی شعور بطاعت حق و طلب
 علم کربسته نزد یک یا دان بنوع اکثر علوم دنیه تحصیل کرد در سن بسنت و دو سالگی از همه آن فارغ شده و کلام
 مجید از بر گرفته بر سن شست و هجده عفو ان جوانی جاذبه الهی در رسید یکبار دل از یار و دیار برگشته
 متوجه حرمین محترمین گشت مدت مدید بان مقامات شریفه اقامت در زبده با قطاب زنان و اولیای
 کبار جمعیت داشته بود و در جمیع ارشاد طالبان اختصاص یافت و علاوه آن تکمیل فن حدیث نمود و کثرت
 فرود ان بموطن مالوف مراجعت فرمود و مدت پنجاه و دو سال بحجیف ظاهر و باطن تکمیل یافت فرزند ان و
 طالبان بجا آورده و بیشتر علوم سبعا علم شریف حدیث پرداخته بنحی که در دیار محرم اصدی از علمای
 متقدمین دستاخرین دست نداده است ممتاز و مستثنی گردیده و در فنون علمیه خاص فن حدیث کتب معتبره
 تصنیف کرد چنانکه علماء زمان اختیار بدان ورزیده دستور العمل خود دارند و اهل درس و خواص و عوام بجا
 خریداری می نمایند تصانیف این فیاض والا از صغیر و کبیر بصدد جلد و بحسب شمار آیات بیانصد هزار رسیده است
 در محرم ۹۵۲ این نور انم بر تو ظهور بعالم عظمی داده و در شش ماه تمام الکی و کشاده پیشانی بعالم قدس خرامید تاریخ
 ولادت شیخ اولیا و تاریخ وفات به فخر العالم به است فقط و این تاریخ که یک عدد از سال فوت کم نشود
 از کتاب مخبر الواصلین نوشته شد

تاریخ

فاضل شیخ عبدالحق	حامی شرح دوین بنک نسق	عالم متقی و عارف بود	بعالم غریبه واقف بود
شرح مشکوٰۃ از تصانیف	تاریخی و فارسی است تا پیشتر	عمرا بود یکصد و ده سال	کافران شد ازین سر مالار
	سبب تعلقش خرد عیان و غیر	بحقائق بهشت فرگفت	

شیخ محمد صادق کنکوی صیاد متخلص

از ارباب شیخ عبدالستار و س کنکوس پیروان از خلفاء عم خود شیخ ابوسمید بود صاحب صدق و تقوی
 و ضار و نفاست و تکمیل بوده پیوسته به ترتیب مردان برداختی در سنه اثنی و خمیسین و الف درگذشت و از
 معصوم و تاریخ وفات او است ع قطب آفاق رخبت از عالم عرب
 شاه عظمی این شهر زاده صفی مرزا این شاه عباس صلوات

بعد وفات جد بزرگوار خود بجز سیصد و ده سالگی در ایران در ماه جمادی الاول سنه یک هزار و سی و هشت بر سر
 فرمانروای شمس پیش ازین تا شمس بهرام مرزا بود بشاه صفی لطف گشت شعرائی بلاغت شمار تواریخ
 مرغوبه در سبک نظم انظام دادند زیاده از کس با الهام عیبی تو از یکدیگر بطل حق به تاریخ یافتند و از جمله تواریخ جلوس

مات بار دوم

۲۲۷۴

این معرعه مولانا شرفی در ویسی یافته به کابلیج به معنی پاپا و رنگ ستای می نهاد و در ماه صفر سنه کهنه از در پنجاه و دو در گذشت بعد فوت او پسرش شاه عباس ثانی بر تخت سلطنت جلوس نمود و بعضی از دانشوران مثل معبود و تاریخ آن یافته اند در پنجم ربیع الاول سال کهنه از راه هند و بخت از راه ما شرب دوام در گذشت و بعد از او می پسر شاه سلیمان صفوی پادشاه ایران شده بعد فوتش پسر او شاه حسین صفوی سلطنت ایران رسید و احوا سن رسید
 پادشاه نوشته خواهد شد

شیدا

از شیخ زاد های فتح پور سیکری است که در جوانی اگر آباد واقع است در او آخر عهد جهانگیری وارد ایل جلوس صاحبزادگان نانی بعرضه سخنوری در آمده بسیار شیخ طبع و بیباک بود و شعرای پاپه تخت را بطین و سجا می پندید چو مرزا امر الله که او را بفعل شهم سکر وید گفته است نه تنها من هم میگویم که امر الله مفعول است به خدا فرموده در قرآن که امر الله مفعولا به و به چو طالب است گفته قطعه شب و روز مخدوم با طالبانی جفته و نیوی و رنگ است که قول همسرن یاد نیست که دنیا است مدار و طالب سنگت به رسال و فانش معلوم نیست

جهان آرا بیگم

دختر سومی شاه جهان پادشاه است ولادت او روز چهارشنبه است و یکم ماه صفر سنه هزار و سیست و سه هجری موافق اردو فروردین ماه الهی و سال هفتم از جلوس جهانگیر پادشاه بود وقوع آمده و سیست و هفتم محرم سنه هزار و پنجاه چهار هجری آتش چراغ در جامه این گرفت و تمامی اندامش مجروح شد پادشاه که سیدران ایام در کن بود از اینجا که او کمر بوشن عمامه اندک بر او که حکیم حاذق بود و لبواری جهاز بر رویای سورت وارد شده بود و طلب داشت حکیم موصوف حسب حکم پادشاه جهان آرا بیگم بر داخت و در اندک فرصت او را غسل شفا داد پادشاه بجهت این حکیمت ستایسته خوب است و زمانی از حضور بیگم کنی اگر نیز محبت فرمود که ایشان بی مزاحمت در ملک بنگا که شیمای تجارت است ساخته یکا تجار پرادند فقط و حاجی محمد خان قدسی در باب سوخته شدن جهان آرا بیگم قصیده گفته پادشاه که زبان و پنجه را رویه سله ایست از اینجا که بیت این است بیت تا سر زده از شمع چنین بی اونی به پروانه ز عشق شمع را سوخته است به روزی بیگم بسین بریفت بر صدی نظری از بالای بام که بر سر راه بود بیباک بلند این مطلع خود خوانده مطلع بر قه بر رخ افغانه بر دماز با عشق به تاملت گل بخت آید با عشق به بیگم شنیده مسرور شد و پادشاه رویه جمله غایت فرمود مرزا محمد علی با تخلص مشغولی مخموری در صبح جهان آرا بیگم گفته بتوسط عنایت خان استاز بیگم فرستاد این بیت بیگم را خوش آمد و پادشاه رویه جمله بیت نیست

س

بذات او صفات کردگار است که خود نهان و فیضش آشکار است

و میر غلام علی از او میگوید که در کلیات نعمت خانغالی که مشغولی نشان زده بیت در تاریخ عمارت زیب النسا بیگم دختر خلد مکان است در آن مشغولی این بیت مذکور نیز نظر آید و نو او را فتاده باشد و جهان آرا بیگم در زمان برادر خود عالمگیر پادشاه تبارخ سوم رمضان سنه هزار و نود و دو هجری در خلوت سرای جاودانی آرمیده و در سخن روضه نظام الهی

مات یارو هم

اولیاد نون کردید و القاب آن سفوفه نواب جنت باب صابنه الرمانی مقرر شد و جهان ارا یکم در همین حیات
مخود را تعمیر نموده بر لوح فرار او این بیت و عبارت بخط نسخ مرقوم است به هو الی القیوم به سه بغیر نیز که بنویسند کسی فرار
مرا که قبر بوش غریبان همین کیه بس است به العقیق العاینه جهان آرا را میخواند چشت بنت شاه جهان باد شاه غازی
انار الد برانه سنه

تاریخ پل سلیمان خان

این پل قریب در بای سرخاب است باین قندار و پلشاور و ان رانواب علی مردان خان وزیر شاه جهان باد شاه
در سنه پنجاه و چهار هجری تعمیر ساخته و بر لوح سنگی که نزدیک آن پل استاده است این ابیات تاریخ مرقوم است

تاریخ

دوران ثانی صاحبزادان جهان	باو شاهی که تطل و هاب جید	خان ایشان علمیر و اشدر خدایا	بانی این پل فعال فرخ و نعت سعید
سال انکیش چشم از خرد و ادب و جلال		بانی این پل عمران شد لطف	

قلعه جلال آباد ۱۰۵۳

شهر جلال آباد که برکن در ریای اگست برای آبادی آن جلال الدین محمد که شاه دوسه تهمصد و هفتاد و شست هجری وقت حجت
از کابل شهنشالدین خانی حکم داده بود او در عرض دو سال آباد ساخته بفاصله سه کرده از شهر جلال آباد چار باغ که از باغ
صفوا و باغ وفانه گویند موجود است و این باغ را با بر باد شاه دوسه تهمصد و چهارده هجری احداث ساخته بود و شاه جهان
باد شاه در سنه پنجاه و چهار قلعه در جلال آباد تعمیر نموده بود حالا مسامست اما سنگی که بران تاریخ آن قلعه مرقوم
است در مسجد جلال آباد و تا امروز موجود است تاریخ اینست

۲۵۱

تاریخ

بکرم شاه جهان اشتهام خان چونما	بروی ساحت برین بنا خیر	از اسان مان تا اثر بود پیدا	مباد خوبی این قلعه در رخ زوال
حساب الیش ز عقل مجسم		مدا رسید گوشه شامی رخ فال	

تاریخ قلع و برجستان ۱۰۵۴

چون در سنه پنجاه و پنجم هجری شاه جهان باد شاه با جمیت سه لکه سوار توجه قند باشد به بلخ در فتح ساخت و نمودن
دالی توران منسوب شده بگنجیت لفری شیرازی این ابیات در تاریخ بطور تعقیب گفته

۲۵۱

تاریخ

شکله کرد رعایات خلد جهان	گرفتح ملک توران سر را که تها	باو سکا غازی عادل شهنشاه جهان	اگر کرد و ارجان از شلمان است
گشت دینبر عالم ثانی حاکم بران	از داور کرد در کشتوستانی کامیا	بر روی عزم جهانگه می نشی کند	اگر داقا لشکر جهان را بصیغش از قاف
سال این تاریخ حجت از ان شهر	گفت باطن نفس ز رانیم کای	دالی توران بر بار ملک از ان بعد ان	تا مانی خضران تیان بماند که جیا

۲۱۱

و چون ندر محمد خان زرد قبیل را ملاک را بهما بجا گذاشته راه خود پیش گرفته بود و چنانچه تاریخ آن مرزا عبدلرزاق مصنف کتاب مجمع
الصنائع بر رسم تعقیب خوب گفته

تاریخ

مات یازدهم

۲۳۹

۳۵۸

۹۵۴

۴۱۳۹

۳۵۸

شهر طبرستان نذر محمد خان زرو قبیله املاک را گذشت در آن
یعنی چون از اعدای طبرستان اعداد نذر محمد خان بدال مملکت برود و اعداد زرو قبیله املاک افزوده شود تاریخ براید نذر محمد خان
پس از چند اوقات در سنه ۹۵۴ و بعد از تقاضای چند سال در هندوستان روانه گردید و در آنجا راه دروغی سنان سلیمان جامدی انانیستند
فوت کرده

تاریخ حوض عید گاه بهار

چون در سنه یک هزار و پنجاه و شش هجری شخصی بنام حیب سور حوضی و عید گاه در ملک بهار تقرب در گاه مخدوم الملک شاه
شرف الدین تعمیر ساخت این تاریخ بر دروازه آن ثبت نمود که تا امر در موجود است

تاریخ

بر دروازه جهان پناه عدل گمین	حیب سور بن کار حوض قنبر الدین	وعید گاه مملکتش از خشتی آن	بست و ساخت چون درین دور
نیز در پنجاه و شش سال هجرت بود	که شد تمام باه صغیر و طغفر	۱۰۵۶	

۱۰۵۶

و شاه شرف الدین در سنه هفتصد و نشتاد و دو فوت شده و در بهار دفن گشته اند و در همان دور سنه هفتصد و نشتاد و دو فوت کرده

جامع مسجد بلده الله اباد

این مسجد عالی بر کنار دریا جن متصل قلعه الله اباد واقع است و از الواجب شایسته خان ابن نواب صفت جاه بهادر در زمان شاه جهان
باد شاه تعمیر نموده در سنه یک هزار و پنجاه و شش هجری با تمام رسانیده بست و سه ایات با تاریخ اندرون مسجد مذکور قریب گنبد

منقوش است از جمله سه ایات بسبب عوفوری ایات چونه کاری معلوم شده بانی است ایات

زهی بنایون که در الله اباد	بگم باد شده دین نیاه شد بنیاد	شهی که بی ازایش سریر گاه	چاو ز ما در ایام بیچگاه نژاد
شهی که عالم ابایی علوی سغلی	براد دین و شرافت چاو آرد	شبه جهان که بزرگین گرفته جهان	چو قنبر و زان همیشه عدل نژاد
غبار محبتش بر زمین عطا	کسیکه ناصیه صدق را بنجا آید	رواج یافته دین جهان ازین	کرد خانه دین کس چو باد شده اباد
کس از شرافت و قدرش تا در دنیا	بسط محبتش صف فلک بود نژاد	چو خشت بهر نیا اندر زمین محار	ملک عرش بیاد بی مبارک باد
بند قدر بنایی که بر کسب دنیا	بر استانش مهر نیر سر نهاد	بخلق سنگ درش عینک خدای کرد	زهی صفائی دست بهر نور استاد
ازین نیا به عالم نیا باعث دریا	خداست راضی در سر خدا گشاو	بشد لطف الهی باین بنیاد	ز صدق صفائی خاندان نیک نژاد
زهی بنا زهی باعث در زهی با	بلطف حق بهر مورد دین نیا اباد	ز چار سوی بنا عفو جرم می بارو	زهی شرافت بانی در تیره بنیاد
چو در گنبد این کعبه در چشم فلک	براه حیرت همچون زمین با تقاد	بنه بسجده برینجا که فیض مسجد شاه	ببین بسنگ چو انسان باین نژاد
قدم ز سر پی تمام ساختی غمی	چو تمام بنام من اتفاق افتاد	بنور دین اندیشه و دانش ترسین	نیز چو گوهر کن از دست کس نه فولاد
یکت با لغت تاریخ سال تعمیر	بر استانش مهر نیر سر نهاد	نیز در پنجاه و شش سال هجرت	که دست با کشتن از عمارت استاد

۱۰۵۶

با تمام فرید زوی طویل اند موسوی با تمام رسید نقطه اگر اعداد استان و مهر نیر که در تاریخ برمی آید اما یکد ز زیاد به پوشیده مباد که
در اایل عمارت کبندی اگر بزرگ الله اباد بنی بر سنه یک هزار و هشت صد عیسوی که بل کبش صاحب این مسجد را تعمیر ساخت مکان بود
و شش خود فرموده بود و بعد از ده سال در سنه یک هزار و هشت صد و یازده عیسوی باز بگم کبندی اگر نیر بصورت اصلی تبدیل ساخته شد

و ما با مردم موجود است مسلمانان بجز تو قدیم بر تو عیدین در آن مکان مجتمع میشوند و نماز میگردانند

حاجی محمد جان قدسی شهدی

از شاه جهان بادشاه بختاب ملک الشعراء می که همین پایه صاحب سخنان است سرفرازی یافته شیخ عبدالمجید صاحب شایه جهان نام
در وقایع جشن نوروز سال هزار و پستل و پنج یکنگارد که روز پنجشنبه دوازدهم شوال سال مکرور سر بر آرای آسمان چهارم بر تو انعامات
بر ساحت حمل انداخت نشانزد هم ماه مسطور حاجی محمد جان قدسی در جلوه وی قصیده که سبح بادشاه محله ساخته بود بمیزان سنجیده
شد و مبلغ وزن را که هزار و پانصد و پیه شده بود با و محنت گردید و در اواسط شهر ربیع الاول سنه تسع و اربعین و الف بعلون
صده شصت و هفتاد و شش شفا یافتن جهان آرا بیکم از تیب آتش در او ایل شوال سال هزار و پنجاه و چهار هجری بسنایت
خلعت و در هزار و پیه قنق بر گرفت قومی قدسی قصیده در مدح عبدالمدخان که از اولاد حضرت خواجه بود و منصب هفت هزار
داشت گفته بجزویش بر در مجلس ستاده بوزاند چون فارغ شد عبدالمدخان بر خاست و هر دو دستش گرفته بر سینه خود نشانید
و خود با پیرین سفید که در برداشت بر بالگی سوار شده بیرون رفت و خیمه را با خزان و جمیع کارخانجات و خیمه در دو صلبه بگوشید
بعد از چندی قدسی قصیده در زمین تراران در مدح صاحبقران ثانی گفته بعرض رسانید بادشاه خیر بخش عبدالمدخان شنیده
بود فرمود حاجی صلکه که عبدالمدخان بود داده است بکس نشود و اند پس قسام جوام قیمتی طلبیده شسته فرمود تا هفت بار در آتش آران
پر کنند در تذکره عزات الخیال مرقوم است که قدسی در سال یک هزار و پنجاه و پنج فوت شده و ملک الشعر ابو طالب کلیم در مرثیه او میگوید
بندی گفته و این مصرعه تاریخ یافته مصرعه دوزان لبس قدسی جنم زندان شد

شیخ کبیر عیسیٰ بالاپیر

۱۰۵۵

ابن شیخ قاسم قادری است و فرزند شیخ قاسم در چند سال گذشته در وضع شیخ کبیر در قنوج بر کنار در باکالی نے و آن عمارت
عالی از سنگهای رنگارنگ تعمیر است و اندرون آن روضه چهار تربت اندکی از آن تربت فرزند است که شاه قادر نام است
و پیش از فوت پدر در سنه یک هزار و پنجاه و دو رحلت نموده و در تربت دیگر برادر زادگان شیخ کبیر است و شیخ کبیر در روز دوشنبه
دوازدهم ماه رمضان سنه یک هزار و پنجاه و چهار هجری انتقال نموده و یکی از پسران او که شیخ مهدی نام داشت در سنه یک هزار و پنجاه
و هفت بر مرقد او این گنبد عالی تعمیر ساخته بر پیشانی دروازه گنبد مذکور این عبارت و ابیات مرقوم است

در خانه اول

این گنبد عالی در زمان لوت و نواب علی القاب بهادر خان ابن دریا خان انسان غوری خیل داد و ذری عمارت پذیرفت

در خانه دوم

این گنبد در سنه هزار و پنجاه و هفت هجری در عهد سلطنت ابوالمظفر شهاب الدین محمد صدوقان پادشاه جهان بادشاه غازی خلدی ملک و سلطان تعمیر شد

در خانه سیوم

تاریخ وفات حضرت شیخ کبیر بالاپیرین حضرت شیخ قاسم قادر کے

شد هجری سال هزار و پنجاه و پنج	دوشنبه دوازدهم ماه رمضان	که بر کمال قطب زمانه شیخ کبیر	عبدالمجید صاحب شایه جهان
گفت دعوی حق را اجابت بیک	روان کرد و بود و از مرده	روان کرد و روان بر روضه بیرون	

در خانه چهارم

۱۰۵۴

مات یازدهم

<p>۱۰۵۷ شیخ مهدی سپهر صدق دین</p>	<p>یافت توفیق زین عمارت خوار بیکان الف و سبعة و سین</p>	<p>در حقیقت بود بهشت برین بهشت در لفظ لغز تا بخشیش</p>	<p>روضه فیض بخش شیخ کبیر</p>
<p>در خانه پنجم</p>			
<p>تاریخ وفات شیخ قادر شاه بن شیخ کبیر</p>			
<p>۱۰۵۲ گفت بقر زبات قادر شاه</p>	<p>سال تاریخ از خردستم</p>	<p>گر بگردند جمله اهل الله</p>	<p>شیخ قادر جو رفت از عالم متصل این روضه گنبدی دیگر است که اندرون آن مرقد شیخ مهدی ابن ابی طالب است که گشته یک هزار و هشتاد و هشت هجری فون کرده تاریخ و تاریخ می که شیخ مهدی در حین حیات خود در احوال مذکور عمارت کرده بود در دست نام خود در نوم خواهر شد</p>
<p>حکیم رکبت کاشی</p>			
<p>۱۰۵۶ کرمک یک مجلوم</p>	<p>سپید تخلص از مجلسیان شاه عباس ماضی بود بتقریبی از شاه رنجیده ترجیح بندی گفته که مطلع اشش نیست که کرمک یک مجلوم باسن کران باشد سرش بد شام بیرون میروم چون آفتاب از کشورش به از ایران به بند بستان آمده ملازم اگر شاه شد در زمان شاه جهان بادشاه به خارج دولت صعود نموده از جهه مقربان گشت آخر باطلات بیت الدفایض شده بار بار آن رفت و بقیه عمر جانجا لبر کرده در سن هفت یا که سپید و الف در گذشت تا بخش برین مصر عهده اندر ع رفت بسو فلک یا مسیح دوم</p>		
<p>مولوی محمد القدوس ولد رشید</p>			
<p>تاریخ یازدهم ربیع الاول پرچم شنبه کبیر و پنجاه و هفت هجری از جهان فانی رحلت نمود و تاریخ وفات او نیست</p>			
<p>تاریخ</p>			
<p>۱۰۵۷ دکله و بدو در محتاجی هر لیل نهار</p>	<p>سال تاریخ و قائلش در شهر الکمال</p>	<p>چیز نهمه در روضه دار انظار</p>	<p>در ربیع الاول و حاج عرفه و ال</p>
<p>سید جمال بخاری</p>			
<p>۹۸۳ ۱۰۰۳</p>	<p>کمال اعتقاد علوم ظاهری و فنون رسمی آراسته بود و چون شاه جهان با ایشان اخلاص و عقدا تمام شسته نمی خواست که یک لحظه از نظر او دور باشد بنابراین تاریخ هشتم ماه شعبان سنه هزار و پنجاه و دو و کمال مبالغه عمده صادر است کل ممالک محروسه و منصب شش هزار و بیست و چهار سال و خلف سید محمد بخاری و تاریخ ولادت سید محمد بخاری که خود گفته این مصرع است ع من دوست و امان آل رسول به سید جمال بخاری تخلص خود در مضامین کرده اکثره بنظم اشعاری برخواست در سنه یک هزار و سه ولادت یافته و تاریخ آن به وزارت از تکرول است سال وفات بموجب نوشته مرات جهان نماینده در پنجاه و هفت است از عبارت به جانشین چیدر کار به استخراج می باید سه فرزندان داشت یکی سید جعفر دوم سید علی مخاطب بر فرزند خان بیوم سید محمد چیدر که در جوار شاه محمد خانی به یکی مثل فنون است سید جمال بخاری که در روزگار گذشته شاه نو آورده اند</p>		
<p>شیخ ناصر القماری</p>			
<p>یکی از اولیاد است خود بود که سنه یک هزار و پنجاه و هفت هجری در کبیر با دفون کرده تاریخ وفات او حال و آرزین چند است که از او هم نوشته است در یاد کرد</p>			
<p>ابیات بابا تاریخ</p>			
<p>آب رشید با صفا سبکد</p>	<p>خاک را از نظر طلا سبکد</p>	<p>کاشف راز و واقف حق بود</p>	<p>شیخ ناصر که عارف حق بود</p>
<p>بارش انجاماعت دل نمود</p>	<p>ابر را بر کجا که سبکد نمود</p>	<p>عقد با قوت و عمل مردار بد</p>	<p>داد سجده کفشش گردید</p>

نانه نوجوان که بچه نزا و شیخ با آن کمال و بهت وجود شیخ راز را بود بی اگراه سال نقلش خرد باهل زمان	شیخ زوشیر را بر مردم داد در لباس سپاسیان می بود در هر گماه خاص شاهنشاه گفت افسوس نیست و طعنه جان	کودکی زنده را به نیم گماه حاجی بادشاه شاه جهان از حمادی سخت سبز دهم روضه با کبیر آباد است	زنده کرد آن دل خاگاه بود پیوسته آن در زمان بود کان قطب شایخ نهم منزل فیض و جا از ساد است
--	---	--	---

۱۰۵۴

حضرت ولی محمد زانوی

۱۰۵۴

تاریخ بست و پنجم شوال سنه یک هزار و پنجاه و هفت هجری فوت کرده

تاریخ از محمد الواصلین

آنکه او مرشد خواص و عوام کشف او بر زبنت از حسود	بست او را دله محمد نام خارش فائق است از تقیر سال تاریخ نقلش هجرت او	آنچنان مست میشدی در حال جمع بست پنجم شوال منظر الحق در آن عظم کم	که نهی از جنوب و شمال نقل کرد از جهان خزن لال
--	---	--	--

۱۰۵۴

احوال دهلوی قدیم و بنیاد شهر شاه جهان آباد

در شهر هفت اعلیم که امین محمد رازی در سنه یک هزار و یک هجری تصنیف نموده مرقوم است که در تواریخ اهل هند آمده که شهر دهلوی از عصاره نهایت آبادانی دهنده و بعد از آن نوع خراب شد که مسکن و خوش و ذباب کردید تا آنکه در سنه ۱۰۵۴ در سنه چهارم هجری آبادانی گشت و قریب سه صد سال هندوان در آن مکان کما مجود کامران بوده اند و در پانصد و هشتاد و هشت بر همت سلطان قطب الدین ایبک غلام سلطان معز الدین سام که او را سلطان شهاب الدین نیز خوانده اند فتح شد و از آن زمان تا حال هندوان دیگر بر آن مکان سوسو نگشته اند و همیشه در تصرف سلاطین اسلام بوده و دهلوی قدیم که در زمان سابق آباد گشته احوال خراب است و از عمارت که باقی مانده مسجدیست که هزار سنون در آنجا بکار رفته و در بیرون مسجد مناره است در کمال بلندی که بکس از قدرت بالا رفتن آن نیست و در این مناره را که پیچیده اند بر شتاب قدم گفته اند و ارتفاعش را صد و سی و سه اما دهلوی نو بر یک فرسنگ شهر قدیم بر کنار آب جن و رسال ششصد و هشتاد و هشت هجری با تمام سلطان جلال الدین خلجی بنا شده و این شهر در رعایت کیفیت و لطافت هو است و درین شهر چندین باغات جنت نشان و عمارات دلپذیر است که خامه دوزبان از شعر بر آن توصیف قابل است از آنچه مضع جنت استیا بهایون بادشاه است که عمارت بدان لطافت درین عصر زمان حتمش در بیرون شهر عمارت است موسوم بشکارگاه سلطان فیروز شاه و در میان عمارت عمود بر آمده است که قریب سی و سه ارتفاع و سه درع سطرپی دارد و از روی قیاس چنان فهم میشود که یک کف سنگ است و این عمارت سه مرتبه است مادام که پنج این عمود بر زمین رسیده باشد و سی و سه دیگر بنجاک خوشت گل حکم نشده باشد البتاد آن مکن بیسرخا بود بدین تقدیر عمود و شصت درع طول داشته باشد بر یک و شصت آن نوع از حیالات است فقط و این عمود و مناره که مذکور شد لاله در دهلوی موجود اند و صاحبقران گنجا شاهان بادشاه بناس قلعه دار الخلافت شاه جهان آباد و شهر را در سنه یک هزار و چهل و هشت هجری انداخت

قلعه دار احسان شاه جهان آباد

این قلعه عا در عهد دولت شهاب الدین محمد صباقران گنجا شاه جهان بادشاه اس ساخته و بنا این قلعه و شهر را بعد از گذشتن پنج ساعت از شب جمعه دوازدهم با کبست پنجم و پنجم سنه یک هزار و چهل و هشت هجری مطابق نهم اردی بهشت سال با نصد شصت

دیک ملک شاهی مصادق سیزدهم ماه اپریل سنہ یکہزار و سصد و سی و نہم عیسوی قدیمی در و دوازدهم سال جلوس موافق
طرحی کہ در پیشگاه خلافت مقرر گشته بود نہناده اند و این حصار عالی باہتمام عزت خان والہ و روسی خان و کمرت خان
باسایر عمارت دیگر مثل اعتبار محل معروف برنگ محل دشاہ محل معروف بدیوان خاص دیوان عام و خواجگاہ و تسبیح خانہ
و نقارخانہ و حمام و بانغ حیات بخش و غیرہ در عرض ہند سال و سہ ماہ تصرف لکھاروپہ بتاریخ نسبت و چہارم ربیع الاول
سنہ نسبت دیک جلوس موافق سنہ یکہزار و پنجاہ و ہشت ہجری باتمام رسیدہ و موسوم بشاہ جہان آباد گردید و صاحب
قران نامیوں روز وقت داخل شدن درین عمارت جشن عاثر تزیین دادہ و سیرکی کاشی تاریخ اتمام آن گفتہ از نظر سنا
گذرانیدہ پنجاہ روز و پینہ صد بافتہ تاریخ نیست

تاریخ

۱۰۵۸

شد شاہ جہان آباد از شاہ جہان آباد
و این قلعہ مشتمل است بر چہار دروازہ ہا و دو کتہ کی و بست دیک بروج از آنجکہ بہت بروج مدور و چہار بروج ششم اند
بر بحر اہامی شہ نشینی کہ اندرون خواجگاہ بادشاہی است این کتبہ کہ از اسعد الدخان در برانش انودہ مرقوم است

بر محراب جنون

سبحان اللہ این چہ منزلت است رگین و شین ہای دشمن قطع بہت برین چون گویم کہ قدسیان بہت
بند نما شایش آرزو مند اگر ساکنان اطراف و اکناف بسان بیت العقیق بطوفش آیند و است اگر
نظارہ گمان الفتن و افاق مثل حجر اسود بہ لقبستان رفیع المشائش شتابند سزا آغاز قلعہ والا کہ از
کاخ کردن بر ترہمت و رشک سد اسکند و این عمارت دلکش و بانغ حیات بخش کہ در منازل چون روح
در بدن است و شمع در آنجن و نہراطل کہ آب صافش بینار آئینہ جہان نماست و دانار انکالم غیب پردہ کشا و
و ابشار ہا کہ ہر یک کوی سپید صبح دم بہت بالوجہ ہا روح و قلم نواری کہ ہر کدش پنج روز است

بر محراب شام

با مصافحہ اسمانیان مائل بالالی منلالی بہت بانعام زینیان نازل و حوض کہ ہمہ از آب زندگانی پر بصفار شک
نور و چشمہ خوریدہ دوازدهم ذی الحجہ سال جلوس دوازدهم اقدس مطابق ہزار و چہل و ہشت ہجری
بعالمیان نوید کامرانی داد و آنجا مش کہ بصرف پنجاہ لکھ روپہ صورت پذیرفت نسبت و چہارم ربیع الاول
سال نسبت دیکم جلوس ہمایون موافق سنہ ہزار و پنجاہ و ہشت ہجری بمہنت زوم گیتی خد بگویمان
خداوند بانی این مبانی آسمانی شہاب الدین محمد صاحب قران نامہ اشاہ جہان بادشاہ عازسے
در فیض رودے جہاننان کشا و

ابیات کہ باب زمر مرقوم اند

شہنشاہ افاق شاہ جہان	باقبال ثانی صاحب قران	در دیوان شہابی بصد شام	جو خورشید بر چرخ باد ابد ام
اساس مست تانا از بر این بنا	بو قصر اقبال او عرش سا	ز ہی نشین قصر بر آستہ	بہشتی بصد خوبی آراستہ

شرفتی کی آید در شان او بپایش سر صدق هر کس سود ز بس رو دیوار آرست است زواره و حوض دریا نشان	سعادت در آغوش ابوان او چو در باجون آبروین فرود ز نقاش صین بو نما خوب است آبای بن شیشه ز آسمان	سجود در این سر کسے سرو زمانه چو دیوار او بر فرشت چنان بسروش دست ایام زرد چو چاه شهنشاه عادل بود	گندم کشت بدار چو در به پیش رخ مهر آمینه کشت که گردن بندی از دوام زرد از ان باد شاه منزل بود
---	--	--	--

واندرون دیوان خاص باب زر این کتب مرقوم است

اگر دوین بر سر کسین است
در همین است همین است همین است

مسجد جامع الکبریا

این مسجد عالی که متصل دروازه قلعه کبریا است قریب ساخته جهان آرا بگم دخت بیومی شاه جهان بادشاه است که بصرف پنج لک روپیه در عرصه پنج سال در سنه کبیر و پنجاه و هشتم هجری صورت انجام یافته طویش کعبه و سی دراع و عرض صد دراع و فضای صحن هشتاد دراع بادشاهی مثل بر سه گنبد عالی و پنجاه ابوان است و این کتابه بجز طغرا بر گرد محراب دروازه اندرونی آن عمارت عالی بر سنگ مرمر مرقوم است اما بعضی عبارت آن در ایام غلبه میرنده و جاث بضر گوله های توپ زایل گشته و مسجد نیز جابجا شکسته بود بکلم صاحبان آنگزید باز مرمت گردید کنه بر اینست کنه به ۵۰ این مسجدیست شریف خدا پرستان روی زمین را و بعد نیست ضعیف عبادت گزین را منتظر است فورا فرادیده دران عبادت آمین را و سکینت و کشتا عارفان حقیقت بین را که به اثر رفیع القدر ذواب فلک جناب خورشید احباب آفتاب است نقاب عفت سیده نسا از زمان صاحب نسوان دوران ملکه جهان مالک گیهان ناموس العالمین اعز اولاد اسپر المومنین جهان آرا بگم در عهد سعادت محمد صاحب عصر آلی و هر ظل ظلیل حضرت سبحان خلیفه طلیل آیزد منان باعث اسرار آمان بادشاه هفت اقلیم بر آرنده تخت و دیهیم حارس ملک و ملت قانع جور و بدعت بادشاه دین پناه تهنشاه حق آگاه مظهر کرم وجود برگزیده حضرت محمود فرمان فرما سے بحر و بر در آدوه عدل گستر آفرید برو احسان جهان ملک کستان مقصود این رعیت پروری تو پر درده نوازی ابوالنظف منتهای دین محمد صاحب قران تانی شاه جهان بادشاه غازی بسبلغ پنج لک روپیه که قریب هفتده هزار تومان رایج ایران دیت و پنج لک خانه ناقد توران باشد در عرصه پنج سال صورت انجام یافتن نزدیکی نایز و اولی انبار این بنا و رفیع را چون بیت المعمور پایدار در این اساس منبع را چون کاخ فلک بر سر آرد در آرد است انارانیه مبانی خیرات عمام مر اسمه حرات عاید کرد انا و تم فی سنه ۱۰۵۸

مابقی احوال سلاطین بنوم

چو سلطان احمد پسر سلطان محمد چارده سال در روم حکومت نموده در سنه هزار و دیت و شش در گذشت برادرش سلطان مصطفی بر سر بر فرمان روانی نشست و بعد حکومت یکسال سه ماه مغزول گشت و برادرزاده او سلطان عثمان بادشاه شد و بعد از حکومت چهار سال معتول گردید و سلطان مصطفی عم ادبایر دیگر یک سال و چهار ماه سلطنت راند و باز مغزول شد سلطان مراد برادر سلطان عثمان بر سر سلطنت

مات یازدهم

طوس نمود و هجده سال فرمان رداست نمود و بعد از او سلطان ابراهیم نهم سال و بعد از او پسرش سلطان محمد در سنه سیزده پنجاه و هشت پسر بر سلطنت نشست و این مصرعه در زبان ترکی از تاریخ ولادت او خبر میدهد
 نوز در کله می محمد صلب ابراهیم دن

اعظم خان

برادر آصف خان بختیاری بود در سنه دویم جهانگیری بمنصب نزاری و بختیاری و بختیاری ارادت خان سربلندی حاصل ساخته در سنه احد شاه جهانی باضافه نزاری و بوزارت کل سر فرار شده در سنه سیوم بختیاری اعظم خان بلند آوازه گردیده در سنه بست و یکم فوج داری جوینور سربلندی حاصل ساخته و در سنه بست و دوم یعنی بسال یکصد و پنجاه و هشت هجرتی در عمر بمقتاد و شش سالگی در بلده جوینور در گذشت و در باغی که پیش از القضا ایام حکومت برکنار در ریاست بلده مذکور احداث نموده بودند مدفون گردید تاریخ فوتش از کلمه اعظم اولیا ۱۰۵۸ استخراج می باشد و بلده قلعه اعظم گده که قریب شهر جوینور است آباد و احداث نموده اوست پسرش بعد وفات او بختیاری اعظم خان سربلندی یافته در سنه احد عالمگیری در جنگ اکبر آباد سلطان داراشکوه بکار آمد

فتح قلعه قندهار از شاه عباس تاسی صفوی

چون در سنه یکصد و پنجاه و نهم شاه عباس تاسی بادشاه ایران قلعه قندهار را فتح ساخته از دست دروگان نشانه جهان بادشاه بر آورد در باب طباع سلیم را در فتح این قلعه مشیده البیان تواریخها بناظر رسیده در رشته نظم و بیان کشنده از آنجمله این مصرعه از سخنان دلنیشان مرثیه قلغان تور سیه باشی است مصرعه بود
 اولین فتح صاحب قرآن بود و دیگر شاعران نیز چنین یافت مصرعه علی میکشاید در قندهار ایضا است
 ولایت ۵۹ و نمود ایضا آمد کلیت مملکت هند قندهار بعد ازین در سنه یکصد و شصت و دو و شش هزاره او رنگ قریب و در یکصد و شصت و چهار شش هزاره داراشکوه پسران شاه جهان باو شاه براسی تسخیر این قلعه لقبدار
 رفتند و سنه نیل مقصود مرجعیت نمودند

شیخ محب الدله آبادی

او در سنه یکصد و پنجاه و هشت هجری در الدله آباد فوت کرده و در آن بلده مدفون گردیده

تاریخ از کتاب تحف الواصلین

شیخ عرفان پناه عالی جاه	منظر فیض حق محب آمد	گوهر معدن حقایق بود	خسته درجه و قابق بود
سال ترحل او بزرگ سنن	گفت قطب الشیوخ منظر حق	مرفد او دست در الدله آباد	موقع فیض و منزل از نناد

میهن نعمان اکبر آبادی

او باریخ سید سید ماه صفر سنه یکصد و پنجاه و هشت هجری در اکبر آباد فوت کرده در خانه نون گروه

تاریخ از کتاب تحف الواصلین

میهن نعمان که منظر دین بود	تاریخ خاتم النبیین بود	عارف ذات ذوق بجلال شرف ان	روح نقوی بر کمال شرف ان
زنده آگ بر مصطفی بوده	قره العین مرثیه بوده	بود تاریخ هنر و هنر صفر	که زنده باشد آن ستود سیر

سال نقش سرودش فرمود	امیرنعمان شتون دین بود	روضه او با کبر آباد است	تا قیامت بغیض آباد است
---------------------	------------------------	-------------------------	------------------------

میر صالح الملقب بجینی

امیر عبد اللہ سکین است در سنہ یکہزار و شصت ہجری سے در اکبر آباد رحلت نموده در ان مقام مدفون گردید

تاریخ ارکان مجتہدین

میر صالح کہ اہل عرفان بود	صاحب کتب راز و رازدان بود	ذات پالاش کہ از حق آگاہ است	کم نور نعمت اللہ است
عقل تارین آن ستودہ نژاد	گفت کشفی بجلد اب بداد	با رسال وصال آن خسرو	و انی خلد میر صالح کو
	یازن او با کبر آباد است	روحش از بغض از روی شاد است	۱۰۶۰

مسجد اکبر آبادی

این مسجد عالی را کہ در سنہ ۱۰۶۰ بنا شد در شاہ جهان آباد از رون بغض بازار واقع است اغراضا لیساکیم عرف اکبر آباد محل زو بجہ شاہ جهان باد شاہ در سنہ یکہزار و شصت ہجری تعمیر ساختہ بود و بزور زارش این کتبہ بخط نسخ منقوش است

کتبہ

این مسجد بغض انما و سہ راحت جا و حمام لطافت اما و چوک دلگشا کہ عبادت گاہ حق پرستان روزگار و روح افزا سے متر و دان اقطار و نرسنگدہ آسمانیان و درار النفع زینیان ست در عمد سعادت مہد بادشاہ اسلام گفت انام سایہ والا پایہ پروردگار خلیفہ برگزیدہ کردگار رحمت اعم ذی الجلال منظر ایزد او پریمال ابوالمظفر شہاب الدین محمد صاحب فشان نامہ فی شاہ جهان بادشاہ غازی پرستار خاص بادشاہے پرستندہ با اخلاص نقل الہی موفتہ خیرات و مہربات محرمہ سعادت و حسنات اغراضا لیساکیم عرف اکبر آبادی محل بفرمان معلی بنا کرد و بجهت ایفای رضای الہی و انفسای ثواب اخروی و حاصل سیر و محبوبی با حقوق مرافق و حسنہ و خارجہ وقف لازم شرعی نمود و مقرر ساخت کہ اگر برمت ابن اکثمہ احتیاج افتد آنچه از حاصل این موقوف بعد الترمیم باقی ماند بخدمت مسجد و حمام و طالب علم رساند و الا تمام را بجامعہ مسطور بہ بند این منازل منیر در عرض دو سال بصد و پنجاہ ہزار روپیہ آخر شہر رمضان المبارک سال ہزار و شصتم ہجری مطابق بہست چہارم سال جلوس عالم آرا صورت انجام پذیرفت ایزد تعالی اجز این خیر جاری و وقع باقی بروزگار و خندہ آثار بادشاہ دین پرور حق گرین حقیقت گستر و بانے این مہانی عامرہ عابد کرداناد امین یارب العالمین

میر ابو العلاء اکبر آبادی ابن ابو الوفا کے

در سنہ ہنصد و نود و ہجری سے ولادت یافتہ جد او امیر عبد السلام در زمان خلافت اکبر شاہ از ہر قند بہند و سنان آمدہ بازمراجبت نمودہ زیارت بیت الحرام رفتہ و ہما سجا و فات یافتہ لیسریش ابو الوفا در بلدہ فتح پور سیکری وفات نمودہ نقش اور ابد ملی بردہ متصل مدرسہ غسل دروازہ مدفون ساختند امیر ابو العلاء بعد وفات والدہ در خدمت خواجہ محمد فیضی کہ جہ مادری او بود تربیت یافتہ و خواجہ برصوفی نور عمد محمد اکبر شاہ ہمراہ راجہ مان سنگہ کہ متعین صوبہ بنگالہ بود بوجہ جاری بردوان تمام دستہ

مستایز دوم

بعد از آنکه خواجہ مسطور بدرجہ شہادت رسید راچہ ان سنگه منصب سه ہزاری ذوات و سہ ہزار سوار بنام امیر ابو العلاء جو نیز نموده اسخار با ایشان تفویض ساخت در او ایل سلطنت جہاگیر بادشاہ ترنگ ہوا و حرم دنیا نموده با جمیر رقتند و از آنجہ با کبر آباد آمدند در اسخار دست بیعت بمع خود آ میر عبد اللہ کہ ہم خسرو بود دادند و امیر عبد اللہ قطب وقت خود بود بطنا ہر وضع نوکری اختیار نموده در زمان اکبر شاہ ہاتھدکے بودند و منصب و حکومت دہلی داشتند در او اخر عمر نظامت و صوبہ دارسی برہان پور ممتاز بود و وفات او بتاریخ نسبت دویم شہر ذی القعدہ سنہ رودادہ و قبرش و قبر ہر او خواجہ محمد بخشی بر کناز دریا سے جمن مقابل گہات بلدہ اکبر آباد واقع ہست بعد وفات او امیر ابو العلاء پسندار شاد نشستہ بیشتر بود و سماع سے پرداخت گاہ گاہ سے وقت استیلا رجبہ این بیت خواجہ حافظ را سے خواندند بیتا فیض روح القدس از یارہ در فریادہ دیگران ہم کبدا اسخہ میساکر دہ از جگہ کشف درکرات او کہ در کتاب حجۃ العارفين تصنیف حیات اللہ احرار سی مسطور اند طرفہ ترکیے اینست کہ روز سے امیر ابو العلاء با یاران حلقہ محفل معارف گذاری بستہ بودند کہ ناگاہ جو گئے با نفس شاک و ارد شد فرمودند کہ نفس را از جوگی بیازند یاران همچنان کردند آنحضرت وضو ساختہ دو و گاند وضو ادا کردہ قطرہ چہند آب وضو بر ان نفس زدند بجزو آن شاک از نفس بر آمدہ بزینے زیبا شکل در عنایت شامیل تمسشل گردید چون استفسار حالش کردند معلوم شد کہ دختر کی ہند و بود و این جوگی برو متلا شہہ بقوت سحر او را شاک ساختہ با خود سے دست و در شب باز بر حالت اصلی اوردہ حظ نفسانی خود سے نمود آنحضرت زن را فرمودند اگر ترا ہوا سے رفتن خانمان خود باشد رسانیدہ شود گفت مقدر من چنین بود حال سے خواہم کہ در کنیز کی شام با ششم بعد از ان زن و جوگی بر دو سلمان شدند و اللہ عالم بالعبیاب و آنحضرت زن اجمالا کج جوگی در آوردند نام آن جوگی صوفی علی قلع نہادند او ہم کیے از اہل اللہ گردید قبر او در جوار مرزا آنحضرت موجود ہست و نوشتہ اند کہ امیر ابو العلاء از دستے عارضہ سوزاک داشتند آخر الامر بعلت استیلا آن صاحب فرمائش شدند و در چند روز پیش از رحلت طعام و آب ترک کردہ بودند و فائش بروز سہ شنبہ وقت صبح نہم صفر سنہ بکھزار و شصت و یک ہجری بو قوع آمدہ مدت عمرش ہفتاد و یک سال بود فرارش در اکبر آباد از شہر سیر و ان مسافت یک کردہ بطرف شمال متصل قدم رسول کہ آنرا کہ بلانیر گویند لاجق بزین سلطان گنج واقع ہست و چار دیواری کے وسیع دارد و متصل تربت او مرقد سے چند اند ہر سال بروز وفات زایران در ان مقام ہر اے زیارت فرما و جمع میشوند تقوید قبر او از سنگ مرمر ہست و بر ان سبجان رنے الاعلی منقوش ست و بطرف پائین یک لوح از سنگ مرمر نصب کردہ اند و بر ان این ابیات بود تاریخ وفات او تصنیف امیر افضل

احرار سے کندہ ہست

تاریخ

<p>و ان سر سبز محرم راز کبریا قدہ بل حرفت نور و عین مرقد</p>	<p>نور فوض امیر و جہط نور احمد مشد ان مصطفیٰ اجلس نور بجان</p>	<p>جہن کہ امتادین گشت نہان ہم ہم لیش بلان بان فیضان بکنا</p>	<p>ایک سجدہ شریف بجان لایجان مشد ویر کا لان بر سبک کان</p>
--	--	--	--

حضرت ابوالمعالی شاعر و لایا دین	کاشف با یقین کار اکل خدا خواست چو سال از سال سال آن	درخت که سحر و سبب جاودان گفت ز جهان غفلت جان اولاد	کردن در این مکان سبب نیکان
---------------------------------	--	---	----------------------------

۱۰۹۱

آن اولیاء الله لایقون دلگن ثقیلون من دار السعای دار

گوشه بجز وفا کان سخا منیع فیض	کاشف سرخدا عارف حق مشرب	ابو العطار کن جهان غم جان حایر	کردن در حلقه این درینا سوسا
حیث و نور در سال جهان فیض است	شده سینه بنم ماه صفر صبح کلاه		

۱۰۹۲

الحسنه الحارری ۱۰۹۱

داین رباعی در تاریخ وفات او امیر نور العلاء که عمر زاده او بود مشهور بوده اما یک عدد کم میشود

تاریخ

در سده الف دو صد و نین	شده مقامش مقام علیین	یافت تاریخ او دل غمناک	رفته قطب مان به عالم پاک
------------------------	----------------------	------------------------	--------------------------

۱۰۹۰

دبر یکی از تربیت که متصل شد است از رنگ مر مر این بیت از خواجہ حافظ مرفوعه ۱۰۹۱

ملک الشعر ابو طالب کلیم محمد انبی المولد کاشف

۱۰۲۸

دو بار سینه بینه اول در عهد بهادر شاه رسید و بعد چند وقت دست و پست بود بوطن سعادت نموده به توفیق رفیق طالب دو بار تاریخ مراجعت خود یافته و مرتبه دوم با زبند آمد و از شایگان با شاه خطاب ملک الشعر ابتدا آوازه گشته و مرتبه بر سینه سداول مرتبه و فیکه ضاوند کاروم با شاه نام نوشت و بعد از تهنیت مبارک با جلوس تجویز نمود که شاکه معنی شاه جهان فراد اول اند شاه تمام بود زمین نیستید با شاه و جواب آن نال نموده از صف خان زیر صلیتی کرد طالب کلیم قصیده در شرح با شاه گذرانید این بیت در آن قصیده بیان مضمون آورد سه بند و جهان ز روی عدد چون بود یکی بند بر شاه خطاب زین روست مبرین به با شاه خوشوقت شده همین بیت در جواب نبوت کلیم را بر سینه در زندگه سرو از آواز گوهر است که نوت کلیم در این دویم در این سینه بیکزار و شصت و یک در ششم واقع شده و در نزد یکی قبر مرزا محمد قلی سلیم طوسی مدفون گردیده چنانچه غمناک شیری در قطعه تاریخ اوفات او گوید

تاریخ

حیف کرد بو این گلشن برید	طالب آن بسبب باغ لعلیم	رفته آخر خامه راز سوت داد	بی عصا کرد این ره را کلیم
انگ حسرت چون زید و قلم	شده سخن از مردن طالب یتیم	هر دم از سوسن دل اهل سخن	چون زبان خامه بگرد و دو نیم
عمر در یاد او زیر زمین	خاک بر سر کرد قدسی و سلیم	عاقبت از اشتیاق بیکد کرد	گشته اند این هر دو یکجا مقیم

۱۰۹۱

غلام علی را و دیگر یک ظاهر انسان است که سیر در یکا به فون انما این دو نواز بود که بعد از نقل کرده باز برگردید که شیخ علی بیک بود که در لاسپورت گذشت و در اهل انصیر آباد می نویسد که آتخوان قدسی شهید مقدس ساینده اند اما رقم الحرف در کتاب قرآت النجیال خوانده که طالب کلیم در سده او ایسی است که گذشت هر قدر او در یکی از دیهات لامبورق است و مرزا محمد قلی سلیم طویله اثر آن که سینه ان بلزاد کرد بود و در و در سستان در رکان عبید اسلام است که خطاب لایق ان ایاالت ممالک کن بر ایندی در اسکندریه و در هزار و پنجاه و هفت در کثرت کرده در مکان شهر مدفون گشته

تاریخ فیض الله

وفاتش در سنه کبیر و شصت و دو م هجریه واقع شده و کبی از مردان ادریش کرم الله سهار نیوری در تاریخ او گفت

تاریخ

فانی لعنق لم یزل حسن لانیال | فیمن الزمان یکنه ذکاوه الجلال | چون داشته نظام دل از دو نطقا | تاریخ انتقالی از نظام مال

۱۰۶۲

موتی مسجد

این مسجد که اندرون قلعه اکبر آباد است سراسر از سنگ مرمر است بحکم شاه جهان بادشاه تعمیر یافته در سنه کبیر از شصت و سه هجریه با ختم رسیده این چند عبارت اندرون مسجد مذکور مرقوم است گشت ای این کعبه لورانی دیت المهور ثانی که حج در جنب صفای ان شامی است تیره و نور شید از فرط صفای آن خشتی است خیره کرسی یا ایش با ساقی عوش بود پیش کنبذ فیض بارش باران فرودس هم آغوش بنیان عالینش نیان کسب استش علی التقوی و فرود سپهر آفرینش بر جهان فاستوی دیه بالافق الاعلی هر کله سته اش مرسته لوزی بالوار کوب بسته باواره فیضی اخیتمه قیاب جسته هر کس زینش شمع فروغ بخش قنایل آسمانی هر محراب نور آگینش بلال لوزیسان عید جاود ایست بر نظر انش قلعه عمل فام مستقر اختلاف اکبر آباد که بازمردین حصار سبج مستدار بر سته است کوی هاله ایست و در بدر زور کبیر نظام سحاب رحمت بر بانی است بسین یاد ایره ایست گرد مهر لور که بر تر شیخ اطار که است نشانی است تنین بهمان تهنه قناریت والا از یک لولوی لالا که از سر آغاز سموره دنیا سیدی سراسر از سنگ مرمر مصفا عدیل بان بر روی کار نیامده و از بد ظهور عالم جدی سر با سنور و مجلان طران جلوه ظهور زاده لفران خاقان سلیمان احتشام و سلطان خلیل احترام جهره افروز سلسلانی بابی مناسی جهانانی شهنشاه عمده شش بارگاه ظل الله خلیاتی سیناه موسس ارکان خلافت مرصص بنیان عدل و رافت که بمن قدسش زمین برابر آسمان هزاران ناز و از نورش آسمان را با زمین فرادان ناز بخت و دولت را از عشق خدمتش دوام مدار که ملک و ملت را با جمال طلقش کمال بود اری با بهشت از خاک و رگه فلک جا بهش در ویزه گرمی آتش و فرخ از آب شمشیر و شمن کا بهش و طیف خوری سه نامی مملکت زو استواری * اساس عدل را زو یاد اری * دمام از چشمه شیخ طفر خیزد که گدما نه کفار لیزه * خیابش را فلک خدمتگداری * جینش را سحر آئینه واری * قطب آسمان دین پرورد * و سر حقیقت تو ازین مرکز دوران عدل گسری و مملکت طرازیه ابوالمنظر شهاب الدین محمد صاحب قران شائسته شایه جهان بادشاه غازی نیامفته و در عرض هفت سال بصرف سه لکه روپیه او از خیال بست و ششم جلوس اقبال مالوس مطابق سنه نزار شصت و سه هجریه انجام در بر و تاج اختتام بر سر گرفته از دیهال بهیمن نیت حق طوبیت این بادشاه دین پناه مکنان را توفیق ادا سے طاعات و اقتضای حسنات روز افزون کند و اوجرد لالت و هدایت بخا نزار روزگار فرخنده آثار این حق گزینی حقیقت آگاه ماید کرد انا و این یارب العالمین فقط

شیخ عبد الواحد

مشهور بمیان کل لغبسل موصوف و بجلو فطرت و وجودت طبع معروف بود تاریخ رحلت او * قبل او صلوات السلام آئین * یا فتند

۱۰۶۳

میرزا...

مات یازدهم

شاعری از سادات رشید ابادی تواج همدان است در او آخر عهد عباس گنبره بنهادند در سگ ملازمان حصار
قران ثانی انتظام یافته و یو اس مشهور دارد در مرآت جهان مرقوم است که الی در سنه هزار و پنجاه و هفت فوت کرده
و در کتابی دیگر خوانده ام که فوتش در سنه هزار و شصت و چهار هجری واقع شده چنانچه فنی کثیری موافق این سال تاریخ یافته

تاریخ

۱۰۶۳	که لب گور در آید سخن گفت تاریخ و فالتش طاهر	بر رخاک او ارباب زمان رد الهی ز جهان کوی سخن	جامه پوشید سپید چون سمن
------	--	---	-------------------------

میرت کاشی

از شعوائے پای تخت صاحب قران ثانی بوده تاریخ ابادی است همچنان اباد بسیار خوب یافته و باو شاه صمدان
پنجاه و سه عطا فرموده و فالتش شاید که در سنه هزار و شصت و چهار دست داده و این بیت با تاریخ وفات
بر لوحه قبرش نوشته اند * ای که از شواری راه فنا ترسی نرس * بسکه آسان است این راه میتوان خوانیده فوت * تاریخ این است
* احیای سخن چو کردی جهان داد *

مسجد دائمی

این مسجد که مشهور است به دائمی کی مسجد در شاهجهان اباد بر راه وسیع دروازه واقع است در سنه یک هزار و شصت
و چهار هجری تعمیر یافته و در پیشانی ان این تاریخ مرقوم است

تاریخ

۱۰۶۴	از شرف سجده گاه اهل نظر شکر الی که گشت این مسجد	سال تاریخ او خرد گفت گشته آباد کعبه دیگر
------	--	---

حضرت سید بانی

در سنه هزار و شصت و پنج بقصد طواف کعبه بیعت در راه مسافد اربابا بقا شد تاریخ و فالتش از حجاز الی اصلین نوشته شد

تاریخ

۱۰۶۵	قبلا اهل جهان کعبه عرش است ساعت فذده سال فالتش تعلقت	میر باقی رشید آفاق از طفت خدا میر شیخ شیم شوال باقی دار جان	چون ازین دار الفناش جانت جان
------	---	--	------------------------------

شیخ عبداللطیف برهان پوری

در سنه هزار و شصت و شش و هفتاد و یک که شاهجهان بادشاه به شیخ حیدر اباد توجه شده بود در برهان پور فوت شد در ان
بلده مدفون گشت تاریخ فوت * اه ازان شیخ کامل

شیخ اسمعیل حقیقی اکبر ابادی

او در ماه رمضان سنه یک هزار و شصت و شش هجری در اکبر اباد فوت کرده و در انجا مدفون گردید

تاریخ از کتاب حواله اصلین

۱۰۶۶	بر ره اهل بیت بود و لیس گفت تاریخ نقل او با لقب	ماه فردوس و خبت اسمعیل
------	--	------------------------

الیت

شیخ والاخبار اسمعیل | بود محو خرد عمان و نهفت | در بیستم سال رحلت او | خردم قدوه شایخ گفت

نواب سعد الدخان وزیر

یکی از منصبداران کبار شاهجهان بود و تاریخ نسبت دوم جمادی الثانی سال هزار و شصت و شش بجایزه توجیح فرمودند
هشت سالگی ازین جهان رحلت نمود و لطف اله خان لیسری که یازده ساله بود بخلعت منصب بقصدی دهد سوارانوارش یافت

نواب علیمردان خان امیرالامرا

یکی از خوانین عمده و کارورده در کاوش شاهجهان بود و در سنه هزار و شصت و نهفت سحر ببرد و عرض عارضه اسهال از خدمت
بادشاه حضرت کثیر که آب و هوای آنجا بجز آتش سازگاری داشته یافته و از باجهیواره بنا بر ضعف ذناتو آنگشتی سوار
شده بتهماره رسیده بود که دوازدهم رجب سنه مذکور برود این جهان نمود پس رانش لاش او را بملاهور برده و در روضه
والده اش مدفون ساختند چهار سال گذارشته بود ابراهیم و عبدالهد و اسمعیل و اسحاق

چند ربهان برین

در سلک ملازمان شاهزاده محمد داراشکوه پسر شاهجهان بادشاه بجهه منشی کرمی انتظام داشت منشآت و مکاتبات
که باهل زمان خود نوشته جمع ساخته و مجموعه رنگین پرداخته و دیوان اشعار نیز وارد بیشتر اشعارش بطرز قدیم است تحلیف است
برین در سنه هزار و شصت و هشت در گذشت و در مرآت الخمال مرقوم است که اول بقتل داراشکوه ترک توگویی نموده بشهر
بنارس رفت و در آنجا در سنه الف و ثلث و سبعین فوت شد نقلیت که نشان داده روزی برین را بملازمت بادشاه
برو بادشاه گفت که از گفته خود شعری بخوان برین این شعر خواند **مرا ولی است بکفر آشنا که چندین بار بکفر دم و دناش**
برین آورد **بادشاه بر اشفت و گفت که کسی تواند که جواب این کافور بساند افضل خان وزیر که حاضر بود پیش آمده این شعر**
شیخ سعدی را خواند **خبر عیسی اگر بکوه و دریا چون باید منور خرم باشد بادشاه بسم کرد و هیچ گفت از دست بد**
بدین کرامت بخانه فرامی شیخ اگر خراب شود خانه خدا گردد

مسجد جامع شاه جهان بادشاه مشهور بمسجد جهان نما

این مسجد عالی که نامی نثار و بفاصله هزار گز بادشاه از قلعه شاهجهان آباد سمت غرب واقع است خوبی و لطافت عمارتش از
تخریب و تعمیر بیرون است بمیاد این مسجد لطیف حکم شاهجهان بادشاه بتاریخ دهم سوال سنه یک هزار و شصت هجری مطابق سال
ست چهارم جلوس بحضور سعد الرخان دیوان اعلی و فاضل خان خالسا مان نهاده اند و در مدت شش سال بصرف ده لکبه و پیه
صورت اتمام پذیرفته یازده در دارد و این کتبه برین دروازه هاشمقوش است

کتبه بر دروازه اول از جانب شمال

فرمان پهنشاه جهان بادشاه زمین و زمان گیمهان خدیو کشورستان گیتی خداوند گردون توان موسس قوانین عدل و ست
مشید ارکان ملک و دولت بسیار و ان عالی فطرت قصا فرمان قدر قدرت فرخنده را می خجسته منظر فرح طالع بلند اختر آسمان
حشت انجم سپاه خورشید عظمت فلک بارگاه

بر دروازه دوم

منظر قدرت الهی مورد کرامت نامتناهی منظر کلمه الهی علمای روح الملقه الخفیفة السفاط والمملوک والاسلاطین خایفه الاله الارضین

الحاقان الاعظم والقان الاجل الکریم طفر شباب الین محمد صاحب قران ثانی شامهان بادشاه غازی
لازلت رایات دولته منصوره واعدا حضرته منقوره که دیده بصیرت حق بنشین از ششقه الواروایت انما لعمر مساجد البر

بر دروازه سوم

من امن بالله وبالوم الاخرستیر است و اینده ضمیر صدق گزینش از شش شکات روایت احب البلا و الی الله مساجد با
فروغ پذیر این مسجد کوه اساس گردون حماس که کریمه مسجد است سیل علی التقوی بیان نیان یادار اوست و بنده و انعی
فی الارض رواسی نشان نه عمود کبار استوار و قبه فلک شانش از طبقات آسمان گذشته و مشرق طاق
سپهر شانش باوج کیوان پیوسته

بر دروازه چهارم

گر طاق و قبه منصوره اش جوئی نشان به بیخ نتوان گفت غیر از کبکشان و آسمان به فرو بودی قبه گردون
بنودی شانیش به طاق بودی طاق که جفتش بنودی کبکشان به فروغ شمشه ش طاق همان نمایش روشنی
بخش مصباح سموات پر تو گلشن کبند عالم ارایش از از اس قنای و ل جفات منبر سنگ مرمرین سخن نسخه سجاد قصی قوت

بر دروازه پنجم

مقام قاب توین اودانی محراب فیض گسترش مانند صج صادق کشاده پیشانی اشارت رسان و لقه جاب هم من بریم الهدی
ابواب رحمت آمائش صلاهی والدید و الی دار السلام بمع خاص و عام رحانید و منار که به درارش ندای بخیر الذین
احسنوا بالحسنی از نه رواق کبند فیوره فام گذرانیده سقف رفیع باصفایش تمامت گاه در حاینان که افلاک
بر دروازه میانه کتبه یا هادیه بخط طفر نوشته است

بر دروازه ششم

صحن وسیع و دلکش لیش سجده گاه پاک نژادان معموره خاک روح فضایی فیض استوار طیب هوارد ح افزایش
از روضه رضوان حکایت کرده و غنوبت مار معین حوض و نشین لطافت آمائش از چشمه بسلیل خبر داده در در زجمع دوم
شهر شوال سال هزار و شصت هجری موافق سال چهارم از در سیم جلوس سینت مالوس بساعت خجسته

بر دروازه هفتم

و طالع شایسته بهر پایه اقبال و پیرایه تاسیس یافت و در عرض مدت شش سال بجهن سعی کار درازان کاروان گذار
و فرط اعتقاد و اتمام کار فرمایان صاحب اقتدار و نزل جود و جهد استادان ماهر و منشور و وفور کوشش پیشیه کاروان
حاکم دست صاحب بنزد اتفاق مبلغ ده لکهر روید صورت انجام و طراز اختتام پذیرفت و مقارن اتمام در در در در

بر دروازه هشتم

بفر قدم اقدس بادشاه ظل الله صانع نیت خدا کاه زینت گرفت و با قامت نماز عید و ادای وظایف
اسلام چون مسجد الحرام در عید الضحی مرجع طایف انام گردید و سبأ اسلام و ایمان را امتانت و رضانت که هست
سباحان رنج بسکون و مسالک نوزوان کوه و هامون را راسته عمارتی باین رفعت و حصانت را بنده لعمر

بر دروازه نهم

مات یازدهم

و صراحت خیال مرقوم گشته و حقایق گذران وقت الح و دهر و بکرت بر دوزان نظم و شعر که سوا بح نگاران
 بدایع ارباب ملک و دولت و صنایع شناسان اصحاب مکتب و قدرت انداز اخته بنامی باین شکوه عظمت
 بر زبان تسلیم و قلم بزبان گذشته فرزند کاه خستی و طرازنده ببنده دی و پستی این بنیان رفیع را
 که قضا العین بنیش و زمین بخشش کاخانه آفرینش است

بر دروازه یازدهم

پایدارد اشته صدای تسبیح سبحانش را بنگامه آرامی ذاکران مجامع ملکوت و زمره تهلیل مملاتش را نشاط افزای بر
 مستغفان بواجب جبروت و اراد رؤس منابر معموره جهان را بخلبه دولت جاوید طراز این بادشاه داد گردین پروردگیا من
 ذات مقدس مبارکش البواب اسن و امان بر روی روزگار گشاده است ار استه دارد بجز الحق و اهد به

کتبه نور الهدی احمد بن محمد قطعه تاریخ این مسجد چینی یادمانند

تاریخ

<p>نگو که یکس این بفر گویم که هست سجد ازین غمی جو اماش جبریل نیست در و حاصل او قایل طاعتش تا همیشه قبله املا هست کعبه است</p>	<p>جبهه نواد عاشق سجد این است خلوت روحانیا را شمع با بدو جان جرد عاثنی صاحب اشباح قبله گاه آرزو با جهان جادو آن</p>	<p>بر تو انوار چون عالم فوزی کن دست استاد فضلنا رخامش ست در نهامی خراسان که آرد ستمش مسجد کان کوشانی است تاریخش</p>	<p>صبح را کرد و نقش است حیرت در رو سجد ایاماده گشت از هر حاصل کان جمله خواهد از حرف قبله جا آید سخنش اسمحان</p>
--	--	--	--

۱۰۴

عدد داره این تاریخ از روی حصر ارباب بجز بنابر شصت و هفت میشود و انجامش در سنه هزار و شصت و شش بوفوع آمده
 لیکن چون قبله ار کار حکامی و جملاننده بود بطریق خود تاریخ بکلم بادشاه در آن سال داخل نموده شد و بیرون مسجد در کج
 جنوبی و شمالی و از الشفا آمد رسد بحال صفا ترس یافته

مجموعی شاه جهان بادشاه

از آنجا که شما جهان بادشاه پسر بزرگ خود شاهزاده محمد داراشکوه را اولی عهد خود ساخته بود بنابر آن دیگر برادرانش
 مخصوص محمد اوزنگ زیب عالمگیر که پسر سومی بود بدام باومی عداوت میداشتند تا وقتیکه در سنه که هزار و شصت و هشت هجری
 بادشاه بیمار شد محمد داراشکوه که ولی عهد بود نظیر منق سلطنت بطور خود ساخته راه آمد در وقت اخبار از بهر دایره و نمود
 و بلب آن اختلال بسیار در امور سلطنت افتاد و عالمگیر که در دکن بود در سهیمت و جو اخروی کوی سبقت از برادران دیگر می برد
 و دام خیال بادشاهی در سر داشت فرصت را غنیمت انگاشته نواب شایسته خان امیر الامراء دیگر اهرار را موافق ساخته لشکری
 عظیم از اورنگ آباد بر سر محمد داراشکوه که در قلعه اکبر آباد بود فرام آورد جنگ اول تاریخ بنفتم ماه رمضان در موضعی تربیب دهلوی
 که دره کرده از اکبر آباد است با داراشکوه رو نمود و تا چند روز زمین آتش در کاسه بود تا آنکه داراشکوه منغم گشته بجانب اکبر آباد
 و از آنجا نیز شکست خورده بدی رفت و از آنجا از خوف عالمگیر سومی لاهور و بیکر روانه شد و از آنجا از آنجا رسید و در
 خالی یافته تاریخ بنفتم ماه رمضان سنه مذکور در نورالبطور نظیر جموعس نموده مالک تخت و تاج گردید تاریخ این معامله
 که بولف بطریق تعمیر جهت طبع از مای گفته بود و نیز قاضی شده

تاریخ

مات یازدهم

که مجموع سپهر را چو شمشیر عالمی گشودم آنچه از بقیه باقی تاریخش زانکه	دل گفت که جفا این چه شرمی میم بمه فاق بر از قنده و شرمی بنیم بی تامل سراپی بکشید و فرمود	داد این فضا نشیر از نشانت بدلم بچ شهنقت نبرد بر برادر داد پسران را همه بدخواه بدر می تخم	شکلی است که هر روز تبری بنیم بچ مهری نه پسر را بدر می بنیم
---	--	--	---

یعنی اگر از عدد و مصرعه آخر که یکبار با نصد و چهل میشود الفاظ تامل و عدد و سر آه که الف باشد و هر دو هم را صد و هفتاد و دو

بشد و خارج نموده آید تاریخ براید

ابوالمظفر محی الدین محمد اورنگ زیب عالمگیر بادشاه ابن شاه جهان بادشاه غازی

شب یکشنبه یازدهم ماه ذی القعدة سنه یک هزار و سبست و هشت سحری که مطابق روز آسمان لبست به هفتم مهر سال شصت و چهار الهی
موافق روز شنبه لوچهارم ایان ماه جلالی سال با نصد و چهل و یک ملک شاهی ملاح روز سیوم از خنسه الستمه قدیمی سال پنصد
و ششاد هشت نر و جردی مصادق و هم شیرین الاول ماه رومی سال یک هزار و نصد و سی و یک اسکندری معانق و هم اکتوبر ماه
انگریزی قدیمی سال یک هزار و شصت و نوزده عیسوی از بلن ارجمند با نوبیس گم لقب بمتناز محل بنت نواب آصف جاه برادر
نور جهان بیگم تولد پذیرفته و این قطعه ملک الشعرا ابوطالب کلیم بعد جلوه فرمودن عالمگیر اورنگ خلافت در تاریخ ولادت او گفته

تاریخ ولادت

داو اینر و ساد شاه جهان تایش اورنگ زیب کرد فلک	حلقی بچو مهر عالمتاب تخت زین ماه گشت عرش جباب طبع در باب سال تاریخش	ساج صاحب قران ثانی یافت چون با من فروده افتاب نخت ز در قرم افتاب لعل عالمتاب	گور کرم از ذکر فته حساب افسرخوش بر بهر او چو حساب
---	---	--	--

چون در سنه یک هزار و چهل و شش سحری تاریخ لبست و سیوم ماه ذی الحج مطابق لبست و نهم رومی بهشت روز و دوشنبه
عقد از دواج اورنگ زیب با دختر شاه نواز خان ابن نواب آصف جاه منعقد گردید طالب کلیم تاریخ این جشن بدینان نظم آورده

تاریخ کسودت

جهان کرد سامان بزم نشاط فلک تریه اورنگ زیب آفتخش	که کلبا تک عیشش برودن رسید سرافراز ناهید جاوید دیده فلک گفت تاریخ جشن ز فاش	قران کرد سعیدین دولت بخوی نمال بر روند شناسی که دولت دو گوهر یک عهد دوران کشید	که ز ان قران چشم انسان چو اقبال در سابلش آرمیده
---	---	--	--

و شاه نواز خان مذکور از اعظم امرای شاهجهانی بود که منصب نیمه ارسی نیمه اسوار و سه هزار و دویست سپه فراری داشت و از
طرف شاهزاده محمد داراشکوه در جنگ عالمگیر بادشاه متوکه مصافح اراسته لشهادت رسید

جلوس

در ابتدا می ماه رمضان سنه یک هزار و شصت و هشت سحری محمد اورنگ زیب در حالت بیماری پدر بار او در بزرگ خود محمد
داراشکوه محاربه نتوانر نموده او را منظم ساخت و پدر خود شاهجهان بادشاه را محبوس کرده عنان سلطنت و فرمانروایی بدست
خود آورد و پس از دو ماه تاریخ غره ذی القعدة روز جمعه سال مذکور مطابق یازدهم اعراد ماه الهی سال یکصد و سه اکبر شاهی
موافق لبست سیوم جولائی ماه انگریزی قدیمی و دویم اگست ماه جدید می سال یک هزار و شصت و پنجاه و هشت عیسوی در عمارت
دلپذیر باغ فیض بنیاد انوار بادعوف شالامار بکمان مجلی بهون در عمر جمیل سالکی بر سر سلطنت جلوس فرمودند و بار دوم

مات یازوم

ساعت نیک اختیار کرده و لوازم جشن حسنه روانه ترتیب داده و روز یکشنبه سبت چهارم ماه رمضان سال هزار و شصت و پنجاه مطابق سبت نیم خور و ادبیه و هفتم خور و ادبیه جلای منتهی بقصد و هفتاد و نیک ملک شاهی برای روز یک شاهی نشست اما از تاریخ پنجم ماه رمضان سال گذشته که بر و اراشکوه فتح یافته بود تاریخ جلوس خود مقرر داشتند پدرش شاه جهان مادشاه از نعل زبان گوهر نشان بر تاریخ میلاد که آفتاب عالمتاب است حرف شکل و بان گلرخان که حرف سیم باشد افزود و در آفتاب عالمتاب و میر جعفر خراسانی این تاریخ یافته و شهنشاه فلک اورنگ و شخصی دیگر این مصرعه یافته و سردار اسپهبد بادشاهی و دیگری و زیب اورنگ و باجها ربهان یافته یکی از فضلا بادشاه ملک هفت اقلیم یافته و سید عبدالعزیز صاحب فرنگ رشیدی در این آیت تاریخ یافته و الطیور الد و الطیور الکنول دادی الامرنکم و ملا عزیز الله خلف ملا محمد نوری مجلسی اصفهانی تاریخ ویرین آیت یافته ان الملک الله کوئنه لمن یشار و مورخین این بیت در تاریخ جلوس گفته

تاریخ

چون فیض مقدم زینت اورنگ شاه افغان تاریخ جلوس شاه

و ملا شاه این تاریخ در نظم کشیده

تاریخ

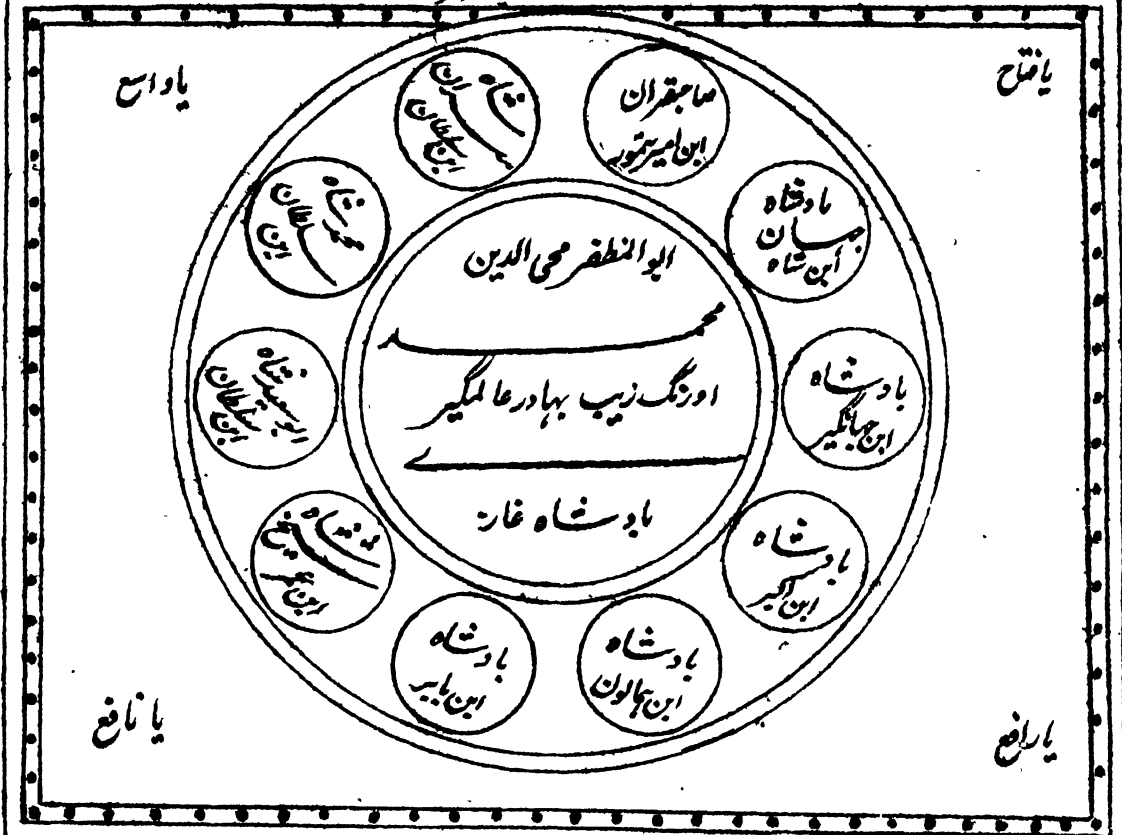
۱۰۶۹

صحیح دل چون گل خورشید شکفت حق ظاهر شد عیار باطل را رفت تاریخ جلوس شاه اورنگ مرا ظل الحق گفت الحق این گفت
و شخصی در تاریخ جلوس کتابی تصنیف نموده در نظم و شعر که از هر فقره و مصرعه تاریخ جلوس استخراج می یاید فقره چند از آن نوشته میشود
بسم الله الرحمن الرحیم الوکیل القدیم از بیع فقره سال جلوس بجا احسان پس اید و از بیع فقره سال جلوس بجا احسان پس اید
و در دو مصرعه و در هر یک از آن هم بر زیده محمود و بر آل آن زیده اهل شرف عزرا الوجود و در اصحاب آن
آن ماه کونین مهر سپهر بود اما بعد این قصیده که در مناقب نجیب کون و مکان رسول اهل جهان
سروزرین و زلفشان و هر یک مصارع این غزل نیز تاریخ جلوس است واحصاء عشرات
ومات مصارع اول تابش بن بیت برابر احاد و عشرات دوات مصارع ثانیه خود است و حرف
مصرعین سه بیت اول نیز است

تاریخ

اساس علم مجذوقان هر دو جهان	۱۰۶۸	ملک شاه در سل تاریخ اینیا سلط	۱۰۶۸	استیف کون مکان محمد رسول الله	۱۰۶۸	تینا ناموران اشرف زمین و زمان
سواد صین بیت امیر ملک ملل	۱۰۶۸	بزرگ کل سل بنامی کون مکان	۱۰۶۸	اخلاصه در جهان ماه ماطح لولاک	۱۰۶۸	شبه جهان و فلک در حفا احسان
سار حرم و سخاو و مجال و کمال	۱۰۶۸	نامه باجوران کا کسانند چن	۱۰۶۸	سحاب و شهنشاه مالک زمین	۱۰۶۸	این هر دو جهان داده زلفا
پناه اهل نبوت بر بهار علم	۱۰۶۸	اکل مراد ملل ابروی گلشن جان	۱۰۶۸	اطلاع دین جهانج صاحب مولود	۱۰۶۸	سپهر محمد
	۱۰۶۸	کمال بدو در ابروی موجود است	۱۰۶۸	جهان بود و جیا مصطفی رفع اشکال	۱۰۶۸	شیفع عالمی
	۱۰۶۸	کوئنه زمین سلطان انبیا کانتا	۱۰۶۸	بقوله دین رسر موجود است	۱۰۶۸	
شیفیع ملل احمد مجتبی		رحمت عالم کعبه		اصفا		سرد و سردا
صدر رسل و اله و متسلم						

شکل مهر اوزنگ زیب عالمگیر بپوشاه غازی

و مقدر فرموده بودند که بروی سکه این بیت نقوش سازند و بجهت مناسبت بر روی سکه اشرفی سکه بزرگتر که در سینه قرار یافت

بیت سکه

سکه زود جهان جوید منیر | اغمه اوزنگ زیب عالمگیر

تاسرچ محفوظ و اختتام قرآن

چون عالمگیر در سنه پنجاه و یک شروع بحفظ نمودن آیات قرآن فرمودند تاریخ آن سنه یک فایده منسی یافتند و چون در سنه پنجاه و هفت اختتام نمودند براس تاریخ آن ^{۱۰۵۶} لوح محفوظ بی یافتند

فتح یافتن اوزنگ زیب پسر شاهزاده سلطان شجاع

سلطان شجاع پسر و بی شاه جهان بادشاه بود که اولادش روز یکشنبه چهارم جمادی الاول در اجمیر بسال هزار و بیست و پنج هجری قمری یافتند بعد از نهمیت داراشکوهر ماراده جنگ لشکرهای فرانسوی آورده از سمت بنگاله که حدود آبر افولایت بدو تعلق داشت نهضت فرمود و عالمگیر آن خبر شنیده بغرض دفع او با فوج عظیم کوچ نمودند و در کجوه که یا نروه کرده غنیمتی از بلبه الله بلباد فاصله دارد تلافی فریقین دست داد جنگی عظیم رونموده و سلطان شجاع شکست خورده اطراف بنگاله گریخت این فتح تاریخ نوزدهم بیع الاول سنه پنجاه و هفت و نهمه وقوع یافته و ضمیر شاه که سرداران مهم موجود بودند در عین گریختن تاریخ این فتح منقول نموده از نظر بادشاه گذایند و در هزار و پانصد و بیست و یک یافت

مات یاروهم

بوی خمر تو سوزن مبارک باوا | پیوسته ترا تاج مبارک باوا | جستم زنی شکون تحت تاج | اول گفت شود فتح سارک باوا
 ۱۰۴۹

شهادت شاهزاده محمد داراشکوه پسر بزرگ شاه جهان بادشاه

این شاهزاده خوش خلق و فقیر دوست صاحب تحقیق و آزاد مشرب بود دست بهت بملاشاه خلیفه شاه سر لایموری داده بود و جا
 اول اشارت شد و پیر کرده شب در روز بهت مش مصروف تحقیق معارف بود هرگاه که از برادر خود عالمگیر نسبت یافته فرار
 برقرار اختیار کرد و طرف ولایت بنهنگه گریخت عالمگیر مردم در پی او فرستاد مدتی در بحر حیرانی و سرگردانی گشت
 بود آخر از انجا صوب گجرات رفته و جمعیتی بهم رسانیده تا با جمیر آمد و جنگ عظیم میان او و عالمگیر نمود و باز شکست خورد
 فرار کرد این واقعه در ماه جمادی الثانی سال هزار و شصت و نه رداده بعد از آن اطراف بهر رفته آرا داده داشت
 که بقند بار رود که تاریخ نسبت نهم رمضان سال مذکور بدست ملک جیون گرفتار گشت و او را همه پسرش سپهر
 شکوه بحضور عالمگیر فرستاد تاریخ بستم ماه ذی الحجه روز شنبه که مطابق هفتم شهم شهر لوی بود بدلی رسیدند و
 حسب الحکم عالمگیر تعلقه خضر آباد که قریب ادلی است محبوس شدند و چون از رسیدن داراشکوه شورشی
 عظیم در شهر برپا شده بود حکم شد او را قتل نمایند چنانچه در شب نسبت و یکم ذی الحجه سنه هزار و شصت و نهم و تقویتی
 دیگر تاریخ غره محرم سنه هزار و هفتاد و پنجم در میان سخت خان در حبس رفته آن سحاره را شهید نمودند
 نعش او را بموجب اشاره عالمگیر بمقره خنت ایشیانی سالیون بادشاه نقل کرده در تخته خانه که زیر گنبد مرقد انحضرت است
 و شانزده و انبال و شانزده مراد پسران عیش ایشیانی جلال الدین محمد اکبر انخاد فون اند فون نمودند او را در لیس
 بودند از لطن نادره بیگم نیت سلطان پرویز کی سلیمان شکوه که بعد شکست بدر گریخت در ملک راجه سر می گز
 متواری بود در راجه او را در سنه هزار و هفتاد و یک گرفتار ساخته بمردمان عالمگیر بادشاه سپردند و در قلعه گوالیار
 محبوس ماند و دیگری سپهر شکوه که همراه پدرش گشته بود و نیز در آن قلعه مقید ماند این تاریخ تقیه و شهادت داراشکوه از بر اهل این

تاریخ

عقل پائی او تب گرفت گفت قتل داراشکوه شد تاریخ

و این تاریخ در شهادت او از خبر الو اصیلین نوشته شد که نگران نشسته انخارج می باید

تاریخ

۱۰۷۰	در کمالات شیخ جانشین بود	شاه داراشکوه ماهش بود	در تبعه اش در تمام ابدان است	اکبر شاه بلند اقبال است
	شده رقم صاحب بیست برین	سال تاریخ قتل آن شهیدین	بود روز وصال آن مغفور	چهره و غره مه عاشور
		بست و گنبد جالیون شاه	مقدان قتل عشق الهه	
و این تمام شهادت از زمان تاریخ				
	گرم ضمایمی ذنب قتل	من و امن تو کیم اندر عرضا	واندم که بود از انجم که درت	مردی که نشود اولو سهار فطرت

مات یازدهم

مسجد فنونج

شیخ مهدی ابن شیخ کبیر بالا پیر در سنه هزار و شصت و هشت مسجدی اندرون احاطه درگاه بالا سیر که در فنونج است تعمیر ساختن گها زنگانک و بر دروازه اندرون مسجد این چند کلمه و تاریخ مرقوم است

تاریخ

شیخ مهدی که لود پیر حواد ساخت مسجد محبت بنا داد اگر خواهی عدد زینادش در حروف محبت می بین یاد مطالبی مندرج در جلوس والا شاه اوزنگ زین عالم گیر است و بر دروازه بیرونی مسجد مذکور که در سنه هزار و شصت و دو یک تمسیر یافته این تاریخ است

۱۰۴۸

بسم الله الرحمن الرحیم

از محمد مهدی پیر زمان شد بر تقب حسن باب الحفان سال تاریخ از نزد حتمت گفت او ادخلوا احضا حفصیا بالانام ملا شاه بدست

از مریدان و خلفای میان شاه میر لاهوری است و هر چند شاهزاده محمود ار اشکوه شعار عارفانه داشت و اشعار موحده از میگوید اصلش از بنخشان است در شمار تحصیل علوم در طلب دانش گشته و از وطن آواره گشته کجابل آمد و از آنجا بر قافتی یکی از تجار به بند وستان افتاده و در شهر لاهور بخدمت میان شاه مکرکه حالات ایشان بر صغیر کبیر میبود است اعتقاد درسخ بهر سبب ایند و ریاضت ساقه اختیار کرد چنانچه گویند تاسی سال علی الاصل خوب کرده بود و الله العالم بالصواب بعد از صلوات میان شاه میر کشمیر رفت و در آنجا دولت ظاهری رودی داد و صاحب قرآن ثانی شاه جهان با و شاه و سلطان دار اشکوه با اکثری از خوانین معتقد او شدند و در کمره ماران که یکی از جبال نواحی کشمیر است و در برابر کوهی واقع شده که آنرا تخت سلیمان گویند باغی در نهایت وسعت و تکلف با عمارت عالی بنا نهاده و در آن باب گفته است که ماران بکمر نعل بنخشان دارد و پنجمین نخت کجاست بیله دارد و آن باغ را چشمه شام نام کرده و در آنجا انبارهای از کوه می افتد و ملا شاه در آن باغ اقامت انداخته بچهل تمام است میگرد و دستور خداداد است که هرگاه خبر شریف آوردن ملا شاه شدند حتمی در سبب گرفته بسبب این مشغول میگردد و استاد ملا شاه میگردد ازین سبب این ثانی با اکثری از امرای اعتقاد و مفرط با و او میفرمود که در بند و ستاد و شاه اند یکی شاه جهان و دیگر ملا شاه انا بوجوبی شاهجهان و قتل دار اشکوه متهم بانجا شدند و عالمگیر با و شاه او را بجز او تمام از کشمیر طلب حضور فرمود او ملا شاه را بلا سواد در دانشی راه رباعی مشتمل بر تاریخ جلوس کیش این مرقوم شده بدست سلطنت و فرستاد چون بمطالع او شاه را تکلیف حضور فرمود که در لاهور بیاد مرات جهان مرقوم است که او در سنه چهارم از جلوس یا که بسال هزار و شصت و دو در لاهور حلیت نمود و در وقتش از آنجا و تاریخ نوشتن بر لوح قبرش مکتوب شده و او ملا شاه بر تو حید جهان و تاریخ که در مجرای اولی صمدین مرقوم است و از آن سال هزار و شصت و هفت هجری خراج می یابد

تاریخ

مقتدای زمانه ملا شاه	نور اله قبره و شراه	پیشوای محققان بوده	رهنمای مدققان بوده
از مریدان شیخ میر حسن بود	جای عولت بجاکش میباش بود	یاس الفاس کسب او بوده	بنفیس عرش فرزند میبود
	عقل تاریخ آن خدا آگاه	گفت تجویب اخلاص ملا شاه	

۱۰۰۰

مولی مسجد شاه جهان باد

این مسجد سرتاپا از سنگ مرمر است و بحکم عالمگیر باد شاه در سنه و در جلوس

بنیاده بصرف یک لکمه و شصت هزار روپیه و عاقل خان تاریخ آن

تاریخ

ان المساجد فلا تدعوا

مسجد سهارنپور

در مرآت جهان نامعلومست که فردوس سکانی بابر بادشاه در زمان دولت خود مسجدی عالی در بلده سهارنپور برای شیخ عبدالستار تعمیر ساخته دوسه دیر وقت حدیده آن فرموده بودند مسجد مذکور بمبرور و مهور و انقضای ایام و شهور خراب و ویران شده بود در او از سلطنت شاهجهان بادشاه شیخ عبدالسبحان صبحی که از اتحاد شیخ عبدالستار بود در آن مسجد جزا با جماعه از فقرا و اصحاب حکومت اختیار نموده لغیر وفات و عبادت و ریاضت شاقه میگذاشتند در سنه هزار و شصت و پنج که مرتبه ثانی غضنفر خان لغوجرداری میان دو آب کامیاب گردید روزی خدمت شیخ عبدالسبحان آمده مسجد را خراب و ویران دیده از بابی دوسال بنیای او پرسید و گویا که رنگ کنده بودند خواننده متاثر گردیده اب در دیده کزاد و همان روز برای تعمیر مسجد به پیشکاران تاکید نمود تا در اندک مدت مسجدی در نهایت صفا و کمال تراست مرتب شد فضیله شعر آناریخا گفتند ازان جمله این تاریخ است که ازان سال هزار و هفتاد و استخراجه یاید

تاریخ

که کوی نیکی ز انبای روزگار خلیل واحد سبحان کعبه	جانفروری آسمان عباد نوشت بر ورق مرغانه	که تازه شد سجده شکر که آسمانش خم شود	سبا گلشن فصل و کرم غنچه بنای مسجد عالی اساطیر ادا
--	---	---	--

و چون خلیل و واحد از احوال شیخ عبدالسبحان بود در لطف این تاریخ ظاهر است و شیخ عبدالسبحان در سنه شصت و شصت و الف فوت شد و تاریخ فوتش آن شیخ عبدالسبحان هفتاد و هفت است

شهادت سید

اصالت از فرنگستان است و ارمنی بود دراک تحصیل فنون شده منوره کسب تجارت پرداخت و مالی فراوان گرد آورد وقتی در اتنا سیاحت بر مهند و پیرایه عاشق شد هر چه داشت تا باج نمود و ستر عورت بر خود نگذاشت ازان بار همواره بر بنه زیستی و بول و عائط در نظر خلق کردی گاه گاه فکر شمر میگرد رباعیات او مشهور اند و بیشتر رباعی میگفت دارا شکوه لیسر کلان شاهجهان بادشاه از راه موحدی او را دوست داشتی روزی تعریف او کرده طلب حضور فرمود چون داخل اردوی ملی شد بادشاه غنایت خان را برای تقش حال و کشف و کرامت او فرستاد خان مذکور آمده و او را دیده بازگشت بادشاه از کشف و کرامت او پرسید عرض نمود بر سر مدینه کرامات بهمت است که کشنی که ظاهر است در کشف عورت است در او ایل حلوس عالمگیر بادشاه او را تحلیف لباس کرد و از او شرط ماخولیات در نهاد او عاقبت در سنه هزار و هفتاد و دو هجری لغبتوای علمای زمان بقتل رسید و عمده در کشتن سر این رباعی بود که ازان شایبه انمار سحرانج لازم می آید

تاریخ

مات یازدهم

انگوسر عشقتش باورشند	خود بین تراز سپهر مینا ورشد	لا گوید که بر شد احمد غلبک	سر مد گوید ملک با حمد ورشد
----------------------	-----------------------------	----------------------------	----------------------------

چون او را بکشتگاه بردند و جلاد حاضر شد و خواست که بموجب دستور چشمش را باه بنهند سر مد ازان سخن کرد و بجا تب
جلاد نگاه کرده تنبسم نمود او گفت توبه هر صورتی که می آئی من ترا می شناسم و در نفس و اسپین مترخم با من ترا نگفت
سه عربانی تن بود عبا رره دوست + آن نیز به تیغ از سر ماو کردند + پس سر مدانه سر بر تیغ نهاد و جان داد
این دو تاریخ که سیکه ازان بتعمیه است از مولف این اوراق است

تاریخ

چون دل من سال قتل سر مد دیوانه	گفت خرد آه سر مد ز نوانه رفت
--------------------------------	------------------------------

الصبت بتعمیه

بعد بریدن سر طاعنی بگو	سال قتلش سر مد بر سرست داک
------------------------	----------------------------

تاریخ

عارفی حق حکم سر مد بود	در همه عارفان سر مد بود	بمچو محفلک لوبیانه	بود ذاتش بیاید امانی
ذات والای آن خدا گاه	بود بیشک قیل عشق الله	گفته ام سال نقل آن سحر جک	بود مقبول سر مد مقبول

بنامی بل سیم گده

چون در عهد خلافت عالمگیر بادشاه در سال هزار و هفتاد و دو که هجری در فرگده که مشهور بسیم گده است پل
احداث یافت تاریخ آن یابند
ابننا الصراط المستقیم ۱۰۴۳

نواب اسلام خان وزیر اعظم

نامش میر عبد السلام مشهیدی منصب هفت هزاری داشته و با یالت ممالک دکن سه بلندی دشت
در شاهجهان نامه مرقوم است که او در ایام حکومت خود بتاریخ چهاردهم شوال سنه هزار و پنجاه و هفت
هجری فوت کرده مقبره او در سواد اورنگ آباد معروف است و عمارت و نشینی دارد و در تذکره الامرا نیز مرقوم
که اسلام خان میر عبد السلام خراسانی در هنگام نظامت دکن در سنه نسبت و یکم شاهجهانی در آنجا فوت کرده
اما عننی کشمیری قطعه تاریخی که در وفات اسلام خان که والا تخلص دشت نوشته ازان سال بکیر او یافتند
و چهار بر سه آید مطلق نیست

تاریخ

حیت کز فوت قدوه امرا	سرداغ شد نصیب ساه	حسته از بکر برونه ازد	خرمن ماه مانند یک پرگاه
تا کند فتح ملک باقی را	رفت برون کشدر چرخ گاه	انکه داغ اندامه تا ماهی	همه آزاده دل گدا و شاه
دورزان آفتاب چون گل	مردمک شد زگره آری ساه	شد نعره ناله در گلو تارا	بمچو فی زین مصیبت جانها
	حسب این مصرع از زبان	مرد اسلام خان والajah	

نواب سنجابت خان خانان

یکی از سپهسالاران عالمگیر بادشاه بود و ما مش مرزا شجاع و نام پدرش شاهنخ مرزا خیر مرزا سلیمان و اکبر پسرش بود و مرزا شاهنخ در زمان اکبر شاه منصب پنجاهزاری داشت و در زمان جهانگیر بادشاه منصب هفت هزاره یاری یافته و عالمگیر بادشاه سنجابت خان را با لقب یار و فادار و خان سبای عم خطاب میکرد در این شب یوم الاحد چهارم جمادی اول سنه هزار و هفتاد و پنج هجری وفات یافت تاریخ وفاتش بعد منها سه یک الف از عمارت رضی اللہ استخراج می یابد قطعه تاریخ در بیان تولد و عمر و وفات او ۴

تاریخ

در هزار و دوازدهم آید	به یکم از رجب سنجابت خان	باز و چهارم از جمادیت	سال هفتاد و پنج شد بخیا
شصت و سه سال حکم کنی	همچو عمر شجاع السنو جان	زین نشان سنجابت شد چو بجا	رحمه الله علیه و انظر ان

ایضا

ابنصف لیل احد چهارم از جمادیت | هزار و هشتاد و شصت و سبعین شد بزرگ دست |
 و از الفاظ خان عالیجاه شد و نیز از عبارات فقار الله حق تاریخ وفات او استخراج می یابد و این خیز تاریخ از ملک نصرت کشمیری است ع گفت با لقب سنجاب زیارت به تیمیه ع سنجابت خان لب از گفتن خود ع نم دلی رودی آسمان برگرفت

وفات شاهجهان بادشاه

لب دوشنبه است و ششم ماه رجب سنه یک هزار و هفتاد و شش هجری که مطابق است و سوم جوزی ماه انگریزی قدیمی و دوم فروری جدیدی سال یک هزار و ششصد و شصت و شش عیسوی بود در بلده اگر آباد و قوای یافت و در روضه ممتاز محل که مشهور بروصه تاج بی بی است در سهیلوی او مدفون گردید ایام شاهزاده اشخضرت از روز تولد تا روز وفات حضرت جنت مکانی سی و شش سال قمری و یازده و ایام سلطنت از بیستم وفات پدر تا آخر روز ماه شعبان سال هزار و شصت و هشت هجری سی و یک سال قمری و شش ماه و یک روز و ایام معزولی و مجبوی از غره رمضان سال مذکور تا روز وفات هفت سال قمری و ده ماه و است و شش روز چنانچه مجموع عمر آن و سریر آرامی سلطنت هفتاد و شش سال قمری سه ماه و است و هفت یوم بوده و یک سال شصت و هفتاد و چهار سال و هجده روز میشود و لقب اول بعد وفات اسع حضرت فرودس اشیا قرار یافت و بر مرقدا که از یک گنج سنگ مرمر است این عبارت مرقوم است

عبارت مرقد

مرقد منور منج مطهر بادشاه رضوان دستگاه خلدار امگاه اعلی حضرت علین سکانی فرودس اشیا بی بی
 ثانی شاهجهان بادشاه غازی طاب ثراه و جعل اکنت مشواه در شب است و ششم شهر رجب سنه هزار و هفتاد و شش هجری از جهان فانی نبره گاه جاویدانی انتقال کردند فقط شوای بکته سنج در تاریخ اوطنها گفته اند از آنجمله یکی این است بر عالم سفر کرده شاه جهان ۴ اما کعبه دنیا و می شود و اشرف خان این بیت گفته

تاریخ

سال تاریخ فوت شاه جهان	رضی اللہ عنہ گفت اشرف خان
------------------------	---------------------------

۱۰۶۶

ایضاً از دیگر می

چون شاه جهان خدو قدسی ملکات	برداشت بفرم محترمت تحت حیات
خستیم ز عقل سال تاریخش را	گفت خروم - شاه جهان کرد وفات

۱۰۶۶

ایضاً از دیگر می

بهر تاریخ و حالش از خرد کردم سوال	گفت تبدیل بر سر بر قرب بزدان می و
-----------------------------------	-----------------------------------

۱۰۶۶

و این چند اسات از کتاب مخبر الوصلین نوشته شده

اگر فردوس آشیان آمد	تانی صاحب قرآن آمد	شاه گیتی پناه شاه جهان	چون ز دنیا شده بقصر جان
از جیب ما بود بست و ششم	کز شاهی شده بچرخ نهم	سال تاریخ طلعتش نهمون	زور ششم عمر خلد شاه جهان
روضه او با کبر آباد است	همو فردوس عرش نیاید		

عصفرخان

یکی از منصبداران کبار بادشاهی بود سه بار ب حکومت سهارنپور لوائی محبت و سرور افراخته دو بار در زمان شاه جهان بادشاه بنوعبداری میان دو اب کامیاب گشته در مرتبه سوم در عهد عالمگیر بادشاه ب حکومت سهارن پور رسیده و در وقتیکه در صاحب صوبه که محشمه سر بلندی داشت بنقده هم ذلیقده سنده هزار و هفتاد و هفت عازم ملک عقبه کردید بخش او را از محشمه آورده در شاه جهان آبا و در فون نمودند این مطلع در تاریخ وفات اوست

تاریخ

خان والاستان عصفرخان که بود	بر دوش سید البنی راز منفعت
دست جو داد و بجا روب کرم	گرد حاجت آزد و دل سارفت
از سحاب غنیمت آن دریا نوال	گلشن جو دو سخن گل گل شکفت
گوهر جهان را بشایع اجل	گر چه قیمت داشت لیکن در هفت
سال تاریخ سه روشن لقاب	بفرد هم از راه ذلیقده گفت

۱۰۶۶

باغ مراد آباد

چون عالمگیر بادشاه در مراد آباد باغی بنا نموده تاریخ آن باغ یافتند

تاریخ

کرد باغی نباشد عالمگیر	بغض بخش جهان چو محترت
بهر تاریخ او چو کرد سوال	گفت بالقت که دیده باغ جمال

در این تاریخ اشتباه است اگر حرف عبارت باغ جمال گیرد سال هزار و هفتاد و هفت باید در گذر دیدن

مات یازدهم

۲۶۳

باغ جمال بگیرند سال بیکزار و یکصد استخراج یابد نه معلوم کدام دست است

شیخ حسن بن شیخ لطف الله

قوم منی اسرائیل میر شیخ سببا والدین میر محیی در سنه بیکزار و هفتاد و هشت حجری فوت کرده و متحمل عویلی راجه کشن داس در محله سرکی کران مدفون شده مشوق عاشق نامه تاریخ وفات اوست گنبدی باشان و کلس طلا دارد کتاب صراط المستقیم در سلوک از وی یادگار است

شیخ محمد معصوم

ولک شیخ احمد سرمندی است مهلا داد در سنه سبع و الف واقع شده در عمرش زده سالگی از جمیع علوم و فنون خط و افروز گرفته و جهانی در سلسله مربیانش انتظام یافته در سنه تسع و سبعین و الف که عمرش هفتاد و دو رسیده بود فوت شد عزیزی در تاریخ رطش فرموده به رفته ز جهان امام معصوم به فنا صر علی که سر آمد شعرا می آن عهد بود تاریخ وفاتش بدینگونه یافت

تاریخ

چراغ خاندان نقوش بندین	شروع دین احمد خواجه معصوم
لسوی گلشن عقیقی قدم زد	وزین ویرانه آباد کهن بو م
ز دل برسیدم از سال وفاتش	مذا آند ز عالم رفیق معصوم

عینی

آهش مرزا محمد طاهر و شاکر و شیخ محمد حسن فانی بود و بعد و طبع دراک و فنون علوم بر استاد خیره و سی می از خط کشف میجو او سخنوری خوش خیال پیدا نشده دیوانش محمد مرزا علی ماهر ترتیب داده تاریخ ابتدای شعر گفتار او از لفظ عینی که تم تخلص اوست بر می آید برین تخلص بسیار محفوظ بود در عین جوانی دو سال قبل از وفات استاد در سنه بیکزار و هفتاد و هجده در کشمیر در گذشت گویند که با دشا هندوستان بسیت خان حاکم کشمیر بود که او را روانه حضور نمایند سعیت خان او را طلبیده تکلیف رفتن نمودند و او را با نموده گفت که عرض کنید که او مرد دیوانه است خان مذکور گفت که عاقلی را چون دیوانه بگویم ادنی الفور گریبان خود را در دیده دیوانه وار روانه تجتانه شد و بعد از سه روز فوت کرده مرزا محمد علی ماهر قنای مرزا جعفر معمای در تاریخ وفاتش این قطعه نظم کرده

تاریخ

چو دوش معین صحبت شیخ کامل محسن فانی	عینی سر طقه اصحاب او در نکته دانی سفید
متی چون کروزم شیخ را گردید تا رخش	که آگای سوی دار لبت از دانه فانی شد

الضمانه که شاگرد او بود

از فوت عینی گشت که در مگلین	بر کس شده در ماتم او خاک نشین
تاریخ وفاتش از پیر سندی گو	پنهان شده گنج منبری ز لیر زمین

الضمانه

۱۰۶۹

۱۰۶۹

كيف بيوت الذي كوتبت مردولى عند من يكون عينا	اول ذلى خير برگ بنزله زندگى و گيرست مرگ بران قال لنا ان نقول حى فقتنا	قلت اسكت انت ليس ذكيا كان قيتا و طاهر و فنيا دل زخرد سال طبرج جلا کرد	دوش من گفت تا باى که مود نيست فالتش جز اتقال سجا
--	---	---	---

۱۰۷۹

عصفير که باى کو کلدی نام داشت

در دلی مستقل باولی شیخ نظام الدین اولیا بر جی است از سنگ مرمر اندرون آن برج قبرست از همون سنگ که بران آیات قران و نوذون نام الد بسیار خوش خط مرقوم است و این تاریخ و عبارت بر قبر مذکور نقوش که از ان سال یکزار و هشتاد استخراج می یابد تاریخ اینست

تاریخ

باد مدم کجور بانی بهشت ۱۰۸۰	آه مردی کشیده و گفت بگو	از دل صاف پیر پاک شهر	سال تاریخ فوت او ۱۰۸۰
--------------------------------	-------------------------	-----------------------	-----------------------

۱۰۸۰

باى کو کلدی بنت ملا محمد خان سنه

سید بعثت المکرم تار لولی

از خوارق و حالاتش رسالهها پر است اصلش از تار لولی است بعد از تکمیل بقدم تجرید اراده سیاحت نموده مطهره بر کسب ثباته در دست سیر بیابان میگردد و از صید آن باشه قوت حلال سیاحت در انشای سیاحت ملک بنگاله عبور افتاد و در شهر اکبر معروف را محبل درآمد از فضا در ان روز سیر رسید قادری که مرجع خاص و عام آن دیار بوده است بر سر بالین مرگ نهاده بود و فرزندانش پرسیدند که بر جازه شاقا بلت پیش نمازی که است فرمود جوانی برین شکل و صفت مطهره بر کسب و باشته در دست خواهد آمد و او را تکلیف پیش نمازی کنند این گفت و جان بحق تسلیم کرد چون سوگواران از تخمیر و تکفین پر دستند حضرت شاه رسیده نماز جنازه قیام فرمود چند روز در ان شهر توقف کرد و سوار از ارباب طلب گرد آمدند و ابو نصر نصر الدین محمد سلطان شجاع خلف صاحب قران ثانی با فرزند ان و اکثری از ان دولت مریدی گردیدند و شاه در موضع فیروز پور که از بناج محل مسافت چند کوه در سمت شرقی واقع شده است جلالت انداخت گویند مبلغ ده روپیه را را کابی گلی در مبلغ و می هر روز صرف میگردد که کمیت مستحان طعام میکشیدند بعد از ان صحت بذات او عارضه دست داد که مرد و پای او خشک گردید و فالتش در سن هزار و هفتاد و هفت واقع شده اما این دو تاریخ از مخیر الوصلین نوشته شد از ان سن یکزار و هشتاد استخراج سے یابد

تاریخ

رفع الصدقده ابد ا که گر صاحب دزان شد آ لعنت الله منظر طرد مرم	تار لولی است آن کجلی حلا لعنت دولتش چنان سجا گفت تاریخ نقل او آیام	لعنت الله مطهره المکرم ملک بنگاله گشت و پر لولو کندار و باین تکلف راه	شاه عرفان پناه عالیجه شده فیروز پور و معمور بود شاهانه دولت آن شاه
---	--	---	--

۱۰۸۰

الضام

پر شده از نعمتش سفره چرخ و زسین سال وصالش بگو قطب بهشت برین	آنکه در آفاق بود صاحب صدق و یقین چون ز زبان فنارت بهار البت
--	--

۱۰۸۰

بات مازدهم خزانه اصابت

۲۷۵

مام غزل طرازان و علامه سخن پردازان بود هاشم مرزا محمد علی تبریزی اصفهانی و تخلص او صاحب در عین است
و آخوند جاگیر می درمند آمده بود و باز رحمت نموده چون باصفهان رفت بخطاب ملک الشعراء شاه عباس فرزند
یافت سرخوش میگردد که روزی در مجلس میرغزنشته بودم سوداگری از ولایت آمده ظاهر ساعت که صایب فوت
کرده میر موصوف و دیگر اغزه که در اینجا حاضر بودند افسوس با کردند و تقصیر بدیده گفت که صاحب وفات یافت
بی که در زیاده تاریخ برآمد و فاشش در سه هزار و هشتاد و هجری اتفاق افتاده و در اصفهان مدفون گردید غزل مرزا که
اینست بیت در سج پرده نیست و نباشد لغای تو + عالم پر است از تو و خالی است جامی تو + بطین و
بر سنگ مرزار او که یکقطعه مرمر است کنده شد و نیز از ادب لگرای در تاریخ و فاشش گفته

۱۰۸۰

تاریخ

۱۰۸۰	معدنیست پرداز صاحب	رفت ازین عالم بسوی خدا	فامه آزادانش کرد سال هفتاد	۱۰۸۰	بلبل گل از حینت صاحب استقام
------	--------------------	------------------------	----------------------------	------	-----------------------------

شیخ محمد حسن فانی

از اکابر کشمیر و عالمی فاضل و صاحب جاه و پاکیزه روزگار و خوش صحبت بود چند روز در صوبه اکه آباد خدمت
صدارت داشت و صاحب قران ثانی توجبه تمام مجالش بر میفرمود هر گاه فتح بلخ بردست سلطان مراد بخش اتفاق
افتاد و نذر محمد خان تحت نشین آنجا بریده بگریخت و اموال وی ضبط شد در کتب خاندهاش دیوان شیخ محمد حسن
مدح خاند کور یافتند از آن روز از نظر پادشاه افتاده بی منصب شد و از خدمت صدارت معزول گردید اما سالیانه
فراخور حالش مقرر گشت بعد از آن تا آخر عمر از کشمیر بر نیامد همواره بدرس و افتاده اشتغال داشتی دیوانی ترتیب داده
متمنوها خوب گفته گویند شیخ را با یکی ار لولبهای کشمیر که بچی نام داشت در غایت رعنائی و نهایت حسن و جمال بوده است
و بستگی تمام بود اتفاقاً محمد ران ایام ظفر خان ناظم صوبه کشمیر نیز با وی تعلق خاطر پیدا کرد هر چند او را بقدر جنس
خاطرش بجانب خود مایل نیافت آخر غزنی در سج بچی و شیخ محسن گفته شهرت داد این دو بیت از آن جمله است بیت

تخت را بیدار سازد با دو امان	مرد را در چشم آورد بوسه و بان سپنج
سببه حیض بچکه شد شعله دستار شیخ	رشته برتبیج او شد بند پستان سپنج

و در ابیات دیگر نام او صریح آورده چون غزل بسیم شیخ رسید بنا بر ملاحظه حکومت ظفر خان ناشنیده انگاشته
خاموش ماند رحلت شیخ در سه هزار و هشتاد و یک هجری اتفاق افتاده چون تاریخ نوشتش در نظم بدست نیامده بود
مولف این دو تاریخ در و فاشش گفته

تاریخ

۱۰۸۱	بیانی سال نوشتش را چو خوا	محمد حسن محند دوم فانی
------	---------------------------	------------------------

ایضا

۱۰۸۱	چنانچه تخلص همه محند دوم بر خوا	۴۹۰	شود تاریخ فوت او محمد حسن فانی	۳۹۱
------	---------------------------------	-----	--------------------------------	-----

دانشمند خان موسوم بمجدهت فیع

مات یازدهم

در سلک افاضل علما انتظام داشت و در عهد شاه جهان بادشاه در سلک عالمیه علمیه دان خان قلعه قندهار را مجدداً مطلع
 ملازمان صاحب قبلان ثانی پیشکش نمود ملا شفیق برسم تجارت و سیاحت مهتداً آمد و بادشاه او را از بندرسورت طلب
 نموده در سلک ملازمان منتظم فرمود و در اندک مدت منظور انظار عنایت بادشاهی شده بختاب دانشمند خانی سرفراز
 گردیده بنصب سد نزاری و خدمات بخشگیری خلعت اختیار نوشید و در او خرایام سلطنت شاه جهان از منصب و
 خدمت استعفا نموده و در انخلافت شاه جهان آباد منزه گشت و در ایام عالمگیری بادشاه مورد احترام بادشاه
 شده بنصب چهار هزار می سرفرازی یافت و آخر بیایه پنجه زاری رسید در مراتب جهان مرقوم است که خان مذکور در آخر
 عمر علم اهل فرنگ حاصل گردیده اکثری از احکام تحلفات اجتماعه تکرار نمود در راه بیع الاول سه هزار و هشتاد و یک
 سلگامیکه صوبه دار شاه جهان آباد بود در گذشت یکی از سخنان تاریخ او یافته گردید که توفایع الابرار ۴۰ و دیگری گفته
 گفت بنی شفیق محمد شفیق باد

خواجہ عبدالرؤف

در اکر آباد متصل مزار سپر کلائی تربت خواجہ عبدالرؤف موجود است که در سنہ ہزار و ہشتاد و یک فوت کرده بر
 مرقدا و این تاریخ بتعیین مرقوم است

تاریخ

خواجہ عبدالرؤف پکن	سوی جنبت لصد لطافت در	طائر روح آن محبت ہنما	ازین گلستان پزافنت
۱۸۸۱	۱۸۸۱	۱۸۸۱	۱۸۸۱
۱۸۸۱	۱۸۸۱	۱۸۸۱	۱۸۸۱

یعنی چون یک عدد از اعداد صاحب شرافت دور کنی تاریخ بر آید

باب حسین

چون در سنہ ہزار و ہشتاد و یک باب حسین بنام امام سید الشہداء قریب آبادانی موضع جنید پور در ملک
 احداث یافت یکی از سخنان ابن تاریخ برسم تعریف گفت

تاریخ

باب حسین چو احداث دین	شد خاطر جمع مجاہدین و شہ	تاریخ او گفت بنی بر عقل من	۱۸۸۱
۱۸۸۱	۱۸۸۱	۱۸۸۱	۱۸۸۱
۱۸۸۱	۱۸۸۱	۱۸۸۱	۱۸۸۱

۱۱۳۱

تاریخ سرای سجاد و رنگر

سجاد و رخاں یکی از امرای عالمگیری بود در سنہ ہزار و ہشتاد و دو و چہری سرای نزدیک دہلی باباغ و مسجد و تالاب آباد
 ساخت و بنجا و رنگر نام نهاد چون تیار شد جمیع شاعران و صاحب طبعان پای تخت را تحلیف تاریخ آن کردند تاریخ
 میبکس پسند نیفا و محمد افضل سرخوش مصنف تذکرہ کلمات الشعرا ابن تاریخ برسم تعریف خاطر خواه ایشان گفته آورد باد
 تا امرای عظام ہر کہ شنیدند بسیار پسندید و تاریخ مذکور بر پیشانی آن سراسر کند شد +

تاریخ

در میان عمد عالمگیر شاہ	زیب تاج و تخت فرودین	بہر تعمیر سرای دلگشا	خان سجاد و رنگر کشت
۱۸۸۱	۱۸۸۱	۱۸۸۱	۱۸۸۱
۱۸۸۱	۱۸۸۱	۱۸۸۱	۱۸۸۱

۱۰۸۲	۱۲۹۲	گفت بجا و زکر آباد باد	۴۱۲	شاد و خوشم زد بر آدر راه	سال اتماش ز فین باداد	خواست طبع سرخوش جانم
------	------	------------------------	-----	--------------------------	-----------------------	----------------------

محمد امینی شاهزاده محمد اکبر

شاهزاده محمد اکبر پسر خرد عالمگیر بادشاه است ولادت او بتاریخ یازدهم ذی الحجه سنه یکزار و شصت و هفت هجری بوقوع آمده و تاریخ آن یافته اند ولد آفتاب عالمتاب و وکد خدای او در سنه یکزار و هشتاد و چهار هجری ظهور آمده و یکی از سخنوران این تاریخ نامند و آن سعد اکبر شد نامند

قاضی محمد یوسف بلگرامی

ولد قاضی بهکمارمی ابن قاضی کمال است بتاریخ پنجم شهر ذیقعد سنه یکزار و هشتاد و چهار هجری فوت کرده و سید ضیاء الله بلگرامی در تاریخ او گفت +

تاریخ

۱۰۸۴	۱۰۸۳	آه قاضی یوسفم کو آه آه	بادشادان او برضوان الله	در سنه ششاد و چهارم بانها	خسب ذیقعد رفت آن بارعا
		سال فوت آن شریعت بیگانه		آه قاضی یوسف آمده آه آه	

سجواب مکتوبه آه قاضی یوسف آه آه تاریخ است زیادت یکبار و لفظ آمد با تاریخ کار سے ندارد و بی

ملا مصیبه بلخی

اصلش از خاک توران است بخوش گوئی و معنی یابی او احدی بر سخاسته تازه خیال بود در بلخ لمغان در اوایل جلوس عالمگیر بادشاه بسال یکزار و هشتاد و پنج هجری و ذلالت حیات سپرده و سرخوش تاریخ فوت او بطریق تعبیه گفته

تاریخ

۱۰۸۵	۱۰۹۱	مرد ملا مصیبه در لمغان	این سخن چون بگویند بچون	بر کشد آه و سال تارکش	گفت ملا مصیبه بلخی مرد
------	------	------------------------	-------------------------	-----------------------	------------------------

مسجد عالمگیر بادشاه

مبارک منزل عمارتی عالی بود در اکبر آباد اندرونش عالمگیر بادشاه شاید که در سنه یکزار و هشتاد و پنج هجری مسجدی عالی اساس تعمیر ساخته و کتابه ان فررا ایزد بخش قلمی نموده کتابه امینت و الله احمد این چه مکان است که پاک از جانب حق تعالی شان از سو بداد اغدا و بقیض گلزارینش سینه با از شوق تجلی بهار اجابت مستکف محرابش طهارت وقف خاک و ابلش وسعت صحنش زیر نظر نگیند در وقت کنگره اشس سبالغه نرسد دفنائش عالمی است که دیای چون چون نهی از دور گذشته بلکه همچو رشته در گوهرش جا کرده از نجا صفرا در دیاب که گوهر را در آب است و آنجا در بار از شکست چون رشته در پیتاب از آنجا که خانه حق جل و علاست اگر فرس را عرض گویند رواست پیشطاش از کوی تا فلک خمیده یا همچو راکعان پشت بتواضع حسنه کرده هر که را بدین مکان گذر افتاد چون سایه سر سجده مندا اگر زمین درین سرزمین امری شنند هرگز از سجده سر بر نمی چید حضور با که توام و سجات در صلوات بر عم بانفیر آرد که گلبانک شهرنش افطار مطار گرفته مسجد عالمگیر گفتش سجا است و باین اعتبار که از خاک برداشته سجاده تاب رساند و عطاس بادشاه

مات یازدهم

زمان ملک الملک و دران استخلق با خلاق المدالبی کل باطنی ایا و سینه رسول الله چنان برشته صفای الهی
 پرداخت که خانه خود سر خانه خدا ساخت همایون ولی که از حضرات سلطانی بصفا سبانی گزید مبارک منزلی که از
 دار اخلافت به بیت الهی پنج نوبت زن آید ذات اشرفش زیب افزا و رنگ کترین چاکرش با جگر صین و فونگ
 تعمیرش مسجد کون کلیه ای الی شرکت و نفاق و تمیزش انش زن آتشکده و سرای فارس و عراق امام باستان
 بهترین امر برگزید و عجب ابوالمظفر محی الدین محمد اوزنگ زیب عالمگیر است اگر نبای عالمگیرش گویند بسیار
 است بنایش بنای اثبات دین کامل لایس لایستی این باطل بنای اسلام تاریخ نباش یعنی کله استند ان الله
 الاله وحده وان محمد عبده و رسوله بجز از سال ایجادش فقط حالا این عمارت سراسر از کچری پرست رنگی دیگر
 یافته و مشهور مبارک گنج است صاحب کلک پرست بلشت صاحب در اطرافش دوکان بیوپاریان تعمیر کنانیده
 رونق دیگر بخشید

۱۰۸۵

سکن در شاه

پسر اعظم شاه ابن عالمگیر بادشاه در سنه یک هزار و هشتاد و شش هجری تولد شده و تاریخ ولادت او
 بافته اند و وارث سکندر آمد

۱۰۸۴

شاهزاده سلطان محمد

پسر بزرگ عالمگیر بادشاه است و در بیستم شوال سال هزار و هشتاد و هفت هجری در قلعه گوالیر که آنجا حکم پسر
 محبوب بود فوت شد و نزدیک روضه قطب الدین در دلی مدفون گردید و این تاریخ در وفات او از کتاب
 مخبر الواصین نوشته شد

تاریخ

در زمین چون گنج زر سلطان محمد شد همان
 شاه عالمگیر را از سوزن زنده کلان
 چاک باد اسینه این گیتی نامحسبان
 شد در قلم سلطان محمد صاحب حلد و خبان

حد تا در واد واد یلا که از چشم جهان
 صد هزار امسوس و اندوه و غم و درد است واه
 خاک باد ابر سدر این روزگار بے وفا
 در دوشین بیستم شوال سال قتل او

۱۰۸۷

سعید خان قریشی

نام اصلی وی شیخ محمد است و لقب خانی داشت اصلش از مغموره منتر که مولتان است در غنغوان مشایخ
 ملازم سلطان مراد بخش پسر صاحب قران ثانی گردیده بصوبه احمد آباد گجرات رفت و بکتر مدتی در قریب از
 تمامی ارکان دولت سبقت نمود در مع سلطان قصائد غزلیه روزی در اوایل ابام خدمت بجزا شاهزاده
 میرفت دار و غنغسلخانه که یک از حلیه با بود راه نداد و شیخ این رباعی نوشت فرستاد رباعی امی شاه
 جناب چو جناب الله است به هر حکم تو چون حکم کتاب الله است به این حلیه دیو فعل شاع درت به ایس
 صفت مانع باب الله است به سلطان را مذاق سخنش مطبوع افتاده فرمود که غیر از محل زمانه هر جا که شیخ
 بیاید مانع نشوند صفای روز مره و طرز کلام شیخ آنچنان بود که هر کس که از او گوید و خواند این واحاد الناس لمحبه

مات بازدم

صحبت یادید داشت فریفته وی میگردد حاضر جوابی دید بیه گویی او شهورست فوتی شاهزاده روز عید الفصحی گفتند بدست خود بیخ کرد و چشمهای وی چنانکه مقرست بازمانده بود سلطان ساعتی در آن نگاه کرده بجانب شیخ دید شیخ فی البدیهه این بیت خواند عید قربان است میخوامم که قربانت شوم + همچو چشمم گوسفند گشته حیرانت شوم + همچنین توستی دیگر بر روز عید الفطر در هنگام سواری عیدگاه برای مجازفته بود چون نظر سلطان بروی افتاد فرمود که در تنبیت عید چه گفته بید و حال آنکه شیخ هیچ گفته اما خاطرش رسید که تا سلطان از ادای دو گانه فارغ شود در ترتیب دهد بعرض رساند که علی صاحب عالم غزنی گفته شده است سلطان متوجه شد و گفت بخواند شیخ را کاغذی سفید درجیب بود بر آورد و چون میدانست که خاطر سلطان بجانب شراب مایل است در همان تمهید بدیهه غزلی شرفی نمود و بسوی کاغذ سفید در این ابیات رنگین نمود

غزل

روز عید است لب خشک می آلود کیند ویرگاهست که از دیرستان دور تر شربت حب نبات لب جان بخش ایاز حرف مبصره و اعطه توان کرد بگوشش + هست بیبودشمانید که شاه مراد می شود صدق چو سرمایہ نرسود بود پدرش یافت ره از طالع سعود سعید	چاره کار خود ای تشنه لبان زود کیند زود باشد بکف جام می اندود کیند نوش داروی دل حننه محسود کیند گوشش بر ز فرزند جنگ و سلمه و عود کیند مبتز آنست که اندیشه به بنود کیند هست امید کرین شیوه بے سود کیند سے دریافتن طالع سعود کیند +
--	--

چون غزل با تمام رسید سلطان فرمود که کاغذ را بجا ببرد شیخ بالضرور همان کاغذ سفید بدست سلطان داد چون سلطان کاغذ را نوشته دید متحیر شده فرمود که شب فرا موش کرده بودید و همین ساعت بر بدیهه افشا کرده اینک بلی با بجهله هر روز قرب و نشر نشد در ترقی نژاد بود تا آنکه حضرت صاحب قران ثانی نابراستماع عقلتای شاهزاده نمود علی نقی خان را که از منصبداران عمده روشناس بود کار دویوانی سرکار و الایش تحریر فرمود چون علی نقی به از دست سلطان رسید روز اول صحبت وی با شیخ ناچاق افتاد ساعت ساعت غبار خاطر بالبدیهی گرای بود زیرا که تا شیخ حاضر می بود سلطان هیچ جانب التفات نمی فرمود علی نقی از مشاهده این حال تاب نیآورده روزی دو قطعه دستک بطرفی کجی بنام شیخ و کتی بنام خود نوشته در خلوت منظر سلطان در آورد و گفت که همین ساعت بر سکنی ازین هر دو دستک مهربان کرد چون شاهزاده او را فرستاده با و شاه میدانست لاچار بود دستک شیخ مهر نمود چون این خبر شیخ بهیضاعت که سبب میثاق کرده از احمد آباد کوچ نمود مغایرتش بر سلطان شاق گردید بعد از آنکه دوسه منزل طی نموده بود منشوری شتبلر طلب و هزاران التفات فرستاد شیخ عرض داشت در جواب نوشت و این غزلی در ضمن عبارات درج نمود

غزل

مشکل بود کوی تو دیگر نیست با در دم که با ترتیب خاطر نشان	پیچیده است زلف بهر کجاست خوبتر خطی که بر این نیست با	چون سبزه در ره تو بخیر افتاد دل بسته در خیال میان جان نهد	ای سرو من گو که چه خبر دزد سه سگدزنی ه این بند با
---	---	--	--

مات یازدهم

فایز زین کفر شده بعد ازین سید	با در میان زینت خود برت با
-------------------------------	----------------------------

و همچنان کوچ در کوچ بشاهجهان آباد رسیده بنا بر خواهش سلطان دارالاسکوه چند روز برای لوکری سرکارش اختیار نمود و پس از قتل وی در سرکار عالمگیر بادشاه با وجود منصب قلیل تقریبی پیدا کرد که امرای عظام مثل اسدخان دیوان اسلمه و غیره رشک میبردند تا آنکه روز پنجشنبه او آخر رمضان سه هزار دهمشاد و هفت سحری در هنگامیکه حکم بادشاه بشهر ملتان رفته بود از عالم رحلت نمود و به تیره عالی که خودش بنا نهاده بود مدفون گشت

شیخ مهدی ابن شیخ کبیر بالاپیر

در شانزدهم محرم سه هزار و هشتاد و هشت هجری فوت شده و مرقد او در بلده قنوج اندرون احاطه درگاه پدر خود یعنی شیخ کبیر بالاپیر که برکنار دریاکالی فی واقع است تا امروز موجود است و گنبدی عالی دارد و اندرون این روضه تربتهای دو پسران او نیز موجود اند و بر دروازه گنبد مذکور این چند عبارت باتاریخ مرقوم است عبارت

این گنبد عالی و قبه متعالی در عهد سلطنت حسن و دین پناه ابوالمظفر محی الدین محمد اورنگ زیب بادشاه غازی تفسیر یافت تاریخ وفات حضرت شیخ مهدی بن شیخ کبیر بالاپیر شیخ قاسم قادری + + +

تاریخ

نزد بود و هشتاد و هشتاد و هشتاد	گذشت شانزدهم روز محرم	شب شنبه و هنگام صبح بود	که آن محمد مهدی پسر دین پناه
---------------------------------	-----------------------	-------------------------	------------------------------

این قبور بر روز و گنبد با تسلی طور مضعج پاک و مرقد عطرناک قطب زمانی سلیمان قادری قدس اسرار و هشتاد و هشتاد هجری تفسیر شد فقط

میدرعیل

در عمر هشتاد و چهار سالگی بر روز سه شنبه چهارم شوال سه هزار و هشتاد و هشتاد هجری فوت کرده مدت رحلت او از کلمه رسید استخراج می یابد و تاریخ تولدش از الفاظ افضل در برمی آید چنانچه تاریخ فوت او بدست افضل نایافته از وی که از مریدان و این تاریخ

تاریخ

مهدی بن حسین فیض عالم	دلهای تنگ تیره مایافته دنیا	چون میدرعیل شرفش غلغل	تاریخ آذوشت قضا ختم او
-----------------------	-----------------------------	-----------------------	------------------------

الرضا

شد ز جهان چو پیر من سوے مقام رفیع	سوس مقام رفیع شد ز جهان چو پیر من
طبع شده مشیر من از پله سال وصل او	از پی سال وصل او طبع شدن مشیر من
گفتشش طمیر من از سه سوز و خرن و غم	از سه سوز و خرن و غم گفتشش ای طمیر من
سال وصال میر من عشق شیرین بود	عاشق بیشتر حق بود سال وصال میر من

و پسرش میر حسینی این مصرعه در تاریخ وفات او یافته است چنانچه شوال میرم دخل جنت شده

مرزا محمد علی مامر مخلص

صاحب سخن دقیقه باب و خورده بین بوده در اصل هند و پسرش بود و در آباد نوطن داشت پدرش در کابل مرزا حنفی محالی توکر بود و مرزا لمبالیق آخیل خاطرش را از زین اباگرداننده مسلمان ساخت و چون لا ولد

تاریخ یازدهم

بود و پنهانی خود نموده در ترتیبش نهایت عده جسد سبذول داشت با کلیم مسرخوش و میربحی و سایر و شعرا عصر جبار
 و شاه همای صیحه شاد داشته و از محمد داراشکوه سخواب مرید خان سرفرازی حاصل نموده چنانچه خود فرموده کرده
 بارادت آنحضرت بمسجد میرید خان خطاب بعد از فوت داراشکوه و مرزا جعفر بلبلایس فقر در آن
 ترک علائق دنیوی نموده گوشه عزلت اختیار کرد و دیگر کمره نسبت و چون لوبی تشیع درد ماغش پیچیده بود صحبت
 دانشمند خان که در مذہب خویش معتقد بود هر چه تمام تر داشت اختیار نمود پس از رحلت وی از نوای مطلق گرفت
 و از حسانه بر نیامد تا آنکه در سنه هزار و هشتاد و نه فوت شد سرخوش تاریخ او چنین یافتند

۱۰۸۹

حیف نریم جهان معنی طراز رفت	مست بکنج عدم از قریح موشد	تاریخ	سرخوش عمده خوبت قائل	سال ۱۰۸۹	گفت خرد آه ما هر با تو شد
-----------------------------	---------------------------	-------	----------------------	----------	---------------------------

سید علی کبیر

در سنه هزار و نود و یک هجری شهادت رسید و تاریخ شهادت او این است

۱۰۹۱

گنج علم و شمع دین چون گنج زیر خاک شد	قدسیان را بزلفک زین عم گریبان چاک شد	تاریخ	سید والا علی اکبر شید پاک شد
--------------------------------------	--------------------------------------	-------	------------------------------

خامه لغت دیر ز داز سال تاریخش رقم شد

تاریخ چاه و حوض

در سنه هزار و نود و دو هجری باقر خان چاه و حوضی در درگاه پیروستگیر احداث نموده تاریخش اینست

۱۰۹۲

چاهی شد و حوض و البشار	هرم قد دستگیر کوبین	تاریخ	خضر آمد و سال این بنا گفت	حرم شیمه ابروی دارین	۱۰۹۲
------------------------	---------------------	-------	---------------------------	----------------------	------

تاریخ چاه

در اتشای راه لاهور و چند رنجیت راسی کاتبه پدر بکر بنور داس مصنف کتاب تحفة الصبان و غیره در سنه هزار
 و نود و سه هجری چاهی احداث نموده بود که آب شیرین و خوشگوار داشت صاحب طبعی تاریخ آن گفت

۱۰۹۳

چاهی بنا نموده رنجیت راسی کاتبه	تاریخ	گفت با نلف لازال خیر جار سے	۱۰۹۳
---------------------------------	-------	-----------------------------	------

تاریخ بنای چاه محل حیدر آباد

مدره حیدر آباد که از توابع کولکنده است از احمد علی قطب شاه ابن ابراهیم قطب شاه والی کولکنده آباد نموده
 در اوایل نام آن شهر را مهاگ نام مقرر نموده بود بعد از آن حیدر آباد موسوم ساخته و سلطان ابو الحسن که بادشاهی از
 سلاطین قطب شاهی و داماد سلطان عبداللہ قطب شاه بود و بعد وفات عبداللہ قطب شاه در کولکنده بر سر پشته
 نشسته او در زمان دولت خود بر سنه هزار و نود و چهار عمارتی دلیز در حیدر آباد تعمیر ساخته بود و آن را بجا محس
 موسوم نموده تاریخ بنای آن عمارت عالی است

تاریخ

باب یازدهم

خشت اول چو بر زمین آید
با تخی گشت با امام گشت

سرای میران

مشهور میران کی سرای بقا صد یک کرده شرقی از شهر قفقوس است مردمان آنجا میگفتند که اصل نام این سرای محمد آباد کبیر است چون بانی آن میران نام داشت بان نام مشهور شده و متصل این سرای روضه عالی موجود است و در تخی دارد که بران هم نوشته نیست یک مرقه بانی آن سرای بوده باشد و این تاریخ بر دروازه سرانگه کور که در سنه هزار و نود و چهار تعمیر یافته مرقوم است

تاریخ

در دولت او رنگ شده عالمگیر تعمیر شد این بقعه فردوس نظیر اندر سنه هزار و تسعین و چهار شد بی همتا محمد آباد کبیر
۱۰۹۳

تاریخ

یکی از امرای عالمگیر است و سرای موسوم به سنا در نگر که قریب دلی است بنا نموده است در سنه هزار و نود و پنج فوت شد و سر خوش این تاریخ در قلم کشید

تاریخ

در یغ از جهان مجبور خان برشا نماذ آب در گلستان سخن خرد خواست تاریخ قوشنل بگفتا که کوه دران سخن

سیواجی و سنبه حاجی

سیواجی لیسر ساوجی مرثیه بهوسلادر عهد عالمگیر بادشاه مدنی در از در دکن فتنه بار با ساخته بسیاری از ملک بدست آورده بود آخر در سنه هزار و هفتاد و شش هجری بدست مردمان عالمگیر افتاده روانه دار السلطنت گردید و در آنجا مقید ماند بعد از محبوس سی ماه و نه روز تاریخ نسبت و منعم تا ماه صفر سنه هزار و هفتاد و هفت وضع خود تعمیر داده با لیسر خود سنبه از آنجا گریخت و در دکن رسیده باز هنگامه آرامی سنا گردید تاریخ گریختن او حافظ هدایت الله یافته ان شا الله است و چون در سنه هزار و نود و لیسر سنبه از پدر رنجیده پیش دلی خان که یکی از امرای عالمگیری بود آمد و در قید افتاد عنایت الله وکیل شاهزاده محمد اعظم شاه در تاریخ او این مصرعه یافته با باز و فرزند سنبه شد اسیر و بعد از چند اوقات سیواجی که تاریخ نسبت چهارم ربیع الاخر سال یک هزار و نود و یک هجری واقعه شده او نیز مانند پدر هنگامه سنا در گم داشت تا آنکه باز گرفتار گشته حسب الحکم عالمگیر بادشاه در سنه هزار و نود و نه هجری گشته شد تاریخ این حادثه در سنا کافری جسمی رفت با یافت اند

فتح یافتن ثواب شکر الله خان بر راجه توتان میوات

چون ثواب شکر الله خان در سنه یک هزار و نود و هفت هجری برای تنبیه راجه توتان میوات رفت و برایشان فتح یافت مرزا عبدالقادر سیدل این تاریخ نوشته ثواب فرستاد

تاریخ

سر حبل زو که با کجی رام	از باد بروت لیسر در دست	با یافت لیسر که کپاش	چون کوه سری به تیغ می بست
عمری در کوه سار میوات	می بود چو خرس از خودی	بالشکر خان آسان جا	گردید طرف ز فطرت نسبت
یعنی بی پناه قلعه کوه	بر جنگ مبارزان کمز	آتش ز نه بهادران حوزد	چند آنکه ز رنگ چون شرر
با کجیت بعد از تفتیش	تا از دم تیغ بی امان است	در نایه قفسن بس مشک	فرمود دل زو که شکست

مات یازدهم فتوحات عالمگیری در فتح قلعہ ازماک دکن

چون سنہ ہزار و پشاد و تہجری افواج عالمگیر بادشاہ ہفتے ازماک دکن را فتح نمودند میرزا الدین سوسی این پنج برہم تہمیدہ گفتہ از نظر بادشاہ کو ذرا

تاریخ

شاہی کہ قنارہ دکن تہ تبریز شد ملک دکن منہ شمشیرش میحت فلک بر تارکش سرداد عدد فتح عالمگیرش ۱۱۵۹ ۱۰۸۹ یعنی اگر عدد سرد و راکہ عین باشد از اعداد کلمات فتح عالمگیرش خارج کردہ شود تاریخ بر آید +

در فتح بجا پور

چون عالمگیر بادشاہ در سنہ ہزار و ہونود و ہفت ہجری قلعہ بجا پور را کہ در دکن است محاصرہ نمودہ راہ دخول از قہر بر متخصمان سبتہ برج و مارہ قلعہ را از ضرب توپ منہدم ساخت و خندق را اینپاشتہ خواست کہ اندرون قلعہ در اندک والی انجا سکندر عادل شاہ از خواب غفلت بیدار گشتہ بتاریخ چہارم ذی قعدہ روز دوشنبہ سنہ سہمی عالمگیری غازی الدین خان بہادر فیروز جنگ را شیعہ خود ساختہ قلعہ را حوالہ اولیای دولت نمود و خود ہمازست بادشاہ شتافنہ مشمول عنایات بادشاہ نگشت مرزا معز الدین موسوی تاریخ این فتح عطنی را بسلسلہ نظم کشید اما کجور

تاریخ

کافرهای ملک بجا پور لشکری بر سرش گذاشت کہ	کہ نقصان موش بخش عاقبت طاق و گشت باغم سال تاریخ از خرد سبتہ	کہ از لبس حمایت کفای شد جو عاخر سکندر عادل فتح اسکندری سارگ گفت	بادشاہ جہان بر وقت خاک در گاہ را تبرکان رفت
---	---	---	---

۱۰۹۹ و محمد علی جوہر کن کہ علم خالص سیکرد این تاریخ در لغتہ یافت مع زودی فصل بجا پور شد فتح بعد فتح بجا پور چون اندرون قلعہ رفتند در انجا یک توپ عظیم یافتند و این توپ را برہان نظام شاہ والی احمد نگر در سنہ ہفتہ پنجاہ و شش ہجری در قلب آورده بود و این چند عبارت بران منقوش ساختہ لا الہ الا اللہ واللہ سواہ الو العازی نظام شاہ بہ شاہ خادم این سیر و اولی سبتہ فقط و نام این توپ ملک میدان بود و علی عادل شاہ بجا پوری آن توپ را از احمد نگر آورده بود و چون عالمگیر فتح بجا پور نمود و آن توپ بدست او افتاد این تاریخ تہمیدہ بران توپ شصت

تاریخ

شاہ عالمگیر غازی بادشاہ	انکہ او عدل داد ملک ان اگر	فتح بجا پور کرد و مہر تاریخ نظر	رہ نمود اقبال و گفتا ملک از گرفت
-------------------------	----------------------------	---------------------------------	----------------------------------

و این توپ کو تا حال تہریر در قلعہ بجا پور کہ حالہ عمل سرکار کنبی انگرہ سبتہ بدست این نینما در باب فتح بجا پور ازیر بخش متخلص برسانم نمودہ

تاریخ

شد باد قہر شاہ دین سپاہ داد گر	از ملکستان دکن خاشاک اعدایاک رفت
تاہباری کرد شمشیرش مہر کوہ و زمین	غنجہ ہامی حصن بجا پور همچون گل شگفت
از برائے ضبط سالش با لقت اوت کر رسا	شد کلید باغ جب پور رضد شاہ گفت

الضما

مطلعی از بی تاریخ چنان می	کہ شود شانہرمان سبتہ سرد	شد نصیبم رحمت این مصرعہ سبتہ	فتح ملک دکن قلعہ بجا پوری
---------------------------	--------------------------	------------------------------	---------------------------

مات یازدهم

الضمان

۱۱۰۶	نوشتم ملک بیجا پور شد فتح	بی فتح دکن بی پای افزا	شندیم ملک سلم پور شد فتح	زیغ شاه عالمگیر غازی
------	---------------------------	------------------------	--------------------------	----------------------

فتح حیدرآباد

والی این دیار سلطان ابوالحسن قطب الملک که در عوام بتنا شاه مشهور است از حیب زادهای ایران دیار بود از حمدان در لباس فقر به سیاحت آند چون والی حیدرآباد قطب الملک عبداللہ شاه را سپری نمود بر قنطت و ذکامی او مفتون شده اورا بدامادی گرفت بعد فوت عبداللہ شاه ارکان سلطنت ابوالحسن را قطب الملک خطاب کرده حکومت گرفتند چون در سنه هزار نود و هفت هجری عالمگیر بادشاہ حیدرآباد را فتح کرد و والی آنجا سلطان ابوالحسن را کعبه لطف قلعہ کوکندہ رفت میرزا محمد شیرازی که عالی مخلص سیکر و تاریخ این فتح گفته نظر بادشاہ گذرانید و برحمت خلعت سرفراز گردید +

تاریخ

۱۰۹۶	شد فتح جنگ حیدرآباد	اند قلم حساب تاریخ	گردید دل جهانیان شاه	از نصرت بادشاه غازی
------	---------------------	--------------------	----------------------	---------------------

فتح قلعہ کوکندہ و حیدرآباد

بعد فتح حیدرآباد افواج بادشاهی قلعہ کوکندہ را که سلطان ابوالحسن در آنجا متحصن شده بود محاصره نموده بمحلیکد خیاچی درین جنگ عابدخان که منصب صدارت داشت و نیز مشهور بقلعج خان صدر الصدور بود بتاریخ سبت و چهارم ربیع الاول سنه ثمان و تسعین و الف بزخم گول توپ از در کب عمر تنگ خرام غلطیده باختر رفت و پس او که شهاب الدین نام داشت بغازی الدین خان بهادر فیروز جنگ مخاطب گردید مدت محاصره قلعہ کوکندہ از ابتدای سبت و پنجم ربیع الاول لغایت سبت چهارم ذیقعدہ مشتمه جلوس والا اسطابق سنه یک هزار و نود و هشت هجری هشت ماه بود چون قلعہ مفتوح شد ابوالحسن در قید افتاد و در قلعہ دولت آباد با حیات محبوس ماند شترای پایه تخت تاریخی یافته اند از آنجمله برگزیده علماء و دانشمندی سولومی علام نقش بند این آیت در تاریخ یافت + فاخر جاسم من جنات و عیون و کنوز معیت ام کریم و شخصی دیگر یافته ذوق الباطل و جا و اسحق + دمشی عبدالمعالی این دو بیت در تاریخ گفته +

تاریخ

۱۰۹۸	فتح البالی زیادشاهی کردی	از مصره تاریخ شش موزه فو	فتحی عجب از لطف الهی کردی	اشی جهان قنای کردی
------	--------------------------	--------------------------	---------------------------	--------------------

از مرزا ایزد بخش رسا در تمثیل

زمان کلک باغین نبوس مبارکباد فتح حیدرآباد ۹۸۸
یعنی اگر عدد زبان کلک را حرف کاف است با عدد لفظ سن یکجا کرده با عدد مصرعه اخراج نماید تاریخ بخار باید و غزیری که یکنه

تاریخ

۹۸۸ مبارک باد فتح حیدرآباد
در جواز علی انگاه بر گو
و غزیری دیگر این تاریخ در سلسله نظم کشیده و صنعتی بکار برده +
الضمان

مات مازوهم

۲۸۵

۱۰۹۸

۱۰۹۸	شاه اورنگ زیب عالمگیر ۹۶۳	توان دولت او بجا شد	بر پیش کرد از ان مکان تعمیر	۲۸۲
------	---------------------------	---------------------	-----------------------------	-----

یعنی اگر از عدد چهار محل عدد بواجب خارج کرده آنچه باقی ماند با عدد مصرعه اخیر یکجا نمایند تاریخ که هزار و نود و هشت است برآید چهار محل عمارتی است در حیدرآباد که سلطان ابوالحسن از در سنه هزار و نود و چهار تعمیر ساخته بود و تاریخ بنامی ان سابق ازین ترقیم یافته و میر عبد الکریم امیر خان در فتح قلعه کوکلتی که حبس کرده از حیدرآباد است این مصرعه تاریخ یافت

فتح قلعه کوکلتی مبادک با ۱۰۹۸

و این تاریخ مرزا عبدالقادر بیدل برشته نظم کشیده

تاریخ

۱۰۹۶	اگره دارد تکیه بر شمشیر او فتح و ظفر + تاکنت بنیاد شایان دکن زیر و زیر بر + در غل و زنجیر رفت اسکندر از طوق و کسر همچنان بر قلب قطب الملک طوفان داد سر سال فتح اولین جمشید لهرت جلوه گر +	شاه عالمگیر یعنی حضرت اورنگ زیب غر مشش از اقلیم دله کرد و آهنگ حشر و ج اولین سال که فتح ملک بیجا پور بود یافت بر کلکته راه را یافت ظفر سال دوم کشت از رومی حمل در دین اهل حساب خواستم روشن شود آیمتت فتح دوم است یک معنی که تعمیر از دو تاریخش کند
------	---	--

فتح قلعه اودنی

این قلعه پنجاه کرده از لده بیجا پور و کید و مقتدا کرده از شهر احمد آباد بدست و قلعه مذکور بعد از فتح کوکلتی در سنه هزار و نود و هشت مفتوح شده و عالمگیر آن قلعه را به ایتناز گده موسوم ساخته تاریخ فتح آن عزیز می چنین یافته ۴ فتح اودنی نموده بادشاه دین پناه

مسجد جاجپور

در کنگ که از توابع ملک بنگاله است موضعی است موسوم بجاجپور و ان موضع بعد سلطنت عالمگیر بادشاه در سنه هزار و نود و هشت بحری نواب ابوالنضر خان مسجدی تعمیر ساخته بود که تا حالت تحریر موجود است و در دروازه مسجد مذکور این تاریخ مرقوم

تاریخ

۱۰۹۸	میش از توان قدرت لطیف کیشب اقام دین آستان بود	ادعا خلق تبه نواب مستطاب تسبیح قدسیان می نذر و اگر تاریخ اوزمان ابوالنضر خان بود	گسترده با و تا که زانم نشان کین نه فلک گنبد شرف نشان مسجد چو شد زمان ابوالنضر خان	خل طبل ایت اورنگ پناه در شهر جاجپور بنا کرد مسجدی
------	---	--	---	---

محمد علی خان

خان مان عالمگیر بادشاه بود در سنه هزار و نود و نه بحری فوت شد و سرخوش تاریخ وفاتش + محمد علی خان مجرود یافته

۱۰۹۹

مات یازدهم

الضمانیه

۱۱۰۶	فتح دکن بی پای افزا	شندیم ملک سلم پوشد فتح	زیغ شاه عالمگیر غازی
------	---------------------	------------------------	----------------------

۹۴

فتح حیدرآباد

دالی این دیار سلطان ابوالحسن قطب الملک که در عوام بنانا شاه مشهور است از حیب زاد های ایران دیار بود از همدان در لباس فقره سیاحت آند چون دالی حیدرآباد قطب الملک عبداللہ شاه را سپری نمود بر طنت و ذکای او مفتون شده اورا ابدادی گرفت بعد فوت عبداللہ شاه ارکان سلطنت ابوالحسن را قطب الملک خطاب کرده حکومت گرفتند چون در سنه هزار و نود و هفت هجری عالمگیر بادشاه حیدرآباد را فتح کرد و دالی آنجا سلطان ابوالحسن را حجتی لطیف قلعہ کوکندہ رفت میرزا محمد شیرازی که عالی تخلص میکرد تاریخ این فتح گفته بنظر بادشاه گذرانید و بر حمت خلعت سرفراز گردید +

تاریخ

۱۰۹۴	از نصرت بادشاه غازی	گردید دل جهانیان	اند لقم حساب تاریخ	شد فتح جنگ حیدرآباد
------	---------------------	------------------	--------------------	---------------------

۱۰۹۴

فتح قلعہ کوکندہ و حیدرآباد

بعد فتح حیدرآباد افواج بادشاهی قلعہ کوکندہ را که سلطان ابوالحسن در آنجا متحصن شده بود محاصره نمود و بیست و یک روز چنانچه درین جنگ عابد خان که منصب صدارت داشت و نیز مشهور بقلیج خان صدر الصدور بود تاریخ نسبت و چهارم ربیع الاول سنه ثمان و تسعین و الف بزخم گول توپ از مرکب عرشک خرام غلطیده باختر رفت و سپرد که شهاب الدین نام داشت بغازی الدین خان بهادر فیروز جنگ مخاطب گردید مدت محاصره قلعہ کوکندہ از ابتدای نسبت و پنجم ربیع الاول لغایت نسبت چهارم ذیقعدہ سنه جلوس والا مطابق سنه یک هزار و نود و هشت هجری هشت ماه بود چون قلعہ مفتوح شد ابوالحسن در قید افتاد و در قلعہ دولت آباد تا بجات محبوس ماند شترای پایتخت تاریخ یافته اند از آنجمله گردید علماء دانشمند مولومی غلام نقشبند این آیت در تاریخ یافت + فاخر جابم من جنات وعمیون و کنوز بیعت ام کریم و ششخصه دیگر یافته ذہق الباطل و جاء الحق + و منشی عبدالطعالی این دو بیت در تاریخ گفته +

تاریخ

۱۰۹۸	ای شام جهان قنای کردی	فتحی عجب ز لطف الهی کرد	از مصره تاریخ شنو فرود نو	فتح البالی زیاد شاهی کردی
------	-----------------------	-------------------------	---------------------------	---------------------------

۱۰۹۸

از مرزا ایزد بخش ز ساد در تمبیه

زمان کلک با این نبوس مبارکباد فتح حیدرآباد ۹۸۸
یعنی اگر عدد زبان کلک را حرف کاف است با عدد ولفظ سن یکجا کرده با عدد مصرعه اخراج نماید تاریخ برآید و غزیری که در این وقت

۱۰۹۸

تاریخ

مدد جواز علی اکاه بر گو مبارک باد فتح حیدرآباد ۹۸۸
و غزیری دیگر این تاریخ در سلسله لطم کشیده و صنعتی کجا برده +

الضمانیه

مات بازدهم

۲۸۵

۱۰۹۸

۲۸۲	۱۰۵۶	بواجی محفل	بدرش کرد از ان مکان تغییر	توین و ن فنت او بجای نشسته	شاه اورنگ زیب عالمگیر ۹۴۳
-----	------	------------	---------------------------	----------------------------	---------------------------

یعنی اگر از عدد چهار محفل عدد بواجی را خارج کرده آنچه باقی ماند با عدد مصرعه اخیر یکجا نمایند تاریخ که هزار و نود و هشت است برآید چهار محفل عمارتی است در حیدرآباد که سلطان ابوالحسن از در سنه هزار و نود و چهار تعمیر ساخته بود و تاریخ بنای آن سنه ازین تاریخ یافته و میر عبدالکریم امیرخان در فتح قلعه کولکنش که حبس کرده از حیدرآباد است این مصرعه تاریخ یافت

فتح قلعه کولکنش مبارک باد ۱۰۹۸

و این تاریخ مرزا عبدالقادر بیدل برشته نظم کشیده

تاریخ

۱۰۹۶	۱۰۹۸	شاه عالمگیر یعنی حضرت اورنگ زیب غرضش از اقلیم دکن کرد آهنگ حشر و ج اولین سال که فتح ملک بیجا پور بود یافت بر کلکته را بایت نطقه سال دوم کشت از رومی جبل در دین اهل حساب خواستم روشن شود آیه فتح دوم است یک معنی که تغییر از دو تاریخش کند	انکه دارد تکیه بر شمشیر او فتح و ظفر و تاکت بنیاد شاهان دکن زیر و زبر بر در غل و بر خنجر رفت اسکندر از طوق و کسر همچنان بر قلب قطب الملک طوفان داد سال فتح اولین جمشید نصرت جلوه کرد داد شوخیهای او را کم درین مصرعه خبر اعظم مطلوب و فتح بادشاه نامور
------	------	---	--

فتح قلعه اودنی

این قلعه بنیاده شده از پلوه بجا نکرده و بنهاد کرده از شهر احمدآباد بدر است و قلعه مذکور بعد از فتح کولکنه در سنه هزار و نود و هشت مفتوح شده و عالمگیر آن قلعه را به اقبال زکده موسوم ساخته تاریخ فتح آن غزنی حسین یافته فتح اودنی نموده بادشاه دین پناه ۱۰۹۸

مسجد حاجی پور

در کنگ که از توابع ملک بنگاله است موضعی است موسوم بجاچور دوران موضع بعد سلطنت عالمگیر پادشاه در سنه هزار و نود و هشت هجری نواب ابوالفضلخان مسجدی تعمیر ساخته بود که تا حالت تحریر موجود است و بر دروازه مسجد مذکور این تاریخ مرقوم

تاریخ

۱۰۹۸	۱۰۹۵	خلع جلالت اورنگ پادشاه در شهر حاجی پور بنا کرد مسجدی	گسترده باد تا که زانم نشان کین نه فلک گنبد نشان بود مسجد چو شد زمان ابوالفضلخان	ادعای خلقی که نواب مستطاب شایسته در میان شریفی اندر و اگر تاریخ او زمان ابوالفضلخان	بیش از توان قدرت لطف کیشب اتمام دین آستان بود
------	------	--	---	---	---

محمد علی خان

خان مان عالمگیر پادشاه بود در سنه هزار و نود و نه هجری فوت شد و سرخوش تاریخ وفاتش محمد علی خان بمبرود یافته ۱۰۹۹

۱۰۹۹

مات دوازدهم شاه پیر محمد سونی

پیرزاده حضرت سلون است در سنه هزار و نود و نه هجری فوت شده و این رباعی در تاریخ رحلت او است

تاریخ

حضرت پیر محمد قلب بن
چون زونیا بادل آگاه رفت
سال تاریخ شش بر دوسرا
گفت باقن فارون بالهتد

۱۰۹۹

نواب شکر الله خان

چون نواب شکر الله خان در سنه یک هزار و یکصد هجری از عالمگیر بادشاه با مفاوضه منصب ممتاز گردید و فرزند ابوالحسن
تاریخ گفت

تاریخ

شکر خدا که صاحب بار فضل
جمیعت اضافه اقبال سرود
شکر این عطیه بردن از خدا
تاریخ او در کتاب تاجیکان است

۱۱۰۰

مات دوازدهم از ابتدای سال یک هزار و یک صد و یک لغت سنه یک هزار و صد و صد هجری

مرزا محمد الدین محمد موسوی

از اولاد امام صناسن نامن موسی الرضا بوده در خوشنمائی و معنی طرازی و شعر فنی و انشا پردازی نظیر نداشتند
اعمال فطرت تخلص میکرد و ازها موسوی اختیار نموده فرمودند که ازین نسب من ظاهر است و هم حسب من و خطاب خالی
هم بر همین تخلص گرفتند چون بایرود وزارت ممالک و دیوانی تن و هزار منصب از عالمگیر بادشاه سر فرزند گردید سر خوش
بعد تنیست و مبارکبادی این رباعی نوشت که رباعی ایام حکام دوستانه ان گشته که کار مرزا مغربا ان گشته
چیزیکه سجاشده بعالم نیست که کان سید پاک موسوی خان گشته که یکی ازین شریف او بر سید فرمودند که هزار و
پنجاه هجری سال تولد من است که افضل اهل زمانه تاریخ ولادت من سر خوش که حاضر بود گفت که تولد من
سم دین سال دست داده و چون نام من محمد افضل است این تاریخ من عنایت فرمائید و صاحب برای خود
تکو دیگر کند خنده کرده گفت که خوش باشد مرزا موسوی که در ملک دکن در سنه هزار و یکصد و یک هجری بمیرد که کمال
بر حمت حق پیوست بر جمع اهل سخن ما نمشد ناصر علی این خبر شنیده زار زار میگفت و سر خوش این دو قطعه
در تاریخ وفات او گفت که یکی موافق تخلص برسم تقیه و دیگر مطابق خطاب خانی و سرود تاریخ این است که

۱۰۵

تاریخ

کشیده و بگفتا عقل تاریخ
مرزا الدین محمد موسوی رفت

۱۱۰۶

الضا

در ریاضت هستی برین صرا
مرزا موسوی خان سخندان
زهرت خوش ل تاریخ خوش
خودگفتا کجا شد موسوی خان

۱۱۰۱

شبهت که خدای عنایت الله خان پسر خرد نواب شکر الله خان

ایچین دیکھو دیکھو ویک ہجری سرانجام یافتہ و مرزا عبدالقادر مدیل ابن ابیات کہ از ہر مصرعہ تاریخ استخراج سے یاد لفظ نمونہ

۱۱۰۱	کاشانہ صلا سے عیش در داد	اسے دہر طرب مبارکت باد	۱۱۰۱
۱۱۰۱	رشد اقبال دار و اسروز	ہمراہی شان معنی آبیاد	۱۰۱
۱۱۰۱	وقتت کہ از نواسے دلہا	سازد در ان رسد بارشفا د	۱۱۰۱
۱۱۰۱	عقد گہریت ز پور جاہ	حاسد ملعون دوستان شاد	۱۱۰۱
۱۱۰۱	از مرزہ ادعا سے این فیض	عالم چمنست عرش بنیاد	۱۱۰۱
۱۱۰۱	جوشیدہ زدور الفت ہم	مطلوب وفا می سرو و شمشاد	۱۱۰۱
۱۱۰۱	ہر مصرع ازین طریق موزون	دارد ز شود سال تعداد	۱۱۰۱
۱۱۰۱	اکنوں بجان معنی خاص	شعری زد و مصرع عم نداداد	۱۱۰۱
۱۱۰۱	اوقات سعادت دو کوکب	شراذہ الفت دو ہم نداد	۱۱۰۱

شیخ سلیمان

یکی از امرای عالمگیری کہ مخاطب بفغانل خان بود در سنہ ہزار و یکصد و یک ہجری فوت شد و محمد افضل سرخوش در تاریخ وفات او گفتہ

تاریخ

۱۱۰۱	دارست نقتہ مستی بی نوز	۱۱۰۱	ہم شیخ سلیمان شدہ تاریخ قاضی	ایمانہ عمر بود دانش گویا
------	------------------------	------	------------------------------	--------------------------

تاریخ قلعہ مستمر

چون در سنہ ہزار و یکصد و دو ہجری نواب کمال الدین خان قلعہ مستمر را بعد وفات محاصرہ سہ ماہ فتح نمود شیخ روح الامین خان ولد قاضی محمد سعید بلگرامی بفرمایش نواب مذکور این تاریخ گفتہ

تاریخ

۱۱۰۲	چو تاریخش ز عقل خویش حستہم	۱۱۰۳	گفتہ انکست ہستی کفار
------	----------------------------	------	----------------------

روح اللہ خان بہرہ جہی

پس خالہ زادہ عالمگیر بادشاہ بود و بتاریخ پنجم ذی الحجہ سنہ ہزار و یکصد و دو ہجری بساط حیات در نوزدین تاریخ بہ جنت حیفہ ز روح اللہ خان زیادت کعبہ و باقوانہ

شاہ نور درویش

در ویشی کامل و از اولیای وقت بود پنجم جادی الاحسنہ اربع داتہ واقف رحلت نمودہ مرقد او بسبت جنوب ادرنگ آباد مشہور است و زیارت گاہ خلافت تاریخ وفات او نور محسن ۱۱۰۳ یافتہ از بعد از وفات او سید قطب الدین عرف تہجلی تسبیحہ ششین او گردیدہ

حافظ سید ضیا اللہ بلگرامی

مات و وازدم

بیشب سه شنبه پنجم ماه شعبان سنه یکزار و یکصد و چهار انتقال نموده و موافق وصیت پایان مرقد خواجہ عماد الدین بگرامی که صاحب ولایت آن مقام است بیرون حرم متصل دیوار جنوبی منزل آرام یافته و میر غلام علی ازاد تخلص تاریخ او گفت

تاریخ

۱۱۰۳ خورشید سپهر علم و فضل و تقوی آن میرضیا اللہ روشن یاسا سلیمان افشار شہستان تاریخ ششونیزل قدرین ضیا

مسجد عالم گنج

در بلده اکبر آباد موضع عالم گنج متصل دیوار کعبه مسجدی است که از امیر رفیع الزمان و رسد یکزار و یکصد و چهار حجری تعمیر ساخته بریشانی عمارت مذکور این تاریخ مرقوم است

تاریخ

شکر که در دور ششی دین پناه غازی جم مرتبه اورنگ شاه میز ملک قدر رفیع الزمان ساخته از عولن حق این سجده سال بنایش خردم زور تم باو ابد مقلدان فیض الہ

امیر الامرا نواب شالیستہ خان

پسر نواب آصف خان بہادر است از بہنگام شاہجہان بادشاہ پسر شہ عالمگیر بادشاہ بہنگذارت منربندی داشت اصل نامش لودھا است در عمر بود و سہ الکی بتاریخ شاتر دہم شوال سنہ یکزار و یکصد و پنج ہجری فوت شد و این سہ تاریخ در رحلت او از مخمر الواصلین نوشته شد

تاریخ

۱۱۰۵ صدر فیض کرم شالیستہ خان کوی نیکوئی ازین باق برود سال نقل آن امیر باکرم گفت ہاتف اہل خرد او در

ایضاً

بود نواب امیر الامرا عمدۃ الملک شہنشاہ زن سال نقاشن تباہ گفت خان شالیستہ ابوالطالم نام قرۃ باصرہ آصف خان آہ نواب سخی شد ز جہان

ایضاً

پوشد شالیستہ خان بن کوش بجان عمم داد شد تاریخ نوشتن

قاضی محمد سعید بگرامی

از اولاد قاضی ابوالعلماء عرف قاضی بدو بگرامی است تاریخ مقدم ہم ربع الاول سنہ یکزار و یکصد و پنج ہجری فوت کرده و پسرش شیخ روح الامین خان در تاریخ وفات این قطعہ گفتہ

تاریخ

از گردش چرخ آہ و سید از روی کہ بس از خود ادی فریاد نزار گونه فریاد در دست تو بریدہ باد ہر دم حال تو ہمیشہ مضطرب باد دگر یہ شد و گفت باس باشد زمین این سخن نزار یاد چون خواستم از خرد پرز یاد اسی استون من بقناد

باغ فدک

چون نواب سپهبد ارخان خلت نواب جانجهان بهادر در ایام صوبداری صوبه املاباد و در آن شهر در سنه کبیر و یکصد و هفت هجری باغی ترتیب ساخت و روح الامین خان ولد قاضی محمد سعید بگرامی این تاریخ یافت به سال تاریخش کبیر روح الامین باغ فدک

۱۱۰۶

شیخ محمد اسحق عرف قاضی میان و برادرش شیخ محمد سبحان بگرامی

از اولاد قاضی بده بگرامی اندر رساله شرافت عثمانی مرقوم است که شیخ محمد اسحق از طرف نواب جان جهان بهادر عرف سپهبد ارخان کو که نیابت صوبه املاباد مفعول بود و اقطاع سرکار تراب و آریل و غیره بدو تعلق داشت مردی حساب مہمت و شجاعت بود با اتفاق برادر خود شیخ محمد سبحان بگرامی قطع نظم و نسق خوب نموده که نامش در آن زمین مخصوص در راجه های ملک بیدلہ شہور است بالاخر در محاربه بندیکه که باراجه قلعه انبار میدان اتفاق افتاده بود همراه برادر خود شیخ سبحان که پدر شیخ الہ بگرامی است و ذکرش بعد از این خواهد آمد در جہ شہادت رسید این واقعه تاریخ مقدم شہودی القدر سنہ کبیر و یکصد و هفت هجری بوقوع پیوسته نقش ایشان را آورده متصل چک شاه عبدالجلیل در املاباد مدفون است و شیخ روح الامین ولد قاضی محمد سعید بگرامی در تاریخ شہادت ایشان این تاریخ گفته

تاریخ

گشتن بید چون شمشیر سنان انوس در بیخ باجای گردون	غازی اسحق و شیخ و بگرامی دایم باد آن سپاہی را تاریخ شہادتش زمین بر	با دیکه با شمشیر زمین گرد و کج ترسم که برای امتعاش حشر از حرمزار و یکصد و هفت	خون با بار و فلک بجای بر موقوف شود قیامت و زمان
--	--	---	--

۱۱۰۶

الف

محمد اسحق شهید اکبر شد

۱۱۰۶

میر محمد زمان متخلص بر اسرار سر سید

سیدی و الازاد از عمدہ ملازمان و مصاحبان بہت ہزارہ محمد اعظم بن عالمگیر بادشاہ بود طبعی و فکری رساد شہت و در نازک بندی داد سخن سید او فاقش در سر سید لبسال سبع و مایہ دالغ واقع شد و سر خوش تاریخ و فاقش گفته

تاریخ

راہ دم بود محمد زمان بہ وزیر او گفته

۱۱۰۶

تاریخ

محمد زمان راہ خوشحال	در یغاجان آفرین پیروز	چو تاریخ فاقش دل از نقل حوا	خرد گفت بادل کہ راہ کرد
----------------------	-----------------------	-----------------------------	-------------------------

۱۱۰۶

ملانا صر علی

از خوش خیالان جهان بوده متخلص او علی است و مولد سر سید از سلسلہ نقشبندیہ بود قریب شصت سال عمر یافت و بہت ارادہ مجذوبی در آخر عمر از دکن بہار سلطنت شاہ جهان آباد آمدہ اقامت در زید و چون بہم رساند محمد م از دوستی بوعلی قلندر میزد تا کہ در ماہ رمضان سنہ یک ہزار و یکصد و ہشت دہشت نمود و در حوالی مرقد

سلطان المشايخ نظام الدين دملوي مدفون گردید محمد حاکم تاریخ اویانیت زیادت یک عدد مصرعه آه آه از صلت ناصر علی و سرخوش این قطعه گفته

۱۱۰۹

دارسته علی سمیت بی پروا	از راحت و رخ دیر مستغنی رفت سرخوش زخرد سال و نقش	دایم چو تو چشم سوی من بود گفت آه علی تعالم فانی رفت	دل کزده ز صورت کده هستی رفت
-------------------------	---	--	-----------------------------

مرزا قطب الدین بابل

شاعری خوش فکر تازه گو بود از تحقیق و تصوف و طالب علمی بهره واقف داشته در آخر کارش بجنون کشید ترک منصب نمود بشاه جهان آباد آمد در ماه رمضان سنه یک هزار و یکصد و هشت بعد از فوت ملانا صر علی و دیعت حیات سپهر محمد عاکف تاریخ فوتش را به جعل جنت متواه یافته

۱۱۰۶

نواب سارک خان

در زمان دولت عالمگیر بادشاه سنه یک هزار و یکصد و ده هجری بگومت شاه جهان آباد سرفرازی یافته و مرزا عبدالقادر بیدل بطور مبارک باد این چند فقرات تاریخ نوشته بر دفتر

فقرات تاریخ

اقتدار مبارک و ظل و استقلال استقام علم و عمل به دستگاه علامت جاده حلال و آراستگی سلیمانی عزواق قبل اسلح کلباری شوکت و مدارج جهان بینی رفعت و دارای مهابت دشمن گدازی و کامرانی منافقت دوستان ارازی جاه دولت خانی و احلال و عشرت جاودانی و حکومت مبارک شاه جهان آباد و نجاف صاحب کواکب لو مبارک

۱۱۰

شیخ عبدالرئیب کاکوری سواصح نگار کابل

در زمان عالمگیر بادشاه شاید که در سنه یک هزار و یکصد و یازده یا که نوزده هجری فوت کرده تاریخش چنین یافته

تاریخ

آن شیخ نقد اگر ز دنیا یافت	عقلم بسال فوئس بشنول کار	انگاه با نفهم چه بگفتا ندوی	در صوبه جهان سول نگار شد
----------------------------	--------------------------	-----------------------------	--------------------------

۱۱۱

فتح قلعه بنت کده

و دوازدهم جمادی الاخر سنه هزار و یکصد و یازده هجری قلعه بنت کده تبصره اولیای دولت عالمگیری را آمد تاریخ آن یافتند که کوه کفر شکست

۱۱۱

فتح قلعه ستاره از عالمگیر بادشاه

چون عالمگیر بادشاه در سیزدهم ذی القعدة سنه یک هزار و یکصد و یازده هجری قلعه ستاره کده را فتح نمود میر عبدالملک بگرامی و سلمی تخلص در یک شب یازده تاریخ بای فتح آن قلعه گفته آن رساله را گلزار فتح شاه هند و طوسی نامند و در شاه عالمگیر موسوم ساخته در خدمت بادشاه گذرانید و مورد تحسین بادشاهان گردید و اعجاب اینکه از عبارت و گلزار شاه هند و طوسی نامند فزونی شاه عالمگیر که نام آن رساله است نیز تاریخ استخراج می یابید چیزی از آن تاریخ نوشته می شود

۱۱۱

۱۱۱

تاریخ

چوشت ابهام زیر خضر آورد ز انگشتان شه بر بد ابهام	بود دهم اعظم در شماره برابر چار الف کردم نظاره خسین تاریخ گفتن اختر معیت	قلاع کفر شد مفتوح فی کجا بعینه بود شکل سال حجری شدا ز عهد جلیل این آشکارا	ز تیغ او عدد شد پاره پاره بی تاریخ نشیخ ستاره
---	--	---	--

و این نوع تاریخ را همستناط گویند که بر صورت اعداد سال حجری بیان نموده یعنی هر چهار انگشت پادشاه را چهار الف که صورت اعداد سال حجری یعنی یکزار و یک صد و یازده بود تصور نموده ابهام شکل شده که بر آن چهار الف بنویسند چنان کرده و برین طریق بزبان عربی نیز تاریخ گفته اما قطع فارسی پیشتر اشتها ریافتند

الفبای بیعتمیه

چو شاه عالم کز آفتاب ایستاد چنان بر لاله آمد زمین سبزه	که شیخ اوست بکیتی کز آفتاب که کوه گشت چو دریا و قلعه کنگر چو از درون ستاره نبود سر	ستاره قلعه کنار محاصره کرد چو فتح شد فی تاریخ فکر میکردم طلوع کرد در آفتاب عالم باب	بفرم آنکه نماید بنای کفر خراب بر آرزوی دریا می فکر در جوشنا
---	--	---	--

یعنی چون از اعداد لفظ شماره اعداد لفظ جنود مشرک بر کرده شود و اعداد الفبا اقیاب عالم است بیفرانید تاریخ بر این طریق دیگر که از آن چهار مرتبه تاریخ استخراج می باید

تاریخ

چو محی الدین محمد شاه غازی بود بر مصره اش تاریخ منقو	ستاره فتح فرمود از انبار همان عامل جهان باشد در شمار	رقم کرم کلک فکری می محمد شاه اساس بر آکند	کز و شد چنانخ آشکاره بر آمد باطل از حص ستاره
---	---	--	---

ازین هر دو مصره آخرین از وی حساب جمل تاریخ چهار گانه بر می آید و چون حروف منقو یا غیر منقو بیت را بگیرند همان تاریخ حاصل آید تاریخ دیگر بیعتمیه

تاریخ

شش باره گیر فتح ستاره کفر یعنی لفظ حشین اگر سه باره حساب کنند یکزار و پنجاه و نه عدد شود و اطراف بوستان حرف بی و نون است که عدد آن پنجاه و دو میشود مجموع یکزار و یکصد و یازده شد که عدد تاریخ است و داده تاریخ الفاظ حشین و بی و نون است که هر یک از آن حرف منقو است و این تاریخ نوشته می شود زیر بطور تقریب است	نظاره کن جوانب اطراف این است را تبعیه کرد اگر کسی	تاریخ با نقطه شود از لفظ عمیق تاریخ با نقطه شود از لفظ عمیق
--	--	--

تاریخ

چو سیوه سنار آنا گیسیت یعنی یک الف اسم حیوا و یک الف نام سبنا و دو الف اسم راناکه مجموع چهار الف میشود چون یکجا بنویسند شکل عدد سال حجری که یکزار و یکصد و یازده بود پیدا شود و این رباعی در باب فتح قلعه ستاره از زیم النسا بگیمت عالمگیر پادشاه است	زنج شمشاد کشتند پاره الفنای این اجه با ایکیا	فوتیم تاریخ فتح ستاره
--	---	-----------------------

تاریخ

از سحر و پیشش الفریحان شد اعجاز شردی همین شش ستاره

بات دو از دهم

اگرچه این تاریخ نیز خوب است از عبارت شق ستاره آمد تاریخ استخراج می یابد اما لفظ آمد که داخل ماده تاریخ است خوب نیست

فتح قلعه برولی

تاریخ سوم محرم سنه یک هزار و یکصد و دو از دهه هجری قلعه برولی که در دکن است بتصرف عالمگیر بادشاه درآمد تاریخ

این فتح را بنظر الله یافته

در ولادت پسر شکر الله خان ثانی

شکر الله خان پسر نواب شکر الله خان مرحوم بود در سنه یک هزار و چهارده هجری از عالمگیر بادشاه ب حکومت میوات سر بلندی حاصل نموده دو سال پیش ازین یعنی در سنه یک هزار و دو از دهه هجری در خانه او سپری تولد شد مرزا امیدل این تاریخ نوشته فرستاد

تاریخ

زین گل که زنگش صبح شکفت | افسردگی طبیعت امکان رفت | تاریخ سهارا و سر و ش تحقیق | جمعه نهم جمادی الاخره گفت

زیب النساء بیک منت عالمگیر بادشاه

ولادت او تا پنج دهم سوال سنه هزار و چهل و هشت و تلاح یافته و حسب خواستش خود مترجم نگشته و تمام عمر روی شهر ندیده حافظ قرآن بود در تحصیل علم عربی و فارسی بهره تمام بر انداخته و چند خطوط خوب منکاشت و کتاب زیبا تصانیف از تصنیفات اوست در سنه هزار و یکصد و نیندره هجری رحلت نموده و دخلی جنبی ^{۱۱۱۳} به تاریخ وفات اوست گاه اشعار نیز میگفت این چند ابیات و اشعار اوست

بگشاید دستی که خرم در گردن می آید | کور چشمی که لذت گیر دیداری نشد | صد بهار آفریند و گل گه تی جان | غنچه باغ دل مازنی ستاری نشد

ایضا

پنی تفریح این خراج میدار کن | اندک اشیا جهان و جمال ار کن | تو خواه قال به جوی به استغلا کن

ایضا

اشک در خون طیده می آید | یاد دل از راه دیده می آید | در عدم هم عشق شوری است | گل دامن در دیده می آید

ایضا

ای صفت تشنه بیز و سوزان منگر | بهر یک قطره آبی حرکت بشما کند

ایضا

آغشته خون شام شفق از نگاه است | مشعل مکن گرفته فلک و خواه

غزل

گر چه من لبی اسام دل چون درخشان | در زمان خونخوار کردنگ آریم | بر بصر منیزم لکن جازم است | زنگ من اندر زمان سحر است | لب از رخا گویم شد منبتش گل | سکه با غم روان آختم بر درگاه | با هم لبی کرد انیک منبتش است | زین بیت خیم نام من لب است

مات دوازدهم

مصر عبر از زینب المن

از هضم نمیشود و زحلادت عبدالهم

جواب از ناصر علی

گویا رسید بر لب زینب المن البهم

این جواب شنیده زینب المن بسیار هیچ تاب خورد و این بیت نوشته بنا ناصر علی فرستاد

ناصر علی بنام علی برده بنانه

ورنه نزد العقار علی سرریز

لطف اللہ خان پسر سعد اللہ خان

در کتاب صحیح الاخبار مرقوم است که تیاریخ چهارم ربیع سنه یکزار و یکصد و چهارده اردوی معلی عالمگیر بادشاه از بهادر گزده که در دکن است بغزم مشیخه قلعه کندان با هزار آند و پینزدوم ماه شعبان پای آن حصاره نزول لشکر فیروزی اثر مسیحی خن برین بر آورد و لطف اللہ خان پسر سعد اللہ خان محوم از غلبه استستنا بجا لم جا ویدانی نهضت فرمود هنگام وفات پدر که در سنه یکزار و شصت و شش بوقوع آمده یازده ساله بود بمنصب مقتصدی و صدسوار ممتاز گردیده و در زمان عالمگیر بادشاه بیایه والارسیده و در عمر بیجا و نه ساله فوت کرده تاریخ وفات او یافته اند

صدانوس ز لطف اللہ خان

در ولادت پسر و دختر کرم اللہ خان

کرم اللہ خان در سنه یکزار و چهارده هجری از عالمگیر بادشاه بمنصب خانی ممتاز گردیده و مرزا بیدل این چند فقرات تاریخ بطور مبارک با دجان موصوف نوشته فرستاد

فقرات تاریخ

پیشگاه کرم اسباب + مست کواکب فیاض رکاب + ناز و محبت دستگاہ + خالص صاحب افلاک در گاہ + مهر عطای پیرستان + والی ملک کرم اللہ خان + بمناصب خانی مبارکباد و محبت رسول گزیده والد الالباب در سنه یکزار و پینزده هجری در خانہ او در عرض کیفیت پسر و دختری تولد شدند و مرزا بیدل این مصرعہ تاریخ یافت +

تاریخ

دسیدن طرف باه واقف مبارک

در وفات عالمگیر بادشاه

انتقالش بود جمعه بست هشتم ماه ذی القعدہ سال هزار و یکصد و پینزده هجری که موافق روز تیر سیزدهم اسفندارند ماه الهی سنه یکصد و پینجاه یک اکبرشاهی مطابق روز رس پیندوم اسفندارند ماه جلالی سال شش صد و بست و هشتت ملکه مصداق روز شهر پور چهارم شهر کورماه قدیمی سال یکزار و هفتاد و شش بزدجروی موافق بست و یکم فروردی ماه انگریزی قدیمی و چهارم ماه تاریخ جدیدی سال یکزار و مئصد و هفت مئصدی در احمدنگر دکن بوقوع آمده لاشش او در شهر خمبہ بنیاد اورنگ آباد که قریب قلعه دولت آباد در دکن واقع است وان شهر را اورنگ زیب در ایام مشاهیر ادسکے

مات دوازدهم

در سنه هزار و چهل و هشت هجری اباد ساخته بود برده دهن نمودند پیش ازین ترقیم یافته که تاریخ ولادت او ^{۱۱۲۵} آفتاب
 عالم کتاب + یافته بود و در اسامی تاریخ خلوص پدرش بزبان خود + آفتاب عالم شام + منزه بوده و ^{۱۱۲۵}
 برای تاریخ وفات + آفتاب عالم شام + یافته و بزرگی از اعداد این آیت + تاریخ بر آورده + تاریخ
 در میان و حبه لویم و عزیزی + دخل آجنت + یافته و شخصی دیگر این بیت گفته

۱۱۲۵
۱۱۲۵
۱۱۲۵
۱۱۱۸

تاریخ

از خرد کردم طلب چون سال نفل آن و گوی گفت عالمگیر از رنگ ارم بر داد زریب + ^{۱۱۱۸}
 و مرزا محمد شیرازی تخلص عالی که در سنه هزار و یکصد و چهار هجری بختاب نعمت خان و دارو نگلی باور چنانه
 نعمت فرادان اندوخته بود و شکر نعمت واجب واجب تاریخ آن یافته و بعد وفات عالمگیر از شاه عالم سب باد
 شاه بختاب نواب دانشمند خان عالی سر یابیه بیابان اندوخته و به تحریر شاهنامه نامور گردیده و در سنه هزار
 و یک صد و نسیب وفات کرده او در شروع شاهنامه شاه عالم سب شاه در تاریخ وفات حضرت خلدو مکان
 یعنی عالمگیر با شاه این رباعیات نوشته
 رباعی که از آن شاه بر آید

عالمگیر آن خدیو صاحب تدبیر	برداشت دل از جهان ز جان شدم سیر
اورفت ز ملک و ملک زورفت بگو	شده باد شه ملک فنا عالم گیر
روز جمعه شهر ذی القعدة	
آن جمیع که مرد با داشته دل جانت	چون شنبه لطفال به بلخینا داشت
ذی القعدة که ایام به نشستن دارد	این طرفه که از روی جانش بر آید
تاریخ هجرت و هشتم	
آن شه که بیاد حق گذشت اوقاتش	خالی از عبادت نشدی ساعتش
چون است و هشت روز بگذشت از آن	از صفی روزگار حک شد دلتش
مدت سلطنت	
آن شاه که در نظام دنیا آمد	تدبیرش تمام برجا آمد
پنجاه و یک آمد عدو مال جوی	پس فای فنا بر سران نا آمد
مدت عمر	
آن شاه که در بیم علم فتح از هشت	چون گشت نو و سال جهان را بگذشت
در بر کاغذ جو خدا میگردد دستم	بر نشخو عمو خدا صد نکاست ۹
و این بیت در تاریخ وفات او از برنده رستم الحروف است +	
تاریخ	
چون رسیدیم از عقل سال وفاتش	گفتا که عالم گیر از جهان رفت

۱۱۱۸

۱۱۱۸

مات دوازدهم

ایام شاهر ادگی آن خدیو عالم گیر تا روز جلوس ده روز کم از چهل سال قمری بوده و مدت سلطنت از غزوه ذی القعدة
 روز جلوس پنجاه سال و هشتاد و هشت یوم و هفت عمر خود سال و هجده یوم اما بحساب سال شمسی ایام شاهر ادگی
 سی و هشت سال و نه ماه و چهارده یوم و ایام سلطنت چهل و هشت سال شش ماه و هشت و هشتاد و هشت یوم چنانچه
 عمرش بسال شمسی هشتاد و هفت سال چهار ماه و دو روز و دو یوم میشود لقب او بعد وفات به حضرت خلد مکان
 قرار یافته مستند خان محمد شانی در اواخر عالم گیری می نویسند که عمر گرامی نود سال و سه روز و دو یوم بوده و ایام
 خلافت پنجاه سال و دو ماه و هشت و هشتاد و هشت یوم و این از غزوه رمضان سال جلوس تا روز وفات است منقول است
 که محمد اخلاص خان نقل نموده که شب جمعه که صبح آن حضرت بسیر بلخ مغفرت تو جبه فرمودند من و عنایت اللہ
 از استیلا حقیقین و اہمہ گیری انتشار رخساطر و توزیع باطن ظاهر داشتیم دیوان سان العیب را الفبال کشودیم
 این غزل بر آمد

تاریخی نه و می نام و نشان	سر خانگ ره پریشان	بر می که نشان کت بای تو بود	سالها سجدہ صفا نظر آن بود
بر بر تربت من گر گزری صحت	که زیارت که ندان آن	چنانچه از آن	خواب بود

یاس غلبه گرفت با خاطر پراگند شب لسر بردیم صبح یکپاس روز برآمده قصه ناگزیر روداد شب شنبه باز یکجا بودیم ملا
 حیدر قاضی دارد شد نقل فال کردم هر چند خواستم میت یاد آید نیامد کتاب خواستم و بارها کشا دیم گوی آن غزل
 بر نیامد چون صحبت آخر شد بخواب رفتم می بینم که گزرم بر قبری افتاد حضرت لطف قامت از پنجا بر آمد مرا خطاب
 فرمودند میتی که از یاد رفته است اینست

میت
 بر بر تربت من گر گزری صحت
 که زیارت که ندان آن خواب بود

داورنگ زیب عالمگیر بادشاه رانج لسیران و خیران بودند اسامی لسیران شاهراده محمد سلطان که پیش
 از پدر فوت کرده و شاهراده محمد معظم که بعد از پدر بلقب بهادر شاه بر تخت سلطنت ششمه و شاهراده محمد
 در خنک برادر خود کشته شده و شاهراده محمد اکبر که از پدر بغاوت ورزیده نزد سلیمان صفوی بادشاه ایران رفته
 بود و با میدانمگ پر در ایران میگذازانید تا آخر در صحن حیات پدر فوت شد و در شمد مدفون گردید و مرثیه بر لوح
 مرادش منقوش است از آنجمله یک بیت اینست

از خای حرج و زبهری اورنگ
 بر در آرزوی مندر اکبر خنک

و پنجم شاهراده کاخش که او نیز در خنک برادر خود بهادر شاه کشته شد و از دختران زیب المناسیم که شاعر بود
 و تخلص خود مخفی قرار داده و از نهایت طوابع نسبت سینه نخل نپودخت آواش پیش ازین مرقوم گردیده و
 زینت المناسیم که در سینه بگزارد بکشد و نسبت و دویم جوی انتقال نموده مدفنش در صحن مسجد زینت المناجم که تعمیر
 ساخته اوست حدود پل واقع است و زبده المناسیم و بدر المناسیم و مهر المناسیم دختران عالمگیر بودند

شاهزاده محمد اعظم شاه

کسیر پدم عالم گیر بادشاه است بتاریخ دو از دهم شعبان سنه یک هزار و شصت و سه هجریه از بلن بانو بیگم بنت شاهنوازخان ولادت پذیرفته چون در هنگام وفات خلد مکان برادر بزرگ او محمد اعظم یعنی شاه عالم بهادرشاه در کابل تشریف داشتند چنانچه محمد اعظم شاه با اتفاق اعیان مملکت بتاریخ دهم ذی الحجه صبح عمید الضعیف سنه یک هزار و یکصد و هجده هجری دو از دهم روز بعد از وفات پدر در احمد نگر بجزیره سلطنت نشست چون بهادرشاه ازین حال آگاه شد یافت بانشرکے عظیم اکمال روی سوی هندوستان آورد و نامه به برادر خود فرستاد و هر چند خواست که از جنگ و جدل بازماند و ملک وسیع از دست خود با تقسیم نماید لیکن چون تقدیر اینچنین بود که بلبوس سلطنت بر قاست بهادرشاه راست گرد و محمد اعظم شاه قبول نفرمود و بار او جنگ از احمد نگر کوچ نمود چون بهادرشاه بانشرک خود قریب اکبر آباد رسید در میدان و بلوچ که دو از دهم کرده از اگره واقع است تلاشی فریقین دست داد و جنگ شروع گردید چنانچه درین موقع که محمد اعظم شاه با دو لیران خود یکے محمد سید ارجنت و دیگر سلطان والا جاه بالبیاری از امر کشته شدند و این واقعه بتاریخ هجده ربیع الاول روز یکشنبه سال یک هزار و یکصد و نوزده هجریه بوقوع آمده تاریخ شهادت او اینست :-

تاریخ

۱۱۱۹	شاهزاده دیوانه دوستی آوردیم	۱۱۱۹	حکاکه بنویس از رسم کم	۱۱۱۹	دیدند زوش جلد چون هم	۱۱۱۹	گفتند همه های محمد اعظم
------	-----------------------------	------	-----------------------	------	----------------------	------	-------------------------

ارضا

۱۱۱۹ چون شاهزاده اعظم از جلالی امام آواز غمگین کی جنت المکانی ۱۱۱۹ کشتی فضل نبرد اختر شهید کبر ۱۱۱۹ تاریخ زرنگاشت کرلامی ثانی نامعقاد ارقم الحروف اگر بیت آخر را اینچنین خوانند بهتر باشد ۱۱۱۹ چون مثل کر بلا شد میدان زرنگاشت ۱۱۱۹ تاریخ تو از ان شد که کرلامی شانس ۱۱۱۹ مدت سلطنت اعظم شاه از روز وفات خلد مکان تا روز شهادت او سه ماه و سبب روز و رسمیت جنگ انا مورخان او را داخل بادشاهان ننموده اند مدت عمرش پنجاه و پنج سال کسیر پدی

اقیاز خان صفا باقی خالص مخلص

میر غلام علی آزاد بنوید که اسمش سید حسین بود در هند آمده در دکن خلد مکان را ملازمت کرد و بسبب ملازمت منتظم گردید و بدو پادشاه صوبه عظیم آباد پیشه و خطاب اقیاز خان اقیاز یافت آخر در سنه یک هزار و یکصد و سبب و ده در سنه از دست خدایا رخا کشته شد میر عبد الجلیل بگرامی تاریخ وفات او ۱۱۲۲ آه اوم اقیاز خان ۱۱۲۲ یافته در کتاب عبادت السعادت مرقوم است که در مشهد مرده بود مشهور بمیه بو علی پور بانشین و اورا پسرے بود میر باقر نام محلی حلیه فضل و کمال او پسرے داشت خیلی رشید و صاحب طبع خالص تخلص او بود مشق شعر از محمد تقی سلیم ظهرا بی داشت از دست شاهر چه غرقه شود گل که در بانی تو شود ۱۱۲۲ تا کجا ناب خورد و موکه میان تو شود ۱۱۲۲ شاعر زبور بعد چند سے در هند و ستان آمده ز فافت صوبه دار کجرات در وقت خلد مکان اقیاز نمود و ناظم صوبه مذکور شد و قابلیت او را دیده و تفرخو را بجاله کاشش و رآرد و چون او را پسرے بود و بعد از وفات او زمین خالص مشید که سید اقیاز خان بهادر مخاطب شده بود و ناظم صوبه کجرات شد و قاسم علی خان که ناظم بنگاله بود و پسر زاده حسین سید ایترا خان خالص مشیدی است ۱۱۲۲

زینت النساء یکم بنت عالم گریه بادشاه

عالمگیر بادشاه راج و ختران بودند کی زینت النساء یکم سیوم زبده النساء یکم چهارم بدر النساء یکم
 پنجم مهر النساء یکم و زینت النساء یکم در صین حیات خود مسجدی تعمیر ساخته مشهور زینت المساجد این مسجدی عاصی
 که از سنگ سرخ ساخته اند در شاهجهان آباد بموضع دریا گنج برکنار دریا واقع است و یکم در سنه یک هزار و
 دویست و دو هجری در عهد دولت برادر خود بهادر شاه رحلت نموده تربت او در محین همین مسجد موجود است
 و لطیف بالین قبه آیته قل یا عباد الله الذین و این بیت و عبارت مرقوم اند:

کتاب

مولس مادر بچہ فضل خدا تمنا بس است به سایه ازا بر رحمت قر لو ش ما بس است به امید و احسن خاتمه طبع
 زینت النساء یکم بنت بادشاه محم الدین محمد عالم گریه غاشی انار الله برانه ۲۲ هجری

شیخ محمد افضل که آبادی

بفضایل صوره و معوسه ایتناز فرادان و اخلاص اصل وطن او سید پور از توابع غازی پور است باشاره
 سپر خود در آله آباد در حل اقامت انداخت و بتلقین اصحاب و تعلیم آداب مشغول گشت مضامین عربی و فارسی و افروز
 مسجدی که سنه هزار و پستاد هجری تعمیر نموده تا بخش بقعه افضل یافته و تاریخ خانقاه که در سنه هزار و نود و دو
 بنا نموده مقام افضل گفته ولادت او بیت و سم شهر ربیع الاول سنه ثمان و ثلثین و الف است و بسن هشتاد و
 ساله روز جمعه پانزدهم ذی الحجه سنه اربع و عشرين و مایه و الف هجری فوت شد بعد وفاتش شیخ محمد کی مشهور
 بشاه خوب الله که برادر زاده و سم و اما او بود میر سزار شاه و شسته مرقومش در بلده آله آباد است ۱۰۰۰

قطب الدین شاه عالم بهادر شاه بادشاه خلف دوم عالمگیر بادشاه غازی

تاریخ سلخ جیب سنه یک هزار و پنجاه و سه هجری از بلطن نواب بامی که هند و سنه بود در بر با پور تولد پذیرفته
 و بعد معظم موسوم گردیده و در ایام شانزدهم گن خطاب بهادر شاه نیز نامور شده بعد از کشته شدن برادر بیوس
 او اعظم شاه در جنگ تاریخ نوزدهم ربیع الاول روز دوشنبه سال یک هزار و یکصد و نوزده هجری بجای
 پدر در آگره بتخت سلطنت نشست و شاه عالم موسوم گردید و خلعت وزارت به بنظران بجای خان خانان و عمده
 او کیل مطلق به اسدخان و عمده میر بخشه گری بر سپرشن و الفقار خان خطاب امیر الامرا رحمت نمودند
 و تاریخ جلوس زبان خود فرمودند به ما اقباب عالمنا بیم به و دیگرے این مصرعہ یافته به شاه عالم بادشاه
 ملک و او از جهان به و فضل الله در ویش در تاریخ جلوس او گفت به التی با معظم به و غیرے دیگر این
 تاریخ که معنی خارج است گفته به

۱۱۹
۱۱۹

تاریخ

کن سر اعظم جدا او که خون به رب افر شاه عالم بادشاه

تاریخ از مرز ابدل

۱۱۷

جلوس عدلت لوار بادشاه زین | باین مرعی اسرار و اده اندک | انبوی زلف نژاد ان جلال قدرت شان | امان فلیتمه جان معظم و دوجان
 و چون ایام جلوس او از هنگام وفات عالمگیر بادشاه یعنی از راه ذکری القعدہ سنہ نیرار و یکصد و سجدہ ہجری شماری
 چنانچہ شخصہ دیگر این تاریخ کہ ازان سنہ مذکور است خارج سے باید بیک نظم کشیدہ ۴

تاریخ

نستحقان لبسیر جهان بہادر شاہ ۴ | رسید قرۃ دولت بعالم بالا | از نظر فلک رده سر برون رفت | بگفت سال جلوس نظام ملک دلا

بہادر شاہ مردے بود عالم و فاضل و بامروت و صالح و عابد و کثیر الاولاد و از کمال غم و شجاعت او جمیع لوکران و زہد اسان
 و حکام قریب و بعید مطیع و فرمان بردار و لودند و رعند او سہم شازوگان مطلق العنان و فارغ البال سے زیستہ چنانچہ
 ہفتہ و شانہ از گان بیت راست و چپ و می نشستند و بہت است پستیران معظم الدین جہاندار شاہ با سہ سپہن خود یعنی عزالدین و عزیز الدین
 و یکدیگر می نیر سیر و ملی و عظیم الشان با سہ سپہن یعنی محمد کریم و محمد سیر و ہمایون بخت معہ بیدار دل سیر بیدار بخت این محمد اعظم شاہ بدست
 چپ سپہ سوسے اور فیض الشان با دو سپہان خود یعنی رفیع الدرجات و رفیع الدولہ و نیز سپہ ہارم او بختہ اختر
 جهان شاہ با سپہ خود نہ خندہ اختر معہ عالی تبار این اعظم شاہ و دو سپہان محمد کا بخش و لد عالم گیر یعنی
 سعادت و یکے دیگر نشستند و محمد کام بخش برادر خود و بہادر شاہ بود و از پیدر خود ملک بیجا پور یافتہ بود
 چون در سبہ بکیر از یکصد و سبت ہجرے سکے خطبہ بنام خود کرد و بہادر شاہ لشکرے عظیم ہمراہ خود گرفتہ بر سر
 رفت چون قریب جد آباد رسید او نیز با سپاہے کہ داشت رو بچنگ آورد و کشتہ شد و بہادر شاہ بنا بر سبت
 و یکم ماہ محرم سال ہزار و یکصد و سبت و چہار ہجرے در لاہور بیمار شدہ بجوار حمت ایند سے پوست این بیت
 بسم تمبیہ در تاریخ وفات اوست ۴

تاریخ

در وفاتش بی خبری باشندند ۴ | معین فضل نعمت و عدل کریم

یعنی اگر از سربک لفظ معرہ آخر حرف میاہ گرفتہ بحجاب جل سہا نمایند تاریخ بر آید و این بیت و تاریخ
 وفات او کہ نیز تمبیہ است راقم الحروف گفتہ ۴

تاریخ

گفت بی باک ہالغی ناگاہ ۲۳ | شد برون از جهان بہادر شاہ ۱۱۲۷

درت سلطنت بہادر شاہ از روز وفات خلد مکان تار و زوفات او پنج سال و یک ماہ و سبت و دو روز و دو گنبد
 از وفات اعظم شاہ گرفتہ شود و صرف چہار سال وہ ماہ و دو یوم شود و عکاس متفت و سال و شش ماہ بود و لغت
 بعد وفات خلد بنزل قرار یافتہ محمد بہادر شاہ کہ سراسر از سنگ مر مر ساختہ اند و در شہ جہان آباد متصل سولے
 مسجد در جوار خرابہ خولجہ قطب الدین بختیار واقع است و این مسجد نیز کہ سر تا پا از سنگ مر مرست تعمیر نمودہ
 این باو شاہ است و این بیت کہ از معرہ دو یکے آن تاریخ وفات او بر سے آید بر بالین مزار او کندہ است
 و زوہرست اللہ بامر مصطفیٰ ۴ | شاہ عالم را بود بخت جزا

متصل محمد اقبیہ عالی گھر شاہ عالم باو شاہ نیز واقع است ۴

معزالدین محمد جهاندار شاه ابن شاه عالم بهادر شاه

ولادت او در سنه یکم از هفتاد و یک یا هفتاد و دو و بوقوع آمد نام مادرش نظام بانے بود چون پدرش
 بهادر شاه مسیحی بجا آمد و جنگ عظیم در لاهور میان جهاندار شاه و عظیم الشان و جهان شاه و فتح
 الشان که پسران باو شاه مرحوم بودند واقع شد یعنی جهاندار شاه در قریع الشان و جهان شاه با اتفاق امیر الامرا
 ذوالفقار خان بکطرف شده بر عظیم الشان که خود را مالک سلطنت می شمرد آمد شروع بحجارت نمودند
 چون عظیم الشان کشته شد تحت دست جهاندار شاه افتاد لیکن چون امیر الامرا ذوالفقار خان را
 منظور بود که معزالدین جهاندار شاه را بخت نشاند چنانچه بعد از سه روز بارشش قتال و عدال شعله افروز شد
 در قریع الشان و جهان شاه و پسرش فرزند اخت کشته شدند و معزالدین جهاندار شاه بی مزاحمت غیر
 در آخر ماه صفر سنه هزار و یکصد و سیست و چهار سحرے در لاهور بخت سلطنت نشست و بعد چند س سلطان
 محمد کریم پسر عظیم الشان را نیز دست آورده بصلاح ذوالفقار خان بکشت اهل و قاتر تاریخ جلوس او از تاریخ پانزدهم
 ماه محرم سنه مذکور که روز وفات بهادر شاه است نوشته اند

بیت سکه

بزد که در ملک چون مهر و ماه شد شمشاه غازی جهاندار شاه

عظیم الشان که از زمان عالم گیر باو شاه بصوبه دار کے ملک بنگالہ سرحدی داشت و دستے در شهر مینه بر اسے
 نظم و نسق آن دیار استقامت کزیده آن شهر را ب عظیم آباد موسوم ساخته بود چون خبر مارے عالم گیر باو شاه
 شنید پسر خود محمد فرخ سیراب بنیابت خود گذارشته پیش پدر آمد و در جنگ محمد عظیم شاه حاضر بود و در محاربه
 جهاندار شاه کشته شد چون قریب نه ماه برین بگذشت خبر رسیدن فرخ سیرابن عظیم الشان از طرف
 بنگالہ بر اسے انتقام خون پدر و برادر خود سلطان محمد کریم گوگش زد خاص و عام کرد و جبک جهاندار شاه پسر پسر
 خود محمد اغزلدین را با لشکری عظیم سمت او فرستاد فرخ سیراب کریم بن علیخان صوبه دار ملک بهار و برادر او
 سیر عبد الله خان صوبه دار الله آباد را که سادات بار به بودند بصدمت و ساجت همراہ خود گرفته با فوج عظیم
 تابی کجوه که نچاه کرده عسے از بلده الله آباد دست رسیده بود که تلاقی فریقین دست داد و جنگ عظیم نمود
 و اعنه الدین تبارخ نسبت نسیم شوال سنه مذکور نہ میت یافته بطرف اگر متانفت و فرخ سیراب بعد از چند روز
 بسوے آگره روانه گردید چون در انجا رسید با جهاندار شاه با محاربه دست داد و آخر جهاندار شاه
 نیز تبارخ ہفتدم ذے القعدہ سنه مذکور از میدان معرکہ گریختہ دلش و بروت خود تراشیده بطرف
 شاہجان آباد متانفت چون فتح نصیب فرخ سیراب گردید تبارخ ہینہ جسم ماہ مذکور در اکب آباد بخت
 سلطنت جلوس نمود و بعد چند سے بطرف شاہجان آباد کوچ کرد چون در خضر آباد کہ بگروه از دلی فاصلہ
 دار و رسید تو اب اصف الدولہ یعنی اسد خان را موہ پسرش امیر الامرا ذوالفقار خان نصرت جنگ کہ بعد
 نہ میت پیش پدر آمدہ بو و طلب داشت اگر چه ذوالفقار خان پنجاہ است کہ پیش فرخ سیراب و لیکن پیش
 او را تشعے کرده دو لاسا وادہ بوقوع عفو تقصیر و امید فرانسے ہمراہ خود پیش فرخ سیراب در فرخ

اسدخان را رحمت فرمود و ذوالفقارخان را بجزایر هند فرستاد و بعد ازان سرهای ایشان را از تن جدا ساخته بر سران نهاده و اجساد ایشان را رسن در پاسه بسته بر پشت نیل کیکی اینصوب و دیگری انصوب اونجهه با شان و شوکت تمام بسوی شهر کوچ کرد چون بدین سبب رسید بر تخت نشست و این ساخته بر وزجه بست و سیوم ماه ذی الحجه سنه مذکور بوقوع آمد چون هجدهمین سال که سنه هزار و یکصد و سبست چهار بود و پادشاه هم جهاندار شاه سرور فوت کرده بود و خلیفه را قسم الحروف این تاریخ تبعیه یافته بود.

۱۱۲۳

تاریخ

بهارشده و هم جهاندار شاه ۱۱۶۰ | یک سال زین و از فالی بر | سر مملکت دور کرده سرور شد | بهادر برفت و جهاندار گفت
 یعنی اگر در حرف هم که سر مملکت است از ماده تاریخ دور کرده شود تاریخ بر اید مدت سلطنت جهاندار شاه از روز وفات پدرش تا روز نهمیت در اکتبر آن بوده ماه میشود مدت عمرش تا روز شهادت او پنجاه و دو سال و نه ماه دیگر و لقب او بعد وفات خلد را امگام قرار یافته مقبره او در و سبست است نزدیک رودخانه خواجه قطب الدین ختیا

امیر الامرا ذوالفقارخان

این نواب صف الدوله اسدخان بهادر است تاریخ ولادت او است به زریج اسدرومنو و آفتاب به چون بتاریخ است و سیوم ماه ذی الحجه سنه هزار و یکصد و سبست و چهار سحر سے حکم محمد فرخ سیر همراه جهاندار شاه بقتل رسید پیش در غم فرزند و عمر نود ساله و کبیر سنه و جو اسے این تاریخ در شهادت او گفت ۱۱۶۴
 بالت شام غریبان با دشمن فوختان به گفت ابراهیم سمعیل را قربان نمود
 اصل نام اسدخان ابراهیم مرزا بود و اسم ذوالفقارخان محمد سمعیل چنانچه از تاریخ مستفاد میگردد و اسدخان بهادر و سنه هزار و یکصد و سبست و نه سحر سے در عمر نود و چهار ساله فوت شد و در مدت العترت با پادشاهان را دیده بود

۱۱۲۴

۱۱۲۳

مرزا امیر و بخش متخلص برسا

جد او اصغر خان جعفر است که در عهد جهانگیر پادشاه بنصب وزارت سر فزان کے داشت و مرزا نیز و بخش در فزان و علوم یکانه روزگار بود در اوایل عهد منتهی گرسه سرکار شانه زاده اعظم شاه نوکر بود و بعد ازان بمشقی گرسه عالم به پادشاه نوکر گردیده چون عالم گیر فوت کرد و فیما بین شانه زاده گان یعنی جهاندار شاه و عظیم شاه بخاریات بمیان آمد و عظیم الشان پسر بهادر شاه که پدر فرخ سیر بود بمصافحت اعظم شاه پرداخت شخصی بمیرزا گفت که بلا عظیم می آید یعنی عظیم الشان سے آید مرزا جواب داد که اسم عظیم رفیع خواهد ساخت یعنی اسم الهی با اسم اعظم شاه به چون بعد از چند سال سلطنت بفرخ سیر که پسر عظیم الشان بود رسید مرزا را طلبیده گفت که ترا اینچنین کلام گفتن فبما بین برادران چه سبب و کار بود پس فرمود تا موسی بر دوش را بلیک از منج بر کنند و در البتونه بسته بصدور پاک ساختند این واقعه شاید که در آخ سنه هزار و سبست و چهار سحر سے بوقوع آمده قبرش تا حال در بدره گره موجود است کنایه مسجد مبارک منزل که حالا مبارک گچ رشتما را وار و بخش میر ساخته است و این سجد تعمیر نموده عالم گیر پادشاه است به

معین الدین محمد فرخ سیر ولد عظیم الشان ابن شاه عالم بهادر شاه

دولت او در سنه کهنزار و لوز و هشت هجره بود بفتح آمد نام ما و خوش صاحب نسوان بود چون تاریخ هفتدهم ماه و سه سال کهنزار یکصد و هشت چهار بر جهاندار شاه فتح یافت و در کبر آباد بخت فرمانروای جلوس نمود و بعد از آن در شاهجهان آباد زنده جهاندار شاه و امیر الامراء و الفقار خان را بقتل رسانید و را جسد چند یون امیر الامراء کور را بدست آورده ز بالمش سیرید و بسیار که از امر او جهاندار شاه را گرفته بجان کشت و اغرالدین سیر جهاندار شاه و حاکم تبار سیر اعظم شاه و پهلوان بخت برادر خود را معصوم البصر گردانیده در حسن فرستاد و خلعت وزارت بسید عبدالمدخان نخباک قطب الملک بهادر بار وفادار طغر جنک و خلعت امیر الامراء به برادرش سید حسین علیخان مرحمت فرمود بیت سکه و تاریخ جلوس و نسبت به

بیت سکه

سکه ز دار قفل حق بر سیموز	آباد شاه سجد بر فرخ سیر
---------------------------	-------------------------

تاریخ جلوس

۱۱۲۴

شاه فرخ سیر که افسر او اقباب سپهر مملکت است گفت گفت که سال سلطنتش اقباب کمال سلطنت است و چون که چند روز بعد از جلوس فرخ سیر سال کهنزار یکصد و هشت بفتح هجری شروع گردید چنانچه مورخین این بیت که از الفاظ ابدیاد فرخ اربک سال مذکور بر سه آید تاریخ یافته به

تاریخ

۱۱۲۵

بفتح سیر تاجور لاشتر یک	خدا یا ابدیاد فرخ اربک
-------------------------	------------------------

در شروع سال کهنزار و هشت هجره است که خدا سیر باد ختر مہاراجه اجبت سنگه سیر چیر پیشگاه را تئوسے بیان آد گویند چنانچه طوسے عظیم الشان از شاهان مشن کم جلوه ظهور نموده و میر عبدالجلیل ملگرامی مشومی رنگین درین طوسی بنظم آورده و داوختنور سے داوه خفوقس در مقامے که همای پروهای هندی دشمن الفاظ پارسے آورده و بے تصحیح جلال بکار برده این چند بیت از ان مقام است به

ایات

چوسید دل نما چمن رنگ	بر د از چهره سر بار سانگ	در آن محفل کجا گوش سوز	توانی کان نہ راه ہوس سیر و کاٹرا
اگر شا پور با خسر و نجاک اند	نی این نمنا حضرت ہلاک اند	منفی بتو از ایشان ترزد	کہ از بر لبہا عیش سسرزد
شگفتای دل دوست تار است	کہ آن را نمونہ کل بس کار است	توانی نمونہ گرم دیر سے بود	بنظم گو سیر بتگو جبر سے بود گو جبر سے
شگفتن چنان سر سیر و از تار	کہ کردی سینہ ہار اصم کن تار	اگر چہ سرہ دار خوش تو	بدانی حلال او زین سوسر تار
مثل این نمونہ دانش نمزد	برو صد چوب لاؤد نی نم	در بس در ہوس زین نمونہ	ندارد از الہ یار سے رفتار الہیا
تو گوید تو ام ساحر سے ام	نی نمونہ چیت سیر	توانی نمونہ لہو انقصہا یا	نباشد دز نگار خورش ک
چنان در نمونہ باشد و لیدر	کہ آسمان ترشم دیو گوئی	لب سیرنا ز نمونہ او اگر	کہ جشن شاہ کام مار و اگر
بالغت ہمدگر را داوہ تاری	تو کو ساز از صحبت در ارتقا	چنان از نمونہ دل سیر	کلی اجمال کوس خوسے زد مالکوس
کے کو زین ترشم قوت جان	ز شاوی یک بنا و طربان	بستفاد لذات ترانہ	ترکانی است ابر حش عثمانہ کافی

اسدخان را حضرت فرمود و ذوالفقار خان را ہمراہ جہاندار شاہ بقتل رسانید و بعد ازان سرہامی ایشانرا از تن جدا ساختہ بر سر سان نہادہ و اجساد ایشان را رسن در پاسے بستہ بر پشت فیل کیے اینصوب و دیگری انصوب اونیمتہ باشان و شوکت تمام بسوے شہر کوچ کرد چون بدستے رسید بر تخت نشست و این ساختہ بر در جمہور بست و سیوم ماہ ذے الحجہ سنہ مذکور بوقوع آمد ہ چون ہدیرین سال کہ سنہ ۱۱۶۳ ہ از و یکصد و بست چہار بود و ہا و شاہ ہم جہاندار شاہ سر و قوت کردہ بود مذہبناجہ راستہ الحروف این تاریخ شعبیہ یافتہ ہ

۱۱۶۳

تاریخ

بہادر شاہ و ہم جہاندار شاہ ۱۱۶۰ | یک سال زین دار فالی ہست | سر مملکت دور کردہ سر شہزادہ | بہادر برفت و جہاندار گفت

یعنی اگر عدو حرف ہم کہ سر مملکت بہت از ماہ تاریخ دور کردہ شود تاریخ بر اید مدت سلطنت جہاندار شاہ از روز وفات پدرش تا روز نہریت در اکثر آبادیہ ماہ میشود مدت عمرش تا روز شہادت او پنجاہ و دو سال و نہ ماہ دیگر ز لقب اول بعد وفات خلدار امگاہ قرار یافتہ مقبرہ او در وہیلے بہت نزدیک روضہ خواجہ قطب الدین ختیا

امیر الامرا ذوالفقار خان

این نواب صفت الدولہ اسدخان بہادر بہت تاریخ ولادت اوست ہد ز برج اسدرونو واقاب ہد چون بتاریخ بہت و سیوم ماہ ذے الحجہ سنہ ہزار و یکصد و بست و چہار ہجرے حکم محمد فرخ سیر ہمراہ جہاندار شاہ بقتل رسید پیش

۱۱۶۴

در غم فرزند و عمر نو ذسالہ و کبیر سنے و ہوا سے این تاریخ و شہادت او گفت ۱۱۶۴ ہ

۱۱۶۳

ہالفت شام غریبان با دشمن نونفشان ہد گفت ابراہیم سہمیل را فرمان نمود

اصل نام اسدخان ابراہیم مرزا بود و اسم ذوالفقار خان محمد سہمیل چنانچہ از تاریخ ستفا و میکرو دو اسدخان بہادر دستہ بکھزار و یکصد و بست و نہ ہجرے در عمر نو ذ و چہار سالہ فوت شد و در مدت العترت با دشاہان با ویدہ ہ

مرزا امیر بخش متخلص بہا

جد او آصف خان جعفر بہت کہ در عہد جہانگیر بادشاہ بنصب وزارت سر فرانسے داشت و مرزا امیر بخش در زین علوم بکمانہ روزگار بود در او اہل جہد منشتہ گرے سرکار شاہزادہ اعظم شاہ نوگر بود و بعد ازان ہمیشہ گرے عالمگیر بادشاہ نوگر گردیدہ چون عالمگیر فوت کرد و فیما بین شاہزادہ گان یعنی بہادر شاہ و عظیم شاہ محاربات میان آمد و عظیم الشان پس بہادر شاہ کہ پدر فرخ سیر بود بمصاف اعظم شاہ پرداخت شخصے بیزا گفت کہ بلا عظیم علی بد یعنی عظیم الشان سے آید مرزا جواب داد کہ اسم عظیم رفیع خواہد ساخت یعنی اسم الہی با اسم اعظم شاہ ہد چنان بعد از چند سال سلطنت بفرخ سیر کہ پس عظیم الشان بود رسید مرزا را طلبیدہ گفت کہ ترا اینچہن کلام نقل نما میں براوران چہ سہ و کار بود پس فرمود ناموسے بردنش را بیک از بیخ بر کنند و در البتوسے بستہ لہو و کار ہلاک ساختند این واقعہ شاید کہ در آخر سنہ بکھزار و بست و چہار ہجرے بوقوع آیدہ قبرش تاحال در بدر سہ گرو موجود ہست کنایہ مسجد مبارک منزل کہ حالا مبارک گچ ہست ہار و در و خسر میر ساختہ اوست و این مسجد تعمیر نمودہ عالمگیر بادشاہ بہت ہ

معین الدین محمد فرخ سیر ولد عظیم الشان ابن شاہ عالم بہادر شاہ

ولادت او در سنه یک هزار و نوزده و هشت هجری بود و نام مادرش صاحبه نسوان بود چون تاریخ هفتدهم ماه ذی القعدة سال یک هزار یکصد و هشت چهارم بر جهاندار شاه فتح یافت و در کبر آباد بخت فرمانروای جلوس نمود و بعد از آن در شاهجهان آباد در زنده جهاندار شاه و امیر الامراء و الفقارخان را بقتل رسانید و را جسد چند یون امیر الامراء اندک دورا بدست آورده زبالش ببرد و بسیار که از امر او جهاندار شاه را گرفتند و کشت و اغرالدین سپهر جهاندار شاه و عالی تبار سپهر اعظم شاه و پهلوان بخت برادر خود را معدوم البصر گردانید و در حسن فرستاد و خلعت وزارت سپید عبدالقدخان بختک قطب الملک بهادر بار و فادر طغر جنک و خلعت امیر الامراء به برادرش سپید حسین علیخان مرحمت فرمود بیت سکه و تاریخ جلوس و نسبت به

بیت سکه

سکه ز دار فضل حق بر سیم وزر | آباد شاه سحر و بر فرخ سپهر

۱۱۲۴

تاریخ جلوس

شاه فرخ سپهر که افسر او آفتاب سپهر مملکت است گفت الف که سال سلطنتش آفتاب کمال سلطنت است چون که چند روز بعد از جلوس فرخ سپهر سال یک هزار و یکصد و هشت هجری شروع کردید چنانچه مورخین این بیت که از الفاظ ابدی و فرخ اریک سال نگور بر آید تاریخ یافته به

۱۱۲۵

تاریخ

تاریخ سپهر تا جوار لاشتر یک خدا یا ابدی و فرخ اریک در شروع سال یک هزار و هشت هجری که خدا سے فرخ سپهر با دختر مهاراجه اجیت سنگه سپهر ختنه را نشور سے بیان آمد گویند اینچنین طوسے عظیم الشان ارشاد ہاں مشن کم جلوه ظہور منوہ و سپر عبد الجلیل ملگرامی مشنوی رنگین درین طوسی بنظم آورده و داود خنور سے داوہ خصوص در مقام سے کہ ہمای برہ ہمای ہندی دھنن الفاظ پار سے آورده و بے تصنیح حد جلال بکار برده این چند بیت از ان مقام است

ابیات

چو سید دل نیا چمن سنگ	برواز چہرہ سر بار سنگ	در آن محفل کجا گوش منور	تو ای کان تہ راہ سویت منور کانرا
اگر شاہ پوریا خسر بجاک اند	بی این نعمت از خست ہلاک اند	منعی بر تو از ایشان ترزود	کہ از بریطہا ہمیش سرزود
شگفتنای دل دوست تار است	کہ کنان را نعمت کل بس کار است	تو ای نعمت گرم دیر سے بود	بنظم گو سر بگو جو سے بود گو جو سے
شگفتن سخنان سر سپر و از تار	کہ کردی سینه ہار اصم کج ار	اگر چند سرہ دار خوش بود	بدانی حال او زین سو ستر
مثل این نعمت را دانش منور	برو صد چوب لا اوردنی ر	ز بس بدوش نعمت تو شہ	ندارد از اہدای سے رفتار الیا
تو گوید قوم ساحر سے ام	نی لغویم چہت حق بجا	تو ای نعمت بود انقصہا یا	نہاشد وز نگار خورش آک
چنان در نعمت با شد و پذیر	اگر آتسون تر تم دیو گوی	لب بر سنا ز انصافی او اگر	کہ جشن شاہ کام مار و اگر
یا لغت ہمدگر را داوہ ہاری	تو نو ساز از صحبت بر آری	چنان از نعمت دل متعجب	کلی اجمال کوس خرسے زو مالکوس
کے کو زین تریم قوت جان	ز شاہوی یک بنا و طریبان	باستغناء لذات ترانہ	ترکانی است این جشن غمناک کافی

جہان شد زبندہ زاسک تمبر	کز بر حالت موجی جان تو	چو منقار از زین چن کرد	ارہ احسن کرا بر بتمہ مسر کرد
اگر دلی نماید مخبر شاید	لوای زین بیکر کی سراید	کو در گوش مگر بزرگ	سر و خار کن بابت دران

حوا سے آیات و ترجمین تا سارویس کسروال حملہ دیا و با جموں بجسے مانند پیکو نام سے است کہ جو اسرار اید و نسبت و
 الہ یفتخین سرگشته شدن پت اہار کہ بر کاغذ و جامہ دست و تقوسم از و حاصل اید ایک بالہ عیب یک نفع ماہ فار
 سباب خانہ تیرہ و دل و تقارہ کرا بالقہ مزہ جہا کہ ہر چیز جاری مرغ اواز سنج نیست اما مقصود مبالغہ است نیلے
 شاد کے نوسے عام شد کہ چار سے سم از پلے این چن منقار تر کردہ در نو اسنجے در آمد خار کن نام شخصے کہ لوای
 خار کن با و منسوب است بابت مشبکہ شوق از عنوت و اسما و پردہا سے فار سے دوازدہ مقام و نسبت و چار
 شنبہ و شش اوازہ دسے لحن بار بد نیز بیان کردہ نوسے کہ بے ملاحظہ معنی اسے معانی آیات تمام است
 چیدیت برسبیل استثناء آورده میشود

دلت گر بر مقام عشق شیدا	از تار ساز راہ راست پیدا	گند سر پودہ از عشرت بوی	چو معشوق مرقع دلر باسلے
باین لذت چو زاید شناسد	خار و چنگاہ از وی قضا شد	منقار نغمہ چون بادہ بخت	بجام بادہ گل ہنمان بخت
بجان نغمہ چون درد لری شد	لی از فیض نو اسروسی شد	و قطرب سر نو اور شین است	معنی گنج باد آور د این است

و فایده آوزون اسما سے نعمت ہند سے و فار سے کیفیت معبود و رختہ داستان بیان سے نماید و بیست و تیر

اگر ان این گرا این آن نماند	بہ نظم من معنی درین ساند	چو چون دانہ با قوت نفتم	کہ نام سیرہ ہا در پردہ گفتم
کہ تا سراسمی کنار سائی	بہ بویستے نہار و شنائی	نگر و کز حسن صنعت آگاہ	ز حسن نظم گیر و خط و نحوہ
مغل باراک ہندی شنایت	بہ بحر حسن ہندی رانشت	درین دریا شائے مانند	کلاش دست و پامی ماہ بند

و میر احسن ایجا و تخلص کہ بہ شو بد نام فرخ سیر ما مور بود و معالے خان خطاب یافتہ تاریخ سال از دواج
 مبارک گفتہ بیستے ازان نوشتہ شد

تاریخ

۱۱۲۷

زیباغ مہاراجہ حبونت سنگہ

۱۱۲۷

بالحملہ جو چند سال در میان بادشاہ و قطب الملک سید عبد اللہ خان عداوت و تراغ بہم رسید چنانچہ قطب الملک
 برادر خود امیر الامرا سید حسین علیخان را کہ در و کن بود طلب داشت چون او در شاہجان آباد رسید پروو
 برادران بتاریخ نسبت و ششم ماہ ربیع الاول سنہ یکہزار و یکصد و سے و یک ہجرے مطابق تاریخ ششم فروردے
 سال یکہزار و پانصد و نوزدہ علیو سے کہ ہمدان روز بوقت صبح کسوت واقع شدہ بود و بلا زمت بادشاہ در قلعہ
 رفتند و بند و نسبت خود نمودہ مردم معتبر از نوکران خود جابجا نشان بندند و بعد از وہ روز بتاریخ ششم ماہ ربیع الثانی
 سال مذکور ہر دو برادران مردم خود را در حرم بادشاہ کہ در النجا فرخ سیر از بیم ایشان پنهان شدہ بود
 فرستادہ و بقیحت تمام بیرون کشید و بر تر پولیہ قلعہ بردہ چشمش از نور باصرہ محذوم الفروع ساخت
 محبوس نمود و فرخ اللہ بجات بن شاہزادہ فریح الثان و لداشاہ عالم بہادور شاہ را بجا سے اول نشان بندند مرزا
 بنیدل این تاریخ در عزل محمد فرخ سیر بنظم آورده

تاریخ

دیدی که پادشاه کرامی کردند	صد جوهر و جواهر امانی کردند	تاریخ جواز خرد و مستقیم نمود	ساوات پوری سنگ درامی کردند
----------------------------	-----------------------------	------------------------------	----------------------------

و میر عسکرت الدین بلگرامی سیرت خلاص در جواب تاریخ مذکور چنین انکث نمود

تاریخ

پادشاه سقیم آنچه تا بد کرد در	از دست حکیم مرصه اند کردند	الکفر اخرد و شکر تاریخ نوشت	ساوات دواش سچ باید کردند
-------------------------------	----------------------------	-----------------------------	--------------------------

و فرخ سیر دو ماه بعد از مغز و سه جوهر تاریخ دوازدهم ماه جمادى سال مذکور حسب امانی قطب الملک در زندان قبض رسید لاش او را در مقبره هالیون پادشاه و فن کرد این دو تاریخ در مجلس عزت فرخ سیر از راقم الحروف است تمیسه

تاریخ

سال جلوس عزت فرخ سیر	چون سوال کردم اگفته امانی	یکبارست خوش و گریه بار فرزند	از نام او در کرن تاریخ او بد
----------------------	---------------------------	------------------------------	------------------------------

القصا

چو چوید کس غزل و دلش بگو

و غزیزه دیگر در عریله یافته قاطر و ایا اولو الا بشار چون فرخ سیر امان سلطنت جهاندار شاه رانیز و اطل سنه جلوس خود نموده بود چنانچه از تاریخ وفات پادشاه تار و غزل او هفت سال و دو ماه و هفتاد و یک روز می شود و از در فرخ یافتن بر پادشاه صرف بخشش سال چهار ماه و سبت و دو روز مدت عمر سه و سه سال نقب و بعد وفات معلوم نیست اما بعضی گمان او را شاه شهبان نوشته اند

مسجد قطب الاقطاب

این مسجد مقبل در گاه حواجه قطب الدین بختیار کاکی است و سه درجه دارد و درجه اول را که خام است حواجه موصوف بجن جیات خود تقسیم کرده و درجه دوم تعمیر کرده سلام شاه است و درجه سوم را فرخ سیر پادشاه در سنه یکصد و هشتاد و یکصد و سه حجرت تعمیر نموده و این تاریخ بر او کند

تاریخ

مورد لطف عنایات والایا	خسرو فرخ سیر شاه مالک بجا	ساخت روی اردت در بزم	سجده زیبا بنا و مسجد گمانی
------------------------	---------------------------	----------------------	----------------------------

با سر و شایب باغ گفت در کوه

شمس الدین محمد البورکات رفیع الدرجات ولد رفیع الشان ابن شاه عالم بهادر شاه غازی چون قطب الملک سید محمد الله خان فرخ سیر را محمول ساخته مقید نمود سلطان رفیع الدرجات ابن شاه رفیع الشان ولد بهادر شاه را تاریخ هفتم ربیع الثانی سال یکصد و هشتاد و یک حجرت از قلع سلیمان گده که در اینجا مجلس بود بر آورده بر اسم نام در ده بر حقت شاه سلفا سید لیکن جمله کافران روایت بدست ساوات پارسه بود و بیت مسکه او این است

بیت مسکه

زاد که بهند با نیران برخت	شاهنشاهی و بر رفع الدجوات
---------------------------	---------------------------

۱۱۳۱

تاریخ جلوس

تاریخ که لقب بر رفع الدجوات	پیر خردش چو دید با فرونگه	کولی بر خوش سر کشید از غوغات
-----------------------------	---------------------------	------------------------------

۱۱۳۱

القصا ۱۱۳۱

که ناگاه واضح فرم کرد گفت	سبارک جلوس شاهنشاہ حق
---------------------------	-----------------------

۱۱۳۱

چون ربيع الدرجات مریض و ضعیف الحشمه و معبوء بگویند که رسد بود چنانچه بعد سلطنت سه ماه و یازده روز بتاریخ نوروزم ماه رجب سال مذکور در ربيع الدجوات آخرت آورد و در روضه خواجه قطب الدین مدفون گشت نام مادرش نورالتلود

۱۱۳۱

تاریخ

چون خان شاهنشاہ ربيع الدجوات	ار حجت بسایه نال طوبی	رضوان بدلاشت اقدام کنان	گفتا خلد برین مقام و ماوا
------------------------------	-----------------------	-------------------------	---------------------------

۱۱۳۱

سنتش الدین ربيع الدوله محمد شاه جهان تاسی بر اورنگان ربيع الدجوات

بعد وفات ربيع الدجوات مساوات بار به یعنی نواب قطب الملک عبداللہ خان و برادرش امیر الامرا سید حسین علیخان نظیر اینکه تشییت امور سلطنت و ترقی و تقوی مملکت غیر از نام یک از شانزدهگان تیموریہ صورت سنکے پذیرفت عاقبت خود با در آن دیده برادرگانش یعنی شاه ربيع الدوله را موافق و صیت برادرش از محسن آورده بتاریخ بستم ماه رجب سال هفت زار و یکصد و سی و دو یک پیچو سے تاج شاهی بر سرش گذار شد و موسوم بشاه جهان تاسی بنوده تخت نشاندند و بعد چندی امیر الامرا سید حسین علیخان بادشاه را همراه گرفته بر سر سلطان نیکو سیران شانزده محمد اکبر سیر جو زو عالم گیر بادشاه که در اکبر آباد نهر اسے متر سین و صفت خان قلعه دار ادرابخت شاهی نشاندند بود بدینصفت فرمودند قلعه را بعد محاصره چند روز در ماه رمضان سال مذکور مفتوح ساخته و سلطان نیکو سیر ابد آورده باز در محسن فرستاد و بعد بجلیل بنگر اسے قصیدہ غزا در تهنیت فتح قلعه اشاکرده چند بیت ازان قصیدہ معہ تاریخ نوشتہ سے شود +

تاریخ

زود امی دوستان کرد عالم	نقدند سیه بسیار ارم	لوزن مال طرب بسیار آمد	کلفشان گشت خاطر خورم
که امیر برآمد امرا	ردت خیر قلعه غنطس	این طغرا زو اب غنطس	بر زمان واجب است و کرم
پسر اکبر لکه در قوا +	یافت نیکو سیر یکس سلم	بود در حصن اگره محوس	بمحو مفهوم متنع لعدم
داشت عیثه و کنج عیثی	خاطر آسوده تر ز صد حرم	از مرد داشت از غنطس	فتنه انگینت در کمال غنطس
خردین پناه شاه جهان	آب و رنگ بهار فغنطس کرم	سختی الملک اجازت واد	تا کشته لشکر طغر جرم
ان امیر حبیبه امرا	چون حسین علی نیر شیم	کرد نصرت بدولت آورد	فضل حق مسغان طغر بزم
آمد و قلعه را محاصره کرد	بمحو گشت و قلعه خاتم	فتح قلعه بزور تنع نمود	این چنین میکنند ایل مسم
	کرد عبد الجلیل در تاریخ	قلعه اگره گرفت و قسم	

۱۱۳۱

چون شاه جهان تاسی سیر بدستور برادر خود مریض و ضعیف بود و بعد از سلطنت سه ماه و چند روز در مریض

اس سال تاریخ ہفتم ماہ ذی القعدہ سال مذکور در کبریا باد از تخت شاسہ سے تختہ تاجوت نزل فرمودہ سر پابین خواب عدم ہنما دلاش اور انیز در دہلے برودہ ذر و ہند قطب الدین قریب تربت بر لوہا و دفن کردند از اینجا کہ فرخ سیر در ربیع الدرجات و ربیع الدولہ و عرصہ ہفت ماہ در ہین سال کہ کہنہ زار و کھید و سے و یک از چہرے بود فوت شدند بابر ان زاتم الحروف تاریخ ایشان را پابین عنوان قسم نمودہ

تاریخ

۱۱۳۱

کردند سہ ماہ و شہ یکسال وفات + فرخ سیر و در ربیع الاول + لوکیش جو شہ از جہان نزع + تاریخ نقان نوشتہ شدند ابو الفتح ناصر الدین محمد شاہ بادشاہ غازی ولد جہاں شاہ ابن شاہ عالم بہا و شاہ بشب جمعہ سبت و سوم ماہ ربیع الاول سال یکہ زار و کھید و چارہ ہجر سے در نواحہ دارالسلطنتہ غزنہ از نطن لو اب قدسیہ یکم ولادت یافتہ و سلطان رکوشن اخر موسوم گر ویدہ و بعد وفات رفیع الدولہ قطب الملک سید عبد اللہ خان وزیر اعظم اور از شاہ جہان آباد کہ در انجامہ مادرش از ہنگام وفات پدر خود جہان شاہ و جلوس جہاندار شاہ مجوس بود طلبد ار شہہ تاریخ پانزدہم ذی قعدہ سال نزار و کھید و سے و یک ہجریہ در سن ہفتدہ ساگے در کبریا باد تخت شاسہ نشاندہ محمد شاہ موسوم ساختند تاریخ جلوس اوست

تاریخ

۱۱۳۱

شہ کشور متانی روشن اختر کو عالم + گواہ آمد فرخ و تخت رام شاہ + درین بود کہ گویم نظم نظم کن از آباد + سریر را ہی جاہ دولت ارسال

تاریخ

۱۱۳۱

بہ بہ تاریخ جلوس اختر و در کرم اول + گفت آمد ساجی قباہ جو بہ + و جشن جلوس کہ تاریخ یک شنبہ نهم شوال سنہ یکہ زار و کھید و سے شہ بود گشتہ شدن سید حسن علی خان دقید شدن بر اثر شوق اب عبد اللہ خان سر انجام یافتہ بود صرف براسے ساعت تنگ بود و شخصہ و عشت محمد شاہ کہ ہم از ان تاریخ این جلوس بر سے آید گفتمہ

تاریخ

۱۱۳۲

رومن اختر بود اکنون ماہ + یوسف از زندان بر باد شاہ + اگر چہ درین زمان اکثر فہما سے محمد شاسے سے لیبار یافتہ میشود و بر سچ کیے بیت سکہ مرقوم نیست اما سکو تہ بیت سکہ اولود

بیت سکہ

نقل جی شہنشاہ محمد شاہ دین یو بہ + دین عالم زدہ سکہ زہد ماہ رون + چون از محمد فرخ صیر جملہ کار فرما و اسے باختیار مساوات بارہ بود و غزل و نصیب تیر بدست ایشان چنانچہ حاجم دستور سابق جملہ مہات سلطنت و ضبط و منق ملک و مال باختیار خود ہا داشتند اما محمد شاہ کہ بادشاہ سے عاقل و نابالو دین ہمہ بے باکے ایشان را دیدہ و خفیہ بخش خاطر داشت تا آنکہ بعد از چندیے قابو یافتہ و در بار ستر عدم خوا با بند چنانچہ بعد ازین مرقوم خواہد گردید

قطب الملک سید عبد اللہ خان وزیر اعظم و سردار پیش امیر الامرا سید حسین علی خان

این سردار و برادران از سادات باریہ بودند سید عبد اللہ خان از عہد بہادر شاہ بصوبہ دار کے الہ آباد و سہیل خان بصوبہ دار کے بہار سردار کے داشتند محمد فرخ سیر سردار ہمراہ خود آورده بود و از سہ الیشان بر جہان نادر شاہ غالب آمدہ و سید عبد اللہ خان بجلعت وزارت و خطاب قطب الملک بہادر یار و فواد طرف رنگ و سید حسین علیخان بجلعت امیر الامرا کے ممتاز گردیدہ در عہد محمد شاہ حسین علیخان کہ برادر خورد بود حسب اشارہ محمد شاہ در اشائے راہ دکن از دست میر حیدر خان کلاہنفر کے کہ یکے از رفقا کے نواب محمد امین خان بود بتاریخ نسبت و منقسم ماہ ذی القعدہ سنہ یکہزار و یکھند و سہ و دو ہجر کے کشتہ شد و قطب الملک بتاریخ چہارم محرم سنہ یکہزار و یکھند و سہ و شہ اسیر شدہ چند سال در محبس بود و اسیر شدن قطب الملک بدین منطقت کہ اولاً بعد شہادت حسین علیخان بہ برادر اعیانے خود سید نجم الدین علیخان کہ بجز سہت و سہلے تمام داشت نوشت کہ یکے از شاہنژادہ ہارا از محبس بر آورده بر تخت نشاند چنانچہ یازدہم ذی الحجہ سنہ یکہزار و یکھند سے دو سلطان رفیع الیشان را بر تخت و سہلے اجلاس دادند بقاوت دوروز قطب الملک نیز شاہجہان آباد رسید و چہارم محرم مقابلہ با محمد شاہ بادشاہ واقع شد بعد یورش افواج محمد شاہ سے و وقوع جنگ صعوبت قطب الملک بمقابلہ محمد شاہ خود را از فیل انداخت در خم شمشیر بر دست اور سید حیدر رفیقے خان بر سر اور رفتہ اور افریل خود گرفت و پیش بادشاہ آورد بادشاہ جان بگھتے نمودہ زندان فرستاد و در آنجا ماند تا آنکہ اورا بتاریخ سنہ ذی الحجہ سنہ یکہزار و یکھند و سہ و پنج ہجر سے زہر دادند باجمہل بعد شہادت حسین علیخان نواب اعقاد اگدولہ علیہن خان لاش اور اور امیر فرستاد و را بنجہ فون سہت و قہر قطب الملک در شاہ جہان آباد بارت گاہ فرقت سہت آثار اوست نہر میہر گنج واقع شاہجہان آباد کہ از سہلے حکم کر بلا داشت و قطب الملک در زمان سہت و سہلے در سنہ نزار و یکھند و سہت و سہت سحر کے این نہر را از اصل نہر شاہجہان سے بریدہ آورده و آن خطہ را ابو نور علی اجاسو و سید عبد الجلیل بلکہ اسے تاریخ آن گفتہ ہے

تاریخ نہر سیر گنج

بجز خود سید قطب الملک عبد اللہ خان	نہر نیر کے کرد جا رہے ان وزیر محتشم
بہر ان عبد الجلیل واسطے تاریخ گفت	نہر قطب الملک مدیحہ احسان و گرم ہے

۱۱۳۰

بالجملہ بعد برسم خوردن دولت سادات مردم دو فرقتہ شدند جمع الیشان را بہ نیل کے یاد مکر و مذکور ہے نہ ندے چنانچہ روایت کردہ اند کہ این سردار و برادر مثل سردار بزرگوار خود حضرت امام حسن حسین کے بزرگ سردار کے بجز شہید شدند الا میں فرق شد کہ برادر خورد اول و بعد از و برادر بزرگ شہادت رسیدند و گوئید کہ مش از وقوع واقعہ حسین علیخان صاعے جواب و بدکہ سید الشہد امام حسین با حسین علیخان خطاب میکنند و سیکویند بہ بلخ و عسکر ہے و بہ غلب عدوک سے بر سید وعدہ تو و غالب سند دشمن تو چون بعد شہادت حسین علیخان حساب کروند ہر یک فقرہ تاریخ بود باصعنت نقلت سے یعنی بلخ و عسکر را از قلب کنند غلب عدوک کرد پس در بلخ وعدہ ک یک تاریخ سہت و در غلب عدوک تاریخ دیکر و چون کہ گیاہ و چند روز

بعد ازین واقعه سال دیگر شروع گردید چنانچه عزیزے بوگر تاریخ شهادت او در عبارت محرم حسین تازه شد
و میر عبد الجلیل بگراسے واسطے تخلص در شهادت حسین علیحان این قصیده است و پنج بیت که هم مرثیه و هم تاریخ

تاریخ

آثار کربلاست عیان بحسین بند تلی سبت زین معاطه براسن بجز هاند چنین نصیب عطی ندیده ماهی و آب نمی تند و فرغ در هوا رستم نشان حسین علیحان شهید شد در یابولی که بود را بر غنایتش منقاد او شد تا دازان کشان عالم چو در نظر خلق شد سیاه دل چاک چاک گشت و جگر درم و داغ از دست ابن بلخمانی شهید شد امی دوستان آل امجان لپنت از ملک من برتر شهید شهید	ز دجوش خون لیل نبی ازین و خون گریه سرخ شد سینه و دیدم استان شهور و سمن از شتون عظیم امیر مہمن بند از خنجرئی که بود تھان و کون شادالی بہا بہشت برین بند کز داغ صنطکر و نشان برین افنا و تاز خاتم و بر آن بگین بند این غم گشت زہر از دہن بند کوی ز کوفہ ست گل با نین بند عکسین شہید بہر حسین بن بند این جز بہت بخت جو درین بند سال شہادتش قلم و آوی نوشت	شدم نام حسین علی تازه و جلال گیتی چر سیاه کرد و زود و دغم از داغ دل زود ز داغان شک شو فرزند صطفی خلف الصدوق بقص تغش بر ز موعکہ ختم بخت از بہر رنگ زده عالی جناب سندار شادان تن بر روح کشت گردون ز اختران سہتر کشت ان صفدر کہ از قلم تنغ بارہا تا کر بلا و تا نجف و تا مدینہ رفت تا حق اہل بیت رسالت او شود رضوان حق چو سہرہ قرین فرخ قل حسین کہ ز برید زمین بند	سادات گشتند از نصیب نشین بند حاموش شد چراغ نشاط آفرین بند این بہت لو بہا گل اشپن بند کز روی نخل بود بدلتش بھن بند چون برق میگافت صف آفرین بند در ترک تازاد و نہ جھن حسین بند یعنی کہ بود او نفس و اسپن بند در عتقاد ماتم رکن رکن بند تحریر کرد نسخہ فتح بسین بند سیلاب خون دیدہ و آہ این بند بزرغم این جامعہ بنصوبہ بن بند تا ہست حسن نیر گیتی فرین بند
---	--	---	--

و محمد امین خان کہ بعد شہادت حسین علی خان و السیر شدن قطب الملک عبد اللہ خان لہجہ وزارت و خطاب اہم الہ
مستاز گردیدہ بود پس از دو ماہ و چند روز یعنی در ماہ ربیع الاول سنہ ہزار و یکصد و سہ ہجری وفات نمود : محمد امین خان
ہم مرد تاریخ او ایامہ آمدگو نیک کہ مرید رخان کا شتر سے مذکور سید بود از نرکان دو غلاب ست جبکہ دانش مرید تھا
تاریخ مرشد سے ہوارہ مترق رکاب یا بر شاہ و ہابون بادشاہ بود و چند سے لفر بانروا کے کشمیر ہم رسیدہ و از
جہت مرشد شیرے اینہارا سیر میگفتند

مولوی شیخ محمد

درستہ ہزار و یکصد و سہ و دو ہجری فوت کردہ و مولوی عبد الباسط ایہو کے کہ در تاریخ کوی از اقران
روزگار گوئے سبقت می بر دیتی در تاریخ وفات او گفته کہ بہت نوع تاریخ اقران برے آید یعنی نو اسے دو تاریخ
صورتے و معنویے در بر مصرعہ علیحدہ علیحدہ تاریخ است و اگر حرف منقوطہ ہر دو مصرعہ و یا حروف غب منقوطہ
ان بگیرند جدا جدا تاریخے استخراج یابد و اگر حروف منقوطہ مصرعہ اول و حروف غیر منقوطہ مصرعہ ثانی جمع نمایند
و یا حروف غیر منقوطہ مصرعہ اول و حروف منقوطہ مصرعہ ثانی بگیرند نیز همان تاریخ بر گہد با وجود این قدر جماع فیما
در دایرہ حساب لی کسر واقع میشود یعنی در حاتم دایرہ کلمات سورسہ نوشتہ میشود و اصلا کسری اندبیت مؤلفہ است

تاریخ

رحلت حاج جهان کرده مسوولین

میر عبد الواحد مستخلص کو احد نظر ایسے

دوستے میر تخلص داشت شعر زبان بند کد فاف سے میلعت و جو اہر زواہر بہ مشقت کد لبتہ می سفت سخته
سے شکر ستان خیال مشعلہ لظنم و نثر در وصف حلویات بدستور و دیوان مرتب وار و در ایامیکہ بد بخش سید محمد
اشرف بکویت موضع راہون از اعمال دار السلطنت لاہور سے پرداحت اور ابا زبیداران آن تو اسے جنگ رو
منو و میر عبد الواحد در معرکہ جبرہ شہادت چشید این واقعہ دویم محرم روز جمعہ سہد اربع و تثنین و با تیرہ والف و اثنی عشر
و میر غلام علی آزاد در تاریخ شہادت او قلعہ لظنم کردہ و یک عدد زیادہ را بحسن تمیہ بر آوردہ ہے

تاریخ

میر عبد الواحد شیرین سخن	از زبانش آب جوان بککید	سید والاہر صاحب ہنر	تا تریا لظنم و نثر اور رسید
والد او حاکم راہون شد	در رکابش جنت آنجا بککید	خط پنجاب را از مقدسش	آبرو سے تازہ آمد بید
باز بیداران کافر رزم کرد	از شہادت جبرہ صفائی چشید	در سخن واحد تخلص سفید	لفظ دوستے ہم تخلص برگزید

چونکہ واحد رفت سال جلش کلک جوین روزم ذوقی شید

مسجد سنہری

این مسجد چندی بہت از انوار اب روشن الدولہ محمد شاہ سے در سنہ یک ہزار و یکصد و سے و چہار ہجری در شاہمان آباد
تعمیر ساختہ بروج این عمارت طلائی بہت از ان سبب سنہری مسجد مشہور گردیدہ و در جو ار کو توالی چوبترہ واقع است
و پیشانی آن مسجد این تاریخ مرقوم است ہے

تاریخ

عبد بادشاہ بہت کشتور	سلیمان فر محمد شاہ داور	بہ ندر شاہ بیگمہ آن قطعات	شد این مسجد بر بنت در جهان
خدا یا نیست لبک از روی چش	بام روشن الدولہ ظفر خان	تبا بخش رجعت تا شمار	ہزار و یکصد و سی و چہار است

مسجد شرف الدولہ

این مسجد چندی بہت اب بروج ان از سنگ ساختہ اند متصل این عمارت مدرسہ ایست و این مدرسہ و مسجد را انوار شرف
دورمان محمد شاہ بادشاہ سنہ یک ہزار و یکصد و سے و پنج ہجری سے تعمیر نمودہ بود در بازار در بیہ شاہمان آباد
واقع است بر پیشانی آن مسجد این اشعار تاریخ منقوش است ہے

تاریخ

دورمان شہ بخورش بد سریر	طلحی ماہ زمین شاہ زمان	نامصر الدین کہ محمد شاہ بہت	تبع او کو کفر شکن در دوران
شرف الدولہ تبا فرمودہ	مسجد مدرسہ عالیہ شان	این دوست الشرف علم عمل	ہیچو سجدین فلک کردہ توان
	سال تاریخ بنا گفت حسد	قبلہ حج از اون کیشان	

ستارہ دوم وار

در سبب التاخرین مرقوم است کہ در نصف آخر محرم الحرام سنہ یک ہزار و یکصد و سے و شش ہجری سے در زمان

محمد شاہ بادشاہ دہلی ستارہ دوزنب در کوکب برج ولو نمودار شدہ قریب دو دازدہ روز ظاہر مانده بعد ازان چغنی گشت و بعد بین ماہ سپر گلان بادشاہ انتقال نمود فقط دو رکتب اہل فزنگ نیز مرقوم است کہ این ستارہ دم دارد و راہ اکتوبر سنہ یکہزار و ہفتصد و لست و ۳۰ عبوسے نمودار گشتہ بود ہ

اعظم الدین خان

حلف لو اب جان شاران از غرضہ تب و سرفہ ہمار بود چون در سنہ یکہزار یکصد و سے و ہفت ہجوسے از آن عارض شفا یافت ہشتہ رنجہور داس معنف و قالمین الا انشا و حقنۃ العیبان کہ در سہ کار او ملازم بود لہن قطعہ در تاریخ شفا سیم نمونہ گفتہ گذرانید و مورد انعام و اکرام گردید ہ

تاریخ

اصحاب کہ جانست قائم اردو جون روخان سوال کردہ شد کدل خواص و عام	جناب شیخ عالم اعظم الدین خان زصال صحت آن لو بہ تاریخ ستغافری ام باد القاسمی عمر دوام	کہ یافت تقد شفا صبا ذوی الاکرام خجستہ حضرت ام مورد سعادتیم حکم عقل تب سرفہ دور کردہ گفت	ہزار شکر بدر گاہ خالق آلانام بلند طالع او اوج کوکب اقبال ہ
--	--	---	---

لیجے اگر عدد عبارت تب سرفہ از عدد مصرعہ آخر دور کردہ ہنود تاریخ شفا استخراج یابد ہ

مسجد روشن الدولہ

این مسجد کہ بسبب نعیمت است از سر بنا یا ملائکہ بود لو اب روشن الدولہ و عہد محمد شاہ بادشاہ دہلی سنہ ہفت ہزار یکصد و سے و ہفت ہجوسے واقع است در شاہ جہان آباد واقع است و این سمان مسجد است کہ نادشاہ بالاسے آن شستہ حکم قتل عام دادہ بود و پیشانیے ایش این چند اشعار بنا تاریخ مرقوم اند ہنہ

تاریخ

سعدت گستر محمد شاہ غار ماہ شاہ کردہ از شجاع مہر جاروب نگاہ سیحہ چون بیت تقی مہبط نور اللہ	وزیرانہ شاہ کندن چشمید قدر مسجد کا ندھضاف حسن قدس سال نایخش رسک یافت از انعام	شاہ بیگمان مرشد کامل کاڈو گاہ کردہ تعمیر طلالی مسجد میں شہنشاہ سیر کہ از انبش فیوسار ڈوڈو	شکر حق کرین نعیمت سعد عثمان پندہ روشن لہو لطف خان صبا جو کریم حوض من آتشان از شہیہ کوشد ہر
---	---	---	--

شاہ مردان

عمارت است در دہلی در ایجا نشان قدم بر سنگ ساختہ اند و میگویند کہ این نشان قدم امیر المومنین علی ابن ابیطالب است و آن نقش پار اور حوض سنگ مرمر نصب نمودہ اند و بر کزان این بیت خواجہ حافظ سنفوس ساختہ اند ہ

بیت

بزرگی ک نشان کف پائی تو بود | سالہا سجدہ صاحب نظران خواند

سنہ ۳۱۰۰ ہجوسے و درین مکان در ہر ماہ تیار حج بستم مسلمانان بر اسے زیارت میروند و از رد ہاسے کثیر از مردون میشود و این عمارت احاطہ شجہ دارد و بردوارہ شمالی آن کہ در سنہ کمہنزار و یکصد و شصت و دو تعمیر یافتہ این تاریخ مرقوم است ہدیہ قال محبوب اللہ انامدینہ العلم و علی باہبا ہدیہ شہادہ در عہد مبارک احمد شاہ بہادر بادشاہ غاز سے بموجب ارشا و لو اب قدسیہ حضرت صاحبہ زمانیہ باہتمام تو اب بہادر جادید خان صاحب لیسر بر اسے

تا کس لطف علیخان تعمیر یافته و مجلس خاند و مسجد و حوض در یک سال مرتب شد.

میر عبد الجلیل الحسینی البواسطی بلگرامی

مجلس ادب و اسطی است در کهنه هزار و یکصد و یازده هجری باراده معاش بلگرام بدین استافت و عالمگیر بادشاه لور اسفند خاری عطا فرمود و بعد چند خدمت بخشید که در وقایع نویسی کجرات شاه دولا محمدت ساخت در تاریخ این خدمت الشاکر و.

تاریخ

مرا از حبیب خلافت عطا شد زودی که خدمت عیش افزا خود گفت تاریخ تعویض است و قالی نگاری گوات زسا و میر غلام علی آزاد نیولید که در کهنه هزار و یکصد و شانزده خدمت بخشید که در وقایع نگاری و سوانج نویسی نگار بیکر و غیره باد غایت شد و تا مدت دراز خدمت را بدیانت و امانت پرداخت تا آنکه در عهد فرخ سیر بادشاه از بیکیای قدرت اسله در پرگنه جنوسه از اعمال بکر ریزه باسه نیات لقبه رتاله خورد از ارباب بار بد و کام وزیران عاقله را شبرین گردانید درین ساختن راسه انشا کرده در فرد و قالی نعرض بارگاه خلافت داشت و.

شرو

فرخ سیران هشتاد و یک سال چرخ از اول او متده شیرین نگار در سیدین عهد عشرت هفتاد بارید حجاب زیره فزونبات میر حلیه سمرقند که در آن زمان راتی و فائق معات سلطنت بود بجزر و ملاحظه فرد و قالی لایند حکم تحقیق که جعل بر خلافت واقع نموده در او ایل سنه هزار و یکصد و بیست و شش هجری در اسفند ساخت چون کهنه و بشا حجاب آباد آمد چند که بدر بار امیر الامرا اسید حسین علیخان آمد و رفت میکرد روزی در مجلس نواب ذکر رباعی مذکور بمیان آمد بگرا خوانده تمام رود او را عرض کرد نواب ریکار پسند کرده برادر خود قطب الملک نمود و گفت که این مقدمه قابل عرض معلی است او بدر بار زنده فرد در راسه بجزرت ظل سبحانی و او مذاب شاه بسیار پسند کرده آفرین بخسین نمودند نواب عرض کرد که باعث تعجب قائل من راسه است بادشاه تعجب کرده فرمودند که باید دستور بخدمت سانی بحال فرمودم و شیخ محمد صیف بخشی و قالی نگار پرگنه مذکور که فردی بزرگ بود و طبع موزون داشت نیز درین باب دو بیت گفته در فرد و قالی درج کرده بود.

شرو

جو فرخ سیر بادشاه جهان | ایار است گویی جو باغ جهان | جشن جالون جلوس نیک | اشارت کرد از آسمان | در هنگامیکه سمر موصوف مغزول شده در شاه جهان آباد متوقف بود در خانه امیر الامرا مذکور در ماه ذی القعدة سنه هزار و یکصد و بیست و شش هجری متولد شده بود تاریخ در عربی و فارسی و هندس گفته از نواب گند

در عربی

مال امیر الامرا الفسفة | او بی قدم الولد البسفة | انخی ذلک عبد الجلیل | اسقنه الله لعمریه

در فارسی

گل شکفت بکنزار خاندان حسین | زمانه شد بدوام بقا و ادعنا من.

در گذشته این گفته بود گفتیم این تاریخ هزار سال شود و همسر این کل آمن +

در هندیه

پندرهنم سنیت کیون بس حسین بیست چندی بچو بک یک سد اید سپر کل دیپ
و تاریخ ولادت سید وقار محمد ساندوے لبر سید محمد روشن که در سنه هزار و یکصد و سبست و شش بودیم
آره گفته +

تاریخ

حق تعالی بجزد روشن لبرے دوا حادوت میلاد سال تاریخ چوبتم فرزند گفت از جنم بدر روشن باد
و ولادت میر عبد الجلیل نیز هم شوال سنه هزار و سیصد و یک وست داده و انتقال او شب شنبه سبت د
سیوم شهر ربیع الآخر سنه هزار و یکصد و ست و هفت هجری در شاہمان آباد واقع شد و تعش او حسب
الوصیت در بلگرام نقل کرده در قدم والد بزرگوارش سید احمد دفن ساختند مر غلام علی آزار و محمد کرمه الدین
استوار محسنی و زیادہ + تاریخ یافتہ و در تفہیم رضا و کے گوید + الحسنى الجندیہ والی زیادہ ہو اللقاء + و نیز در
تاریخ پیر کار فکر سید و تاریخ لا تعد ولا تحصى برگزینت شانده دایره نیست +

مؤلف تاجدار تاریخ نام لبر سید

طریقی استخرانج تاریخ ازین دایره نیست کہ از خانہ ہائے چہ تارہ کا نہ بر خانہ را کہ خواہند سید امر قرار دیند
و سر عدد و یکہ بخاطر سید شمار نمایند سو اسے واحد و ہزار و ہواصا شش اول وافرین و ہر خانہ کہ شمار تمام
شود عدد شش مگر ندیس عدد و یکہ بدان شمار مقرر شدہ اگر فرد باشد یا خانہ ہشتی را سید اگر دایندہ تعداد
نابندمرہ بعد از ہرے و دورہ دورہ تا آنکہ منتہی سید اصل گردد اکنون مقدار عدد شش مگر نہ کہ مجموع اعداد
حاصلہ تاریخ شود اگر زوج باشد خانہ مال بعد ہشتی را سید اگر داند و ہمن منط شمار میخوشو و تا آنکہ ہشتی خانہ باقبل
سید او اصل گردد و پس مجموعہ اعداد حاصلہ تاریخ شود و محفہ نماید کہ مراد از اضعاف در اعداد ہشتی ہشتی
سے مثل فقنا عد باشد و اطلاق صغف از ہرے ہشتی مثل فقنا عد آردہ سبت بر خلاف مصطلح علماء
حساب فی القاموس الصغف بالک الشل اسے مازا و لقال لک صغفہ میریون شلیہ و ثلاثہ امثالہ لایہ راوہ

غیر مخصوصہ
مرزا عبد الغنی کشمیر

تخلص او قبول بہت فاضلہ ممتاز بود و سخن سخن معنی کو از در شاہمان آباد لبر برود در سنہ ہزار و یکصد

دنه پیر سے چاہئے اور پیر کو یہ موصیٰ تاریخ وفات او ازین معرہ برآوردہ

کج سے کو کرد اظہار از برین

بیاع ناظر روز افزون

این باغ در عهد محمد شاه بادشاه شاید که بسال بکنزار و یکصد و سی و دنه پیر سے تعمیر یافته بیاع مذکور متصل رودخانه در شاهجهان آباد واقع است و گرداگرد آن چار دیوار سے ساخته اند و مکانات خوب آبنر و دوش بنا نموده بر دروازه بیاع این تاریخ منقوش است

تاریخ

عبدان محمد شاه محاسن	که بر قش بود باج تبارک	انباری گلشنی در قطب گردید	که گلهایش زیند خوان تبارک
بود سر سبز و ایم روز افزون	بجن سوره صا و تبارک	بی تاریخ سال شگفت باغ	خدا یاری بود باله مبارک

شیخ سعد الله دملوی

مخلص او گلشن است از قراے شعر ابو درمید شاه گل مختص بوحدت ابن شیخ محمد سعید بن شیخ احمد مجدد و سر سبز بود این مناسبت گلشن مخلص بگرد اسلام خان که بو وزارت بعض سلاطین گجرات احمد آباد رسیده از اجداد او است در شاهجهان آباد است یکم چار دیوار سنه هزار و یکصد و چهل و یک فوت شد از دست + + +

کشم شید تیغ لقا فل کشیدنت + + + اجسام ز دست برد غزالان و بدنت + + +

فخر المساجد

این مسجد و مسجد راقم الزمان بیکم بود لو اب شجاعت خان بعد انتقال شوهر در سنه یک هزار و یکصد و چهل و یک پیر سے تعمیر ساخته در شاهجهان آباد قریب کشمیر بازار واقع است بر دروازه بیردنی این عمارت فخر المساجد منقوش است و بر پیشانی مسجد این اشعار قوم

خان دین پیر شجاعت خان حجت یافت جا

یادگارش ساحت این مسجد بفضل مصطفی

سید برکت الله الملق لصاحب الکرات مختص لعیق

این سید لولیس ابن میر عبد الجلیل بن میر عبد الواحد مختص باشد بگراسی است چون مرقد جد او میر عبد الجلیل در ماشره از مضامین مستقر خلافت اکر آباد واقع شده در آن مقام رفته سکونت اختیار کرد و در رعاشو سنه هزار و یکصد و چهل و دو پیر سے فوت کرد و آرزو تاریخ او یافته

تاریخ

بیدار رفت شو فصل قدس | است شجر آجان محل قدس | تاریخ و مال و خرد کرد رقم | صاحب برکات و اصل منزل قدس

شیخ الدیار بن شیخ عبد السبحان

یکی از طرارمان جیرسکالان لو اب مبارز الملک سر بلند خان صوبه دار گجرات بود و در عهد بادشاه فرخ میر سبب شش هزار سے و خطاب رستم زمان خان سدران سے یافته در معرکه که باراجه ابی سنگم ماژوار سے

بن راجه اجیت سنگه که از باد شاه بصوبه دار سے پجوات احمد آباد سر فرار سے داشت واقع شده بود تاریخ ششم ربیع الثانی روز دهم آفرین سات سنه یک هزار و یکصد و چهل و سه پچ سے شهادت یافت شیخ زروح الامین خان بگرامی تاریخ او گفت

تاریخ

<p>صفت شکن شیخ الله یار که در روز نبرد با وجه پیش قدم رانده جنود کفار تا گجه ات بھر اسے لوان جلیل سر بندے و مبارزے تکے گزیمیش با ابر سنگه تعین آندہ جنگے یہ میدان شیخ خود را یہ سا بند قلب مقهور آخر الاسر بدر باے و غنا غوطه بیزوه اسم مردانگے در رسم جوان مردے را پاس دین دار سے و پاس تک این بروق من بفرکنذ و تاریخ بعد سوز و آلم من ناگسان ہاتھے از روز شہداء و بگفت</p>	<p>رزو از ہیبت اور رسم و زوال و بہرام باوہا زبرد روز بر کرد صفت از حاسم آن فریح القدر و سید اولاد اسامہ ترک کردند ہنودان بہرستش اصنامہ کابن جنین رزم ندید و نشندست انامہ معرکہ کرد کہ مسرتیج برو کرد سلام حور و غلمان لبرش نوزشاند از اگر ام کرد تسلیم ہر دان چو معل لعلام سخت ناقص کشدہ بودند کہ او کرد متام بادل خویش بد م در کلمہ کلام آبر و واد اللہ یار بشکر اسلام</p>
--	---

۱۱۴۳

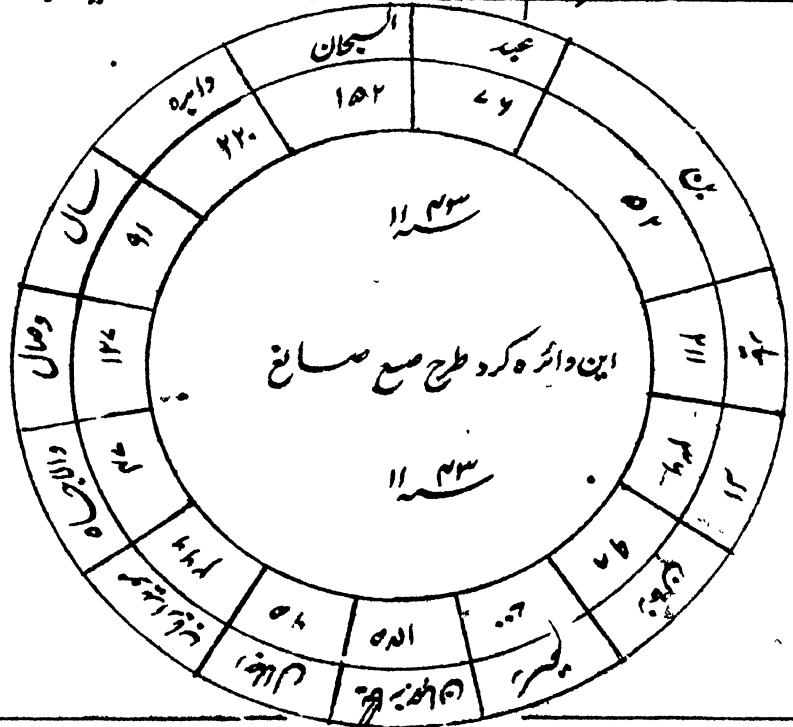
و غلام حسین بن بیت اجیر تبدیل داده و ایرہ نصیف اخذ نموده کہ از ان تاریخ شهادت او استخراج می باید

بیت و ایرہ نصیف

۱۱۴۲

۱۱۴۳

ناگسان صاحب غیب از سر اعلام بگفت حسرت سے دادہ اللہ یار لغوج اسلام

دنه سحر سے چنانہ ہے اور برنگید موسیٰ تاریخ وفات او ازین معرفہ برآوردہ
کج سے کو کرد اطفال زمین

بلع ناظر روز افزون

این باغ در عهد محمد شاه بادشاه شاید که بسال بکنزار و یکصد و سی و دنه سحر سے تعمیر یافته باغ مذکور متصل روضه
در شاہجہان آباد واقع است و گرداگرد آن چار دیوار سے ساخته اند و مکانات خوب آئند و شنبانہ بر دروازه
باغ این تاریخ منقوش است

تاریخ

فرمان محمد شاه محمول بود سر سبز دایم روز افزون	که بر پیش بود باغ مبارک	بنای گلشنی در قطب گردید	که گماشتن زیند خوان تبار
بجن سورہ صا و تبارک	بی تاریخ سال گفت باغ	خدا یاری بود بالہ مبارک	

شیخ سعد اللہ دہلوی

مخلص اکمل شہت ارفقار سے شعر ابو در محمد شاه کل متخلص بوحدت ابن شیخ محمد سعید بن شیخ احمد مجدد و سر سبز
بود این مناسبت گلشن مخلص بگرد اسلام خان کہ بوزارت بعض سلاطین گجرات احمد آباد رسیده از اجداد او است
در شاہجہان آباد است یکم چار دیوار سنہ نزار و یکصد و چهل و یک فوت شد از دست + + + + +

کشم شہید شیخ تغافل کشیدنت + + + + +
جام ز دست برد غزالانہ دیدنت + + + + +

فخر المآل حد

این مسجد و مسجد راضی المآل بیکم بیوه لو اب شجاعت خان بعد انتقال تو سرور سنہ یکہزار و یکصد و چهل و یک
سحر سے تعمیر ساخته در شاہجہان آباد قریب کشمیرے بازار واقع است بر دروازه بیرونے این عمارت
فخر المآل منقوش است و بر پیشانی مسجد این اشعار قوم

خان دین پسر شجاعت خان بخت یافت جا	ما رضائی حق تعالی ارفقیل مر سے
صدیق اولی المآل کلمہ محبتان + +	یادگارش ساحت این مسجد بفضیل مصطفی

سید کریم اللہ الملق لصاحب الکرکات متخلص عشق

ان سید لولیس ابن مرید اجلیل بن مرید اول واحد متخلص شد بکرامے است چون مرید جد او مرید
در ماثره از مضامین مستقر اختلاف اگر آباد واقع شده در ان مقام رفته سکونت اختیار کرد در در عاشر
سنہ نزار و یکصد و چهل و دو سحر سے فوت کرد و آرزو تاریخ او یافته

تاریخ

بیدار وقت سو مخلص تقدیر	بست شجر آجہان محل تقدیر	پارخ و مال و خرد کرد رقم	صاحب برکات و اصل منزل تقدیر
-------------------------	-------------------------	--------------------------	-----------------------------

شیخ الدیاری بن شیخ عبد السجیان

یکے از طرارمان خیر ممالان لو اب مبارز الملک سر بلند خان صوبہ دار گجرات بود و در عهد ماوشاه فرخ نصیر
شش ہزار سے و خطاب رستم زمان خان سہ فرانسے یافته و در معرکہ کہ باراجہ ابی اسلمگ ماڑو ار سے

بن راجه اجیت سنگه که از باد شاه لصبوبه دار سے کجوات احمد آباد سرفراز سے داشت واقع شده بود تباریح نہشتہ تاریخ روز و سہرہ آخر برسات سنہ یکہزار و یکھند و چہل و سہ سہرے شہادت یافتہ شیخ روح الامین خان بگرامی

تاریخ او گفتہ

تباریح

صفت شکن شیخ اللہ یار کہ در روز تہسرت	لرز و از ہیبت اور رسم و زوال و بہرام
باوہ پیش قدم را نذہ جنود کفار	باوہ از برد روز بر کرد صفت از حسام
تا بہ کجوات بہر اسے لوزاب جلیل	آن رفیع القدر و سید اولاد امسام
سربلندے و مبارزوں ملکہ کز ہمیش	ترک کردند نووان بہرستش اصنام
یا اہر سنگہ تعین آمدہ جنگے یہ میان	کابن چین رزم ندید و نشنیدست انام
شیخ خود را برساند لقب مقہور	معرکہ کرد کہ مسرتیخ برد کرد سلام
آخر الامیر بدر ماسے و غنا غوطہ بہ زوہ	حور و غلمان لبہش نوزشاند از اکرام
اسم مردانگے در رسم جوان مردے را	کرد تعلیم بہر دان چو معلم لغلام
پاس دین دار سے و پاس تک این بروقت	سخت ناقص شدہ بود ند کہ او کرد متنام
من لغت کرد و تاریخ لصب و سوز و الہم	با دل خویش بد م در کلمہ کلام
تا گمان ہائے ایزد و کشید آہ و بگفت	آبر و داد اللہ یار بشکر اسلام

۱۱۴۳

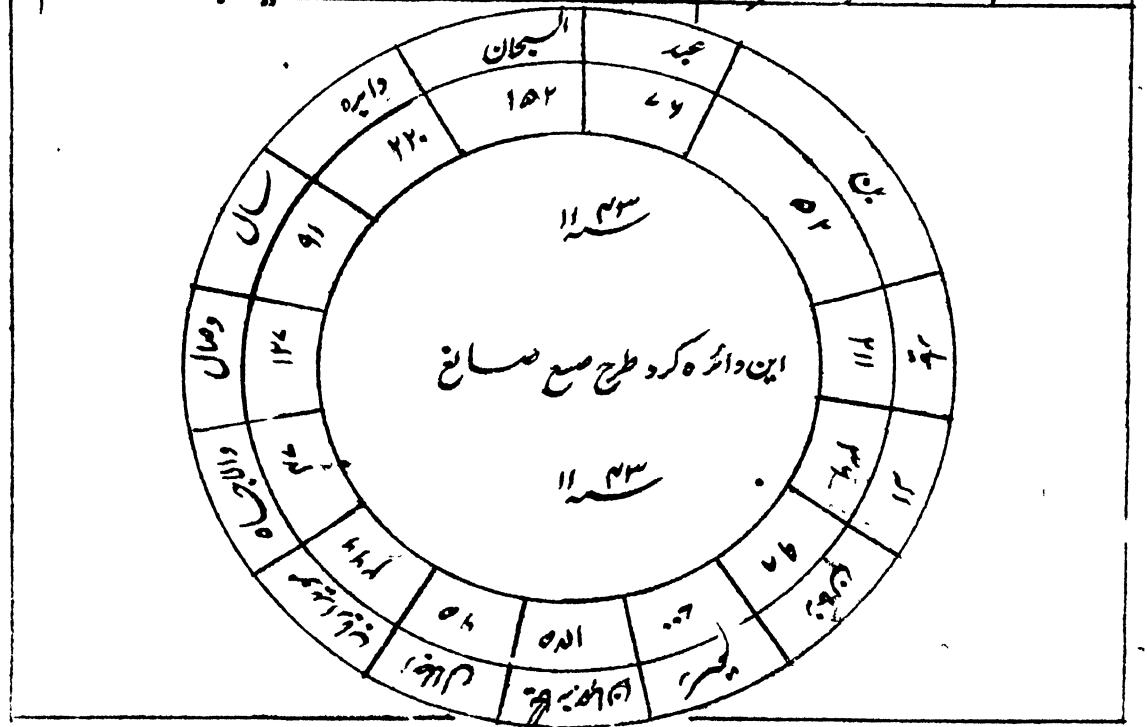
و غلام حسین بن بیت اخیر از تبدیل دادہ دائرہ تصیف اخذ نمودہ کہ از ان تاریخ شہادت او استخراج می باید

بیت و دائرہ نیت

۱۱۴۲

۱۱۴۳

تا گمان حال غیب از سر اعلام بگفت

تکلیف استخراج تاریخ ازین دایره است که بک خانه ازین خانه هاسے چارده کاہہ را سکرہ باشد اصل زمین
 نمودہ آغاز شمار از طرف راست یا از طرف چپ بدو دایره مره بعد از خے نماید یا بطریق کہ عدد شمار طاق خیانت
 شدہ یا پنج و مثل آن منتہاسے اور اعدہ مطلوب گرفته تہمان منتہاسے منتہی مبداء شمارش سیکرہ باشند
 تا آنکہ مبداء اول برسد پس مجموعہ عدد گرفته شدہ تاریخ بود اگر حفت است مثلاً دو و چهار منتہا اور اعدہ مقصود
 گرفته از خانہ متصل وسے مبداء شمارش سیکرہ باشند تا کہ خانہ سابق بر مبداء اول برسد پس آنمہ عدد تاریخ
 شود و ہمین طریق تا بحد شمار ہر عدد دیکہ بخاطر آید شمار نماید و شمار یک و چار دہ و پانزدہ و اضعاف چہا
 ولست و نہ دازنہا نماندہ مستثنی است

نواب جان نثار خان

خواہر او بجائہ کجاح نواب قمر الدین خان وزیر لود پیکلہ داسے کوڑا کوڑا اسر فرانسے درشت در سنہ یکہزار و
 و چہل و چہار از دست مردمان از اڑو کجکہ رمبدار کوڑا لود کشتہ شدہ تاریخ ستاد و نواب مذکور چوڑا
 کاتبہ کہ یکے از ملازمان او بود منظم آوردہ

تاریخ

دیرغ فرعون آہ آجری کجبار	نمیدانم نوابت جکین بود	چہ گویم از برگی دکالمش	ہامانا بلا یک ہم میفرین بود
قصد را با چنان ازواج سنگین	اگر اکثر سکنہ این سرزمین بود	شہادت یافت بزرگ از غلاما	چگونہ شرح آن مجمل ہسں بود
چنان شیر ز دور وقت بیگار	اگر دشمن از زبان آفرین بود	یکی گوید نبالیستی چنان کرد	دگر گوید کہ تہ بہرین زین بود
نہ این فہم نہ او سر اسلمے	اگر انہما سر نوشت اولین بود	بی تاریخ سال این مطہبت	خرد گفتا قضای حقین بود

۱۱۲۳

شیخ محمد نجفی المعروف کبشہ خویاب الہ آبادی

برادر زادہ حقیقی دوا ماد و سجادہ نشین شیخ افضل الہ آبادی سہت سحر ہوا ج علم شریف و طریقت بود کتب
 در سال کثیر تصنیف نمودہ و شب و دو شنبہ یا زوسم جادے الاول سندرابع و اربعین و مایۃ و الف در حوارج
 حمت آسودہ لقد رصفہ بہ تاریخ وفات اوست مرقدہ او در پہلوے قبر شیخ افضل سہت لود او لیسر شیخ محمد نام
 متعلق بقبلی بر سندان شاد نشست

تاریخ شاہ و ناوہ

میر غلام علی از اول نقل کردہ کہ دستے کہ در ملک سند اقامت داشتہم تاریخ طوسے شخصے مطابق نہت
 و اربعین و مایۃ و الف این مصرعہ یافتہم بہ مبارک باشد و مبارک بہ لود ازین عطف عنان بکشور سہت
 دست داد و در سنہ خمسین و مایۃ و الف احرام حرمین مکرمین برستم و دار و بندر شورشدم در اینجا باوزا محمد حسین
 بیجو و ملاقات اتفاق افتاد او تمغیر می گفت تاریخ طوسے شخصے مصرعہ یافتہم وہمان مصرعہ خواند لود اور اک مبارک
 حرمین رخت سفر بد یار و کن کشیدم شبے بالو اب نوتمن الدولہ سالار جنگ بہاورد در وقت صوبہ دارسے اورنگ آباد
 صحبت شعرا اتفاق افتاد گفت تاریخ تو لکد مولودے مبارک علی نام مصرعہ یافتہم وہمان مصرعہ بر زبان آورد
 و فرمود کہ عجب اتفاق است کہ یک مصرعہ سہ شخص را تو اوردا فتاد و ہر سہ شخص از سہ بر بلہ دور دست یکے

در ملک سندھ و بی در ملک گجرات سیو ہے در ملک دکن و بنا بر اینکه نام مولود مبارک علی است تاریخ تولد

لطف زیادہ دارد

احمد یار خان متخلص بکیتا

از تزا و قوم بر لاس است پدیشش الم یار خان بصوبہ دار سے لاہور و شہ و ملتان مسیدہ و آخر بالوجود لڑ سے
 غزلے قناعت نموده و احمد یار خان در آخر عهد عالم گیر صوبہ دار شد اتمام شعر اقدیرت میگفت و ششوی
 متعدد دارد و فتنے محمد عاقل بکیتا لاہور سے با احمد یار خان مناقشہ کرد کہ بکیتا متخلص من است متخلص ملہ من
 و ابابد گزاشت احمد یار خان گفت بکیتا شدیم بلکہ دو تاشدیم و قرار داد کہ با ہم غزلے طرح کنیم ہر کہ خوب گوید
 متخلص از دہ باشد پس خان مذکور زمانے و مکانے تعیین مساخت و جمیع صاحب طبعان لاہور فرامہم
 آورد و غزلے کہ طرح کردہ بود بر یاران عرض کرد و صد اے آفرین بخسین از ہر جانب بلند شد محمد عاقل
 ہر کت برب ز ہر چیز باران تکلیف کرد مذ غزل خود را دون یافتہ بر زبان نثار و دو احمد یار خان محضے
 درست کرد و پھر دستخط حفار سخن سیخ موزن گردانید آفرین لاہور سے این بیت و نتھا کرد بیت برین معنی گویم
 آفرین ماہد کہ احمد یار خان بکیتا است بکیتا ہے دیگرے این مصرعہ ثبت نمود مصرعہ گوہر بکیتا است احمد یار خان
 و مطلع غزل مذکور نیست تا حشر طرح جہانگیرے و کادسی سخت ہے شکر رنگ جو رو سے
 بسراو سے ریخت ہے و فاش بیست سیوم جادے الاول سنہ نزار و یکصد و چهل و ہفت ہجری سے
 در قصبہ خوشاب از اعمال لاہور واقع شدہ میر غلام علی از او قطعہ تاریخے و سلک نظم کشید و یک عدد زیادہ را
 حسین نقیہ آورد

تاریخ

خان والا رتہ احمد یار خان	وات او ائمہ خلق عظیم	در فنون فضل بکیتا نمی ان	زادہ افکار او در نیم
کردار معمورہ گیتے سفر	تمام او ساخت و لہارا و تم	چونکہ بکیتا وقت شد تاریخ او	جای احمد یار خان بر مضم

۱۱۴۷

مولوی سعید محمد العقی اعینے

در سنہ ہفدہ جلوس محمد شاہ و بصوبہ دار سے شیخ الدین محمد خان نایب لوہاب علی پور سے خان تاریخ
 سیوم جادوے اثنا ستر روز یک سنہ نزار و یکصد و چهل و ہفت ہجری سے در بنگالہ وفات نموده و
 تاریخ وفاتش بہ ششمہ تاریخ است

۱۱۴۷

تاریخ

سر کاؤ بان کماش بر اسیں انکاہ بشما عبد العقی
 یعنی عدد و حرف کاف را از عدد و حروف الفبہ بدر کردہ شود تاریخ بر آید و تاریخ دیگر مولاسے یعنی ۴ است

۱۱۴۷

حکیم الممالک شیخ محمد حسین شیرازی متخلص بکیتا

از شعرا سے راست ائذک و اطیبا سے صداقت پیشہ بود و اصلش عرب است و در ایران نشو و نما یافتہ آخر
 در ہند آمد و در سرکار شائہ راہ محمد عظیم شاہ جنوان طبابت لو کر شد و در عهد شاہ عالم بہ و شاہ باغ از او

احترام لبرے برودر زمان مجد فرخ سیر خطیب حکیم الممالک سہ ملذ سے یافت و در عمر محمد شاہ اشرف علیہ السلام
سبت و بعد او اسے مناسک حج معاودت نمود و فالتش در شاہجہان آباد در ماہ ذی الحجہ سنہ ۱۰۲۸
و ماتہ و الف الف اتفاق افتاد آرا و تاریخ او گفتہ

۱۱۴۹

تاریخ

بی نظیر زمانہ شیخ حسین اگر می سبقت ز کتبہ بجا آید
سال تاریخ گفت نہتہ

۱۱۴۹

میر محمد افضل الہ آبادی تائیت تخلص

نمبرہ اسلام خان جو سنہ سفید دست است کہ والا تخلص داشت در کتاب منداولات علی فاضل بلکہ
افضل و در افتنا کے محاورات فارسی کامل بل اکل بود در شاہجہان آبادی سیرے بر و آخر و از دہم
ربیع الاول سنہ ۱۰۲۸ مائتہ و الف در گذشت تاریخ فوت او میر آزا و چنین در سلک نظم کشیدہ

۱۱۵۰

تاریخ

تائیت گو سخن رسان بر دہا ہی شین شہتہ نظم سپرد
از سیر خرد سال فالتش سنہ ۱۰۲۸ فرمود بروز جلت احمد مرد

۱۱۵۰

نواب سیف الدولہ عبد اللہ خان بہادر ولی خجک

از جانب والد کہ نام ایشان خواجہ عبد الکریم بود خواجہ عبد اللہ امرار طرف والدہ لقطب عالم محذورم عظیم کہ
سید صحیح نسب بود میرسد وطن اصل او سمرقند لیکن مولد عبد اللہ خان اکبر آبادی است در صغیر سن بہار
والد بسمرقند رفتہ نشو و نما و کسب علم در آنجا کردہ بعد فوت پدر با سجان علیخان بادشاہ توران روستا
بہر سماندہ آمد و رفت بدر بارے نمودند و بخدمت شیخ الاسلام سمرقند کہ از خدمات عمدہ توران بہت فایز بود
بجست مسمت در عمد عالم گیر بادشاہ وارد ہندوستان گردیدہ در اول ملازمت بمنصب شش صدی فایز
شدند و بعد چندے بمنصب ہزار پانصدے و بختاب عبد اللہ خان ممتاز گشتند و بعد حمد جاندار شاہ جگ
برادرانش ترود ہاے رستمانہ بجا آوردہ بعد فتح بمنصب ہفت ہزارے و خطاب عالی خجک مخرشدہ
و پیرایشان ذکر باخان بمنصب بیج ہزارے فایز گشتہ و در عمد فرخ سے بمنصب ہفت ہزارے و بعد در
لاہور مامور گردیدہ عازم انصوب گشت و بعد چندے بختاب ولی خجک مخاطب گردیدند و در زمان محمد شاہ
بادشاہ بمنصب ہفت ہزارے و صوبہ دارے ملتان و خطاب سیف الدولہ و پیرایشان بصوبہ دارے لاہور
و خطاب اغرالدولہ ہزیر خجک سرفراز شدند آخر الامریکال پیش از آمدن نادر شاہ و سنہ ہزار و یکصد و پنجاہ فوت شد

یک تاریخ او نیست

تاریخ

زستہ وصل حبیب اللہ خان بجن

تاریخ دیگر از اراد و بیم رفت بعد و فالتش سیرش ذکر باخان بصوبہ دارے لاہور ممتاز گردیدہ

۱۱۵۰

قلعہ شہر کنک

در شہر کنک معارف صوبہ بنگالہ قلعہ ایست کہ ان را بارہ بہائی نام است و شہر کنک و قلعہ مذکور میان دور دو خانہ

بہاؤدکنہ جو ریہ واقع شدہ در ایام برنگال پناہے نماز اقرب بدو کردہ و عرض دریا کے کٹتہ جو ریہے بقدر
 نصف آن خواہد بود و آن قلعہ برکنار نماز واقع دو دو حصار قریب سبہ کردہ تینا خواہد بود کہ از سنگ و خشت و گچ
 در کمال استحکام و زراعت بنیافتہ و فاصلہ میان شترنگ و قلعہ قریب بدو کردہ است و خندستے عولفن بر اطراف
 قلعہ است کہ ننگان داران سے مانند نایب قلعہ را افواج کبئی انگریز تیار پنج چہار دسم اکٹوبر سنہ یکہزار و ہشتصد
 و سہ چوبیسے مفتح ساختہ و از ان وقت بعجل سرکار کبئی سپت و رین ایام آن قلعہ رو ماہنامہ دار از تاریخ کے ایک
 از دروازہ ہائے آن قلعہ مرقوم سپت چنان مستفاد میگردد کہ شخصی بنام موسی سنگہ سپر کہہنبر سنگہ کہ حکومت آن
 داشت ان دروازہ را در سنہ یکہزار و یکصد و پنجاہ چوبیسے تعمیر ساختہ و تاریخ مذکورہ را بران دروازہ مرقوم نموده
 تاریخ نیست

تاریخ

زخمیت و شوکت کہ کریم نامہ	خارج اقلیم گیر دو اسے	خوشا کنور موسی سنگہ ببادر	زبانش بود مہمان جو دوسے
چو شمشیر گزگنہ گارزارے	بیشش چہ ستم چہ از اسے	بگوش قلعہ دار افغان ایام	بہ بے خوش بارہ بہائی تھے
گنہ برج دروازہ بالای قلعہ	بہین فکر میداشت ہر وقت	قلعہ آگنی بز خندق ننگان	زہر ملاک عدو اسے دو اسے
جہان دیدہ داروغہ ساکن کٹرا	سورخ علی رضا استہما	ز رائق بر سپید تاریخ گفتا	کہ گمانا تہ دروازہ قائم ہے

۱۱۵۰

میر طفیل محمد بلگرامی

تاریخ نسبت چہارم ذی الحجہ سنہ احدی و پنسین دماوند الف در بلگرام حلت نموده و بردفن وصیت در باغ محمود
 متصل مرقد علامہ مرحوم میر عبدالجلیل بلگرامی مدفون گردیدہ و سر غلام علی ازاد کہ شاگرد او بود این تاریخ گفتہ

تاریخ

افسوس کہ کتاب معنی	از قلعہ امان بردن	تاریخ وصال او غم گرفت	علامہ از جہان بردن
--------------------	-------------------	-----------------------	--------------------

۱۱۵۱

ذکر نامہ در شاہ بادشاہ ایران و آمدن او بہ سندوستان

چون نادر شاہ در عہد محمد شاہ بادشاہ در سند آمدہ بود لہذا ضرور شد کہ منہہ ارجحالات او در نی مقام ترقیم یابد
 در تواریخ مرقوم سپت کہ چون در ماہ محرم سنہ یکہزار و یکصد و ست و پنج چوبیسے محمود شاہ سپر و لیس خان
 قندہار سے کہ از قلعہ قندہار بود در صغنان آمدہ شاہ حسین صفو نے این شاہ سلیمان صفو سے را محصور
 کرد و اور ایدست آوردہ مقصد ساخت و بر عراق عم مستوی گشت قریب سہ سال بروساوہ سلطنت
 اکثر بلاد ایران را بتصرف خود آورد و اولاد و احفاد و سلاطین صفویہ را از صغیر و کبیر ببقاوتن سوا سے شاہ حسین
 کہ اور امان خان دادہ بود بقتل آورد و سردارن ایام ملک محمود سیتا نے واسے ملک شہروز نیز نظر رہے تھی
 محمود شاہ و مجبوس شدن شاہ حسین و برسم خورد کے محاللات و مہور ہائے خراسان وغیرہ در شہد
 آمدہ بر سند فرمانراو سے شگن گردیدہ و بر اکثر بلاد خراسان کہ در تصرف عمل محمود شاہ نبود بتصرف خود
 آورد و چون محمود شاہ قندہار سے این جہان را بدرد نمود و اشرف خان کہ بنی عم او بود والی
 ملک و مال شدہ شروع بدو گری و رعیت پرورد سے فرمودد مرزا محمد کے کوکب تخلص سے اس کے اور این بیت گفت

معت سکه

باشرفی از سکه زان خرابید | اشرفی که ترف با قبا سید

با بجه لوبچد کے افواج رومے بر سر وے آمدہ خواستند که شاه سلطان حسین را از قید مستخلص ساخته پیش
 خداوندگار روم پدید اشرف خان نیابریصلحت وقت شاه یگناه را بقتل آورده بارو میان طرح مصالح انداخت
 شاه طهماسب نامت از پیش شاه سلطان حسین که پیش از غلبه محمود شاه از اصفهان برآمده در اطراف مازندران
 داشتند بنا بر عهد داشت نادری قلمی بیگ که مدتها تشویوه قرانی در این نسل پیش گرفته تاخت و تاراج مشغول بود
 و در ایام الاوقات خیال سرور و سرداری در سر داشت متوجه خراسان شد و لوبچاریات ملک محمود سید
 را متحصلا ساخته تصرف بلاد مقبوضه او شد اشرف خان از استماع خبر استقلال شاه طهماسب اندیشه تاب
 شده با عساکر موخوره از اصفهان حرکت نموده رو بخراسان آورد شاه طهماسب نادری قلمی بیگ را همراه گرفته
 در ماه صفر سال یکم اردو مکصد و چهل و دو لغزم از مشهد کوچ نموده متوجه اصفهان شد و لوبچاریات
 تاب مقادست در خود ندیده راه گزینیش نهاد چنانچه لوبچاریات سال و بیست و یک روز سلطنت ایران باز
 سخاندان صفویه مستقل شد و نادری قلمی بیگ بختاب طهماسب قلی خان مغوگر دیده و در آخر سنه که از اردو مکصد
 جیل موشت طهماسب شاه را مقید ساخته خود باد شاه ایران شد در هنگام کمال تسلط او را خان بزرگ مکتفه
 چنانچه طهماسب خان جلایر که و کیش بود در هر خود این میت صحیح گفته بود

صحیح

تاخان بزرگ در جات است | طهماسب وکیل کانیات است

با بجه لوبچد تغییر و تبدیل نمودن سکه روم و دینار را بطیوف با سیم بلده دار الضرب و طرف دیگر الخیر ضار وقع
 که تاریخ این ساخته است در تم ساخته معنی کشش اینکه خیر است و اینکه که واقع شده چنانچه بی از طرفای ایران
 در تاریخ طلوس و این چنین گفته

تاریخ

بریدیم ارمان از جان طرح | تاریخ الخیر ضار و صحیح ۱۱۴۸

دنا در شاه در او آخر سنه که از اردو مکصد و چاه و یک سحر عزم تسخیر نمودند متوجه ان سمت گردیده
 چون خبر رسیدن او محمد شاه باو شاه رسانیدند بانامی از اعیان مملکت و لشکر و نوبخانه که زیاد از حد
 حساب بود از شاهجهان آباد برآمده در دشت کرناال که چهار مترل از شاهجهان آباد است مقرر نمودند
 و تاریخ چهارم ماه ذی القعدة سنه مذکور جنگ شروع گردید نخستین نواب برهان الملک سعادت
 خان با قبلی از سواران و پیاده رو جنگ آورده و مجروح شده اسیر گردید نواب اسیر الامرا خان در آن
 و نواب مظفر خان برادر حوزو او با بسیار کشته شده و نوبت بر سپاه هندوستان راه یافت
 روز دیگر تا در شاه معرفت نواب برهان الملک پیغام صلاح محمد شاه فرستاد و بعد از رد و بدل بسیار قرار
 برین یافت که فرما فرما که هندوستان آمده با واسطه ایران ملاقات نمایند و با او ن نقد جنس منقذ

نفر ناید خلاصہ انکہ نواب نظام الملک اصغیاہ نجدت نادر شاہ رختہ محمد و پیمان مستحکم نموده برفتن بادشاہ راستے شد چنانچہ روز دیگر محمد شاہ نجمیہ نادر شاہ رختہ ملاقات نمودند و نادر شاہ تا بیرون خمیہ استقبال فرمودہ ہر دو کو در خمیہ بر یک سندان نشستند و بعد تواضع و تکریم نادر شاہ گفت الحال کہ شما اینجا شریف آوردید بر آوردید سلطنت ہندوستان بشما مبارک لیکن بدان نقد جنس سفالیقہ بناید فرمود و مختصر انیکہ بادشاہ از نادر شاہ رختہ شدہ خمیہ خود مرا نمود قادی در دیگر بہ اعلام و پیغام گذشت چون لوہ کشتہ شدن نواب خاندوران نواب برہان الملک بخواست کہ عمدہ امیر الامرا سے بنام او مقرر شود و محمد شاہ کہ نظام الملک را بآن عمدہ سرفراز ساختہ بود نواب برہان الملک آزرده خاطر شدہ بناور شاہ گفت کہ دولت و خزائنہ بادشاہے در شاہجہان آباد از حد حساب بیرون است اگر شاہ بظرف و سہل شریف برید ہمہ نقد و جنس مفت بدست شاہ خواہد آمد چنانچہ نادر شاہ بہمانہ عنایت بنا بر پنج ہشتم ماہ ذی الحجہ کہ سنہ یکہزار و پنجاہ و یک بود ہمراہ محمد شاہ بدار الخلافت شاہجہان آباد شریف آوردند نواب برہان الملک تا عزوب افتاب در قلعہ حاضر بود روز دیگر فریب صبح نهم ذی الحجہ کہ مطابق نهم ماہ مارچ قدیمی سنہ یکہزار و ہفت صد و سے و نہ عبدوے بود از سبب زخمی کہ خوردہ بود و سہم از شدت درد و سہلہ از چند ماہ اورا عاجز ساختہ بود بحال جاوید اسے شتافت و بعضے نوشتہ اند کہ ز سر خوردہ ہر دو چنانچہ در نسخہ عبرت نامہ تصنیف میر محمد قاسم مسطور است کہ چون در تحصیل زر تعویق واقع شد نادر شاہ برہان الملک و صحبہ واعتماد الدولہ را بناوے طلب داشتہ تقید شدید و تحصیل زر فرمود امر اسے مذکور اطہار نمودند کہ بالفعل اسے انجام آن مبلغ کہ وہ کر و ژرو پیدہ است نئے تو اند شد لیکن ہر قدر کہ وصول تو اند بود قصور و عجز کرد شاہ بر روے برہان الملک از غیظ لطف انداخت و بر جناہ واعتماد الدولہ و صفحہ سید ہازدہ موجب عتاب گردانید بعد بر آمدن از دربار بر اسے امر مشورہ نمودند کہ چون آبرو نماند و تحصیل اینقدر ز زخمیہ بعقل نئے آید بہتر انیت کہ کاسہ زہر بلابل نوشیم برہان الملک قبول این معنی نمودہ زہر بلابل نوشید و صفحہ از روے فرستاد و جبناہ زہر بخورد چون این مقدمہ شائع گشت برہان الملک را تجہیز و تکفین نمودہ و در قبرہ سیادت خان کہ برادر بود دفن کردند احوال شب سیوم جامعہ از اجلاف شہر آواز در انداختند کہ محمد شاہ کاہ نادر شاہ را تمام کردہ سہش از تن جدا ساختہ و با بن بہانہ ہجوم عام کردہ بہ سیماۃ نادر شاہ زہر پیش کردند و بسیارے را بقفل آوردند نادر شاہ ازین خبر وحشت اثر بخوبی شدہ صبح ان سوار شدہ در مدبرہ نواب روشن الدولہ اقامت گزیدہ حکم قتل عام دادہ فرمودند کہ ہر کرا اور لباس بندے یا بند خواہ ہند و خواہ مسلمان بجات را از تنش بکشند و شہر را تاخت و تاراج نمایند چنانچہ تا چہر ساعت از روز ہانده نادر قتل و غارت مشعل بود و قریب سہت ہزار کس قتل آمدند و نقد و جوہر بسیار بدست سپاہ ایران افتاد اگرچہ غرض واسلے ایران ہرگز نبود کہ جنین قتل عام بعمل آید لیکن چون متفقینان شہر خود بخود اطفاے نایرہ این نقتنہ شدند لاچار

میت

چو از فوجی یکی بیدار شدی کردی | نہ کہ را منزلت ماند نہ سرا

مختصر اینکه یک و نیم هزار روز باقی بود که بر طبق استعدا عا سے محمد شاه حکم شد که امان بدین بعد از رفع بیگانه قتل و غارت سید جهان نثار خان و اما دو اب متر الدین بخان و شاه نواز خان را که بواسطه حفظ ناموس و عیال خود استوار نموده بسیار از مردم نادر شاه را کشته بودند بخصوص طلبه شده دشال در کلو انداخته از تیغ میدرخ بجای عالم عقبه فرستاد بعد از آن حکم شد که از مردم متمول و مالدار که از آفت ناخت و ناراج سالم مانده اند نصف مال گرفته داخل سکار نمایند چنانچه مردم نادر شاه از اعز و اشرف شهر با انواع زجر و توبیخ و ضرب و شلاق لغت جنس بسیار بوصول آوردند چنانچه مغلان نادر شاه ازین ناخت و ناراج دلمه را خراب ساختند و تاریخ این معامله را به کلنجی حیا به دلی خراب ساختند یافته اند و غم عام نیز تاریخ است بعد از آن تو اب شیر خنگ را بر لے آوردن خزانه برهان الملک بصوبه برده تر و تو اب ابوالمنصور خان و اما دو اب برهان الملک روانه نمود و چنانچه موسی البیه مبلغ دو کروز رویه آورده حواله نادر شاه نمود و مشمول اشفاق گشت و نادر شاه از خرابی نادر شاه سے نیز اینچکه که تو است برگشت مختصر آنکه آنچه از لغت و اخماس جو اسروالات طلا و نقره و تخت طاووس که شاه جهان بادشاه تصرف یک کروز رویه مرتب ساخته بود و دیگر صندلیها و تختها صرغ که نادر شاه همراه خود برد حسالتش خدا یتعالی آهسته آهسته گویند که زیاده از هشتاد کروز جو اید بود و متعلقه جو اهرات که نادر شاه هم لسه برده الماس سے بود مسی بر ریاسے تو اب بوزن مسی و دو قرات که قیمتش زیاده از یک کروز رویه بود ان الماس دست بدست پوار شان نادر شاه رسیده و شاه شجاع بادشاه کابل از او بیگانه سبکه از بادشاه سے معزول شده در لاهور رحل اقامت آید بود در سنه هزار و دوهصد و سیست و دو و سحر کے بدست نخبیت سنگه راجه لاهور بعضی بکشمم کروز رویه فروخته الحاصل دیگر آنچه که نادر شاه در ایام توقف شاه جهان آباد ایجاد نمود این بود که سکه ایران را که عباسی و محمدی و شاه سے و نزار و نزار سے و اشرفی بود حکم داد و نامونوف شاهن شهر مسکو کشید

۱۱۵

هست سلطان بر سلاطین جهان	شاه شاهان نادر صاحبقران
و این شعبه نیز بر سکه او مفرود شده	
خادم شاهان نادر بنده تاج بنگین	بادشاه دادگستر نادر ایران
و بزرگین مہر نادر شاه کہ جمیع کاغذات و نامہ ہائے سلاطین ثبت سے شد این سحر کنده بود	
بگین دولت دینی قتل و چون ازجا بنام نلو ایران قرار داد و خدا	
بعد چند روز حسب خواہش نادر شاه حبیب سلطان نیردان بخش بر سلطان مراد بخش ابن شاه جهان نادر شاه را	
بعقد نکاح نصیر الدہ مرزا پسر نادر شاه در آوردند و پیش از رفتن شدن نادر شاه در ایران از طبق او سبکے تولد شده بود موسوم بہ بتیور مرزا مختصر آنکه نادر شاه بعد از قتل و غارت محمد شاه را باز بر تخت نشاند	
تاریخ نشاند دوم محرم سال ہزار و یکصد و پنجاه و دو ہجری سے از شاه جهان آباد کوچ کرده رخ توجہ بسوی ایران نمودند با توجہ احوال او بجای دیگر نشاند	
تو اب برهان الملک سعادت خان	

اسمشش بر محلین بود در زمان شاه عالم سبا و شاه ابن خلد مکان از ایران در بند آمده و خرید به همراه نواب
 شمس خاں صوبه و اگر گجرات گذرانیده و رفته رفته در عصر محمد شاه باو شاه بجانب خسروان بصوبه دار سے اوده و
 خطاب نواب برهان الملک سعادت خان سرور سے یافته و در محاربه نادر شاه حاضر بوده و بعد از جنگ
 تیار پنج ہنم ذی الحجہ نہ یکین لرو یکصد و پنجاہ و یک سحر سے یکش پیش از قتل عام نادر شاه سے و شاہجہان
 از درو زرنجی کہ جوڑہ بود و رسم از شدت درو و بنلی جان جان افزین سپرد و بعضی از مورخان نوشته اند
 کہ زہر خوردہ میرد و در شاہجہان آباد مدفون گردید گویند کہ از گفن او نادر شاه از میدان قتال کرنال و بہ بہانہ
 ضیافت و قلعہ شاہجہان آباد داخل شدہ والا ارادہ نادر شاه چنین بنویس چنانچہ تاریخ و فاش بر یادت یکدو
 چنین یافته انمل سعادت ملک حرام میرد بعد و فاش نواب منصور علیخان کہ اولاد او بود خطاب نواب صفدر

رسند انارت نشست

شیخ روح الامین ابن قاضی محمد سعید بلگرامی

ہمشہ شیخ السہ بارخان شہید در جلال کج او بود منطوق بالمش فریب ہفت ہزار بیت سہت در سال شریف عثمان
 مرقوم سہت کہ در ادو اہل حال باشعت تن سوار و پیادہ مدار الخلفا رفتہ بانواب منعم خان المخاطب بنخانان
 وزیر اعظم شاہ عالم سبا و در شاہ باو شاہ ملازمت نمودہ و خان مذکور بخدمت باو شاہ برده و شمش ذہر سے
 منصب و جاگیر ات دو ہزار سوار از حضور عثمانیت شدہ بعد وفات خان مذکور برفاقت نواب سہد ارخان خلف
 خانجہان ماندہ و چند سے بنابت صوبہ الہ آباد از طرف سہد ارخان داشت بعد از ان برفاقت نواب مبارز
 الملک سر ملذ خان در صوبہ الہ آباد کہ در عہد سبا و در شاہ نواب مذکور بود کار ہا سے بانام کردہ و بسیار سے
 راجہ زاد ہا سے را بر سہ راجہ رسانیدہ و اکثر سے رانبر انگشت ہا سے خود ٹیکہ راجہ ہنوادہ و بعد از ان چند
 سال ب حکومت است و در محال عمدہ پنجاب کہ سیالکوٹ و جالندہ ہزاران سہت از طرف نواب مذکور در قوت
 صوبہ دار سے کابل برداختہ در سخا و کرم مشہور بود پیر کہ از وطن و جوار تزد اور رفتہ باخلاق و کرم پیش تہ
 چنانچہ یکین از وفات حد سب بخلی خدا بخشیدہ بود و در ان عرصہ نواب مبارز الملک یک زخمیر فیل از سرکار
 خود بد و مرحمت نمودہ چنانچہ سید محمد قریش بلگرام سے کہ عجیب تخلص میگرد در تاریخ آن گفتہ

تاریخ

سعدن و فضل و کرم روح الامین خان الکرلو	از کرم نگار استہ شخصہ بعالم مستند
ترکے و تاز سے بسے بخشید خان مابلک	در عیون من نواب اور اواد پیلیہ ار جہند
آسمان رفعت عمل صورت زمین و سعت کدو	تذکرہ طویش بنیام آسمان عزیم کنند
چون مبارز ملک نواب زمان عات پنجاب	کرد العالم قوسے اور ابہ پیلیہ ار جہند
سال تاریخش زرد سے بخت بنداری توسے	از عجیب آمد بشارت پسل با بخت بلند

ہنگامیکہ در سنہ احد سے و حسین دہاتہ و الف پاتر و ہم تہر و سے القعدہ روز شنبہ متفصل کرنال
 با محمد شاہ بادشاہ و مہرمان ایران یعنی نادر شاہ باو شاہ محار بطنیم اتفاق افتاد او برفاقت

مختصر اینکه یک و نیم پیر از روز بانه بود که بر طبق استدعا سے محمد شاه حکم شد که امان بدیند بعد از دفع هنگامه قتل و غارت سید جهان نثار خان و اما دیوان ممدالدین بمان و شاه نواز خان را که بواسطه حفظ ناموس و عیال خود استاد نموده بسیار سے از مردم نادر شاه را کشته بودند بحضرت طلبیده شده دستان در کلو انداخته از تنوع پدید رنج بجهانم عقب فرستاد بعد از آن حکم شد که از مردم معمول و مالدار که از آفت نماند و ناراج سالم مانده اند نصف مال گرفته داخل سکار نمایند چنانچه مردم نادر شاه از اغزه و اشرف شهر بالوای جز و نونج و ضرب و شلاق نقد و جنس بسیار بوصول آوروند چنانچه مغلان نادر شاه ازین نماند و ناراج دلی را خراب یکنند و تاریخ این معامله را به کل منجیاجیه دلی خراب^ی یافته اند و غم عام نیز تاریخ است بعد از آن توابع شیر خنگ را بر لے آوردن خزان برهان الملک بصوبه آورده ترد توابع البوالنصور خان و اما دیوان برهان الملک روانه نمود و چنانچه موسی البیه مبلغ دو کرور روپیه آورده حواله نادر شاه نمود و مشمول اشفاق گشت و نادر شاه از خرابی نادر شاه سے نیر آنچه که تو است گرفت مختصر اینکه آنچه از نقد و اجناس حوا سر والات طلا و نقره و تخت طاووس سے که شاه جهان بادشاه تصرفت یک کرور روپیه مرتب ساخته بود و دیگر صندوقها و تجمرات که نادر شاه همراه خود ببرد حسابش خدا تعالی بهتر میداند گویند که زیاده از هشتاد کرور جواید بود و مملکت جواهرات که نادر شاه همراه برده الماس سے بود سے بر بریا سے توابع بوزن سے و دو قرات که قیمتش زیاده از یک کرور روپیه بود ان الماس دست بدست بوار نشان نادر شاه رسیده و شاه شجاع باو شاه کابل از او نیگامسکه از نادر شاه سے معزول شده در لامبور رحل اقامت آمد بود در سنه هزار و دو صد و بیست و دو و هجر سے بدست نیجیت سنگه راجه لامبور بعضی بک نشم لکر روپیه فروخته الحاصل دیگر آنچه که نادر شاه در ایام توقف شاه جهان آباد ایجاد نمود این بود که سکه ایران را که عباسی و محمدی و شاهی و نزار و نبار سے و اشرفی بود حکم داد و تا نونق شاه جهان شهر سکو کتاز

۱۱۵

سکه

سکه سلطان بر سلاطین جهان	شاه شاهان نادر صاحب جنون
داین ششم نیز بر سکه او مفرود شده	
خادم شاه تخت نموده تا نیکین	بادشاه دادگستر نادر ایران بن
د بزرگین مهر نادر شاه که جمیع کاغذات و نامه هائے سلاطین ثبت سے شد این سکه گنده بود	
بگردن دولت دینی فتیله چون ازجا بنام نادر ایران قرار داد خدا	
بعد چند روز حسب خواهش نادر شاه صبیح سلطان نیران بخش بر سلطان مراد بخش این شاه جهان بادشاه را	
بعقد نکاح نصیر الله مرزا لبر نادر شاه در آوردند و پس از قتل شدن نادر شاه در ایران از وطن او سکه تولد شده بود موسوم به بتیور مرزا مختصر این سکه نادر شاه بعد از قتل و غارت محمد شاه را باز بر تخت نشاندند	
تاریخ نشاندن در هجرت سال هزار و یکصد و پنجاه و دو هجر سے از شاه جهان آباد کوچ کرده نرخ نوجه لبر سکه ایران نمودند مانتو احوال او عجایب دیگر نشانه خواهد شد	
نواب برهان الملک سعادت خان	

امشیش محمد امین بود در زمان شاه عالم بهادر شاه ابن خلد مکان از ایران در سن آوده و خید سے همراه نواب
 بلبل خان صوبہ وار گجرات گذرا بنده و آرتنه رفتہ در عصر محمد شاه بادشاہ بجا نیت خسروانہ بصوبہ دار سے اودہ و
 خطاب نواب برہان الملک سعادت خان سر فرانسے یافتہ و در محاربتہ نادر شاه حاضر بودہ دلچرازی یک
 تیار پنج ہنرمند ذی الحجہ سید یکینہ اردو یکصد و پنجاہ و یک ہجر سے یکش پیش از قتل عام نادر شاہ سے و شاہجہان
 از دروز سخمہ کہ خوردہ بود و موسم از شدت درو و بلی جان بجان افزین سپرد و بعضی از مورخان نوشتہ اند
 کہ زیر خوردہ میرد و در شاہجہان آباد مدفون گردید گویند کہ از گفن او نادر شاہ از میدان قتال کرنال و بہ بہانہ
 ضیافت و قلعہ شاہجہان آباد داخل شدہ و الا ارادہ نادر شاہ چنین بنویس چنانچہ تاریخ و فاشش بر یادت مکتوب
 چنین یافتہ اند بلی سعادت ملک حرام میرد بعد و فاشش نواب منصور علی خان کہ دادا و آو بود خطاب نواب صفدر
 بر سندانہارت نشست

شیخ روح الامین ابن قاضی محمد سعید ملگرامی

ہمیشہ شیخ الہیہ بارخان شہید در جلالہ کج او بود منظور باش فریب ہفت ہزار بیت سہت در سالہ شریف عثمان
 مرقوم سہت کہ او در اوایل حال با شصت تن سوار و سپاہہ مدار الخلافت رفتہ با نواب منعم خان المخاطب بجا خانان
 وزیر اعظم شاہ عالم بہادر شاہ بادشاہ ملازمت نمودہ و خان مذکور بخدمت بادشاہ بردہ و شش ہزار سہ
 منصب و جاگیرات دو ہزار سوار از خسو عنایت شدہ بعد وفات خان مذکور بر فاققت نواب سہد ارخان خلف
 خانجہان نامذہ و چند سے بنابت صوبہ الہ آباد از طرف سہد ارخان داشت بعد از ان بر فاققت نواب مبارز
 الملک سر بلبل خان در صوبہ الہ آباد کہ در عہد بہادر شاہ نواب مذکور بود کار ہا سے با نام کردہ و بسیار سے
 راجہ زاد ہا سے را بر سہ راجہ سائندہ و اکثر سے رانبر انگشت ہا سے خود نمیکہ راجہ ہنسادہ و بعد از ان چند
 سال ب حکومت سبت و دو محال عمدہ پنجاب کہ سیالکوٹ و جالندہ ہزاران سہت از طرف نواب مذکور در قوت
 صوبہ دار سے کابل پرواختہ در سخا و کرم مشہور بود ہر کہ از وطن و جوار نرد او رفتہ با خلاق و کرم پیش سے
 چنانچہ یکینہ از وقت حد سبب بخلق خدا بخشیدہ بود در ان عرصہ نواب مبارز الملک یک زنجیر نیل از سرکار
 خود بدو مرحمت نمودہ چنانچہ سید محمد قریشی ملگرامی کہ عجیب تخلص می کرد در تاریخ آن گفتہ

تاریخ

معدن ففضل و کرم روح الامین خان انکادو	از کرم نگدا اشتہ شخصے لعل عالم مستمند
ترکے و تاز سے بسے بخشید خان مابلک	در عیون نواب اور اواد سپیلے ار جسند
آسمان رفعت عمل صورت زغن و سحت کہ	بخند طوش بنیام آسمان عنزم کند
چون مبارز ملک نواب زمان عالیجناب	کرد العالم قوسے او را بہ سپیلے ار جسند
سال تاریخش زرد سے بخت بنداری توسے	از عجیب آبد شارت پسل با بخت بلبلند

ہنگامیکہ در سنہ احد سے و حسین د مایہ و العن پاتر و سہم سہر و سے القعدہ روز شنبہ متفصل کرنال
 یا محمد شاہ بادشاہ دستبر بان ایران سینے نادر شاہ بادشاہ محاربت عظیم اتفاق افتاد او بر فاققت

از اب برہان الملک سعادت خان بود در صفت کارزار داد مردانگی دادہ شربت شہادت چشیدہ شیخ نظام
الدین احمد عرف بسی میان صالح تخلص نارنج شہادت چشیدہ شیخ

تاریخ

تقریباً اعداد را بہ تیغ از زون ہستہ کردہ حک
آب گشتی زہرہ آتش ازینیم بر اوج فلک
حاتم نامی اگر گویم نیاستد ہیج شک
ظاہرش انسان شمار و باطن او چون ملک
در سخن کامل عیار و فقتد معنی را محک
رحمت شور با نیش بر جان افکاران نمک
سال حضرت بدعہ راز دیکھد و چاہ و یک

شیر افکن صفت شکن روح الامین خان اکو او
ترک و تازاد اگر مویخ دیدے روز رزم ہ
سکو او با جہہ بکشادہ سے بخشید ز ر ہ
عالم تغیر نیران و حدیث مصطفی
بود عثمان لہ نژاد و مولد او بگرا م ہ
شد بر ز م شاہ سند و خسرو ایران شہید
سال تاریخش نوشتہ مورے و دم معنوسے

۱۱۵۱

اگر مرقعہ آخر را بحجاب حمل شمار مانند نثر تاریخ براید

سید جعفر تخلص بروح ز نسیر لور کے

سلسلہ سنی ادب سیدتت اللہ و سلمانی پیوند دو فاقش و عمرہ رمضان تہ نہار دیکھد و چاہ و چہار
ہجرے در ز نسیر لور کہ قصہ اسیت پانزودہ کردہ از لکھنو اتفاق افتادہ و در انجا دفون گشتہ سیر غلام علی آزاد
تاریخ حسین بود

تاریخ

۱۱۵۲

سیدکلمہ شیخ حق آگاہ کرد آتشک نیرم سوجے سال تاریخ او شود بداد اوفت تکرار جعفر رویے
یعنی اگر عد و عبارت جعفر رویے را کہ پانصد و ہفتاد و ہفت میشود و دوبارہ بکیرید نہار دیکھد و چاہ
و چہار شود کہ سال وفات اوست

ستارہ و نالہ وار

در سیر المناخرین مرقوم است کہ در سال یکہ نہار دیکھد و چاہ و چہار ہجرے در زمان محمد شاہ لور
عید الفصح ستارہ و ذوق بمقدار یک گز از سمت راس بایل جنوب و برج جدے نمودار گشتہ ہر روز
مکے میشد کہ بطرف شمال میرود و قریب یکماہ ماندہ لور ایام عاشورا معدوم شد فقط و ایام ظہر
شدن این ستارہ مطابق میشود با تاریخ انگریزے یعنی از اوایل ماہ فروردے تا اوایل ماہ مارچ
سنہ کذا مقصد و چہن دو دیکھد

شاہ کرانیے

مشہور بمرزا کرانیے خلف و شاگرد مرزا عبد اللہ بیگ قبول کشمیرے بہت در شاہجہان آباد
قلندرانہ بیگد زانید لطیفہ و رعادت السعادت مرقوم است کہ در ایام محمد شاہ با دشاہ سہند
مشہور براجر روشن راے کینود یوان نواب قمر الدین خان وزیر لودان مرد و محیب حسابے و

ظرف خود سے داشت بزعم باطل خود بنے بود میگفت که میان من و حضرت داوود واسطه ویکر انبیاست
 و در سج داوود سے محتاج چرین نیستم ہرچہ پنچواں اسم خود جناب حضرت بارے عرض میکنم جواب دلخواہ ششم
 شاہ گراسے مذکور کیے ار دریدان او بود و سچ مہرنگین خود این مصرعہ ساختہ بود ع شد گراسے مرید روشن را
 ہ روز سے میرد لایت اللہ خان برادر کلان محشم علی خان حشمت تخلص مرزا سے مذکور را ملامت کرد کہ گفت
 کہ تو عجیب باہائے ایمان فروش ہستی کہ مرید کا فر شدہ و نام ادب رنگین کندہ و اسے بروین تو مرزا جواب
 داد کہ ہرچہ بگوئے راست و معذور ہے زہرا کہ راجہ راندیدہ اگر صحبت اور اور سے یا بے روز اول
 مرید او شوے و ہرگز عیب من نکلے گفت من ہم آرزو دارم کہ روز سے اور ایہ بیہم گفتگو ہائے دورا کار
 اور انشوم مرزا اگر اسے گفت کہ فزوا بیائید و ہمارا چ راہ بینید فلاحہ اینکہ فزوا سے روز میر سو موت بافتاق
 مرزا کر اسے باراجہ ملاقات کرد و در صحبت اول گفت کہ من در ایام مکتب نشینی کہ دیوان حافظ شیراز را سچو اندم چون
 برین شعر رسیدم شعر دل آنہ صافی بہت غبار سے دارد ہذا رخدا میطلم صحبت روشن را ہ ہ سراز حیرت
 بگر بیان دہشتم کہ خواجہ حافظ صحبت کیسکہ آرزو دارم کجا خواہد بود و کیت باجمہ این عقدہ در ان وقت حل شد
 بعد از ان در ایام ترک لباس سجدت ہر بزرگے کہ رسیدم و معنی این شعر رسیدم جواب دلخواہ شنیدم
 وہی شب کہ خوابیدم در عالم رویا بزرگے با محاسن سفید عصا در دست بر سر من آمد وہ کمال ادب برو سلام
 کردم بعد جواب سلام فرمود کہ سچ دریا ستے کہ خواجہ حافظ صحبت کہ آرزو میکردم نہ خیر گفت آن روشن را
 ہمین راجہ روشن را سے کہنواست کہ صحبت او نصیب خواجہ حافظ شد حالاً باید کہ خود انجمنیت او حاضر شدہ ظل
 سعید ان شوے روشن را سے ازین حرف خیلا مسرور شدہ ہما وقت ہفت ہزار اشرف میرد لایت اللہ خان
 توافع نمود فقط وفات شاہ گراسے در سنہ ہزار و یکصد و پنجاہ و شش ہجری سے واقع شدہ تاریخ اوست ہ

تاریخ

زندہ ساجے ازین جہان نیست

ستارہ و بنا لہ دار

در نسخہ سیر المتاخرین مرقوم است کہ در شب جمعہ سبت چہارم ذی القعدہ سنہ پندرہویک صد و پنجاہ شش ہجری
 ستارہ ذو ذنبی اول بقدر نیم کرد در میان آخریج حوت و اول حمل بابین کوکب سہرہ الفرس و جبل الفرس
 اول شب ظاہر شدہ ثالث شب سے ماند و قویب سبت و دور و زمین قسم یکجا ماند و از میان ہر دو کوکب
 در ظاہر بطرف مغرب اندک مائل بجزوب میرفت و از شب جمعہ پانزدہم ذی الحجہ و شش بقدر یک نیزہ سر سے
 می شد و در آخر ذی الحجہ حدود شد فقط و در کتب انگریزی سے نیز مذکور است کہ این ستارہ در ماہ دسمبر سنہ
 ہزار و ہفتصد و چہل و سہ عیسو سے ظاہر شدہ در شروع سال ہزار و ہفتصد و چہل و چہار عیسو سے غائب شد ہ

نواب اسد الدولہ اسد یار خان انسان مخلص

مر دے نیکو کار و ہوشیار بود و شعر بقدر مرتبہ خود خوب میگفت اسم اصل او اسد یار خان بود و از محمد شاہ
 منصب بشش ہزار سے یافتہ مخاطب با اسد الدولہ و صاحب ماہی و مراتب گردیدہ در سالہ اہم ہزار سوار

بدلغ شمشیر ملازم باو بنیاسته شدند اما عمده الملک بعد چند سال فراخ بادشاه را از نو محرف ساخته رساله ششمشیر داغ بر طرف گردانید و فالتش در نصف اخیر ماه ربیع الاول سال کبیر از نجاه و هشتت بجز سے واقع شده لاش اورا با کبیر آباد که مولد و موطن اود و آبایش بود برده پنجاک سپردند تا ریج اوست * * * *

تاریخ

۱۱۵۸

پون عبید غریبے و نکوناسے | اسدا الدوله سہادر مرزا | یانست تاریخ ملتش سیدار | خشک آنکس کہ گوی میکی پرورد

قرلباش خان متخلص با مسد

نام اصلی او مرزا محمد رضا ہداسے بود در عهد شاه عالم ہاد در شاہ در سبند آمدہ بخطاب قزلباش خان ممتاز گردیدہ و چند سے رفاقت مبارز خان ناظم حیدر آباد اختیار کرد و چون مبارز خان با شاہ محمد شاہ راہ نواب نظام الملک آصفیہ را کہ از بادشاہ شکستہ خاطر شدہ بطرف صوبہ خود گجرات سیرت سدد و ساختہ بمحار بہ پیش آمد و تباریج بست و سوم محرم سنہ کبیر از دیک صد و ستہ و ہفت در ان محرکہ کشتہ شد و نواب مذکور سر مبارز خان را بریدہ بمحمد شاہ فرستاد قزلباش خان در قیہ نواب موصوف افتاد و بدستہ ہمراہ نواب گذرانیدہ در سنہ کبیر از دیک صد و پنجاہ ونہ در شاہ جہان آباد وفات یافت غلام علی زاد و پانچن گفتہ

تاریخ

۱۱۵۹

خان سمن گشور سحر آفرین | رفت سفر بست ازین ملکدان | سال وفالتش لالیان من | یافتہ تہمان داوہ قزلباش خان

و عہد الحکیم عالم لاکو کور این حمزہ در تاریخ فولتس یافتہ ع آہ از قزلباش خان اسدہ اما علیہ دنا سال وفات زیادہ میشود

نواب عمده الملک امیر خان متخلص با انجام

و لہ امیر خان عالمگیر شاہی است اصل آبلے او از سادات جنینی نعمتہ اللہ است مرکز ظریف بود در سنہ ہزار و یک صد و چهل و ہفت چون نواب قمر الدین خان وزیر و نواب خاندوران نجفی بر ہم برستہ رفتند و بیچ نکرده باز آمدند امیر خان کہ ظریف و خوش طبع بود بر سبیل زبانین این تاریخ گفتہ *

تاریخ

۱۱۶۴

رفتند بر سرستہ خورد نہ ہو گوہ | تاریخ گفت ہاتف نجفی ازیرا وہ

و مرتبہ دیگر نواب خاندوران از سرستہ ہزیمت خوردہ باز آمد امیر خان بزبان سبند سے این مفرعہ کہ ہم زبانین است گفتہ ع نواب آسے ہمارے بہاگ آسے * روز سے نواب برمان الملک سعادت خان د امیر خان بجنور بادہ حاضر بودند نواب برمان الملک بر امیر خان طعن کردہ گفت دلپسیر فوج با بیدان تہشتت * خاندان نبوتش کم شد * یعنی تو کہ اولاد شاہ نعمت اللہ دلی ہستی مذاق نامستقول دار سے امیر خان در جواب گفت کہ یہ است است و سبک اصحاب کہن روز سے چند * پنے نیکان گرفت مردم شد * یعنی تو کہ گنام بود سے با این آسے رسید سے بعد از مراجعت نادر شاہ بطرف ایران چند سال صوبہ دار سے اللہ آباد و باو تعلق و ہشتت و این حکومت و صوبہ دار سے نہ پنجاہ ہشتن او دنہ بفرسودہ محمد شاہ بادشاہ بود بلکہ در سسطہ خاطر داشت نواب قمر الدین خان وزیر اعظم و نواب آصف جاہ نو کہ با این تقریب اورا از حضور بدو فرستادہ بودند زیرا کہ امیر خان مرد می نیک

۱۱۶۴

و منصوبه باز بود و هر روز با دوشاه را با انواع محفلت نزدستانی و مزاجدانی از نواب قمرالدین خان و صفیاء
 بدستگن میساخت لهذا بهانه صوبه دار سے آگہ آبا و کتبام او از سابق مقرر بود از حضور مجبور نموده بودند لیکن
 او بعد از چند گاه باز بحضور حاضر شده کار با نسی خود را بزور چرب زبانی و نکته دانی از پیشین سے بر دانا از آنجا
 که امیر خان احد سے را در پله عمر گے با خود برابر نمی پنداشتت بعضی اوقات در اظهار بعضی مقدمات و تقریر
 سخن پاس ادب سے که امر را با بلوک باید بعلل سے آورده و چنانچه مزاج بادشاه ہم از و متغیر شد تا آنکه تبارخ نسبت
 و سوم شهر ذی الحجہ روز جمعہ سال یکین از دیکہ صد و پنجاه و نهم سحر سے یکی از نوکران او بود اسطہ غناد سے کہ از قدیم
 داشت با اشاره محمد شاه بادشاه در دیوان عام زخمی بہ پہلویش زده کارش تمام ساخت بعد از ان سبب
 عدم اولاد حکم بادشاه صادر شد کہ اموال او را داخل بیت المال نمایند اما چون مواعب خدام و غیره قریب
 چهار ده ماه بر ذمہ او بود نوکران او بر آن تنخواہ خود با ملغ ضبط اموال و فن لاش او شدند بعد چهار روز کہ مقدمہ
 تنخواہ سپاہ انفصال یافت لاش او را سجاک سپردند چنانچه از تاریخ فوت او مستفاد میگردد تاریخ بر تہیمہ مخفی

تاریخ

چوبیدار بہ تاریخ سانس	ناامل نموده بکلیت مردم	بر آورده آہ و ندا کرد و بانفت	کہ تجنیز کردند روز چهارم
-----------------------	------------------------	-------------------------------	--------------------------

چون عدد و لفظ آہ کہ شش باشد از مادہ تاریخ خارج کردہ شود تاریخ بر آید و شخصہ تاریخ شہادت او را غم عمدہ
 یافتہ لاش او را در مقبرہ علیہ اللہ فان جہاں مظلوم متصل سے روح اللہ خان مدفون ساختند

۱۱۵۹

قتل شدن نادشاه

در رسالہ بیان واقعہ مرقوم است کہ بعد مراجعت از بندوستان مزاج نادشاه در آخر عمر صفات سفالی نبی با
 و طغیان غصہ و غضب عود نموده ہر روز باندک گناہ سے چشم مردم را بجا ردا از خانہ چشم بر سے آورد و عیب
 گشتی حیات جمعی را بگرداب فنا غرق میکرد تا آنکہ شب نیردوم شہزاد سے الاول سال یکین از دیکہ صد و شصت در
 حوالی بلدہ تو چون کہ از شہدہ مفصلہ سے منزل است نوکران او با خوا سے علی قلی خان برادر زادہ اش بگویی تفنگ
 و طمانچہ و بقرہ شمشیر و کار و کارش با خر سائیدہ عور و شای سے و عالم نہاہی و خیال سرور از سرش بدر آوردند و
 سرش را بریدہ پیش علی قلی خان فرستادند و بعد از تہ روز حسب الامر علی قلی خان لاش او را از قتل برداشتہ و شہدہ برد
 در روز پانزدہم بعد از قتل در مقبرہ کہ قبل از وفات برای خود ساختہ بود دفن کردند گویند کہ بعد از اتمام عمارت مذکور یعنی
 بر دیوار مقبرہ این شعر نوشته بود علیت در بیچ پردہ نیست و نباشد لوائی تو چہ عالم پرست از تو و خانی است جا تو چہ
 ہر خیمہ دم بجز و خواندن خند بگردہ بودند لیکن بعد از دریافت اینکہ میادارفتہ رفتہ بگوش شاه رسد با غث قتل جمع
 کرد و بتعمیل مک نمودند بالجملہ بعد از وفاتش مردم چنیر با سے پورچ و ز تاریخ وفات او گفتند چہ

۱۱۶۰

فی النار و اسفریح الحد والیدر

بعد از شہادت او برادر زادہ اش علی قلی خان با ستم و ظلمت علی خان جلائیرو دیکہ امر ابراحت نشست خود را
 لقب سے بادشاه ساخت چہ

ذکر احمد شاہ ابدالی معروف بشاہ در آنے و آمدن او مرتبہ اول سنخیر ہند

احمد خان ابدالی خلف محمد زمان خان سلسله و سر متوطن دار السلطنت ہرات از سردار با ساس قوم خود اسیر جان
 قندھار سے اور اور قندھار مجبوس ساختہ بود و نادر شاہ اور استخلص ساختہ بایران فرستادہ و در اینجا نیز مقید بود
 تا آنکہ نادر شاہ در سنہ یکہزار و یکصد و شصت ہجری کے کشتہ شد و احمد خان با وصفت ارادہ فاسد افواج قزلباش ہر دو
 خود از ان حصیں میں صحیح و سالم برآمدہ و ارد قندھار شد و قندھار و دیگر ملکھار اور مدت قلیل متصرف شدہ تاج شاہ ہے
 بر سر تہاد و ملقب بہ احمد شاہ ابدالی گردید بعد از ان ما برادہ تہخیر ہندوستان از دریا سے ایک عبور نمودہ و ناحت
 کنان وارد لاہور شد شاہ لو آرز خان حاکم آنجا چند سے با و مجاہدہ داشت آخر در ماہ محرم سنہ ہزار و یک صد و
 شصت و یک گرنختہ بیسٹے رفت و لاہور مفت در تصرف شاہ درانی درآمد بعد از ان شاہ اعظم مظفر گاہ پتہ عازم دہلی گردید

ذکر فتح یافتن افواج محمد شاہ بادشاہ بر احمد شاہ ابدالی

چون محمد شاہ بادشاہ از چند مدت علیل و کسند بود از شہیدن خبر آمد آمد احمد شاہ ابدالی مضطرب
 گردید و سپہ خود احمد شاہ را با وزیر الممالک قمر الدین خان و نواب ابوالمنصور خان مقدر جنگ و دیگر امرا
 عظام و سپاہ عظیم بر کے مقابلہ از شاہجہان آباد حضرت فرمود چون شاہنژادہ احمد شاہ از سر ہند گذشتہ
 برکنار دریا سے تہلج رسید ابدالی با سہ ہزار سوار از راہ لودھیانہ داخل سر ہند شدہ و تباریخ سیر و ہم
 ربیع الاول سنہ ہزار و یک صد و شصت و یک آن شہر را تاراج نمود و ہر کہ دست لہبشیر زد کشتہ شد شاہنژادہ
 را چون خبر وصول ابدالی بر ہند رسید عنان توجہ بجانب سر ہند یافت فوج شرعی غریب شد و فوج غریب
 شرقی در سر ہند شہر سیت شہور و در وسط راہ ویلہ و لاہور پنجاہ کردہ از ویلہ بطرف شمال کوتید کہ نام قدیمش
 سہرند است چون سلاطین غزنویہ از غرتے تا سہرند متصرف بودند سر ہند زبان زد غلامن شد صاحبقران ثانی
 کہ کابل را تا قرا باغ غرتے در تصرف داشت حکم کردہ کہ سر ہند را انجام قدیم کہ سہرند است ہی نوشتہ باشند مختصر
 اینکه بر چہار کردہ از شہر سر ہند مقدمات گردید و قریشا نژادہ روز جنگ توپ در میان ماند و تباریخ سیر و ہم
 ربیع الاول روز جمعہ سنہ مذکور جنگ میدان مصمم فرمودند و نواب اعظم الدالدولہ قمر الدین خان وزیر اعظم دریا
 خیمہ بارادہ اینکه بعد خواندن وظیفہ سوار شدند شستہ بودند کہ ناگہ گلولہ تفنگ از طرف غنیم آمدہ بہ پہلو کے
 نواب زیر خورد و جان بچہ تسلیم نمود مولف تاریخ فوت او در عبارت : ہامی نواب قمر الدین خان مدیانتہ بعد کشتہ شد
 نواب موصوف سپہش محین الملک نواب مقدر جنگ سوار شدہ متوجہ محرکہ گردید چنانچہ از سر و سبب آتش قتال شتعال
 یافت و تا تباریخ سیر و ہم ہشتم ماہ مذکور ہمیں آس و کاسہ بود تا آنکہ از اول شاہ ابدالی تا تقاب و مت نیاوردہ رود سبب کابل قندھار آورد
 شاہنژادہ احمد شاہ و امرا ہندوستان برواقہ نواب قمر الدین خان تعاقب را مناسبت یدہ درکنار و یک تہلج اقامت گزیدند بعد
 شکست نادر شاہ ہی این فتح نصیب بادشاہ ہند شد غزنی برک این فتح عظیم فتح خدا ساز تباریخ یافتہ

۱۱۶۱

۱۱۶۱

وفات محمد شاہ بادشاہ

ہنوز شاہنژادہ احمد شاہ و امرا سلطنت در نواح سر ہند تشریف بہتند کہ محمد شاہ بادشاہ و شاہجہان آباد تباریخ سیر و ہم ہشتم
 شب چہشنبہ سنہ یکہزار و یک صد و شصت و یک ہجری کے مطابق شانزدہم اپریل ماہ قدیمیہ انگریزی سنہ یکہزار و ہفتصد و قیل
 و شصت کیسویں وانی حق را یک گنفتہ برحت ایزد کی پوت نواب بلکہ زمانیدہ کہ دختر فرخیزد و ہمہ محمد شاہ و نواب تعاقب نواب غازی الدین امیر الامرا

۱۱۹۱

خلفت نواب اصغریه و جواد بیخان خواجہ سرگودگیر اسرا انکلا میں واقعہ باعدہ قلعہ انکاشہ در پیمانہ دانشین این راز
تاور و دشاہزادہ از سرسندی بلخ بکار بر روند احمد شاه مجور مطلع شدن برین حادثه نواب معین الملک را بدار سلطنت
لاہور محض فرمودہ بایلیخار متوجہ دار الخلافت شاہ جهان آباد گردید و نیز سے در تاریخ خفیات
محمد شاه این مصرعہ یافتہ رع با سر رفت از جهان محمد شاه ہند و دیگری این رباعی گفتہ

تاریخ

شد فلک شمش درشن اختر لک از او | چو افتاب جهان جلی فروغ گرفت | ہر چند بجادہ فرو من بن سرسند | اسرود اقلتی بینی کہ کو کعبت رفت
چون محمد شاہ بر طبق تجویز اسرا ہفت ماہ سلطنت رفیع الدرجات و شاہجہان ثانی را ایام ہمالت قرار دود داخل سستہ جلوس خود
ممنوعہ بودند و از غورہ بیخ الثانی سال یکمزار و یکصد و سی یک ہجری یعنی از ایامی کہ فرخ میرا محسوس کردہ بودند ابتدای جلوس خود مقرر
فرمودہ بود چنانچہ مدت سلطنت محمد شاہ با این حساب سی سال و سبت ہفت یوم میشود و الا نادر روز وفات شاہجہان ثانی مرت
سبت و نہ سال و بیخ ماہ و سبت و نہ یوم میشود مدت عمر او چهل و ہفت سال و یکماہ و پنج روز و نیم ہر او کہ نہایت لطیف و لطیف
ساختہ اند متسل قہر بادش در پائین مزار نظام الدین او لیادرون حریم واقع مست لعتب او بعد وفات فرودس آرام گاہ قرار یافت

مجاہد الدین محمد ابو النصر احمد شاہ بہادر بادشاہ غازی ابن محمد شاہ بادشاہ
در سال یکمزار و یکصد و چهل و پنج ہجری از لکن نواب دوم ہمایلی ولادت یافتہ و در حین وفات محمد شاہ بادشاہ در نواحی سرسند شریف دستبرد
دبدر رسیدن خبر وفات بادشاہ نواب صہر خنگ در پاپی نیت بتاریخ دومیم ہجادی الاول سال یکمزار و یکصد و شصت و یک ہجرت
شاہی و لوازم جلوس آراستہ از نظر شاہزادہ گذرانید و مبارکباد سلطنت ہندوستان معوضن دست آداب بجائز آوردہ شاہزادہ
فرمودند کہ وزارت بشمارک راست عبدالان بہلی شتر تعین آوردند حسب حکم اقباب ایشان مجاہد الدین ابو النصر احمد شاہ
بہادر بیخان غازی مقرر شد ہر چند قاعدہ شناسان خرد و بن معروض داشتند کہ بہادر یعنی است از برای مجاہد از اولاد امیر تیمور
صاحب قرآن حکیم خود را با این لقب بخواند بلکہ برای نوکران گذارستہ اند لیکن منظور نشد و خلعت وزارت بنوات صہر خنگ میر
بخشی گری از انتقال اصغریہ بہادر کہ یکماہ بعد از جلوس او فوت کردہ بود و بعد اسبت خان و الفقار خنگ و بخشی گری دومیم از انتقال
نواب قمر الدین خان بر پسرش انتظام الدولہ و بخشی گری سیوم نواب عبدالجی خان مجد الدولہ مرحمت فرمود و حکم شد کہ جمیع اسرا
و منصبداران خور و وطنان بدستور قدیم برقرار باشند ما در بادشاہ کہ او دومیم ہجادی نام ہشت بخطاب نواب بابلی او بعد چندی بنوب
قہ سیہ صاحبہ زانی لقب گردید و جواد بیخان خواجہ سرگودگیر کہ از قدیم ضابطہ بندی نجرت نواب بابلی دست بسفارش ایشان بخطاب
نواب بہادر نام آورد گردید و برابر نواب بابلی کہ مان خان نام داشت بمقتب شش ہزاری و خطاب بمقتد الدولہ شہزادہ افاق شد تا تاریخ جلوس

تاریخ

چوان شاہ جوان محبت بر سر تخت | چو خورشید از فلک نمود جلوه | خرد سال جلوسش بر لب آورد | سپہر سلطنت افزود و جلوه

نواب نظام الملک اصغریہ بہادر

خلفت نواب غازی الدین خان میر فرخ خان بن قلع خان است و اصل نام قلع خان حامد خان بود در زمان شاہجہان بادشاہ در ہند گدہ
خطاب قلع خان و خدمت صدر الصدوری منصب پنہزاری سر فرازی یافتہ و در عمدہ عالمگیر بادشاہ بتاریخ سبت چہارم ماہ بیخ الاول
سنہ یکمزار و نہ و ہشت ہجری وقت محاصرہ قلعہ کوکندہ در کن اضراب گردید کہ کشتہ شد و میرش شاہاب الدین خان کہ فرخ سہ لکند خان

۱۱۹۱

وزیر شاهجهان بعد نکل خود داشت بطلب غازی الدین خان بهادر فیروز جنگ مختار گردیده و در ایام سلطنت بهادر شاه صوبه
 در گجرات گشته و در سده اشین و عشرین و اندوالت انتقال نمود پس برین نظام الملک در ریگان شهاب مطرح استقامت الکریم
 بود منصب چهار هزاری و خطاب همین قلیج خان بهادر سر فرازی حاصل نموده و در همان دار شاه بطلب نواب نظام الملک
 ملقب گردید در سال اول جلوس فرخ میر منصب هفت هزاری و صوبه دارسی و کن سباهی گشت و در عهد فرخ میر درج
 صوبه داری مالوه سر بلندی حاصل ساخته و ابتدا اسے محمد شاه با سادات بار به نرد و غابا خت بر بعض صوبه و کن
 تسلط یافت و آخر قابعین جمیع صوبیات انجا گشت او را بر ادری بود میر سببا الدین نام پسرش میر محمد امین خان در
 اوان دولت مالکگیر بادشاه بحسب ایماے عم زاده خود غازی الدین خان فیروز جنگ در سنه یک هزار و یکصد و پنچ
 وار و هیزد و ستان گردیده بود و در وقت محمد شاه در سنه هزار و یکصد و سی و دو حسین علیخان را گشته و برادرش
 قطب الملک سید محمد الله خان را امیر ساخته منصب وزارت کل بلندی گرا شد بعد وفاتش که بتاریخ نسبت
 و نهم ماه ربیع الاول سنه یک هزار و یکصد و سی و سه واقع شده وزارت بنام نظام الملک که در آنوقت بر علاء صوبه
 داری خود در دکن بود مقرر شد چون در سنه هزار و یکصد و سی و چهار بجزی نظام الملک حسب الطلب محمد شاه بادشاه
 از دکن بشاهجهان آباد آمد و خلعت وزارت خطاب مفضیله بهادر سر بلندی یافت میر محمد الجلیل بگلامی قصیده مشتمل بر
 چهل و چهار بیت در وصف و تاریخ رسیدن او بایر وزارت بزبان فارسی معربی و ترکی و هندی گفته از اهل این خند بیت ترجمی یابد

تاریخ

ساز آمد و اگر و غنچه بندت نظام ملک ملک افتخار اهل کرم هزار شکر گز و سوز وزارت یافت	گروه ز خاطر طویل کشود فیض سبا قوام دین و دهل آفتاب مجد همان کرامت بن عازا زوم سی	فرد و حسن چین از سحاب گو بهار بود و حسن وزارت بزار نظام الملک علم نوشتت بر وزارتش تاریخ	خسانکه شان وزارت عمده انور نه نفس ثانی بهتر کشد ز کار آرا زیر کشور سینه صفت دوام بقا
--	--	---	--

۱۱۳۴

در شرح

نظمت فی العری الضح تاریخ | اعلیٰ وزارت سالیک البریغ لانا

در میندک

اسمیس و کی کی هندوی چون بیون | رهی سکت مولنا جل پاستن در سید

۱۱۳۴

بعد ازین چون در سیکه زار و یکصد و سی و شش بجزی نظام الملک از بادشاه شکسته منجا باشد و بطرف دکن شتافت بادشاه خلعت و در
 بقعیر نظام الملک بی مفاضل خلف نواب محمد امین خان مرحوم بطلب اعتماد الدوله وزیر الماک نواب محمد الدین خان بهادر نصرت
 جنگ مرحمت فرمود چون باز در سنه یک هزار و یکصد و پنجاه بجزی محمد شاه بادشاه خبر آمد آمد نادر شاه شنیده او را بمیا لغنم از دکن طلب
 حضور فرمود او خلعت لصدق خود نواب نظام الدوله ناصر جنگ بهادر را نایب خود مقرر ساخته خود بهار انخل خلعت شتافت
 فضل علیخان تاریخ رسیدن او چنین در سداک نظر کشید

تاریخ

صد شکر که ذات دین پناهی آمد | رونق و ملک بادشاهی آمد | تاریخ رسیدنش بکوشم بافت | گفت آیت رحمت آله آمد

۱۱۵۰

و نظام الملک محاربه نادر شاه که در سنه یکنهزار و یکصد و پنجاه و یک هجری واقع شده حاضر بود از آثار خیریه شهر بنیاه
 برهان پور که در سنه یکنهزار و پانصد و چهل و یک شصت و نهم در اتمام داده و تقاش سی هفت روز بعد از وفات محمد شاه با شاه یعنی تاریخ چهارم
 جمادی الاخره سنه یکنهزار و یکصد و شصت و یک هجری در برهان پور واقع شده عمرش یکصد و چهار سال رسیده بود گویند که وقت بروز
 لاش غریب او خلق بر جناح که زمین و آسمان در لرزه آمد امر عظام جنازه اش را دوش بدوش بیانی رسانیدند و نماز ادا کرده و شوی
 شاه برهان الدین غریب روانه ساختند و پایان مرقد او بنجاک سپردند میر غلام علی آزاد در تاریخ وفات او پانصد
 و شصت و یک و چون نظام الملک و نواب اعتمادالدوله قسسه الدین خان وزیر و محمد شاه با دوشاه در همین سال
 یکی بعد دیگری وفات نمودند تاریخ ایشان نیز موصوف چنین گفته

تاریخ

۱۱۶۱ سه رکن مملکت از جهان رفتند + فتاوحی سه در یکانه از کف و مهر برای ولایت این بر سر یافتیم تاریخ + نماز شاه زمان با وزیر و صفت

ایضا بتعمیه

۱۱۶۱ گشت تاریخ چون کشیدم ۵۱ + فوت شاه و وزیر آصف جاه

وقت وفات شش پسران از داماده بود یکی نواب امیر الامرا غازی الدین خان نسیر و جنگ دومی میر محمد نام جنگ
 سوم مبتلا جنگ چهارم نظام علی پنجم بسالت جنگ ششم نوح علی و چونکه در حین وفات او پسر دومی او یعنی میر محمد نام جنگ
 همراه او بود چنانچه بعد وفاتش خطاب نواب نظام الدوله بهادر نام جنگ ملقب گردیده بجای پدر بر سر قدرت نشست و برادر
 بزرگ او نواب غازی الدین خان بهادر بر عهده امیر الامرای قاتل شده پیش با دوشاه بدلی ماند اما بعد گشته شدن نواب
 نام جنگ است تا بدکن رفته بریاست آیامی خود فالغیر کرد و بنا بر آن از باد شاه سند صوبه داری و کن حاصل ساخته
 و بتاریخ سیصد و سی سال یکنهزار و یکصد و شصت و پنجم هجری از باد شاه رخصت شده عازم مقصد شد و همگرا با افواج مرثیه
 همراه گرفته تا به اورنگ آباد رسیده بود که بقضای الهی بمرگ غایت این سرای غرور را پدر و نمود این واقعه مقتده و ز
 از داخل شدن اردنگ آباد یعنی بتاریخ هفتم ذی الحجه سال مذکور واقع شد و رقهای اولاش اور ایشا همچنان آباد آورده
 بنجاک سپردند و این نواب غازی الدین سپری بود و شیب الدین نام که بعد و تقاید سبجی و سفارش نواب صفدر جنگ خطاب
 عماد الملک غازی الدین خان بهادر ملقب گشته عمده امیر الامرای یا و این همان عماد الملک است که با شاه خود احمد است و را
 کجول ساخته و عالمگیر ثانی را قتل نمود

معتمد الملوک سید علوی خان حکیم

اصل نام او مرزا محمد باشم خلف حکیم محمد بادی قلندر ابن سید مظفر الدین علوی از اولاد امام محمد بن ابی حنیفه است ولادت
 او در ماه رمضان سال یکنهزار و شصت و هجری در دار العلم شیراز اتفاق شد و در سنه هزار و یک صد و یازده در هند
 در پای قلعه ستاره بملازمت عالمگیر با دوشاه بخلعت و منصب رفراز گردیده تعیین شایسته او محمد اعظم گردید و در عهد سلطنت
 شاه عالم بهادر خطاب علوی ثانی و نوابه منصب عالمگیر استیاز یافتند و هنگامیکه جناب محمد شاه محالجات خوب نمود ایشان را بقره سنجیه
 بنصبش هزاری و نقدی سه هزار و سیصد در ماهه سرفراز و خطاب معتمد الملوک مخاطب نمود و چون وقت حسن تداوی او در اطراف کانت
 اشتمار یافته بود نادر شاه بعد از فرزندش جهان آباد او را با غرور و کرام تمام بوعده رخصت حج و زیارت همراه خود برد و بعد یک سال
 هزار و یکصد و پنجاه و شش از خلافت شاه جهان آباد رسیده

گویند که از جمله تعنیفات او کتابی است سسی بیاج ابو ح کفی التل لکر کث لب تمامه سفوف و متون مسائل را از و
استنباط میتوان نمود شعرا در تقریب او بسیار گفته اند چنانچه محشم علیخان حشمت تخلص مدد صفت او گفته

ایمات

ای دست تو در کیمیر شاه کلا | از زمین تو در میان طلبیان کام ودا | خلقی میگویی که میگویی کار سحر | من میگویی که میکنی کار خدا
در سال بیان واقع مرقوم است که وفات او بتاریخ نسبت پنجم جیب سال یک هزار و یکصد و شصت هجری در اول الخلفاء
شاهجهان آباد مریز استنفا واقع شده موجب وصیت در حواله در گاه نظام الدین اولیاد خون گردیده
اما ازین مصرع که در تاریخ وفات او گفته اند سال یک هزار و یکصد و شصت و دو استخراج می یابند ازین جهت درین مقام مرقوم است

تاریخ

بزرگ رفت سیماسه جدید

راجه نول راسه

از قوم کاپیته کسینه بوده در اوایل اوسته لازم سرکار نواب صفدر خبک بود از حسن اخلاق و نیکو خدمت با
با علی نوبه افتادار رسیده نایب موبه گردیده چون در آخر سنه هزار و یکصد و شصت و دو هجری نواب قائم خبک پسر
نواب محمدخان نمکش مالک فرخ آباد مسب استر خنای احمد شاه بادشاه بار و هیله با سعد و دانواله و نیکه که سردار
ایشان سعد احمد خان پسر علی محمد خان ر و هیله بود جنگیده کشته شد نواب صفدر خبک ملک را خالی یافته در شروع سال
یک هزار و یکصد و شصت و سه مادر و برادرانش را که صغیر بودند مقید ساخته در فرخ آباد و مینو قلو دار و کوتوال از طرف نود هتر
کرده ان ملک را حواله راجه نول راسه که نایب ابوه نمود چندی برین نگذشته بود که احمد خان برادر نورد نواب قائم خبک
مرحوم فوجی از افغانان نمکش هم رسانیده راجه نول را می راضفان داد و راجه در عین محاربه با ضرب کلکند می که
پیشانی او نشسته کشته شد و ملک پرستور قدیم بدست احمد خان درآمد این واقعه بتاریخ هجده ماه رمضان در هجری سنه
هزار و یکصد و شصت و سه بوقوع آمد چنانچه شخصی تاریخ وفات را بعد از الفاظ اسه نول سرح رو بر آورده چنین مرقوم کشیده

تاریخ

روان گرد خون بیان هجوهجا | ادا کرد حق نمک مومبو | از نیروان رسیدنوزد ملک | ایار و برورک نول سرح رو

میر غلام نبی بلگرامی

بن سید محمد باقر بن سید عبد الحمید از اولاد سید محمود اکبر و همیشیر زاده میر عبد الجلیل بلگرامی است ولادت
او در ویم محرم سنه هزار و یکصد و یازده هجری دست داده و میر عبد الجلیل مذکور در تاریخ او چنین گفته

تاریخ

حشم میر باقر گفت بمن چون گل خورشید در عالم بیدم سال تاریخ تولد خود گفتم نور چشم باقر عبد الحمید
و میر غلام نبی جلوم متداوله موسیقی ما هر بود گویند زبان مبنی دو هزار و چهار صد و هره گفته با بیان عمر در نظامه
نواب صفدر خبک وزیر نظام داشت و در جنگی که نواب وزیر را با ناغده پیش آمده بود میر غلام نبی در انمهر که
مقصود گردید و چون عقاب سبب منزل بے نشانی ارام گزند این ساخته سبب و ویم شوال سنه هزار و یکصد و شصت

۱۱۶۲

وسه هجری مابین پشایی و سها و از توابع اکبر آباد واقع شده و میر غلام علی آزاد در تاریخ وفات او گفته

تاریخ

۱۱۶۳ | بفرزوس مبرور حجام نبی | اقلم گویرس کرد تاریخ او | رشم کرد بی بی غلام نبی

سید اعظم الدین

بن سید نجابت برادر زاده حقیقی سید غلام مصطفی او هم در جنگ مذکور همراه نواب صفدر جنگ بود در عرصه کار زار ملت گردیده و میر آزاد تاریخش چنین گفته:

تاریخ

۱۱۶۳ | میر عظیم الدین والا کمر | زاده طبع اش به در ترم | شش روی عرصه دانگ | در صف پیر جاهدش سقیم
بر سر میدان زمر بان گذشت | در حین نخلد برین شد مقیم | نور عظیم گشت ازین حال کان | رخت کشیدن بر احما العظیم
خدا زمان راه گذارش نمود | سال وفاتش به به نور عظیم

راجہ پرستیت

راجہ پر تاب گده بود و با بیای نواب صفدر جنگ در سنه هزار و یکصد و شصت و سه هجری کشته شد تاریخ وفاتش اینست

تاریخ

۱۱۶۳ | خجرت دست عدد گو به بانسینت | حور از گیسو خود بنک پیش یافت | سال تاریخ وفاتش زحر و جبرتم | باقی صاحب شمشیر بود میگفت
شیخ محمد ناصر مختلص به افضل

برادر عیانی شیخ محمد فخر زایر است و خلف الصدق شیخ محمد کبیری الله بادی است از علوم صوری و معنوی بهره وافر اندوخته بود بعد فوت پدر خود بر بسند آبا بانی نشسته و بتاریخ نسبت دوم جمادی الاول روز چهارشنبه سنه ثلث و سستین و مایه و الف فوت شد و پائین رو منشی محمد افضل مدخون گردید شیخ اسد الله مختلص به غالب و دختر زاده شیخ محمد افضل الله ابادی است و بر افلازاده شیخ محمد ناصر افضل اصلش از جوینور و بعد کلاش سجاده نشین شیخ محمد افضل جوینور است در او آخر ایام زندگانی بدار الخلافت شاه جهان آباد هم ذی القعدة سنه ثلث و سستین و مایه و الف فوت کرد و در آن شهر مدخون گردید میر آزاد در تاریخ وفات او و شیخ محمد ناصر مذکور گفته:

تاریخ

۱۱۶۳ | افضل شیخ کمال غالب | آرمبند در ریاض ارم | سال تاریخ گفت عمر ده | آه رفند مرد زین عالم

شیخ محمد فخر مختلص زایر

خلف الصدق شیخ محمد کبیری و دختر زاده شیخ محمد افضل الله ابادی است از عنفوان سنور بخت دست والد ماجد و برادر کلان خویش محمد طاهر طلمز موده و بعد از ارتحال والد ماجد جانشین گشته و در توبیح رفت کرت سیوم نیز زیارت حسین کمر همت بسته و سفر حجاز را از راه دکن قرار داده تا به بانپور رسیده بود که روز یکشنبه یازدهم ذی القعدة مبارک و یکصد و شصت و چهار هجری فوت شد تاریخ تولد او که در سنه یکصد و شصت و سه است و تاریخ انتقال زوال عمرش شد

مسجد جوینی

مات و واز و هم

این مسجد را محمد شاه پسر محمد شاه در سنه کبیر و یکصد و شصت و چهار هجری از چوب تعمیر ساخته بود متصل به تالاب و واقع شاهجهان آباد حالا باطل منهدم گردیده مگر در وازه اش این تاریخ بر رسم تعمیره تمام روز باقی است +

تاریخ

بنای مسجد بنده دین پناه + که شد یاوش دولت سردی + بر ویر که انعام سجو و نیاز + با نوار طاعت شود همعدی + خرد را بحیرت فرزند پای - چو شد فکر تاریخ را همند + بگفتا سرورش از سر بر ترس + که بیت شرف مسجد احمدی +

سنه مسجد

این مسجد متصل قلعه شاهجهان آباد واقع است از انواب قدسیه زوجه احمد شاه ابن محمد شاه بادشاه در سنه کبیر و یکصد و شصت و چهار تعمیر ساخته بود این چند اشعار با تاریخ بر در وازه میانه مسجد مذکور بر قوم است

تاریخ

شکر حق در عهد احمد شاه غاز بادشاه + خلق پروردار گشایان عالم را پناه + مسجد کرده بنا نواب قدسی تربت + باد و ایمین عالم ملک سیه گاه سسی ای پاد و حب لطف کرم + ساخت تعمیر چنین جا بد عالی و نگاه + چاه حوض و صاف محنتش آرزو ز نغم + هر که از این طاعت کرد پند از سال تا خشیج خرم یا االهام + مسجد بیت مقدس مطلع نور آله +

نواب نظام الدوله ناصر جنگ

پسر دومی نواب نظام الملک بعد وفات پدر در سنه هزار و یکصد و شصت و یک هجری در دکن بر سنده ریاست چون در سنه هزار و یکصد و شصت و سه برای دفع مظفر جنگ همشیره زاده خود که یعنی شده بعد ملک کات رفت و مظفر جنگ با عانت فرانسویان وادو شکست یافته دستگیر شد و ضارای به پهلوی هجری خریدند و ناصر جنگ کبری برایشان فرستاد ایشانرا شکست بخش داده غارت نمود تاریخ این فتم یافتند

تاریخ

چنین گوید زوال استگامی	زبان حال ریایات ملینش	که دار و صبی عالم پناه است	چون ختی نظام الدین دولت
ملافتن شست با کوهیت و آه	عدوشتی و این دولت چو کوی	از آن بن بودم تا باهای	ز بیم زیر پا فرس فلک
شکسته بر بعد و آمد کما سه	رسید این فرج و آن مغر و آرزو	که ساز گشتی اورا تشابه	به تمبیه عدو فوجی کس است
	سپارک با دفع فرج سگ است	بر آرزو ز بانم سال تاریخ	

چندی بعد ازین ساخته افغانه و سرانسیسان با تراج مظفر جنگ ده ندر سپوده نواب نظام الدوله در نام جنگ بنا تاریخ منهدم محرم سنه اربع و ستمین ماه الف شب خون ده شهید شدند شهاد او قریب قریب با فاصله است کرده از پهلوی هجری واقع شده لاشه اورا در اورنگ آباد آورده پائین مرقد شاه برهان الدین عربی تر در مرقد نواب صفی زهیر فاکسی سپردند درت حکومت او دو و هفت ماه و چند روز بود و میر غلام علی آزاد این تاریخ در وفات او گفته +

تاریخ

نواب عدل کترو عالی جناب رفت + فرصت نداشت حواش شتاب رفت + و منهدم ماه محرم شهید + تاریخ گفت نومه گری قناب رفت و حافظ محمد مهدی این تاریخ یافته + انه تشهید و اله لعن قاتلاه + و میر غلام علی آزاد میگوید که بعد شهادت نواب بر وقت افغانه

و نصاری یعنی فرانسیس به ایت محی الدین خان را که مشهور مظفر جنگ بود بسرواری برداشته و اقباله تسلط نصاری
 در مالک اسلام ابدان مظفر جنگ است او نیز و جابه ابدان شادان نواب ناصر جنگ از دست بهمان افغانه تباریخ هفتدهم
 ربیع الاول سنه مذکور در جنگ کشته شد از اتفاقات اینکه روزیکه این جنگ واقع شد فرصت و من مقولان نشدند و دیگر
 انصار از معرکه برداشته در محوای وطن کردند و تا وقت نواب ناصر جنگ در همین معرزه به ضعیف بیرون الدین رسیده مدفون گردیده
 چنانچه برای انتقال او تباریخ دیگر برسم حسن خانم بر خاطر غلام علی آزاد انفا شده و این رباعی در رشته نظم کشید

تاریخ

۱۱۶۴

۱۱۶۴

نواب قاجان صاحب	مشهور با جناب حسین ابن فاطمه	تاریخ خواتم زیر برای شاکش	ارشا و کوه پیروز و حسن خانم
-----------------	------------------------------	---------------------------	-----------------------------

حافظ محمد اسعد علی

هدران روز که مظفر جنگ مذکور از دست افغانه کشته شد او نیز در جنگ شادان یافت و این ساخنه تباریخ
 هفتدهم ربیع الاول سنه یکمزار کعبه و شصت و چهار دست داده مدفن او در میدان جنگ سرزمین نکریت بی فاصله
 یک فرسخ از موضع راسه جوشی و یک فرسخ از دیکار کالوه که در هیت مشهور در فوای گریه موجود است تاریخ شادان تا آزاد گفته

تاریخ

۱۱۶۴

۱۱۶۴

مصی غیر اسعد الانقیب	الا لایرے مشکه واحد	الحقلم التارخین	مقنی مخیه عالم ماجد
----------------------	---------------------	-----------------	---------------------

سید غلام بنی مختلص محب

فرزند صغیر سید مصطفی جوانی بود صاحب السیف و باطل در سلک ملازمان نواب صفدر جنگ بود و چون نواب
 مذکور کت ثالث لشکر بر سر افغانه کشیده در دامن کوه داریک شعبه است از کوه سهواک پناه گرفته مستعد یکبار
 شد و بعد ماریات صلح افتاد گرفت در ایام جنگ بست خیمه در نزار و کعبه و شصت و پنج بزخم تنگ نقد زندگانی درخت
 سیر آنا در تاریخش این رباعی گفته

تاریخ

۱۱۶۵

۱۱۶۵

در معرکه آبروی تمشیر محب	جایخ وفات از دل پریدم	فرمود شیت محفل میر محب
--------------------------	-----------------------	------------------------

نواب بهادر جاوید خان

جاوید خان ملقب بنواب بهادر خواجہ سہمی بود که از قدیم ضابطہ بندی خدمت نواب باسنے والدہ احمد شاه باو شاه میدا
 و بعد وفات محمد شاه بشارش نواب بائی بختاب نواب بهادر نامور گردید چون او سخواست که باخان والدہ باو شاه جمیع
 امور مالی و ملکی را بلا اشتراک غیر سے بدست اختیار از خود بگیرد نواب صفدر پیش دستی را کار فرموده تاریخ نسبت و
 هشتم سوال سہم یکمزار و شصت و پنج بھری اورا ببھانہ ضیانت بجانہ خود طلبیدہ قتل رسانید و لاش
 او را بدیا انداخت چون چند نزار بندو ستایان دینق او بودند و از کشته شدن او همه خانه نشین شدند آنها
 نیز تشریف نون نواب صفدر جنگ شدند و مادر باو شاه نیز ازین سبب که نواب بهادر مدتی خدمت گذار او بود
 تخم عدالت از طرف نواب صفدر جنگ در سینه کاشت و چون باین سبب غمته و فساد بسیار در ملک برپا
 تاریخ وفات او را ^{۱۱۶۵} معلوم یافته اند لطیفه منقول است که روزی جاوید خان بر باد شاه عرض نمود که

قبله غلام چه خوب سبح از گفته با سعده شیرازی براس نام خود تجویز ساخته دولت جاوید یافت
 سبر که کنوام زسیت یعنی الحقیقت که این سبح بسیار خوب است اما نواب عمده الملک امیرخان که مردی نیکو
 بود و در اوقات حاضر بود گفت که معرعه نمانی زانیر سنقش باید ساخت ع کز محبتش ذکر خیر زنده کند نام ما
 پنجس خط ذکر خیر ذکر خیر است یعنی خواجہ سرکه ز سپردار دوند و خیر بعد مرگش ذکر خیر نام او را زنده خواهد داشت

نواب محمد الد و لعبد المجد خان

در عهد احمد شاه و بادشاه دہلی عمده سیوم بخشی گری داشت در سنہ کینزار و یکصد و شصت و پنج فوت شد و
 سناتہ سنگہ متخلص بہ بیدار تار بخشش تبعیہ گفته

تاریخ

حیف آن امیر و نازیم چاقانی	و اگر بپوش او عنوان در خان را	تاریخ خلعتش را سپیدانقره گفت	فردوس با مسکن عبد المجد خان را
----------------------------	-------------------------------	------------------------------	--------------------------------

یعنی اگر عدد و لفظ فردوس را با عدد عبد المجد خان یکجا کنی تاریخ بر آید

مسجد شاه شریف

این مسجد واقع اورنگ باد است شاه شریف آن را در سنہ ست و ستین و مائ و الف تعمیر ساخته و عارف
 الدین خان غاقر متخلص تار بخشش یافته ع این مسجد شریف حریم جان نماند

غزل و وفات احمد شاه بادشاه دہلی

چون هفت ماه بعد از کشته شدن نواب جاوید خان خواجہ سر احمد شاه بادشاه از گفته نواب عماد الملک غازی
 الدین خان و دیگر بادشمان نواب صفدر جنگ را مغزول ساخته خدمت وزارت بتغیر او بنواب انتظام الدولہ
 سپر قمر الدین خان مرحوم مرحمت فرمود و نواب صفدر جنگ از استماع این خبر مضطرب شده و از شهر بدر رفتہ
 مستعد جنگ شد عماد الملک بطاسر تا خدر وزیر فریق نواب بود آخر با در شهر رفتہ بنگاہ داشتن فوج مستعد کردید و بپوش
 عمر نعل را که نازیم علی محمد خانی بود و جنگ شریک خود مستحکمین تان بخیم جان است که در جنگ شریف بدر رفتن شاه عالم بادشاه در
 اندک آباد و خطا بنجیلہ و لبر بخشش و ابر اللمرای ہر بر آورده بود و صفدر جنگ باو و جب نہنرا و یکصد و شصت و شش شروع بجایزہ معالفت
 و سورج مل جابت کہ فریق نواب صفدر جنگ بود شہر کندر اتاراج نمود و این سانچہ جابت کردی مشہور گشت در لاج اندر
 گوشائین کہ یکی از ملازمان نواب صفدر جنگ بود درین جنگ کارستانہ کردی ہر طرف کہ میرفت ارگشتہ پشتہ با
 میساحت آخر تاریخ ہفتدم شعبان بر مورجہ کالی ہیاڑ لہریب کلر بند و جی کشتہ سند مقصہ محقر نواب صفدر جنگ تا چند ماہ
 بنگامہ کارزار از گرم داشت آخر چون دید کہ روز بروز مردمان لشکر او بطبع زر لہرف ثانی رفتہ شریک سیت نہ چارہ
 جز این نہ دید کہ صلح نمودہ بصوبہ خود کہ او دہ باشد برود و خانچہ صنداشت بھنور و الا فرستاد و صلح نمودہ لہرف
 او دہ و آندہ آباد کہ قطع باو داشت روانہ شد سناتہ سنگہ متخلص بہ بیدار تار بخشش این صلح گفته ہ

تاریخ

شکر آنگہ کہ جابت صفدر جنگ	صلح کردند با وزیر بادشاه	باتقی عنیب سال تار بخشش	گفت الصلح خیر قال اللہ
---------------------------	--------------------------	-------------------------	------------------------

بعد روانگی صفدر جنگ جملہ کار فرما نواز سے بدست عماد الملک شد تا آنکہ بعد از خیزی میان او و بادشاه کرد و طرفی ہم رسید

و عماد الملک وزارت را نیز از انتقام الدوله گرفته با شاه را در آخر ماه جمادی الثانی سنه هزار و یکصد و شصت و هفت
 مجوس کرده و بتاریخ دهم شعبان چشم او را و چشم مادرش را که جمیع فتنه با از وزاییده بود میل کشیده مالکیت ثانی را
 بر تخت نشاندیدت سلطنت احمد شاه شش سال و چند ماه بود و بعد مغربل بدت بست سال در حبس مانده بتاریخ
 دهم شعبان سنه هزار و یکصد و هشتاد و هشت هجری درگذشت مدت عمر چهل و هشت سال شش ماه و یازده روز
 تاریخ وفاتش براسه اختصار کلام درین مقام نوشته شد

تاریخ

۱۱۸۸

بر بست چون مجاهدین خت رنگ	بهر کس در سر شک بزرگان	عزیزت	ایات بر ای سال و فتنه کجا	سال و سال تا ای کجای
---------------------------	------------------------	-------	---------------------------	----------------------

نواب منصور علیخان صدر جنگ

خواهرزاده و داماد نواب بریان الملک سعادت خان است بعد وفات بریان الملک که در هنگام ورود نادر شاه
 در دلی اتفاق شده در شروع سال یک هزار و یکصد و پنجاه و دو هجری بخزان نادر شاهی دو کور و سه بطریق پیشکش داخل
 ساخته خلعت صوبه آورده از حضور محمد شاه با و شاه حاصل نموده و در زمان احمد شاه با و شاه بعد از وزارت سر فرار شده
 در سنه هزار و یکصد و شصت و هفت از نادر شاه مرض گشته از دلی بطرف صوبه اووه میرفت چون در پاپڑ گات که سه
 منزل از لکنؤ فاصله دارد رسید از شدت در دانه بزرگی که مثل بریان الملک بر آورده بود بتاریخ هفتد هم ذی الحجه
 دگر شدت لاش او را بر اے چندی در گلاب باڑی که در فیض آباد است بطریق امانت تفویض زمین کردند و بعد
 از ان روانه شا بهمان آباد نمودند و وضع او متعل در گاه شاه مردان است عمارتی است عالی و باعی دارد پناز گلناسے
 رنگین و میگویند که در تعمیر ان سی لکھ در دپیر مرن شده اندرون مقبره این تاریخ کنده اند.

تاریخ

۱۱۶۷

چو آن صدف عرصه کمرشے	ز دوار قنات رحمت گزین	چنین سال تاریخ او شد رسم	که با و اقمیم بسبت برین
----------------------	-----------------------	--------------------------	-------------------------

این بیت در تاریخ وفات او از مولف است بطور تعقید

تاریخ

۱۱۶۷

بهر سال جلش چون کردم از یافت حال	با طوب برش گفتا فزت صدف جنگی و
----------------------------------	--------------------------------

شاه پیر اشرف سلونے

پیرزاده سلون ابن شاه پیر محمد پیر کریم بانگی پوری بود در سنه هزار و یکصد و شصت و هفت هجری فوت
 شده تاریخ وفات او از الفاظ شاه اشرف کوزی برے آید در این رباعی نیز در تاریخ وفات او است

تاریخ

۱۱۶۷

صنی از مین شاه اشرف جان شما	قدوس عرش را درت رسان شما	سر اسر به زو قلب عالم	ز ذات خدا تا بخشیدان سفر
-----------------------------	--------------------------	-----------------------	--------------------------

میر نوآزش علی متخلص لفقیر

خلف الصدق میر عطرت اللہ مخبر بلگرامی است شب دوشنبه بیز دهم شعبان سنه هزار و یکصد و شصت و هفت لبعالم قدسی
 خراسید و در جنب سد خود میر لطف اللہ فون گردید میر از ادات بخشش گفته

تاریخ

۱۱۶۷	روشنی سحر فنی پاک گوهری	واحد که درین زمین نشانم	اول و اهلیدینا تاریخ کوشید	سیرگانه میفرایش علی نماذ
------	-------------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------

شاه شریف اورنگ آبادی

در سبت ششم رجب سنه تان و ستمین و ماته و الف فوت کرده و عارف الدین عاجز تخلص تاریخ وفاتش
یافته مرد با وجد کوشید ^{۱۱۶۷} شاه شریف

تاریخ حوضی

نواب درگاه قلی خان محاسب بومش الدوله سالار جنگ در ایام نواب صلابت جنگ بوته که بعد بدار سے
اورنگ آباد استیاز داشته در شکوے خود در سنه هزار و یکصد و شصت و هجده این حوض را تعمیر ساخته تاریخ اتمام آن خود گفته

تاریخ

۱۱۶۸	و جهان پر فک شتم کو بکوا	سخنین حوضی اندیم بیخ سوم	حقیق حاسن سبت جامه شام	می بود پشته مشک و سبو
		حواستم سال بنا آمد ندا	سید پستی کو ترا بردا	

قدم رسول

عمراتی است عالی در شهر لنگ مضاف صوبه اوزبیکه که در سنه یک هزار و یکصد و شصت و نه هجری در زمان دولت
عالمگیر ثانی تعمیر یافته و بر دروازه اش این تاریخ برسم تعمیر مرقوم است

تاریخ

۱۱۶۹	بیرگانه خدیو دو جهانے	پناه عالم النبی و جانے	مرتب گشت نوبتخانه دین	بعد شاه عالمگیر ثانی
	چو فرزند مصالح دین محمد	که دیدار علی نایب بیانی	بدرگاه بنی ابن مقهر آراست	خدا حاصل کند مقصود جانے
	سوال سال تاریخش چو کردم	سر وین غیب گفت از هر پدانی	چو طلل کفر از سرش کنی از و	ز نوبتخانه نوبین سال سخانی

نواب علی دروی خان صلابت جنگ صوبه اورنگ آباد

بعد شتم نواب علا الدوله سرفراز خان ابن نواب شجاع الدین خان تجار تاریخ سیزدهم ماه صفر سنه یک هزار و یکصد و
پنجاد و سه هجری ناظم بنگاله و بیمار داورسیه که دید شامت جنگ و صولت جنگ و صیت جنگ برادرزاده پاک بود نوبت جنگ
که درین سه برادران بحسب شجاعت و حسن تدبیری فایق بود پیشتر از همه در او آخر سنه هزار و یکصد و شصت و یک
گشته شد بعد از آن تجار تاریخ سیزدهم ربیع الاول شب سه شنبه سنه یک هزار و یکصد و شصت و پنجمیک سال بعد از
گشته شدن حسین قلی خان سپه صیت جنگ شامت جنگ نیز راه آخرت پیش گرفت خازه اش را
در باغ سوتی جیل که ساخته او بود و برده در محن مسجد انجا که خود تعمیر نموده بود و فون کرد و بعد شامت جنگ فاصله
دوماه و دوازده روز صولت جنگ نیز که حاکم برین بود و تاریخ نسبت و پنجم جمادی الاول سنه یک هزار و یکصد و سه عالم
بنگادید در جعفرے باغ مدفون گشت و صلابت جنگ نیز بعد از وی تجار تاریخ ششم رجب یوم السبت سنه یک هزار
برجعت الی بیوست و حسب الوصیت پامل مرقد او در خود در خوش باغ مدفون گردید و تاریخ وفات شامت
جنگ هندوایش با سرزده یافته اند و چون سال فوت هر دو برادران بلکه صلابت جنگ نیز سال واحد تفاوت

باب ۱۱ چند است همین تاریخ براسه هر سه کسلان سے تو اند شد مدت حکومت مصابت جنگ شانزده سال بود مدت عمر هشتاد سال صاحب سیر التاخرین می نویسد که کمتر مصابت جنگ میگفت که اسباب ولایت بران میکند که بعد از اسواصل ممالک هند در تصرف کلاه پوشان یعنی انگلیزین خواهان آمد و چنین شد که او گفته بود روزی مصطفی خان مصابت جنگ را ترغیب بقاقله جماعه انگلشیه و تسخیر کلکتہ نمود او اعماض کرده جواب نداد بار دیگر خان مذکور شہادت جنگ و مصلحت جنگ را در عرض این مقدمه شریک خود ساخت مصابت جنگ جواب نداد در خلوت شہادت جنگ و مصلحت جنگ را گفت که بابا مصطفی خان خود سپاهی و نوکری همیشه است می خواهد که رجوع من همیشه با او بوده باشد شما چرا در چنین امور با او در جہستان می شوید جماعه انگلش در حق من چه کرده اند که من بدخواهی آنها کنم الی الان آفتی که در سحر گرفته است خاموش نمی شود آفتی که در دریا بگیرد کسبت که از آفرود نشانند زینهار گوش باین قسم سخنان باز نخواهید داد که نتیجه غیر از فساد ندارد.

نواب سراج الدوله ناظم بنگالہ

سیرت جنگ و دوازده نواب علی وردی خان مصابت جنگ است بعد از مدت مصابت جنگ در ماه و بیست و یکم یازد و یکصد و شصت و نود هجری ناظم بنگالہ دہبارہ و او در سہ شد بعد از ان بارادہ بر آوردن ملک پور سے از دست شوکت جنگ بطرف راج محل نصرت فرمود در اثنای راه خبر رسید که مرزا بیک بر آگرفتن کشن بلبله سیرا جہ راج بلبله دیوان شہادت جنگ که بجای بیکر عرف و نام گرفته بود باز آمدند زیرا که کشن بلبله گر خیتہ خود را بکلکتہ رسانید و ستر و کتیک متا سر در انگلیزین حمایتش نموده نیکنداردان استماع این خبر ترک عزیمت منازعت با شوکت جنگ نموده ملاوت بر شد آباد کرد و بعد از چندی لشکر بکلکتہ کشید چون جماعه انگلشیہ را جنگ سراج الدوله متعین بود و اسباب حرب چنانکه باید میانداشتند لذا بقلمه قدیم محسن جنتہ بدافعہ برخاستند چون ستر و بیک صاحب عرصہ را بر خود تنگ دید خود را معدوم از سرداران بر جہازی کشیدہ جان سلامت برد و باقی ماندگان لا علاج بمقتضای غیرت موت را بر حیات گزیدہ تاباروت و کلمہ بندون بود چکیدہ شربت مرگ چشید و چندی محسوس شد اسیر نیم سراج الدوله شدند و اسواصل زبانی خطیر که اخصای آن غیر مقدور است لغارت رفت گویند که یکمید و چیل و شش انگلیز با سیری گرفتار شدند هنگام شب ان بچارگان را در خانه تاریک و تنگ که در مبلغ زیادہ از شش گذر نبود و حال آن مکان از زبان انگلیز سے بلا کمول میگویند بند نمودند هنگام صبح چون دروازه امکان را کشوند بجز نسبت و سه کس را زنده نیاختند و دیگران همه اشدهت گری و تشنگی جان داده بودند این ماجرا دو ماه و دوازده روز بعد از رحلت مصابت جنگ بتاریخ بستم دومیم ماه رمضان سن یکم یازد و یکصد و شصت و نود هجری که مطابق بستم ماه جون سال یکم یازد و هفتصد و پنجاه و شش عیسوی بود وقوع آمدہ شود این اوراق تاریخ این سانخه زبان اردو باین طرز تعبیہ یافته که از ان سال هجری استخراج میشود

تاریخ از مولف

<p>جنگ نواب سراج الدوله شون انگلیز صبح ہوتی ز زنده بچو سے کس</p>	<p>لی یا جہر خاں کلکتہ کو سیرا بھولا گو باز ہر کسی نے تیرے ہنگامے کو یاد کیا کہ میں اور آدھا کول</p>	<p>خانہ تنگ بلکہ کو میں کیا کیا بند پای شہر کتیل اور آدھ کتیل کا بہتر تاریخ کا میں خانہ تنگ بلا کمول</p>	<p>یکمید و چیل و شش انگلیز بچو سے بہتر تاریخ کا میں خانہ تنگ بلا کمول</p>
--	--	--	---

سید کریم اللہ متخلص بعبریہ

بر لور اعیان میرزا از شش علی خلف الصدق میرعلت الله سحر بلگر است است در سنه هزار و یکصد و شصت و هفت و گذشته این رباعی از دست رباعی شیطان چوز در نگاه خدا شد مرد و مده پرسید کسی چه آنه کردی
موسم بود مده گفت که منم محو جمال رخ دوست مده بزفات خداو گزدا تم مسجود مده و این بیت از سید غلام مصطفی است
هر خیزد لب سجده تو من بر آن خوانی مده تا سجده بآدم کنی شیطان مده و میر غلام علی آزاد در وفات سید کریم الله این تاریخ بتعمیه گفت

تاریخ

۱۲۲۳

۵۳

۱۱۴۹ شامی خوش کوی صوفی شبرلی | مرد در عین جوانی با نصیب | وقت بیان رفتن غلام ز عیب | بر تاریخ و فاش یا عزیز

سید قطب الدین عرف تاجلی

در ولایتی فاضل و کامل سجاده نشین شاه نور بوده بتاریخ نور در هم جادی الاول سنه شص و ستمین و پانزدهم در گذشته و عارف الدین خان این معرکه تاریخش یافته تاریخ مده در محبت کرد و تقاطب دین مده

سراج الدین علی خان مختص با آرزو اکبر آبادی

۱۱۴۹

کسب او از جانب پدر بشیم کمال الدین خواهرزاده شیخ نصیر الدین محمود و از طرف مادر شیخ محمد عیوب کوی الیاری شطاری میرسد از شغرای تازه کوی و در سلک منضبداران بادشاهی بوده در اوایل سلطنت محمد فرخ سیر مجذبهتی از خدایات کوی الیاری امور گردیده بدقی در شاهجهان آباد استقامت داشت چون وقت او یا نزر رسید بگلبنور آمد و در آنجا بست و سیوم شهر ربیع الثانی سه هزار و یکصد و شصت و نهم در گذشت چند گاه بگلبنو سنجاک سپرده شد بعد از آن برادرزاده او محمد حسن خان تاجوتش بدلی برده در آنجا دفن ساخت میر غلام علی آزاد تاریخش گفته

تاریخ

۱۱۴۹

۱۱۴۹ سراج الدین علی خان تاج العسرا | ز سرگام سخن را آید و رفت | اگر جوید کسی سال فاشش | بگو آن جان صوفی آرزو رفت

نواب مصمصام الدوله شاهنواز خان اوزرنگا مادی

نام اصلی او عبد الرزاق است و اصلش از سادات نواف عبد اهلانی او میر کمال الدین در عهد اکبر شاه بادشاه از حوفا بند آمده و در سلک نوکران بادشاهی لازم شده و پدر عبد الرزاق میر حسن علی نام داشت که در عمر سبب سالکی فوت کرد و فرصت نشود تمامت ولادت مصمصام الدوله سبب نیم رمضان سنه هجری و مشرتاه و العت در لاهور واقع شده چون قریبا او اکثر در اوزرنگا با بود و در عنوان شباب از لاهور با اوزرنگا با آمد در اوایل تنصب در پیشگاه نواب نظام الملک صفت سباه سرفرازی انداخت و بعد چندی بدیوانی بادشاهی صوبه بهر بار باور شد و صحت نواب مصمصام الدوله با نواب نظام الدوله سبب نواب نظام الملک بجزبی بر آمد و چون نظام الدوله با در خود جنگ نموده شکست خورد مصمصام الدوله با تا قتلگی با شرط رفاهت مجا آورد و بعد ان تمام نظام الدوله از آن جنگ کناره کشیده و کیسود مدتی معانت نواب اصصاف جا ماند و از ترس اختیار کرده بجزیره شوید ماثر الاصرر اشغال و رزید و مدت پنج سال اوقات برین سوال گذرانید آخر نواب اصصاف جاه در پایان عهد خود او را از حساب بر آورده بدستور سابقین بدیوانی برابر امور ساخت بعد وفات اصصاف جاه نواب نظام الدوله او را از برابر طلبیده بدیوانی سرکار خود سرفراز نمود چون بعد شادست نظام الدوله و قتل نظر جنگ امارت نواب صلا سبب جنگ رسید او را بتاریخ چهاردهم صفر سنه سی و ستمین و پانزدهم العت لوبلای خلعت

و کالت مطلق خود و منصب بهشت هزاری و بیست و یک سوار و خطاب معصام الدوله بر فراخت و در سنه هزار و یکصد و هشتاد و هشت هجری مالکگیر ثانی با و شاه چو در پی بر آید و مراتب فرستاد و شخصی این مصرعه تاریخ یافت صح از شاه سینه یاد بای
 و هم مراتب ^{۱۱۴۹} بعد از آن معصام الدوله در فکر بر پنداخت نصاری فرانسیس که در آن ملک قناری تمام بهم رسانیده بودند
 افتاد و نواب صلاحیت جنگ از گفته او نصاری را از نوکری خود بطرف کرد و بنا برین در ماه حجب سال هزار و یکصد و هشتاد و یک
 و یک عبد الرحمن مخاطب مجید رخک که صاحب اختیار سرکار سوشیر بوسی فرانسیس سردار نصاری بود معصام الدوله
 را در امر نگا با و یا مستولان واقعه ای او مقید ساخت نظام علی خان برادر صلاحیت جنگ که دشمن جانی حیدر جنگ بود تاریخ
 سیوم رمضان سنه مذکور حیدر جنگ را که به خمیر آورده بود قتل آورد و طرفه نشویشی در لشکر افتاد درین شور و غوغا واقعه طلبان
 کار معصام الدوله را با پسرش میر عبد الباقی خان دین الدوله سفور جنگ که یکی از اقربا به او بود تمام ساختند پسر میر
 را در قباقرابا که او که جانب جنوبی شهر قریب بدرگاه شاه نوز است زیر خاک سپردند و دین الدوله را در قباقرابا
 ابائی او که با من گنبد شاه هند است دفن کردند میر آنا و تاریخ شهادت این بر سه درین آیه یافته ^{۱۱۴۱} و وجه ^{۱۱۴۱} و وجه ^{۱۱۴۱}
 و نیز میر مذکور گفت ^{۱۱۴۱}

تاریخ

۱۱۴۱	رفت معصام الدوله ز جهان	سیوم ماه شرفیت رمضان	سال این واقعه ان سید خود	گفت داشته عبد الرحمان
------	-------------------------	----------------------	--------------------------	-----------------------

ایضا و ستراد

معصام الدوله آن امیر عالی مرتبت آگاه ^{۱۱۴۱} نامی شکر گشته بکین که در ماه این ^{۱۱۴۱} زاد و مرض سیزده تاریخ به باران ^{۱۱۴۱} کرد و شهید ناکسان سید را ^{۱۱۴۱} انالهر
 و نواب درگاه علی خان مخاطب بمومن الدوله را از رخک که از طرف نواب صلاحیت جنگ بصوبه داری او نگا بود
 مستاز بود این رباعی ستراد و تاریخ ایشان در سنگ نظم کشیده ^{۱۱۴۱}

تاریخ ستراد

۱۱۴۱	دیدیم زمین پوناک صحرای خرابه ^{۱۱۴۱}	دشمن خود تو بود خون شهدا ^{۱۱۴۱}	انتم کسیت ^{۱۱۴۱}	اولا و علی شهید کرد ^{۱۱۴۱}
------	--	--	---------------------------	-------------------------------------

و میر رحمت الله نامه شخصی این تاریخ یافته ^{۱۱۴۱}

تاریخ

۱۱۴۱	معصام الدوله مالکگیر بود	نام قتل شد بعد که جرد و سب	در زمین قاتل ماه میام بود	تاریخ گفت محفل شهادت شد نصیب
------	--------------------------	----------------------------	---------------------------	------------------------------

روضه حضرت سلون

این درگاه در موضعی که انرا حضرت سلون میگویی بنده مصاف صوبه آورده در سنه یک هزار و یکصد و هشتاد و یک هجری
 مقبره یافته و این تاریخ بنامی اوست

تاریخ

۱۱۴۱	شهر بنار سلون روضه نور	که جهان را از نیست کسیت ^{۱۱۴۱}	داد اوقاف بشارت از تاریخ ^{۱۱۴۱}	این بود استانه اشرف ^{۱۱۴۱}
------	------------------------	---	--	-------------------------------------

میر محمد یوسف

بن سید محمد اشرف الحسنی ذوالواسطی البلکرای و دختر زاده میر عبد الجلیل بلکرای است که کتابی تابعیت خود با هم

الفرع الثابت من الاصل الاثالث مثل دمیر آزاد در تاریخ اتمام این کتاب گفته

تاریخ

میر یوسف عزیز سفر کمال از احادیث بخیر کلام الله	از خم مرفت کشید چنین کرده اثبات حق زبانی تو فرقی سال تاریخ این کتاب بخرد	کرد در وحدت مشهور در تم هست این نقش زینشین الحق گفت شمع مجالس تحقیق	نسخه تازه بکفر عمیق بادگاری ز خانه تو رفیق
--	--	---	---

۱۱۶۲

دمیر محمد یوسف تاریخ دوم جمادی الثانی روز پنجشنبه سنه اثنین و سبعین و مائة و اءت در بلده لکنو در گذشت منش
احمد در عرض دوروز ببلگرام رسانید و در باغ محمودیابین مرقد جدش میر عبدالجلیل دفن ساختند میر آزاد و
در مرثیه او این تاریخ گفته

تاریخ

الی بر شکیب ما چهرت بیابلیل بقبری قهرت کن فغان من بهر لای روان شد اگر فردوس باشد خوش ندارم نمیدانم چه از من حدی لقیه	که کوی بود در کیم زبهارت که سر او تاریخ فنارت چو روح او بگلگشت همارت کزین گلشن منیم جانفزارت که با آن دوستی ناآشتی است نوشت آزاد تاریخ وفاتش	نماند اکنون امید زنده گان عزیزی مصرعنی میر یوسف به فغان با نماندان قدر نیست که درت انقدر با کرد افشاند شکوه سلطنت از دست رفت جوان بار با یوسف کجارت	کرد و قاتل مارا دوارت ازین عالم سوی دارالبقاوت ز دستش طره لعل بی هبارت که از سیاهی جوت من هخارت تو کوی از سرم غل هجارت
--	---	--	--

۱۱۶۲

و شخصی دیگر این تاریخ در وفات او نظم نموده

تاریخ

میر یوسف گذشت ازین عالم داغ خیزین الم بدلیا سوت باقی در دمن دار بخشید گفت همان دول احسانت

۱۱۶۲

عزیز الدین محمد عالمگیر ثانی با د شاه غازی ابن معز الدین
جهاندار شاه ابن شاه عالم صاحب در شاه

در سال هزار و نود و مندی که سنه هزار و یکصد هجری تولد پذیرفت و نام مادرش انوش پاپی بود بعد از آنکه عمال الملک
غازی الدین خان وزیر احمد شاه با د شاه را کمول ساخته محبوس کرد عزیز الدین ابن جهاندار شاه در آن شخصت
و هفت سال بود در زمان فرنج سیر با د شاه معتد بود در محبس بر آورده بتاریخ دهم شعبان صد یک هزار و یکصد و شصت
و هفت هجری که موسوم به عالمگیر ثانی نموده بر اے نام بر سر پر فرمانرواے در شاه جهان آباد نشاندید و میرزا
ملکرامی ذکا تحت لیس تاریخ جلوس او گفته

تاریخ

بر سلطنت سلطان عزیز الدین	کارای من دولت جهان خلافت	سال تاریخ جلوس این د کا تحریر کرد	با د شاه هند عالمگیر عالیجاه شد
---------------------------	--------------------------	-----------------------------------	---------------------------------

۱۱۶۴

ایضا

شاه دلا نزار عالمگیر	از ازل نامور ضیق آمد	کشت چون جلوه گر جو میر	کشت تاریخ منظر را بریزد
----------------------	----------------------	------------------------	-------------------------

۱۱۶۴

بیت سکھ

بروز سکھ صاحب نے عزیز الدین عالمگیر ثانی

در سنہ یکہزار و یکصد و ہفتاد و ہجرت احمد شاہ ابدالی مرتبہ دوم تالیفاً جہان آباد آمد غنیمت تھی بے شمار زونہی و اگر ہر وہ
 دو دفتر محمد شاہ را در جبالہ نکلان خود آورده و عالمگیر ثانی نے نیز دفتر خود را بہ پیشش تہیہ فرمایا سوٹ ساختہ وقت را علی
 احمد شاہ ابدالی حسب خواہش عالمگیر ثانی خمدہ امیر الامرا سے پر تجیب خان افغان خطاب تجیب الدولہ
 مرحمت ساخت بجز و انگے او عماد الملک غازی الدیخان کہ از خوف احمد شاہ ابدالی بطرف فرخ آباد فرستہ بود
 از انجا نواب احمد خان نیکش را ہمراہ گرفتہ باہر اور گونامتہ را و مرہٹہ دہو لکھو در دہلی آمد و بعد مہاراجہ و مقابلہ تجیب الدولہ
 را از شہر سیمان آباد بدر نمود و حملہ کار سلطنت را بدست خود آورده با دشاہ را محسن بیدخل ساخت
 و احمد خان نیکش را بجلد و سے خدمت ہا سے او سپہ امیر الامرا سے خطاب تجیب الملک احمد خان بہادر
 غالب جنگ وہاں نید بعد از ان عماد الملک در پے ہنگ حرمت شاہ زادہ ہا سے مگر خلف عالمگیر ثانی نے کوشش
 گرفت بلکہ در سنہ یکہزار و یکصد و ہفتاد و یک ہا سے مقصدی ساختن او خانہ اورا محاصرہ نمود شاہ زادہ پنجوی کتوانت
 بعد کشتن چند کس و میر جعفر باکگہ سی پیشیل را و مرہٹہ از ان جمیع بیس سالہ ہر آئندہ قریب ہشت ماہ ہزارہ تجیب الدولہ
 گزرا نید بعد از ان از خوف عماد الملک بطرف مشرق رفت و چندی در اہد آباد کہ نیاست آن صوبہ از تنہا گام نواب
 صفدر جنگ بنام نواب محمد قلی خان برادر زادہ او بود دستوقف بودہ و بعد از ان محمد قلی نواب اہمد و ار
 وزارت ساختہ در شہر و ع سال ہزار و یکصد و ہفتاد و دو با فوجی عظیم مہمت بر تہذیب ملک بنگالہ نمودہ
 ہراہ خود گرفت درین سال رگونا متہ را و مرہٹہ دو تا سہ ہند ہیرا بیا سے عماد الملک تجیب الدولہ را در سکنال
 محاصرہ کردہ اور آنگ نمود تاریخ این معاملہ یا فتنہ آئندہ بہر سبب را آشکارا ہو کر دہند چون درین ایام غلبہ مرہٹہ ہا بسیار
 شد ہند و مسلمان از دست ایشان عاجز آمدہ با تقاضا نواب شجاع الدولہ صوبہ درار آورده و دیگر امرایان
 ہند و ستان عرضداشت با احمد شاہ ابدالی فرستادند و لگ خورا ستند کہ لشکر ہین آورده و متفق شدہ
 این فرزند میدین راستا حاصل کردہ اند خیا نچہ احمد شاہ ابدالی ازین مخر وہ سرد گردیدہ در سال ہزار و یکصد و ہفتاد
 و سہ ہجری نوح توجہ بہت ہندوستان اور و چون آمد آد کو مش زو خاص و عوام گردیدہ عماد الملک بنگال سبے ادنے
 ہا کہ بہ نسبت عالمگیر ثانی از و بظہر آمدہ بود و علاوہ آن تجیب الدولہ را کہ دست گرفتہ احمد شاہ ابدالی بود از دہلی
 بد ساختہ بود و خوف جان خود بائی بیک خان بلخی و ممدی قلی خان کشمیرے را کہ شہیر امور دولت او بود ندا اشارہ
 فرمود تا ایشان عالمگیر ثانی سے زور و خشنہ تاریخ ہشتم و بر و آیتے تاریخ چہدہم ماہ جمیع الثانی سال یکہزار و یکصد و ہفتاد
 و سہ ہجری سے بکشتن و جمعہ میں را از بالا بطرف دریا بر یک جہا افکندند بعد شش ہر بعض کسان لاشش را
 برداشتہ در مقبرہ ہمایون بادشاہ بدخون ساختند تاریخ وفات اوست

تاریخ

شاہ عالی نسب عزیز الدین	کشتن بود و جہا رست ہا	گفت یافت چو رفت و جنت	داد عرض سکھ صوای و آ
-------------------------	-----------------------	-----------------------	----------------------

و چون انتظام الدوله خانانان پسر قمر الدین خان فزیر که خالوی عماد الملک بود و سرد روز پیش از قتل باو شاه بکلم
عماد الملک از دست همون ملک حرمان شهید شده بود چنانچه عزیز تاریخ شهادت او باو شاه هم باین عنوان
گفته که از معرعه آخر تاریخ بر سر آمدید

تاریخ

۱۱۷۳

ستنی بلخ و شیبی کشمیر قاتل جان شاه و امین وزیر

دست سلطنت عالمگیر ثانی پنج سال و هشت ماه و هشت روز دست عمر نهاد و چهار سال لقب او بعد وفات قتل
قرار یافتند

آمدن احمد شاه ابدالی مرتبه سیم و در شاهجهان آباد

چون ملک حرمان با شماره عماد الملک تیغ جفا بر کلوئے عالمگیر ثانی را نهد و شاهزاده محی السنه را که یک کاس بخش
ابن خلدو سلطان بود بر اس کے نام بر تخت جهانناے نشانیده لقب بشاهجهان ثانی نمود و عماد الملک خود کے
قلعے خان کشمیر پر اجماع است او گذارنده خود بغیانت و وفات داتا سنی و بیوه و جنگو که که نجیب الدوله در
سکرتال سبب الارشاده او محارمه نموده بودند مشتافت و معامله نجیب الدوله بر صلح قرار یافته بود که عنقریب
رسیدن احمد شاه ابدالی گوش زد عالمیان گردید داتا سنی بی خبر شاه ابدالی شنیده صلح را ناقص گذارشته
بالشکر خود که در اوقات هشتاد هزار سوار جبار همراه خود داشت بمقابلہ احمد شاه ابدالی روان شد و چون عماد الملک
خبر پیدا بر گلوئی بسیاری از سکناي شهر نیز رانده بود هر کس بلکه خادمان او نیز از کمر و کدورت برداشتن دل داشتند چنانچه
منشی و وزیر لغت با نجیب خان پیوستند و مستولان بادشاهی روزی بار دہلی باستفق شده برای تخواه خود با
بر عماد الملک بجوم کرد و با شاه نجیب الدوله در حویلی او فتنه برپا از فتنه و صحن و اسباب و فیل و توپخانه یافتند بہانہ
تخواه خود بغارت بردند و عماد الملک کمال حسرت و اندوه پیش سو رحمل جاٹ فتنه و قلعہ بہرت پور مخفی گردید بعد ازان حد
شاهجهان آباد حکم نجیب الدوله بر آب و باد روان شد محقر آنیکہ چون شاه ابدالی تا بہ انتر پد رسید سعد الدوله خان پسر
علی محمد خان روہیلہ و نجیب الدوله و نواسہ محمد خان جنگش فرخ آبادی در صافتر حسرت خان و دوزخی ملک اینہا در میان
انتر پد واقع شدہ خود باو را بشاہ ابدالی رسانیدہ شرف ملازمت اند و خند القصہ چون لشکر شاه بالشکر داتا سنی بمقابلہ
شد و تا جنگ کنان بجانب شاهجهان آباد رجح القہری نمودہ بمیدان بادی کہ در سواد شاهجهان آباد واقع است رسید
و ابدالیان اطراف دتار افزو گرفتند و جنگی عظیم در میان آمد آخر کار داتا با سایر فوج از اسپان فرود آمدہ پا در سینہ
قایم کرد تا آنکہ با جمیع مہر امیان علف تیغ نیدریغ ابدالیان گردید این واقعه در ماہ جمادی الآخر سال یکہزار و یکصد و
ہفتاد و سہ ہجری بوقوع آمدہ و میر غلام علی آزاد تاریخ این جنگ را چنین یافتند

تاریخ

۱۱۷۳

کرد سلطان محمد در آن قتل و تاریخ دشمن گاہ گفت تاریخ این ظفر آزاد نصرت با دست شاه عالمجاہ
چون بگریخته شدن داتا سنی پیدایشی و با او برادرزادہ بالاسی پیشوا در کن رسید با فوجی عظیم رگبرگے ہندوستان
گردید و در قایمانہ احمد شاه ابدالی در شاهجهان آباد رسیدہ اول شہر تاراج نمود و قلعہ را نیز بعد جنگ مفتوح

ساخت من بعد تاریخ نسبت پنجم صفر سال یک هزار و هفتاد و چهار شاه جهان تاسی را که قریب یکسال بخت نشسته بود و چون
 ساخته مرزا جوآن بخت را که خلف شاه عالم بادشاه بود و خطاب جلندار شاه بوسه لعهدی بدو کرد که بنگاله بود و
 فرماندهی نشانید و خود متوجه معرکه احمد شاه ابدالی گردید در آن جنگ با بسیاری از سرداران مرشد تاریخ ششم ماه بود و آن
 سال مذکور که مطابق ماه جنوری سنه یک هزار و هفتصد و شصت و یک عیسوی بود کشته شد گویند که تا شصت کرده چون مرشد با مثل آب
 زمین روان بود چون شاه اول بود قتل تا این فتح بزرگ نمود پس از تاریخ این گفته

تاریخ

۱۱۴۳

۱۱۴۲

شاه سواد الپ اینک بکشت	گردید انجام و در آغاز فتح	امور خاصه تاریخش خست	شاه در اسل نمود باز فتح
------------------------	---------------------------	----------------------	-------------------------

مختصر اینکه بعد این فتح احمد شاه ابدالی تا چند ماه در شاه جهان آباد متوقف بود و سپس انکه در فروردین ماه بادشاه موسوی محمد
 بیگم از لطن صاحب محل بجباله کلج خود داشت و در عالمگیر ثانی را که با سپه خود شاهزاده نیور مرزا عقد سلطنت
 هندوستان بر شاه عالم بادشاه کرد در آن ایام لطن بنگاله تشریف داشتند و مرزا ساخته و جهاندار شاه راه چنان بجا
 بدو رسید که گذشته و خلعت وزارت نواب نجف الدوله پو شانیده و از سر نو عهد که امیر الامرای نجف الدوله
 بخشید و تباریخ شانزدهم شعبان سال مذکور لطن قندار مراحت فرمود و کلمه مراحت قندار نمود و تاریخ روانگی
 اوست و نواب شجاع الدوله از روانگی شاه ابدالی برای ملازمت شاه عالم بادشاه لطن مشرف روانه گردید

الواله المظفر جلال الدین شاه عالم بادشاه غازی و لدر عزیز الدین عالمگیر تاسی

ولادت او تاریخ هفتم سنه زوی القدره سال یک هزار و یکصد و سیل هجری از لطن زینت محل مشهور ملال کنیز و تاریخ
 شده پیش ازین مذکور شده که شاهزاده عالمگیر نجف محمد الملک غازی الدین خان بچین حیات پدر از شاه جهان بابا
 گر نجف و نواب محمد علی خان رازا لنگه با هم همراه گرفته مشغول بنگاله رفته بود در آن ایام تنی چند از انگریزان از طرف
 کمپنی کوشی با سه تجارت و حکومت و عظیم آباد داشتند شاید که یک و نیم سال پیش از درو شاهزاده و در میان آن
 سلاح الدوله حاکم بنگاله و روسای انگریز صومنی دست داده بود که باعث خرابی و بربادی او شده و جنگی در میان
 ایشان واقع گردید مختصر اینکه کرنیل کلبو صاحب که سردار انگریزان بود با یکباره که در ایامی دو هزار هندوستان
 رسیدن پلاسی که از مرشد آباد پانزده کرده فاصله دارد دستبرد جنگ شده با وجود آنکه همراه نواب قریب پنجاه هزار سوار و پیاده
 و پنجاه ضرب توپ بود هرگز نیت یافته و تاب مقاومت در خود ندید از میدان جنگ گر نجف و این معامله تاریخ پنجم ماه شوال
 سنه یک هزار و یکصد و هفتاد و هجری مطابق بست سیوم ماه جون سنه یک هزار و هفتصد و پنجاه و هفت عیسوی بود و در بعد
 هرگز نیت سلاح الدوله گرفتار شده و تاریخ پانزدهم شوال سنه مذکور با ایامی که صادق مشهور به میرن سپهر نجف علیخان قتل
 رسیده بعد از آن صاحبان انگریز سپهر علیخان را که نایب نواب مذکور بود بجای او بر بند ریاست نشانیده بودند یکسال
 و نیم بعد ازین ماجرا شاهزاده موصوف در صوبه بار سیده بار او در بنگاله محاربه و مجادلیش داشت درین اثنا خبر شهادت
 پدر خود بدو رسانیدند شاهزاده فی الحال بصلاح امرایان که همراه او بودند تاریخ چهارم جمادی الاول سنه هزار و یک صد و هفتاد
 و صد و هجده ساله شهریه پیشه اورنگ ماندرای از راسته جلوس نمود و خود در لاهت شاه عالم بادشاه لقب خست بعد از آن
 وزارت نواب شجاع الدوله صورت دار نمود و خلعت امیر الامرا به نجف الدوله فرستادند و قاتر جلوس و تاریخ شهادت پدرش

از تاریخ هشتم ربیع الاخر سال مذکور در نوبت سید امیر امداد سلاذکا تخلص تاریخ جلوس از گفت

تاریخ

۱۱۴۳

۱۱۴۳ زهی شاه عالی محمد گستر | باو بیخ و محبت و گلبین بند مسلم | برون ارسال جلوس بایون | از سلطان هندوستان شاه عالم |
در سیزده راقم الحوت تاریخ جلوس او در الفاظ فضل ربانے یافتند و از ادر شسته لظلم کشیده

تاریخ

۱۱۴۳

در محفل سخن چو شد عالی گزین عالم | بجوی سال جلوس سنن ز فضل ربانے

و بعد جلوس پادشاه مدنی در بنگاله با توابعان نواب جعفر علیخان جنگ متواتر و است تا آنکه شب کسب شنبه چهارم ماه ذی القعدة سنه مذکور در شب یونقیه میر صادق مشهور مسیرن سپه نواب جعفر علی خان در ضمیمه خود خوانده بود برین بروز افتاد و جان داد و بعد وفاتش قاسم علیخان که والد نواب جعفر علی خان بود زایل گزید و بعد از چندگاه قاسم علی خان بارون سالی انگیز منتقد شده نواب جعفر علی خان را که بیرو ضعیف شده بود و محمول گردانیده و خود در سنه یکم هزار و یکصد و هفتاد و چهار هجری بر سر گذارست نشسته ملک الفلاییت گردید پس بعد شاه عالم پادشاه ملازمست حاصل نموده بر سر سماعت پادشاه از صورت بنگاله است چهار لکبه رویه سالانه مقرر نمود پادشاه از آنجا که بیخ کرده بطرف انکه ابا و پختن بر بند و بتاریخ پنجم ذی الحجه سنه مذکور همراه نواب شجاع الدوله که بعد از شکر مرشد در زمانه شدن شاه امداد بیخ طرفت پذیرا استقبال او شتافته بود در شهر امداد رسیدند و چون بابا و فرزند و ده سال دیگر در آن شهر بسر برده در سنه یکم هزار و یکصد و هشتاد و پنج هجری بشاه جهان آباد تشریف بردند

ز تعلیق النساب بیگم

نام مادر نواب نجف خان بود که در سنه یکم هزار و یکصد و هفتاد و چهار هجری فوت شده و در شهر امداد و در مقام بهادر گنج واقع است و بر کرد دیو اراکان روضه اندورسے و بیرونے اشعار عربی و فارسی بسیار منقوش است سه مرتبت وارد و در مرتبت تاریخ است و بر یکی بیخ مرقوم نیست و لکن تاریخها نیست

تاریخ

۱۱۴۳

چو در نسیب از در قافانے | لغز دوس جا سکونت گرفته | در محبتیم تاریخ سال وفاتش | فرد گفت بجای محبت گرفته

بر مرزا و دیگر

۱۱۴۵

هزار و یکصد و پنجاه و هفتاد | بر بنت مریم سوی فردوس شاد

و اشعار فارسی با تاریخ که بر دیوار لطیف بیرونے منقوش است بیخ چند ازان نواشته سے شود

تاریخ

بدر پیش زهر صدق و صفا پریشند | تا که داخل لیر و در پیونیشند | رفت با فالانیت رسول مدنی | منگوش غلبه برین کرد و لوبیچیل
روح پاکان بیخ باقیه جور العین | گشته از صدق و وفا خنده فلانین | اندرین خلقت شب ان ستار جمید | رفت از عالم فانی برانص حنت
که در شکر عشق سوز حرار | و الدلی عتی ناسوره و لوبیچیل | هزار و صد و هفتاد و چهار هجرت

۱۱۴۲

اگر عدد سوز کوح را که حرف لام باشد با عدد والد داخل جنبی یکجا نموده آید تاریخ وفات بر آید

امام باقره در ملک بهار

این امام باقره را نیز راج در ملک بهار مضاف صورت بنگال در سنه هزار و یکصد و هفتاد و پنج تعمیر ساخته و پر دروازه ان عمارت این تاریخ منقوش نموده

تاریخ

نیز راج بتوفیق امیر سبحان	بنام نموده چو این منزل امام زمان	هزار یکصد و هفتاد و پنج کشته شد	سجرت بی ان سرد و صاع و کبار
یک خوشتر مایه بسایه جنتین	یکت احمد مختار شافع کوشین		

کشته شدن سورج مل جاب و آمدن شاه ایدر که مرتبه چهارم هستند

چون احمد شاه ایدر بعد استیصال افواج مرتبه پنجم به دولت راج مل آمد که از سر نو مرتبه فرموده و جهانه ارشاد را بجای پسر او مل عبد ساخته با قدرت و فیروزی بطرف کابل و قندهار مراجعت نمود بعد از آن گیش حکم نجیب الدوله در شاه جهان آباد در آن سنه در سنه هزار و یکصد و هفتاد و هفتاد و پنج که در راه بهادی الثانی راه سورج مل جاب که ملک بزرگ و کبیر و بهر پور بود در آن چند می قلعو گره را نیز گرفته بود در شاه جهان آباد آمده با نجیب الدوله جنگ پیکار آغاز نهاد تا آنکه روزی از ضرب کله نمودن کشته شد و این سورج مل پسر بدین سنگ جاب است بدین سنگ پسر جاب بود و پسر این سورج مل در عهد عالمگیر او بزرگ رتیب رهنری میکرد و از این پیشه متمول گردیده به قلعو بهر پور که چهارده کرده از اکبر آباد فاصله دارد نهاده بود در ابتدا به سلطنت محمد شاه فوت کرده بعد او پیش بدون سنگ جاب پسر را گرفت و قلعو بزرگ را تعمیر نموده و در ایامیکه نام در شاه در و ملی آمده بود زنده بود بعد وفاتش پسر او را به سورج مل بجای او نشست برادر کوچک در پتاپ سنگ نام داشت که قلعو کبیر بسا نموده و پیش بسا در سنگ تا شرح جاب در عری خوزه بود و این سورج مل در وقت احمد شاه با و شاه وقت نواب صفدر جنگ اختیار نموده ملک بسا را سنده با و شاه می یافت و بعد از فتن صفدر جنگ بسا صوبه خود و از نسبت ضعف سلطنت بیشتر جاب بسا سنده بزرگتر پیش بر سر آمده بود و بعد کشته شدن بهادر در ایام شاه ابدانی قلعو کبیر آباد را تسخیر نموده و در ملک عمارت های عالی تعمیر ساخته و پسران او کلاز نواب صفدر جنگ و ستار بدل برادرانه کرده بود و نیز خرابی کلاز شاه پسر که قلعو کبیر آباد بود و پسر او را در وقت سورج مل خالی نموده و سورج مل کبیر را کشته شد و شاه جهان با و شاه بعد از هزار و سیصد و هشتاد و نوبت کلاز از قلعو کبیر آباد بر داشته و قلعو بزرگ بهر پور که در وقت احمد شاه سورج مل جاب کشته شد پیش بسا را به جاب کبیر چند اوقات محبت اهتمام نمود پسر بهادر را و مرتبه نواب عماد الملک را همراه گرفته با لشکر عظیم دلی را تا چهار ماه محارمه نموده و جنگید تا آنکه نجیب الدوله عاجز آمده باز عرضی بجنوب احمد شاه ابدالی در ستاوه شاه را از کابل گرفت و او چون جاب کبیر آمد لشکر احمد شاه را شنید و شنیده بتوسط راه ملهار مرتبه با نجیب الدوله محارمه کرد و در یک سعادست نمود این مسافرت او آن سال یک هزار و یکصد و هفتاد و هفتاد و پنج اتفاق افتاد هجری در ایامیکه نواب فتحعلی الدوله و شاه عالم بادشاه برای ملک نواب قاسم علیخان بطرف بنگال فرستاده بودند بوقوع پیوسته

نواب صلابت جنگ حیدر آباد

پسر سومی نظام الملک صفی احمد را کبیر است کشته شدن نادر شاه و کوش پیش ازین موقوف گردیده و سپس واقعه سید محمد خان را که شهر صلابت جنگ بود بر سر ریاست کن نشاندید بعد چندی قلعو بسا را با جی را و مرتبه تاریخ یازدهم ذی الحجه سنه یک هزار و هشتاد و پنج

و چهار روز ننگ باد مستوجب بود گردید و بالاجی با پنجاه هزار سوار بمقابله او پیش آمد مصلابت جنگ محاربه کنتان بالاجی را فرمودند
 رسانید و آب و سیاهی سر به راه را که بر سر راه واقع بود سوخته با خاک برابر کرد و رین محاربه فرانسویان با کشتن باری تو نماند و در این زمان
 با بر آوردن مخصوص شب چهارم محرم شروعه سال کبیر از وفات خیم جرجی که تمام او تخفیف شده بود و افواج مرسته اکثر معمران مشغول گشتند
 خاص آن وقت بودند شیخون زره و فرج ایشان را نهیمت دادند و آخر صلح با هم در میان آمد و بعد از آن قصد بر طرف کردن مصلابت جنگ
 نصاری را از نو کردی خود از کشته مصعاص الدوله کشته شدن مصعاص الدوله از دست تقصد در سنه هزار و یکصد و هفتاد و یک مصلحتاً در
 زیر احوال مصعاص الدوله بر قوم یافنده مختصر اینکه مصلابت جنگ بعد ایالت یازده سال تاریخ چهارم ذی الحجه سنه کبیر از و یکصد و
 بنقصد و پنج برست برادر خود نظام علی خان مقید گردید و یکسال و سه ماه و ششش روز و وقت گذرانیده بستم اول سال کبیر از
 و یکصد و هفتاد و هفت در گذشت در جوار مزار شیخ محمد ملتانے مدفون گردید

نواب نظام علی خان اصفیاه حیدر آبادی

چهارم نواب نظام الملک اصفیاه حیدر آبادی در سنه هزار و یکصد و هفتاد و پنج هجری برادر خود نواب مصلابت جنگ را مقید ساخته مالک ولایت و کن گردید
 بست و هشتم ماه شوال سنه مذکور قلم ندرک را که در کن است مفتوح گشت رای کیول گشتن کا یتمه تاریخ آن یافت

تاریخ

آوردن اتم تره از قتلک سب | دوده بود با: در حقیقت یکا زاه استوان نرس

از معمران تاریخ استخراج می یابد بعد از آن چون در ماه شعبان سال کبیر از و یکصد و هفتاد و هفتاد و پنج تاریخ است و لشکر مان
 او قلم عمارت پونز را سوخته با خاک برابر کردند میر اولاد محمد کا تخلص برادر زاده میر غلام سله آزاد این تاریخ یافت

تاریخ

اصت جاووم سلیمان غلام | آبادی قوم بر سر سوخت تمام | تاریخ نشووز شعله و طبع زکاک | استنش زه و پور سایه اسلام
 در این ایام با سوار و خلف بالاجی با و در گذر نامه او برادر بالاجی معمران سر به با بود

فتح یافتن انگریران در کبیر افواج نواب شجاع الدوله و شاه عالم با و شاه و نوشته شدن سده و یوانی معونه بکنا مینینی انگریر

چون در او انفرسال هزار و یکصد و هفتاد و شش هجری میار و سا انگریر و نو افواج مینینی حاکم بنگال که در دنی هم رسیدن با بران انگریران نواب
 جعفر علی خان مغزول را بر آن مسلمات با و دیگر مجال ساخته بر سنده راست نشانید نواب قاسم علی خان تا چندی جنگ محاربه با ایشان در دست آخر
 نهیمت بر نهیمت یافتن و تا مقامت نیار و در شروع سال هزار و یکصد و هفتاد و هفتاد و شش در لده آباد و شاه عالم با و شاه و نواب
 شجاع الدوله در لده تشریف داشتند استمداد کمک خواست که در کرده او را با یک سلسله گروانند چنانچه نواب شجاع الدوله با و شاه در او انفرسال
 هزار و یکصد و هفتاد و هفت هجری با سپاه عظیم بطن مشرق کوچ نمودند و در عظیم آباد رسیدند تا بیک و بار او جنگ تمام کردند چون سال هزار و
 یکصد و هفتاد و هفت شروع گردید و ایام بر شکل بر سر رسیدن وقت با مناسب ندره از آنجا کوچ نمودند و در یکباره مقام کردند بعد
 که نشن ایام بر سات میسر و صاحب انگریر بر جیب اشاره صاحبان کونسل با فونست قلیل که در ان ایام داشتند در
 کبیر آمده طرح جنگ و یکبار با نواب شجاع الدوله انداختند آخر نواب ناب مقاومت در حوزندیده تاریخ نسبت و هشتم
 ماه ربیع الثانی سال هزار و یکصد و هفتاد و هشت هجری که موافق سبتم ماه اکتوبر سنه هزار و یکصد و هشت و چهار صد و سیوی بود از

میدان جنگ رو بر تافته بمشوره غایت خان پسر حافظ رحمت خان که با چنبرار سوار و سپاده در جنگ شریک
 نواب بود بطرف بر علی شتافت باین اراده که اگر رو بیله با تن بر فاقست در و هند باز طرح جنگ جنگ جنگ
 اندازد شخصی در باب تشکست خوردن شجاع الدوله این تاریخ یافته به کل مغل چون ^{الله} بقصه افواج
 انگریزی بفتح و فیروزی تابه الد اباد و لکنهو و فیض اباد داخل شدند چون شاه علم بادشاه دید که شجاع الدوله
 منظم شده رو بفرار نهاد لاجار بارو ساسی انگریز طرح صلح انداخته همراه ایشان تا باله اباد تشریف آوردند شجاع الدوله
 چون بمیر علی رسید سوامی حافظ رحمت خان کسی از روسای اقاغنه با او موافق شدند بلکه خیال فاسد در دل داشتند
 لاجار از انجار روگردانیده همراه حافظ رحمت خان دفرخ اباد پیش نواب احمد خان پسر نواب محمد خان بنگش شتافت
 داز انجا نواب عماد الملک غازی الدین خان را که در فرخ اباد بود همراه گرفته متوجه کالیپی شدند و بسعی ملهار را در محوطه
 که پنجاه هزار سوار همراه خود داشت در کوزه جمان اباد کشت کشید و جنرل کارنگ حسب بهادر که بطرف فیض اباد
 اوده رفته بود از استماع این خبر در کماش مشهورا جهور عبور گنگ نموده مقابله فوج مرسته نمود تا سیره قتال از
 هر دو جانب زبانه کشید و نواب تاب گله نو تکلیف نیامورده روز میدان بگردانیده و مرسته با نهر میت یافته
 و عبور جمن کرده بطرف کالیپی فرار نمودند این واقعه در ماه محی سنه بکهار در هفتصد و شصت و پنچ عیسوی
 که مطابق او آخر سال هزار و یکصد و هفتاد و هشت هجری بود بوقوع پیوسته از همین وقت پایه دولت
 کبیری انگریز ملنزی گراشت و ابتدای عملاری کبیری انگریز از همین زمان تصور باید فرمود و خواجه تاریخ آغاز دولت انگریز در هند ^{داند}

در سبب امیر شکرستان

۱۱۷۸

مختصر اینکه بعد از ان تمام بخاطر نواب رسید که در شاه جهان اباد رفته معرفت نجیب الدوله عرض داشت منضمین بیوفا
 سرداران سپاه در خواست فوج بنگ خود بحضور احمد شاه ابدان که موافق است دعای نجیب الدوله و
 محاصره راجه جواهر سنگه حاکم از کابل کوچ کرده تا بر هند رسیده بود و بفریب خواجه این تدبیرا حسن تدبیر خود
 دفرخ اباد پیش احمد خان بنگش آمد تا بالصلاح او بیخام صلح و مصالح بارو ساس انگریز در میان آورد و با جنرل
 کارنگ صاحب ملازمت نمود و عهد و پیمان که تا این زمان بران قائم اند در میان آمد بعد از ان هر دو سرداران اباد
 کوچ نموده تا باله اباد تشریف آوردند درین اثنا که نیل کلپو حسب مخاطب بنامت جنگ بهادر که بهادران ایام از
 ولایت مخاطب بلار و کلپو شده اده بود بر کبند و بسبت صوبه بنگاله از کلکتة تشریف باله اباد آورد منشی اعتمام الدین
 که بولایت انگریزان رفته بود در رساله شکر نامه تصنیف خود می نویسد که چون لار و کلپو حسب باله اباد رسید
 نواب شجاع الدوله قرار داد در میان آمد که صوبه اله اباد داخل بست و چهار لکه روپیه و صوبه کوره جهان اباد نیز بهمان قدر
 ملک جبل و هشت لکه روپیه جهت خرج بادشاه حواله طازان او کرده شود باقی صوبه اوده یک کتور و پنجاه لکه روپیه و دیگر
 غازی پور زمین پانزده لکه روپیه بصرف نواب موصوف باشد بعد از ان پنجاه لکه روپیه برای خرج سپاه شکر
 کبیری از نواب گرفته بدو قطع صلح نامه دستخط و موامیر کبیری و نواب مذکور ثبت نموده کتاب انجیل لار و کلپو حسب
 بدست گرفته بدست نواب داود نواب نیز مصحف مجید بدست گرفته در دست لار و کلپو معاوضه کرد و با هم معاظه
 نمودند بعد از هفت روز نواب شجاع الدوله خلعت پادشاهی پوشیده بطرف صوبه اوده رخصت شدند و لار و کلپو حسب

سند نظامت صوبه بنگاله بنام نجم الدوله پسر لواب جعفر علیخان مرحوم دسند دیوانی بنام کمپنی بقبر انیکه است و
 چهار لکمه روپیه سالیانہ نجرانہ عامرہ بادشاہی عاید کرده اید حاصل ساخت و محاصل صوبه بنگاله را بطریق متغاینام کمپنی الکر نجر
 در سند بادشاہی نوب ایندہ گرفت و مقرر کرد کہ نواب نجم الدوله سالیانہ منتضت لکمه روپیه جبت ذات خود میگیرفتہ
 باشند و جمیع معاملات مالی و ملکی و لگا ہر اہانت نوج و تحصیل مال و سایر تعلق بصاحبان عملہ کمپنی دار و بعد این ہمہ نوشتہ اند
 کہ تاریخ دوازدهم ماہ اگست سنہ یکہزار و ہفتصد و نہشت و پنج عیسوی مطابق بسنت چہارم صفر سنہ یکہزار و یکصد و ہفتاد
 و نہم ہجری ترمیم یافتہ بودار و کلیو حساب بطرف کلکتہ تشریف بردند و شاہ عالم بادشاہ در شہر الہ آباد طرح اقامت انداخت
 تا چند سال در ہمان شہر بسر برد و وفات نواب جعفر علیخان سہ و نیم ماہ بعد از جنگ یکسہ یعنی تاریخ چہارم ماہ شعبان در سنہ
 سال ہزار و یکصد و ہفتاد و نہشت ہجری کہ مطابق بنجم ماہ فروری سنہ یکہزار و ہفتصد و نہشت و پنج عیسوی بود در شہر الہ آباد
 واقع شدہ و پیش از نواب نجم الدوله شاید کہ در ماہ اوجھت یکہزار و یکصد و ہفتاد و نہم ہجری فوت نمودہ بعد از او برادرش لواب
 صیف الدوله بر سدر بہت نشستہ در اواخر سنہ یکہزار و یکصد و ہشتاد و نہم در گذشت بعد از او برادر خود او مبارک الدوله سند نظامت را

شیخ محمد علی حسنین

مولد در وطن اداصفمان است از بنا بر شیخ تاج الدین ابراہیم المعروف بشیخ زاہد گیلانی است لکن بہ با پندہ واسطہ بشیخ موصوف
 میرسد و شیخ زاہد مرشد شیخ صفی الدین اردبیلی جد الطین صفویہ بود تولد حسنین در ماہ بیع الاخر سنہ ثلث و مابہ والفت واقع شد
 شاگرد محمد ساج فانی داو شاگرد اقا حسین خوانساری است در شعر فکر عالی داشت از غایت اشتہار کہ صیت فضایل ادا قطع عالم را
 فرود گرفتہ مصنفات او در جمیع بلاد عالم نمود و در ہند ہم خصوصاً دیر و ساہر پور و در ہنگامہ نادر شاہ از ایران دیار وارد ہندوستان
 گردید و مدتی در شاہ جہان آباد گذرانید و از آنجا رفت بسندہ نیکس شید و ہما بخار حل اقامت آنجا رفت و در آن بلدہ قبری ابرا
 خود ساختہ انتظار اجل موعود میکشید و اکثر بزرگ ہاشم میگذاشت کہ اینقدر دیر چراست و برای قبر لوجی از سنگ تراکشید
 این چند کلمہ و بیت بر آن نقش کرد و بر سر لوح اسم مبارک المہ بعد از آن محسن قد نیک المسی بعد از آن العبد الراجی بر حمتہ
 ربہ الغفور محمد المدعو بہ علی ابن ابی طالب الجیلانی و در پایین لوح مذکور این مطلع خودش مرقوم ساختہ بلیت روشن
 شد از وصل گوشہای تار ما بہ صبح قیامت است چراغ فرار ما بہ دور ہر دو پہلوی فرار این دو بیت سہ زبان
 دان جہت بودہ ام و دیگر نمیدانم بہ ہی دامن کہ گوش از دست پیغامی شنید اینجا بہ حزن از پای رہ چہا بسی کشتی دیدم
 سر شوریدہ بر بالین اسایش سبدا اینجا بہ اللہم اغفر لہ وارحمہ فقط و فاش در سنہ یکہزار و یکصد و ہشتاد و نہم ہجری
 واقع شدہ و در ہمان قبر مدفون گشتہ شخصی این تاریخ بتعمیہ گفتہ

تاریخ

شی گشت بہ بہات رونی زمین ز شیخ محمد علی حسنین

مسجد سلون

در سنہ یکہزار و یکصد و ہشتاد و نہم ہجری شاہ پیرنباہ ابن شاہ پیر شرف پیرزادہ سلون مسجدی در سلون
 تعمیر ساخت و عزیزی تاریخ ان یافت بہ لان الصلوٰۃ معراج المومنین و دیگرے گفتہ
 تاریخ

۱۱۸۰

۱۱۸۰

قبله دین پناه پیر پناه | ساخت مسجد بفضل ربانی | اسال تاریخ او ملک فلک | گفت ابن است کعبه تاسی

یصلح

محمد نجاه اشرفی الکریم | انموده بنا مسجد مستقیم | اند کرد آلف که تاریخ او | بگو خانه حمد رب کریم

مسجد الله اباد

در شهر الله اباد نزدیک باغ بادشاهی مسجدی است که حسام الدین علی خان در ایامیکه شاه عالم بادشاه در آن استقامت داشت یعنی در سنه هزار و یکصد و هشتاد و دو هجری تعمیر ساخته و این تاریخ بر پیشانی باب مسجد منقوش است

تاریخ

در زمان شاه عالم خسرو در زمین خلق بروداد سرحانی بن کریم صاحب عدل سخاوتناوه ذوالکریم مستفیض از جود او هستند حمد خدا تا که مهر و ماه باشد که رونق افزایی سپهر زیر کفش کیشور باد نصرت تمام چون حسام الدین علی خان از زادگاه ساخته تعمیر این مسجد را بنی عظام سال پنجاه و سه سر و نولصد و هشتاد و دو هجری در کعبه دین سجده گاه مسلمین بیت الحرام

میرزا محمد طالب خان

پدر میرزا ابوطالب خان لندی است در سنه یک هزار و یکصد و هشتاد و دو هجری بنا رخ سوم ماه ذی الحجه فوت شده و خلف او میرزا ابوطالب خان مذکور مصنف کتاب میرطالبی این تاریخ کعبه

تاریخ

محمد ابن شیخ انجب والدین که بود ذی ستر افضل علم و عقل او شناختن به نسبت برین از بیایم زبان نقل فناد جان مادر بود داشت با همه س کرد او بدون خورش روز عالمی شکر بود و قوم انیم غلی بادل او کاران جو بود از سنه هجرت رسول عز هزار و یکصد و هشتاد و دو سال هجری جهان نوشتن بالعام سال هجری منوره طرف بهشت برین دوم تاریخ ردوی خرم و یقین اندازد که

تاریخ مسجد الله اباد

در موضع رسول پور قریب قدم رسول واقع شهر الله اباد خاص سید رفیق جنگ عالی فوجدار خان فیلبان مقصد بادشاه عالم بادشاه در سنه هزار و یکصد و هشتاد و چهار هجری مسجدی تعمیر ساخته و تاریخ بنای آن محمد اجل الله

تاریخ

قریب قدم رسول در سیر از بهر نماز این مکان است تعمیر بدور شاه عالم ان شاه که شاه خسروان است بنمیدرفیق جنگ عاقل کوسید فوجدار خان است اجمل ز تو کسی بیپرد تاریخ بنای او چه سان است کوبیت خدا و کعبه دین تاریخ بنای این مکان است

لواء احمد خان بنگش

پسر خرد لواء محمد خان بنگش است و محمد خان در عهد فرخ سیر بادشاه بدولت رسیده بخطاب لواء محمد خان عصف جنگ سر بلندی حاصل ساخته و فرخ اباد را بنام بادشاه آباد نموده در ماه جمادی الاول سنه یک هزار و یکصد و پنجاه و شش هجری فوت کرده بعد وفاتش پسرش قائم خان بخطاب لواء قائم جنگ بر مسند ریاست در فرخ اباد نشسته و تاریخ دهم ذی الحجه سنه هزار و یکصد و شصت و دو هجری باره پله با جنگید

گشته شد بعد وفاتش ریاست او را نواب صفدر جنگ متصرف شد اما بعد از جنیدی احمد خان که برادر خور و قایم جنگ بود شکری از فاعنه جنگش جمع ساخته در اجه نول رای را که نایب نواب صفدر جنگ بود گشته بجزیر ملک آبادی خود مسلط گردید و بعد ریاست بست و دو سال در سنه یک هزار و یکصد و هشتاد و پنج هجری فوت شد و این تاریخ بر رسم تعمیه در فوت او است

تاریخ

۱۱۹۱

کنند گریه خلائق بناله و افغان ملایک آه گشند از وفات احمد خان

اگر از عدد وفات احمد خان عدد و لفظ آه در و کرده شود تاریخ بر آید

وفات احمد شاه ابدانی

پسر محمد زمان خان سلجوری است بعد از قتل شدن نادر شاه نستیر کابل و قندهار ساخته بهفت بار در هندوستان آمده تاخت و تاراج نموده و بعد حکومت بست شش سال بجزیره ساله در سنه یک هزار و یکصد و هشتاد و شش هجری فوت شده در قندهار مدفون است و بر مرقد او این تاریخ مرقوم است

تاریخ

شاه و الاجاه احمد شاه درانی که بود در قوانین امور سلطنت گیری سر از زبانه خورشید مردم هزاران ساله

بعد وفاتش شاه ولی خان وزیر او خواست که دانا خود شهنزاده سلیمان شاه را بخت سازد اما پسر شاه که پسر کلان احمد شاه بود وزیر را بدست آورده هلاک ساخت و خود بجای پدر بر دساره سلطنت نشست و بعد ایالت بست سال بجزیره هفت ساله در کابل که دار الحکومت او بود در سنه یک هزار و دو صد و هفت هجری در ماه شوال فوت نمود و بعد وفات او در میان پسرش بهالون شاه و زمان شاه و محمود شاه و شاه شجاع الملک خصومت بود تا آنکه بعد کور کردن و مقید ساختن یک دیگری را کابل بدست دوست محمد خان پدیش و فادار خان وزیر از دست زمان شاه و برادرش فتح خان از دست محمود شاه بقتل رسیده بودند افتاد و او شجاع الملک را از کابل بدر ساخت و سلطان محمود هرات را گرفت و بعد وفات او پسرش سلطان کامران با دوشاه هرات شد و تا حالت تخریر در هرات فرمانروای میکند و دوست محمد خان در کابل

شاه محمد قطب الدین الله ابادی مصیبت تخلص

برادر بزرگ شاه محمد اجمل است ابن شاه محمد فاخر زایر تخلص ابن شیخ محمد شیخ معروف بفتح خوب الله تولد او غره محرم سنه یک هزار و یکصد و سی و هشت و تاریخ ولادت به نیکبخت از لی با داد یافته اند بزرگی خاندان ایشان مشهور است دیوان فارسی دار و نهایت مرلوب و مضبوط و منقوی در جواب نان و حلوی سسی بنان و قلیه گفته اشعار سر اسر شیرین و مبین دارد در ایامیکه شاه عالم با دوشاه در آله اباد استقامت و پشت بجزیره دور که در سنه هزار و یکصد و هشتاد و هفت با که هشت فوت کرده و تاریخش منتهی جنگ کشور تلمیذ و تعمیه گفته از آن چند بیت نوشته میشود

تاریخ

۱۱۸۸

ذات پاک غلام قلب الدین	وقت برت جهان افسوس	اول سوزان من سوال نمود	سالین عم ز نوحه خوان فستوس
بادل زار سوزت گفتم	قطب وین وقت بر جهان افسوس		

جوان سنج

شخصی بود که مذہب عیسوی داشت و در جنگ کبوتر که باراجه نول سنگه و مرہہ ہزار و یکصد و ہشتاد و پنج ہجری رودادہ بود کشتہ شدہ قبرش در کبر ابا و در گورستان فنکیان کہ متصل جن جن کپورہ واقع است تا امروز موجود است و این چند عبارت و تاریخ بتعمیم برتبت ادم قوم است جوان سنج ولد جو حکیم منوطن کابل در شہادہ جنگ کبوتر ہمدان رسید

تاریخ

ہزار حیف کہ در دن کبر و غل | بجز توی سارندہ بیز کوش خل | ہنشن ز ناک حشر با بفت ملک | جوان سنج قریب سنج بایت محل

وفات بحیب الدولہ در وانہ شدن شاہ عالم بادشاہ از الہ ابا و بطرف شاہ ہجمان آباد و دیگر حالات

چون راجہ چاہر سنگہ مالک قلعہ ڈیک وغیرہ در سال یکہزار و یکصد و ہشتاد و دو ہجری فوت کرد و برادر عیاش را و رتن سنگہ وہ ماہ و سیزدہ روز حکمرانی کردہ از دست رو پانڈ فقیر کہمیا گرے کشتہ شد بعد فوت او برادر او راجہ نول سنگہ بر وسادہ حکومت نشست در ایام حکومت او شاہید کہ در سنہ ہزار و یکصد و ہشتاد و سہ ہجری سرداران مرہہ یعنی نراین را و برادر کوچک مادہ ہولا و پیشوا پسر بالاجی دلو کوچی ہو لکر و مہاجی سینڈیہ بجمیت ہشتاد ہزار سوار از و کن در کبر ابا و رسیدند و جنگ اول باراجہ نول سنگہ کہ ملک کسور و پنجاہ لکہ روپیہ زر تصرف داشت واقع گردید و بر راجہ ظفر یافتہ زردخواہ از و گرفتند ملک او ابا و از زانی دستند ہمدین ایام نواب بحیب الدولہ خواست کہ فرقت سکہ را کہ در ملک میانہ دو اب فتنہ و فساد برپا ساختہ بودند با مدد مرہہ با دفع ساز و بان ارادہ در خمیہ ایشان آند خواست کہ بانفاق ایشان بر سران فرقتہ رود کہ ناگاہ عارضہ ہبل گریش گرفت لاجار پسر خود و ضابطہ خان را ہمراہ مرہہ گذاشتہ خود و بطرف رو پلک ہڈ شناخت و در اتنای راہ نامہ ناظر رسیدہ بود کہ فوت شد و این واقعہ در سال ہزار و یکصد و ہشتاد و چہار ہجری شاید کہ در ماہ رجب بوقوع آندہ لاش او را در بحیب ابا بردہ و دفن کردند و ضابطہ خان بعد خوش بدلی رفت و چون مرہہ تاریخ بطرف شاہ ہجمان آباد و درند ضابطہ خان مشغول شد و شہرا گذار کشتہ بگرتال رفت و مرہہ با جارا خالی یافتہ دہلی را متصرف شد و ملک میانہ دو آب را کہ باین ہیکہ گنجا و جمناسٹ و از مدتی بقضہ روپیہ ہا بود نیز گرفتند بعد از ان عزالین بجنون شاہ عالم بادشاہ کہ در آلہ آباد نشین دستند ارسال نمودند کہ آندہ بر ملک موروثی خود قابلین شوند بادشاہ کہ از مدتی بامید استمداد از صاحبان انگریز در آلہ ابا و اقامت دستند چون دید کہ کسی بدو و نمیرسد لاجار در سنہ ہزار و یکصد و ہشتاد و پنج ہجری کے کہ مطابق یکہزار ہفتصد و ہشتاد و یک عیسوی بود الہ ابا و کوڑہ را بمنیر الدولہ تفویض نمودہ و نواب بخت خان و حسام الدولہ را ہمراہ گرفتہ از آلہ آباہ کنج نمود و متوجہ دارالخلافہ شاہ ہجمان آباد گردید چون بفرخ ابا رسید نواب احمد خان بگش کہ در ان ایام بسیار بیمار بود پیشکش فرستادہ از نیادن خود بجنور حبت علیہ بیمار کے عزیز خواہ شد و در روز بعد انورود بادشاہ مسافر ملک بقا کرد و تاریخ و قاتش سابق ازین نوشتہ شد

بعد وفات احمد خان پسرش دلیر سمیت خان برسد حکومت بنهسته پیشکش گران بها بحضور پادشاه فرستاد
 واز غایات خسروانه خطاب مظفر جنگ یافت پادشاه بعد از قیام لبست و دوروز از آنجا کوچ نموده بعد از
 منازل و مراحل بروز عبید رمضان داخل نشا بهمان اباد گردید و چون از ضابطه خان پسر نجیب الدوله حرکت
 تا پسندیده صادر شده بود پادشاه چند روز بعد از ورود خود برای استیصال و اندام فرقه رو بهیله که سمیت
 و پستاد و مرسته با نامششن و جنگ و جدل در پیش داشت تا آنکه ضابطه خان بنیست بر بنیست یافتند و لغز
 نهاد و پیش نواب شیخ الدوله شتافت و زن و فرزند ضابطه خان همه اسیر مرسته شدند و قلعه بهرگز که ضابطه خان
 در آن محصن شده بود مفتوح گردید چون پادشاه بعد از انعام ضابطه خان و مغلوب شدن افغانه رو بهیله بانصرت و غیره
 داخل نشا بهمان اباد گردید شالین شاعر تارخ و چهل شدن او بدین که در سته کبزار و یکصد و هشتاد و شش هجره
 اتفاق افتاده چنین گفت

تاریخ

صدتکر خدا بشهر سپند از سر نو یعنی که بفضل حق بفتح و نصرت	نشادنی و ط و آب تابانی آمد دارای جهان فلک خانی آمد تاریخ در و دواز تا لغت جستم	کوی که سحاب فیض در مرز عده زینت ده تاج تخت شاه عالم گفتا که ز شرق افنا بی آمد	از زمین دعای مستجابی آمد بادولت و بخت کامیابی آمد
---	--	---	--

۱۱۸۴

الحاصل چون درین مهم از دست مرزا نجف خان کارهای نمایان بود ضابطه خان پادشاه بعد از مراجعت عمده امیران
 بمرزا نجف خان بخشیده بخطاب نواب ذوالفقار الدوله مرزا نجف خان بهادر غالب جنگ مخاطب ساخت اگر چه پاد
 را ملکی وسیع بود مغلوب ساختن فرقه افغانه در وهیله با بدست آمده بود لیکن روز بروز کارش بد و متزل داشت و
 فتنه و فساد هر طرف در ملک برخواستن گرفت زیرا که آنچه ملکه پادشاه از دست ضابطه خان در وهیله با بر آورده بود
 با ز از ضابطه خان گرفته باز با و سپردند و بر با فی ملکه تسلط خود داشتند تا بحدیکه ضابطه خان با تو کوچی هو لکر دعه ز
 بمیان آورده معرفت او طالب منصب امیر الامرائی و میر بخشگیری گردید چون پادشاه را گوشه چینی با مرزا نجف خان
 بود میخواست که در جلوی جان فتنه که از دبطهور رسیده بود عمده میر بخشگیری هم با و محبت نماید این سخن مفرو
 با حاجت نشد و کوچی از خیرت رنجیده شده مستعد جنگ گردیده و پادشاه نیز بر سر غضب آمده نواب نجف خان را
 فرمود تا هر قدر سوار و پیاده که هم رسند او گردانند با مرسته با محله به نماید مرزا نجف خان بهمان کرد و جنگ بیوست آخر
 مرزا موصوف بنیست یافت و مرزا حسن برادر خود و نواب محمد علی خان که غیر مرزا نجف خان بود درین جنگ از ضرب گلوله
 کشته شد به فوت رسم به تاریخ وفات او است و این واقعه در سته هزار و یکصد و هشتاد و شش هجره اتفاق افتاد بعد از

۱۱۸۴

مرزا نیکور مرسته با پادشاه را بران آوردند تا ضابطه خان را خلعت امیر الامرائی بخشند پادشاه لاچار شده بهمان کرد بعد
 از آن مرسته با پادشاه را جان عاجز ساختند که ملک کوژه و جهان اباد و الهه اباد کرد که برای مصارف پادشاه دار
 طرف نواب شیخ الدوله مقرر شده بود حواله مرسته با نمود و اما دست مرسته با بران ملک نرسید و از آن وقت باز برفت
 نواب مذکور در آمد الحاصل بعد ازین معاطه بر سر دران مرسته با یعنی بسیار میباشند و مهاجری پلایل سپند میوه و کوچی
 هو لکر از پادشاه خصمت شده باراده تسخیر ملک افغانه علی محمد خانی برآمدند و نواب نجف خان را نیز سته هزار و پ

یومیه مقرر کرده همراه خود بردند و عبورکنندگان نمودند و تا راج شروع نمودند چندی برین نگذشته بود که خبر از آن رسید که نارین را و پیشوا را کشتند و گنونا تمه را و مشهور بر اکوور که عمومی او بود بر سندانها ایندند و نارین را بر سر بالاجی پیشوا بود که بعد فوت برادر خود یعنی مادهورا و پیشوا بریاست آبائی رسیده پیشوا گردیده بود و بسبب که گنونا تمه را و عمومی خود در ماه جمادی الاول سنه یک هزار یکصد و هشتاد و شش هجری کشته شد الفقه سرور در آن شهر ازین واقعه متشویش شده بنواب شیخ الدوله نوشتند که حال ما در اینجا توقف نمی توانیم کرد و اگر شما منت است لکنه رو به باد بدهند ملک میان ادواب که از افغانه گرفته ایم بشما سپاریم لیکن چون منت است لکنه رو به باد برای خراج در میان و فاختا بد کرد چیل لکنه از رو به باد باید و ما باید و اگر افغانه بدان زر مسطور اندیشه نماید شما متعوض حال ما نشوید بنوعیکه توانیم از آنها خواهیم گرفت چون نواب برخزانی افغانه راضی نبود حافظ رحمت خان را طلب استصواب نموده او را راضی ساخت و حافظ رحمت خان گفت که بالفعل شما یک کرور رو به باد از نزد خود بر مرثه باید سپید منت است لکنه بحساب خود و چیل لکنه بحساب ما بنویسید بنده این مبلغ را بنده بیج سر انجام نموده خدمت ارسال خواهد داشت الفقه نواب زر مذکور حواله مرثه ما نمود آنها زر گرفته بملک خود که دکن باشد روانه شدند و این واقعه در سنه هزار و یکصد و هشتاد و هفت بوقوع آمده من بعد نواب بجفت خان بملامت نواب شیخ الدوله بهره اندوز گردیده بسفارش ایشان به مخاری مهمات سلطنت و نیابت وزارت کردن افتخار بلند ساخت سپس بهرلی آمده مجلوله را که مشیر بادشاه بود بیدخل محض نمود و حسام الدوله را حاکم باو شاه مجبوس ساخت بعد از آن پیشوای ملکه که جارت به تصرف خود ما داشتند مشغول گردید

فتح یافتن نواب شیخ الدوله بر حافظ رحمت خان

چون بعد از آنکه مرثه با بملک خود حافظ رحمت خان در ادای زر یک نواب شیخ الدوله مرثه با داده ملک او را از تاخت و غارت رسانیده بود از کار نمود نواب موصوف اول قلعه اناده را از دست هری بندت نامی مرثه که از طرف سیاحی پیشوا در اینجا مانده بود بیرون آورد و بعد از آن در شروع سال هزار و یکصد و هشتاد و هفت هجری از اناده بطرف نشا بهمان پور کوچ نموده و حافظ رحمت خان قریب به قتا و هزار بلکه زیاده ازین بزم افغان جمع نموده مقابل او کرد و مابین کثره کمال زنی خان و فرید پور در میدان لاهی کثره تلافی فریقین دست داد در آنوقت جنرل چاپین صاحب با فوج انگلیزی در لشکر نواب حاضر بود و خواجه تبارخ و هم ماه صفر سنه یک هزار و یکصد و هشتاد و هفت هجری که موافق بسنت و سوم ماه اپریل سنه یک هزار و هفتصد و هفتاد و چهار عیسوی بود در پلنگ انگلیزی از فوج بیشتر رفته جنگ با رو به باد با شروع کردند و حافظ الملک حافظ رحمت خان از لشکر متور جیل داشت بنات خود بیرفی در دست گرفته بسواری اسب حمله بر سپاه انگلیز کرد و از ضرب گله هلاک شد و سلطان خان برادر مرثی خان بریج همونوقت سرش از تن جدا شد و حضور نواب آورد صدای گوس خرمی و شاد و نواز مبارکباد از هر طرف بلند شد و همب بر سپاه رو به باد افتاد و عزیز تبارخ این فتح بر سر تمه پیشوای

تاریخ

یعنی اگر عدد لفظ نظر باید در حرف حاکم سه حافظ است بجا که تاریخ فتح بزرگ و تاریخ وفات او اغزیری در زبان است
 که زبان روپیله تا باشد گفته تاریخ خانانادی رها می شود این قطعه در تاریخ و فاش از مولف است

۱۱۸۸

تاریخ

حافظ رحمت که سیر بود در بدین جنگ بر سر سن قضا آمدند که در سن ۶۰۰ سالگی سر و گردن ایشان در سن ۶۰۰ سالگی در سن ۶۰۰ سالگی در سن ۶۰۰ سالگی
 یعنی در حرف نخستین هم در حرف نخستین دور چون که در سن ۶۰۰ سالگی در سن ۶۰۰ سالگی

۱۱۸۸

لواب شجاع الدوله

این لواب منصور علیخان صفدر جنگ است اصل نام او جلال الدین جیدر بود و لا شمس در سنه هزار و یکصد و هجده
 چهار هجریه واقع شده و تاریخ ولادت او این است بلایت بر آمد آفتاب از مطلع نوز به بدولت خان
 لواب منصور به اگر چه از مصره اول تاریخ بر می آید اما چون از طرز کلام معلوم نمیشود که در کدام مصره تاریخ است
 و مصره دیگر به این است و در این طور گفت

تاریخ

چون فرخنده آفریننده نمایان بدولت خان لواب منصور ملک برگفت تاریخ لولد بر آمد آفتاب از مطلع نوز
 و شجاع الدوله بعد وفات پدر در سنه هزار و یکصد و هشتاد و هفت در فیض آباد بر سر گذار است و جنگ
 کردن با دور یکس با لنگر نزلان در سنه هزار و یکصد و هشتاد و هشت و نهمیت یافتن او در فن بسوی کالیپی و با جنگ
 کردن با ستمدار مرشد و شکست خوردن و باز صلح کردن با لنگر نزلان در زیر حالات شاه عالم بادشاه مفضلآتر فتم
 یافته و بعد از فتح بافتن بر حافظ رحمت خان و بند و بست ملک جدید که از دست روپیله با بر آورده بود از شدت
 در و خیارگی بیمار شده فیض آباد مراجعت نمود و در چند مرتبه بر سر نهادند رو به التیام نیابد و یکماه و سیزده روز در
 فیض آباد بست و تاریخ بست چهارم ذیقعد سال هزار و یکصد و هشتاد و هشت که مطالبی است نهم ماه حضور
 در سنه یک هزار و هفتصد و هشتاد و پنج عیسوی بود کوس رحلت بعالم آخرت نزد صبح آن در گلاب با ری که پیش
 ازین مدفن والد با جوشش بود مدفون گشت غزیری تاریخ و فاش بطور لغیه گفت

۱۱۴۳

تاریخ

چون شجاع صفدر منصور بر آن ل دولت شو ملک با این سر گذار شد شجاعت سر و پا و اتحاد مردم تاج خود را بر زمین کرده رازی
 یعنی اگر عبارت شجاعت را سر و پا بریده و لفظ عزم را سر جدا ساخته عدد باقی حروف را با عدد حروف سخاوت بگیرند
 تاریخ فوت بر آید و این تاریخ از مولف این اوراق است

تاریخ

چون شجاع الدوله بنا در سنه جهان اما از پیش منوم گشت تفت از ذیقعد بست و چهار روز
 بود سال فوت آن دالانزاد یک هزار و یکصد و هشتاد و هشت
 و ازین مصره بعد سازد و گردن یکصد تاریخ بر می آید بر دست لواب شجاع الدوله
 جنگ کردن لواب جغت خان با جاب و غیره

۱۱۸۸

در ایامیکه نواب شجاع الدوله قلعه امانه را از دست سهری پندت مره بر آورده بنیمه جنگ حافظ رحمت خان در لاکوه منور بود نواب نجف خان قلعه ابر آباد را که تصرف را بر جدول سنگه قاپل بود محاصره نموده و در آنجا در راه مفتوح ساخت هر این واقعه در آخر سنه هزار و یکصد و هشتاد و هفت در موقوفه و غیره تاریخ آن یافته مبارک فتح قلعه ابر آباد و جنگ نواب شجاع الدوله در شروع سال هزار و یکصد و هشتاد و هشت با حافظ رحمت خان بوقوع آمده بعد از آن در سنه هزار و یکصد و نود و هجریه مرزا نجف خان قلعه دیگر را محاصره نموده میبگی درین اشاهی را جدول سنگه در قلم فوٹ کمر بردار خورد و را چه بجیت سنگه که در دست نواب بود غیر وفات برادر خود کشیده از لشکر کرجیت و داخل دژیک شده بر سندان حکومت نشست و نواب جنگ نمود آخر عاجز آمده نشاید که در ماه صفر سنه مذکور قلعه را خالی ساخته و خود کرجیت بهر پور رفت چون قلعه مفتوح شد تاریخ این فتح بطور سینا با باغند تاریخ شکل گول و بان و سنان ماکو بود +

یعنی شکل گول بصورت نقطه میشود و شکل بان بصورت هندسه نم و شکل سنان و ناوک بصورت دو لفت میشود پس چون این چهار عدد را یکی نامیت صورت سنه ظاهر گردد باجمه چون نواب نجف خان بهر قلعه ملک که از دست جات و غیره بر آورده بود تصرف خود داشت بنابر آن مجد الدوله در سنه هزار و یکصد و نود و شصت و هجریه بادشاه را بر آن آورد و نام سلطان بنام مرزا نجف خان فرستاد و با منصفین که چون در دیوانه کمپوی انگریزی ملازم رکاب نشدند و لاند است که هر قدر ملک که بدست آورده اند آن ملکها بقدر خواه و دو کیوسه انگریزی جدا ساخته حواله ملازمان سرکار نامی عرض مجد الدوله این بود که لگر نجف خان اطاعت فرمان حضور خواهد کرد و ضعف ملک او در خواه کمپو خواهد رفت و اگر حکم حضور بجا خواهد بود چار پلین انگریزی فرستاده لشکر او را بر رسم زند لیکن چون حمایت گورنر جنرل سینگس صاحب بر حال او بود هیچ نشد و نواب موصوف در مهول سال مذکور بادشاه جهان الما و آمده مجد الدوله احسب که می باشد که از دست بجان آمده بود مفسد حش

۱۱۸۰

۱۱۹۰

عوض بیگ خان بهادر نیر جنگ

در فیروز آباد که آن شهر سبزده کرده مشرفی از ابر آباد حاصله دارد و روضه نامی شتی و سنگین و عمارت و مساجد که در قدیم الایام تمیبه یافته بودند تا امروز آثار آن موجود اند اما همه رو با نهادم دارد و لاند آنجا سیکه مسی خورد سمت شرق شهر نظر آمده که حالا جوکیدار آن خاک و با سخامی میخند و قریب آن تریه بیست که از کتابه کن چنان استفاد می کرد که آن مدفن غفران پناه عوض بیگ خان بهادر نیر جنگ است که بتاریخ سنه دهم ربیع الاول روز یکشنبه سنه هزار و یکصد و هشتاد و نهم حیرت فوٹ کرده بر پیشانی مسجد مذکور این تاریخ بطور تعمیم مرقوم است

تاریخ

ای در دنیا ز قصا و می آمد	حیف حریف رفت فرود	دو جنگلی نهاد سبزه تر	بخت برفک روی سیرین
مردا قانرنگ پاک نژاد	رفت روش بر شش علیین	بر قو آن فرشت خصال	نخا خوان همیشه روح امین
نیمش با کند مگس رهنه	هر دم از لطف خویش حیران	ساخت آقا حیم رفته او	دانش باغانه خدا تر بین
ساخت تاریخ فوٹ ان مفعول	فکر خایر که بود در پی این	نگاهان باغ کشیده لفت	گفت در فوٹ م بصورت خرمین
	مفوق سنبل بخت نصیب	دو بر آقا بزرگ ساز فرین	

۱۱۸۹

بخلق او نیجه شدن نند کمار مهاجتی مالدار

شماره بر همین بود متوطن شهر کلته که بزرگدی اند و دولت کسی با وزیر سعید دولت مجلسازی بکرم صاحبان کران کج
 بتاریخ هفتم جمادی الثانی سنه یک هزار و یکصد و هشتاد و نهم هجری مطابق ماه جولائی سنه هزار و هفتصد و هفتاد
 و پنج هجری اورا بخلق کشیدند چونکه این اهل مرتبه بود که شخصی اشرف مالدار بکرم انگریز با اینطور گشته نشود قریب یک
 از مردمان شهر کلته برگرد و ارا جمع آمده استاند احتمال آنکه اورا نخواهند او بخت هرگاه که اورا بخلق کشیدند آن مردمان
 از دیدن این عاقلان در بجز حیرت مستغرق شدند و بهند و مان بکنار در پارفته دست خود را بستند که مایان از آن
 لوپک بنیم میگویند که پنجاه دو و یکصد روپیه نقد و قریب همین قدر اجناس نفیسه و دیگر اندوخته های او در حساب آمد
 و مهرهای نپام عزه مردم که ساخته و پرداخته نمودند کار بود از صندوقهای خانان او برآمد و وضعتهای فاسده انرا بشیوه
 و طریقیست زندان نقد اموال او تخلیفه شده حواله سپهرش را چه گوید و اس شد مولف این تاریخ که بنجمله است در حق او گفته

تاریخ

مقام کرد چو باک دارند کار | که بود مفتخری مجلساران | سوال کردم و گفت ز دل حسین | ار در عذر برون از کافری فرد
 لفظ کافری در آخر مصرع اشاره بر حروف کاف در می است که عددان دو صد و سست می شود اگر از عدد حروف دار عدد
 منها کرده آید تاریخ بر آید و بر همین دستور شخصی معما باسم که با دیال نوشته بمناسبت مقام در اینجا تر قیم یافت معما
 آن کافری که پاکشد از ما چونش به گواید بدل گذشت مسلمانیش به یعنی چون حروف کاف در
 پاکشد که باشد در حروف با چون در دل گذشت دیال شد

۱۱۸۹

سید مرتضی خان ملقب بختار الدوله

در سیر التماخرین مسطور است که چون بعد وفات نواب شجاع الدوله فیض ابادی سپهرش نواب اصف الدوله
 بر سندر با بست نشست میر مرتضی خان را که برادر زاده مصطفوی بجان میر سامان خانان اصف الدوله بود و خلوت
 کل داده بهفت هژدی و صاحب لوبت ساخت و ماهی و مراتب نیز تجسیده بخطاب مختار الدوله سرفراز
 گردانید بعد از آن اقتدار مختار الدوله بجای رسید که از اصف الدوله بجز نامی بیش نماند هر چه خواست میکرد و کسی اجمال
 نبود که با او دم نمی گفت زندان است علیخان خواجه سیرا که یکی از سرداران فوج اصف الدوله و معتمد الیه نواب شیخ الدوله
 مرحوم بود با مختار الدوله دعوی همیشگی در خفته سر با طاعت او فردی آورد و بکنار جایتها با هم دیگر روی میداد و تا آنکه
 اصف الدوله نیز در باطن از مختار الدوله بسبب اقتدار و خود را سزای او آزرده گشته در فکر بر انداختن او می بود و
 سرانگیز بر او حربه اصف الدوله اطلاع یافته در کشتن مختار الدوله رضای او حاصل نمود اما با طاعت با مرزا یحیی الدوله
 سعادت علیخان بر او اصف الدوله سازش کرد که هرگاه کار مختار الدوله را تمام کنیم اصف الدوله را نیز گشته تراز بر
 و ساده ایالت خواهیم نشاند چون این مشوره به تقسیم یافت خواجه سیرا نیکو از سر نو بچید و تراز بر بنامی آتشینه با
 مختار الدوله مستحکم ساخته بهمانه دعوت اورا بخانه خود برد و اورا از تیغ جفا بهره بهره نموده بدرجه شهادت رسانید
 بعد از آن فوج خود را که گرفته پیش اصف الدوله آمد همیشه کشیده او اب مبارکباد و تقدیم رسانیده گفت که دشمن
 و نسیبت را حسب الامر گشته اصف الدوله از آرزوی او واقف گشته ایشاره نمود تا مردمان اورا بجانجا گشتند
 چون مرزا سعادت علیخان گشته شد از خواجه سیرا شنیدند بهما وقت با معهودی از رفقای خود از حدود ممالک

اصف الدوله بدد رفت و چند سال همراه نواب بخت خان ذوالفقار جنگ گذرانیده پس انان در بیدار رفت تا وقت
اصف الدوله بهجا ماند شهادت مختار الدوله در ماه صفر سال یک هزار و یکصد و نود و هجده بوقوع آمده و تا کیش نسبت به شمشیر

تاریخ

مرتضی خان شهید اکبر شند | از صفائی سپهر گردان سنوم | اسرافیل گرفته تفت گفت | بهر تاریخ سپهر معلوم

ستاره پیر محمد شاه سلوئی

پیرزاده سلون ابن شاه میر اشرف سلوئی است و در سنه هزار و یکصد و دو و هجده در گذشت ابن تاریخ بهمنیه در وقت شمس گفته

تاریخ

قبای فی الرسل پیر شاه | بهم ملحق چون حرافات محمد | سروشی بی سزاندیشه فرمود | مقدس سال ادوات محمد

شمر و صاحب فرامیس

از ولایت فارس در هند وارد شده چندی بخدمت نواب قاسم علیخان صوبه دار بنگاله گذرانیده و چون میان صاحبان
انگیز و قاسم علیخان تنازع بهم رسید شمر و از گفته نواب مذکور همه انگیزان را که در ان ایام در بینه بودند قتل نمود و این واقعه
بتاریخ پنجم ماه اکتوبر سنه یک هزار و هفتصد و شصت و سه عیسوی بوقوع پیوسته و هنگامیکه میان انگیز و نواب شجاع الدوله
جنگ در یکصد واقع شده او همراه قاسم علیخان مذکور بود و بعد از ان در سلک ملازمان نواب شجاع الدوله چندی
گذرانید و چون میان انگیز و نواب موصوف صالح شد بخوف انکه مبادا در دست انگیزان گرفتار شود با هزاران بندوق و
جفای و لوپ و اسباب حروب که همه مملوک قاسم علیخان با اختیار خود در پشت بدر حبه بطرف اکره رفت و ملازم
جوابر سنگه جاٹ گردید و بعد از ان در سلک ملازمان نواب بخت خان نوکر شده یکی از سرداران لشکر او گردید و پیش
از وفات نواب بخت خان در سنه یک هزار و هفتصد و هفتاد و هشت عیسوی که مطابق یک هزار و یکصد و نود و دو و هجده
بود از ترغیب زوجه خود کشته شد و ترشش که گنبدی خور دارد در گورستان فرنگی متصل جن جن کئوره
واقع اکره اما تا امروز موجود است و این تاریخ که از ان سنه عیسوی استخراج می باید بران مرقوم است

تاریخ

فوت شمر صاحبان سر کرده پیر شمس | سینه فاق را در ان حسرت شمس | سال تاریخش از پیر مسیج فیک | باد صبح گفت از کوه گل باغ رحمت

فتح قلعه گوالیار

چون در سنه یک هزار و هفتصد و هشتاد و هشتاد عیسوی موافق اسد عامی رانامی کو بهد میجر باهم صاحب باد و هزار جوان کار از
برای تسخیر قلعه گوالیار که در ان ایام در قبضه مردمان مادیه می سنیدید بود رفت و بر فافت لغنت کمرن صاحب
و کیتان برس صاحب و دیگر صاحبان انگیز تاریخ چهارم ماه اگست سنه مذکور که مطابق دوم ماه شعبان سنه
یک هزار و یکصد و نود و چهار هجری بود قلعه را مفتوح ساخته حواله مردمان رانامی کو بهد نمودنست لکن مایر بلگرامی صاحب ایلیاک
کیتان اسکات صاحب این تاریخ گفت

تاریخ

صبح جمعه دوم شعبان مرم ماه | میجر باهم نموده فتح گوالیار | در روز شعبان کمرن دیگر برود | سعه و محنت هر یکی که گذرانند کارزار

۱۱۹۳

۶۱۷۸

منبع خود سخا اسکا صاحب	گفت تاریخ بکود در فتح این کبیر	حسب ارضادوس تاریخ صدره فکر کرد	مکتب از غنیمت ای سزده اللاله
در هزاره هفتصد و سال	سند خیر و عظیم از دست نماند	اگر زبیر سیال سجری راز من این	هزاره یکصد و عین بالایش چهار

مرزا جان جانان متخلص بمظفر

ولد مرزا جان متخلص حاجی علوی نسب هند مولد جنفی نذیب نقشبندی مشهور بود از مشایخ سحر سحران است در حسن بیان و انداز گفتگو نادره زمان خود بود اصلش کبر آباد است و اقامت در دهلی اختیار کرده در قناعت و استقامت طبع و مهارت علم فقه شهرت و حسن پرستی رغبت داشت در عشره اولی مائیه نایب لولوف و لاکتس القاقان بوده نشود و نماز هر در بلده کبر آباد بافته و تجردی و تفریدی اختیار کرده چون نام والده با جدش مرزا جان بود از نیا وجه تسمیه او نوان و بافت میر غلام علی از اد میگوید که نام او و متخلص او کو بافت ترحمان اسرار قبوی مولانا بوده است که با صد سال پیش ازین در دفتر ششم منوی ایشاد فرموده و کرامت نمایان و امینود همیشه جانان اول مظفر در گاه شده جان جان خود مظفر الله شد لیکن نام او هر اینه مرزا جان جانان جاری شده این کسم هم منته بلند دار و بسبب تعصب نذیب شیخ تغزیه سید الشهدا می نمود بدین جهت از دست کفنان در راه محرم سینه کبیرار و یکصد و نود و چهار حجه با که نود و پنج که عمرش مرزب بصد رسیده بود و مغنول شد و مورخین نیز به این مفسر

تاریخ

۱۱۹۳	جانجانان که جان جانان بود	در محرم شهید شد بجفا	سال تاریخ جنتم از نالفت	گفت خوش سپید شیدا
------	---------------------------	----------------------	-------------------------	-------------------

ایضا از مولو کے فایق

۱۱۹۵	جو مرزا جان جانان مظفر سی	از خم ایل برفت بند جگرش	محم بود کز دار المشقت	شهادت برد او را سوی حنت
	یکی از ایل ارادت این کمر	که فایق سال نخستین آن گفت	مانک فکر گفتیم بی نامل	که سال جلنش شد مظفر کل

تاریخ دیگر

۱۱۹۶	است حدیثی از پیغمبر	صلی الله علیه و آله	عاش جمید مات شهیدا	سال وفات مرزا مظفر
------	---------------------	---------------------	--------------------	--------------------

و این تاریخ از مولف ابن اوراق است بنعمیه

تاریخ

۱۱۹۷	سال خوش ملی برآمد	بابی جانان بگیر و کو مظفر
------	-------------------	---------------------------

یعنی پای جانان حرف نون باشد و عددان پنجاه شد و عدد مظفر مکنزار یکصد و چهل و پنج جمله عدد یک هزار و یکصد و دو و پنج شد اگر یک از آن دور کرده شود تاریخ حاصل آید بمشربت باجهان آباد در صحن خالفاه شاه غلام علی واقع است

وفات مرزا جغت خان

مولد حسن اصفهان است او را خواهری بود از نایب لطن چونکه مرزا از متوسلمان پادشاه ایران بوده بدست نادر شاه افزاده معین بود نادر قنبلکه نواب عزت الدوله مرزا محسن برادر بزرگ نواب صفدر جنگ از طرف محمد شاه باو شد بر ایلیج گری نزد نادر شاه در ایران رفت و ایشاد مرزا متخلص ساخت و خواهر مرزا جغت خان در جباله کلج نواب عزت الدوله داخل گشته همراه شوهرش باجهان آباد آمد و مرزا جغت خان هیزده سال بود که همراه ایشاد در سینه

آنکه بعد وفات نواب عزت الدوله همراه نواب محمد علی خان که پسر او بود در لاهور استقامت پذیرفت و چون نواب
 شیخ عالم الدوله عم زاده خود نواب محمد علی خان را در سنه یک هزار و یکصد و هفتاد و دو هجرت از دهه مفید ساخته در قلعه
 جلال اباد که بیرون شهر لکننو است محبوس کرد مرزا مذکور با چند رفقای خود که بجنه پیش فاسم علیخان نام نیکو
 رفت و چندی همراه او گذرانید بعد برهم خوردن لشکر فاسم علیخان بسبع منبر الدوله داخل ارکان بایستایی
 یعنی در سنگ ملازمان شاه عالم بادشاه که در آن ایام تشریف بآباد داشتند گشته با سه هزار نفر سوار و پیاده
 اوقات خود بسر می نمود و چندی تحصیل کوزه جهان اباد هم تعلق با و بود در سنه هزار و یکصد و هشتاد و پنج بحر
 همراه شاه عالم بادشاه بجا نجات اباد رفت و چون در اینجا کارهای نمایان از دست او بظهور رسید خطاب
 ذوالفقار الدوله نواب نجف خان بهادر غالب جنگ ممتاز شد و بعد از آن بعمده امیر الامرای رسیده سر
 عزت بر فلک سودا آخر تاریخ هشتم ماه جمادی الاخر سنه یک هزار و یکصد و نود و شش هجرت که مطابق
 است دوم ماه اپریل سنه یک هزار و هفتصد و هشتاد و دو عیسوی بود در سنه چهل و نهم سالگی در شاه جهان
 فوت کرد و منقل در گاه شاه مردان بزینی که خریدار بود مدفون گردید عزیز این مصرعه در تاریخ وفات
 او گفته شد این قدم گاه شه مردان نجف اباد کرد و در این چند کلمه که ماده تاریخ است بر ترتیب او منقول
 است و این ترتیب بجهت و در این تاریخ از مولف این اوراق است

۱۱۹۶

تاریخ

جون میر نجف خان نواب جهان	انقلابت او شد و اصل تاریخ
---------------------------	---------------------------

شاه نظر خان

عیسائی مذہب بود در فن توپ زبیری استاد ترتیب او در اباد اندرون گورستان فرنگیان منقل جن جنج
 تا امروز موجود است او شایسته بجزار منی بر ترتیب او نوشته است شاید که قوم ارمنی بوده باشد و فاش در سنه یک هزار و یکصد و نود
 و هشت هجرت مطابق سنه یک هزار و هفتصد و هشتاد و چهار عیسوی واقع شده و این تاریخ در فارسی که از آن سال عیسوی استخراج
 می یابد بر ترتیب او مرقوم است

تاریخ بتعمیه

شاه نظر خان هشتاد و نهمین شماره افاق بود	مستعش در توپ زبیری عزت خان نواز	چونکه در باسیجا بود حسن عقدا	رفت از بهر سحر و جادو چای خج بود
انف غیب سر حشمت تاریخ او	گفت با او شب حشمت نمود		

۱۴۸۲

اگر چه اسم عیسی از حرف بای تختانی می نویسند اما بر همش از حرف الف نوشته است چنانکه در آخر مصرعه مسطور شده

سواخته که بعد وفات نواب نجف خان بظهور آید

چون مرزا نجف خان در سنه هزار و یکصد و نود و شش هجرت فوت شد شاه عالم بادشاه عمده امیر الامرای به او خطاب
 خان که پسر خوانده مرزا نجف خان بود بخشید و او را مخاطب بخطاب شرف الدوله نواب انور سیاب خان ساخت
 و از سفارش او مجد الدوله از مجلس رهایی یافت بعد چندی مرزا شفیق که او نیز پسر خوانده مرزا موصوف بود و بعد
 وفاتش دختر او را بجهت نکاح خود آورده بود انور سیاب خان را از دیها بدر ساخت و منصب امیر الامرای بزور لایز

باو شاه گرفت بعد یک سال و چند ماه مرزا شیخ نزدیک از دست اسمعیل بیگ بیاردر مجرب بیگ خان بهدانی تبار پنج سیوم ماه ذی القعدة سال هزار و یکصد و نود و هفت هجری گشته شد نظم نجف خان نامزد نجف خاشر زافر سیاب و نه بهدانش نامند درین دهر مرزا شیخ شود حاکم نوز فصل ریح بعد شهادت مرزا شیخ افرسیاب خان بار دیگر بخلعت امیر الامرای سربندی حاصل شد در ماه جمادی الاول سنه هزار و یکصد و نود و هشت مرزا جهان دار شاه پسر نرگ بادشاه از جور افرسیاب خان گریخته دلگندو که دران ایام مستر ستمگس صاحب گور نر نیر دران شهر شریف آورد بود آند و بعد چند سة همراه صاحب موصوف تا به بنارس رفته دران بلده سکونت اختیار نمود و برای مصارف او پنج لکمه روپیة لانه از طرف نواب اصف الدوله مقرر شد و افرسیاب خان تبار پنج بیستم ماه ذی القعدة سنه مذکور حسب الاشارة زین العابدین خان برادر مرزا شیخ گشته شد بعد و فاش ماد هو بی سینه به بزور ز بادشاه را بران آورد تا منصب و کیل مطلق بر مادهور او پیشوا مرحمت فرمودند و خود ماد هو بی سینه به نیایب او گردید بعد ازین جمله کار سلطنت بدست ایشان ماند تا آنکه غلام قادر خان افغان پسر ضابطه خان سر بر آورد و آنچه که از دست ابن ستم پیشه بر سر او و لاد تیموریه رسید ظاهر و مشهور است قدری از ان حال در مقام خودش ترقیم خواهد یافت و پیش از کور شدن بادشاه مرزا جهاندار شاه مذکور برای دیدار پدر خود تاج جهان اباد آنده بود لیکن چون استقامت خود در این مصاحبت ندید عیال و اطفال خود را همراه گرفته باز به بنارس رفت و بعد چند تبار پنج بست و پنجم ماه شعبان سنه دران بلده فوت کرد

مولانا فخر الدین

برش که از سنک مر مرست نزدیک در وازه درگاه خواجه قطب الدین بختیار دپس مسجد واقع است و از تاریخی که بر مرارش مرقوم است چنان استفاد می کرد که او در سنه یک هزار و یکصد و نود و نه هجری انتقال فرموده و آن تاریخ است

تاریخ

۱۱۹۹	بگشت فخر الدین جهان سراجی کا	برستانه جادا و آن قطب و دیدار	سالصال آن ماه غریب چون	تاریخ گفتار فخر خورشید در جهان
------	------------------------------	-------------------------------	------------------------	--------------------------------

من کلام سپید الشعر فخر الدین مقبول الی سنه ۱۱۹۹

مات سیزدهم از آغاز سال یک هزار و دویصد و یک هجری که مطابق سنه یک هزار و هفتصد و شش و شصت عیسوی بود تا زمان خاتمه این کتاب که سال یک هزار و دویصد و شصت و پنج هجری است

ذکر در کور شدن شاه عالم بادشاه دهلے

چون بعد گشته شدن امیر الامرای افرسیاب خان ماد هو بی سینه به در شروع سنه هزار و یکصد و نود و نهم هجری بزور ز و چابلو سے عهده و کیل مطلق را از شاه عالم بادشاه به مادهور او پیشوا دادند خود نیایب او گشته جمله کار سلطنت را در نیز حکومت قلعه دہلی و کبر آباد بدست خود آورد و چنانچه بادشاه را بجز نامی نگذاشت چون سال برین بگذشت دفته تا هر طرف بر باگشت غلام قادر خان پسر ضابطه خان افغان فرصت را غنیمت شمرده در شروع

سال هزار و دصد و دویست و سی و شش لشکری از افغانه جمع ساخته شاه جهان آباد را محاصره نمود و پادشاه را چنان
 تنگ ساخت که عاجز آمده او را بحضور خود طلبید و خلعت امیر الامرای بدو بخشید بعد از آن غلام قادر خوست که مرشد
 را بر نوبتیکه تواند از ملک بدر سازد و پس از آن بنیر احمدت خیر سے بکار ملک پر و از دخترا پنجه پادشاه را نیز فرستاد
 بر بیعتی راضی ساخت و بعد از چندی مبلغ بیفتاس برای مصارف سپاه از پادشاه طلبید چون پادشاه میدید
 که از دست ایشان هیچ نخواهد شد و زهر هم معنت بر ما خواهد رفت در وادون مبلغ مذکور را راضی شد غلام قادر
 ازین سخن پنجپاب خورده خاموش ماند اما روز دیگر که بست دوم از ماه شوال سنه مذکور بود چندی از افغانان
 قوی هر یک را سپهره خود آورده اول پادشاه را معه نوزده شاہزادگان که سپهران و نیرگان پادشاه بودند دیگر
 ساخته مقید نمود و شاہزاده بیدار بخت ابن احمد شاه پادشاه مرحوم را از محبس بر آورده موسوم به بیدار شاه
 ساخته بخت نشاند و سکه بنام او مسکوک ساخت و این بیت بران ثبت گردانید **سکه**
 حامی دین نبی بیدار شاه سکه زد در سینه از فضل اله بعد از آن ان نمک حرام جفا گیش آنچه که مال و زر و زور
 و جواهر چه از خزانہ پادشاهی و چه از پرده نشینان محلسه ای شاهای بالواع زجر و تو بیخ که توانست بدست آورد
 درین هنگامه پادشاه و دیگر شاہزادگان و بیگمات تا چند روزی آب و خورمانند نه بلکه چندی از ایشان از فاقه گشته
 جان دادند بالجمله بعد فیضت بسیار و از بیت بی شمار ان ستم همیشه بتاریخ نینفتم ذی القعدة سنه مذکور تیج رویا
 را فرمود تا بر سینه پادشاه سوار شده هر دو چشمش را از نوک خنجر بر آگورند بعد از آن نیز ان نمک حرام تا سیکماه
 دیگر دست نظلم بر اولاد تیموریہ دراز داشته و آنچه که مال و زر توانست بدست آورده بحرف مرشد بتاریخ
 دوازدهم ذی الحجج فرار نموده بطرف غوث گده شتافت بعد از روانگی او مرشد پادشاه جهان آباد آندہ پادشاه را
 بدستور قدیم بخت نشاندند و از سر نو بنام او سکه و خطبه مقرر شد چنانچه سکه او تا سنه یک هزار و دصد و
 پنجاه و دویست در تمامی ملک هندوستان که درینو لایعمله سکر کار کینی است جاری بود و بیت سکه اش این بیت
 حامی دین محمد سایه فضل اله سکه زد در سینه کشورہ عالمه بالجمله مرشد پادشاه را بخت نشاندہ تعقب غلام
 قادر خان نمودند گویند که ہمدین ایام پادشاه از طبع ریش دل پرورد خویش این چند بیت انشاف مرودہ

ابیات

<p>داد بردا سر و برگ جهان دار سے ما بر در شام زوال آہ سبہ کار سے ما تانہ بینم کہ گند عنبر جهان دار سے ما کیست جز ذات مبرکہ کہ گند پار سے ما دفع از فضل الہی شدہ بیمار سے ما ہست مصروف کہ بخشند گنہ کار سے ما زودتر یافتہ پادشہ ستم کار سے ما مخلصان خوب نمودند و قادر سے ما</p>	<p>صرصہ جادوہ بر خاست پئے خوار سے ما اقباب فلک رفعت شام سے بودیم چشم ما کندہ شد از دست فلک بہتر شد داد افغان بچہ شوکت شام سے برباد بود جان گاہ زرو مال جہان ہچون مرض کردہ بودیم گنہ سے کہ سندریشن دیدیم کردہ سے سال نظارت کہ مراداد بباد عمد و ہمان ہمیان داد و نمودند و غنا</p>
--	---

<p>عاقبت گشت مجوز گرفتار سے کردہ تاراج و نمودند سبکبار سے بسکہ گشتند مجوز گرفتار سے بائی جور و ستم شد بدل افکار سے چہ قدر کرد و کالت بی ازار سے ہر سہبتند کمر بہر گرفتار سے زود باشند کہ بیاید ببد کار سے ہست مصروف تلافی ستمکار سے چہ عجب گر بنیاد مدد کار سے حیقت مابند کہ نسازند لغم خوار سے نیست خبر محل مبارکت پرستار سے باز فرود دہدایزد سر درار سے</p>	<p>شیر دام انیسے بچہ را پرورد م حق طفلان کہ سبلسے سال فرہم کردیم قوم مغلیہ افغان ہمسہ باز سے دادند این گدازادہ ہمدان کہ بدوزخ برود کل محمد کہ فرمودان بشرارت کم نیست نامراد و سلیمان و بدل بیگ لعین شاہ تیمور کہ دارد سر نسبت یا من مادہ ہوجہ سندیہ فیروزند جگر بند نیست اصف الدولہ وانگریز کہ دستور من آند راجہ و راوزیندار انیسے و چہ فقیر نازنینان پری چہ سرہ کہ ہمد م بودند گرچہ ما از فلک امروز حوادث دیدیم</p>
--	---

و این تاریخ در باب معدوم البصر شدن بادشاہ از مولف این اوراق است بطور تعقیبہ

تاریخ

<p>ما تفتی گفت با سرتالہ گور کردند شاہ عالم را مختصر اینکه مرثیہ بالتعاقب غلام قادر خان نموده اورا در ماہ ربیع الاول سنہ ہزار و دویست و سہ ہجری دستگیر ساختہ بسزای کہ لایق آن بود رسانیدند یعنی اول ہر دو خشمش بر آورده و گوش و بینی و دست و پائے او بریدہ بتا ہجمان اباد فرستادند اما در اتناے راہ بمرد و این تاریخ نیز در باب کشتن شدن غلام قادر خان و گور نمودن او بادشاہ را از مولف است برسم تعقیبہ</p>	<p>۱۱۵۲</p>
---	-------------

تاریخ

<p>کورچون کرد شاہ را قادر این ند از شمار سید کیباد سرد بائی غلام قادر را ہر وزیر کن سر بارار اگرچہ بعد ازین حادثہ بادشاہ نا چند سال در شاہجہان اباد بر تخت شاہی نشست اما صرف نامی بود زیرا کہ از زمان محمد شاہ بسبب ضعف سلطنت و بی انفاقی امرا صوبہ داران اطراف دست خود ہا کشیدہ بگ ملک ہا شدند و مرثیہ ہا دہے و اگرہ را بہ صرف خود داشتند و از خانان تیمور نہ بجز نامے نگذاشتند</p>	<p>۱۰۰۲</p>
---	-------------

تاریخ مسجد بہرور

<p>میرزین الغابین خان کہ شممہ را حوالہ بعد ازین ترقیم خواهد یافت بنامی امام بارہ و مسجدی کہ در بہرور لب در با واقع است نمادہ بود در سنہ یکہزار و دویست و سہ ہجری باقتتام رسیدہ و مولوے فایق تاریخ ان امام بارہ یافتہ ع استغان شہید ابن شہید ہ و در تاریخ مسجد این قطعہ گفتہ</p>	<p>۱۲۰۲</p>
---	-------------

تاریخ

۱۲۰۳	گردن کوه مسجد عالی بنی نجات تعمیر کرد و در باب دریا چو در سبزه نور تاریخ گفت خضر که قد قامت صنوبر	شد زین العابدین در سید بلکینا خالین دو کانه کرد و محراب او ادا	ان سید زمانه که نام شریف است
------	---	--	------------------------------

تاریخ امام باره لو اب صف الدوله

لواب اصصف الدوله امام باره رفیع در لکننو تعمیر نموده گویند که مثل ان در جای دیگر کم است بنامی ان امام باره در سنه هزار و دو صد و پنج بجس نهاده بودند که بدان امام بسبب فخط سالی غله فی رویه پرشت آثار یافتند و لواب موصوف بعد از وفات در همین امام باره مدفون گردیده و شاعران تاریخ ان عمارت رفیع بسیار گفته اند چیزی از ان جمله ترقیم سے یا بر

تاریخ

۱۲۰۵	امام باره گردن کوه سال شصت و نهم	زین گشت چو توفیق جن بنا کرد روان عرش خناب ابره چهار	هز جنک خط لوجهان کلاه کبار بگوش اهل جهان گفت عقل ناگوش	وزیر سید سلیمان جاب اصصف جاه
------	----------------------------------	---	--	------------------------------

ایضا

۱۲۰۵	شد برای سال تاریخ من اقب ببرد	گردن مات تم سید الشهدا قصر شاه کربلا آل نبی ابن علی	کاشف سخری هم واقف راز حقاقت از دیده هر کس غیب زان دیده	اصف الدوله وزیر اعظم سید سلیمان
------	-------------------------------	---	--	---------------------------------

ایضا

۱۲۰۵	ساخت قصر امام باره بنا	جون بتوفیق ایندو متعال بزم گاه شهید راه خدا	اقباب سبزه عزو عملاء باغ غیب گفت تاریخش	اصف روزگار جم شصت
------	------------------------	---	---	-------------------

ایضا

۱۲۰۵	مقام آل پیر مقام محمود	همه ملک گفتند سیال بخش	امام باره که زوی نجات معقود	وزیر اعظم سید سلیمان جو کرد بنا
------	------------------------	------------------------	-----------------------------	---------------------------------

تاریخ مسجد جعفر کج

این مسجد بنا نموده میرزین العابدین است که در سنه یک هزار و دو صد و هفت تعمیر پذیرفته و مولو سے فایق این تاریخ که مورد و هم معنوی است گفته

تاریخ

۱۲۰۶	بنی تاریخ تعمیرش ندا کرد	بمقتضی کج یکی مسجد بنا کرد بیانش یک هزار و دو صد و هفت	زین گشت چون توفیق بزوا بر فایق هماندم بر زبان نشت	امیر وقت زین العابدین خان
------	--------------------------	--	---	---------------------------

از مصروف آخر هم از دو سه حساب ایچد تاریخ بنا سے مذکور بر سے آید

میرزین العابدین خان

پسر میر شجاع الدین ابن میر شاه قلی خان ولد مجتبی است در میر محمد تقی وزیر پناه هزاره محمد اکبر ابن عالمگیر پناه بود و سنه هزاره مذکور از پدر بغاوت و زریده بایران رفته بود و در انجا فوت کرده چون مختار الدوله نایب لواب اصف الدوله در سنه هزار و یکصد و نود و هجده در ماه صفر کشته شد و لوبت نبابت بسز فرار از الدوله حسن زین خان رسد از بسکه خان موصوف در امور مقدمات مالی و ملکه نار سا بلکه نامشنا محض بود شیخه دیگر نبابت او

مقرر گردان ضرورت چنانچه این امور عظیم بر علیه الدوله حیدر بیگ خان تسلیم پذیرفت در عهد نیابت و حکومت او جمیع ملک میان دو آب بجمع یک گردور و چند لکمه روپیه برکن الدوله الماس علی خان خواجہ سرا قرار گرفته بود و او در سخاوت و مروت ضرب المثل بود چنانچه میرزین العابدین خان مذکور از طرف او در ملک میان دو آب چند پرگنه دانست بعد وفات میر مذکور که در ماه شعبان سنه هزار و صد و هفت و هجرت بمصر بود قریب آمد زوجه عقیقه او که مصری بیگم نام دانست عرفی برکن الدوله الماس علی خان نوشت که هفتاد لکمه روپیه نقد پیش این کثیر است و شوهر من اینهمه را از دولت خداوند بهم رسانیده هر چه ارشاد شود بموجب آن بعمل آرد الماس عرضی را خوانده پاره کرد و بر سر غضب آمده گفت که مصری بیگم مرا اینقدر لیم و دنی تصور کرده که مبلغ جمع کرده شوهر او را از دست نام مارجہ کارا بر سران خود جراتقیم کند چنانچه از سخاوت این خواجہ سرا بران میر مسطور تو نگار شده ملقب بنواب اکبر علی خان و نواب باقر علیخان شدند در سیاهی در بنهور و پنجپور بهرسانیدند تاریخ وفات زین العابدین خان از مولوی فایق بطور تقمیه

تاریخ

چون وفات میرزین العابدین	خلق را از فرد صد رنج و فلق	ماه شعبان بودیم یوم الخمیس	کز غمش گریه جام سینه شین
سال تاجش پوشتن بجواستم	از سواد خامه غم بردرق	انگشت فایق باد و حرف حزن آل	انگشت زین العابدین در اصل سخن

۱۱۹۲
۱۲۰۶

چون عدد حرفت حاوز از الفاظ حسن دل گرفته باعداخر مصره یکجی کرده شود تا مکتوب فوت بر آید

تاریخ مسجد

چون حیدر شاه در سنه هزار و صد و هشت و هجرت مسجدی بنا ساخت تاریخش هفتاد

تاریخ

کرد مسجد بنا چو حیدر شاه	ارکن دین اختر مسلمانان	الف غیب سال تاریخش	انگشت بیت المقدس شانه
--------------------------	------------------------	--------------------	-----------------------

۱۲۰۸

سیکیم و کاخان

طیبی حادق در سلاک ملازمان حمارا چه مادی بودجه سنید که در دولت را و سبند به انتظام داشت در سنه هزار و صد و نهم هجرت فوت کرد و ترشش اندون احاطه در گاه شاه علا الدین که در اکبر آباد در موضع نانی کی مندروی واقع است از سنگ مرمر ساخته اند و بران این تاریخ منقوش است

تاریخ

ذکا خان عالم قانون حکمت	که دادی عقل کل بردت ادب	شب آینه بستم ز شوال	بغرم کوچ ز درین کوچک کوس
	خرگفت از سراسر تاریخ	شد از دنیا شرح وقت افسوس	

۱۲۰۸

مسجد فتح پور

زوجه میرزین العابدین خان یعنی مصری بیگم مادر نواب باقر علی خان در سنه هزار و صد و دوازده هجرت در فتح پور که مابین شهر الیه آباد و کابنور واقع است مسجدی تعمیر ساخته و مولوی فایق تاریخش گفته

تاریخ

مادر باقر علیخان بیگم عصمت شاد	میر نانی بخان قیامت شاد	گردن تعمیر مسجد در میان فتح پور	از برای گفتن تاریخ گشت منظر
--------------------------------	-------------------------	---------------------------------	-----------------------------

۱۲۱۲

گفت حکام سحر کفایتی که فالین بفرستند
سجده والا بنا کردید اسجد و سجده و سجده

در وفات نواب آصف الدوله

ابن نواب شیخ الدوله بعد وفات پدر تاریخ بست پنجم ماه ذی القعدة سال ۱۲۱۲ کو صید شد و بیست و هجرت بر سر آمد
امارت و وزارت در فیض آباد نشسته و بعد ازان کمینورا دارالامارت خود ساخته و پس از حکومت بیست و سه سال
چند ماه تاریخ بست و هشتم ماه ربیع الاول سنه یک هزار و دویست و دو و دوازده هجری در پنجشنبه بوقت چاشت که مطابق بست
یکم ماه سنه یک هزار و دویست و دو و هفت و هشت بود ازین جهان فانی بملک جاویدانی سفر کرد و در آتام باڑه که در کمینورا
خود تعمیر ساخته بود مدفون گردید فضلا و علما در باب وفاتش تاریخها گفته اند از جمله چیزی در این مقام ثبت نموده شد

تاریخ

۱۲۱۲

کشتن عشرت بتاریخ نسیان شد ای ندیم
آصف کین نه صدف را یک دره شهر او بود
کمینوری آصف است و آسمان بی افتاب
دار و آصف عشرت در صحن آصف باغ خلد
نقش بنذکات و نون بر نوبت آصف نوشت
شام آشفام حسرت می نماید در نسیم
آن در شهوار رفت از دست عالم شد
شهر یونان بی مسیح و طور سینا بی کلیم
انبیا بهدم سلیمان بهمنشین آصف ندیم
تا بهما روح در بحران و جنات التفسیم

ایضا

۱۲۱۲

گرد و حلت چو آصف الدوله
مبتلا شد جهان بجانم و حسین
تا نفی گفت سال مجیش
شد خراسان بر زیر بای حسین

ایضا

۱۲۱۲

بمحل برین آصف الدوله رفت
مکان یافت در سایه بوتراب
فلک سال تاریخ نو گفت
بر زیر زمین جیف شد اوقات

ایضا

۱۲۱۲

ای اقباب زود بر زیر زمین شد
در ملک غیبی تاج و تکیه شد
می نو جانینان بغدادی است
فکر جهان نگر دی بجلد برین شد

ایضا

از وفاتش بی سرو پا کشته اند
انظم و نسق و عیب و عیب و عیب

یعنی اگر حرف اول و آخر یک لفظا که در آخر مصرع است در کرده شود از باقی حروف تاریخ بر آید و این مصرع نیز در تاریخ وفات است
ع آصف الدوله لغیر دوست برین منزل کرد و این تاریخ نامشاه محمد اجمل الله ابادی در وفات او گفته

تاریخ

وزیر اعظم و دستور انصاف
سلیمان ختمش آصف شکو
کسی از قنده جسته که نیابهی
نیازش بحضرت گرفت
غلام بیست او حاتم طاس
گرمی گوهری از ولد آدم
فره دون صولت و در حکم کوه
بدیدی کشورش آرام گاه
ز پنهان باره باره بر ملافت
بود از بندگانش معنی بن در
ایا عن جدا امیر این الامیر
جناب معتمد الدوله که در وجود
هزاران مردم از اقصای عالم
بمشهد نری آوردن یگانه
سر ایام مظهر خود و سخاوت
ایا عن جد و نیر ابن الوزیر
نظیر اول عالم کنز ک
هزاران یافتند از وی در اہم
که باشتد با و گذارش در زمانه
ز نو شہ دان فروز تر در عدالت

<p>امیر عالی من هم نه کم بود در نیا بست ازین دل افشار بلک لایزال کنج بگزید نموده بند و بست جاودار که رحلت ان سپهر جود نمود چه گویم آنچه شد غم حاصل من بنوده ما من سرنا لوان بیج دوام بود از آهیم لب لب بود بر سال تحلیش گواهم سیمانی نمائده اصنی است طفیل احمد و اولاد امجاد</p>	<p>اگر چه خانان کان هم بود در نیا رفت ان میر جان ازین ملک فادل سپهر گزید بیتنگ آند ز بسین دار فانی بیج الاول بست منم بود چه گویم آنچه شد حال دل من بغیر نلاوه و فغان بسیج هزاران آه میگردم در ان شمار این دو صد آه و دو آهیم و گرنه رایج گفتا جان برفت خدا یا جای او خلد برین باد</p>	<p>جهان از بخشش ازنده میشد از و میخواستن انعام جهان بلک جاوید کرد رحلت که ناید کس نظیرش در پیشتر و در اع این جهان بنود ناگاه تشید بهجو ماتم چون رسانند بچرخ هفتمین ناله رساندم ز وقت م تا وقت سحر گاه فردم هم بران دواه جانکا عم ایصف بگفتم میسر آه بگو بخشش تمام جودنی سر</p>	<p>چو خردی من تا بنده میشد درین ایام بودی خان خانان در نیا ان سپهر جود و حشمت در نیا ان امیر با یک طینت بروز پنجشنبه آه صد آه راستقار این غم چون رسانند در ان حالت بخود هرگز نماندم بدل حشمت بچشمک و لب آه از ان جمله شمر دم چون دو صد آه و گرنه رایج فوت او بنا گاه بطور نغمه تار سنج دیگر</p>
--	---	--	---

۱۲۱۲

۱۲۱۲

ایضاً از شاه اجمل

<p>گفتش تف عمده ماتم عمده ماتم آه</p>	<p>سال تاریخ وفات ان امیر و اولاد</p>	<p>که رحلت گشت حال اهل عالم</p>	<p>آصف الدوله زبیر عظیم هندوستان</p>
---------------------------------------	---------------------------------------	---------------------------------	--------------------------------------

۱۲۱۲

ایضاً از مولف

<p>کز جهان رفت و نشد برینت نسبت</p>	<p>بست هشت بیج الاول بود سال نوشتش بجز لفظ عرب</p>	<p>تا فلک گشت آه و ناله تروبا بر غزنیان چو بود بخشنده</p>	<p>شد چو بیمار آصف الدوله</p>
-------------------------------------	--	---	-------------------------------

۱۲۱۲

بزرگان سندن

<p>انسانین بیج الاول آصف کیوتی</p>	<p>کوار ماس بواسطه جمعیات مدینه</p>	<p>باره سی ماره سینه بجز جانب کل</p>	<p>ابک سمن سمن سمن بن سمنت کابریان</p>
------------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------------	--

۱۲۱۲

لواب وزیر علیخان

چنان ذکر می کنند که نواب آصف الدوله مطلق شوق زنان نداشت بلکه از رجولیت عاقل بود اما در محل سراسر او مرید پانصد زنانه صاحب جمال بودند از جمله چندی بودند که انمارا نواب مذکور در حالت حاشی در مجلس سراسر خود جاداده بود و چون فرستید از ایشان پیدامی شد سست و بیامی کرد و بجای فرزند خود پرورش می نمود چنانچه شخصت فرزند ان داشت از ان جمله سست و دو پسران دست و پشت دختران و بزرگ ترین از همه فرزند ان وزیر علی خان بود که در کفر خالی او نواب موصوف قریب سست لکده و بی خسر ج نموده و بعد وفات نواب تا چهار ماه در کهنه بر مسند امارت نشسته در ایامیکه نواب آصف الدوله فوت کرده مستر جان مشور صاحب گور نر کلکته بود و شهر کلکته مشور س آب و هوا مشهور است چنانچه شخصی در صفت ان شهر بینه چند گفته در ضمن آن این بیت آورده عیبت آب مشور زمین سسر سسر مشور مشور فرمانروای کلکته به بالجمله چون وزیر علیخان از لطف نواب بنمود بلکه مشهور است که او فرانش سسر بود بنا بر ان مستر جان مشور صاحب از کلکته آمده حسب استر قسای بهو بگیم صاحبه مادر نواب آصف الدوله

ماغذی در باب معنوی وزیر علی خان تیار ساخت و از هر یک سرداران که در آن وقت حاضر بودند مثل
 الماس علی خان و تحسین علی خان خواجہ سہیلان و تفضل حسین خان کشمیرے و حسن رضا خان نایب
 صفت الدولہ مرحوم و راجہ گنیش رائی و شرف علی خان خسر وزیر علی خان برکافندہ بزرگ و مسر کھنڈا بعد
 از ان وزیر علی خان را کہ ازین حال خجسته نداشت نزد خود طلبہ مقید ساخت و بعد از چند روز اورا بطرف
 بنارس روانہ نمود و نواب سعادت علی خان را کہ برادر حقیقی نواب مرحوم بود بتاریخ نسبت و یک ماہ بعد
 سنہ یکہزار و ہفتصد و نود و ہشت ہمسوے کہ مطابق سیوم ماہ شعبان سنہ یکہزار و دو صد و دوازده ہجری
 بود بر سندانارت نشاند گویند کہ بعد اسیر شدن وزیر علی خان صغیر و کبیر بسیار گریہ و زاری سے کر فند
 و بعضے شعر تاریخ ما در باب غزلت او باین عنوان گفتہ اند

تاریخ

از سر نام ہفت کورنگ	سل تاریخ شہرعبان بی	اول آن قاتل حسن المکاس	سرگروہ ہمہ حیرامنگ
باز تحسین کہ باو نفرینش	از سماوات و ہم جن ملک	فتنہ پرداز ملحد کشمیر	کہ شباطین پیش طغی
انخرود شمن جسیم و حکیم	جبل بسیار و دلش لنگ	نافق العقول زنکہ نادان	دست بردار شد ازین کود
راجہ ہم داخل لیجان شد	گرداپس نمک ز خاطر حک	دادن دختر و خاک گردن	شرف خود شناخت لان
	محر کردند ہر غمزل وزیر	خود سیر شدند ز بفلک	

الماس علی خان
 تحسین علی خان ۲۰۰ ت
 تفضل حسین خان ۲۰۰ ت
 حسن رضا خان ۸ ح
 بہو بیگم مادر صفا الدولہ
 حکیت ۲۰۰ ت
 اشرف علی خان ۱۱

ایضا

اول بزناپ پشیمان	دویم برانکہ گشت دیوان	سیوم المکاس پور حسن	لعنت بروی ز حد فرادوان
بیگم خورد و بزرگ ہر دو	دیگر مردک شرف علی خان	تحسین کہ برو ہزار نفرین	از وحش و طیور و جن دہان
پیدا شدہ این پزیدہ نمانے	بعضے مرزا حسن رضا خان	کردند بسیار امیر خود را	از مکر و فریب و کید شیطان
	تاریخ اسیرش بر آمد	لعنت ہمہ برنگ حرامان	

ایضا

بی بی بیگم حسن رضا خان اور الماس زمانہ
 بیجا کب ازیر علی کو جو وہ سے مردانہ
 سری حرف ان ستار و ہن ہی تاریخ شہمانہ

ایضا

سات حرفون کیا خانہ جہا
 تین بی اور دوالف بیگمی
 یعنی تفضل حسین خان کشمیرے و تحسین علی خان خواجہ سرا و گنیش رائے راجہ دوالف یعنی
 الماس علی خان خواجہ سرا و اشرف علی خان خسر وزیر علی و یک سے یعنی حسن رضا خان نایب و یک
 سے یعنی بہو بیگم مادر صفت الدولہ

فتح کردن یونان پارتہ بادشاہ فرانس لایت مصر

در اوایل یونان پارتہ مردے بی نام و نشان بود چون سپاہ و رعایا سے ولایت فرانس از بادشاہ خود

باغی شدہ آن بگیناہ را بست تاریخ نسبت یکم جنوری سنہ یک ہزار و ہفتصد و نوویسویسے کے مطابق
 ماہ جمادی الثانی سال ہزار و دوسد و ہفت ہجری سے بود و در کشفیند و ملکہ را نیز بعد از ہنہ
 ماہ ہمون طور کشتند بونا پارتہ را کہ مردے ہونہ ہار و شجاع بود بسہ ہارے قبول نمودند اول اورا بہ تسخیر
 ولایت مصر فرستادند چنانچہ بونا پارتہ با فوج عظیم از ولایت فرانس براہ دریا کوچ نمودہ
 بولایت مصر رفت و در اینجا در ماہ محرم رسیدہ بعد مجاہدہ و مجاہدہ بتاریخ نسبت یکم ماہ جولائی سنہ
 یک ہزار و ہفت صد و نوویسویسے کے مطابق روز شنبہ ہفتم ماہ صفر سنہ ہزار و دوسد و
 سیزدہ از ہجرت بود اسکندر بہ را گرفت و تمامے ملک مصر را بدست آوردہ تا چند گاہ ان ولایت
 را بقیضہ خود داشت و بسیارے از ملک ہارے دیگر را نیز فتح نمودہ بود اما از اینجا کہ بابا دشاہ انگلستان
 نیز خصوصتے داشت و ارادہ مصمم نمودہ کہ بفتح مصر بطرف ہندوستان رفتہ و با تیبوس سلطان آمیختہ
 ہندوستان را نیز بگیرد چنانچہ شاہ انگلستان فوج عظیم دہے آفرستاد و اورا شکستے فحش داد
 بعد شکست بونا پارتہ بہر زور جبکہ توانست خود را بولایت فرانس رساند و چون بعد ازین نیز کار ہارے
 مردانہ از دست او برآمدہ بود سرداران ان ولایت متفق شدہ اورا بر خود بادشاہ ساختند و جباری
 و قہارے بادشاہی مثل او بر نہا کستہ ارادہ ان داشت کہ تمام روے زمین را تسخیر نماید اما دستش
 بمراد نہ رسید یکے از شعراے ولایت مصر در ایا میکہ بونا پارتہ اسکندر بہ را فتح ساخت ابن تاریخ ہر زبان عربی

تاریخ فتح ملک مصر بزبان عربی

۱
 للہ عصر انفضی فلک السعادت فیہ دار
 و جمال کوکب دولت الجیش الفرنسوی الہانار
 یا حسننا من دولت بالافتخار لہا استہار

۲
 مقدما ذو سطوت تہ الملوک لہ الوتار
 الشہم بونا پارتہ اسد الوفا ذوالاقتدار
 من فاق اقتدار تے اوج العلی و سما الفخار

۳
 مولے شدید البطش من عدہ حیل بہ اللہ مار
 ملک تولے ریتبا خضعت لہا القوم الکبار
 مولے عمیم نوالہ بجز تنزہ عن قزار

نذب توحد بالوربے بشما مت ذات اعتبار
قهر للمالك جنته وقته المراد بما اشار
وانتے بجیش وافر و مرکب طوته البجا ر

۵

وتملك الاسكندرية سرعتة دون اعتبار
بحرم شهر حسن اقتتاج وانتشار
ولما الاراضی عنكرا حول الكنائس واستدار

۶

من كل صدات دستي يوم القتال له اضطبار
صف الصفوف بحكمت وفنون حرب واختبار
وسطابته غزوه وعلى الجيوش الغزوار

وانتار نار الحرب في يوم تشب به الضعفا ر
ولوى الغنان نعليهم وسقا هم كاس المرار
وارعم يوم شديد الحرب فيه العقل حار

۸

يوم يقال بحقه لله درك من سنا ر
وتددت تلك الجماهير العديدت في الفغار
ورو المينت فوقهم قدامطرة جمرات نار

۹

والبطش منهم والفتنة طلب النزميت والغزاور
والكرب حل بسم وفاق الويل في تلك الديار
وعزوبونا پارتة والغزولت بانكسار

۱۰

والشتت امرادنا وعذت بذل و احتقار
وفتوح ممرکان في صفرو و امرالسار
وبيوم سبت فيه قد ارضت تم الا انتفا ر

پیلو سلطان والی امیسور و سرتک پٹن

پسر حیدر علی خان ابن شیخ نایک است و حیدر علی خان در اوایل مردے سپاہ پیشہ بود و در

ملازمت یکی از راجه های ولایت میسور که برکناره دریای شورا است نوکر بود در آخر راجه
را در سنه یک هزار و یک صد و هفتاد و سه هجری بمقتدا ساخته خود مالک ان ملک گردید
و مدت العمر با انگریزان ان نواحی جنگ داشت و در مهر خود این بیت منقوش ساخته بود که

بهر شمشیر جهان شد فتح حیدر آشکار | لافنی الاعی الایف الازد الفکار

بتاریخ هفتم ماه دهم سنه یک هزار و هفت صد و هشتاد و دو و عیسوی که مطابق عشره محرم سنه
یک هزار و یک صد و نود و هفت هجری بود فوت کرده در سرنگه پلین قریب باغی که موسوم
به لعل باغ است مدفون گردید اما از اسیب آنست که بر تربت او مرقوم است چنانستفاد من
گرد که از الفاظ ^{۱۱۹۵} حیدر علی خان بهادر بتاریخ فوت او استخراج می یابد و این دو سال کم می شود با جمله
بعد وفات او پسرش بیجو بر سر حکومت نشست و خود را ملقب به بیجو سلطان ساخت و خطبه و سکه
بنام خود نمود و نیز مثل پدر خود شجاع و دلیر بود و درام با انگریزان محاربه عظیم داشت شنیده شد
که بیت سکه کش این بود

سکه

سکه زرد در جهان ماسانی | شاه بیجو سکن درمی ثانی

و شکل مهر بیجو سلطان این است

در بیت مهر مذکور لفظ فتح اشاره به طرف جدا است و لفظ حیدر اشاره به طرف پدر او و لفظ سلطان
اشاره به طرف خود است و اگر عدد و حرف آیت را که در وسط مهر است و هفت صد و
هشتاد و شش می شود با عدد و حرف ت او یا که در بیت مهر است و چهار صد و ده می شود جمله یکجا نمایند
سال جلوس او بر آید و بیجو سلطان بتاریخ بست دهم ماه ذی القعدة سنه یک هزار و دو
صد و سیزده هجری که مطابق چهارم ماه خرداد سنه یک هزار و هفت صد و نود و نهمه عیسوی
بود در جنگ که انگریزان با او داشت کشته شد و از ان وقت سرنگ پلین بقریه کنی انگریز در آمد و دولت
میسور یکی از وارانان راجه مذکور که سه ساله عمر بود و کشتاراج نام داشت حواله کرده شد در وضع
بیجو سلطان مقل روضه پدر او در سرنگ پلین است تا بیخ شهادت او

تاریخ

۳۱۳ شاه بیجو که در غم حیدر | حق باو منصب شهادت داد | سال تاریخ او شهید برفت | حامی دین شده زمانه برفت

حکیم نفاخان

برادر حکیم ذکا خان است در ماه شوال سنه هزار و دو صد و پانزده هجری در کبر آباد در گذشت و نزفرت
برادر خود اندرون احاطه روضه شاه علاءالدین مدفون است ترغیش از سنگ مرمر است و این تاریخ بران قوم

۱۳۱۵

چون خبر بدوشین رفت از جهان | بولی نفاخان محترم | کلمات کلین سال و ماه روز | شهر شوال و دو شنبه نورم

توفیق حسین خان کشمیری

ادراخان علامه نیز میگویند از جمله مصنفات آن یگانه زمانه سیکه در هدیت حکما و فرنگ است و دو نسخه دیگر در
صناعت جبر و مقابله و خان بومردن چند سیه پیش از وفات نواب آصف الدوله به نیامت او سر بلندیه
ماصل ساخته و بعد از ان در عهد نواب سعادت علی خان کلکته رفته هنگام معاودت ما بین کلکته و مرشد آباد
تباریح پانزدهم ماه شوال سنه یک هزار و دو صد و پانزده هجری در گذشت شاه محراب الملّه آباد فی تاریخ وفاتش
این قصیده نظم فرموده

قصیده تاریخ

در هزار و دو صد و پانزدهم	شده چون فصل قار در قدوس	خان مالی مقام والا به	اشرف و لغس فوات لغوس
آن توفیق حسین خان یعنی	زده بر کشور امارت کوس	نائب آصف زمان گردید	رفت نامش از بنده تا حدروس
آنچنان سب و سبت کرد کلک	که بلکش نامذک یک سالوس	بعد چندی بملک مشرق رفت	خزید دولت سمرک او زد بوس
گشت از شرق چون سجا غرب	نامی شد طالع جهان سیکوس	آفتابش غروب نمود	تیره تر گشت این جهان عبوس
دو صد و یک هزار و پانزدهم	سه شوال ساعتی منجوس	بود تاریخ ماه پانزدهم	طالع روزگار شد منکوس
که بناگاه آن عدیم مثل	سیوسی ملک خرت زو کوس	یک جهان رفت به استقبال	عالمی در آسیا شد مایوس
مثل او گردش زمانه ندید	صاحب ننگ حصا ناموس	سرباز گرویش فرو برد	یکه تا زادتاد لطلبیوس
در متانت در فتنان فهم	از فلاطون و میسوریدوس	برزبان بود یاد او هر دم	چه مرص و صحاح و چه قاموس
رای مشایبان و اشراقین	پیش رایش چو را نامحوس	داشت او در زمانه علم چنان	که نه دیده و خواب کی کاوس
بیسله زمانه خود بود	علم او پیش علم او چو دروس	صاحبین حسب اسلام	بیشک و ریب چون محقق طوس
یار چل سالک من غمگیان	نامی افسوس صد هزار شوس	نخچه نامی امید دل نشگفت	خاطر م بود در هموس مجبوس
چه بگویم چه سیر و چه هیات	بخرشته دل مسوس	نه ششم شب نه روزین روزا	بغم عده گشته ام محروس
خان من چون بحر مقام نمود	روز روشن ستر او چو سوس	نیکه بد را نمیکند از حوس	آه از گردش سپهر سوس
آنکه بر قاقم و سوسور	دار و از خاک گوهری لبوس	اگر سپند سال تاریخش	با سحر حیت و خم بکواطوس

۱۳۱۵

مدرسه کلمات

چون در زمان مارکولیس و زنی صاحب گور نر خیرل در سنه یک هزار و هشتصد و سیوس موافق یک هزار
دو صد و پانزده هجری مدرسه ماسی در شهر کلکته بنا یافت تاریخ آن یافتند * * *

اشجع و اعدل بحق لارڈ بہادر
 اوست معلیٰ جناب نفع خیر شکوہ
 تازہ یکی مدرسہ کرد بگلکتر طرح
 شکر خدا را کہ شرفیض امیر کبیر
 مصرع تاریخ آن بی کم و بی کاستی

نختر امیران ملک عامی خلق خدا
 ناظم و نواب عمد صبا تاج و لوا
 خطہ یونان نمودنیدر گلکتر را
 بہ شش و مواد سپہہ را بہنہا
 آخرا این قطعہ کن تا شنوگر جمبا

نظم کند خاتمہ ہمہ تمامش چہا
 عقل کل از عقل بہرہ وانی بڑ
 اوش آئین نہاد کسب علوم فنون
 گفت سروشی بچ شتر ازین مدرسہ
 عام سچی شہا صورت دہم معنوس

زا نکہ بود اسم اد جامع بقاب
 کلمتہ از عقل او نقل کند عالمیا
 عالم ہر علم و فن از ہستہ از سہا
 سینت درین کلمتہ دیر نوکتر ہ
 ہستہ صد و یکینار شہرہ شہا

این تاریخ صورتی و ہم معنوسے است اگر اعداد حروف معرہ آخرا زرو سے حساب بکند بکیر نیز نیمان تاریخ بر آید

ذکر سپردن ملک نواب مہین الدولہ سعادت علیخان کپنی انگریز

در عبادت السعادت مرقوم است کہ در سنہ یکہزار و دو صد و شانزده ہجری سے نواب گورنر جنرل مارکو لین لزی منا
 بہادر از گلکتر بہ کانپور تشریف آوردند و نواب سعادت علیخان برآ استقبال از لکنئورفتہ از ملاقات بہدگیر
 مسرور شدند چون در ان ایام مصارت بادشاہ انگلستان از سبب نگاہداشتن فوج دیگر برآ دفع سپاہ
 بود ناچارستہ پادشاہ فرانس بیشتر از بیشتر بود چنانچہ گورنر جنرل بہادر از نواب صاحب سرآ امد ایک و نیم
 کرو روپیہ درخواست نمود نواب صاحب بعد تامل ملک میان دو آب و روہیلہ ہا را کہ کجج یک و نیم کرو روپیہ
 سیکسید تقویض صاحب مذکور نمود تا سال لبال تحصیل نمودہ بلندن ارسال دارد اما تحقیق نیست کہ در ان
 سال نواب گورنر جنرل برادر خوز و مسٹر سہری ولزی صاحب رالطرف لکنئورفتہ استا و ہ بود کہ فیما بین نواب صاحب
 و کپنی انگریز از سر نو موامشع عمد و پیمان ترقیم باید چنانچہ نواب صاحب بمبادلہ اقساط قدیم و مال کہ بر ذمہ
 نواب سو صوف واجب الادا بود ملک میان دو آب ر امثل کوڑا و اٹا و ہ و فرخ آباد و گورکھ پور و صوبہ الہ آباد
 وغیرہ کہ جمع آن یک کروسی و پنج لکھ روپیہ بود تقویض اٹا سے لکپنی نمودند و این عمد تازہ بتاریخ دوم ماہ حب
 سنہ ہزار و دو صد و شانزده ہجری سے موافق دہم ماہ نومبر سنہ یکہزار و ہشتصد و یک عیسوسے در لبدہ لکنئو تحریر
 یافتہ شخصے تاریخ این معاملہ را چنین گفتہ از مصرع آخر تاریخ بر آوردہ *

تاریخ

خود بخود این در دو رنگی گرفت | ملک ز نواب فرنگی گرفت

ذکر روضہ حضرت عباس در لکنئو

گویند کہ در لکنئو مرزا فقیر بیگ نامے در ستم نگر سکونت داشت در خانہ اولے بود کہ آنرا بعلم حضرت عباس
 شہرت دادہ بود و خاص و عام ہمہ بزیرات میرفتند در وقت نواب آصف الدولہ آن مکانی بود مشتمل بر دیوار
 خام سقف خام و صحن مختصر سے در سنہ یکہزار و دو صد و ہفتدہ ہجری سے بانشارہ نواب سعادت علیخان عمارتے
 عالی در انجا تعمیر یافت و گنبد آن را بطلای طبع ساختہ دیوار ہا سے چتہ و صحن وسیع را احاطہ نمودند دروازہ دارد
 کہ سر با سمان کشیدہ تاریخما سے متعدد دبراسے گنبد مذکور گنفتہ اندازان جملہ این مصرعہ از مرزا قحیل است
 این گنبد جدید بنا سے سعادت بہت *

نواب نظام علی خان حیدرآبادی

از فرزندان نواب نظام الملک آصف جاہ است در سنہ یکہزار و یکصد و ہفتاد و پنج ہجری سے برادر خود نواب صاحب جنگ را مقصد ساختہ بر سندر یا ست نشست و بعد از یک سال اورا کشتہ قریب چہل دو سال حکومت نمود و اہل آست کہ حیدرآباد را دارالامارۃ خود ساختہ و تباریخ ششم ماہ اگست سال یکہزار و ہشتصد و سہ عیسوی کے مطابق شانزہم ماہ ربیع الثانی سال یکہزار و دو صد و پینچہ ہجری سے بود رحلت نمودہ بعد وفاتش خلف او نواب سکندر جاہ بر سندر حکومت نشستہ مولف در تباریخ وفاتش گفتہ *

تاریخ از مولف تعمیمہ

ابن نواب نظام الملک آصف جاہ	آن امیر کی نظام علی شہنشاہ نام	یکہزار و دو صد و پینچہ ہجری بود تاریخ	کہ بروں شدز جان بجان و نظام
سال تباریخ وفاتش ز فروردینیم	باسر کی پینچین گفت کہ فہوس نظام		

۱۲۱۸

پای الم را کیہر و باز سر سوز را
سال وفاتش بکودا کے نظام علی

کرینل جان ولیم ہینیک صاحب

او پولندیز سے بود و از ولایت ہولندہ کے یکے از مالک فرنگستان است و رہند آمدہ ابتدا بلماز مت نواب نظام علی خان والی دکن در سنہ یکہزار و ہفتصد و شصت و سہ عیسوی کے مطابق سنہ یکہزار و یکصد و ہفتاد و ہفت ہجری سے ممتاز گردیدہ بعد از ان در سنہ یکہزار و ہفتصد و ہشتاد و چہار عیسوی سے در خدمت ماہور او سیند ہیہ نوکر شدہ و چون تباریخ دوازدهم فروری سے سنہ یکہزار و ہفتصد و نو و چہار عیسوی کے مطابق سنہ یکہزار و دو صد و ہشت ہجری سے ماہور او فوت کرد و در سلک ملازمان برادر زادہ او دولت را و سیند ہیہ نوکر گردیدہ و در سنہ یکہزار و ہفتصد و نو و پنج عیسوی سے از راجہ عجدہ کرینیل نامور شدہ حکومت قلعہ و شہر اکبر آباد بدو حوالہ شد تا آنکہ تباریخ نسبت و یکم جولائی سنہ یکہزار و ہشتصد و سہ عیسوی کے مطابق غرہ ماہ ربیع الثانی سنہ یکہزار و دو صد و پینچہ ہجری سے بود را کبر آباد در گذشت و در گورستان فرنگیان کہ متصل جہن جہن کشورہ واقع است مدفون گردیدہ و فرزندان او برتر قبش کہ از سنگ مر مرہست رو فتنہ عاسے از سنگ سرخ تعمیر ساختہ اند کہ تا امروز موجود است و بالکل اہمال او برتر قبش بخط انگریزی مرقوم است و این تاریخ در فارس سے بر دروازہ رو مذکور ثبت است کہ از الفاظ تاریخ نسبت و یکم جولائی تاریخ فوت استخراج سے یابد *

تاریخ

کرینل جان ولیم ہینیک جان ز دنیا	ولت نمود و بہا و صد داغ از جد	دو شہر چوید ہولندیز پینچین اولاد	در رہند نامور شد از فضل کبریا کے
گفتا بلکہ غیب کی قطعہ کو تاریخ	تا روز و سال مرہ را کیجا ہم ما	چون در و سال مرہ را از اولاد	ملہم گفت تاریخ بستی کریم جولانے

۱۸۰۳

جنرل چارلس پیرون صاحب

از قوم فرانسیس بوده در اوائل چند سال در ملازمت نواب علی خان بہا و حیدرآبادی سے بعد کہ کرینیل و سردار سے فوج گذرائیدہ چون تباریخ غرہ ماہ ستمبر سنہ یکہزار و ہفتصد و نو و ہشت عیسوی سے میان کپانی انگریز

مذکور از سر نو عهد صلح و دوستی بسته گردید بیرون صاحب سحر مردان فرانسس که همراه او بودند از نو کره
 بیرون مقدمه در ملذمت چهارم دولت ما و سینه سیه نو کره گردید و تنگه دو باین صاحب فرانسس که از طرف ما
 مذکور حکومت فتح کول و حمله گده و میان دو اب و پشت تشریف بولایت خود برد بیرون صاحب خطاب
 جریبیل یافته تا مقام او گردید و چون در سنه یک هزار و دو صد و سیصد و پنجم بیرون صاحب ایجا و تشریف بار که از
 چند اوقات قلعہ آگرہ را بہ دست آوردہ حکومت خود را بداشتند از قلعہ بدر ساخت شخصی این تاریخ بطور تعویہ گفتہ

تاریخ

۱۵	۲۲	۲۲	۲۲
خدا اکا و بہا اورا بیرون کرد	رحمن استوارا کبر آباد	اجامی ہر دو کس نشست پیرو	سعظم داد تار بخش تر آباد

اگر امداد و حروف ایجا و بہا کو کہ چل بہفت میشود از امداد و مصروفہ ثانی دور کردہ عدد پیرو را بغیر ایند تاریخ بر آید

ذکر در فتح قلعہ اکبر آباد و غیرہ از جنرل لیکن صاحب

در آخر سنہ ہنوز ہشتصد و سہ مہیوسے لاژولیک صاحب بکلم کہینی انگریز با فوج انگریز سے قلعہ علی گڑھ را محاصره
 نمود و جنرل بیرون صاحب کہ حکومت آن قلعہ و پشت تباریخ نسبت و ہم گشت سنہ مذکور در کویل شکست خورد
 و تباریخ چاہم ستمبر لاژولیک صاحب حملہ کردہ حصار مذکور را فتح نمود و بیرون صاحب از ہمہ مایوس شدہ
 از خدمت دولت ما و سینه سیه ہستغفا دادہ طرف لکھنؤ شتافت بعد از ان جنرل لیکن صاحب قلعہ
 اکبر آباد را کہ در ان وقت سپران کرنیل ہینک صاحب مذکور بکومت آن مامور بودند محاصره نمود و آن
 قلعہ را نیز تباریخ ہفتدہم ماہ اکتوبر سنہ مذکور گرفت تاریخ آن سودا این اوراق گفتہ کہ سال مہیوسے
 و ہم سال ہجرے از یک مہرہ استخراج سے یاد بدہ

تاریخ

۱۲	۱۵	۱۵	۱۲
حصار آگرہ انگریز ساعنی کہ گرفت	دلہ ز ہاتف غیبی بجز کہ سوال	کہ پستال سیمی ہم سنہ بہت	گفت ہشتصد و یک ہزار و سہ سال

اگر از روسے حساب ایجا امداد و حروف آخر مہرہ را بگیرند سنہ ہجری کہ یک ہزار و دو صد و سیصد و پنجمہ بود بر آید این تاریخ بطور تعویہ از دولت است

الضمانہ تعمیمیہ

۱۲	۱۵	۱۲	۱۵
چو قلعہ آگرہ انگریز گرفت	دل من جہت سال عشر گزین	بگفتہ می سر قتال مجتہدال	کہ قلعہ آگرہ گرفت انگریز

مرزا ابو طالب خان کند نے

پہر محمد بیگ خان بود چون در سنہ ہزار و دو صد و سیزدہ ہجرے مطابق سنہ ہزار و ہشتصد و نو و نہ
 مہیوسے از راہ دریاسے شور بولایت فرنگ رفتہ بود از ان سبب او را کند نے میگفتند بعد از مراجعت از ان
 سفر کہ در سنہ ہزار و دو صد و سیصد و پنجمہ ہجرے اتفاق شدہ کتابے موسوم بر سیر طالعی فی بلاد افرنجی در وقت
 سفر فرنگ تصنیف نمودہ در سنہ ہزار و دو صد و بیست ہجرے مسافر ملک عدم گردیدہ مولف سب
 خواہش سپرد و مرزا یوسف باقر این دو تاریخ در وفات او گفتہ

تاریخ تعمیمیہ

۱۲	۱۵	۱۲	۱۵
رفت مغرب بابل جہان	پوش دو اس علیا از لغت	اتف زغیب بادل کاز ناگان	از بہر سال فوت و صد بارہ گفت

الضیاء

۱۲۲۰	برفت چون جهان میرزا ابوالکلب	دو دیده در غم دلش سحر شگفت	گفت آفت غمیدی ز بهر تار بخش	که بود آن فالش هزار دو صد و
------	------------------------------	----------------------------	-----------------------------	-----------------------------

ذکر در وفات شاه عالم بادشاه

همچو مشتاد و دو ساله تباریخ بنفتم ماه رمضان سنه یک هزار و دو صد و بیست و یک هجری که مطابق نوزدهم ماه نومبر سال یک هزار و هشتصد و شش عیسوی بود در شاه جهان آباد بر حمت ایزد سے پیوست مدت سلطنت او که مروت نامے بود چهل و هشت سال قمر سے و پنجاه بود از ان جمله دو از ده سال و پنج ماه در ضو به بهار و از آباد گذرانیده و هفتاد و سه سال باد و چشم بنیاد در شاه جهان آباد بسر برده و نوزده سال گور شده بر تخت نشسته بعد وفات لقبش فردوس منزل قرار یافته و پسر او محمد اکبر بلقب محمد اکبر شانه بر تخت جلوس نموده پیش در و پست متصل محراب شاه عالم بهادر شاه واقع است و بطرف بالین و این اشعار با تاریخ مرقوم اند

اشعار با تاریخ

۱۲۲۱	شد سراج تا جوری در خصم غار	در داکه از عیار کسوف و جلان	یعنی که شاه عالم نیا کرد	زین عالم انتقال زینتنگه جنا
	سید نوشت خامه معجز از من	بیتی که سال آنست مهر عیان	و می ختاب روزین و نیش آینه	شده آفتاب بر زمین آه و آهوان

تاریخ وفات بتعمیل از مولو سے امام بخش صہبا سے

تاریخ

۱۲۲۱	حضرت فردوس شاه عالم بادشاہ	ارفت ازین دنیا و کرد در جنّت مقام	سال تاریخ و قیام آن شد عالی گہرا	دل ز روی گدازد محترم شہ صہبا
------	----------------------------	-----------------------------------	----------------------------------	------------------------------

اگر عدد بیستم شهر صہبا را با عدد حرف نون که روسے مال باشد یکجا نمایند تاریخ میرا ایہ و این تاریخ ازین است

تاریخ

۱۲۲۱	چو شاه عالم رفت از جہاں بار بقا	بلند شد فلک آہ و زار در غم او	زمان جلوت و خواتم چو آہ	سرای آہ در یاد استنیم از سیر
------	---------------------------------	-------------------------------	-------------------------	------------------------------

الضیاء

۱۲۲۱	شاه عالم بادشہ چون سو خلد برین	الحمد در غم او زار گلین و خرن	سال تاریخ و مکان آن یافت	جامہ آن در غم شد جہاں خلد برین
------	--------------------------------	-------------------------------	--------------------------	--------------------------------

ابو النصر معین الدین محمد اکبر شاه ثانی ابن شاه عالم بادشہ آہ تار سے ولادت او تباریخ شب چار شنبہ ہفتم رمضان سال یک ہزار و یک صد و ہفتاد و سہ ہجری سے از بلین مبارک بلوقوع آمدہ و بعد وفات پدر بچہ چہل و ہشت سالگی تباریخ ہفتم رمضان سال یک ہزار و دو صد و بیست و یک ہجری سے کہ مطابق نوزدہم ماہ نومبر سال یک ہزار و ہشتصد و شش عیسوی سے بود در دہ ہجرت نشست و کس امام بخش صہبا سے در تاریخ جلوس او گفته

تاریخ بتعمیل

۱۲۲۱	بیر جو کرد لباس خلا اکبر شاہ	بغیر بود لقا قبائل و عرناؤ	سرخ عین وی بیہ گناہ	جمہیر غسرت پر ویزت سال جلوس
------	------------------------------	----------------------------	---------------------	-----------------------------

بیت
بعین زردہ خوش سکہ جہان بانی
چراغ دودہ تیمور اکبر ثانی

مجلس خانه

این عمارت در وسط درجوار درگاه شاه مردان واقع است آنرا حضرت علیخان ناظر حکیم محمد اکبر شاه ثانی در سنه یک هزار و دو صد و بیست و سه هجری تعمیر ساخته هر سال در ماه محرم مسلمانان در آن مکان جمع میشوند و مشغول میگردانند ازین سبب آن مکان را مجلس خانه میگویند و این تاریخ در باب بنای این عمارت در اینجا تصریح شده است

تاریخ

۱۲۲۳	بدرگاه شاهنشاهی دوسرا	علی شاه مردان ولی احمدی	حکیم شهاب اکبر نامور	چو عشرت علیخان بیار آجا
		ز ششدهم سائل سال آن	همین زورقم در ناظر بنای	

در پیش این عمارت دروازه نقارخانه ساخته اند که آنرا صادق علیخان در سنه یک هزار و دو صد و سی و هفت تعمیر نموده تاریخش در مقام خود یافته خواهد شد

میان مٹھو

پیرزاده بود ساکن لکنئو و خادم تربت مینا شاه شاید که در سنه یک هزار و دو صد و بیست و چهار یا که در سال یک هزار و دو صد و سی و سه هجری فوت کرده و مورخ در وفاتش این تاریخ مرغوب که بطور تعمیم است گفته است

تاریخ

۱۲۲۳	فصل جسم را میان مٹھو	بسریر و پرید از درگاه	رفت نوک دم و بازویش	از حق الله و پاک ذات الهی
------	----------------------	-----------------------	---------------------	---------------------------

الضابہ زبان اردو

میان مٹھو جو ذکر فی سنی | رات دن نام حق زکار کنی | اگر به موت نه جو آد ابا | کچھ نہ بولے سوکائی نی سنی

امام الدین خان حکیم

یکی از منصب داران بادشاهی بود و در زمان محمد اکبر شاه ثانی در سنه یک هزار و دو صد و چهار هجری فوت کرد

تاریخ

۱۲۲۳	عالی نسبی امام دین بود	عیسے دم دشت و حکیم	لہارنج وصال او خرد گفت	سرحوم بر حجت کریمے
------	------------------------	--------------------	------------------------	--------------------

در ذکر وفات نواب پیمین الدوله سعادت علی خان

برادر خرد نواب آصف الدوله ابن نواب شجاع الدوله بود بعد وفات برادر و قید شدن وزیر علیخان بسبع مشرفان شور صاحب گورنر کلکتہ تاریخ چهارم ماه شعبان سنه یک هزار و دو صد و دوازده هجری که مطابق بست و یکم ماه جنوری سال یک هزار و بیست و دو هجری عیسوی بود در بلده لکنئو بر سنه امارت نشست و بعد حکومت قریب هفتده سال تاریخ دوم ماه رجب سنه هزار و دو صد و بیست و سه هجری موافق یازدهم ماه جولائی سنه هزار و بیست و چهار هجری عیسوی درگذشت و پسرش غازی خان صاحب

بجای او بر سنه نشست تاریخ وفات تاریخ آه شد گنج سواد وزیرین + تاریخ دیگر دستور جهان بحجت آمد + ایضا بافت بگفت آه شده لکنئو خراب +

قطعه تاریخ تعمیم

۱۲۲۹	کفت الوز را ملاذ دوران زمینده مسند وزارت	از عرصه دهر ناگهان شده آر ایس حاجت جهان شد فریاد بر آرد گوی تاریخ	از توده خاک روح پاش شد کالدیش بنجاک پنهان مخووزرا ازین جهان شد	با فوج ملک بر آسمان شد خاک کبر جانیان شد
------	---	---	--	---

قاضی محمد نجم الدین خان کا کوروسے

روز سه شنبه سیزدهم ماه ربیع الثانی سنه یکزار دو صد و بست و نهم هجری است کت نموده در مولوی فتح علی جوپور سے در باب وفات او این تاریخ گفته *

تاریخ به تعمیر حرم

۱۲۲۹	کفت س لستیم دین قاضی قضا چون عبارات علم و فضل و دس زبده دین رو پوشش شوند یعنی بریک ازین الفاظ رو سے خود را بپوشند از باقی حروف تاریخ بر آید *	چونکه در باغ جنابا بومین سپید مرکز دوزم کی تاریخ دور کوشم رسید	الم و فضل مولی بده دین بده پود ۱۲۲۹ گشت
------	---	---	--

الضیاء تعقیب

۱۲۲۹	نجم نائب بر عالم دین قاضی قضا رفت زین علم سو فرود بان قریب	باقی فی بگو شمی بدل تاریخ کفت	روز سه شنبه سیزدهم از ربه دیگر ربیع ۱۲۲۹
------	---	-------------------------------	---

الضیاء

۱۲۲۹	خان والا سے محمد نجم دین قاضی قضا چون سفر کرد از جهان تاریخش از روی حساب بر چه خواسته گیر از الفاظ اعدادش بزن طرح نم ننه گان باقی کن دو چند وزن بره ننه بنه در اولش بر خوان که تاریخش بود	هم محاسب هم مهندس هم فقیه و هم حکیم از همه الفاظ بر آورد این طبع سلیم در نو دس دو از ده افزای بروی ای فیم یک بیفزاد مضاعف کن که گرد دو مستقیم اینچنین تاریخ الهام است از رب کریم
------	---	--

پیل نوبت

را سے چنی لعل در سنه یکزار و یکصد و نهم هجری است در نوبت متصل در گاه قدم رسول پیل اعداد
نموده و صاحب را سے مورخ تاریخ آن به تعمیر یافته *

تاریخ

۱۲۳۰	چشمه فیض و حار از زمان چینی ساخت این پل بدگاه خدا قبول	سال تاریخ بنایش سز دین یاز	پیل نوبت بره قدم پاک رسول ۱۲۳۰
------	---	----------------------------	-----------------------------------

مولوسه قسیم الدین

در سنه یکزار دو صد و سه و یک هجری فوت شد. این بیت در تاریخ وفات اوست *

تاریخ

۱۲۳۱	در علم مولوی قسیم الدین	باقی غیب کفت و ای تاریخ
------	-------------------------	-------------------------

مرزا محمد حسن قسطل

شهر بمرزا قسطل اصلش از کتر بان شاهجهان آباد است بنا بر فیض صحبت ارباب اسلام

بقانون ملت محمدی در آمده اوقات غیر خود را با شاگردان و دوستان در بلده لکنو بسر می برد از
از اشعارش دیوانی مرتب گشته در سنه یک هزار و دو صد و سه و دو یا که سه و سه هجری در لکنو از بیماری
استسقا حلت کرده و حافظ شیخ محمد ساکن قصبه دیوانی از مصافات لکنو از مصره که مرزا خود گفته بود تاریخ و قافله

۱۲۳۲

تاریخ تاج
عزاد کفر گفتا با سر کفر قنیل کافر ایما می ندارد
مصاحب رسد مورخ این تاریخ یا منت

تاریخ
داشت مرزا قتیل استسقا
آه بسیار آب خورد و مرد
با تفریق گفت سال تارخیش
شد کتاب عجیب ریابرد

۱۲۳۳

تاریخ تاج
بهر جیف که مرزا قتیل حلت کرد
نمود کون مکان ز بلخی نام
شد ندبی سر و پا در وفات ایوب
زبان و عقل و فضا در کعبه است

۱۲۳۴

در وفات نواب وزیر علی خان

اول سپر خوانده نواب آصف الدوله بود و بعد وفات نواب مذکور تا چهار ماه در لکنو بر سرند ریاست نشسته
و مشرفان شور صاحب گورنر کلکتہ در سنه یک هزار و دو صد و دو از زده او را از امارت مغزول ساخته در
بلده بنارس فرستاد و در آنجا تا بیک سال گذرانید بعد از آن باسغ شده بتاریخ چهاردهم جنوری
سنه یک هزار و هفتصد و نود و نهم میسوسه مشرف چیرے صاحب زرینڈنٹ آنجام سه انگریزان دیگر را
گشته اراده آن داشت که همه انگریزان را بکشد مگر دستش بر او نرسید بعد از آن از شهر بنارس
بدر زده تا چندے پریشان و سرگردان بود تا آنکه در سنه یک هزار و هشتصد میسوسه مقید گشته بهفتده
سال سه ماه و چهار روز در قلعه کلکتہ میسوسه ماند و بسن ننگے و شش سالگی در ماه جون سنه هزار و هشتصد
و هفتده میسوسه که مطابق ماه شعبان سنه یک هزار و دو صد و نهم و دو هجری بود در گذشت و در کاشور
باخان نزدیک فرار یکی از سپران شیو سلطان مدفون گردید قصه او مفصلاً در کتاب عمادات اسعادت
مرقوم است این قطعه در تاریخ او برتر بخش کنده اند

تاریخ

وزیر بند وزیر علی آصف جابه
چو سو خلد برین رزین سراغ
ابو شرم آمده که بشور شیون وین
نوامی و ای دینا زین وین

۱۲۳۶

در وفات جارج وی تھر و یعنی چارج ثالث بادشاه بنگستان

پیش در ایام شاهنراد گفوت کرده چون جیش جارج دوم بعد ایالت سنگه و سه سال شمسی بتاریخ
تا و نهم ماه اکتوبر سنه یک هزار و هفتصد و شصت میسوسه این جهان را پدر و دمنود او بجا سے
بعد خود بر سر ریاست انگلستان نشست در زمان دولت او کمپنی انگریز بر اکثرے از ممالک هندوستان
قالبض گردید اول بعد سلطنت بجاہ و نهم سال شمسی و نهم ماه و چهار روز بتاریخ بیست و نهم ماه جنوری سنه
دست میسوسه که مطابق و اول ماه اکتوبر سنه یک هزار و دو صد و نهم و دو هجری بود فوت کرد و عرش بیگام وفات هشتاد و یک سال هفت ماه و شش

مولف این معرہ و تاریخ وفاتش کہ از ان سال ہجری کے استخراج سے یا بدیہ نظم آورده

تاریخ سمرقند

۱۲۳۸

۳ جارج تالکف فلکنہ تاج ارسل

دروقات شہزادہ مرزا جہانگیر

اول پسر بزرگ محمد اکبر شہزادے بادشاہ دہلی بود در سنہ یک ہزار و ہشتصد و نہ عیسوی سہ ہستین ماہ ربیع الثانی
شہزادہ جہان آباد بود و طالعہ سردارہ از ان سبب انگریز اوراہ الہ آباد فرستادہ بود و تا چند سال در ان شہر
در باغ سلطان خسرو اقامت داشت و در انجا در سال یک ہزار و دو صد و ستہ و شش ہجری سے مطالب سنہ
یک ہزار و ہشتصد و بہشت و یک عیسوی سے در گذشت لاش اورا چند سے در باغ ککو کورقولین زمین نمودند بعد از ان
بشا جہان آباد بردہ و دفن کردند علما و فعلا تاریخا در وفات او گفتہ اند چند سے از ان جملہ این است

تاریخ

چون جہانگیر ابن اکبر شہزادہ	در جہان باہوش و بااد گشت	از قدوم ان در سبب کرم	روقت شہر الہ آباد گشت
ان چنان بہاد و خوان فہم را	ہر یک از فکر معاش ازاد گشت	چون زہی یک سال شہزادہ فزون	طبع او از زندگے ناشاد گشت
خیمہ زد و در منزل جنت سرا	این ہمہ از دور فلک سید او گشت	عالمی شد و غمخس جہانگیر	نام شادی از جہان سرا گشت
ابرا مدد و غرا گر یہ کسان	بزرگ ہم ہمتے ایجاد گشت	از پی تاریخ فوت او دلم	ہر طرف بانالہ و فریاد گشت
	شہزادان این معرہ از ترکیب	حیت بی رونق الہ آباد گشت	

۲۳۶

ایضا

جہانگیر شہزادہ چون از جہان	بہتر از گی دل برداشتہ	بسع فضا اشہب عزم راند	بہ گلگشت جنت عمان تاقہ
پہ شور قیامت فغان در غمخس	بر روی زمان آہ بزفاستہ	بہ تاق بگفتہ کہ کلک سعید	چہ تاریخ فوٹش رقم ساختہ
	بدینگونہ گفتا کہ بی باسی سعید	بلک بقا سلطنت یافتہ	

۱۶۳۶

ایضا و ستراد

از گردش چرخ این ستم ایجاد چراندہ	کان مخزنانی	افسوس کہ نازم سو سے فردوس سراندہ	در عین جو اسنے
تاریخ دسے از کلک قضا منشی تقدیر	بہر لودہ محفوظ	نبوشت جہانگیر جہاندار بقاست	چہ از منزل فاسنے

۱۶۳۶

ایضا

چون از جہان جہانگیر میرزا	نور نگاہ اکبر و سالار و سرا	شد فغانہ غمخس از طہنت	مخزون شد از وفات و ان فلک
	تاریخ فوت او بطور آمدہ جنین	از کان شاہ وقت زہی کباب	

۱۶۳۷

قبرش در محن مسجد نظام الدین اولیا مستقل مجر محمد شاہ بادشاہ واقع ہست مجر او در مجر محمد شاہ ہر دو بر یک قسم اند و ہر اسر
از سنگ مرمر تعمیر یافتہ

شاہ محمد بسال الہ آباد سے

از اولاد شاہ خوب اقتداست و ہر او در خورد شاہ غلام قطب الدین ابن شاہ محمد فاخر زائر تخلص ابن شیخ خوب شد

بندگی خاندان ایشان عیان است بصفت حمیده موصوف بود در سنه یک هزار و دوهصد و سی و شش هجری درگذشت
و این تاریخ در فونت او از مولو سے فرود است *

تاریخ

۱۲۳۶ از جهان چون محمد اجمل شاه رفت سوی جناب شیراز تو ایصال تاریخ جلالتش از فرود گفت با لطف برقت در فرود
و مرزا ثابت سلطانگر د شاه ملول تاریخ فونت او بطور تعمیه کفایت *

تاریخ بتعمیه

۱۲۳۶ حمید و چون محمد اجمل شاه سوی ملک بقا ز منیر شد از زمین تا سمان برخواست در غم آن کریم نیک سرشت
فکر کردم که کاتب قدرت ثابت ارسال طلش به تو باغبان ارم ز روی ادب گفت آمد برای سیر بهشت

کرنوب که حرف الف باشد اگر عدد آن که یک شد با عدد ماده تاریخ یکجا نمایند تاریخ بر آید این بیت بطور تمجید از مولو

تاریخ بتعمیه

۱۲۳۶ چون با لطف خوستم تاریخ سال شاه اجمل کرد جلالت گفت و او ہی برید

دروازه نقارخانه

این دروازه در پیش مجلس خانہ که در جوار درگاه شاه مردان در وسط واقع است آنرا صادق علیخان در سنه
یک هزار و دوهصد و سی و شش هجری تعمیر ساخته این تاریخ بر دروازه اشش کنده اند *

تاریخ

چون که صادق ملی بنامی بنیج ساخت بر آستانہ حیدر سال تاریخ آن بنام صادق گفت نقار خانہ حیدر

کرکین پدرو

عیاشی مذہب بود از قوم ارمنی در سنه یک هزار و ہشتصد و بیست و دو عیسوی کے مطابق سنه یک هزار و دوهصد
و سی و شش هجری بود بسن ہشتاد و شش سال فوت کرد و ترشش دراکبر آباد اندون اعلا گورستان
فرنگیان کہ متقل جن جن کثورہ واقع است امروز موجود است و حالالتش برتیرت او بخط ارمنی و فارسی
مرقوم است آنچه کہ بخط فارسی است این است *

تاریخ

۱۸۲۲ زدنیا رفت چون کرکین پدرو رئیس نیک نام و اہل خوش فہم سنہ شتاد و شش شہد ولادت و فاش موضعی غلد برین جو

از پنجاہ و پنج سال ہند و در عمل جاٹ و اردگشتہ چند سے رفیق شمر و صاحب دند کے ملازم نواب بخت خان مرحوم
د قریب ہفتہ سال کیدانی رحمت درسد کار مہاراجہ مالہجاہ مادہ پورا و دولت را و سنہ بیہ ہاد بختار سے
پیرون سے لایو بیکہ اجیر مغز ماندہ و صوبہ مذکور سپرد بالارا و انگلیہ کردہ بعد دو سال حسب الطلیخ خبرل جبر و لا از
صاحب بہادر بجاگیر موضع ارہنہ دستا مہا سے شدہ تادم اخیر متناز ماندہ تحریر چارم ماہ مار یوئیس مطابق شانزہم
ماہ اگست ۱۸۲۲ عیسوی سے موافق بہادون پوسے امداس سنہ ۱۸۶۹ است و ہشتم شہر ذی القعدہ ۱۲۳۶ ہجری سے

روز جمعه بمالم بقارحلت نمود *

مارکولیس ہشتنگس گورنر جنرل

در سنہ یکہزار و ہشتصد و سیزدہ عیسوی کے گورنر جنرل ہندوستان گردیدہ از ولایت بلقب لارڈ مارکولیس
 آمدہ بعد ازان پنجاب مارکولیس ہشتنگس از بادشاہ ولایت معزز گردیدہ و نہ سال و نہ ماہ در ہندوستان حکومت
 نمودہ چندان اختیار داشت کہ فازے الدین خان نواب لکنئو را بادشاہ ساختہ و تباریخ غرہ جنورے سنہ یکہزار
 و ہشتصد و بہت و سہ عیسوی کے مطابق ہفتدہم ماہ ربیع الثانی سنہ سال یکہزار و دو صد و سہ و ہشت ہجری سے بودار گلگتہ
 بسوارے جہاز بلوایت کوچ فرمودہ و خواجہ حسین علیخان نبیرہ خواجہ محمد سے خان کہ میر بخشے نواب جعفر علی خان
 مرحوم بودوران وقت این ابیات و تاریخ روا سنگے اول نظم فرمودہ *

ابیات

چیزی کہ بود شور و در مجلس کنگس	از سہ گرفت مارکولیس ہشتنگس	ابنی بہ ناز فرق شاہ جم جاہ	چترے زد کا ملق دار دہراہ
--------------------------------	----------------------------	----------------------------	--------------------------

تاریخ عیسوی کے

اندچہ ہند لارڈ ہشتنگس	گردیدہ بخلق او جہان شد	نہ سال سہ ماہ ماندہ در ہند	زین ملک دانہ بعد ازان شد
در غرہ جنورے بلبند ان	گلگتہ گذشتہ وان شد	اوشہ بہ جہاز خلق بگسیت	گویم کہ یہ حال آن زمان شد
ان غم سفر بگردہ از ہند	در یاب رکاب وحی وان شد	سال تاریخ رفتن او	زین شعر کہ گفتہ ام بخیاں شد

۱۸۲۳

نواب شمشیر بہادر والی سندیل گنڈا سیر علی بہادر

علی بہادر سپہ بالا بچہ پیشوا است و چونکہ مادرش زنی مسلمان بود پدشش اورا مسلمان ساختہ ملک سندیل گنڈا
 بدو بخشیدہ اما علی بہادر در پونہ فوت کرد و چون سپہ کلان او شمشیر بہادر ہجراہ پد خود در پونہ بود سپہ رویے
 او ذوالفقار علی خان چندے در سندیل گنڈا بر سندر یاست نشستہ بعد آمدن برادر ملک بدو حوالہ نمود
 بعد ازان از سرکار انگریز چار لکھ روپیہ سالانہ تسلما بعد نیا لاکھ ہجرت اور معزز گردیدہ بتاریخ سہ ماہ
 ماہ گت سنہ یکہزار و ہشتصد و بہت و سہ عیسوی کے مطابق بہت و چہندم ماہ ذی الحجہ سنہ یکہزار و دو صد و
 سی و ہشت ہجری سے بود در بانڈہ وفات نمود و برادرش ذوالفقار علی خان بر سندر یاست نشستہ *

شاہ عبدالغفریز دیلوی

امام المفسرین ہمام المحدثین معتمد فننا ارجلیہ حافظ مولانا شاہ محمد الغفریز ابن شاہ ولی اللہ در عمر پانزدہ سالگی
 در خدمت پد خود از تحصیل جمیع علوم عقلی و نقلی و تکمیل کمالات باطنی فارغ گزیدہ و بعد از وفات والد با ہجرت
 دیلے بر سندر شاد نشستہ و در سن ہشتاد و سائے ہفتم شوالی سنہ یکہزار و دو صد و سہ و نہ ہجری سے فوت
 این تاریخ ہجراہ در باب رحلت او گفتہ آندہ *

تاریخ بتعمیم

حجت اشدر ناطق و گویا	شاہ عبدالغفریز فخر زمن	ارز و شہد و ہفتہم شوال	در میان بہت ساخت و وطن
سہ نصف لہنہا در عرفان	مثل پد سیر در سہ فن	باسر لطف و حکم ماریش	رضی اعدہ عنہ گفت حسن

۱۲۳۹

ایضاً از مولو کے شاہ رؤف احمد

شاہ عبدالغیر مختصر جهان	عالم علم و آیت قرآن	صبح یکشنبہ ہفتہم شوال	از بدین گشت روح او پران
سنہ ہجری کہ جستم از رفت	گفت ای کلمت سنخ و کاو عیا	سال فوشن ز ہر مد و سپہ است	از مد تا الوعد نین عثمان
خدا ہی از ہر مد و کہ تاریخش	اولاً چار چند کن پس از ان	یک بیفز او مزب کن در وہ	پس مکن طرح بست بست بجان
در مد و بست و چار با تے را	مزب فرما تو ای فہیم زمان	پس بقصان کبید دور با	فوت آن مفر زمین و زمان

جنرل اختر لونی صاحب

یکے از عمدہ سپہ سالاران کپنی انگریز بود و در شجاعت و ہمت مشہور در سنہ ہزار و ہشتصد و سپہ عیسوی سے دست
را محاصرہ نمودہ شاہ عالم بادشاہ را کہ از دست سیند سپہ و مرہبہ ما عاجز آبدہ بود رہا نیندہ و از یاد شاہ دست
بہ خطاب نواب نصیر الدولہ بہادر ممتاز گردیدہ و فوات او تاریخ بست و پنجم ماہ جولائی سنہ یکہزار و ہشتصد و بست
پنج عیسوی کے مطابق بست و ہفتم ماہ ذی قعدہ سنہ یکہزار و دو صد و چہل ہجری سے بود و در بلکہ میر شہد واقع شدہ
و در ان شہر دفن گشتہ و مولف در تاریخ و فواتش این قطعہ نظر نمودہ

تاریخ عیسوی

جنرل خیر لونی آن لار فرج و شرم	اختر برج عجاہ افغان کرم	روز اوینہ سلطان محمود در پنج	بست ہفت ماہ و قعدہ برین ہجری
بر ہزار و دو صد و نوزدہ و چہل سال	بست پنج ماہ جولائی و روز الم	گشت ہفت از گوش و فوشن کرم	از طلوع صبح ہستی مائل ملک عدم
	چون الم ہجری سال عیسوی در فکر شد	از فلک اندامی و در شون اختر	

۱۸۲۵

فتح قلعہ بھر تھہ پور از لارڈ کمبر میر

چون لارڈ کمبر میر تاریخ ہجری پنجم ماہ جنور سے سنہ یکہزار و ہشتصد و بست و شش عیسوی کے مطابق تاریخ ہفتم ماہ
جماد سے الثانی سنہ یکہزار و دو صد و چہل و یک ہجری سے نقب زدہ پارہ از قلعہ بھر تھہ پور را بہا پر ایند و راجہ
در جن سال در قید افتاد منشی شہ سنگہ شہتہ دار کمبر سے نظامت خلع مراد آباد و تاریخا در ان باب گفتہ

تاریخ عیسوی تعمیمیہ

شد غریب لارڈ کمبر میر	شہر اش در بہ میان قباد	جنوری ماہ و ہجری پنجم تاریخ	کا نذران روز این حصار کشاد
شد گرفتار و قید در چہل سال	شورش و او خانان برباد	چون بی سال عیسوی در فکر	شد ہتھی سنگہ در مراد آباد
	سر دشمن شکستہ یافت گفت	نصرت بھر تھہ پور مبارک باد	

۱۸۲۶

ایضاً

حصن ہما کران بدر جن سال	بود لاق غر و فتح شدہ	سر دشمن کشیدہ گفت سر دشمن	قلعہ بھر تھہ پور فتح شدہ
-------------------------	----------------------	---------------------------	--------------------------

۱۸۲۶

ایضاً

بھر تھہ پور فتح کرد جنرل لارڈ	شد بدر جن نصیب بر باد	علم غیب بہر تاریخش	گفت فتح عظیم با شاہ سے
-------------------------------	-----------------------	--------------------	------------------------

ایضاً

بھر تھہ پور فتح شد از لارڈ علی ہجرت	قلعہ ہما رعد و خوار و قید کرد	شاہ و عرش برین و دیار با	ظفر فتح نمایان شدہ تاریخ سعید
-------------------------------------	-------------------------------	--------------------------	-------------------------------

۱۸۲۶

ایضا کمال بجز سے تعمیر		
۱۳۰۲	۱۳۰۲	۱۳۰۲
از نصر من افتد و فتح قریب	سرود من بود و نحو شکست	ملک گفت در سال بجزی غیب

۲۲۲۱

و این دو تاریخها از مولف این اوراق است *

تاریخ از مولف

حصار کمن بجز قه پوز قه شد	هجرت بر او دو صد چهل و یک
---------------------------	---------------------------

ایضا از مولف

لا رڈ کبیر میر چون بکشا و قلعہ بجز تمبہ پور پوس ماہ سنہ سے و تاریخ نسبت و چار بود شش ہزار و یک صد و ہشتاد و دو و ست سال زان میان انسون ز فضلی بود بجز ہی ہشت سال باز نسبت بد فرزون بر عیسو سے چناہ و شش کر تو سہر یک را جدا گانہ بروین آرسے شتاب	جنور سے شہر مبارک بود و روز و ہجرت بد ہم چار شنبہ از جاد آخرین روز ز غم مجلد ہجرت سے و فضلی عیسو سے نسبت بہم لیک شش صد چهل و یک ہجرت سے نسبت بود کم این چنین تاریخ نو ایجاد و باقت زد و رقم سے تو انم گفت مشاق سیاق سے صنم
---	---

نواب غازی الدین خان سلطان او دہ

پیر نواب سعادت علی خان است بعد وفات پدر خود در سنہ یکہزار و دو صد و ست و نہ ہجرت سے کہ مطابق بکثیر از
و ہشتصد و چار دہ عیسو سے و مصداق یکہزار و دو صد و ست و یک فصل و موافق بکثیر از ہشتصد و ہشتاد
و یک نسبت بکرا جیت بود در لکنؤ بر سنہ ریاست نشہ شاعر سے تخلص بر الیہ درین باب تاریخ
مشکل بر نہ میت بصفت توشیح گفته کہ از اجتماع عدد حروف اول مصرعہ ہائے اول سنہ ہجرت سے و از جماع
اعداد حروف آخر مصرعہ ہائے اول سنہ فضلی و از یکجا ساختن اعداد حروف اول مصرعہ ہائی ثانی سنہ عیسو سے
و از اجتماع عدد حروف آخر مصرعہ ہائے ثانی سنہ بکرا جیت بر سے آید *

تاریخ

زہی غازی بن عالی جناب خداوند ملک خداوند جاہ زیرمان دستان فولاد دست شکوہش لبس بر رفت فرا نگہدار داورا بلبلت خودش	وزیر الملک سعادت ماب رعیت نواز و عدالت پناہ ہم دستیش ست یک شکست شکوہ خلک نام فرست گذشت رساقت بخوبی بہر مقصدش کہ رابطہ کن فکر دور و دراز	بہ عالم درآمد جو اقبال او فریدون جنابی بنیروی ملک شاہ ثانی سجود و سخا تقدیری کار دست تقدیر خویش تبارخ ہندی چوین سبب سر ناز بگری و بائی نیار	سر مقبلان گشت پامال او تہتن ز کابے باز دی سخت ہجان مروت سماج عطا سنودہ جان را تبہ بر خویش کہ آمد عدد و گفت فی انور طبع
---	--	--	--

و بعد پنج سالی بتاریخ ہجرت سہم ماہ و سے اچھ روز شنبہ سنہ یکہزار و دو صد و ست و چار ہجرت سے کہ مطابق نہم ماہ اکتوبر
سنہ یکہزار و ہشتصد و نوزدہ عیسو سے بود بر نما مند سے مار کولیس مستنکس صاحب گور ز جنبرل تاج و ستختہ
مرتب ساخته بر سر پریشا سے جلوس ہنود و لقب بہ ابوالمظفر مغرا الدین شاہ زمین فاضل الدین حیدر گردید مبارک

موسع در تاریخ جلوس او گفته *

تاریخ جلوس

۱۲۳۲	بر تخت چو بادشاه غازی نشست	صد شکر خدا داد زبان مردم	تاریخ جلوس او مبارک باشد	ماه ذی الحجه شنبه با سیزدهم
------	----------------------------	--------------------------	--------------------------	-----------------------------

و سکه که بنام او مضروب شد یک طرف این بیت است

سکه زر بر سیم وزر از فضل رب ذوالملین	غازی دین حیدر والائنب شاه زمین
--------------------------------------	--------------------------------

و طرف دیگر شنبه دو ماسه دو و شش پیمایه یکدیکر بود و باقی نشان های مراتب است که بزرگان او از پادشاه هندستان یافته بودند و شیر که نشان پادشاه انگلستان است بران افزو دند که در عهد سلطنت آنکه زمین پاننه بلند صعود نموده و فاش تاریخ است و هفتم ماه ربیع الاول سنه هزار و دو صد و چهل و سه هجری که مطابق نوزدهم ماه اکتوبر سنه هزار و شصت و شصت و عیسوی بود و وقوع پیوسته و سلیمان جاه نصرالدین حیدر پسر بزرگ او بجای او بر تخت شاهی در لکنو نشسته غزنی در تاریخ وفات او این رباعی گفته بطور تمثیلی

تاریخ جمعیه

۱۲۳۲	صلت نمود که رویاننده زمین	نوشه روان خرد و بیکی جو نامها	تاریخ انتقال شد از پایه نیاز	رضوان گفت عین علیام است
------	---------------------------	-------------------------------	------------------------------	-------------------------

و شیخ امام بخش ناسخ تخلص این قطعه در تاریخ وفاتش در سلک نظم آورده *

تاریخ

۱۲۳۲	از وفات جناب شاه زمین	گویند عاقله بلاک شده	دو بر گردید بهر ماد و زرخ	به بهشت آن جناب پاک شده
	دید باشد با تمش نمناک	سینه ماه دردناک شده	رفت دایان صبر از دستم	جیب صبر و شکیب چاک شده
		گشت تاریخ مصره استاد	ای بسار از زو که خاک شده	

و شخصی بر زبان اردو این تاریخ گفته *

تاریخ

۱۲۳۲	گیاه شیر غازی جو اس بر سر	کیا باغ جنت کو سار اهرار	ابو تاریخ مرثی کی پو چه کونی	تو که دنیا دوست که آغا مرا
------	---------------------------	--------------------------	------------------------------	----------------------------

و این رباعی از مولف است *

تاریخ

۱۲۳۲	از وفات قاضی الدین حیدر	بارغم بود که میدارند یاد علم	چون چهاربیزیرا غم نافه بدین	گفت سال جلوس شاه زمین شد با غم
------	-------------------------	------------------------------	-----------------------------	--------------------------------

مولانا غلام علی

از سادات علوی است و از مریدان مرزا جان جانان مطهر ولادت او در یک هزار و یکصد و پنجاه و شش هجری بود وقوع آمده و شاعر تاریخ آن نظم آورده *

تاریخ

۱۲۵۶	چون چمن بهی حضرت غلام ملی	شده غمگین ز جلال کجاست	سن او شورش چو شمشیر	ده سپهر ایت شده طلوع کجاست
------	---------------------------	------------------------	---------------------	----------------------------

در سنہ یکزار و دوصد و چهل و پنج ہجری بتاریخ ہست دوم صفر ازین جہان فانی رحلت نموده و در پہلو سے مرشد خود مدفون گردیدہ و عبارت نوزائیدہ منجمہ تاریخ وفات اوست

نواب معتمد الدولہ ملقب بفضیلم جنگ مشہور بہ آغا صاحب

نائب غازی الدین حیدر سلطان او در سنہ ہزار و دو و خاتمہ ہزاران کسان خراب ساختہ چون عالمی از جور و عدت او بجان آبدہ بودند سلطان بخاطر داشت رعایا او را در سنہ یکزار و دوصد و چهل و دو ہجری بمسند ولایت محبوس نمود صاحب راس مورخ این تاریخ بزبان اردو گفتہ ع آج اس گہر کا سنیچر او تراہ و چون آغا صاحب بعد مجبوس چند ماہ از تہذیب درہای یافتہ بکامپور فرستادند و در انجا این تاریخ گفت

تاریخ بزبان اردو

جناب معتمد الدولہ بی فضیلم جنگ + چشم سحر کی ہی تر مند و آج تنظیمت + حسد چرخ بچا جو لہوسف + فربہ و مرکز مانہ میں پگیا ناگہ ولی فضل الہی جو بسکی شامل حال + جلی بغیر کی اگی خلعت رو بہ + چہو ما جو منحصہ و عزیز بظلال + کی دہین نہ کی تاریخ تخلصہ کی سرفش غیب سے آئی مذاکرہ سال خلاص + محقق سندھ مکارا ہاہ کنعان کہ

تاریخ نائب شدن فضل علی خان

گویند کہ فضل علی خان پیش از یافتن عمدہ نیابت در سلسلہ فیلیانان سلطان او در سنہ یک ہجری بعد وفات غازی الدین حیدر و غلت نواب معتمد الدولہ در سنہ ہزار و دوصد و چهل و سہ ہجری از سفار شش عمہ خود کہ فیض النساء نام داشت بعد ہلہ بنیابت امتیاز یافت شخصہ تاریخ این معاملہ باین نوع گفتہ

تاریخ

باوج مستعدت شہرت چون نائب ہر فیض جگہ نشینان ہر وج عصمت + مورث سیریل فکر رفت و بگفت + گرفتہ از سر آغاس بر پری دست

سلیمان جاہ نصیر الدین حیدر بادشاہ

پس غازی الدین حیدر بہت بعد وفات پدر بتاریخ ہست و ہشتم ربیع الاول سنہ یکزار و دوصد و چهل و سہ ہجری کہ مطابق بستم ماہ کنور سنہ یکزار و ہشتصد و ہست و ہفت عیسو بود در دار سلطنت لکنو جلو کس نمود و حکیم مہدی علی شاہ کہ نائب او گردیدہ این بہت براس سکہ او گفتہ

سکہ

سکہ زر بہ سیم زر از فضل حق نعل السلطان نائب مہدی نصیر الدین حیدر بادشاہ و بعد ازین شخصہ دیگر این بہت براس سکہ او بہ نظم آورده مگر مضروب نگردیدہ

دیگر سکہ

سکہ زر بہ سیم زر تابندہ مثل مہر ماہ + نعل سجانی نصیر الدین حیدر بادشاہ

بیت سکہ

پہر کہ شاہی زوہ ز لطف الہ + پھر منیب شاہ جہان سلیمان جاہ

و تاریخ جلوس اوقاف حضرت محمد سعید الدین خان مشوٹن قصبہ کاکور بہ بتعمیمہ گفتہ و تاریخ عیسو کے بر آوردہ

<p>گز جلوسش باغ امید جهان گل گل شکفت وز شکوه رعب عدش ظلم رفت و قند خفت نام عاقبتی شده در پرده نخلت نعت در سنه عیسے لیلک تقیہ چون در بسفت زیب تاج و تخت تاریخ جلوس او بگفت</p>	<p>آن سلیمان جاہ رونق بخش تخت سلطنت عاقبت سلطان عادل قابل و بیدار بخت پیش دست بود الفغات آن نوشیروان غوطہ زد و در کبیر فکرش بہر تاریخ سعادت رخ بر آورده بہ برقعہ نوع و س بکرونکر</p>
---	--

یعنی رخ برقعہ حرف بی شد کہ عدد آن دو باشد از عدد الفاطمہ زیب تلج و تخت بر آورده شود تاریخ عیسوی
بر آید و صاحب ماسے مورخ این تاریخ بزبان اردو گفته کہ سال ہجری سے ازان استخراج مے شود

تاریخ

۱۲۴۳ شہادہ	شہر عشرت گلستان	پیر میں پڑا آدم لو فلک پڑا	تخت پر ہی جلوہ فرما دنا گنج بخش	۱۲۴۳
------------	-----------------	----------------------------	---------------------------------	------

مرزا یوسف باقر

پسر مرزا ابوطالب خان لند نے بہت در سنہ یکہزار دو ہشت صد و بہت و بہت عیسوی کے مطابق سنہ یکہزار دو ہشت
و چہل و سہ ہجری کے نزدیک حضرت عیسے در آمدہ از دست پادرسے بوسے صاحب مطبعا یافتہ چون بعد از
چند سال نیایں مرزا موصوف و مولف رابط محبت ہم رسید مولف حسب خواہش لو این دو تاریخ در باب
عیسائی شدن او گفته

تاریخ عیسوی کے از مولف بہ قلم

یاد خدا در دل او نہ نفس گشت دلش پاک حروف ہوس ۱۸۲۶ باو بر بخشش روح القدس	یوسف باقر کوشل اسم و نام پادری بولیش چو او مطبعا با سر ایمان زده ہائے رسم	آنکہ ندیدم مناسبت هیچ نہیب عیسے بہ پذیرفت و تیس گشت چو جنبان گل چمن جبر	ولد ابوطالب خان لندی رہبر او گشت چنان روح قدس از پی سانش کلیسای فکر	۱۸۲۶
--	---	---	---	------

الضما

داو آب عطیش باغ اماں شکفت بخشش روح القدس در بر و باغ ۱۸۲۶	پادری بولیش باقر کوشل ناگمان روح الاین از اسما ناز شد	نہیب عیسے کوشل در بر و باغ گوشہ تاریخ سال عیسوی از بہت	یوسف باقر روح القدس چون نیند این مزوہ جام بانہ از ان	۱۸۲۶
---	--	---	---	------

نواب سکندر جاہ حیدر آبادی

ابن نوب نظام علی خان بہادر بہت و بعد وفات پدر در حیدر آباد دکن بر مسند مارت جلوس نمودہ و بتاریخ
نوزدہم ماہ ذی القعدہ سال یکہزار دو صد و چہل و چہار ہجری کے مطابق سنہ سوم ماہ مئی سنہ یکہزار و ہشت صد
و بہت و ہند عیسوی کے ازین جہان فاسے رحلت نمودہ و شیخ امام بخش ناسخ لکھنؤ کے این تاریخ در وفات او گفته

تاریخ

۱۲۴۴	دکن تاریک شد ایسی و آفرین	ازین دار فنا شد ایسی ہوسل	دلا نواب صفت جاہ مغفور	۱۲۴۴
------	---------------------------	---------------------------	------------------------	------

بعد وفات او پسرش میر فرخندہ علی خان بتاریخ بہت چہارم ماہ مئی سنہ مذکورہ خطاب نواب صاحبہ لکھنؤ

میر فرخندہ علی خاں بہادر تباریخ بست چہارم ماہ سی پینہ مذکور بخطاب نواب صفیہ مظفر الملک میر فرخندہ علی خاں فرزند میر بہادر بیگمست
مولوی فضل امام

فائل کامل و محقق مدق بود چند سے بعدہ صدر الصدور سے شاہ جهان آباد سرفراز سے داشت و فائش در
سنہ دو صد و چہل و چہار بوقوع آمدہ و مرزا نوشہ غالب این تاریخ بتعمیر محراب در باب وفات او گفتہ *

تاریخ

ای درینا قدوہ ارباب فضل	کرد سوی جنت الما و مقام	کار آگاہی ہر کار او فتاد	گشت ذار ملک منی بی نظام
چون ارادت از پی گشت شرف	حبت سالفت آن عالی مقام	چہرہ ہستی خراشیدم نخست	مانبائی تخریب گرد و تمام
	آگفتہ اندر سایہ لطف سنہ	باد آرا مشکہ فضل امام	

۱۲۲۲

اگر اعداد و حروف سایہ لطف سنہ را با اعداد و فضل امام یکجا نمایند نمایند و چہرہ ہستی را کہ پنج باشد از ان ہما کنند تاریخ

مولوی عبدالرحمن

بروز جمعہ ششم ماہ ذی القعدہ سنہ یکہزار و دو صد و چہل و پنج ہجری سے در لکھنؤ فوت شدہ در انجا مدفون گشت این
تاریخ از حافظ شیخ محمد ساکن دیوبند قبر او کندہ اند *

تاریخ

مطلع توحید و دیوان پسے	فاننا قد ضعیف سلما	جز لقا لیش فی تمنائی و کر	بلکہ مشتاق تمنائش لقا
تبدلہ ہما بتجربہ و یقین	کعبہ ارباب تدقیق و تقے	شبلی عمر و جنید روزگار	محب دین نامب خیر الور سے
عبد رحمن و اصل ذات قدم	قطرہ عین بجز شد لا منتہے	سادس ذمی القعدہ جمیعہ و غیر	زین سرا می پر فیامی بی بقا
لفظ المائتہ ہر آذکارا	باقیا با اللہ فان عن سوا	حسب و خوشی تحت ارض حق	بی زوال ان لفتن مہر رخ و عنا
	شد و دو ہادی کل محذرات	سال فصل ان رہنما منتہے	

۱۲۲۵

از منشی عبدالاحد متخلص بہ رابط بطور تعمیم

عبد مقبول حضرت رحمان	صورت فقر و معنی ہمد او	چون بزوی قعدہ جمیعہ اول	رفت سوی بہشت ان حق جو
بود رابط ز بہر تاریخش	سرفکرت ہناوہ برزانو	گفت ہا لقا بغیر قلب ریا	مظہر لا الہ الا ہو

بطور تعمیم

۱۲۲۵

تاریخ تقوی و سر سجدہ و ترک	ان بوال ایمان در ہجرت ریا	مظہر حق بی شکلی بی حروف آرز	مظہر اسرار علم کبریا
مقطع تاریخ قطب الصلین	ساکنان مقصد صدق عطا	در دل حافظ خوش لقا خندان	اللہ اعلم بے چہرہ چون چرا

الصنا بتعمیم

۱۲۲۵

خبرش خود غیر تافہ ترو	عین گل گشت بہر طرف ہجو	گفت حافظہ عیان ہر سر مو	لعمرو لا الہ الا ہو *
-----------------------	------------------------	-------------------------	-----------------------

از مولو سے نور افسر ساکن برسیہ کلان *

تاریخ

ای درینا کہ چرخ علم آئین	دشمن جان اہل علم یقین	آفتاب سپہر وحدت را	گو ہر نسخہ طریقت را *
--------------------------	-----------------------	--------------------	-----------------------

مات سیر و نام

کرد منجی نه نقاب زمین شرح این ماجرا همی گویم شده گلگفت ساز باغ نینم چون از دست مرثت نور الله	ساخت پنهان چشمه ظاهرین چهره از آب پیده می شویم گشت واصل بذات ملک قدیم از افوض گرفت تا الله اگر مغفرت شارش باد +	خنده پوشیده صورت تحریک شده ملک است عرفان بادم و او بین خفی و جلی بکرامات شیخ دین پرور شاید قرب مکنارش باد	رفت از دست تو حسب عبد رحمان صاحب القیام بود روشن افوض امر یافت از سال ارتحال خبر
---	---	---	---

افوض امر الی الله

۱۲۲۵

جان ولیم بیل

خلف الصدق مولف این اوراق است ولادت او بتاریخ چهاردهم ماه ذی القعدة سنه یک هزار و دویست و هجده میلاد است
هجرتی که مطابق شانزدهم ماه اپریل سنه یک هزار و شصت و دو و عیسوی بود و بوقوع آمده اگر چه
مولف را در گفتن شعور سخن و سبک است اما از آنجا که بعضی اوقات جهت طبع از مائے تار سیخ چپند
نوک ریز قلم این بچوان گردیده آن همه را در مقام خودش در ضمن این اوراق ثبت نموده و تاریخها که در ولادت
بهر خود از طبع ناقص سر زده این است

تاریخ

کلی چه کفتم فی نبی خسته فرزندی نهادهش لقب نام جان بیل رزگس و گل نسیر گلان گل سیر برگفت سال عربی این بچوان	که شد حظ از نوم باغ جان و رون گذشته شانزده نگاه آمد بچوان بست و شته گل باغبان او و گزینفته گل نترن بستم و او	که خست خاندن دل او چشم افشان از آنکه بزول است خورشید و سبیل و گل لاله و سوسن و بچوان	کلی شگفت باغ مراد است جان دو هفته رفت ذی القعدة و زمر اپریل چو هر سال تولد باغ فکر شد
بگیر و بدان سال هجری از ان مغز ای صدر گل بچوان بران	چو رقم شنیدم من از بچوان چو خواهی که دانی سن عیسوی		پی سال میلاد و رباع مشک ۱۲۲۶

۱۸۳۲
۱۲۲۶

۱۲۲۶

ایضا

نجم سال میلاد خوش خصال + ز فرخنده فال و بدیع الجمال

ایضا

سال میلاد جان ولیم بیل + نونمال ریاض جان و دل

ایضا

طعم عیبی بلفنا فحسم کن + سال میلاد شن بر خردار دل

در وفات ثواب محمد الدوله مشهور به آغا میر

در بعد نیابت شاه آوده یعنی غازی الدین حیدر سر فرازی دشت بعد از ان معنول شده
در کابور اقامت اختیار نمود و در انجا بروز دوشنبه پنجم ماه ذی القعدة سنه هزار و دویست و هجده میلاد است

مطابق ہفتم ماہ مئی سنہ یکہزار و ہشتصد و دو و دو مینو سے فوت شد و دران بلکہ مدفون است تاریخ وفاتش از شیخ امام غیبی ناسخ تخلص *

تاریخ

۱۲۴۶ دلاواب ضیفم جنگ امروز | گذشت از دارفانی ناگمانی | نوستم سال تاریخ وفاتش | دو شنبہ پنجم دی ۱۲۴۶

۱۲۴۶ جب محمدالدولہ سپاہ عالم | دنیا سے گذر گیا وہ شکر کا تم | ایضاً از میر فرد بزبان اردو | تاریخ کی فکر میں ارم کی درپر | رضوان نے کہا بیا وزیر اعظم ۱۲۴۶

شاہ پیر کریم عطا

پیرزادہ حضرت سلون است و پسر شاہ پیر محمد پناہ سلون نے در سنہ ہزار و دو صد و چہل و ہشت ہجری سے فوت شدہ تاریخ وفات او ازین قطع دریافت گردد *

تاریخ

۱۲۴۸ چون غورچین چشت ہرچ آسہ | غرب ملک بقا سنبیدہ | گفت پیر فلک بزرگ تمام | قطب اعظم ز جامی جنبیدہ ۱۲۴۸

۱۲۴۸ دوبا جوہ نیر در شان کہیم | تاریک ہوا جان چشم اجاب | ایضاً بتعمیر بزبان اردو | چٹائی نکال کجی یہ اہل فلک | جنبید ز جامی شقطب الہ ۱۲۴۸

حکیم مہد کے علی خان

نائب سلطان اوہہ بود چون در سنہ یکہزار و دو صد و چہل و ہشت ہجری سے از عمدہ نیابت غرضول گردید تاریخ فوتش

تاریخ

۱۲۴۸ افتاد حکیم از مراتب | تاریخ بجز نور قسم کن | از ماہ حکیم ہشت برگیر | سہ مرتبہ نصف نصف کم کن

سید ناصر علی سحر تخلص

در سنہ یکہزار و دو صد و چہل و نہ ہجری سے غزہ ماہ ذی القعدہ رحلت نموده و شیخ امام غیبی ناسخ تخلص این تاریخ در باب وفات او گفت *

تاریخ

۱۲۴۹ سیکہ عالی نسب نامہ علی | غم سیر گلشن جنت نمود | گفت ہاتف سال تاریخ وفات | حیف روز اول و یقعدہ بود

مرزا کاظم علی خان

در سنہ یکہزار و دو صد و چہل و نہ ہجری سے ازین جہان کفایت بلک جاودانی سفر فرمودہ و مولوی شیخ امام غیبی ناسخ تخلص بنا سحر و تاریخ وفات او نوشتہ *

تاریخ

۱۲۴۹ ایجا کفر لک حقیقت | فرمود ازین جہان سفریت | از داغ سجود سیر یا بود | پاشا نے غیرت قرعیت

۱۲۴۹ در ماتم آن گل سحر خیز | گوید ہر بلبس سحر حیف | مرزا کاظم علی محقق | رو کر دلعالم دگر حیف

تاریخ وفات گفت ناسخ | بود او ابوذر دگر حیف

ایضاً

خضر راه یقین و مادی دین فرخ بنمود سوسه اصل جوع	پیر بشرع و عالم و عامل قطره در بحر رفت از مال	گرد سوی رفیق اساعلم بست سال فات آن سبور	بست بر نایه اجل تحمل لوح محفوظ بود سنه دل
---	--	--	--

داین تاریخ سر و ضمن اشش بقوش با خسته اند

۱۲۴۹

روضه عالیہ مزا کالم علیت خود فرقان برودع احادیث برو حکما بود حکیم حاذق نفرت از جمله لذات جهان فرمود	آدمی هست که شاند و خجاست زاکم او بود باقیم شریعت کالم معلم او بود ز مہنام صحیح سالم انچه لازم نبود خود گرفتہ لازم	بیریا جو او بوز بقاوت سلمان بود صنعت موجود و وجود صلح خشک نان پارہ شاہ گاہ و گاہ گفت روح اقدس فکر شنیدن شتر	ہجرت ستم بجاوت بجاوت تفکر ستم بر ستا مل و اتم ہجرت ماہ رمضان بود ہمیشہ یا الہی بخبان باد بوسی کالم
--	--	--	---

مولانا شاہ ابو سعید

۱۲۴۹

سببش شیخ احمد سرہند سے مجدد الف ثانی نے میر سید باین طور شاہ ابو سعید پسر صفی احمد ابن عزیز القدر ابن محمد عیسیٰ ابن سیف الدین ابن خواجہ محمد معصوم ابن شیخ احمد سرہند کے و مولانا ابو سعید از خلفائے اعظم مولانا شاہ غلام علی بود بعد وفات مرشد بجا کے او بر سندا ارشاد نشسته و بعد از ان بزیا رب حرمین رفته و منہگام مرا حجت بمقام گونک وفات یافت لاش اورا بد پہلے آورده در پہلو سے مرشد با و دفن نمودند سال ولادت او یک ہزار و یک صد و نو و شش ہجری کے بہت و سنہ وفات یک ہزار دو صد و پنجاہ ہجری کے بروز عید و عبارت * بیور القدر سنجہ تاریخ رحلت است و این قطعہ نیز از تاریخ انتقال او خبر سید ہ *

تاریخ

امام و مرشد اشاہ ابو سعید	بعید فطر و شد و صلح ضابطا	دل شکستہ و مغموم گفت تاریخش	استون حکم دین نبی فنادہ زیبا
---------------------------	---------------------------	-----------------------------	------------------------------

۱۲۵۰

از حلق آویختہ شدن نواب شمس الدین

نواب مذکور پسر نواب احمد بخش خان جاگیر دار پرکنہ فیروز پور و لوہار سے بود از بکر و ترغیب او کریم خان کہ یکے از رفقا کے نواب مذکور بود بشی از شہا سہراہ ستر ولیم فریزر صاحب کمشنر دہلاہ اگر رفتہ اورا بزخم گولہ طمانچہ ہلاک ساخت این واقعہ تاریخ بست و دوم ماہ مارچ سنہ یک ہزار و ہشت صد و سی و پنج عیسوی سے مطابق بست و یک ماہ ذی القعدہ سنہ یک ہزار و دو صد و پنجاہ ہجری کے بوقوع آمدہ بنا بر ان حکم انگریز اول کریم خان رازن بگلو کردہ بدارا لفنا فرستادند بعد از ان تاریخ ہشتم ماہ اکتوبر سنہ یک ہزار و ہشت صد و سی و پنج مطابق چہارم ماہ جمادے الثانی سنہ یک ہزار و دو صد و پنجاہ و یک ہجری کے بعد تحقیقات جنم نوٹ کورائیزیردن شہر دہلی بردار کشیدند پوشیدہ مباد کہ ہر گاہ در کشیدہ ہزار و ہشت صد و سی و سیوی بمقام تفتیح مسواری ارکینہوی بیرون صاحب ملازم ہمارا جہ دولت را وسیندہیہ و افواج سرکار دولت ہا ارکینہوی انگریز جنگ واقع شد در ان جنگ راجہ بختا و سینگ و کیش احمد بخش رفاقت سرکار دولت مدار نمودہ مور و تحسین و آفرین گردید و جزئی صاحب افسر فوج سرکار سے چٹی نیک نامی رضائند

خود نوشته با ایشان داده بود از آن سبب تنزاع عورت و توقیر بنجام و سنگه در سر کار گردید و چهار محال از سر کار بود جاگیر بنجام و سنگه و چند محال فیوضه
 و غیره بنام احمد بخش خان علمیده مرحمت شدند و برگنه لوپار سے راجہ بنجام و سنگه از طرف خود پرو عنایت نمود
 بنجام برگنه جاگیر نواب احمد بخش خان فیروز پور و غیره محال کہ بعد وفات نواب احمد خان بجاکیر بخش الدین
 سپر کلاش مقرر شده بود بقبور خون مسافر فریزر صاحب در سر کار ضبط شد و برگنه لوپار سے کہ عنایت کرده
 راجہ بنجام و سنگه بود در قبضہ امین الدین خان و ضیا الدین خان برادران نواب بخش الدین خان مانند
 تاریخ و فاش ازین عبارت بر سے آید **حیت زشمس الدین خان** ❖

۱۲۵۱

شاه محمد آفاق

از اولاد شیخ احمد سر سندی سے نجد والے ثانی است و از خلفا سے شیخ ضیا الدین تباریخ ہفتم محرم سنہ
 یکہزار و دو صد و پنجاہ و یک ہجری سے انتقال نموده و در موضع منغل پورہ مغان شاہجہان آباد مدفون گردیدہ
 و خواجہ بہار الدین احمد ابن خواجہ ملا الدین احمد ابن بیت در تاریخ وفات او بطور تسمیہ نظم فرمودہ ❖

تاریخ

از سر یاس گفت اہل جہان | شاہ آفاق رفت از دنیا

۱۲۵۱

بیکیم شہر

زوجہ شہر و صاحب بود کہ ذکرش پیش ازین مرگوم شدہ و بیکیم در اول مسلمان بود اما بعد از آن کہ
 نزد شہر و صاحب آمد مذہب عیسائی اختیار نمود و بعد از وفات شہر و صاحب کہ قبرش در آگرہ تا امروز
 موجود است مدتی زندہ بود ملک سردہانہ در جاگیر خود دشت بعر ہشتاد و ہست سالہ تباریخ نسبت ہفتم
 ماہ جنور سے سنہ یکہزار و ہشتصد و ست و شش عیسوی سے کہ مطابق ہشتم ماہ شوال سال یکہزار و دو صد و
 پنجاہ و یک ہجری سے بود فوت کرد و در کلیسیای کہ خود در حین حیات در سردہانہ تعمیر نموده بود مدفون گردید
 ملک جاگیرش لقب کپنی انگریز آمد و مشرکہ و دیگر اثاث البیت و غیرہ کہ قریب پنجاہ لکہ روپیہ قیمت آن
 بودہ باشد بموجب وصیت او حوالہ داماد کہ بیکے از دختر خواندہا سے بیکم راجہ فتح کالج خود آدرہ بود کردہ
 و تاریخ وفات شہر و بیکم مسود این اوراق چنین یافتہ ❖

۱۲۵۱

تاریخ

شہر و بیکم عقیقہ نیک ہشت | جنت بگزید کرد انجانزل | آمد ز سماندا بگو شتم ناگاہ | تاریخ وفات او ست داغی بزل

ذکر در جلوس کون و کٹوریہ ملکہ انگلستان

پوشیدہ مباد کہ در ولایت انگلستان رسمی است قایم کہ ہر گاہ بادشاہ آندیار لاوارث فوت کند عیان
 مملکت شخصی را از اقربا کہ قرابت قریبہ و سلسلہ نزدیک با بادشاہ مرحوم داشتہ باشد بر خود بادشاہی سازند
 اگر بادشاہ دختر سے گذاشتہ باشد آن دختر را بر تخت سے نشاند و مطیع فرمان اومی شوند چنانچہ
 پیش ازین در عرصہ سہ صد سال اخیرین چار ملکہ مباد ولت بادشاہ سے رسیدہ اند و ملکہ و کٹوریہ پنجم است
 و قصہ او چنان است کہ چون ملکہ چارم کون ان دختر ہمیس نامنے لا اولد بعد حکومت دو از دہ سال و

پنج ماه در سنه یک هزار و هفتصد و چهارده عیسو کے فوت کر دو وار سنہ دیگر نانا اعیان مملکت یکی از امیرزادہ ہاے ملک جرمنے راکہ جارج نام داشت نسبتش بسوم درجہ از طرف ماورباہادشاہ مرحوم میر سی طلبیدند و اور ابرہ خرد بادشاہ ساختند از دو مان او چہار بادشاہان بنام جارج یکے بعد دیگرے بفرمانروا سے ولایت فیکور رسیدند تخمین جارج اول در سنہ یک هزار و ہفتصد و چہارده عیسو کے باہادشاہ سے رسیدہ قریب سیزدہ سال فرمانروا ہوا نمود و در سنہ یک هزار و ہفتصد و بیست و ہفت عیسو کے فوت کر و بعد از د پسرش جارج دوم بادشاہ شد و مدت سے و سہ سال و چہار ماہ سلطنت نمودہ بتاریخ نسبت و پنجم ماہ اکتوبر سنہ یک هزار و ہفتصد و شصت عیسو کے جہان خان را پدر و نمود بعد از د پسرزادہ ہش جارج ثالث یعنی جارج سوم بر تخت سلطنت نشست در ایام حکومت او کمپنی انگریز اکثر سے از مالک ہندوستان در تخت تصرف آوردند پنجاہ و نہ سال ششم و سہ ماہ و چہار روز سلطنت نمودہ بعد ہشتاد و یک سال و ہفت ماہ فوت کر و پسر ہمین او جارج چہارم بتاریخ نسبت و نہم ماہ جنوری سنہ یک هزار و ہشتصد و بیست عیسو کے بر تخت نشست و دہ سال و قریب پنج ماہ بادشاہت کردہ بعد ہشتاد و ہشت سالہ بتاریخ نسبت و ششم ماہ جون سنہ یک هزار و ہشتصد و سہ عیسو کے وفات یافت بعد از د پسر و دوسے اش ولیم و سے فوت یعنی ولیم چہارم بر تخت سلطنت جلوس فرمود مدت ایالت او ہفت سال بود و عمرش ہنگام وفات ہفتاد و یک سال و دہ ماہ از بادشاہان انگلستان اول اوست کہ در ہند سکہ چہرہ شاہی بنام اوسکو کہ گردیدہ بعد وفات او اگر چہ برادر چہارم سے اور زندہ بود اما چون برادر سوسے او دختر سے بنام و کٹوریہ ہینز وہ سالہ قابل سلطنت گذارشتہ بود اعیان مملکت بر رسم قدیم آن ولایت کار نمود اور بتاریخ نسبت ماہ جون سنہ یک هزار و ہشتصد و بیسے و ہفت عیسو کے مطابق شانزدہم ربیع الاول سنہ یک ہزار و دو صد و پنجاہ و سہ ہجر کے سلطنت برداشتند مولک این اوراق در باب جلوس او تاریخی چند بنظم آورده کیے انیت کہ از مادہ تاریخ سال ہجر کے استخراج می یابد و اگر بتعمیہ اش بکیرند یعنی عدد لفظ الفقدار نیز گیرند سال عیسو کے بر آید ❖ ❖

تاریخ

ملکہ بلقیس بتاریخ خوشیادہ چونکہ نسبت بہ نام کوٹوریا سال تاریخ جلوس ہفتاد و بیست و یک سال	شد چہ برادر نک تاسی سلطان فرما تخت دولت بکش شہزادہ ہجرت عسل گشت و با وزیر سیایہ و متعلی اللہ	ہند و سداہ و انگلستان زیر حکم او ملک غربت با مشرق شہنشاہ فرمان پذیر ماوہ تاریخ را گیری اگر بتعمیہ	شہر لندن گنت و اول ملک گنتی سپاہ بحر و شہر گنگا تاج و پسرش ہنر ماہ سال عیسوی نہم جنوری کر و در آن بی
--	--	---	--

ایضاً بتعمیہ کہ از این سال عیسو بر آید

۱۸۳۷	ہرنیت سر شہزادہ ملکہ جہان	سر رگشت خلق و میر و گداوزیر	۱۸۳۷	تاریخ آشکارہ شد از نیت سر
------	---------------------------	-----------------------------	------	---------------------------

ایضاً بتعمیہ

۱۸۳۷	ملکہ و کٹوریہ یا رنجت جہان چون ز پسر خرد ہر رسیدم	گشت رونق فزای مستزاد بہستیاں جلوس او چہرہ ر	۱۸۳۷	زیر حکمش ہمیشہ تازہ و تر تاج شاہی نہاد ملکہ بسبر
------	---	---	------	--

ایضاً بتعمیہ

	ملکہ بلقیس ثانی مالک بروج	باسر و پای تختی تاریخ جلوس	
ایضا بتعمیم			
شہزادہ را دختر دہمین استمبل و مکہ و مدینہ دارند از نو عناد و کینہ	بر تخت نشست زانکہ او بود گرد و چو عجب مطیع حکمش مرد و ز خلق بادا نمانکہ و کثوریہ اگلت درینہ	و کثوریہ اگلت درینہ پیشش بہ خاوم کینہ معمور ز دولتش خزینہ تا یح یگوز شوکت دل	آن ملکہ کہ نام نامی اوست شامان جهان زیند تا روم ز اسیب سپہر باد محفوظ

ایضا

۱۰۳۶ ہزار و ہشتصد و سی و ہشت سال	۱۲۵۳ ہزار و صد و پنجاہ و سہ ہجرت	۱۲۵۳ ہزار و سی و پنج سال	چو ملکہ انگلستان تخت و تاج رسید
-------------------------------------	-------------------------------------	-----------------------------	---------------------------------

ذکر در وفات سلیمان جاہ نصیر الدین حیدر شاہ اودہ

پسر شاہ فازے الدین حیدر است و تاریخ جلوس او پیش ازین ترتیم یافته تاریخ سوم ماہ ربیع الثانی سنہ یکہزار و دو صد و پنجاہ و سہ ہجری موافق ہفتم ماہ جولائی سنہ یکہزار و ہشتصد و سہ و ہفت عیسوی کے بعد حکومت وہ سال در دار السلطنت لکنؤ فوٹ کرد و نواب نصیر الدولہ کہ عمویش بود ملقب بعین الدین محمد علی گشتہ بر تخت نشست *

ابوالمظفر معین الدین محمد علی شاہ

ابن نواب سعادت علیخان است و برادر فازے الدین حیدر پیش از جلوس نواب نصیر الدولہ ملقب مشید چون برادر زادہ او سلیمان جاہ نصیر الدین حیدر شاہ اودہ فوت کرد پسرش منا جان بیے اشرف ضای جانان انگریزی سے ماور خود رفتہ بر تخت نشست اما بعد از ساعتی چند و ہلاکت چند کسان مقید گشتہ تعلقہ چندہ ارگڈہ فرستادہ شد و محمد علی شاہ باستمداد افواج انگریز سے تاریخ چہارم ماہ ربیع الثانی سنہ یکہزار و دو صد و پنجاہ و سہ ہجری موافق ہشتم ماہ جولائی سنہ یکہزار و ہشتصد و سہ و ہفت عیسوی کے در لکنؤ بر تخت نشست این بیت بر سکہ او مفر ب شدہ کہ ازان تاریخ جلوس نیز بر آید

سکہ

بجو در کرم سکہ زد در جهان	محمد علی بادشاہ زمان
---------------------------	----------------------

سہ تاریخ ہا کہ مولف این اوراق در باب جلوس او گفتہ بحضورش فرستادہ بود این است *

تاریخ جلوس از مولف بتعمیم

ملک تخت قباچ و جاہ چشم شہ شجاعت فزون تر از رستم حبت تاریخ این دم خورم	شرف خاندان برہانے انکہ در فضل صفت ثانی است باتقی ناگمان ز ولیم بیل خلد اللہ ملکہ گفتہ	ان محمد علی شہ عظیم مصل عدل داد و بھر کرم بر سر راودہ نشست چون سال جلاس با حروف مستح	بادشاہ زمان معین الدین غازی دین نصیر دولت ملک چون بنصیر و ستاد و فتح
---	--	---	--

ایضا

شاہی کہت شاہ محمد علیش نام گفتم خرد سال یکی حجت خد است	منقاد حکم او شدہ بان و شام خواہی چودوی طلب از شین ام	چون در او دہ شہت تخت نشسته شاہاد ما خیر و سنہ عیسوی کشتو	حبتہ سال حجت من موخا غام بادا سیر و تلخ مبارک ترا دام
---	---	---	--

۱۲۵۳

ایضا بعمیمہ

شاہی کہ تیرہ اش ز سلیمان فرزند ترا بر تخت سلطنت چو است آن شہ زمین	نامش محمد علی ابوالمظفر است نہ چرخ چترا شد و فوج تاج الورا	خیامن و عادل آد شجاع و حکاکم پرسد اگر کسی ز تو تاریخ این جوت	در زر حکم او کی حوشید قیصر است پای ہمدون گشتہ بگو ابوالمظفر است
--	---	---	--

۱۲۵۳

در وفات محمد اکبر شاہ تا فی ابن شاہ عالم بادشاہ قاری

بعد نشستن قریب سے دو دو سال قریب سے بر تخت دستا بروز جمعہ سبت ہشتم جمادی الثانی سنہ یکہزار و دو صد و پنجاہ و سہ ہجری کہ مطابق سبت و ہشتم ماہ ستمبر سنہ یکہزار و ہشتصد و سہ سے و ہفت عیسوی کے بود و در نماز مغرب بعد ہشتاد سالہ بحرین ہستقادر گذشت این تاریخ سید احمد خان منصف شاہ جہان آباد در وفات او بتعمیمہ گفتہ

تاریخ

چون بر تخت از جهان شہ اکبر استہسیہ آسمان زود و جگر پای شاد و کی گشتہ احمد گفت سال تاریخ او غم اکبر نقبتش بعد وفات عرش از آرمگاہ مقرر شد و پیرش محمد بہادر شاہ بجاسے او بر تخت نشست قبرش در تربت پیرش نیز منتقل محرم شاہ عالم بہادر شاہ در دہلی واقع است

۱۲۵۳

ابوالمظفر سراج الدین محمد بہادر شاہ بادشاہ غازی ابن محمد اکبر ثانی بادشاہ غازی

ولادت بہادر شاہ مبارک سبت و ہشتم شعبان سال یکہزار و یک صد و ہشتاد و تہ ہجری روز سہ شنبہ از طبر لال بانی بوقوع آمدہ و عبارت ابوالمظفر تاریخ میلاد اوست بعد وفات پدر تاریخ سبت و ہشتم جمادے الثانی سال یکہزار و دو صد و پنجاہ و سہ ہجری مطابق سبت ہشتم ستمبر سنہ یکہزار و ہشتصد و سی ہفت عیسوی کے در وہیل بر تخت نشست یک لکھ روپیہ باہوار سے برائے معارف او از سرکار کپنی مقرر است بیت سکے اش نیست

سکہ

بسیچ زر زودہ شد سکے کفیل البہ سراج دین ابوالمظفر شاہ ہادیہ
دو لوسے شیخ امام شمس صہبائے در تاریخ جلوس او این قطعہ نظم فرمودہ

تاریخ جلوس

از نشہ دولت بہادر شاہی رخ جلوس آن شہ والا قدر	شد پرنی طرب ایام دہلی آمد بلب خرد چراغ دستا	نہشت تخت دولت نہ افزون نہ نہت فہر و دلاز و دلغ دہلی
--	--	--

۱۲۵۳

وبادشاہ یازدہ سپران دازند سکے مرزادارا بخت دوسے مرزا شاہرخ کہ از ذکیۃ النسا و سکیم بنت مرزا سلیمان شکوہ تولد شدہ اند سوسے مرزا فتح الملک مشہور مرزا غلام فخر الدین چہارے مرزا عبدالعزیز بیچم مرزا سدھو و مرزا فرخندہ شاہ و مرزا قوماش و مرزا نجات و مرزا ابو النصر مشہور مرزا بلاتی و مرزا محمد و مرزا خضر سلطان

شاهزاده مرزا سلیمان شکوه

پسر شاه عالم بادشاہ و برادر محمد اکبر ثانی است تاریخ بست و نهم ماہ ذی القعدہ سنہ یکہزار و دو صد و پنجاہ و سہ ہجری کے مطابق بست چہارم ماہ فروردی سنہ یکہزار و شصت و سہ و ہشت ہجری سے بود در بلدہ اکبر آباد وفات یافتہ و در روز جمعہ جلال الدین محمد اکبر شاہ بادشاہ کے در سکندرہ واقع است مدفون گشتہ تربت او از سنگ مرست و این چند کلمہ و تاریخ بران مرقوم است *

اللہ محمد و علی فاطمہ حسن و حسین

چون نمود ملت سلیمان شکوه	زوار قاسمی ملک بقا در ان مزار یافتند این سیرہ	بال و صدف و پنجاہ و ستہ بگو کہ در پسر شاہ رحمت خدا	بندی قعدہ بست نهم زمین سرا
--------------------------	--	---	----------------------------

۱۲۵۳

لوح منورہ مرشد زادہ مرزا سلیمان شکوہ بہادر ابن محمد شاہ عالم بادشاہ غازی کے * * * * *

ذکر نانک شاہ مقتدا کے سکھان و وفات راجہ بھیت سنگہ والی پنجاب

پوشیدہ مباد کہ سنگہ بھیت مرید است و چون کہ فرقہ سکھان مرید نانک شاہ ہستند چنانچہ ایشان کے میگویند صاحب سیر المتاخرین سے نوید کہ پدربنانک تقالے بود از قوم کمتر سے ولیاقتے خدا داد و داشت و سید حسن نام سے درویشے صاحب حال مقال پربنانک مذکور نظر توجہ داشتہ بہت بر تربیت ادیب گماشت بفیض محبت درویش فی الجملہ شعور و دانش بہم رسانیدہ بر حقائق و معارف کے کتب فقرا سے اسلام و صوفیہ بان سخون است اطلاع حاصل نمود و از تصب کیش ابا سے خود در گذشتہ مضامین بقوال آن بزرگواران بزبان پنجاب کے داشت و بر بحر اشعار سب سے موزون سے نمود اشعار و کلمات او فراہم آمدہ صورت کتاب کے گرفت و نام آن کتاب گزنت افتاد و این اعتبار و کثرت اتبلاع در عہد بابر بادشاہ اور امیر آمد والی آلان در میان سپردان او آن کتاب غرت و شہرت داشتہ مشہور و معروف است و بخواندن آن اشتغال داشتہ احترام بسیار برای آن کتاب میکنند و کلامش چون ماخذ صحیحہ دروغاے از کیفیت و متانتی نیست بیشتر اوضاع فقراے اور مشابہ اوضاع فقراے مسلمانان ہند بود و الحال ہم فقراے بہین صورت اند و اکثر جا بلکہ ہمہ شہر ہا و دیات بگیا کہ با مصطلح آہنا سنگت گویند و ارتد و در ان سنگت ہا کی سرگروہ و دیگر مریدان سے باشند و اولاد نانک منحصر بر دو پسر بود سیکے سر سے چند نام دوم لکھی چند لکھی چند دنیا اند و خت و بسیر و شکار بسر برد و اولادش ہم الی آلان کڈلک و صاحبزاد کے در فاندان آہناست و سر ہی چند صورت درویشے اختیار کرد زن و فرزند داشت اباجا پدہم نہ نشست و سجادہ نشینی نکر و فقراے نانک شاہ سے کہ در لباس و اوضاع مشابہت تمام بہ فقراے مسلمان ہند دارند اخلاف و سپردان او سیکے از خدمت نانک شاہ کہ انگ نام داشت سجادہ نشین نانک گشتہ بجای او نشست و سیزدہ سال سجادہ نشینی نمود چون پسر نہ داشت امر داس مرید خود را سجادہ نشین خود نمود اول بست و دو سال بجانے پسر خود نشستہ قالب محض سے راتہ رو و نمود و با وجود اولاد او ہم رام داس نام دانا خود را سجادہ نشین خود نشاند او ہفت سال زندگے کرد و بعد او گردار جن پسر سجادہ نشین

پدرگشت و بعد بست پنج سال از دنیا در گذشت بعد او گردید بر گونبد پیش سسه و هشت سال سجاده نشینی
 نمود بعد او گردید بر اسه نمیره هر گونبد که پدرش حضور پدر خود مرده بود بجایه جد خود نشست و هفتده
 سال رهنمایی اقبال خود نمود بعد او گردید بر کشتن پیش دروز و ساسه بر و ساده پدر نشست و سه سال زندگی
 کرد بعد او تیغ بهادر سپر خورد گردید بر گونبد بجایه اول نشست و گردرام را که برادر بر کشتن بود همواره داشت
 او میکوشید و تیغ بهادر بایزده سال سجاده نشینی نموده در قید امر اسه عالمگیر او فتاد و در سنه هزار
 و هشتاد و یک هجره مطابق شاه عالمگیره حسب الحکم بادشاه کشته شد و او سجاده نشین هشتم
 نانک بود و پیروان بسیار بهر ساینده صاحب اقتدار گشت و چندین هزار کس همراه او میگرددند و صاحب
 او حافظ آدم نام فقیر از فرقه مریدان شیخ احمد سر بند سجامه کثیر بمرید سده و پیر سده خود بهر ساینده
 هر دو کس شیوه اخذ و بر بجز و تقدیر اختیار نموده در ملک پنجاب میگرددند تیغ بهادر از سهندوان و
 حافظ آدم از سلیمانان زرها میگرفتند و قتل نگاران پادشاه به عالمگیر بزرگداشتند که دو فقیر
 یک سهند و یک سلیمان این شیوه را برگزیده اند و چه عجب که اگر اقتدارشان بیفزاید خروج هم نمایند
 عالمگیر بعد استماع این خبر سجامه لاهور نوشت که هر دو را گرفته حافظ آدم را از مالک محروسه بدر کرده در
 موطن افغانه آن طرف انک و پشاور سر و سهند و نگذارند که باز این طرف عود تو اند نمود و تیغ بهادر
 را گرفته مقید و مجوس دارند چنانچه حسب الحکم عمل آوردند و بعد چند روز حکم دیگر در باره تیغ بهادر رسید
 که او را کشته و جسدش را چند حصه نموده اطراف شهر بیابان و نیزند حسب الامر بوقوع پیوست اما همراهمان
 تیغ بهادر بطور فقره میگرددند و سلاح و یراق بستن در میان شان معمول بنود گردرام را که رقیب
 تیغ بهادر بود در سهند بکنار او نمود و پنج هجره فوت کرده قبرش در میان دهره دون که در زیر کوه
 منصوره واقع است به کلفت تمام ساخته اند و چون درین مقام یک دهره ساخته گردرام را و است که
 آنرا سهندوان سما و سلیمانان قبر گویند و دون آن را این را گویند که در میان دو کوه واقع شود ازین سبب
 این مقام را دهره دون میگوند زیرا که این شهر نیز در میان دو کوه است گویند که گردرام را و مقام
 سما و خود را بمشابه کعبه الله ساخته بود در میان برج میان آن قبر می است که گردرام را و در آن مدفون
 است متصل قبرش یک چهار پائی نهاده اند که گردرام را و بران سسه خوابید بر دروازه این روضه سرتی
 سسه و شش گز قبول استاده کرده اند و پارچه سبز بران چسپانیده اند همه زنان و مردان این نیزه را می پرستند
 و عرس او هر سال در ماه مارچ میکنند سمت شرخه روضه او سنگ است که بران تاریخ وفات او نوشته
 اند و مصرعه تاریخ انیت چه گفت که بهیات گردرام را و چه بعد از آن که عالمگیر رحلت نمود و نوبت سلطنت
 به بهادر شاه رسید و بقوله در او اخر عهد عالمگیر گرد گویند بجای پدر خود تیغ بهادر نشسته منتشران
 فرقه خود را آهسته آهسته جمع نموده و سلاح و اسب و یراق بهر ساینده بر همراهمان خود قسمت کرد
 و اندک اندک دست و پا سسه خود را از شروع بتنگ و تاز نمود بموجب فرمان بادشاه نو حیدران حضور
 تباویب او پرداختند آن بد بز خود گزینت به سهند و دوسر او اسیر سخته تقدیر گردید کشته شدند

۱۰۹۵

چون خواست که نزد اهل و عیال خود برسد عبورش از لشکر حکام سرسند و غیره دشوار بود و بعضی از افاغنه و عده
 رسانیدن سبغی گران لشکر رسانیدن در آن مکان نمود و آنها اورا لباس نیلگون بطور افاغنه روپوشانیدند
 و موسی سروریش او بلند گردانید و همراه گرفتند و در راه با احترام می آوردند هر که از احوال او می پرسید میگفتند
 که پسر زاده او چیست چون بجای معهود رسید و پریشانی بجمعیت گردانید همان بکیات را بحال داشته تغییر می
 در آن نه نمود و پیروان خود را نیز دلالت نمود که همین طریق و صورت اختیار نمایند بعد از آن آشفتگی در حواس او بهر سبب
 هوشش نداشت و بهین حال در غم انتقام سپردان خود بمرور و بعد از فرقه سکمه که پیرو سسلک او نبود و موسی ریش و
 بر دت و سر از ابتدا می تولد مطلقاً نمی تراشیدند و اکثر نیلگون پوشیده با سلاح و یراق میگردیدند و هر چند از فرقه
 مختلفه باشند هر گاه این مسلک اختیار نمایند اجتناب و احتراز از از سپیدگر لبها بطنه مستوره و قاعده و یرینه بنهوند نیکنند
 اگر چه بعد فرقی باشند حدوث این مسلک در ادوار عهد مالگیر و زنگی ب اتفاق افتاده و موجود این طریق در گورگو
 است بعد از گونبند اجبای او داشتند و اوقات بسیار بهر رسانیده چون کینه با سدی یرینه قتل تیغ بهادر
 و سپران گرو گونبند در دل داشتند بر دیهات و آبادی اهل اسلام هر جا میست او میرسید تاخته از سکنه آسنا
 هر که را می یافت ایفان میکرد و هر چند اطفال صغیر السنه باشند حتی زنها می حامله مسلمانان را شکم دریده و بچه را بیرون
 کشیده میکشند بهادر شاه استماع شورش او نموده افواج تبنییه او کماشت یکبار خانخانان منکم خان با سدی
 هزار سوار اورا در کوه کرده محصور نمود و او از آنجا بجمیله و جرات بدر رفت کوه نایبه محمد امین خان و اغرخان پورتمدل خان
 و غیر هم امر رسیدند باز محصورش ساختند اما همش انجام نیافت سدی اسی مذکور کمتر مقابل افواج بادشاه
 میگشت اکثر بطور چپاوس و قطع الطریق در اطراف و جوانب دیده و یکجا نمی آسود و هر جا که قابوس می یافت
 در قتل و عمارت و تخریب مساجد و بنی قبور مسلمانان قصور نمی نمود و همین قسم این قضیه امتداد یافته تمام شده بود
 که بهادر شاه رحلت نمود و در لاهور مقام بادشاه را در گان با بهدگیر و دیدار و کس بجای سلیمان پور دخت از خجنت
 اقتدار بنده نهایت زیاده شد تا آنکه نوبت سلطنت بفرخ سیر رسید و حکم تبنییه سدی با سلم خان صوبه دار لاهور شرف
 صدور یافت سلم خان بجنک بنده ایراده بر سر او تاخت و در خجنت بزمیت خورده غایب و خاسر لاهور برگشت
 و بنده را نخوت بسیار بهر سید دست تقدیش بر مسلمانان بیشتر از پیشتر کشاد و گشته آنچه بنا نیست بعمل می آورد
 و بهرین عرصه بایزید خان نام فوجدار سرسند بار او مدافعه بنده ایراده در لشکر خود اقامت داشت و وقت
 نماز مغرب با معدود و در ضمیمه علیحده نماز میکرد که سکه از اتباع بنده امثل فدایان حسن صباح در محفل بیکانگاه
 بخیمه در آمده بایزید خان را در معین نماز بگشت و صبح و سالم بدر رفته بهر اهیان خود پیوست چون این خبر محصور رسید
 به عبدالصمد خان بهادر دیر خجنگ تورانی که صوبه دار کشمیر و چند هزار سوار مقل با او بود حکم استیصال و قتل و اسیر
 بنده را مع بند صوبه دار لاهور بر اسیر او زکریا خان اصداریا فنت و قمر الدین خان سپر اعما الدوله محمد امین خان
 و اغرخان و دیگر فوج تخلیه در ساله و الا شایسته و احدیان و توپ و توپخانه بهر دو گت او متعین شدند بعد از صمد خان
 بجز در و دوسند و حکم مازم لاهور گشته عارف خان چلیه خود را به نیابت در شمر مذکور فرستاد و خود با فوج جبار
 بر سر بنده رفت چون فوج ولایتی همراه داشت تا خجنگها می ستواتر بنده می ستود را منحل ساخت و بنده را

جنگ معب با عبدالصمد خان نمود و قریب بود که شکستی در لشکر مغلان اقتدا تا نصیرت انبرد و شکستها سے
 بچے در پنے خوردہ در قصبہ گورداس پور کہ مسکن موطن آنها بود و اسباب هجوم فور و حصار استحکم داشت رسیٹھ محصور
 گردید چون محاصره امتداد یافت مردم محصور کہ خلق کثیر سے بود مجبور گردیدہ گاو و اسب و خرو بر چہ و رنہ پستان
 ممنوع و محترم بود بناچار سچوردند سیر گاہ بطلان سے از حد گذشت و بسیار سے ازان فرقه بگشتند و مرض ہلاک شدند
 باقی التماس امان و استمداد سے آمدن بلشکر نمودند عبدالصمد خان فشانے در میدان نصب نمودہ فرمان داد
 کہ سلاح و بیراق زیر علم گذار شنبے بیراق نزدیک لشکر جمع شوند بعد اجتماع عبدالصمد خان ہمراد دستگیر نمودہ
 سبر کردہ ہسے لشکر خود سپرد و بر لب بہان دریا کہ مابین گورداس پور میگذرد گردن زدند و کوسا فرقه مذکورہ را
 بر ہشت تریاسے بی پالان خراباسے عریان کلاہ کاغذ بر سر و سلاسل در دست و پا کردہ سوار ساخت و باہر چپا
 قاصد لاہور گردیدہ آنجا عمر را پیش پیش سوار سے خود گذار شنبے داخل شہر گردید و بعد چند روز انہارا بدستور سوار
 از لاہر کو چانیدہ ہمراہ قمر الدین خان سپہ محمد امین خان و سپہ خود زکریا خان بہارا بخلافت فرستاد چون نزدیک
 بشاہجان آباد رسیدند فرخ سیراعما و الدولہ محمد امین خان را فرمود کہ بیرون شہر رفتہ بند اسے مذکور را سختہ
 کلاہ درو سیاہ نمودہ بسوار سے نیل و دیگران را بر خرد شتران و سہارا بر نیزہ ہا کردہ بشہر در آمد و بعد آوردن
 بجنور حکم حبس آن نا جنس مع سپہ و دوسہ نفر معتبر و رقم شد و در بارہ دیگران فرمود کہ ہر روز صد نفر از ازان
 کردہ و ہر ہوسے چوتراہ کو تو اے در ستہ بازار با قبعل رسانند حسب الحکم قبعل آمد چون تمام آن جامعہ پادش
 اعمال خود رسیدہ مقتول گردیدند سپہ بنبار ایزدانو سے او نہادہ بدست بہان نابکار زوج کنا شدند و آخر
 نیز بغور ہا سے آہستہ تاب دادہ ہار ہا سے گوشت اور از بد نش کشیدند تا بلاک شد بعد قتل او حکم شد کہ
 ہر جا کہ این فرقه را یا بند بے تامل بکشند چنانچہ ایشان از خوف مسلمانان مدتی در کوہ و جبال پنهان ماندند
 تا بعد از ہنگامہ نادر شاہ چون شوکت بادشاہ دہلی کمتر شد باز آہستہ آہستہ سر بر آوردند تا آنکہ در زبان
 احمد شاہ ابد اسے از جبال فرود آمدہ در پنجاب ہنگامہ قتل و غارت گرم ساختند چنانچہ چند بار از بادشاہ
 مذکور جنگ عدل بمیان آمدہ اما سکھان ہر مرتبہ بہریت یافتند و ہزار ہا قبعل آمدند چون در سنہ یکہزار و صد
 و ہشتاد و شش ہجری احمد شاہ ابد اسے فوت زد و کسے دیگر نماند کہ ایشان را بتنبیہ کند باز اقتدار سے
 ہمرسانیدند و ملک پنجاب را با اکل متصرف شدہ در میان خود ہامست نمودند و دستے بدین نوع گذرانیدند
 تا آنکہ از میان ایشان سردار سے ہما سنگہ نام بر ہمہ ستوے گشتہ لاہور را گرفت و بعد از او سپہش را بخریت سنگہ
 شوکتے تمام ہمرسانید کہ صاحب ریاستی مانند او درین عمد در ہندوستان کمتر بنظر آمدہ کہ پنجاب و کشمیر
 و بلتان و پشاور و سندھ و وزیر عکسش بود و چند فرانسیان در خدمت او نوکر بودند از ان جملہ موثی شوالیر
 جنرل کورٹ صاحب و جنرل دنور صاحب سرداران نامور کار آزمودہ در ملازمت او بودند کہ جملہ قوا عد
 جنگ و عدل بطور ولایت خود سکھان را آموختہ و را جہ نجات سنگہ زیادہ از سے سال با استقلال فرمانروا
 نمودہ تباریخ نسبت و ہفت ماہ چون سنہ یکہزار و ہشتصد و سے و نہ میسوے کے مطابق با نردوم ربیع الثانی
 سنہ یکہزار و دوصد و پنجاہ و پنج ہجری سے بود در لاہور فوت کرد و چہار زوجہ کان او با ہفت کنیز کان ہمراہ لا

اد سوخته شدند و چونکه میان انگریز و راجه موصوف رسم محبت و یکجہتی بود از استعمال خبر فوت او در شاہ جهان آباد
و اکبر آباد و اولہ آباد و دیگر جاہا در ماتم بقدر عمر او کہ شصت سالہ بود تو بہا سردا و ند بعد وفاتش راجہ کہ گ سنگ
کہ کبر بزرگ او بود بجای او نشین این تاریخ در وفات او از مولف است

تاریخ بقمیہ

۱۲۵۵

ہزار و دویست و پنجاہ و پنج ہجری بود	کہ رفت وانی پنج سولہ ہرم	گرفتہ پامی او پل بہر تاریش	ہم در راجہ بخت سنگہ کرد رقم
-------------------------------------	--------------------------	----------------------------	-----------------------------

ذکر فتح کردن افواج انگریزی قلعہ غزنہ و کابل

چون احمد شاہ ابد اسے کہ ذکرش پیش ازین مرثوم گشتہ در سنہ ہزار و یکصد و ہشتاد و ہشتی ہجری سے فوت کرد
و پسر او تیمور شاہ بجاسے او در کابل بر تخت سلطنت نشست مدت بہت سال فرمانروا سے نمود بعد فوت
او میان لہنش ہالیون شاہ و زمان شاہ و محمود شاہ و شجاع الملک خصوصتے پود تا آنکہ ہالیون شاہ و
زمان شاہ کجھول و مجبوس گردیدند و سلطان محمود بہرات را متصرف شد و بعد وفاتش پسر او کامران شاہ
با و شاہ بہرات گردید و تا حالت تحریر در اینجا فرمانروا سے میکند و شجاع الملک کہ بر کابل دست یافتہ بود
در آخر پسر وزیر او دست محمد خان بروستہ گشتہ اورا از انجا بدر صاف و شجاع الملک تا مدت سے
سال در ہندوستان آمدہ در لاہور سکونت داشت تا آنکہ انگریزہ و گارا و غنہند اورا ہمراہ گرفتہ در آتر پٹنہ
کینر اردو و صد و پنجاہ و چہار ہجری سے بطرف کابل روانہ گردیدند و را شاہ راہ چون در غزنہ رسیدند روز اول
افواج انگریز سے دروازہ آن قلعہ سنگین آتش زدہ مفتوح ساختند و محصنان قلعہ را با سیر سے گفتہ
این واقعہ تاریخ بہت سوم جولائی سنہ یکہزار و ہشتصد و ستہ و نہ عیسوی سے مطابق یازدہم جمادی الاول سنہ
یکہزار و دویست و پنجاہ و پنج ہجری سے بوقوع آمدہ تاریخ این فتح عظمیٰ را مولف چنین گفتہ :-

تاریخ از وفات

۱۲۵۵

چون شجاع الملک ابن شاہ تیمور زمان چارہ از انگریز بخت و پس حکم کینہ ز آتش و باروت بکشوند باب غزنہ را ہشتصد سنہ عیسوی سے بد بر ہزار و ستہ و نہ بہر سال ہجرت و تاریخ این فتح عظیم	خواست تا کابل کیہ روز از محمد دست خان شکر انگریز ہمراہش بکابل شد روان فتح غزنہ دروستے کردند آن مردان جوان پنج و پنج و سہ ہزار و دویست و چہر سے بدان چون سہ ہزار و شصت فتح غزنہ شد عیان
--	--

یعنی سرشہ کہ حرفت مشین باشد عدد آن از عدد حرفت فتح غزنہ منہا کردہ شود و تاریخ بر آید باید است
کہ مورخان متقدمین غزنہ را غزنہ و غزنہ و غزنین نیز نوشتہ اند چنانچہ مولف تاریخ بزم دیگر رسم قلمیہ
از لفظ غزنہ بر آورد :-

تاریخ از مولف

بانی غزنہ بہر نالیں جو خط کشید	اد بار و زلتش ہمہ بر نقطہ نہاد	انگریز رفت نقطہ موہم را ز دوا	ان حسن استوار یک جملہ بر کرد
--------------------------------	--------------------------------	-------------------------------	------------------------------

یعنی که سال فتح چوہدرت تھا

از لفظ غزنی نقطہ دوم باید داد

ایضا

واقعت فتح غزنی دلا ان زمان

از لفظ غزنی نقطہ دوم جو بر کنی

بعد فتح غزنی افواج انگریز سے شاہ راہبرہ گرفتہ بطرف کابل روانہ شدند دوست محمد خان کہ از خبر فتح غزنی
مہوش باختر بود کتاب مقادمت نہ خود ندیدہ بے جنگ از انجا بدر رفت و لشکر انگریز تباریخ ہفتم ماہ اگست سال
ذکور کہ مطابق بہست ششم ماہ جمادے الاول بود کابل را فتح کردند و بعد از جنگ و پیکار صاحب شاہ را باز
بر مسند آبا سے اونشا سیدند تا تاریخ فتح کابل را سو دین اوراق بتعمیہ گفتہ کہ سال عیسوی انان تخرج می یابد

تاریخ از مولف

چونکہ کتب کابل از سوی فوج انگریز

فراتحت زرین بقدر با سید

از فرم دوم بہست سال عیسوی ہستم

تجماع الملک ابل گرفتند از غیب

چون یک سال دسہ ماہ برین بگذشت دوست محمد خان کہ بطرف بلخ و بدخشان رفتہ بود و صلاح کار خود را اندر
دید کہ امان جان خواستہ خود را الہ سرکار کمپنی نماید چنانچہ تباریخ چارم ماہ نومبر سنہ یکہزار و ہشتصد و چہل
عیسوی سے بجنور گناشن صاحب بہادر کہ سپہ سالار افواج انگریز سے بود آمدہ ملازمت نمود و چندے مقتید ماندہ
ہزارہ سیکے از سپران خود روانہ کلکتہ گردید و تباریخ بہست و سوم ماہ مئے سنہ یکہزار و ہشتصد و چہل و یک
عیسوی سے در ان بلدہ رسید ہمدان سال تباریخ بہست و دوم ماہ دسمبر اکبر خان پسر دوست محمد خان گناشن
صاحب بہادر را در کابل بدغا بگشت و بعد از چار ماہ دیگر تباریخ دوم ماہ مئے سنہ یکہزار و ہشتصد و چہل و
دو عیسوی سے شاہ شجاع الملک نیز کشتہ شد با وجود این ہمہ تقصیرات کہ از دست ایشان بطور آمد سرکار
کمپنی انگریز دوست محمد خان از قید رہے بخشید و او در کابل رفتہ باز بدست تو قدیم بر مالک خود قالیغری کردید

دروقات محمد علی شاہ سلطان اوڈ

در سنہ یکہزار و دو صد و پنجاہ و سہ ہجرے بر تخت اوڈ نشستہ و بعد حکومت پنج سال بے کم و زیادہ تباریخ
پنجم ماہ ربیع الثانی روز شنبہ سال یک ہزار و دو صد و پنجاہ و ہشت قر سے کہ مطابق ہفتدہم ماہ مئی سنہ
یکہزار و ہشتصد و چہل و دو عیسوی سے بود در دار السلطنت لکنؤ فوت کرد و پسرش شریا جاہ امجد علی شاہ
بر تخت جلو س نمود

شریا جاہ امجد علی شاہ سلطان اوڈ

پسر محمد علی شاہ است و بعد وفات پدر و ماہ ربیع الثانی سنہ یکہزار و دو صد و پنجاہ و ہشت ہجرے
در لکنؤ بر سر سلطنت نشست بیت سکا ش نسبت

بیت سک

در جان دسکے شاہی تائید الہ

طل حق امجد علی زبان علم نیا

میر نصیر خان والی حیدر آباد سندھ

برادر میر نور محمد خان پسر میر مراد علی خان واسے سنہ بود چون بعد وفات برادر خود کہ در سنہ یکہزار و

هشتصد و چهل و یک عیسوی واقع شده ریاست سنده یافت عهد و پیمانے که میان کپنی انگریز و بزرگان اودیه بود کفک حک ساخته سرکشی و سرکشی اختیار نمود و پاز جاوہ راستی در راست باز سے سیرون نهادہ لندا املین سرکار کپنی در شروع سال یکہزار و ہشتصد و چهل و سہ عیسوی اور اقمیدہ ساختہ با دو فرزندانش حکمتہ روانہ نمودند و در مدہ کہ متصل آن شہر است اور اجاہے سکونت و انداز ہون سال ولایت سندہ بتصرف سرکار کپنی آمد و فتنہ تبارخ ششم ماہ ربیع الثانی سنہ یکہزار و دو صد و شصت یک ہجری مطابق سیرزم ماہ اپریل سنہ یکہزار و ہشتصد و چهل و پنج عیسوی عارضہ غش بر سر نصیر خان تار سے شد و جان بچن سلیم نمود چون بعد ادا سے فراغ بنیگام تبارخ سے سجان و دوبرتہ گفتن کلمہ طائر و خوش از نفس جسمانی پرواز نمود امیر حسن خان بہادر شملخص بہ سبل تاریخ و فاش لہور ترمیم گفتمہ و آن نہت

تاریخ

۱۲۶۱

چو نصیر خان یکایک | وہ گفت و سفر سو ارم کرد | آنگذ قلم سر از آلم سال | وہ نصیر خان رقم کرد
 بعد فوت جہاد و احب وصیت بالواع رواج و عطریات رواج ملو دہ سپرد زمین کردہ اند کہ بکر بلای سفلے

ذکر فتح نمودن انگریز ملک پنجاب را از سکمان و پاز سپرن آن گاہ را ایشان

چون راجہ رنجیت سنگھ والی پنجاب در ماہ جون سنہ یکہزار و ہشتصد و ست و نہ عیسوی فوت بنمود پسر بزرگ اور راجہ کمرگ سنگھ در لاہور بر مسند حکومت نشست اما راجہ نونہال سنگھ پسر اوتان سے رفق و وفق مہمات ریاست بہت خود در شتہ نیگندہ داشت کہ بدشش و بیچ اہر سے دست انداز گرد تا آنکہ بعد از یک سال و چہار ماہ راجہ کمرگ سنگھ فوت کرد و پیش نونہال سنگھ لائق پدر را گرفتہ و سوختہ ہنگام معاودت بشہ چون اہزون دروازہ کلان رسیدند اٹھکشمردمان و فیلان کہ در سوار سے او بودند مدہ سخت برد دروازہ مذکور رسید و پارہ از دیوار سفت آن رہا گردیدہ بر سر راجہ نونہال سنگھ افتاد چنانکہ او نیز جان داد این واقعہ تبارخ ہفتدہم ماہ نومبر سنہ یکہزار و ہشتصد و چهل عیسوی بوقوع آمدہ دو ماہ بعد از وفات ایشان راجہ شیر سنگھ پسر راجہ رنجیت سنگھ کہ پیش ازین از سیم جان خود از لاہور گریختہ بود باز آمدہ و بر اسنے چاند کنور زوجہ کمرگ سنگھ کہ بعد وفات راجہ کمرگ سنگھ و نونہال سنگھ مالک ملک و مال گردیدہ بود ستوے گشتہ بر وساوہ ریاست نشست تا آنکہ بعد از دو سال و ہشت ماہ تبارخ سیرزم ماہ ستمبر سنہ یکہزار و ہشتصد و چهل و سہ عیسوی از دست سردار اجیت سنگھ پسر خود راجہ پرتاکشہ شد بعد از قتل او راجہ ولیپ سنگھ پسر خود راجہ رنجیت سنگھ را کہ طفلی دہ سالہ بود بر مسند حکومت نشاند چون بعد از چند روز سردار اجیت سنگھ راجہ دہیان سنگھ وزیران سیرگشت بہر اسنگھ کہ پسر دہیان سنگھ بود ازین حال خبر یافتہ و اندرون قلعہ تخرس در اجیت سنگھ را مع لہنا سنگھ و چندے از سیر لہیان ش کشت و مصر علیہ رام را نیز بعد از چندے بجان دیگر فرستاد و خود وزیر ہما راجہ ولیپ سنگھ گشتہ با سورائے و ملکی می پرداخت تا آنکہ بعد از یک سال و سہ ماہ تبارخ سوم ماہ جنور سے سنہ یکہزار و ہشتصد و چهل و پنج عیسوی بہر اسنگھ نیز

کشته شدنی الجوز سنگام دفات مهاراجه رنجیت سنگه آتش فتنه دفا و در میان سرداران متعل بود و یک دیگرے
 لاکرون نمی ننادند رفته رفته سراز اطاعت انگریزیم کشیده برید همدسے کر بستند و در مالک محروسه انگریز شروع
 تاخت و تاراج نمودند تا بجدی که انگریز لاچار شده در آخر سینه بکنار و شش قصد و چیل و پنج عیسوے انکرے بر سر
 ایشان کشیدند سرداران سکندریه مستعد جنگ گردیده با توپخانه عظیم این روے آب ستیج آمده راه عبور
 انگریز مسدود نمودند و دست بر تاخت و تاراج گشودند چند معرکه صعب با ایشان روے نمود و آخر شکست
 بر فوج سکبان افتاد و انگریز لو اسے ظفر و فیروز مندسے را افزاخته پل سکبان را که بر روے آب ستیج از باروت
 انپاشته بسته بود از آتش توپ بهوایر اینده و پل خود بسته عبور نمودند این واقعه در شروع سال یکتر از روے
 و چیل عیسوی مطابق شروع سال یک هزار و دو صد و شصت و دو و سجزی بوقوع آمده چون لاپور تیخ شد رانی
 راجه ولیپ سنگه و راجه گلاب سنگه جمیوداله و سرداران دیگر پیش لار صاحب آمد بسیار عجز و انکسایا خسته
 و مذر خواهی نموده از کرده خود پشیمان شدند لار صاحب ترحم فرموده و تقصیر ایشان مضا نموده ملک پنجاب را باز راجه
 ولیپ سنگه بخشیدند و کشمیر را بر راجه گلاب سنگه عنایت نمودند فی الجمله درین معرکه دو صد و پنجاه و شش توپ
 فرود مکان است بجز انگریزان افتاد و همه روانه جنگه شدند از ان جمله بعضی توپ با این نامها موسوم بود توپ فتح جنگ و توپ
 ظفر جنگ و توپ نصرت جنگ و توپ فتح نصرت و نصرت بان و چنگ بجلی و غیره و کتبه که بر چندی ازان توپها مرقوم بود است

کتبه بر توپ نصرت بان

بفضل سرسے اکال پور که سچ مهاراجه رنجیت سنگه بهادر و دام ملکه و سلطنته سرسے مهاراجه صاحب سراج
 ضرب موسوم نصرت بان حسب الامر اقدس در ششده از راجه بکراجیت باهتتام صاحب ارسطو فطرت
 فلاطون فطنت موشیر شوالیر جنرال کورث صاحب بهادر رنجیته سفد

کتبه بر توپ فتح جنگ

توپی عالی شاه رنجیت سنگه	همه ملک زیر کرده چونک	که در سنگه شهنزاده عالمکان	که دانا کنوان بود مادر آن
فتح جنگ سفد در زمان شاهی	که بدینزده صد و ششتاد و چار	جمیداران توپ شد راجی	که در جانفشانی است ابوی در
	بوجب صلاح لار صاحبک یار	غلام سنی گفت تاراج دار	
		سمت ۱۸۸۴ دستخط کور و تاراکیر تبارنج پنجم مانگه	

کتبه بر توپ نصرت جنگ

هست این کتبه دمای مان	از دم خود شاد برق نشان	بیک آواز خود کتبه ناگاه	بخت دشمن چو دوزخ شین سایه
	سفتح قلعه نصرت چونک	زین سببم گشت نصرت جنگ	
		سمت ۱۸۸۴	

کتبه بر توپ ظفر جنگ

از فضل کور و ناکان فضل کور	وز حکم شانزده کتبه نرمان سنگه	شد توپ طیار ظفر جنگ شاه پسند	منصوب پخانه جرنیل تیج سنگه
		ضرب سورج ملکی سمت ۱۸۹۴	

کتابت بر قوت فتح نصرت

سخت این توپ صریحی رام	افتقش کرد فتح نصرت نام	ترب آتش و نشان برقی شرار	صبح اعدا زدود او چون شام
-----------------------	------------------------	--------------------------	--------------------------

کتابت بر قوت کوه شکن

اچو از دور با بجان و تن	سببے و باغ کمن دارم	عذر کمن اسیر قیب از من	که آتش در دین ارم
ای راست رو تو پنهان با دار	در آستی پوری تو دیو کا نه	از دردی شیر نژادی و جنگجو	ماری و مهره و آرد صبا خزانه
سر کار نواب محمد سراج خان بهادر صفر جنگ سلسله اجمیر سے و لغتوں سے اسم کوہ شکن بوزن یکصد و من گوکہ بمقدار دہن و باروت نعت از گوکہ بوزن *			

در فتح لاہور و پنجاب

این تاریخها در باب فتح لاہور و پنجاب تصنیف امیر حسن خان بہادر متخلص بہ اسمی

تاریخ در صفت تعطیل کہ بسیار نادر و سبے بدست

داورم رد کرده در ملک عدو	حمله کرد دوم سرور کرد	در سرور آورد دل اسیر سال	داورم لاہور را محصور کرد
--------------------------	-----------------------	--------------------------	--------------------------

چو شد از راه صفر سیر و ہم	دشمنان را بلب ستلج کرد	پل عدا بہوا پرا سید	گشت در جنگ طغریاب انگریز	سر جباب ہم خوش تاب انگریز	ز آتش توپ چو سپاہ انگریز	سالین فتح ازین رو گفتم	دیدہ افواج عدو و خا نشان	کاروان مشہر می را گوی	بر رخ فوج خودش کہ چو کتاد	کرد فتح در پنجاب انگریز	رحمت برگرد چو بیلاب انگریز	بگذرانید ز سر آب انگریز	پی پوشش شدہ بی تاب انگریز
---------------------------	------------------------	---------------------	--------------------------	---------------------------	--------------------------	------------------------	--------------------------	-----------------------	---------------------------	-------------------------	----------------------------	-------------------------	---------------------------

تاریخ عطا سے گورنر جنرل بہادر ملک لاہور بوالہ نفس

الضیاء

چو گورنر ہوائی لاہور	باز پس واد ملک شیک گفت	ہمتی کرد تا شود تاریخ	رو پنجاب کرد بعد گرفت
----------------------	------------------------	-----------------------	-----------------------

الضیاء لیسال علیسوی

چو پانز پوش لاہور گورنر جنرل	ملک پنجات حکم جاگیر آورد	کار اقبال نکر شد چو شمار عدو	آہ لاہور بیک حملہ بہ سیر آورد
	نامالہ زدو الی لاہور بفرست نمود	بود تاریخ طغریابہ سبقت آورد	

الضیاء

تاریخ فتح پنجاب گورنر	کہ زدو دشمنان ایتبارک پاپا	بگو شد و فتح لاہور یاد	سبارک مبارک مبارک مبارک
-----------------------	----------------------------	------------------------	-------------------------

تاریخ بیہمیہ از سید اعظم علی مستفی مدرسہ اکبر آباد

شکر ایزد گشود فتح شد لاہور	چون روان گشت او سبک	ظلم آن سرکشان جنبہ گبوش	انکہ شامل بہند بزرگ نماز	در صد فتنہ شد در انجا باز	تاخت آنجا زہ دو دور از	بود در داخل را بہ جمعیت	لاہور مبارک کہ بہت تدبیرش	ماند آنجا دو ماہ جنگ عدل	تا حیاتش بانند سبے انبار	ہم تقدیر ایندے سے وساز	نشیندہ کس از زمان دراز
----------------------------	---------------------	-------------------------	--------------------------	---------------------------	------------------------	-------------------------	---------------------------	--------------------------	--------------------------	------------------------	------------------------

در تہ پای نیل کو و انداز و شمان شکست شد انبار سفرت بز و حیب نیاز	منہ گشتہ با کمال شدند فتح انگیز شد نصیب غیب ہر تاریخ سال چون اعظم ملک پنجاب تہ گشت نیاز	چو عصفور پیشین گیل باز آسمان گشت با زمین ہراز کز لاپہور گشتہ است آغاز کف بر آورده گشت بلغم غیب	پلو انان شکر اعدا لبکہ از گشتہ پشتہ با گردید این بنامی گشود ایران است
--	--	---	---

۱۲۹۲

تاریخ از مولف کہ از ان سال ہجری استخراج سے یا بد

چو پر سیدم زول تاریخ این ششم	سر جاسد بریدہ گفت تخمیر
------------------------------	-------------------------

۱۲۹۲

الصا از مولف

۱۲۹۲

چون کردار و صبا بہ ملک	تاریخ گفت ہفت پنجاب سحر
------------------------	-------------------------

۱۲۹۲

در فتح قلعہ ملتان و میدان ملراج دیوان

چون در یوم دوم سال بعد از فتح اول پنجاب مقضی گشت سکمان بار دیگر راہ مکر و عذر پیش گرفتند و بتر
الیشان دیوان ملراج کہ از طرف راہ دیب سنگہ سپر راہ رنجیت سنگہ متوسلے بجکومت و محافظت قلعہ
ملتان سر فراز سے داشت سرکشتہ اختیار نمود و دو انگر زیر را کہ برو محصل شدہ بودند در سنہ یکہزار
و ہشتصد و چل و ہشت عیسوی بکشت و سکمان دیگر نیز باسع شدہ از ہر چہا طرف غلبہ نمودند و بنا بر
افواج سر کار انگر زیر بر پیشان مستعد شدہ قلعہ ملتان را محاصرہ ساختند تا چند ماہ از ہر دو جانب
الکشر قتال و جدال گرم بود تا آنکہ تاریخ سبت و دوم ماہ جنور سے سنہ یکہزار و ہشتصد و چل و نہ عیسوی سے
وقتیکہ لشکر انگر نیز قبہا تیار نمودہ میخواستند کہ آتش زہہ حملہ نمایند کہ ملراج با سہ ہزار کسان دیگر از قلعہ
بیرون آمدہ خود را حوالہ سرداران انگر نیز نمود چون این حصار باسع مفتوح گردید و ملراج در قید قہاد
مولف این تاریخ را بطور تقیید و مسلک لفظ کشید

تاریخ لیسال عیسوی

مصفوی سے و اقبال بانگریز سے ۱۶۲۵ او بادل من گفت کہ ملت ان مسخر شد ۱۸۱۲ با حرف جدل گفت کہ انگر نیز منظر شد	ملراج چو شد سہرم و بیلے زو بے پر شد تاریخ ز با لقت پہلے این فتح چو پر سیدم چون بار دیگر خواستم از پہلے خرد تاریخ
---	--

تاریخ لیسال ہجری

دل من شد بجز فکر سلطان	زہر گو ہر تاریخ ہجری سے ۱۷۸۸ بدل فتم مبارک فتح ملتان	واندر قید شد ملراج نادان شکستم فرق پا دیوان ملراج	چو شد مفتوح قلعہ ملتان
------------------------	--	--	------------------------

۱۲۹۵

تقریر ح التواریح ریخته کلک گوهر سلک شاعر معجز عدیل و ہایم منشی محمد انوار حسین صاحب متخلص بہ تسلیم مدظلہ العالی

خدا خلق ارض و سما میں طاعت ست و نعت خواجہ دو کسر موجب شفاعت منقبت آل اظہار جزو ایمان ست و محبت اصحاب
 اخیائے سن ایقان آری بستہ زبان چه گوید و پائنتہ چه پوید سخن شکستہ را تھنہ بستن خاطر پسند نمی ناید و بر شکستہ بستہ
 کج ہشتن طبع قبول نہیں فرماید مان اگر غنچہ گل بر شاخ نبات کشاید و شہباز در دام عنکبوت در آید القبتہ طلسم بست
 شکستن طبع نوم و در انجمن بست و کشاد کشاد ہم اما بعد خاک پای ناثران خوش مقال و خادم ناظران با کمال زلزلہ بای
 خوانی باب سخن خوشہ چین گشت اصحاب فن خاردین گلستان معانی دست چین معرکہ قلم اسے پیچمان نویدیم
 بیان تسلیم متوطن سہسوان کہ فرق زلف از گیسو نتواند درخ از رخسار باز نماند سفید و اسفید را بد و معنی خواند و
 در تفریر سکندر و اسکندر سر جنباند تمصیفان انورید فرستاد و کاسہ لیسان اصلا داد کہ بر در دولت و اقبال ابیبار
 اہسال آمال ماہ منیر بوج بخت بیاری گوہر کلیما می درج نادر می تہی سر و حدیقہ سر طبعی نو نھال دو حہ ارجمند سے
 در پا حوصلہ نیسان عطا خلکند بساتین مہر و دلا ہمیشاں جوان صاحب توان در چمک بارستم دستان و شاد دوش
 و در بختش با حاتم طائی ہم آغوش نیرو می بہادران معرکہ غنایت بازوی دلیلان عرصہ رعایت سے تکلف سابعہ
 و بے تضاع اغواق شکیم خلقش جان پرور النفس و آفاق تھل بار و گلستان مروت رنگ و بومی شگوفہ زار فتوت
 منظر انیسف و اکرام مصدر وجود و انعام رونق جاز بالش اخلاق زیب دوسری اشفاق قدر افزای اہل منبر تزلزلت
 پیرایہ سخن گستر یادگار کریمان گذشتہ روزگار نقشش نفل کشور مالک مطیع ادب اخبار کہ قبہ سانی کارش و دستگیری
 شعایش ہر حرف آبدارش دن التاج سخن گستران ہر سخنہ تلمش تو تیا می قلمی چشم دین دران آزادان انگلڈن کسے
 کا تیغہ تعریفش و آزار ایش و پیرایش قلم منیرہ تو صیفش رفعت آسمان از جالبش فرورغ شمس از مشابش
 زدا از دستا بند و کام دل دریا بند کہ گنج باد آور د چون برگ باد ادرن بر ما د دادہ و در گنج شایگان بر روی ایجان
 حوازن کشان یعنی بمقتضای ہمت بلند و منش ارجمند حوصلہ بزرگ و ارادہ شکر گنج گنج لاجواب مطبوع طبع شیخ شباب
 تذکرہ مقدمین تبصرہ متاخرین پاکیزہ و نادر کلام مفتاح التواریح نام کہ شعرات شانمان روزگار و تخر کلمات صلحار و
 ابرار و مبشر مقالات شاعران شعری و قارست بصرف آن خوبی و اسلوبی کہ از دست تطاول روزگار محفوظ ماند طبع فرمودند
 بلکہ گلار می کہ از برگردی ہوا شکستہ بود از رنگ بند و بست رشک گلشن فرخار نمودند اگر چه در مطبع ہر بحر بنان گہر زینت
 و ہر خطا طبع وضع خویش شور انگیز لیکن کاتب این کتاب منشی کشن چند خوش قلم ست و کاغذ مانند صفحہ خزانہ جوان
 خوش قلم منشی محسن علی علی از بادہ شعور شاعر سے مست دستان و دیوانش در نظر کیفیت دستان خستہان دیگر
 مولو سے فدائے علی عیش کہ بشیوا زبانی منازہ بفضیح بیانی سرفراز ترش سیرہ نثار و شعروش شعری شکار بقدر
 اجازت دیگر اشغال مطبع بھجم و مقابلہ برداشتند بعد ازین کار بردازان مطبع کانپور قیامت کردند و در اہتمام مطبع جوہر
 سلیقہ بطبق عرض آوردند جہاز ہم مند نام کہ ترفیع مولوی محمد اشعبل و محمد افضل خان صاحبان رقم سازم باہر
 توصیف خہتاب خان و لکھیم خان مصلح سنگ در صفحہ جاہانداریم اتحق مصححان درین کار خزان ہمت

برگاشته اند که نقطه هم برای نخته گرفته اند و گشته اند همچین حصرت سسی بهیج حکمت است که هر لفظ از جمله معنی
 کارگران کارگران مطیع کار دست بسته نمون اند و یک دست برد می ل از دست ناظرین برده هر چه
 در صفحه بران اداست تو گوئی که در بزمستان شیشه مینا سرگودگی کار بر قالب زدن از سر حساب بودن بر
 لالتا پرشاد و الالتا است که سر حلقه و سر آمد و سر حسن این جماعت سر کون روزگار است مرد خلق و حسابان
 و خوش خوست و با سرگم کردگان سر کشی کردن شیوع او در تبرستان چون سر شیر بالائی دارد و نظری با سایر امرات
 آن مختصر بر احوال خود کتاب معشوقیت سرا پا اند از غلط گفتن همه جا در تمام اعجاز خوشا بخجوری که این محبوب تو بسیار را در
 آرد و شباروز مثل جان عزیز با خود دارد و خیال طوالت سخن را خیر باد گفتن است و گوهر نیم سفت تاریخ طبع مستحق

تاریخ طبع

چو از افضال ایزد طبع گردید بجز بطرز خوب مفتاح التواریخ بگویند سلیم سالیس در مسیحی و بلا مجرب مفتاح التواریخ
 ۱۸۶۸ ع

خاتمه الطبع

منت خدا پر که کتاب لاجواب سسی به مفتاح التواریخ در مطبع مشهور نزدیک و دور جناب منشی نو کشته
 که صیت مهت عالیش کناف عالم فرا گرفته بمقام کامپوزیتاریخ پانزدهم رجب المرجب ۱۲۸۲ هجری مطابق سنه
 ماه نو میر ۱۲۷۵ ع مطبع گردید

